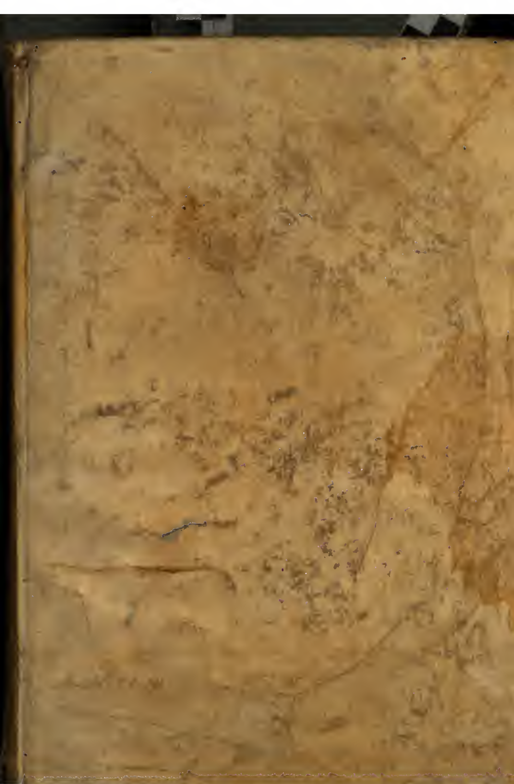

JOANNIS TRITHEMIJ, SPANHEIMENSIS,

ET

Postea Divi Jacobi apud Herbipolim Abbatis, Viri suo ævo doctissimi.

TOMUS I.

ANNALIUM HIRSAUGIENSIUM,

Opus nunquam hactenus editum, & ab Eruditis semper desideratum.

COMPLECTENS

HISTORIAM FRANCIÆ ET GERMANIÆ, GESTA IMPERATORUM, REGUM, PRINCIPUM, EPISCOPORUM, ABBATUM, ET ILLUSTRIUM VIRORUM.

Nunc primum in gratiam, & utilitatem Eruditorum è Manuscriptis Bibliothecæ Monasterij S. Galli publicæ luci datum.

Cum licentia Superiorum.

Typis ejusdem Monasterij S. GALLI, Anno MDCXC.
Excudebat Joannes Georgius Schlegel.

PRÆFATIO AD LECTOREM.

Andide Lector, quiſquis es, qui oculos huc conjeceris, tantillum urbanitatis ne deneges, donec pauca tecum in veſtibulo hujus operis Trithemiani præloquar, quæ momenta editionem ejus perſuaſerint. Præfert titulus, id paſſim ab Eruditis deſideratum eſſe; ita eſt, evolve ſi lubet, Clariſſimi Viri Marquardi Freheri Conſiliarij Palatini notas Chronico Hirſaugienſi primæ editionis ad calcem annexas; ubi imprimis inter alia: *Incertum*, inquit, *an Auctor opus longius produxerit, & fortè ad ætatem uſque ſuam, ut Spanheimenſe.* Dubitationem Frehero movetat ipſe Trithemius Ep. ad Rogerium Sicambrum Herbipoli data anno 1507. dum ſcribit: *Ad preces Blaſii Abbatis Hirſaugienſis Chronicon eiuſdem Cænobij ſcribere adorſus maiorem partem complevi: ſed illo mortuo editionem intermiſi, incertus, quâ mercede Succeſſor eius laborem recompenſare futurus ſit.* Ex quibus liquidò patet, calamum Trithemij, ſubitò ob alienæ metum ingratitudinis ſcribere deſijſſe. Econtra ſpem continuati operis rurſus aut animavit, aut verius erexit Præfatio Trithemij Chronico Spanheimenſi præmiſſa, in qua aſſerit: *Chronicon Hirſaugienſis Cænoby hic quidem incæpi, ſed apud Herbipolim urbem Francorum tandem complevi: opus magnum, & in duobus voluminibus partitum.* Meritò igitur Marquardus Freherus inter ſpem metúmque fluctuantis inſtar effatur: *Sanè aut ſubitò ab indignante abruptam hoc loco ſcriptionem apparet: aut alterum inſuper paris magnitudinis volumen horum Annalium deſiderari dolendum eſt.* Et ex eo Gerardus Joannes Voſſius: *Vtinam* inquit, *totum opus aliquando videat lucem.* Ad amuſſim hæc omnia reſpondent dictis Trithemij, quæ ſparſim inter opera ejus reperiuntur, ſi exactâ annorum ſerie obſervatâ conferantur cum præliminaribus Epiſtolis duorum voluminum ſecundæ compoſitionis, ut proinde Benevolo lectori omnem formidatæ forſitan ſuppoſitionis ſcrupulum tollamus, placuit ordine hiſtoriam utrúſ-

que & veteris & nostræ, id est, primæ & secundæ compositionis enarrare, nequis primam & secundam editionem pro una eadémque accipiendam falsò existimet. Igitur ut ab ovo rem ordiar, scribit Trithemius ad Joannem Abbatem Hirsaugiensem anno 1511. *Iam sedecim, inquit, sunt anni elapsi, quòd Historiam Hirsaugiensem inchoavi.* Id de prima Editione imperfecti operis intelligendum esse patet, quàm Blasio Abbate Hirsaugiensi urgente, Trithemius adhuc Spanheimensis Abbas circa annum 1495. inchoâsse videtur. Post Blasij Abbatis decessum, qui ad annum 1503. refertur, Trithemius continuationem operis abrupit, ut ipse testis est in Epistola ad Rogerium Sicambrum superius citata. Hanc verò Editionem non ultra annum Christi MCCCLXX. deduxit, quam sic imperfectam Marquardus Freherus Consiliarius Palatinus in Bibliotheca Palatina repertam publico Eruditorum bono typis Wechelianis vulgavit Francofurti anno Christi MDCI. Hoc enimverò est Chronicon illud Hirsaugiense, cujus authoritas hactenus tam frequens Scriptoribus fuit, & in amoribus Huberto Thomæ Leodiensi in vita Friderici victoriosi Palatini, Frehero in libro de originibus Palatinis, Geshero in Bibliotheca, Spondano in Annalibus Ecclesiasticis, Nicolao Serario in rebus Moguntiacis, Vossio de Historicis latinis, & alijs sine numero; quibus illa semper in manu, at hæc novissima editio in solo desiderio fuit. Opere sic abrupto, Joannes Abbas anno suprà memorato 1503. ad Hirsaugiæ infulam promotus, importunis iterum precibus Trithemium rogare & hortari non destitit, donec is urbanitate victus, ac spe remunerationis acceptâ securus iterum se operi accingeret. Is tunc temporis Spanheimensi Abbatiâ valere jussâ S. Jacobi Herbipolensi Cœnobio prælatus est, ibidémque anno circiter 1509. primam editionem mancam ad incudem revocavit, ut ipse refert in Epistola ad Joannem Piemontanum Priorem Lacensem: *Vt litteris respondeam tuis, te scire volo, quod isto anno toto sum occupatus in editione Chronicorum, sive historiarum Monasterij Hirsaugiensis. Opus est magnum, & per annos ferme septingentos à fundatione prima usque ad hæc tempora continuandum. Etenim primam Editionem mancam olim dimissam, iterum à principio nuper inchoavi, eritq; necesse continuare in finem.* Telam ergo historiæ suæ rursus à primæva fundatione retexens, & quosdam lapsus prioris editionis corrigens totum opus in duo volumina seu partes divisit, itáque adauxit, ut ipso Vossio teste, quadruplum conficiant primæ editionis. Primum quidem volumen usque ad Volpoldum Abbatem XXV. inclusivè continuando deduxit, absolutúmque scribit Anno 1511. ad Joannem

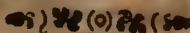
Abbatem

Abbatem Hirsaugiensem, ut legenti in limine hujus operis liquet. Anno tandem Domini 1514. utrique volumini, quibus se per menses quinquaginta quatuor pertinaci conatu insudasse fatetur, supremam manum, & finem imposuit, usque ad Abbatem tunc in vivis degentem id continuando. At mors Trithemij biennio post subsecuta, sed immatura, in causa fuit, ut & hoc volumen, & alij præclari libri ab ipso scripti non ederentur. *Eo enim defuncto*, ait Gesnerus ex Pirckheimero, *adeò repentè cuncta, quæ reliquerat, disparuêre, ut ne vestigia quidem superesse viderentur.* Latuit ergo secunda hæc compositio in latebris condita, & sola per integrum sæculum Hirsaugia tanto cimelio superbiebat, ut ipse Trithemius vel alius Hirsaugiæ incola in calce primi voluminis addidit: *Me sola Hirsaugia gaudet.* Sed thesaurus invisus, & Sapientia abscondita, quæ utilitas in utroque? Anno tandem 1606 quantum quidem mihi constat, & ex Freheri originibus Palatinis conjicere datur, Marquardo Frehero videre hæc duo volumina, vix tangere, frui omnino non licuit. Frementibus deinde Protestantium & postea Suecorum armis, verus & unus hic Unio pulsos Hirsaugiâ Monachos & Abbatem Wunibaldum comitatus est ad Vineas (Weingartense Monasterium) tanquam ad sinum & concham, sed cùm grassante indies jamjam in Sueviæ viscera bello inter manubias Martis rapi formidaret, securitatis ergò in Helvetiam ad nostrum D. Galli Asceterium ex tot procellis elapsus appulit, ex quo dein sagaci industriâ Apographum nostrum Exemplar descripsimus, eundémque jam alteri ruinæ, quam dicemus, imminentem ab interitu vindicavimus. Eo adhuc madido & vix completo, avocatur rursus, & alio portu quæsito naufragium reperit, ut enim tutius lateret, Blumeneggæ Castro in Walgoia sito una cum ultimo Hirsaugiensi Abbate Wunibaldo immigrat. Invida & infida sors! Incidit in Scyllam cupiens vitare Charybdim: declinato feliciter Marte, Vulcano spolium infeliciter cessit Trithemij Chronicon, post tot pericula & fortis insidias quiete incassum quæsitâ; repentino etenim exorto incendio cum universis alijs Hirsaugiensium Documentis priusquam in lucem prodijt, in flammam & cineres abijt, Wunibaldo vix illæso, & paulo post animam doloris acerbitate victam efflante. Audio quidem, jam antequam castrum flammis absumeretur, jussu & impensis Serenissimi Ducis Bavariæ, & Electoris Maximiliani pleraque ex Documentis descripta, Monachiúmque deportata fuisse, quæ nunc ævi fortassis in Electorali Bibliotheca Monacensi reperire liceat. Benevole Lector, quievit hactenus sub umbra Bibliothecæ

)(3 nostræ

nostræ Sangallensis Trithemij Chronicon, surgit nunc tanquam è cineribus (autographum enim, ut diximus, in cineribus Blumeneggianis sepultum) redivivum, animante editionem ejus R.R. Clarissimo Patre Joanne Mabillono Monacho S. Germani Parisiensis, quem lares vel potius Tutelares nostros invisentem in sancto Gallo vidimus, nec sine sensu suavitatis recordamur. Viso isapographo nostro Chronici Hirsaugiensis, quasi reperto thesauro exultans, mox editionem ejus impensè suasit, & persuasit, quem Ἐργοδιώκτην hujus lucubrationis nuncupari non gravatè fero, sed potius in acceptis habeo. Præter hunc & alij Eruditi & excellentis Doctrinæ Viri Abbates & Priores Monasteriorum, quæ Hirsaugiæ aut Abbates suos, aut fundatores, aut colonos, aut reformatores debent, operi edendo (quod jamjam audierant sub prælo gemere) stimulos addere non cessârunt; paucos memorabo. Ex his Reverendissimus & Amplissimus D.D. Placidus Zur Lauben, Monasterij Murensis apud Helvetios Abbas, qui promovendæ editioni hujus operis hoc ipsum Chronicum scriptum, & ex nostro transsumptum mihi gratiosè communicavit; alter huic eruditione par Amplissimus & Reverendissimus D.D. Georgius Gaisser Monasterij S. Georgij (quod Hirsaugiam ut Matrem filia veneratur) in Nigra sylva Abbas meritissimus, gratius nihil sibi ad aures accidisse, quàm editionem hujus operis testatur. His accedit Magnificus & Clarissimus D. Gregorius Wipmberger Almæ Universitatis Salisburgensis Rector, qui ut est historiarum amans, hoc opere Antiquitati Germanicæ non minimum gloriæ & decoris accessurum sperat: plures in medium adducerem, nisi importunum abitrarer. Habes ergo nunc Lector, quod alijs ne videre quidem contigit, solâ semper spe & desiderio lactatis. Desideravit videre Freherus, Hubertus Thomas Leodius, Vossius & alij, sed felicior illis Mabillonus, vidit, & gavisus est. Vides modò & tu Candide Lector, gaude & fruere laboribus nostris, & menda sparsim occurrentia pro urbanitate tua ipsemet emenda. Præposuit operi Trithemius Indicem quemdam generalem, quem hic vides, arbitratus Indicem specialem conficere & fini postponere fore laborem & inutilem, & difficilem, hunc tamen magno labore, tuo tantùm Erudite Lector, bono & commodo, confecimus. Ego interim te ad alia festinantem ultra non moror.

Vale. Ex S. Gallo, Pridie Idus Majas, Anno MDCXC.

Sequitur

Sequitur Indiculus pinacius quorundam in hac prima parte Chronicæ Hirſaugianæ contentorum, tam ipſum Monaſterium, quàm Ordinem noſtrum concernentium, ut patet.

Joannes Trithemius Abbas Lectori Salutem. Omnium dare indiculum, quæ memoratu digna in hac prima parte Hirſaugiana continentur hiſtoria, quam non ſine magno labore comportavimus, & difficile judicamus, & inutile: tum propter variam multitudinem geſtorum, tum quòd ſatiùs eſſe judicamus, ſi totum legas, quàm partem. Verùm ne Hirſaugienſibus in hoc videar defuiſſe, qui Patrum ſuorum merita, & laudes ſub una cupiant ſerie breviter intueri, omiſſis non ſolùm multis & varijs, ſed etiam penè infinitis memoratu dignis, quæ facili Ordine regiſtrari nequeunt, ſequentium tabulam ordinavi.

In primo quidem Ordine ſecundùm temporis rationem viri continentur ſancti, meritis Omnipotenti DEO ſpecialiter Dilecti. In ſecundo Monachi ex Hirſaugianis ad Pontificatum aſſumpti. In Tertio, qui ſcriptis, & eruditione ſuâ illuſtrârunt Eccleſiam. In quarto, Monaſteria noſtri Ordinis per Hirſaugienſes vel de novo inſtituta, vel ad Obſervantiam Regularis Diſciplinæ reformata. In quintò, Nomina continentur Abbatum, qui ex Hirſaugianis Monachis ad diverſa Cœnobia fuerant deſtinati. In ſexto, Nomina continentur Sanctorum Ordinis noſtri, quorum in hac prima parte fit mentio. In ſeptimo, Romani Pontifices, & Cardinales Ordinis. In octavo Archiepiſcopi. In nono Epiſcopi. In decimo viri Ordinis eruditione, & ſcientiâ ſcripturarum illuſtres. In undecimo, Nomina quorundam Monaſteriorum Ordinis noſtri, quorum fundationes, vel rationes & Dignitates in hoc ipſo volumine recitantur. Et hæc omnia ſub CCCCXXVII. annis geſta, in hoc opere ſignata continentur, hoc eſt, à prima inſtitutione Hirſaugienſium, quæ facta eſt anno Domini DCCCXXXVIII. uſque ad annum milleſimum ducenteſimum ſexageſimum quintum.

Nomina Sanctorum, qui Monachi fuerunt in Monaſterio iſto Hirſaugienſi, quorum geſta in hoc volumine annotata continentur.

Sanctus Adelhardus Monachus, qui obijt 922.
Sanctus Egwardus Epiſcopus Sleſuicenſis anno 965.
Sanctus Wernboldus Monachus obijt anno 925.
Sanctus Wilhelmus Abbas XII. obijt anno 1091.
Sanctus Diemo Archiepiſcopus Salzburgenſis & Martyr. obijt, 1105.
Sanctus Gebhardus Epiſcopus Conſtantienſis eligitur 1083.
Sanctus Theogerus Epiſcopus Metenſis 1100.
Sanctus Adelbertus Monachus & Prior anno 1088.
Sanctus Bertholdus Monachus anno 1111.

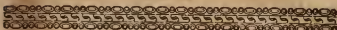
Sanctus

Sanctus Ermenoldus Abbas in Pruveningen anno 1114.
Sanctus Bruno Abbas XIV. hic anno 1105.
Sanctus Henricus Abbas in Breytenawe anno 1132.
Sanctus Diemo, hic Monachus obijt anno 1140.
Sanctus Roffoldus Abbas in Wirzburg obijt 1163.

Sequuntur Episcopi de Monasterio Hirsaugiensi assumpti.

Sigismundus Episcopus Halberstattensis, anno 894.
Regenboldus Episcopus Spirensis, anno 943.
Egwardus Episcopus Slesuicensis, anno 964.
Bernwardus Episcopus Herbipolensis, anno 989.
Diemo Archiepiscopus Salzburgensis, eligitur 1094.
Gebhardus Episcopus Constantiensis 1083.
Gebhardus Episcopus Spirensis 1105.
Theogerus Episcopus Metensis 1100.

Sequuntur Nomina Illustrium Monachorum atque Doctorum hujus Cœnobij Hirsaugiensis, qui varia scripserunt Opuscula.

Luitbertus primus Abbas Doctor varia scripsit.
Hildulphus Magister scholarum primus, Doctor.
Ruthardus Magister scholarum secundus, Doctor.
Richbodo Magister scholarum tertius, Doctor.
Helfridus Monachus Doctor plura scripsit.
Rudolphus Monachus Doctor multa scripsit.
Harderadus Magister scholarum quartus, Doctor.
Luthelmus Magister scholarum quintus, Doctor.
Cunzigo Monachus Doctissimus plura scripsit.
Hardericus Monachus, & Doctor Eruditus.
Adelbero Scholasticus datur ad S. Albanum.
Herbordus Magister scholarum sextus, Doctor.
Diethardus Monachus Doctor insignis.
Diethardus alius Magister scholarum septimus.
Megenradus Magister scholarum octavus.
Regenhardus Magister scholarum nonus.
Uuernboldus Monachus, & Doctor sanctus.
Theobaldus Magister scholarum decimus.
Arnoldus Scholasticus datur ad Herbipolim.
Wilhelmus Abbas hic duodecimus, Doctor.
Haymo Prior hic, & Doctor eruditissimus.
Conradus, qui & Peregrinus, Doctor Acutus.

Sequuntur Monasteriorum nomina per Hirsaugienses Monachos aut noviter instituta, aut post ruinam magnificè reformata.

Monasterium construxerunt novum in Zwifalten Constantiensis Diœcesis.
Monasterium S. Georgij Martyris in nigra sylva novum.
Monasterium S. Petri Apostoli in Erpfurt novum.
Monasterium S. Martini in Carinthia novum.
Monasterium Pruveningen Ratisbonensis Diœcesis novum.
Monasterium in Weilheim novum construxerunt.
Monasterium Prioratus in Reichenbach novum.
Monasterium Præpositurae in Rothe novum.
Monasterium Prioratus in Schönrein novum.
Monasterium S. Nicolai in Camberg novum.
Monasterium in Breyrenawe instituerunt novum.
Monasterium in Gozawe similiter novum.
Monasterium in Odenheim instituerunt novum.
Monasterium in Hasungen similiter novum.
Monasterium Cellæ Paulinæ instituerunt novum.
Monasterium Petri Domus in Constantia novum.
Monasterium Lauense in Carinthia novum.
Monasterium Possaugiense novum instituerunt.
Monasterium Hugshoffen Argentinensis Diœcesis.
Monasterium Schaffhausen reformaverunt.
Monasterium Laurissense reformaverunt.
Monasterium Rheinharzbronnen reformaverunt.
Monasterium in Altdorff reformaverunt.
Monasterium S. Albani Moguntiæ reformaverunt.
Monasterium S. Ferrucij in Bl-denstatt reformaverunt.
Monasterium Montis S. Jacobi similiter.
Monasterium in Bruwiler Coloniensis reformaverunt.
Monasterium Mediolacense in Lotharingia reformaverunt.
Monasterium S. Disibodi Episcopi reformaverunt.
Monasterium Limburgense reformaverunt.
Monasterium in Weissenburg reformaverunt.
Monasterium Sunsheim instituerunt novum.
Monasterium Clingenmünster reformaverunt.
Monasterium in Hornbach similiter reformaverunt.
Monasterium in Dolegia Trevirensis Diœcesis reformaverunt.
Monasterium in Sels Argentinæ Diœcesis reformaverunt.
Monasterium S. Walpurgis novum instituerunt.
Monasterium in Morsmünster reformaverunt.
Monasterium in Gengenbach reformaverunt.
Monasterium in Schutreren similiter reformaverunt.
Monasterium Ettenheimmünster reformaverunt.
Monasterium Neuwiler Argentinæ Diœcesis reformaverunt.
Monasterium Schwarzach Argentinæ Diœcesis reformaverunt.
Monasterium Schwarzach Herbipolensis Diœcesis reformaverunt.
Monasterium S. Burckhardi Herbipolis reformaverunt.
Monasterium S. Stephani Herbipolis reformaverunt.
Monasterium in Amorbach reformaverunt.
Monasterium Neustatt Herbipolensis reformaverunt.

Monasterium in Tharissa juxta Moganum reformaverunt.
Monasterium Montis Monachorum Bambergæ reformaverunt.
Monasterium in Monichaurach reformaverunt.
Monasterium in Steinach similiter reformaverunt.
Monasterium Uraugiense novum plantaverunt.
Monasterium in Salveld novum in Thuringia instituerunt.
Monasterium S. Joannis Bergense reformaverunt.
Monasterium in Rheinawe Constantiensis Diœcesis.
Monasterium Admontense in Austria reformaverunt.
Monasterium S. Udalrici in Augusta reformaverunt.
Monasterium in Ysnæ Constantiensis Diœcesis reformaverunt.
Monasterium Rosatz prope Aquilegiam reformaverunt.
Monasterium Elchingen reformaverunt.
Monasterium Augiense prope Constantiam reformaverunt.
Monasterium in Weingarten reformaverunt.
Monasterium in Besselbronn reformaverunt.
Monasterium in Breganz reformaverunt.
Monasterium Heremitarum similiter reformaverunt.
Monasterium Campidonense reformaverunt.
Monasterium Altaich in Bavaria reformaverunt.
Monasterium in Deckingen reformaverunt.
Monasterium S. Benedicti in Alpersbach, similiter.
Monasterium in Ottenbüren reformaverunt.
Monasterium in Blaubüren similiter reformaverunt.
Monasterium in Lorch novum instituerunt.
Monasterium in Neresheim reformaverunt.
Monasterium in Sluchteren reformaverunt.
Monasterium in Ochsenhausen reformaverunt.
Monasterium S. Blasij in nigra sylva similiter.
Monasterium in Murbach reformaverunt.
Monasterium in Mure similiter reformaverunt.
Monasterium Nawense reformaverunt.
Monasterium Tharisiense in Bavaria similiter.
Monasterium S. Ruperti Salzburgense similiter.
Monasterium in Heidenheim reformaverunt.
Monasterium S. Petri in nigra sylva.
Monasterium in Wyblingen reformaverunt.
Monasterium S. Trutberti reformaverunt.
Monasterium in Trube similiter reformaverunt.
Monasterium in Elwangen similiter.
Monasterium in Thierhaubten similiter.
Monasterium S. Joannis in Thurtale.
Monasterium Fabariense reformaverunt.
Monasterium in Andex quod & Mons sanctus.
Monasterium in Fischingen reformatur.
Monasterium in Blanckenstetten similiter.
Monasterium in Beynweiler reformaverunt.
Monasterium Amineburg reformaverunt.

Nomina

Nomina sequuntur Abbatum, qui ex Hirsaugiensi Monasterio dati sunt ad institutionem, seu reformationem aliorum Cœnobiorum.

CUnzigo Abbas datur ad Monasterium Laurissense.
Adalbero fit Abbas in Blidenstatt.
Wernherus fit Abbas sancti Albani Moguntiæ.
Bernolphus fit Abbas sancti Ferrucij in Blidenstatt.
Adelbertus fit Abbas in Klingenmünster.
Giselbertus fit primus Abbas in Hasungen.
Giselbertus fit Abbas in Reingarzbronna.
Sifridus fit Abbas in Schaffhausen.
Diepoldus fit postea Abbas in eodem loco.
Henricus fit Abbas S. Georgij in Nigra sylva.
Gebhardus fit Abbas in eodem loco.
Conradus fit Abbas in eodem loco.
Theogerus fit Abbas in eodem Monasterio.
Theodericus fit Abbas primus Petri Domus.
Notgerus fit Abbas in Zwifalten primus.
Godfridus fit postea Abbas in eodem loco.
Guntherus fit primns Abbas in Camberg.
Henricus fit postea in eodem loco Abbas.
Joannes in eodem Monasterio Abbas.
Thepdoricus Abbas in eodem Cœnobio.
Adelbero primus Abbas in Wilheim.
Diemo secundus Abbas in eodem loco.
Wilicho fit Abbas in Monasterio Altorff.
Azelinus fit Abbas in Buren, Augustanæ Diœcesis.
Otto fit Abbas in eodem postea Monasterio.
Otto fit Abbas in Monasterio Rheinaugiensi.
Hildeboldus fit Abbas Magdeburgensis.
Hugo fit Abbas postea in eodem Monasterio.
Etckenbaldus fit Abbas Ysnensis.
Bruno fit Abbas in eodem Monasterio.
Vuezilo fit Abbas Lauensis in Carinthia.
Sigewinus fit Abbas in Rosaz prope Aquilegiam.
Gaudentius fit Abbas in Carinthia.
Eberhardus fit Abbas in Bruwiler.
Eberhardus fit primus Abbas in Odenheim.
Richwinus fit Abbas postea in eodem loco.
Erhardus fit Abbas in eodem loco.
Gerungus primus Abbas Cellæ Paulinæ.
Udalricus fit Abbas in eodem loco.
Volpodo primus Abbas in Gozawe.
Burckhardus fit Abbas ibidem.
Rupertus fit Abbas in eodem Monasterio.
Rudolphus in eodem Monasterio fit Abbas.
Wolfframus Abbas datur ad Babenberg.
Ermenoldus fit Abbas S. Nazarij in Lorsch.
Sigehardus postea fit Abbas in eodem loco.

Ermenoldus fit primus Abbas in Pruveningen.
Burckhardus fit Abbas in Erpfurdt.
Wernberus fit Abbas in eodem loco.
Drutwinus fit primus Abbas in Breidenaw.
Henricus ſecundus Abbas ibidem.
Egbertus primus Abbas Poſaugienſis.
Hugo fit poſtea Abbas in eodem Cœnobio.
Adelbertus fit Abbas in Elchingen.
Regenboldus datur Abbas ad Naw.
Adelbertus fit Abbas in eodem Monaſterio.
Adelhelmus fit Abbas in Amorbach.
Adelhelmus fit Abbas Mediolscenſis.
Wolfframmus fit Abbas in Schwarzach Francorum.
Theodoricus fit Abbas poſt eum ejuſdem loci.
Conradus fit Abbas in Schwarzach Alſatiæ.
Hildebertus fit Abbas in eodem Cœnobio.
Burckhardus fit Abbas in Weingartten.
Dietbmarus fit Abbas in eodem loco.
Megengas fit in eodem loco Abbas.
Rutgerus fit Abbas in Theris juxta Moganum.
Lupoldus fit Abbas in Beſſelsbronna.
Godfridus datur Abbas in Bregenz.
Henricus mittitur Abbas in Blidenſtatt.
Conradus fit Abbas in Hornbach.
Berengerus fit Abbas S. Stephani Herbipolis.
Roffoldus fit Abbas in eodem loco.
Adelgerus fit Abbas novæ Civitatis prope Herbipolim.
Henricus datur Abbas ad Eremitas.
Waltherus mittitur Abbas ad Monichaurach.
Manegoldus datur Abbas Campidonenſis.
Marcquardus fit Abbas in Gengenbach.
Adelbertus fit Abbas S. Albani Moguntiæ.
Rupertus Abbas deſtinatur ad Sels.
Erckenbertus fit Abbas S. Jacobi Moguntiæ.
Burckhardus fit Abbas in eodem Cœnobio.
Henricus mittitur Abbas ad Neuwiler.
Ruthardus fit Abbss in Morsmünſter.
Rupertus mittitur Abbss ad Altaich Bavariæ.
Sigefridus fit Abbas in Klingenmünſter.
Sigehardus fit Abbas S. Burckhardi Herbipolis.
Conradus datur Abbas sd Hugshofen.
Marcquardus fit Abbas in Deckingen.
Eghardus primus Abbas in Uraw.
Ludovicus datus Abbas ad Weiſſenburg.
Conradus fit Abbas S. Benedicti in Alberſpach.
Berchtoldus Abbas mittitur ad eundem locum.
Wilhelmus datur Abbas ad Ottenbüren.
Effo mittitur Abbas ad Beynwiler.
Adelmus deſtinatur Abbas ad Amineburg.
Fridericus conſtituitur Abbas in Murhart.
Erckenbertus mittitur Abbas ad Lymburg.
Godebaldus fit Abbas apud Sunsheim.
Wolfframmus fit Abbas S. Walpurgis in Alſatia.
Herbertus ad Lorch mittitur Abbas primus.
Joannes promovetur Abbas ad Schutteram.
Adelhun mittitur Abbas ad S. Diſibodum.

Joannes datur Abbas ad Dolegiam.
Bruno mittitur Abbas ad Ettenheimmünster.
Harttmannus datur Abbas ad Steinach.
Wignandus mittitur Abbas ad Thariſſam.
Starckhardus ad Schuttetam datur Abbas
Rupertus mittitur Abbas ad Elwangen.
Fridericus ad Augiam datus eſt Abbas.
Ad Salveld datus eſt Abbas nomine Ezzo.
Ad Cœnobium Admontenſe datus eſt Abbas.
Ad Auguſtam ſimiliter mittitur Abbas.
Ad Blaubüren datur Abbas.
Ad Neresheim quoque datus eſt Abbas.
Ad Ochſenhauſen ſimiliter datur Abbas.
Ad ſanctum Blaſium Abbas mittitur.
Ad Mure quoque Abbas miſſus eſt.
Ad Monaſterium Thariſienſe in Bavaria quoque.
Ad S. Rupertum Salisburgenſe Abbas datur.
Ad Heidenheim ſimiliter Abbas datur.
Ad S. Petrum in Nigra ſylva Ludgerus datur.
Ad Fiſchingen Abbas datus eſt.
Ad Blanckenſtetten ſimiliter datus eſt Abbas.
Ad Wiblingen mittitur Abbas.
Ad S. quoque Trurpertum.
Ad Trube datus eſt Abbas Wilico.
Ad Thirhaubten Abbatem dederunt.
Ad Monaſterium in Thurtal ſimiliter.
Ad Cœnobium Fabarienſe datur Abbas.
Ad Andex montem ſanctum datus eſt Abbas.

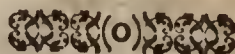
Omnia & ſingula Monaſteria, quæ vel inſtituerunt, vel reformaverunt Hirſaugienſes, non ſolum Abbates ad illa, ſed etiam Monachos dederunt ſufficientes, cum libris & veſtibus neceſſarijs.

Nomina Sanctorum Ordinis noſtri, quorum in hoc volumine fit mentio.

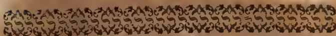
Deusdedit Abbas Caſſinenſis & Martyr.
Probus Monachus S. Albani Moguntiæ.
Meginradus Monachus Augienſis Eremita & Martyr.
Ansbaldus Abbas Prumienſis Treverenſis Diœceſis.
Odo primus Abbas Cluniacenſis, anno 894.
Berno fundator & Abbas Gigniacenſis, anno 894.
Fulco ex Abbate S. Bertini Archiepiſcopus Remenſis.
Bado Abbas S. Bertini poſt Fulconem.
Wilhelmus Abbas Gellonenſis, anno 911.
Wigbertus fundator & Monachus Gemblacenſis.
Anno primus Abbas Bergenſis in Saxonia.
Adelbertus primus Archiepiſcopus Magdeburgenſis.
Libacius Epiſcopus Ruthenorum Monachus S. Albani.
Maiolus Abbas Cluniacenſis, anno Domini 959.
Maurinus Abbas & Martyr Coloniæ ſepultus.
Chriſtianus primus Abbas S. Pantaleonis.

)(3 Sanderatus

Sanderatus primus Abbas in Gladbach, anno 913.
Myborinus primus Abbas S. Martini Coloniæ.
Adelmannus Monachus Stabulensis, anno 953.
Adelbertus Monachus Mediolacensis, anno 943.
Gregorius fundator & Monachus in Porticeto.
Medericus Abbas Eduorum, anno 985.
Berwardus Episcopus Hildesheimensis in Saxonia.
Adelbertus Episcopus Pragensis Monachus Fuldensis.
Odilo Abbas Cluniacensis, anno 993.
Gaudentius Episcopus Pragensis Monachus Fuldensis.
Auffridus ex Episcopo Monachus Trajectensis.
Bruno Episcopus Ruthenorum Monachus & Martyr.
Reginhardus Abbas Senonensis, anno 1014.
Simeon Monachus Treverensis inclusus.
Elphegus Archiepiscopus Cantuariensis ex Abbate.
Gerhardus Episcopus Morisenus Martyr. 1019.
Wilhelmus Abbas Divionensis. 1019.
Poppo Abbas Stabulensis, anno 1019.
Richardus Abbas Virdunensis, anno 1010.
Godhardus Episcopus Hildesheimensis, anno 1022.
Engelnotus Archiepiscopus Cantuariensis, anno 1025.
Cunegundis Imperatrix & Monialis. 1038.
Helias Abbas S. Martini Colouiensis obijt. 1040.
Amichardus Monachus Fuldensis, anno 1043.
Clarus Monachus Selgenstattensis, anno 1041.
Guido Abbas Pomposiensis in Italia. 1046.
Leo Papa Nonus Monachus Tullensis. 1053.
Aaron Abbas S. Martini Coloniæ. 1055.
Beño Episcopus Mysnensis primus Abbas in Gosseck. 1054.
Paternus Monachus apud Padelbronnen Saxoniæ.
Arnolphus Episcopus Suessionensis ex Abbate ibidem.
Mauritius Archiepiscopus Rotomagensis ex Monacho.
Theobaldus Monachus inclusus apud Vincentiam.
Ramboldus Abbas S. Emmerammi Ratisbonæ.
Wilhelmus Abbas XII. Hirsaugiensis.
Egbertus Abbas in Schwarzach apud Francos.
Marianus Scotus Monachus Fuldensis.
Anselmus Archiepiscopus Cantuariensis.
Diemo Archiepiscopus Salzburgensis.
Waldericus primus Abbas in Murhart.
Reinhardus primus Abbas in Rheinhausen.
Hugo Abbas Cluniacensis, anno 1109.
Odrisius Abbas Cassinensis, claruit anno 1209.
Rupertus Abbas Tuitiensis prope Coloniam.
Wolfhelmus Abbas Bruwilerensis prope Coloniam.
Gunthildis prima Abbatissa in Bibelis Alsatiæ.
Macharius primus Abbas S. Jacobi Herbipolis.
Henricus secundus Abbas in Breydenawe.
Gutta Monialis in Comitatu Spanheimensi.
Hildegardis Abbatissa Schönaugiensis. 1194.
Richardus Monachus & Eremita in Alsatia.

Nomina

Nomina Romanorum Pontificum ex Ordine nostro tempore hujus primæ partis Historiæ Hirsaugianæ assumptorum.

Leo quartus fit Papa ex Monacho, anno 886.
Leo quintus fit Papa ex Monacho, anno 905.
Leo Octavus Papa ex Monacho factus est. 962.
Gregorius quintus Papa Monachus Teutonicus. 994.
Silvester secundus Papa fuit Monachus Floriacensis. 996.
Leo Papa nonus fuit Monachus Tullensis. 1053.
Stephanus Papa nonus fuit Abbas Cassinensis. 1057.
Victor Papa tertius fuit Abbas Cassinensis. 1085.
Urbanus Papa secundus fuit Monachus. 1087.
Paschalis Papa secundus ex Monacho. 1099.
Gregorius Papa septimus fuit Monachus. 1072.
Gelasius Papa secundus fuit Monachus. 1118.
Adrianus Papa quartus fuit Monachus 1155.
Anastasius Papa quartus fuit Abbas S. Rufi.
Gregorius Papa primus præcessit Hirsaugienses.
Bonifacius Papa quartus ex Monacho præcessit similiter.
Adeodatus Papa ex Monacho S. Erasmi præcessit.
Agatho Papa primus ex Monacho similiter præcessit.
Stephanus Papa tertius ex Monacho S. Chrysogoni præcessit.
Clemens Papa sextus ex Abbate in secunda parte ponetur.
Urbanus Papa quintus Abbas Massiliensis in secunda parte ponetur.
Eugenius Papa tertius Regulæ fuit nostræ, sed Ordinis Cistertiensis.
Benedictus Papa duodecimus Regulæ fuit nostræ, sed Cistertiensis Ordinis.
Cœlestinus Papa quintus Regulam nostram fuit similiter professus.
Humbertus Cardinalis Monachus Tullensis.
Hildebrandus Cardinalis Monachus Tullensis.
Petrus Damianus Cardinalis Episcopus Hostiensis.
Odo Cardinalis Monachus Cluniacensis.
Pontius Cardinalis Abbas Cluniacensis.
Joannes Cardinalis Monachus Cassinensis.

Supersunt nomina Ordinis nostri Cardinalium, centum octoginta quatuor, qui Hirsaugianam institutionem præcesserunt, de quibus nullam in hac prima Historiarum parte fecimus mentionem.

Hæc

Hæc sunt Nomina quorundam Archiepiſcoporum Ordinis noſtri, qui tempore hujus primæ partis hiſtoriarum continentur.

Hetti Archiepiſcopus Trevirorum ex Abbate Mediolacenſi.
Anſegiſus Archiepiſcopus Senonenſis, Abbas ante Lobienſis.
Rabanus Archiepiſcopus Moguntinus Abbas Fuldenſis.
Anſcarius primus Archiepiſcopus Bremenſis Abbas Corbeienſis.
Arnolphus Archiepiſcopus Bituricenſis Abbas S. Medardi.
Chriſtianus Archiepiſcopus Senonenſis Monachus.
Walo Archiepiſcopus Senonenſis Monachus antea.
Egilo Archiepiſcopus Senonenſis Monachus.
Bertholdus Archiepiſcopus Trevirorum Abbas Mediolacenſis.
Radbodo Archiepiſcopus Trevirorum Abbas Mediolacenſis.
Rembertus Archiepiſcopus Bremenſis Monachus Corbeienſis.
Sonderoldus Archiepiſcopus Moguntinus Abbas Fuldenſis.
Adelgarius Archiepiſcopus Bremenſis Monachus Corbeienſis.
Hatto Archiepiſcopus Moguntinus Abbas Fuldenſis.
Fulco Archiepiſcopus Remenſis Abbas S. Bertini.
Wymo Archiepiſcopus Bremenſis Monachus Corbeienſis.
Artoldus Archiepiſcopus Remenſis Monachus ibidem.
Hildoinus Archiepiſcopus Mediolanenſis Abbas Lobienſis.
Hildebertus Archiepiſcopus Moguntinus Abbas Fuldenſis.
Gerlandus Archiepiſcopus Senonenſis Monachus Altiſiodorenſis.
Hildemannus Archiepiſcopus Senonenſis S. Dionyſij.
Hatto alter Archiepiſcopus Moguntinus Abbas Fuldenſis.
Dunſtanus Archiepiſcopus Cantuarienſis Abbas Glaſconienſis.
Adelbertus primus Archiepiſcopus Magdeburgenſis Monachus Treverenſis.
Odericus ſecundus Archiepiſcopus Magdeburgenſis Monachus Corbeienſis.
Lubentius Archiepiſcopus Bremenſis Monachus Hirsfeldenſis.
Gerbertus Archiepiſcopus Remenſis Monachus Cluniscenſis.
Gerbertus Archiepiſcopus Ravennenſis Monachus Cluniacenſis, idem.
Erkenbaldus Archiepiſcopus Moguntinus Abbas Fuldenſis.
Elphegus Archiepiſcopus Cantuarienſis Abbas Balneorum.
Megenfridus Archiepiſcopus Magdeburgenſis Monachus Herbipolenſis.
Piligrinus Archiepiſcopus Colonienſis Abbas Herbipolenſis.
Engelnatus Archiepiſcopus Cantuarienſis Monachus.
Bardo Archiepiſcopus Moguntinus Monachus Fuldenſis.
Lanfrancus Archiepiſcopus Cantuarienſis Abbas Beccenſis.
Sifridus Archiepiſcopus Moguntinus Abbas Fuldenſis.
Mauritius Archiepiſcopus Rotomagenſis Monachus Fiſcanienſis.
Anſelmus Archiepiſcopus Cantuarienſis Abbas Beccenſis.
Diemo Archiepiſcopus Salzburgenſis Monachus Hirſaugienſis.

Reliquorum verò Archipræſulum Nomina, qui ex Ordine noſtro diverſis temporibus aſſumpti Hirſaugiam præceſſerunt, vel nobis manent incogniti, nullam in hoc opere fecimus mentionem, quorum numerus omnium pene ad duo ſe millia extendere perhibetur.

Sequuntur

Sequuntur Nomina Episcoporum Ordinis nostri, qui sub tempore 427 annorum in hac prima parte continentur.

Theodulphus Episcopus Aurelianensis Abbas Floriacensis.
Haymo Episcopus Halberstattensis Monachus Hirsfeldensis.
Freculphus Episcopus Lexoviensis in Normannia Monachus.
Aldefridus Episcopus quintus Hildeshemensis Monachus Corbeiensis.
Notkerus Episcopus Leodiensis Monachus S. Galli.
Salomon Episcopus Constantiensis Monachus S. Galli.
Heribaldus Episcopus Altisiodorensis Monachus S. Germani.
Ebbo Episcopus ibidem Frater Heribaldi Monachus S. Germani.
Egil Episcopus Altisiodorensis Monachus S. Germani.
Remigius Episcopus Altisiodorensis Monachus ibidem.
Amalricus Episcopus Spirensis Monachus Weissenburgensis.
Sigismundus Episcopus Halberstattensis Monachus Hirsaugiæ.
Bernhardus Episcopus Spirensis, Monachus obijt.
Dracholphus Episcopus Herbipolensis Monachus novæ Civitatis.
Becco Episcopus Altisiodorensis Monachus S. Germani ibidem.
Radbodus Episcopus Trajectensis Monachus obijt.
Ayrhardus Episcopus Noviomensis Monachus obijt.
Walbertus Episcopus ibidem Abbas Corbeiensis in Gallia.
Hildoinus Episcopus Leodiensis Abbas Lobiensis.
Hildoinus idem fit postea Episcopus Veronensis.
Richarius Episcopus Leodiensis Abbas Prumiensis.
Ratkerius Episcopus Veronensis Monachus Lobiensis.
Ratkerius idem Episcopus Leodiensis.
Godericus Episcopus Altisiodorensis ex Monacho.
Burckhardus primus Episcopus Misnensis Monachus, anno 923.
Diethardus Episcopus Hildesheimensis Abbas Hirsfeldensis.
Burckhardus Episcopus Herbipolensis Abbas Hirsfeldensis.
Nottingus Episcopus Constantiensis Monachus S. Galli.
Regenboldus Episcopus Spirensis Monachus Hirsaugiensis.
Boratho primus Episcopus Slesuicensis Monachus.
Liepdachus primus Episcopus Ripensis Daciæ Monachus.
Godfridus Episcopus Spirensis Monachus Weissenburgensis.
Adelbertus Episcopus Ruthenorum Martyr Monachus Fuldensis.
Libacius Episcopus Ruthenorum Monachus S. Albani.
Bernwardus Episcopus Herbipolensis Monachus Hirsaugiensis.
Egwardus I. Episcopus Slesuicensis Monachus Hirsaugiensis.
Otgerus Episcopus Spirensis Monachus in Hornbach.
Richardus Episcopus Altisiodorensis Monachus S. Germani.
Wolffgangus Monachus Eremitanus Episcopus Ratisbonensis.
Adelbodus Episcopus Wintoniensis Monachus Glasconiensis.
Oswaldus Episcopus Wintoniensis Monachus Floriacensis.
Othwinus Episcopus Hildesheimensis Monachus Bergensis.
Odo Episcopus Beluacensis Abbas Corbeiæ in Gallia.
Bruno Episcopus Verdensis Monachus Corbeiensis.
Oftacus Episcopus Hildesheimensis Monachus Augiensis.
Berwardus Episcopus Hildesheimensis Monachus Corbeiensis.
Adelbertus Episcopus Pragensis Martyr Monachus Fuldensis.

Gebhardus Episcopus Augustensis Abbas in Elwangen.
Rupertus Episcopus Spirensis Monachus Weissenburgensis.
Brando Episcopus Halberstattensis Abbas Fuldensis.
Gaudentius Episcopus Pragensis Monachus Fuldensis.
Auffridus Trajectensis Fundator & Monachus S. Pauli.
Adelboldus Episcopus Trajectensis Monachus Lobiensis.
Burckhardus Episcopus Wormatiensis Monachus Lobiensis.
Bruno Episcopus Ruthenorum & Martyr Monachus.
Gerhardus Episcopus Morisenus & Martyr Monachus Romanus.
Dietacus Episcopus Pragensis Monachus Corbeiensis.
Arnoldus Episcopus Padelbronensis Abbas Hirsfeldensis.
Adelbero Episcopus Herbipolensis Abbas in Lambach.
Bruno Episcopus Tullensis Monachus & postea Papa.
Benno Episcopus primus Abbas in Gosseck.
Adelbeto Episcopus Wormatiensis Monachus S. Galli.
Arnolphus Episcopus Suessionensis Abbas S. Medardi.
Hermannus Episcopus Babenbergensis fit Monachus in Schwarzach.
Marbodus Episcopus Redonensis ex Monacho.
Stephanus Episcopus Halberstattensis Abbas Ilsenburgensis.
Gebhardus Episcopus Constantiensis Monachus Hirsaugiensis.
Hugo Episcopus Altisiodorensis Abbas S. Germani.
Gebhardus Episcopus Spirensis Abbas Hirsaugiensis.
Theogerus Episcopus Metensis Monachus Hirsaugiensis.
Godhardus Episcopus Hildesheimensis Abbas in Altaich.
Arnoldus Episcopus Spirensis Abbas Lymburgensis.
Cuno Episcopus Ratisbonensis Abbas in Segeberg.
Godebaldus Episcopus Trajectensis fit Monachus in Oesbruch.
Durandus Episcopus Tholosanus Abbas Mosiacensis.
Gsdomus Episcopus Sanctoniacensis Monachus Cluniacensis.
Malachias Episcopus Lessmorensis, Archiepiscopus Armachanus.
Wilhelmus Episcopus Tornacensis Abbas S. Vincentij.

Eos autem, qui ante Hirsaugianam institutionem de Ordine nostro claruerunt Pontifices, & qui ad notitiam meam non venerunt, huic inserere compilationi Historiarum haud potui: quorum numerus ut à majoribus accepimus, quatuor penè millia excedit, qui diversis temporibus in Ordine floruerunt.

Nomina

Nomina Illustrium Virorum Ordinis nostri, qui continentur in hac prima historiarum parte, multa & varia scribentes.

Rabanus Maurus Abbas Fuldensis Doctor insignis.
Lurbertus primus Abbas Hirsaugiensis Doctor.
Einhardus Abbas Fontanellæ; qui fundavit Selgenstatt.
Hildulphus Monachus & Scholasticus in Hirsaugia primus.
Hildoinus Abbas S. Dionysij Parisiensis.
Theodulphus Episcopus Aurelianensis Abbas Floriacensis.
Haymo Episcopus Halberstattensis Monachus Hirsfeldensis.
Freculphus Episcopus Lexoviensis Monachus Fuldensis.
Angelomus Monachus Luxoviensis in Burgundia.
Ansegisus Archiepiscopus Senonensis Abbas Lobiensis.
Columbanus Fundator & Abbas Luxoviensis & Bobiensis.
Joannes Erigena Abbas Vercellensis.
Bertramus Monachus S. Dionysij Parisiensis.
Christianus, qui etiam Drutmarus, Monachus Corbeiensis.
Otfridus Monachus Weissenburgensis.
Ruthardus Monachus Hirsaugiensis.
Richbodo Monachus Hirsaugiensis.
Strabus Monachus Fuldensis Rabani Discipulus.
Lupus Servatus Abbas in Gallia Rabani Auditor.
Wandelbertus Monachus Prumiensis.
Notkerus Monachus S. Galli Episcopus Leodiensis.
Wandelbertus Monachus & Scholasticus S. Galli.
Salomon Monachus S. Galli Episcopus Constantiensis.
Egil Abbas Prumiensis in Diœcesi Trevirorum.
Hubertus Dux & Abbas S. Richarij in Gallia.
Micho Monachus & Scholasticus S. Richarij.
Wernbertus Monachus Monasterij S. Galli.
Hartmundus Monachus S. Galli in Suevia.
Berwardus Monachus & Scholasticus Fuldensis.
Ericus Monachus S. Germani Altisiodorensis.
Milo Monachus S. Amandi Elvonensis Tornacensis Diœcesis.
Hugobaldus Monachus ejusdem Cœnobij Elvonensis.
Helfridus Monachus Hirsaugiensis, anno 878.
Humbaldus Monachus S. Amandi Elvonensis.
Remigius Monachus Altisiodorensis & Episcopus.
Pascasius Ratbertus Abbas Corbeiæ veteris.
Altmannus Monachus Altvillarensis Cœnobij.
Floribertus Monachus sancti Matthiæ apud Treviros.
Eberhardus Monachus ejusdem Cœnobij.
Regino Abbas Prumiensis, anno 893.
Rudolphus Monachus Hirsaugiensis Doctor.
Harderadus Monachus Scholasticus & Abbas ibidem.
Rupertus Monachus S. Albani Moguntiæ.
Ambrosius Ansbertus Monachus Lobiensis.
Adrewaldus Monachus Floriacensis.

Luthelmus Monachus & V. Scholasticus Hirsaugiensis.
Cunzigo Monachus Hirsaugiensis & Abbas in Lorsch.
Hardericus Monachus Hirsaugiensis Poëta.
Adelbero Monachus Hirsaugiensis Scholasticus S. Albani.
Richardus Monachus S. Matthiæ apud Treviros.
Sigebertus Monachus Corbeiæ novæ in Saxonia.
Adzo qui & Henricus Monachus Floriacensis.
Radolphus Monachus Flaviacensis doctissimus.
Herboldus Monachus & Scholasticus Hirsaugiensis.
Joannes Monachus & Scholasticus S. Albani.
Smaragdus Monachus S. Maximini Treviris.
Diethardus Monachus Hirsaugiensis doctissimus.
Diethelmus Monachus & Scholasticus S. Matthiæ.
Marcquardus Monachus Epternacensis.
Reinhardus Monachus S. Burckhardi Herbipol.
Diethardus septimus Scholasticus Hirsaugiensis.
Helpericus Monachus & Scholasticus S. Galli.
Heribertus Monachus & Scholasticus Epternacensis.
Meginradus Monachus & octavus Scholasticus Hirsaugiensis.
Adelbertus Monachus & Scholasticus S. Matthiæ.
Windekindus Monachus & Scholasticus Corbeiæ novæ in Saxonia.
Adelbertus Monachus & Scholasticus S. Vincentij Metensis.
Hedericus Monachus & Scholasticus Weissenburgensis.
Rudegerus Monachus & Scholasticus Epternacensis.
Abbo vel Ebbo Abbas Monasterij Floriacensis doctissimus.
Aymonius Monachus Floriacensis doctissimus.
Wernbaldus Monachus Hirsaugiensis doctissimus.
Regenhardus nonus Scholasticus Hirsaugiensis.
Boppo Monachus & Scholasticus Fuldensis.
Rosuida Monialis docta in Gandersheim Saxoniæ.
Adelbertus Monachus Scholasticus Mediolacensis.
Herigerus Abbas Lobiensis undecunque doctissimus.
Adelbertus Abbas Gemblacensis æque doctissimus.
Theodoricus Monachus & Scholasticus S. Matthiæ.
Theobaldus Monachus & decimus Scholasticus Hirsaugiensis.
Arnoldus Monachus Hirsaugiensis datur Herbipolim.
Remigius Abbas Mediolacensis.
Erhardus Monachus & Scholasticus Lunæburgensis.
Adelgerus sive Algerus Monachus & Scholasticus Corbeiensis.
Osbertus sive Osbernus Monachus Cantuariensis.
Theodoricus Monachus & Scholasticus S. Albani.
Bruno Monachus & Scholasticus in Gladbach.
Meginfridus Monachus & Scholasticus Fuldensis.
Engelbertus Monachus S. Matthiæ apud Francos.
Engelbertus Abbas Monasterij Admontensis.
Theodoricus Monachus Floriacensis vir doctissimus.
Adelharius Monachus & Scholasticus Epternacensis.
Richerus Monachus Remensis Historiographus.
Theodoricus Monachus & Scholasticus S. Matthiæ.
Marinus Monachus & Scholasticus S. Maximini Treviris.
Rathbodo Monachus & Scholasticus post Marinum.
Arnoldus Monachus & Scholasticus S. Burckhardi Herbipolensis.
Egilwardus Monachus & Scholasticus ibidem post Arnoldum.
Indegerus Monachus & Scholasticus Lunæburgensis.
Hermannus Contractus Monachus S. Galli.
Adelboldus Episcopus Trajectensis Monachus Lobiensis.
Burckhardus Episcopus Wormatiensis Monachus Lobiensis.

Richardus Scholasticus Fuldensis postea ibidem Abbas.
Golskerus Monachus S. Matthiæ Treviris.
Rogerius Monachus, & Scholasticus Corbeiensis.
Rurgerus Monachus S. Pantaleonis Coloniæ.
Berno Abbas in Augia Majore prope Constantiam.
Eberwinus Abbas S. Mauritij in Dollegia Trevirensis Diœcesis.
Guido Aretinus Monachus de Cruce S. Leutfredi.
Engelratus Archiepiscopus Cantuariensis ex Monacho.
Erhardus Monachus & Scholasticus Corbeiæ novæ.
Lampertus Monachus & Scholasticus S. Matthiæ.
Gwimundus Monachus S. Leufredi Archiepiscopus Aversanus.
Rogerius Monachus ejusdem Cœnobij.
Lampertus Monachus & Scholasticus S. Laurentij Leodiensis.
Joannes Monachus & Scholasticus S. Matthiæ.
Marcquardus Monachus S. Burckardi Herbipolensis.
Humbertus Monachus Tullensis postea Cardinalis.
Bernhardus Monachus & Scholasticus Corbeiensis.
Leo Papanonus Episcopus & Monachus Tullensis.
Lampertus Monachus Hirsfeldensis Chronographus.
Anshelmus Monachus Remensis doctissimus.
Petrus Damiani ex Monacho Cardinalis Episcopus Hostiæ.
Lanfrancus Archiepiscopus Cantuariensis Abbas Beccensis.
Ruthardus Abbas Hirsfeldensis doctissimus.
Marianus Scotus Monachus Fuldensis.
Arnoldus Monachus & Scholasticus S. Matthiæ.
Walrammus ex Monacho Fuldensi Abbas Mersburgensis.
Guntherus Monachus Elvonensis.
Theodoricus Abbas S. Trudonis in Brabantia.
Merbodus ex Monacho Episcopus Redonensis.
Wilhelmus Abbas Hirsaugiensis duodecimus.
Joannes Monachus S. Burckhardi Herbipolensis.
Joannes Monachus & Scholasticus S. Matthiæ.
Hermannus Monachus & Scholasticus Corbeiensis.
Anselmus Archiepiscopus Cantuariensis Abbas Beccensis.
Giselbertus Abbas Monasterij West in Anglia.
Franco secundus Abbas Haffliginij in Brabantia.
Wolfhelmus Abbas in Bruwiler prope Coloniam.
Conradus Monachus in Bruwiler doctissimus.
Haymo Monachus Hirsaugiensis & Prior.
Stephanus Abbas in Ilsenburg Episcopus Halberstattensis.
Reinhardus primus Abbas in Reinhausen.
Theodoricus Abbas sancti Trudonis.
David Monachus sancti Jacobi Herbipolensis.
Sigebertus Monachus Gemblacensis.
Eckhardus primus Abbas Uraugiensis.
Rudolphus Abbas sancti Trudonis.
Rupertus Abbas Tuitiensis prope Coloniam.
Rupertus Abbas Lympurgensis.
Henricus secundus Abbas in Breydenawe.
Conradus Monachus Hirsaugiensis.
Lucas Abbas Monasterij sancti Cornelij Coloniensis Diœcesis.
Odo Abbas sancti Remigij in Gallia Remensi.
Gratianus Monachus in Italia Classensis.
Hugo Monachus Corbeiæ Veteris in Gallia.
Hildegardus Monachus Cluniacensis.
Wilhelmus Abbas sancti Theodorici.
Egbertus Abbas in Schönawe.

 Emicho

Emicho Abbas ibidem claruit post eum, anno Domini 1220.
Elisabeth docta Monialis apud Schönawe.
Joachim Abbas Florensis in Calabria.
Helinandus Monachus Frigidi Montis.
Theodoricus Abbas sancti Disibodi.
Petrus Abbas Cluniacensis.
Wernherus Abbas sancti Blasij Martyris.
Simon Monachus Haffliginiensis in Brabantia.

Hæc sunt nomina Illustrium scriptorum Ordinis nostri, quorum mentionem fecimus in prima parte Chronicorum Hirsaugiensium, qui sub annis quadringentis viginti septem, quibus ipsum primum historiarum volumen à principio Hirsaugiensi deduximus, qui florentes in humanis multa & varia scripserunt. Porrò qui temporibus Divi Patris nostri Benedicti Hirsaugianam fundationem præcesserunt, huic nequivimus compilationi nostræ inserere: de quibus tamen in quarto libro illustrium virorum Ordinis nostri pleniorem fecimus mentionem.

Sequuntur nomina quorundam Monasteriorum Ordinis nostri, quorum in prima parte hujus operis fit mentio.

Monasterium Fuldense in Diœcesi Herbipolensi.
Monasterium Weissenburgense Spirensis Diœcesis.
Monasterium S. Albani prope Moguntiam.
Monasterium S. Galli Constantiensis Diœcesis.
Monasterium Augiense, quod sanctus Pirminius fundavit.
Hirsfeldiam fundavit sanctus Lullus Archiepiscopus.
Cœnobium sancti Matthiæ apud Treviros antiquissimum.
Cœnobium Mediolacense fundavit sanctus Luthwinus Dux.
Cœnobium Dollegiense Trevirensis Diœcesis fundavit sanctus Pirminius.
Cœnobium Prumiense Trevirensis Diœcesis fundavit Dagobertus.
Cœnobium Stabulense Leodiensis Diœcesis insigne.
Cœnobium Corbeiæ antiquæ in Gallia famosum.
Cœnobium Corbeiæ novæ in Saxonia insigne.
Cœnobium sancti Maximini apud Treviros antiquum.
Cœnobium Luxoviense fundavit sanctus Columbanus.
Cœnobium Elvonense sanctus Amandus Episcopus fundavit.
Cœnobium in Monte Blandinio Gandavi idem sanctus fundavit.
Cœnobium sancti Bavonis Gandavi sanctus Amandus fundavit.
Cœnobium Pontiniacense, aliàs sancti Richarij in Gallia.
Cœnobium Fontanellæ antiquum in Normandia.
Cœnobium Lobiense famosissimum in Gallia nullius Diœcesis.
Cœnobium Bobiense in Lombardia sanctus Columbanus fundavit.
Cœnobium in Sithiu aliàs sancti Bertini in Flandria Morinensis Diœcesis.
Cœnobium Fossatense nunc sancti Mauri Parisiensis Diœcesis.
Cœnobium Marciacense fundavit sanctus Amandus.
Cœnobium Resbacense in Gallia, cujus primus Abbas sanctus Agilus.
Cœnobium Meticense, ubi sanctus Philibertus præfuit.
Cœnobium Wormholt in Flandria Morinensis Diœcesis.
Cœnobium Egmuntense in Hollandia sanctus Adelbertus fundavit.
Cœnobium sancti Medardi Suessionis in Gallia.
Cœnobium sancti Martini apud Turonensem Urbem.

Cœnobium

Cœnobium S. Dionysij apud Parisiensem Urbem.
Cœnobium Crispiniense, in quo S. Adelmus claruit.
Cœnobium Floriacense, cujus primus Abbas S. Leodibaldus.
Cœnobium S. Quintini Martyris in Gallia.
Cœnobium Altwilarense, in quo S. Bercharius Abbas.
Cœnobium Ebroicense, alias de Cruce S. Leufridi.
Cœnobium Nobiliacense, ubi S. Liebhardus Monachus fuit.
Cœnobium Divionense, in quo S. Wilhelmus Abbas.
Cœnobium Altimontense fundavit Vincentius Comes Hannoniæ.
Cœnobium Cusantiæ, in quo S. Ermenfridus.
Cœnobium S. Romani, ubi S. Amatus Abbas claruit.
Cœnobium Cassinense in Italia Divus Benedictus fundavit.
Cœnobium Florense in Calabria, ubi Joachim Abbas.
Cœnobium Vercellense in Longobardia Famosum.
Cœnobium S. Vincentij de Vulturno.
Cœnobium SS. Petri & Pauli in Anglia, ubi Beda fuit Monachus.
Cœnobium Ripense in Anglia, ubi S. Bonifacius fuit Monachus.
Cœnobium Waltheim, ubi S. Kylianus fuit Monachus.
Cœnobium Beccense in Normandia, ubi S. Anselmus fuit Monachus.
Cœnobium Schutterense fundavit S. Pirminius in Alsatia.
Cœnobium S. Gumberti in Anolzbach Herbipolensis Diœcesis.
Cœnobium S. Disibodi Moguntinæ Diœcesis antiquum.
Cœnobium Epternacense Trevirensis Diœcesis fundavit Dagobertus.
Cœnobium Schwartzach Herbipolensis Diœcesis.
Cœnobium Murbach in Alsatia fundavit S. Pirminius.
Cœnobium Murhart fundavit Ludovicus Rex primus.
Cœnobium in Hornbach fundavit S. Pirminius.
Cœnobium Altaich in Bavaria fundavit S. Pirminius.
Cœnobium Hugshoffen Argentinensis Diœcesis.
Cœnobium Fontis Reinbaldi Moguntinæ Diœcesis.
Cœnobium Altdorff Argentinensis Diœcesis.
Cœnobium S. Ferrucij in Blidenstatt Moguntinæ Diœcesis.
Cœnobium Klingenmünster Spirensis Diœcesis.
Cœnobium in Sels Argentinæ Diœcesis.
Cœnobium Morsmünster Argentinæ Diœcesis.
Cœnobium in Gengenbach Argentinæ Diœcesis.
Cœnobium in Ettenheimmünster Argentinæ Diœcesis.
Cœnobium in Neuwiler Argentinæ Diœcesis.
Cœnobium Schwarzach Argentinæ Diœcesis.
Cœnobium S. Burckhardi in Suburbio Herbipolensi.
Cœnobium in Amorbach Herbipolensis Diœcesis.
Cœnobium Neustatt Herbipolensis Diœcesis.
Cœnobium Monichaurach Herbipolensis Diœcesis.
Cœnobium Steinach Herbipolensis Diœcesis.
Cœnobium Reinawe Constantiensis Diœcesis.
Cœnobium Admontense in Austria Famosum.
Cœnobium S. Udalrici in Augusta.
Cœnobium Ysne Constantiensis Diœcesis.
Cœnobium Rosatz prope Aquilegiam.
Cœnobium in Elchingen juxta Danubium.
Cœnobium Weingartense Constantiensis Diœcesis.
Cœnobium S. Nazarij in Lorch Moguntinæ Diœcesis.
Cœnobium Besselbron Augustensis Diœcesis.
Cœnobium in Bregenz Constantiensis Diœcesis.
Cœnobium Campidonense Constantiensis Diœcesis.
Cœnobium in Deckingen Augustensis Diœcesis.
Cœnobium in Alberspach Constantiensis Diœcesis.

Cœnobium

Cœnobium Ottenbüren Auguſtenſis Diœceſis.
Cœnobium Beynwiler in Alſatia Provinciæ Biſuntinæ.
Cœnobium Amineburg.
Cœnobium Benedictenbeuren Auguſtenſis Diœceſis.
Cœnobium in Blaubeuren Conſtantienſis Diœceſis.
Cœnobium in Neresheim Auguſtenſis Diœceſis.
Cœnobium in Schluthera Herbipolenſis Diœceſis.
Cœnobium Ochſenhauſen Conſtantienſis Diœceſis.
Cœnobium S. Blaſij in nigra ſylva Conſtantienſis Diœceſis.
Cœnobium in Mure Conſtantienſis Diœceſis.
Cœnobium in Nawe.
Cœnobium Thariſſienſe in Bavaria Ratisbonenſis Diœceſis.
Cœnobium S. Ruperti Salisburgenſis.
Cœnobium Heidenheim Eichſtattenſis Diœceſis.
Cœnobium S. Petri in nigra ſylva Conſtantienſis Diœceſis.
Cœnobium in Wiblingen Conſtantienſis Diœceſis.
Cœnobium S. Trudperti Conſtantienſis Diœceſis.
Cœnobium in Trube Conſtantienſis Diœceſis.
Cœnobium in Elwangen Auguſtenſis Diœceſis.
Cœnobium in Thierhaubten Auguſtenſis Diœceſis.
Cœnobium S. Joannis in Thurtal Conſtantienſis Diœceſis.
Cœnobium Fabarienſe Curienſis Diœceſis.
Cœnobium Andex aliàs Mons ſanctus.
Cœnobium in Fiſchingen Conſtantienſis Diœceſis.
Cœnobium in Blanckenſtetten Eichſtattenſis Diœceſis.
Cœnobium ſancti Remigij Remenſe in Gallia.
Cœnobium Gellonenſe in Gallis, ubi S. Wilhelmus Abbas.
Cœnobium S. Petri Apoſtoli Senonenſe.
Cœnobium S. Mederici Heduorum in Gallia.
Cœnobium Virdunenſe in Gallia Famoſum.
Cœnobium Cantuarienſe in Anglia Metropolitanum.
Cœnobium Confugienſe Monialium Ordinis noſtri.
Cœnobium Pompoſienſe Ravennenſis Diœceſis.
Cœnobium Tullenſe ubi Leo Papa IX. fuit Monachus.
Cœnobium Abdinckoven in urbe Padelbornenſi.
Cœnobium apud Vincentinam Civitatem.
Cœnobium S. Emmerammi Ratisbonenſis.
Cœnobium S. Germani Altiſiodorenſe.
Cœnobium Glaſconienſe in Anglia.
Cœnobium Lambach in Bavaria circa Danubium.
Cœnobium Illſenburgenſe in Saxoniæ partibus.
Cœnobium Moſiacenſe in Gallia Famoſum.
Cœnobium S. Malachiæ propè Leſmor in Scotia.
Cœnobium S. Vincentij Martyris in Gallia.
Cœnobium Flaviacenſe famoſum in Gallia.
Cœnobium Merſburgenſe in Saxonia.
Cœnobium S. [illegible]udonis in Brabantia.
Cœnobium quod [illegible]catur Weſt in Anglia.
Cœnobium S. Cornelij Colonienſis Diœceſis.
Cœnobium Claſſenſe in Italia, ubi Gratianus fuit Monachus.
Cœnobium S. Theodorici in Gallia.
Cœnobium Frigidi Montis, ubi Helinandus fuit Monachus.
Cœnobium S. Blaſij Martyris in nigra ſylva.

(o)

Sequuntur

Sequuntur nomina quorundam Monaſteriorum Ordinis noſtri, quorum tempora Fundationis in præſenti opere ponuntur.

Cœnobium Selgenſtatt fundatur, anno Domini. 838.
Cœnobium Cluniacenſe fundatur, anno 894.
Cœnobium Gigniacenſe fundatur, anno 894.
Cœnobium Gemblacenſe fundatur, anno 915.
Cœnobium Gandersheim Monialium fundatur, anno 854.
Cœnobium Brunteshauſen fundatur in Saxonia, anno 854.
Cœnobium Theris fundatur juxta Moganum, anno 905.
Cœnobium Thariſſienſe in Bavaria fundatur, anno 1075.
Cœnobium Ringelnheim in Saxonia fundatur, anno 921.
Cœnobium Bergenſe prope Magdeburg fundatur, anno 940.
Cœnobium ad Eremitas fundatur, anno 955.
Cœnobium Hildesleven in Saxonia fundatur, anno 958.
Cœnobium S. Pantaleonis in Colonia fundatur, anno 961.
Cœnobium S. Vincentij Metis fundatur, anno 968.
Cœnobium Monichen Nuenburg in Saxonia fundatur, anno 972.
Cœnobium Luneburgenſe in Saxonia fundatur, anno 972.
Cœnobium Gladebach Colonienſis Diœceſis fundatur, anno 973.
Cœnobium S. Martini in Colonia fundatur, anno 973.
Cœnobium in Porticeto fundatur, anno 974.
Cœnobium S. Juſti Martyris in Italia fundatur.
Cœnobium S. Petri Apoſtoli prope urbem Eporediam fundatur.
Cœnobium S. Michaëlis de Stella juxta Avilianum fundatur.
Cœnobium S. Benigni prope Thaurinum fundatur.
Cœnobium S. Januarij in Monte Ferrato fundatur.
Cœnobium S. Victoris in Monte Ferrato fundatur.
Cœnobium S. Michaelis in Hildesheim fundatur, anno 992.
Cœnobium S. Stephani Herbipoli fundatur, anno 1057.
Cœnobium Tuitienſe prope Coloniam fundatur, anno 995.
Cœnobium S. Pauli in Trajecto fundatur, anno 1005.
Cœnobium Montis Monachorum fundatur, anno 1007.
Cœnobium S. Jacobi Leodienſe fundatur, anno 1011.
Cœnobium Bruwiler prope Coloniam fundatur, anno 1014.
Cœnobium Fiſcanienſe in Normandia fundatur, anno 1016.
Cœnobium Lympurgenſe fundatur, anno 1033.
Cœnobium Præpoſituræ novi Caſtri fundatur, anno 1048.
Cœnobium S. Jacobi Moguntiæ fundatur, anno 1051.
Cœnobium Segebergenſe fundatur, anno 1056.
Cœnobium Goſeck in Saxonia fundatur, anno 1057.
Cœnobium in Schaffhauſen fundatur, anno 1059.
Cœnobium Grafschafft in Saxonia fundatur, anno 1064.
Cœnobium Salfeld in Thuringia fundatur, anno 1064.
Cœnobium Haffliginium Brabantiæ fundatur, anno 1065.
Cœnobium Prioratus Richenbach fundatur, anno 1087.
Cœnobium S. Georgij in Nigra ſylva fundatur.
Cœnobium S. Martini in Bavaria fundatur.
Cœnobium S. Petri in Erpfurd conſtruitur.
Cœnobium in Zweifalten ad duplicem aquam fundatur.
Cœnobium in Wielheim à S. Wilhelmo fundatur.
Cœnobium Lauenſe in Carinthia fundatur ab eodem.
Cœnobium in Haſungen fundatur, anno 1073.

Cœnobium Pegaviense fundatur, anno 1076.
Cœnobium Cambergense fundatur, anno 1078.
Cœnobium Hirsaugiense majus fundatur, anno 1082.
Cœnobium Prioratus Schönrein fundatur.
Cœnobium Præposituræ Rothensis fundatur.
Cœnobium in Sundelfingen construitur.
Cœnobium Petershausen in Constantia fundatur, anno 1085.
Cœnobium in Luckesheim à S. Theogero fundatur.
Cœnobium Lacense prope Andernach fundatur, anno 1090.
Cœnobium Reinhausen in Saxonia fundatur, anno 1096.
Cœnobium Bursfeldense in Saxonia fundatur, anno 1098.
Cœnobium Insulæ Rolandi fundatur, anno 1099.
Cœnobium S. Apollinaris in Reinmagen fundatur, anno 1099.
Cœnobium Sunsheim fundatur, anno 1084.
Cœnobium S. Matthiæ reparatur, anno 1106.
Cœnobium Schutterense reparatur, anno 1007.
Cœnobium S. Disibodi reparatur, anno 1108.
Cœnobium Lorch Augustensis Diœcesis fundatur, anno 1108.
Cœnobium S. Joannis in Ringaugia fundatur, anno 1108.
Cœnobium Godisaugiense fundatur, anno 1110.
Cœnobium S. Ægidij in Brunsuich fundatur, anno 1113.
Cœnobium in Bruveningen fundatur, anno 1114.
Cœnobium S. Laurentij Uraugiense fundatur, anno 1118.
Cœnobium Breydenaugiense fundatur, anno 1119.
Cœnobium S. Laurentij in Oesbruck fundatur, anno 1121.
Cœnobium Spanheimense fundatur, anno 1124.
Cœnobium in Ballenstat fundatur, anno 1124.
Cœnobium Posaugiense fundatur, anno 1124.
Cœnobium Schönaugiense fundatur, anno 1125.
Cœnobium Monialium ibidem fundatur, anno 1125.
Cœnobium Richenbach in Bavaria fundatur, anno 1130.
Cœnobium Gronaugiense fundatur, anno 1130.
Cœnobium Scheuren in Bavaria fundatur, anno 1130.
Cœnobium S. Walpurgis fundatur, anno 1131.
Cœnobium Monialium Bibelis fundatur, anno 1131.
Cœnobium S. Jacobi Herbipolensis fundatur, anno 1134.
Cœnobium S. Jacobi Viennæ fundatur, anno 1170.
Cœnobium Lutherense in Saxonia fundatur, anno 1135.
Cœnobium Monialium Lobenfeld fundatur, anno 1135.
Cœnobium S. Ruperti apud Bingen fundatur, anno 1147.
Cœnobium Monialium in Ryndorff fundatur, anno 1151.
Cœnobium Monialium S. Afræ Herbipolis fundatur, anno 1151.
Cœnobium Monialium Nuenburg Heidelbergæ instituitur, anno 1195.
Cœnobium S. Servasij in Quedelburg fundatur, anno 930.
Cœnobium S. Godhardi in Hildesheim fundatur, anno 1022.

NB. Lector. Errat Trithemius hic, & fol. 267. circa tempus fundationis Petridomus & quidem integro sæculo; confundit enim gesta Gebhardi I. cum gestis Gebhardi II. Episcoporum Constantiensium.

Sequuntur nomina Monasteriorum Ordinis nostri Provinciæ Moguntinæ, quorum Abbates Provinciale Capitulum visitare tenentur.

In Diœcesi Moguntina Monasteria sunt Ordinis nostri numero viginti.

Monasterium Hirsfeldense ab Ordinario exemptum, Imperiale.
Monasterium S. Jacobi prope Moguntiam.
Monasterium SS. Marcellini & Petri in Seligenstatt.

Monasterium S. Martini in Spanheim.
Monasterium S. Joannis Baptistæ in Rinchaugia.
Monasterium S. Thomæ in Bursfeldia.
Monasterium B. Mariæ in Reinhausen, & S. Christophori.
Monasterium B. Mariæ in Steina.
Monasterium S. Blasij Martyris in Northeim.
Monasterium S. Mariæ in Breytenawe.
Monasterium in Breytungen subest Hirsfeldensi.
Monasterium S. Petri in Erpfurdia.
Monasterium in Hasungen.
Monasterium in Gerode,
Monasterium in Oldesleven.
Monasterium S. Jacobi Scotorum in Erpfurdia.
Monasterium in Salfeldia.
Monasterium Cellæ Paulinæ.
Monasterium in Homburg.
Monasterium Reinhardsbronn, aliàs Fontis Reinhardi.

Ab Ordine sunt translata in Diœcesi præscripta.

Monasterium S. Bonifacij Fritislariense, circa annos Domini 900.
Monasterium S. Nazarij in Laurissa Imperiale, anno 1232.
Monasterium S. Disibodi prope Spanheim, anno 1259.
Monasterium Conrazburg in Hassia, circa annum 1410.
Monasterium S. Albani prope Moguntiam, anno 1418.
Monasterium S. Ferrucij in Blidenstatt, anno 1498.
Monasterium S. Mariæ Monialium Moguntiæ, anno 1340.

In Diœcesi Herbipolensi sunt Monasteria nostri Ordinis XV.

Monasterium S. Bonifacij in Fulda, Imperiale, exemptum.
Monasterium S. Stephani Proto-Martyris in Herbipoli.
Monasterium S. Jacobi Apostoli in Suburbio Wirzburgensi.
Monasterium S. Mariæ in Schluthera.
Monasterium S. Januarij in Murhart.
Monasterium S. Felicitatis in Schwarzach.
Monasterium S. Laurentij in Uraugia.
Monasterium in Monichroten.
Monasterium in Monichaurach.
Monasterium in Steinach.
Monasterium in Amorbach.
Monasterium in Neustatt juxta Moganum.
Monasterium in Theris, latinè Tharissa.
Monasterium in Panz.
Monasterium S. Michaelis Archangeli prope Veyelsdorff.

Ab Ordine translata sunt in eadem Diœcesi.

Monasterium S. Gumberti in Anolsbach, circa annum Domini 1000.
Monasterium S. Burckhardi juxta Herbipolim, anno 1464.

Monasterium S. Nicolai in Camberg, anno 1489.
Monasterium S. Liobæ Monialium circa Bischofsheim.
Monasterium S. Teclæ circa Mogum Cizzingen dudum perierunt.

In Diœcesi Spirensi Monasteria sunt Ordinis nostri hodie IV.

Monasterium in Weissenburg Imperiale & exemptum.
Monasterium SS. Petri & Pauli in Hirsaugia.
Monasterium S. Crucis in Lympurg exustum.
Monasterium B. Mariæ semper Virginis in Gozawe.

Ab Ordine translata sunt in eadem Diœcesi.

Monasterium in Clingenmünster transfertur, anno 1491.
Monasterium in Odenheim transfertur, anno 1495.
Monasterium S. Michaelis prope Sunsheim, anno 1497.

In Diœcesi Argentinensi Monasteria sunt nostri Ordinis IX.

Monasterium Beatæ Mariæ semper Virginis in Schuttera.
Monasterium in Gengenbach.
Monasterium in Schwarzach.
Monasterium S. Walpurgis prope Hagenawe.
Monasterium in Hugshoffen.
Monasterium S. Mauri, quod Morsmünster nominatur.
Monasterinm in Ebersheimmünster.
Monasterium in Ettenheimmünster.
Monasterium in Altorff.

Ab Ordine translata sunt in eadem Diœcesi.

Monasterium in oppido Sels translatum est anno Domini. 1485.
Monasterium in Neuwiler translatum fuit anno 1495.

In Diœcesi Constantiensi Monasteria sunt Ordinis nostri XXVI.

Monasterium Petri Domûs, aliàs Petershausen in Constantia.
Monasterium sancti Galli.
Monasterium S. Marci in Augia Majori.
Monasterium Campidonense.
Monasterium S. Georgij in Nigra sylva.
Monasterium S. Petri in Nigra sylva.
Monasterium S. Blasij in Nigra sylva.

Monasterium in Zwifalten.
Monasterium in Mure.
Monasterium S. Mariæ Eremitarum.
Monasterium S. Benedicti in Alperspach.
Monasterium in Reinawe.
Monasterium in Ysne.
Monasterium in Steyna.
Monasterium S. Trutberti.
Monasterium in Brigantio, aliàs Bregenz.
Monasterium in Schaffhausen.
Monasterium in Ochsenhausen.
Monasterium in Wiblingen.
Monasterium S. Joannis in Thurtal.
Monasterium in Trube.
Monasterium in Weingarten.
Monasterium in Blawbeuren.
Monasterium Montis Angelorum Engelberg nuncupatum.
Monasterium in Fischingen.
Monasterium in Wagenhausen.

In Diœcesi Augustensi Monasteria sunt Ordinis nostri XIV.

Monasterium S. Udalrici in Augusta.
Monasterium S. Crucis in Werdea.
Monasterium in Elchingen.
Monasterium in Deckingen.
Monasterium in Faucibus, zun Füssen.
Monasterium in Lorch.
Monasterium in Benedictenbeuren.
Monasterium in Ottenbeuren.
Monasterium in Neresheim.
Monasterium in Thierhaubten.
Monasterium in Ursee.
Monasterium in Fultenbach.
Monasterium in Brenzahausen.
Monasterium in Besselbron.

Ab Ordine translatum est in eadem Diœcesi.

Monasterium in Elwangen fuit translatum anno Domini 1489.

In Diœcesi Eichstattensi Monasteria sunt Ordinis nostri V.

Monasterium Castellense quondam optimè reformatum.
Monasterium in Wiltzpurg.
Monasterium in Blanckenstetten.
Monasterium in Heidenheim.
Monasterium in Wernizahusen, aliàs Ahusen nominatum.

In Diœceſi Curienſi Monaſteria ſunt noſtri Ordinis IV.

Monaſterium Diſertinenſe.
Monaſterium Fabarienſe, aliàs vulgariter Pfeffers.
Monaſterium S. Mariæ ſemper Virginis, aliàs Mariæ Mons.
Monaſterium S. Joannis.

In Diœceſi Babenbergenſi Monaſteria ſunt Ordinis noſtri IV.

Monaſterium S. Michaelis in Monte Monachorum.
Monaſterium S. Ægidij in Nürenberga.
Monaſterium in Michelfeld.
Monaſterium S. Bonifacij in Wiſenawe.

In Diœceſi Hildensheimenſi Monaſteria ſunt Ordinis noſtri IV.

Monaſterium S. Michaelis in Hildensheim.
Monaſterium S. Godhardi prope Hildensheim.
Monaſterium in Cluſa.
Monaſterium in Ringelnheim.

In Diœceſi Halberſtattenſi ſunt Monaſteria noſtri Ordinis X.

Monaſterium S. Ægidij in oppido Brunſuicenſi.
Monaſterium in Luthera regali, id eſt, Königslutern.
Monaſterium in Husburg.
Monaſterium in Ilſenburg.
Monaſterium in Hildesleven.
Monaſterium Cellæ Mariæ prope Elversdorff.
Monaſterium in Reinsdorff.
Monaſterium in Wimelburg.
Monaſterium in Goſeck prope Nuenburg.
Monaſterium in Ballenſtetten.

In Diœceſi Verdenſi Monaſteria ſunt Ordinis noſtri tantum duo.

Monaſterium S. Michaelis in oppido Lunenburgenſi.
Monaſterium in Veteri Ulſen, aliàs in Odenſtatt.

In Diœceſi Padelbornenſi Monaſteria ſunt Ordinis noſtri V.

Monaſterium Abdinghofen in ipſa civitate Padelborna.
Monaſterium S. Viti Martyris in Corbeia Saxoniæ.
Monaſterium Mariæmünſter.
Monaſterium in Flechtorff.
Monaſterium in Helmershauſen.

Monasteria Ordinis Abbatialis Capituli CXXII.

SUmma itaque Monasteriorum Ordinis nostri Provinciæ Moguntinæ, ac Diœcesis Babenbergensis exemptæ, quorum Abbates tam de Jure, quàm de consuetudine ad Capitulum Generale seu Provinciale, quod de triennio in triennium semel habetur, venire, dum celebratur, tenentur, cessante impedimento legitimo, centum & XXII. Sunt in eâdem Provincia Moguntina Ordinis nostri & alia complura Cœnobia Monialium; præpositurae quoque Monachorum, & Prioratus, quorum isthic nullam fecimus mentionem, propterea quòd Abbatibus suis omnino subijciuntur.

Quæ sint Diœceses Provinciæ Moguntinæ, quótque Cœnobia in qualibet.

ARchiepiscopus Moguntinus XII. sub se habet Episcopos, Cœnobia XX.
Episcopum Herbipolensem, in cujus Diœcesi Monasteria habemus XV.
Episcopum Spirensem, in cujus Diœcesi Monasteria sunt Ordinis IV.
Episcopum Argentinensem, in cujus Diœcesi Monasteria sunt Ordinis IX.
Episcopum Constantiensem, in cujus Diœcesi Monasteria sunt Ordinis XXVI.
Episcopum Augustensem, in cujus Diœcesi Monasteria sunt Ordinis XIV.
Episcopum Eichstattensem, in cujus Diœcesi Monasteria sunt Ordinis V.
Episcopum Curiensem, in cujus Diœcesi Monasteria sunt Ordinis IV.
Episcopum Hildensheimensem, in cujus Diœcesi Monasteria sunt Ordinis IV.
Episcopum Halberstattensem, in cujus Diœcesi Monasteria sunt Ordinis X.
Episcopum Verdensem, in cujus Diœcesi Monasteria sunt Ordinis II.
Episcopum Padelbornensem, in cujus Diœcesi Monasteria sunt Ordinis V.
Episcopum Wormatiensem, in cujus Diœcesi nullam habemus Abbatiam.
Porrò Episcopus Bambergensis exemptus Monasteria sub se habet IV.

Hæc est Tabula Succesßionis Abbatum Hirsaugiensium per tempus CCCCXXVII. annorum, sub quibus prima pars operis continetur.

ANno Domini DCCCXXX. Indictione Romanorum octavâ, sub Imperio Ludovici ejus nominis primi. Et Anno Domini DCCCXXXVIII. consummatur Monasterium Hirsaugiense. *Nomina XXV. Abbatum Hirsaugiensium in hoc Volumine contentorum,*

Luitbertus Abbas Hirsaugiensis I. institutus est Annô Dñi DCCCXXXVIII. præfuit annis XVI, demptis mensibus tribus, obijtq́ue Anno Domini DCCCLIII.

Gerungus Abbas S. Aurelij II. ordinatur Anno Domini DCCCLIII. præfuit annis XXXII. moritur anno Domini DCCCLXXXIV.

Regenbodo Abbas S. Aurelij III. fuit electus Anno Domini DCCCLXXXIV. præfuit annis VI. Et resignavit anno Christianorum DCCCXC.

Harderadus Abbas Hirsaugiæ IV. præficitur Anno Domini DCCCXC. præfuit annis XXVII. Et moritur anno DCCCCXVIII.

Rudolphus Abbas Hirsaugiæ V. ordinatur Anno Domini DCCCCXVIII. præfuit annis VII. & mortuus est anno Christianorum DCCCCXXVI.

Diethmarus Hirsaugiæ Abbas VI. instituitur Anno Domini DCCCCXXVI. præfuit utiliter annis XXVI. Et mortuus est anno DCCCCLII.

Sigerus

Sigerus Abbas Hirsaugiæ VII. præficitur anno Christianorum DCCCCLII. præfuit annis XXX. & moritur anno DCCCCLXXXII.

Lupoldus Abbas Hirsaugiæ VIII. fuit institutus Anno Domini DCCCCLXXXII. præfuit annis IV. Et mortuus est anno DCCCCLXXXVI. Indictione XIV.

Hartfridus Abbas Hirsaugiæ IX. ordinatur Anno Domini DCCCCLXXXVI. præfuit annis duntaxat II. & moritur anno DCCCLXXXVIII. Indictione prima.

Conradus Abbas Hirsaugiæ X. instituitur Anno Domini DCCCCLXXXVIII. præfuit annis XII. & moritur anno MI. Indictione XIV.

Vacavit Abbatia Monasterij S. Aurelij Hirsaugiensis post mortem Conradi Abbatis ab Anno Domini millesimo primo usque ad millesimum sextum per annos sexaginta quinque.

Fridericus Abbas Hirsaugiæ XI. instituitur Anno Domini MLXVI. præfuit annis II. & deponitur ab Officio cum injuria anno MLXIX.

Sanctus Wilhelmus Abbas Hirsaugiæ XII. instituitur Anno Domini MLXIX. præfuit annis XXII. novum Monasterium Hirsaugiæ construxit, ordinem reformavit. Obijt anno MXCI.

Gebhardus Abbas Hirsaugiæ XIII. præficitur anno MXCI. præfuit annis XIV. Et fit Episcopus Spirensis anno Domini MCV.

Bruno Abbas Hirsaugiæ XIV. ordinatus fuit Anno Domini MCV. præfuit annis XIV. & moritur anno MCXX.

Volmarus Abbas Hirsaugiensis Monasterij XV. instituitur Anno Domini MCXX. præfuit annis XXXVII. Et moritur anno MCLVII.

Hartwigus Abbas Hirsaugiæ XVI. ordinatur Anno Domini MCLVII. præfuit mensibus duntaxat duobus, & moritur eodem anno.

Manegoldus Abbas Hirsaugiæ XVII. instituitur Anno Domini MCLVII. præfuit annis VII. Et moritur anno MCLXV.

Rupertus Abbas Hirsaugiæ XVIII. electus est Anno Domini MCLXV. præfuit annis XI. Et resignavit Abbatiam anno MCLXXVI.

Conradus ejus nominis secundus fit Abbas Hirsaugiensis XIX. Anno Domini MCLXXVI. præfuit annis XII. & obijt anno MCLXXXVIII.

Henricus Abbas Hirsaugiæ XX. ordinatur anno Domini MCLXXXVIII. præfuit annis VIII. & resignavit Abbatiam anno MCXCVI.

Marcquardus Abbas Hirsaugiæ XXI. instituitur Anno Domini MCXCVI. præfuit annis VIII. & obijt anno MCCV. Indictione VIII.

Luthfridus Abbas Hirsaugiæ XXII. ordinatur anno Domini MCCV. præfuit annis XI. Et moritur anno MCCXVI.

Eberhardus Abbas Hirsaugiæ XXIII. instituitur anno Domini MCCXVI. præfuit annis XV. Et moritur anno MCCXXXI.

Ernestus Abbas XXIV. ordinatur ad Hirsaugiam Princeps Anno Domini MCCXXXI. præfuit annis XIII. Et moritur anno MCCXLV.

Volpoldus Abbas Hirsaugiæ XX. instituitur Anno Domini MCCXLV. præfuit annis XX. Et obijt anno MCCLXV.

Et cum hoc Abbate insignis Monasterij Hirsaugiensis primam operis nostri Historici partem concludimus, temporum ordinem & seriem à principio institutionis Monachorum apud S. Aurelium per annos quadringentos, cum septem atque viginti, qua potuimus, & licuit, narratione digerentes. Quæ autem supersunt Hirsaugiensium successiones Abbatum usque ad eum, qui hodie principatur, Joannem de Calba, in secundo volumine hujus operis Domino largiente continuabimus.

Laus DEO Redemptori nostro.

EPISTO-

EPISTOLA JOANNIS TRITHEMII ABBATIS

D. Jacobi prope Herbipolim civitatem Francorum Orientalium, quondam verò Spanheimensem, ad Joannem insignis Monasterij Hirsaugiensis Abbatem, super editione subjecti operis Chronicorum Hirsaugiensium Patrum.

Everendo in Christo Patri Domino Ioanni dignissimo Abbati insignis Monasterii SS. Apostolorum Petri, & Pauli Hirsaugiensis, Ordinis D. Patris Benedicti, Spirensis Diœcesis, Ioannes Trithemius inutilis Abbas apud S. Iacobum in suburbano Civitatis Poapolitanæ, quam Würzburg vulgariter appellant, eiusdem Ordinis, salutem, & Fraternam in Domino Charitatem. Sedecim annorum tempus, nî fallor, effluxit, quo primùm famosi, atq; insignis Monasterij Hirsaugiensis, cui divinâ ordinatione Prælatus, & Moderator dignissimus es constitutus, inchoavi historiam, quam vanis, caducísque mundi curis, & sollicitudinibus quasi continuè nimiùm occupatus, hactenus ad finem perducere non potui. Spanheimensis etenim plena laboribus Abbatia, in qua per annos fermè quatuor atq; viginti in multa sollicitudine præfui, tantis me laboribus rei familiaris, mundíque curis absque intermissione oppressit, ut mihi rarò, ac so-

lùm per intervalla nocturnis, quas ipse mihi de somno plerumq́, suffurabar, horis codicem liceret contingere. Addo & illud, quod omnibus & manifestum, quasi mihi non sufficeret unius pauperrimi cura Monasterij, per continuos viginti annos in causis, & negotijs Ordinis nostri publicis, atq́ communibus, visitando per quæq́ Monasteria in multis Germaniæ Diœcesibus, mandato Patrum meorum multipliciter occupatus fui. Legationes pro defensione Ordinis ad Principes varias peregi, ac vicinorum simul, & longè distantium causas, ùt proprias sæpius invocatus, aut iussus ad pacis concordiam revocavi. Vnde non parùm detrimenti rerum mearum tandem consecutus sum: quippe qui utilitatibus aliorum necessariò intentus, propria intermittere studia, Fratrumq́ commoda meorum cogebar. Hinc factum est, ut inchoatum Historiæ Hirsaugiensis opus per tot annos consummare minimè potuerim; quamvis id me citiùs editurum in lucem speraverim, sæpiusq́ promiserim urgentibus. At nunc posteaquàm, Christo IESV miserante, labyrinthum inexplicabilem Spanheimensis Abbatiæ meis & studijs, & institutis animi semper adversum simul, atq́ contrarium, occasione datâ per cynonotos evasi, Monasterium S. Iacobi memoratum, pietate ac munificentiâ Reverendissimi Principis Domini Laurentij de Bibra Herbipolensis Episcopi, ac Ducis Francorum, simul & Fratrum electione regulari assecutus, in quo sicut mundi rebus vivo tenuis & pauper, ita remotus sum à curis sæculi vanis, & liberior ad philosophandum. Nam inter curas mundi, & ardens studiũ scripturarũ vera, & continua non potest manere concordia, sed alterum ex altero corrumpitur; dum aut litterarum continuata intentio familiaris rei profectum negligit: aut sollicitudo rerum temporalium nimiâ lectione desiderium extinguit. Rarus est enim nostris temporibus inter Prælatos Monasticos, qui ut Aioth ambidexter, & curis rerum domesticarum debitum, & conveniens litteris impendat studium, & interni profectûs animi nullum propterea sentiat detrimentum. Frequenter siquidem alterum necessariorum minùs perfectè prosequimur: dum circa curam alterius diligentiùs occupamur. Ego autẽ qui studium scripturarum cunctis mundi rebus & curis semper præposui, datã mihi occasionem dimittendi Abbatiã Spanheimensem caducis sollicitudinibus plenã libenter acceptavi: Vivo enim nunc Laus Deo mente tranquillus, & nimijs mundi curis liber & vacuus: atq́ ad institutum animi perficiendum magis dispositus. Vnde ne tuis precibus me crederes ex proposito reluctari, opus historiarum Hirsaugiensiũ diutius intermissum, locum assecutus tranquillum, & competens

Chronicorũ Hirsaugienſ. postulata compilatio.

petens

petens otium ad manus resumpsi tandem aliquando perficiendum: quod & amoris mei perpetuum erga Fratres tuos Hirsaugienses erit testimonium, &, quantæ apud me sis auctoritatis Tu Princeps Monachorum, & Pater præstantissime Ioannes, evidens documentũ. Enimverò nisi & obsequijs tuis essem voluntarius, promptâq; benevolentiâ deditissimus, & Fratrum tuorum Hirsaugiensium omnium amator sincerus, nemo mihi unquam persuadere potuisset, ut opus tam arduum, ac laboriosum meo studio perficiendũ in manus desumpsissem meas, quòd & animum & calamum sacratioribus maluissem occupâsse institutis, & mentis propriæ culturam exercere potiùs, quàm temporis transacti mortalium gesta litteris commendare pro voluptate Posterorum. Sed nimiâ dilectione Hirsaugiensium devictus laborem hunc magnum libens subivi, Chronicon vestri Cœnobij, ùt cernitis, consummavi, memoriã omnium vestrûm immortalem reddidi, & quicquid ornare vos maximè potuit, multo sudore in unum comportavi: Vos ego, quâ possum humilitate, precor, hanc mihi vicem laboris mei rependite, & DEVM pro anima mea, cùm de corpore tandem egressa fuerit, studiosiùs orate. Verùm quia tempus à prima fundatione Hirsaugiana, longũ paulò minùs septingentorũ annorum, plura memoratu digna mihi scribenda obtulit, visum mihi fuit, opus totum in duo volumina, sive partes dividere, ne aut pondus unius codicis in immensũ evaderet, aut brevitatis necessaria consideratio gestorum seriem detruncaret. Primã igitur partem ab introitu Monachorũ de cœnobio Fuldensi, ad S. Aureliũ anno Christianorũ octingentesimo tricesimo octavo incepimus, quam per annos septem & viginti, supra quadringentesimũ continuantes, Abbatum ordinatas successiones per seriem temporis, usq; ad vicesimũ quintũ, nomine Volpoldum, inclusivè perduximus. Porrò multa per digressũ facta Germanorũ memoratu digna ubiq; inserui, exterasq; nationes, ùt ipsæ fecère nostris, quantùm licuit, silentio transivi. Vale. Ex meo cœnobio scripsi quintâ die mensis februarij. Anno Christianorum M. D. XI.

Cur historiarum opus diviserit in duo volumina.

Scripsit anno M. D. XI.

In Nomine Domini nostri JESV Christi FILIJ DEI OMNIPOTENTIS INCIPIT PRÆFATIO JOANNIS TRITHEMII ABBATIS,

in Chronicon Monasterij Hirsaugiensis, &c.

Diligentia Veterum circa historias.

Istorijs conscribendis magnam veteres adhibuêre diligentiam: quippe qui non secus ac legibus, memoriâ rerum transacti temporis, rem exornari publicam crediderunt. Historia namq; sempiternæ quædam memoriæ conservatrix est, quæ sola famam bonorum virorum, qui sapientiâ, fortitudine, vel sanctitate, sese præstare cæteris magno labore conati sunt, venerandâ quâdam recordatione facit immortalem. Quis originem mundi, annorumq; omnimodam supputationem, & ea, quæ interea sunt facta inter mortales, hoc tempore nescientibus innotesceret? Quis incarnationem, Nativitatem in mundum ex Virgine, Doctrinam, Miracula, Passionem, Mortem ac Resurrectionem D. N. Jesu Christi persuadere posset ignorantibus? Aut quis Passiones Martyrum, vitam, conversationes, & miracula Sanctorum, Trojanorum excidium, latum in orbe Romanorum imperium, memorabilia Regum, Philosophorum, & Principum dicta vel facta, cæteráque scitu dignissima, hodie nobis vel panderet, vel pandentibus crederet? si nulli ante nos historiarũ Scriptores extitissent? Sola igitur historia est, quâ fit, ut qui longissimi temporis intervallo à veteribus illis disjungimur, & illorum gestis interfuisse, & illis iisdem vixisse temporibus per lectionem videamur. Historia etenim suo vigore immortalitatem confert mortalibus, prudentiam animo legentis copiosam aperit, & in gestis veterum quid agendum, cavendúmve sit, omni tempore ostendit. Historia fidem instruit, spem erigit, charitatis igniculum accendit. Historia nos cautos reddit ad pericula, in agendis facit providos, & in omni negotio, quod occurrerit, astutos. Historia parvulis addit scientiam, & mentes infirmorum incitat ad virtutem. Enimverò dum gesta vel dicta memoratu digna bonorum virorum ad memoriam legendo reducimus, quid aliud quàm eorum nos imitatione ad virtutum exercitia præparamus? Rursus verò, cùm pravorum impia dicta vel facta legimus, docemur, ut perniciosa fugiamus. Unde rectè historia mortuorum vivum exem-

Demonstratio dictorum per exempla.

Historia præsentes facit absentes.

Historicæ utilitatis commendatio brevis.

plar

plar, mortaliumq; lumen inextinguibile dicitur, per quam ad pravorum detestationem, bonorum verò imitationem provocamur. Monemur etenim per historias malum fugere, bonum amplecti, & in ejus amore jugiter permanere. Sic ergo nobis in hac mortalitate vivendum est, ut lectione historiarum studeamus ex imitatione veterum semper in melius proficere, & boni operis exemplum etiam posteris commendare. Undequoties historia pravorum impiè dicta, vel facta, probra seu meritas pœnas nobis reducit ad memoriam, non ideò scripta putemus, ut vel imitatione digna sint, vel præconio laudis, sed nobis potiùs in avisamentum digesta credamus, ne similia committens quispiam ex nobis pares recipiat pœnas, quas illi pro demeritis susceperunt. Adjiciendum rectè putamus, quòd per multarum experientiam rerum in nobis tandem prudentia nascitur, ad quam arte longâ existente, ac vitâ brevi, nusquam facilior patet accessus, quàm si veritatis, ac rectitudinis amore omnem honestatis & pietatis historiam lectione sedulâ revolvamus. Quæ cùm ita sint, non studio vanitatis, neque curiositatis instinctu, sed divino potiùs Spiritu afflatum crediderim, optime Joannes insignis Monasterij Hirsaugiensis Reverendissime Princeps, Dux ac pastor, & Abba, qui me toties hortari precibus, ac sollicitare promissis, importunè, ac opportunè non cessas, monens, rogans, postulans, quatenus historiam memorati cœnobij tui Hirsaugiensis, quam Venerabili Prædecessore quondam tuo Blasio Abbate, ego tunc Abbas Cœnobij Spanheimensis existens postulante inchoaveram ex Schedis, & monimentis per te mihi denuo transmissis, vel serò tandem aliquando perficiam. Cohortantur me non minùs Fratres tuo imperio subjecti, qui unà tecum hoc à me opus Chronicorum ex multò jam tempore instantiùs postulârunt; quibus nimiâ charitate devinctus impium duxi aliquid monentibus denegare: Nam etsi res ardua sit meo judicio, & magna, parvisq; viribus ingenij mei multùm difficilis, rerum gestarum seriem, Abbatumq; Monasterij tui memorati Hirsaugiensis tempora, & Successionis ordinem ab octoginta ferme annis supra sexcentos ad memoriam reducere, & in unius corpus voluminis servatâ ubique continuatione historiæ ordinare, Tibi tamen, Monasterio tuo, & monachis omnibus in regulari subjectione commissis tantâ sum dilectionis familiaritate constrictus, ut vestris jussis, & sanctissimis votis, etiam supra vires in majoribus obedirem. Volens igitur, & libens postulationibus vestris pro viribus præstabo obsequium, & diu desideratum historiæ opus Domino largiente perficiam.

Historia confert Prudentiam.

Difficultas hujus historiæ.

Duo sunt præcepta, quæ dantur historiam scribere volentibus: Alterum, ut inviolata veritas in omni narratione ubiq; permaneat: Alterum verò, ut ipsa narrationis integritas proprijs, aptis, & concinnis sermonum ornatibus decoretur. In primo me quidem satisfacturum instituto & velle, & posse, non abnuo: quippe quem & ipsa professio Monastica simul, & Christiana fides abhorrere compellunt mendacium, & veritatis jubent esse amicum. *Os etenim, quod mentitur, occidit animam:* & Scriptor, qui veris miscet mendacia, confundit historiam. In altero verò me non posse fore sufficientem manifestè considero: utpote qui veritatem sine fuco sermonis apertè, atque simplici

Duo præcepta dantur historiographis.

 verbo-

Historiarum tria sunt genera. 1. Universale.

verborum congerie scribo. Sunt autem tria historiarum genera. Ex his primum nominatur Catholicon, quod universale quidem existens totius mundi complectitur historiam, & si non omnium, multorum tamen Regum, Principum, Nationum, & Provinciarum gesta commemorat. Hoc scribendi genere usi sunt Titus Livius Historiographorum lacteum flumen, Eusebius quoq; Cæsariensis Episcopus, Cassiodorus Monachus in Tripartita historia, Freculphus Episcopus Lexoviensis, Orosius Presbyter in Hormesta mundi, Vincentius Belluacensis in speculo historiali, Marianus Scotus Monachus Fuldensis, Martinus Romanus, Gottfridus Viterbiensis, Helinandus Monachus Frigidi montis, Rupertus Monachus, Hugo Floriacensis Monachus, Joannes de Columna, Antoninus Archiepiscopus Florentinorum, Marcus Antonius Sabellicus Venetus, Jacobus Philippi Bergomensis, Sebaldus Schedel Nürenbergensis: & alij multi; quorum nomina ratione prætermittimus.

2. gen' speciale nominatur.

Secundum historiæ genus Idicon dicitur, id est, speciale, vel proprium: quod unius vel Regni, vel Gentis acta solùm commemorat. Hoc scribendi genere usus est, Josephus Judæus de bello Judaico, & antiquitatum libris, Philo quoq; Judæus in libro Successionum. Egesippus ex Judæo Christianus, de Excidio Hierosolymorum, Beda Monachus in gestis Anglorum, Gregorius Episcopus Turonensis in gestis Francorum. Jordanes Episcopus in gestis Gottorum, Windekindus Monachus in historia Saxonum, Regino Prumiensis Abbas in historia Gallorum, Rupertus Gangvvinus in gestis Francorum, Andreas Monachus Ratisponensis in gestis Bavarorum, & alij multi, quos transimus.

3. Topicum sive locale dicitur.

Tertium verò genus historiarum nominatur Topicon, id est locale: quod historiam unius Civitatis, Familiæ, seu loci complectitur, & ad externa non vagatur. Hoc scribendi genere usus est Beda Monachus in Anglia, qui localem Monasterij sui, & Abbatum historiam composuit, & aliena non curavit. Sigebertus quoq; Monachus Gemblacensis, Strabus Monachus Fuldensis, & complures alij Bedam imitati, Monasteriorum & Abbatum suorum conscripserunt historias, quorum exemplo & ego Joannes Trithemius Abbas Monasterij S. Jacobi Majoris Apostoli Herbipolensis, retro actis annis cùm in Cœnobio Divi Martini Spanheimensi Abbatis nomen adhuc portarem indignus, ejusdem Monasterij historiam, tempora quoque, & Successiones omnium Abbatum ejus ab initio Fundationis per annos CCCLXXXII. úsq; ad mei translationem in Herbipolim, quæ facta est anno salutis Christianorum M. D. VI. indictione IX. certè non sine labore maximo in unum volumen comportavi. Hoc ipso quoq; scribendi genere historiam Hirsaugiensis Monasterij tui Joannes Abbatum modestissime, sicut præcepisti mihi, contexere statui, cui etsi nitorem eloquentiæ necessarium adhibere nequeam, à veritatis tamen semita non recedam. Multa denique sparsim in Germania facta huic historiæ nostræ per digressum mihi placuit inserere, quo non solùm Hirsaugiensibus, sed omnibus quoq; legentibus honestam animorũ conferat voluptatẽ.

Idipſum ante me feciſſe plures invenio, qui Monaſteriorum ſuorum hiſtorias, Abbatumq; Succeſſiones litteris commendârunt. Erit forſitan aliquando tempus, quando opus hoc noſtrum in unius anguſtia Cœnobij minimè latere poterit, ſed hominum curioſitate laudabili extractum in manus plurimorum veniat diſcutiendum. Vt ergo nuſquã progrediatur vacuum, nullique fiat oneroſum, clauſulis rerum memorandarum in Germania noſtra geſtarum certo illud moderamine decorare volui, quatenus & rerum varietas jucunda fiat neſcientibus, & prolixitas brevitate compreſſa ſcientibus non generet in mente faſtidium. Auctorum verò de quibus auxilium habui, iſta ſunt nomina: Megenfridus Monachus Fuldenſis, qui multa ſeribit de prima Fundatione Hirſaugienſis Monaſterij, & Succeſſione Abbatum apud Eccleſiam S. Aurelij. Windekindus Monachus Corbejenſis in Saxonia. Regino Abbas Prumienſis in hiſtoria Metenſium. Benno Abbas in hiſtoria Suevorum. Theodoricus, & Goldsherus Monachi S. Matthiæ in geſtis Trevirorum. Marianus quoq; Scotus Monachus in omnimoda Germanorum hiſtoria. Otto Friſingenſis Epiſcopus. Andreas Monachus S. Hemmerammi Ratisponenſis. Henricus de Erfordia. Gottfridus Viterbienſis. Gottfridus quoque Monachus S. Pantaleonis in Colonia. Joannes de Hildensheim Carmelita. Rupertus Præmonſtratenſis Canonicus. Hugo Floriacenſis. Joannes Monachus Caſtellenſis. Eberwinus Monachus Segenbergenſis. Bernardus Monachus Corbejenſis. Bertrandus Monachus Hirsfeldenſis. Multa deniq; ex alijs diverſis Chronicis, & hiſtorijs Francorum, Bavarorum, Suevorum, Moguntinenſium, Neometenſium, Vangionum, comitumq; Palatinorum Rheni dudum per Wernherum Monachum Loriſſenſis Cœnobij comportatis, huic operi noſtro inſerui, quorum mihi narratio ad ſeriem hiſtoriæ non inutilis videbatur. Ex Annalibus quoq;, privilegijs, & litteris ipſius Monaſterij Hirſaugienſis non mediocriter adjutus ſum, quorum continentiâ Succeſſiones Abbatum deducantur. Plura etiam ex Legendis Sanctorum, Epiſtolis quoque, & opuſculis Patrum convenientia propoſito meo non abſq; labore magno ſum aſſecutus. Placuit autem mihi totam hiſtoriam juxta ſeriem annorũ Dominicæ Nativitatis cum minio diſtribuere: quatenus factum cujuslibet temporis lector ſub regimine Abbatum faciliùs poſſit invenire. Tali etenim ordine ſeries diſtincta temporum & minùs legentem aggravat, & pulchrâ varietate hiſtoriam per amplius ornat.

Auctores quos Compilator ſecutus eſt.

Finis Præfationis.

FUN-

FUNDATORUM NOMINA,

Qui tam veterem, quàm novam Hirſaugiam vel fundârunt, vel dotârunt, vel reformârunt.

I. ERlafridus Comes de Calvva cum filijs Nottungo Epiſcopo Vercellenſi, & Ermenfrido Comite, fundator anno 830.

II. Lutbertus poſtulatus ex Monaſterio Fuldenſi Diſciplinæ Hirſaugienſis inſtitutor.

III. Diethmarus ex Monaſterio S. Galli poſtulatus, Primus Diſciplinæ Hirſaugienſis reformator.

IV. Leo Papa IX. ex Comite de Dagsburg Auctor ſecundæ fundationis Hirſaugienſis.

V. Adelbertus Comes de Calvva ſecundus fundator, cum Wiltrude uxore devotiſſima.

VI. Fridericus ex Monaſterio Einſidlenſi poſtulatus ſecundus Hirſaugienſis Diſciplinæ inſtaurator, poſt 63. annorum vacationem.

VII. S. Wilhelmus ex S. Emmerammo poſtulatus primus fundator novæ Hirſaugiæ.

VIII. Wolfframmus Mayſer Reformationis Bursfeldenſis introductor.

IX. Bernardus ſecundus fundator novæ Hirſaugiæ.

FUN-

FUNDATIO INSIGNIS MONASTERIJ

Hirsaugiensis facta per Erlafridum Comitem de Calba, & Nottungum Filium ejus Episcopum Vercellensis Ecclesiæ, Anno Dominicæ Nativitatis Octingentesimo atque Tricesimo.

Cripturus auxiliante Domino nostro Jesu Christo historiam insignis Monasterij Hirsaugiensis, operæ pretium fore arbitratus sum ab ejus fundatione prima initium sumere, & quæ causa moverit ipsius Fundatores, inprimis demonstrare. Fuit eo tempore, quo Ludovicus primus Magni Caroli Filius Romanum gubernabat Imperium, Comes quidam in Calba, nomine Erlafridus, vir dives, potens, ac magnus, etiam in conspectu Cæsaris Ludovici. Hic habebat filium gentili vocabulo Nottungum, in omni doctrina Scripturarum eruditum, qui propter scientiam litterarum, & morum integritatem sub Carolo Imperatore Magno, Vercellensis Ecclesiæ Pontificatum fuerat assecutus. Is postquam Ecclesiæ suæ per aliquot annos strenuè præfuisset, dulcem revisendi patriam cupidinem incidit, quam ne vacuus cerneret, cogitare anxius cœpit, quo illam munere honoraret. Impetrârat non longè priùs magnis quidem precibus ab Archiepiscopo Mediolani Corpus Divi atque sanctissimi quondam Præsulis Rhedicianorum Aurelij Armeni, sacras reliquias, omni auro & jaspide pretiosiores, quas de Mediolano ad Ecclesiam suam Vercellensem deferens, in Mausolæo pulchro, quod eis præparaverat, collocavit. Visurus itaque patriam, & dulces in natura parentes, hunc thesaurum inferre Germanis loco muneris præcipui cogitavit. Inter spem metumque fluctuans omnino, ne forsitan hæc illatio aut sanctissimo displiceret Aurelio, aut si populo innotuisset Vercellensi, à suo cogeretur resilire proposito, rem omnem Divino nutui commisit terminandam. Tota igitur mente conversus ad Deum, ac prope sepulchrum S. Aurelij noctem ducturus insomnem, humi devotus provolvitur; & his verbis ad Sanctum Christi Confessorem Aurelium precatur: *Aureli sanctissime*

Nottung. Ep. Vercellensis Filius Erlafridi Comit.

Corpus S. Aurelij transfertur Vercellas.

ſime Pater, Decus meum, & unicum animæ meæ poſt Chriſti Matrem præſidium; Tibi pando nunc deſiderium meum, quod in lumine divinæ ſpeculationis Tibi poſito, nequaquam poteſt eſſe abſconditum. Rogo te per divinum amorem, qui te mihi venerabilem, Eccleſiæ celebrem, & ægris medicum fecit, ne me in hoc ambiguo diutiùs fluctuare permittas, ſed exaudi me famulum Tibi humiliter proſtratum, & doce me, quid agere debeam ſecundum Dei, & tuam voluntatem. Cumque oraret diutiùs, & lachrymans humi jaceret proſtratus, paulisper obdormivit. Cùm mox dormienti S. Aurelius Pontificali mitrâ decorus apparuit, ac pavore aliquantulùm concuſſo ſimilia dixit: *Salus tecum Frater Nottunge: nihil metuas velim, ſed conſurgens animæquior eſto: Ego ſum Aurelius Rhedicianorum quondam Epiſcopus, quem precibus vocâſti, & ad hoc veni, ut pergam tecum in tuam Alemanniam. Quo cùm perveneris, Monaſterium ſervorum Dei meo nomine in eo loco conſtituas, in quo cacum ad invocationem nominis mei videris illuminatum.* Quibus dictis viſio ſancti diſparuit: At verò Nottungus Reverendiſſimus Præſul gaudens, & lætus de ſomno conſurgens, in ipſa mox nocte Sarcophagum Sancti aperuit, & ſacras ejus Reliquias nemine ſciente in ſuum cubiculum portavit. Mauſolæum verò diligentiſſimè recludens, multo Vercellenſes tempore deluſit, qui Sanctum ſe habere hoſpitem crediderunt, quem non habebant. Poſt hæc Venerandus Chriſti Præſul Nottungus, omnibus paratis, quæ ad itineris tanti rationem videbantur neceſſaria, de familia ſua fideliores quoſdam ſocios peregrinationis aſſumpſit & comites, impoſitiſque jumento viario Reliquijs Sacris, in Dei nomine proficiſcitur. Cùmque poſt dies aliquot ingrederetur Alemañiam, magnâ ſuorum lætitiâ exceptus eſt, & quàm pretioſum intuliſſet patriæ theſaurum genitoribus in occulto primùm aperuit. Verùm cùm locus non eſſet in promptu tanto hoſpiti conveniens, nec videretur Antiſtiti Religioſum ſacras Reliquias ultra triduum inter homines detinendas, cum genitore anhelus delibérat, quo ponantur intereà, donec Monaſterij conſtruendi manſio diſponatur. Erat autem non procul à Caſtello Comitis Erlafridi, qui morabatur in Calba, unde & nomen habebat, Capella ſub honore S. Nazarij conſecrata, quæ nomen monti dedit, in quo conſtructa fuit uſque in præſentem diem. Placuit ergò cunctis, qui Pontificis interfuère conſilio, ut Aurelij ſanctiſſimi buſta in eam cum honore debito reponerentur. Poſterâ itaque luce mane conſurgentes, Nottungus Epiſcopus, Comes quoque Erlafridus, & filius ejus alter Ermenfridus cum tota eorum familia, prædiſpoſitis ad hoc opus neceſſarijs; ſacras Reliquias per declivum montis circumgirando ad memoratam Divi Martyris Capellam ferre cœperunt. Venientes autem in eum locum, ubi nunc Eccleſia S. Aurelij trans fluvium videtur conſtructa, cæcus quidam in medio turbæ, quæ convenerat, ſanctis Reliquijs obvius voce altiſſimâ clamavit: Sana me ſanctiſſime Cultor Dei Aureli, reſtitue mihi lumen oculorum meorum, ſicuti pollicitus es. Ad quem Nottungus Præſul Reverendiſſimus inquit: Dic mihi ô homo, qui clamitas; ubi S. Aurelius tibi viſum dare promiſit? Cui cæcus: Domine hac nocte mihi dormienti in anguſtia cordis mei Sanctus iſte apparuit dicens:

S. Aurelius transfertur in Alemañiam.

Erlafrid. Comes de Calba.

Craſtino

Crastino in nomine Domini illuminaberis; Et respondi: Domine quis es? Ego sum, inquit, Aurelius Episcopus, quem Filius Domini tui Erlafridi Comitis novum hospitem his regionibus pridem adduxit. His dictis iterum clamavit dicens: S. Aureli adjuva me. Statimque aperti sunt oculi ejus, & visum perfectè recepit. Mirabantur omnes, qui tanto interfuêre miraculo, & S. Aurelij merita magnis laudum præconijs extollebant. Dixit ergo Nottungus Præsul ad Comitem; Hic locus est Pater, in quo Monasterium Servorum Dei constitues. Post hæc montem concito gradu ascendentes immolato nostræ salutis remedio, Pontifex sacras Reliquias dicti Præsulis Aurelij ad præparatum in Capella S. Nazarij locum reposuit. Reversus ad Castrum Nottungus Episcopus votum suum Patri, & Germano exposuit, monens, rogans, & contestans eos, quatenus amore Dei Omnipotentis, ad honorem B. Petri Principis Apostolorum, & S. Præsulis Aurelij Monasterium Servorum Dei secundùm Regulam S. Benedicti eo in loco ædificare meminerint, in quo cæcum viderant illuminatum. Persuasit Patri sine difficultate filius, quem tanti novitas miraculi præ nimia admiratione satisfecit attonitum. Erat nomine Comes Erlafridus homo in fide Christiana devotus, Deum timens, & de suis bonis libenter ministrans pauperibus: quippe qui cælestia præponere terrenis jam olim didicerat, cujus voto junior filius consensit in omnibus.

Cæcus illuminatur ad merita Præsulis.

Anno igitur Dominicæ Nativitatis DCCCXXX. Indictione VIII. Nottungo Reverendissimo Vercellensium Episcopo ad suam Ecclesiam post menses duos reverso, Comes Erlafridus Deo factæ promissionis memor, Cœnobium Hirsaugiense sub declivo montis, ubi cæcus fuerat illuminatus, ad invocationem Divi Aurelij construere de suis facultatibus cœpit; quod celeri consummatione in septem annis feliciter tandem perfecit; Copiam enim tam lapidum, quàm lignorum ad manum habuit, & dives pecunijs non pepercit. Intereà perstabat sollicitus metuens casum, qui accidere potuisset, ne si morte præveniretur, Sanctum opus maneret sub filio imperfectum. Nam etsi Ermenfridus junior Comes Patri fidelis cooperator in hac ipsa fundatione videretur existere; propter juvenilem tamen ætatem, si libertatem fuisset assecutus, Seniori levitas animi semper extitit suspecta. Intereà dum hæc agerentur circa novam constructionem Ecclesiæ S. Aurelij; Nottungus Reverendissimus Antistes sæpe nominatus Vercellensis, ut operis sancti particeps mereretur existere, magnum pondus auri, & argenti per nuncium destinavit ad Patrem; quo non solùm inchoatum perficeretur ædificium, sed & monachis inibi coadunandis vitæ præsentis necessaria coëmerentur: misit insuper & Cruces aureas, argenteasque, & Calices in ministerium Divinæ servitutis, libros quoque, & ornamenta varia, quibus novà Domus Domini intrinsecus ornaretur.

Monast. Hirsaugiens consummatio.

Anno igitur Dominicæ Nativitatis DCCCXXXVII. Indictione XV. structura Monasterij S. Aurelij per Comitem Erlafridum de Calba perfecta & consummata est, qui fuit Ludovici Imperatoris annus XIV. atque à transitu sanctissimi Legislatoris nostri Benedicti, CCXXXI. Erat autem Ecclesia pro consuetudine illius temporis admodùm pul-

chra, sine columnarum substitutione fabricata, ampla satis, & ligneo tabulatu superiùs cooperta, ac quatuor duntaxat altaribus redimita. Porrò claustri dispositio intrinsecus veterum imitatione simplex & ampla fuit, ligneo similiter tabulatu desuper contexta per totum, quæ non ad fastum, sed ad habitationem Monachorum satis videretur idonea. Reliqua Monachorum habitacula per girum claustri ordinatim disposita juxta morem illius temporis erant pulcherrima, quamquam, si nostri his temporibus claustrales, similibus includerentur mansionibus, non Cœnobijs, sed carceribus se crederent mancipatos: sic mutantur tempore mores, & sancta veterum simplicitas curiosâ semper novitate confunditur. Nam veteres quondam ordinis nostri Monachi cellulas inhabitabant humiles & tenebrosas; sed corda eorum lumine divini amoris splendida fuerunt & lucida, atq; in scientia sanctarum scripturarum mirabiliter illustrata. Nostræ verò tempestatis Monachi cellas hodie pulchras inhabitant & lucidas; mentes autem sine lumine sanctitatis negligunt vitijs & ignorantiâ tenebrosas. Ita similiter cum calices olim essent cuprei, fuerunt (ut sic loquamur) aurei sacerdotes, nunc autem calices sunt aurei, & in cuprum sacerdotes videntur esse mutati. Monasterium itaque Hirsaugiense ab Erlafrido Comite primùm in eo fuit loco sicut diximus ædificatum; in quo & cæcus ad invocationem S. Aurelij illuminatus fuerat, & ipse pro suis venationibus domum saltûs nuncupatam ex consuetudine habebat. Quod tamen post annos ferme quatuor & triginta supra ducentos, ut suo loco dicemus, in sequentibus à Comite quodam Adelberto de Calba dirutum, in eam formam, quâ hodie cernitur, extitit reformatum; prioris etenim Monasterij ab Erlafrido fundati, nullum hodie remansit vestigium.

Claustra veterum tenebrosa: Corda lucida.

Quādo, & de quo Monasterio primi Monachi ad Cœnobium S. Præsulis Aurelij, quod Hirsaugia nominatur, assumpti fuerint, & introducti.

POsteaquam Erlafridus Comes magnificus Monasterium Hirsaugiense memoratum non sine multis impensis atque laboribus anno septimo tandem complevit, anxiâ mente cogitare cœpit, unde ad novum Cœnobium veteris conversationis viros sub norma S. Benedicti optimè institutos habere posset. Vigebat eo tempore in Cœnobio Fuldensi sub moderamine Rhabani Abbatis magna Monachorum religio: cujus se fama per totam penè Europam diffuderat, eratque memoria laudis Fuldensium Monachorum, utpote qui doctrinâ & sanctitate omnes inter Monachos occidentales facilè obtinuêre principatum. Multi enim ex ijs in diversis Christianorum Ecclesijs propter eruditionem Scripturarum, & meritum sanctitatis ad Pontificatûs honorem fuerunt assumpti. Comes itaque Erlafridus habito suorum consilio, nuntios misit, ad Rhabanum Abbatem, Otgari Archiepiscopi Moguntini precibus adjunctis, postulans sibi transmitti Monachos quindecim & Abbatem, novo, quod constru-

S. Religio Fuldensium.

xerat,

xerat, Monasterio secundùm Regulam S. Benedicti inserendos, se quoque facturum omnia promisit, quæcunque illorum judicio ad utilitatem institutionis monasticæ necessaria viderentur, & opportuna. Fuerunt illo tempore, ut Meginfridus testatur, in Cœnobio Fuldensi sub directione Rhabani Mauri sanctissimi Abbatis plusquam ducenti & septuaginta Monachi, inter quos, juxta numerum Apostolorum duodecim viri erant in omni varietate scripturarum Magistri præ ceteris doctissimi. Hos ergo duodecim Rhabanus in unum convocans preces tam Archiepiscopi Moguntini, quàm Comitis Erlafridi coram eis litteris patentibus exposuit: & quid ipsi sentirent in hoc negotio, requisivit: qui unanimi consensu responderunt, sanctum Comitis desiderium non esse contemnendum, quod & Omnipotenti DEO fore placitum, & pro salute multorum nemo dubitaret esse futurum. Ad hanc igitur Provinciam subeundum quindecim ex fratribus delegerunt, præficientes illis in Abbatem Lutbertum unum ex duodecim præcipuis Doctoribus, hominem provectioris ætatis, eruditione & moribus valde notabilem, fratrémque germanum Reverendissimi Abbatis Brunonis, & Principis Monasterij Hirsfeldensis.

Monachi Fuldæ 270.

Anno igitur Christianorum DCCCXXXVIII. Indictione Romanorum I. mensis Maij die 25. Lutbertus Abbas cum 15. Monachis de Monasterio Fuldensi venit in Hirsaugiam, quos Erlafridus Comes de Calba Fundator sæpe dictus cum ingenti lætitia suscipiens ad novum Cænobium lætus introduxit, eisque de omnibus vitæ necessarijs copiosissimè providit: & omnia cum eorum consilio tractabat. Eo tempore corpus S. Aurelij adhuc servabatur in Capella B. Nazarij supradicta, propterea quòd Ecclesia Monasterij nondum esset consecrata. Post menses igitur paucos ut omnia prædispositum consequerentur effectum, Comes Erlafridus ad Curiam Imperialem cum alijs Principibus ad Francofordiam evocatus est, ubi terminatis negotijs Regni, pro quibus Otgarium pulsavit Moguntinum Archipontificem, quatenus novum Cœnobium, quod construxerat, convenienti tempore dignaretur consecrare. Annuit Præsul votis supplicantis, se quàm primùm daretur opportunitas, promittens esse venturum.

Monachi veniunt Hirsaugiam año 838.

Quo tempore, per quem, & quibus præsentibus primum Cœnobium S. Aurelij Hirsaugiense fuerit dedicatum, & repositione Reliquiarum ejusdem.

CUm eo tempore inter Ludovicum cognomento Pium Imperatorem, & ejus filios gravis fuisset exorta dissensio, factus est denuo Principum conventus in civitate Neometensi, quæ nunc Spira vocatur, octo ferme distans ab Hirsaugia milliaribus. Convenerant illuc multi Principes, Episcopi, Abbates per Imperiale mandatum ad Curiam more solenniter evocati, inter quos comparuit nobilis ille Comes Erlafridus, qui nactus opportunitatē, denuo Moguntinum Præsulem Otgarum pro dedicatione novi operis ad-

eundum putavit. Consensit Otgarius, & de licentia Imperatoris diem consecrationis statuens, ad necessariorum dispositionem Comitem Erlafridum ad propria præmisit, post diem tertium subsecutus. Anno igitur Christiano prænotato videlicet DCCCXXXVIII. Indictione I. die mensis Septembris XI. hoc est in Festivitate SS. Martyrum Proti & Hyacinthi, Otgarius Moguntinæ Sedis Reverendissimus Archiepiscopus novam Hirsaugiensis Monasterij Ecclesiam sub honore Principis Apostolorum Petri, & S. Aurelij Rhedicianorum quondam Præsulis consecravit, in præsentia multorum Principum, Episcoporum, Abbatū, & Comitum, quos fundator comes Erlafridus de Curia Imperatoris invitaverat. Quorum ista sunt nomina per Meginfridum separatim expressa. Hildebaldus Archiepiscopus Coloniensis, Wilericus Episcopus Bremensis, Eppo Episcopus Hildeshemensis, Thiagrius Episcopus Halberstatensis, Hildouinus Abbas S. Dionysij sacri palatij Archicapellanus, Rhabanus Abbas Fuldensis, Lutbertus Abbas primus Hirsaugiensis, & frater ejus Bruno Abbas Hirsfeldensis, Henricus Dux, Bernardus Dux, Bruno Dux, & filius ejus Ludulfus, Erlafridus de Calba comes, & filius ejus Ermenfridus, Ortrungus Comes, Adelhardus Comes, & complures alij, quorum nomina Deo sunt cognita, sed in gestis Otgarij Præsulis ex negligentia scriptoris non expressa. Consecratione autem Ecclesiæ cum 4. altaribus suis peractâ solenniter, memoratus Pontifex allatum de Capella S. Nazarij Corpus beatissimi Præsulis Aurelij subtus altare magnum cum reverentia & devotione magna reposuit, quod illic postea multis miraculis coruscavit. Deinde post annos LIII. cùm Nortmanni sub Arnulpho Imperatore devastarent Wormaciam, Harderardus Hirsaugiensis Monasterij IV. Abbas metuens incursum Barbarorum, testudinem fecit in Ecclesia subterraneam, in qua sanctas Reliquias in Sarcophago lapideo novo reposuit, cum inscriptione nominis, & dignitatis, ipsámque cameram ita rursus terra operuit, ut nullus deinceps quidquam ibi latere potuerit suspicari. Manserunt in eadem crypta Reliquiæ sanctæ occultatæ per annos CLXX. usque ad tempora Comitis Adelberti, qui sub Henrico IV. Imperatore renovavit Hirsaugiam, ita ut penè in oblivionem venisset S. Aurelius, excepto, quòd solâ famâ, & relatione Proavorum illum Hirsaugiæ sepultum audivit industriosa posteritas. Et de his postea suo loco mentionem non abscondemus.

Ecclesia prima S. Aurelij consecrata.

Principum præsentium nomina.

Corpus S. Aurelij infertur.

Reliquijs itaque Divi Præsulis Aurelij sub altare per sæpe dictum Archiepiscopum repositis, Lutbertus instante Erlafrido Comite pastoralis curæ baculum de manu Pontificis Moguntini suscepit, & realem possessionem Monasterij coram omnibus, qui aderant, solenni intronisatione acceptavit.

Lutbert. ordinatur in Abbatem.

Deinde Comes Erlafridus accedens cum filio ad S. Hagiasterium coram Archiepiscopo Pontificalibus induto, & multitudine Principum traditione solemni manumisit, & dedit Omnipotenti Deo, S. Petro Apostolorum Principi, & Divo Aurelio Monasterium hoc novum, quod construxerat, cum vicis, pascuis, nemoribus, aquis, aqua-

Dotatio Monasterij.

aquarumque decursibus venationibus, piscationibus, agris, pratis, & molendinis, cum universis emolumentis, atque proventibus, juxta tenorem Eulogij donationis, quod super sanctum Altare deposuit, in quo continebantur & ista: *Do etiam Ecclesiæ huic sancti Aurelij traditione perpetuâ Ecclesiam in stambem cum parte ipsius Villæ præcipuâ, & universis viculis ad eam pertinentibus: Ecclesiam quoque in Dec Renbronna cum omnibus ad eam pertinentibus. Item terra arabilis in Gilstein Hubas duodecim: Ecclesiam in Meuching, & Hubas duodecim. In Muchinz prædium bonum. In Toffingen similiter contrado Ecclesiam; Villas quoque dono subscriptas; Luzenhart, Altburg, Luzelhart, Eberspüel, Cellenbach, Cugelbach, Nagaltart, Ottenbronnam, Hugstetten, Humbrechtzvviler. Altiburam villam dimidiam cum omnibus pertinentibus ad eam.*

Alia quoque multa pro sustentatione Monachorum ad idem Cœnobium tradidit, quæ tunc temporis in libro donationum fuerant confirmata. Hanc autem Comitis Erlafridi solennem donationem Otgarius Reverendissimus Præsul Moguntinus, vice Domini Papæ Gregorij IV. banno perpetuæ stabilitatis communivit, ipsum Monasterium cum omnibus donationibus inibi factis in manus prænominati Abbatis Lutberti, Successorúmque ejus in perpetuum gubernandū tradidit, hac videlicet interpositâ conditione: quòd vitâ Monastica secundùm Regulam S. Benedicti perpetuis in eo temporibus custodiatur, & quotiens mori Abbatem contigerit, vel curæ aliàs cedere pastorali, in Fratrum consistat electio liberrima potestate. Advocatum verò consecrati Monasterij memoratus Pontifex ipsum Comitem Erlafridum ad dies vitæ sub tali conditione esse voluit: ut eo mortuo filius in advocatia non succedat, nisi ad eam fuerit per Abbatem & Fratres spontaneâ voluntate assumptus. Verebatur enim religiosissimus Comes, ne Monasterium post mortem suam per filium, sive nepotes futuro tempore (sicut contigit) aliquam sustineret injuriam; ideo voluit in Abbatis pendere arbitrio, convenientem pro tempore perquirendi Advocatum. Et hæc libertas Hirsaugiensi Monasterio privilegijs tam Apostolicis, quàm Imperialibus varijs confirmata, usque in præsentem diem inviolata perseverat; quamvis aliquotiens fuerit in contrarium attentatum. Eodem quoque anno hæc donatio Comitis Erlafridi per Ludovicum Imperatorem apud Neometin ad ejus instantiam simul & Lutberti Abbatis, in præsentia multorū Principum fuit confirmata. Et hæc de consecratione & dotatione primi Monasterij Hirsaugiensis breviter conscripta sufficiant, ut properemus ad cetera, quæ restant.

Advocatiæ libertas.

Vita, conversatio, & obitus S. Rhedicianorum Præsulis Aurelij, cujus ossa per Notungum Vercellensem Episcopum ad Hirsaugiam sunt translata.

Calamum deinceps ad tempora Lutberti primi Abbatis directuri, vitam sanctissimi Præsulis Aurelij sub brevi compendio duximus præmittendam, ut quicunque hæc nostra synthemata lecturi sunt, cujus sit meriti apud Deum S. Aurelius Præsul intelligant.

Et ne

Et ne prolixiores inveniamur, quàm oportet, ita veterem hujus Sancti historiam nobis oblatam percurrimus, ut verborum quidem plurimû, sententiarum verò aut nihil, aut parùm immutemus. Natus igitur in Germania B. Aurelius ex parentibus Christianis atq; Nobilibus, ubi primum per ætatem licuit, litteris traditus fuit. Qui providentiâ divinâ operante, brevi non parùm in omni scripturarum scientia proficiens, universa quæ vel scire potuit, vel discere, ad exercitium divini convertit amoris, noctes diésque meditator existens divinę legis, animum cœpit à terrenis subtrahere, & in contemplationem supernorû dulciter elevare. Crescentibus annis, omnibúsque exornatus virtutibus, præcipuâ sanctitate fulgebat, norma & exemplar bonorum operum cum admiratione omnium factus, utpote qui ætate juvenis, moribus & sapientiâ multis senibus senior apparebat. Unde per omnes Ecclesiastici ordinis gradus decenter promotus, tandem ad Pontificatûs apicem in Civitate Rhedicianorum, quæ nunc Orsa vocatur, maximo populi non minùs, quàm Cleri applausu, quamvis renitens conscendere meruit; eo videlicet tempore, quo Dionysius Archi-Episcopus Mediolanensis ab Arrianis in exilium mittitur. In quo honore constitutus magnis honoribus clarus effulsit, formam se Dominici gregis præbens irreprehensibilem, & non minùs exemplo, quàm verbo populum sibi ad observantiam mandatorum Dei adhortabatur. Pater erat pauperum, & consolator miserorum, qui totum, quod habere potuit, in usus egentium promptissimâ voluntate libens ministravit: tam sanctæ conversationis extitit, ut nemo in tota fuerit Armenia, qui Aurelium Episcopum Domini famulum non miris laudibus honoraret. Omnes suæ diœcesis viculos circuire monendo, prædicandô, & corrigendo solebat. Cunctis in Christum credentibus verbum salutis cum maxima hilaritate annuntians. Erudiebat justos, pusillanimes confortabat, bonos hortabatur, ut semper in melius conarentur proficere; malis comminabatur pœnas, ut discerent se bonorum operum exercitijs occupare, bonis & rectis corde hominibus per humilitatem se comitem exhibebat & socium: improbis autem & non rectè conversantibus, se duræ & justæ severitatis ostendit Magistrum. Interea dum sanctis his operibus instaret B. Aurelius, contigit S. Dionysium Mediolanensis Ecclesiæ Archi-Episcopum ab Arrianis jussu Imperatorum expulsum relegari in exilium, ad illam videlicet civitatem Rhedicianorum, cui Aurelius præsidebat Episcopus, divinâ id providentiâ sic ordinante, ut in tribulatione Confessori suo necessaria non deesset consolatio. Hæc autem sanctissimi Viri Confessoris orthodoxæ fidei relegatio facta est ab impijs Arrianæ factionis Episcopis sub Constantino, Constantio & Constante Imperatoribus anno Domini nostri Jesu Christi CCC.LXI. Indictione IV. Liberio Papa Romanæ Ecclesiæ præsidente, qui & ipse eodem anno in exilium mittitur. At verò S. Præsul Aurelius venientem beatum Dionysium in civitatem Rhedicianam, ut verum Christi discipulum cum lætitia magna suscepit, & auditis sui adventûs causis, cum lacrymis iterum atque iterum Dei Confessorem osculatus est: cui sanctus inquit

Vita S. Aurelij.

Aurelius ordinatur Ep.

inquit Præsul Dionysius: Lachrymas frater amantissime tandem compesce; Domini est terra & plenitudo ejus, & omnis mundus Christiano patria est. Mutuæ igitur conversationis consuetudine introductâ, magnæ inter eos familiaritatis amicitia subsecuta est, quæ cœpta ex tempore, jam permanet in æternitate. Tanta in ambobus merita sanctitatis rutilabant, ut totam Armeniam fama eorum percurreret, & omnes in admirationem, Deíque laudationem excitaret. Confluebant undiq; pauperes & infirmi, & à suis ægritudinibus precibus eorum curabantur: nec erat morbus in homine aliquis, qui sanctorum meritis non sanaretur. Tanta siquidem Omnipotens Deus per eos miracula hominibus præstitit, ut ad fidem Catholicã utrámque Armeniam, majorem videlicet ac minorem, gratia S. Spiritûs eorum operatione converterit. Et S. Aurelius omnes instantissimè commonebat, Arrianam impietatem fugere, & in fide sanctæ Trinitatis cum Romana Ecclesia permanere. Quamvis autem B. Dionysius in custodia teneretur captivus, sancto tamen Aurelio semper ad nutum patebat accessus, à quo in omnibus vitæ necessarijs providebatur. Cùm tandem post aliquot annos Dionysius mortem sibi appropinquantem cerneret, B. Aurelium ad se vocatum his alloquitur verbis dicens: Scio, Frater charissime, Domino revelante tempus mihi instare moriendi: Unum est quod peto abs te, ut cum mortuus fuero, quamprimum tibi facultas data fuerit Corpus meum ad Ecclesiam Mediolanensem referas, ut quia me vivum habere non potuit, saltem vita defunctum recipere me mereatur. Non te perterreat itineris longi consideratio, quia Dominus meus Jesus Christus erit tecum, & merces laboris tui magna nimis. Cui S. Aurelius nimio ejus amore devictus facilè consensum præbuit, & se facturum omnia repromisit. Sanctus igitur Domini Confessor Dionysius, consummato jam ordine vivendi, moritur octavo Calendarum Julij. Anno Christianorum CCC.LXXIX. Indictione Romanorum VII. S. Dionysius moritur. Fuerunt, qui scriberent, eum ab Arrianis relegatum in Cappadociam, ibique mortuum, & ejus reliquias per Basilium Episcopum Mediolanum missas ad D. Ambrosium; quæ sententia, ne assertioni nostræ videatur esse contraria, brevi est demonstratione veritatis declaranda. Notandum ergo, quòd Cappadocia minori Armeniæ, in qua Rhediciana civitas habetur, omnino est contermina, & sæpe una scribitur pro alia: Sanctus autem Basilius Cæsariensis in Cappadocia Episcopus, ut magis notus, litteras commendatitias Aurelio potuit dedisse ad Ambrosium, & propterea visus sit à populo corpus B. Dionysij Præsulis misisse Mediolanum. Sanctus itaq; Confessor Domini Aurelius virtutũ, & miraculorum gloriâ insignis, tum ut opinionem sanctitatis declinaret inanem, tum ut mortuo satisfaceret amico, post annos paucos Reliquias Divi Dionysij ad mare traductas mediterraneum navi imposuit, & ponto feliciter transmisso, ad Mediolanum, post longæ navigationis tædia, B. Ambrosio Episcopo cum omni cœtu populi extra civitatem in occursum properante, lætus tandem invexit. Quantâ verò exultatione omnium corpus sanctissimi Confessoris Domini fuerit exceptum, nemo facilè dixerit; quoniam pastorem suum plebs sanctissimum, devotissimúmque, & vivum dilexerat, & mortuum laudibus dignum celebrabat. Posthæc verò B. Aurelius (ut brevior sim) peracto pietatis officio, cùm redire ad suam meditare-

tur Eccleſiam, hortante ſanctiſſimo Archi-Præſule Ambroſio Mediolani remanſit, & multos ſuâ converſatione ſanctiſſimâ ad virtutum exercitia convertit, cumque ſuam peregrinationem Domino quotidianis precibus committeret, tandem poſt anni revolutionem, quo Mediolanum venerat, apparuit ei S. Dionyſius in viſione dicens: Exauditæ ſunt orationes tuæ apud Dominum mi frater Aureli: ecce Salvatore omnium te vocante, morieris ſecundùm deſiderium tuum, & juxta tumbam Corporis mei accipies monumentum. Non diu poſtea languore febrium tangitur, & diſpoſitis omnibus quæ voluit, inter manus Divi Ambroſij cum verbis ſacræ orationis Spiritum emiſit, octavo Calendas Junij, eo videlicet die, quo & S. Dionyſius ante triennium in Armenia obierat. Tranſiit autem S. Aurelius Gratiano, & Valentiniano regnantibus, anno Dominicæ Nativitatis CCCLXXXIII. Indictione Romanorũ XI. ſepultus in Eccleſia Mediolanenſi ad latus B. Dionyſij memorati Archiepiſcopi. Cujus exequias B. Præſul Ambroſius cum multis lacrymis proſecutus, homiliam ad populum dixit inſignem: cujus tale fuit exordium. Amiſimus fratrem, & Paſtorem dulciſſimum, imò præmiſimus pium Advocatum. Manſit itaque corpus ſanctiſſimum Aurelij Pontificis in eodem loco ſepultum à temporibus Gratiani, & Valentiniani Principum uſque ad Carolum Imperatorem Magnum, per annos ferme quadringentos, & triginta ſeptem. Temporibus verò Caroli Imperatoris Magni Nottungus Epiſcop. Vercellenſis illud ab Archiepiſcopo Mediolanenſium precibus obtinuit, & in ſuam Eccleſiam, ſicut antè diximus, Vercellas deportavit. Quod non diu poſtea ſub Ludovico Imperatore primo tranſtulit in Allemanniam, & apud Hirſaugiam collocavit. Miraculis apud Mediolanum ſimul & Vercellas innumeris claruit, quæ nimia intercapedo temporis tetrâ oblivione ſepelivit. Poſt ejus translationem in Hirſaugiam infinita ferè miracula ad illius Reliquias facta ſunt, quæ partim ſcripta habentur, partim in oblivionem hominum tranſierunt: ſed nunc ratio poſtulat, ut ad cœptam hiſtoriam calamum dirigentes, vitam, mores, Religionem & geſta Lutberti Abbatis primi conſcribamus.

S. Aurelius Mediolani moritur A. Dñi 380.

Translatio S. Aurelij.

De Lutberto Monaſterij Hirſaugienſis I. Abbate, qui præfuit in magna Religione annis XVI. & de quibuſdam geſtis illius temporis.

Lutbertus fit I. Abbas Hirſaug.

Nno igitur Dominicæ Nativitatis DCCCXXXVIII. Indictione Romanorum I. temporibus Ludovici Imperatoris I. anno Regni ejus tertio & viceſimo, Lutbertus Monachus Fuldenſis primus Hirſaugienſis Monaſterij Abbas ordinatus eſt, die menſis Septembris undecimâ, & præfuit annis XVI. demptis menſibus tribus. Natus fuit ex gente Suevorum parentibus honeſtis, & non infimæ conditionis, cujus frater ex utroque parente germanus fuit Bruno Abbas inſignis Monaſterij Hirsfeldenſis in Buconia, qui & ipſe multo tempore in Fuldenſi Cœnobio Monachus antea extitit ſub diſciplina Baugolphi ſtrenui Abbatis. Lutbertus autem cùm puer eſſet ingenio docilis, ad ſcholas à genitore poſitus, brevi ſupra ætatem doctus evaſit. Monachus autem factus

eſt,

est, sub memorato Abbate Baugolpho, qui S. Sturmo primo Abbati Fuldensi in Prælatura successit, anno circiter decimo nono ætatis suæ: & per incrementum temporis sub tribus videlicet Abbatibus, Baugolpho, Egilone, & S. Rhabano multùm profecit tam sanctitatis merito, quàm eruditione scripturarum. Itaque Monachum induit anno Christianorum septingentesimo, nonagesimo sexto, indictione Romanorum quarta: ad Hirsaugiam venit anno Christianorum prænotato, ætatis verò suæ sexagesimo, conversionis autem quadragesimo secundo, & præfuit annis XV. mensibus novem. Fuit enim vir multùm venerabilis, & sicut diximus, non ultimus inter duodecim eruditissimos Fuldensis Cœnobij præcipuos Doctores. Scientiâ litterarum profundus: Vitâ & conversatione devotus, Regularis Disciplinæ studiosissimus cultor extitit, qui subditos sibi Monachos sedulò non solum verbo instituit, sed omni tempore in sanctis operibus similiter præcessit. Unde complures in circuitu famâ eruditionis & sanctitatis ejus concitati ad Hirsaugiam confluunt, & ejus se magisterio humiliter submittunt. Crevit sub ejus regimine non parùm temporalis provisionis substantia, & numerus fratrum servientium DEO paulatim fuit ampliatus; in studio litterarum Rhabanum multo tempore Præceptorem habuit, & tandem Magistro Discipulus non inferior evasit. Consuetudo fuit eo tempore in Monasterio Fuldensi, quam Albinus Præceptor Caroli Magni Imperatoris Bedæ quondam Discipulus introduxerat, ut Monachis præficerentur doctissimi Præceptores, qui eos non solùm in scripturis divinis, sed in omni quóque litteratura sæcularium studiorum instruerent, & qui post longum exercitium litterarum evasissent doctiores, ceteris Magistri præponerentur, & ad similia Duces. Inter quos duodecim semper erant præcipui, quorum consilio Abbas in arduis rebus utebatur. Et quoties aliquis ex eorum numero vel morte fuisset sublatus, vel ad aliud Monasterium missus, mox alius qui magis videbatur idoneus, in locum ejus consueverat computari; unde non solum Fuldensis Cœnobij Monachos, sed etiam complures, qui propter studium de alijs mittebantur Cœnobijs, illi duodecim in omni facultate scripturarum instituerunt. Lutbertus ergo pretiosæ opinionis Abbas à bon s Præceptoribu, quam optimè institutus, doctor magnus, & in omni terra nominatissimus evasit: Regibus charus, & suis charissimus, vitâ simul & eruditione præclarus, qui non spernendæ lectionis quædam scripsisse fertur opuscula. Legi sub ejus nomine pulchrum in Cantica Canticorum Salomonis tractatum, in quo fidelis anima Deum sitiens vario dilectionis exercitio suum Creatori pium exponit amoris desiderium.

Conversat. Lutberti.

Lutbertus doctissimus.

Scripsit in Cant. Canticorum.

Annus DCCCXXXVIII. Iste fuit annus primus Lutberti primi Abbatis Monasterij Hirsaugiensis, à quo deinceps nostram continuamus historiam. Circa hæc tempora Monasterium Corbejense in Saxonia Ordinis nostri primùm inhabitari cepit; quod S. Anscarius ex Abbate Corbejensi antiquæ in Gallia Bremensis Archiepiscopus ordinatus, anno Domini octingentesimo, vicesimo secundo construxit, & jussu Imperatorum Caroli ac pij Ludovici ad Christi fidem Saxoniam convertit: multi per successum temporis in eodem Cœnobio Viri Sancti & doctissimi claruerunt. His etiam temporibus vir quidam dives & potens, nomine Einhardus Ludovici Imperatoris quondam cubicularius & familiaris amicus fundavit

Monaster. Corbejense in Saxonia.

Monaſter. Seligenſtat

Monaſterium Selgenſtat Moguntinæ Diœceſis circa Moganum, tribus à Frankenfurt in aſcenſu ejuſdem fluminis milliaribus, in quod corpora Sanctorum Marcellini & Petri Martyrum ante decennium per Imperatorem Ludovicum à Roma trãnslata collocavit, ipsúmque Monaſterium ad ſuſtentationem Servorum Domini neceſſarijs proventibus copiosè cumulavit. In eodem Cœnobio Monachus deinde factus fuit, ſub Erhardo I. Abbate vitam ſuam in omni ſanctimonia puram inſtituit, & ceteris Monachis Religioſis converſationis exemplum dedit. Poſthæc juſſione Imperatoris Abbas Monaſterij S. Bavonis in Gandavo conſtituitur. Cui nihilominus famoſum illud Monaſterium in Normandia Fontanellæ dictum per ſeptennium gubernandum commendatur, quemadmodum in utriuſque annalibus continetur. Mortuus tandem in Cœnobio S. Bavonis Gandavi ſepultus eſt. Sunt qui opinentur illum Abbatem I. extitiſſe in Selgenſtat, ubi Monachum induerat, quod ſtare cum veritate nullatenus poteſt. Nam primus illius Cœnobij Abbas fuit Erhardus, Secundus Hartungus, & tertius Hartmannus, quorum tempore Einhardus utique moriens quartus ibidem eſſe rector non potuit. Hoc idem Cœnobium poſt aliquot annos per Ungaros incenſum extitit, & tam corpora præſcriptorum SS. Martyrum, quàm Reliqua Monachorum habitacula ſimul cum Eccleſia in cinerem redacta ſunt. Einhardus autem memoratus Abbas cùm eſſet doctiſſimus ſcripſit, vitam & geſta Caroli Imperatoris Magni *lib. 3.* Translationem quóque prædictorum Martyrum, *lib. 1.* Hiſtoriam tranſacti temporis, *lib. 1.* & quædam alia, ad notitiam noſtræ lectionis non venerunt.

Einhardus Monachus.

Opuſcula Einhardi.

Hildulph. Monachus Hirſaug.

Anno DCCCXXXIX. Lutberti Abbatis II. Hildulphus Monachus in omni varietate ſcripturarum doctiſſimus, ſcholæ Monachorum apud S. Aurelium præficitur: ſub cujus Magiſterio Fratres haud mediocriter in omni genere doctrinarum profecerunt. Fuit Rhabani Fuldenſis quondam Abbatis auditor, atque diſcipulus, & unus de primis quondam Monachis, qui cum Lutberto ex Fuldenſi Monaſterio venerant in Hirſaugiã, homo non minùs vitæ ſanctimoniã, quàm eruditione ſcripturarum venerandus. Conſuetudinem Fuldenſium valde laudabilem Hirſaugienſes etiam per annos plures obſervârunt, ut ſcholæ Monachorum unus doctior ceteris in Cœnobio præficeretur: qui Fratres non ſolùm in ſacris ſcripturis, ſed etiam in ſæcularibus litteris ad perfectum erudiret. Nam quod Gymnaſia publica hodie ſunt omnibus, hoc eo tempore Monaſteria certa fuere clauſtralibus, quando Monachi ad diſcendũ idonei ad præcipua mittebantur Cœnobia, pro ſcientia ſcripturarũ omnimoda plenius conſequenda. In omnibus enim Monaſterijs Ordinis noſtri antiquis per totam Germaniam, & reliquas nationes ſcholaſtici habebantur Monachorum ex Monachis doctiſſimi, quorum informatione Fratres juniores ingenio valentes, in omni doctrina erudirentur ſcripturarum. Et quamvis in ſingulis Cœnobijs haberentur Scholaſtici, moribus, & ſcientiã potiores, quorum inſtitutione juniores ad optima quæque proficerent, in certis tamen Monaſterijs inſignibus, ubi & numerus Monachorum extitit copioſior, & rerum temporalium abundantia major, generalia tenebantur Monachorum Gymnaſia, ad quæ Monachos mittebant Abbates, quos altioribus voluiſſent erudiri doctrinis. Et quicun-

Monachor. Gymnaſia.

que

que ex his famam majoris acquisivisset eruditionis, plures etiam habebat discipulos.

Primum ex his in Germania Fuldense Monasterium extitit, quod olim S. Martyr Bonifacius Moguntinensium Archi-Episcopus impensis Pipini, & Caroli Magni Regum Francorum in Buchonia sylva in finibus Thuringiæ novum construxit. Secundum fuit sanctorum Petri & Pauli in Weissenburg, Spirensis diœcesis, quod ipsis referentibus Rex Francorum Dagobertus per visionem admonitus fundavit. Tertium fuit Monasterium S. Albani prope Moguntiam antiquâ fundatione Regum Francorum insigne: cujus novissimi Abbas, & Monachi, ut suo loco dicemus in secunda parte hujus operis, diabolum secuti ab Ordine apostatarant. Quartum fuit Cœnobium sancti Galli, in Suevia antiquissimum, per S. Columbani Abbatis ordinationem non multùm post mortem sancti Legislatoris nostri Benedicti constitutum. Quintum fuit Monasterium in Augia majore prope Constantiam, quod S. Pirminius Episcopus Meldensis in Gallia beati Mauri quondam discipulus, prædicator Christianæ fidei, olim per Sueviam magnificus, & insignis fundavit. Sextum fuit Hirsfeldia, quod sanctus Lullus Moguntinensium Archi-Episcopus beati Martyris Bonifacij Successor anno Dominicæ Nativitatis DCC. LXXIV. in Buchonia sylva quatuor à Fulda milliaribus construxit. Septimum fuit Cœnobium sancti Matthiæ prope civitatem Trevirorum, omnium Monasteriorum Teutonici Regni antiquissimum, quod longè ante sanctum Benedictum pro Monachis à sancto Euchario I. Trevirorum Archi-Episcopo fuit institutum. Octavum Monasterium Mediolacense in Lotharingia extitit, quod sanctus Lutvvinus olim Dux, postea Monachus ibidem & Abbas, ac deinde Trevirorum Archiepiscopus fundavit. Nonum fuit Monasterium sancti Mauritij, apud Dolegiam in finibus Lotharingiæ Trevirensis diœcesis, quod sanctus Pirminius supra dictus Meldensis Episcopus olim construxit, & sanctum Wandalinum discipulum suum Abbatem I. instituit, ac sæpius invisere consuevit. Multi fuere in ea regione Ordinis nostri Fratres Eremitæ. In quo Cœnobio antiquitus & magna Monachorum religio viguit, & studium divinarum scripturarum omnibus celeberrimum fuit. Decimum fuit Brumiense Cœnobium antiquâ Regum Francorum in diœcesi Trevirorum fundatione constructum, in quo per intervalla temporum viri complures in scripturis doctissimi claruerunt, varia ingeniorum suorum opuscula ad utilitatem posteritatis in ordine lucubrantes. Undecimum fuit Monasterium Stabulense in diœcesi Leodiensium quondam famosum, & potentissimum, in quo antiquitus maxima Monachorum multitudo extitit. Inter quos complures doctrina & sanctitate coram Deo & hominibus magno in pretio claruerunt. Duodecimum fuit Nova Corbeja Monasterium in Saxonia, constructum per Abbatem alterius Corbejæ in Francia sitæ, & est Hirsaugiensi Cœnobio, sicut diximus supra, contemporaneum, cujus Monachi plures numero eruditione, & sanctitate gloriosi totam Saxoniam, Marchiam, Bohemiam, & Austriam, cum provincijs adjacentibus suis prædicationibus, & exemplis ad fidem veritatis converterunt. Tertium decimum fuit Cænobium S. Maximini propè muros civitatis Trevirorum antiquâ fundatione gloriosum, in quo magnæ sanctitatis, & eruditionis

Fuldense. 1.
Weissenburg. 2.
S. Albani 3.
S. Galli 4.
Augiense 5.
Hirsfeld. 6.
S. Matth. 7.
Mediolacense 8.
Dolegia 9.
Brumiē. 10.
Stabulē. 11.
Corbejē. 12.
S. Maximini. 13.

tionis olim Monachi plures claruerunt, de quibus multi apud diversas nationes Pontificatûs apicem ascendere meruerunt. Quartum decimum fuit Monasterium præsens Hirsaugiense, cujus in manibus tractamus historiam, in quo per multos annos & magnæ sanctitatis Religio viguit, & studium scripturarum Monachis in usu continuo fuit. Quarum primus institutor in suo loco, sicut diximus, Hildulphus Presbyter insignis extitit, qui multos in omni scripturarum scientia nobiliter erudivit. In omnibus Monasterijs prænominatis veterum lectione constat nobis manifestè, per multos annos studium maximum viguisse scripturarum, cujus hodie quantum ad imitationem pertinet, in nullo penitus remansit vestigium. Propterea Ordo S. P. N. Benedicti per totam Europam ubique quondam potens, gloriosus, & venerabilis, ad nihilum penè redactus est, & quantū in numero Cœnobiorū, & merito personarum olim crevisse legitur, tantum in utróque nostris temporibus penè quotidie invenitur deficere, & amissis turpiter Cœnobijs jam cunctis Ordinibus esse miserabilior. Duo siquidem Ordinem nostrum quondam insignem reddiderunt, vitæ scilicet meritum, & eruditio scripturarum: quorum à Monachis dum alterum negligitur, ad alterum rarò pervenitur. Nam ut verum fatear, inter omnes Claustrales, præsentis temporis Monachi Ordinis S. Benedicti ubique indoctiores ceteris reperiuntur.

Hirsaugia.

Hildulfus Monachus.

Ludovicus Imperator obijt.

DCCCXL. Anno Lutberti Abbatis tertio Ludovicus Imperator primus die mensis Junij vicesimâ moritur, & in Ecclesia Metensi sepelitur. Reliquit autem tres filios Lotharium, Carolum, & Ludovicum, qui ob Imperij & Regni paterni divisionem inter se debellantes multa hominum millia perdiderunt. Ob quam causam viribus eorum diminutis tandem convenerunt, ut diviso imperio Regnóq; paterno Lotharius cum nomine Imperatoris possideret Italiam, Ludovicus Germaniam, Carolus Galliam: & Pipinus patrui eorum filius haberet Aquitaniā, & sic terminata fuit diuturna fratrum dissensio. Claruit his quóque temporibus Hetti ex Abbate Monasterij Mediolacensis supradicti Archiepiscopus Trevirorum. Qui monitus per S. Maternum in somnis Cœnobium Canonicorum Regularium fundavit, in confluentia, in cujus Ecclesiam corpus S. Castoris Presbyteri Mossellani de Cardona transferens collocavit. Verùm ejusdem loci Canonici ante complures annos Regulam abjecerunt. Claruit his etiam temporibus Dionysius Hildoinus Abb. S. Dionysij Parisiensis Archicappellanus Imperialis Palatij, vir doctus, & potens in opere & sermone, qui inter cetera ingenij opuscula scripsit ad Ludovicum Pium Imperatorem gemino stylo, metrico videlicet, & prosacio vitam S. Dionysij Martyris Areopagitæ, Pauli quondam Discipuli & Athenarum Episcopi. Hic sub Imperium Ludovici Romam destinatus Orator ossa B. Martyris Sebastiani dono Romani Pontificis transtulit in Galliam. Cujus caput in Cœnobio Gromaugiensi Ordinis nostri in diœcesi Trevirorum nunc ostenditur. Claruit similiter his diebus in Gallia Theodulphus ex Abbate Floriacensis Monasterij Aurelianensis Episcopus, non minus vitæ merito, quàm eruditione scripturarum venerabilis. Hic nescio quam ob causam Ludovico Imperatore præcipiente in custodia positus, forsitan quòd filijs in Patrem conspirantibus, videretur præbuisse consensum. Hymnum illum, qui cantatur in Dominica Palmarum in statione pu-

Hetti Archiepisc.

Hildoinus Abbas.

Theodulphus Episc. Aurelian.

ne publica,& incipit: *Gloria, laus & honor.* composuit, quem Imperatore prope custodiam eodem die in solemni processione transeunte, cùm dulci modulamine sonorâ voce cantaret, delectatus ille tam viri constantiâ, quàm dulcedinis cantilenâ mox liberum exire jussit.

Scripsit idem Pontifex & alia quædam opuscula adhuc nobis incognita.

Haymo Ep. Halberstatensis.

Haymo etiam ex Monacho Hirsfeldensis Cœnobij anno prænotato, Lutberti Abbatis tertio, Præsul Ecclesiæ Halberstatensis in Saxonia, tertius in ordine Episcoporum ordinatus est, & præfuit annis 13. Qui cùm vir esset in omni scientia scripturarum eruditissimus, multa reliquit ingenij sui præclara opuscula: Etiam totam Bibliam suis commentarijs explanavit, quemadmodum in libro nostro de Scriptoribus Ecclesiasticis dudum ostendimus.

Freculfus Episc. Lexoviensis.

Similiter his temporibus claruit sanctus Freculphus, ex Monacho nostri Ordinis Episcopus Lexoviensis in provincia Rothomagensi, ad quem Rhabanus Abbas Fuldensis multis voluminibus exercitavit ingenium, vir sanctitate morum venerabilis, & eruditione scripturarum gloriosus: qui suis prædicationibus multos ad Dei agnitionem convertit. Scripsit inter cetera ingenij sui monimenta ad Helisachar Abbatem insigne volumen, quod de sex mundi ætatibus prænotavit, in quo res gestas ab origine mundi usque ad incarnationem Domini complectitur, & quæstiones divinarum scripturarum difficiliores, pulchrâ & subtili discussione resolvit.

Angelomus Monachus Luxoviensis.

Angelomus etiam Luxoviensis Cœnobij in Burgundia Monachus nostri Ordinis vir undequaque doctissimus, his floruit temporibus, qui jussione Trogonis Episcopi Metensis Fratris Ludovici Imperatoris I. scripsit excellentissimum opus, in quatuor libros Regum, quo nec pulchrius, nec utilius legimus unquam. Ad Lotharium quoque Imperatorem pulchrum volumen edidit in Cantica Canticorum. De divinis etiam officijs opus insigne composuit.

Ansegisus Archiepisc. Senonensis.

Ansegisus quoque Abbas Monasterij Lobiensis, & postea Senonensis Archiepiscopus, vir doctissimus ijsdem temporibus apud Imperatores magno in pretio fuit, qui multa ad utilitatem posteritatis volumina edidit: Leges etiam, & Constitutiones Caroli Magni, & Ludovici Filij ejus Imperatorum, tam mundanas, quàm Ecclesiasticas, necessarijs capitulis distinguens in singula volumina, singulari quoque adinventione studiosè comportavit.

Ansegisus Abb. Fontanellensis.

Ansegisus alius ijsdem temporibus floruit Abbas Monasterij Fontanellæ in Normania vir æquè doctissimus, qui & ipse nonnulla ingenij sui opuscula composuit, quorum se memoriâ immortalem fecit. Non solùm enim apud Germanos in Monasterijs Ordinis nostri studium litterarum antiquis temporibus floruit, sed pari frequentiâ, & in ceteris nationibus Europæ Monachis communiter in usu fuit. Inter quorum Cœnobia hæc apud Gallos, qui & Franci occidentales, fuêre præcipua:

Luxovij Schola.

Primum quippe fuit Monasteriũ Luxoviense, quod S. Columbanus in Burgundia fundavit temporibus S. Legislatoris nostri Benedicti. Cujus Monachi aliquandiu S. Columbani servabant Regulã, sed omnes postea in Europa Monachi colla jugo Regulæ S. P. Benedicti sine contradictione subdiderunt. A principio fundationis B. Columbanus scholam Monachorum in Luxoviensi Cœnobio instituit, & Fratres non solùm in divinis, sed etiam in omni scientia sæcularium scripturarum ad plenum erudiri fecit. Nam ipse Columbnaus undecunque doctissimus extitit, & multa

multa contra hæreticos maximè Arrianos scripsit. Multi ex posteris diversarum Ecclesiarum Pontifices, multi Sancti, multi Viri sapientissimi, atque doctissimi inter Monachos Luxoviensis Cœnobij floruerunt. Secundum verò Cœnobium fuit Elvonense fundatum à Dagoberto magno Rege Francorum, in quo sanctus Amandus dimisso Traiectensi Episcopatu primus Abbatis gessit officium, & mortuus in eo sepultus est. Construxerat ante Gandavi Ordinis nostri in monte Blandino insigne Monasterium, cui Abbatem præfecit Florbertum, virum omni sanctitate conspicuum, cujus festum in die animarum colitur, qui tam in vita, quàm post mortem infinitis coruscasse miraculis perhibetur. Aliud etiam Gandavi Monasterium Ordinis nostri constituit, quod nunc ad sanctum Bavonem dicitur: quia Bavo Comes illic depositis militaribus insignijs Monachus factus est, & in magna sanctitate moriens ibidem sepultus. Et in illis tribus Monasterijs ab initio fundationis per annos plures maximè studium viguit litterarum, quod omnes viri sancti & docti semper in ordine colentes, etiam Monachis suis persuaserunt. Est & aliud Monasterium Pontiniacense, quod nunc sancti Richarij vocabulo nominatur, in quo multi doctissimi Monachi Ordinis nostri quondam claruerunt, in quo etiam tempore Lutberti Abbatis Hirsaugiensis prænominati scholæ fratrum præfuit Micho eruditissimus Monachus, qui gemino stylo scribens multa utiliter composuit, & discipulos in omni doctrinarum genere nobilissimos reliquit. Ut ne sim plùs, quàm oportet in narratione prolixior, vel sola nomina quorundam in Gallia Cœnobiorum referam; in quibus Monachorum studia gloriosè antiquitus floruerunt. Antiqua Corbeja in Francia, cujus Abbas S. videlicet Anscarius Episcopus Bremensis ordinatus, Corbejam novam, sicut dictum est supra, construxit in Saxonia, & Saxones ad Christi fidem convertit. Monasterium quoque Fontanellæ dictum in Normannia multos viros, & Sanctos & doctos protulit.

Cœnobiũ Elvonense. *Blandinũ.* *S. Bavonis.* *Pontiniacense aut S. Richarij.* *Corbeja antiqua.* *Corbeja Nova.* *Fontanella Cœnob.*

Item Monasterium Lobiense, quod antiquitus magnificum fuit, cujus Abbates multo tempore per successum Leodiensem rexerunt Ecclesiam. Monasterium in Sithim, quod nunc ad S. Bertinum nuncupatur, in Flandria potentissimum, in quo S. Fulco fuit Abbas, Rhemensis postmodum Archiepiscopus. Monasterium insuper Fossatense, quod S. Bobolenus primus ejusdem Abbas in Parisiensi diœcesi construxit, viros similiter, & doctos & sanctos in ordine nutrivit: & nunc dicitur apud S. Maurum propter ejus Reliquias illuc per Reges Francorum olim translatas. Item Cœnobium Mariacense, quod S. Amandus Episcopus pro monialibus construxit, quibus B. Jonthum discipulum suum præfecit in Præpositum, & S. Ritrudem Abbatissam. Quod postea in virorum Monasterium commutatum est, sicut hodie cernitur. Est & Monasterium Resbacense, quod S. Agilus primus Abbas strenuè gubernavit, in quo postea viri sanctissimi átque doctissimi plures claruerunt. Cœnobium quoque Meticense, in quo S. Abbas Pilibertus trecentis Monachis viris Sanctis atque doctissimis præfuit. Item sanctus Winocus frater B. Ludovici Presbyteri in Sythin receptus à S. Bertino, Monasterium construxit in Wormholt villa Flandriæ Morinensis sive Toruanensis diœcesis, in quo multis miraculis claruit, & studium divinarum scripturarum

Lobiense Cœnob. *Ad S. Bertinum.* *Fossatense Cœnob.* *Mariacens. Cœnob. & alia multa.*

pturarum magnificè ampliavit. In Monasterio denique Eckmundensi, quod S. Adelbertus in Hollandia fundavit, studium scripturarum multo tempore viguit. Similiter in subscriptis Galliæ Cœnobijs: Turonensi, quod S. Martinus olim fundavit. In Cœnobio S. Medardi Suessionis. In Monasterio S. Dionysij Parisiensi. In Monasterio Cluniacensi. In Monasterio Pentaliensi, in quo S. Germanus Abbas claruit. In Monasterio Crispiniensi, in quo S. Monachi Adelmus & Domitianus cum multis alijs claruerunt. In Monasterio Floriacensi, in quo primus Abbas fuit S. Leodebaldus, & multi postea in eo viri doctissimi claruerunt. In Monasterio S. Quintini, ubi S. Ebertramus Abbas claruit. In Monasterio Altvillarensi, in quo S. Bercharius Abbas floruit. In Monasterio S. Crucis Ebroicensi, in quo S. Leufredus Abbas claruit, & nunc dicitur de Cruce S. Leufredi. Monasterium Nobiliacense, in quo S. Liebhardus Monachus claruit. Monasterium Igniacense, in quo S. Berno Abbas primus claruit anno Christianorum Nongentesimo. Monasterium Gemblacense, multos doctissimos viros habuit. Monasterium Divionense, in quo S. Abbas Wilhelmus claruit. Monasterium Altimontense, quod S. Vincentius, qui & Madelgarius Comes quondam Annoniæ, fundavit, & illic Monachus factus, ac deinde Abbas cum trecentis Monachis Dño servivit. Monasterium Causanciæ, in quo S. Ermenfridus claruit. Monasterium S. Romarici, ubi S. Amatus claruit Abbas. In Italia quóque Monasterium Cassinense. Monasterium Florense. Monasterium Bobiense, quod S. Columbanus Abbas fugatus à Burgundia construxerat. Monasterium Vercellense. Monasterium S. Vincentij de Vulturno cum alijs multis. In Anglia quóque Monasterium SS. Apostolorum Petri & Pauli, in quo S. Beda Monachus & Presbyter scholæ Monasticæ Prælatus extitit. Monasterium Ripense, in quo S. Bonifacius Martyr, & primus Moguntinensium Archiepiscopus monachus fuit. Monasterium Waltheirn, ubi monachi fuerunt SS. tres Martyres Kylianus Apostolus Francorum Orientalium, Colonatus Presbyter, & Tothnanus Diaconus, qui apud Herbipolim passi sunt anno Domini sexcentesimo octogesimo septimo, indictione Romanorum quintadecimâ. Monasterium Bectense, in quo Lantfrancus, & S. Anselmus Episcopi Cantuariensis Ecclesiæ ambo monachi & Abbates immediati fuerunt. Et alia Ordinis nostri Cœnobia multa fuerunt antiquitus, quorum nomina seriatim exprimere nimis foret tædiosum, in quibus olim fuerunt monachi plures, doctissimique scholis publicis præsederunt, & varia lucubraverunt opuscula.

Cassinense Monaster. Bobiense Monaster.

Monaster. Bedæ.

DCCCXLI.

Anno Lutbetti Abbatis quarto post annalem concertationem inter se habitam filij Ludovici Imperatoris primi sicut diximus Regnum Francorum in quatuor partes diviserunt. In qua divisione Lotharius Romanum cum Italia obtinuit Imperium, & eam Regni partem, quæ ab eo usque in præsentem diem Lotharingia nuncupatur. Imperavit autem solus annis decem, & postea cum Ludovico filio annis circiter quinque. Hæc autem divisio Regni Francorum tali fuit partitione completa. Lotharius Imperator Italiam cum nomine Imperij, sicut diximus, obtinuit, ac quidquid inter Mosam & Rhenum Fluvios interjacet, hoc est, Galliam Belgicam totam. Carolus verò eam Regni partem sorte accepit,

Lotharius primus imperavit annis xv.

Divisio Imperij.

pit, quæ à mari Britannico uſque ad Moſam protenditur. Ludovicus autem à Rheno verſus Orientem, & Aquilonem Germaniam totam, Saxoniam, Franciam Orientalem, Sueviam & Bavariam in ſortem acceptavit. Pipinus autem Patrui filius Aquitaniæ Rex conſtitutus fuit. Claruit his ferme temporibus Joannes Erigena Abbas Monaſterij Vercellenſis Nottungo Pontifici ſæpe dicto charus & amicus, vir undecunque doctiſſimus, Græco, & Latino ad plenum inſtructus eloquio, qui ſubtilis ingenij ſui non ſpernendæ lectionis opuſcula edidit. Nam jubente Carolo Rege Gallorum fratre Lotharij Imperatoris de Græco transtulit libros B. Dionyſij Areopagitæ quondam Athenarum Epiſcopi, & eos Commentarijs ſuis fecit clariores. De natura quoque, & diviſione librum ſubtilis adinventionis edidit, & alia multa compoſuit. His quoque temporibus Otgarius Archiepiſcopus Moguntinus quintus Corpora ſanctorum Severi Epiſcopi quondam Ravennatenſis, Vincentiæ Uxoris ejus, Innocentiæq; amborum filiæ ad Moguntiam cum honore maximo tranſtulit. His etiam temporibus Heriolus Rex Dacorum cum Uxore, & filijs ad fidem Chriſti magna cum gentis ſuæ multitudine per Monachos Corbejenſes convertitur, & veniens ad Imperatorem apud Moguntiam baptizatur. Sanctus enim Anſcharius primus Archiepiſcopus Bremenſis, fundator Corbejæ Novæ in Saxonia, monachos quoſdam ejuſdem Cœnobij doctiores ad prædicandum miſit in Daciam, qui verbo & exemplo gentem illam converterunt ad fidem, & plura Ordinis noſtri Monaſteria in eodem Regno pro fidei tutamento conſtruxerunt. Bertramus quoque Presbyter & Monachus Cœnobij S. Dionyſij Pariſienſis vir magnæ doctrinæ & eruditionis his temporibus inter alia ſcripſit ad Carolum Regem Gallorum Imperatoris Lotharij fratrem librum unum de prædeſtinatione. Aliud ſimiliter ſcripſit de Corpore & Sanguine Domini. Eodem tempore claruit Chriſtianus, qui & Truthmarus Monachus Corbejenſis Cœnobij in Gallia declamator ſermonum egregius, & in ſcripturis Sanctis valde eruditus, qui ſcripſit magnum, & inſigne volumen ſuper Evangelium Matthæi ad inſtantiam videlicet Monachorum Stabulenſium, & Malmondarienſium, qui ſub uno Abbate etiam hodie conſiſtunt in Leodienſi diœceſi. In præfatione dicti operis pollicetur, ſe etiam in alios Evangeliſtas ſcripturum, quod an fecerit, necdum ſatis habemus expertum.

Joannes Abb. Vercellenſis.

Bertramus Monachus Doctor.

Chriſtianus Monachus Doct.

DCCCXLII.

Anno Lutberti Abbatis quinto Gregorius Papa quartus obiit. Cui Sergius Papa ſecundus præfuit annis tribus. Hic ante Pontificatum vocabatur Oſporci, primus inter Romanos Pontifices proprium nomen mutavit, poſtea obſervatum durat uſque in præſentem diem, qui juxta Baſilicam S. Sylveſtri Monaſterium conſtruxit. Claruit his temporibus Deusdedit Abbas Monaſterij Caſſinenſis, vir integritate morum ſanctiſſimus, & in divinis ſcripturis multùm eruditus, qui plura ingenij ſui monimenta reliquit. Hunc S. virum Sicardus Beneventanorum impius Tyrannus Dei hoſtis, & Sanctorum inimicus ob negatam ſibi pecuniam cepit, & in carcerem conjecit, in quo tandem non ſine martyrij opinione præſentem vitam finiens tranſivit ad æternam.

Sergius Papa II.

Deusdedit Abb. Caſſinenſis Doctor.

Hoc

DCCCXLIII.

Hoc anno, qui fuit Lutberti Abbatis sextus, Erlafridus Comes de Calba fundator monasterij hujus Hirsaugiensis, divino spiritu compunctus Principatum suum dimisit filio suo Ermenfrido, rebusque sapienter dispositis Monasterium, quod fundaverat, ingreditur, & monachus factus, reliquum vitæ sanctissimè conversatur. Eodem anno Lotharius Rex cum magno exercitu Romam proficiscitur; & à Sergio Pontifice Imperiali benedictione sublimatur. Filium quoque suum Ludovicum in Regem obtinuit similiter coronari. Comes Erlafridus fit Monachus. Lotharius Romæ coronatur.

Claruit his temporibus Otfridus Monachus Wissenburgensis in diœcesi Nemetensi monasticæ scholæ magister, in omni litteratura tam divina, quàm humana doctissimus, Rhabani Mauri quondam auditor, atque discipulus, qui multa præclara conscripsit opuscula, quibus nomen suum posteritati commendavit; quorum jam dudum in libro de Ecclesiasticis scriptoribus ad Joannem Dalburgium Wormatiensem Pontificem fecimus mentionem. Otfridus Monachus Doctor.

DCCCXLIV.

Anno Lutberti Abbatis septimo, Indictione VII. bellum fuit atrocissimum inter Carolum Regem Gallorũ fratrem Imperatoris Lotharij, & Pipinum Senioris Pipini filium Aquitaniæ Principem, sive Regem, quod non sine multorum effusione sanguinis, & perditione hominũ fuit terminatum. Bellum in Gallia.

DCCCXLV.

Anno Lutberti Abbatis octavo, Otgarius Moguntinus Archiepiscopus quintus moritur: in cujus locum sanctus Rhabanus Abbas Fuldensis ordinatur; & præfuit annis novem; vir in omni eruditione scripturarum longè doctissimus: qui penè innumerabilia composuit volumina: quorum titulos & nomina in memorato libello scriptorum Ecclesiasticorum ex parte consignavimus. Hic biennio ante mortem Otgarij Pontificis, Monachorum suorum provocatus injurijs, Monasterium suum Fuldense spontaneâ voluntate deseruit, & ad Ludovicum Regem Germaniæ fratrem Imperatoris Lotharij declinavit. Monachi tandem pœnitentiâ ducti, rogaverunt, quatenus reverteretur ad Monasterium, qui preces eorum contemnens, mansit cum Rege præfato usque ad mortem dicti Archipræsulis, & in ejus locum, sicut diximus, meruit ordinari, homo certè conversationis sanctissimæ, & sempiternâ memoriâ dignus imitator Apostolicæ perfectionis. Rhabanus Archiepisc. Moguntinus.

Strabus quoque Fuldensis Cœnobij Monachus, & scholæ monasticæ Magister Auditor quondam Rhabani atque discipulus, eodem tempore magno in pretio fuit. Qui cùm vir in divinis scripturis esset doctissimus, multa, & varia conscripsit: & glossam Bibliæ, quam vocant ordinariam, primus ipse in unum ex diversis Patrum voluminibus comportavit. Chronicon etiam Fuldensis Monasterij edidit; & Abbatum ejus gesta pulchrè ordinavit. Strabus Fuldensis.

Anno prænotato Theophilus Imperator Constantinopolitanus anno Imperij sui sexto decimo nondum completo, moritur, post quem Michaël Filius ejus imperavit annis undecim cum Theodora; & postea solus annis XIII.

DCCCXLVI.

Anno Lutberti Abbatis nono, Sergius Papa II. obijt; cui Leo quartus Mona- Leo Papa IV. Monachus.

Monachus Ordinis sancti Benedicti succedens præfuit annis octo, mensibus tribus, diebus sex: vir sanctissimæ vitæ, qui & in vita, & post mortem innumeris fertur claruisse miraculis. Hic sanctissimus Pontifex Octavas Festi Assumptionis Beatæ Mariæ semper Virginis celebrandas instituit, sub quibus maximum Romæ incendium per signum Crucis extinxit: Draconem mortiferum orando necavit. Hatto post Rhabanum factus est Fuldensis Monasterij Abbas, annis octo, qui alio nomine dicebatur Waldo, vir in omni scriptura doctissimus.

DCCCXLVII.

Altfridus Episc. Hildeshemensis.

Anno Lutberti Abbatis decimo, Altfridus Monachus Corbejensis Cœnobij in Saxonia quartus Hildesheimensis Ecclesiæ ordinatus Episcopus præfuit in omni sanctitate, annis octo & viginti: Vir doctus, & morum integritate multùm venerabilis: qui majorem suæ urbis Ecclesiam novam à fundamentis erexit, in qua & sepultus jacet. Hoc anno Judith uxor quondam Ludovici Imperatoris primi obijt, filia Ducis Bavarorum, cujus occasione, & instinctu Fridericus Trajectensium Episcopus anno Lutberti Abbatis primo in atrio Ecclesiæ suæ, vel ut alij dicunt, in armario, xv. Calendas Augusti Martyrium post missarum celebrationem velut alter Baptista Joannes passus est. Ajebat enim Imperatori primo Ludovico: *Non licet tibi habere Judith filiam ducis Bavariæ uxorem, cùm tibi sit proxima sanguine: sed nisi abjeceris eam, noveris te communione privandum.* His exasperata verbis mulier, præconem veritatis in oratione procumbentem, per duos satellites mercede conductos, crudeliter fecit occidi. Quo scelere Gregorius Papa quartus audito, Ludovicum Imperatorem pro agenda pœnitentia in Monasterium Suessionense ad tempus posuit; & Jesse Ambianensis Episcopus, mandato Papæ Imperatricem Judith, alteram Herodiadem, imposito velo monialem fecit. Ex hac muliere Ludovicus Imperator filium genuit Carolum cognomento Calvum, postea Cæsarem, quem ducem Burgundiæ Bavariæ & Sueviæ constituerat: alijs ex priore uxore filijs id ægrè ferentibus.

S. Fridericus Episc. occiditur.

Judith Imperatrix Monialis.

His quoque temporibus Adolfus Rex Angliæ Romanæ Ecclesiæ devotissimus Romam veniens ad Sedem Apostolicam ob honorem SS. Apostolorum Petri & Pauli regnum suum Pontifici fecit tributarium, statuens ut perpetuâ donatione quælibet in Anglia domus Romanæ Ecclesiæ singulis annis nummum persolvat argenteum: cujus vita miraculis coruscavit.

Anglia Romanæ Ecclesiæ fit tributaria.

DCCCXLVIII.

Concilium Moguntinum.

Anno Lutberti undecimo, Rhabanus Archiepiscopus apud Moguntiam Concilium Episcoporum & Abbatum generale habuit: in quo hæreticum quendam Godeschalcum nomine, Presbyterum, disputatione convictum per sententiam de communi consilio Prælatorum condemnavit. In hoc autem concilio multa ad communem Ecclesiæ utilitatem constituta leguntur: quæ nos in hoc opere brevitatis causâ pertransimus silentio. Fuerunt in eo Concilio præsentes Hildeboldus Archiepiscopus Coloniensis, Altfridus Episcopus Hildesheimensis, Ludericus Episcopus Bremensis, Haymo Episcopus Halberstatensis, & alij multi. Waldo Abbas Fuldensis, Bernardus Abbas Hirsfeldensis, Lutbertus Abbas Hirsaugiensis, Bertolfus Abbas Mediolacensis, Adventitius Abbas Me-

Metensis, postmodum Episcopus, Radulfus Abbas Suessionensis, Bituricensis postea Archiepiscopus, Erhardus primus Abbas Selgenstatensis, Lupus Servatus Abbas Trecasensis: & complures alij Pontifices, Abbates, Presbyteri, & monachi doctissimi viri. His temporibus mulier quædam asserens sibi Angelum Domini apparere solitum, multos per diœcesim Moguntinam tam de Clero quàm de populo suis figmentis decepit, pronuntians de proximo diem instare novissimum. Quæ tandem comprehensa ad examen Rhabani Archiepiscopi ducitur, & quòd hæc quæstûs causâ excogitaverit, consilio cujusdam Presbyteri palàm confitetur. Mulieris falsa prænuntiatio.

Anno prænotato corpus S. Helenæ matris Constantini Imperatoris magni per quendam Theogisum monachum à Roma transfertur in Galliam, & in Rhemensi Parochia collocatur. Postea caput ejus in Ecclesiam Trevirorum translatum est, ubi cum magna pietate ostenditur. Corpus S. Helenæ.

DCCCXLIX.

Anno Lutberti Abbatis duodecimo fames prævalida totam Germaniam miserabili vastatione consumpsit, ita ut multa hominum millia fame morerentur. Lutbertus Abbas eo tempore in pauperes munificus extitit, & quidquid invenire potuit, eorum necessitatibus ministravit: tanta enim ciborum inopia fuit, quòd parentes multi parvulos suos præ multitudine famis mortuos coquentes comederunt in delitijs. Rhabanus Archiepiscopus Moguntinus vir pius, & misericors his diebus habitabat apud Ringavienses in Vinicella, vico, quem incolæ corrupto nunc vocabulo Winkel nominant: qui pauperes undecunque advenantes humanissimè suscipiens, præter extraneos quotidie plusquam trecentos in præsentia sua pascebat. Venit die quodam inter alios pauperes mulier una parvulum in brachijs gestans lactentem, inediâ diuturnâ consumpta, quæ prius, quàm pedem ad limen domus Episcopalis poneret, viribus deficiens cecidit, & nimiâ fame consumpta subitò expiravit. At parvulus mamilla genitricis mortuæ, sicut potuit, more suo lac sugere cœpit, & omnes, qui erant præsentes, ad gemitum convertit. Archiepiscopus autem cognito miserabili casu ingemuit, & per omnem terram denuntiari fecit, ut quisquis premeretur inopiâ, ad ejus stipem veniret. Fames maxima. Rhabanus Pater pauperum. Miserabile spectaculũ.

DCCCL.

Anno Lutberti Abbatis hujus Cœnobij decimo tertio, Lotharius Imperator Ludovicum filium suum regni consortem statuit, & ambo simul annis quinque regnaverunt. Eodem anno Lupus Servatus, de quo supra jam diximus, Presbyter, & Abbas suo tempore doctissimus obijt: ad quem olim necdum Abbatem Rhabanus Abbas Fuldensis in Epistolam Pauli ad Romanos octo libris commentaria explicuit. In Concilio Moguntino præsens iste Servatus Godescalcum hæreticum de prædestinatione liberóque arbitrio, & Sanguine Domini malè sentientem, ac multos errore suo perturbantem disputatione fortissimâ confutavit, & non solùm verbis, sed etiam scriptis in eum vibravit. Lupus Abbas moritur.

Anno prænotato Erlafridus fundator hujus Cœnobij, & ex comite monachus, vicesimâ nonâ die Mensis Januarij obijt, & in Ecclesia S. Aurelij Erlafridi obitus.

relij quam construxerat, non sine opinione sanctitatis cum honore sepultus fuit, vir omnipotenti Deo semper devotissimus.

DCCCLI.

Wandelbertus Monachus Doctor.

Anno Lutberti Abbatis XIV. claruit Wandelbertus Monachus, & Magister Monasticæ scholæ Cœnobij Brumiensis Trevirorũ diœcesis, vir in divinis scripturis eruditus, & in sæcularibus litteris magnificè doctus: qui scripsit ad Marquardum Abbatem vitam & miracula S. Goaris Presbyteri Aquitanici, sed in finibus Trevirorum juxta Rhenum quondam Eremitæ, & usque in præsentem diem sepulti: à cujus nomine oppidum hodie ad sanctum Goarem vocatur: quod olim cum thelonio pertinuit ad Brumiam, sed nunc juris est Comitum Hassorum Provincialis, & Ecclesia in illo quondam præpositura nostri Ordinis hodie est sæcularis. Scripsit etiam Martyrologium Metricum, & complura in scripturis alia.

Wandelbertus alius Monachus sancti Galli.

Fuit eodem tempore & alius ejusdem nominis Wandelbertus, apud sanctum Gallum Cœnobita, & monasticæ scholæ Magister, undecunque doctissimus, & metro excellens, & prosâ, multa scripsit ad utilitatem posterorum.

Notkerus ex Monacho Doct. Episcopus.

Hisdem quoque temporibus claruit Nockerus ex Monacho, vel Abbate Cœnobij sancti Galli in Suevia, Episcopus Leodiensis in Gallia, vir doctus, atque sanctissimus, qui multorum Fratrum ante Wandelbertum præceptor in eodem loco extiterat, quos in omni scientia nobiliter erudivit. Scripsit librum sequentiarum ad Lutvvardum Episcopum Vercellensem, adhuc juvenis tempore Caroli Magni. De musica etiam & Symphonia librum unum, de expositionibus sacræ scripturæ librum unum. Epistolarum ad diversos librum unum, & alia plura composuit, quæ in manus nostras minimè pervenerunt. Ejus prosas, sive Sequentias Nicolaus Papa primus confirmavit, & ad missam cantandas Ecclesijs Gallicanis indulsit, nam Itali suscipere illas usque in præsens despiciunt.

Salomon ex Monacho sancti Galli Doct. Episcopus.

Salomon ex Monacho sancti Galli Episcopus Constantiensis in Suevia, his etiam claruit temporibus, Nockeri adhuc Monachi auditor, atque discipulus, homo multæ doctrinæ, atque profundi intellectûs, qui scripsit de septem artibus liberalibus instructum volumen, & quædam alia, quorum titulos in libro de Scriptoribus, sive Luminaribus Germaniæ commemoravimus.

DCCCLII.

Hildulfus Monachus Hirsaugiensis.

Anno Lutberti Abbatis decimo quinto, Hildulphus Monachus scholasticus hujus monasterij Hirsaugiensis, primus librum suum de computo Ecclesiastico pro Fratrum institutione composuit, sicut ex calce ejusdem operis datur intelligi, ubi nomen suum cum temporis inscriptione apposuit.

S. Anscharius Bremensis.

Sanctus Anscharius primus Archiepiscopus Bremensis, hac tempestate in pretio fuit. Is etenim, sicut ante diximus, cùm esset Abbas Corbejensis in Gallia, & audisset multos adhuc in Saxonia fidem ignorare Christianam, divino amore succensus quosdam è fratribus, qui ad hoc negotium videbantur idonei, secum accepit, & in Saxoniam perrexit; construxit autem in primis Corbejense novum Monasterium, & collegit in eo multitudinem Monachorum, per quos eum tempore gentem illam omnem ad Christi fidem convertit.

Corbeja nova.

Postea

Postea primus Archiepiscopus Bremensis Ecclesiæ ordinatus est, & vitam in omni sanctitate consummavit, translatâ videlicet Sede Pontificiali de Hamburgensi civitate à Danis constructa ad Bremam jussu Lotharij Imperatoris. Nam antea Sedes Episcopalis fuit in Hamburg sub Archiepiscopatu Coloniensi, in qua primus Episcopus fuit Wilhardus, secundus Willericus, tertius Ludericus, & quartus S. iste Anscharius, qui & Hamburgensis ultimus & Bremensis primus Archiepiscopus fuit, præfuit autem in Archiepiscopatu annis ferme XXXIV, vir doctus, & sanctus, qui multis in vita, & post mortem miraculis claruit. Sepultus est in Ecclesia Bremensi, cujus festũ tertia die mensis Februarij annuâ solemnitate magnâ populi devotione colitur. Hamburgenses Episcopi ante Bremenses.

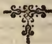
Claruit his etiam temporibus Arnulphus ex Monacho S. Medardi Suessionensis, Archiepiscopus Bituricensis, vir secundum sæculi dignitatem nobilis, sed fide Religionis, & merito sanctitatis multò nobilior, qui signis, & virtutibus tam in vita, quàm post mortem mirandis, & multis coruscâsse perhibetur. Anno prænotato Bosobaldus Herbipolensis Ecclesiæ octavus Episcopus moritur vicesimâ primâ die mensis octobris. Cui Anno succedens præfuit annis XXXV. mensibus 6. diebus 12. vir justus & sanctus, qui multis fertur claruisse miraculis: & tandem pro justitia in bello quodam Misnensium in Saxonia fuit occisus. Eodem anno Benedictus Neometensis, sive Spirensis Ecclesiæ decimus Episcopus moritur. Cui Hertinus succedens præfuit annis XXV. mensibus 4. Arnulphus Archiepisc. Bosobaldus Episc. Herbipolensis. Hertinus Episc. Spirensis.

DCCCLIII.

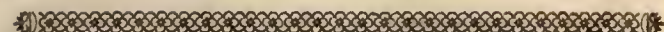
Anno Lutberti Abbatis decimo sexto currente obiit Haymo, ex Monacho tertius Halberstatensis Episcopus doctrinâ, & morum integritate sanctissimus, in Ecclesia sua Principali sepultus, cui S. Hildegrinus succedens præfuit annis XXXIV. S. Haymo Episcopus obijt.

Eodem anno, XVII. die mensis Julij obijt S. Leo ex Monacho nostri Ordinis Papa quartus, & Romæ in Ecclesia S. Petri sepelitur, miraculis clarus, & propterea in catalogum Sanctorum relatus. Huic in Pontificatu successit Joannes Papa septimus, & præfuit annis duobus, mensibus 3. Hic est Joannes ille natione Anglicus, quem tradunt fuisse fœminam: cujus historia cum penè nota sit omnibus, à nobis ad necessaria festinantibus silentio est committenda. S. Leo Papa moritur.

Hoc ipso anno Nortmanni Britanniam & Galliam crudeliter devastantes multas civitates & oppida subverterunt: Clerum & populum Christianum sine misericordia perimentes. Ecclesiam quoque S. Martini Turonensem incendio destruxerunt, & infinita Christianis mala in tota Gallia fecerunt. Anno quoque prænotato Lutbertus hujus Monasterij Hirsaugiensis primus Abbas senio confectus, & labore S. Religionis ex longo tempore attenuatus, tertiâ die mensis Junij moritur, ultimo videlicet anno Lotharij Imperatoris, ætatis autem suæ LXXVI. & in medio Ecclesiæ S. Aurelij cum honore sepelitur. Lutbertus I. Abb. hic moritur.

De

De Gerungo hujus Monasterij Hirsaugiensis secundo Abbate, qui præfuit annis XXXII. Mense uno, diebus viginti sex, & historia illius temporis.

Mortuo autem, atque sepulto Reverendissimo Abbate Lutberto, non sine Fratrum tristitia magna, utpote qui Pastorem animarum dulcissimum amisissent, alterâ mox die ad electionem novi Ducis in Dei nomine convenerunt. Anno igitur Dominicæ Nativitatis prænotato octingentesimo quinquagesimo tertio, Indictione Romanorum primâ, ultimo anno Lotharij Imperatoris, consensu, & electione omnium Fratrum Gerungus Presbyter, & Monachus hujus Cœnobij Abbas constitutus est quartâ die mensis Junij, & præfuit annis duobus, & triginta, mense uno, diebus sex atque viginti. Hic olim sancti Rhabani Fuldensis Abbatis Monachus auditor, atque discipulus fuit, sub cujus Magisterio in omni scientia scripturarum mirabiliter profecit. Nam etsi multi hujus Monasterij Fratres ad curam animarum satis hoc tempore viderentur idonei, nullus tamen erat judicio omnium, qui Gerungo posset comparari. Hic unus fuit de primis quindecim Monachis, quos sanctus Rhabanus de Fulda miserat in Hirsaugiam: verus Christi discipulus, & regularis disciplinæ studiosissimus amator, quam & in se, & in alijs semper diligentissimè observari curavit. Constat eum in Cœnobio Fuldensi Strabum habuisse præceptorem, qui sub Abbate Rhabano Magister scholæ fuit monasticæ, & inter duodecim doctores non ultimus. Extat inter alia Strabi Monachi opuscula de arithmeticis dimensionibus libellus, quem scripsit ad istum Gerungum Hirsaugiensis Cœnobij Abbatem, cujus Epistola libello præposita tale habet principium. Reverendissimo Gerungo Abbati merito Patri, ætate filio, litterâ discipulo, gratiâ magistro, æternæ beatitudinis præmium possidere. Ex his Strabi litteris facilè conjecturâ assequi possumus, Gerungum in omni scientia scripturarum extitisse doctum, quoniam nisi magnificè fuisset eruditus, de tam subtili materia vir tantus in tanta abundantia doctorum virorum ad ignarum non scripsisset. Utrum verò Gerungus ipse scripserit aliquid, certum non habemus: proinde quod intercapedo temporis longa, utpote plusquam sexcentorum & quinquaginta annorum omnia Hirsaugiensium præclarè gesta ad nostram pervenire notitiam non permisit.

Gerungus Abb. Hirsaugiensis. *Rhabani Auditor.* *Auditor Strabi.*

DCCCLIV.

His temporibus Bruno Dux Saxonum construere cœpit Monasterium illud Monialium Ordinis S. Benedicti, quondam famosum in Saxonia, quod Gandersheim appellatur, quod Ludulfus Dux filius ejus postea magnificè consummavit. Prima ejus Cœnobij Abbatissa fuit Hademodis filia ipsius Ducis Ludulfi senior, quæ præfuit sacris virginibus annis XXII. Huic in regimine successit soror ejus Gerburgis virgo sanctissima, quæ multis in vita & post mortem effulsit miraculis, & præfuit annis quatuordecim. Quâ mortuâ tertia Ludulfi Ducis filia junior nomine Christina successit, quæ in sancto virginitatis proposito religiosissimè

Gandersheim fundatur.

mè conversando à sanctitate præcedentium sororum in nullo penitus recessit.

Idem Ludulfus Dux prænominatus construxit & aliud Cœnobium Virginum Ordinis Sancti Benedicti in partibus Saxoniæ, quod Bruntefhusa nominatur, & utriusque confirmationem cum multis Sanctorum Reliquijs à Papa Nicolao primo impetravit. Claruerunt his temporibus in ordine Monastico multi Pontifices doctrinâ & sanctitate insignes: Abbates quoque & Monachi non minus vitâ, quàm eruditione scripturarum celeberrimi: qui multa, & varia ad ædificationem posteritatis volumina ediderunt. Inter quos claruit S. Heribaldus ex Monacho Cœnobij sancti Germani Episcopus Altisiodorensis, vir doctrinâ & conversatione magnificus: qui verbo & exemplo corda multorum ad semitam justitiæ, & rectitudinis convertit. Quo tandem mortuo sanctus Abbo frater ejus, prænominati Cœnobij Monachus ei in Episcopatu successit: qui cùm esset in omni scientia scripturarum doctissimus, nonnulla ingenij sui opuscula composuit, & miraculis claruit. Egil quoque Abbas Brumiensis Cœnobij in Euphalia diœcesi Trevirorum his temporibus in pretio fuit, vir doctus, & magnæ Religionis; sub cujus Magisterio Lotharius Imperator Romanorum anno sequenti factus est Monachus.

Bruntefhusen fundatur.

Heribaldus Episc.

Abbo frater ejus Ep.

Egil Abbas clarus.

DCCCLV.

Anno Gerungi Abbatis hujus Cœnobij tertio, Lotharius Imperator senio confectus, & mente salubriter compunctus ad Deum, convocatis ad se Principibus, & habito cum eis mysterio consilij sui, regnum inter filios tali partitione divisit.

Lotharius filijs dividit Imperium.

Ludovico primogenito suo dedit Italiam simul, & nomen Imperij. Lotharium Regem fecit illius portionis, quam à suo nomine Lotharingiam diximus esse vocatam. Et Carolo juniori filio Regnum Provinciæ assignavit. His legitimè ordinatis rebúsque suis dispositis valedicens sæculo ad Cœnobium Brumiense in Euphalia Trevirorum se contulit, & sub Egilone memorato Abbate Monasticæ conversationis habitum suscepit: in quo usque ad mortem secundùm Regulam sanctissimi Patris nostri Benedicti religiosissimè vixit, & tandem tertio Calendas Octobris moriens ibidem sepultus fuit. Ludovicus igitur Romanorum declaratus Imperator Italiam cum exercitu ingreditur: & coronatus à summo urbis Pontifice imperavit annis uno & viginti, & penè omne tempus vitæ, & imperij deinceps in Italia consummavit. Anno prænotato sanctus Rhabanus Archiepiscopus Moguntinus moritur, & in Cœnobio S. Albani Moguntiæ sepelitur. Huic sanctissimo atque doctissimo viro in Pontificatu successit Carolus quidam nomine, & præfuit annis septem.

Lotharius Imperator fit Monachus.

Rhabanus Archiepisc. obijt.

Eodem quoque anno major Ecclesia sancti Kiliani Martyris in Wirzburg de fulmine incensa penè totaliter concremata fuit, & ingens damnum pertulit.

DCCCLVI.

Anno Gerungi Abbatis quarto, Nortmanni cum Danis Hollandiæ cum ingenti multitudine classium applicantes, Durstaden vicum nominatissimum, in quo Parochiales Ecclesiæ fuisse dicuntur quinquaginta quinque, omnibus habitatoribus ejus crudeliter interfectis usque ad solum penitus destruxerunt. Deinde Trajectum venientes Clerum & populum

Nortmanni devastant Hollandiam.

occidentes civitatem simili vesaniâ usi funditus subverterunt. Hungerus autem ipsius Episcopus fugâ elapsus cum paucis Clericis venit ad Brumiam, ubi Lotharius erat Monachus.

Benedictus Papa III.

Anno prænotato post mortem Joannis Papæ septimi Benedictus ejus nominis tertius succedens præfuit annis duobus, mensibus quinque diebus novem: vir per omnia Pontificatu summo dignus, misericordiæ operibus studiosissimè intentus.

DCCCLVII.

Edmundus Rex.

Anno Gerungi Abbatis quinto obijt Adolfus Rex Anglorum sapientissimus, & Christianæ Religionis amator custos & defensor constantissimus. Cui filius suus Edmundus in Regno succedens regnavit annis quatuordecim. Vir quidem & ipse Patris exemplo Religione & sanctitate præcipuus. Qui multa cum Danis bella gessit, pro defensione & amore sacrosanctæ Religionis Catholicæ. Claruit his temporibus Hugbertus ex Duce Monachus & Abbas S. Richarij, frater Thietbergæ uxoris videlicet Lotharij Regis, vir sapiens & strenuus: cui Lotharius Rex ducatum inter Iuram & montem Veneris regendum commisit; verùm cùm Lotharius postea Reginam abijceret, superinducens Waldradam Guntheri Archiepiscopi Coloniensis sororem, scandala multa fuerunt secuta.

Hugbertus Dux Monachus.

DCCCLVIIII.

Anno Gerungi Abbatis sexto, Benedictus Papa tertius moritur: & ante fores Ecclesiæ sancti Petri sicut ex humilitate mandaverat sepelitur. Huic Nicolaus primus in Pontificatu succedens præfuit annis novem, mensibus duobus, diebus viginti: vir per omnia sanctissimus, & Deo dilectus.

Nicolaus Papa I.

DCCCLIX.

Hildulfus scholasticus hic moritur.

Anno Domini Gerungi Abbatis septimo mortuus est Hildulfus Monachus & primus hujus Cœnobij Hirsaugiensis magister scholasticus, vir non minus sanctitate morum quàm eruditione scripturarum æternâ dignus memoriâ. Huic in regimine magisterij scholastici Ruthardus Monachus æquè doctissimus successit, qui & ipse unus ex primis quindecim Monachis extitit, quos Rhabanus Abbas Fuldensis in Hirsaugiam misit. Hic Strabi quondam auditor juvenis in omni doctrina consummatus evasit, ingenio subtilis, eloquio disertus, metro excellens & prosa, inter Doctores Ecclesiasticos sui temporis non ultimus extitit, nam ut Megenfridus Monachus Fuldensis refert in Chronicis, vir in omni scientia & sanctitate conspicuus fuit, ac tantæ apud Principes & Magnates illo in tempore æstimationis, ut Imperator eum ad Episcopatum Halberstatensis Ecclesiæ post mortem Haymonis omnino voluerit promovere. Cui Ruthardus tale fertur dedisse responsum. *Dato Pontificatum alteri, qui sit dignus, ego quietem Monasticam, & studium scripturarum cunctis mundi honoribus atque divitijs longè præponere non dubito.* Scripsit ingenij sui nonnulla præclara volumina, de quibus inveniuntur subjecta. Vitam & Passionem S. Bonifacij primi Archiepiscopi Moguntini Heroico carmine in duobus libellis edidit, quos Rhabano sancto Pontifici dedicavit. De Musica quoque, de Geometrica, de Arithmetica, & alijs humanæ litteraturæ facultatibus elegantissima Synthemata compilavit. Denique primus omnium, quos ego legere hactenus potui, Regulam sanctissimi Patris nostri Benedicti commentarijs glossare apud Alemannos ausus est. Cujus

Ruthardus scholasticus.

Ruthardus contempsit Episcopatum.

Ruthardi opuscula.

expositionis Proemium sic incipit. Tres sunt Ecclesiasticæ disciplinæ. Prima Physica id est naturalis, secunda Ethica id est moralis, tertia Logica id est rationalis. Nam Physica derivatur ab eo, quod est Physis id est natura, &c. Sanè ut Meginfridus est testis, tantæ fuit eruditionis iste Ruthardus, quod non solum Monachi de diversis Cœnobijs ad audiendum eum mittebantur in Hirsaugiã, verùm & sæculares quam plurimi ejus se magisterio subdiderunt. Nullibi enim studia litterarum in illo tempore magis quàm in Cœnobijs Monachorum per totam Italiam, Germaniam, & Galliam floruerunt. Ruthardi laus.

DCCCLX.

Anno Gerungi Abbatis octavo, Spiritus quidam malignus in civitate Moguntina sensibiliter apparens manifestum dedit indicium, quanto humani generis odio, & nequitiâ plenus sit. Lapides de fenestris domorum projecit in homines: percussit noctibus horribili sonitu parietes: multorum pulsabat ad januas noctu, loquebatur, clamabat, inquietabat dormientes, passim furta & adulteria prodidit, & magnam inter homines discordiam seminavit. Tandem animos omnium contra unum quendam hominem concitavit, dicens se propter illius peccata hæc tanta facere, & minabatur se facturum adhuc graviora: unde fruges ejusdem hominis post messem in horreo congregatas igne supposito idem spiritus concremavit. Denique spiritus tanto studio hominem illum persequi cœpit, ut ubicunque intrâsset, statim domus per dæmonium incensa publicè ardebat, ita ut ei jam nisi in agris nullus esset manendi locus. Sacerdotibus ob hanc dæmonis nequitiam litanias agentibus, & omnia loca quibus demorari consueverat, aquâ benedictâ aspergentibus, ad momentum se occuluit & quievit: quibus recedentibus dæmonium clamans horribiliter, & cachinnans dixit, se latuisse sub unius cappa Presbyteri: cujus & nomen expressit, & quòd fornicatus fuerit cum procuratoris cujusdam filia, coram omni populo palàm accusavit. Itaque per continuum triennium in tali hominum vexatione perseverans multa ædificia, & habitationes hominum incendio destruxit. Audiebatur loquens, & ululans ab omnibus: percutiebat januas atque parietes, lapides projecit in adstantes: sed videri spiritus ipse à nullo potuit. Nec minus hæc in die faciebat, quàm in nocte, & loquebatur in diversis locis nunc videlicet in ista domo, nunc in alia. Tandem orationibus & conjurationibus exbannitum, post triennium disparuit. Alibi legimus ista non in civitate Moguntina contigisse, sed in quodam vico Moguntinæ diœcesis, cujus nomen tamen ibi non exprimitur. Dæmoniũ vexat Moguntinos. Dæmonis improbitas.

Anno prænotato sanctus Probus presbyter Monachus in Cœnobio sancti Albani Martyris prope Moguntiam omni sanctitate plenus & gloriosus moritur, & in eadem Ecclesia sepelitur, qui doctrinâ & vitæ merito præclarus Moguntiam verbo & opere multis temporibus palàm gloriosè illustravit. S. Probus moritur.

Eodem quoque anno XII. Calendas Februarij sanctus Meginradus Monachus Cœnobij, quod S. Pirminius Episcopus in Insula prope Constantiam quondam fundavit, & nunc Augia major sive dives vulgò nuncupatur, & eremita in nigra sylva, moritur nocte à duobus rusticis crudeliter in cellula sui eremitorij occisus, qui se putabant magnam apud S. Meginradus Eremita.

 cum

cum pecuniam reperturos: qui pauper factus pro Christo, nec obulum possidebat. Cujus corpus ad Monasterium Augiense relatum ac sepultum infinitis mox cœpit clarere miraculis. Porrò latrones perscrutatâ viri Dei cellâ, cùm nihil reperissent fugerunt, quos duo corvi à S. Meginrado nutriti ad omnia loca volando insequentes, crocitatu & clamore homines in stuporem converterunt. Unde proditi latrones & capti sceleris sui magnitudinem confessi sunt, & pœnas mortis debitas rotatione solitâ dederunt.

Pœna occisorum.

DCCCLXI.

Ansbaldus Abbas in Brumia.

Anno Gerungi Abbatis nono Egil Abbas Brumiensis senio confectus, & amore quietis, solitudinis, pacisque Abbatiam spontaneâ voluntate resignavit, cui Ansbaldus Monachus ejusdem Cœnobij successit, vir omni bonitate & sanctitate conspicuus, nec minus in omni scientia peritus.

Egil Archiepisc.

Claruit his temporibus Egil ex Monacho nostri Ordinis Senonensis post Walonem Archiepiscopus, vir prudentiâ & peritiâ rerum valde notabilis, qui scientiâ scripturarum erat doctissimus, & vitæ sanctimoniâ claruit.

Micho Monachus Doctor.

Claruit iisdem quoque temporibus Micho Monachus Cœnobij sancti Richarij, cujus in anterioribus commemorationem modicam fecimus, vir tam in divinis scripturis, quàm in sæcularibus litteris valde doctus, qui in eodem Cœnobio monasticæ scholæ multo tempore præfuit; de cujus lucubrationibus extant subjecta. Epigrammaton libri quatuor: Ænygmaton liber pulcherrimus unus; Flores Poëtarum liber similiter unus: Epistolarum ad diversos liber unus. Et quædam alia, quæ hâc vice memoriæ nostræ non occurrunt.

DCCCLXII.

Anno Gerungi Abbatis decimo, Indictione Romanorum decimâ, Ludovicus Imperator multos in Italia, & Longobardia Principes truncari capitibus fecit, ob conspirationis adversum se sive veram, sive falsam, ut dicitur, suspicionem. Anno etiam Gerungi prænotato Waldo, qui & Hatto, Fuldensis Abbas, qui sancto Rhabano successerat, per mandatum Ludovici Imperatoris depositus est, & in locum ejus Diedo Monachus fuit substitutus, qui præfuit annis fermè duodecim.

Wernbertus S. Galli Monachus Doctor.

Claruit his temporibus Wernbertus Monachus Cœnobij sancti Galli, in Suevia, vir in omni doctrinarum genere multùm exercitatus, & eruditus, nec minùs prosâ, quàm carmine disertus; qui multa, & varia composuit, quibus nomen suum cum laudis memoria ad posteros transmisit. E quibus nos vidimus de Musica librum unum. De arte Metrorum libros duos. In Tobiam librum unum. In Proverbia Salomonis librum unum. In Threnos Hieremiæ Prophetæ librum unum. Et quædam alia, quæ memoriæ jam non occurrunt.

DCCCLXIII.

Lutbertus Archiepisc. Mogunt.

Otfridi Wissenburgensis opera.

Anno Gerungi Abbatis XI. obijt Carolus Archiepiscopus Moguntinensis, cui Lutbertus in Archiepiscopatu succedens præfuit annis XVIII. ad quem Otfridus Monachus Wissenburgensis Rhabani quondam Auditor, & monasticæ scholæ Magister, de quo jam antea fecimus mentionem, de sanctissimo Christi Evangelio elegiaco carmine in lingua nostra Aleman-

Alemannica libros edidit quatuor, opus certè mirandum, quod gratiam Theotiscæ prænotavit. Ad Ludovicum quoque Imperatorem pari modo composuit librum unum. In Psalterium etiam libros tres simili carmine lucubravit. Ad Salomonem Episcopum Constantiensem librum unum. Ad Monachos sancti Galli similiter librum unum. Epigrammatum in utràque lingua libros duos. Epistolarum quoque & sermonum libros plures. Carolus Imperator quondam Magnus, in omni littera studiosissimus, dolens linguam nostram Teutonicam, in qua natus erat, Barbaram, & sine decore contemni ab Italis, & Græcis, sibi persuasit ad regulas eam posse reduci Grammaticales. Convocatis igitur Magistris suis, atque doctoribus, quos & plures habuit, & omnifariam eruditissimos, consilium mentis suæ coram eis exposuit; & eorum auxilio fretus, rem nimis arduam fortiter aggressus fuit. Verùm postquā rei stupendæ contulisset exordium, & jam regulas invenisset complures, alijs occupationibus, & arduis, & multis à proposito revocatus est: & negotium omnino dimisit imperfectum. Hujus novæ tunc Grammatices inventio postea in manus Otfridi Monachi sæpe dicti pervenit: cujus traditionem secutus in lingua Teutonica Versus, & Carmina scribere tentavit regulata. Linguæ Teutonicæ per Carolū regulatio.

DCCCLXIV.

Anno Gerungi Abbatis XII. Nicolaus Papa Lotharium Regem, Fratrem Imperatoris Ludovici, post multas admonitiones in adulterio pertinacem, Apostolicisque mandatis inobedientem, atq; rebellem excommunicavit. Guntherum quoque Coloniensem, & Thietgaudum Trevirorum Archiepiscopos, qui Lothario in repudiationem Thietbergæ sententiâ datâ, publicè consenserunt, & quatenus Waldradā superinduceret, deposuit, & ab omni dignitate sacerdotali rejectos, in statum laicorum constituit. Qui tam per se, quàm per alios multotiens restitutionem Pontificalis honoris, quem justè amiserant, à sanctissimo Papa Nicolao postulantes, impetrare nullâ ratione potuerunt. Unde tam ipsi, quàm cæteri omnes, qui huic nefando divortio præbuere consensum, brevi miserabiliter perierunt. Excommunicatio Lotharij

Anno prænotato, Saraceni ex Africa in Italiam magnā classe navigantes, Beneventanorum fines hostili more aggrediuntur, & omnia igne, ferróque depopulati sunt, ac multa Christianorum millia crudeliter occiderunt. Saraceni devastant Italiam.

DCCCLXV.

Anno Gerungi XIII. obijt Ruthardus secundus hujus Cœnobij scholasticus, sepultus in Ecclesia sancti Aurelij, vigesimo quinto die mensis Octobris: Vir æternâ memoriâ dignus: quippe, qui in omni doctrina Monachos plures eruditissimos Auditores reliquit. Cui Richbodo Monachus, & per 24. annos in schola monastica hujus Cœnobij successor tale composuit ad monumentum ex pietate Epitaphion: Ruthardus Scholasticus obijt. Richbodo succedit.

Hoc per iter, rogito, qui pergis ritè Viator.
Paulisper siste gressum: hunc titulúmque lege:
Ipsóque perspecto supplex memorare sepulti.
Ruthardique pius, dic miserere DEUS.

Mortuo itaque Ruthardo, atque sepulto, memoratus Richbodo Monachus Imperio Gerungi Abbatis Scholasticus ordinatur.

DCCCLXVI.

Bulgaria ad fidem Christi cõvertitur.

Anno Gerungi Abbatis XIV. Imperator, sive Rex Bulgarorum cum omni gente sua ad Christi fidem conversus est: & non diu postea etiam Cœnobium intrans, pro Dei amore Monachus factus fuit. Sed cùm Filiũ suum juveniliter agentem, ad ritũmque gentilitatis volentem redire cognovisset, resumpto Imperiali cingulo insecutus est eum, captũmque & oculis ambobus privatum in carcerem trusit. Minorem deinde filium Regem constituens in locum senioris, ipse ad Monasterium reversus, in omni sanctitate vitam terminavit.

DCCCLXVII.

Hartmondus S. Galli Monachus Doctor.

Anno Gerungi Abbatis XV. Basilius occiso Domino suo Michaële Imperatore Constantinopolitano, regnavit annis XVII. Hartmondus Cœnobij sancti Galli Monachus, in omni genere scientiarum doctissimus, hæc tempora ingenio, scriptísque reddidit clariora, scripsit enim de miraculis Sanctorum plura opuscula; ad institutionem quoque noviter Conversorum ad Ordinem monasticum, non parvæ utilitatis librum edidit, in quo vires ingenij plurimùm exercitavit. Nam, ut Menfridus testatur, monasticæ scholæ similiter præfuit, & multa junioribus necessaria Monachis lucubravit.

DCCCLXVIII.

Adrianus Papa II.

Anno Gerungi Abbatis XVI. Corpus beati Mauri Abbatis discipuli quondam SS. Legislatoris Nostri, propter metum Nortmannorum Galliam crudeliter infestantium de Glandifolio transfertur ad Monasterium Fossatense, quod sanctum Babolenum in diœcesi Parisiensi olim construxisse superius jam diximus, ubi & manet usque in præsentem diem. Eodem anno, sanctus Nicolaus Papa I. obijt, cui Adrianus ejus nominis Secundus in Pontificatu succedens, præfuit annis quinq;, mensibus novem; Vir quidem optimus, & in pauperes pius, atque munificus, qui pro Dei amore quidquid potuit boni operis facere, nullo unquam tempore omisit.

DCCCLXIX.

Sanguis pluit.

Cruces in cœlo visæ.

Anno Gerungi XVII. apud Brixiam civitatem Italiæ, tribus diebus sanguinem de cœlo pluisse perhibent, & multa ijsdem temporibus apparuisse miranda portenta leguntur, sanguinis humani præsignantia effusionem, quæ per Nortmannos postea in diversis locis facta est. Cruces etiam à quibusdam noctu rubræ in cœlo visæ sunt, idipsum prænuntiantes, & timor Nortmannorum incubuit super universum Imperium Romanum, cùm non esset, qui posset eorum crudelitatem armorum potentiâ compescere.

DCCCLXX.

Bertolfus ex Monacho Archiepisc. Trevirensis.

Anno Gerungi Abbatis 18. Bertolfus Abbas Mediolacensis post depositionem Dietgandi, quemadmodum prius diximus, Trevirorum Archiepiscopus communi fratrum electione ordinatus est. Vir tam in divinis scripturis, quàm in sæcularibus litteris egregiè doctus; libertatis quóque Ecclesiasticæ propugnator & defensor acerrimus, utpote qui Ecclesiæ suæ privilegia nec in minimo passus est violari. Ejus tempore Treve-

Treverenses omnia ornamenta Ecclesiastica, vasa & reliquias Sanctorum metu Nortmannorū in speluncis & cryptis subterraneis absconderant: ne à tam nefandis hominibus inveniri potuissent; qui omnia fœdantes nec sanctis pepercerunt. Eodem anno Lotharius Rex ab Adriano Papa Romam citatus propter adulterium, cum sanis consilijs Pontificis nollet acquiescere, denuo excommunicatus est. Qui apud Placentiam urbem in reditu suo mortuus fuit. Lotharius Rex obijt.

Anno etiam prænotato locustæ per universam ferè Galliam segetes & arbusta depascentes, miserabilem terris cladem famis & penuriæ induxerunt; Heu quid mali non merentur peccata mortalium! Totam replentes terram locustæ, posteaquam consumpsissent omnia, in mare Britannicum præcipites sese dederunt, ab undisque demersæ in terram rejectæ fuerunt, & aërem inficientes maximam & generalem hominum mortalitatem suscitarunt. Et sic justo Dei judicio luxuriam humani generis punivit fames: avaritiam pestis: superbiam rabies Nortmannorum castigavit. Spectaculū locustarum.

DCCCLXXI.

Anno Gerungi Abbatis 19. Edmundus Rex Anglorum Christianissimus post multa pietatis opera, post varios contra infideles Danos conflictus à Nortmannis victus interficitur: & Deo sic ordinante glorioso martyrio coronatur, qui mox infinitis coruscat miraculis. Eodem anno Strabus Monachus, & Scholasticus Fuldensis Cœnobij moritur anno ætatis suæ 74. vir æternâ memoriâ celebrandus, qui verbo & exemplo multos ad justitiam erudivit. Huic in schola monastica ex more successit Bernvvardus Monachus, & ipse in omni genere doctrinarum eruditissimus annis ferè quatuordecim. Edmundus Rex Anglorum occiditur. Bernvvardus Scholasticus Fuldæ.

DCCCLXXII.

Anno Gerungi Abbatis Hirsaugiensis 20. claruit Christianus ex Monacho Altisiodorensis Episcopus, vir moribus & sanctitate conspicuus, & in omni eruditione scripturarum valde doctus; qui nonnulla ingenij sui præclara fertur lucubravisse opuscula. Quo tandem mortuo Walo & ipse Monachus ei in Pontificatu successit, frater Ansegisi Senonensis Archiepiscopi, de quo in superioribus fecimus mentionem, vir scientiâ & moribus clarus; cujus maximum fuit studium viros ingenio præstantes charitativè amplecti, eorúmque pro viribus relevare inopiam, consilio adhibere suo, & instructis delectabiliter uti colloquijs. Omni loco & tempore præsentiam sibi adhibuit Clericorum, ne vel modicam invenirent laici occasionem detrahendi. Unde & dicere solebat: *Nesciant laici, quid agant Clerici: semperq́ pares paribus conjungantur.* Christianus & Walo Episcopi & Monachi. Nota Clericæ.

DCCCLXXIII.

Anno Gerungi Abbatis 21. Adrianus Papa moritur, & in Basilica S. Petri Apostolorum Principis sepelitur. Cui Joannes ejus nominis VIII. succedens in Pontificatu præfuit annis decem, diebus sex. His temporibus claruit Ericus Monachus Cœnobij Altisiodorensis in divinis scripturis multùm eruditus, & sæcularis litteraturæ non ignarus, metro simul exercitatus & prosâ: declamator sermonum popularium egregius; qui multas ad populum homilias edidit, & alia nonnulla scripsit. Joannes Papa VIII. Ericus Monachus.

DCCCLXXIV.

Anno Gerungi Abbatis 22. Ludovicus Imperator Beneventanos, Luca-

Lucanos & Campanos ſuo rebelles Imperio in multitudine bellatorum aggreditur: qui victi ab eo poſtea in ejus authoritatem conſenſerunt. Eodem anno Diedo Fuldenſis Abbas moritur: cui Sigehardus ſucceſſit, & præfuit annis viginti: vir prudentiâ & eruditione ubique nominatus: ſub cujus regimine viri in Fulda plures claruerunt ſimul, & in ſcripturis docti, & in obſervantia monaſticæ converſationis ſanctiſſimi.

Sigehardus Abbas Fuldenſis.

DCCCLXXV.

Anno Gerungi Abbatis 23 Indictione Romanorum octavâ, in menſe Junio ſubita & nimia aquarum inundatio facta eſt. Ita quòd in partibus Saxoniæ longè remotam à fluminibus villam quandam unà cum hominibus, jumentis, ædificijs, Eccleſia & cunctis rebus in ea contentis penitus abſorbens ſubvertit: de qua nullum omnino veſtigium remanſit.

Villa ſubvertitur ab inundatione.

DCCCLXXVI.

Anno Gerungi Abbatis 24. cometes ſolito rutilantior apparuit: qui mortem Ludovici Imperatoris, quaſi mox futuræ præſagus, paululum præceſſit. Nam eodem anno Ludovicus ipſe Imperator hujus nominis ſecundus in Italia mortuus eſt quinto Kalendarum ſeptembrium. Sunt qui ſcribunt eum in Franckfordia oppido Germaniæ obijſſe, & in Regali Monaſterio Lauriſſenſi noſtri tunc Ordinis fuiſſe ſepultum.

Cometes. Ludovicus Imperator obijt.

DCCCLXXVII.

Anno Gerungi Abbatis 25. Carolus II. cognomento Calvus, Filius Ludovici primi, & nepos Caroli Magni Imperium ſumens Romanum à Joanne Papa VIII. coronatus eſt: & imperavit annis 6. vel ut alij volunt, cum fratris ſui filijs Carolomanno & Ludovico annis 11. mortuo autem Imperatore ſupradicto Joannes Romanus Pontifex Ludovicum Balbum, ſuperioris Caroli filium Regem Gallorum in Imperatorem ſublimare tentavit. Cujus rei gratiâ commoti Romani Papam cuſtodiri, ut captum jubent: & Carolum Groſſum in imperio poſt Calvum ſupradictum faciunt ſucceſſorem.

Carolus Calvus imperat annis VI.

DCCCLVIII.

Anno Gerungi Abbatis 26. obijt Hertinus Spirenſis Eccleſiæ Epiſcopus: cui Gebhardus in Pontificatu ſuccedens præfuit anno uno, & menſibus paucis: cujus tempore Canonici Spiræ fuerunt Regulares, & erant eis more primitivæ Eccleſiæ omnia communia, ſicuti ex donatione Hildeberti fratris memorati Pontificis, & privilegio regali oſtenditur: fuit autem Gebhardus iſte in ordine Pontificum Spirenſium XII. Ludovicus Rex Germanorum & Bavarorum frater Caroli Calvi ſupradicti Imperatoris apud Franckfordiam moriens, & in Lauriſſenſi Monaſterio ſepultus reliquit tres filios, Carolomannum videlicet, Ludovicum & Carolum. Audiens verò mortuum fratrem ſuum Ludovicum Imperator memoratus Carolus Calvus regnum Lotharingiæ molitur invadere. In primis ergo palatium Aquiſgrani occupavit; & inde uſque Coloniam cum exercitu proceſſit. Intereà Carolomannus primogenitus Ludovici Regis defuncti Italiam ingreditur, & pro corona imperij laborare conabatur; cujus frater Ludovicus apud Germanos & Bavaros jam cœperat regnare. Qui cùm audiviſſet Patruum ſuum occupaſſe regale palatium, & regno inhiare Lotharingiæ, magnum congregavit exercitum, & venit contra eum ad prælium. Bellum juxta Rhenum prope Andernacum atrox committitur,

Gebhardus Epiſcopus Spirenſis.

Ludovicus Rex Germanorum moritur.

Carolus Aquiſgranû occupat.

mittitur, & multis utrinque cæsis, Carolus in fugam convertitur, & contingere regnum nepotum armis prohibetur. Claruit his temporibus Milo Monachus Cœnobij S. Amandi Elvonensis in pago, qui Pabula nuncupatur, vir undecunque doctissimus, Orator, Poëta, Musicus & Theologus insignis, nec minùs honestate morum, quàm scientiâ scripturarum venerandus, qui inter cetera ingenij sui opuscula scripsit opus metricum ad Carolum Calvum, cùm adhuc Rex esset Burgundionũ, de sobrietate prænotatum, librum unum. Vitam quóque S. Amandi Pontificis in Elvone quiescentis librum unum. Et alia plura quæ ad manus nostras non venerunt. Hucbaldus etiam memorati Elvonensis Cœnobij Monachus hoc ipso tempore doctrinâ & sanctitate clarissimus apud Gallos habetur, & multa scripsit legentibus utilia; quibus ingenium suum posteris commendavit. Ad Carolum Calvum Imperatorem opus centum & triginta versuum mirabile condidit de laude calvorum, cujus omnes dictiones à littera C. sumunt exordium, & sic incipit: *Carmina clarisona calvis cantate Camenæ.* De arte Musica *lib. 1.* Gesta quóque S. Lebuini librum unum. Vitas etiam complurium sanctorum ornato conscripsit eloquio; & cantus varios dulci modulatione composuit.

Milo Mon. Elvonensis Doctor.

Hucbaldus Monachus Doctor.

Humbaldus quoque Monachus ejusdem Cœnobij Elvonensis, quod vix quatuor à civitate Tornacensi milliaribus distat, nepos supra dicti Milonis, vir & ipse tam in divinis, quàm in sæcularibus litteris studiosus atque doctissimus, hisdem temporibus magno in pretio fuit: qui cùm in arte musica esset peritissimus, de S. David Rege quondam Hæbreorum, & alijs multis cum Christo regnantibus in cælo cantus regulari, atque dulcissimâ modulatione plures composuit. Claruit etiam tempore prænotato in Cœnobio S. Aurelij Hirsaugiensi, de quo scribimus, Helfridus Monachus sub magisterio Ruthardi scholastici, cujus mèmoriam antehac fecimus, in omni genere doctrinarum ad plenum institutus: qui scripsit de spirituali monomachia libellum valde utilem ad institutionem claustralium. Ad quendam Marquardum presbyterum de Sacramento Altaris *lib. 1.* De continentia quóque sacerdotum longam epistolam, & quædam alia. His quóque temporibus filij Ludovici Regis Germanorum defuncti fratris Imperatoris Caroli Calvi, de quibus dictum est, paternum inter se regnum tali proportione diviserunt. Carolomannus accepit in portionem hæreditatis Bavariam, Austriam, Bohemiam, Moraviam, & Carinthiam. Ludovico fors dedit omnem Franciam orientalem usque ad Rhenum, Thuringiam quoque, Saxoniam, Frisiam & Lotharingiam. Carolo autem qui natu minor erat, fors contulit Alemanniam & Sueviam, & quasdam civitates Burgundiæ propter necessariam vini copiam, quam in Suevia non habebat.

Humbald9 Monachus Doctor.

Helfridus Monachus Doctor.

Regnũ Ludovici inter filios dividitur.

DCCCLXXIX.

Anno Gerungi 27. Joannes Papa VIII. Synodum Episcoporum, Abbatum, & Prælatorum apud Trecas Galliæ urbem præsente Imperatore Carolo Calvo celebravit; in qua multa pro utilitate constituit. Inter quæ illud potissimum statuit, ut si quis clericus vel laicus commisisset homicidium, perpetuò sit irregularis, & ad sacros Ordines nullatenus admittatur, nec Missam celebrare præsumat. Ad hunc Pontificem Joannes S. R. E. Diaconus conscripsit vitam S. Gregorij Papæ Magni in qua-

Synodus apud Trecas

tuor libris, sicuti habetur nunc. Anno etiam prænotato moritur Ludovicus cognomento Balbus Gallorum Rex, filius Caroli junioris, relictis duobus filijs Ludovico & Carlomanno. Tertium qui postea dictus est Carolus, adhuc mater in utero portabat. Quo mortuo ejus regni Provinciam, quam Avus Lotharius videlicet Imperator in divisione Carolo patri ejus tradiderat, Boso Tyrannus invasit; & primò veniens Lugdunum ab ejus loci Archiepiscopo in Regem coronatus est: sed postea per memoratos Ludovici filios armis violenter expulsus est. Erat temporibus ipsis Sedechias quidam Judæus Ludovici quondam Imperatoris, ut dicebatur, physicus, magus & præstigator maximus, qui multa principibus & alijs stupenda exhibebat spectacula, de quibus ignorantes subtilitatis illius principia in variam opinabantur sententiam. Arte namque præstigiosâ homines integros devorare putabatur & bestias: nec minus fæno currus onustos cum equis & rusticis in ventrem suum videbatur traijcere: amputabat hominibus capita manus vel crura: quæ postquam visenda præstitit cæteris, ad locum unde videbantur desumpta, mox sine detrimento vel læsione reposuit. Multa his operabatur similia, quæ vel dæmonum auxilio, vel alicujus subtilissimæ fictionis similitudine, ut pictura vesicarum facta fuisse creduntur.

Ludovicus Rex Gallorum moritur.

Judæus præstigiator.

DCCCLXXX.

Anno Gerungi Abbatis 28. obijt Gebehardus Ecclesiæ Spirensis Episcopus duodecimus, cui Gottancus succedens præfuit annis tribus. Anno prænotato sol horâ diei nonâ ita obscuratus est, quòd stellæ viderentur in cælo tanquam si in medio noctis fuisset. Eodem anno Ludovicus Rex Alemannorum adhuc vivente fratre suo Carlomanno Bavariam ingreditur; & non multum postea Carlomannus ipse Rex Bavarorum mortuus est, filium relinquens ex nobili quadam fæmina, sed non legitima, nomine Arnulfum: qui postea Principum electione ad Romanum Imperium sublimatus fuit; ut suo loco plenius dicemus. Ludovicus autem Francorum Orientalium Rex auditâ morte fratris sui prænominati, quia jam in Bavaria constitutus fuerat, omne quod possederat, obtinuit, & Arnulfo Ducatum Carinthiæ solum concessit.

Gottanc. fit Episc. Spir.

Carloman. Rex Bavar. obiit.

DCCCLXXXI.

Anno Gerungi Abbatis 29. Carolus Imperator cognomento Calvus moritur, cùm ex Italia proficisceretur in Galliam, non sine veneni suspicione. Quo mortuo Carolus junior cognomento Grossus Rex Alemannorum filius Ludovici quondam Regis Germaniæ cum magno exercitu properat in Italiam, & Longobardiâ in deditionem acceptâ Romam proficiscitur, & cum uxore sua Richarda benedicitur, atque à Joanne Papa in Imperatorem sublimatur. Eâ tempestate Nortmanni Regnum Ludovici per fluvium Wala, qui tertium est Rheni ostium, navigio ingressi, Noviomagum Regale palatium incendunt: deinde progressi ad Coloniam & Aquasgrani omnem Provinciam circumiacentem crudelissimè devastârunt.

Carol. Grossus fit Imp.

Nortmanni incendio grassantur.

DCCCLXXXII.

Anno Gerungi Abbatis 30. Nortmanni bestijs crudeliores multa Christianorum millia interfecerunt: nam post incendium palatij ad Aquasgrani cum inæstimabili multitudine Trajectum super Mosam, Tungren-

Nortmanni Trajectum occupant.

Tungrensem quóque civitatem capiunt, easque interfectis omnibus, quos invenerunt, habitatoribus incendunt, Monasteria quóque Ordinis nostri Stabulense, Malmundariense, Brumiense, S. Walerici, S. Richarij, & alia multa incenderunt, Monachis omnibus qui ante non fugerant crudeliter occisis. Deinde civitatem Trevirorum Belgicæ Metropolim antiquissimam capiunt, spoliant, & incendunt, nulli parcentes sexui, nec ætati, nec gradui deferentes. Bertolfus verò Archiepiscopus fugâ sibi consuluit, qui tamen proximo anno sequenti mortuus in pace fuit. Ad Metensem post hæc civitatem veniunt, & commisso cum civibus prælio, etiam ibi victores evaserunt. Inter multos, qui in eodem certamine ceciderunt, etiam Walo ejusdem urbis Episcopus occubuit, qui vir in omni scientia & doctrinarum genere magnificus fuit.

Monasteria destructa à Nortmannis.

DCCCLXXXIII.

Anno Gerungi Abbatis 31. obijt Bertolfus Archiepiscopus Trevirorum, qui ante Pontificatum fuerat Abbas Mediolacensis, vir prudens, & in agendis rebus tam Ecclesiasticis quàm Imperialibus omnium sagacissimus. Eodem anno Joannes Papa octavus moritur: cui Martinus succedens præfuit anno uno, mensibus quinque, ut scribunt, superbus & arrogans, qui Pontificatum malis artibus obtinuisse legitur, quem etiam brevi tempore possedit. Claruit his temporibus Remigius ex Monacho nostri Ordinis Altisiodorensis Episcopus: vir in omni scientiarum genere doctissimus, præceptor S. Odonis primi Abbatis postea Cluniacensis. Multa reliquit ingenij sui præclara monimenta, quibus se, & tunc præsentibus reddidit utilem, & futuris postea memorandum. Scripsit enim in Cantica Canticorum lib. 1. Expositionem in Psalmos valde notabilem; in quatuor sancta Christi Evangelia libros totidem. De divinis officijs lib. 1. De sanctorum festis lib. 1. Ad Episcopum Heduorum lib. 1. Alia insuper multa composuisse dicitur, quæ hactenus in manus nostras minimè pervenerunt. Paschasius quóque Ratbertus Abbas Monasterij Corbejensis in Gallia, sive ut aliqui volunt in Saxonia, Ordinis D. P. N. Benedicti vir græcè & latinè peritus, & in omni litteratura doctissimus, scribendo & docendo hæc tempora reddidit clariora. Scripsit ad Placidum quendam Abbatem de Sacramento Altaris librum unum pulcherrimum. Vitam quóque S. Adelhardi Episcopi. In Threnos etiam Hieremiæ Prophetæ librum unum. E græco in latinum fertur nonnulla transtulisse sermone, & scripsisse multa.

Bertholfus Archiepisc. Treviroru̅ obijt.

Remigius ex Monacho Episc.

Paschasius Abb. Corbejensis Doctor.

Claruit etiam hisdem temporibus Almannus Monachus Altvillarensis Cœnobij vir doctus, metro exercitatus, & prosâ, cujus tempore Galliam devastârunt Nortmanni. Inter reliqua mala etiam Altvillarense Cœnobium funditus destruxerunt. Scripsit ergo Hieremiæ Prophetæ exemplo ejusdem Monasterij desolationem quadruplici alphabeto in carmine elegiaco librum unum. Vitam quoque sancti Vivardi Episcopi librum unum. Vitam sancti Syndulphi. Vitam, Translationem, & Miracula sanctæ Helenæ Imperatricis. Alia denique plura lucubrâsse dicitur, quæ ad manus meas non venerunt.

Almannus Monachus Doctor.

DCCCLXXXIV.

Anno Gerungi Abbatis 32. qui & ultimus fuit, obijt Gottdancus Episcopus Spirensis tertius decimus, cui successit Einhardus in ordine Pontificum

Einhardus Episc. Spirensis.

tificum Neometensium quartus decimus, & præfuit annis 6. Eodem anno, ultimâ die mensis Julij, Gerungus hujus Monasterij sancti Aurelij Hirsaugiensis Abbas secundus moritur, & juxta Lutbertum Antecessorem suum cum debita solemnitate sepelitur. Anno videlicet eatenus transactæ vitæ primo & septuagesimo, assumpti autem officij dignitatis Abbatialis tricesimo secundo completo, & tertio inchoato: Vir per omnia Deo devotus, & non minus in spiritualium moderatione idoneus, quàm in administratione temporalium circumspectus.

Gerungus Abbas II. moritur.

De Regenbodone hujus Monasterij Hirsaugiensis tertio Abbate, qui præfuit annis sex, Mensibus tribus, diebus decem & novem.

Reverendissimo autem Gerungo Abbate, hujus Monasterij secundo viam universæ carnis ingresso, & honorificè juxta consuetudinem Ordinis sepulto, convenientes ad locum Capitularem Fratres, quorum jam magnus fuit numerus, post orationes ad Deum, & necessarios pro instante negotio tractatus inter se habitos, Senem quendam Monachum venerabilem, cujus nomen Regenbodo fuit, in Abbatem concorditer elegerunt: qui præfuit annis sex, mensibus tribus, diebus verò 19. homo Religiosus, pius, & ad Dei cultum singulari devotione studiosus. Erat autem testante Megenfrido Monacho, natione Bavarus, & de notabili prosapia procreatus. Qui puer ad scholas positus, semper in melius discendo proficere studuit, & brevi tempore satis doctus in omni scriptura tam humana, quàm divina evasit. Hic postea Canonicus factus in Constantiensi Ecclesia honoribus mundi gloriosus apparuit: & ob id paulatim etiam animo defluere cœpit. Sed miserante Deo ad seipsum reversus compungitur, & arctioris vitæ semitas secum in animo meditatur. Tandem post multos anfractus fluctuantium cogitationum venit ad Hirsaugiam, & sub magisterio Gerungi Abbatis monasticum schema induit, & usque ad mortem in omni puritate conversationis monasticæ studiosus fuit. Magnæ pietatis, & miserationis in pauperes extitit, utpote qui cibos sibi competentes sæpius in usus pauperum distribuens, jejunus, & esuriens ipse permanebat.

Regenbodo Bavarus natione.

Fuit his temporibus quidam homo, nomine Hetvvidus, qui tyrannidem agens in pauperes, etiam sanctam D. Aurelij Congregationem injurijs, & contumelijs perturbare non timuit; Pecuniarum etenim summam non parvam se mutuâsse Gerungo Abbati, dum viveret, mendaciter asseruit; quam nisi celeriter restituant Fratres, grandia Cœnobio incommoda se allaturum comminatus fuit. Jubet Regenbodo pientissimus Abbas Fratres orationibus insistere, & negotium omnipotentis Dei judicio commendare. Et ecce, nocte præcedente diem placitandi ab utráque parte præfixam, apparuit exactori falsidico in somnis dormienti beatissimus Præsul Aurelius dicens: *Cur mendacissime hominum, servientes mihi Monachos tuis inquietare mendacijs non metuisti? Certò non cedet tibi impunè hac tanta præsumptionis audacia.* Et hæc dicens, percussit pastorali ferulâ Tyrannum, adjiciens: *Accipe tuorum in me commissorum primitias, posteri-*

Hetvvidus tribulat Monasterium.

post triduum recepturus graviora: Nisi & mihi & fratribus meis satisfeceris, quos injustè perturbare non timuisti. At mox Tyrannus tam pavore, quàm verbere experrectus, totam nimio clamore domum replevit, convertens omnes in stuporem. Posterâ die lecto decumbens infirmus, & verberum impositione in toto corpore lividus, fecit ad se vocari quosdam è Fratribus, coram quibus veniã petijt injuriarum, postulans cum lacrymis preces eorum ad S. Aurelium, quatenus & pristinam mereretur sanitatem recipere; & minas graviorum tormentorum evitare. Orantibus autem servis Dei pro eo brevi convaluit, & veniens ad Ecclesiam cum oblationibus promissis, placare sibi sanctum Aurelium anxius curavit. Veniam precatur.

Anno prænotato Christianorum *DCCCLXXXIV.* mortuo Bertholfo Trevirorum Archiepiscopo, sicut diximus, Rathbodo, qui post eum in Cœnobio Mediolacensi Abbas fuerat constitutus, etiam in Archipræsulatu Successor factus est, & præfuit annis ferme sex, & triginta, vir magnæ prudentiæ, & doctrinæ; qui tempore sui regiminis multa privilegia impetravit Ecclesiæ Trevirensi, tam ab Imperatoribus, quàm & à summis Pontificibus. Rathbodo Trevirorũ Archiepisc.

DCCCLXXXV.

Anno Regenbodonis Abbatis secundo, Martinus Papa obijt, cui Adrianus tertius successit, & præfuit anno uno, mensibus tribus; Vir magnanimus, qui mox in exordio sui Pontificatûs statuit electionem Romani Pontificis debere esse in Cleri potestate liberam, & neque Imperatorum voluntati, neque alterius cujusquam mortalium arbitrio penitùs subjectam. Eodem anno vicesimâ die mensis Martij, obijt Florbertus Monasterij sancti Matthiæ prope Treverim Monachus, atque Scholasticus; Vir certè undecunque doctissimus, qui multorum Præceptor Monachorum extitit, quos in omni genere doctrinarum nobiliter multùm erudivit. In omni siquidem scriptura, tam divina, quàm humana fuit doctissimus, & non minùs vitâ, quàm eruditione venerandus. Scripsit de compositione Monochordi librum unum, de mortuorum resurrectione librum unum. De Trevirorum excidio, quod Nortmanni nuper Patriæ Mosellanæ intulerant, elegiaco versu libros quinque. In Proverbia Salomonis commentarios edidit pulcherrimos. Alia quoque nonnulla composuit, quæ ad manus nostras needum pervenerunt. Huic in schola Monastica successit Eberhardus Presbyter & Monachus, omnifariam & ipse doctus, & præfuit magisterio annis ferme quatuor & viginti, qui etiam non spernenda composuit, & discipulos plures erudivit. Adrianus Papa III. Florbertus Monachus Doctor.

DCCCLXXXVI.

Anno Regenbodonis Abbatis tertio, Julij mensis die 12. obiit Ansbaldus Abbas Brumiensis, vir summæ Religionis & sanctitatis, cujus animam regnare cum Christo in supernis non dubitamus. Cui in Abbatia successit Farabertus Monachus ejusdem loci multùm venerabilis. Claruit his quoque temporibus Rembertus ex Monacho Corbejensis Cœnobij in Saxonia Archiepiscopus Bremensis, vir sanctissimæ conversationis, & magnus verbi prædicator divini, qui multorum corda hominum ad justitiæ semitas convertit. Annis autem novem in Pontificatu laudabiliter exactis, sextâ die mensis Februarij moritur, & in Ecclesia sua Cathedrali sepultus, multis deinceps miraculis coruscavit. Cujus festum S. Ansbaldus Abbas moritur. S. Rembertus ex Monacho Archiepiscop.

annuâ ſolemnitate die obitûs ſui colitur. Anno quoque prænotato Arnulfus Rex Gallorum moritur, anno regni ſui ſecundo necdum completo, relinquens filium parvulum nomine Carolum. Mortuo autem rege Arnulfo, quoniam Carolus adhuc vix triennis fuit, proceres Galliarum de Rege creando cæperunt habere conſilium, non ut genus deſererent Carolini ſtemmatis, ſed ut hoſtibus poſſent reſiſtere, qui urgebant, in vicino manentibus Nortmannis. Communi itaque decreto Ottonem virum militarem ac ſtrenuum in palatio Compendij Regem Gallorum creaverunt. Hic patrem habuit ex equeſtri ordine nomine Rupertum, avum verò paternum vocabulo Wittichindum de Saxonia Germaniæ profugum. Creatus verò Rex ſtrenuè átque utiliter omnia geſſit, Nortmannóſque ſignis collatis intra Neuſtriam, hoc eſt, circa Sequaniam in regione Pariſiorum ſepties fudit, & novies in fugam convertit, & hoc ferè in quinquennio. Quibus tandem pulſis fames valida ſubſecuta eſt, cùm triennio terra Gallorum inculta remanſerit. Eodem anno Adrianus Papa III. obijt, cui Stephanus ejus nominis quintus in Pontificatu ſuccedens, præfuit annis ſex. & diebus novem. Hic quoad vixit, in multa perturbatione Nortmannorum, Hunnorumq́ue & Italicorum ſemper fuit. Qui cùm eſſet in ſancta religione probatiſſimus, conſtans in omni adverſitate extitit, & ſpem ſuam omnem in adjutorio Altiſſimi collocavit. Ejus tempore in magna ſanctitate claruerunt coram Deo & hominibus Luitprandus Papienſis Eccleſiæ diaconus, Vuldradus Bavarus, & Gerardus Pictavienſis Epiſcopus, quorũ orationibus & conſilijs mirificè fuit adjutus, qui multa in utráque Gallia Ordinis noſtri Cœnobia conſtruxerunt.

Otto fit Rex Galliarum.

Stephanus Papa V.

DCCCLXXXVII.

Carolus abdicat imperiũ.

Anno Regenbodonis Abbatis quarto Carolus Imperator tertius cognomento Groſſus, poſtquam ſuperioribus annis bella quædam cum Pannonijs geſſerat, ita animo & corpore debilitatus eſt, ut in privatum ſe redigens vivendi modum, ad tantã penuriam devenerit, ut etiam panę carens ab Arnulfo patruele paucos reddiţus ad vitæ ſuſtentationem gratanter acciperet. Ab hoc tempore uſque ad primum Ottonem ferme per annos quinquaginta Imperium ſatis confusè fuit gubernatum. Nam in Italia Berengarius Forojulienſis uſurpavit Imperium, ut ſuo loco dicemus.

DCCCLXXXVIII.

Rudolfus Monachus Doctor.

Anno Regenbodonis Abbatis quinto, indictione Romanorum ſextâ, Rudolfus Monachus S. Aurelij Hirſaugienſis vir undecunque doctiſſimus commentarium edidit ſuper librum Tobiæ, ſicut in principio ipſius operis patet: ubi præceptor Regenbodo Abbas introducitur. Eodem quoque anno Arno Epiſcopus Herbipolenſis inter Miſſarum ſolemnia in Saxonia occiſus eſt. Qui præfuerat annis 36. menſibus quóque ſeptem; fuit enim præſul magnæ prudentiæ religionis, & ſanctitatis, qui occiſus tertio iduum Julij inter Miſnenſes in prælio, dum celebraret ex more in caſtris, multis clarere cœpit miraculis. Huic in Epiſcopatu ſucceſſit Rudolfus, & præfuit annis 17. & aliquot diebus: vir & ipſe magnificus, qui multa impetravit Eccleſiæ ſuæ ab Imperatoribus privilegia.

Arno Epiſc. Herbipolẽſis occiditur.

Arnulphus Dux eligitur Imperator.

Anno prænotato Arnulfus Dux Carinthiæ filius Carlomanni quondam Regis Bavariæ, de nobili concubina procreatus, communi electione Principum Imperator eligitur, & annis ferme duodecim imperavit: cujus

cujus anno primo Carolus cognomento Grossus sive tertius quondam Imperator in magna, sicut dicitur, paupertate diem vitæ clausit extremum. Dominabatur autem inprimis potens Imperator Bavaris, Suevis, Francis orientalibus, Lotharingijs atque Saxonibus. Cui Zvventeboldus Moravorum Dux viriliter repugnavit. Usque ad hæc tempora gens Ungarorum, cujus penè omnes nationes Europæ sævitiam sunt expertæ, quibusdam difficillimis interpositionibus, quas clusas nominat vulgus, separata erat à nobis: ut neque ad meridianam, neque ad occidentalem plagam exeundi facultatem habuerit ullam. Arnulfus autem Rex cùm Ducem Zvventeboldum prædictum superare nequiret, depulsis, prô dolor! his munitionibus, Ungarorum gentem scelerum cupidam in auxilium vocat: si tamen auxilium dici potuit, quod paulo post eo moriente, cum genti suæ, tum ceteris in meridie, occasuque degentibus grave periculum imò exitium penè ultimum fuit. Devicto igitur Zvventeboldo Arnulfus securè jam regno potitur, habens sub Imperio suo, sicut diximus, Bavariam, Sueviam, Franciam orientalem, Lotharingiam, Rhenum, Thuringiam, Frisiam, Saxoniam, Moraviam, Austriam, & omnes circumjacentes regiones. Ungari verò interim observato exitu, contemplatique regionem, malum in cordibus suis machinabantur, quod operibus postea demonstrârunt.

Zvventeboldus Moraviæ Dux vincitur.

DCCCLXXXIX.

Richbodo Scholasticus obijt.

Anno Regenbodonis Abbatis sexto, Indictione Romanorum septimâ, obijt Richbodo Monachus, & Scholasticus sancti Aurelij Hirsaugiensis, vir omnium doctissimus, qui non minus exemplo sanctitatis, quàm doctrinâ eruditionis commissos sibi Monachos juniores instituit. Huic Harderardus in schola monastica successit, natione Francus orientalis, vir doctus, & bonus, qui vix biennio docendi magisterio præfuit, quoniam post resignationem Regenbodonis in Abbatem hujus Monasterij assumptus fuit.

Anno prænotato, moritur Lutbertus Archiepiscopus Moguntinus, cui sanctus Sonderoldus Monachus Fuldensis in Pontificatu succedens præfuit annis duobus: vir doctus, & in omni sanctitate conspicuus, quem Nortmanni postea in civitate Wormatiensi occiderunt, sicut suo loco inferius dicemus. His quoque temporibus mortuo Carolo Imperatore tertio Italienses contempto Arnulfo perturbaverunt Imperium. Quorum una pars Berengarium filium Eberhardi Forojuliensem sibi regem constituerunt: Alij verò Guidonem Spoletanorum principem suæ parti regem creaverunt. Qui conserto inter se prælio, tandem Guido victor evasit, & Berengarium de regno expulit. Mortuo autem Guidone filius ejus Lambertus Romam veniens Imperatorem se vocari ab omnibus voluit & præcepit. Arnulphus Imperator potentissimus, 12. annis strenuè imperans uxorem habuit nomine Lucardem filiam Guelfonis Bavariæ Ducis, quæ peperit ei duos filios & unam filiam. Quorum primogenitus nomine Ludovicus post mortem Patris obtinuit Imperium. Secundo-genitus fuit Conradus Lotharingiæ Dux, cujus filius itidem Conradus post Ludovicum patruum etiam Imperator fuit. Porrò filia materno nomine Lucardis vocabatur, quæ Ottoni Saxonum Duci nupta peperit Henricum postea Imperatorem primum. Ipsum verò Conradum

S. Söderoldus ex Monacho Archiepisc.

Guido & Berengar. regnant.

Arnulfi uxoris & filiorum nomina.

Lotharingiæ Ducem Secundo-Genitum Arnulphi Imperatoris Adelbertus comes Bambergenſis poſtea interfecit: & ipſum Adelbertum comitem Heinricus ſupradictus Imperator primus dolo Hattonis Archiepiſcopi Moguntini circumventum capite truncari præcepit. Erat Arnulfo

Cendeboldus Spurius Arnulfi.

Imperatori ex concubina filius nomine Cendeboldus homo temeritatis multæ, quem Lotharingiæ regem fecit: quem poſt mortem patris ad imperium aſpirantem principes propter ſuam ferocitatem contemnentes abjecerunt; quoniam tantæ fuit inſolentiæ, ut nec manibus temperaret ſummos Chriſti invadere ſacerdotes. Percuſſit pugno tam fortiter Archiepiſcopum Colonienſem, quòd velut mortuus jacuit horis 24. Re-

Otto Rex Ducem cepit Nortmannorū.

gnabat eo tempore in Gallia, ſicut diximus, Otto vir magnificus, qui multotiens Nortmannorum in bello victor exiſtens, poſtremò Ducem eorum Anſcatillum nomine cepit, quem ſecum ad urbem Lemovicenſem captivum duxit, ibíque vitæ ac mortis optionem dedit; ſi baptizaretur, vitam; ſi renueret mortem intendens. Tyrannus mox abſque contradictione baptizari ſe petijt, de quo dubium eſt, an fidei quidquam habuerit. Quia verò inſtabat ſolennitas Pentecoſtes, ac Epiſcoporum conventus regi aderat, ab Epiſcopis ei triduanum indicitur jejunium: die verò conſtitutâ, cùm in Baſilica S. Martialis Martyris poſt Epiſcoporum peracta officia in ipſum ſacrum fontem à Rege Ottone excipiendus deſcenderet, jamque trinâ immerſione in nomine Patris & filij & Spiritûs

Ingo Ducē baptizatū interficit.

Sancti baptizatus eſſet, Ingo antea ſignifer gladio educto, lethaliter eum transverberat, ac fontem ſacratum vulneris effuſione immaniter cruentat. Rex tantum facinus indignans Principibus trementibus homicidam rapi ac trucidari mandavit. At ille projecto in terram gladio fugiens, aram S. Martialis complexus eſt, indulgentiam à Rege & Principibus poſtulans, átque locum multis clamoribus reſpondendi petens. Juſſu

Ingo cauſam agit.

igitur Regis de commiſſo facinore reſponſurus mox coram omnibus ſiſtitur, ortúſque ſic ait: *Deum voluntatis meæ conſcium teſtor, nihil mihi charius fuiſſe veſtrâ ſalute, ò rex & viri. Amor veſtri ad hoc me compulit, ob veſtram ſalutem in has miſerias præcipitavi me, pro omnium vita tantum ſubire periculum ſolus non formidavi. Et grande quidem facinus me perpetrâſſe confiteor, ſed majora inde commoda reor profutura. Regiam majeſtatem me provocâſſe ad iram certè non abnuo; ſed maximam reipublicæ utilitatem exinde comparatam, non diffido. Conſideretur animus in hoc facto meus, & quanta ſit ex hac mea culpa utilitas patriæ oritura, ſapiens quiſq; recogitet. Tyrannum captum metûs causâ petiviſſe baptiſmum, quis veſtrûm qui dubitat? qui poſt baptiſmum dimiſſus vicem certè pro viribus redditurus videbatur injurijs, ac ſuorum graviſſimè ulturus interitum. Conſultius ergo viſum eſt mihi de medio auferre Tyrannum, quàm totius noſtræ gentis rurſum exſpectare, quod futurum imminebat, exitium. Hæc eſt mei cauſa facinoris, hæc me conſideratio ad ſcelus commiſſum impulit, hoc pro ſalute Regis, atque ſuorum non trepidavi ſubire periculum. Et utinam mortem meam Patriæ libertas, ac rerum ſequatur tranquillitas. Nunc ſi occiſus propterea fuero, ob Regis, & veſtram, ô Principes, ſalutem libenter occumbo.* His voce prolatis pa-

Concedit Rex veniā Ingoni ſuo.

rumper lugubri, alios traxit ad lachrymas, alios ad ſui benevolentiam concitavit. Unde & milites pro illo agentes Regis animum demulcent, & ad pietatis clementiam reducunt, nihil prodeſſe Regi aſſerentes, ſi quiſpiam ſuorum intereat, ſed potius in occiſione Tyranni eſſe lætandum,

dum, vel quia in Domino vivat, si fidelis in fide discessit; vel quia cessaverunt ejus insidiæ penitus, si baptismum in dolo suscepit. Quibus Rex animum temperans, tumulato Tyranno, Ingonem ad gratiam recepit, & insuper castrum, quod Blesum nominant, ei liberaliter concedit; eò quòd ille, qui custodiam ejus habuerat in bello pyratico, fuerat occisus, cujus & relictam viduam Ingoni dedit uxorem, quæ peperit ei Gerlonem virum patri perquam simillimum.

DCCCXC.

Hoc anno, cujus major portio ultimo Regenbodonis Abbatis anno connectitur, Arnulfus Imperator exercitum movit contra Nortmannos, & multis eorum millibus trucidatis victor extitit. Claruit his temporibus Adelgarius ex monacho Corbejensis Cœnobij in Saxonia Bremensis Archiepiscopus, vir doctus in scripturis divinis, & in conversatione sua sanctissimus, qui strenuè rexit Ecclesiam sibi commissam annis viginti: qui tandem moriens catalogo Sanctorum inscriptus est miraculis clarus, cujus festum idibus maij celebratur. Arnulfus Nortmannos debellat. Adelgarius ex Monach. Archiepisc.

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato, Regenbodo Abbas S. Aurelij Hirsaugiensis à prima fundatione tertius, jam senio gravatus, cùm se privari amplexibus dulcissimæ Rachelis propter occupationes rei familiaris, diutius ferre non posset, Abbatiam suam in manus Conventûs spontaneâ voluntate resignavit, vicesimâ scilicet die mensis Novembris. Qui privatæ conversationi redditus; tantam vitæ religiosæ puritatem assumpsit, tantáque corpus suum austeritate macerabat, ut cunctis non solùm in exemplum cederet, sed etiam omnes, quotquot illum noverant, in stuporem verterentur. Nullum deinceps verbum otiosum unquam protulit, levia vel scurrilia non solùm non dixit unquam, sed nec audire quidem talia ab aliquo consensit. Ejus ori, dum loqueretur, Christus nunquam defuit, sed quidquid de ejus labijs processit, ædificatorium ad cælestis regni amorem fuit. Nemini obloquebatur penitus; imò detrahentibus proximo suo in faciem contradixit: *De nobis malè loquamur*, inquit, *quoniam mali sumus, parcendum est proximis non præsentibus; quia detractores Deo odibiles, regno cælorum penitus judicantur indigni.* Præter Dominicam castissimè jejunabat, parcus ciborum, sed vini semper parcissimus: Appetitum carnis fortissimè in omnibus reprimebat, nec unquam necessarijs ad satietatem vel mediocriter indulsit. Somno utebatur modico, & quantum naturæ postulabat extrema necessitas. In orationibus die ac nocte semper fuit continuus, & nullo unquam tempore otiosus. Cùmque aliquotiens interrogaretur à fratribus, cur tantâ se maceraret inediâ, qui omnem vitam suam, ex quo Monasterium intravit, sine crimine irreprehensibilem custodisset, ita respondit: *Quamvis protegente me gratiâ Dei vitam sine crimine in hanc usq. ætatem perduxi, multa nihilominus bonitatis opera neglexi, ex eo præsertim tempore, quo indignum me vobis præfecistis Abbatem. Afferre namq. solet plures negligentias prælatura infirmis hominibus, quàm virtutes. Unde oportet nos, quamdiu vivimus, pœnitentiam agere, & nunquam à bonis operibus cessare.* Et dixit & fecit Regenbodo venerabilis senex, & in sancta conversatione úsque ad mortem stabilis permansit. Regenbod. resignat. Effatû elegans.

De Harderado hujus Monaſterij Hirſaugienſis quarto Abbate, qui præfuit annis XXVII. menſibus VIII. diebus XIX. & geſtis illius temporis.

Harderad9 fit Abbas.

Oſt voluntariam & liberam reſignationem Domini Regenbodonis Reverendiſſimi, atque ſanctiſſimi Viri, convenientes in unum Fratres, Paſtore amantiſſimo jam, ut ita ſit dictum, viduati, communi aſſenſu in Abbatem hujus Monaſterij Hirſaugienſis quartum unanimiter elegerunt, Harderadum quendam venerabilem Monachum, ſcholæ monaſticæ Magiſtrum, in omni genere doctrinæ ſingulariter eruditum, annorum ætatis ferme quatuor & triginta. Ita electio facta eſt anno Dominicæ Nativitatis præſcripto *DCCCXC.* Indictione Romanorum octavâ, die verò Kalendarum duodecimo, quo & anteceſſor ejus officio ſimul ceſſit ac dignitate, ſicut antehac jam ſuprà diximus. Præfuit autem Harderadus Abbas in regimine, paſtorali annis 27. menſibus 8. diebus 19. Natione fuit Teutonicus, patriâ Francus orientalis, honeſtis parentibus ortus, qui ordinem Monaſticum ſub Gerungo Abbate intravit adoleſcens, in quo deinceps tantâ ſinceritate vixit, tamque promptus & voluntarius ad omnem obedientiam ſemper extitit, ut Placidus à cunctis quaſi alter haberetur. Nec immeritò quidem. Humilitate fuit præcipuus, patientiâ conſtans & firmus, mente placitam Deo & hominibus conſervans in omnibus manſuetudinem, & innocentiæ & puritatis amicam. Nemo mente turbatum vidit unquam, nemo illum aliquando reperit otioſum. In ſcripturis tam divinis, quàm humanis fuit ſtudioſus átque doctiſſimus, omnium judicio dignus & idoneus, qui poſt mortem præceptoris ſui Richbodonis Scholæ præficeretur Monaſticæ, fierétque cæterorum Magiſter Monachorum ſimul & inſtitutor. Qui mox ut Abbas ordinatus fuit, ne præceptor neceſſarius deeſſet in Monaſterio diſcipulis, de conſilio fratrum ſcholæ Magiſtrum præfecit Luthelmum doctiſſimum in omni ſcientia Monachum, patriâ Suevum, humilibus quidem natalibus ortum, ſed eruditione ſcripturarum cunctis tunc fratribus meritò venerandum. Magnam eruditionis ſuæ laudem obtinuit, & multorum inſtitutor Monachorum fuit.

Patria Harderadi & mores.

DCCCXCI.

Amalricus fit Epiſcop. Spirenſis.

Anno Harderadi Abbatis primo, obiit Eynhardus Epiſcopus Spirenſis in ordine quartus decimus: cui Amalricus Monachus Cœnobij Wiſſenburgenſis ſucceſſit, & præfuit annis duobus, menſibus quatuor: vir doctus & prudens, qui reliquit nonnulla ingenij ſui monimenta.

Harderad9 timet Normannos.

Anno prænotato Nortmanni denuo collectis viribus cum magno exercitu Romanum Imperium devaſtare cœperunt: memoréſque cladis ab Imperatore ſuſceptæ, ſe omne regnum illius deleturos comminabantur. Harderadus itaque Abbas audiens vires reſumpſiſſe Nortmannos, metuenſque futurum eorum ad partes Rheni, ſicut poſtea contigit, adventum; & timens ne locum S. quoque Aurelij Hirſaugienſem deſtruerent, quod cum multis alijs Cœnobijs antea fecerunt, ſapienti fratrum uſus conſilio teſtudinem in Eccleſia ſubterraneam fecit, in qua cor-

pus ſan-

pus sanctissimi Præsulis Aurelij cum tabula, inscriptionem nominis & dignitatis ejus continente, tantâ subtilitate abscondit, ut considerari penitus à nullo mortalium posset in eo loco quicquam esse repositum. Ungaris autem Nortmannis in turbatione totius Imperij Romani postea succedentibus, átque per multos annos bellis & perturbationibus in Alemannia nimium multiplicatis, repositorium sanctarum reliquiarum in oblivionem omnium devenit; & latuit sub terra corpus venerandi Pontificis absconditum, per annos centum & septuaginta úsque ad tempora Comitis Adalberti, de quo suo loco dicemus.

DCCCXCII.

Anno Harderadi Abbatis secundo Stephanus Papa quintus obiit, cui Formosus Episcopus Portuensis in Pontificatu succedens, præfuit annis quinque mensibus sex, qui Arnulfum postea in Imperatorem coronavit. Qui Papa multas à Romanis contumelias & injurias pertulit, qui non solùm in viventem, sed etiam in mortuum graviter sævierunt. His diebus multa in cælo miranda in diversis locis apparuerunt. Etenim visæ sunt imprimis acies quasi igneæ ab oriente in occidentem discurrere, ac impetum rursus in meridiem ordinare. Terræ motus in diversis locis fuerunt horribiles, cruces apparuerunt in cælo & ignes, quibus portentis nimium tremuere mortales, ultimum instare diem mundo existimantes: sed fuerunt hæc miranda futurorum tunc malorum indicativa quædam prænuntia, quæ paulo post per Nortmannos & Ungaros sunt subsecuta.

Formosus præfuit annis sex.

DCCCXCIII.

Anno Harderadi Abbatis tertio, obiit Amalricus ex Monacho Episcopus Spirensis, cui successit Bernhardus, & præfuit annis 18. vir strenuus & consilio cautus ac prudentissimus, qui & ipse Monachus fuit.

Bernardus fit Episcop. Spirensis.

Anno quoque prænotato Nortmanni pervagantes Galliam in magna multitudine venerunt usque ad Rhenum, prædam, incendia & interfectiones hominum ubique sine miseratione agentes. Oppidum quoq; Bingionum, tunc ab alia parte fluminis Nahæ situm in planicie verticis montis, injecto igne funditus destruxerunt, cunctis habitatoribus, qui ante non fugerant in nemora, crudeliter interemptis. Post Nortmannorum recessum, qui remanserant in nemoribus cives, ad oppidum reversi, desolatum penitus invenerunt. Habito inter se consilio non in eodem loco, sed trans fluvium Naham reædificare oppidum statuerunt, quò inter prædictum fluvium & Rhenum, ut hodie cernitur, positum direptioni amplius facilè non pateat inimicorum. Porrò Nortmanni à Bingionibus moventes exercitum Castellum Ducis quondam S. Ruperti, quod Osterburgium dicebatur, in Nagavio situm juxta villam Staurone-sum, vulgariter Creüzenach, capientes simili furiâ destruxerunt, omnesque in circuitu vicos in favillam redegerunt. Fuit autem Castrum illud in planicie situm in eo loco, ubi nunc est Ecclesia S. Kyliani quondam, Parochialis: cujus murorum quædam particula nostris ibidem adhuc videtur temporibus, reliquum verò loci spatium partim agricultura, partim vini cultura obtinuit. Inde moventes exercitum Nortmanni Gaviodorum castellum videlicet S. Rufi, quod juris tunc erat Ecclesiæ Metensis, funditus everterunt, incensis & desolatis in omni circa regione villis & hominum mansionibus cunctis. Post hæc ad Moguntiam castra moventes,

Bingen destruitur abs Nortman.

Osterburg & Creüzenach similiter.

tes, aquæductum illum pretiosum atque magnificum, per quem de villa, quæ propterea Fontheim vocabatur, copia influebat aquarum in castellum civitati proximum, Schonberg dictum, ubi postea Monasterium S. Jacobi per Archiepiscopum quendam Moguntinum erat constructum. Castrum deinde occupaverunt prædictũ, quo tandem obtento funditus destruxerunt. Postremò etiam civitatem ipsam incendio subverterunt, omnibus quos repererunt, interemptis. A Moguntia venerunt ad Wormatiam, quæ semper Imperatoribus fidem servare consuevit inviolatam, quam tandem obtentam, igne consumpserunt, interfectis habitatoribus cunctis. Ibi etiam Sonderoldus Moguntinæ Ecclesiæ sanctissimus Archiepiscopus à Nortmannis crudeliter occisus est, sexto videlicet Kalendas Julij, quæ fuit mensis Junij dies XXVI. Anno Christianorum prænotato octingentesimo nonagesimo tertio, indictione Romanorum undecimâ.

S. Sonderoldus à Nortmannis occiditur.

S. autem Sonderoldo in Pontificatu Moguntino successit Hatto Monachus Fuldensis, vir obscuro quidem genere natus, sed ingenio subtilis & acutus, qui difficilè posset discerni, melior consilio fuerit an peior, & præfuit Ecclesiæ Moguntinæ annis XXI. Anno etiam præscripto Farabertus Abbas Brumiensis in dissensione Regum Gallorum Abbatiam suam resignavit, cui Regino ejusdem Cœnobij succedens præfuit annis sex; vir certè tam in divinis scripturis, quàm in sæcularibus litteris doctissimus, qui scripsit inter cætera ingenij sui opuscula ad Adalberonem Metensis Ecclesiæ Præsulem Chronicon satis conveniens à Nativitate Domini usque ad annum ejusdem nongentesimum octavum. Ad Archiepiscopum quoque Trevirorum comportavit ex Decretis SS. Patrum de disciplina Ecclesiastica duo volumina: quæ capitulis ferme nongentis per ordinem sunt distincta.

Regino fit Abbas Brumiensis Doctor.

Anno prænotato Fulco Rhemorum Archiepiscopus, Ratbodo quoq; Trevirensis, Hatto Moguntinensis, Hermannus Coloniensis, cum suis suffraganeis, & multis alijs Episcopis, Abbatibus, Ducibus, Comitibus, atque Nobilibus Galliarum primâ die mensis Februarij convenientes Rhemis in Ecclesia sancti Remigij, Carolum puerum necdum septem annorum, ultimi Regis Caroli filium, de quo suprà diximus, ex stirpe Caroli Imperatoris Magni descendentem, Regem totius Galliæ tripartitæ creaverunt, & purpuratum regio more per civitatem circumducunt. Et ex Celtica quidem pauci ejus partes sequebantur. Ex Belgica verò penè omnes pro rege illum devotissimè susceperunt. Quod factum Otto Rex comperiens, quem ante quinquennium constituerant propter Nortmannos, ut suprà diximus, Regem Gallorum, qui tunc in civitate morabatur Petragoricensi, dissimulabat injuriam, nec reditum propterea maturabat. Tandem vero rediit Neustriam ingrediens, urbemque Turonicam petens, S. Martinum donis honorat regalibus, ac deinde Parisium receptus, Ecclesiam simili donatione honorat S. Martyris Dionysij. Deinde fluvio Matrona transmisso Belgicam ingreditur, & receptus in oppido, quod Fara dicitur, nimiâ anxietate mente turbatus insomnietatem continuam incurrit. Quæ cùm nimium succresceret, & omnino dormire non posset, in mentis alienationem incidit, & ex ea tandem anno Regni sui decimo mortuus fuit, apud S. Dionysium regio more sepultus. Carolus itaque puer Rex creatus, Galliam omnem cum tempore obti-

Carol. puer fit Rex Gallorum.

Otto Rex Gallorum injuriam dissimulat.

Otto Rex Gallorũ insaniens moritur.

obtinuit, & annis XXVI. regnavit, ac postea per desertores Principes in carcerem apud Peronam conjectus miserabiliter decessit. Et fortè per omnia felicior extitisset, si in uno, quod memoriæ commendare operæ pretium fore censuimus, nimium non errâsset. Nam cùm multâ benignitate Principes coleret, præcipuâ tamen & singulari amoris prærogativâ unum colebat Haganonem nomine, quem ex mediocribus potentem effecerat, adeò ut magnatibus quibusque procul stantibus ipse regio lateri solus adhæreret: pileum etiam de capite Regis multoties raptum, palàm sibi imponeret: ædes verò sibi suisq; audacter deputaret: ad suum quoq; jus retorqueret, quæcumq; regij juris esse viderentur. Et ut rei summa paucis dicatur, ad integrum nihil præter suum velle in rerum negotijs à Rege disponebatur: tanta fuit vis patrati maleficij, tanta penès Haganonem virtus incantationis. Fertur enim, quòd cujusdam Suessionicæ mulieris maleficio Regem sibi allexerit, séque Regi præ omnibus diligendũ tantæ maleficæ confectionibus aptaverit. Quod eùm ad multorũ notitiam pervenisset, rapitur tandem malefica, & ad confessionem maleficij tormentis urgetur. At illa tormentis facta constantior, vim maleficij pertinaciter negavit; & dum acriter torqueretur, ita fertur eum cachinno respondisse tortoribus: *Cadite viri, at fortiter percutite, quia non me, sed equam Rantheì verbera lædunt, quæ mihi inferre putatis; Ecce, videte, quàm sint omnia corporis mei membra sana penitus & intacta.* Tortores, & hi, qui propè astabant, cernentes omnia sana, vehementer admirabantur, & currentes quidam ex eis ad Rantheum, ejus in pascuis equam plagis, & verberibus enormiter cæsam, & cicatricibus plenam invenerunt, tantáque contusam multitudine vulnerum, ut surgere à terra penitùs non valeret. Interrogavere, qui fuerant missi, Rantheum, unde hæc tanta vulnera equæ provenerint. At ille, *hodie*, inquit, *sanam integram, & intactam dimisi ad pascua, unde verò hæc illi acciderint, penitus ignoro.* Tandem primates comperto Haganonis maleficio, ac vehementissimè indignantes, Regem adeunt, & de tanto hominis scelere validissimè conqueruntur, asserentes hominem obscuris parentibus natum, regiæ dignitati multùm derogare, cùm ac si Nobilium indigentiâ ipse tanquam consultus Regi assistat, & nisi ab hujusmodi consuetudine quiescat, sese à Regis consilio jam deinceps penitus discessuros. Quorum admonitionem Rex contemnens, à suo dilecto nequaquam discedere voluit, quod ei paulatim succrescens in malum, gravem intulit calamitatem; Etenim facti indignitate moti recesserunt ab eo Henricus magnus Dux Saxonum, & Rupertus Dux Galliarum, cum alijs multis Principibus, atq; Nobilibus, quod ultimum tandem Carolo fuit exterminium. Erat autem Dux ille Rupertus Frater Othonis quondam Regis Gallorum, qui Regi Carolo nimium infestus propter Haganonem, sibi usurpationem totius regni promittebat, & multos sibi fautores quotidie adjunxit. Unde malum imprimis moliebatur in Fulconem Archiepiscopum Rhemorum, qui Regem Carolum à cunabulis educaverat, & in regnum, sicut dictum est, promoverat. Putabat enim, quia Fulcone vel interempto, vel è medio quovis ingenio sublato, regnum se facilius posse obtinere. Id etiam apud Balduvinum Morinorum Principem desertorem Regis admodum agitabat. Morinorum principalis civitas eo tempore Atrebatensis, in qua est Abbatia sancti Vedasti

Hagano fit Regi maleficio charus.

Mulieris maleficiũ.

Haganonẽ noluit Rex dimittere.

Fulco Rhemorum Archiepiscop. occiditur.

dasti Ordinis nostri quondam nobilissima. Rex in odium Baldevvini desertoris Atrebatum obsidione cingens in deditionem accepit. Abbatiam sancti Vedasti memoratam Fulconi Archiepiscopo Rhemorum donatione regali concessit. Unde majori vesaniâ concitatus Baldevvinus, Fulconem Archiepiscopum in itinere constitutum ad Regem, trucidari per suos satellites crudelissimè mandavit. Sepulto autem Fulcone Reverendissimo Rhemorum Archiepiscopo, Heinricus donatione regiâ, & Episcoporum consensu in locum ejus Archipræsul ordinatus est. Ambo fuerunt magnifici, ac Religiosissimi Viri, quorum vitam & mores integerrimos Flodoardus Presbyter dictæ Rhemensis Ecclesiæ sufficienter prosecutus est, in libro, quem ab urbe condita de ejusdem Ecclesiæ Pontificibus uberrimè descripsit. Sed & Richerus Monachus Rhemensis in libris de gestis Gallorum, quos edidit ad Gerbertum ex Monacho Archi-Episcopum Rhemensis Ecclesiæ, multa de actis per eos complexus est.

Heinric. fit Archiepisc. Rhemorū.

Anno etiam præscripto Nortmanni post cædem in Rhenanos patratam per Euphaliam revertentes in Galliam, denuo Cœnobium Brumiense Ordinis nostri quondam celeberrimum spoliantes incendio concremârunt, interficientes Monachos, & familiam quotquot invenire potuerunt. Abbas autem cum paucis fugâ elapsus ab interitu salvatus est.

Brumia destruitur à Nortmannis.

DCCCXCIV.

Anno Harderadi Abbatis quarto, Indictione Romanorum duodecimâ, obijt Sigehardus Abbas Monasterij Fuldensis, vir per omnia magnificus, cui Hugo Monachus ejusdem Cœnobij succedens, præfuit annis viginti sex; qui Monasterium in multis ædificijs illustravit. His temporibus claruit Rupertus Monachus Cœnobij sancti Albani prope Moguntiam, vir in omni varietate scripturarum doctissimus, Græcè & Latinè peritus, & non minùs carmine, quàm prosâ exercitatus: qui scholæ Monasticæ in eodem Cœnobio multis annis præfuit, & plura ingenij sui monimenta posteris reliquit. Vitam inprimis sancti Martyris Albani carmine descripsit, librum unum. Epigrammaton quoque & diversorum carminum librum unum. Chronicon, sive Historiam sui Monasterij, librum unum. Sermones, & Homilias denique plures lucubravit, non spernendæ lectionis. De musica insuper, quædam etiam alia composuit, quæ in manus nostras non venerunt.

Hugo fit Abbas Fuldensis.

Claruit his etiam temporibus Sebulo Abbas S. Dionysij Parisiensis, vir prudens atque magnificus, qui ob rerum multarum experientiam, & Regibus Galliarum, & Principibus metuendus erat. Is dum castellum quoddam in Aquitania situm incautius expugnaret, ictu lapidis percussus interijt. Eutrandus etiam Ticinensis Ecclesiæ Diaconus hæc tempora suâ eruditione reddidit clariora. Fuit enim vir omnifariam doctissimus, Græcè & latinè peritus; carmine quoque simul, & prosâ multùm exercitatus. Hic aliquanto tempore fuit Cancellarius Berengarij Regis Italiæ, à quo tandem pulsus venit in Germaniam, & apud Franckenfurt positus scripsit insigne opus, historiam sui temporis, & tyrannidem ipsius Berengarij continentē, quod vocabulo græco Antapodosin, id est, retributionem prænotavit, & in libros septem distinxit. Scripsit autem memoratum opus ad Regimundum Liberitanæ Hispaniarum Ecclesiæ Pontificem, carmine & prosâ, sed & Græco sermone intermistum, quod

Sebulo Abbas S. Dionysij Parisiensis.

Eutrandus Historiographus.

in præfato Franckfordiæ oppido incæpit; & ut ipse testatur, in Constantinopoli complevit. De alijs, quæ scripsit, hactenus nihil invenire potuimus. Claruit etiam in Burgundia his temporibus Berno Comes fundator, & primus Abbas Monasterij Gigniacensis, vir doctus & sanctissimæ conversationis, qui multis in vita, & post mortem fertur coruscâsse miraculis. Nobilis quidem genere, sed multo nobilior fide, multorum Monachorum Pater extitit. Wilhelmus etiam Comes Alverniæ cognomento pius, & Aquitaniæ Dux hisdem temporibus, fide, conversatione, moribus, religione, atque doctrinâ maximo in pretio fuit: qui cùm prole careret mortali, Deum, sanctúmque Benedictum habere volens hæredes, Monasterium Cluniacense paternæ hæreditatis locum fundavit in Burgundia, quod multis prædijs, & proventibus magnificè dotavit; in quo primum Abbatem habere meruit sanctum Odonem Gigniacensis Cœnobij memorati, sub Bernone sanctissimo Abbate Monachum, virum æternâ memoriâ dignum, qui tam eruditione scripturarum, quàm integritate morum apud omnes magno in pretio fuit. Hic ante Religionis ingressum magnus in arte musica magister fuit, & Archicantor Ecclesiæ Turonensis, qui auditâ famâ sanctitatis prædicti Bernonis ad eum venit, & de manibus ejus sanctæ Religionis habitum humiliter suscepit. Scripsit inter cætera ingenij sui opuscula vitam S. Gerardi, librum unum: Laudes quoque S. Martini Episcopi Turonensis: Chronicon sive historiam succinctam temporum: homilias quoque, sermones, hymnos & cantus varios in laudes & honorem SS. Patrum composuit. Rogatu quoque fratrum suorum libros Commentariorum in Job sanctissimi Papæ Gregorij magni abbrevians in unum volumen comportavit. Item claruit hisdem temporibus in Cœnobio S. Aurelij Hirsaugiensi primo Transpontem sub regimine Harderadi Abbatis Sigismundus Monachus tam in divinis scripturis, quàm in sæculari litteratura non infimus, vitâ & moribus conspicuus, & declamator sermonum egregius, quem ferunt multorum postea suffragio in Ecclesia Halberstatensi apicem meruisse Pontificatûs, quem laudabiliter gubernavit annis triginta, & jacet in eadem Ecclesia sua cathedrali tumulatus. Cunzigo quoque alius & ipse sub Harderado Abbate hujus Cœnobij Monachus fuit in omni scriptura tam divina quàm humana doctissimus, & magnâ prudentiâ commendatus, qui sub Arnulfo Imperatore Abbas Monasterij regalis S. Nazarij in Laurissa prope Wormatiam fuerat ordinatus propter excellentiam sapientiæ suæ; in quo uno tantùm præfuit anno, mortéque sublatus in eodem Monasterio jacet sepultus. Fuit & Herdericus, hujus Cœnobij Monachus eodem tempore in pretio habitus; vir ingenio clarus, & in omni scientiarum genere doctissimus, qui, ut Menfridus est testis, multa & varia conscripsit opuscula, præcipuè in Musica, & varios in honorê Sanctorum cantus ordinavit: carmina quóque diversa & multa epigrammata conscripsit. E cujus opusculis adhuc nihil me vidisse memini, præter hos duos versiculos, quos memoratus scriptor eum dixisse recitat, alterum super cibum, alterum verò super potum loco benedictionis, quorum primus: *Appositis Christi benedicat dextera donis.* Secundus autem: *Alma Dei nostrum benedicat dextera potum.* Brevis quidem, sed conveniens festinanti benedictio, ne potaturus Christi omnino videatur oblitus.

Berno ex Comite Abbas Gigniacensis.

Cluniacensis Monast. fundatio.

Opuscula S. Odonis I. Abbatis.

Herdericus hujus Cœnobij Monachus.

Hirsaugia virorum Doctorum nutrix.

litus. Claruerunt his ipsis quóque temporibus inter claustrales hujus Cœnobij Hirsaugiensis & alij complures Monachi, tam in divinis scripturis, quàm in sæcularibus litteris omnifariam doctissimi, quorum multi multa scripserunt, quæ malitia temporum perpetuâ oblivione sepelivit.

DCCCXCV.

Arnulfus Rex intrat Italiam.

Anno Harderadi Abbatis quinto, Arnulfus Imperator exercitum duxit in Italiam, eámque in manu forti obtinuit, Guidone fugiente, & vim armatorum ejus sustinere non valente. Inde Arnulfus expeditionem movit in Lotharingiam contra Nortmannorum incursum, quorum notabilem multitudinem interficiens, reliquos in fugam convertit. Interea Carolus Gallorum Rex pacem, & fœdus cupiens renovare cum Heinrico Duce Saxonum potentissimo, missis Oratoribus illum ad Wormatiam vocavit. Quò cùm Carolus ipse Rex unàcum multis Episcopis, & Duce prænominato convenissent, diligentissimè tractabatur, ut firmissimis pactionibus Dux Regi ascisceretur. Rex etiam Duci ubiq; modestissimus fieret. Interea dum Principes huic negotio diligentissimè intenderent, Germanorum juvenes & Gallorum, qui ex Celtica advenerant, ut eis mos est, multâ animositate maledictis sese lacessere cœperunt, linguarum idiomate offensi; consertísque manibus se gladijs lethaliter mutuò sauciant. In quo famulatu cùm ad sedandam litem Erlebaldus quidam Comes propius accederet, à furentibus occisus est. Rex proditionem ratus, ociùs surgit, suísque stipatur. Dux quoque Heinricus insidias, & dolum arbitrans, cum suis ad naves properat, móxque à regijs stipatoribus Rhenum transire compellitur. Existimabant enim & ipsi, in dolo venisse Ducem. Ab eo die cœpit Dux Heinricus Carolo Regi magis esse infestus. Hinc itaque Heinrico Saxoniæ, inde Ruperto fratre quondam Ottonis electi Regis Gallorum, Celticæ Galliæ Ducibus urgebatur, factúsque eorum medius utrímque premebatur. Redit ergo ad interiora Belgicæ, & in urbe Suessionica sese recipiens coram amicis suum infortunium querebatur. Veruntamen quantumlibet moneretur ab amicis Episcopis atque Principibus, ut Haganonem omnium malorum causam à se dimoveret, consentire non potuit. Quod cùm Rupertus Celticæ Dux memoratus in ejus animo fixum perciperet, Heinricum Saxoniæ Ducem præfatum sibi legatione missâ conciliat, & de Regis abjectione, & sui promotione cum amicis diligentissimè tractat. Largitur plurima, & pollicetur infinita. Tandem inductos de transfugio jam Principes evidenter alloquitur: insidiæ clanculò regi parantur, qui & tandem in palatio Suessionico per Tyrannum captus est. Herveus autem Rhemorum Archiepiscopus, Regi fidelissimus inopinatè cum mille quingentis equitibus civitatem Suessionicam ingreditur, stipatúsque armatis concilium desertorum terribilis factus penetrat, & liberato Rege traditores fugat. Qui nihilominus post aliquot annos raptus in carcere moritur, ut suo tempore inferius dicetur. Horum omnium causa malorum ipse Hagano fuit.

Conventus Gallorum in Wormatia.

Rupertus Dux insidiatur Regi

DCCCXCVI.

Synodus Episcoporū apud Triburias.

Anno Harderadi Abbatis sexto, Indictione Romanorum 14. magna Synodus 26. Episcoporum, & multorum Abbatum celebrata fuit in villa Triburiensi prope Moguntiam juxta Rhenum; Cui multi Principes & Pon-

& Pontifices interfuerunt ex Germania & Gallia, qui multa utiliter statuerunt. Comparuit in eodem Consilio ex Monacho nostri Ordinis Hatto Moguntinensium Archiepiscopus, Ratbodo etiam nostri Ordinis Archiepiscopus Trevirensis, Hermannus Archiepiscopus Coloniensium, Adelgarius ex Monacho Archiepiscopus Bremensium, Sigismundus ex Monacho hujus Cœnobij Episcopus Mediæ civitatis, id est, Halberstat, S. Ratbodo Episcopus Trajectensis, Sigehardus ex Monacho Episcopus Hildensheimensis, Luthelmus ex Monacho S. Maximini Episcopus Tullensis, Adelbero Episcopus Metensis, Rudolphus Episcopus Herbipolensis, Salomon ex Monacho Episcopus Constantiensis, Bernardus Episcopus Spirensis, & alij numero quatuordecim, quorum nomina memoriæ non occurrunt. Ex Abbatibus verò nomina istorum signata invenimus. Hugo qui & Herigerus Abbas Fuldensis, Harderadus Abbas hujus Cœnobij Hirsaugiensis, Harderadus quoque Abbas Hirsfeldensis, Murhardus Abbas Selgenstattensis, Adelbertus Abbas Corbejensis, Wilhardus Abbas S. Albani Moguntinensis, Bertolfus Abbas S. Ferrucij Blidenstatensis, Regino Abbas Brumiensis, Hiltvvinus Abbas Lobiensis. Et alij multi, quorum vocabula non tenemus. Et notandum, quòd villa prænominata Triburia inter Rhenum & Moganum sita non procul à Moguntia in descensu fluminis ab Oppenheim ad manum dextram, olim magna nobilis & inclita fuit, in qua Reges frequenter Conventus celebrare Principum consueverunt: sed nunc parvula est, & nullius æstimationis, nullúmque cernitur prioris pulchritudinis remansisse vestigium, præter muros Castelli, quod vocant Burgum Bohemorum, pauculos, qui & ipsi quotidie imminuuntur.

Anno prænotato Formosus Papa injuriatus à Romanis Alemannorum Regem Arnulfum vocavit in Italiā, à quo in pristinam dignitatem restitutus multis Romanorum occisis, Imperij coronâ illum donavit. Arnulfus coronatur in Imperat.

DCCCXCVII.

Anno Harderadi Abbatis septimo Moguntini cives Hattonem Archiepiscopum suum de civitate expulerunt, & in hoc Arnulfum Imperatorem sibi fecerunt infensum, à quo & postea bello graviter fuerunt attriti & Archiepiscopum suum satisfactione præmissâ compulsi admittere. Hatto Archiepiscop.

Anno prænotato Heinricus Dux Saxonum bellum gessit cum Danis, fines Saxoniæ crebrâ irruptione devastantibus, & multis eorum occisis, Victor triumphat, fugientésque à finibus Saxonum procul discedere compulit. Hoc ipso anno secundum Chronicum Eckhardi Abbatis Uraugiensis obijt Otto Rex Gallorum melancholiâ deficiens, de quo in superioribus dictum est. Henricus Dux Saxon. Danos superat.

DCCCXCVIII.

Anno Harderadi Abbatis octavo Formosus Papa post multas injurias à Romanis susceptas tandem moritur; cui successit Bonifacius Papa sextus natione Tuscus, & præfuit quindecim tantùm diebus, in Basilica S. Petri sepultus. Huic in Pontificatu successit Stephanus sextus patria Romanus, Anagninus antea Episcopus, & præfuit anno uno, mensibus quóque tribus. Qui mox ut Pontifex creatus fuit, tanto Formosum prædecessorem suum odio prosecutus est, ut omnia ejus decreta statim abrogaverit, corpusque defuncti exhumari præcepit, indutumque Pontifica- Formosus obiit. Stephanus successit.

libus indumentis mortui caput amputari fecit, & abscissis duobus dexteræ illius digitis in Tiberim projici mandavit. Claruit hisdē temporibus Ambrosius, qui & Ansbertus presbyter, & Monachus Lobiensis Cœnobij, vir tam in divinis scripturis quàm in sæcularibus litteris doctissimus, qui scripsit in Cantica Canticorum breve sed utile opus, librum unum. Super psalmos librum unum, in Apocalypsin Joannis libros 10. De cupiditate librum unum. Et alia plura, quæ non vidimus. Adrevvaldus qui & Albertus Monachus Floriacensis, vir in omni doctrina eruditissimus hac tempestate in pretio fuit. Scripsit autem inter cetera ingenij sui opuscula, miracula S. Patris Nostri Benedicti à tempore translationis Corporis ejus de Monasterio Cassinensi in Floriacum, usque ad regnum Ottonis suprascripti Regis Gallorum in eodem Cœnobio facta, & multis probat rationibus veram ejus translationem.

Ambrosius Monachus Doctor.

Adrewald. Monachus Doctor.

DCCCXCIX.

Anno Harderadi Abbatis nono, Indictione Romanorum secundâ, Regino Abbas Brumiensis vir certè doctissimus, jussione Caroli Regis Gallorum à sua dignitate deponitur, propterea, quòd cum Ruperto Duce Galliæ Celticæ fratre quondam Ottonis sentire videretur. Quod verùmne fuerit an falsum, scire non possumus, maximè cùm ipse Regino depositus in chronica sua ita inter cætera dicat: ***Anno Domini DCCCXCIX. Richarius Abbas Monasterij Brumiensis constituitur. Qualiter autem erga me actum sit, idcirco in hoc loco adnotare distuli, ne fortè injurijs provocatus, ultra quàm Christiana patientia permittit, persecutionis meæ causas exaggerasse videer.*** Reginone per Regem, sicut diximus, injuriosè deposito Richerus Monachus ejusdem Cœnobij Abbas in locum ejus ordinatus est, qui partes Regis secutus, tandem ab eo in Episcopum Leodiensem, abrogato Hilcuino ejus loci præsule, fuit sublimatus, sicut infra suo loco plenius dicetur..

Regino Abbas Brumiensis deponitur.

Anno prænotato fames magna genus humanum in Germania & Gallia præcipuè oppressit, quæ in multis locis usque adeò invaluit, quòd se homines mutuò (quod horrendum est audire) cogebantur manducare.

Eodem anno Stephanus Papa sextus obiit, cui Romanus Cardinalium electione succedens præfuit mensibus tribus, diebus 21. Quo mortuo Theodorus ejus nominis secundus constituitur, & præfuit diebus viginti. Huic successit in Pontificatu Joannes Papa nonus, & præfuit annis duobus mensibus tribus, qui Synodum Ravennæ celebravit.

Joannes Papa IX.

DCCCC.

Anno Harderadi Abbatis 10. Arnulphus Imperator, dum Guidonem Italiæ Tyrannū persequitur, mortis incidisse periculū memoratur. Nam Tyraño fugiente à facie Imperatoris, uxor poculum venenosum paravit, quod per unum familiarem Arnulfi multâ pecuniâ corruptū ipsi procuravit exhiberi. Quo hausto per triduum excitari non potuit, apertisq; oculis nihil vidit, nihil omnino loquebatur, nihil penitus sentire potuit. Triduo tandem exacto ad semetipsum aliquantulum reversus est, sed corpore nimium debilitatus & animo, infecto negotio repedare coactus est. Quem recedentem Guido Tyrannus insecutus ab exercitu ejus interemptus est; Imperator autem in Bavariam deportatur infirmus: non enim subitò fuit extinctus, sed longâ infirmitate decoctus. Et sive operatione

Arnulfus veneno infirmatur.

Guido occiditur.

poculi

poculi venenosi contigerit, sive proprietate medicaminis adhibiti, nescio, tantis cœpit scaturire pediculis, quòd totius superficiem corporis operientes miserabili plagâ usque ad mortem illum corroserint. Unde postea moritur eodem videlicet anno. 3. Calend. Decembris juxta patrem suum in Odingas Bavariæ cum honore & pompâ Imperiali tumulatus. Post cujus mortem Ungari magno suorum collecto exercitu Bavariam ingrediuntur, villas & Castella diruunt, Ecclesias igne consumunt, populos sine discretione ordinis, ætatis vel sexûs crudeliter occidunt. Et quo magis timorem sui omnibus incuterent, se interfectorum sanguine potant. Simili rabie provinciam Moravianorum, quam eorum auxilio Imperator Arnulfus suo dominio subjecerat invadunt, sibique vendicant, ac deinde paulatim per omne ferme Imperium grassantur.

Arnulfus Imper. corroditur à pediculis.

Ungari devastant Bavariam.

DCCCCI.

Anno Harderadi Abbatis XI. Ludovicus Arnulfi defuncti Imperatoris filius in oppido Franciæ Orientalis Forcheim nuncupato Rex Romanorum creatus est, qui tamen propter sævitiam Tyrannorum in Italia ad coronam Imperij non pervenit. Regnavit autem annis ferme duodecim. Denique à Principibus Lotharingiæ, qui offensi erant Centeboldo spurio, invitatus ad regnum totius Belgicæ, cum evercitu intravit, & promissum sibi regnum liberè obtinuit. Centeboldus autem posteaquam multa commisisset mala, regnum multâ prædâ, incendio, & cæde cruentâsset, tandem à Comitibus Stephano, Gerardo & Manfrido in bello fuit occisus, homo crudelitatis amicissimus.

Ludovicus fit Imperat.

DCCCCII.

Anno Harderadi Abbatis 12. Ungari Carinthiam invadunt, & commissâ in Sabbatho sancto paschatis pugnâ vincuntur à Christianis in nomine & fide ipsius Domini nostri Jesu Christi pugnantibus. Eodem anno Saraceni ab Africa missi à suo Rege in Italiam, ut Apuliam & Calabriam sub illius ditionem redigerent; quibus fortiter debellatis, Romam versus girantes Garelianum montem occupant, ibique munitione sibi factâ, multas Italiæ urbes debellaverunt, omnia incendio replentes.

Ungari Carinthiam devastant.

DCCCCIII.

Anno Harderadi Abbatis 13. Joannes Papa 9. moritur, cui Benedictus ejus nominis quartus succedens præfuit annis 4. Hoc ipso anno mortuus est Franco Episcopus Tungrensis sive Leodiensis, vir magnarũ virtutum, doctrinâ & sanctitate multum venerabilis. Cui in Pontificatu successit Stephanus Clericus Ecclesiæ Metensis, vir tam in divinis scripturis, quàm in sæcularib' litteris egregiè doctus, nec minus sanctitate, quàm eruditione clarissimus, qui inter cetera ingenij sui opuscula scripsit ad Hermannum Archiepiscopum Coloniensem vitam & passionem sancti Lamberti Martyris atque Pontificis elegantiore Stylo. Hic etiam ex libro Albini Abbatis Turonensis cantum ordinavit, de Sancta Trinitate, quo in octavis Pentecostes Gallica jam utitur Ecclesia. Item de InventioneS. Stephani, de S. quóque Lamberto, & alijs multis Sanctis cantus varios ordinavit. Et alia quàm plurima fertur lucubrâsse.

Benedictus Papa quint.

Stephanus fit Episcop. Leodiens.

DCCCCIV.

Anno Harderadi Abbatis decimo quarto, Elfredus Rex Anglorum regnare cæpit, & regnavit annis ferme quadraginta; vir in omni conversa-

S. Elfredus fit Rex Anglorum.

verſatione ſua Chriſtianiſſimus: prudentiâ, & eruditione ſcripturarum celeberrimus, & multâ ſanctitate conſpicuus: qui horas diei, & noctis in tres partes diviſit æquales. Et primas quidē octo horas deputavit Deo, in quibus orationi, lectioni, meditationi, & ſcripturis ſanctis in toto vacare conſuevit. Secundas octo horas ad procurandum negotia Regni, prout neceſſitas poſtulabat, impendere ſolebat; ultimas verò horas octo in cura ſui corporis prudentiſſimâ diſtributione expendebat. Plura in Anglia pro Dei honore Cœnobia conſtruxit: in quibus Domino famulantes abundantiſſimè providit; miſericordiſſimus fuit in pauperes, & omnia eis neceſſaria voluntate promptiſſimâ, etiā ſuâ manu quotidie miniſtrabat. Anno quoq; prænotato Fulco Rhemorum Epiſcopus, de quo per anticipationem ſuprà eſt dictum, anno Harderadi Abbatis tertio, à quodam ſatellite Balduini Comitis Flandriæ occiſus eſt, propter Abbatiam ſancti Vedaſti Atrebatenſem. Erat enim Baldevvinus Comes, cum alijs deſertoribus conſpirans in Carolum Regem Gallorum: Fulco autem Archi-Epiſcopus Regi fideliſſimus perſeverabat. Quo Rex comperto in Baldevvinum fertur, ac multâ obſidionis vi caſtrum Atrebatenſe ab eo abſtulit, & cum tota Abbatia ſancti Vedaſti Fulconi Archiepiſcopo prædicto concedit. Verùm cùm poſt aliquot annos propter nimiam locorum diſtantiam, & itineris longinquitatem, cauſarùmque incommoditatem, Altmarum Comitem accerſiens, Abbatiam ſancti Medardi Sueſſionenſem, quam ipſe Comes tenebat, ab eo accepit: & pro ea prænominatam Abbatiam ſancti Vedaſti cum Caſtro Atrebatenſi Comiti Altmaro reſignavit, de conſenſu Regis Caroli. Hinc nimirum Amaricatus Comes Flandriæ Baldevvinus ad ultionem ſeſe penitus convertit. Amicitiam ergo circa Archiepiſcopum ſimulat: eíque per Legatos multam benevolentiam, & fidelitatem mandat. Illud tamen multâ curioſitate explorat, utrum privatus, an cum regijs copijs palatium petat: privatum multo niſu impetere cupiens. Intereà verò contigit Epiſcopos Belgicæ convocari ad Regem: quo iturus & Fulco iter cum paucis accelerat. Cui mox in via Wimarus quidam cum cohorte, miſſus à Baldevvino Comite occurrit, intercipienſque cum ſuis Pontificem, fugiendi locum nulli conceſſit, omnes circumvallantur, & pauci trucidantur à multis. Wimarus Archiepiſcopum adortus inermem, lanceâ transfixit: atque inter ſuos ſeptem vulneribus impoſitis præcipitat. Cui cùm adhuc ictum intenderet, quidam ex miniſterialibus Archiepiſcopi, multo ejus amore ducti ſuper eum procumbunt, qui etiam mox cum eo transfixi & occiſi ſunt. Quatuor tantùm fugâ elabuntur: qui factum regi denunciaverunt in civitate Rhemorum exiſtenti cum Epiſcopis. Rex autem reſolutus in lachrymas, de caſu tanti Pontificis vehementiſſimè dolebat. Itaque occiſum Præſulem cum ſuis ad civitatem portari juſſit: quem Epiſcopi tunc præſentes, cum debito honore ſepulturæ tradiderunt. Inito tandem Conſilio Wimarum cum ſuis complicibus horribili anathemate damnârunt. Qui in brevi deficiens, inſanabili hydropis morbo à Domino percuſſus eſt. Ventre itaque turgidus, exterius quidem lento igne, interius verò graviſſimo incendio urebatur. Pedum tumor ſubſecutus eſt maximus: vermibus pudebunda ſcaturiebant: crura tumentia ac lurida, anhelitúſque fœtidus. Viſcera etiam paulatim per collum diffluebant: & ſuper hæc omnia

Balduinus Flandriæ comes perverſus.

Wimarus Fulconem Epiſcopum interficit.

omnia ftim continuè patiebatur intollerabilem. Infomnietatem quoq; jugem incurrit: qui & efuriebat interdum, fed illati mox cibi faftidium inducebant. Omnibus igitur præ nimio fœtore factus intollerabilis, omniumque odio habitus: ab amicis quoque defertus, & in tantum abominabilis cunctis, ut nullus Medicorum faltem medendi causâ ad eum accedere poffet, propter intollerabilem fœtorem: omni communione Chriftianitatis privatus: à vermibus jam ex parte confumptus: flagitiofus ac facrilegus homicida, cum tormentis maximis ab hac tandem vita deceffit. Fuit autem Fulco prænominatus Rhemorum fanctiffimus Archiepifcopus Ordinis Divi Benedicti, primùm Monachus in Cœnobio S. Bertini, deinde communi fratrum electione factus eft Abbas, & poftremò Archiepifcopus, vir in omni litteratura, tam divina, quàm humana doctiffimus, & regularis difciplinæ amator perfpicuus, qui multis poft mortem miraculis claruit. Cui in Abbatia S. Bertini Bado Monachus fucceffit, vir & ipfe doctus átque fanctiffimus, qui anno prænotato Harderadi Abbatis quartodecimo, metu Balduini comitis, Flandriam deferens, intravit Angliam, ibíque ufque ad mortem perfeverans, catalogo Sanctorum infertus eft. In Archipontificatu Rhemenfi Herveus, vir fpectabilis & Palatinus, ficut fupra diximus, Fulconi, Præfulum, Cleri & populi electione fucceffit, qui Ecclefiam fibi commiffam, in magna religione ftrenuè fatis gubernavit.

Wimarum ultio divina perfequitur.

S. Fulco Monachus antea fuit.

S. Bado Abbas poft Fulconem.

DCCCCV.

Anno Harderadi Abbatis 15. Adelbertus comes Babenbergenfis, Ludovico Regi Romanorum inobediens & rebellis, Rudolphum Epifcopum Herbipolenfem Regi fidelem, de fua Ecclefia fugat, & totam Diœcefim ferro & incendio crudeliter devaftat. Hinc Ludovicus Imperator commotus, exercitum congregat, & bellum Adelberto Comiti parat. Committitur itaque prælium in ea parte Thuringiæ, quæ nunc Haffia dicitur, juxta Fridislariam, & ab utraque parte atrociter fuit dimicatum. In eo quidem prælio comes Adelbertus prænominatus, Conradum Lotharingiæ Ducem Patrem Conradi poftea Imperatoris primi, & fratrem Ludovici Regis interfecit, feptimâ & vicefimâ die Menfis Februarij anno Domini prænotato, videlicet nongentefimo quinto, indictione Romanorum octavâ. Eodem anno in Menfe Julio, Rex Romanorum Ludovicus, convocavit principes Regni ad villam Triburienfem, prope Moguntiam: & habuit cum eis myfterium Confilij fui, querelam movens contra comitem Adelbertum graviffimam: imperavítque principibus, ut fe præpararent ad prælium contra rebellem, diem eis ftatuens & locum in idipfum conveniendi. Poftea in Menfe Septembri, Rex Ludovicus una cum auxilio principum fuorum collectum bellatorum exercitum magnum duxit per Franciam Orientalem, & Caftellum comitis Adelberti memorati, circa Moganum, quod Thariffa dicebatur, obfidione vallavit, cepit, & deftruxit funditus: qui locus poftea in Monafterium noftri ordinis mutatus eft. Adelbertus autem comes fefe in caftro Bambergenfi fortiffimo cum fuis continebat; qui tandem dolo Archiepifcopi Moguntini, ad Regem ductus, capite truncatus eft, nonâ die Menfis Decembris anno præfignato; quod quomodo fit factum, breviter fuerit referendum. Cùm rex Ludovicus anxius æftuaret, quomodo poffet

Rudolphus Epifc. Herbipolenfis fugatur.

Conradus Dux Lotharingiæ occiditur.

Caftrũ Theris deftruitur.

Adelbertum comprehendere & occidere, consilium habuit cum Archiepiscopo Hattone, qui dixit ad eum: *Animaequior esto Rex: & noli mente turbari, ego te hac solicitudine citius relevabo, & inimicum hunc tuum tibi vivum adducam.* Consurgens Hatto Archiepiscopus venit ad Comitem Adelbertum, Bambergæ ad castrum munitissimum residentem, & simulans se amicum intromittitur; exorsusque sic comitem affatur: *Tui causâ vir magnifice adveni, tuam atq; tuorum quæro salutem. Hactenus tuâ prudentiâ, tuo consilio, tuâ fortitudine imperium floruit: pax inter Principes fuit. At postquam malevolentium invidiâ recessisti ab imperio, discordiæ venenum ubique emersit, unde & respublica vehementer confunditur, & tua negotia in deterius quotidie prolabuntur. Cernis etiam, in quantis malis hodie sis constitutus: & quibus persequentibus urgearis Principibus: ante quorum faciem nec stare poteris nec resistere. Ecce jam totum Comitatum operuit calamitas, & nisi revertaris ad gratiam Regis, omne contra te provocasti Imperium. Sed audi consilium meum, & perge mecum ad præsentiam Domini nostri Regis: ubi tot invenies intercessores, quot Principes: Ego quoq; fideliter pro te agam; teq; in fide mea sub jurejurando, salvum & incolumem huc in tua reducam.* Itaque persuasus comes Adelbertus inductione Hattonis, receptâ fide & promissione seductoris ire consensit. Cùm ergo manè jam essent ituri, dixit comes ad Pontificem: *Domine placeat vestra Sanctitati, oro, priùs gustare aliquid, ne diuturno jejunio nimium hodie gravemur.* Erat autem via quatuor ferè milliarium Theutonicalium de castello Bambergensi ad Theris, ubi Rex Ludovicus finem negotij præstolabatur cum exercitu. Respondit Archiepiscopus comiti dicens: *Nimis est manè, non possum hac hora comedere.* Cumque castellum egressi pergerent, ac paululum processissent, dolosus ingemiscens Pontifex, clamavit dicens: *Heu quàm frustra petit, qui oblata spernit. Quare non acquievimus tuo consilio: ut vel parùm quid degustassemus; grave nobis erit totum jejunare diem.* Cui Adelbertus, *obsecro*, inquit, *Domine revertamur ad castrum & parùm comedamus: quoniam nec longè sumus digressi, nec tempus deerit nobis ad Regem progrediendi.* Ad quem Archiepiscopus. *Rectè*, inquit, *locutus es. Revertamur in castrum, & modicum comedamus.* Adelbertus comes nihil mali suspicatus de Pontifice, simplicibus auribus ejus verba in dolo prolata suscipiens, ad castrum cum eo revertitur. Dato, acceptóque prandio, denuo egrediuntur; & nullâ securitate aliâ interpositâ, simul ad Regem profecti sunt; mox verò, ut venerunt in exercitum Regis, Adelbertus capitur, & decreto Principum capitali sententiâ condemnatur. Qui videns se moriturum, Hattonem Archiepiscopum super jurata securitate inclamavit, dicens: *O Domine Episcope, ubi est fides tua, ubi promissio, ubi juramentum?* Ad hæc Archiepiscopus Comiti tale fertur dedisse responsum: *Ego, quod tibi juraveram, opere complevi, semel enim salvum & incolumem te reducturum in tua promisi: salvum & incolumem semel reduxi. Cur secundò egressus es? satisfeci juramento: qui non bis, sed semel te reducturum promisi.* Et Comes, *ô dolose Præsul*, inquit, *en tuis fraudibus deceptus innocens morior: sed crede mihi, quoniam citò recepturus es mercedem operis tui. Omnipotens Deus animam meam de tuis manibus indubitanter requiret.* Et tali quidem modo Comes Adelbertus Bambergensis, Nobilis, & strenuus comprehensus, capite truncatus est: & in Monasterio de suo patrimonio postea fundato in eo loco, ubi occubuit, sepultus. Est autem

Hattonis Archiepisc. dolus in comitem.

Hatto decepit comitem.

Ad castrum Hatto dolosus revertitur.

Comes capite truncatur.

tem

tem Cœnobio nomen Therissa, quod vulgò Tberis, circa Moganum Fluvium in Diœcesi Herbipolensi, non procul ab Hasfordia situm, nuncupatur, in eo videlicet loco, ubi quondam fuit castrum Adelberti Comitis: quod Ludovicus Romanorum Rex tertius, sicut diximus, cepit, & destruxit. De bonis verò memorati Comitis Adelberti, non solum prædictum Ordinis nostri Monasterium fundatum extitit, sed etiam Bambergensis Ecclesia in Episcopatum, ut legimus, per sanctum Heinricum sublimata fuit. Anno quoque prænotato, Benedictus Papa moritur: cui Leo Papa, ejus nominis quintus, Monachus Ordinis sancti Benedicti de Brandalo succedens, præfuit diebus quadraginta tantùm. Hic habebat in domo sua quendam familiarem, nomine Christophorum, hominem superbum, & dominandi cupidine inflatum: qui Presbyteratûs honore non contentus, Dominum suum conjecit in carcerem, die Pontificatûs sui quadragesimo: ubi ex animi mærore deficiens in brevi quidem mortuus est. Ipse itaque Christophorus, Leone dejecto, Pontificatum invasit, quem sicut malis artibus acquisivit, ita & citò, & turpiter amisit: & mensuram, quam Leoni Domino suo mensus fuerat, in sinum suum recepit. Nam septimo mense Pontificatu dejectus, in Monasterium detruditur: & Sergius ejus nominis tertius in Pontificatu subrogatur, & præfuit annis VII.

Cœnobium Theris.

Leo Pap. V. ex Monac.

Christoph. invasor Papatûs.

DCCCCVI.

Anno Harderadi Abbatis 16. Ungari per Imperium totum ubique sævientes, magnâ tandem clade suorum acceptâ retrocedere coacti sunt: qui tamen resumptis viribus acrius postea surrexerunt. Anno prænotato, obijt Otto Rex Gallorum, de quo longè suprà fecimus narrationem, apud sanctum Diònysium, ut suprà diximus, more regali sepultus. Hic Fratrem reliquit superstitem nomine Rupertum, virum industriâ, & audaciâ plurimum, qui post mortem fratris in verba Caroli Regis Novelli Gallorum jurans, Ducatum totius Galliæ Celticæ ab eo suscepit. Verùm postea Regem deserens, multa in eum mala commisit, quem mori etiam in carcere fecit, ut suo plenius loco dicemus, partímque diximus.

Ungari devastant Imperium.

Otto Rex Gallorum obijt.

Rupertus Galliæ Celticæ.

Fuit his temporibus magno apud Carolum Regem pretio, Heinricus Dux Saxonum, qui post Conradum primum Rex Romanorum factus, multa prælia fortiter gessit, cujus pater fuit Otto Dux Magnus Saxoniæ, mater Hadvvigis, avus verò paternus Dux ille Magnus Saxonum Lutolphus, qui de stirpe Widekindi Regis, ac primi Christiani descendit. Hic Lutolphus habuit filios duos, Brunonem & Ottonem, patrem Heinrici; quorum prior Bruno post obitum Patris cum totius Saxoniæ ducatum administrâsset per annos aliquot, exercitum contra Danos duxit ad pugnandum, qui Saxonum fines crebrâ irruptione turbaverant, & inundatione aquarum repentinâ circumfusus, non habens locum pugnandi, aut fugiendi, perijt cum omni exercitu, fratri natu quidem minori, sed omni virtute multò potiori relinquens Ducatum. His duæ fuerunt sorores, quarum altera vocabatur Mathildis, quæ Ludovico Regi nupserat Romanorum, Arnulfi Imperatoris filio, de quo liberos non suscepit. Altera verò Gerberga nomine, cuidam magno Principi Gallorum nupsit.

Heinricus Dux Saxon. potens.

Lutolphus Dux magnus Saxoniæ.

DCCCCVII.

Anno Harderadi Abbatis 17. Carolus Rex Gallorum, cum memorato Saxonum Duce Heinrico potentissimo fœdus inire statuit, & pro eo in Sa-

Carolus Rex Gallorum fuit.

in Saxoniam perſonaliter venit, qui cernens tantam Ducis potentiam, obſtupuit, & ejus amicitiam inſtantius poſtulavit. Nam iſte Heinricus ab eo tempore, quo Saxones fidem Chriſti ſuſceperunt per Carolum Imperatorem Magnum compulſi, primus liberè Saxonibus imperavit.

DCCCCVIII.

Rudolphus Epiſc. Herbipolenſis obijt.

Anno Harderadi Abbatis 18. obijt Ruodolphus Epiſcopus Herbipolenſis in die inventionis ſancti Protomartyris Stephani, quæ eſt tertia dies menſis Auguſti. Poſt hunc in Pontificatu Peapolitano ſucceſſit Pracholfus, & præfuit annis ferme quatuor, ut legitur. Hoc ipſo anno Ungari devaſtaverunt Bavariam; & multis Chriſtianorum millibus interfectis, cum præda, & ſpolijs in ſua redierunt.

Ludovicus Berengariũ Tyrannum pellit.

Eodem quoque tempore, Ludovicus filius Boſonis in Italia, Berengarium tyrannum expulit, & ſibi regnum uſurpavit. Cùmque totius Italiæ regno pro ſuo arbitrio liberè potiretur, dimiſſo exercitu, Veronam cum paucis ingreditur, captúſque à civibus per traditionem, & revocato Berengario, lumine oculorum excæcatur. Berengarius autem ex tunc potenter tyrannizat in Italia non ſine multorum contumelia.

DCCCCIX.

Eberhardus Monachus Trevirenſ.

Anno Harderadi Abbatis 19. obijt Eberhardus Monachus, & Scholaſticus ſancti Matthiæ Apoſtoli in ſuburbano Trevirorum, qui intercetera ingenij ſui monimenta complura ad hiſtoriam Trevirorum addidit, vitam quoque ſanctorum Eucharij, Valerij, & Materni primorum Trevirenſium Pontificum, tam metro, quàm proſâ elegantiori ſtylo conſcripſit. Hymnos etiam varios, cantus, & proſas in laudem Sanctorum plures edidit; ac diverſa Epigramata lucubravit. Poſt hunc Richardus monaſticæ ſcholæ præficitur, quam ſcribendo, & docendo per annos fermè 16. ſtrenuè gubernans, multos in omni ſcriptura diſcipulos eruditos inſtituit.

S. Wymo ex Monach. Archiepiſc.

Anno prænotato, ſanctus Wymo Corbejenſis in Saxonia Cœnobij Monachus, in Archiepiſcopum Eccleſiæ Bremenſis eligitur: vir doctus, atque ſanctiſſimus, & præfuit utiliter annis 18. quibus exactis, pro Dei amore tranſivit in Gothiam, annuncians ibidem degentibus fidem Chriſti: quo ferente auxilium, totam penè inſulam ad agnitionem veritatis convertit. In eadem inſula tandem in Domino quievit, & tam in vita, quàm poſt mortem infinitis penè fertur coruſcâſſe miraculis. Hujus ſanctiſſimi Præſulis Wymonis diſcipulus, & comes peregrinationis fuit Sigebertus, memorati Cœnobij Monachus, in omni varietate ſcripturarum doctiſſimus, qui mortuo in Gothia ſancto Wymone, ad Corbejam reverſus, vitam, peregrinationem, & miracula ejus, gemino deſcripſit eloquio, videlicet proſâ ſimul, & metro. Alia inſuper nonnulla edidit, quibus ſui memoriam immortalitati conſecravit.

Sigebertus Monachus Corbejæ.

Ungari devaſtant Saxoniam & Thuringiã.

Anno etiam prænotato, Ungari gens nimium inquieta, factâ denuo irruptione Thuringiam ſimul devaſtant, & Saxoniam; ſed virtutem, & potentiam Heinrici Ducis Saxoniæ non ferentes, retrocedere coacti ſunt, multas tamen villas, & oppida funditus incendio deſtruxerunt.

DCCCCX.

Adelbero Monachus S. Aurelij.

Anno Harderadi Abbatis 20. Adelbero Monachus hujus Cœnobij ſancti Aurelij Hirſaugienſis, Luthelmi diſcipulus, in omni varietate ſcriptura-

pturarum doctissimus, postulante Abbate, & Conventu ad Moguntiam mittitur, & in Monasterio sancti Albani Scholasticus ordinatur; ubi Monachos in omni scientia gloriosè instituens, magnam eruditionis suæ famam, & laudem obtinuit: qui non multos post annos, jussione Herigeri Moguntini Archiepiscopi, Abbas Monasterij sancti Ferrucij factus est.

Anno prænotato, Ungari terminos suos denuo cum magno exercitu egressi, Franciam orientalem, Saxoniam, & Allemanniam, quæ nunc Suevia dicitur, devastant, igne, ac ferro omnia demolientes. Hinc moti Principes, & Duces dictarum Provinciarum, plura cum eis bella, non satis fortunatè gesserunt, & multus Christianorum sanguis effunditur. Ungari devastat Fräciam & Sueviam.

DCCCCXI.

Anno Harderadi Abbatis 21. Franci orientales & Saxones iterum pugnaverunt cum Ungaris, & multa ab eis damna, tam rerum, quàm corporum, multo tempore sustinere compulsi sunt. Anno prænotato 14. die Kalendarum Septembrium, hoc est, nonâ decimâ die ipsius Mensis Augusti, obijt sancta Richardis nostri ordinis Abbatissa, quondam Imperatrix, Caroli Grossi relicta uxor vidua: mulier S. conversationis, quæ multis post mortem coruscavit miraculis. Claruit hisdem quóque temporibus Wilhelmus ex Comite Monachus Cœnobij Gellonensis, vir magnæ humilitatis, & eximiæ coram Deo & hominibus sanctitatis, qui ardentem clibanum suo scapulari purgavit, & in nullo læsum est vestimentum. Multis quóque alijs & signis & virtutibus, tam vivus, quàm mortuus valde clarus enituit, & in SS. Catalogum relatus est, cujus festum quinto Kalend. Junij colitur. Ungari pugnant cum Francis. S. Richard. ex Imperatrice Monialis. S. Wilhel. mus ex Comite Monachus.

DCCCCXII.

Anno Harderadi Abbatis 12. obijt Ludovicus Romanorum Rex ejus nominis tertius, qui propter tyrannidem Berengariorum in Italia suo tempore sævientium, ad coronam Imperij non pervenit. Hic filius quondam Arnulfi Imperatoris, paululum ante vitæ finem uxorem duxerat Lucardem, vel ut alij scribunt, Mathildem filiam Ottonis magni Ducis Saxonum, Sororem videlicet Heinrici postea Imperatoris I. ut quidam scriptores voluerunt. Sed eorum mihi sententia verior apparet, qui uxorem ejus filiam fuisse dicunt Lutolfi Ducis Saxonum, sororem videlicet Ottonis, de quibus superius anno Harderadi Abbatis 16. plenius dictum est. Regi autem Ludovico cùm non esset filius, post mortem ejus omnis populus Francorum Orientalium & Saxonum quærebat diadema imponere Regni prænominato Duci Ottoni, filio Lutolfi magni: qui jam senio gravatus, onus subire Imperij recusavit. Ejus autem consilio Conradus Dux filius Conradi quondam Ducis Lotharingiæ, quem occisum ab Adelberto Bambergensium comite diximus, Romanorum Imperator Principum electione designatus fuit. Ludovicus Rex Rom. obijt. Otto Saxö. Dux Mag.

Anno prænotato moritur Bernardus Episcopus Spirensis Monachus ante Pontificatum Ord. Divi Patris Benedicti, cui successit in Episcopatû, Amalricus ejus nominis II. & præfuit annis 25. mensibus decem. Alibi legitur, quòd annis præfuerit 35. quod magis videtur convenire veritati pro eo, quòd anno Christianorum nongentesimo quadragesimo Mercke cum omnibus appendicijs suis ab Ottone I. in beneficium acceperit. Eodem quoque anno moritur Dracholfus ex Monacho novæ civitatis, Amalricus fit Episcop. Spirensis.

prope Rotenfels, Episcopus Herbipolensis, in ordine Pontificum decimus. Cui Successit Diodo, & præfuit annis 24. mensibus duobus, diebus quatuordecim, vir prudens & religiosus.

Diodo fit Episc. Herbipolensis.

DCCCCXIII.

Conradus I. Rex fit Romanorum.

Anno Harderadi Abbatis XXIII. Conradus filius illius Conradi, quem comes Adelbertus occidit, Francorum ex genere natus, vir strenuus, bellorúmque exercitio doctus, omnium electione Principum regnum accepit, & annis septem sine corona Imperiali regnavit: quem ultimum fuisse constat de stirpe Caroli Magni Imperatoris inter Reges Orientalium Francorum. Sub quo isti fuerunt potentissimi Germaniæ Principes. Arnulphus dux in Bavaria, qui & Arnoldus more Saxonum dictus est. Burkardus Allemannorum dux, qui nunc Suevi nominantur. Eberhardus potentissimus dux Francorum Orientalium. Henricus dux magnus Saxonum. Giselbertus dux Lothariensium, qui uxorem habuit Girbergam sororem prænominati Henrici ducis Saxonum, simul & Thuringorum. Anno prænotato Berengarius secundus Regnum usurpavit in Italia, & sicut scribit Eutrandus Ticinensis Diaconus, multam in populo tyrannidem exercuit, & Clerum odio maximè persecutus est.

Berenga. II. sævit in Italia.

DCCCCXIIII.

Anno Harderadi Abbatis XXIIII. Ungari ad depopulationem Imperij rursus effusi, à Suevis & Bavaris juxta fluvium Enum, qui vulgariter Ine dicitur, in magno numero fuerunt occisi. Qui mox viribus resumptis, totum ferè Imperium pervagantes pervenerunt usque ad Basileam, omnia gladio & igne crudeliter devastantes. Monasterium quoque Fuldense in Buconio nemore situm, in finibus Francorum Orientalium, cum oppido adjacente incendio subverterunt.

Ungari fŭduntur ab Alemañis.

Anno prænotato, memorati Principes Burkardus dux Sueviæ, Eberhardus dux Franciæ, Arnoldus dux Bavariæ, Heinricus dux Thuringiæ Saxoniæq́;, & Giselbertus dux Lotharingiæ, cum quibusdam aliis Episcopis atque Principibus, Regi Conrado cœperunt esse rebelles; quos ille tam sapientiæ vigore, quàm fortitudinis robore superans ad fidelitatem revocavit. Arnolphus tamen Bavariæ dux non ferens Regis potentiam, cum uxore & filiis declinavit ad Ungaros, & mansit ibi usque ad mortem illius.

Principes Regi fiunt rebelles.

Arnul. Dux Bavariæ.

DCCCCXV.

Anno Harderadi Abbatis 25. Hatto Archiepiscopus Moguntinus moritur, cui Herigerus succedens præfuit annis viginti sex, vir moribus & eruditione præclarus: qui Ecclesiam suam utiliter rexit. Claruit his temporibus Betto Monachus nostri Ordinis, & Præpositus Monasterij sanctæ Columbæ in Gallia, vir in omni genere doctrinarum eruditus, nec minus vitâ, quàm eruditione præclarus, qui propter utriusque doctrinæ scilicet ac vitæ meritum in Episcopum Antisiodorensis Ecclesiæ sublimatus est, quam verbo simul & exemplo gloriosè modestissiméque regens, non sine opinione sanctitatis tandem in Domino quievit, cui & alius nostri Ordinis Monachus successit. Sanctus quoque Wibertus ex comite Monachus, hæc tempora reddidit clariora. Is enim in sæculo quondam dives & potens, divino tactus amore, insigne

Hatto Archiepiscop. obiit.

Betto ex Monacho Episc. Antisiodor.

S. Wibertus ex Comite Mon. Gemblacensis.

insigne Monasterium Gemblacense nostri Ordinis in Diœcesi Leodiensi suis impensis à fundamento construxit, & de omnibus necessarijs abundanter & copiosissimè providit. Consummatis verò omnibus, quæ ad novi Monasterij perfectionē videbantur necessaria & opportuna, introductisque Monachis & Abbate, deposito cingulo militari, & ipse fundator in eodem Cœnobio Monachus factus est, & vitam suam in omni puritate Religionis & sanctitatis consummavit, mortuusque Sanctorum Catalogo insertus est; cujus conversationem mores & vitam Sigebertus Monachus ibidem postea descripsit. Claruit his ipsis quoque temporibus sancta Wiboradis virgo, Monialis apud Cœnobium sancti Galli in Suevia, sub regula Divi Patris Nostri Benedicti pro Christi amore inclusa, magnæ Religionis & sanctitatis fæmina, quam omnipotens Deus prophetiæ spiritu illustravit. Nam ipsa prædixit sancto Udalrico tunc adolescenti, & inter Monachos dicti Monasterij conversanti, quòd Augustanus esset præsul futurus, & in virum magnum coram Deo & hominibus sublimandus; cujus Prophetiæ quàm vera fuerit prædictio, novit omnis Alemannorum Ecclesia. Año quoque prænotato Anastasius Papa tertius, qui Sergio successerat, moritur: & Lando patriâ Romanus in locum ejus ordinatur, qui præfuit mensibus 7. & ob id nihil memoriâ dignum agere potuit.

S. Wiboradis Monialis apud S. Gallum.

Lando fit Papa.

DCCCCXVI.

Anno Harderadi Abbatis 26. obiit Lando Papa Romanus, cui in Pontificatu successit Joannes ejus nominis decimus, filius Sergij Papæ, & præfuit annis 13. mensibus 3. qui Saracenos expulit de Italia, qui tandem captus à Romanis in carcere moritur. Ejus temporibus Ungari pluries Italiam ingressi, maximâ Italienses calamitate multo tempore affecerunt, pueros, virgines, & fæminas abducentes captivas, senio verò confectos omnes crudeliter necantes. His ferme temporibus Ursus ejus nominis secundus venetorum Dux, in ordine Ducum nonusdecimus, posteaquam annis ducaverat novem, rebus omnibus quàm potuit optimè dispositis, principatum dimisit, & valedicens sæculo, Monachus est in Cœnobio sancti Felicis in nostro ordine factus, ubi sanctissimè vivens miraculis claruit.

Joañ. Pap.

Unga. graviter devastant Ital.

S. Ursus ex Duce Monachus.

DCCCCXVII.

Anno Harderadi Abbatis 27. Indictione Romanorum quintâ sanctus Ratbodus Præsul Ecclesiæ Trajectensis quartus decimus, tertio Calend. Decembris, migravit ad Dominum Pontificatûs sui anno 18. sepultus apud Daventriam, ubi residere in Episcopatu antea consueverat. Hic ante Pontificatum Monachus Nostri Ordinis fuit in omni genere Scripturarum doctissimus, qui scripsit inter cætera ingenij sui opuscula, vitam sancti Gerhardi. Laudes sancti Martini Episcopi Turonensis. Laudes sancti Bonifacij primi Archiepiscopi Moguntini & Martyris. Vitam quoque sanctæ Amalbertæ virginis Christi ac Monialis nostri ordinis. De sancto quoque Willebrordo Episcopo flores. Sermones & homilias plures lucubravit. Claruit hisdem quoque temporibus Adzo, qui & Heinricus, Abbas Monasterij Luxoviensis in Burgundia, vir magnæ Religionis & sanctitatis, nec minus eruditione scripturarum, quàm morum integritate venerandus; qui inter cætera ingenij sui opuscula descripsit Vi-

S. Ratbodus ex Monach. Episc. moritur.

Adzo, qui & Heinric. scriptor.

tam & miracula sancti Waldeberti tertij Abbatis Luxoviensis in uno volumine. Alia quæ composuit, in manus nostras necdum venerunt.

DCCCCXVIII.

Harderad9 Abb. quartꝰ moritur.

Anno Harderadi Abbatis 28. inchoato, Ungari Basileam funditus destruxerunt, multis hominum millibus occisis. Anno prænotato Harderadus Abbas senio & infirmitate gravatus, post multos in regimine Monasterij habitos labores beato fine consummatus, decimâ die mensis Augusti, hoc est, in festo sancti Laurentij Martyris ad Dominum migravit, in Ecclesia sancti Aurelij Præsulis cum antecessoribus suis non sine opinione sanctitatis eum honore sepultus. Præfuit autem satis utiliter Monasterio suo Hirsaugiensi in multa providentia & sanctitate annis 27. mensibus 8. diebus verò 19. sub cujus regimine fratrum numerus auctus fuit simul & rerum substantia.

De Rudolpho hujus Monasterij Hirsaugiensis quinto Abbate; qui præfuit annis septem, mensibus quoque septem, diebus undecim.

Rudolphus fit Abbas quintus.

Mortuo Harderado Abbate Hirsaugiensium Reverendissimo, atque sepulto anno & die memoratis; convenerunt in unum filij Conventûs pastore orbati, undecimâ die mensis Augusti: habitóque inter se necessario ex more tractatu, Rudolphum senem Monachum atque Presbyterum ex numero fratrum super se pastorem constituerunt: qui ordinatus in Abbatia præfuit annis septem, mensibus totidem diebus undecim. Sub cujus magisterio regularis disciplinæ observantia cœpit aliquantulum tepescere, & paulatim à pristino fervore declinare. Fuit enim vir nimium pius, ne dicam remissus, otio deditus & umbræ: qui fervorem sanctæ conversationis nec in se conservare studuit: nec errores delinquentium ea quâ debuisset diligentiâ, correxit. Natione fuit Theutonicus, patriâ Suevus, de magna & nobili Comitum prosapia ortus. Unde eùm fratres illum ad curam pastoralem experti inutilem, ab officio postea conarentur deponere, metu & potentiâ amicorum ejus deterriti, prævaluerunt, qui contrariam partem defensarunt. Compulsi ergo patientiam necessariò habuerunt, quousque tandem Deo illum vocante de medio, vitam minùs regimini utilem morte honestâ commutavit. Nam etsi ad curam animarum prorsus videretur inutilis, vitæ tamen propriæ honestatem in omnibus custodivit: & magis ad quietem vitæ Monastieæ, quam ad laborandum in arduis natus esse videbatur.

Regularis disciplina tepescere cœpit.

Magna parentela Rudolphi.

DCCCCXIX.

Ungari devastant Lotharingiā.

Anno Rudolphi Abbatis S. Aurelij Hirsaugiensis primo Ungari denuo fines suos in multitudine magna egressi sunt, transeuntésque per Alemanniam & Alsatiam, Lotharingiam invadunt, & infinita reipublicæ Christianorum ubique damna & mala intulerunt. Anno prænotato tertiâ & vicesimâ die mensis Decembris obiit Conradus Rex Romanorum ejus nominis primus, in Monasterio S. Bonifacij Martyris atque Pontificis apud Fuldam ante Altare S. Crucis ut ajunt sepultus. Hic ultimus

Conradus Rex Romanorū obijt.

mus Regum de stirpe Caroli magni apud Francos orientales extitisse memoratur; qui prius quàm moreretur, lecto decumbens infirmus, ac requisitus à Principibus, quem sibi designaret successorem in regno, respondit: *Meliorem novi neminem Henrico Duce Saxonum, qui cùm sit vir prudens, dives, fortis, potens, & optimus, collapsum regni statum facile recuperabit. Ipsum consilio meo confidenter eligite: quia potens est vos & imperium defensare.*

DCCCCXX.

Anno Rudolphi Abbatis secundo, indictione octavâ Heinricus Dux Saxoniæ potentissimus filius Ottonis magni, Principum electione Rex Romanorum constituitur, & regnavit sine corona imperiali annis ferme 18. Hic cùm non haberet gratiam prædecessoris sui Regis Conradi, propter morum probitatem, & insuperabilem animi virtutem, tamen idem Rex, sicut diximus, in extremis constitutus fratre proprio prætermisso successorem illum designavit. Cui cùm unctio & diadema ex more offerrentur ab Herigero Moguntinensium Archiepiscopo, non sprevit, nec tamen suscepit, sed dixit: *Satis mihi est, ut præ majoribus meis Rex dicar & designer divinâ & vestrâ pietate annuente. Penès meliores verò nobis unctio sit ac diadema: quoniam tanto honore nos arbitramur indignos.* Placuit iste sermo coram universa multitudine, dextris in cælum levatis, nomen novi Regis cum laude clamantes ad sydera diutius extollebant. Henricus I. fit Rex Romanorum.

Anno prænotato obiit Carolus Rex Galliarum in carcere, de quo in superioribus plura diximus, Peronæ sepultus, ubi & fuerat locus carceris, anno ætatis suæ quinquagesimo quarto, regni autem vicesimo sexto, à carcerati verò custodia vix quinto. Cujus exitio plures mæsti Rudolpho Regi ac Heriberto homicidij facinus imponebant. Id verò nō in aperto: unde & Wilhelmus Nortmannorum Dux auditâ morte Caroli prænominati Regis, ab interioribus insulis maris pyratas evocavit, eisq; aditum dedit, atque in Pagum Lemovicinū Arvernicumq; ire concessit. Quibus Rudolphus Rex cum suis occurrens, eos penè omnes interfecit, ita quòd paucissimi evaserunt, Aquitanis Regi Rudolpho auxilia ferentibus. His quoque temporibus Artholdus Monachus Cœnobij S. Remigij Rhemensis jubente memorato Rege Rudolpho, & populo eligente Archiepiscopus Rhemorum ordinatus est, vir modestus, vitâ & conversatione sanctissimus, cujus probitas Ecclesiæ suæ filios ad regulam bene vivendi optimè provexit, cùm & verbo utilem se exhibuerit atque exemplo. Carol. Rex in carcere moritur. Arthold. fit ex Monach. Archiepisc.

Anno etiam præscripto moritur Ayrardus ex Monacho Nostri Ordinis Noviomensis Episcopus, vir moribus & doctrina multum venerabilis, qui non minus vitæ merito, quàm integritate sermonis atque doctrinæ populum sibi commissum in omni puritate strenuè gubernavit. Huic in Pontificatu Noviomensi Regis Decreto, & amicorum petitione successit Walbertus Corbejensis Monasterij Abbas in Gallia, vir doctus in scripturis tam divinis, quàm sæcularibus, vitâ ac moribus strenuus ac liberalis, & cui totius honesti decus admodum placuit semper. Walbertus ex Abbate Episc. Noviomensis.

Fuit his diebus Lupus Acinarius Vasco miles Rudolphi Regis Gallorum prænominati, vir fortis & strenuus, qui equum ferebatur habere plus quàm centum añorum ætatis, & adhuc toto corpore validissimum, sanum, robustum & velocissimum ad currendum. Anno etiam præsignato moritur Hugo Abbas Fuldensis, cui mox in Abbatia Fratrum ele- Equus plus quam 100. annorum.

ctione successit Helemfridus, & præfuit annis XVI. vir magnæ prudentiæ & sagacitatis, de quo plura narrantur. Claruit his quoque Hildovinus ex Abbate Monasterij Lobiensis nostri Ordinis post Stephanum Tungrensium sive Leodicensium in Lotharingia per Carolum Regem Gallorum, & populi electionem promotus Episcopus, vir in divinis scripturis eruditissimus, & sæcularium litterarum non ignarus: sed, ut Richerus Monachus est auctor, nimium factiosus: nam per Hermannum Archiepiscopum Coloniensium ordinatus Episcopus mox illis adhærens favere cœpit, qui cum Ruperto duce in Regis abjectionem conspiraverunt. Quod cùm Regi Carolo innotuisset, eum de Pontificatu expulit, & Richerum sive Richarium Brumiensis Cœnobij Abbatem, qui Reginoni successerat, in Episcopum Leodicensis Ecclesiæ postulante populo promovit. Qui cùm ab Hermanno prænominato Coloniensium Archiepiscopo argueretur, quòd Episcopi viventis, & de nullo crimine convicti, seu confessi sedem præsumeret occupare, jussu Regis Romam proficiscitur, & coram summo Pontifice Joanne X. & negotij sui causam & Regis est prosecutus sententiam. Papa verò in Hildovinum desertorem indignans, eum ab Episcopatu per sententiam amovens, Richarium ordinavit Pontificem, & datâ benedictione ad Tungros remisit. Nec multò post etiam Hildovinus Romam profectus est: sed nihil penitus à summo Pontifice obtinuit. Desertus igitur ab omnibus venit ad Hugonem tunc assertum Regem Italiæ, conquerens illi, quas patiebatur injurias. A quo primùm Veronensis Episcopus constitutus est, & non longè post Mediolanensium Archiepiscopatum ejusdem tyranni donatione obtinuit. Qui inter cetera ingenij sui opuscula, cùm adhuc esset Abbas in Monasterio Lobiensiũ scripsit gesta & successionẽ Abbatum ejusdem Cœnobij, volumine uno. Epistolas quoque non inelegantes complures edidit, & varios sermones ad fratres. Scribit Eckardus Abbas & plerique alij, quòd Hildovinus cùm esset Abbas Monasterij Lobiensis, datâ pecuniâ Giselberto Lotharienfium Duci, Pontificatum Leodicensium sibi comparaverit; & propptereà velut Simoniacus tam à Rege, quàm à Papa justè fuerit repudiatus. Sed nos Floduardo presbytero, & Richero Monacho Rhemensibus Gallicæ Historiæ diligentissimis scriptoribus plus fidei in hac parte duximus tribuendum: qui asserunt Hildovinũ non à Duce Giselberto, sed à Rege Carolo sine alicujus muneris interpositione Pontificatu Leodicensis Ecclesiæ simpliciter fuisse donatum. Ratherus etiam Lobiensis Cœnobij Monachus, Hildovini prædicti auditor atque discipulus, & multo tempore in tribulatione socius, magistro translato ad Episcopum Archipræsulatûs Mediolanensis Ecclesiæ, ipse hac tempestate in Pontificatu Veronensi Hugonis donatione successit: Vir miræ simplicitatis, sed magnæ in omni varietate scripturarum eruditionis atque doctrinæ, multis calamitatibus sævientis fortunæ subjacuit. Nam pulsus per Hugonem Pontificatu, propptereà, quòd cum Veronensibus intromisisset Arnulfum Ducem Bavarorum ipsi Tyranno molestum, Papiæ relegatur in exilium, denuoque ad Ecclesiam suam reversus iterum postea expellitur: cui jam spes nulla fuit amplius revertendi. Tandem Italiâ dimissâ in Germaniã revertitur, & per Brunonem Archiepiscopum Coloniensem, post Farabertum, qui Richario Brumiensi successerat, Leodicensis

Hildovinus ex Abbate fit Episcop.

Richarius ex Abb. fit Episcopus.

Hildov. fit Episc. & postea Archiepiscopus.

Eckardus Abbas.

Floduardus Presbyter.

Richerus Monachus.

Ratherus ex Monach. Episcopus.

Ratherus pellitur.

dienſis Epiſcopus conſtitutus eſt, anno videlicet Domini DCCCCLIV. Indictione duodecimâ. Inde quoque pulſus anno ſequente per Regenherum Montenſem comitem, & in ejus locum ordinato Balderico Pontifice ad Monaſterium ſuum Lobienſe, unde cum Hilduino exierat, reverſus eſt: & vitam in ſancta converſatione deinceps conſumavit. Scripſit autem inter cætera librum unum, cùm eſſet Papiæ relegatus, ærumnas & calamitates ſuas continentem. Alium quoque de ſecunda expulſione ſua edidit, quem phreneſim prænotavit. Tertius ab eo nominatur inefficax, quem compoſuit de ſuis ærumnis atque miſerijs, ultimò de Pontificatu Leodienſi expulſus. Opus etiam ſcripſit in libris ſex, quod Agnoſticon prænotavit. De corpore quoque & ſanguine Domini librum unum. Confeſſionum ſuarum librum unum. Contra hæreticos, qui nominantur Anthropomorphitæ, qui Deum membris aſſerunt conſtare humanis, librum unum. Vitam ſancti Urſmari Lobienſis Abbatis. Alia quoque nonnulla edidit, quæ ad manus noſtras hactenus non venerunt. Moriturus tandem año Domini DCCCCLXXIV. hoc inſculpi monoſtichon ſuo fecit ſepulchro, dum viveret. Ratherius Præſul, ſed ter Ratherius exul. Et hic viri hujus doctiſſimi vitæ curſus ſimul & exitus fuit. *Rather. hujus opuſcula & libb.*

DCCCCXXI.

Anno Rudolphi Abbatis tertio, Adelbero Monachus hujus Cœnobij quondam Hirſaugienſis, quem ad Monaſterium ſancti Albani Moguntiam ad inſtitutionem Monachorum miſſum, ſuprà diximus, anno Harderadi Abbatis viceſimo, juſſione Herigeri Archiepiſcopi factus eſt Abbas Monaſterij ſancti Ferucij in Blidenſtat: Vir in omni ſcientia ſcripturarum doctiſſimus, & in obſervantia regularis diſciplinæ valde ſtrenuus, qui vigorem Cœnobiticæ integritatis in eodem Cœnobio magnificè reſtauravit, ſéque Paſtorem animarum non minus exemplo, quàm ſermone in omnibus utilem ſemper exhibuit. *Adelb. noſter fit Abbas S. Ferucij.*

Anno prænotato ſextâ die menſis Martij, obijt Luthelmus Monachus, & Scholaſticus hujus Cœnobij ſancti Aurelij Hirſaugienſis, natione Suevus, eruditione doctiſſimus: qui uno & triginta annis Magiſter ſcholarum apud ſanctum Aurelium extitit, & Monachos in omni genere doctrinarum magnificè ſemper erudivit. Quo mortuo, Herbordus Monachus in Magiſterio ſcholarum ei ſubſtituitur, homo & ipſe doctus, tam in litteris ſæcularibus, quàm in divinis ſcripturis, metro exercitatus, & proſa: qui præfuit annis XVI. His etiam temporibus Theodericus Comes de Ringelnheim in partibus Saxoniæ Monaſterium noſtri Ordinis fundavit, quod uſque in hunc diem Ringelnheim dicitur: quod prædijs, & reditibus magnificè dotans, Abbati, & Monachis tradidit poſſidendum. Hujus Comitis Theoderici filiam nomine Mathildem, Heinricus Romanorum Rex primus habuit uxorem, quæ peperit ei Ottonem, poſtea Imperatorem ejus nominis primum, Brunonem Archiepiſcopum Colonienſem, Heinricum Ducem Bavariæ: & filias quatuor, quarum prima nomine Mathildis Abbatiſſa fuit prima in Quitelleburg: Getburgis altera primò nupſit Lothario Regi Gallorum, quo mortuo, uxor data fuit Giſelberto Duci Lotharingiæ: Tertia Rixſa nomine nupta fuit Rudolpho Duci Bavariæ: Quartam Haduigem nomine Hugo Pariſienſis Comes, poſtea Rex Gallorum habuit uxorem, ſicut in hiſtoria Saxonum legimus, & multi ex his Principes ſurrexerunt. *Luthelmus ſchola moritur. Herbordus ſuccedit.* *Uxor & filij Regis Henrici I.*

Anno

Heinricus Rex debellat Suevos.

Anno etiam præsignato Heinricus Rex magno procerum adunato exercitu perrexit ad pugnandum contra Burckhardum Ducem Suevorum, cujus filiam habuit uxorem Rudolphus Dux Burgundionum, qui post interfectionem Ruperti Regis Galliarum, Patris Hugonis Comitis, sive Ducis memorati Parisiensis, fratris verò quondam Ottonis Regis, ab inimicis Caroli Regis incarcerati Rex elevatus est, sicut & Rupertus Decessor ejus. Bürckhardus verò Dux, licet bellator esset acerrimus, præsentiens tamen se congressum Regis Heinrici sustinere non posse, tradidit ei semetipsum cum universis urbibus, & populo suo. Eodem quoque anno Arnulphus, qui & Arnoldus, Bavariæ Dux, qui à facie Conradi Regis cum filijs & uxore declinavit ad Ungaros, inde reversus magno cum honore à Bavaris recipitur, & regium nomen, ut sibi assumere velit, ab eis nimium rogatur. Unde populari favore denuo in superbiam elevatus, contra Heinricum Regem cœpit esse rebellis. Heinricus verò rex, cùm inter omnes regni Principes unanimiter sibi obtemperantes Arnolfum solum resistere cerneret, collecto exercitu prævalido Bavariam intrat: eum in civitate Ratisponensi obsidione circumvallavit: quod ille videns, séq; Regi non posse resistere perpendens, portis apertis egressus est, & gratiam ejus postulans humiliter impetravit. Hic est Arnulfus ille, super cujus denotatione S. Udalrico Augustensi Episcopo, ut in libro gestorum ejus legitur, in visione ostensus est gladius sine capulo: qui frustra Rex fieri cupiens, invasor regni extitit, & pro hac ambitione destructis Ecclesijs Christi, earum redditus contra Deum, & æquitatem suis militibus in beneficium temere concessit.

Arnulfus Dux Regi subjicitur.

Arnolfus persequitur Eccl.

DCCCCXXII.

Diethardus Monachus S. Aurelij.

Anno Rudolphi Abbatis quarto, Indictione decimâ, obijt Diethardus Monachus & Presbyter hujus Cœnobij sancti Aurelij Hirsaugiensis, vir tam in divinis scripturis, quàm in sæcularibus litteris egregiè doctus, metro & prosâ scriptor exercitatissimus: nec minùs sanctimonia vitæ, quâ illustratione scientiæ æternâ memoriâ dignus, qui multis annis in regimine scholæ monasticæ Luthelmi coadjutor extitit, & quædam non contemnendæ lectionis opuscula lucubravit, ut Menfridus est auctor: quæ tamen priorum negligentiâ Patrum ab alijs hodie nequeunt discerni.

Galdericus ex Monach. Episcopus.

His quoque temporibus claruit Galdericus ex Monacho nostri Ordinis Episcopus Antisiodorensis, vir moribus integer, & Pastor animarum vigilantissimus: qui verbo & exemplo multos ab iniquitate convertit ad Christum, ad quem tandem non sine opinione sanctitatis transivit. Radbodo Trevirorum Archiepiscopo his temporibus mortuo, Rutgerus in Pontificatu successit: vir multæ lectionis, & eminentis doctrinæ: qui inter cetera ingenij sui opuscula ex sententijs Patrum, & Epistolis summorum Pontificum volumen quoddam Decretorum post Isidorum Hispalensem in unum comportavit, quod in Concilio Episcoporum apud Treviros celebrato, auctoritate omnium approbatum fuit.

Rutger. fit Archiepisc. Trevirorũ.

DCCCCXXIII.

Ungari devastant Imperium.

Anno Rudolfi Abbatis quinto, Ungaris Franciam Orientalem, Alsatiam, Sueviam, Saxoniámque depopulantibus, Heinricus Rex juxta Urbem Mersburg, quæ dicitur Martis Castrum, congressus cum eis, ac pro adipiscenda victoria vovens Deo, se hæresim Simonicæ pravitatis de regno suo

gno suo pro viribus eradicaturum, inæstimabili eos cæde percutiens, penè usque ad internecionem ultimam delevit. His quoque temporibus Heinricus Rex Romanorum ejus nominis primus Ecclesiam Misnensem fundans eam in Episcopatum erexit, & multis prædijs, castellis, viculis, & possessionibus egregiè dotavit, muniénsque civitatem turribus & muris, fortissimum Christianis contra incursiones Ungarorum fecit esse præsidium. Cujus Ecclesiæ primus Episcopus fuit Burckhardus Monachus nostri Ordinis de Cœnobio S. Joannis in civitate Magdeburgensi assumptus, vir tam in divinis scripturis, quàm in sæcularibus litteris egregiè doctus, qui non minus exemplo, quàm verbo populum sibi commissum ad justitiam erudivit. Rex Heinricus Ungarorum cupiens insolentiam refrænare, quoscunque fures, latrones, sicarios & proscriptos manu fortes, quos ad bellandum aptos & idoneos invenisset, indultâ eis veniâ, agros eis dedit & arma, legionemque faciens ex eis ad debellandum Barbaros emittebat, sub pœna capitis interdicens illis civium læsionem.

Misnensis Episcopatus fundatur.

Heinricus Rex latrones facit milites.

Anno prænotato moritur Adelhardus Monachus hujus Cœnobij S. Aurelij Hirsaugiensis, vir sanctissimæ conversationis, & tanquam alter Job vivum & unicum exemplar patientiæ, totiusque speculum virtutis; qui sub Harderado quondã Abbate, in omni scientia scripturarũ doctus, & consummatus evadens, lumen oculorum ex quadam infirmitate amisit, Deo sui providente, qui castigat corpora filiorum, ut spiritus majore illustrentur claritate. Adelhardus itaque post ingentes dolores capitis lumine corporali privatus, & ad sanitatem omnimodam, præter cæcitatem restitutus, fecit ex necessitate virtutem, & omnem vitæ dulcedinem contemnens, divinis se totum obsequijs mancipavit. In oratione fuit continuus: in meditatione divinæ legis die & nocte assiduus: & in contemplatione cælestium bonorum omni tempore suspensus. Deum purissimo corde dilexit super omnia; pro cujus amore cunctas hujus mundi consolationes viriliter contempsit. In prosperis semper fuit humilis, ac patientissimus in adversis. Nemo illum vidit in contrarijs quibuslibet tristem; nemo unquam audivit in tentationibus murmurantem. Conscientia etenim bona gaudium habet; & mens humilis cum Deo per amorem rectè consentiens nunquam potest obfuscari tristitiâ. Semper laus Christi resonabat in ore fratris Adelhardi, & nunquam de labijs ejus verbum otiosum processit. Tantæ compunctionis extitit, ut quotiens de Passione Domini nostri Jesu Christi quippiam legeretur, mox totus in lachrymas resolutus, etiam alios suo fugitu ad fletum provocaverit audientes. Cujus vitæ puritas tam grata omnipotenti Deo fuisse dicitur, ut spiritu illustrari prophetico mereretur. Monasterij quoque hujus S. Aurelij Hirsaugiensis desolationem, quæ post annos ferme octoginta subsecuta fuit, tam claro & aperto prædixit vaticinio, ut præsentem ante oculos ejus putares expositam. Triennio prius quàm moreretur, obitûs sui diem & horam quibusdam è fratribus prænuntiavit. In cujus transitu, sicut Menfridus est testis, auditæ sunt voces in aëre canentium suavissimè SS. Angelorum, atque dicentium: *Lætabitur justus in Domino, &c.* Mortuus est autem 26. die mensis Decembris, anno Domini Nostri Jesu Christi prænotato, Indictone undecimâ, in

Adelhardus Monachus cæcus.

In oratione semper fuit continuus.

Mortem suam prædixit triennio.

K Eccle-

Ecclesia S. Aurelij honorificè sepultus, anno ætatis suæ septuagesimo octavo, cæcitatis autem vicesimo tertio.

DCCCC XXIV.

S. udalricus fit Episcop. Augustanus

Anno Rudolphi Abbatis sexto Hiltine Augustensis Episcopus moritur, cui sanctus Udalricus in Pontificatu succedens, præfuit annis ferme quinquaginta: vir æternâ memoriâ dignus, qui multis & in vita, & post mortem miraculis clarus effulsit, Deo per omnia charus: cujus gesta in uno volumine conscripta plenissimè habentur. Eodem anno Heinricus Rex Romanorum ducatum Lothariensium de manibus Regum Gallorum obtinuit: eúmque Romano Imperio denuo conjunxit, qui ab eo pluribus annis fuerat alienatus. Facta est autem ista confœderatio inter ipsum Regem Heinricum, & Carolum Regem Gallorum apud Bonnam, Episcopis & Comitibus utrimque rem confirmantibus.

Lotharingia recuperatur Imp.

DCCCCXXV.

Rudolphus Dux Burgundionũ.

Anno Rudolphi Abbatis septimo Rudolphus Rex Burgundionum ab Italiensibus ad regnandum contra Berengarium vocatus, commisso in eos cruento prælio Rudolphus victoriam obtinuit, & expulso Berengario in ejus locum succedens in annum alterum regnavit. Eodem anno magnæ in regno Gallorum dissensiones fuerunt, dum commune bonum nemo cogitare voluit: sed omnes quæ sua fuerant, anxiè quærentes, communem Reipublicæ utilitatem turpiter neglexerunt. Comes námque Heribertus capto Rege cum multis alijs sibi adhærentibus tyrannidem exercebat, infinitam malorum præstans occasionem.

RegnũGallorum malè disponitur.

Rudolphus Monachus Doctor.

Claruit his temporibus Rudolphus nostri Ordinis Monachus Flaviacensis in divinis scripturis doctissimus, & secularis literaturæ non ignarus: qui scripsit inter nonnulla super Leviticum opus celeberrimum, quod in libros viginti divisit. In Epistolas quoque Pauli compilavit libros quatuordecim. De gestis Francorum librum unum. Chronicon breve similiter edidit. Reliqua ingenij hujus Viri necdum ad manus meas memini pervenisse: quæ tamen complura esse perhibetur. Joannes quoq; Monachus sancti Albani prope Moguntiam tunc Ordinis nostri hæc tempora suis lucubrationibus reddidit clariora. Is aliquandiu in præfato Cœnobio Adelberonis Monachi Hirsaugiensis quondam illuc missi, de quo supra diximus, scholastici auditor atque discipulus fuit. Quo ad Monasterium S. Ferrucij Abbate ordinato, ipse loco ejus magister scholarum factus, magnam brevi tempore laudem eruditionis suæ per totum Imperium assecutus fuit. Erat enim in omni scientia scripturarum doctissimus, Philosophus, Rhetor, Poëta, Musicus, Geometer, Astronomus & Theologus omnium suo tempore probatissimus, & non minus humilitate ac innocentis vitæ sanctimoniâ, quàm eruditione litterarum venerabilis. Scripsit imprimis librum de institutione Novitiorum in ordine quo ad mores observantiæ regularis. Deinde alium composuit de juvenum Monachorum institutione quo ad scientias liberales, quemadmodum videlicet ad singulas sint à principio per ordinem introducendi. Scripsit ad Hildebertum Archiepiscopum Moguntinum Chronicon sive Historiam Archiepiscoporum Moguntinensium libros duos, quorum primus continet successiones & gesta tredecim Episcoporum Moguntinensium à sancto Crescente, qui fuit primus inclusivè usq; ad Gerliebum,

Joannes Monachus Moguntin.

Opuscula hujus Monachi 10.

qui

qui Episcoporum extitit ultimus. Secundus verò continet successiones & acta duodecim Archiepiscoporum à sancto Bonifacio, qui primus extitit usque ad ipsum Hildebertum, qui duodecimus fuit. Ad Adelberonem quoque memoratum Abbatem in Blidenstat scripsit de regimine curæ pastoralis valde utilem librum. In regulam quoque S. Patris Nostri Benedicti commentarium. In quinque libros Moysi explanationum libros 20. De Musica libros tres. Alia insuper multa composuit, quæ necdum ad notitiam nostræ lectionis pervenerunt.

Adelbero Abbas sancti Ferrucij.

DCCCCXXVI.

Anno Rudolphi Abbatis octavo currente, Heinricus Romanorum Rex Sclavis & Danis victis, ac sub tributo redactis, nomen suum celebrefecit, & cunctis in circuitu Barbaris sui timorem incussit. Eodem anno Ungari Salardo duce Italiam pervagantes, Papiam obsidione cingunt, capiunt & incendunt, multis hominum millibus interfectis. Berengarius quoque Rex ab Italiensibus hoc anno crudeli nece occiditur.

Sclavi, & Dani à Rege vincuntur.

Ungari devastant Italiam.

Anno prænotato Rudolphus Abbas hujus Cœnobij Hirsaugiensis post longam infirmitatem vicesimâ secundâ die mensis Martij migravit ad Dominum, in Ecclesia S. Aurelij sepultus cum antecessoribus suis. Vir quidem bonus, mitis & mansuetus; sed ad regimen animarum minus idoneus; sub cujus moderamine disciplina regularis non parum tepescere cœpit, maximè circa silentium, & obedientiam mandatorum. Obijt autem, ut Menfridus est testis, anno ætatis suæ sexagesimo tertio, regiminis verò Abbatialis septimo, mense quoque septimo, die quarto, alterâ die natalis sanctissimi Patris nostri Benedicti, hoc est, XI. Calendas Aprilis.

Rudolphus Abb. sancti Aurelij obijt.

De Diethmaro Monasterij Hirsaugiensis sexto Abbate, qui præfuit annis XXVI. Mense uno, diebus XXI. & gestis illius temporis.

Post mortem Rudolphi Abbatis magna in deligendo Successore inter Fratres difficultas subsecuta fuit. Nam sanior pars Seniorum, quibus cordi fuit observantia disciplinæ regularis, talem habere Pastorem optabat, qui pristinum illum fervorem, jam penè in quibusdam extinctum, resuscitare verbo & exemplo, & vellet, & posset: memores incommodorum, quæ susceperunt sub Rudolpho, qui parùm hæc animadvertisse videbatur. At contrà major pars juvenum, quamquam non sanior, remissione pristinâ consueti, suis Abbatem moribus convenientem requirebant. Post multos tandem tractatus suum interponente consilium Reverendissimo Abbate Fuldensium Hildeberto, unanimi consensu elegerunt Diethmarum, Monachum Cœnobij sancti Galli, jam prius aliquantulum notum, qui Euthelmo scholam tenente apud sanctum Aurelium, per biennium inter eos fuerat conversatus. Hunc ergo in Abbatem eligentes anno prænotato, Dominicæ Nativitatis nongentesimo vicesimo sexto, Indictione quartâ decimâ, mensis verò Martij die vicesimâ tertiâ, de Monasterio sancti Galli honestissimè fecerunt adduci: quem venientem ad Cœnobium Divi Aurelij Hirsaugiense

Diethmarus Monachus S Galli eligitur Abbas Hirsaugiensis.

giense 18. die Calendarum Maij debito cum honore susceperunt. Qui ordinatus Abbas præfuit in omni religione, & sanctitate annis sex, atque viginti, mense uno, diebus verò uno, & viginti. Patriâ fuit Suevus, honestis parentibus ortus, patre genitus Arnoldo, matre verò Helvvige, secundum sæculi conditionem nullâ quidem nobilitatis prærogativâ sublimatus: sed mediocri fortunâ in abundantia Christiana utentibus; quem adhuc puerum in prædictum sancti Galli Cœnobium ad serviendum Domino juxta Regulam Divi Patris Nostri Benedicti tradiderunt, per cujus meritum Dei se misericordiam posse consequi non dubitabant. Fuit eo tempore Magister scholarum sancti Galli post Notgerum Monachus quidam in omni varietate scripturarum doctissimus, nomine Hartmondus, qui traditum sibi ab Abbate cum alijs puerum Diethmarũ suscipiens, cùm videret illum ingenio vivacem, magnam pro ejus institutione diligentiam adhibuit. Mortuo autem non post multos annos Hartmondo successit in regimine scholarum Adelhardus Monachus frater Notingi, ex Monacho Constantiensis Episcopi, vir & ipse doctus, qui Diethmarum, & Helpericum singulari præditos ingenio, singulari quoque studio docere in omni genere scientiarum diligentissimè curabat. Itaque Diethmarus cum ætate proficiens in omni studio scripturarum doctissimus evasit: & non minus vitæ merito, quàm eruditione litterarum scientiâ cunctorum erat venerandus. In Monasterium à parentibus datur, cùm puer esset decem annorum: ordinatur Presbyter ætatis suæ anno 28. & cùm implèsset vitæ annos quinque & triginta in Abbatem, sicut diximus, fuit ordinatus. In Pastorem itaque hujus Cœnobij Hirsaugiensis ordinatus in omnibus se pro viribus exhibere studuit, & utilem & irreprehensibilem. Fuit enim continentissimæ vitæ, in cibo parcus, in potu parcior: qui verbo & opere exemplóque vigilantissimus, regularis disciplinæ observantiam in hoc Monasterio non mediocriter collapsam, prudentissimo moderamine ad pristinum vigorem revocavit. In agendis quibuslibet rebus providâ semper deliberatione utebatur; nec temere quidquam agere consuevit. Erat sanè non solùm doctus, sed & eloquentissimus; támque ad persuadendum idoneus, ut rarus fuerit inter prudentes, qui ejus sententiæ contradiceret. Fratrum suorum infirmitates modestissimâ ratione curabat: & suâ longanimitate omnium perturbationes facillimè superabat.

Genus & Patria Diethmari Abb.

Hartmondus Scholasticus S. Galli.

Adelhardus sanct. Galli.

Diethmarus fit Presbyter.

Moribus integer.

Prudens in agendis.

DCCCCXXVII.

Anno Diethmari Abbatis hujus Monasterij sancti Aurelij Hirsaugiensis currente secundo, Burckhardus Alemanniæ aut Sueviæ Dux magnanimus in Italia occisus est: & Suevorum ducatus Hermanno fratris ejus filio à Rege committitur. Anno quoque prænotato Heinricus rex Romanorum potentissimus conventum Principum indixit apud Moguntiam ad festum Dominicæ Resurrectionis, ubi comparentibus multis, plura pro utilitate Imperij solemniter constituta fuerunt. In Gallia post mortem Caroli Regis incarcerati, Rudolphus Dux Burgundionum repudiatus ab Italiensibus, regnat annis duobus; vir superbus, & nimium temerarius, & ob id cunctis odiosus.

Burckhardus Dux occiditur.

Claruit his temporibus Smaragdus Monachus sancti Maximini Trevirensis Ordinis Divi Patris Nostri Benedicti, & postea Cœnobij sancti Michaelis Abbas, vir in divinis scripturis non mediocriter doctus, & sæcula-

Smaragdus Monachus Scriptor.

sæcularis litteraturæ non ignarus, qui scripsit de institutione Monachorum librum valde utilem, quem diadema prænotavit. In Psalterium quoque commentariorum similiter librum unum. Sermones quoque varios, & homilias tam ad populum, quàm ad fratres non ineleganter. Alia insuper complura edidisse dicitur, quæ ad notitiam meam non pervenerunt.

DCCCCXXVIII.

Anno Diethmari Abbatis tertio Herigerus Archiepiscopus Moguntinus obijt, primâ videlicet die mensis Decembris, vir per omnia Magnificus. Cui successit in Pontificatu electione Canonicorum Hildebertus Fuldensis Cœnobij Monachus & Abbas, genere Francus Orientalis, vir miræ sanctitatis, & præter naturalem sapientiam animi, litterarum quoque scientiâ satis illustris; qui inter cetera dona etiam spiritum prophetiæ obtinere à Domino meruit. Præfuit autem Ecclesiæ Moguntinæ in omni sanctitate annis quatuordecim: & Ottonem primum in Regem Romanorum apud Aquasgrani postea inunxit & coronavit, ut suo loco dicemus. Hic est Hildebertus Deo dilectus Pontifex, cujus consilio Diethmarus in Abbatem hujus Monasterij Hirsaugiensis, sicut diximus, fuit electus: cui & singulari amore familiaritatis usque ad mortem fuit conjunctus. Ambo Deo chari sunt modo pace pari. Hildebertus fit Archiep. Moguntin.

Anno prænotato magni perturbationum motus in Italia suborti fuerunt, tyrannis inter se pro Imperio sævientibus. Rudolphus de Regno expellitur: & Hugo Comes Arelatensis homo ferox in regnum subrogatur. Hugo Comes tyrannizat.

DCCCCXXIX.

Anno Diethmari Abbatis IV. Heinricus Rex paganorum cum Ungaris Danis atque Bohemis triumphator evasit: interficiens eorum plusquam viginti millia, captivosque cum præda abducens quàm plurimos, incutiens sui terrorem cæteris omnibus. His temporibus Diethardus Abbas Monasterij Hirs-Feldensis nostri Ordinis vir prudens, & doctus imperio Heinrici Regis factus est Episcopus Hildensheimensis in Saxonia, nonus in successione Pontificum ejusdem Ecclesiæ, & præfuit annis duobus & viginti in omni religione & sanctitate. Cui in Abbatia substituitur Burckhardus venerabilis Monachus, & præfuit annis ferme tribus, postea in Episcopum Herbipolensis Ecclesiæ, ut suo dicemus loco per Regem institutus. Diethardus ex Abbate fit Episcop.

Anno prænotato Rudolpho Gallorum rege mortuo, proceres Regni legatione in Angliam missâ Ludovicum Caroli captivi quondam Regis filium apud Avunculum Adelstanum Regem Anglorum cum matre exulantem & profugum revocantes, sibi creaverunt in Regem, qui regno paterno feliciter suscepto, satis ærumnosè, & in multis adversitatibus regnavit annis ferme viginti novem, suorum insidijs & rebellione multipliciter omni tempore afflictus. Ludovicus fit Rex in Gallia.

Anno quoque præsignato Joannes Papa decimus moritur in vinculis, animi deficiens amaritudine: fuerat enim factione Romanorum in carcerem detrusus per milites Guidonis, propter dissensionem, quam habuit cum Alberico Ethruriæ Marchione, qui Ungaros in vindictam sui contra Pontificem vocaverat in Italiam. Unde cùm Ungari totam penè subvertissent Italiam, commoti atrocitate facti Romani, Albericum Joannes Papa X. in carcere moritur.

cum Marchionem auctorem malorum capientes interfecerunt. Pontificem verò quasi eum, qui occasionem dedisset, conjecerunt in carcerem, ubi sicut est dictum miserabiliter defecit. Post quem alter quidam Joannes Pontificatum invasit: sed quia non intravit per ostium, rejicitur: & in catalogo summorum Pontificum meritò non locatur. Quo tandem ut meritò dejecto, Leo Presbyter Romanus ejus nominis VI. canonicè in Pontificem electus præfuit mensibus sex, diebus XV. vir bonus, & omni honore dignus. Eodem quoque anno Hugo tyrannus quosdam Italiensium habens suspectos, consilio & auxilio Samsonis Comitis circumventos interfecit: cujus atrocitate facti omnium ferme Italorum in se odium concitavit.

Joañes Antipapa. Leo fit Papa VI.

DCCCCXXX.

Lancea Constantini Imperatoris Magni.

Anno Diethmari Abbatis quinto Heinricus Rex Lanceam Constantini Cæsaris quondam magni clavis intextam Dominicis mirandi operis à Rudolpho Burgundionum Rege precibus, minis atque muneribus obtinuit; quam ille à Samsone supradicto Comite amico suo acceperat dono. Quod munus Rex potentissimus tandem assecutus Crœsi divitijs prætulit; & Romano Imperio ad insigne tutaménque posteris singulari devotione commendavit. Hanc lanceam esse credimus, quam apud Nurenbergenses quotannis cum multis insignijs alijs Caroli quondam Imperatoris magni ostendunt. His quoque temporibus Heinricus Romanorum Rex inclitus Monasterium illud nostri Ordinis Monialium insigne, quod vocatur Quedlenburg, in Saxonia, fundavit in honorem S. Servatij Tungrorum quondam Episcopi: ubi Abbatissa virginum prima fuit instituta Mathildis ipsius Heinrici Regis filia, soror Ottonis postea Imperatoris primi: virgo multis clara virtutibus, de qua multi multa scripserunt.

Monasteri. Quedlenb.

Anno etiam prænotato Leo Papa VI. moritur, & in Basilica S. Petri Principis Apostolorum cum honore debito sepelitur. Huic in Pontificatu per canonicam electionem successit Stephanus ejus nominis VII. patriâ Romanus, & præfuit annis duobus, mense uno, diebus duodecim: vir moribus integer, & conversationis merito sanctissimus.

Stephanus fit Papa septimus.

DCCCCXXXI.

Anno Diethmari Abbatis sexto Heinricus Romanorum in manu valida secundò migravit in Bohemiam, & devictum gentis principem nomine Ziptineum, vel ut alij dicunt, Spireneum cum suis omnibus ad Christi fidem convertit. Qui Baptismi gratiam consecutus, reliquum vitæ suæ in omni justitia & sanctitate consummavit. Qui ob reverentiam & honorem Christianæ fidei, quam devotissimè susceperat, ex Duce in Regem, Heinrici victoris auctoritate, fuit sublimatus. Habebat autem duos filios Wenzislaum videlicet sanctissimum virum, qui patri successit in regno: & Boleslaum, qui fratrem suum crudeliter occidit: de quibus suo inferius ordine latius dicemus. Claruit his temporibus Edelstanus post Edvvardum patrem Rex Anglorum, vir in Christiana Religione sanctissimus, adeò circa divinitatis cultum studiosus atque solicitus, ut vix in tota Anglia fuerit aliquod vetustum Monasterium, quod non vel ædificijs, vel ornamentis aut libris vel prædijs decoraverit. Nova enim Monasteria nostri Ordinis, quasi ex professo construxit: vetusta quasi nil aliud

Bohemia convertitur ad fidē.

Edelstanus Rex Anglorum.

aliud habens agere, munificentissimè reformavit. Cujus sororem alteram Otto Heinrici Romanorum regis filius, post Imperator duxit uxorem: alteram verò Ludovicus Aquitanorum Princeps de genere Caroli magni superstes in conjugem accepit.

DCCCCXXXII.

Anno Diethmari Abbatis VII. Dietho Herbipolensis Episcopus moritur XVII. Calend. Decemb. cui Burckhardus Abbas Monasterij Hirsfeldensis, de quo supra diximus, succedens præfuit annis decem, mensibus tribus, & diebus XXIII. vir tam in divinis scripturis quàm sæcularibus litteris haud mediocriter doctus; moribus quoque non minus quàm eruditione venerandus: cui in Abbatia Hirsfeldensi Megengos successit, vir strenuus, & in omni genere doctrinæ scripturarum multùm eruditus. Eodem anno Stephanus Papa septimus moritur, & in Ecclesia S. Petri sepelitur: cujus vita mansuetudinis & Religionis plena fuit: cui Joannes ejus nominis undecimus succedens præfuit annis quatuor, mensibus decem, diebus verò quindecim, cujus temporibus Italia tyrannorum crudelitatem experta gemebat. Claruit his temporibus post Richardum scholasticum Monasterij S. Matthiæ apud Treviros Diethelmus Monachus atque Magister scholarum doctissimus, qui à bono præceptore optimè instructus multos in omni scientia discipulos doctissimos reliquit. Erat sanè non solum scientiâ scripturarum magnificus, sed etiam mirabili quadam gratiâ docendi præditus, quâ suis auditoribus multa parvo tempore tradere potuit, quæ ceteri fortè pluribus annis vix impartiri alicui potuissent. Scripsit de mensura Monachorum librum unum. De compositione Astrolabij librum. De usu & utilitate Astrolabij librum unum. De arte metrorum libros duos. De studio & amore divinarum scripturarum, ad Marquardum Monachum Epternacensem librum unum. In Evangelium Matthæi ad eundem librum unum. Alia quoque nonnulla compilâsse dicitur, quæ necdum in manus nostras pervenerunt. Præfuit autem abhinc scholæ Monasticæ in memorato Cœnobio S. Matthiæ annis XXIII. Marcquardus etiam prædictus Monachus, & Scholasticus in Cœnobio sancti Willebrordi Epternacensi, quod sex ferme à Treveri distat milliaribus in pago Eufaliorum, hæc tempora suâ eruditione, & scriptis reddidit clariora: nam cùm esset in omni scripturarum scientia doctissimus, varia ad utilitatem posteritatis lucubravit opuscula. Ex quibus extat in Musicam Boetij commentariorum insigne opus, quod Ludovico Gallorum Regi inscripsit. De septem artibus, quas liberales vocant, libros totidem composuit. Vitam sancti Willebrordi Trajectensis quondam Episcopi fundatoris Monasterij præfati Epternach gemino descripsit eloquio. Hymnos quoque, prosas, & varios in laudem Sanctorum cantus, & melodias composuit; cum alijs multis, quæ profundum hominis testantur ingenium. Aurea fuerunt in Ordine sanctissimi Patris nostri Benedicti hæc sæcula, quibus viri Monastici vitâ, & doctrinâ penè innumerabiles ubique claruerunt. Ex quibus multi ad Pontificatûs apicem fuere promoti: cùm nulla in toto Latinorū imperio reperiretur Ecclesia, quæ de Ordine Monachorum non habuerit Antistitem. Commendabat enim vitæ sanctitas scientiam scripturarum: & fecit eruditio litterarum omnimoda vitam Monachorum multò clariorem. Duravit hæc ipsa Ordinis

Burckard9 ex Abbate fit Episcop. Herbipol.

Joannes fit Papa XI.

Marcquardus Epternacensis.

Ejus Opuscula.

Aurea Ord. nostri hæc sæcula.

dinis nostri præcellens gloria virorum annis ferme quingentis, quamdiu fuit sub Latinorum Ecclesia solus, & multa sanctorum millia transmisit ad Superos: quorũ ille novit numerum, qui cunctos in sua fide condidit sanctos. At postquam factũ est anno Christianorum centesimo supra millesimum, quando Cistertienses primùm à nostris fecêre digressum, Religio Benedicti paulatim corruit, & usq; in præsentem diem ad statum pristinum in toto non surrexit. Vita enim Monachorum istius temporis nimium est tepida, scientia scripturarum in eis aut nulla, aut parva.

Unius corruptio alterius generatio.

DCCCCXXXIII.

Ratherius Episc. Veronâ expellitur.

Anno Diethmari Abbatis octavo, Ratherius ex Monacho Lobiensis Cœnobij Episcopus Veronensis à Rege Hugone Episcopatu pulsus, quia Bavaris favebat, Papiã relegatur: ubi & librum de suis ærumnis, ut suprà diximus, pulchrâ distinctione conscripsit. Arnolphus etenim Bavariæ dux jussu Regis Henrici cum magno armatorum exercitu in Italiam contra Hugonem regnum occupantem veniens, à Veronensibus suscipitur, & cum tyranno confligens superatur. Hine elatus victoriâ proceres Veronensium Hugo Tyrannus irarum plenus aggreditur, & alios gladio fecit occidi, alios in exilium ad diversa loca bonis eorum confiscatis fecit relegari.

Arnolphus Dux Bavariæ vincitur.

Anno prænotato Saraceni ex Africa transfretantes per mediterraneum mare magno suorum tumultu Genuam Italiæ civitatem intrârunt, & hostili modo eam deprædantes, multa hominum millia occiderunt. Captâ verò ingenti prædâ civium, ad sua cum navibus revertuntur.

DCCCCXXXIV.

Ungari cæduntur ab exercitu Regis.

Anno Diethmari Abbatis nono, Ungari denuo fines Imperij Romani hostili animo ingressi ab exercitu Regis Henrici, aut cæsi, aut capti temeritatis suæ pœnas dederunt. Claruit his quoque temporibus apud Francos Orientales in Cœnobio sancti Burkardi juxta Herbipolim Reinhardus Monachus & Magister scholarum ibidem, in omni genere doctrinarum nominatissimus: sub cujus institutione scientiâ litterarum multâ, claustrales ejusdem loci complures mirificè profecerunt. Scripsit inter cætera ingenij sui opuscula de quadratura circuli librum unum. In Cathegorias quoque Aristotelis libros quatuor. De musica libros duos. De arte poëtica librum unum. In Cantica Canticorum librum unum. De Monochordo librum unum. De Resurrectione Mortuorum librum unum. Contra Hæresin Anthropomorphitarum libros tres. Et alia multa, quæ necdum vidimus.

DCCCCXXXV.

Notingus ex Monacho S. Galli Epis. obijt.

Anno Diethmari Abbatis decimo, Notingus ex Monacho Cœnobij sancti Galli in Suevia Episcopus Constantiensis moritur: vir in omni scriptura tam divina, quàm humana doctissimus, anno Pontificatûs sui post Salomonem octavo decimo. Hic verò cùm in omni genere doctrinarum esset peritissimus, scripsit adhuc in Monasterio constitutus multa præclara opuscula, quibus nomen suum immortalitati consecravit. Ex quibus est insigne volumen super quatuor Evangelia Domini nostri Jesu Christi. Item in Regulam sanctissimi Patris nostri Benedicti composuit librum unum; & varios cantus in laudem sanctorum. De cæteris, quæ scripsit nihil adhuc vidimus. Post mortem verò Notingi sanctus Conradus

radus Episcopus Constantiensis Ecclesiæ ordinatus est; vir Apostolicæ conversationis, qui & in vita, & post mortem infinitis penè miraculis coruscavit. Magna inter eum, & sanctum Udalricum Augustensium Episcopum familiaritatis amicitia viguit: sicut in utriusque vita scriptum invenitur. Anno prænotato, magna Synodus Episcoporum, & Abbatum apud Erpfordiam Thuringiæ oppidum jussu Regis Heinrici fuit celebrata, in qua multa pro utilitate, & decore Reipublicæ Christianorum constituta sunt; & præcipuè contra hæresim Simoniacæ pravitatis, & incontinentiam quorundam Sacerdotum, qui sanctum officium amplexibus meretricum polluere, & dehonestare non verebantur. Eodem quoque anno multa signa mortem Heinrici Regis præcesserunt: nam sol sereno cœlo mox obscuratus est; per fenestras verò domorum radios quasi sanguineos atque pallentes immittebat. Mons in quo situm est Cœnobium Monialium nostri Ordinis, dictum Quedelenburg, quod Heinricus Rex, ut diximus, fundaverat, in quo & postea fuit sepultus, hoc anno flammas evomuit. Hominis cujusdam in Saxonia sinistra manus ferro cum brachij parte penitus amputata, & in cœmeterio sepulta, post annum ei dormienti ad integrum restituta fuit: cui pro signo miraculi quasi linea una parvula sanguinei coloris in modum serici fili subtilis, in locum amputationis & conjunctionis relicta, quoad vixit, indelebilis apparuit.

Synod. Episcoporũ celebratur Erphord.

Apparuêre prodigia.

Mõs ardet.

DCCCCXXXVI.

Anno Diethmari Abbatis undecimo indictione Romanorum nonâ, obijt Helmfridus quondam Abbas Fuldensis, vir ingenio clarissimus, & multâ rerum experientiâ insignis: cui primus in Abbatia successerat Monachus quidam nomine Hetho, & præfuit annis quatuordecim, qui ruinas Cœnobij sui, quod Ungari dudum incendio penè totum destruxerant, magnis impensis studiosè reparavit. Eodem anno Heinricus Rex Romanorum & Theutonicorum domitis in circuitu gentibus Romam ire statuit; paratisque omnibus, quæ ad iter tantum videbantur necessaria, infirmari cœpit, & propterea viam coactus intermisit. Qui se moriturum considerans, Ottonem primogenitum suum Regem coram Principibus, eorum consensu designans, quartâ die mensis Julij moritur; & in Cœnobio Quedelenburg, quod ipse construxerat, sepelitur. Qui licet in vinculis hostibus esset gloriosus, quia tamen pacificus erat, nullam operam dedit, ut ab Italia fugarentur tyranni, qui sibi mutuò succedentes, Imperiũ miserabiliter diviserunt. Et hæc fuit causa, quòd à tempore Arnolphi Imperatoris tres Romanorum Reges ad Imperij coronam non venerunt.

Hetho fit Abbas Fuldensis.

Heinricus Rex primus moritur.

DCCCCXXXVII.

Anno Diethmari Abbatis XII. Otto primus Heinrici Regis primi filius in palatio apud Aquasgrani Principum electione in locum demortui Patris Rex constituitur, & per ministerium Hildeberti Moguntinensium Archiepiscopi in Ecclesia Beatissimæ Virginis ibidem inunctus coronatur. Imperavit autem abhinc plusquam triginta annis cum potentia ingenti & gloria. Cùm inter Archiepiscopos Treverensem & Coloniensem apud Aquasgrani super Regis coronatione fuisset orta dissensio, quorum uterque ministerium Consecrationis ad jus suum pertinere volebat; Principum tandem sententiâ decretum est, hoc munus per manus Hilde-

Otto primus Rex Francorũ & Imperator Romanorum.

berti Moguntinorum Archiepiscopi illâ vice debere compleri, quod & factum est. Accedens itaque ad sanctum Altare Hildebertus Pontifex Magnus, divinum cum summa devotione celebravit Officium; quo ex ordine consummato tali serie ad novi Regis Unctionem cunctis litantibus, & Deum collaudantibus processit. Imprimis accipiens de Altari gladium & baltheum ad Regem coram se genua flectentem convertitur, & præcingens eum Imperiali spattâ, tali modo loquebatur: *Accipe hunc gladium Dei munere sacro Imperio destinatum, in quo deijcias omnes adversarios Christi, quem tibi auctoritate Omnipotentis Dei tradimus, cum omni potestate totius Imperij Francorum, ad firmissimam pacem omnium Christianorum.* Deinde sumptis Chlamyde, & Armillis, induit eum dicens: *His cornibus humerotenus demissis monearis, quanto fidei zelo fervere debeas, ut in defensione populi Christiani tibi commissi, ac pace tuenda omni tempore usque ad finem vita constans perseveres, Amen.* Post hæc tradidit in manibus ejus sceptrum, & orbem aureum, dicens: *His signis munitus esto, quatenus subjectos tibi populos paternâ castigatione corripias, teque primùm Dei Ministris, deinde etiam viduis & orphanis & pupillis Protectorem & Defensorem semper exhibeas, eisque manum misericordia, & sceptrum clementia libenter porrigas, & à via justitia nullo unquam tempore recedas, Amen.* Deinde fuso super caput ejus oleo consecrationis, ait: *Unxit te Dominus in Regem super populum suum, ut nunquam de capite tuo oleum miserationis deficiat, quo hic, & in futuro ab ipso Creatore tuo Domino Jesu Christo misericordiam consequaris, Amen.* Postremò imposuit capiti ejus coronam sanctam regalem, dicens: *Coronavit te Dominus coronâ justitia, quâ monearis, te debere justitiam administrare subjectis, quatenus hoc ornamento regali præmunitus, & reverendus tuis, & terribilis appareas inimicis, & post hujus vita terminum sempiterno eum sanctis omnibus præmio coroneris, Amen.* Deinde Choro prosequente Hymnum Ambrosianum: *Te Deum laudamus.* Pontifices Ottonem super solium regale posuerunt, salutantes eum Regem Francorum ex more, & patricium Romanorum cum ingenti lætitia. Otto igitur coronatus, & unctus in Regem, quàm sapienter in regni moderamine, quàm fortiter in adversantium certamine, quàm strenuè in omnibus, quæ ad Religionem pertinent, se gesserit, nemo facilè dixerit. Primùm itaque Barbaris ad novas res moliendas desævientibus, Bolizlaus Dux Bohemiæ sanctissimum Regem Wencizlaum fratrem suum in odium Christianæ Religionis, & Romani Imperij, qui erat fidelis, & utilis, crudeliter occidit; in cujus ultionem Rex Otto exercitum contra Bolizlaum misit in Bohemiam, ubi primò nostri extitêre victores; deinde pro recenti victoria securius agentes repentinâ incursione penè omnes ab eo occisi sunt. Duravit autem bellum hoc inter Ottonem Regem, & Bolizlaum Ducem annis ferme quatuordecim; postea Dux superatus, Regi Ottoni cœpit primùm obedire, & esse fidelis cunctis vitæ temporibus.

Modus coronationis Regis.

Ad gladiū.

Ad armillas.

Ad sceptrū.

Ad unctionem.

Ad Coronam.

Bellum regis contra Bohemos.

DCCCCXXXVIII.

Annus iste centesimus est Monasterij primi sancti Aurelij Hirsaugiensis à tempore institutionis primi Abbatis Luthberti, de quo superius sufficienter est dictum, usque ad hunc annum Diethmari Abbatis tertium decimum, indictionem undecimam. Eodem anno tria Ordinis nostri Monasteria incendio perierunt, videlicet, sancti Bonifacij in Fulda, sancti Gal-

Centesimꝰ annus Hirsaug. Cœnobij.

cti Galli in Suevia, & Scutterense in Alsatia, quod S Pyrminius olim Episcopus Meldensis in Gallia fundavit. Anno quoque prænotato Rudolphus rex Burgundiæ moritur, qui duo sibi regna diversis temporibus vendicaverat, Italiæ primum, & Galliæ secundum, sed utróque relicto, ad suos tandem reversus est. Arnolphus etiâm Bavariæ Dux eodem anno moritur: qui multis regibus sæpe contrarius fuit, relinquens filium Arnolphum juniorem. Item eodem anno contra regem Ottonem rebellant Eberhardus Comes Palatinus, Dux Mosellanus, & Giselbertus Dux Lotharingiæ, qui Girbergam sororem regis habebat uxorem, qui rempublicam multis incommodis afflixerunt, ut suo loco dicemus. Rudolphus obijt. Arnolphus obijt. Contra Regem Principum rebellio.

Anno etiam præsignato, Ungari per Austriam, & Sueviam multis civitatibus igne, & gladio consumptis, Wormatiæ Rheno transito, usque ad Oceanum Burgundiam, & Galliam vastant, & per Italiam redeunt. Quorum adventum rex Otto intelligens, cùm tentâssent ab occidentali parte intrare Saxoniam, nil moratus, cum exercitu valido eis occurrit, & factâ congressione illos in fugam convertit, & pacem in circuitu fecit. Cessantibus autem bellis externis, civilia cœperunt oriri: Nam Arnolpho Bavariæ Duce mortuo, filij ejus superbiâ elati, jussu regis in Comitatum ire contempserunt. Unde commotus rex, Ducatum Bavariæ contulit Bertholfo fratri, defuncti Ducis Arnolphi filijs abjectis. Mortuus est & Sigefridus Comes optimus Saxonum, qui secundus à rege procurabat Saxoniam. Cujus legationem cùm sibi vendicâsset affinitatis causâ Danckmarus, frater regis ex patre, non ex matre; & regali dono cessisset Geroni Comiti, afflictus est tristitiâ magnâ Danckmarus, pro eo, quòd sibi rex prætulisset Comitem Geronem. Erat autem Danckmarus manu promptus, ingenio acer, bellandi peritus, cujus mater filia fuit materteræ Sigefridi Comitis, de qua suscepit eum rex Heinricus, & ditavit eum divitijs, & prædijs multis; absque his, quæ fuerant matris. Eberhardus quoque Comes Palatinus iratus contra Briningum quendam ex primoribus, collectâ manu civitatem illius, vocabulo Elmeri, cunctis civibus interfectis succendit. Pro qua temeritate condemnavit eum rex centum talentis, omnésque Principes, qui ei auxilio fuerant, dedecore canum, quos portabant, usque ad urbem regiam, quæ dicitur Magdenburg. Hinc commotus Eberhardus conjunxit se Danckmaro, collectâque manu validâ oppugnat præsidium, quod dicitur Badilcki, in quo erat Heinricus frater regis adhuc juvenis: datâ militibus prædâ urbis, Heinricum ut vile mancipium secum abduxit captivum. Danckmarus quoque postea cepit urbem, quæ dicitur Hereburg, sedítque in ea; & multa inde exercuit latrocinia. Rex autem licet invitus, cum multo comitatu perrexit illuc ad reprimendam illius insolentiam. Cives autem regem apertis illico portis introduxerunt cum toto exercitu ejus. Danckmarus autem regis ab introitu in Ecclesiam B. Petri Apostoli fugit: & stans juxta altare depositis desuper armis, à quodam per fenestrâ à tergo perfossus interijt. Eberhardus verò Heinricum habuit secum, qui audiens necem Danckmari, fractus animo, coram suo captivo prosternitur, veniam petit, ac nequiter promeruit, eâ videlicet conditione, ut contra Dominum, & fratrem suum secum faceret conjurationem, & si fieri posset, ipse coronam capiti ejus imponeret. Heinricus enim, sicut diximus, Ungari devastant regnum Galliæ. Sigefridus comes moritur. Eberhardus Comes Palatinus. Rex Otto capit oppidum Herburg.

mus, adhuc juvenis erat, & regnandi cupiditate fervebat. Eberhardus etiam Giselbertum Lotharingiæ Ducem à regis fidelitate disjunxit: cujus adjutorio ipsi regi non modicè resistebat. Qui Giselbertus quamquã sororem regis haberet uxorem, maluit tamen, & ipse spe regnandi Ottoni resistere, quàm ei, ut debuerat, fideliter adhærere. Hermannus autem Dux Suevorum ejúsque frater Otto, & Conradus cognomento sapiens Dux Francorum Orientalium, quamvis Eberhardo consanguinitatis lineâ jungerentur, maluerunt tamen cum justo rege, si necesse fuisset, occumbere, quàm cum illo injustè triumphare. Eberhardus itaque Palatinus haud secus voluit Giselbertum à fidelitate regis disjungere, donec promitteret ei se illum regem facturum. Giselbertus verò Heinricum hâc voluit arte decipere, ut dum ejus adjutorio regem vicisset, ipse regis solium obtineret. Verùm Eberhardus longè aliter secum in animo dispofuerat. Voluit enim, si regem potuisset devincere, utróſque regno privare, illúdque sibi usurpare: sicuti ex verbis ipsius, quæ paulò antequam moreretur, uxori suæ dixisse perhibetur, possumus conjicere. Quam dum foveret in sinu: *Jucundare*, inquit, *in gremio Comitis: in brevi lætatura in amplexibus Regis.* Sed fefellit illum stulta promissio: & qui suis non contentus, Dominum suum injustè persequi non erubuit, justo Dei judicio pœnas mortis, quas meruit, in brevi dedit.

Giselbertus Lotharingiæ Dux.

Ambitio cæca seduxit sperantes.

Anno prænotato, die mensis Octobris xv. obijt Herbordus Monachus, & Scholasticus hujus Monasterij Hirsaugiensis, de quo Menfridus scribit, quòd nemo illum unquam viderit irâ commotum, vel animo turbatum, sed mente semper tranquillâ, & vultu sereno, ut Angelus Dei sine reprehensione laudabiliter in omnibus conversatus est. In lectione divinarum scripturarum semper fuit studiosissimus, nec ullo unquam tempore otiosus. Semper enim aut scripsit, aut legit, vel sanctis orationibus fuit intentus. Nil illi dulcius fuit, quàm divinos revolvere libros, & mentem dapibus saturare supernis. Huic in præfectura scholastici muneris immediatè successit Diethardus Monachus non infimè doctus, qui magisterio scholarum suscepto magnum eruditionis fructum protulit, & Monachos in omni scientia doctissimos plures erudivit. Præfuit autem scholis Monachorum annis quatuordecim: & non solùm Hirsaugienses, sed etiam ex alijs Monasterijs ad se destinatos Monachos in omni genere doctrinarum copiosè instituit.

Herbordus Scholasticus obijt.

Diethardus Scholasticus hic.

DCCCCXXXIX.

Anno Diethmari Abbatis xiv. Idibus Septembr. obijt Hildebertus, ex Abbate Fuldensis Monasterij Archiepiscopus Moguntinus, vir sempiternâ memoriâ dignus, vitâ, & conversatione sanctissimus. Qui spiritu prophetiæ plenus fuit, & multis virtutibus clarus extitit: quem sanctorum Catalogo in cœlesti patria non dubitamus ascriptum, quamvis à mortalibus videatur neglectus. Huic in Archiepiscopatu successit Fridericus, & præfuit annis xv. homo ferus, & dolosus, & Regi Ottoni secretò contrarius, qui propterea non paucas suscitavit insolentias: & Monachorum persecutor maximus, sed invalidus fuit. Nitebatur enim Regi Ottoni persuadere, quatenus multitudinem Monachorum in paucitatem redigeret; dicens, melius videri paucos vitâ, & eruditione claros, quàm plures negligentes, & idiotas in Monasterijs esse: ideóque oportere conversa-

Fridericus Archiepisc. Moguntinus.

versationes eorum per singula Monasteria diligenter perspicere, & non bene conversantes de Cœnobijs eliminare. Et quidem nonnullis ex Pontificibus, ut sic facerent, persuasit. Quorum austeritate plures Monachorum perterriti, ac propriæ infirmitatis conscij, deposito habitu, & relictis Monasterijs, grave onus Pontificum fugâ declinabant. Fuerunt plures, qui Archiepiscopum Fridericum non purè hoc, sed subdolè fecisse arbitrati sunt; quatenus Hademarum venerabilem Abbatem Fuldensem Regi charum ac fidelem, si quo modo potuisset, dehonestaret. Fuit enim Hademarus Abbas memoratus vir magnæ prudentiæ & industriæ, sub cujus temporibus Fuldense Cœnobium igne consumptum in melius est restauratum. Hic eundem Pontificem secundâ conjuratione contra Regem Ottonem culpabilem sub custodia sua captivum tenuit, primùm quidem honorificè, sed (posteaquam litteras conspirationis in Regem ab eo scriptas reperit ad desertores) satis eum severè custodijt. Unde clementiâ Regis postea dimissus, dum ultionem quæreret, nec contra tantum virum prævaleret, humilia Monasteria tentare statuit; si fortè ad excellentissima quoque posset habere progressum. Sed hujusmodi simulationes ejus in cassum profusæ sunt. Nam & Abbas in gratia & amicitia Regis permansit, & causis varijs intercurrentibus, Pontifex, quod malè voluit, minimè implevit, & ita cessavit ista tentatio. Iste Fridericus Archiepiscopus Moguntinus Ecclesiam Regularem S. Petri Apostoli ad plagam Aquilonarem extra mœnia civitatis Moguntiæ fundavit; & in ea Canonicos secundùm regulam Apostolorum conversantes posuit, quibus omnia fuère communia, & nemo suum aliquid proprium esse dicebar. Fuit enim veterum consuetudo laudabilis Clericorum, sine proprio in communi vivere, unam mensam, unum dormitorium, & unum marsupium sub Præpositi obedientia habere. Verùm temporis successione præbendas cœperunt cum emolumento redditùum in distributiones quasdam dividere, & singuli singulas possidere.

Odio laborat Monachorum.

Hademar. Abbas Fuldensis.

Ecclesia S. Petri Moguntiæ fundatur.

DCCCCXL.

Anno Diethmari xv. Otto Rex primus fundavit monasterium Ordinis nostri, sub honore S. Joannis Baptistæ in Civitate Saxoniæ Parthenopolitana, quam Magdeburg vulgariter appellant, in eo videlicet loco, ubi nunc major videtur Ecclesia: quod tamen postea in montem extra Civitatem, sed prope fuit transpositum (ubi nunc cernitur) ut locus conveniens majori Ecclesiæ construendæ præberetur. Claruit his quoque temporibus post S. Odonem primum Abbatem Cluniacensem Hademarus ex Ordine secundus, vir sanctitate vitæ, ac eruditione scripturarum clarissimus, qui tandem lumine oculorum, Deo permittente, orbatus, in medio fratrum suorum tranquillâ conversatione vivens, magnum præbuit conscientiæ exemplar. Mortuus autem infinitis mox cœpit coruscare miraculis: unde & in Sanctorum Catalogum summi Pontificis Rom. imperio relatus est; cujus festum apud Cluniacenses xiii. die mensis Septembris cum honore quotannis peragitur.

Monasterium Bergense fundatur.

His temporibus monasterium S. Maximini apud Treviros multis sanctissimis atque doctissimis monachis omni laude prædicabatur gloriosum: de quo plures in Germania & Gallia Dei Ecclesiæ Pontifices habuerunt insignes. Ex his fuit, & Anno Monachus quidam vitâ, & con-

S. Anno Abbas Bergensis.

versatione sanctissimus, nec minus eruditione scripturarum doctissimus: quem Otto Cæsar primus Monasterio S. Joannis memorato in Magdeburg à se fundato præfecit Abbatem in ordine primum: cum quo etiam primi Fratres, duodecim numero, in Saxoniam à Treveris venerunt. Magister scholarum dicti Monasterij sancti Maximini eo tempore fuit Heradingus, qui & Adelbertus Monachus, eruditione scripturarum insignis, & vitæ merito sanctissimus, qui postea Magdeburgensis Ecclesiæ primus Archiepiscopus fuit ordinatus, de quo suo tempore inferius dicetur.

Adelbertus Scholastic. Treveri.

Anno prænotato, Rex Otto Lotharingiam cum suorum exercitu ingreditur, & Castellum, quod Caprimont appellatur, obsidione vallavit, & omnem circa regionem igne ferróque devastavit. Giselbertus autem fugâ elapsus evasit. Sed cùm obsidio locorum difficultate parùm proficeret, vastatâ undique regione Otto Rex in Saxoniam cum suis reversus est. Et in confinibus Alsatiæ Castellum Brisach nomine, de quo omnis adjacens pagus, sive à flumine Brus dicitur Brusgavium, quod fertur olim fuisse illorum, qui Harelingi dicebantur, tunc autem temporis erat in ditione Eberhardi Comitis Palatini: in quo ipse suorum militum multitudinem posuerat: quorum terrore non solùm magnam partem præfatæ sibi Provinciæ vendicabat, verùm etiam circum circa fideles regis miserè laniabat. Ad cujus obsidionem Rex profectus, castra in circuitu ex more locavit. Et ecce mediâ nocte quidam Pontifices consilio Friderici Archiepiscopi Moguntini, ut dicebatur, à fide Regis deficientes, cum suis occultè recesserunt, ipso Friderico ibidem subdolè remanente, ne factum ejus consilio notaretur. Erat autem idem Fridericus, ut diximus, successor Hildeberti sanctissimi Præsulis Moguntini, & ipse quantum ad humanum judicium bonis operibus studiosè intentus, nisi quòd partibus adversariorum domini sui Regis occultè favebat, sicut famabatur ab omnibus, licèt ipse constantissimè negaret. Milites ergo considerantes defectionem Pontificum, Regi suadebant, quatenus & ipse reverteretur in Saxoniam, & hanc regionem desereret. Quibus ille respondit: *Nolite talia loqui, sed mecum viriliter agite: & si venit tempus nostrum, moriamur omnes in virtute: & non inferamus maculam gloriæ nostræ. Melius est enim pro vera justitia mortem subire, quàm necessarium fugiendo certamen turpiter vivere.* His & alijs admonitionibus non solum eos à fugæ proposito revocavit; verùm etiam vehementer ut pugnaretur, animavit, confortans animos debilium ad omnium tolerantiam laborum. Comes quidam cum eo tunc erat, cujus multitudo militum Regis exercitum non parùm decorabat. Hic plurimorum cernens defectionem à Rege, putabat sibi nihil in tantæ necessitatis articulo esse denegandum. Unde accedens in ipsius Castelli obsidione Regem rogavit, suis suorumque usibus concedi Abbatiam Laurisheimensem tunc Ordinis nostri valde nobilem & insignem, quæ modò est Præmonstratensis Ordinis in Diœcesi Moguntina, haud procul à Wormatia, de qua inferiùs anno Christianorum millesimo ducentesimo tricesimo secundo latius dicemus. Rex Otto intelligens, quid petitio illa portenderet, Comiti coram omnibus respondit: *Obedire Deo magis oportet, quàm hominibus: quis enim sanæ mentis homo ignorat, te hac non petitione humilitatis, sed comminationis auctoritate postulâsse? scriptum est: Nolite sanctum dare canibus*; quod etsi

Brisach Castelli obsidio in Alsatia.

Rex Otto suos confortat Milites.

Comes Abbatiam à Rege postulat.

Regis pulchra responsio notatur.

spiritua-

ſpiritualiter ſit intelligendum: Ego tamen ſanctum dediſſe me canibus judico : ſi Monaſteriorum prædia, quæ à Religioſis viris Deo militantibus ſunt tradita, tulero, & ſæculo militantibus tradidero. Tibi verò tam procaciter injuſta petenti, ſub teſtimonio totius populi, juro, & conteſtor, quod nec hoc, nec aliud unquam à me ſis accepturus. Si tibi eſt cordi cum cæteris infidelibus avolare, quantò citius, tantò melius, vade quocunque volueris: Ego tui amore malè non faciam. His ille auditis rubore confuſus ad pedes Regis corruit, ac veniam poſtulavit. Eberhardus autem Palatinus Comes, & Giſelbertus Lotharingiæ Dux audientes Regem demorari in partibus Alſatiæ, collecto permagno exercitu alveum Rheni apud Andernachum tranſeunt, & Regis fideles circumquáque demoliri contenderunt. Otto ſanè frater Hermanni Ducis Suevorum, nec non & Conradus Dux cognomento ſapiens ipſis in partibus erant. Sed quoniam hoſtibus impares erant, congredi cum eis rationabiliter formidabant. Unde illi Provinciam hoſtili modo pervagantes cum ſpolijs multis receſſerunt: quos præfati Duces cum velocitate inſequentes ad Rheni fluenta feſtinabant. Cúmque paululum proceſſiſſent, quidam Sacerdos flens & ejulans eis obviavit, qui interrogatus ab eis, unde veniret, aut quare fleret? *Ab iſtis*, inquit, *prædonibus unicum paupertatis ſolatium, quod habui, ablatum eſt jumentum.* Quem cùm interrogarent, ſi Giſelbertum & Eberhardum vidiſſet, aut ubi eſſent, ſciret? *Cunctis*, ait, *cum præda Rhenum tranſmiſſis, ipſi ſoli cum ſuis electis (quod eis nec bene vertat Deus) cibum capiunt.* Hoc illi audientes ſumma cum celeritate ſuper eos irrunt; móxq; in primo tumultu Eberhardum Palatinum Comitem occiderunt. Giſelbertus autem Dux equum ſuum aſcendens, cùm alius fugiendi non eſſet luctantibus locus, in Rhenum ſe dedit præcipitem: & cùm armorum pondere gravatus enatare non poſſet, impetu fluminis ſuffocatus interijt. Cæteri omnes, qui Rhenum necdum tranſierunt, aut interempti, aut capti fuerunt, ita ut nec ullus quidem evaderet. Hujus facti nuntius cum Regi manè juxta conſuetudinem ſuam ad Eccleſiam, quæ longè à caſtris aberat tendenti, occurreret, mox de caballo deſcendens, ſeſe cum lachrymis in orationem dedit, & flexis in terram genibus Omnipotenti Deo humiliter gratias egit, dicens: *Gratias tibi ago Rex omnium Principum terræ JESU Chriſte, mundi Salvator, qui me indignum ſervum tuæ Majeſtati devotum ab inimicis meis eripere dignatus es: ſit Nomen tuum benedictum in ſæcula ſæculorum.* Oratione completâ ſurrexit à terra, & equum aſcendens itinere cœpto perrexit ad Eccleſiam: & in brevi poſtea omnem obtinuit munitionem.

Eberhardus Palatinus occiditur. Giſelbertus dux in Rheno perijt.

Rex proſtratus Deo gratias agit.

Hoc in tempore Bertholdus Dux Bavariæ, frater quondam Arnolphi Ducis ſuperbi, vir ſtrenuus totis viribus Regis partibus adhærebat: volens itaque Rex, ut quemadmodum tribulationis præteritæ, ita & lætitiæ præſentis fieret particeps, ſequenti mox die ad eum nuntios miſit, ſignificans ei per litteras adverſariorum interitum, & quantam à Domino miſericordiam acceperit. Et quoniam connubio dux caruit conjugali, in augmentum lætitiæ denuntiavit ei Rex ſub juramento: *Ut ſi ſororem ſuam Giſelberti viduam poſſet habere, eam illi conjugio copularet, ſi verò hoc minus procederet, filiam Giſelberti ex eadem ſorore natam, quam penès ſe habebat jam penè nubilem illi conjungeret.* Quo Bertholdus audito, imenſo eſt gaudio affectus: elegitq; potiùs expectare nondum nubilem, quàm relictam

Bertholdus Dux Bavariæ fidelis.

Fridericus Archiepisc. desertor Regis.

relictam adversarij ducere uxorem. Fridericus igitur Archiepiscopus ut infidelitas, quam occultabat, fieret cunctis manifesta, decem diebus ante necem dictorum Principum à Regis commeatu cum suis discessit, veniénsque ad Moguntiam, & nil ibi moratus, iter confestim adversus Metensem civitatem direxit. Disposuerat enim Henricus frater Ottonis Regis cum ipso Friderico, & Giselberto duce, ac Palatino Comite Eberhardo illic magnum adunare exercitum, & Regi constituto in Alsatia indicere bellum. Cúmque ad Mediomatricum, id est, Metim tenderet Fridericus, nuntij cum litteris ab Heinrico missi medio ferme itinere occurrentes, prædictorum Ducum interitum nuntiârunt. Qui confortatus animo, quid ageret, ignorabat. Interea Rex Alsatiam deserens, Orientalem Franciam occupabat. Cujus adventu cives Moguntini perterriti redeuntem Archiepiscopum intra urbis mœnia suscipere contempserunt. Unde factum est, ut non multò post à quodam Regis fideli captus, & ad sui præsentiam ductus in custodiam apud Saxones sit mancipatus. In qua parvo tempore commoratus, miseratione Regis pristinæ dignitati est redditus.

Fridericus Archiepisc. capitur.

His temporibus Romæ in Pontificatu summo post Joannem ejus nominis decimum, qui mortuus est in vinculis, præfuit Leo VI. mensibus septem, diebus quindecim, post quem Stephanus VII. annis duobus, & mensibus totidem. Quo mortuo Joannes XI. succedens præfuit annis quinque. Et illo viam universæ carnis ingresso, Leo VII. Pontificatum adeptus, sedit annis tribus. Quo etiam vitâ deficiente anno Diethmari Abbatis præsignato, Stephanus VIII. natione Teuthonicus in summo Pontificatu succedens præfuit annis tribus, mensibus quatuor, diebus quindecim; vir doctus, & vitæ merito sincerus, qui Romanorum seditionibus nimium vexatus, quin & mutilatus nihil memoriâ dignum agere potuit: homo alioquin prudens, & ad summum Pontificatum idoneus. Anno etiam Diethmari Abbatis prænotato, sol dies aliquot veluti sanguinem emanans apparuit, & mortalitas magna secuta fuit. Anno etiam prænotato Berengarius junior Berengarij senioris ex filia nepos, timens Hugonem tyrannum se persequentem, pro eo, quòd contra eum Italiæ regnum affectare videretur, ad Hermannum Suevorum Ducem, & per eum ad Regem Ottonem confugiens, sævientis tyrannidem evasit.

DCCCCXLI.

Burchardus Episc. Herbipolensis obijt.

Anno Diethmari Abbatis XVI. obijt Burchardus in ordine Præsulum Herbipolensis Ecclesiæ XII. & ejus nominis secundus, quondam Abbas Hirsfeldensis, in die videlicet festi Annuntiationis Dominicæ, hoc est, 8. Calendas Aprilis. Hic à pueritia sua in præfato Monasterio sub regularis vitæ norma educatus, & in omni genere scientiarum nobiliter instructus, primò scholarum Magister constitutus est, deinde Pater, & Abbas Monachorum, ac postremò Ecclesiæ memoratæ Præsul magnificus, vitæ merito semper venerandus. Huic Burchardo in Pontificatu Herbipolensis Ecclesiæ successit vir prudentissimus Boppo, & præfuit annis XX. mensibus decem, diebus XIV. Ottonibus I. & II. semper charissimus.

Helpericus Monachus S. Galli Doctor.

Claruit his quoque temporibus apud Suevos in Cœnobio sancti Galli Helpericus Monachus, in omni genere scientiarum doctissimus, Diethmari quondam condiscipulus, qui post mortem sui Præceptoris Magister schola-

scholarum constitutus, multos praeclaros auditores in omni scriptura doctissimos erudivit: qui cùm esset metro exercitatus simul & prosâ, multa scripsit opuscula, quibus memoriam sui posteris commendavit. Ad instantiam juvenum Monachorum scripsit imprimis de Computo Ecclesiastico librum unum. De Incarnatione Dei libros duos. Diversorum Carminum libb. 2. Sermones & varias Homilias ad Fratres. Reliqua verò, quæ composuit, ad manus nostras non venerunt.

Anno prænotato Heinricus frater Ottonis regis post necem Giselberti & Eberhardi conspirationis suæ socijs, metu fratris nullibi tutus, castellum Kivermont non solùm ingenijs hominum, sed etiam naturâ ipsâ munitum ingredi voluit: sed soror ejus Girberga relicta Ducis vidua eum prohibuit dicens ad eum: *Non te miseriarum mearum, quas perempto marito meo perpetior, piget? quin etiam munitionibus meis te includendo Regis iram super hanc Regionem velut aquam effundas? Non patiar, ut ingrediaris meum castellum; nec enim tanta mihi vecordia est, ut meo incomodo tuis rebus provideam.* His auditis Heinricus Lotharienses reliquit, & ad Ludovicum regem Gallorum fugit. Præfecit autem rex Otto Regioni Lotharingorum post interitum Giselberti quemdam Ottonem filium Richvvini, ut & regnum illud procuraret, & nepotem suum Heinricum Giselberti filium adhuc puerum bonæ spei enutriret. Porrò Girbergam sororem Regis, matrem pueri, viduam Giselberti Ludovicus rex Gallorum postea duxit uxorem. Heinricus autem frater Regis omni destitutus auxilio, non habens defensorem, jam mortuis Eberhardo, & Giselberto, assumptis secū nonnullis Episcopis, quorum juvaretur suffragio, nudis pedibus coram Rege die quadam ipso ignorante provolvitur, & commissorum in eum veniam deprecatur. Cui Rex ait: *Indignum facinus tuum, veniam non meretur: verùm quia video te humiliatum coram me, non inducam super te malum.* Jussit itaque Rex eum duci ad palatium Caroli in Ingelheim, & solerti custodiâ servari, quoad remotâ paululum mentis ægritudine prudentum deliberaret consilio, quid de illo faceret. Post hæc innatâ sibi clementiâ usus remisit injuriam: concessisque pro vitæ necessarijs fratri quibusdam in Lotharingia urbibus cum proventibus suis, ut illic habitaret privatus deinceps clementer permisit. Processu deinde temporis mortuo Bertolpho, sive ut alij voluerunt, Bertholdo Bavarorum Duce, qui Frater fuerat Arnolphi Ducis quondam superbi, cujus filios Otto rex à patria, & ducatu proscripsit, Heinricus interventu sanctissimæ matris suæ Ducatum Bavariæ suscepit à fratre, ac deinceps ei usque ad mortem fidelis Adjutor permansit. Erat autem ipse Heinricus matrimonio copulatus filiæ Ducis Arnolphi suprà dicti, fæminæ egregiæ formæ, ac mirabilis prudentiæ, & virtutis.

Heinricus Frater Regis profugus.

Heinric. ad Regis gratiam revertitur.

DCCCCXLII.

Anno Diethmari Abbatis XVII. Ludovicus Rex Gallorum cum magno suorum exercitu Belgicam intravit, cujus caput est civitas illa omnium in Europa Urbium antiquissima Trevirorum. Quo cognito Rex Otto Rhenum in manu valida transivit, & retrocedere vel invitos coëgit. Rex autem Otto de die in diem proficiens terminis paterni Regni non contentus, abijt in Burgundiam, Regémque cum regno in suam accepit potestatem. Defuncto autem post aliquot annos Ottone Lotha-

Rex Otto Gallos fugat de Lotharingia.

riorum Præſide, ac Regis nepote Henrico filio Giſelberti ſimiliter mortuo. Ducatus Conrado duci à Rege conceditur: cui & unica ejus filia Lucardis in uxorem deſponſatur. Erat autem Conradus adoleſcens acer ingenio, domi militiáque fortis & optimus, qui humanitate ſuâ omnium ſibi animos obligavit. Huic Lutholſus filius Regis nimiâ dilectionis familiaritate aſtrictus eſt. Poſt hæc Rex Gallorum Ludovicus per interventum Legatorum pacem, & amicitiam cum Rege Ottone petijt, & impetravit: quod ei poſtea valde proficuum & utile fuit. Soror autem regis Ottonis Girberga, quam interempto Giſelberto diximus nupſiſſe dicto Regi Gallorum Ludovico, peperit ei duos filios, Carolum videlicet, & Lotharium, qui genitori poſtea, ut dicemus, in regno ſucceſſit.

Conradus fit Dux Lotharingiorum.

Anno quoq; prænotato Berengarius quartus in Italia ſæviens Adelindam Lotharij regis Longobardorum defuncti viduam ob Regni ſuſpicionem conjecit in carcerem, quam Otto rex poſtea liberavit.

Berengarij tyrannus.

DCCCCXLIII.

Anno Diethmari Abbatis XVIII. obijt Almaricus Epiſcopus Spirenſis, qui fuit in ordine Præſulum ejuſdem Eccleſiæ ſextus decimus. Huic in Pontificatu Neometenſi ſucceſſit Regenboldus Monachus hujus Cœnobij ſancti Aurelij Hirſaugienſis, & præfuit annis quindecim. Vir multarum virtutum, & tam in divinis ſcripturis, quàm in ſæcularibus litteris doctiſſimus, qui apud Regem Ottonem primum magno habebatur in pretio. Fuit enim prudentiæ ſingularis, & ob vitæ ſanctimoniam cunctis regni Principibus chariſſimus. Ad ejus preces Dux memoratus Lotharingiæ Conradus filius Wernharij Comitis omne jus ſuum, quod habuit in civitate Spirenſi, cum mancipijs, teloneis, monetâ, denariiſque ſalis, vini, picis, & univerſis proventibus Eccleſiæ contulit memoratæ in perpetuam poſſeſſionem. Quod contigit anno Diethmari Abbatis viceſimo primo ſub imperio, & conſenſu Sereniſſimi Imperatoris Ottonis I.

Conradus Dux Wormatienſis.

Anno prænotato, Stephanus Papa octavus moritur. Cui Martinus ejus nominis tertius ſucceſſit, patriâ Romanus, & præfuit annis tribus. Hic anno Pontificatûs ſui primo, Regem Ottonem contra Berengarij tyrannidem vocavit in Italiam: veniens itaque in Italiam Rex Otto Adelindam captivam eripuit, & Berengarium, ut ſuo loco poſtea dicemus, ab Italia fugavit.

DCCCCXLIV.

Anno Diethmari Abbatis nono decimo, Stephanus & Conſtantinus filij Romani Imperatoris Græcorum ægrè ferentes ſe juſtâ increpatione pro morum ſuorum levitate notari à patre, eum de Imperio violenter deponunt, tonſúmque capite in vicinam Inſulam, ubi Cœnobitæ philoſophabantur, Monachum eſſe compellunt.

Filij Patrē de Imperio expulerunt

Anno prænotato ſol quadam Feriâ ſextâ, horâ diei quartâ Ecclipſin horribilem paſſus eſt. In Italia Cometa miræ magnitudinis apparuit, ſignificans fortè famem ingentem, quæ poſtero anno ſecuta eſt. Eo die, quo ſolis defectum emerſiſſe diximus, bellum fuit in Hiſpania cruentiſſimum inter Chriſtianos, & Saracenos, in quo Radamirus Chriſtianiſſimus Rex Gallæciæ Abdaram Regem Saracenorum ſuperavit.

DCCCCXLV.

Anno Diethmari Abbatis vigeſimo, Indictione Romanorum tertiâ, Otto

Otto Rex totam Lotharingiam sibi denuo subjugavit: solo sibi resistente Adelberone Metensium Episcopo fratre Ducis Friderici, qui tamen & ipse postea cum omnibus suis ad gratiam venire compulsus est. Eodem anno Stephanus & Constantinus fratres, qui expulso proprio eorum patre Imperium Constantinopolitanum invaserant, videntes Constantinū filium Leonis quondam Imperatoris ab omnibus sibi præferri, & se jam vix in secundis haberi, cùm deliberarent de illo facere, quod proprio fecerunt de patre; consilio eorum per dæmonem in specie pauperis claudicantisque Constantino apparentem detecto, ambo de solio Imperiali pulsi, tonsisque capitibus ad idem Monasterium, ad quod patrem miserant, & ipsi ad philosophandum cum Monachis inviti mittuntur, dignam illis mercedem reddente providentiâ Omnipotentis. Et sic evacuato palatio abusivis Imperatoribus, Constantinus, & Romanus filius ejus ex Romani Imperatoris filia imperant annis sedecim. Constantinus imperat Græcis.

Claruit his temporibus Hademarus Abbas Fuldensis Monasterij post depositionem Hethonis, vir industriâ, & prudentiâ illustris, & Regi Ottoni charissimus: qui templum Cœnobij sui memorati desolatum incendio suis temporibus magnificè reparavit, & in meliorem statum multò pretiosius restituit: quod Marinus Episcopus Hostiensis Apostolicæ Sedis Papæ Agapiti de latere missus Legatus rogante Ottone postea consecravit. Hic Hademarus Abbas Fridericum Archiepiscopum Moguntinum infidelem Regi, ut suprà diximus, æmulum habuit, sed in omnibus contra ejus insidias, ut vir sapiens, viriliter triumphavit. Hademarus Abbas Fuldensis.

DCCCCXLVI.

Anno Diethmari Abbatis xxi. Martinus Papa tertius objit. Cui Agapitus secundus patriâ Romanus succedens præfuit annis septem, mensibus novem: vir innocentis vitæ, qui Ottonem Regem contra tyrannidem Berengarij vocavit in Italiam; cujus ope concordia inter ipsum Pontificem & Berengarium facta fuit: sed non diu, ut dicemus, perseveravit.

His temporibus Ludovicus Rex Gallorum à ducibus suis deseritur, & post adversitates & tribulationes, quas à desertoribus sustinuit, tandem incarceratur. Æmulorum autem Regis præcipuus erat Hugo Dux Neustrasiorum, idest, Parisiensium, & eorum qui circa flumen Sequanam habitabant. Is Regem maximo persequebatur odio, amicos illius penè omnibus corrumpens muneribus, adversarios reddidit, & inimicos ad deteriora provocavit. Tandem post multa hincinde commissa prælia Rex apud Rothomagum capitur, & tetro carceri mancipatur. Mittuntur ab Ottone Rege Germanorum Nuncij: destinantur similiter à Rege Anglorum pro liberatione captivi ad Hugonem Legati: & nisi Regem dimiserit, gravia in eum se facturos è proximo comminantur. Dux Regum gravi Legatiône commotus, Ottoni quidem pro parte dissentit, prò parte verò favendo consentit. Edmundi autem Regis Anglorum Legatis Regem captivum neque in proximo, neque præter rationem fore dimittendum respondit, asserens se ob minas Anglorum nihil omnino facturum: *ipsos quin potius si veniant, quid & quantum valeant Galli, in armis experturos.* Iratosq; Legatos expulit: & consultum se conferens ad suos maximis in Reges indignabatur amplificationibus, &c. Tandem persuasione Ludovicus Rex Gallorum capitur. Hugo Dux Anglos contempsit.

suorum factus mitior, Ottonem Regem Francorum Orientalium petit, cupiens de hac re latius cum eo conferre aliquid; & præmissis Legatis colloquendi cum eo locum & opportunitatem petijt, sed minimè impetravit; unde cum indignatione in Galliam Celticam reversus est. Videns autem sibi malum ex omni parte paratum, Regem Ludovicum adit captivum, quem his verbis alloquitur: *Parvum te, ô Rex, adversariorum insectatio in partes olim compulit ultra marinas: inde revocatus meo ingenio, paterno es Regno restitutus. Postea quàm diu meis acquievisti Consilijs, semper in omni prosperitate floruisti. Nunquàm nisi tui furoris pertinaciâ à te defeci. Nam infimorum & imprudentium hominum dispositione usus à recto tramite plurimum aberrâsti, & non me solum, sed omnes Principes ac nobiles Regni contempsisti. Unde & magna te rerum calamitas digna secuta est. Quomodo enim me prater necessaria & gloriosa quaque tibi provenire potuisse consideres? Multum tibi in hoc tuo est errore derogatum. At jam nunc memineris te esse virum: & considera, quid tua rationi conveniat: sicque virtus redeat, quæ in benevolentiam utrumque revocet; te imperantem, & me militantem: & sic me per reliquos omnes imperio tuo subjugatos recipies. Et quoniam à me Rex creatus adhuc nihil mihi penitus dedisti: Lugdunum mihi saltem jam tibi militaturo accomoda: quod causa erit fidei servanda in antea.* Rex utpote captus, & qui liberari maluerit, quàm ut pater suus olim in vinculis mori, postulationi Ducis præbuit consensum. Unde statim à captivitate dimissus, Fare sese recepit. Adsunt sui per ducem de Lugduno expulsi: adest Gerberga quoque Regina multâ virtute memorabilis fæmina soror primi Ottonis: aderant & quidam Galliarum Ecclesiæ Pontifices: viri quoque nonnulli nobiles atque illustres. Apud quos Rex Ludovicus contra Ducem Hugonem penè lachrymans hanc querelam prosequitur: *Eja tu Hugo, eja tu Hugo! quantis bonis à te privatus, quantis malis affectus sum? quanto etiam nunc marore detineor? Urbem Rhemorum pervasisti, Lugdunum surripuisti, quibus duabus solis civitatibus recipi consueveram. Pater meus captus, & in carcerem detrusus vitam simul & regnum miserabili mutatione rerum amisit. Ego verò in eadem pracipitatus mala, nihil ex paterno regno, nisi spectaculum prabeo: quo factum est, ut mihi jam nec vivere libeat, nec tamen liceat mori. Quo me tandem conferam miser?* Paránsque amplius conqueri suum infortunium, ab indignantibus factum amicis prohibitus fuit. Deinde animum temperans, consilium habuit cum suis, & placuit in communi utiliter, quatenus legatio mittatur ad Ottonem Regem, quâ ereptionis suæ modum illi faceret manifestum. Itaque Ottoni Regi per Legatos ereptionem suam insinuat: prius captivum se, nunc autem bonis omnibus ab Hugone spoliatum denuntians. Unde & amico ferat auxilium postulat, ut ablatas nequiter ab Hugone civitates recuperare valeat per ejus suffragium, orat. Otto clementissimus Rex Francorum Orientalium Legationem Ludovici Regis Gallorum benignissimè excipiens, se in auxilium ejus venturum promittere non dubitat, & mox præfixo termino veniendi copias exercituum parat. Nec minus à Conrado Rege Genaudorum, idest, Burgundionum copias petit & accipit. Otto itaque Rex magnus cùm Rheno transmisso exercitum duceret per Belgicam, Conrado regi obviavit: qui tunc ab Alpibus egressus cum multa expeditione Ludovico Gallorum Regi in auxilium properabat. Ambo igitur juncti cum equitatu plurimo gradiebantur. Quorum adventum

Rex

Verba Ducis ad Regem captivum.

Rex à captivitate dimittitur.

Legatio Gallorum ad Ottonē Regem.

Conradus Rex Genaudorum.

Rex Ludovicus audiens ocius accurrit. Tres itaque Reges in unum collecti Lugdunum imprimis aggredi statuunt, & mox sine mora illuc exercitum deducunt: verùm considerantes laborem suum omnem, propter montes, qui civitati adjacent, Lugdunum deserunt, & urbem Rhemorum in planitie sitam obsidione cingunt: quâ tandem post octo dies captâ, ingrediuntur victores. Arnoldus Rhemorum Archiepiscopus per Ducem Hugonem dudum expulsus, ad sedem suam jussu regum per manus Friderici Moguntini & Ruperti Trevirensis Archipræsulum cum honore restituitur: & Hugo filius Heriberti comitis invasor Pontificatûs Rhemensis expellitur. Ad urbis verò custodiam Rex Ludovicus Girbergam Reginam cum aliquot viris illustribus deputari fecit. Inde Reges cum universo exercitu in Hugonem acturi, omnia quæ illius erant diripiunt: & Ligerim fluvium transeuntes usque ad terram Nortmannorum, incendijs & prædâ universa devastantes, unanimiter procedunt, tandem Regis Ludovici Gallorum atrociter ulti contumeliam, & etiam injurias Hugoni compensantes, iter quique ad sua retorquent. Civitas Rhemorum capitur.

Anno etiam prænotato Editha filia Regis Anglorum, uxor magni regis Ottonis moritur, & in Ecclesia Magdeburgensi sepelitur: mulier sancta, & Deo multum devota: eleemosynis, jejunijs, orationibus, & bonis operibus in omni vita sua semper studiosissimè intenta. Hæc peperit Regi Ottoni duos generosos principes, videlicet Lutholfum ducem Saxoniæ, & Wilhelmum Archiepiscopum postea Moguntinum; de quibus suo loco inferiùs latiùs dicemus. Eodem quoq; anno moritur Bertolfus dux Bavariæ frater Arnolfi quondam Ducis, de quo in superioribus nonnulla diximus: Ducatus verò totius Bavariæ ab Ottone rege magno Heinrico fratri suo traditur. Porrò filij Arnolfi ducis & fratris Bertholfi propter suam superbiam, & patris imperium ob rebellionē Ducatu Principum judicio ab Heinrico rege primo patre Ottonis perpetuò privati confugerant ad Ungaros: posteàque reversi Comitum nomine & ordine cogebantur non immeritò esse in ævum contenti. Editha Uxor Regis moritur. Heinricus fit Dux Bavariæ.

DCCCCXLVII.

Anno Diethmari Abbatis XXII. Otto rex magnus vocatus denuo ab Agapito Pontifice Romano Italiam ingreditur cum magno suorum exercitu, & Berengarium juxta urbem Ticinensem superans, Adelindam de carcere liberat, ac secum in Germaniam ducit, eámque sibi copulavit in uxorem.

Erat autem Berengarius homo ferus, nimiúmque avarus, & sicut Eutrandus Ticinensis Diaconus ait, qui omnem justitiam venderet pecuniâ. Is quondam ab Hugone de Italia fugatus venit ad regem Ottonem, & benignè ab eo tractatus, cùm Hugo multam pecuniam Regi pollicetur pro eo, non solùm illi non est traditus, sed etiam favore imperiali Regno postea restitutus. Qui, cùm Hugone tandem depulso sæviret in Italia, prudentiam & virtutem memoratæ reginæ Adelindis cœpit habere suspectam, ne si alicui denuo nuberet, potenti Regno pelleretur. Quapropter in multis eam afflixit; quò tanti decus splendoris vel extingueret, vel certè minueret, seu obfuscaret. Hæc autem fuit filia Rudolfi quondam Regis Burgundionum, qui regnavit in Italia, & dominæ Berthæ reginæ scilicet Burchardi ducis Suevorum, quam defuncto Rudolpho Berengarius sævit in Italia. Adelindis Regina capitur à Berengario.

pho Rex Hugo in conjugium duxit, filiámque illius filio suo Lothario copulavit. Italiam itaque ingressus rex Otto eam de captivitate Berengarij liberavit; quam sciens esse mulierem pulchritudine corporis speciosam, & virtute animi splendidam, ejus amorem ad se muneribus tentavit. Quo fideliter experto eam sibi copulavit uxorem, & cum ea Papiam, quæ sedes fuit Regni, obtinuit. Quod videns filius Lutholfus, tristis ab eo discessit, profectúsque in Saxoniam, aliquamdiu moratus est in loco funesto Salvelden. Rex autem celebratis Papiæ nuptijs in Germaniam postea cum nova uxore Adelinda seu Adelheide revertitur, Conradum Ducem Lotharingiæ dimittens contra Berengarium in Italia. Posthæc Berengarius consilio Ducis Conradi Regem subsecutus est in Germaniam, pacem cum eo facturus, & per omnia jussis ejus obtemperaturus. Qui veniens ad urbem regiam, jussus est in hospitio remanere sibi præparato: neque enim Regis faciem videre per triduum promeruit. Quod ægrè tulit Conradus, qui eum de Italia suis persuasionibus adduxerat, similiter & filius Regis Lutholfus, qui unum cum eo sentiebat. Veruntamen Rex in sua perstabat sententia, dicens: *Animũ Tyranni patientiâ probandum.* Elapso triduo Rex Otto Berengarium alloquitur, & in gratiã ejus, ac Reginæ susceptus deditionem, sponsionem dat, fœderisque spontanei diem locũmq; urbem designat Augustam in Suevia. Ubi dum Conventus fieret Principum, Berengarius manus filij sui Adelberti manibus suis implicans, coram omni exercitu se cum filio Regis famulatui subjugavit, & ejus serviturum imperio deinceps omni tempore promisit, & ita dimissus cum grâtia & pace in Italiam remeavit: sed per suam Tyrannidem totius in se Italiæ odium concitavit.

Rex Otto secundam duxit uxorem.

Berengarius ad gratiam recipitur.

DCCCC XLVIII.

Hermannus Dux Suevorum.

Anno Diethmari Abbatis XXIII. Hermannus Dux Suevorum Princeps potens atque ditissimus, accedens Regem Ottonem talibus eum sermonibus alloquitur: *Non latet Dominum meum Regem, me prædiorum latitudine ac pecuniarum immensitate prædivitem absque liberis esse, nec est præter unicam filiam meam parvulam, quæ mearum rerum hæres existat, me decedente. Placeat itaque tibi Domino meo Regi, filium tuum Lutholfum mihi adoptare in filium, quatenus unicæ filiæ meæ conjugio copulatus, mearum rerum fiat hæreditate magnificus.* Placuit Regi consilium Ducis Hermanni: & quod poposcit, sine dilatione complevit. In brevi posthæc Dux Hermañus moritur, & gener ejus Lutholfus Ottonis regis filius ducatu Suevorũ cum omni possessione hæreditatis jure potitur. Qui potestate acceptâ, animum tranquillum, quem habuit puer, exuit, armatúmque militem in Italiam ducens, aliquantisq; ibidem urbibus captis, & sub custodiam traditis, in Sueviam revertitur. Año prænotato Hugo Dux Celticæ Neustriã à Regibus priori anno combustam dolens copias parat, & in Arnolphum comitem, cùm in Regem Ludovicum non auderet, cruentum ducit exercitum, terram ejus miserabiliter ubique devastans. Impugnavit etiam quædam ipsius oppida, sed cùm sex dies nullum comprehendere posset, frustratus desiderio ad sua revertitur. Quæ cùm à Duce inaniter gererentur, Rex Ludovicus Musonium obsidione premebat, eò quòd nepos Ducis Hugo jam Archiepiscopatu Rhemorum privatus ibidem eo tempore moraretur. Quod cùm ad notitiam Ducis pervenisset, suorum collecto quàm magno potuit

Dux Hugo persequitur Arnolphum.

potuit exercitu, contra Regem properat; quod Rex intelligens, obsidione solutâ & ipse ad Rhemorum civitatem revertitur, quò jussu regio convenerunt ex Celtica ferè omnes Episcopi, Abbates, Comites, & Nobiles, illis duntaxat exceptis, qui partes Ducis Hugonis sequebantur. Communi omnium decreto statuitur, ut regiæ dignitatis causa disponeretur apud Regem magnum Ottonem, eò quòd ipse tunc in Belgica moraretur, & apud alios, quorum prudentiæ Respublica videretur commendanda. Et legatis utrinque directis Rex Otto indicit colloquium generale in palatio Aquisgrani ad festum Dominicæ resurrectionis proximè habendum. Eodem Anno Rege Hugone mortuo, sicut dictum est suprà, Lotharius filius ejus solo nomine regnat in Italia: Berengarius enim clementiâ serenissimi Regis Ottonis potenter ubique tyrannisat, exceptâ Monarchiâ Veronensium & Provinciâ Aquilegiensi, quæ Ottonis Imperio parebant.

DCCCCXLIX.

Anno Diethmari Abbatis XXIV. Hermannus Dux Suevorum supradictus objit, cui Luthtolfus gener ejus, Ottonis Regis filius de quo jam plura diximus, in Ducatu Suevorum successit. Eodem quoque Anno Taxis Princeps Hungarorum cum magno suorum exercitu intravit Italiam contra Berengarium, cujus impetum ferre Tyrannus cùm minimè posset, pacem emere pecuniâ coactus fuit. Nam decem modios nummorũ accipiens à Berengario Barbarus Princeps cum suis mox in Ungariam reversus est. Año prænotato Rex Otto, & Ludovicus Gallorũ juxta condictum ad festum Dom. resurrectionis in Aquisgrani conveniunt; ad quas è Germania & Gallia nonnulli quoque Principes, Episcopi, Abbates & Comites confluxerunt, qui omnes cum summa reverentia & honore sanctum Pascha in dicto Palatio celebrârunt. Intereà dum hæc per memoratos reges Aquisgrani cum necessarijs consultationibus agerentur, Hugo Dux apud suos contra Ludovicum regem suâ consuetudine pravas consultationes tractabat, opportunum asserens in absentia regis urbem Rhemorum debellandi; quæ illâ vice tam Episcopo, quàm militibus vacua videretur. Consentientibus Duci amicis civitas Rhemorum obsidione cingitur, & posteaquam ab utraque parte pluries fortiter fuerat dimicatum, Dux audito regis adventu solutâ obsidione die tertiâ decimâ cum ignominia retrocessit. Nam rex Ludovicus copijs ab Ottone rege susceptis in Galliam festinus revertitur, quo Rhemos potenter intrante, Hugo necessariò fugatur. Conveniunt Rhemis ad regem, qui partes illius tuebantur, ac de ipsius omniúmque salute consultant. Et quia rerum utilitas postulabat Regum consilijs interesse Ottonem, de communi omnium decreto mittuntur ad ipsum legati, qui nomine Regis & totius communitatis ipsum rogarent, quatenus tempus & locum constituere dignaretur ad commune inter ipsos habendum colloquium. Rex Otto volens consentire amico pro habendo colloquio, finem statuit Augusti, secus fluvium qui vocatur Kara. Dum hæc agerentur, Dux Hugo non mediocriter dolebat, nepotem suum Hugonem à Præsulatu Rhemensis Ecclesiæ depulsum; unde & illum monebat, ne Pontificale officium propterea intermitteret, sed amplius frequentaret, nec sese abdicatum nimium tristaretur. Atque ne penitus videretur abjectus, ei persuasit, ut aliquos ad gradus promoveret Ecclesiasticos. Qui confortatus exhortatione Avunculi,

Hermannus Dux Suevorum objit.

Ungari devastant Italiam.

Hugo Dux Rhemos obsidet.

Hugo invasor divina temerat.

Thet-

Thetbaldum Suessionensis Ecclesiæ Diaconum vocari fecit, ipsumque Presbyterum ordinans adjutorio, & favore Ducis avunculi, mox Ambianensis Ecclesiæ consecravit Antistitem; in cujus ordinatione ex omnibus Rhemorum Diœcesanis Guido tantùm Suessionensis Episcopus favere, & interesse compertus est: quod honori ejus non in parvum periculum postea provenisse cunctis innotuit. Post hoc autem tempus advenit mensis Augusti finis, quo rex Magnus Otto indixerat colloquiũ, & convenerunt secus fluvium Karam. Aderat & Dux Hugo ipse Regis Ludovici desertor, & castra exercitûs sui juxta vicum Duodeciacum locaverat, ut pro nepote apud Episcopos causam ageret: Reges autem Otto Magnus Francorum Germanorúmque, & Ludovicus Francorum Occidentalium Gallorúmque specialia sua imprimis tractaverunt: quibus dispositis Duci locus dicendi pro Nepote conceditur. Qui causam Nepotis apud Episcopos diligentissimè cupiens dare promotam, multa produxit in medium, quibus Nepotem injustè querebatur amotum. Quod cùm ad aures Regum fuisset perlatum, jusserunt causam mox inter Arnoldum, & Hugonem ab Episcopis tunc præsentibus diligentissimè examinatam terminari: ita videlicet, ut & Dux tempore competenti de universis, unde culpandus videretur, Regi satisfaceret. Episcopis itaque rationem excipientibus omnium, quæ ab utraque parte dicebantur, illud grave nimis est visum, quòd Hugo abdicatus sacerdotio contra fas & decreta Canonum Thetbaldum Ecclesiæ Ambianensium ordinâsset Episcopum. Mox Regum Imperio hujus causæ ulteriorem ventilationem in aliam synodum debere transferri fuit ab Episcopis constitutum. Rex Otto synodum Episcopis indixit, Virduni habendam ad xv. diem calendarum Decembrium. Interim verò Pontificatus Rhemorum Arnoldo conceditur, & Hugoni comorari permittitur in Castello Mosoniensi. Pax quoque sequestra inter Ludovicum Regem, & Ducem Hugonem Ottonis imperio statuitur, & servanda usque ad tempus ipsius synodi sacramento confirmatur.

Synodus Virdunensis. *Hugo iterũ condemnatur.* *Synodus Episcoporũ.*

Adveniente tandem præstituto tempore synodalis convocationis apud Virdunum convenêre Pontifices: inter alios evocati, Adelbero Metensis, Gauselinus Tullensis, Hiltheboldus Mimigart Wirdensis, Israhel Britigena, viris clarissimis quoque assistentibus Brunone valde Religioso & Reverendo cum Abbatibus venerandis compluribus: quibus præsidebat Rupertus Archiepiscopus Trevirorum cum Arnoldo Rhemensi. Ad quam synodum Hugo invasor Ecclesiæ Rhemorum vocatus, missis pro eo Adelberone & Gauselino Episcopis venire contempsit. Unde & iterum Episcoporum sententiâ condemnatus invasor abjectus est; & Arnodlus in Pontificatum omnium decreto denuo confirmatus. Sicq; nullis rerumd eterminatis rationibus synodus ista solvitur, & alia indicitur habenda Idibus Januarij in Ecclesia Mossoniensi.

DCCCCL.

Anno Diethmari Abbatis xxv. Indictione Romanorum octavâ, die mensis Januarij decimâ tertiâ, synodus Episcoporum habita est præcepto Regum Ottonis, & Ludovici in Basilica sancti Petri apud Mosonium præsidente Ruperto Trevirorum Archiepiscopo: in qua convenerunt omnes ferè Diœcesani Provinciarum Trevirensis, ac Rhemensis, conse-

Alia Synodus.

dente

dente etiam Arnoldo prænominato Metropolitano, cujus discutienda erat causa. Affuit & Hugo intrusus Ecclesiæ Rhemensis, qui tamen synodum intrare noluit, sed Epistolam nomine Agapiti Papæ signatam per suos synodo legendam transmisit. Quæ cùm soluta & lecta coram omnibus fuisset, nihil auctoritatis canonicæ habere videbatur; nihil etiam pro ejus causa significare, nisi ut ei præsulatus redderetur. Unde cùm Pontifices ad consultandum sese contulissent, mox eam penitus cassandam duxerunt; eò quòd rem in controversia pendentem absque ratione Canonicæ discussionis præciperet terminari, cùm abdicato Pontificatum juberet esse reddendum. Comuni ergo Pontificum sententiâ iteratò decretum est, Arnoldum verum Ecclesiæ Rhemensis Episcopum esse habendum, utpote qui nullius synodi judicium refugerit: nec ordinem suum aliquo crimine sordidâsset. Hugo verò, qui ad duas synodos vocatus venire contempsit, à Rhemensis Præsulatûs regimine penitus jubetur esse remotus, donec in tertiam synodum veniat, seque de objectis criminibus legitimè faceret expurgatum. Hujus capituli sententia de XIX. capite concilij Carthaginensis extracta litteris committitur, & Hugoni abrogato destinatur. Cùm autem cautionem Episcoporum vidisset Hugo subscriptam, iratus est vehementer; ac Ruperto Trevirorum Archiepiscopo præsidenti synodi per suos contumeliosè remandavit: *Nihil se deinceps Episcoporum decreto penitus esse facturum.* Et ita synodus ista dissolvitur, & alia in Palatio Ingelenheim servanda ad kalendas Augusti proximas omnium consensu & voluntate indicitur.

Hugo iterum condemnatur.

Hugo contemnit Pôtifices.

Anno prænotato per multa Germaniæ, & Galliæ loca magni & frequentes terræmotus facti sunt, & complura ædificia subverterunt, innumerásque arbores radicitus dejecerunt.

Anno verò præsignato die mensis Augusti primâ synodus universalis mandantibus Agapito Papa II. & Ottone Rege magno in palatio Imperiali apud Ingelenheim juxta Rhenum duobus à Moguntia milliaribus in Basilica Parochiali S. Remigij servata est cum necessarijs ad causas sequentibus. In qua vice & nomine memorati Papæ Agapiti præsedit Marinus Episcopus Hostiensis sanctæ Romanæ sedis Cardinalis atque Legatus ad eandem synodum specialiter missus & ordinatus. Convenerunt ad hanc sanctam synodum ex diversis Provincijs & Diœcesibus Episcopi secundùm ordinem infra scripti. Marinus Episcopus Hostiensis Cardinalis prædictus Legatus & præsidens in concilio, Fridericus Archiepiscopus Moguntinus, Rupertus Archiepiscopus Trevirensis, Wigfridus Archiepiscopus Coloniensis, Adeldacus Archiepiscopus Bremensis, Arnoldus Archiepiscopus Rhemensis, Bappo Episcopus Wirciburgensis, S. Conradus Episcopus Constantiensis, S. Udalricus Episcopus Augustensis, Tiethardus Episcopus Hildesheimensis, Bernhardus Episcopus Halverstatensis, Duto Episcopus Padelbrunnensis, Lioptacus Episcopus Ripuensis, Michael Episcopus Ratisponensis, Farabertus Episcopus Tungrensis sive Leodiensis, Dodo Episcopus Osnabruggensis, Eucherus Episcopus Myndensis, Heroldus Episcopus Saltzburgensis, Adelbertus Episcopus Pataviensis, Starckhardus Episcopus Eichstettensis, Borath Episcopus Slesvvicensis, Wichardus Episcopus Basiliensis, Liefdach Episcopus Ribunensis, Hildeboldus Episcopus Mimergarturdensis, Rictovo Wormatiensis

Synodus in Ingelenheim.

S. Conradus
S. Udalricus

matiensis Episcopus, Reginboldus Episcopus Spirensis, Gauzlinus Tullensis Episcopus, Adelbero Episcopus Metensis, Berengarius Episcopus Virdunensis, Valpertus Cameracensis Episcopus, Baldericus Trajectensis Episcopus, Rudolfus Laudunensis Episcopus. Intererant etiam huic sancto Concilio Abbates nostri Ordinis complures: Hademarus Abbas Fuldensis, Diethmarus Abbas hujus Cœnobij Hirsaugiensis, Adalbero Abbas S. Ferrucij in Bildenstat, & alij, quorum incertus est numerus. Horum omnium cuique cùm liceret ex decretis vel Canonibus sanctorum patrum proferre, quæcunque negotio viderentur accommoda, disponendi tamen auctoritas & interpretatio rationum Ruperto Trevirorum Archiepiscopo fuit commissa; eò quòd divinarum humanarúmque rerum scientiâ & eloquentiæ efficaciâ præ cæteris haberetur insignis. Judicij autem censura penes Marinum Apostolicæ Sedis Legatum remansit. Considentibus cunctis post præmissas secundùm consuetudinem celebrandi Concilij preces, postquam recitata sanctorum patrum Decreta, serenissimi reges Otto Germanorum & Ludovicus Gallorum in sacram synodum admissi sunt: quibus etiam sedentibus Rupertus Archiepiscopus Trevirorum dixit: [Multa sunt, patres Reverendi, pro quibus hic apud serenissimos reges in unum congregati sumus: plurima etiam sunt, quæ vestrâ providentiâ videntur ordinanda, cùm totius Galliæ rempublicam temeritate pravorum nimium constet esse turbatam, extremisq; periculis jam penè ex omni parte subjectam. Quapropter & leges tam divinæ, quàm humanæ contemnuntur passim ab improbis; cùm is, cui jus regnandi hæreditate debetur paternâ, suorum insectationibus captus, & conjectus in vincula, nullam habere videatur facultatem impios corrigendi. Rhemorum quoq; Metropolim caterva pravorum devastat fugato pastore. Hinc Deus contemnitur; jura Ecclesiastica violantur: cultus vilescit divinus: Clerus despicitur, totáque religio nostra prophanatur. His ergo malis, patres reverendi, oportet nos pro viribus resistere, & impijs pravorum conatibus diligentissimè obviare. Ad hoc enim in unum congregavit nos gratia Spiritûs Sancti, quatenus regnum divisum, & ob hoc penè collapsum, reformemus ad unitatis & pacis concordiam, ut & Dño regi deinceps libera potestas regnandi sit integra: & pastorē suum habeat viduata Rhemorum sancta Ecclesia.] Cujus sententiam Marinus Apostolicæ Sedis Legatus comprobans subjecit: [Optimè atque utiliter locutus est Coëpiscopus & frater noster Rupertus: qui regnum prius censuit restituendum spoliato, ut postea sine metu tyrannidis sancta reformetur Ecclesia. Quod ut Deo annuente fieri queat, imprimis audienda erit causa ipsius Domini serenissimi regis Ludovici: si id quoque vestri patiatur censura judicij.] Sancta synodus respondit: [Placet ut audiatur.] Tunc Ludovicus rex surgens de latere Magni regis Ottonis cœpit stans causam suam concilio proponere: quam jussus sedere ita inchoans breviter continuavit.

Interfuerunt concilio Episcopi xxxii.

Rupert. Archiepiscop. loquitur.

Marin9 Legat9 loquitur.

Ludovicus Rex Gallorum loquitur.

[Quantum Hugonis instinctu & impulsu conqueri apud vestras paternitates compellar, O Reverendissimi Patres, ille novit omnipotens Deus, cujus vos gratia huc in unum congregavit. Pater ejus, ut à principio exordiar, genitori meo invidens regnum, dum & domi militiæque deberet obsequium, non solùm rebellionem nequiter intulit, sed

captum

captum conjecit in carcerem, in quo & miserabiliter mortuus fuit. Me quoque puerulum cum Matre fugere in partes transmarinas eodem tempore coegit. Patre autem extincto, & me in exilium deportato, ipse cùm reminisceretur patris sui propter insolentiam necari in bello, regnum suscipere formidabat: qui cùm mihi procurationem regni penitus inviderет, Rudolphum promovit: sed Divinitas res illius sicut & cætera, quando voluit, regnandi finem determinans imposuit. Dum tandê illo mortuo regnum iterum vacaret paternum, me bonorum consilio inductus à partibus transmarinis revocavit, & omnium consensu in regnum promovit, nihil mihi præter Lugdunum relinquens. Promotus autem, cùm ea quæ juris erant regij, prosequerer, adversum me animum suum induravit. Factus itaque latenter inimicus, si quos habebam fautores, pecunijs subvertit, inimicos omnes in mei odium amplius provocavit. Tandem crescente invidiâ dolum corde produxit latentem, factâque cum Nortmannis conspiratione me captivum detinuere, persuasi ab eo, in se regnum confidens posse transferri. Nec defuit insidijs effectus. Captus fui & carceri mancipatus, cùm nihil talium suspicarer. At ille me manibus Nortmannorum eripere simulans, omnes filios meos jure obsidum dandos petebat. Sed his qui mihi fide fuerant devotiores, omnes dare recusantibus, uno dimisso, à Nortmannis me recepit. Jam libertatem sperans, quò animus impelleret, ire statuebam; verùm aliter provenisse manifestum est. Nam captum me in vincula mox conjecit, totóque detinuit anno captivum. Postea cùm ab amicis super hoc indignantibus sese impetendû formidaret, libertatem mihi spopondit: si urbem Lugdunû à me reciperet, quâ solâ claudebar: in quam solam cum uxore & filijs recipiebar. Quid facerem? Castro vitam deliberatus præposui, & libertatem pro civitate accepi. Et ecce nunc omnibus privatus, omnium opem deposco. Quorum omnium in quolibet si Dux ipse contraire audeat, nobis tantum duobus singulariter congrediendum pro veritate fuerit.] Quibus à rege Ludovico breviter dictis, Rupertus Archiepiscopus Trevirorum dixit ad Synodum : *Quoniam serenißimi Domini regis conquestionem contra desertorem satis breviter & lucidè, ut arbitror, digestam audivimus: consequens mihi videtur Patres, ut quantum possumus, ejus causam determinemus. Dux ergo quoniam penè omnia regni jura sibi violenter usurpavit, eique renti viribus non valemus, mitiùs hoc adtemperandum arbitror: ut qui Deum non metuit, nec hominem reveretur, multâ ratione, multâque consideratione rerum, ad normam æquitatis Deo juvante reducatur. Igitur juxta Patrum decreta & Regulam Canonicam imprimis ad satisfactionem fraternè commonendus est: nec non & verbis suasorijs ad id modestißimè revocandus. Quod si post blandos revocationis monitus resipiscere contempserit, omnium anathemate feriatur : habentes præsidio, quòd à Domino Papa jam dudum sit admonitus, & jussus ab insectatione serenißimi regis Ludovici Domini sui quiescere.* His à Ruperto Præsule Trevirorum prolatis, Marinus Sedis Apostolicæ Legatus subjunxit : *Reminiscor*, inquiens, *Dominum Papam ante hunc annum anathema promulgâsse in omnes, qui hunc Dominum serenißimum regem Ludovicum Gallorum insectabantur: Epistolam quoque exhortatoriam per totum direxit regnum, quâ bonos quosque monebat, ne ab ejus fidelitate deficerent. Rectißimè igitur est dictum, quia cùm à Domino Papa prius sit monitus, à nobis jam secundò benignè est revocandus:*

Hugon. dolum commemorat.

Rupertus Archiepisc. loquitur.

Marin. Legatus Papæ dixit.

& postea, si contempserit, omnium anathemate feriendus: nec solum ipse, sed omnes etiam, qui suis rebus & temeritati consentiunt. Sed hanc solam à nobis accipiet opem, qui gladium & arma non portamus; & quid ab alijs accepturus est, qui omnium auxilium invocavit? Decreto sanctorum Patrum statutum, ut postea quam Tyrannus anathema, quod est sancta Catholica Matris Ecclesia gladius, contempserit, Principum & regum sensibili incursione plectendus est, ut mandatis discat obedire Pontificum. Ad hæc Magnus Otto Germanorũ & Romanorum Imperator semper Augustus: *Multa sunt*, inquit, *Patres, beneficia, qua à vobis Domino & Fratri nostro Ludovico utiliter possunt impendi. Etenim si armis divinis insectatores illius fueritis aggressi, consequenter aut facili tumultu quiescent: aut si pergant esse temerarij, nostris armis ut contemptores Ecclesia sacrosancta se citius sentient infirmatos. Vos igitur jubente Legato & Vicario Domini Papa Ordinis vestri sacerdotalis arma potenter exerite, & adversarios amici regis nostri Ludovici gladio Spiritûs sancti verberate. Quorum temeritas nisi quantocius se humiliaverit, ad nostrum deinceps spectabit officium, qui defendere sanctam tenemur Ecclesiam, arma contra præsumptuosos sumere, & cervicem superborum justa indignationis ense amputare.* Quibus per Ottonem dictis, sanctæ mox synodi decreto suasoria Epistola scribitur, & coram omnibus sub hac serie verborum recitatur: *Sancta synodus in palatio Ingelheim auctoritate Domini Papa Agapiti sub Dominis atque Orthodoxis regibus Ottone & Ludovico utiliter habita, Hugoni Gallorum Duci, divini nominis timorem. Quantis malis, quantisque insectationibus contra fas & aequitatem illam venerabilem Rhemorum vexaveris Ecclesiam, quantâ etiam crudelitate debacchatus sis in Dominum tuum regem Ludovicum Gallorum, omnium penè ora loquuntur mortalium. Quod quàm sit impium & sceleratum, leges divina simul & humana palàm ostendunt. Unde nos tibi compatientes ab his te malis amodò cessare monemus: & ad Dominum tuum cum multa mansuetudinis humilitate quantocius ut reverti studeas, exhortamur. Quòd si contempseris, priusquam in diversa feramur, te anathemate sine dubio perstringemus: donec aut satisfacias secundum Canones, aut Romam apud Dominum Papam ratiocinaturus petas: cujus etiam litteris bis monitus, & à tanto facinore prohibitus obedire contempsisti. Unde & nos post illum tertiò te monemus, & ad correctionem piè volumus revocare.* Hanc Epistolam totius synodi auctoritate roboratam Duci miserunt.

Otto Magnus Imperator dixit.

Epistol. synodalis ad Hugonem Ducem.

Posthæc surgens Artaldus Rhemorum Archiepiscopus, initium & progressum litis omnis ac historiæ inter ipsum & Hugonem subrogatum luculentissimè explicavit: quin & Epistolam protulit nuper à Domino Papa sibi transmissam, per quam, ut Episcopatum retineret, mandavit. Post cujus interpretationem Sigeboldus quidam prædicti Hugonis Diaconus aliam mox Epistolam synodo porrexit, signo Domini papæ munitam, & à sede Romana, ut asseruit, nuper destinatam. Quæ coram sancta synodo similiter est recitata, ac diligentissimè discussa. In cujus textu id solum dicebatur, quòd Rudolphus Lugdunensis Episcopus, Guido Suessionensis, Hildegarius Belluacensis & ceteri provinciæ Rhemensis Episcopi, ad Sedem Apostolicam, ob restitutionem Hugonis & abdicationem Artaldi misissent Epistolam. Unde & Dominum Papam ad eorum vota & petitionem omnia fieri velle Diaconus inferebat. Post cujus recitationem prædicti mox consurgentes Episcopi, sententiam Epistolæ penitus confutârunt: nec non & calumniarum inventorem hominem

Artaldus causâ agit suam.

nem perditissimum acclamârunt. Quibus cùm adversari calumniator non posset, maledictis aggrediens Pontifices, eos publicè de perfidia criminabatur. Confestim à Domino Marino Sedis Apostolicæ Legato decretum fuit, ut capitulum de calumniatoribus legeretur. Quo recitato cùm ille non haberet, quod opponeret, Pontificum sententiâ Diaconatûs officio, quo fungebatur, privatus est: & cum ignominia, ut merebatur, exire compulsus. Artaldo autem Pontificalis dignitas habenda ab omnibus decernitur; idque penitus confirmabant Patrum institutis, eò quòd nullius concilij rationibus interesse refugerit. Et hæc primâ die concilij acta sunt. Alterâ verò die post recitatas sacræ auctoritatis lectiones, & Domini Ruperti Archiepiscopi Trevirorum allocutionem, à Marino Sedis Apostolicæ Vicario constituitur, ut quoniam juxta sacræ legis sententiam Pontificalis dignitas Artaldo restituta est, in ipsius dignitatis pervasorem synodalis proferretur censura. Recitantur itaque Regulæ canonum, sanctorúmque Patrum decreta, Innocentij, Alexandri, Symmachi, Sixti, Cælestini, Zosimi, Leonis, Bonifacij aliorúmque sanctæ Dei Ecclesiæ Doctorum illustrium. Quorum auctoritate constitutorum anathematizaverunt, & à totius Ecclesiæ Christianorum unitate separaverunt & excommunicaverunt Hugonem Rhemensis Ecclesiæ pervasorem, donec resipiscat, & pro commisso scelere satisfaciat, aut se Apostolicæ Sedis examini personaliter repræsentet. Reliquis autem sacri concilij diebus tractatus fuit habitus de vita, & honestate sacerdotum, déque incestuosis & illicitis Presbyterorum conjugijs: & de illis qui Eucharistiam indignè tractant: de laicis quoque Ecclesiastica jura temerè violantibus, aut etiam sibi usurpantibus. Alia quoque nonnulla ibidem fuère prolata ad utilitatem Ecclesiæ communem, quæ in actis ejusdem sacri concilij scripta leguntur. Indicta fuit post dies triginta synodus alia Lugduni habenda in Ecclesia S. Vincentij Martyris, ubi anathema in Ducem Hugonem, nisi compareat, exaretur.

Hugo pervasor Rhemensis excommunicatur.

Anno itaque Dominicæ Nativitatis prænotato, in mense Octobri, convenit iterum sancta synodus Episcoporum Lugduni in Ecclesia sancti Martyris Vincentij præsentibus ibidem serenissimis Regibus, Ottone Magno Germanorum, & Ludovico Gallorum, præsidente Marino sedis Apostolicæ Legato; ubi post orationes consuetas & sacras Lectiones rectissimâ serie recitatas, postque sacrorum Canonum interpretationes, Hugonem Tyrannum anathematis vinculo imprimis percusserunt, eúmque ab unitate sanctæ matris Ecclesiæ separantes ejiciunt; donec resipiscens Domino suo Regi satisfaciat: aut Romam pro sui absolutione apud Dominum Papam ratiocinaturus petat. In eadem quoque synodo sancta plurimus habetur sermo átque tractatus de Episcopis, qui cum Duce fuerant evocati ad Concilium, & venire contempserunt. De illis etiam agitabatur quæstio, qui consecrationi Hugonis contra statuta Canonum interfuerunt, & qui ab eo suas ordinationes sive promotiones acceptârunt. Damnantur etiam duo Pseudoepiscopi ab Hugone pulso, jámque abrogato promoti & ordinati, Thietbaldus scilicet & Ivo; quorum prior Ambianensem, secundus verò Silletensem fœdavit Ecclesiam. Damnatur etiam & Adalomus Lugdunensis Ecclesiæ Diaconus, per Episcopum suum Rudolphum insimulatus pro eo, quod Tiethbaldum excommuni-

Synodus Lugdunen.

Dux Hugo excomunicatur.

Contumaces à concilio damnātur.

 catum

catum Ecclesiæ temerarius introduxit. Hi etenim in priori synodo apud Ingelenheim cum Duce ad synodum evocati, venire contempserunt. Denique plures alij pro suis criminibus ad synodum vocati, & contemnentes venire, per sententiam decreti sunt excommunicati, & ab unitate Ecclesiæ sacrosanctæ, donec resipiscant, penitus abscissi & damnati. Quibus ritè peractis synodus sancta in Dei nomine dissolvitur. Concilio terminato Dominus Marinus Episcopus Hostiensis Apostolicæ sedis Legatus atque Vicarius ab Ottone Magno Rege per nuncios rogatus in partes discessit Germaniæ, & Ecclesiam Fuldensis Cœnobij ab Hademaro Abbate post incendium prioris de novo constitutam elegantissimè, consecravit: hieméque transactâ Romam revertitur.

Consecrat. Ecclesi. Fuldensis.

DCCCC LI.

Anno Diethmari Abbatis XXVI. Moguntia Civitas ab Ottone Rege magno obsessa est: cujus Archiepiscopus Fridericus ab eodem denuo captus est, & in Monasterio Fuldensi sub custodia Hademari Abbatis non multo tempore mancipatus, sed Regis clementiâ citò dimissus. Claruit his temporibus Arigandus Abbas Monasterij sancti Petri in Gallia, vir moribus & doctrinâ integer atque sanctissimus: qui statum monasticæ puritatis tam in suo Cœnobio Senonensi, quàm in diversis alijs penè collapsum, verbo & exemplo magnificè reformavit: moriens tandem non sine opinione sanctitatis apud Senonas sepelitur. His etiam temporibus mortuo Wilhelmo Senonensium Episcopo, Gerlandus Monachus nostri Ordinis Cœnobij S. Germani Altisiodorensis in ejus locum successit, vir in omni genere scientiarum doctissimus,& non minùs vitæ merito, quàm eruditione scripturarum illustris: qui posteaquam Ecclesiam Senonensem strenuè gubernâsset annis aliquot, sanctè moritur, & in suo Monasterio, unde venerat, sepelitur. Post quem Hiedemannus Monachus S. Dionysij Parisiensis in Archiepiscopum Senonensis Ecclesiæ ordinatus est: vir & ipse in scripturis tam divinis, quàm sæcularibus eruditus; qui inter cætera ingenij sui opuscula de Musica edidit pulchrum libellum: de computo quoque Ecclesiastico. Et quædam alia, quæ ad nostras manus necdum pervenerunt.

Fridericus Archiepisc. capitur.

Gerlandus ex Monach. Archiepisc.

His quoque temporibus Otto rex Magnus postquam victor Danorum extitit, & Godfridum Ducem eorum cum toto regno ad fidem Christi convertit, pro informatione gentis salutari continuanda Episcopatum Schlesvvicensem de novo erexit, ubi Borathum nostri Ordinis Monachum Cœnobij Corbejensis in primum Episcopum ordinari præcepit. Simili devotione, & eodem tempore fundavit Episcopatum in finibus Danorum, quem Ripensem appellant, ubi Siebdaum Monachum nostri Ordinis Cœnobij Fuldensis in primum Episcopum constituit: qui erat vir in omni scientia scripturarum doctus, eloquentiâ promptus, & ad persuadendum idoneus, nec minus exemplo notabilis.

Anno etiam prænotato, Ludovicus rex Galliarum posteaquam Hugonem Ducem sancta synodus Præsulum Lauduni excommunicaverat, multa adversus illum prælia gessit. Agapitus quoque Papa Romæ adunato Pontificum Italiæ Concilio anathema priori anno sententiâ Episcoporum apud Laudunum in Ducem Hugonem latum confirmavit, ipsúmque de consensu omnium Præsulum in consilio tunc præsentium deno-

Hugo Dux excomunicatur à Pap.

de novo excommunicavit. Rex etiam Magnus Otto suorum ingentem exercitum misit in Galliam contra Hugonem in auxilium regis Ludovici, quemadmodum in sancta synodo apud Ingelenheim habita promiserat. Hugo itaque Tyrannus videns se desertum à suis propter excommunicationis sententiam, & ob id tantæ multitudini adversariorum haud posse resistere, sapienti amicorum usus consilio, Ludovici Regis gratiam postulans accipere meruit, & ablata mox omnia resignavit. Hoc fœdus inter Ludovicum regem Gallorum, & Hugonem Celticæ regionis Ducem juramentis necessarijs, & cautionibus confirmatum est: & deinceps ab utráque parte usque ad mortem amborum inviolabiliter servatum.

DCCCCLII.

Anno Diethmari Abbatis XXVII. Indictione decimâ, obijt Dietharдus Monachus & Scholasticus sancti Aurelij Hirsaugiensis sextâ die mensis Januarij, anno ætatis suæ tertio, & sexagesimo. Cui mox in regimine scholarum successit Meginradus Monachus in omni varietate scripturarum doctissimus, & præfuit scholis Monachorum annis tredecim: qui multos suo labore discipulos laudabiliter instituit, sicut & ipse à suis Præceptoribus gloriosè prius institutus fuit. Meginradus hic scholasticus.

Anno etiam prænotato, de mense Februario mortuus est Marquardus Monachus, & scholarum Magister in Epternaco Cœnobio, ut suprà diximus, Diœcesis Trevirorum, vir magnæ doctrinæ, morúmque integritate multùm venerabilis; de cujus ingenio, & opusculis superius anno Diethmari Abbatis septimo latius fecimus mentionem. Huic in regimine scholarum, ut Meginfridus dicit, successit Heribertus Monachus valde venerabilis, & præfuit annis decem & octo; homo certè doctissimus, & qui multa ad utilitatem posteritatis composuit.

Item anno præsignato, Diethmarus Abbas Monasterij hujus D. Aurelij Hirsaugiensis in ordine sextus moritur 12. die Maij, anno suscepti regiminis sui XXVII. nondum completo, & in Ecclesia sancti Aurelij sepelitur. Diethmarus Abbas moritur. Vir per omnia Deo dignus, amator fratrum integerrimus, & conservator Monasticæ disciplinæ studiosissimus, qui regularem observantiam sub Prædecessore suo penè collapsam, tam verbo, quàm exemplo magnificè reformavit: nec solùm in spiritualibus pastorem se providum & utilem exhibere studuit, sed etiam in ampliandis, & conservandis possessionibus Monasterij vigilantissimus fuit. Monasterium suum libris, & ornamentis varijs magnificè decoravit, & quidquid ad augmentum divini cultûs conducere potuit, studiosissimè impendit. Magna sub ejus regimine multitudo Monachorum extitit: quorum complures merito sanctitatis claruerunt insignes, & multis multa beneficia suis precibus à Domino impetrârunt. Monachorum magnus numerus. Plures etiam propter excellentiam doctrinæ omnimodámque scientiam scripturarum celeberrimi nominis habiti sunt; de diversis quoque Cœnobijs Monachi mittebantur ad Hirsaugiam; alij, ut sanctis instituerentur moribus, alij verò, ut divinarum humanarúmque scientiam ab optimis Magistris haurirent scripturarum.

De

De Sigero hujus Monaſterij Hirſaugienſis ſeptimo Abbate, qui præfuit annis xxx. Menſibus III. diebus XI. & geſtis illius temporis.

Sigerus fit Abbas VII.

MOrtuo atque ſepulto Reverendiſſimo Abbate Diethmaro, non ſine lachrymis filiorum, mox in ejus locum unanimi Fratrum conſenſu fuit electus Sigerus, Monachus quidam venerabilis, qui Decani (Prioris clauſtralis) multo tempore geſſerat officium; vir morum integritate, ac vitæ merito Reverendus, & tam in divinis ſcripturis, quàm in ſæcularibus litteris egregiè doctus, & ob id non ſolùm Fratribus charus, verùm etiam cunctis in circuitu hominibus multùm dilectus, & honorabilis. Præfuit autem in multa ſanctitate huic Monaſterio Hirſaugienſi annis xxx. menſibus tribus, diebus xi. Hic verò Sigerus ex Moguntia fuit oriundus, qui cùm eſſet annorum xxiv. multiſque polleret honoribus in ſæculo atque divitijs, conſilio inductus Diethmari Abbatis, omnia pro Dei amore contempſit, & ſub ejus magiſterio in Cœnobio ſancti Aurelij hic apud Hirſaugiam monaſticæ converſationis habitum ſuſcepit. Qui gratiâ ſancti Spiritûs præveniente ſimul, & comitante in brevi tempore valde in ſancta converſatione profecit: vitam ducens coram Deo puram ſanctámque, & coram hominibus penitus irreprehenſibilem. Anno quinto converſionis ſuæ communi omnium Fratrum voto, & conſenſu Prior, ſeu Decanus Monaſterij ob zelum diſciplinæ, ac vitæ meritum inſtituitur, in quo officio tam religioſè, tam piè, ac prudenter ſe geſſit, ut omnium laudibus, & amore dignus haberetur. Electus tandem in locum demortui Abbatis paſtor in Cœnobio animarum, qualem ſe exhibuerit ſubditis, quàm pium, quàm religioſum, quàm zeloſum erga diſciplinam regularem, quámque humanum manſuetum, & prudentem, nemo ſcribere facilius potuiſſet, quàm illi, qui ejus in carne ſanctam converſationem videre meruerunt: in omnibus quippe ſemper fuit vigilans, atque ſolicitus, nihil plus appetens, quàm Deo veraciter placere, & virtutum omnium ſevivum, & imitabile ſubditis præbere ſpeculum, & exemplar; ne bona prædicans facienda ſubditis, ſemetipſum perderet, ſi aliter, quàm docebat, illum vivere contigiſſet. Unde quidquid ſermone docuit, exemplo prior demonſtravit: nemo illum unquam vidit otioſum, nemo irrationabiliter commotum, vel turbatum, ſed in bono virtutum ſtudio ſemper fuit occupatus, & mente ſtabilis, atque animo tranquillus. Vitam pulchrè inſtauravit monaſticam, & diligentiſſimè cuſtodivit Regulæ puritatem.

Sigerus Decanus.

Anno quoque prænotato Berengarius Tyrannidem exercens in Italia, graviter premebat Romanos, quibus nimiam provocatis in iram, Otto Rex Magnus denuo vocatur in Italiam; qui veniens magno cum ſuorum exercitu Berengarium perjurum, & infidelem ſuperat, & de regno penitus amovit, expellens eum cum uxore de Italia. Sunt, qui ſcribant eum ab Ottone ſuperatum, de Italia ductum fuiſſe in Germaniam, & in caſtello Bambergenſi carcerali cuſtodiæ mancipatum, non multò poſt diem ſuum clauſiſſe noviſſimum. Cujus geſta, tyrannidem, crudelitatem

Berengarius ab Ottone capitur.

Eutran-

Eutrandus Diaconus Ticinensis conscripsit. Anno etiam præsignato Agapitus Papa II. obijt, vir constans innocentisque vitæ, & magnanimus, qui Tyrannorum capita virtute divinâ calcavit, & in Domino confidens nulla hujus mundi adversa formidavit. Mortuus autem in Ecclesia sancti Petri Principis Apostolorum sepultus est, non sine opinione sanctitatis: cui mox in Pontificatu successit Joannes ejus nominis XII. natione Lombardus, & præfuit annis quatuor, mensibus decem, diebus quinque, qui per Ottonem Romæ in Concilio postea fuit ex sententia Cardinalium depositus, ut inferiùs suo loco latiùs dicemus. Joannes fit Papa XII.

DCCCCLIII.

Anno Sigeri Abbatis secundo Lutholfus dux Suevorum filius Ottonis Regis Magni, Conradi Ducis Lotharingiæ consilio & instinctu conspiravit adversus Patrem; quod Conrado in malum finem successit, quemadmodum inferiùs suo loco dicemus. Eodem anno mortuus est Wigfridus Archiepiscopus Coloniensis anno Pontificatûs sui XIX. cui successit Bruno frater Ottonis Magni Regis Romanorum; vir magnificus, vitâ & actione præcipuus: cujus monimenta pietatis in multis Cœnobiis & Templis Coloniæ relucent usque in præsentem diem. Hic in Ecclesia Præsul fuit devotus átque sanctissimus: in exercitu Dux potens & omnibus metuendus. Fratris sui Regis partes omni tempore fidelissimè tutabatur; cujus jussu exercitum pro Ludovico Rege duxit in Galliam, & omnem terram Ducis Hugonis desolavit. Præfuit autem Ecclesiæ Coloniensi strenuè & utiliter annis duodecim, cujus vitam & gesta Rutgerus Monachus sancti Pantaleonis descripsit. Lutholfus Suevorum Dux.

DCCCCLIV.

Anno Sigeri Abbatis tertio Ratherius ex Monacho Lobiensis Cœnobij Episcopus Veronensis, & bis inde pulsus, Italiam tandem deserens venit in Lotharingiam, & à Brunone Archiepiscopo Coloniensium Episcopus Leodiensis Ecclesiæ post Farabertum ordinatus est: de cujus eruditione & infortunio plura superius jam diximus. Eodem anno Lutholfus Dux Suevorum depositâ rebellione ad gratiam Patris revertitur: & Conradus Dux Dei & regis impius transfuga perjurus & infidelis ad Ungaros declinavit: quos persuasionibus suis perduxit in Lotharingiam contra imperium Regis, & venientes usque ad Sylvam carbonariam divinâ virtute apud Lobias prodire ulterius prohibiti sunt, & ob id non impunè redierunt. Anno quoque prænotato Ludovicus Rex Gallorum, posteaquam ad pacem & concordiam cum Duce Hugone redijt, tali modo vivendi terminum accepit: nam volens Rhemos adire, cùm fluvio Axonæ appropinquaret, per campestria lupum præire conspexit. Quem equo emisso insecutus per devia instanter exagitabat: ad omnes verò in medio cursûs lupi inclinationes equum impatiens obvertebat, nec quiescere patiebatur, donec equestri certamine fugientem evinceret. Equus ergo per invia coactus in cespitem offendens prolabitur: Rex verò graviter corpore attritus casu à suis exceptus est, & cum multo mærore omnium Rhemos deportatus. Vexabatur itaque infestis doloribus corpore toto, & post diutinam infirmitatem corruptis jam interius visceribus ob humorum colluviem, papulis crispillatis, quod Galli variolam vocant, toto corpore miserabiliter perfunditur. Quâ infirmitate diutiùs confectus Conradus Dux fugit in Ungariâ. Ludovici Regis casus. Ludovicus Rex Gallorum moritur.

O diem

diem clausit extremum anno vitæ suæ, ut Richerus Monachus ait, tricesimo septimo, regni autem octavo decimo. Post quem Lotharius ejus filius regnavit in Gallia annis ferme duobus & triginta: cujus Mater fuit Girberga soror Ottonis regis magni Germanorum, relicta Ducis Giselberti Lothariorum.

DCCCCLV.

Fridericus Archiepisc. moritur.

Anno Sigeri Abbatis quarto mortuus est Fridericus Archiepiscopus Moguntinus: cui in Pontificatu successit Wilhelmus filius Ottonis regis Magni, & præfuit annis duodecim. Qui cùm esset vir in omni scientia scripturarum doctissimus, scripsit inter cætera ingenij sui opuscula, chronicam temporum, in qua successiones Pontificum Moguntinensium secundum ordinem recensens, de semetipso ita in fine concludit dicens: *Hoc anno beatæ memoriæ Fridericus sanctæ Moguntiacensis Ecclesiæ Archiepiscopus octavo calendas Decembris obijt. Eodem verò anno ego Wilhelmus tantæ successionis indignus loco ejus consensu cleri & populi ejusdem sanctæ Sedis XVI. Calendas Januarij in loco Arnstetten electus sum, & in die calendarum Januarij Moguntiæ ordinatus.* Nota illius temporis consuetudinem, quia nec Romam pro confirmatione mittitur: nec XXIV. florenorum millia, ut hodie, pro confirmatione Archiepiscopi Moguntini exponuntur. Septimo decimo die mensis Decembris Wilhelmus iste fuit electus, & septimâ die postea, ut patet, ordinatus. Eodem Anno mortuus est Diethelmus Monachus & scholarum Magister apud Treviros in Monasterio S. Matthiæ; vir moribus & eruditione scripturarum insignis, & omnium ore famosissimus: de cujus opusculis mentionem fecimus anno Diethmari Abbatis septimo, qui fuit Dominicæ Nativitatis DCCCCXXXII. Post quem Magister scholarum constitutus fuit Adelbertus Monachus ejusdem Cœnobij, vir prudens & in omni genere scientiarum doctissimus: ingenio promptus & clarus eloquio: metro simul exercitatus & prosâ: qui ad gesta Trevirorum addidit sui acta temporis. Scripsit etiam de Monachorum juvenum institutione ad septem artes liberales nonnulla synthemata: & præfuit scholæ Monachorũ annis XXIV. mensibusque tribus. Claruit his etiam temporibus apud Saxones Windekindus Monachus Corbejensis, vir in divinis scripturis doctus, & sæcularis litteraturæ non ignarus, qui annis plus quadraginta scholæ Monachorum præsidens, plures in omni scriptura Monachos erudivit. Hic inter reliqua ingenij sui opuscula scripsit de Origine Saxonum libros tres. Ad Mathildem quoque filiam Ottonis primi scripsit gesta Heinrici primi regis librum unum. Ad eandem vitam & gesta Mathildis reginæ uxoris ejusdem Heinrici regis primi. Ottonis quoque primi gesta ad eandem conscripsit. Vitam sanctissimi Pauli primi Eremitæ gemino stylo conscripsit. Passionem quoque S. Theclæ virginis pari dicendi genere composuit. Multa etiam alia scripsisse dicitur: quæ ad manus nostras adhuc minimè pervenerunt. Hic Windekindus in eo libello, quem composuit de studijs veterum Monachorum, fatetur se famâ & eruditione Meginradi Monachi atque scholastici S. Aurelij excitatum venisse in Hirsaugiam, & cum eo diebus habitâsse aliquantis, multósque ibidem reperisse Monachos vitæ merito venerabiles, & in omni varietate scripturarum doctissimos. Meginradum verò scholasticum his commemorat laudibus, dicens: *Monachorum ille doctissimus præceptor*

Wilhelmus fit Archiepiscop. Moguntinus.

Windekindus scholasticus Corbejensis.

Windekindus venit in Hirsaugiam.

veluti

veluti Hieronymus alter divinarum interpes scripturarum profundissimus sua nos eruditione vertit in stuporem: ut verè cælestis sapientiæ dici queat armarium, quippe quem nihil lateat doctrinarum.

Anno prænotato Ratherius ex Monacho Lobiensis Cœnobij anno priore Leodiensis Episcopus factus, inde civium tumultu expellitur: & Baldericus quidam annitente avunculo suo Regenhero Montensium comite in ejus locum Episcopus ordinatur. Ratherius autem jam tertiò pulsus, bis videlicet ab Ecclesia Veronensi, & ultimò nunc à Leodiensi ad Monasterium suum Lobias revertitur: ubi supervixit annis decem & novem in omni pace & tranquillitate, nihil amplius de Pontificatu cogitans. Claruit his diebus Mathildis Magni Regis Ottonis filia Monialis & Abbatissa Ordinis nostri Monasterij S. Servatij in Quedelenburg, ad quam Windekindus Monachus Corbejensis plura, sicut diximus, conscripsit opuscula: quæ vitam juxta Regulam sanctissimi Patris nostri Benedicti semper duxit religiosissimam, & multas Christo virgines devotissimas verbo & exemplo in unum congregavit. *Filia Regis Ottonis fit Abbatissa.*

Claruerunt etiam circa hæc tempora duo Ordinis nostri sanctissimi viri Gregorius Presbyter,& Eberhardus simili ordine sublimatus: quorum primus cùm esset filius regis Anglorum, omnia quæ hujus mundi videbantur pro Dei amore deseruit, & exiens de terra nativitatis suæ Romã peregrinus venit: inde profectus ad Monasterium Cassinense, sanctæ conversationis suscepit habitum, & multum in observantia Regularis disciplinæ brevi tempore profecit. Post annos paucos in visione admonetur ab Angelo Domini, ut pergat in Allemanniam, & quærat in nigra Silva locum,ubi quondam sanctus Meinradus Monachus Augiensis vitam duxerat Eremiticam: quoniam ita placuit Deo, ut ibidem recipiat vitæ hujus mansionem. Qui consurgens acceptâ benedictione Pastoris, venit in Sueviam: & factâ inquisitione, locum sibi à Domino præparatum in nigra Silva reperit, & in eo habitare solitarius cœpit. Eodem quoque tempore fuit Eberhardus quondam Decanus Argentinensis Monachus in Cœnobio Schutterensi, quod S. Pyrminius Episcopus dudum antea construxit, vivens in omni puritate sub venerabili Abbate Theobaldo. Huic invisione apparuit Dei Angelus dicens: *Surge, vade ad servum Dei Gregorium, qui novus Eremi cultor in nigra Silva habitat: tuumq́ adventum cum magno desiderio exspectat.* Qui mox consurgens cum Abbatis sui Theobaldi consensu & benedictione locum sibi præmonstratum adijt, & sanctum Gregorium se exspectantem invenit: à quo susceptus cum gaudio, simul habitare in omni sanctimonia cœperunt. Post hæc Domino adjuvante cellulam, in qua morarentur, construxerunt, & parvam Ecclesiam, quam Christus personali præsentiâ sanctificavit. Post mortem amborum evolutis paucis annis in eodem loco Monasterium nostri Ordinis in honore beatissimæ semper Virginis Mariæ constructum est: quod ad memoriam horum sanctorum Eremitarum usque in præsentem diem ad Eremitas usitato vocabulo nuncupatur, & magnus ad ipsum quotidie fidelium habetur concursus. Horum alter sanctus Eberhardus beato Pontifici Udalrico Augustensi multùm familiaris extitit, & merito sanctitatis charissimus, cui & mortis suæ tempus longè antea prædixit. Ambo tam in vita, quàm post mortem infinitis miraculis claruerunt: ambo cata-

S. Gregor. Monachus Eremita.

S. Eberhardus Monachus.

Monasterij Eremitarũ initium.

logo sanctorum inserti sunt, amborumque gesta in scriptis habentur.

Claruit his quoque temporibus Adelbertus Monachus Metensis in Cœnobio S. Vincentij, scholarum Magister, in omni genere scientiarum doctissimus: qui inter cætera ingenij sui opuscula ad Episcopum Metensem Adelberonem scripsit Chronicon transacti temporis, in quo successiones omnium Episcoporum Metensis Ecclesiæ recensuit. Alia denique nonnulla scripsisse legitur, quæ ad manus nostras necdum pervenerunt.

DCCCCLVI.

Anno Sigeri Abbatis v. Lutholfus Dux Suevorum filius Ottonis Regis Magni cum magno exercitu suorum Italiam hostiliter ingressus Adelbertum Tyrannum in bello superavit, & penè totam devastans Italiam cum multa præda reversus est in Sueviam. Eodem anno Ungari ductu Conradi Lotharienſis quondam fugitivi Ducis regnum Ottonis denuo hostiliter invaserunt. Quibus Rex Otto cum suis prope Augustam Sueviæ Metropolim viriliter occurrit. Conradus verò Dux de fuga & iniquitate sua dolens ac pœnitens ad regem Ottonem cum lachrymis revertitur: orans Deum, ut in pœnam & satisfactionem suæ perfidiæ in ipso bello ab Ungaris perimeretur: quod & factum est. Nam bello urgente gravissimo in eo loco, qui ex nomine fluvij Lech appellatur Lechfeld, non procul ab Augusta civitate Rhætiorum, Conradus Dux ab Ungaris interemptus est, & multi ab utraque parte ceciderunt. Cessit tamen victoria regi Ottoni: qui orationibus & meritis S. Udalrici Augustensis Episcopi adjutus, Ungaros in tantum vicit & attenuavit; ut venire ulterius nec vellent, nec possent in regnum Theutonicorum. Conradus tamen Dux secundum desiderium suum in eodem prælio occubuit. Eodem quoque anno Lutholfus Dux Suevorum filius magni regis Ottonis rediens ab expeditione, quam hostili incursu fecerat in Italia, mox infirmari cœpit, & non diu postea moriens dispositionem provinciæ Suevorum simul & uxorem cum liberis Patri commendavit.

Rex Otto bellū gessit cum Ungaris.

Anno prænotato, cùm Joannes Papa duodecimus in omnem esset luxuriam dissolutus, Otto Rex Magnus à Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, & omni populo evocatur in Italiam, ut corruptos Pontificis mores suâ authoritate emendaret. Qui Romam profectus magno favore omnium exceptus est: & amplissimis honoribus à Patribus & populo cumulatus. Peractis verò, quæ cum Pontifice videbantur pro morum emendatione agenda, Coronam Imperij de manu illius suscipiens juxta consuetudinem antiquam Imperator Romanorum salutatus est, quod nomen factis adornare non neglexit.

Rex Otto coronatur Imperator.

DCCCCLVII.

Anno Sigeri Abbatis sexto, Hademarus Abbas Monasterij Fuldensis moritur: Vir prudentiâ & industriâ singularis, qui Ecclesiam Fuldensem incendio funditus destructam magnifico tabulatu à fundamentis novam construxit, & per Marinum Hostiensem Episcopum Apostolicæ Sedis Legatum consecrari procuravit. Cui Hatto sororis suæ filius in Abbatia succedens, præfuit annis ferè duodecim, & postea, sicut dicemus, in Archiepiscopum Moguntinum ordinatur.

Hademarus Fuldensis Abbas moritur.

Eodem anno mortuus est Rupertus Archiepiscopus Trevirorum, vir sempiternâ memoriâ dignus: Regibus familiaris atque charissimus, in o-

in omni quoque genere doctrinæ multum eruditus: sapientiâ & eloquentiâ nulli suo tempore secundus, vitæ quoque merito insignis. Qui Ecclesiam strenuè & utiliter omni tempore studuit gubernare. Post quem Heinricus Archipræsul ordinatus omnes Regulares Officinas, & Claustrum S. Petri circa Ecclesiam renovando construxit, & Regulam Canonicorum in communi Fraternitate conversantium ibidem instaurans & renovans observari præcepit, quemadmodum in gestis Trevirorum latiùs continetur.

Anno etiam prænotato Bruno reverendissimus Coloniensium Archiepiscopus frater Ottonis Imperatoris primi, qui se non minus Ducem pro Republica gessit fortissimum, quàm in Ecclesiasticis Officijs religiosissimum Sacerdotem, plures Nortmannorum cum Principibus eorum Christi convertens ad fidem baptizari fecit. Nortmanni baptizantur.

DCCCCLVIII.

Anno Sigeri Abbatis VII. Cruces apparuerunt in lineis vestimentis hominum, in camisijs maximè & peplis mulierum. Quæ res multos suâ novitate terruit, & futurorum, ut patet, accidentium ex aeris mutatione quædam occulta præfiguratio fuit. Quorumdam etiam vestimenta linea sanguinolenta visa sunt, & quasi maculis respersa lepræ subitò comparuerunt. Cruces apparent in vestibus hominum.

Eodem quoque anno mortuus est Reginboldus Spirensis Ecclesiæ Præsul magnificus, qui cùm esset Ottoni Magno Romanorum Imperatori admodum charus, plura ab eo beneficia Ecclesiæ suæ impetravit: fuit enim vir industriâ singularis, prudens & eloquens, & qui in ampliandis Ecclesiæ suæ proventibus semper esset studiosissimus. Huic in ordine Pontificum Ecclesiæ Nemetensis octavus decimus successit Gotfridus Monachus Wissenburgensis, & præfuit anno uno.

Anno etiam prænotato Willa quondam uxor Berengarij Regis Italiæ, ipso, sicut diximus, apud Bambergam sub custodia Imperatoris mortuo, spreto sæculo, & omnibus mundi rebus pro Dei amore contemptis, Monasterium ingreditur, & sub monasticæ Religionis habitu Domino Deo serviens usque ad mortem Monialis inter Christi virgines conversatur. His temporibus Monasterium nostri Ordinis, quod Hildesleven nuncupatur, in Saxoniæ partibus à fundamentis novum construitur; in quo Monachi cum Abbate ad serviendum Dño Deo collocantur. Multa etiam Cœnobia Monialium nostri Ordinis circa hæc tempora in partibus Saxoniæ constructa sunt, & largitione Principum ac Eleemosynis fidelium populorum sufficienti provisione dotantur. Willa Regina fit Monialis. Cœnobiũ Hildeslevẽ fundatur.

Anno prænotato Bruno Coloniensium Archiepiscopus, qui Ducatum regebat nomine Fratris sui Imperatoris totius Lotharingiæ, ejusque partes defensabat, Raginherum Montensem Comitem regnum bellis inquietantem apud Valencianas evocatum cœpit, & irrevocabili exilio perpetuò damnavit. Narratur hujus rei & altera causa: mortuo enim Giselberto Duce Lotharingiæ, de quo multa in præcedentibus dicta sunt, Raginherus Comes Montensis memoratus consanguineus ejus quædam bona & Dominia, quæ ille uxori suæ Girbergæ sorori Regis Ottonis in dotẽ contulerat, violenter & sine jure occupare ac detinere præsumebat; hinc displicentiarum fomes sumpsit exordium, quod Comiti non par-

vum ceſſit in detrimentū: nam in exiliū actus à venerabili Brunone Archiepiſcopo, bona ipſius omnia confiſcata ſunt, & duo filij ejus Raginherus, & Lantbertus ad Lotharium Regem Gallorum confugerunt, quo petente gratiam poſtea meruerunt.

DCCCCLIX.

Anno Sigeri Abbatis VIII. obijt Gotfridus Epiſcopus Nemetenſis, ſive Spirenſis, Monachus quondam imperialis Cœnobij Wiſſenburgenſis; vir moribus & converſatione integerrimus, & tam in divinis ſcripturis, quàm in ſæcularibus litteris egregiè doctus, qui propter brevitatem Pontificatûs aut nihil, aut parùm facere dignum memoriâ potuit. Poſt quem Otgerus in Pontificatu Neometenſi ſuccedens præfuit annis duobus, & menſibus totidem, vel ut alibi reperimus, annis ſex, & menſibus duobus: qui ab Ottone Imperatore I. Privilegium impetravit ſingularis immunitatis, videlicet præter ſolum Epiſcopum aut ejus Vicarium in civitate Spirenſi nemini licere publicum tenere Placitum, ſive Dux ſit, ſive Comes, ſive alia quælibet perſona ſæcularis, vel ſpiritualis.

Otgerus fit Epiſc. Spirenſis.

Anno prænotato venerunt Legati Gentis Ruſcorum ad Imperatorem Magnum Ottonem, poſtulantes ſibi dari aliquem virum doctū, qui eos viam veritatis in fide Chriſti doceret, & Præſulatum more Chriſtianorum inter illos ſuſciperet. Quibus Imperator juſta petentibus facilè conſentiens, Adelbertum quendam Monachum Cœnobij Corbejenſis in Saxonia virum doctum & ſanctum exhibuit, eúmque prius ordinari fecit Epiſcopum, ac deinceps cum Legatis in Ruſſiam Apoſtolum deſtinavit: qui multos in terra Ruſſorum ſive Ruthenorū ad fidem Chriſti exemplo convertit ſimul & verbo: à quibus tamen poſtea multas injurias ſuſtinuit, & vix manus non credentium paganorum evaſit. Mortuus tandem, ſicut & in vita, multis miraculis claruit, & inter ſanctorum ſive Canonizatorum numerum ejus memoria celebratur.

Adelbertus ex Monacho Epiſc.

Sanctus Lybacius Monachus fuit Cœnobij divi Albani prope Moguntiam, vir in omni genere ſcientiarum doctiſſimus, & vitæ merito valde venerandus, qui juſſu ſereniſſimi Imperatoris primi Ottonis cum divo Adelberto & multis aliis Monachis pro Chriſti amore perrexit in Ruſſiam, laborúmque Pontificis fidelis coadjutor exiſtens, prædicator veritatis non minùs exemplo, quàm ſermone conſtans apparuit. Unde S. Adalberto viam univerſæ carnis ingreſſo in ejus locum Epiſcopus Ruthenorum ordinatus eſt, & multos ab errore ad veritatem convertit.

Claruit his quoque temporibus ſanctus Majolus Cluniacenſis noſtri Ordinis in Burgundia quartus Abbas, vir doctrinâ, & ſanctitate præclarus, qui multis ſignis effulſit átque miraculis. Is anno converſionis ſuæ ad Monaſterium ſexto, ſancto Ademaro Abbate propter cæcitatem oculorum & corporis imbecillitatem cedente officio, comuni fratrum electione Abbas conſtitutus eſt, & vitam in omni ſanctitate conſummans, Catalogo Sanctorum inſertus eſt, cujus feſtum undecimâ die menſis Maji celebratur.

S. Majolus Abb. Cluniacenſis.

DCCCCLX.

Anno Sigeri Abbatis IX. Magnus Imperator Otto Principes Regni omnes convocavit apud Herbipolim civitatem Francorum Orientalium, & habito cum eis maturâ deliberatione conſilio, exercitum ordinavit in Italiam.

Conventus Principum Herbipoli.

Italiam. Comparuit in eodem Conventu Principum Presbyter quidam, in finibus Thuringorum Eremita, nomine Bernhardus, homo admodum doctus in scripturis Ecclesiasticis, quem vulgus venerabatur ut sanctum. Hic suo alienóve spiritu illusus, nescimus, diem jamjam imminere dicebat extremum, & mundum in brevi consummandum, ídque sibi à Deo revelatum constanter affirmabat. In cujus rei signum cruces Deum præmisisse apparere in vestibus hominum asserebat, nec illas desituras, donec mundi consummatio fiat. Credebant alij vatem hunc esse divinum, alij verò ut hominem vel cerebro destructum, vel arrogantiâ plenum irridebant. Anno prænotato, Germaniâ simul & Galliâ jam bene pacatâ, sopitísque incursantium tumultibus in circuitu omnibus, Otto Imperator cupiens etiam reformare Italiam, filium suum Ottonem adhuc puerum, & penè infantem Aquisgrani fecit coronari de Principum omnium consensu in Regem Francorum Orientalium. & Germaniæ totius, eóque post hæc Archiepiscopis Brunoni Coloniensium fratri, & Wilhelmo Moguntinensium filio diligentissimè commendato, ipse cum magno suorum exercitu jam tertiò profectus est in Italiam.

Erroneus Propheta.

Otto Imperator petit Italiam.

DCCCCLXI.

Anno Sigeri Abbatis x. die Mensis Februarij xv. Indictione Romanorum quartâ mortuus est Boppo Senior Episcopus Herbipolensis, vir moribus & conversatione notabilis, ad cujus preces Otto Imperator primus fratribus Canonicis Herbipolensis Ecclesiæ clementer indulsit: ut quotiens mori contingeret Episcopum, inter se quem judicaverint idoneum, disquirentes eligant, nullius desuper authoritate exspectatâ. Mortuo igitur Boppone memorato Pontifice, Canonici majoris Ecclesiæ Herbipolensis vigore concessi ab Imperatore Privilegij Pontificem super se constituerunt Bopponem juniorem, qui mox ordinatus præfuit annis xxii. Mensibus quatuor, diebus uno & viginti. Hic ab Ottone Imperatore secundo precibus impetravit Privilegium donationis super Ecclesiam in Forcheim cum omnibus ad eam pertinentibus.

His quoque temporibus Bruno Archiepiscopus Coloniensis Monasterium sancti Pantaleonis Martyris in Colonia fundavit, quod multis divitijs ad sustentationem servientium Deo Monachorum copiosè procuravit. In cujus fundationis loco Capella fuit antiquissima sub honore sanctorum Cosmæ & Damiani Martyrum, quam necesse jam fuit evertere, ut spatium nova structura posset conveniens habere. Cùm ergo foderetur terra pro fundamento locando, corpus sancti Maurini Abbatis & Martyris, quod cum inscriptione sua latebat, sub terra inventum est, quod infinitis mox cœpit clarere miraculis, & in prædicto Monasterio honorificè servatur usque in præsentem diem. Fuit autem iste sanctus Maurinus natione Scotus, qui pro Christi amore patriam deserens, verbum Dei prædicavit gentibus, tempore Dagoberti Regis Magni Francorum, cum alijs duobus Monachis discipulis suis, qui simul pro fide Catholica martyrizati fuerunt in terra Saxoniæ.

Monasterium sancti Pantaleonis fundatur.

Eodem tempore Bruno præfatus Archiepiscopus inter multa pietatis suæ studia corpus sancti Evergisili Præsulis, & Martyris de civitate Tungrorum, ubi antiquitus fuit Sedes Episcopalis, quæ nunc est in Leodio, transtulit in Coloniam, & in Cœnobio sanctæ Martyris Cæciliæ, in quo

Reliquiæ Sanctorum Colonijs illatæ.

quo tunc Moniales fuerunt nostri Ordinis, collocavit. Item superiorem partem baculi sancti Petri Apostoli, & peciam catenæ, in qua vinctus olim fuerat, cum multis alijs reliquijs impetravit ab Archiepiscopo Heinrico Trevirorum: quas in majorem Ecclesiam suam Coloniensem reposuit. Corpus etiam sancti Martyris de Roma transtulit in Westgalliam, & in Ecclesiam, quæ est in Susato Oppido, collocavit. Item corpus sancti Eliphij in Monasterium nostri Ordinis Divi Martini, eo tempore Scotorum in Colonia, ubi hodie ostenditur, similiter reposuit. Corpus denique sancti Gregorij Præsulis Spoletani à Roma, & sancti Agilolphi à Malmundario, suscipiens, ad Coloniam similiter transvexit.

Christianus Abb. Sanct. Pantaleon. Claruit his quoque temporibus Christianus primus Abbas memorati Cœnobij sancti Pantaleonis in Colonia: vir in divinis scripturis eruditus, & sæcularis litteraturæ non ignarus, qui natione fuit Saxo, & Monachus Corbejensis; inde missus ad Coloniam cum duodecim Monachis, & Abbas à Brunone Archiepiscopo ordinatus, vitam in omni sanctitate continuavit Monasticam. Scripsit inter cætera ingenij sui opuscula super quatuor Evangelia pulcherrimas Homilias in quatuor magnis voluminibus. De Sacramento quoq; Altaris, Deflorationes librorum S. Augustini libros octo, & quædam alia.

DCCCCLXII.

Otto Imp. petit Romã. Anno Sigeri Abbatis XI. Magnus Imperator Otto iterum vocatus à Romanis perrexit in Italiam contra insolentias Joannis XII. Papæ, qui Romanos suâ miserabili conversatione nimiùm contristans, & sæpius avisatus emendare contempsit. Ingrediente autem Imperatore Romam Joannes Papa malè sibi conscius justissimum non ferens judicem, sicuti Eutrandus Ticinensis scribit Diaconus, fugit, & Imperatoris præsentiam declinavit. Magna igitur Synodus Episcoporum mandato Imperatoris, & Patrum consensu Romæ collecta est: in qua de Germania isti Præsules proprijs comparuerunt in personis. Heinricus Archiepiscopus Trevirensis, Adaldachus Archiepiscopus Bremensis, Landohardus Episcopus Mindensis, Boppo junior Episcopus Wirzburgensis, Otgerus Episcopus Spirensis, Udalricus Augustensis, Conradus Constantiensis, Thiethardus Episcopus Hildesheimensis, Bernhardus Episcopus Halberstattensis, & alij multi, quorum brevitatis causâ nomina subticemus. Aderant enim in ea synodo Episcopi XXXX. Cardinales Presbyteri, Diaconi, & Subdiaconi numero XLVIII. Abbates de Germania decem, inter quos fuit Hatto Fuldensis Abbas, Sigerus Abbas sancti Albani Moguntinensis, Theodericus sancti Maximini Abbas Treverensis, Adelhardus Abbas Corbejensis in Saxonia, Joannes Abbas sancti Petri & Pauli Apostolorum in Wissenburg, Diethardus S. Burkhardi apud Herbipolim, viri sapientes átque doctissimi.

Synodus Romę celebratur contra Papam.

Joann. Papa accusat.

Sanctâ igitur synodo residente crimina scelerum Joannis Papæ XII. absentis recitata sunt, & in conspectu omnium per unum ex Cardinalibus sacrosanctæ Romanæ Sedis audiente Imperatore & primoribus urbis publicè lecta: quorum ista principaliora sunt capita.

Item Missam in quadam festivitate magna populi officio deputatam solemniter celebravit, & non communicavit Corpus & Sanguinem Domini, sed tradidit Sacramenta Dominica ministro Diacono sumenda.

Item

Item Benedictum Patrem suum spiritalem civem quendam, qui cum de sacro fonte levavit, oculis privavit, qui statim mortuus fuit. Causa fuit, ut alij scribunt, quia confessor ejus erat, à quo noluit reprehendi. Criminum capita quindecim Joannis Papæ.

Item Joannem sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Diaconum Cardinalem amputatis virilibus occidit, propterea, quòd illum odio prosequebatur iniquo, cùm vir esset doctus iste Cardinalis, & innocentissimæ conversationis.

Item incestum perpetravit cum Stephana patris sui olim concubina publica & notoria: adulterium simul & fornicationem & incestum commisit cum Anna Nepte sua vidua Reinherij, & cum alijs mulieribus multis, & sanctum Palatium Apostolicum Lupanar & prostibulum fecit meretricum.

Item ad Ecclesiam Tudertinam puerum decem annorum ordinavit, & consecravit Episcopum, pecuniâ non modicâ inde ab amicis ejus acceptâ, quod contra sanctorum Canones & illicitum & manifestè prohibitum.

Item ordinationes faciebat pro pretio, Dominicæ immemor sententiæ dicentis: *Gratis accepistis, gratis date.* Sed imitator Simonis Magi factus, omnia sacrosancta ministeria & officia per pecuniam dispensabat.

Item Diaconum quendam ordinavit in stabulo equorum: nec tempus observans debitum & conveniens, nec judicans locum; quia cùm esset summus in Ecclesia Pontifex, omnia, quæ voluit, sibi licere putabat.

Item manifestè fuit sacrilegus, quoniam Cruces & Clinodia Sanctuarij pro sua consequenda libidine meretricibus donabat, pauperes Christi non solùm negligens, sed etiam penitus contemnens & despiciens.

Item nimium erat dissolutus in moribus, & à fidelium Christianorum Religione multum alienus: vinum amore diaboli potavit: non celebravit matutinas, nec alias horas Canonicas persolvere consuevit.

Item in ludis alearum Venerem, Junonem, Mercuriúmque & alios gentilium Deos & Deas in adjutorium suum invocavit.

Item nunquam visus est se munire signo sanctæ Crucis: nec observantias aut sanctas Ecclesiæ consuetudines curavit.

Item venationes & alias levitates contra omnem honestatem Ecclesiasticam publicè exercebat, canes nutriens, pauperibus contemptis.

Item Loricâ & alijs armis militaribus indutus contra sanctum Imperatorem quasi Dux cum exercitu processit ad bellum.

Item plures virgines, viduas & maritatas mulieres violenter opprimens stupravit: & in cognationem propriam sæpius incestum perpetravit, cum duabúsque sororibus coivit.

Item homicidij, sacrilegij, perjurij, ac simoniacæ pravitatis hæreseos reus accusatus est publicè, & multorum attestatione compertus.

Alia insuper multa gravissima & horrenda in eum scelera dicta & prolata fuerunt coram sancta synodo in præsentia Imperatoris Magni Ottonis per Cardinales, Episcopos, Presbyteros, Diaconos, & alios boni testimonij viros. Quibus auditis Imperator unà cum sancta synodo ingemuit: & nuncios ad Papam cum litteris misit, rogans & obsecrans eum ut patrem, quatenus redire dignaretur ad urbem, & se coram sancta sy-

P nodo

nodo de tantis expurgare criminibus non contemneret: se pro viribus cooperaturum spondens, quò res felicem consequeretur finem, modò vel adhuc morum emendaret corruptionem. Sed redire contempsit: unde per decretum sacri Concilij publicè ac solemniter citatus est, ut coram synodo compareat, se de objectis & obijciendis expurgaret legitimè; alioquin se per sententiam à Pontificatûs culmine noverit esse deponendum. Qui citatione contemptâ his verbis synodo rescripsit: *Ego audivi, quòd vultis me à Papatu deponere, & alium Papam ordinare: quod si facitis, ego excommunico vos.* Sancta igitur synodus videns ejus in obstinatione pertinaciam, anno præscripto, die mensis Novembris vicesimâ secundâ, quæ fuit Divæ Cæciliæ Virginis & Martyris festum, sacro assistente Imperatore, totóque Romanæ urbis tam Clero, quàm populo Joannem à Pontificatu per unanimem omnium sententiam deposuerunt, propter contumaciam, quâ sancto contradixit Episcopporum Concilio, & ejus multa scelera omnino manifesta. Quo deposito, Clerus populúsque Romanus Leonem ejus nominis octavum ex Monacho Lateranensis Ecclesiæ Diaconum, & sanctæ Romanæ Sedis Protoscriniarium sive Bibliothecarium & Cardinalem, virum scientiâ scripturarum, & morum integritate valde venerabilem unanimi consensu in Papam elegerunt: quem Imperator confirmavit. His ita peractis magnus Imperator (fide à Romanis acceptâ sub jurejurando, quòd Leonem nunquam desererent, nec Joannem depositum aliquando reciperent) ne illos suo nimium gravaret exercitu, magnam ejus partem à se dimissam ad Spoletum destinavit. Quod cùm Joanni deposito in montibus latitanti fuisset nuntiatum, nuntios clam misit ad Romanos, quos & avaros novit, & novarum rerum cupidos, promittens illis omnes thesauros Ecclesiæ se daturum, si Imperatorem Ottonem simul cum Leone suo Pontifice occiderent. Romani ergo tam meretricum Joannis seditione commoti, quàm ejus pollicitationibus animati, paucos esse cum Imperatore conspicientes, buccinâ concrepant, & super Imperatorem nihil tale suspicantem irruentes, ipsum cum suis interficere contendunt. Quibus in ponte Tyberis, quem curribus impleverant, Magnus Imperator cum suis armatus occurrit; cujus fortissimi milites assuefacti ad præliandum in eos audacter insiliunt, & quemadmodum accipitres parvas deterrent aviculas, ita perjuros & infideles Romanos multos pauci robustissimi Germani trucidantes cum plaustris in flumen projiciunt. Mox in fugam conversi Romani per diversa urbis latibula sese recipientes, salutem quærere sunt compulsi: & qui occidere Imperatorem venerant, ab ejus militibus sine misericordia, ut meruerunt, occiduntur: non latibula quæque, non corbes, non concava ligna, non cryptæ sordium receptacula fugientes eos tueri potuerunt. Occiduntur itaque Romani à Germanis sine numero, sine misericordia, sine quoque delectu personarum: nec unus quidem ex omnibus remansisset superstes, si non Imperator pientissimus misericordiâ motus, in eos, quibus nulla miseratio debebatur, milites adhuc interficere perfidos cupientes à cæde revocâsset invitos. Itaque Imperator devictis Romanis, & ab illis, qui post cædem remanserant, obsidibus, ut voluit receptis, iterum eos juramento ad obedientiam Leonis Papæ constrinxit. Venerabilis autem Papa Leo ad pedes Imperatoris provolutus rogavit, obsides dimitti Romanis; cujus intuitu

Joan. Papa deponitur à Concilio.

Leo ex Monach. Card. fit Papa.

Joann. depositus sollicitat Romanos.

Romani cæduntur à Germanis nostris.

intuitu mox fuere donati; quanquam sciret animos illorum esse fictos atque fallaces, quibus fraude totum, nihil de fide constaret. His tandem peractis Pontificem Romanorum fidei sanctus Imperator commendans cum suis illico ab urbe Roma discessit.

Post Imperatoris ab urbe discessum, mulieres, cum quibus Joañes abrogatus quondam Pontifex suas exercere voluptates consuevit, & numero plures, & genere potiores concitavère Romanos, ut Leonem occiderent, & Joannem ad Petri Sedem revocarent; quòd cùm sancto Leoni secretè innotuisset, Deo miserante cum paucis evasit, & ad magnum Imperatorem Ottonem festinus accessit. Quo recedente mox in urbem Joannes abrogatus reducitur, & in summi Pontificatûs throno collocatur. Statim ergo inter cætera crudelitatis suæ scelera Joanni Diacono Cardinali manum amputat, & Azoni Scriniario sanctæ sedis Cardinali linguam & duos dextræ manus digitos abscindens similiter truncat. Romani Leonē voluerunt occidere.

His cognitis Imperator tantas ulturus injurias servorum Dei, coadunato suorum exercitu Romam redire dispsuit, & omnia quæ ad hujus itineris consummationem videbantur necessaria, parat. Interea dum his Imperator esset intentus, Joannes recuperato Pontificatu nihil pravitatis suæ corrigens, vitam suo more cum meretricibus agebat im̄undam. Qui cum uxore cujusdam Romani potentis lasciviens quadam vice ab ipsius marito est interfectus: vel ut alij scribunt, à diabolo percussus, octavo post die sine pœnitentia & Sacramentis Ecclesiæ interijt. Quo mortuo Romani omnes jurisjurandi penitus obliti, non exspectatâ jussione vel mandato Imperatoris, Benedictum quemdam Diaconum Cardinalem in ejus locum Papam ordinârunt: seque illum nunquam dimissuros, sed contra Imperatorem defensuros promittunt. Hæc audiens Imperator Romam cum exercitu properat, & urbem ab omni parte obsidione vallat, neminem qui non truncaretur membris, exire vel intrare permittens. Urbem fame machinisque gravissimè oppugnans tandem cepit, & cum universo exercitu potenter intravit. Leonem inprimis venerabilem Pontificem, quem secum reduxerat, in sedem Apostolici culminis locando restituit: & postea Benedictum capiens ad ejus pedes veniam petere coegit, quem sancto decernente Concilio post publicam in Synodo susceptam pœnitentiam usque ad mortem in Saxoniam exilio condemnavit: ubi in amaritudine animæ tandem defecit. Occupaverat autem sedis Apostolicæ culmen mensibus ferme tribus. Leo sanctissimus Præsul VIII. ejecto Benedicto, sicut diximus, V. præfuit anno duntaxat uno, mensibus quinque, vir doctrinâ, & vitæ merito præstantissimus, & in pauperes singulari devotione misericors: qui à juventute in Cœnobio sub norma divi Patris Benedicti quàm optimè institutus magnæ sanctitatis & prudentiæ Præsul enituit. Imperator autem sumpto de principibus factionum supplicio, acceptisque à Romanis obsidibus, cum eis in Germaniam reversus est. Joañes abrogatus Papa moritur. Imper. urbem obsidione vallat. Benedictus V. exul.

DCCCCLXIII.

Anno Sigeri Abbatis XII. Adelbero Metensis Episcopus moritur: cui Theodericus consobrinus Imperatoris tam Cleri, quàm totius populi electione successit: qui fuit vir Ecclesiasticæ disciplinæ doctissimus, & in ordinandis sanctuarijs Domini valde studiosus.

Synod Episcopor. Moguntiæ celebratur.

Eodem anno Imperator magnus Otto rebus Imperij ubique Deo miserante pacatis, ne tantæ bonitati largitoris omnium bonorum videretur ingratus, cujus munere jam quietus imperabat, animũ ad reformationem Ecclesiastici statûs apposuit, quod etiam celeri mox studio implevit. Convocatis námque omnibus Germaniæ Pontificibus simul, & Abbatibus Concilium apud Moguntiam generale habuit, quod tribus ferè mensibus à Festo Paschatis continuè duravit. Comparuerunt in hac synodo ex Episcopis quidem subscripti: Wilhelmus Archiepiscopus Moguntinus filius Imperatoris, Bruno Archiepiscopus Coloniensis frater Imperatoris, Heinricus Archiepiscopus Trevirorum, Adelbertus qui & Herdingus ex Monacho primus Archiepiscopus Magdeburgensis, Boppo junior Episcopus Herbipolensis, Udalricus Episcopus Augustensis, Conradus Episcopus Constantiensis, ambo Viri sanctæ conversationis, Orgerus Episcopus Spirensis, Theodericus Episcopus Metensis, & alij complures, absentiúmque nonnullorum missi procuratores. Inter Abbates verò comparuerunt Hatto Fuldensis, Sigerus quoque Abbas hujus Cœnobij Hirsaugiensis, item Abbas Hirsfeldensis, Abbas S. Albani Moguntinensis, Abbas S. Ferrucij Bildenstatensis, Abbas Selgenstatensis, Abbas Laurishemensis, Abbas sancti Petri Erpfordensis, Abbas S. Burchardi Herbipolensis, Abbas Nevvstatensis, Abbas in Amorbach, Abbas in Schutteren, Abbas S. Galli, Abbas in Augia majore, Abbas Corbejensis in Saxoniâ, Abbas S. Matthiæ Treverensis, Abbas S. Maximini Treverensis, Abbas Mediolacensis, Abbas Tholeyensis, Abbas S. Pantaleonis Coloniensis, Abbas Wissenburgensis, Abbas Hornbacensis, & alij multi. In hac sancta convocatione Magno Imperatore præcipiente multa ad reformationem statûs Ecclesiastici atque Monastici tractata sunt: quæ cùm scripta habeantur ad verbum, causâ brevitatis non signamus.

DCCCCLXIV.

Anno Sigeri Abbatis XIII. Otto Imperator Magnus Pentecosten Aquisgrani celebravit, concurrentibus ad eum ex Gallia sororibus suis, Reginâ scilicet Gallorum Girberga Matre Lotharij Regis, & Caroli Ducis, & Hathvvide uxore Hugonis Parisiorum Comitis: quorum filius fuit alter Hugo, qui postea regnavit in Gallia. Ubi omnis illa regalis Prosapia tanto ad invicem congratulationis jubilo affecta est, ut in omni vita eorum vix aliquid gaudij huic lætitiæ habuerint comparandum. Aderant & alij Principes Imperij plures ad festum diem ab Imperatore convocati, simili exultationis jubilo lætantes.

Anno prænotato Benedictus, qui fuerat Romanus Pontifex creatus contra Leonem Papam VIII. apud Saxones in exilio moritur: amaritudine animi, & mœrore gravissimo, ut fieri solet, deficiens.

Leo Papa VIII. obijt.

Eodem quoque anno Leo ex Monacho & Cardinali Papa, ejus nominis VIII. Romæ moritur: cui Joannes XIII. natione Italus, patriâ Narniensis succedens præfuit annis ferme octo, quem Romani plurimùm persecuti sunt, dederúntque operam, ut à Godfrido Campaniæ Comite in Lateranensi Ecclesia caperetur, & in carcerem truderetur. Verùm postea idem Campaniæ Comes unà cum filio suo à Joanne Capuanorum Principe trucidatus est; & Joannes Papa post undecimum calamitatis suæ mensem liberatus Romam revertitur.

Anno

Anno prænotato Bruno Dux, & Archiepiscopus Coloniensis, Vir Ecclesiasticæ disciplinæ studiosissimus, synodum Coloniæ Provincialem celebrans, omnes Episcopos, & Abbates de toto Archiepiscopio suo convocavit, & multa in eodem sancto Concilio ad utilitatem communem constituit. Concilium Provinciale apud Coloniam.

DCCCCLXV.

Anno Sigeri Abbatis XIV. obijt Meginradus Monachus, & Magister Scholarum hujus Cœnobij Hirsaugiensis, XVI. die Mensis Januarij, anno ætatis suæ sexagesimo quinto, vir in omni genere doctrinarum eruditissimus: de quo in præcedentibus anno Diethmari Abbatis XXVII. dictum est: qui non solùm in scientia scripturarum Monachos juniores optimè instituit, sed etiã in bonis morib' ad puritatem Regulæ Monasticæ utiliter erudivit. Scripsit ad institutionem discipulorũ suorum de Computo Ecclesiastico libellũ brevem, sed valde utilem, ad Windekindũ Corbejensis Cœnobij Monachum, atque Scholasticum. Composuit de novis adinventis veterum libellum unum. In Psalmos librum Commentariorum edidit. Epistolas ad memoratum Windekindum plures satis eleganter scripsit. Sed & alia pleraque scripsit nobis incognita. Post Meginradum Reginhardus Monachus Magister scholarum sancti Aurelij constitutus est, & docendi munere fungitur annis 12. Vir quidem satis doctus, quamvis ad mensuram Meginradi non pervenerit, nec eam docendi gratiam & alacritatem per omnia fuerit assecutus: qui an scripserit quidpiam de suo ingenio, certum non habemus. Egvvardus Monachus sancti Aurelij Hirsaugiensis Meginradi quondam discipulus, vir doctus, & Prædicator egregius, nec minus vitæ merito, quàm eruditione scripturarum illustris, jubente Ottone Imperatore Magno Episcopus Slesvvicensis in finibus Saxoniæ factus est, qui sanctitatis suæ manifestum omnibus præbuit signum. Nam hominem in mari submersum suis precibus coram multitudine hominum ad vitam revocavit. Unde in stuporem conversi Slesvvicenses nomen illi dederunt Viri Dei, appellantes eum Gottmannum causâ reverentiæ, & honoris utpote quem tanto miraculo Dei cognoverunt esse amicum. Egwardus hic Monachus fit Ep.

His etiam temporibus mortuo Adelhardo Abbate Monasterij sancti Albani prope Moguntiam, Wernherus hujus Cœnobij Hirsaugiensis Monachus, mandante Wilhelmo Archiepiscopo Moguntino in Abbatia successit, vir magnarum virtutum, & prudentiæ singularis, qui pro doctrina, & vitæ merito in magno apud Moguntinos pretio fuit. Bernolfus quoque Monachus hujus Cœnobij Hirsaugiensis, & Meginradi scholastici quondam Auditor, atque discipulus, eâdem tempestate propter vitæ meritum, & cœlestis abundantiam doctrinæ ad Monasterium sancti Fer-rucij, quod Blidenstat nuncupatur, Abbas destinatur.

Anno prænotato, mortuus est Otgerus Episcopus Spirensis ex Monacho, ut Erchenbaldus scribit, Cœnobij sancti Pirminij Præsulis in Hornbach, qui fuit vir in omni scriptura doctissimus, vitæ quoq; merito sanctissimus, & Imperatori Magno Ottoni singulari veneratione charissimus, à quo immunitatis præcipuę privilegium impetravit. Huic in ordine Pontificum Spirensis Ecclesiæ vicesimus Præsul immediatè successit Baldericus, & præfuit annis fermè XII. alij dicunt XXIII. qui bona quædam non parvæ æstimationis Ecclesiæ suæ ab Ottone II. impetravit.

DCCCCLXVI.

Otto Impe. Româ proficiscitur. Anno Sigeri Abbatis xv. Otto Imperator Magnus Romam duplici causâ proficiscitur, quarum altera devotio in sanctos fuit Apostolos: altera verò, ut Joannem Papam XIII. ab injurijs & persecutionibus continuis infidelium eriperet Romanorum.

Bruno Archiepiscop. moritur. Anno prænotato Brunô Dux, & Archiepiscopus Coloniensis, Frater Imperatoris Magni Ottonis pergens in Galliam ad pacificandum Nepotes suos, Lotharium videlicet Regem, & filios Hugonis dissidentes ab invicem, ubi Compendium venit, febre correptus, ad civitatem Rhemorum redit; ibi quidquid habuit, Ecclesijs per testamentum legavit, munitúsque Sacramentis Ecclesiasticis in Domino quievit. Cujus corpus Theodericus Metensium Episcopus Consobrinus ejus Coloniam retulit; & sicut ipse mandaverat, in Cœnobio sancti Pantaleonis à se fundato sepelivit. Erat autem vir æternâ memoriâ dignus, qui multa fecit miranda; qui Ducatum Lotharingiæ sibi commissum à Fratre tantâ prudentiâ gubernavit, & Pontificis officium minimè neglexit. Pontem quoque permagnificum, quem Carolus Imperator quondam Magnus apud Coloniam super Rhenum fecerat, iste Bruno destruxit: propterea quòd multa fierent in eo latrocinia hominum, quorum cadavera de Ponte in Rhenum nocturnis horis mittebantur. Huic in Archiepiscopatu Coloniensis Ecclesiæ successit Volmarus, & præfuit annis ferme VI. qui structuram Cœnobij sancti Pantaleonis in Colonia incœptam à Brunone Archiepiscopo illius jussu, & impensis perfecit. Volmarus fit Archiepiscop. Coloniensis.

DCCCCLXVII.

Anno Sigeri Abbatis XVI. Otto Imperator Magnus, cum exercitu perrexit in Italiam, sicut consuetudinem habebat singulis penè annis visitare Romam, tum propter devotionem, quam mente gerebat in sanctos Apostolos, tum propter levitatem Romanorum. Qui cùm Romæ jam tranquillus existeret, Ottonem filium suum per litteras evocatum de Germania in Italiam à Joanne Papa in die Natalis Domini cum magna pompa fecit Imperatorem benedici. Hic est Otto Imperator II. de quo post obitum Patris latius dicetur. Otto II. Romæ coronatur.

Eodem anno Wilhelmus Archiepiscopus Moguntinus filius Magni Ottonis Imperatoris moritur, in cujus locum Hatto ejus nominis secundus Abbas Fuldensis, jubente Imperatore Archiepiscopus fuit ordinatus: qui singulari prudentiâ, & industriâ præditus Imperatoribus semper dilectus, & obsequentissimus extitit. Cui successit in Abbatia Fuldensi Wernherus Monachus vitâ, & eruditione præclarus, qui multo tempore Magister scholarum fuerat ab Hademaro quondam Abbate Reverendissimo ejusdem Cœnobij institutus.

His ferme temporibus claruit Hedericus Monachus, & Scholastic' Monasterij Wissenburgensis, quod septē à Spira milliaribus ferme distat, vir tam in divinis scripturis, quàm in sæcularibus litteris omnium opinione doctissimus, qui metro & prosâ exercitatus in utroque scribendi genere multa lucubrâsse dicitur: quorum tamen ad nostram notitiam paucissima hactenus pervenerunt; exstant ejus in Cantica Canticorum non inelegantes Comentarij: in quatuor sanctissima Christi Evangelia libri totidem: Homiliæ quoque plures sub ejus nomine feruntur, quas

tam ad

tam ad populū habuit, quàm etiam ad Fratres certis anni solemnitatibus.

Anno prænotato, quartâ decimâ die Mensis Martij moritur Machtildis Regina, Mater Ottonis I. relicta Heinrici Regis, plena operibus bonis, & eleemosynis, cunctis divitijs regalibus distributis servis Dei, & ancillis, atque pauperibus, anno viduitatis suæ primo supra tricesimum, Sabbato post Dominicam Quadragesimæ primam, eâ scilicet horâ, quâ pauperes Christi semper in Quadragesima recreare consueverat, id est, Nonâ, de labore ad requiē cum fructu sexagesimo transiens, reddente illi Domino coronam justitiæ, pro cujus amore omnia hujus mundi blandimenta contempsit. Sepulta est in Ecclesia sancti Servatij in Quetelenburg juxta corpus Heinrici Regis Mariti quondam sui, quemadmodum vivens mandaverat. Cujus vitam virtutibus, & miraculis claram Windekindus Corbejensis Cœnobij Monachus, de quo supra diximus, ornato scripsit eloquio.

DCCCCLXVIII.

Anno Sigeri Abbatis XVII. Ottone Imperatore Magno Romæ cum filio jam coronato existente, quidam familiaris ejus ante oculos omnium à diabolo correptus, ita ut seipsum dentibus discerperet, jussu Imperatoris ad Papam Joannem adducitur, ut catena sancti Petri collo ejus circumligaretur: Clerici verò, nescio quid mente gerentes, semel & iterum catenam non sancti Petri, sed alienam fallaciter tamen sub nomine Apostolicæ adhibuerunt, quarum attactu infirmus nihil percepit relevaminis, ubi nihil erat virtutis. Tandem vera S. Petri catena allata, & collo furentis circumdata cùm fuisset, diabolus rugiens, & multum spumans discessit. Quam catenam Theodericus Metensis Episcopus, qui adstabat, arreptam, cùm diceret se eam nisi manu abscisâ non dimissurum, tandem Imperator sedato litigio à Papa Joanne obtinuit, ut annulum ejusdem catenæ unum exsectum Episcopus habere mereretur. Miraculū catenæ sancti Petri.

Eodem anno Imperatore magno Ottone de Italia in Germaniam reverso Romani traditione factâ Joannem Pontificem in Ecclesia Lateranensi divina celebrantem mysteria, per Campaniæ Comitem, ut supra dictum est, capi faciunt: qui exul deportatus in Campaniam undecim mensibus carcerali custodiâ non sine contumelia detentus est. Quibus auditis Imperator valde commotus est: & reditum in Italiam maturare satagit, quem tamen differre in sequentem annum coactus est.

DCCCCLXIX.

Anno Sigeri Abbatis XVIII. Magnus Imperator Germanorum Otto, cum magno exercitu suorum intravit Italiam, & veniens Romam undecim Principes Romanorum Nobiliores, qui in captionem Joannis Papæ conspiraverant, laqueo fecit suspendi. De ceteris quosdam gladio truncari præcepit, quosdam ad Saxoniam in exilium irrevocabile destinavit. Deinde filios Romanorum centum numero ex potentioribus capiens obsides, secum duxit in Germaniam. Joann. 13. Papa Romæ capitur.

His quoque temporibus Theodericus Metensis supradictus Episcopus Monasterium nostri Ordinis in Insulâ juxta civitatem Metensem de bonis suis fundavit, quod consummatum sub honore Divi Martyris Vincentij consecravit, in quo multas reliquias SS. reposuit, quas Imperatorem triennio in Italia expeditione sequens tam à Papa Joanne, quàm ab alijs. Cœnobiū S. Vincentij Metis fundatur.

alijs diverſis quocunque poterat modo impetravit. Et hæc quidem cum parte catenæ ſancti Petri Apoſtoli cum capillis ejuſdem,& ſanguine ſancti Protomartyris Stephani, & parte de craticula ſancti Laurentij Martyris, à Papa Joanne ſibi donatâ in Galliam hoc anno detulit, & in eadem Baſilica ſancti Martyris Vincentij cum honore collocavit.

DCCCCLXX.

Joannes Imperator Græcorũ.

Anno Sigeri Abb. XIX. Nicephorus Imperator Græcorũ apud Conſtantinopolim jam ſenio gravatus, timens de imperio expelli à filijs ſuis, cogitavit illos evnuchizare. Quorum Mater Regina, quoniam nullo eos alio poterat modo liberare, ſuaſit Joanni Nicephorum occidere, & imperare. Joannes itaque occultè cum funibus intravit palatium, & occiſo Imperatore Nicephoro ejus ſibi uſurpavit imperium. Hujus Joannis Græcorum Imperatoris filiam nomine Theophanam Otto ſecundus Imperator Romanorum adhuc patre ſuo vivente & jubente duxit uxorem, quæ peperit ei filium, Ottonem ſcilicet tertium.

Anno prænotato viceſimâ primâ die Menſis Aprilis obijt Heribertus Monachus & Magiſter ſcholarũ Cœnobij ſancti Wilibrordi Epternacenſis, vir in omni varietate ſcripturarum doctiſſimus, de quo ſupra dictum eſt anno Diethmari Abbatis viceſimo ſeptimo: de cujus lucubrationibus pauca in manus noſtras hactenus pervenerunt: etenim ſicut Meginfridus ait, divinarum ſcripturarum explanator ſubtiliſſimus fuit, & multos in utriuſque libros teſtamenti commentarios fecit. De moribus veterum Monachorum utilem tractatum compoſuit, in quo penè omnium inſtitutionum Clauſtralium ante ſe mentionem fecit. De menſura Monochordi ſimiliter ſcripſit. Huic in Magiſterio ſcholæ Monaſticæ ſucceſſit Rudgerus ejuſdem Cœnobij Monachus, qui ſuâ eruditione plures laudabiliter inſtituit: quos non modo verbis, ſed etiam exemplo in omni ſanctitate præceſſit: qui & ipſe nonnulla ſynthemata lucubrâſſe dicitur; quorum lectione ſe & tunc præſentibus utilem, & poſteris omnibus commendabilem fecit.

Bajan. Rex & Necromanticus.

His quoque temporibus dominabantur genti Bulgarorum, quæ fuit pars Græciæ, duo fratres filij Simeonis ex Monacho quondam Regis, Petrus videlicet, & Bajanus: è quibus Bajanus in arte Magica peritiſſimus omnium ſuo tempore mortalium habebatur, per quam ſtupenda faciebat. Nam quotiens voluit, ſe vel in lupum, vel in aviculam, aut quamlibet beſtiam aliam dæmonum cooperatione mutaviſſe non dubium à neſcientibus præſtigiorum ejus rationem occultam putabatur. Multa inſuper & alia patravit miranda, quæ cùm dæmonum ſint ludibria, parùm intereſt, ſi vel negligantur à nobis, vel contemnantur.

Sāct. Abbo Floriacenſ. Abbas.

Claruit his temporibus in Gallia Abbo, ſive Ebbo Floriacenſis Monaſterij Ordinis noſtri clariſſimus Abbas, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & ſæcularis litteraturæ non ignarus; qui ſcripſit inter cætera ingenij ſui opuſcula ſuper calculo Victorij librum unum. Hic divino ſuccenſus amore verbum Dei in Vaſconia prædicans, Martyrio coronatus eſt, proprijque ſanguinis effuſione teſtimonium præbuit veritati.

Aimoinus Floriacenſ. Monachus.

Aimoinus quoque ejuſdem Floriacenſis Cœnobij Monachus, hæc tempora ſuis lucubrationibus in Ordine noſtro reddidit clariora, qui cùm eſſet vir in omni genere ſcientiarum doctiſſimus, metro exercitatus, &

tus, & prosâ, scripsit ex mandato Abbonis memorati Abbatis sui, de miraculis sanctissimi Patris Nostri Benedicti, cujus se corpus habere Floriacenses & confirmant, & gloriantur: licet Monachi Cassinenses contradicant. Scripsit etiam chronicon Monasterij sui Floriacensis, in quo multa per digressum intromiscuit, de gestis & historia Gallorum; cætera verò, quæ scripsisse dicitur, ad nostras manus adhuc minimè venerunt.

Claruit his etiam temporibus in Monasterio Fuldensi post Wernherum Poppo venerabilis Monachus, Magister scholarum consensu omniũ constitutus; qui cùm esset omni scientiâ scripturarum eruditissimus, multorum audientium præceptor egregius fuit. Hic, ut Meginfridus testatur, libros Boëtij de consolatione primus inter omnes suis commentarijs explanavit. Plura denique veterum synthemata Philosophorum suis discipulis legere consuevit, quæ ornatissimo dicendi genere singulati modo commentandi scriptionis lumine propriæ reseravit.

Richardus ex Monacho S. Germani Episcopus Altisiodorensis his etiam temporibus claruit, vir magnæ simplicitatis, & minoris industriæ circa res mundiales, quàm illud requirere tempus videbatur; vitæ tamen merito, & zelo sacræ Religionis multùm venerabilis extitit, & ob id magis rectæ conversationis exemplo, quàm sermonis ornatu populos erudivit. Richard. ex Monacho Episcopus.

DCCCCLXXI.

Anno Sigeri Abbatis xx. Otto magnus Imperator in Italia Romæ constitutus, Theophanam filiam, vel ut alij quidam volunt, neptem Joannis Imperatoris Constantinopolitani Ottoni filio suo Coimperatori dedit uxorem, quam Joannes Papa decimus tertius mox in Reginam coronavit, quæ peperit Ottonem postea Imperatorem, ejus nominis tertium. Claruit circa hæc tempora sanctus Wolfgangus ex Monacho & Eremita Episcopus Ratisponensis in Bavaria; vir doctus, & sanctissimæ conversationis, qui multis tam in vita, quàm post mortem coruscavit miraculis. Hic tantæ fuit eruditionis in omni genere doctrinarum, quòd apud Treviros publicæ scholæ aliquandiu præfuit; & nonnulla etiam satis eleganter tam metro, quàm prosâ scripsit. Deinde considerans omnia esse vana, quæ mundus vel continet, vel pollicetur, sæculi Philosophiam pro Dei amore deseruit, & monasticæ conversationis habitum assumpsit. Factus tandem Episcopus vitam suam in omni sanctitate puram tenuit, & gregem sibi commissum diligenter custodivit. Sãct. Wolfgangus ex Monacho Episcop.

Claruit his etiam temporibus Rosuitha Monasterij Gendeshemensis in Saxonia Ordin. nostri monialis, virgo nobilis, in divinis scripturis simul, & in sæcularibus litteris studiosissima, metro simul erudita scribere & prosâ: nec minus eruditione, quàm vitæ merito veneranda. Scripsit quædam non spernendæ lectionis opuscula, de quibus nos vidimus subjecta. Ad Girbergam Abbatissam heroico carmine lucubravit de vita & integritate Beatæ Mariæ Virginis librum unum. De Ascensione Domini eodem carmine librum unum. De S. Gingolfo Mart. librum unum. De passione S. Pelagij illis temporibus in Corduba martyrizati librum 1. De lapsu & pœnitentia S. Theophili Vice-Domini lib. 1. De lapsu illius juvenis, qui meritis sancti Basilij pœnituit. lib. 1. De passione S. Dionysij Episcopi Areopagitæ Martyris. lib. 1. De passione S. Agnetis virginis. lib. 1. Omnia præsignata eleganti carmine composuit. Scripsit præterea Comœdias sex, Rosuitha Monialis doctissima.

Stylo imitata Terentium; quarum prima inſcribitur converſio Gallicani Principis, paſſionem includens Joannis & Pauli Martyrum. Secunda eſt de paſſione ſanctarum Agapis, Chione & Herenæ Virginum. Tertia de reſuſcitatione Callimachi & Druſianæ per ſanctum Joannem Evangeliſtam. Quarta eſt de lapſu & pœnitentia Mariæ ſororis Abrahæ Abbatis & Eremitæ. Quinta eſt de converſatione Thaidis meretricis. Sexta verò paſſionem recitat ſanctarum Virginum Fidei, Spei, & Charitatis. Scripſit etiam metricè geſta magni Ottonis Imperatoris primi lib. I. Diverſorum quoque carminum & Epigrammaton lib. I. Epiſtolas etiam quaſdam non inelegantes. Reliqua ejus opuſcula in manus noſtras non venerunt.

DCCCCLXXII.

Gero fit Archiepiſcop. Colonienſ.

Anno Sigeri Abbatis XXI. Indictione quintâ decimâ Volmarus Archiepiſcopus Colonienſis obiit, cujus filius Chriſtiani Comitis & Wiburgis Comitiſſæ ſororis Comitis Magdeburgenſis Gero nomine ſucceſſit: vir per omnia magnificus, & in ampliando cultu divini honoris valde ſtudioſus; multa enim bona fecit in toto regiminis ſui tempore. Monaſteria vetuſtate collapſa ad priſtinum ſtatum reſtauravit: & plures de novo Eccleſias in Colonia ſimul & extra conſtruxit. Erat in timore Domini fundatus: cujus amore omnem hujus Mundi vanitatem forti animo contemnens, Dei amicus eſſe meruit in æternum.

Cœnobiū Nienburg.

Iſte Reverendiſſimus Archiepiſcopus Gero cooperante fratre ſuo Comite Diethmaro Monaſterium Abbatiale noſtri Ordinis fundavit in Saxonia, quod Neoburgum appellatur: ſed uſitatò vocatur in Saxonica lingua Monichen-Nienburg; quoniam inhabitatur à Monachis Regulam ſanctiſſimi Patris noſtri Benedicti profitentibus.

Anno prænotato Joannes Papa XIII. moritur, cui Benedictus ejus nominis ſextus, patriâ Romanus ſucceſſit, & præfuit anno uno & menſibus ſeptem: qui & ipſe multas à Romanis injurias ſuſtinuit, à quibus tandem captus, & in Caſtellum S. Angeli truſus, in amaritudine animi tabeſcens ac deficiens, miſeram cum morte vitam commutavit.

Otto Imperator I. moritur.

Eodem anno magnus Imperator Otto primus de Italia reverſus in Saxoniam, graviter cœpit infirmari: & morbo tandem prævalente mortuus eſt, ſeptimâ videlicet die menſis Maij, anno regni ſui, ut ſupputatio refert, ſexto atque triceſimo; ſepultus in Eccleſia Magdeburgenſi, quam ipſe à fundamentis conſtruxerat. Cujus vitam Witikindus Corbejenſis Monachus, ut ſupra diximus, deſcripſit: qui etiam hiſtoriam originis & geſtorum Saxonum uſque ad hunc annum compoſuit.

Monaſterium in Luneburg fūdatur.

His quoque temporibus Hermannus Dux quidam Saxoniæ magnificus Cœnobium Ordinis noſtri fundavit in Luneburg ſub honore S. Archangeli Michaelis, quod multis prædijs & redditibus dotavit: ſicut & in hunc uſque diem multis cernitur bonis locupletatum; in quo Monachos juxta S. Patris Benedicti Regulam converſantes poſuit: quorum primus Abbas Ludericus de Cœnobio S. Pantaleonis ex Colonia Monachus religioſiſſimæ converſationis aſſumptus fuit.

DCCCCLXXIII.

Anni Sigeri Abbatis XXII. Otto ſecundus Magni Ottonis filius dudum Romæ à Papa Joanne coronatus Imperator, poſt obitum patris de communi Principum Germaniæ electione & conſenſu regni gubernacula ſuſci-

suscipiens imperavit annis x. qui patre adhuc vivente, sicut diximus uxorem duxerat Theophanam filiam Joannis Imperatoris Græcorum, qui patrem suum Nicephorum suasu matris, ut supra dictum est, interfecerat: cujus frater Gregorius germani facinus abhorrens, patriam cum regno dimisit. Hæc Theophana peperit ex Ottone memorato secundo tertium Ottonem & filias tres. Quarum Sophia prima post Girbergam Abbatissa fuit nostri Ordinis in Gandersheim, virgo planè in scripturis docta, & vitæ merito plena. Secunda filia nomine Adelhaidis ejusdem Ordinis nostri postea in Quetelenburg Abbatissa fuit, virgo Deo mente dicata & corpore, cujus vita multis virtutibus clara effulsit. Tertiam verò Gutham nomine Udalricus quidam Bohemiæ Dux de quodam Cœnobio Monialium in Ratisbona violenter extraxit, sibique in uxorem matrimonialiter copulavit. Sophia filia Imper. Abbatissa.

His temporibus Gero venerabilis Coloniensium Archiepiscopus Monasterium nostri Ordinis in sua Diœcesi Gladebach nuncupatum fundavit, quod multis prædijs, & possessionibus splendidis locupletavit ad sustentationem Monachorum. Est autem Cœnobium ipsum satis notum, & insigne, situm non procul à Novesio ad Occidentalem plagam: in quo Monachi antiquitus in maxima sanctitate Deo servierant. Primus ejusdem Cœnobij Abbas per Geronem fuit institutus sanctus Sanderadus, vir doctus, & sanctissimæ conversationis, qui multis tam in vita, quàm post mortem legitur claruisse miraculis. Unde post multa bonorum operum sancta exercitia tandem ad Dominum migrans, sanctorum in æterna felicitate consortio meruit adjungi. Cujus festum agitur quotannis vicesimâ die mensis Augusti. Cœnobiū S. Martini Coloniæ fundatur.

His etiam temporibus Gero sanctissimus Coloniensis Ecclesiæ sæpe dictus Archipræsul Monasterium sancti Martini in Colonia sub norma divi Patris Benedicti construxit; quod Scotis Monachis pro Christo peregrinantibus inhabitandum dedit. Quod etiam Scoti multo tempore inhabitârunt, subsidium præsentis vitæ illis conferentibus fidelibus Christi, quamdiu in sanctitate regularis observantiæ perdurabant. Verùm à tramite rectitudinis postea in omnem vitæ dissolutionem declinantes, de Monasterio illo, sicut & de plerisque alijs, expulsi sunt: & alij nationis Germaniæ in locum eorum successerunt. Primus præfati Monasterij sancti Martini Abbas fuit Mymborinus, natione Scotus, Regulam sancti Patris Nostri Benedicti, sicut omnes, professus: vir integerrimæ conversationis, qui pro Christi amore non solùm patriam suam deseruit, sed latas etiam possessiones contempsit; eligens pauper esse in domo Domini magis, quàm habitare in tabernaculis peccatorum. Ejus vita plena virtutibus fuit, & suo exemplo multos ab iniquitate convertit; quoniam ut legitur, multis signis, & miraculis coruscavit, cujus festum Kalendis Januarij agitur.

Claruit his temporibus sanctus Adelbertus, natione, ut fertur, Boemus, primò quidem Pragensis in Boemia Episcopus, postea Martyr Christi magnificus. Qui divinâ revelatione præmonitus, fidem Christi prædicaturus intravit Pannoniam, & suis exhortationibus sanctis, primum Regem Ungarorum sanctum Stephanum cum multis alijs baptizavit: deinde Poloniam pertransiens, eos in fide confirmans ab eis martyrizatus est. Adelbertus Episcopus Pragensis.

S. Adelbertus Monachus Mediolacens. tus est. Adelbertus item alius nostri Ordinis Monachus, & Scholasticus Cœnobij sancti Luthvvini Mediolacensis in Diœcesi Trevirorum, his temporibus tam eruditione scripturarum, quàm vitæ sanctimoniâ clarus habetur; qui miraculis coruscans habitantem in se Christum sanctis operibus demonstravit. Moriens in multa vitæ puritate cantantibus Angelis, æternam lætus transivit ad vitam, cujus festum septimo Kalendarum mensis Julij agitur. Adelmannus quoque Monachus insignis Cœnobij Stabulensis in Diœcesi Leodiensi hæc tempora tum eruditione scripturarum, tum vitæ sanctitate reddidit clariora. Qui cùm esset in amore Domini singulari devotione succensus, mirabili gratiâ compunctionis enituit, & crebris etiam in hac mortali vita miraculis coruscavit; fuit enim scripturarum eruditione illustris, & vitæ merito valde venerabilis, qui Sanctorum collegio non dubitatur conjunctus: cujus festum agitur tertio nonarum Februarij, hoc est, tertiâ die mensis ejusdem.

Hoc tempore Heinrico Trevirorum Archiepiscopo mortuo, Theodericus de Moguntia successit, sub quo Canonici majoris Ecclesiæ sancti Petri, qui à primo fundationis suæ tempore sub certa regula in communi usque in præscriptum tempus vixerunt, abjectâ pristinæ conversationis normâ desierunt esse regulares, distributionibus inter se factis præbendarum: & qui prius more Apostolorum omnia habuêre communia, cœperunt jam deinceps singuli possidere propria. Quorum exemplum

Canonici Trevirens. Regulam abjiciunt. postea secuti plures Canonici, sicuti sancti Paulini apud Treviros, sancti Castoris in Confluentia, SS. Martini & Victoris Moguntiæ, in Wormatia quoque & Spira de communi ad propriam vitæ rationem descenderunt, quod ideò fieri potuit, quia in multis tempore multa mutantur.

His etiam temporibus Hattone Archiepiscopo Moguntino mortuo, Rupertus successit, vir ingenio mansuetus, & vitæ conversatione tranquillus, sed propter brevitatem regiminis sui tantum prodesse non potuit, quantum pro sua bona voluntate coram Deo, & hominibus esse peroptavit. De Hattone vulgò recitatur historia, quam huic quoque inserere compilationi nostræ haud absonum judicamus. Fertur enim, quòd tempore famis, quæ terram diebus suis oppresserat, magnam multitudinem pauperum, quos ad eleemosynam ex omni vicinia evocaverat, in quadam domo sequestrata procul ab alijs, fecerit ignibus concremari, quasi authores famis, utpote qui semper otiosi mendicantes aliorum laborantium sudores devorâssent. Volens itaque, ut sensit, consulere, & eorum inopiæ, & utilitati patriæ communi famis incommodo laborantis, pravo consilio persuasus, omnes quotquot invitantibus creduli convenerant, extinxit. Quapropter divinam vindictam contra se provocavit. Nam tertio sui Pontificatûs anno, ut ferunt, nondum completo, divina in eum vindicta tali ordine processit. Murium nempe multitudo in illum innumerabilis irruit, quorum morsibus nimis importunâ vexa-

Mures devorant Hattonem. tione mortem subire miserabilem compulsus est. Quocunque divertebat, mures catervatim occurrebant, & dentibus miserum crudeliter laniabant. Si fuit in alto vel eminentiore aliquo loco, mures per parietes turmatim ascendentes in illum irruerunt: si verò penetralibus inclusus, per rimulas intrabant, eúmque infinitâ multitudine obruentes mordebant, lacerabant, ac devorare penitus gestiebant. Quantò propellebantur à

tur à ministris, tantò se amplius ingerebant, nec requiem ullo tempore nec loco misero dederunt. Cumq; in terra se tutum esse nusquam conspiceret, ab amicis suis dato consilio, aquarum se munimine cinxit: ac turrim in medio Rheni propè oppidum Bingiorum, ubi Nahus Rhenum influit, ad Quardiam loci ab antiquo constructam, scaphâ subvectus ascendit, sperans eò loci per undosi fluminis raptum mures nequaquam posse accedere. Sed nusquam est locus, quo divina potestas in delinquentes prohibeatur exercere justitiam, nisi contritio pœnitentiæ Judicis præveneriт vindictam. Ordinatione igitur divinâ mures infinitâ multitudine convenientes per Rheni fluminis undas natârunt: per murū arcem celeriter ascendunt: Pontificem miserabilem omnes simul invadunt, rodunt, lacerant, ac postremò interficiunt penitus. Huic nos historiæ auctoritatem nec tribuimus, nec denegare possumus: quam & descriptam invenimus ab antiquis, & quasi recentem in ore hominum versari usque in hanc diem non ignoramus. Turris autem, in qua devoratus à muribus Hatto dicitur, juxta Bingen Oppidum Moguntinæ diœcesis in medio Rheni fluminis posita usque in præsens tempus murium arx, vulgariter verò der Mäußthurn ab incolis nuncupatur: & est in opposito Castelli Erenfels, ubi thelonium exigitur.

DCCCCLXXIV.

Anno Sigeri Abb. XXIII. Indictione Romanorū secundâ, quartâ die mensis Julij S. Udalricus Episcopus Augustensis in Suevia moritur: & in Ecclesia S. Affræ Martyris pauper in mundo, sed dives in Christo, anno pontificatûs sui quinquagesimo per S. Wolfgangum Ratisponensis Ecclesiæ præsulem sepelitur. Est autem Ecclesia sanctæ Affræ prædicta nostri Ordinis insigne Cœnobium, quod idem sanctissimus Præsul Udalricus de novo construens, dum viveret, in eo multitudinem collocaverat Deo servientium Monachorum. Successit ei in Pontificatu Heinricus, qui postea cum multis alijs Episcopis, Abbatibus, Principibus atque nobilibus in exercitu Ottonis Imperatoris secundi à Græcis in Calabria, sicut dicemus, fuit occisus. S. Udalric. Episc. moritur.

His temporibus claruit S. Gregorius filius Nicephori quondam Imperatoris Græcorum, frater Theophanæ uxoris Ottonis secundi Imperatoris vir magnæ sanctitatis: qui regnum simul & Patriam tali occasione pro Dei amore comtempsit. Anno Sigeri Abbatis undecimo, sicut dictum est supra, cùm Nicephorus suspicione filiorum suorum laborans illos evnuchizare disponeret, Joannes senior filius matris inductione patrem strangulavit, & imperavit pro eo. Tantum scelus fratris in patrem detestatus Gregorius, & metuens simili crudelitate posse aliquando necari à Germano, qui nec genitori parcere potuisset, assumptis secum necessarijs venit in Germaniam, & ultra non est in Græciam reversus. Construxit autem in Porticeto juxta Aquasgrani Ordinis nostri Monasterium, in quo Monachus sanctissimè vixit miraculis coruscans: ubi & sepultus est. Uxorem Ottonis secundi Theophanam, alij sororem Joannis Græcorum Imperatoris fuisse scribunt, alij filiam: cujus diversitatis lectorem volumus esse præmonitum; ut nobis non imputet errorem, quem sine injuria partis alterius non possumus emendare. S. Gregorius Monac. Cœnobiū fundatur in Porticeto.

Anno prænotato Benedictus Papa VI. machinatione Romanorum

incarceratus, tandem in Adriani mole strangulatus est: cui Donus ejus nominis secundus successit, & præfuit anno uno, menses VII.

Eodem quoque anno Ratherius ex Monacho Lobiensis Monasterij in Lotharingia, primò Episcopus Veronensis in Italia, postea verò Leodiensis in ipsa Lotharingia, & pulsus ab utrisque, dudum reversus ad suum Cœnobium Lobias moritur, & ibidem sepelitur. Cujus est de se monostichon hoc, suo sepulchro priusquam moreretur insculptum: *Ratherius præsul: sed ter Ratherius exul.* De hujus viri scientia eruditione & lucubrationibus latam in præcedentibus fecimus mentionem.

Rheginherus Comes Montensis.

Item anno prænotato Reginherus junior filius Reginheri Comitis de monte, quem Bruno Archiepiscopus Coloniensis cum filijs in exilium compulerat, ut dictum est anno Sigeri Abbatis septimo, bonam confidentiam habens de recuperando comitatu paterno, paulatim resumptis viribus à Gallia redijt: & cum Wernero comite, qui prius suum comitatū ab Ottone Magno Imperatore acceperat, apud Beronam bello confixit: eóque cum multis alijs interfecto comitatum Montensem, paternam videlicet hæreditatem, potenter obtinuit. His quoque temporibus Otto Dux Saxoniæ consanguineus Ottonis Imperatoris secundi filius Hermañi Ducis potentissimi, & ideò honestissimi Principis, cùm esset magnus & dives in auro & argento, nec filios haberet, volens Christū bonorum suorum instituere hæredem, fundavit juxta Moganum in Oppido Aschafenburg Moguntinæ diœcesis, duobus ferè milliaribus à Selgenstat, insignem Canonicorū Ecclesiam: quam multis possessionibus magnificè dotavit, in qua & postea mortuus unà cum Ida venerabili matre, & Lucarde sorore relatus ex Italia sepultus fuit: ultimo enim Ottonis secundi anno pergens cum illo in Calabriam, à Græcis cum alijs multis fuit occisus, quemadmodum Sigeri Abbatis anno XXX. dicemus.

DCCCCLXXV.

Werenbaldus Hirsaugiensis Monachus.

Anno Sigeri Abbatis XXIV. Indictione Romanorum tertiâ obijt Werenbaldus hujus Cœnobij S. Aurelij Hirsaugiensis Monachus: qui cùm esset vir in omni genere scientiarum doctissimus, scripsit inter cætera ingenij sui opuscula pulcherrima lib. de laude Sanctorum Martyrum. Aliū similiter edidit de malis suorum temporum, quem lamentationes Werenbaldi prænotavit. Alia quoque non pauca scripsisse dicitur: quæ nimia intercapedo temporum penitus cum oblivione sepelivit. Hic Werenbaldus sanctissimus, doctissimusque Monachus tantæ apud suos opinionis & æstimationis fuit, sicut Meginfridus scribit, ut mortuo Spirensium Episcopo Otgero, in ejus locum à Canonicis fuerit electus, multisq; precibus, ut Pontificatum susciperet oblatū fatigatus. Ipse autē mundo jam mortuus atque sepultus, nullâ ratione induci potuit, ut se curis & negotijs sæculi rursus submitteret, respondens notabile verbum suadentibus: *Si mundo servire voluissem, in hanc solitudinem non venissem.* Obijt autem decimâ die mensis Novembris non sine opinione sanctitatis, & in Ecclesia S. Aurelij Præsulis cum honore congruo sepelitur.

Eodem anno mortuus est Archiepiscopus Trevirorum Theodericus, sub quo Canonici majoris Ecclesiæ Trevirensis S. Petri, ut supra diximus, desiderium convertentes ad propria, desierunt esse regulares. Anno etiam prænotato moritur Rupertus Archiepiscopus Moguntinus: cui

cui Willegisus successit; vir per omnia magnificus, & Dei cultor maximus, qui multa bona fecit in omni tempore Pontificatûs sui: vitâ & conversatione apostolicus, & omni scientiâ scripturarum egregiè doctus: Dei amicus, à Regibus & Principibus magnificè honoratus. Dilexit Clerum: Monachos honoravit: pauperum curam nunquam intermisit: in exhortando fuit alacer: in monendo dulcis & blandus, & in corectione perversorum optimâ discretione severus, non crudelis. Qui de humili parentela progenitus, patrem habuit fabrum lignarium, qui currus manu faciebat, & carros, quos alio nomine bigas vulgariter nuncupamus, talíque & se, & suos artificio nutriebat. Willegisus fit Archiepiscop. Moguntinus.

At Willegisus in sua pueritia positus ad scholas, cùm esset pauper, stipem cum pauperibus more scholarium quærebat: & quantum sinebat ætas, in studio litterarum continuus fuit. Crevit cum tempore fervor, & amor discendi, eóq; successivè profecit, ut inter doctos doctor ipse evaderet. Factus tandem Archiepiscopus, ut pristinæ humilitatis memoriam semper posset habere in promptu, rotam carri unam in secreto cubiculo fecit in pariete depingi: ad cujus partem superiorem hæc verba fuerunt litteris adscripta latinis: *VVillegise memento, quid modò sis? quid antea fueris? & quid in brevi necessariò futurus sis.* Per rotam generis sui humilem conditionem ad mentem sedulò cupiens revocare, quatenus solidè in semetipso potuisset consistere. Hanc ejus cameram præter unicum Presbyterum Capellanum nemo permittebatur ingredi, quamdiu illum in hac vita mortali contigit remorari. Quo mortuo publicum factum est, & manifestum omnibus arcanum, quod Willegisus Archiepiscopus fecerat. Hujus occasione facti sanctus Heinricus Imperator Romanorũ, ut ferunt, rotam pro singulari memoria Willegisi Moguntinensibus dedit in signum, quod retinent in armis usque in præsentem diem. Præfuit autem Willegisus in Archiepiscopatu annis sex & triginta. Cur ferat Moguntia rotam.

DCCCCLXXVI.

Anno Sigeri Abbatis vicesimo quinto, secundus Otto Imperator conventum Principum generalem celebravit in Moguntia, ubi inter cætera cunctis per totum imperium fuit sub pœna capitis, & amissione omnium bonorum interdictũ rapinas exercere in regno: quod plerique postea transgressi Comites, & Nobiles, sine misericordia capitibus mox amputatis, quas meruêre, pœnas dederunt. Claruit his temporibus in Anglia sanctus Dunstanus Abbas Monasterij Glasconiensis, postea Episcopus Wintoniensis, ac deinde Cantuariensis Archiepiscopus, vir doctus, & magnæ sanctitatis; qui multis & in vita, & post mortem fertur claruisse miraculis, cujus vitam Osbernus Cantuariensis Monachus nostri Ordinis claro sermone compilavit. Ejus festum nonâ decimâ die mensis Maij apud Albiones agitur. Eodem quoque tempore claruit in Anglia Adelboldus Monachus, memorati Cœnobij Glasconiensis, sancti Dunstani Abbatis in eodem auditor atque discipulus, vir in divinis scripturis doctus, & morum sanctitate integerrimus, qui multos verbo, & exemplo ad justitiam erudivit. Unde crescentibus meritis post Præceptorem suum Dunstanum Episcopus Wintoniensis ordinatus ex Abbate Cœnobij Abendoniensis vitam suam in multa puritate custodivit, & tandem feliciter in Domino quievit. Item claruit his ipsis temporibus tam vitæ merito, S. Dunstanus ex Monacho Archiepiscop.

quàm

quàm eruditione ſcripturarum illuſtris, & cunctorum opinione celeberrimus Oſwaldus ex Monacho Floriacenſis Cœnobij, primus ante ſanctum Dunſtanum & Adelboldum Epiſcopus Wintonienſis, ac deinde Archiepiſcopus Eboracenſis, Ottonis ante Dunſtanum Cantuarienſis Archiepiſcopi nepos: vir in omni ſcriptura tam divina, quàm humana doctus, & vitæ merito integerrimus, qui ſe in omnibus Paſtorem bonum exhibuit.

Oſwaldus ex Monach. Archiepiſc. Eboracenſ.

DCCCCLXXVII.

Anno Sigeri Abbatis XXVI. Lotharius Gallorum Rex cupiens Lotharingiam ſuo ſubjugare imperio, magno ſuorum adunato exercitu uſque ad palatium Aquiſgrani pervenit. Quod cùm Ottoni II. Imperatori certâ fuiſſet relatione nuntiatum, mox copijs ſummâ celeritate paratis, Rheno tranſmiſſo illi cœpit potenter occurrere, prælium cupiens cum illo tentare. Unde pavore concuſſus Rex Lotharius fugit, quem inſecutus magnanimus Otto nullo reſiſtente devaſtando uſque Pariſios pervenit, partem tamen exercitûs modicam circa Axonam fluvium in redeundo amiſit. Verùm quia nec Deo pepercerunt, cujus Eccleſias ſpoliaverunt, & depopulati ſunt, quidam Dei famulus incluſus prædixit, quia nullus Auctorum hujus mali ſeptennium ſupervicturus eſſet, quod verum rei probavit eventus.

Anno etiam præſignato mortuus eſt Reginhardus Monachus, & ſcholaſticus hujus Monaſterij ſancti Aurelij Hirſaugienſis, de quo ſupra dictum eſt anno Sigeri Abbatis XIV. poſt cujus obitum Theobaldus Monachus jubente Sigero Abbate docendi provinciam ſubivit. Vir certè tam in divinis ſcripturis, quàm in ſæcularibus litteris egregiè doctus, qui Monachos juvenes ſuo magiſterio commiſſos non ſolùm litteris, ſed etiam ſanctis moribus erudivit, de cujus ſchola multi Fratres in viros præſtantiſſimos cum tempore evaſerunt.

DCCCCLXXVIII.

Igneæ acies apparuerunt in cœlo.

Anno Sigeri Abbatis XXVII. acies igneæ 28. die menſis Octobris, hoc eſt, in ſolemnitate ſanctorum Apoſtolorum Simonis & Judæ per totam noctem viſibiles apparuerunt in cœlo. Romæ poſt Donum ejus nominis II. in Cathedra S. Petri Bonifacius præfuit annis duobus, vel ut alij ſcribunt, menſibus tantùm duobus. Quo mortuo Benedictus ſeptimus ſucceſſit, & præfuit annis octo, vir bonus & in Eccleſiaſtico regimine ſtrenuus. Eodem Tempore Conſtantinus Joannis Græcorum Imperatoris filius, nonus & quadrageſimus poſt mortem patris cum Alexio, & Emmanuele fratribus imperavit in Græcia: quos Bajanus Bulgarorum Rex, de quo dictum eſt anno Sigeri Abbatis XIX. magicæ artis omnium ſuo tempore peritiſſimus, ita bello & magicis artibus vexavit, ut à capienda Conſtantinopoli parùm abfuerit, eóſque in multis graviter afflixit artibus, & viribus ſuis.

Conſtantinus Bajanus Rex.

Eccleſia Moguntina reſtauratur.

His etiam temporibus Willegiſus Reverendiſſimus Moguntinenſium Archiepiſcopus majorem Eccleſiam de domo S. Martini novam à fundamentis pulchro tabulato lapideo pretioſiſſimè exſtruere cœpit: quam tandem perfectam ſolemniter conſecravit.

In monte quoque memoratæ civitatis Moguntinæ ſub honore ſancti Protomartyris Stephani Canonicorum ſuis impenſis exſtruxit Eccleſiam, quam prædijs & poſſeſſionibus multis ad ſuſtentationem ſervientium

Domino

Domino largâ manu providit; in qua & mortuus, ſicut vivus diſpoſuerat, ſepultus fuit. Monaſterium quoque S. Victoris extra Moguntiam, in quo Canonici regulariter in communi vivebant, ſuis impenſis ampliavit, & multis Cœnobijs Monachorum, & Eccleſijs plura beneficia præſtitit.

DCCCCLXXIX.

Anno Sigeri Abbatis XXVIII. Otto Imperator Romanorum II. & Lotharius Gallorum convenientes ſuper Karum fluvium pacificati ſunt, datis invicem Sacramentis & neceſſarijs monimentis litterarum. Ibi Lotharius Rex Gallorum Lotharingiam cum omnibus ad eam pertinentibus, quam ad jus ſuum pertinere hactenus contendebat, publicè ac ſpontaneâ voluntate abjuravit, conſentientibus ac cum eo jurantibus cunctis Galliarum, qui aderant, Epiſcopis, Abbatibus, Principibus & Nobilibus, ita videlicet, quòd Lotharingia tota deinceps ſine cujuſdam impeditione, vel inquietatione Gallorum, perpetuo liberè ſub imperio ſit Germanorum. Eodem anno Imperator Otto ſecundus cum valido exercitu Germanorum profectus eſt in Italiam, & quamvis dudum adhuc genitore in humanis exiſtente, Romæ fuiſſet à Papa coronatus Rex, iterum jam nunc à Benedicto Papa VII. ſe ungi & coronari fecit in Imperatorem. Lotharing. pertinet ad Imperium. Otto ſecundus Romæ coronatur.

Claruit his quoque temporibus Herigerus Abbas Lobienſis Cœnobij in Lotharingia Ordinis Divi Patris noſtri Benedicti. Vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & ſæcularis litteraturæ non ignarus, carmine ſimul exercitatus & proſâ: cujus meminit Berno Abbas Augienſis in libro quodam de adventu Domini ad Arbonem Archiepiſcopum Moguntinum. Scripſit inter cætera ingenij ſui ſynthemata dialogum inſignem ſub ſui perſona, & cujuſdam Adelboldi Clerici, tunc Romæ exiſtentis; qui poſtea Trajectenſis Eccleſiæ Præſul fuit, quem de diſſonantia Eccleſiæ prænotavit. Vitam quoque S. Ulmari metricè compoſuit. De officijs etiam divinis librum unum. De Corpore & Sanguine Domini librum unum. De geſtis quorumdam Abbatum Lobienſium, qui rexerunt Epiſcopatû Leodienſ. Alia quoque nonnulla ſcripſiſſe dicitur, quæ ad manus noſtras non venerunt. Floruit & Adelbertus Monachus præfati Monaſterij Lobienſis & poſtea Gemblacenſis Abbas, qui multos habuit egregios diſcipulos, inter quos erat non ultimus Burckardus Monachus poſtea Wormatienſis Epiſcopus, de quo ſuo tempore dicemus. Scripſit autẽ vir iſte ſapientiſſimus, vitam & converſationem plurium Sanctorum, & varia ad laudem Dei carmina cudens cantus elegantiſſimos ordinavit. Herigeri Abb. opuſcula. Adelbertus Abb. Gemblacenſis.

Claruit etiam his ferme temporibus Flodoardus Presbyter Eccleſiæ Rhemenſis in Gallia, vir doctus, qui ſcripſit inter cætera ingenij ſui opuſcula de origine Civitatis Rhemorum, & ſucceſſione geſtiſque Pontificum ejuſdem ſatis commendabile opus, cujus mentionem fecit Richerus Monachus Rhemenſis in geſtis Gallorum ad Gerbertum ſæpe dictæ civitatis Archiepiſcopum. Si quid ſcripſit amplius, in notitiam & manus noſtras adhuc minimè pervenit: alius quærat, quiſquis ſcire deſiderat.

DCCCCLXXX.

Anno Sigeri Abbatis vigeſimo nono, mortuus eſt Adelbertus Monachus, & ſcholarum Magiſter Cœnobij ſancti Matthiæ apud Treviros, de quo ſupra dictum anno Sigeri Abbatis quarto: poſt quem ſcholis Monachorum præfectus eſt, Theodericus ejuſdem Monaſterij Monachus, tam

in divinis scripturis, quàm in saecularibus litteris egregiè doctus: praefuitque scholis Monachorum strenuè annis XIV. & multos insignes discipulos gloriosè instituit. De cujus lucubrationibus ista invenimus. De inventione Reliquiarum sancti Celsi, quae per Egcebertum Archiepiscopum Trevirorum VII. Calend. Martij in praefato Monasterio repertae sunt, lib. I. De miraculis ejusdem sancti lib. I. Sermones & varias homilias dixit ad Fratres.

Remigius Abbas Mediolacens.

Claruit his temporibus in Coenobio sancti Luthvvini Mediolacensi, quod sex ferme ab urbe Trevirorum milliaribus distat juxta fluvium qui Sara dicitur, Remigius Monachus, primò Magister scholarum, ac deinde ejusdem Coenobij, ut ferunt, Abbas; vir certè undecunque doctissimus: ingenio subtilis, & disertus eloquio, vitae quoque merito venerandus. Philosophus, Poëta, Rhetor & Musicus, omnium suo tempore celeberrimus: sub cujus magisterio multi viri eruditissimi claruerunt. Scripsit autem multa praeclara opuscula: è quibus numerantur subjecta. In quinque libros Moysi. In quatuor Evangelia Christi. In omnes Epistolas Pauli. Regulas fecit de Visione abaci. In Priscianum Grammaticum Commentarios edidit. Super Donatum quoque majorem & minorem. Jubente Trevirorum Archiepiscopo Eckberto, cantum de sanctis Euchario, Valerio & Materno primis Trevirorum Episcopis dulci & regulari modulatione composuit. Duobus etiam Monachis ex Gandavo Coenobij Blandiniensis ordinis nostri discipulis suis rogantibus, cùm ex Mediolacu ad sua jam essent reversuri, de sancto Bavone cantum composuit nocturnalem. Sermones quoque multos, & cantus in diversorum honore sanctorum elegantissimos fecit. Litanias & cantilenas, quae in Rogationibus frequentantur ipse composuit. Huic Remigio scholarum Magistro serenissimus Imperator Romanorum Otto secundus auream camaenam gracilem destinavit per nuntium: designans eum omnium suo tempore Musicorum principem, ob artis simul & vocis elegantiam.

Opuscula hujus Remigij Abb.

Imperator Apuliā & Calabriam capit.

Anno quoque praenotato Imperator Otto II. in Italia cum exercitu Germanorum existens, Apuliam & Calabriam Italiae Provincias, de manu Graecorum, qui illas possidebant, ad Imperium Romanum conatur reducere, & ab imperio Graecorum revocare: quod mali seminariū fuit.

Eodem anno mortuus est ex dolore calculi Adelbertus ex Monacho S. Maximini Trevirensis primus Archiepiscopus Magdeburgensis in Saxonia, anno Pontificatûs sui tertio decimo, mense octavo, vir sanctus atque doctissimus, qui alio nomine Herdingus vulgò fuerat nominatus. Post mortem Adelberti memorati Archiepiscopi electus fuit Odericus Monachus Corbejensis, vir in omni genere scripturarum doctissimus, & vitae sanctimoniā valde reverendus: qui cùm esset in sua humilitate contentus, electioni consensit invitus, oravitque Dominum, ut eum ad Episcopatûs apicem non permitteret ascendere, quod & impetravit. Nam in eundo ad Sedem Apostolicam pro electionis suae confirmatione obtinenda, cùm Imperator eo tempore esset in Italia, sicut petijt à Domino, mortuus est.

DCCCCLXXXI.

Anno Sigeri Abbatis XXX. Graeci malè ferentes Ottonem Imperatorem Romanorum Apuliam & Calabriam contra jus & aequitatem abstulisse

ſtuliſſe ab eis, comparato mercenario exercitu contra illum in finibus Calabriæ procedunt ad bellum: in quo certamine omnes Germanorum & Romanorum copiæ uſque ad internecionem penè deletæ ſunt. Ibi ceciderunt plures Epiſcopi Germaniæ, qui cum Imperatore venerant: inter quos fuit Heinricus Auguſtenſis Præſul, ſucceſſor S. Udalriei; poſt quem Bruno Pontificatum Auguſtenſem ſuſcepit, qui frater S. Heinrici Imperatoris fuit. Concidit in eodem bello Dux inclitus Saxonum Otto fundator Canonicalis Eccleſiæ in Aſchaffenburg: de quo ſupra diximus anno Sigeri Abbatis viceſimo tertiò. Is Ottoni ſecundo Imperatori ſanguine proximus, ſicuti illum in pace & proſperitate ſemper dilexerat, ita etiam in adverſis magnâ fortitudine ſequebatur. Itaque cùm eſſet in præſcripto certamine, & prævalentibus Græcis Romani diffluerent, noluit fugere: ſed ſtans fortiter, & pugnans in medio hoſtium virtuosè tandem occubuit anno præſcripto, ultimâ videlicet die menſis Octobris. Cujus corpus ordinatione Imperatoris in Germaniam relatum à Willegiſo Moguntinenſium Reverendiſſimo Archiepiſcopo in Eccleſia Aſchaffenburgenſi, quam fundaverat, honorificè ſepultum eſt, præſentibus ibidem Yda matre ac Machtilde Abbatiſſa veneranda ſorore ejus, funus non ſine mentis dolore conſpicientibus. In eodem quoque prælio Wernherus Abbas Fuldenſis Monaſterij, Domino Imperatori ſemper fideliſſimus, à Græcis comprehenſus interfectus eſt: vir doctus & prudentiæ ſingularis: cui Brando Monachus, & ejuſdem Cœnobij magiſter ſcholarum doctiſſimus in Abbatia Fuldenſi ſucceſſit.

Dux Otto in bello cecidit.

Græcis itaque in bello prævalentibus Otto Imperator natando tentans evadere, à nautis ignorantibus eum capitur: & à quodam eorum, qui fuit negotiator, cognitus, nec tamen proditus eſt. Qui negotium retulit ad Imperatricem, quæ cum Theoderico Metenſium Epiſcopo in civitate Rhoſan rei præſtolabatur eventum. Unde cum maxima difficultate Imperator per Epiſcopum & negotiatorem prædictum vix liberatus à nautis evaſit. Omnibus pro infortunio & pudore facti animo conſternatis, ſola Imperatrix Theophana, femineâ & Græcâ levitate inſultabat eis, quod ab exercitu ſuæ nationis tam miſerabiliter victi eſſent Romani. Quod verbum altius, quàm ipſa putabat, in cor omnium deſcendit: ratione cujus paulatim apud omnes penè optimates exoſa mulier facta eſt.

Otto Imperator natando evaſit.

Imperatrix ſe fecit odioſam.

DCCCCLXXXII.

Anno Sigeri Abbatis XXXI. currente, viceſimâ tertiâ die menſis Julij obijt Poppo junior Epiſcopus Herbipolenſis: cui Hugo vir magnificus ſuccedens præfuit annis ſex, menſibus ſeptem, diebus uno & viginti: qui cùm omnibus eſſet gratus, & ad apicem Pontificiæ ſublimitatis dignitatiſque valde idoneus, de reddenda ratione villicationis ſuæ ſemper ſollicitus, inter cætera Monaſterium S. Andreæ Apoſtoli, quod B. olim Burckardus Epiſcopus ſub monte in oppoſito civitatis Wirzburgenſis circa Moganum conſtruxerat, negligentiâ Prælatorum in utroque ſtatu penè collapſum ſuis impenſis reformavit: & de conſenſu Benedicti Papæ VII. corpus S. Burckardi ad Eccleſiam ejuſdem Cœnobij tranſtulit: & eundem locum decimis & poſſeſſionibus, quantum potuit ampliavit. Ab illo deinceps tempore nomen prædicti Cœnobij mutatum eſt: & à reliquijs ac fundatore primo ad S. Burckardum vocatur uſque in præſentem diem.

Hugo fit Epiſcopus Herbipolenſis.

diem. Poſt plures deinde annos Monachi ejuſdem Cœnobij tempore Friderici Principis Romanorum tertij, diſpenſante cum eis Romano Pontifice Pio ſecundo ordinem cum habitu abjecerunt.

Sigerus Abbas S. Aurelij obijt.

Anno prænotato viceſimâ tertiâ die menſis Auguſti, obijt Sigerus Abbas hujus Monaſterij ſancti Aurelij Hirſaugienſis VII. Vir per omnia ſanctiſſimus, qui Monaſterio ſatis utiliter præfuit: cui ſimilis poſtea uſque ad ſanctum Wilhelmum alius in Abbatia non ſurrexit. Sepultus eſt autem non ſine lachrymis Fratrum in Eccleſia B. Aurelij Pontificis ante Altare D. Laurentij Martyris non ſine magna opinione ſanctitatis.

De Lupoldo Monaſterij Hirſaugienſis octavo Abbate, qui præfuit annis quatuor, menſe uno, & quibuſdam geſtis illius temporis.

Lupoldus fit Abbas S. Aurelij.

Reverendiſſimo Abbate Sigero ſepulto cum pia Fratrum devotione & honore congruo, poſteaquam dies inſtabat eligendi, quæ fuit ejuſdem menſis viceſima quinta, hoc eſt, altera poſt feſtum ſancti Bartholomæi Apoſtoli, convenerunt in unum Fratres, ut ſibi de novo Paſtore ſecundùm Regulam providerent: & factâ collatione præviâ, ut moris eo tempore fuit, Lupoldum Monachum ex ſe unum in Abbatem concordialiter elegerunt, virum bonum, & ſenio venerabilem, qui præfuit huic Monaſterio ſancti Aurelij Hirſaugienſi annis duntaxat quatuor, & menſe uno. Hic gente fuit Bavarus, patriâ Ratiſponenſis, ortus mediocri parentelâ, ſed liberâ tamen & honeſtâ, qui ſub Diethmaro quondam Abbate ordinem juvenis intravit: in quo annis pluſquam quadraginta ſex religioſiſſimè vixit: ad omnem ſemper obedientiam promptiſſimus: ambulans ante faciem ſuam in pace & tranquillitate animi quietus: nulli gravis, nulli moleſtus, nulli unquam in aliquo oneroſus. Erat ſanè homo columbinæ ſimplicitatis, & divinarum humanarúmque ſcripturarum non ignarus: non minùs exemplo viam rectitudinis ſubditis inſinuans, quàm ſermone; ſemper enim cogitavit, cui eſſet rationem omnium redditurus.

Otto Imperator II. moritur.

Anno prænotato octavo die menſis Decembris Otto Imperator II. tædio & angore animi deficiens, propter incommodum, quod in Calabria ſuſceperat à Græcis, Romæ moritur, & in Eccleſia ſancti Petri Apoſtolorum Principis cum honore tanto funeri conveniente ſepelitur. Mortuo Imperatore atque ſepulto, gravis de ſucceſſore inter Principes orta fuit diſſenſio: alijs odio Imperatricis Theophanæ, quod illa ſibi levitate ſuâ conſciverat, ut ſuprà dictum eſt, Imperium à filio ejus Ottone transferre volentibus, in Heinricum Ducem filium Heinrici Bavariæ Ducis, qui frater erat primi Ottonis: alijs verò legitimo hæredi Ottoni tertio, ſecundo videlicet ex Theophana genito Imperium deberi certantibus.

DCCCCLXXXIII.

Otto III. capit Imperium.

Anno Lupoldi Abbatis primo, Otto tertius Ottonis ſecundi filius admodum puer electione Principum ſumpſit Imperium, & imperavit annis ferme decem & octo: cujus mater erat Theophana filia Imperatoris Græcorum Nicephori. Uxorem habuit Mariam filiam Regis Arragoniæ,

goniæ, ſterilem & lubricam, de qua liberos non habuit aliquos. Anno prænotato Benedictus Papa VII. obijt: cui Joannes XIV. ſuccedens præfuit menſibus octo; qui tertio menſe Pontificatûs ſui à Romanis capitur, & in caſtello ſancti Angeli diligenti cuſtodiæ mancipatur. Ubi tamdiu inediâ carceris maceratus fuit, donec miſeram vitam cum morte mutaret: qui mortuus in Eccleſia ſancti Petri ſepelitur. Eodem quoque anno Theodericus Metenſium Epiſcopus obijt:& (ſecundùm Prophetiam verbi Domini, de quo diximus, incluſi) nullus eorum, qui in bello Gallico ſpoliaverunt Eccleſias, annum vitæ ſeptimum ſuperſtes fuit. Huic in Pontificatu Metenſis Eccleſiæ ſucceſſit Adelbero, vir doctus atque ſanctiſſimus, genere Nobilis, frater videlicet potentiſſimi Ducis Friderici. Joannes Papa in carcere moritur.

His temporibus mortuo Gerone Colonienſium Archiepiſcopo Reverendiſſimo, in Pontificatu Warinus vir doctus, & religionis cultor ſtudioſiſſimus ei ſucceſſit, & præfuit annis novem: qui inter cætera pietatis ſuæ ſtudia Monaſterium ſancti Martini Ordinis noſtri à Gerone Prædeceſſore ſuo Archiepiſcopo fundatum in civitate Colonienſi, ut ſuprà dictum eſt anno Sigeri Abbatis XXII. perfecit, multiſque bonis cumulans, Scotis ſub norma S. Benedicti viventibus, in perpetuum confirmavit. Warinus fit Archiep. Colonienſium.

Claruit circa hæc tempora Erhardus Monachus & Scholaſticus Cœnobij ſancti Michaëlis in Luneburg Ordinis noſtri, vir tam in divinis ſcripturis, quàm in ſæcularibus litteris doctiſſimus, qui ſcripſit inter cætera ingenij ſui opuſcula exquiſitæ lectionis commentaria in quinque libros Moyſi, libros plures. De interpretatione ſacræ ſcripturæ lib. I. De reſurrectione mortuorum lib. I. De fide Chriſtiani dogmatis libb. II. Sermones & Homilias plures ad Fratres. Cætera, quæ ſcripſit, ad manus noſtras minimè venerunt. Arnoldus quoque Monachus hujus Cœnobij divi Aurelij Hirſaugienſis, cujus hiſtoriam ſcribimus, hæc tempora ſuo ingenio reddidit clariora. Qui cùm vir eſſet in omni genere ſcripturarum doctiſſimus, poſtulante Reverendiſſimo Epiſcopo Herbipolenſium Hugone Magiſter ſcholarum ad Monaſterium S. Burckhardi prope Wirzeburg à Lupoldo Abbate miſſus eſt: quod idem Hugo Præſul digniſſimus eodem anno in utroque ſtatu magnificè reformaverat: ubi docendo, & ſcribendo magnam eruditionis ſuæ gloriam acquiſivit. Scripſit etiam non ſpernendæ lectionis quædam opuſcula: è quibus nos invenimus ſubjecta. In Proverbia Salomonis Opus metricum lib. I. Conſuetudines Monachorum libb. II. De inſtitutione vitæ clauſtralis lib. I. Epigrammata & carmina quædam. Algerus etiam Corbejenſis Monachus, qui & Adelgerus, circa hæc tempora poſt Windekindum Monaſticæ ſcholæ Magiſter factus, per totum Imperium Germanorum eruditionis ſuæ laudem obtinuit immortalem. Qui ſcripſit magnæ auctoritatis plura opuſcula: de quibus tamen pauca in manus noſtras pervenerunt. De Sacramento Altaris legimus volumen ſatis elegans, quod in tres diviſit libellos. De gratia quoq; & libero arbitrio lib. I. Reliqua verò, quæ lucubrâſſe dicitur, invenire non potui. Hic propter ſubtilitatem ingenij, & facilem dicendi venam, quaſi privilegio ſingulari donatus, Scholaſtici nomen inter doctos accepit. Arnoldus Monachus Corbejenſis.

Claruit etiam his temporibus S. Lybacius Monachus Cœnobij divi Albani prope Moguntiam Ordinis noſtri, de quo ſuprà diximus anno Sigeri S. Lybacius ex Monacho Epiſc.

geri Abbatis octavo, vir doctus, & morum integritate sanctissimus: quem Benedictus Papa septimus propter incomparabilem scientiam scripturarum, & zelum fidei Christianæ post S. Adelbertum Martyr. Episcopum ordinavit: & ad prædicandum fidem Catholicam gentibus in Rusciam cum multis alijs Monachis destinavit. Quinque Ordinis nostri Monachi Benedictus, Nathanaël, Joannes, Isaac, & Christianus discipuli, & commilitones memorati sancti Adelberti ex Monacho Archiepiscopi, & Martyris Ruthenorum his temporibus in Ungaria, Polonia, & Ruscia verbis & exemplis multos gentilium ad orthodoxam fidem Christi convertentes glorioso tandem Martyrio à Ruthenis infidelibus, vicesimâ tertiâ die mensis Aprilis coronati sunt.

Monachi quinque nostri Ord. Martyres.

His quoque temporibus Othvvinus ex Monacho Cœnobij S. Joannis Baptistæ Magdeburgensis nostri Ordinis decimus Hildensheimensis Ecclesiæ in Saxonia Episcopus annis ferme novem & viginti, omni sanctitate pollens Ecclesiæ sibi commissæ præfuit, & multos tam sermone, quàm exemplo boni operis ad semitam justitiæ revocavit. Odo etiam Episcopus Beluacensis in Gallia ex Abbatia Corbejæ antiquæ nostri Ordinis, hæc tempora cum eruditione scripturarum, tum vitæ merito reddidit pretiosa; qui non solum Ecclesiæ sibi commissæ utiliter præfuit, sed etjam Reipublicæ in multis consilijs & legationibus servivit.

Bruno ex Monacho Episcop.

Claruit his quoque temporibus Bruno ex Monacho Corbejensis Cœnobij in Saxonia, quæ nova Corbeja dicitur, Episcopus Verdensis, filius Hermanni Ducis potentissimi, fundatoris Monasterij Luneburgensis, vir pontificio honore dignissimus; quippe quem non solum generis alti nobilitas formidabilem reddidit impijs, sed multò magis doctrina scripturarum, & integritas morum venerabilem benevolis.

Anno etiam prænotato maxima in omni terra siccitas fuit, quæ frumentum, & quicquid ex humo nascitur, quasi penitus destruxit. Hinc fames magna subsecuta est, & multi præ famis magnitudine crudeli morte obierunt. Unde ad promerendam divinæ bonitatis miseratione m Egbertus Archiepiscopus Trevirorum per suam Diœcesim jejunium bannitum instituit, quod sub pœna Excommunicationis in tertia Paschatis hebdomada servari ab omnibus in ætate legitima existentibus districtius mandavit. *DCCCCLXXXIV.*

Anno Lupoldi Abbatis secundo, Indictione Romanorum XII. Joannes Papa XIV. in carcere mœrore & inediâ consumptus moritur: & sicut diximus in Basilica Principis Apostolorum sepelitur; mense Pontificatûs sui octavo, captivitatis verò quinto. Cui ejusdem nominis Joannes XV. patriâ Romanus in Pontificatu succedens, præfuit mensibus quatuor, qui Pontificatu suscepto, miro modo in Clerum excandescere cœpit: unde & ipse merito non solum à Clero, sed ab omni etiam populo maximo cœpit odio haberi: propterea vel maximè, quòd divina humanáque omnia suis cognatis & affinibus pro carnis affectione concessit, postposito Dei timore. Unde nisi Dominus justus judex ejus vitæ truncâsset dies, ut citius moreretur, carceris non evasisset squalorem, aut trucidatus fuisset.

Joan. Papa XIV. in carcere obijt.

Claruit his temporibus Lubentius ex Monacho Hirsfeldensis Cœnobij Archiepiscopus Bremensis in Saxonia, vir in omni genere scripturarum

rarum doctissimus, nec minus vitæ sanctimonia venerandus: qui Ecclesiam sibi commissam in omni sollicitudine strenuè gubernavit annis ferme 25. & non sine opinione sanctitatis ab hac vita decessit.

Osbertus etiam Monachus Cœnobij Glasconiensis nostri Ordinis circa hæc tempora in Anglia claruit: vir tam in divinis scripturis, quàm in sæcularibus litteris haud mediocriter doctus, qui, ut suprà diximus, inter cætera ingenij sui opuscula, vitam sancti Christiani Archiepiscopi Cantuariensis Præceptoris sui, pulchro descripsit eloquio. De Musica quoque non parvæ subtilitatis librum composuit. Alia insuper nonnulla scripsisse dicitur, quæ ad notitiam nostræ lectionis minimè pervenerunt. Osbertus Monachus Cantuariensis.

Anno etiam prænotato Joannes Papa XV. de quo jam diximus, quarto mense Pontificatûs sui moritur: cui Joannes XVI. succedens præfuit annis decem, mensibus sex, diebus decem; vir summo Pontificatu dignissimus, in omni genere scripturarum doctus, quippe qui nonnulla præclara lucrubrâsse fertur opuscula. A Crescentio Romanæ Urbis Consule multas sustinuit injurias: sed per medium Ottonis III. Imperatoris Pontifici libertas tandem conceditur. Claruit circa hæc tempora magnus ille Philosophus & Astronomus Alpharabius Arabs, vir in sæculari litteratura undecunque doctissimus, qui multa in Arabica lingua scripsit, haud spernendæ facultatis synthemata: quorum adhuc minima pars ad Latinos invenitur translata. Joannes fit Papa Romæ XVI.

DCCCCLXXXV.

Anno Lupoldi Abbatis tertio, Indict. Roman. XIII. Lotharius Rex Gallorum moritur: cui successit in Regno Ludovicus filius ejus, & uno duntaxat anno supervivens, regnavit. Eodem anno, vicesimo nono die mensis Augusti corpus S. Mederici Abbatis Eduorum Parisijs de terra levarum multis coruscat miraculis. Hic in Monasterio Eduæ civitatis Abbas quondam & Pastor vigilantissimus Monachorum, orationis causâ Parisios proficisci volens multa in itinere miracula Domino præstante fecit. Veniens autem ad civitatem Parisiensem in cellula quadam sub nomine sancti Petri Apostolorum Principis consecrata duobus añis & novem mensibus in magna vitæ sanctimonia militavit: ac tandem convocatis discipulis suis IV. Calend. Septemb. inter verba orationis expiravit. Corpus Divi Mederici Abbatis.

Claruit his temporibus Osthacus Monachus Cœnobij Augiensis, quod S. Pyrminius quondam Episcopus in Insula Rheni construxit in Constantiensi Diœcesi, vir in omni varietate scripturarum doctissimus, qui mortuo in itinere Romano (sicut dictum est supra Lupoldi Abbatis anno primo) electo Episcopo Hildensheimensi Othvvino Monacho sanctissimo, in ejus locum successit: & memoratam Ecclesiam Hildenshemensem ordinatus Pontifex novem & viginti annis strenuè rexit.

His etiam temporibus claruit in humanis Theodericus Monachus, & Scholasticus Cœnobij sancti Albani Martyris prope Moguntiam, vir tam in divinis scripturis, quàm in sæculari Philosophia doctissimus: qui scripsit inter cætera ingenij sui opuscula, in Cantica Canticorum libr. I. In Evangelium secundùm Joannem Commentarios elegantes composuit. Successiones etiam & gesta Archipræsulum Moguntinensium usque ad sua tempora brevi, & utili compendio continuavit. Theodoricus Monachus sancti Albani.

Anno

Otto III. in Regem coronatur.

Anno etiam prænotato Willegisus Reverendissimus Moguntinensium Archiepiscopus Ottonem tertium unxit, & coronavit in Regem; quem Gregorius Papa V. post annos decem Imperatorem unxit.

Floruit his etiam temporibus Bruno Monachus Cœnobij S. Viti in Gladbach Coloniensis Diœcesis, Beati Sandrardi Abbatis primi, de quo diximus anno Sigeri Abbatis vicesimo secundo, quondam Auditor, atque discipulus: vir in omni genere scientiarum doctissimus, & morum integritate valde reverendus: qui plura fertur scripsisse opuscula; quorum pauca tamen ad notitiam meam pervenerunt. Enimverò cùm esset magister scholarum, scripsit de instituendis novellis Monachis non spernendum opusculum, quod prænotavit Introductorium. De septem quoque artibus liberalibus libros septem. De motu octavæ Sphæræ parvum libellum subtili oratione composuit.

Adelbertus Abbas ex Hirsaugia.

Anno quoque prænotato, Adelbertus Monachus hujus Cœnobij Hirsaugiensis petitione Balderici Spirensis Episcopi Abbas ad Monasterium datur, quod Clingen dicitur, parùm distans ab oppido Landaugia, quod multis annis in omni providentia & religione strenuè gubernavit: vir per omnia magnificus doctrinâ scripturarum simul & vitæ merito illustris, & ob id per totum Germaniæ Regnum famæ celebritate nominatissimus, qui utinam huic Monasterio suo Hirsaugiensi fuisset prælatus, nunquam ad tantam ruinæ desolationem pervenisset, in quam suo tempore miserabiliter corruit.

DCCCCLXXXVI.

Anno Lupoldi Abbatis IV. Ludovico Rege Gallorum mortuo Gallis Regnum transferre volentibus ad Carolum ducem fratrem Lotharij quondam Regis, patruum videlicet ipsius Ludovici, dum ille negotium differt ad Consilium, Hugo filius Hugonis Comitis Parisiensis, ex Hadwide primi Ottonis Imperatoris sorore Gallorum præoccupat Regnum, & regnavit annis ferè novem.

Hugo post Ludovicũ regnat in Gallia.

Hoc tempore mortuo Branthone Fuldensis Cœnobij prudentissimo Abbate, de quo in superioribus anno Sigeri Abbatis tricesimo diximus, qui erat vir undecunque doctissimus, & nonnulla compilavit in scripturis sanctis opuscula, Hatto ejus nominis tertius successit, vir & ipse in omni genere scientiarum doctus, & singularis eruditionis, qui Ottoni tertio Imperatori familiaris fuit & devotissimus.

Opuscula Meginfridi Monachi Fuldensis.

Anno prænotato mortuus est Poppo Monachus & Scholasticus memorati Cœnobij sancti Bonifacij Fuldensis, de cujus ingenio & lucubrationibus anno Sigeri Abbatis XIX. dictum est: post quem Meginfridus Monachus ejusdem Cœnobij Scholarum regimen suscepit, cum ingenti studio per annos 24. Monachos docens juniores: è quibus multi postea in viros magnos atque doctissimos evaserunt. Hic cùm esset in omnibus scripturis non solùm divinis, sed etiam humanis inter doctiores doctissimus, multa compilavit summæ auctoritatis opuscula, quorum eruditione memoriam sui posteris commendat: Chronicon imprimis Cœnobij sui Fuldensis brevem omnium Abbatum continens successionis historiam edidit: in quo & aliorum ex Fulda Monasteriorum quorundam emanantium Abbates, & eorum successiones breviter annotavit. De quo nos opere plura in compilatione præsentis Historiæ suscepisse

reco-

recognoſcimus. Quæ placitura maximè vobis Hirſaugienſis Monaſterij tam futuris, quàm præſentibus incolis confidimus. Vitam quoque S. Bonifacij Martyris ex Monacho primi Moguntinenſis Eccleſiæ Archiepiſcopi carmine deſcripſit heroico libros duos: Vitam S. Sturmi primi Abbatis Fuldenſis metricè compoſuit. Vitam & geſta S. Rhabani ex quarto Abbate Fuldenſis Cœnobij, ſexti Archiepiſcopi Moguntini proſaicè compoſuit. Vitam & paſſionem ſancti Sonderoldi ex Monacho Fuldenſis Cœnobij Moguntinenſium noni Archiepiſcopi. Vitam ſancti Hildeberti ex Abbate Fuldenſis Monaſterij Moguntinenſium Eccleſiæ XII. Archiepiſcopi. Alia inſuper multa compoſuit: quæ ad manus meas non venerunt.

Anno prænotato XXIV. die menſis Septembris obijt Lupoldus Abbas hujus Monaſterij S. Aurelij Hirſaugienſis octavus, & in Eccleſia ejuſdem Cœnobij cum anteceſſoribus ejus ſepultus eſt: qui ſuis moribus in bonum omnibus fuit exemplar virtutum. Lupoldus Abb. VIII. moritur.

De Hartfrido hujus Monaſterij Hirſaugienſis nono Abbate, qui præfuit annis duobus, menſe uno, diebus octo, & geſtis illius temporis.

Mortuo igitur Abbate Lupoldo ac more Chriſtianorum cum honore ſepulto; Fratres paſtore animarum ſuarum deſtituti poſt maturos inter ſe habitos tractatus, tandem unanimi conſenſu in Abbatem ſuum elegerunt Hartfridum Monachum ex ſe unum: juvenem quidem in annis, ſed prudentiâ & vitæ merito, multis ſenibus ſeniorem: ac talem de quo ſpes erat certa optimi paſtoris. Hartfridus in Abbatē eligitur. Hæc autem electio facta eſt alterâ mox die poſt obitum Lupoldi anno Chriſtianorum prænotato, videlicet nongenteſimo octogeſimo ſexto indictione Romanorum quartâ decimâ, menſis Septembris die viceſimâ quintâ, regnante Ottone Imperatore tertio: qui ordinatus ex more Abbas, præfuit annis duobus, menſe uno, diebus octo. Cui ſi Omnipotens Deus vitam prolongâſſet in annos plurimos, non ſuſtinuiſſet forſitan Hirſaugia deſolationem, quæ poſtea fuit ſubſecuta.

Hic Hartfridus natione fuit Teuthonicus, patriâ Suevus, annorum ætatis ferme ſex & triginta, quando in Abbatem extitit promotus; ita in omnibus diſciplinis Monaſticis conſummatus, ut in toto Monaſterio non habuerit memoria illius temporis meliorem. Denique à bonis Præceptoribus optimè inſtitutus, in omni ſcientia ſcripturarum doctus, & valde notabilis evaſit: ingenio ſubtilis & clarus eloquio: nec minus vitæ merito quàm eruditione ſcripturarum illuſtris ac venerabilis. Quàm primum ad regendum Monachis præpoſitus fuit, omnibus cœpit curare viribus, ut ſecundum normam ſanctiſſimi Patris noſtri Benedicti fratres purè ac religiosè viverent, ne in aliquo à ſanctis declinarent. Quemcunque aliter gradientem reperiſſet, non ſuſtinuit: ſed præmonitum in ſecreto bis & tertiò, ſi non emendavit erratum ſuum, durius coram omnibus increpavit. Atne quis correctorem in aliquo ſimili delicto potuiſſet arguere: ſe primum in omnibus irreprehenſibilem, omniúmque bonorum vivum exemplar ſtuduit exhibere. Bonis & Deum timentibus multum fuit dilectus & venerabilis, infirmis autem pius & beneficus: improbis verò & duris corde terribilis & metuendus. Eodem anno quo Hartfridus

Abbas fuerat ordinatus, Otto Rex tertius postea Imperator Bohemiam contra ducem imperio rebellem cum magno suo exercitu ingreditur: & congressione factâ Bohemi superantur: unde veniam postulantes impetrant, & se Regi cum Duce prosternunt.

Rex Otto devastat Bohemiã.

DCCCCLXXXVII.

Anno Hartfridi Abbatis primo frequens & magna inundatio fuit aquarum: quæ frequenter crevit, & non parvo temporis intervallo duravit non sine damno multorum. Æstas etiam fuit nimium fervens & calida, multisque satis perniciosa; quoniam & nascentia terræ minuit, & famem mortalibus induxit.

Anno prænotato Carolus Dux frater quondam Lotharij Regis Gallorum contra Hugonem nepotem suum, quem Regnum præoccupâsse diximus, procedens cum exercitu Montem Acutum oppugnat, ac inde recedens usque ad civitatem Suessonicam omnia devastando procedit. Postea Rhemorum urbem aggreditur, qua tandem fatigata Laudunum obsidet, capitque ac spoliat, & cum multa præda revertitur. Hugo autem Rex Carolum Lauduni commorantem gravi obsidione vallavit: sed secundo mense obsidionis, mirâ Dei virtute, & inaudito prius apud Gallos spectaculo, prosilientes de civitate obsessi castra obsidentium incenderunt, multisque interemptis Rex Hugo pavore concussus, ac turpiter fugiens vix inde cum paucis evasit.

Carol. Dux Hugõ. persequitur.

Claruit circa hæc tempora Engelbertus Monachus Cœnobij S. Matthiæ Apostoli juxta urbem Trevirorum: vir tam in divinis scripturis, quàm in sæculari Philosophia doctissimus, ingenio promptus, & disertus eloquio, metro simul exercitatus & prosâ, qui scripsit inter cætera ingenij sui opuscula, vitam & Passiones duodecim Apostolorum Christi metricè libb. 12. De Musica, & Proportionibus librum unum. De compositione Monochordi lib. 1. Et quædam alia quorum notitiam non habemus. Hic postea cujusdam Cœnobij Abbas ordinatus, cujus nomen non occurrit, Ecclesiam de novo construxit, in qua & cum tali Epitaphij subscriptione sepultus fuit.

Engelbert. Monachus Treverens.

Hoc recubat busto semper memorabilis Abbas
Engelbertus, ovans spiritus astra colit;
Mensis Martij obijt bis senis ipse calendis.
Construxit templum, quod retinet tumulum.

Fuit & alius in Austria nunc quidem, sed olim in finibus Bavariæ Engelbertus Abbas Cœnobij Admontensis, ordinis nostri: Vir eruditione scripturarum insignis, & non minùs integritate morum, quàm scientiâ venerabilis, qui scripsit plura non contemnendæ lectionis opuscula, de quibus ego solum vidi subdita. De vitijs, & virtutibus Monachorum librum unum. Sermones commendabiles ad Monachos; cætera verò quæ composuit ad manus meas adhuc non venerunt.

Engelbert. Abbas Admontens.

DCCCCLXXXVIII.

Anno Hartfridi Abbatis secundo, magna fuit siccitas, ratione cujus frugum satio impedita famem auxit mortalibus, quæ pauperes per totam Germaniam graviter afflixit. Eodem anno Carolus Dux iterum ducens contra Hugonem Regem Gallorum exercitum, urbem capit Rhemorum: Archiepiscopum, quem Rex Hugo constituerat, capit, & cum quibusdam ex Primatibus urbis Laudunum misit, ubi cum alijs aliquandiu exulare coactus fuit. His

His temporibus Montis Ferrati Marchionatus in Italia sumpsit initium, cujus primus Marchio sive Princeps fuit Walramus quidam natione Theutonicus, patriâ Saxo, filius Ducis Saxonum, vir magnanimus & fortis, Ottonibus secundo & tertio charissimus, à quibus Marchionatum nomine Romani Imperij in feudum accepit. Ab hoc Principe clarissimo posteri Marchiones de Monte Ferrato per ordinem descenderunt: quorum plures Christianæ Religionis devotissimi cultores multas diversis temporibus Ecclesias insignes & Monasteria fundaverunt. Ex his quæ nostri sunt Ordinis placuit annotare.

Marchionatus montis Ferrati initium.

Fundatio aliquot Cœnobiorum.

Primum quod fundârunt Nostri Ordinis Monasterium sancti Martyris Justi non procul ab Alpibus apud Secutiam civitatem, quæ olim Pedemontana fuerat nuncupata: cui duo oppida cum omnimoda jurisdictione tradentes subjecerunt, aliisq; multis possessionibus locupletârunt, quorum omnium redditus & proventus communiter annis singulis ad summam duorum ferè millium florenorum Rhenensium computantur.

Aliud Ordinis nostri Monasterium in honore S. Petri Apostolorum Principis apud Eporediam urbem construxerunt: quod prædijs & possessionibus multis munificentissimè dotatum similiter Monachis inhabitandum cum Abbate tradiderunt. Cujus summa reddituum quotannis se extendit ultra quindecies centum auri florenorum.

Monasterium quoque aliud S. Michaëlis Archangeli celeberrimum de Stella nuncupatum construxerunt juxta Anilianum oppidum, non longè ab Alpibus ingenti sumptu ac mirificâ arte fabricatum, cujus Abbati multa oppida & villas in circuitu subdiderunt, quorum proventus omnium quotannis ad sex millia ducatorum computantur.

Item Monasterium aliud Monachorum nostri Ordinis, sub honore S. Benigni Confessoris, non longè à Taurinensi urbe similiter condiderunt: cujus annui redditus ad duo millia ducatorum computantur.

Monasterium insuper ad sanctum Januarium Ordinis nostri in Monte Ferrato construxerunt: quod simili munificentia pro sustentatione servorum Domini in omnibus necessarijs providerunt: cujus proventus annuè ad quindecies centum ducatos taxantur.

Aliud Ordinis nostri Monasterium sub honore D. Victoris Martyris similiter in Monte Ferrato condiderunt: cujus annui proventus ad mille ducatos auri supputantur. Prædicta sex Ordinis nostri Cœnobia diversis quidem temporibus constructa sunt; sed ab una familia Marchionum de Monte Ferrato memoratorum in esse prodierunt.

Anno prænotato magna Germaniam fames oppressit: quam statim pestilentia ingens subsecuta, infinita hominum millia consumpsit. Quæ cùm nimium in omni terra sæviret, moreretúrque quotidie hominum multitudo maxima, tandem etiam Cœnobium S. Aurelij Hirsaugiense pestis cruenta invasit, & horrendæ calamitatis ejus, quæ non multò post secuta est, ut nobis videtur, causa fuit. Nam in brevi tempore trium videlicet mensium usque adeò prævaluit, ut hujus Cœnobij S. Aurelij plus quàm sexaginta Monachos meliores ex omnibus consumpserit. Quibus vitâ defunctis, miserabile fuit videre Hirsaugiam: ubi ex tot optimis fratribus duodecim numero duntaxat superstites remansisse memorantur: qui quantum à Monastica sinceritate quidam illorum defecerint,

Fames & pestilentia sæviunt.

rint, in electione ſequentis Abbatis poſt mortem Hartfridi palàm oſtenderunt. Noviſſimè verò poſt tranſmigrationẽ ab hac vita ſexaginta Monachorum S. Aurelij ad patriam felicitatis æternæ, ut confidimus, ſæva peſtis Hartfridum quoque invaſit Abbatem: quem conſumens & rapiens ab hac mortalitate tranſmiſit ad oves: cum quibus illum in ſempiterna requie non dubitamus eſſe felicem. Obijt autem anno Chriſtianorum præſcripto 988. Indictione Romanorum primâ: tertiâ die menſis Novembris: anno ætatis ſuæ 38. & cum anteceſſoribus ſuis in Eccleſia S. Aurelij ſepultus eſt. Complevit in brevi tempora multa; qui cùm placeret Deo, raptus eſt, ne forſitan aliqua fictio deciperet ſpiritum ejus.

Hartfridus Abbas moritur Anno Domini 988.

De Conrado Monaſterij Hirſaugienſis decimo Abbate, qui præfuit annis duodecim, menſibus ſex, diebus xv. & geſtis illius temporis.

DEfuncto Reverendiſſimo Abbate Hartfrido cum LX. Monachis, ſicut dictum eſt, peſte ſublatis, XII. numero duntaxat ſuperſtites remanſerunt: Monaſterium S. Aurelij Hirſaugienſis tribus ferè menſibus viduitatis ſuæ incomodum deplanxit. Quibus tandem evolutis convenerunt in unum corporibus locum Fratres XII. animis diviſi, & quarto die menſis Februarij anno Chriſtianorum 989. Indictione Romanorum ſecundâ, tempore Ottonis Imperatoris III. ſub Balderico Spirenſis Eccleſiæ Pontifice, de ſubſtitutione novi Paſtoris inter ſe varium cœperunt habere tractatum. Cúmque mutuis ſeſe cœpiſſent inſectari calumnijs, duos in Electione nominavère diſſentientes. Conradum videlicet Monachum, qui Confirmationem ſuam ab Epiſcopo Neometenſi obtinuit; & Eberhardum Cellerarium, qui fugiens Monaſterium ſpoliavit, & extremæ deſolationis ipſius loci cauſam & ſeminarium dedit. Hinc graviſſimæ diſſenſiones inter Fratres ſub ecutæ ſunt, quoniam una pars adhærebat Conrado tanquam ſaniore conſilio legitimè & canonicè ab eis electo: alia verò ſequebatur Eberhardum, ut virum in temporalibus expertum, quem ſimili conſtantiâ prætendebant canonicè electum. Prævaluit verò tandem jure Conradus, & tanquam ſaniore conſilio Fratrum electus, Ordinationem à Pontifice Neometenſis Eccleſiæ, quâ decuit reverentiâ ſuſcepit. Interea dum Conradus pro munere benedictionis, ut fieri ſolet, cum ſuis eſſet ſollicitus: videns ſe contemptum Eberhardus, ſublatis Clenodijs Monaſterij, & cunctis, quos potuit habere, theſauris cum duobus Monachis Hartungo & Hermanno ſuæ factionis principibus ad Comitem de Calba, qui alioquin Monaſterio ſancti Aurelij graviter jam tunc erat infenſus, petiturus ipſius auxilium confugit. Quem ille non ſolùm libenter, ſed etiam valde gratanter ſuſcepit: gaviſus nimirum, ſicut poſtea manifeſtè apparuit, datam ſibi occaſionem, quâ bonis Fratrum poſſet inferre animum hiantem, tali medio aliquando ſatiandum. Mox igitur Comes in tyrannidem verſus, poſſeſſiones Monaſterij Omnipotenti Deo, & S. Aurelio dudum à fidelibus oblatas invadit, rapit, & ſuis militibus in ſtipendium concedit: Eberhardo non ſolùm conſentiente, ſed etiam præſtante auxilium

Diſſenſio duorum Electorum Abbatum Conradi & Eberhardi.

Comes bona Monaſterij diripit.

xilium. Neminem in his omnibus miserandi Fratres habuêre defensorem, non Papam, non Imperatorem, non Episcopum: dum Comes non solùm potentiâ Monachos opprimeret, sed etiam suâ industriâ deciperet universos. Nam jure se bona Monasterij diripere posse asseruit: qui ea non sibi, sed Eberhardo Abbati legitimo ab injustis possessoribus vindicaret, in usum nihilominus Cœnobij fideliter reservanda. Eberhardus etenim datus in reprobum sensum, & mente penitus retrorsum conversus in malum, nullam cum Cœnobio miserationem habuit; quippe qui Comitem & milites ad rapinam incitavit, se Monasterij & verum & unicum asserens Dominum, Conradum idolum falsò suppositum. Interea res defertur ad Episcopum: sententia metu Comitis protrahitur in longinquum: minatur se tyrannus ulturum de Monachis, & quotidie Monasterium igne supposito incendere omnes simul comminantur. Nec defuit Comiti voluntas Monachos cum Abbate Conrado de Cœnobio expellere, nisi & humana quædam obstitisset verecundia: & quod in brevi paupertate cogente nimiâ, sua sponte recessuri essent, spem habuisset. Conradus itaque in magna tribulatione, & inopia cum octo Monachis, nec omnibus quidem Rectori bene faventibus, residebat in Monasterio, nunquam tutus, nunquam à metu tyranni securus, sed animo tristis, & mœrore tabescens, momentis singulis deteriora sibi ventura formidabat. Erat autem natione Theutonicus, Patriâ Francus Orientalis, vir bonus, & cultor Monasticæ disciplinæ studiosissimus; qui & vitæ merito satis ad docendum fuit idoneus, & in omni genere scientiarum eruditus.

Abbas in medio malorum positus.

DCCCCLXXXIX.

Anno Conradi Abbatis primo, grana tritici, pisciculósque apud Gallos de cœlo pluisse memoriæ traditum est: quod tamen ad usum hominum non valuit; quoniam grana interius corrupta, & nimium putrida, cùm aperirentur, fœtorem pessimum emittebant.

Eodem quoque anno mortua est Theophana Imperatrix, Mater Ottonis Imperatoris III. & Coloniæ in Monasterio sancti Pantaleonis in absside australi cùm digno honore sepulta. Quæ dum viveret, locum ipsum singulari semper devotione dilexit: cui de suis facultatibus multa beneficia præstitit, & exaltare pro viribus omni tempore procuravit. Hæc Theophana inter alia bona, quæ memorato Cœnobio contulit, corpus S. Albani Martyris de Italia sumptum in eodem collocavit. Fuit autem S. Albanus iste in Britannia miles pro fide Christi martyrizatus, cujus Corpus post multos annos per S. Germanum Episcopum transfertur in Italiam, & inde, sicut diximus, ad Coloniam. Quare autem apud Colonienses Albinus nominetur, cùm Albanus in baptismate dictus sit, operæ pretium fuerit breviter assignare causam, & rationem. Cùm Teophana Imperatrix memorata de Italia cum sanctis Reliquijs venisset ad Moguntiam, & fama totam implevisset civitatem, metuentes non sine causa Moguntinenses nomen sui Albani æquè Martyris, olim cum S. Theonesto Episcopo apud Moguntiam passi, & in Cœnobio nominis sui quiescentis, adventu istius Albani, aut obfuscari posse, aut in dubium revocari; precibus ab Imperatrice obtinuerunt, ut suus Martyr, quem attulerat, diceretur Albinus: & nomen suum Albanus Moguntiæ sepultus ad habendam utriusque necessariam discretionem retineret.

Theophana Imperatrix moritur.

Quare sit dictus Albinus, qui Albanus.

Hugo Episc. Herbipolensis obijt.

Anno prænotato, 29. die mensis Augusti obijt Hugo Episcopus Herbipolensis, vir multæ sapientiæ, & constantissimæ religionis, qui Monasterium S. Burckhardi primi Præsulis Wirzburgensis, ab ipso in suburbano constructum, magnificè reformavit: scholas Monachorum instituit, quibus Arnoldum hujus Cœnobij Hirsaugiensis Monachum, ut dictum est anno Lupoldi Abbatis primo, virum doctissimum præfecit. Post Reverendissimum Hugonem Bernvvardus Monachus in Pontificatu Herbipolensis Ecclesiæ succedens, præfuit annis quinque, mensibus octo, diebus 18. Hic Bernvvardus Monachus primò fuit hujus Cœnobij S. Aurelij Hirsaugiensis, sub Sigero Abbate ad Ordinem susceptus, genere Nobilis ex Francia Orientali procreatus. Qui sub magisterio Præceptorũ optimè institutus in virum doctissimum evasit; & non solùm scientiâ scripturarum, verùm & vitæ merito cunctis innotuit esse venerandus. Quando Lupoldus Abbas Arnoldum Monachum postulante Hugone Præsule de Hirsaugia pro Magisterio scholarum Monasterij S. Burckardi direxit ad Herbipolim, Bernvvardum conjunxit itineris socium, & in Cœnobio sancti Burckhardi ex eo tempore cum loci Monachis remanserunt. Erat autem Bernvvardus, sicut diximus, patriâ Francus, genere nobilis, frater videlicet Richardi Comitis de Rottenburg: & non solùm intuitu cœlestis doctrinæ, sed etiam consideratione terrenæ potentiæ Pontifex creatus est, vir alioquin optimus, & qui verbo & exemplo pastorem se verum exhibuit. Claruit his temporibus Theodericus Monachus Floriacensis, vir tam in divinis scripturis, quàm in sæcularibus litteris egregiè doctus, qui scripsit inter cætera ingenij sui opuscula duos libellos de consuetudinibus & statutis Monasterij Floriacensis ad prænominatum Bernvvardum Episcopum, cujus operis Prologus tale habet exordium: *Domino sancto ac Patri in Christo allectissimo Episcoporum insigni Bernvvardo: frater Theodericus Floriacensis Assli Cœnobita perexiguus.* De reliquis siqua scripsit, nihil ad notitiam nostræ lectionis pervenit.

Bernwardus Hirsaugiensis.

DCCCCXC.

Eberhardus spoliat Monasterium.

Anno Conradi Abbatis secundo, quartâ decimâ die Mensis Februarij Eberhardus transfuga non ferens Abbatiâ sancti Aurelij diutius privari, dissimulante negotium Comite, assumptis secum quibusdam nebulonibus, Monasterium nocturno tempore furtivè ingreditur, & Abbatem Conradum vel capere, incarcerandum, vel interficere meditatur. Innotuit Abbati consilium insinuatione cujusdam hominis de familia Comitis: qui nocte consurgens, fugâ salutem adeptus est: nec sibi tutum putabat latronum exspectare incursum. Circa medium noctis Apostata Eberhardus cum suis Monasteriũ ingressus, cellam Abbatis perlustratam invenit vacuam; qui dolens aufugisse, quem quærebat, spoliato clam Monasterio sine læsione fratrum prædâ, & scelere onustus cum spaticis ad sua latibula revertitur. Ab illo die per biennium Abbas Conradus non redijt ad Monasterium sancti Aurelij, donec serâ tandem morte Eberhardus interijt.

Carolus Dux Lotharienfis obijt.

Anno prænotato, Carolus Dux frater quondam Lotharij Regjs Gallorum, qui Ducatum Lotharingiæ concessione feudali, ab Imperatore Ottone III. obtinuit, moritur: & filius ejus Otto succedens clementiâ Serenissimi Imperatoris memorati Ottonis ad Ducatum investitur. Circa

hæc tempora mortuo Coloniensium Archiepiscopo Warino, qui Cœnobium S. Martini à Gerone Prædecessore suo inchoatum consummavit, & Scotis inhabitandum tradidit, Evergerus successit; qui parvo tempore præfuit, & ob id nihil dignum memoriâ gessit.

Anno quoque prænotato, sextâ decimâ die mensis Martij, obijt Rudigerus Monachus & Scholasticus Cœnobij S. Willebrordi apud Epternacum Treverensis Diœcesis: de quo dictum est in præcedentibus, anno videlicet Sigeri nono decimo: qui scripsit non spernendæ utilitatis Commentarios in omnes Epistolas Pauli libros quatuordecim. In Epistolas quoque Canonicas libros septem. In Regulam S. Benedicti explanationem elegantem composuit. Et quædam alia, quæ ad notitiam nostræ lectionis minimè pervenerunt, lucubrâsse dicitur. Post hunc Monasticæ scholæ Magister institutus est in præfato Cœnobio Adelharius quidam Monachus, & postmodum Abbas, vir & ipse in omni varietate scripturarum doctissimus, qui non solùm eruditione litterarum discipulos utiliter instituit: sed etiam sanctimoniâ & integritate vitæ bonorum eis operum exempla demonstravit. Qui inter cætera lucubrationum suarum opuscula Chronicon sui composuit Cœnobij: in quo & successiones Abbatum ejusdem, & facta congessit. Scripsit & alia quædam non contemnendæ lectionis opuscula, quorum mentionem fecimus in secundo libro virorum Ordinis nostri illustrium. Adelharij Chronicon

Anno etiam prænotato moritur Hatto ejus nominis tertius Abbas Fuldensis Monasterij, qui fuit in ordine Abbatū ejusdem Cœnobij septim⁹ decimus; cui Brantho Monachus ejus nominis secundus successit: vir industriosus & prudentiæ singularis: nec minùs in omni scripturarum scientia doctus, quàm consilio cautus. Cujus tempore observantia Regularis disciplinæ in Monasterio Fuldensi, quemadmodum & in plerisq; alijs multum successivè tepuit. Brantho fit Abbas Fuldensis.

DCCCCXCI.

Anno Conradi Abbatis tertio, jubente Papa Joanne sexto decimo Concilium omnium Episcoporum totius Galliæ in civitate Rhemorum celebratum est: in quo Arnaldus nepos Caroli Ducis Lothariensium defuncti, quem ipse Archiepiscopum Rhemis substituerat, synodali omniū sententiâ exordinatus damnatur. Adelgarius verò Presbyter, qui Urbem prodens Carolo, portas anno priore aperuerat, à Concilio excommunicatur. Synodus Episcoporū Rhemensis.

Gerbertus Monachus Floriacensis Cœnobij deposito Arnaldo Rhemorū Archiepiscopus constituitur, vir magnæ litteraturæ; qui multa non parvæ subtilitatis conscripsit opuscula. Hic in Gallia natus, à puero Monachus apud Floriacum adolevit. Demum adolescens factus instigante superbiæ spiritu Monasterium abjecto habitu deseruit, & in Hispaniā fugit. Inde profectus ad urbem Hispalim, quam Sibiliam vulgariter vocant, studio litterarum operam dedit: & parvo tempore in scientia scripturarum doctissimus evasit. Nam, ut Vincentius ait, suâ eruditione vicit in Astrolabio Ptolomæum, in astrorum scientia superavit Alexandrum: & in fato longè præcessit Firminium Philosophum. Deinde reversus in Galliam publicas Philosophantium scholas tenuit, & multos nobiles & insignes discipulos erudivit. Inter quos fuit non infimus doctrinâ & erudi- Gerbertus fit Archiepiscopus.

tione scripturarum Constantius, postea Monasterij S. Maximini Aurelianensis Abbas, ad quem regulas de Abaco subtiles composuit. Adelboldus etiam Trajectensium postea Episcopus, de quo suo loco dicemus, qui scripsit vitam S. Heinrici secundi Regis, Imperatoris primi, & Epistolam ad ipsum Gerbertum de quæstione diametri super Macrobio, & multa alia. Otto quoque Imperator III. Rupertus filius Hugonis Cappucij Rex Gallorum, & alij complures Gerbertum suum cognovêre Magistrum. Tandem ergo per Rupertum Hugonis Regis filium Rhemorum Archiepiscopus constituitur: sed quibusdam altius causam ventilantibus, visum est, Artaldum non debere condemnari, sine auctoritate Sedis Apostolicæ. Unde Gerbertus ab Archiepiscopatu depositus ad Imperatorem Ottonem III. confugit: cujus promotione Ravennæ Archiepiscopus constituitur: & postremò summus Romanæ Sedis Pontifex ordinatus Sylvester secundus nuncupatur. De quo inferius anno Conradi Abbatis nono, quæ restant, dicemus.

Gerbertus deponitur ab Episcopatu.

DCCCCXCII.

Anno Conradi Abbatis IV. miser ille nimiúmque infelix transfuga Eberhardus, cùm se minaretur in proximo Cœnobium S. Aurelij penitus desolaturum, morte satis inopinatâ præventus, sine pœnitentia interijt, & temeritatis suæ præmium, quod merebatur, à Domino accepit. Monachi autem illi duo, qui cum eo de Monasterio fugerant, in errore permanserunt; nec amplius ad locum, unde exierant, reversi sunt. Et Eberhardus quidem hunc præsumptionis suæ finem accepit; eorum verò, quæ vel ipse, vel alij de Monasterij rebus abstulerunt, nihil fuit omnino restitutum. Mortuo Eberhardo, Conradus ad Cœnobium suum de exilio revertitur: & cum paucis, qui remanserant, Monachis in magna paupertate usque in finem vitæ conversatur. Comes animum non relaxabat à tyrannide, sed crescente in eo quotidie odio Monachorum, Cœnobium in nihilum cupiebat redigere. Causam hujus persecutionis primam, quis dederit, ignoramus: sed quòd malum vehementissimè auxerit Eberhardus, manifestè scimus.

Eberhard. Monachus obijt.

Conrad. ad cœnobium revertitur.

His temporibus claruit in Saxonia sanctus Bernvvardus ex Monacho nostri Ordinis XIII. Episcopus Hildenshemensis, vir in divinis scripturis doctus, & vitæ merito sanctissimus: qui multis tam in vita, quàm post mortem miraculis claruit, & plures non minus exemplo boni operis, quàm verbo sanctæ prædicationis ad semitam justitiæ revocavit. Ejus memoriæ festum 18. die mensis Novembris colitur, cujus gesta luculenter conscripta recitantur.

Anno Conradi Abbatis prænotato, S. Bernvvardus prædictus Hildenshemensis Ecclesiæ Reverendissimus Præsul Monasterium S. Archangeli Michaëlis in Hildensheim ædificare cœpit: quod in brevi perficiens tempore, omnibus necessarijs pro sustentatione Monachorum Deo servientium providit: & tandem mortuus in eodem Cœnobio sepultus fuit. In quo successu temporis multi viri doctissimi, atque sanctissimi, qui varia scripserunt opuscula, sub Monastico schemate floruerunt.

Claruit hoc tempore in Gallia Richerus Monachus Rhemensis nostri Ordinis, homo studiosus, & tam in divinis scripturis, quàm in secularibus litteris egregiè doctus, ingenio promptus, & clarus eloquio: qui

scripsit

scripsit ad Gerbertum supradictum Rhemorum Archiepiscopum, pulchrum & compendiosum Opus de gestis Gallorum, quod in duos libros divisit, & sic incipit: *Orbis itaque plaga, quæ mortalibus sese commodam prabet.* Cætera, quæ composuit, ad notitiam nostræ lectionis nondum pervenerunt. Anno prænotato Conradi Abbatis, 24. die mensis Aprilis, S. Adelbertus ex Monacho Fuldensis Cœnobij Pragensis in Boëmia Episcopus, de quo dictum est anno Sigeri Abbatis xxII. qui Ungaros & Polonos ad Christi fidem convertit, à paganis in terra Ruthenorum septies gladio perfossus, & tandem capite truncatus, in fide & amore Domini nostri Jesu Christi sanguinem fundens martyr efficitur. S. Adelbertus martyrizatus Episcopus.

DCCCCXCIII.

Anno Conradi Abbatis quinto, hyems dura & longa nimis extitit: ac multa pecora fame perierunt. Secuta fuit æstas ferventissima, quæ penè omnia terræ nascentia calore intemperato consumpsit. Unde rerum comestibilium inopia gravem mortalibus famem induxit.

S. Odilo in Burgundia ex Clerico Brivatensi Monachum apud Cluniacum professus, sub norma D. Patris Benedicti, doctrinâ & sanctitate morū his temporibus magno in pretio fuit, qui proficiens quotidie in melius, sexto conversionis suæ anno Pater & Abbas Cluniacensis Monasterij Fratrum electione constituitur, & per annos 56. in magno Religionis fervore præsidens, verbo, exemplo, & miraculis gregem sibi commissum semper ad meliora direxit. S. Odilo fit Abbas Cluniacensis.

Circa hæc tempora Richardus Comes de Rotenburg in Provincia Francorum Orientalium, frater Bernvvardi suprà dicti Præsulis Ecclesiæ Herbipolensis, apud Regem Ottonem magno in pretio fuit. Huic erant & alij duo fratres, Emhardus videlicet ac Rudegerus, quorum prior nec uxorem habuit, nec liberos: multarum divitiarum possessor, in pauperes munificus pro Christi amore fuit. Quem bonorum suorum cupiens ordinare hæredem, in construendis Ecclesijs novis, & reparandis antiquitate collapsis præcipuâ intentione certabat. Construxit enim suis impensis Ecclesiam Parochialem in Fungendal, quam necessarijs etiam proventibus, & censibus annuis pro ministri sustentatione dotavit. Aliam fundavit in Remoltesberg, quam simili munificentiâ de necessarijs proventibus annuis providit. Comites de Rotenburg clari.

Idem Comes Emhardus in civitate nostra Herbipolensi tertiā fundavit Ecclesiam, quæ usque in præsentem diem Novum Monasterium nuncupatur, in quo Canonicos Deo servientes collocavit, quibus & de præsentis vitæ necessarijs providit. Quam Ecclesiam Novi Monasterij Heinricus ex Comitibus de Rotenburg post Bernvvardum Episcopus Herbipolensis melius & elegantius construens, ampliori providentiâ dotavit. Pari modo fecit Adelbero, postea Episcopus, ut suo loco dicemus: processu verò temporis prædictus Comes Richardus de Rottenburg mōtem quemdam concambio ab Augustensium Episcopo acquisivit, qui Kamberg dictus est, in quo castrum novum ædificavit, & habitabat in eo. Genuit autem filios quatuor, Emhardum, qui postea Episcopus fuit Herbipolensis: Burgkardum, qui construxit Monasterium in Camberg: Rudegerum quoque & Heinricum, qui Burgkardo fratri postea in constructione Monasterij Cambergensis cooperati sunt. Novi Monasterij Herbipolensis fundatio.

T Anno

DCCCCXCIIII.

Anno Conradi Abbatis VI. obijt Joannes Papa sextus decimus, cui Gregorius quintus nomine successit, & præfuit anno uno, mensibus octo, natione Teuthonicus, patriâ Saxo, professione Monachus Corbeiensis, Ordine Episcopus Verdensis, Bruno antea vocatus: de quo diximus Anno Lupoldi Abbatis primo, cujus pater fuit Otto Saxoniæ Dux, fundator Canonicalis Ecclesiæ in Aschaffenburg, juxta Moganum in Diœcesi Moguntina, de quo suprà dictum est, anno Sigeri Abbatis tricesimo. Hic Romanus Pontifex ordinatus, consensu Cleri totius ac populi, Ottonem tertium primo anno Pontificatûs sui Romæ Imperatorem coronavit, cui & sanguine proximus erat. Qui multas Romanorum sustinuit injurias, pro quibus Imperator Otto mox sine dilatione Romam profectus, sumpsit vindictam. Ille sapientissimus Papa Gregorius cupiens gratias referre beneficijs magnifici Ottonis Imperatoris, congregatâ Romæ Synodo complurium Episcoporum, communi omnium decreto atq; consensu statuit; ut Imperij dignitas apud Germanos perpetuò debeat remanere: ita videlicet, ut quemcumque Germaniæ Principes pro quolibet tempore existentes in Regem elegerint, sine contradictione à Romano Pontifice ad Imperij celsitudinem coronetur. Quæ constitutio jam per annos quatuordecim & quingentos ad hunc diem ita servata est.

Gregorius Papa V. Monachus Teuthonicus fuit.

Claruit his diebus Everhardus, vel ut quidam scribunt, Gebehardus ex Abbate nostri Ordinis Monasterij in Suevia, quod Elvvangen nominatur, post Heinricum, qui S. Udalrico successerat, & in Calabrico bello cum alijs multis perierat, Episcopus Augustensis, vir multæ doctrinæ, morúmque honestate non mediocriter insignis: qui & in Monasterio benè præfuit Monachis, & in Pontificatu quàm optimè Clericis. Anno quoque prænotato Indictione Romanorum septimâ, Otto Rex intravit Italiam, & Romæ à Gregorio Papa Quinto, sicut diximus, Imperij Coronâ cum ingenti gloria suscepit. Hujus uxor Maria fuit, ut dictum est, sterilis, & nimium lasciva, de qua talis narratur historia.

Otto Rex coronatur à Papa.

Comes erat in Italia quidam dives & potens, qui ad Imperium Regis Ottonis ingrediens & egrediens prudenter átque fideliter omnia semper in omnibus agebat. Hunc Maria indigna nomine cernens Imperatrix, virum nobilem fortem ac vultu decorum, mox in ejus concupiscentiam exarsit: à qua tandem sollicitatus ad concubitum, accedere mulierem Imperatori ac Domino suo nuptam renuit, & patrare tantum contra Deum scelus omnino recusavit. Quem illa cum pallio apprehendens trahere ad se nititur, ut vel invitus pro verecundia quadam virili consentire postulanti cogeretur. At ille dimissâ veste in manibus Dominæ, velut alter innocens Joseph pugnans & vincens sine pallio recessit. Contemptam se mulier dolens, Imperatori opportuno tempore conqueritur: & quòd eam Comes Mutinæ violenter voluerit opprimere, vestis probare exhibitione constantissimè conatur. Credidit machinamentis nefandæ mulieris Imperator, & capit etruncari comitem sine dilatione præcepit. Verùm innocens homo, cùm staret jam paratus ad mortem, astantem, & lachrymantem non abs re propriam vocavit uxorem, cui secretò veritatem negotij, & modum vindictæ per eam sumendæ dixit in aurem. Quo dicto Comes innocens capite truncatus occubuit. Postea cùm Imperator

Nefandæ Imperatricis historia.

perator apud Mutinam causas hominum auditurus querelas movere volentium pro tribunali sederet: uxor Comitis occisi caput ferens in manibus Judicem proclamavit iniquum: quippe qui mendacijs feminæ credulus, virum innocentem mandâsset occidi. Imperatore stupente, ac se reum læsæ Majestatis jure truncâsse multitudinis testimonio respondente, mulier ad probationem veritatis, quemadmodum à Comite marito fuerat informata, ferri candentis judicium postulat dicens: *Si justus es judex, aut ferri candentis testimonio te justum probato, & me tanquam contumeliosam Imperatoriæ Majestatis delatricem ignibus trades cremandam: aut si hoc tu subire judicium Imperator Otto formidas, ego me huic decreto expiationis libens subjicio: ego candentis ferri tibi horrendum, & cunctis mortalibus metuendum judicium confidenter subibo: ego te iniquam contra Dominum & maritum meum protulisse mortis sententiam, manifestâ ratione demonstrabo. Quod nisi Domino largiente fecero, ut ignibus me tradas sine dilatione jam consentiens permitto.* Stupentibus cunctis mulieris facundæ constantiam, ad candentis tandem ferri judicium admittitur: & si defecerit in probatione, mortis, quam ipsa protulit, in eam sententia confirmatur. Mox ergo paratis, quæ negotium horribile postulabat, mulier ferrum candentissimum sine aliqua læsione tertiò reincensum nudis bajulat manibus, & quartò super discoopertum caput roseo dependente capillo, & nec uno quidem læso, ferrum candentissimum diutiùs portat. His visis Imperator ad instantiam Comitissæ nefandam Imperatricem ignibus tradidit, & pro satisfactione tria illi castella cum alijs bonis dedit, & nunquam sine pœnitentia vixit.

Judicium ferri candentis

Imperatrix crematur ignibus.

DCCCCXCV.

Anno Conradi Abbatis septimi, Bernvvardus Episcopus Wirzeburgensis obijt 20. die mensis Septembris anno Pontificatûs sexto: qui primò ex Comite de Rottenburg Monachus fuit hujus Cœnobij S. Aurelij Hirsaugiensis, & postea missus cum Arnoldo scholastico ad Herbipolim Pontificatûs apicem promeruit, sicuti anno Conradi primo superiùs diximus. Qui cùm juvenis dispositione parentum scholas in Gallia peteret, Gerbertum virum doctissimum, de quo & diximus, & dicemus, postea Romanum Pontificem habuit præceptorem Monachorum quoq; Floriacensium amicitiam familiarem satis obtinuit, quorum consuetudines, postea factus Episcopus, per Theodoricum Monachum sibi, ut diximus, duobus libris conscribi fecit.

Bernwardus Episc. Herbipolensis moritur.

Post Bernvvardum Heinricus Wirzeburgensium Episcopus constitutus est: & præfuit annis duobus & viginti, mensibus quinque, diebus viginti, vir per omnia magnificus, qui novum Monasterium in civitate Herbipolensi à Comite Embhardo de Rottenburg, sicut diximus, noviter constructum ædificijs melioravit, redditibúsque multis pro Canonicorum sustentatione ampliavit. Iste Heinricus filius Comitis de Rottenburg frater sancti Heriberti Archiepiscopi Coloniensis fuit, qui multa bona fecit per omne tempus Pontificatûs sui, tam in antiquis Ecclesiis restaurandis, quàm in construendis novis; pro quibus & memoriam sibi comparavit in terris perpetuam, & mercedem in Cœlis procul dubio consecutus est in æterna felicitate Sanctorum permansuram.

Heinricus frater Heriberti fit Episc. Herbipolensis.

His igitur temporibus Heinricus memoratus Herbipolensis Reverendissimus Præsul inprimis construxit insignem Canonicorum conven-

Ecclesia in Hawgis fundatur.

tum & Ecclesiam sancti Joannis in Suburbano civitatis Wirzburgensis, quæ ratione amœnitatis loci parumper eminentis Augia dicebatur, nunc autem vulgari vocabulo Havvgis per aspirationem nuncupata est: quã multis prædijs & possessionibus pro servorum Dei sustentatione dotavit, necessariisque & rebus ornavit & libris, ac paramentis ad divinum cultum & Fratrum Canonicorum usum pertinentibus.

Monasterium S. Stephani fundatur.

Eodem quoq; tempore Præsul memoratus in suburbano dictæ Civitatis australi aliam construxit Ecclesiam, sub honore Dei Genitricis Mariæ, sanctorumque Apostolorum Petri & Pauli, ac divi Protomartyris Stephani, in quam similiter Canonicos posuit: quibus de vitæ necessarijs copiosè providit. Post años deinde ferme sexaginta Adelbero Episcopus Herbipolensis Canonicos in civitatem ad alios Canonicos transtulit; & Monachos in Ecclesiam S. Stephani collocavit; quemadmodum inferiùs año Christianorum quinquagesimo septimo supra millesimum dicemus. Hæc est Abbatia divi Protomartyris Stephani Ordinis S. Benedicti quondam in suburbano, nunc verò in civitate constituta.

Ecclesia in Anoltsbach fundatur.

Denique præfatus æternâ memoriâ dignissimus præsul Ecclesiam in Anoltspach sub honore sancti Gumberti fundavit, vel ut quidam volunt, instauravit; ubi quondam fuit Monasterium Ordinis nostri Monachorum sub Abbate Deo servientium; nunc autem Collegiata Ecclesia est Canonicorum. Sunt qui dicant Adelberonem Episcopum Monachos de Anoltspach Herbipolim transtulisse ad S. Stephanum; & Canonicos divi Stephani ad locum reposuisse Monachorum; sed hoc in litteris hujusmodi translationis ejusdem Præsulis non habetur: ubi Canonici ad Civitatem leguntur transpositi; sed non est expressum, unde Monachi fuerint assumpti. Et de his quidem suo loco dicemus.

Año prænotato mortuus est Evergerus Coloniensium Archiepiscopus, cui sanctus Heribertus filius Comitis de Rottenburg, frater supradicti Herbipolensium Præsulis Henrici successit: vir sempiternâ memoriâ dignus; qui multis & in vita & post mortem coruscavit miraculis; sicuti in historia gestorum ejus legitur. Præfuit annis viginti quinque, & multa bona fecit tam Ecclesiæ suæ, quàm etiam Imperio Romano, & Christianæ Reipublicæ.

Monasterium Tuitiense fundatur.

Hic sanctissimus Præsul Heribertus, inter cætera pietatis suæ studia, Cœnobium Tuitiense Monachorum Ordinis nostri juxta Rhenum in opposito urbis Coloniensis, de paternæ hæreditatis substantia in honorem sanctæ Dei Genitricis à fundamento novum erexit: quod multis prædijs & possessionibus ad sustentationem servorum Domini cumulavit. Castellum fuit antiquitus in eodem loco, ubi Monasterium hodie constructum cernimus, Divitentium vulgariter nuncupatum, de quo multa narrantur miranda: sed quia nobis fabulosa visa sunt; eorum isthic litteris exarare historiam inutile fore judicamus.

De S. Heriberto legimus, quòd Patriâ fuit Francus Orientalis ex Comitibus de Rottenburg procreatus, multum divitibus & potentibus in Imperio Romano: & multi ex eis multas pro Dei honore construxerunt Ecclesias. Ejus frater, sicut diximus, fuit Heinricus Wirzeburgensis Episcopus: quorum frater tertius in Rottenburg sæcularis habuit mansionem. Hic tempore famis pauperum mendicantium multitudinem in

Frater sancti Heriberti pauperes combussit in horreo.

quo-

quodam horreo ad stipem convenientium, quasi in relevamen Patriæ, ignibus legitur concremâsse, Hattonis Moguntini Archiepiscopi secundi exemplo: de quo superiùs anno Sigeri 22. dictum est. Compunctus tandem Romam pro pœnitentia proficiscitur, & in mandatis accepit à Papa, quatenus Monasterium servorum Dei pro satisfactione reatûs sui construeret. Qui sanctissimi fratris hortatu ad fundationem memorati Cœnobij Tuitiensis promptâ manu impensas præbuit; & in dotando locum de sua substantia copiosissimè fidelis cooperator Archiepiscopi fuit.

Anno etiam Conradi Abbatis prænotato Hugone Rege Gallorum mortuo, Rupertus ejus filius in Regno succedens, regnavit annis quatuor & triginta. Hic erat Rex per omnia dignissimus, & tam in divinis scripturis, quàm in sæculari litteratura doctissimus; utpote qui Gerbertum eruditissimum virum multo tempore audivit præceptorem. Tantæ in pauperes extitit pietatis, ut suis se vestimentis multoties spolians, cùm aliud non haberet ad manum, eorum cooperiret nuditatem. In sacris lectionibus tam sedulus fuit, ut penè nunquam de ipsius manibus liber deponeretur: usque adeò, ut pro tribunali sedens, inter judiciorum & causarum strepitus, frequenter in sinu apertum teneret Psalterium. Verus Dei cultor extitit, & multis post mortem signis & miraculis coruscavit. Quoties choro cum Clericis interesse potuit, horas cum illis Canonicas devotissimè cantavit. Quòd si causis Regni urgentibus ad Clericorum non venisset consortium, apud se nihilominus cum Presbytero Capellano Horarum Domino reddidit impensum. Cantus, Responsoria, Sequentias & Antiphonas ad honorem Dei, & laudem Sanctorum plures composuit, & congruâ dulcíque melodiâ regulavit. Inter prosas verò non ultima censetur illa de sancto Spiritu, quam in die S. Pentecostes ad sacrificium Missarum canimus, scilicet: *Veni sancte Spiritus, & emitte cælitus lucis tua radium.* Multa denique & alia composuit, quæ ad notitiam nostræ lectionis minimè pervenerunt. Hic summo Pontifice Gerberto quondam præceptore suo, Missam in festivitate sancti Petri Apostolorum Principis Romæ solemniter cantante, accedens ad Altare sub Offertorio, Responsorium illud: *Cornelius Centurio, &c.* in honorem sancti Petri à se compositum, super Aram summa cum devotione obtulit, & reverenter inclinans retrocessit. Aperientes schedulam Altaris ministri, devotionem simul & ingenium Regis plurimum admirantes collaudabant. Hinc idem summus Pontifex Romanus Gerbertus, qui & Sylvester ob memoriam sanctissimi Regis rogantibus Clericis statuit, quatenus hoc ipsum Responsorium deinceps ad honorem S. Petri in Ecclesia cantetur.

Rupertus Rex Gallorum doctissimus.

Cantus multos Rex iste composuit.

DCCCCXCVI.

Anno Conradi Abbatis octavo, mortuus est Gregorius Papa V. natione Theutonicus, patriâ Saxo, professione Monachus, vir in omni genere scripturarum doctissimus. Hic ex Saxonum Ducibus natus, Bruno in baptismate primò dictus fuit, Monachus sub Regula sancti Benedicti in Cœnobio S. Viti, quod Corbeja nova appellatur, deinde Abbas, & postea Episcopus Myndensis, & postremò sicut dictum est, promotione Ottonis Imperatoris III. Summus Romanæ Sedis Pontifex per omnia semper dignissimus. Post hunc S. Romanæ Ecclesiæ Pontifex fuit ordinatus Gerbertus Ravennæ Archiepiscopus, & Sylvester II. dictus, præfuit annis

Gregorius Papa ex Monacho obijt.

Gerbertus fit Papa Sylvester II.

quatuor, mense uno, diebus octo, vir in omni scibili doctissimus, qui multa scripsit subtilissimæ disputationis, multáque præclara volumina, de quibus invenimus subjecta. De Sphæra pulchrum & necessarium opus libr. I. De compositione Astrolabij & Quadrantis libb. 2. Dialogum, quem cum Leone Nuntio Apostolico habuit, multi plurimùm commendant. In Arithmetica multas editiones lucubravit. Quæstiones etiam plures subtilissimas subtiliter enodavit. Epistolas multas scripsit ad diversos. Hunc quidam Historiographi Necromantiæ pactíque & fœderis initi cum dæmonibus arguunt: cujus rei sententiam ferre nos nec possumus, nec debemus, qui ab alijs dicta scribimus.

Anno prænotato mortuus est Theodericus Monachus & Scholasticus Cœnobij sancti Matthiæ juxta urbem Trevirorum, de quo in superioribus dictum est Anno Sigeri Abbatis XXIX. Post quem Theodorus Monachorum scholæ in eodẽ Cœnobio præfectus est, homo certè multæ lectionis, & tam in divinis scripturis, quàm in sæcularibus litteris eruditissimus: qui cùm singulari fulgeret gratiâ docendi, multos in omni scientia discipulos egregios átque doctissimos erudivit. Præfuit autem scholæ Monachorum annis sedecim, & plura composuit.

Eodem quoque anno mortuus est Baldericus Ecclesiæ Spirensis Episcopus vigesimus, ad cujus instantiam Otto Imperator III. multa bona contulit Ecclesiæ memoratæ Neometensi, & ab alijs donata confirmavit. Huic in Pontificatu Neometensi promotione Ottonis III. Imperatoris successit Rupertus Monachus Cœnobij SS. Petri & Pauli in Weisenburg, vir nobilis & doctus, qui præfuit annis quatuordecim.

DCCCCXCVII.

Ruperti Regis Gallorũ devotio.

Anno Conradi Abbatis nono Rupertus Rex Gallorum doctissimus, de quo paulo ante diximus, orationis gratiâ Romam proficiscens, tantâ largitione eleemosynarum pauperes, Monasteria & Ecclesias in itinere omnes cumulavit: ut cunctas totius Galliæ profudisse divitias putaretur. Veniens autem Romam, non fuit Ecclesia in tota urbe, quam suis non visitâsset muneribus. Ibi tunc positus in celebritate S. Petri Responsorium: *Cornelius Centurio*, à se compositum, sicut est dictum, super altare Papa Sylvestro celebrante obtulit.

Otto Imperator perlustrat Italiam.

Anno quoque prænotato Imperator Otto cum exercitu suorum magno intravit Italiam: & omnes Imperij civitates personaliter visitans, omnia quæcunque perperam gesta invenisset, correxit & emendavit.

DCCCCXCVIII.

Anno Conradi Abbatis X. Indictione Romanorum VI. mortuus est Remigius Abbas Monasterij S. Luthvvini in Mediolacu Treverensis diœcesis, vir magnæ doctrinæ, qui multa composuit in diversis materijs opuscula; & non minus vitæ merito clarus enituit, quàm scripturarum gloriâ nominis famam in omni terra ubique acquisivit. De quo superius anno Sigeri Abbatis XXIX. plura diximus, & ob id hîc breviter nunc transimus.

Anno prænotato Conradus Dux Francorum nobilissimus obijt; qui multa pro Imperio Romano, prælia & bella fortiter ac feliciter commisit. Post Branthonem Poppo Fuldensis Monasterij Abbas constitutus est, vir magnæ prudentiæ, & singularis in omni scientia litterarum do-

ctrinæ:

ctrinæ: Branthoautem ejus antecessor jussu Ottonis Imperatoris tertij, & Cleri consensu Episcopus Halberstatensis ante fuerat ordinatus, vel ut dicunt aliqui, ab Heinrico secundo ad eam dignitatem fuit promotus, & Ecclesiam sibi commissam in multa sapientia strenuè gubernavit.

DCCCCXCIX.

Anno Conradi Abbatis XI. Crescentius Consul Romanus, homo superbus & arrogans, qui sanctam Ecclesiam Romanam, & ejus Pontifices omnes inquietavit, & nonnullos miserabiliter incarceravit & occidit, contra Ottonem Imperatorem tertium rebellionem parat manifestam, & gravissimam exercet tyrannidem. Crescent. Romanus Tyrannus.

Anno etiam Conradi Abbatis prænotato, quarto decimo die mensis Decembris, obijt Marinus Monachus Cœnobij S. Maximini Præsulis juxta mœnia urbis Trevirorum, vir in omni genere scientiarum doctissimus, qui monasticæ scholæ in eodem loco plurimis annis præfuit, & multos Monachorum ad perfectam scripturarum notitiam introduxit. Qui cùm esset ingenio subtilis, & promptus eloquio, multa scripsit ad utilitatem posteritatis communem: quibus nomen suum æternitati prudentissimâ ratione consecravit. E quibus nos invenimus quæ sequuntur. Commentariorum in Genesim libros octo. In Leviticum lib. 1. In Apocalypsim Joannis libros tres. In Cantica Canticorum librum unum. In Evangelium secundùm Joannem lib. 1. De Grammaticis Regulis lib. 1. De arte metrorum libros quoque duos. Cætera quæ composuit, ad notitiam nostræ lectionis non venerunt. Marin Mo. nachus Trevirensis.

Post hunc Rathbodo Monachus scholæ Magister Præfectus, patriâ Mosellanus ex Longo Vico, qui uno distat in descensu fluminis à Treviri milliario, natus, magnum eruditionis suæ palàm experimentum dedit. Nam Peregrinum doctrinâ hominem hæreticum, cunctis, ut putabatur invincibilem, primo disputationis congressu vicit, & mox ad pœnitentiam convertit. Qui in eodem Cœnobio S. Maximini factus Monachus, in omni sanctimonia vitam consummavit. Rathbodo enim Præceptor Juvenum Monachorum non solùm scientiâ scripturarum fuit illustris, sed etiam vitæ merito præclarus, & ideò non solùm ad scientiam discipulorum intellectum illuminare studuit, sed multò magis affectum ad Dei amorem inflammare curavit. Rathbodo Monachus Trevirensis.

Millesimus Domini Annus.

Anno Conradi Abbatis XII. qui fuit Dominicæ Nativitatis millesimus, Indictione Romanorum octavâ, maximi terræ motus per totam Europam fuerunt, qui plura & fortia, & pulchra hominum ædificia subverterunt. Cometes etiam hoc anno terribilis apparuit, qui multos suo terruit aspectu, metuentibus diem instare novissimum: quemadmodum ante plures annos à quibusdam fuerat falsâ æstimatione delusis prædictum, quòd mundus iste visibilis anno Christi millesimo esset finiendus.

Eodem anno Imperator Otto tertius ad debellandum Crescentium Romanæ Urbis invasorem, qui multa contra Ecclesiam Romanam & ejus Pontifices commiserat mala, & totiens victus & perjurus fidem Imperatori promissam servare contempsit, cum magno exercitu proficiscitur. Cui Crescentius bello congrediens victus & captus est: vilissimóq; jumento aversè impositus per urbem circumducitur; ac paulatim truncatus Imperator vicit, & necat Crescentium.

catus

catus membris ante urbem postremò suspenditur. Romam etiam Principes, qui cum Crescentio contra Ecclesiam & imperium conspiraverant, pari supplicio plectuntur.

Imperator Uxorem Crescentij adamat.

Interempto Crescentio, Imperator uxorem ejus, quoniam speciosissima fuit, in sui amorem sollicitavit: quæ cupiditate regnandi facilè sollicitanti dedit consensum. Mansit itaque Imperator diutius Romæ, & mulieris Crescentij captus amore, continuisque utens amplexibus, abire non potuit; quod ei tandem interitûs causam dedit, quemadmodum sequenti anno factum dicemus.

M. I.

Anno Conradi Abbatis XIII. qui & ultimus fuit, nonâ die mensis Januarij, obijt Arnoldus Monachus quondam hujus Cœnobij sancti Aurelij Hirsaugiensis, Scholasticus Monasterij S. Burckhardi prope Herbipolim, de quo supra est dictum, anno Lupoldi Abbatis primo, jacétque ibidem sepultus. Post quem Egilvvardus ejusdem Cœnobij Monachus, & Arnoldi præfati discipulus, Magister scholarum constitutus, plus quàm sex & quadraginta annis docendi munus gloriosè implevit. Erat siquidem in omni scientia tam sæcularium, quàm divinarum scripturarum doctus, ingenio promptus, eloquio Scholasticus, vitâ, & conversatione præcipuè humilis, & devotus, qui scripsit inter cætera ad Piligrinum Abbatem suum, vitam sancti Burckhardi Herbipolensis Ecclesiæ primi Episcopi libros duos. De translatione corporis ejus de crypta S. Kiliani ad Monasterium nominis sui, quod olim ipse fundavit, librum unum. De miraculis ejus librum unum. Et alia.

Imperator discedit ab Italia.

Anno prænotato Conradi Abbatis ultimo, Imperator Otto III. propter Crescentij uxorem diutius manens, & cum Romanis humaniter agens, in urbe contemptui ab eis haberi cœpit. Unde conspiratione factâ, quosdam ex militibus ejus in tumultu occiderunt: ipsúmque Imperatorem fortissimâ obsidione cinxerunt. Qui per industriam Heinrici Ducis Bavariæ, & Hugonis Marchionis Austriæ, ac S. Heriberti Archiepiscopi Coloniensis, & aliorum Principum simulato fœdere pacis vix eductus, discedit à Roma, summo Pontifice comitatum illi præbente. Uxor autem Crescentij, quæ voluptatibus jam diu consenserat Imperatoris spe regnandi, cùm illum abire se contemptâ, & Romæ dimissâ cerneret (quamvis compulsus Principum suorum consilio invitus ab invita discederet)

Otto Imperator III. moritur.

indignata nimium, se in illius perniciem armavit. Mittit ergo Imperatori poculum amoris veneno compositum: quod ille nihil mali suspicatus hauriens, inter remeandum miserrimè consumptus, in Italia mortuus est. Pontifices autem, & qui cum eo fuerunt principes, indutum cadaver purpurâ, compositúmque arte quasi adhuc viveret, super equum posuerunt: metuentes illius morte vulgatâ, ne perniciosius in eos tumultus forsitan suscitaretur ab Italis. Et nihilominus crebris Italorum insultibus lacessiti, armis sibi viam præparaverunt ad Germaniam. Sed cùm

Heinricus Dux Bavariæ rapit insignia Regni.

res jam tuta putaretur locata, Heinricus Bavariæ Dux cum magna suorum copia eis occurrit, & contumeliosè injuriato Coloniensium S. Archiepiscopo Heriberto, à cujus ore omnes pendebant, insignia Regni ab eo violenter extorsit, quasi jure hæreditario sibi competentia. Erat quippe filius Heinrici Ducis cognomento Hezzilonis, qui fuit natus de Heinrico

rico Duce fratre primi Ottonis Imperatoris: cui ipse magnus Imperator Ducatum Bavariæ filijs Arnoldi expulsis concesserat.

Anno prænotato, sicut diximus, vicesimâ octavâ die mensis Januarij, Otto Imperator tertius veneficio uxoris Crescentij Romani civis, quem in bello victum occiderat, in Italia mortuus est: cujus intestina fuerunt sepulta in Augusta civitate Sueviæ: corpus verò ad Aquasgrani delatū in Ecclesia Beatissimæ Dei genitricis Mariæ decenter est positum.

Eodem quoque anno Sylvester Papa secundus, qui & Gerbertus Ordinis nostri, quondam in Cœnobio Floriacensi Monachus obijt: & in Ecclesia S. Joannis Lateranensis sepultus, qui hoc de seipso monostichon composuit. *Scandit ab R. Gerbertus ad R. post Papa viget R.* Insinuans se de Rhemensi Archiepiscopatu transisse ad Ravennatensem, & inde fuisse promotum ad summum Romanæ Papatum Ecclesiæ. De quo plura in superioribus jam diximus. Cui mox in summo Pontificatu successit Joannes XVIII. & præfuit mensibus quinque. Et nota, quòd Crescentius Antipapam intruserat contra Gregorium quintum, quem Joannem septimum decimum fecerat appellari; quo in Catalogo Romanorum Pontificum admisso iste Joannes haberetur octavus decimus, si verò non admittatur, ut justum reor, iste dicendus est numero XVII. Joan XVIII. fit Pap. Romæ.

Anno quoque prænotatò, vicesimâ die mensis Augusti, mortuus est Conradus hujus Monasterij S. Aurelij Hirsaugiensis Abbas in ordine decimus: anno regiminis sui tertio decimo non completo, ætatis verò sexagesimo secundo, & in Ecclesia dicti Monasterij sui cum antecessoribus suis tumulatur: Vir quidem bonus, sed in multis tribulationibus vitam qui complevit mortalem: pro quibus non dubitamus eum cum omnibus Electis Dei felicitatem obtinere perpetuam. Post cujus mortem Abbatia Hirsaugiensis desolata miserabiliter vacavit annis 64. mensibus tribus, diebus quatuordecim, usque ad introitum Friderici Abbatis in nova instauratione primi; de quo inferius anno Christianorū 1065. latius dicetur. Conradus Abbas Hirsaugiensis moritur.

Quamvis autem per tot annorum spatia Hirsaugiensi vacante Abbatiâ, seriem narrationis usque ad tempus instaurationis rationabiliter possemus intermittere, tamen ne hoc opus nostrum historiale mancum videatur, sive truncatum, decrevimus ordinem gestorum pro viribus continuare, rem tibi ô Princeps Hirsaugiensis Abba Joannes, ut confidimus, non minùs gratam facturi, quàm jucundam. Histor. Monasterij cōtinuatur.

De Abbatia hujus Monasterij Hirsaugiensis per annos LXIV. vacante, post mortem Abbatis Conradi, & quibusdam gestis sub illo tempore.

ANno igitur Dominicæ Nativitatis millesimo primo, Indictione Romanorum XIV. die mensis Augusti vicesimâ, mortuo Conrado Abbate hujus Cœnobij S. Aurelij Hirsaugiensis decimo: Anno à prima sui fundatione centesimo sexagesimo tertio, ovile servorum Christi sine Pastore vacare cœpit, & in desolatione per annos LXIV. menses tres, & dies XIV. permansit, usque ad tempora Comitis Adelberti, qui ruinas illius instauravit. Nam Conrado Abbate sepulto, Monasterium Hirsaugiense desolatur.

Monachi octo duntaxat numero in Cœnobio remanserunt, inter quos duo, qui Eberhardo in dissensione quondam adhæserant, non parvam inter Fratres tribulationem suscitarunt. Cùm enim de futuri Pastoris electione haberetur tractatus, Comes per eos occultè interpellatus Electionem celebrandam violenter prohibuit, se illis de prudentum consilio Abbatem ex alio Monasterio daturum bonum, & utilem repromisit. Qui ut omnia Cœnobij bona sibi paulatim attrahere posset, & locum penitus evacuare Monachis, ex suis famulis unum illis Curatorem & Oeconomum præposuit; cui omnium rerum temporalium curam & dispensationem demandavit, donec Abbas promissus veniret, quem nunquam venturum in animo sciebat; cui omnia restituturum, quæ viderentur ablata, fallaciter promittebat. Sed hoc reverà solum meditabatur consequi, quod non diu postea contigit, ut Monachis vel cedentibus loco, vel dedentibus, ipse ad jus suum omnia simul revocaret. Nam post biennium ortâ inter Fratres & Oeconomum quadam dissensione super malo ejus regimine, quod mirum nulli videatur in tanta rerum desperatione laborantibus, nactus occasionem tyrannus, omnes præter illos duos, qui olim Eberhardo consenserant, de Monasterio ejecit. Erant autem numero sex, inter quos Theobaldus fuit Monachus & Presbyter senex, Magister Scholarum, de quo suprà dictum est, anno Sigeri Abbatis XXIV. vir bonus & mansuetissimæ conversationis. Hic venit cum uno fratre ad Monasterium Fuldense, ubi cum charitate susceptus, usque ad mortem in omni plenitudine conversationis Monasticæ cum socio permansit. Aliorum verò duo in Monasterio S. Albani prope Moguntiam, & reliqui duo in Cœnobio Divi Burckardi apud Herbipolim suscepti, tandem in Dño quieverunt, & ibidem sepulti sunt. Deinde post annos paucos mortuis duobus illis, qui apud sanctum Aurelium permissione Comitis remanserant, an etiam expulsis, non satis mihi constat, locus omnino desertus à Monachis, paucis Clericis traditur ad inhabitandum. Interea si quid proventuum aut possessionum Cœnobio remanserat, quotidie imminutum est, & vel à Comite raptum, vel ab injustissimis possessoribus consumptum: donec omnia tandem redacta in nihilum fuerunt, & Monasterium penitus desolatum.

Comes Monachos de Cœnobio expulit.

Anno Domini prænotato quo Monasterij Hirsaugiensis vacatio cœpit, Joannes Papa XVIII. obijt: cui Joannes XIX. successit, & præfuit annis quatuor, mensibus octo, patriâ Romanus. His temporibus Monachus quidam Cluniacensis Cœnobij rediens ab Jerosolymis apud quendam Eremitam in Sicilia prope montem Æthna aliquandiu hospitio detentus est: à quo cùm audisset in eodem monte Vulcani defunctorum hominum animas torqueri flammis ignium, quas mons ille continuè ac semper emittit, & ex his multas liberari quotidiè per orationes & merita fidelium, sed præcipuè Monachorum Cluniacensium: quod sibi manifestatum revelatione spirituum, tam bonorum quàm malorum, idem Eremita juramento firmabat: accessit montem quàm propius sine periculo Eremita ducente potuit, & vòces ejulantium de medio voraginis audivit. Qui ad Cluniacum tandem reversus, hoc Odiloni sanctissimo Abbati retulit: cujus ordinatione per omnia Monasteria sibi commissa fidelium animarum commemoratio alterâ die post festum omnium sanctorum,

Joann. Papa XIX.

Commem. animarum instituitur

quot-

quotannis celebranda laudabiliter nimis instituta fuit. Quam commemorationem fidelium annuam Joannes Papa XVIII. confirmavit.

MII.

Anno vacantis Monasterij Hirsaugiensis primo Heinricus secundus cognomento Claudus Dux Bavariæ filius Heinrici primi, communi electione Principum ad imperium Romanum assumptus est: & imperavit annis ferme XIX. quorum octo fluxerunt in Regno, & reliquos XI. in imperio consummavit. Hic in regni sede Principum suffragio sublimatus magnificus & victoriosus extitit, & omnes adversarios suos citò superavit. Heinricum Marchionem & quosdam alios initio regni sui sibi resistentes habuit: quos tamen sapientiâ & armis ad obedientiam coëgit. Deinde Italiam & Romanos in sua verba jurare compulit: & Boëmiam cum magna suorum multitudine ingressus, Bolislaum Ducem cum omni ejus gente, suo imperio potenter subjugavit. Uxorem habuit Cunegundem Siffridi Comitis Palatini Rheni filiam, de qua tamen liberos non suscepit: nam sicut eo tempore palàm dicebatur ab omnibus, qui ambos noverunt, & historijs legimus insertum, thorum sine sorde pollutionis mundum servantes, nomine tantum conjuges, actione vixerunt ut fratres. Quod nos verum credere, & auctoritas scribentium vitam eorum admonet, & miraculorum ab eis factorum consideratio persuadet. S. Heinric. Rex II. eligitur. S. Cunegūdis uxor S. Heinrici Regis.

Claruit his temporibus Gaudentius Monachus Cœnobij S. Bonifacij Fuldensis, Frater S. Adelberti Pragensis Episcopi & Martyris, de quo supra dictum est anno Conradi Abbatis quarto. Nam anno Conradi Abbatis XII. Otto Imperator III. cum multis Episcopis atque Principibus in manu suorum valida intravit Poloniam, veniensque ad sepulchrum S. Martyris Adelberti, nuper ut diximus occisi, & infinitis miraculis coruscantis, ob ejus honorem & memoriam Gaudentium illius fratrem de Monasterio per legationem evocatum Pragensis Ecclesiæ Pontificem fecit ordinari. Qui factus Episcopus, cùm esset doctus in scripturis divinis, nec minus sanctimoniâ vitæ præclarus, tam verbô prædicationis, quàm exemplo piæ conversationis multos ad melioris viæ semitas convertit. Videns Imperator tot signa & miracula fieri circa tumbam sancti Martyris, brachium ejus unum à Duce multis precibus obtinuit, quod Romam secum deferens in Ecclesia insulæ S. Bartholomæi Apostoli collocavit. Post Eberhardum ex Abbate Monasterij nostri Ordinis in Elvvangen Episcopum Augustensem, Bruno frater S. Heinrici Imperatoris I. Regis autem Romanorum secundi, successit. S. Gaudentius Episcopus Pragēsis.

Anno quoque prænotato S. Heinrico per Principes ad Imperium, sicut diximus, electo, primùm institutum fuit, ut in futurum, non per sanguinis successionem, sicut eatenus, sed per quosdam Germaniæ Principes, ad hoc deputatos instituatur Imperij Romani Moderator: quod etiam deinceps usque in præsentem diem ita cernimus observatum esse.

MIII.

Anno Monasterij vacantis secundo, comes sumptâ sibi occasione, quòd Monachi S. Aurelij Oeconomum, quem eis in temporalibus præposuerat, injuriosè tractâssent, omnes præter duos Eberhardi fautores, ut supra diximus, expulit; & omnia Monasterij bona & proventus suo imperio violenter subjecit. Monachi autem, sicut Meginfridus est auctor, Monachi S. Aurelinexpelluntur.

de Cœnobio expulsi, S. Heinrico Regi & multis alijs Principibus contra violentiam comitis sæpius detulerunt querimoniam: sed nihil proficere potuerunt, comite semper promittente, quòd vellet instaurare Monasterium, & causas morarum quotidie novas pro excusatione sui prætendente: donec mortuis tandem Monachis nemo remansit, qui desolationem S. Cœnobij ad mentem reciperet.

Heinricus Rex omnia sibi subjugat.

Eodem Anno Heinricus Rex Marchione Austriæ superato, & ad obedientiam omnimodam armis coacto, Italiam cum magno exercitu ingreditur. eam totam suo imperio potenter fecit esse subjectam: Bolislaum quoque Boemiæ Ducem & quoscunque sibi rebelles cum exercitu petens, omnes in brevi tempore suis obtemperare jussis, & veniam petere coëgit. Et quia Deum dilexit super omnia, illiusque in cunctis operibus principaliter quæsivit honorem: quicquid voluit, illo adjuvante facilè perfecit. Unde pacem Domino largiente assecutus in circuitu, considerans se filios non habiturum (quippe qui, ut supra diximus, consortem Regni S. Cunegundem nunquam cognovit, sed ut sororem dilexit) Christum Jesum datorem omniū bonorum habere delegit hæredem, pro cujus honore multas Ecclesias de novo cōstruxit, veteresq; plurimas renovavit.

MIV.

Lutgerus Monachus Luneburg.

Anno vacantis Monasterij tertio mortuus est Erhardus Monachus & Scholasticus Cœnobij S. Michaëlis in Luneburg, de quo dictum est supra anno Lupoldi Abbatis primò, qui fuit homo magnæ sapientiæ & incomparabilis doctrinæ, sub cujus magisterio plures laudabiliter instituti ad plenitudinem omnium scientiarum doctissimi profecerunt. Cui succedens in magisterio doctrinarum Lutgerus Monachus ejusdem Cœnobij scholis præfuit annis ferme quatuor & viginti: qui & ipse à bono Præceptore optimè institutus, vir in omni genere scripturarū doctissimus fuit.

Eodem anno Cometes longo tempore apparuit: post quem fames per universam Germaniam gravissima secuta fuit, cujus atrocitate non solum jumenta, sed multa quoq; hominum millia interijsse perhibentur.

Anno etiam prænotato S. Heinricus Rex Romanorum Valentianas, castrum situm in confinibus Galliæ & Lotharingiæ obsidione vallavit & cepit, quod Flandrensium comes Baldevvinus invaserat. Qui ad gratiam Regis post veniæ petitionem, ipsum castrum datâ pecuniâ in beneficium feudale imperij de manu Regis Heinrici accepit.

MV.

Hermannus Cōtractus Monachus S. Galli.

Anno vacantis Monasterij IV. Helpericus Monachus, & Scholasticus apud S. Gallum in Suevia moritur, anno ætatis suæ 96. de quo longè suprà diximus anno Diethmari Abbatis XVI. ubi lucubrationum ejus latam fecimus mentionem. Post quem Hermannus Monachus ejusdem Cœnobij, qui dicebatur Contractus, filius Comitis de Veringen docendi munus accepit, quod multis annis gloriosè ministravit. Hic puer infirmus, debilis & contractus, quia ad mundum videbatur inutilis, parentum consilio in Monasterium S. Galli Domino serviturus perpetuò traditur, & Helperico scholarum Magistro imbuendus singulari fiduciâ commendatur. Qui cùm annorum esset XIV. claudus & contractus, & parùm propter ingenij tarditatem in litterarum cognitione proficeret: cœpit ipse miseriam suam vehementer deplangere, & novercantem sibi fortunam accusare.

accusare. Cernens autem Helpericus Præceptor juvenem duplici calamitate nimis afflictum, & animo semper tristem: alterâ quòd corpore fuit contractus, alterâ verò quòd ingenio discendi obtusus, ejus desolationi compassus monuit, quatenus se totâ mentis devotione ad orationis studium converteret: ac pientissimam Dei Genitricem intactam semper virginem Mariam in adjutricem sedulò invocaret. Hermannus miserabilis suâ conditione puer monitis libenter acquievit magistri, formansq; sibi consuetudinem orandi congruam, sanctam Deiparentem devotis assiduè precibus invocavit. Et ecce biennio necdum plenè revoluto quadam nocte Beatam Dei genitricem in somnis sibi apparentem vidit, quæ diceret: *Orationes tuas, ò bone puer, audivi, & in auxilium tuum rogata adveni. Nunc ergo duorum tibi datur optio; quorum alterum, quod volueris, elige: quod me præstante consequeris. Aut sanitatem tibi corporis tui, si volueris, dabo: aut omnium, quam postulas, scientiam & eruditionem scripturarum.* Qui amore scripturarum, neglectâ corporis sui imbecillitate, scientiam sibi dari postulavit omnium scripturarum. Ex illo tempore ingenium docile ac promptissimum habere cœpit: & brevi doctissimus in omni scientia tam divina quàm humana præ cæteris condiscipulis evasit. Et qui priùs propter ingenij tarditatem, aut nihil aut parum discere potuit, post hanc visionem omnes subtilitate & promptitudine animi superavit. Nam inter omnes Germaniæ Doctores sui temporis Philosophus, Rhetor, Astronomus, Poëta, Musicus, & Theologus celeberrimus habitus est: & multa præclara synthemata scripsit; de quibus extant ea quorum tituli sequuntur. De Musica librum unum. De Monochordo librum unum. De sex mundi ætatibus librum unum. De Astronomia libros tres. De compositione Astrolabij libros tres. De usu & utilitatibus Astrolabij libros duos. De compositione & usu quadrantis librum unum. De quodam Horologio, quod Chelindrum vocant lib. 1. De alio Horologio quodam lib. 1. De Geometrica arte libros plures. De mundo & Elementis lib. 1. De solis & lunæ defectu lib. 1. De Computo lib. 1. De quadratura circuli lib. 1. De conflictu Rythmimachiæ lib. 1. De Physionomia lib. 1. Vitas quoque plurimorum Sanctorum elegantissimo stylo composuit. Epistolas etiam multas edidit ad diversos, quarum plures vidimus. Diversi generis Carmina penè infinita conscripsit. Hymnos, Cantus, & Prosas de Domino Deo, & Sanctis ejus, sine certo numero plures edidit.

Hermanno B. Virgo apparuit omnium q; scientiam dedit.

Opuscula Hermanni Contracti.

Hic est Hermannus ille, qui dulcisonam de Beatissima Virgine Maria composuit Antiphonam: *Salve Regina Mater misericordiæ.* Et illam: *Alma Redemptoris Mater,* Illam quoque: *O florens Rosa.* Et Prosam illam, sive Sequentiam: *Ave præclara maris stella.* Alia quoque plura in laudes Sanctorum edidit: quorum mentionem per singula facere nimis foret tædiosum. Transtulit etiam nonnulla Græcorum & Arabum volumina in latinum sermonem, sicut ipse fatetur in quodam Aristotelis prologo: quoniam utriúsque linguæ plenam notitiam habuit. In Aristotelem, & Tullium commentationes etiam plurimas scripsit: & divinarum similiter scripturarum nonnulla volumina explicans, pulcherrimis Commentarijs elucidavit. Qui ut Promotrici, & Illuminatrici suæ Beatissimæ Virgini Mariæ gratum se, ac dignum posset exhibere Ministrum, multos in ejus honore Cantus, & Prosas composuit: quas dulci, & regulari modulamine

Hic Salve Regina composuit.

Multarum linguarum peritus.

lamine decoravit. Valde namque fervidus in ejus veneratione extitit; per cujus meritum tam inæstimabilis scientiæ donum à Dño accepit.

Circa hæc tempora S. Ausfridus ex Comite Clericus, & ex Clerico Præsul Ecclesiæ Trajectensis, vir magnæ sanctitatis, & patientiæ Monasterium nostri Ordinis sub honore Beatissimæ Dei Genitricis & Virginis Mariæ in eadem civitate condidit: quod multis prædijs & possessionibus ad sustentationem Monachorum Domino servientium dotavit. Est autem Cœnobium illud insignis Abbatia nostri Ordinis; quæ hodie ad sanctum Paulum nuncupatur. Consummato tandem eodem Cœnobio, & Monachis cum Abbate impositis, visitavit Dominus dilectum servum suũ Ausfridum Episcopum, & eum flagello cæcitatis in augmentum meritorum sanctitatis percussit. Quod flagellum ille non solùm patienter sustinuit: sed etiam percutienti Deo gratias humiliter egit.

S. Ausfrid. Episcop. fit Monachus

Anno igitur Dominicæ Nativitatis v. supra millesimum prænotato, Pontificatûs sui anno quinto decimo, regimen pastoralis curæ spontaneâ voluntate pro Dei amore deseruit, & Cœnobium præfatum, quod ipse construxerat, intravit, factúsque & habitu & conversatione Monachus, in sancto proposito permansit. Post quem Adelboldus Regis Heinrici Cancellarius in ordine Trajectensium Pontificum xix. successit, & præfuit annis xviii. vir in omni genere scientiarum doctissimus, & non minus vitæ merito, quàm eruditione scripturarum venerabilis. Sunt, qui dicant eum Lobiensis Cœnobij extitisse Monachum, & Herigeri Abbatis, de quo suprà diximus, anno Sigeri Abbatis xxviii. discipulum, cujus rei sententiam nos ferre non possumus, qui certum desuper auctorem non habemus. Scripsit autem non spernendæ lectionis opuscula, de quibus invenimus subjecta. De laudibus S. Crucis lib. i. De laudibus quoq; S. Mariæ lib. i. Vitam & gesta Domini Heinrici II. Imperatoris, pulchro, & eleganti stylo composuit. Et alia multa ad laudem Omnipotentis Dei & Sanctorum vario styli genere compilavit. Hic nomine Imperatoris & sui multa prælia pro libertate Ecclesiastica gessit contra Theodericum Hollandiæ comitem, bona Pontificatûs sui deprædantem, quem sæpe triumphans humiliavit.

Adelbold. Episc. Trajectensis.

MVI.

Burchard, Monachus Episcop. fit Wormatiæ

Anno Monasterij vacantis quinto Burchardus Monachus Lobiensis Cœnobij, discipulus & auditor quondam Adelberti Abbatis Gemblacensis, de quo supra dictum est, anno Sigeri Abbatis xxviii. Ecclesiæ Wormatiensis Episcopus ordinatus est, S. Heinrico Imperatore præcipiente, cujus meminit Gratianus in decretis: lxx. distinctione: *In nomine Domini*: vir tam in divinis scripturis, quàm in sæculari litteratura studiosissimus, qui ex Concilijs & sententijs Patrum, magnum illud volumen Decretorum comportavit, quo ante compilationem Gratiani Juristarum industria utebatur, quod in libris viginti ordinavit. Alia etiam nonnulla edidit, quæ ad manus nostras minimè venerunt.

Decretum Burchardi cõpilatur.

Anno prænotato Joannes Papa xix. obijt, & Romæ apud S. Petrum sepultus est. Huic in summo Pontificatu successit Sergius ejus nominis iv. patriâ Romanus, & præfuit annis duobus, mensibus sex: vir optimus & summæ devotionis in Deum, & in sanctos ejus: ad cujus instantiam Christiani Principes Saracenos in manu valida expulerunt de Sicilia & cunctis insulis maris.

MVII.

MVII.

Anno Monasterij vacantis sexto Heinricus Rex Germanorum devotissimus, pacem consecutus à Deo per circuitum in toto regno studium suum omne ad ampliandum cultum divinitatis ex animo conferens, multas ad Dei honorem Ecclesias de novo condidit, & complures nimiâ vetustate collapsas in integrum restauravit. Inprimis quidem Bambergensem Episcopatũ in provincia Moguntina, in regno Franciæ Orientalis de novo instituit: fundatámq; in ipsa civitate pretiosam valde Basilicam multis possessionibus, proventibus, ornamentis, libris & vasis aureis & argenteis magnificè dotavit. Primum ejusdem Ecclesiæ Eberhardum quendam Pontificem instituit, qui annis in Episcopatu tribus & triginta præsedit. Hujus Babenbergensis Ecclesiæ Patronum Petrum Apostolorum Principem & S. Georgium Martyrem Rex Divus elegerat: in quorum veneratione singulari devotione fervebat. In meridiana quoque parte civitatis Monasterium in honore sancti Protomartyris Stephani sub ordine Canonicorum fundare simili devotione studuit: quod multis possessionibus pro eorundem sustentatione abundare fecit. Episcopat9 Bamberg. erigitur.

In monte juxta civitatem, qui ab eventu mons hodiè Monachorum nuncupatur, insigne nostri Ordinis Cœnobium fundavit, in honorem S. Michaëlis Archangeli: in quo Monachos collocavit, viventes sub regimine Abbatis secundum Regulam Beati Benedicti. Quibus pro vitæ sustentatione multa bona & redditus annuos contulit: & ut omnipotenti Deo in tranquillitate mentis servirent, liberos esse jussit. Multi successu temporis clarissimi viri sub monastico schemate in eodem Cœnobio floruerunt, eruditione & vitæ merito sanctam illustrantes Ecclesiam. Cœnobiũ mõtis Monachorum Bambergæ fundatur.

Episcopatum similiter novum in civitate Bobiensi in partibus Longobardorũ de consensu Comprovincialium Episcoporum erexit: quem etiam satis abundanter in omnibus necessarijs providit. Locus verò Ecclesiæ Cathedralis in Bobio quondam à sancto Columbano constructus nostri Ordinis fuit Cœnobium: in quo multitudo servivit Deo Monachorum. Divus itaque Heinricus ob memoriam primi fundatoris Ecclesiam sublimavit in melius, & Monachos electores constituit esse Pontificis. Episcopat. Bobiensis nostri Ordinis fundatur.

Episcopatum etiam Basiliensem in Provincia Bisuntina, nimiâ vetustate collapsum, & magnâ paupertate depressum suis impensis magnificè restauravit: conferens ei multas possessiones, vicos, castella, census & proventus: instauratóque non mediocriter statu illius Ecclesiæ, alter meritò fundator & fuit & dicitur. Nam Beatæ Virginis Mariæ Dei Genitricis amator maximus extitit, sub cujus honore Basileensis Ecclesia fundata fuit. Quidquid ergo in restaurando Ecclesiam Matris Dei exposuit, gratissimum omnipotenti Deo non dubitavit. Episcopat9 Basiliensis instauratur.

Unde cùm die quadam de Basilea civitate per Alsatiam ad Argentinam tenderet, contigit illum noctu hospitari in oppidulo quodam parvo, quod à fluviolo præterfluente Schotteraugia dicitur: quod hodie corrupto vocabulo Schutteren vulgariter nuncupatur, & distat ferme tribus ab Argentina milliaribus. Est in eodem vico Monasterium nostri Ordinis, quod sub honore Beatissimæ Dei Genitricis, & Virginis Mariæ S. Pyrminius Meldensis in Gallia Episcopus beatissimi Mauri Abbatis discipulus quondam temporibus Theoderici Francorum Regis circa annum Cœnobiũ Schotterense instauratur.

Domi-

Dominicæ Nativitatis sexcentesimum à fundamentis construxit (quemadmodum in vita ipsius legitur) & auxilio impensísque cujusdam amici sui viri nobilis, qui multas habuit in Suevia possessiones in pago, qui Syntlaz non procul à Constantia commorantis, pro Monachorum sustentatione, ut potuit, providit. Post annos deinde aliquos Offo quidam filius Regis Anglorum, qui amore cœlestis patriæ mundum despiciens, & factus Christi peregrinus, Romam, & alia Sanctorum loca frequentare solebat, venit Deo sic providente ad Schutteraugiam, & amœnitate loci simul & amore S. Pyrminij Pontificis captus, ibidem reliquum vitæ suæ tempus manere statuit: assumptóque sanctæ conversionis habitu, Monachum vivere cœpit. Hic de suo patrimonio postea loca melioravit in proventibus, & ampliavit necessarijs ædificijs Cœnobium, in quo multitudinem magnam coadunavit Domino famulantium Monachorum. Eodem quoque S. Pyrminius tempore construxit & alia quædam Ordinis S. Benedicti Monasteria, quorum ista in ejus vita exprimuntur vocabula. Altha in Bavaria, Schuttera, & Schvvarzach, & Gengenbach, & Mossmynster, & Nuvviler, & Murbach in Alsatia. Hornbach quoque & Doleya in Vosagavv, ac postremò Cœnobium illud insigne prope Constantiam, quod Augiense vocatur. Sanctus igitur Heinricus Rex sæpè memoratus veniens ad Monasterium Schutterense prædictum antiquitate & crebris incendijs penè collapsum, misericordiâ motus, omnia ædificia statim renovari, & ampliari constituit: & locum ob honorem sanctæ Dei Genitricis multis proventibus & divitijs, ut hodie cernitur, insignem fecit. Et in memoriam hujus beneficij Abbatiam Schutterensem Ecclesiæ Babenbergensi feudalem constituit, ita ut quilibet pro tempore ejus loci Abbas Babenbergensem Episcopum Dominum suum teneatur cognoscere, & in principio sui regiminis Abbatiam semel de ejus feudali beneficio teneatur acceptare. Quod ab illo tempore ita servatum, & continuatum est usque in præsentem diem.

S. Pyrminius plura Monasteria fundavit.

MVIII.

Anno vacantis Monasterij VII. Indictione Romanorum sextâ, sanctus Bruno ex Monacho nostri Ordinis Episcopus Pruthenorum, ac Ruthenorum Apostolus, vir doctus, & verbi Dei prædicator egregius, post multos toleratos pro Christo labores à Prusijs multis supplicijs crudeliter afflictus, & manibus pedibúsque abscissis, postremò capite plexus cœlos penetravit, & statim infinitis cœpit coruscare miraculis.

Erckenbaldus Abbas Fuldensis.

Anno prænotato, post Bopponem Abbatem Fuldensis Monasterij Erckenvvaldus Monachus successit. & annis ferme quatuor præfuit, qui tandem sicut dicemus, in Archiepiscopum Moguntinensis Ecclesiæ post Willegisum ordinatus extitit, vir & moribus, & eruditione illustris.

His temporibus Bruno Episcopus Augustensis frater, ut suprà diximus, S. Heinrici Regis Germanorum & Romanorum secundi floruit in humanis. Qui felicibus fratris actibus invidens, multas ei adversitatum injurias in quantum potuit suscitavit. Cui sanctus frater non solum talionem non inferebat, verùm fraternæ etiam dilectionis, & patientiæ bono vincere illum potius satagebat: malum in bono vincere, ut verus Christi amator devotissimus semper studuit: & ideo Dominus JEsus illum cunctis inimicis majorem fecit.

MIX.

MIX.

Anno Monasterij Hirsaugiensis vacantis octavo, Sergius Papa IV. moritur, & Romæ in Ecclesia S. Petri Principis Apostolorum sepelitur. Post quem Benedictus ejus nominis VIII. patriâ Tusculanus Pontifex creatus, sedit annis XI. & mensibus X. qui contra omnes adversariorum insultus sancti Heinrici Regis defensione utens ubique semper, quamdiu ille vixit, securus permansit, & Pontificatum triumphator administravit.

His etiam temporibus Rex Ungarorum sororem sancti Regis Heinrici Gisilem nomine sibi dari uxorem postulavit. Sed eam impetrare non potuit, donec se Christianæ Religionis rudimenta, & sacri baptismatis Sacramentum cum omni gente sua suscepturum promisit. Quam pollicitationem opere complens, in Dominum Jesum sincerâ devotione credidit: & ablutus undâ baptismatis nomen S. Protomartyris Stephani accepit. Qui Christi conversus ad fidem in omni se morũ sanctitate deinceps exercuit, & quanti fuerit apud Deum meriti, post multas in vita virtutes patratas, infinitis etiam mortuus miraculis demonstravit. Post Adelberonem Metensis Ecclesiæ Præsul ordinatus est Theodericus filius Siffridi Comitis Palatini Rheni, frater sanctæ Cunegundis Imperatricis, vir mundanus, ac acer ingenio: qui propter suam in omnes proterviam multos contra se æmulos provocavit. S. Stephan. Rex Ungarorũ ad fidem convertitur.

MX.

Anno vacantis Monasterij nono, Theodericus memoratus Ecclesiæ Metensis Episcopus frater Imperatricis S. Cunegundis, dotem, & patrimonium sororis suæ Babenbergensi Ecclesiæ delegari ab Imperatore Heinrico ægrè ferens rebellionem contra eum paravit.

Eodem anno mortuus est Rupertus ex Monacho Wisenburgensis Cœnobij Episcopus Spirensis, vir doctus, & vitæ merito venerandus: de quo supra dictum est anno Conradi Abbatis octavo; cui in Pontificatu Nemetensis Ecclesiæ successit, Waltherus in ordine Episcoporum Spirensium XXII, & præfuit annis ferme XX. qui non parvæ utilitatis bona Ecclesiæ suæ à S. Heinrico impetravit.

Anno prænotato, XVI. die mensis Julij, obijt Meginfridus Monachus, & scholasticus Cœnobij sancti Bonifacij Fuldensis, vir in omni genere scripturarum doctissimus, de cujus ingenio, eruditione, & lucubrationibus dictum est anno Lupoldi Abbatis quarto: ex cujus Chronici opere hactenus in compilatione hujus historiæ non parvum adminiculum habuimus, propter quod singulari eum honore meritò collaudamus. Nam fundationem primi Cœnobij S. Aurelij apud Hirsaugiam ab Erlafrido comite factam, Abbatúmq; institutiones, successiones, & gesta, ultimóque diebus suis ejusdem desolationem Cœnobij, quemadmodum hæc omnia in superioribus descripsimus, non alio, quàm ejus testimonio habemus. Meginfrid. Monachus, & Chronographus obijt. Post hunc Richardus Monachorum Scholis in Fulda præficitur, homo doctus & mundanæ prudentiæ singularis: qui Erckenbaldo Abbate post paucos annos, ut dicemus, ad Archiepiscopatum Moguntinensis Ecclesiæ sublimato, in ejus locum Abbas Fuldæ constituitur. Richardus Scholastic. Fuldensis.

MXI.

Anno Monasterij vacantis decimo, Heinricus Rex cum magno suorum exercitu contra Theodericum Episcopum Metensem in Lotha-

ringiam properat, & urbem Metim Theoderico faventem obsidione vallat. Videns Episcopus in civitate positus tantæ se potentiæ Regis non posse resistere veniam petijt, & mox gratiam impetravit.

Anno prænotato, inter milites Balderici Leodiensis Episcopi eo presente, & Lampertum Comitem Lovaniensem apud villam Bugardis dictam prælium committitur: & vincente comite Lamperto ac multis ex parte Balderici Episcopi necatis, reliqui mox in fugam convertuntur. Episcopus gravi attritus infortunio, vix evasit. Iste prænominatus Baldericus Leodiensis Ecclesiæ Pontifex post Notgerum immediatus Monasterium sancti Jacobi Apostoli minoris, & Philippi Ordinis nostri fundavit in insula Leodiensi: quod necessarijs & sufficientibus bonis, atq; proventibus ad Monachorum Deo servientium sustentationem dotavit.

MXII.

Heinricus Romæ coronatur Imperator. Anno Monasterij vacantis undecimo, Heinricus Rex cum multis Episcopis, & Principibus Romam in manu valida proficiscitur, & Imperator Romanorum à Benedicto octavo summo Pontifice coronatur. Cum maxima Romanorum pompa susceptus fuit: & multas sanctorum Reliquias impetravit à Papa Romano, & ab alijs diversis: quas, in Franciam orientalem deferens ad Ecclesiam novam Babenbergensem, & alias à se fundatas devotè collocavit. Consummatis structuris principalis Ecclesiæ Babenbergensis sanctus Imperator eam cum magna fecit solennitate consecrari, ad quod officium sex & quadraginta Episcopi astiterunt, quorum nomina brevitatis causa omittimus.

Theodorus Monachus & Scholasticus Treverensis obijt. Anno prænotato quintâ die mensis decembris moritur Theodorus Monachus, & Scholasticus Cœnobij sancti Mathiæ Apostoli extra muros Trevirorum, de quo diximus anno Conradi Abbatis octavo: vir certè in omni varietate scripturarum doctissimus; qui scripsit libros quatuor commentariorum in Isajam Prophetam pulcherrimos. De Incarnatione Domini lib. I. De resurectione mortuorum lib I. De Virtute charitatis lib. I. In gesta Trevirorum additiones usque ad sua tempora. Sermones & Homilias plures, & lectione veterum locupletes composuit. Alia insuper multa edidit, quæ ad notitiam nostræ lectionis non venerunt. Huic mortuo discipuli tale posuerunt Epitaphium.

Theodori Monachi pausant hic membra sepulti,
Qui pietate vigens, simplicitate cluens.
Presbyter officio quod complens ordine certo,
Fervebat summi laudibus in Domini.
Prudens & doctus nulli pietate secundus,
Totum quod didicit, mox alijs retulit.
Ut sibi commissum bene collocando talentum,
Centuplici & justus, atque pius Dominus.
Transijt in Nonis felici fine Decembris:
Pro quo posce Deum, qui legis hunc titulum.

Golscherus Monachus Scholastic. Sepultus est in Cœmeterio fratrum retro Ecclesiam sancti Materni, ubi præscriptum ejus Epitaphium in lapide sculptum in muro cernitur. Post quem Golscherus ejusdem Cœnobij monachus Scholæ præfectus est: vir & ipse multùm eruditus, metro simul exercitatus & prosâ, Theodori præceptoris quondam auditor atque discipulus, qui scripsit

inter

inter cetera ingenij sui opuscula de laudibus sancti Eucharij primi Trevirorum Episcopi discipuli sancti Petri Apostoli librum I. De laudibus sancti Valerij secundi Episcopi lib. I. De laudibus sancti Materni Trevirorum tertij Episcopi lib. I. Sermones & Cantus in laudem Dei multos composuit. Ad Historiam Trevirorum gesta temporis sui addidit. Præfuit autem scholæ Monachorum apud sanctum Matthiam annis viginti sex.

MXIII.

Anno Monasterij Hirsaugiensis vacantis XII. Gotfridus Dux Comitatum Reginheri Montensem depopulatur. Quem Reginherus cum patruo suo Lamperto Lavaniensi Comite insecutus, apud Castrum Florinis pugna conseritur: ubi plusquàm quadringenti viri occisi sunt, inter quos & ipse Comes Lampertus occubuit. In quo conflictu res mira contigit, quæ posteritatis memoriæ videtur esse commendanda. Comes Lovaniæ Lampertus philacterium cum Reliquijs Sanctorum pro sui munimine portare secum ad pectus solebat. Qui cùm in præscripto bello victoriam in manibus jam se habere putaret, philacterium instante sibi vitæ termino quasi morituro adesse contemnens, de collo gestantis procul exilijt, & quasi violenter impulsum super campi tumulum saltavit. Vidit hoc miles quispiam, & levato de terra phylacterio, in caliga sua reposuit; sed confestim coxâ ejus intumescente perterritus, extractum de caliga phylacterium Domino suo Hermanno fratri Ducis Gotfridi præsentavit. Erat autem Gotfridus iste Dux Lotharingiæ filius Gotfridi Comitis Ardennæ, vir sapiens, & strenuus, cui sanctus Imperator Ottone Duce sine filijs mortuo Ducatum propter virtutem & fortitudinem suam in beneficium feudale, ut est moris, concesserat. Unde sciendum, quòd Lothariensium Ducatus quondam erat latissimus, nec his finibus & terminis, quibus hodie constringitur, olim fuit restrictus. Nam caput ejus civitas Leodiensis extitit: & Provinciam inter Mosellam, & Mosam pene omnem, cum urbe Metensi, Luzenburg quoque & multis Comitatibus ac oppidis inclusit. Nam terminos suos usque ad Aquisgrani & Mastricht longius expandit.

Bellū Ducis Lotharingiæ Gotfridi.

Ducatus Lotharingiæ termini.

Circa hæc tempora res miranda contigisse in Burgundia legitur, de qua multi sapientes diversimodè opinantur. Mulier quædam saga, quales vulgò rectè maleficas appellamus, juvenem quendam poculo excantato diabolicis non dubium carminibus in bestiam commutâsse vi a est, ita quòd omnibus, qui eum viderant, non homo, sed asinus apparebat. Quæ res, quàm sit facilis permittente Deo, ac sagæ cooperante diabolo, jam dudum sententiâ Doctorum exploratum habemus: qui confirmant diabolo non esse difficile, modo Cunctipotens permiserit Deus, hominum decipere sensus.

Juvenis maleficiatus in asinum.

Anno prænotato Willegisus Archiepiscopus Moguntinus moritur, & Moguntiæ in Ecclesia sancti Protomart. Stephani, quam ipse de novo construxerat, sepelitur: de quo anno Sigeri Abbatis vicesimo quarto latiùs diximus. Huic in Pontificatu Moguntino successit Erckenbaldus Abbas Fuldensis, & præfuit annis novem: vir sapiens, & Ecclesiasticæ disciplinæ moderator egregius. Post quem Richardus Monachus, & Scholasticus, de quo suprà dictum est, Abbas Fuldensis constituitur.

MXIIII.

Ezelinus Comes, frater Cunegundis Imperatricis rebellat.

Anno Monasterij vacantis XIII. Ezelinus Comes Palatinus Rheni frater sanctæ Cunegundis, & Theoderici Metensis Episcopi, post diuturnam cum Imperatore Heinrico dissensionem, & rebellionem propter dotem sororis suæ Imperatricis, ac Patrimonium Babenbergensis Ecclesiæ ab Imperatore traditum, tandem placatus muneribus in gratiam susceptus fuit. Qui cùm per annos decem continuos Regi ob prædictam causam fuisset rebellis, nec aliquo posset modo induci, ut à cœptis desistens ad obedientiam animum suum reduceret, sanctus Imperator consultiùs tandem arbitratus est, virum nobilem, & strenuum beneficijs vincere, quàm armis ad subjectionem coarctare. Vocatum igitur ad se primum inter amicos constituit, & plura reconciliato jam munera donavit. Inter quæ fuit Insula S. Svvigberti cum oppido Augiæ Cæsarianæ, quam vulgò Keysersvverd nuncupant, duobus ferè à Novesio milliaribus juxta Rhenum fluvium, cum omnibus pertinentibus ad eam: simili traditione concessit ei oppidum Dusberg inter Rhenum, & Roram flumina cum omnibus & singulis proventibus suis: deinde Salfeldt cum emolumentis suis, non modica Regni beneficia de consensu Principum Comiti Palatino memorato, & hæredibus ejus perpetuâ donatione concessit. Uxorem habuit idem Comes Ezelinus Machtildem Ottonis tertij quondam sororem, filiam videlicet Theophanæ & Ottonis secundi: de qua suscepit filios tres, & septem filias, quorum ista sunt nomina: Primogenitus fuit Hermannus, cognomento Nobilis, qui, ut suo loco dicemus, post Piligrimum Archiepiscopus Coloniensis Ecclesiæ fuit: Eberhardus secundò genitus, ex Præposito Wormatiensis Ecclesiæ, post Bopponem Trevirorum Archiepiscopus sapientissimus fuit: Lutholfus tertiò genitus hæres, & Possessor ducatûs paterni extitit: Richisam inter filias primam Misecho Dux Poloniæ habuit uxorem: Adelheidis secunda filia Monialis nostri Ordinis, & Abbatissa fuit in Cœnobio S. Gertrudis Nivelensis in Brabantia: Theophana filia tertia in Essendia Cœnobio tunc Ordinis nostri tribus à Novesio milliaribus Abbatissa fuit constituta, Virgo singularis devotionis in Deum: quarta filia nomine Mechtildis in Cœnobio Didikirchen nostri Ordinis similiter Abbatissa fuit: quinta filia nomine Willicha in Cœnobio sanctæ Mariæ semper Virginis Coloniæ in Capitolio nuncupato tunc Ordinis S. Benedicti Monialis, & Abbatissa fuit: sexta filia nomine Sophia Moguntiæ in Monasterio Beatæ semper Virginis nostri tunc Ordinis Abbatissa Monialium extitit: septima filia cujus nomen Helvvigis in Gandersheim Cœnobio Saxoniæ, quod primus Otto fundavit Imperator, Abbatissa similiter fuit. Memoratarum sex Ordinis nostri Magistrarum Pater Ezelinus Palatinus Rheni Comes potentissimus, & dives in proprio fundo suo Bruvviler, quod uno tantum milliario distat à Colonia, Ordinis nostri Cœnobium in honore S. Nicolai Episcopi fundavit, in quo multitudinem servientium Deo Monachorum sub moderamine Abbatis constituit, quibus de hujus vitæ necessarijs copiosè providit: in cujus Ecclesia tandem mortuus, ut jusserat, sepulturam accepit.

Sex filiæ Comitis Palatini Abbatissæ.

Monasterium Bruwiler à Palatino Comite fundatur.

Claruit his temporibus Reinhardus Abbas Monasterij S. Petri Senonensis in Gallia, vir tam in divinis scripturis, quàm in sæcularibus litteris

non

non infimè doctus, nec minus vitæ conversatione religiosissimus; qui omnes Monasterij sui officinas nimiâ vetustate collapsas magnificè restauravit, Monachósque suos ad pristinum fervorem religionis monasticæ reducens, verbo, & exemplo erudire ad bonum non cessavit.

Contigit his fermè temporibus in quadam villa Saxoniæ, Rupertum quemdam Sacerdotem Parochialis Ecclesiæ sancti Magni Martyris primam in nocte Natalis Domini, ut moris est, Missam celebrare in sui præsentia populi. Quam cùm decantare cœpisset, quoniam frigus erat, laicus quidam Otbertus nomine cum alijs quindecim viris, & fœminis tribus in cœmiterio ipsius Ecclesiæ choreas ducens, & sæculares cantilenas perstrepens, ita Sacerdotem impediebant, ut ipse verba eorum inter sacra Missarum solennia resonare audire cogeretur invitus: unde mandavit, ut tacerent. Quo contempto, imprecatus est dicens: *Faciat Deus, & sanctus Magnus, ut per totum annum ita vos saltare oporteat.* Verba mox imprecantis effectus miserabilis secutus est, & anno toto sine intermissione, ut cœperant, chorisârunt. Filius Presbyteri nomine Joannes volens sororem suam de medio saltantium extrahere, per brachium eam arripuit, quam cùm traheret, avulsum de corpore brachium fuit, & ne una quidem gutta sanguinis exivit. Illa ergo toto illo anno cum cæteris ducens choreas die noctúque permansit: quod spectaculum nimis terribile fuit. Chorisabant sine intermissione cantantes: non cecidit super eos nix aut pluvia: non frigus læsit eos, nec fervor caloris adussit: nec fames, aut sitis saltantes tetigit: neque lassitudo cursum intercepit: Vestimenta eorum permanserunt integra, calceamenta non sunt attrita. Ut vecordes sine ordine cantabant; interrogati responsum nulli omnino reddentes. Primum usque ad genua, deinde usque ad fæmora saltando in terram demersi sunt. Fabrica tecti aliquantulum super eos nutu Dei erigebatur, quæ pluviam arcebat. Anno tandem evoluto sanctus Heribertus Archiepiscopus Coloniensis, in cujus parochia locus erat, ad cæmeterium Legatos misit, & eos à maledicto sacerdotis absolvit, reconciliationem faciens ante altare S. Magni Martyris. Filia presbyteri cum alijs duobus statim exanimata est. Continuis cæteri diebus ac noctibus tribus dormierunt. Aliqui posteà objerunt, & miraculis, ut fertur, coruscârunt, quia valde pœnituerunt. Cæteri pœnam suam membrorum tremore prodiderunt. Hoc ita scriptum Othbertus supradictus ex eis unus in testimonium posteritati reliquit: in cujus paginæ calce sic scriptum erat; *Data sunt nobis litteræ à Domino Peligrimo beati Heriberti successore. Anno Domini MXXIII.*

Homines XIX. integro anno mirabiliter chorisantes.

S. Heribertus Archiepiscopus chorisantes absolvit.

Anno prænotato, XIV. die mensis Novembris obijt Algerus Monachus & Scholasticus Corbejensis in Saxonia vir in omni varietate scripturarum omnium suo tempore facilè doctissimus: de cujus ingenio, & scriptis anno Lupoldi Abbatis primo latiorem, & quantam potuimus invenire fecimus mentionem. Post quem Rogerius Monachus ejusdem Cœnobij scholis omnium consensu Monachorum præficitur homo multæ eruditionis, sed eo tempore satis profectæ ætatis, ac propterea administerium doctrinæ minùs idoneus. Præfuit tamen scholis Monachorum annis fermè sex: de cujus lucubrationibus feruntur: ad Wintikindum Comitem de corpore & sanguine Domini lib. 2. Ad eundem

Adelgerus Scholasticus Corbejensis moritur.

dem de historia Saxonum lib. 1. De vita, Passione & miraculis S. Viti Martyris. De salute fidelium lib. 4. & alia quæ necdum vidimus.

Claruit hisdem diebus, & alius Rutgerus Monachus, & Magister scholarum Cœnobij S. Pantaleonis in Colonia, vir doctus, & in omni genere scientiarum eruditus: ingenio promptus, & clarus eloquio, qui inter alia scripsit vitam, & gesta Brunonis Coloniensis Archiepiscopi ejusdem Monasterij fundatoris celeberrimi. Item scripsit miracula S. Maurini Abbatis, & Martyris. Miracula quoque S. Albini Martyris. Et alia nobis incognita.

MXV.

S. Simeon apud Treviros floruit. Anno desolati Monasterij XIV. S. Simeon Monachus in civitate Trevirorum sanctimonia vitæ, & miraculorum testimonio claruit. Qui natione quidem Siculus, patria Syracusanus fuit: ejus longam pro Christo peregrinationem summis nos laudibus concelebrare monet devotio. Nam exiens cum sancto Abraham de terra, & cognatione sua, navigavit in Jerusalem visitare sanctum Domini sepulchrum. Inde transivit in montem Synai, & ibidem in Cœnobio S. Catharinæ Monachus factus, vitam suam in omni puritate conservavit. Postea iterum pro quibusdam negotijs in Jerusalem reversus est. Quem illic reperiens Boppo Archiepiscopus Trevirorum, qui causa orationis illò venerat, secum duxit in Galliam, cui mansionem dedit postulanti in quadam altissima turri, in civitate Trevirensi apud portam nigram, quæ nunc S. Simeonis nomine vulgariter nuncupatur. In hac turri pro Christi amore inclusus multas hominum sustinuit injurias, pluresque dæmonum tentationes perpessus est. Nam homines meritum illius sanctitatis ignorantes, magum & necromanticum esse conclamabant. Unde quoties fruges, aut tempestate perierunt, aut sinistri aliquid in civitate contigit, ejus maleficijs & demeritis factum arbitrantes, contumelias, & opprobria in illum spumabant. Sæpius etenim furore concitati turrim, in qua manebat, igne supposito incendere tentabant. Huic vulgi opinione in sanctum dæmones causam præbuerunt: qui servum Dei persequentes circa turrim in qua manebat, sæpiùs noctibus importunè vociferantes, impium, & malefactorem cunctis audientibus inclamabant. Sanctus autem Dei servus consummato præsentis vitæ stadio, feliciter transivit ad Dominum: móxque cœpit infinitis clarere miraculis. S. Simeon moritur. Cujus vitam virtutibus plenam Ebervvinus Tholegiæ Abbas descripsit: & statim post mortem (quod paucis contingit) ad instantiam Bopponis Archiepiscopi Romanæ sedis decreto Sanctorum Catalogo inscriptus est. In eo autem loco juxta portam nigram, ubi sanctus Dei Simeon manere consuevit, insignis hodie Canonicorum Ecclesia fundata cernitur.

S. Elphegus ex Abbate Archiepisc. martyrizatur. Claruit his etiam temporibus sanctus Elphegus ex Abbate Monasterij Balneorum in Anglia primum Episcopus Wintoniensis, ac postea Cantuariensis Archiepiscopus: qui quondam splendidissimis natalibus ortus ad litterarum studium positus, lectis & perlectis, quæ ad salutem videbantur necessaria, totum philosophiæ studium convertit ad diligendum Deum. Unde primò construxit in eo loco, qui Balneum dicitur, Cœnobium, in quo congregavit multitudinem Monachorum, quos verbo, & exemplo ad observantiam Regulæ S. Patris Benedicti semper instruebat. Qui tandem Archiepiscopus factus, cùm Dani Gentiles Angliam

gliam devastarent.& multa Christianorum millia peremissent,novissimè & ipse multis affectus supplicijs ab eis occiditur, & Londoniæ sepelitur.

MXVI.

Anno Monasterij vacantis xv. in Frisia Theoderico Gandavensiū Comite filio Arnolphi debellante Frisones in vindictam patris sui ab eis occisi, Godfridus Dux Lotharingiæ ad eum debellandum ab Imperatore in Frisiam mittitur: & conserto prælio, voce (nescitur unde) emissâ: *fugite fugite*; cunctis fugientibus à paucis perimuntur. Dux autem Godfridus cum damno suorum capitur.

His temporibus Monachi Fuldensis Cœnobij propter nimiam vitæ dissolutionem in derisum & fabulam omni populo facti sunt. Qui per S. Heinricum sæpius admoniti, ut vitam & mores emendarent in melius, cum nòn acquiescerent, sciens illos S. Imperator nimiâ divitiarum abundantiâ factos contumaces: multa bona & possessiones de Monasterio Fuldensi per Edictum imperiale abstulit: & alijs Monasterijs, ubi regularis vigebat observantia, in jus proprietatis perpetuò concessit. Monasteriū Fulden. spoliatur

Iisdem quoque temporibus Monasterium Fiscannense Ordinis sanctissimi Patris nostri Benedicti per Richardum Normannorum Ducem fundatum est, & multis bonis, ac possessionibus ad sustentationem Monachorum magnificè dotatum; in quo deinceps per successum temporis multi sanctissimi, atque doctissimi viri sub Monastico schemate in summa religione Deo servierunt.

MXVII.

Anno vacantis Monasterij xvi. Rudolphus Burgundiæ Rex injurijs,& temeritate Burgundionum irritatus, regnum suum sancto Heinrico Imperatori tradere deliberat: Quod cùm innotuisset Burgundionibus, pœnitentiâ ducti ad veniam ejus redeunt, & se de cætero in omnibus ei parituros fideliter promittunt. Rudolphus Rex Burgundionū.

Claruit his quoque temporibus Meginfridus Monachus Cœnobij sancti Burckardi Wirzeburgensis, discipulus quondam Arnoldi Hirsaugiensis Monachi, de quo supra diximus anno Lupoldi Abbatis primo: vir in divinis scripturis eruditus,& sæcularis Philosophiæ non ignarus, quem sanctus Imperator Heinricus propter doctrinam,& vitæ meritum Ecclesiæ Magdeburgensis in Saxonia constituit Archiepiscopum. Qui eandem Ecclesiam strenuè gubernavit annis xxvii. non minùs exemplo prædicans, quàm verbo.

Fulbertus etiam Carnotensis Ecclesiæ Præsul doctissimus cùm eruditione scripturarum, tum vitæ merito hæc tempora reddidit clariora. Qui pluribus annis ante Pontificatum publicè in scholis docendi munere functus, multos auditores doctissimos habuit. Scripsit in laudes Beatissimæ Dei Genitricis non parvæ eruditionis synthemata. Cantus etiam diversos ad Dei honorem composuit. Epistolas & quæstiones scripturarum multas, & varias absolvit. Mortuus tandem miraculorum exhibitione crebrâ sanctitatem aperuit.

MXVIII.

Anno Monasterij vacantis xvii. die mensis Novembris xiv. obijt Heinricus Episcopus Herbipolensis, frater sancti Heriberti Coloniensis Archiepiscopi, vir magnificus, & sempiternâ memoriâ dignus. Instaurator Meginhardus fit Episcopus Herbipolensis.

rator & fundator multarum Ecclesiarum: cujus animam regnare cum Christo nullus fidelium dubitabit. De quo dictum est supra anno Conradi Abbatis septimo. Cui in Pontificatu Herbipolensium Francorum successit Meginhardus, & præfuit annis xv. mensibus decem, diebus 22.

Eodem quoque anno Benedictus Papa Romanus cum quibusdam Cardinalibus & Episcopis ad sanctum Heinricum Imperatorem venit in Germaniam,& apud Babenberg sanctum cum eo Pascha celebravit. Qui summo apud Imperatorem honore habitus, ac multis ab eo donatus muneribus, Romam peracto negotio suo revertitur. Anno etiam prænotato Hierusalem civitas sancta per Saracenos capitur, & omnia sancta loca in civitate,& extra per infelicissimos homines Machumeticæ stultitiæ fœdantur, & multa hominum Deo rectè credentium millia per eos crudeliter occiduntur. Patriarchà Hierosolymitanus in Babylonem captivus ducitur, & ibidem post multa sævissimæ crudelitatis tormenta ab impijs trucidatur. In ea vastatione crudeli sacrosancta Dominici Sepulchri pretiosissima Ecclesia cum alijs quatuor ferè millibus Deo consecratis templis funditùs destructa est; ita ut lapis super lapidem minimè remaneret: & totum regnum illud à Mahumeticis fœdatum est.

Hierusalē capitur ab Infidelibus.

His etiam temporibus Ernestus Dux Suevorum in venatione ab Adelberone Comite sagittâ confossus occiditur. Latuerat enim Comes ipse cum suis in nemore, quò Ducem noverat esse venturum: quo veniente de insidijs repentè prosiliens in eum hostiliter irruit, & nec promissis, nec precibus ut parceret, flecti potuit. Hujus Ernesti Ducis pater fuit Hermannus Dux ejus nominis secundus, de quo in historijs Allemannorum multa narrantur: Ernestus verò iste duos reliquit filios, Ernestum & Hermannum.

Ernestus Dux Suevię occiditur.

Claruit his quoque temporibus Berno Abbas Monasterij Augiæ Majoris in Diœcesi Constantiensi, quod S. Pyrminius Episcopus Meldensis discipulus S. Mauri fundavit olim tempore Theoderici Regis Francorum circa sexcentesimum Dominicæ Nativitatis annum: Vir in omni genere scripturarum doctissimus, & Musicus celeberrimæ opinionis, qui anno vacantis Monasterij Hirsaugiensis sexto Abbas ordinatus multis annis strenuè præfuit, & Cœnobium antiquitate jam penè collapsum novis ædificijs in meliorem statum restituit: bonisque per negligentiam antiquorum turpiter distractis, prout potuit, recuperatis, magnam Fratrum multitudinem ad serviendum Deo introduxit: quos vivere secundùm Regulam sancti Benedicti non minùs exemplo, quàm verbo docuit. Scripsit etiam non spernendæ lectionis opuscula, de quibus inveniuntur subjecta: ad Piligrinum Coloniensem Archiepiscopum insigne volumen de Musica, liber 1. De instrumentis Musicalibus liber 1. Ad Aribonem Archiepiscopum Moguntinum de celebratione Adventûs Domini lib. 1. De Missæ Officio lib. 1. De jejunio quatuor temporum lib. 1. De jejunio Sabbati lib. 1. De mensura monachordi lib. 1. Sermones etiam complures ad fratres: alia denique non pauca scripsisse legitur, quæ ad nostræ lectionis notitiam non venerunt.

Berno Abbas Augiēsis Doctor.

Opuscula hujus Bernonis Abbatis.

MXIX.

Anno Monasterij vacantis XVIII. Heinricus Imperator Nativitatem Domini in Colonia celebrat, ubi S. Heribertum Archiepiscopum, quem olim

olim in extorquendis ab eo Imperialibus insignijs offenderat (ut supra diximus anno Conradi Abbatis XIII.) humili satisfactione placat. Cui reconciliatus Pontifex manifestò prædixit, quòd eum amplius in hac vita non esset visurus: quod verum exitus rei non diu postea probavit.

Eodem anno Wernherus Argentinensis Episcopus multas à Burgundionibus rapinas, incendia, & injurias perpessus, tandem Suevos contra illos in auxilium conducens ad præliandum cum adversarijs producit exercitum: & inito certamine Præsuli victoria conceditur: Burgundiones autem in fugam convertuntur.

Claruit etiam hisce temporibus sanctus Gerardus ex Monacho nostri Ordinis Cœnobij S. Gregorij in urbe Roma Episcopus Morisenus à Papa Benedicto ad prædicandum Dei verbum noviter conversis in Vngariam missus, vir doctus,& sanctissimæ conversationis, qui posteaquàm pluribus annis prædicando multos convertisset ad fidem, ultimò ab impijs martyrizatus transivit ad cœlos. S. Gerardus Episcopus & Martyr.

Claruit etiam his ipsis temporibus Eberwinus Abbas ex Scholastico Monasterij S. Maurizij Tholegiensis Ordinis sanctissimi Patris nostri Benedicti, quod olim in Westrasia construxit,Dagobertus Rex Francorum, sicut ipsi dicunt, qui locum hodie inhabitant: sed ut nos comperimus, fundator ejus extitit Divus Pyrminius Weldensis Episcopus, ut in præcedentibus est dictum: cujus discipulus fuit S. Wandalinus. Alibi reperi S. Columbanum ejusdem Monasterij primum fuisse incœptorem. De hoc Monasterio longè supra fecimus mentionem, anno videlicet primi Abbatis Lutberti secundo: cujus memoratus Abbas Eberwinus vir doctissimus inter alia scripsit jussione Bopponis Archiepiscopi Trevirorum vitam S. Simeonis Monachi lib. I. Gesta quoque ejusdem Bopponis Archiepiscopi lib. I. De jejunio, & potentia lib. I. Sermones etiam multos, & varios ad fratres.

Wilhelmus etiam Cœnobij Divionensis clarissimus Abbas hac ipsâ tempestate claruit: vir doctus in scripturis divinis, & sæcularinm litterarum non ignarus: regularis disciplinæ moderator, & custos religiosissimus: & magnæ sanctitatis homo: qui multis, & in vita, & post mortem coruscat miraculis. S. Wilhelmus Abbas Divionensis.

Claruit & Boppo Stabulensis Monasterij Abbas in diœcesi Leodiensi Ordinis nostri: vir his temporibus celeberrimæ opinionis, qui cùm eruditione scripturarum, tum sanctitate morum Galliam bono respersit odore, & monasticam institutionem gloriosè reformavit. Qui multis, & in vita,& post obitum miraculis claruit. Decedens tandem ab hac miseria cœlum beatus petivit: cujus festi memoria celebratur annuè vicesimâ quintâ die mensis Decembris.

Richardus etiam Abbas Virdunensis vir doctrinâ,& sanctitate admirabilis hæc tempora reddidit clariora: qui multis signis, & miraculis clarus vitam Monachorum verbo, & exemplo quàm optimè instituens, ad primævam multos reduxit integritatem; nec solùm claustrales cœlestis vitæ tritico pavit,sed etiam sæcularibus verbum Dei prædicans, multos ad emendatioris vitæ semitas revocavit. S Richard. Abbas Virdunensis.

MXX.

Anno vacantis Monasterij nono decimo, Erckenbaldus ex Abbate

Arito fit Archiepisc. Moguntin.

Fuldensis Cœnobij Archiepiscopus Moguntinus moritur, cui Aribo, quem alij Erbo, alij verò Erpho nominant, successit: vir in divinis Scripturis multùm eruditus, & sæcularis Philosophiæ non ignarus. Qui inter cætera ingenij sui opuscula scripsit in quindecim Psalmos graduum pulchrum Commentariorum, librum unum. Epistolas etiam plures scripsit ad diversos. Et alia quæ ad notitiam nostræ Lectionis non venerunt. Ad hunc Archiepiscopum Berno Abbas Augiensis, de quo paulò ante diximus, librum de Adventu Domini edidit. Eodem anno moritur sanctus Heribertus ex comitibus de Rottenburg in Francia orientali juxta Tuberam, Archiepiscopus Coloniensis frater B. Heinrici Herbipolensis Episcopi, vir per omnia Christianissimus, & in Monasterio Tuitiensi, quod ipse in opposito urbis Coloniensis juxta Rhenum de suo construxerat, sepelitur. Qui mox infinitis cœpit clarere miraculis: unde & sanctorum inscribi Catalogo meruit. Ad cujus tumbam usque in præsentem diem miracula fiunt. Huic sanctissimo Pontifici in Archiepiscopatu successit Piligrinus nepos ejus, Abbas Monasterij sancti Burckardi Herbipolensis, & præfuit annis ferme quindecim: vir magnæ prudentiæ, & in disponendis, ordinandísque negotijs Ecclesiasticis industriæ singularis.

Guido Aretinus Monachus, & Musicus maximus.

Claruit his etiam temporibus Guido Aretinus Monachus Cœnobij Crucis sancti Leufredi postea, ut legitur Abbas, vir in omni genere scripturarum doctissimus, Dialecticus, Rhetor, & Musicus omnium suo tempore celeberrimus: in hoc etiam præferendus cæteris, quòd ignotos cantus pueri, & puellæ per ejus regulam in manu facilius jam discant per se, quàm antea per vocem Magistri, vel cujuscunque usum instrumenti. Inter cætera ingenij sui opuscula scripsit de Musica institutione libros duos. Contra Berengarium Turonensem de Corpore, & Sanguine Domine lib. I. Et quædam alia, quæ ad manus meas minimè venerunt.

MXXI.

Ecclesia môtis Monachorùm dedicatur.

Anno Monasterij vacantis. xx. Eberhardus primus Episcopus Ecclesiæ Babenbergensis Monasterium Ordinis nostri in monte Monachorum juxta civitatem per Heinricum Imperatorem, & S. Cunegundem de fundamentis constructum in honorem S. Michaëlis, & omnium cœlestium Spirituum cum summa devotione consecravit. Hoc ipso quoque anno sanctum obijsse Imperatorem quidam historiographi scribunt. Alij verò in biennium ejus mortem distulerunt, quorum diversitatem Lector otiosus facilè poterit judicare. Nos enim potiores secuti mortem ejus biennio sequenti descripsimus.

Benedictus Papa VIII. moritur.

Anno præscripto Benedictus Papa VIII. moritur, & Romæ in Basilica S. Petri Apostolorum Principis sepelitur. De quo Petrus Damiani scribit, quòd mortuus quâdam vice in nemore visus sit à quodam Episcopo in vita sibi familiari equo insedisse nigro: qui ab inspectante rogatus, cur nigro veheretur caballo, respondisse. *Heu quantum torqueor.* Quibus dictis Episcopum Rogâsse ut pecunias, quas ipse occultaverat, acciperet, & suo nomine pauperibus erogaret. Nam quæ priùs nomine Eleemosynarum datæ essent, nihil sibi profuisse, propterea quòd injustè fuerint conquæsitæ. Fecit Episcopus quod defunctus petivit, & postea dimisso Episcopatu vitam Monasticam assumpsit. Huic Benedicto in summo Pontificatu Joannes XX. succedens præfuit annis novem, & multas à Romanis persecutiones sustinuit.

His

His temporibus Brantho ex Abbate Monasterij Fuldensis, de quo supra dictum est, anno Conradi Abbatis x. Halberstatensis in Saxonia Episcopus, vir potens in opere, & sermone, vigilans super gregem suum more boni pastoris, summum pro ampliatione divini cultûs in regiminis sui tempore studium impendit. Unde in civitate Halberstatensi sub honore S. Joannis Baptistæ Congregationem instituit, quibus vitæ præsentis necessaria providit. Aliam simili devotione Ecclesiam sub honore S. Bonifacij Martyris in loco, qui dicitur Boslevem, instituit, in quam pari modo Canonicos locavit: veteres quoque restauravit Ecclesias, & multa bona fecit. *MXXII.* Brantho ex Abbate Ep.

Anno Monasterij vacantis xxi. Heinricus Imperator exercitum contra Græcos, & Saracenos magnum duxit in Apuliam, expulsisque inde profanis, Ducem Imperatoris Constantinopolitani Saracenis faventem bello aggreditur: & multis Græcorum occisis reliquos in fugam convertit. Inde procedens Trojam novam urbem, ubi Hannibal sua quondam tentoria fixit, obsidione vallans potenter obtinuit. Urbe autem post 4. menses obsidionis captâ, pestilentia gravis invasit exercitum: qua factum est, ut Imperator dimissâ Italiâ ad Germaniam maturaret regressum: qui novit omnia Deus, cur non vellet apud Italos mori famulum suum, sine dubio scivit.

Claruit his temporibus S. Gothardus ex Monacho nostri Ordinis Episcopus urbis Hildenshemensis in Saxonia, vir sanctissimæ conversationis, qui multis, in vita, & post mortem coruscavit miraculis. Hic primùm fuit Abbas Monasterij Altahensis, quod S. Pyrminius Episcopus Meldensis olim fundavit, in Bavaria: deinde jussione S. Imperatoris Heinrici Abbatiam Hirsfeldensem, ad instantiam Willegisi Archiepiscopi Moguntini regendam invitus suscepit, & pari commissione Cœnobium Tegerense habuit commendatum; sed utrumque postea resignavit: Hirsfeld Arnulpho ibidem Præposito suo, & Tegerense Bernhardo primicerio suo, ipseque ad Altah reversus est; nec multò post promotione Imperatoris Heinrici, electione tam Cleri, quàm populi Episcopus Hildenshemensis Ecclesiæ factus est. Qui tandem plenus sanctitate, & operibus bonis migravit ad Dominum, sepultus in Monasterio S. Bartholomæi Apostoli, quod ipse prope Hildensheim de novo construxerat. Annis xvi. in Episcopatu præfuit: cujus dies festus celebratur annuè, quintâ die mensis Maij. S. Gothard. ex Abbate Episcopus.

His temporibus prænominatus Episcopus Hildenshem. S. Gothardus Cœnobium Monachorum nostri Ordinis juxta mœnia præfatæ civitatis fundavit in honorem D. Bartholomæi Apostoli, quod prædijs, & possessionibus ad sustentationem servorum Dei sufficienter dotavit, in quo mortuus sepulturam accepit, unde Bartholomæi nomine amisso nunc ad S. Gothardum vocatur. Cœnobium S. Gothard. fundatur.

His etiam temporibus Boppo Trevirorum Archiepiscopus Ludolphi Marchionis Austriæ filius, qui S. Simonem Monachum de partibus transmarinis, ut supra diximus, Treverim adduxit, ejusque Canonizationem à Benedicto Papa viii. impetravit, divino attactus spiritu cum quibusdam Clericis, & Monachis in Daniam proficiscitur: & Danos eatenus idololatras continuâ prædicatione ad fidem Christi convertens meritò Danorũ Apost. habebatur. Y 2 *MXXIII.*

MXXIII.

Concilium Provinciale celebratur in Selgenstatt.

Anno vacantis Monasterij XXII. Indict. Roman. VI. die quoque mensis Augusti sexto, Aribo Moguntinæ Sedis Archiepiscopus Synodum provincialem apud Selgenstatt in Monasterio SS. Martt. Marcellini, & Petri celebravit, in quo Episcopi & Abbates subscripti convenerunt. Aribo ipse Archiepiscopus consilio præsidens. Burckardus ex Monacho Episcopus Herbipolensis. Bruno frater Imperatoris Episcopus Augustensis. Eberhardus primus Episcopus Babenbergensis, Waltherus Episcopus Spirensis, Gothardus Episcopus Hildenshemensis. Richardus Abbas Fuldensis. Arnolphus Abbas Aichfeldensis. Reginboldus Abbas Laurishem. Hericho Abbas S. Maximini Treverensis. Ebervvinus Abb. Tholegiensis. Heinricus Abbas S. Burckardi Herbipolensis. Sisicho Abbas Schuchterensis. Gerbertus Abbas S. Albani Moguntinensis. Adelbertus Abbas Clingenmonasteriensis. Rudolphus Abbas Blidenstattensis, & alij ex ordine Clericorum quàm plurimi, in qua Synodo multâ discretione & sapientiâ patrum utiliter constituta sunt plurima ad utilitatem Ecclesiæ communem: quæ in actis ejusdem sacri Concilij diligentissimè conscripta habentur. Eodem anno Adelbero Trajectensis Ecclesiæ Scholasticus vir doctus in omni genere scripturarum Chronicon suum de Origine civitatis, successione, ac gestis Pontificum Trajectensium complens terminavit: cetera verò, siqua scripsit, ad notitiam nostræ lectionis non venerunt.

S. Heinric. Imperator obijt.

Anno etiam prænotato sanctus Heinricus Imperator gloriosissimus post multa feliciter gesta tertio decimo die mensis Julij moritur: & in Ecclesia Cathedrali Bambergensi, quam ipse fundaverat sepelitur. Cujus vitam Adelboldus Trajectensis Episcopus, ut supra diximus, luculento scripsit eloquio. Qui mox infinitis cœpit coruscare miraculis: quorum veritate compertâ Eugenius Papa tertius post annos ferme centum viginti quatuor miraculis non cessantibus eum Sanctorum catalogo inscripsit. Cujus festum annuè solemniter colitur.

Claruit his ferme temporibus Ludovicus ex Monacho Cœnobij Cassinensis Episcopus Marianensis, & sacro sanctæ Romanæ Ecclesiæ tituli sanctæ Ecclesiæ presbyter Cardinalis, vir tam in divinis scripturis multùm eruditus, & mundanæ Philosophiæ non ignarus: qui propter ingenij sui dexteritatem vitæque sanctimoniam apud Romanos suo tempore magno in pretio fuit.

MXXIV.

Conradus secundus fit Imperator.

Anno vacantis Monasterij XXIII. Conradus Francorum Orientalium Dux, sed Regno ante rebellis favore Aribonis Archiepiscopi, & Eberhardi Babenbergensis Episcopi Principum electione Imperator designatus est, & imperavit annis quindecim. Heinrico etenim super lectum ægritudinis jam morituro decumbente, qui aderant principes, quem successorem sibi consuleret eligendum, sciscitabantur. Qui Conradum ipsum designans omnibus prætulit; quippe qui nullius unquam servituti se submisit, regióque genere ortum, & egregiæ libertatis virum. Hic verò Conradus Imperator ejus nominis secundus uxorem habuit Gislam Heinrici Imperatoris defuncti neptem, Brunonisque Saxonum Ducis viduam relictam; de qua genuit Heinricum Regem tertium, qui patri in imperio successit: & Cunegundem filiam, quæ jam nubilis obijt,

&in

& in Lyntburgensi Monasterio sepulta fuit. Duxerat autem Gisilam Brunonis viduam Imperatore Heinrico renitente, & propterea quamdiu Imperator vixit, ejus gratiam Conradus non habuit: & nihilominus tamen in mortis eum articulo successorem sibi designavit. Ista verò Gisila primò nupserat Arnolpho Duci Suevorum, ex quo peperit filios duos Ernestum videlicet Ducem, & Hermannum. Quo mortuo nupsit Brunoni Duci, ut diximus, Saxoniæ. Illo etiam brevi defuncto accepit istum Conradum postea Imperatorem, de quo loquimur. Erat autem iste Conradus in armis strenuus, consilio providus, Juriscivilis peritus, sapientiâ cautus, & Christianâ Religione devotus. Eodem anno mortuus est Adelboldus Trajectensis Episcopus quinto Calendas Decembris anno Pontificatûs sui octavo decimo, vir moribus, & eruditione illustrissimus: qui vitam sancti Heinrici Imperatoris cum multis alijs descripsit, quemadmodum superiùs dictum est. Gisila Imperatrix Conradi II. Uxor.

MXXV.

Anno Monasterij vacantis xxiv. magna quorundam Principum dissensio Conradum Regem graviter offendit, quæ brevi tamen tempore divino munere sopita fuit. Cuno, qui & Conradus Bavariæ Dux magnus, & potentissimus molestè ferens se neglecto Conradum patruelem suum ad Imperium delectum, jura necessitatis prætergrediens, nova in illum quamvis frustra moliebatur. Hic Heinrico Imperatore mortuo interrogatus à Principibus, quem ad Imperium consuleret eligendum, superbiâ tumens, & in sua æstimatione de regno securus, quasi deridendo patruelem respondit: *Quis meo Nepote melior, Duce Conrado?* Nihil minùs, quàm electionem ejus fore possibilem cogitans, utpote qui Heinrico simul, & Imperio contumax, & rebellis extitit. Electo tandem Conrado statim Cuno Dux primus fuit ex omnibus Principibus, qui electioni ejus contradixit, sed Deo sic ordinante nihil contra eum attentavit. Cuno Dux Bavariæ potentissimus. Anno prænotato, Rupertus Rex Gallorum sive Francorum Occidentaliū, de quo suprà diximus, anno Conradi Abbatis septimo, jam senio confectus, & totus Deo deditus, ne propter negotia regni plurima penitùs à sua devotione cogeretur recedere, Heinricum suum filium regni consortem assumit, & cum eo regnans sex annis supervixit. Rex Gallorum cum Filio.

MXXVI.

Anno Monasterij vacantis xxv. Conradus II. cum magno exercitu suorum in Italiam proficiscitur, & à Romano Pontifice Joanne vicesimo Romæ in Imperatorem solemniter cum magna pompa, & honore coronatur. Qui factus Imperator consilio Brunonis Episcopi Augustensis fratris Heinrici Imperatoris, qui semper, ut suprà dictum est, felicibus ejus invidebat actibus, Bambergensem Episcopatum meditabatur destruere, quia idem Bruno Episcopus promisit Reginæ Gisilæ omnia prædia ad se hæreditario jure pertinentia filio ejus Heinrico contradere. Locus igitur, & tempus conventui statuitur, ubi ad effectum res ipsa perducatur. Nocte verò, quæ diem conveniendi statutam præcessit, Eberhardus Episcopus Babenbergensis clam ad tentorium dicti Brunonis accessit, lectóq; ejus assidens, multa in contrarium monendo, obsecrando, fratrísque memoriam animo ejus inculcando, cum eodem sollicitus egit. Qui ubi jam multâ noctis horâ transactâ recesserat, & Brunonem Episcopum pro audi-

auditis sollicitum somnus oppresserat, visus est ei frater astare defunctus, facie squallidus, & barbâ ex una parte turpiter depilatus. Cui super hac re stupido, ac miranti, interrogantíque, quis tantæ homo temeritatis fuerit, qui talem Imperatori contumeliam inferre præsumpsisset? sanctus Imperator respondit: *Tu hæc fecisti, qui me, & Sanctos Dei, quos rebus à DEO mihi concessis spoliare disposuisti. Cave jam deinceps frater ab hac temeritate tua, ne gravi percussus animadversione districti Judicis pœnam luas terribilem, quia horrendum est DEI judicium.* Móxque visio disparuit, & experrectus de somno Episcopus valde perterritus fuit. Manè autem facto, cùm diu expectatus ad Conventum Procerum non veniret, Regina pro filio sollicita missis nuntijs obnixè rogavit, ut adveniens promissa pridem perficeret; ille verò tantâ se infirmitate gravatum asseruit, ut neque de lecto surgere, neque pedem ullatenus posset movere. Cúmque rogaretur, ut se in lecto ad Conventum portare pateretur, quo vel sic ejus perficeretur promissio, non acquievit: sed palàm se in Deum, & Sanctos ejus graviter peccâsse liberâ voce proclamavit; & sic illa pravorum conspirantiũ temeritas illusa conticuit, & fundatio permansit.

S. Heinricus fratri apparuit.

Heinricus fit Rex III.

Anno prænotato, Conradus Imperator consensu Principum Heinricum filium suum Regem constituit, cui Cunegundem filiam Regis Danorum Sponsam matrimonialiter copulavit. Quæ cùm aliquamdiu cum eo mansisset, & objectum adulterij crimen duello pueruli parvissimi contra falsum delatorem magnum hominem publicè diluisset, ad suos unde venerat, redijt: & neque minis, neque precibus unquam induci potuit, ut cum Sponso maneret diutiùs, aut in ejus matrimonium consentiret.

Imperator Exercitum movit in Poloniam.

His quoq; temporibus in principio Regni Conradi II. Imp. Dux Polonorũ Bolislaus, quem S. Heinricus noviter imperio compulit esse subjectum, se ipsum Regem constituere voluit, sed morte præventus, hanc suam cogitationem non implevit, cujus filius Misicho patri mortuo in Ducatu Poloniæ succedens, arrogantiâ plenus fratrem suum Ottonem de Polonia expulit, & Regem se facere, atque penitus ab Imperio abalienare patris imitatione cogitavit. Quod cùm Imperatori Conrado innotuisset per Ottonem, qui ad eum confugerat, cum magno exercitu Poloniam ingreditur; cujus adventu Dux Misicho perterritus, cùm tantæ multitudini non posset resistere, fugit ad Udalricum Ducem Bohemiæ, qui & ipse tunc temporis hostis, & rebellis erat imperio, quem Bohemorum Dux se traditurum Imperatori non requisitus ultro pollicitus est, sperans per hoc ad ejus gratiam posse pertingere. Sed Imperator Conradus hanc ejus perfidiam detestatus, quidquid pollicebatur, contempsit. Tandem Misicho gratiam Imperatoris postulans obtinuit; Ducatum ab eo Polonorum nomine imperij in feudum accepit, seque cum universa gente sua imperio submisit, & coronam, quam pater ejus fieri fecerat, ad manus ejus resignavit.

MXXVII.

Ano Monasterij vacantis XXVI. Bruno Episcop. Augustensis, & Welfo Comes de Schevveren subortâ inter eos gravi dissensione prædas, & incendia inter se mutuò hostiliter agunt. Ernestus Dux Suevorum privignus Conradi Imperatoris, Gisilæ Reginæ ex priore marito filius, & Welfo

Ernestus Dux Suevorum.

Comes

Comes suprà dictus Imperatori rebellare statuunt, prædas contra eum facientes, & spolia.

Claruit hisce temporibus in Anglia Egelvotus Monachus nostri Ordinis, & postea Cantuariensis Episcopus, vir in divinis scripturis eruditus, & sæcularium litterarum non ignarus, vitâ, & conversatione sanctissimus, Advocatus pauperum pientissimus, cujus hortatu Cynito Rex Angliæ multas faciebat eleemosynas, præsertim ad Ecclesiam Carnotensem, cui tunc præerat Fulbertus Præsul, doctus, atque sanctissimus, cujus suprà fecimus mentionem, anno vacantis Monasterij sexto decimo. Scripsit autem sanctus iste Archiepiscopus Egelvotus inter cætera ingenij sui opuscula de laudibus Deiparæ Mariæ semper Virginis Opus pulcherrimum, & quasdam non inelegantes Epistolas.

Claruit & Adelmannus ex Clerico Leodiensi, Episcopus Brixiensis in Longobardia sub Archiepiscopatu Mediolanensi, Fulberti Carnotensis Episcopi quondam Auditor, atque discipulus, vir in omni varietate scripturarum doctissimus, metro exercitatus, & prosâ, qui scripsit ad Berengarium Turonensem quondam apud Fulbertum Condiscipulū suum tunc errare, & perversè dogmatizare incipientem, valde prolixè, & amicè illum corripiens, de corpore Domini librum unum. Cætera, quæ scripsit, ad notitiam nostræ lectionis udhuc non venerunt. Adelmannus Episc. Brixiensis.

MXXVIII.

Anno Monasterij vacantis xxvii. Indictione Romanorum undecimâ, quintâ die Mensis Januarij, obijt Lutgerus Monachus, & Scholasticus Cœnobij sancti Michaelis Luneburgensis in Saxonia, Ordinis Divi Patris nostri Benedicti, de quo dictum est anno Monasterij Hirsaugiensis vacantis tertio, qui scripsit inter alia ingenij sui opuscula: in Isaiam Prophetam. In Cantica Canticorum. In Proverbia Salomonis. In Evangelium Matthæi, & alia plura, quæ nos latent. Lutgerus Monachus Luneburgensis.

Anno prænotato, Ernestus Dux Suevorum filius Gisilæ Imperatricis, & Welfo Comes suprà dicti post longas dissensiones, & plurima damna, quæ prædando, & incendendo pauperum domos, & villas Imperio quantùm prævaluerant, intulissent, monitione tandem, & interventu Gisilæ Imperatricis in deditionem Conradi venientes admissi sunt.

MXXIX.

Anno Monasterij vacantis xxviii. Bruno Augustensis Episcopus, frater sancti Heinrici Imperatoris obijt, qui, ut suprà dictum est, sancto fratri suo multas quondam irrogavit injurias, sed post mortem ejus semel in visione correptus animum à malè cœptis revocavit, & gesta jam fratris defuncti non solùm non improbavit ampliùs, sed quantùm potuit viribus totis defendere, & manu tenere usque ad mortem studuit. Bruno Augustensis Episcopus moritur.

Claruit his temporibus Didacus ex Monacho nostri Ordinis Cœnobij, ut ferunt, Corbejensis in Saxonia post Gaudentium fratrem sancti Adelberti Martyris Episcopus Pragensis in Bohemia, eo tempore sub Metropolitano Ecclesiæ Moguntinæ: vir in divinis scripturis doctus, & prædicator inter multos præcellenter egregius, qui verbo, & exemplo multos ad viam justitiæ, & veritatis erudiens, commissum sibi gregem strenuè gubernavit.

MXXX.

Anno Monasterij vacantis xxix. Rupertus Gallorum Rex pijssimus, atque doctissimus non sine opinione sanctitatis obijt, de cujus ingenij vigore, scriptis, & Christianissima conversatione latiùs dictum est anno Conradi Abbatis septimo: cui Heinricus filius in regno paterno successit, & super Gallos xxx. annis regnavit. Contra hunc Heinricum mater ejus proprio nomine Constantia, cum alijs certis regni proceribus conspiravit. Maluisset enim fratrem suum Rupertum Ducem regno præsidere, quàm filium. Heinricus autem prævaluit, & omnes sibi adversantes in brevi tempore superavit. Eodem anno Itali conjuratione factâ contra Imperatorem Conradum, Stephanum Pannoniæ Regem vocant in auxilium. Qui precibus eorum consentiens, non parvum suorum exercitum in Lombardiam destinavit. Quod cùm Imperatori Conrado fuisset nunciatum, collectis copijs Ungariam ingreditur, & omnia igne devastans, & ferro, contumeliam sibi factam acerrimè vindicavit. Stephanus autem Rex tantis se copijs Conradi videns haud posse resistere, pacem & amicitiam Imperatoris petijt: quam datis obsidibus, & juramento impetravit. Interea verò quòd Imperator Conradus cum exercitu morabatur in Ungaria, Ernestus Dux Suevorum privignus ejus, Welfo Comes, Wernherus comes, & quidam alij denuo conjurantes contra Imperium, & Conradum, gravem in regno tumultum suscitârunt. Qui cùm rapinas & incendia more suo peragerent, indignati fidem Imperatori servantes contra eos procedunt ad prælium: in quo consertis manibus Dux Ernestus xvii. die mensis Augusti occiditur: Comes Wernherus cum multis alijs in eodem certamine peremptus occubuit. Conradus Imperator in Alemanniam reversus de Ungaria, cùm omnia reperisset turbationibus plena, citò pacem & concordiam reformare studuit: & Ducatum Suevorum postulante Reginâ Hermanno privigno suo fratri Ernesti commendavit.

Imperator devastat Ungariam.

Ernestus Dux Suevorum occiditur.

MXXXI.

Anno vacantis Monasterij xxx. mortuus est Waltherus Ecclesiæ Spirensis xxii. Episcopus, qui multa Ecclesiæ suæ prædia, & privilegia impetravit ab Imperatoribus S. Heinrico, & Conrado secundo. Huic in Episcopatu Nemetensi successit Regingerus, & parvo tempore præfuisse legitur, mensibus videlicet tantùm duobus. Regingero autem post menses duos mortuo Reginbaldus in Episcopatu Nemetensi populi simul & Cleri consensu successit, & Præfuit annis x. & aliquot diebus, vir magnificus amator Cleri, & Doctor populi multùm egregius, qui multa bona fecit Ecclesiæ suæ: sicuti patet in viginti quatuor versibus, quos à se compositos coronæ inscripsit. Ejus tempore Conradus Imperator secundus majorem Ecclesiam Beatæ Mariæ semper Virginis Spiræ, sicut dicemus, novam fundare cœpit.

Anno prænotato Aribo Mnguntinæ sedis Archiepiscopus obijt, vir doctus, nec minus vitæ merito venerandus: cui sanctus Bardo Monachus nostri Ordinis & Abbas in Archiepiscopatu succedens, præfuit annis xx. vir doctus in Scripturis sanctis, & morum religione multum illustris, ac venerabilis. De cujus Abbatia, unde fuerat in Pontificem assumptus, certam hac vice non possumus dare sententiam, propter multiplicem scriptorum diversitatem, quorum alij asserunt fuisse Fuldensem

S. Bardo fit Archiepisc. Moguntin.

post

post Richardum: alij Hirsfeldensem post Arnolphum: & alij Augiensem post Bernonem. Major tamen pars Fuldensem Abbatem illum fuisse post Richardum confirmant.

His ferme temporibus Conradi Imperatoris celebratum fuit Concilium Episcoporum & Abbatum ejus mandato generali apud villam Triburiensem, in quo multa fuerunt constituta, quorum aliqua novitates quasdam introduxerunt multorum animos turbantes. Synodus Triburiensis.

MXXXII.

Anno Monasterij vacantis XXXI. Rudolphus Burgundionum Rex, qui avunculus erat Gisilæ Imperatricis, jam moriturus Heinrico filio Conradi Imperatoris nepoti suo diadema regni Burgundiæ misit, & eum Regem super Burgundiones Testamenti vigore constituit. Quod ægrè ferens Otto Comes Parisiensis, cùm ad se regnum illud hæreditario pertinere jure crederet, magnum paravit exercitum, & Heinricum præveniens violenter occupat regnum. Quæ temeritas cùm innotuisset Conrado Imperatori, Burgundiam cum exercitu potenter intravit, & regnum illud sibi totum subdidit: Ottonémque, & omnes terræ illius Principes in deditionem accepit, extinctóque regio titulo Burgundiam in provinciam redegit: cui deinceps non Reges, sed Duces imperij feudales nomine præfecti sunt. Rudolphus Rex Burgundionũ ultimus.

Eodem anno mortuus est Joannes Papa XX. cui Benedictus ejus nominis IX. successit: & præfuit annis XIII. mensibus III. quem Romani tanquam ignavum, & nullius pretij virum dejecerunt: substituentes ei Joannẽ Sabinensem Episcopũ, quem Sylvestrum III. appellârunt. Quo etiam post XLIX. dies pulso, Benedictus ad summum Pontificatum revocatus est.

Claruit his temporibus Campanus Philosophus natione Italus, patriâ Lombardus: in Mathematica & Astronomia eo tempore summus, qui scripsit de computo Ecclesiastico insigne volumen. De compositione quadrantis librum. De Calendario similiter unum librum non spernendum. In Astronomia etiam complura: & alia diversa scripsisse dicitur, quæ ad notitiam nostræ lectionis adhuc minimè venerunt. Campanus Astronom.

MXXXIII.

Anno Monasterij vacantis XXXII. Meginhardus Episcopus Herbipolensis moritur XXI. die mensis Septembris: cui Bruno vir sanctissimus in Pontificatu Wirzburgensis Ecclesiæ succedens præfuit annis XI. mense uno, diebus XIV. vir per omnia Deo & hominibus justus, doctus & Christianæ Religionis cultor, & propagator integerrimus: qui cùm in divinis scripturis studiosus esset, & multùm eruditus, inter alia scripsit, & comportavit super toto Psalterio Commentariorum opus insigne: cui præfationem, & pulchras difficilium quæstionum declarationes præmisit. Si quid amplius in scripturis edidit, ad notitiam nostræ lectionis non pervenit. Sanctus hic Bruno Imperatori familiaris, & multùm charus extitit: cujus ut legitur, patruelis fuit. Episcopus autem factus in omni sanctitate & justitia vivere omni tempore diligentissimè studuit, & omne bonum, quod verbo docuit, prius opere demonstravit. Ecclesiam majorem S. Kyliani Martyris in civitate nimiâ vetustate ruinosam, ac more priscorum simplicem à fundamentis novam construxit: & omne patrimonium suum, quod in Saxonia habuit, unde nationis fuit, ad structuram & ornatũ ejusdem Ecclesiæ impendit. Eccl. Herbipolensis major fundata.

Monaſteri. in Lyntpurg fundatur.

Anno Domini prænotato Julij menſis die XII. Conradus Imperator mane horâ quartâ primum lapidem in monte Lympurg pro Monaſterio noſtri Ordinis conſtruendo poſuit: quod per ſe inchoans, per filium in XII. annis feliciter perfecit. Conſtruxit autem inſignem valde Eccleſiam, quam in honorem S. Dei genitricis Mariæ, ac vivificæ crucis voluit conſecrari. Locus hujus Monaſterij Lyntpurgenſis antea fuit caſtrum, quod ipſe Conradus jure hæreditario poſſidebat, tribus à Wormatia, & totidem à Spira diſtans milliaribus. Cujus Eccleſia magna fuit atque pulcherrima, pedes in longitudine excedens quinquaginta & ducentos, in latitudine verò centum quadraginta. In qua fuerunt Altaria viginti: & reverà non memini me noſtri Ordinis Eccleſiam vidiſſe majorem ac pulchriorem. Columnis ex ſolido lapide ab introitu, uſque ad chorum viginti magnis fuit ſubnixa: quarum unaquæque in longitudine pedes habebat XX. & in circumferentia latitudinis cubitos geometrales binos ferme continebat. Erectæ ſtabant ſuper baſes magnas & quadratas, capitella ſimilis formæ & magnitudinis habentes, ſuper quibus muri ab utraque parte in modum ſemicirculi uſque ad tectum extendebantur. Conſummato tandem Monaſterio cum Eccleſia & cunctis manſionibus ad habitandum neceſſarijs, Monachis & Abbate ſub Regula S. Benedicti Deo militantibus traditur: & multis prædijs, redditibus ac proventibus tam à Conrado Imperatore, quàm ab Heinrico tertio ejus filio pro dote ſublimatur.

Año 1470. Lyntpurg deſtruitur.

Stetit hoc inſigne Cœnobium ab hinc annis 470. & multi ſanctiſſimi viri per ſucceſſum temporis in eo claruerunt. Tandem evolutis annorum circulis, quos diximus, noſtris, pro dolor! diebus, anno videlicet Dominicæ Nativitatis, 1504. bello Imperij contra Philippum Bavariæ Ducem Rhenique Palatinum Comitem, ac Principem Electorem nimis crudeliter ſæviente, datam ſibi occaſionem gaudentes æmuli Monachorum Chriſtianæ Religionis deſertores inimici Dei, quidam latrunculi ſervitores conductitij comitis Emichonis ex Lynigen de Duroburgio caſtello vicino, cum furore & impetu exeuntes tricesimâ die menſis Auguſti, Monaſterium cum Eccleſia & univerſis ædificijs igne ſuppoſito incenderunt, ac funditus deſtruxerunt, ut ſuo tempore, & loco plenius dicetur.

Major Eccleſia Spirenſis fundatur.

Eodem die Conradus Imperator primario lapide in monte Lyntpurgenſi mane poſito, feſtinanter ad civitatem Neometenſem proficiſcitur: & priore Eccleſiâ cathedrali prius depoſitâ, pro nova conſtruenda Lapidem ſimiliter primum poſuit: quam perfectam, in honorem Beatiſſ. Dei Genitricis ac D. Papæ, & Martyris Stephani prioris patroni conſecrari mandavit: verùm præventus morte neutram complere Eccleſiam potuit, quas tamen ipſo præcipiente filius ejus Heinricus tertius magnificè conſummavit. Multa uterque ad hanc Neometenſem Eccleſiam beneficia contulit, eámq; in ſepulturam Regum Romanorum uterq; ordinavit.

Eccleſia S. Guidonis fundatur.

Item eodem anno & die, quibus fundamentum Conradus Eccleſiarum in monte Lyntpurg, & in Spira majoris locaverat, lapidem primarium ſimiliter poſuit tertium, ad Eccleſiam S. Joannis Evang. in urbe Neometenſi prædicta, quæ hodie S. Guidonis appellatur. Miranda & ſempiternis celebranda laudibus in Deum devotio Conradi Cæſaris, qui uno die trium inſignium Eccleſiarum fundamenta jejunus poſuit, quas

maxi-

maximis prædijs, & possessionibus ad sustentationem servientium Domino, in prima Monachorum, in 2. & 3. Canonicorum magnificè dotavit. Idcirco memoria ejus in Benedictione est, & præmio in cælo donatur cum omnibus sanctis perpetuò coronatus.

MXXXIV.

Anno Monasterij vacantis XXXIII. Conradus Imperator expeditionem fecit contra Ottonem, ut supra diximus, comitem Galliæ Celticæ in Burgundiam, & in manu valida eam Imperio subjecit, unà cum omnibus ad Regnum Burgundionum pertinentibus, extinctóque regio titulo terram in provinciam commutans, Ducem ei præposuit. Inde rebus in Germania & Burgundia ex voto compositis, cum magnis copijs in Lombardiam profectus est, & bellum indixit Mediolanensibus, qui conspiratione factâ mandatis ejus obedire contempserant. Territi omnes, præter Mediolanenses, Imperatoris adventu, ultro sese in ejus deditionem tradiderunt; unde Mediolanum obsidione vallavit, quam se penitus desolaturum comminatus fuerat, propter impiam civitatis conspirationem. Qui cùm in die S. Pentecostes S. Brunone Herbipolensis Ecclesiæ Pontifice, in quadam capella juxta mœnia civitatis celebrante, Missam suo more devotus audiret, subitò contigit horrendos tonitruum perstrepere mugitus, tantásque fulgurum coruscationes ingruere, ut conturbatis omnibus, aliqui nimiâ turbatione agitati mente excederent, nonnulli & spiritum exhalarent. Interea Bruno Episcopus beatum Ambrosium vidisse comminantem Imperatori mortis periculum legitur, nisi à Mediolani excidio, quod mente gerebat, desisteret. Itaque Imperator Brunonis consilio acquiescens, pacem cum Mediolanensibus fecit; Principes tum factionis aliquos fecit occidi, & reliquos in exilium relegari: inter quos Archiepiscopum, conspirationis reum, apud Aquilejam relegavit in exilium; qui tamen postea sine Imperatoris consensu clam aufugit, & denuo conspirationem fecit. Imperator à Mediolano discedens, Cremonam profectus est; cui in medio ferme itineris Benedictus Papa nonus obviam venit; quem cum multo honore dimittens, ipse propter calorem æstatis in montana secessit.

Imperator capit Burgundiam.

Mediolanũ obsidione cingitur.

Interea Otto Comes Celticus juramenti contemptor, & violator factus, Imperatori denuo rebellare statuens, exercitum ducit in Burgundiam; cui milites ad præsidium regionis ab Imperatore positi, cum cæteris fidelitatem, quam juraverant, servantibus, occurentes viriliter procedunt ad prælium, & factâ congressione, ipse Otto Comes occiditur; cujus vexillum in signum victoriæ statim ad Imperatorem destinatur. Et sic Burgundia legibus obedire coacta fuit imperialibus.

Otto Comes Celticus perimitur.

MXXXV.

Anno Monasterij vacantis XXXIV. Pagani, qui dicebantur Lintici, Saxonibus multum infesti cum multitudine suorum fines Saxoniæ aggressi, castellum, quod Wirbina vocatur, capiunt: & multa Christianorum millia occidunt: alios autem captivos abducunt. Audiens hanc fidelium cladem Christianissimus Imperator Conradus magnum suorum exercitum congregans, contra gentiles ipsos properat: & aggressione factâ Domino largiente victor extitit: & quia crudele videbatur omnes perdere, quamvis essent eo tempore infideles, sibi & sacro Imperio

 tribu-

tributarios fecit. Existimatio quorundam est, hunc populum esse, qui hodie Prussiam & insulas inhabitat. Anno prænotato Piligrinus Archiepiscopus Coloniensis, in præsentia Conradi Imperatoris, & multorum Episcoporum, Principum & Abbatum, cryptam cum tribus altaribus sub choro Ecclesiæ Monasterij Lyntpurgensis nostri Ordinis, de quo supra dictum est, solenniter consecravit. Iste Archiepiscopus Piligrinus Scotos Monachos nostri Ord. in Colonia in Monasterio S. Martini Dño in sinceritate famulantes, odio singulari, ob quam causam nescio, persequebatur. Quodam ergo die parùm ante vitæ suæ diem extremum, dixit ad Eliam Scotorum Abbatem: *Cùm rediero de Curte regia: omnes vos Scotos expellam de Colonia.* Cui Elias constanter respondit: *Si vivus redierit ad Coloniam de Curte Piligrinus, non habitat in nobis pauperibus Christus.* Quàm autem vera fuerit hæc prophetia Eliæ Abbatis, mortis sequentia demonstravit.

Monachi Scoti in Colonia fuerunt.

MXXXVI.

Anno Monasterij vacantis xxxv. Indictione Romanorum quartâ mortuus est Piligrinus Archiepiscopus juxta verbum Abbatis Eliæ, & vivus ad Coloniam non est reversus, sed mortuus. Vir alioquin bonus, & ab infantia sub Monastica vita in Cœnobio S. Burckardi prope Herbipolim regulariter educatus, natione, ut supradictum est, Francus Orientalis ex Comitibus de Rotenburgo, nepos S. Heriberti Archiepiscopi Coloniensis, Prædecessoris videlicet sui. Huic in Archiepiscopatu Ecclesiæ Coloniensis successit Hermannus filius Comitis Palatini Rheni Ettelonis, de quo supra diximus, anno tertio decimo Cœnobij S. Aurelij vacantis, qui frater erat S. Cunigundis Imperatricis, & fundavit Monasterium Bruvviler prope Coloniam. Fuit autem Hermannus iste præsul magnificus, & non minus sapientiâ, & vitæ merito, quàm sanguine clarus: qui præfuit Ecclesiæ Coloniensi strenuè annis ferme viginti, & multa bona coram Domino fecit. Ejus Germanus fuit Eberhardus post Bopponem Archiepiscopus Trevirorum.

Piligrinus Coloniens. Archiepisc. moritur.

Anno prænotato Arnolphus Abbas Hirsfeldensis, quem sibi Successorem in Abbatia S. Gothardus reversurus ad Monasterium suum Altha substituerat, fit Episc. Ecclesiæ Padelbrunensis, vir ad regimen animarum multum idoneus: in divinis scripturis doctus: eloquio disertus, & prædicator Dei sermonum egregius: nec minus sanctimoniâ vitæ, quàm eruditione ac multitudine scientiæ illustris ac venerabilis. Hoc anno Conradus Imperator filio suo, Regi Heinrico Gundhildem, sive ut alij scribunt, Cunegundem filiam Cnuthonis Danorum Regis, ut dictum est anno vacantis Cœnobij vicesimoquinto, copulavit uxorem. Quæ ad navem ducta est, stipantibus omnibus Daniæ proceribus, & in expensis multa conferentibus: quæ ad sponsum perveniens, multo cum eo tempore fuit. Tandem adulterij accusata, puerulum quendam corpore nanum, quem secum ex Dania adduxerat, contra delatorem giganteæ molis hominem, ad monomachiam opposuit, cæteris clientibus, mortis timore refugientibus: suscepto duello insimulator per miraculum Dei ad ostensionem Innocentiæ mulieris, succiso poplite, enervatus est. Gundhildis autem post victoriam viro suo repudium dedit, & nec minis nec blanditijs induci potuit, ut ulterius manere cum eo consentiret, sed gratias agens liberatori suo Domino Deo, virum, sæculum, regnum, & om-

Henricus Rex primâ ducit uxorem Gundhildem.

& omnes mundi voluptates contemnens, pro Christi amore deseruit, & Monasterium intravit. Monialis autem facta, in omni puritate vitam suam custodiendo instituit, & consummato vivendi cursu ad Dominum migravit. Henricus autem Rex aliam post repudium prioris sibi datam uxorem duxit, Agnetem videlicet filiam Wilhelmi Comitis Pictaviensis, de qua genuit Heinricum, qui ejus nominis IV. Rex, post eum imperavit, & duas filias, quarum prima fuit nomine Gisila Monialis nostri Ordinis in Gandersheim: secunda verò Adelhaidis vocabulo, in Monasterio S. Servatij nostri Ordinis in Quedelnburg, Abbatissa fuit. Agnes uxor Heinrici Regis II.

MXXXVII.

Anno Monasterij vacantis xxxvi. die mensis Aprilis sextâ, visa est in cælo inter orientalem, & australem plagam, ignea trabs, miræ magnitudinis, quæ currens super solem jam ad occasum vergentem, visa est in terram cadere, cujus vestigia in aëre postea diu apparuerunt.

Anno prænotato S. Bardo ex Monacho Archiepiscopus Moguntinus decimâ die Mensis Novembris, in præsentia Conradi Imperatoris secundi, Henrici Regis tertij multorúmque Episcoporum Principum & Abbatum, Majorem Ecclesiam S. Martini in Moguntia consecravit.

His temporibus in Apulia, fuit quædam statua lapidea, quæ stabat in campo à multis temporibus erecta, habens circa caput suum æreum circulum, in quo sic erat scriptum: *Calendis Maij oriente sole habebo caput aureum.* Multis ibidem steterat annis: & nemo quid significaret, intelligere curavit. Quam videns quidam Saracenus à Christianis eo tempore captivus, & intelligens Mysterium scripturæ, in Calendis Maij oriente jam sole notavit umbræ capitis statuæ terminum, & ibi suffodiens terram, thesaurum infinitum reperit; quem pro liberatione sui spontaneus dedit. Magni thesauri mirabilis inventio. Anno etiam præscripto, 1. die mensis Junij S. Simeon, ex Monacho Eremita solitarius inclusus apud Treviros moritur: cujus vitæ sanctitas, mox infinitis ad tumbam ejus miraculis declaratur. Unde Boppo Reverendissimus Trevirorum Archiepiscopus, missâ legatione ad Sedem Apostolicam, à Benedicto Papa nono canonizari sanctum Patronum suum Simeonem precibus impetravit. Cujus vitam, & miraculorum partem Eberwinus Tholejensis Abbas, ex commissione Bopponis Archiepiscopi, ut supra dictum est anno Monasterij vacantis quarto decimo, satis ornato, & luculento scripsit, & digessit eloquio. Hujus sanctissimi viri Simeonis græcum Psalterium antiquis Græcis litteris, pulchris, parvis, sed optimè legibilibus scriptũ memoratus Abbas ejus vitæ scriptor, ab Archiepiscopo Boppone oblatum, pro memoriali accepit: quod in Tholejensi Monasterio vidimus & legimus, ac quatuor folia, reliquiarum loco, à Gerardo Abbate impetravimus. S. Simeon apud Trevirim moritur.

MXXXVIII.

Anno Monasterij vacantis xxxvii. qui fuit annus à primæva ipsius Cœnobij sancti Aurelij Hirsaugiensis fundatione ducentesimus, à mundi autem creatione sexies millesimus ducentesimus tricesimus septimus, à conditione urbis Romæ millesimus, septingentesimus octogesimus octavus, Indictione Romanorum sextâ S. Cunegundis Imperatrix Heinrici quondam Imperatoris Conjunx, & relicta vidua, Cœnobij Confugiensis Fundatrix, & Sancti-Monialis fæmina, cum Hermanno Duce Suevorum, Ducentesimus annus Monasterij. S. Cunegundis Imperatrix.

&c alijs multis devotis perſonis, causâ devotionis, & orationis Romam proficiſcitur, completâque ſuâ peregrinatione, ad Monaſterium devota revertitur, & multò poſt elapſo tempore infirmata, ſacramentiſque munita ſalutaribus, feliciter ad Dominum migravit. Cujus corpus in Eccleſia Babenbergenſi, juxta ſepulchrum Domini & Mariti ſui Heinrici Imperatoris quondam ſepelitur, anno poſt ejus dormitionem 10. ad ſacrum cujus tumulum Omnipotens Deus infinita miracula operatur, ab illo tempore uſque in præſentem diem. Deinde poſt annos ferme centum, & ſeptuagin ta propter crebra ejus miracula per Innocentium Papam III. Sanctorum Catalogo inſcribitur, & canonizatur.

Erhardus Monachus Corbejæ.

Claruit his temporibus Erhardus Monachus in omni ſcientia ſcripturarũ doctiſſimus, Adelgeri Monachi, & Scholaſtici quondã Auditor, atque diſcipulus, qui Rogerio Monacho, de quo ſupra dictũ eſt anno vacantis Monaſterij XIII. in regimine ſcholarum, ante annos decem & octo, ſicut patet ex computatione temporis ſucceſſerat, & multos diſcipulos in omni genere doctrinarum inſtituit. Hic inter cætera ingenij ſui opuſcula ſcripſit in quinque libros Moyſis, non ſpernendæ lectionis Commentaria: quorum ſtudio ſuos Auditores Monachos reddidit doctiores. Sermones quoque & Homilias complures dictavit ad fratres elegantes. De Reſurrectione mortuorum ſcripſit plenum eruditione Tractatum. Scholis ferme præfuit annis triginta, & multa ſcripſit, quorum notitiam non habemus.

Anno etiam prænotato, mortuus eſt Golſcherus Monachus, & Scholaſticus Cœnobij S. Matthiæ Apoſtoli in Suburbano Trevirorum, de cujus ingenio, & lucubrationibus dictum eſt anno Monaſterij vacantis XI. Cui in regimine ſcholarum ſucceſſit Lampertus Monachus dictus de Legia, vulgariter de petra, vir & ipſe doctus, & in omni genere ſcripturarũ exercitatus, qui ſcholis præfuit annis XXIX. & multos Auditores ad optima ſtudia inſtituit. Scripſit & metro, & proſâ complura opuſcula, ex quibus referuntur ſubjecta. De miraculis Sanctorum libros quinque. De S. Agricio Archiepiſcopo Trevirorum librum unum. Vitæ S. Matthiæ Apoſtoli librum unum. Sermones inſuper varios, & diverſa Carmina in laudem Sanctorum compoſuit.

Lampertus Monachus Trevirenſis.

Anno item prænotato, mortuus eſt Hermannus Dux Suevorum Filius Giſilæ Imperatricis, & privignus Conradi Imperatoris II. Poſt quem Otto Comes Ducatum Allemanniæ, qui & Sueviæ, de manu Conradi Imperatoris ſuſcepit, & annis ferme decem ducavit.

MXXXIX.

Conradus Imperator II. moritur.

Anno Monaſterij vacantis XXXVIII. die menſis Junij 4. Conradus Imperat. II. moritur, & in Eccleſia Spirenſi, quam à fundamentis novam erexerat, cum honore ſepelitur. Paulo antequam tempus moriendi ejus inſtaret, Romam orationis causâ profectus fuerat, & reformatâ inter Pontificem Benedictum IX. & cives pace, exercitum duxit per Apuliam, ubi Græcos & Nortmannos diſſentientes ſimili authoritate ad concordiam revocavit. Inde per Adriaticum mare navigans, venit in Holandiam, & in civitatem proficiſcens Trajectenſem inferiorem ex corruptione marini aëris, quam hauſerat, cœpit graviter infirmari. Vocans igitur filium ſuum Heinricum, ubi ſe vidit moriturum, ſerioſius illi commiſit,

misit, quatenus Ecclesias Spiræ, & in Lyntpurg à se incœptas perfectè consummare, ac sufficienter dotare non omitteret: sed omnia, quæ ad eorum decorem pertinent, quantocius adimpleret. Promittit filius Patri omnia se facturum, quæcunque mandâsset, sicuti & mox postea fideliter in opere demonstravit. Commendavit deinde filium Principibus, qui secum aderant, rogans, ut illi tanquam Imperatori suo in omnibus fideliter assisterent. Et facto more Imperatorum testamento Sacramentis munitur Ecclesiasticis, moriénsque apud Trajectum inferius Spiræ tumulatur.

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato, Regenbaldus Ecclesiæ Neometensis XXIV. Episcopus. XIII. die mensis Octobris moritur: vir sempiternâ memoriâ dignus, utpote qui satis utiliter populo sibi commisso præfuit: quem non minus bonæ conversationis exemplo, quàm sanctæ prædicationis verbo pascere, & instruere consuevit. Cui successit in Pontificatu Ecclesiæ Spirensis Sigebotho, & præfuit annis, ut fertur XI. sub quo Heinricus Imperator III. Conradi supradicti filius Ecclesias Lyntpurgensem & Spirensem gloriosè consummavit. Et eodem anno. XXII. die mensis Augusti eclypsis fuit solis.

Fabula Gotfridi Viterbiensis de fundatione Monasterij Hirsaw.

Libet isthic morari parumper, & fabulam Gottfridi Viterbiensis de Conrado Imperatore secundo ejúsque filio Heinrico tertio, & fundatione Hirsaugiensis Monasterij pro viribus refellere: & quàm sit conficta, & inconveniens ac dissona veritati, rationibus demonstrare, sic enim in suo Pantheon dicit de Conrado & Heinrico metro simul & prosâ. Conradus secundus nulli pacem violanti parcebat; unde Comes Lupoldus violator pacis timens occidi ab Imperatore fugit in sylvam remotissimam, ibique cum uxore sua solus in tugurio latitabat. Contigit Imperatorem in venatione casu errantem illuc divertisse, & cum Lupoldo hospitium nocte illâ habuisse in tugurio. Mediâ nocte Comitis uxor masculum peperit; quo vagiente vox tertiò de cælo intonuit: *O Imperator infans iste erit tibi gener & hæres.*

Vocem audivisse Cæsarem dicit.

Hac voce tertiò auditâ territus Imperator, surgit de strato, & inventis duobus è familia sua dixit: *Ite, & occidite illum infantem, & cor ipsius repræsentate mihi.* Qui euntes accipiunt infantem, & ejus miserti non occiderunt eum, sed super arborem ponunt, & ibidem vagientem dimittunt: Regi autem repræsentant cor leporis, pro corde infantis. Transiens postea inde Dux quidam, invenit & deportat infantem uxori suæ sterili, fingensque illum de se genitum, ut filium educari fecit. Deinde post annos plures, Imperator videns illum infantem in domo Ducis juvenem, jam formâ decorum assumit in Satellitem sibi, patre invito; & cœpit paulatim suspicari, ne fortè Sylvani illius rustici (ut ipse putabat) sit filius, quem jusserat infantem occidi.

Juvenem misit cum litteris ad Reginam.

Ut ergo fieret à suspicione liber, misit illum ad Reginam Aquisgrani morantem, cum litteris in hunc modum formatis, ipso nesciente puero, quid in Epistola contineretur: *Mandamus tibi, O Regina, sub pœna mortis, quatenus mox visis his litteris nostris, hunc facias puerum sine aliqua dilatione vel contradictione occidi: quod si non feceris, te noveris occidendam.* Pergebat puer, velut alter Urias internecionis propriæ nuntius; qui pro hospite receptus nocte in domo cujusdam sacerdotis, & lautè refectus, tam ab itinere fatigatus, quàm gravatus à vino fortiter cœpit obdormire. Sacerdos autem curiositate ductus, cùm vidisset bursam cum litteris à

teris à

teris à collo pueri dependentem, litteras rapuit, cautè aperuit, legit, raſitque præceptum mortis, & in hunc modum reſcripſit: *Quatenus mox viſis his litteris noſtris, huic puero filiam noſtram per nuptias ſolemnes tradas uxorem.* Clauſitque litteras denuo cautè ſacerdos, & in burſam viatoris, ipſo penitus ignorante repoſuit. Manè conſurgens puer, iter ſuum continuat, veniensque ad Palatium Aquiſgrani Reginæ dat litteras, ut videbatur ſanas & integras, quas ab Imperatore Conrado accepit. Regina cernens annulum Regis, & manum ſcribentis agnoſcens, obſtupuit, filiam mox iuveni uxorem dedit, ac nuptias cum ingenti pompa celebravit. Poſthæc Imperatori nunciatur à dicentibus, quàm ſolemniter nuptiæ filiæ ſuæ, in Aquenſi palatio celebratæ fuerint; qui nimiùm ſtupens, à duobus armigeris, qui puerum juſſi fuerant occidere, à Duce quoque Heinrico, & ſacerdote comperiens ordinem rei geſtæ, ordinationi divinæ neminem poſſe reſiſtere didicit, vocatóque ad ſe Genero jam ſuo, poſt ſe regnaturum inſtituit. In loco autem illo, ubi puer iſte Heinricus fuerat natus, poſtea nobile Monaſterium fuit conſtructum, quod uſque in hunc diem Hirſaugia vocatur.

Filia Imperatoris puero copulatur.

Cauſa refutatiõis hujus fabulæ.

Hæc eſt ſumma congeſtionis fabuloſæ, quam penitus ſilentio pertranſiſſem, niſi omnino veritati manifeſtè eſſet contraria, & huic noſtræ compilationi, de fundatione Hirſaugienſis Monaſterij adverſa. Addo, quòd viri alioquin graves, & eruditi quidam Hiſtoriographi, Gotfridus Presbyter Viterbienſis, Martinus Prædicator, Hermannus quoque, & pleríque alij principium, fundationémque memorati Hirſaugienſis Cœnobij neſcientes, præſcriptam fabulam ſecuti, ab Heinrico Imperatore III. Conradi filio, exiſtimant ſumpſiſſe initium; quæ opinio, cùm & falſa ſit, & compilationi huic noſtræ prorſus contraria, operæ pretium fore credimus, ſi præſcriptam fabulam rationibus apertis confutemus.

Primum falſitatis argumentum ex illo paſſu narrationis accipitur, ubi Comes Lupoldus in ſylvam ab hominum habitatione remotiſſimam metu fugiſſe Conradi, & ibi habitâſſe in tugurio cum uxore ſolus memoratur. Nam eo tempore, quo hanc fabulam contigiſſe locorum ignarus Auctor commemorat, Caſtellum, in proximo, Calba, Comitis ipſius Lupoldi, cum vico adjacente plenum habitatoribus ſtabat, locus autem in quo Heinricus puer natus confingitur, vix quartali unius milliaris ab oppido Calba diſtare videtur; quomodo igitur Lupoldus Comes ibidem latere potuit, ubi caſtrum ejus tam proximum fuit? ſylva enim ſi fuiſſet ab hominum habitatione remotiſſima, ſequeretur neceſſariò, nec oppidum Calba, nec Labencel, ubi ſunt thermæ hoc tempore, tunc extitiſſe, quæ Monaſterio Hirſaugienſi omnino ſunt proxima; ſed cùm utrúmque fuerit ante Hirſaugiam, falſum eſt, eo loci, ubi Monaſterium nunc ſtat, Lupoldum in ſylvam fugiſſe remotiſſimam.

2. Argumentum falſitatis prænominatæ hujus fabulæ, tali ratione conſtruimus; quòd Imperatorem à ſuis omnibus in tali loco, tali tempore, maximè autem per totam noctem deſeri potuiſſe dubitamus. Charior ſemper fuit principibus vita, quàm ſe tanto exponant periculo; major etiam ſollicitudo familiæ, quàm ut omnes ita fugerent à Domino.

3. Quòd fines hiſtoriæ veracis tranſgreditur in tempore regiminis Conradi, in quo fuga Comitis ſituatur. Conradus etenim, ut ſupra dictum eſt,

ctum est, anno vacantis Monasterij vicesimo tertio sumpsit imperium, & anno XXXVIII. diem clausit supremum. Annis igitur XV. imperium tenuit: in quibus & nasci Heinricum, & generum ejus fieri necessarium fuit. Et quomodo Comitem Cæsar antea sibi notissimum ac familiarem non agnovit? quem solum fugisse cum uxore, ac latere in nemore multorum relatione didicit? non enim Cæsari potuit esse incognitus: si hæc historia in principio Imperij ejus facta est. Néque enim tam parvo intervallo temporis notissimus & familiaris, in oblivionem venire Dñi sui potuisse credendus est. Quod si hoc tardius contigit, quomodo puer ad nuptias contrahendas idoneus fuit?

4. Fictitij sit Argumentum, Lupoldum Comitem, virum strenuum, fortem, audacem, ac talem, qui transgredi mandatum Imperatoris non timuit, si ad incognitum solus venisset nocturno tempore in nemus opacum, à cujus comminatione fugisset, aut precibus veniam impetrâsse, ab hospite desolato: aut armis periculi sustulisse auctorem.

5. Sit Argumentum, nullatenus esse credendum Imperatorem Conradum Deo principem semper devotum, tantæ fuisse temeritatis, ut ordinationi restitisset divinæ, quam trinæ vocis intonatione cognovisset, maximè si liberis caruisset, quemadmodum fabula confingit.

6. Nos sentire monet fabulanti contrarium, Cæsarem non potuisse mandare infantem perimere, si voluisset per alium: cùm utique potuisset per semetipsum. Comitem suas etiam non interposuisse vices, infantem si vidisset necandum: quis homo sanæ mentis credat?

7. Falsitatis indicium est, inconvenientia, & temporis, & personarum. Quis fuit ille Dux, qui vagientem puerum reperiens sterili uxori suæ pro filio contulit? Heinricus, inquiunt, Babenbergensis de Bavaria: cujus uxor Cunegundis sterilis fuisse memoratur. Cunegundem Heinrici Ducis & Imperatoris uxorem liberis superius caruisse diximus: sed hunc potuisse supponere sibi puerum, impossibile confirmamus. Conradus enim iste secundus post mortem Heinrici hujus Ducis sumpsit Imperium, quemadmodum per omnium Chronicorum & historiarum manifestum constat Documentum.

8. Falsitatis Argumentum, ex ipsa fabula sumitur, quòd post annos ferme XV. de puero, quem omnes credebant filium Ducis, Imperatorem dicit fuisse suspicatum: cùm aliud non sciret, quàm illum, de quo narratur suspicio, à duobis famulis occisum. Quomodo ergo illum esse puerum rustici, quem jusserat in nemore occidi, suspicari potuit: quem ducis filium haberi ac dici cognovit?

9. Figmenti Argumentum, ex illo manifestum accipimus: quòd filios Ducum, qualis iste puer tunc habitus fuisse describitur, cùm mitteretur cum litteris ad Reginam, solitarios ac mendicos ire per viam non solere scimus. Enimverò, si missus est cum litteris solitarius, ut fabulatur historia, Ducis Heinrici filius, vel cujuslibet alterius Principis credi vel haberi ab hominibus non potuit, quomodo ergo ad nuptias filiæ Regis, qui rustici filius credebatur ab omnibus, pervenit?

10. Figmenti hujus fabulæ, argumentum est, missionis pueri ponderatio; quem si Imperator occidi voluit, quare illum non in loco, unde mittebatur, aut in via per suos clientes secretius necavit. Quod facere

per se occultissimè, si voluisset, potuit. Reginæ cur commisit, non videtur, quod fabula narrat, fulcimentum habere veritatis, cùm occisioni destinatum puerum, ab Imperatore missum dicit ad feminam.

11. Quod nos compellit fidem narrationi subtrahere est, quòd verisimile non videtur, sacerdotem litteras Imperatoris, in re tam ardua potuisse absque suspicione doli & fraudis permutâsse. Quòd si etiam potuit, quis credat, quòd talia contra Imperatorem fecit, capitis habeat timere periculum, qui tantum in Cæsarem facinus perpetrâsset.

12. Falsitatis Argumentum præcedentibus conjungendum duximus: qui consuetudinem celebrandi nuptias Principum & Regum, non ignoramus. Constat Gisilam Imperatoris Conradi mulierem fuisse prudentissimam, quæ filiam non sine multorum consilio Principum etiam jussa per litteras mariti puero tradidisset, quem filium Rustici credidit: néque fidem habuisset filio Ducis, qui pauper & solus venit. Rescriberet ad minus vel semel, aut mitteret aliquos: quorum informatione voluntatis causam jubentis agnosceret: nec Regum consuetudo est, insolita Reginis tali sub pœna præscribere, &c.

13. Hujus falsitatis argumentum est, quòd omnes Historiographi successiones Imperatorum scribentes, hunc, de quo loquimur Heinricum Regem tertium, Cæsarem verò ejus nominis secundum, Conradi filium nuncupant: qui filiam ejus si duxisset uxorem, ut fabula astruit, gener, non filius diceretur.

14. Falsitatis Argumentum, ex illo sumitur, quòd ambæ uxores, quas Heinricus iste habuit, in Chronicis nominatim exprimuntur. Quarum prima Gundehildis filia Regis fuit Danorum, ut supra jam diximus: secunda verò Agnes filia Comitis Wilhelmi Pictaviensis, sicut & diximus, & iterum dicemus. Nusquam legitur in Chronicis, filiam Conradi uxorem habuisse Imperatoris.

15. Arg. erroris falsi, ex eo manifestum ducimus, quòd Hirsaugiense Monasterium apud S. Aureliũ prius, quàm Conradus imperare posset, constructum scimus. Nam ut ex temporum supputatione manifestissimè constat, fundatio sæpe dicti Monasterij, ducentis annis minus sex imperium præcessit Conradi; quomodò ergo verum esse poterit, quòd in eo loco, ubi Heinricus natus fuit, Hirsaugia postea constructa fuerit, quemadmodum fabulæ auctor scripsit. Quod verò nonnulli adjiciunt, Heinricum in loco nativitatis suæ in nemore præfato, Hirsaugiense nobile construxisse Cœnobium, nullum habet veritatis fundamentum. Nam si de primo Cœnobio loquantur S. Aurelij, fundatio est Comitis Erlafridi, quæ cœpta est anno Dominicæ nativitatis, octingentesimo, tricesimo, tempore Ludovici Pij, Imperatoris primi. Si verò ad secundam convertant intuitum, dicimus instaurationem Monasterij fuisse Hirsaugiensis, non fundationem. Et hæc quidem instauratio, non per Imperatorem Heinricum, sed per Comitem Adelbertum de Calba, sicut postea dicemus, facta est. Quod si fundationem istius Monasterij præsentis Hirsaugiensis trans pontem nobis pro fabulæ confirmatione objecerint: respondemus. Monasterium Hirsaugiense novum trans Nagaltaham fluviolum, néque per Regem aliquem, néque per Comitem, sed per S. Wilhelmum Abbatem duodecimum, & suos Monachos, à fundamentis de novo esse constructum.

Fundatores Hirsaugiæ qui fuerint.

Utri-

Ultimum falsitatis Argumentum ex illo colligimus: quòd etiam ipsi Scriptores hujus fabulæ, & Gottfridus, & alij quos commemoravimus, Henricum Regem tertium Conradi Imperatoris secundi filium, extitisse manifestè scribunt, non Generum. Multa possemus, & alia introducere argumenta contra hujus præscriptæ figmentum fabulæ, si non videretur nobis superfluum, & legentibus forsitan esse tædiosum. Satis ergo fuerit nos in ejus confutationem ea posuisse, quæ diximus: quatenus & nostram compilationem, & Hirsaugiensis Monasterij vetustatem ab injurijs ignorantium defendamus. Quæ autem causa moverit inventorem fabulæ, ad mentiendum, ut puto, nihil mea interest.

MXL.

Anno Monasterij S. Aurelij vacantis XXXIX. Heinricus Conradi secundi Imperatoris filius, Rex Romanorum III. principum electione ad imperium assumitur, & imperavit annis XVII. qui erat multæ urbanitatis, prudens, sapiens, & in omni genere scripturarum non parum eruditus. Qui factus Imperator omnes Ecclesiarum structuras, tam in monte Lyntpurg, quàm in civitate Spirensi, quas pater magnificè inchoaverat, summa cum diligentia consummavit, donationes etiam & possessiones, quas pater pro sustentatione servorum Domini, ad easdem Ecclesias contulerat, non solum in aliquo non minuit: sed multa de suis proprijs adijciens, quantum potuit auxit, & ampliavit. Et sciendum, quòd abhinc quædam inter scriptores temporum differentia sonare videtur; quam consideratione nostrâ facilè poterimus amputare. Heinricum istum nonnulli secundum, alij verò tertium nuncupârunt, & sic deinceps usque ad ultimum dissonantia continuatur, quod inde manifestum est provenisse, quia Heinricus Rex I. coronam Imperij non habuit, & ob id de catalogo Imperatorum à quibusdam repellitur, ab alijs verò insertus reperitur. Qui repudiant eum ab Imperatorum consortio, istum Heinricum appellant secundum, qui verò admittunt, tertium. Nos autem illos sequemur, qui I. Heinricum inter Imperatores computant, nec Imperij coronâ distinguimus, sed nomina Regum; qui etsi coronati non fuerint, locum tamen, & potentiam imperialem habuerunt, & excludi non debuerant.

Heinricus tertius fit Imperat.

Dissonantia inter Scriptores de Heinricorum numero.

Anno prænotato mortuus est Eberhardus primus Episcopus Ecclesiæ Babenbergensis, vir tam eruditione scripturarum, quàm morum integritate venerabilis, qui suâ industriâ Ecclesiæ novellæ non mediocriter præfuit. Post quem Suvidegerus ordinatur secundus Episcopus, & præfuit annis sex, quibus evolutis, in summum Romanum Pontificem electus est.

MXLI.

Anno Monasterij S. Aurelij vacantis XL. Heinricus Rex contra Uratislaum Ducem Boemiæ duxit exercitum, sed non satis prosperum res consecuta est effectum. Multis namque proceribus atque militibus in præstructione sylvarum conclusis, occisis & captis, Petro quoque Ungarorum Rege Boemis auxilium ferente, cum gravi dispendio suorum rediit. Eodem anno mortuus est Elias Abbas Monasterij S. Martini Scotorum in Colonia, vir integerrimæ conversationis, qui ad mensuram Regulæ SS. Patris nostri Benedicti unà cum Monachis suis vitam duxit valde arduam & religiosam, paucisque tunc temporis imitabilem.

Rex copias ducit in Boëmiam.

ratione cujus multas à carnalibus hominibus quotidie ſuſtinuerunt injurias: qui bonorum opera virorum, quæ imitari non poterant, impio dente peſſimæ æmulationis provocati, ſtudio, ut ſolet fieri, carpebant.

Gwimundꝰ ex Monacho Archiepiſcopus.

Claruit histemporibus Gvvimundus ex Monacho Cœnobij de S. Cruce S. Leufridi noſtri Ordinis Archiepiſcopus Averſanus, vir in omni varietate ſcripturarum doctiſſimus, ingenio ſubtilis, & diſertus eloquio, qui ſcripſit ad Rogerium Monachum de Corpore & Sanguine Domini, contra errores Berengarij Turonenſis neceſſarium opus in 3. libros diviſum: alia etiam nonnulla compoſuit, quæ ad manus noſtras non pervenerunt.

Rogerius Monachus ſcriptor.

Claruit & Rogerius Monachus ejuſdem Cœnobij Crucis S. Leufridi ad quem prædictus Gvvimundus adhuc in Monaſterio conſtitutus, ſuum in opere memorato exercitavit ingenium; vir certè & ipſe doctiſſimus, qui ſimili ſcripſit intentione contra Berengar. de Sacramẽto Altaris lib. 1. De integritate fidei Catholicæ lib. 1. De im̃ortalitate animæ lib. 1. & alia quædam lucubrâſſe dicitur, quæ ad notitiam noſtræ lectionis non venerunt. Claruit hiſdem quóque temporibus Lampertus Monachus Cœnobij S. Laurentij Leodienſis noſtri Ordinis, ſub norma D. Patris Benedicti, in ſcripturis eruditus, nec minus vitæ merito reverendus: qui Magiſter ſcholæ Monachorum prælatus bene docuit, & plura ſcripſit. In quibus ſe virum egregiè doctum oſtendit: & utilem ac notum poſteritati fecit. Hic Adelmanni præceptoris, ac poſtea Brixinenſis Epiſcopi quondam fuit diſcipulus, à quo magnis effertur præconijs: vitam S. Heriberti Colonienſis Epiſcopi pulchro ordine, & diſerto admodum eloquio lib. 1. De ejuſdem S. miraculis lib. 1. Hymnorum varij generis carminum lib. 1. Epigram̃aton lib. 1. Officium nocturnum de S. Heriberto ſcripſit, quod pulchrâ & regulari modulatione compoſuit, alia etiam multa lucubrâſſe dicitur, quæ ad manus noſtras non pervenerunt.

MXLII.

Pannonij Petrum Regem expellunt.

Anno vacantis Monaſterij S. Aurelij XLI. Pannonij qui & Ungari, ſeditione factâ, Ovonem quendam ſuper ſe Regem conſtituunt, & de Regno Petrum expellunt. Qui profugus & exul Heinrici Regis, cui priori anno Boëmis ferendo auxilium, rebellaverat, gratiam petijt, & impetravit. Rex igitur Heinricus magno ſuorum congregato exercitu, Boemiam rurſus ingreditur: animum Leonis induens quaſi rugientis, omnia devaſtat, omnia vincit, omnia ſuperat; nihilq́ue omnino intactum relinquens, Ducem Uratiſlaum rebellem obſides dare, ipſumq́ue poſt ſe Ratiſponam ad deditionem humillimam venire compulit: à quo mox fidelitatis perpetuæ juramentum, & ſervitij cum omnibus cautionibus neceſſarijs accepit. Interea dum hæc agerentur in Boëmia, Ovo indignatus, quòd Rex Heinricus Petrum ſuſcepiſſet ad gratiam, collecto magno ſuorum exercitu, fines Bavarorum ingreditur: & omnia prædis & incendijs depopulatur. Contra quem Adelbero, provinciæ Auſtriæ Marchio Regi Heinrico fidelis in prælium deſcendens, magnam partem Ungarorum bellando ſuperavit & extinxit, reliqui conterriti fugiendo ſe ſalvârunt.

Heinricus Rex Boemiam ſuo Imperio ſubijcit.

MXLIII.

Anno Monaſterij vacantis XLII. Indictione Romanorum XI. Amichadus Fuldenſis Cœnobij Monachus natione Scotus, & multis annis pro Chriſti amore apud Fuldam incluſus, de incolatu, ad patriam felicitatis

citatis æternæ transmigravit. Super cujus tumulum nocturno tempore lumina divinitus missa lucere sunt visa, voces cantantium Angelorum auditæ, & plura ostensa miracula.

Eodem anno die XIV. mensis Februarij mortua est Gisila Imperatrix Conradi secundi uxor, & mater Heinrici Regis tertij, cujus cadaver juxta mariti sui tumbam in Ecclesia Spirensi sepelitur. Gisila uxor Imperatoris moritur

Anno prænotato Hermannus Contractus ex Comitibus de Veringen Monachus nostri Ordinis Cœnobij S. Galli in Suevia, homo in omni litteratura doctissimus, non sine opinione sanctitatis moritur: de cujus ingenio & lucubrationibus longè dictum est suprà, anno Monasterij vacantis tertio, qui scholæ Monachorum in eodem loco plusquam XXXVIII. annis gloriosè præfuit, & multos docendo erudivit. Quis verò in regimine scholarum isti Hermanno successerit, nescimus. Hermannus contractus moritur.

Anno præscripto Heinricus Rex memor injuriarum, quas Regno & sibi anno priori Ovo Pannoniæ tyrannus intulerat: volensque pro viribus ulcisci contumeliam, cum suorum exercitu magno Ungariam ingressus, duas populosissimas Civitates evertit, & plures in deditionem accepit, multorúmque spolijs dives, in Germaniam felix revertitur.

Claruit his temporibus in Cœnobio SS. Martyrum Marcellini & Petri in Selgenstat, Moguntinæ Diœcesis, Monachus quidam conversatione simul & nomine clarus, qui tam in divinis scripturis, quàm in sæculari litteratura nobiliter doctus, & divino tandem spiritu miraculosè inspiratus, omne studium suum, in quo prius delectabiliter solebat occupari, convertit ad amorem Dei; nam de licentia sui Pastoris, ut Christo servire totis potuisset viribus, omnium cœpit hominum declinare consortium, & inclusus juxta idem Monasterium in arctissima cella, gratum Deo exhibuit famulatum. Annis triginta ferme in eodem loco fuit, pro Dei amore spontaneâ voluntate reclusus, devotissimâ intentione in Dei laudibus semper occupatus. Octavo reclusionis suæ anno, spiritum S. prophetiæ à Domino accipere meruit, & deinceps usque ad mortem in omni puritate mentis, & corporis duravit. Carnem, & omne, quod vitam habuerat, non manducavit: vinum & siceram cunctis diebus reclusionis suæ non bibit; in spirituali exercitio fuit continuus, lectioni divinarum scripturarum, orationi & contemplationi semper deditus, & nullo unquam tempore otiosus: tandem post multa sanctarum virtutum opera, post clara de futuris contingentibus, quæ Deus illum voluit prædicere, vaticinia, anno Dominicæ Nativitatis prænotato, I. die Mensis Februarij, ut verus Dei sanctus, ad requiem cœlestis patriæ vocatus moritur, & inter chorum & altare summum, cum reverentia & honore sepelitur. In cujus transitu, voces cantantium Angelorum sub melodia inenarrabilis suavitatis auditæ sunt, non ab omnibus, qui aderant, sed à quinque Monachis, Brunone, Hermanno, Richvvino, Joanne & Rudolpho, quos vitæ sanctimonia fecerat dignos, qui & ipsi quinque orantes exaudi ti sunt, & eodem anno ad Clari consortium moriendo transmigrârunt. Series autem Cantici, quod præcinentibus Angelis audierant, hunc tenorem continebat: *In cœlestibus regnis Sanctorum habitatio est Alleluja, & in æternum requies eorum Alleluja.* Custos quoque Ecclesiæ præfati Monasterij nomine Erlungus Monachus, probatæ fidei, & religionis septem vicibus candelas S. Clarus Monachus Selgenstat. Annis 30. fuit inclusus. Multis claruit miraculis.

ad tumbam ejus positas, quas extinxerat suâ manu, divinitus reincensas reperit: multa de hoc sanctissimo viro in suis compilationibus Marianus Scotus Monachus Fuldensis, & alia miracula de Sanctis, qui suo tempore claruerunt, recitat, quæ nos brevitatis causâ omittimus.

MXLIV.

Rex devastat Pannoniam.

Anno vacantis Monasterij S. Aurelij xxxxiii. Heinricus Rex denuo duxit in Pannoniam, & Petro in Regni solio potenter restituto, satisfactionem, munera, obsides, & pacis, fidelitatisque observationem per Jusjurandum ab Ungaris suscipiens, cum ingenti gloria victor ad sua revertitur. Eodem quoque anno synodus Episcoporum magna, & conventus Principum apud Constantiam Sueviæ civitatem celebratur: ubi convenientibus multis, etiam Heinricus Rex de Ungaria reversus, inter eos personaliter comparuit, & cunctis, qui in eum deliquerant, debita dimisit, omnibúsque inimicitijs destructis, pacem eatenus inauditam per totum regnum edicto publico confirmavit.

Nova Regina inungitur.

Anno prænotato, Heinricus Rex post repudium, quod sibi dederat Gunhildis uxor prima, ut supra diximus, Agnetem Comitis Wilhelmi Pictaviensis filiam apud Moguntiam ungi faciens in Reginam, per ministerium S. Bardonis Archiepiscopi, regalibus sibi nuptijs apud Ingelenheim villam regiam, uxorem copulavit. Convenisse ad has nuptias infinitam Histrionum & Joculatorum multitudinem legimus, quos omnes, non solùm muneribus, sed etiam cibo & potu vacuos, Rex abire præcepit; cibaria verò, quæ manducantibus invitatis superessent, non Histrionibus & Mimis, sed Christi pauperibus, quorum aderat multitudo maxima, deberi confirmans.

Lupoldus Austriæ Marchio moritur.

Anno etiam prænotato, mortuus est Lupoldus Marchio Austriæ, filius Adelberonis, cujus antea mentio habita fuit, vir ætate Juvenis, corpore & animo fortis, qui Ungarorum malleus, & ferrea virga extitit. Maxima pestis hoc anno pecudum fuit, hyems dura, & nivosa.

Eodem quoque anno Gozzilo, Dux Lotharingiæ moritur, duos relinquens filios, Gozzilonem videlicet, & natu majorem, & Gotfridum minorem ætate. Qui Gotfridus fratre suo astutior, Ducatum Patris seniori debitum præoccupans, illum ad Regem fugere compulit, & Principatum solus violenter possidere cœpit. Missâ igitur legatione ad Regem Heinricum, fratrem ut inutilem postulat abjici, & sibi Ducatum Lotharienfium concedi, quod cùm impetrare minimè potuisset à Rege, postponens Jusjurandum, & fidem, parat rebellionem.

MXLV.

Heinricus Rex Ungariam subjicit.

Anno Monasterij S. Aurelij vacantis xxxxiv. Indictione Romanorum xiii. Heinricus Rex tertiò Pannoniam ingressus, Domini præsente clementiâ victor extitit, & Ovonem cum uxore, filijs, & cognatis, quibus fugiendi locus erat, de Regno effugavit, Petrum denuo in Regni solium instituit, & tam ipsum, quàm totum Ungarorum Regnum suo imperio subjicit; summóque cum honore ad sua redijt. Eodem anno Gotfridus Lotharingiæ Dux Regi Heinrico, ut diximus, rebellis, ad humillimam deditionem compellitur, & in castello quodam suo, quod Gibichenstein dictum est, usque ad satisfactionem custodiæ mancipatur. Peractâ tandem pœnitentiâ, condignè ad Regis gratiam recipitur.

Anno

Anno prænotato, 28. die mensis Maij, mortuus est S. Bruno Episcopus Herbipolensis, patriâ Saxo, & in Ecclesia S. Kiliani Martyris sepelitur in crypta, vir magnificus, qui optimè rexit, & multa bona fecit Ecclesiæ suæ: non minus vitæ merito, quàm scientiâ scripturarum illustris. Hic Heinrici Regis III. nepos fuit, in cujus familiaritate præcipuus extitit, de cujus ingenio & scriptis anno Monasterij vacantis XXXI. dictum est. Huic in Episcopatu Herbipolensis Ecclesiæ successit Adelbero Abbas Monasterij Lambach nostri Ordinis in Bavaria, & præfuit in principio quidem feliciter, postea verò sub Heinrico Rege IV. excommunicato in multis tribulationibus, annis XLV. mensibus tribus, diebus septem. Heinrico etenim IV. tanquam hæretico, per Romanum Pontificem excommunicato, cives Herbipolenses contumaciter semper adhærentes, prædictum Adelberonem Episcopum suum Apostolicis mandatis obedientem expulerunt, substituentes in locum ejus de mandato Imperatoris Meginhardum: quo post triennium mortuo, Eberhardum statuerunt Episcopum, Adelberone adhuc in exilio apud suos Bavaros vivente. Sed de his locis congruentibus omnia singulatim dicenda, in melius reservamus. Præfuit autem Adelbero in Ecclesia Herbipolensi residens annis quadraginta, supervixit deinceps expulsus annis quinque, ut patet in loco suo. Iste Præsul Adelbero, & Ecclesiam Canonicalem S. Stephani Herbipolensem anno Pontificatûs sui decimo, Monasterium Ordinis nostri fecit, & Canonicos ad alias Ecclesias transtulit, sicut inferius suo loco dicemus.

Adelbero Abbas in Lambach fit Episcop. Herbipolensis.

Anno etiam prænotato, Caliphâ Archisoldano Ægyptiorum mortuo, filius ejus, qui patri successit in regno, ad instantiam Imperatoris Græcorum Christianis indulsit, ut templum Dominici sepulchri ante annos, ut supra dictum est, sex & viginti per Saracenos destructum, reædificare possent. Unde Nicephorus Patriarcha, unà cum Christi fidelibus manus apponens operi, Soldano nihilominus sumptus, & impensas ob amorem Imperatoris Constantinopolitani necessarios de suo ærario publico ministrante, satis insignem Ecclesiam instar prioris, brevi tempore construxerunt, in quo Domino servientes, multas eleemosynas Regum acceperunt.

Ecclesia Jerusalem reædificatur.

MXLVI.

Anno Monasterij S. Aurelij vacantis XLV. ultimâ die mensis Martij mortuus est S. Guido, Cœnobij Pomposiensis in suburbanis Ravennæ, villâ Casamarensi Abbas anno regiminis sui XLVIII. vir SS. Conversationis, qui multis in vita & post mortem coruscavit miraculis, cujus Corpus sanctissimum non diu postea propter signa & miracula multa, Rex precibus suis ab Archiepiscopo Ravennatensi obtinuit, & cum summa reverentia in Germaniam deportans, Spiræ in Ecclesiâ S. Joannis, quam pater fundaverat, collocavit; ab illa die, usque in præsens tempus, Ecclesia ipsa, quæ sub honore S. Joannis Evangelistæ consecrata fuerat, ad S. Guidonem nuncupatur: sancti autem Corporis ad Spiram illatio facta est 28. die Aprilis, in cujus rei memoriam, festum ejus quotannis eodem die apud Neometenses agitur.

S. Guido Abbas moritur.

Anno prænotato Heinricus Rex tertius, rebus in Germania dispositis, Italiam cum exercitu ingreditur: veniensque ad urbem à Romanis pacificè cum honore magno suscipitur, & à Patribus ut fluctuanti Ecclesiæ

Tres Papæ deponuntur Romæ.

inter

inter procellas subveniat, rogatur. Tres namque de summo pontificatu contendebant, Benedictus videlicet nonus, Sylvester tertius, & Gregorius sextus. Rex indictâ Synodo Episcoporum, Abbatum, & Presbyterorum, causas de papatu contendentium, diligentissimè fecit examinari, & inveniens nullum eorum justum ad Pontificatum habuisse introitum, omnes per sententiam Concilij deposuit, & ad poenitendum suis locis deputavit. Deinde Suidegerum Babenbergensis Ecclesiæ secundum Episcopum, virum sapientem, & doctum eligendum patribus obtulit: qui unanimi omnium consensu Papa ordinatus, Clemens secundus nuncupatus fuit, homo certè pontificio munere dignissimus, sed brevi tempore in eo vivere permissus. Duntaxat præfuit mensibus novem, diebus septem. Ejus nomen fuit ante Papatum sicut scripsimus Suidegerus per u. & non Syndegerus per y. ut imperitè à plerisque scriptum legitur. Hæc ordinatio Pontificis memorati Clementis Romæ facta est in fine Mensis Decembris anno præscripto. Anno itaque prænotato Suidegero in apicem summi Pontificatûs, sicut diximus, sublimato, Heinricus Rex 3. Conradi Imperatoris secundi filius, coronam imperij de manu ejus, in die Nativitatis Domini nostri Jesu Christi Romæ cum magna solemnitate suscepit. Simili pompâ benedictionem imperialem Agnes Regina Heinrici uxor eodem die, de manibus Clementis Papæ secundi assecuta est. Quo facto, Romanos in sua verba jurare Heinricus Imperator jam compulit: ut de cetero pontificum electioni sine mandato Cæsaris pro tempore existentis se nullatenus debeant intromittere; quòd etsi forsitan illo tempore videbatur necessarium: postea tamen, ut Ecclesiæ libertati contrarium, rectè per non usum extitit revocatum. Imperator Heinricus exercitum à Roma duxit in Apuliam, cum magno ubique honore suscipitur, & ut unicus, & verus mundi Dominus, & Monarcha salutatur. Interea dum Imperator visitans perlustraret Apuliam, Agnes Imperatrix remansit gravida cum præsidio apud Ravennam. Impletis tandem diebus suis, filiam peperit: quam Gisilam vocavit, quæ Ordinis nostri postea sanctimonialis virgo extitit.

Suidegerus Episcopus Bambergêsis fit Papa Romæ.

Heinricus Rex, fit Imperator.

Imperatrix filia parit Giulam.

MXLVII.

Anno Monasterij vacantis XLVI. obijt Lambertus Monachus, & scholasticus Cœnobij sancti Matthiæ apud Treviros, de cujus ingenio, & scriptis superius anno vacantis Monasterij Hirsaugiensis XXXVII. fecimus mentionem. Post quem Joannes Cœnobij Monachus scholis Monachorum præfectus, docendi munus decem & octo annis strenuè implevit. Erat autem in omni genere scientiarum doctissimus, sed in Musica præcipuâ eruditione singularis, qui ad honorem Omnipotentis Dei, & Sanctorum ejus, multos Cantus, & pro as composuit, ac regulari melodiâ dulciter ornavit. Ad gesta Trevirorum, quod deerat, usque ad sua tempora addidit, & Carmina diversi generis plura scripsit. Iste quoque vir doctissimus gesta Sanctorum in duodecim volumina secundùm totidem anni menses, non sine maximo labore comportavit: quod opus à plerisque legenda aurea nominatur. Commentarios etiam scripsit in omnes Epistolas Pauli. Et alia plura lucubrâsse dicitur, quæ necdum ad notitiam nostræ lectionis meminimus pervenisse.

Joannes Scholasticus Trevirorum.

Anno prænotato, 9. die mensis Octobris, Clemens Papa II. de Roma cum

ma eum Heinrico Imperatore proficiſcens moritur: & in Eccleſia Bambergenſi, ubi antea ſex annis fuerat Epiſcopus, ſub albo marmore ſepelitur. Cui mox in Pontificatu ſucceſſit promotione Imperatoris Boppo natione Bavarus, Brixienſis Eccleſiæ in Bavaria primùm Epiſcopus, & deinde Aquilejenſis Patriarcha, quem Damaſum vocavêre ſecundum, qui uno duntaxat menſe præfuit, minus ſeptem diebus. Nam tertio, & viceſimo Pontificatûs ſui die, veneno Romanorum interijt: & in Eccleſia S. Laurentij extra urbem, ſicut diſpoſuerat, ſepultus fuit: & vacavit ſedes 4. menſ. Poſt Damaſi mortem, miſerunt Romani Legatos ad Imperatorem in Saxoniam rogantes, optimum quempiam ſibi dare pontificem. Qui conſilio ſuorum habito, miſit eis Brunonem Epiſcopum Urbis Leucorum, quæ Tullenſis nuncupatur, & eſt ſita in Confinibus Lotharingiæ & Burgundiæ, in provincia Trevirorum, virum in divinis Scripturis eruditum, & morum ſanctitate venerabilem; qui veniens Romam, in ſum̃um Pontificem omnium conſenſu ordinatus, Leo IX. dictus eſt, & ſedit annis quinque, menſibus duobus. Hic natione fuit Theutonicus, patriâ Suevus, filius Comitis de Ehingen, vel ut quidam volunt, Alſaticus, ex Comitibus de Egesheim, qui puer in Monaſterio traditus, ſub bonis præceptoribus ſcientiam omnium hauſit ſcripturarum. Deinde meritis cum ætate creſcentibus, Tullenſis Eccleſiæ præſul factus eſt, & poſtremò Romani Pontificatûs apicem conſcendere promeruit. Hic Romam ingrediens voces Angelorum in aëre cantantium audivit: *Dicit Dominus, ego cogito cogitationes pacis, & non afflictionis.* Papa factus ſanctiſſimè vixit, Chriſtum in forma leproſi hominis hoſpitio ſuſcepit. Scripſit inter alia contra errores Græcorum ad Conſtantinopolitanum principem lib. I. Cantus quóque varios de diverſis ſanctis pulcherrimâ ordinatione & melodiâ compoſuit. Hoc ipſo anno Petrus Rex Pannoniæ, factâ ſuorum defectione, à quodam tyranno Ungaro captus, & excæcatus eſt, truſúſque in cuſtodiam, non diu poſtea moritur. Cujus Imperium tyrannus ille capeſſens, regnare pro eo cœpit.

Leo Monachus Pap. 9.

Miraculis claruit.

MXLVIII.

Annó Monaſterij vacantis XLVII. Indictione Romanorum I. mortuus eſt Otto Dux Suevorum, vir potens & magnanimus, amator pacis & pauperum, defenſor ſuorum conſtantiſſimus. Poſt quem Otto comes de Svveinfurt, patriâ Francus Orientalis, Dux & Princeps Suevorum de conſenſu Heinrici Imperatoris fuit inſtitutus, & præfuit genti Suevorum annis novem, vir & ipſe potens & inclitus.

His quóque temporibus Anſelmus Abbas Monaſterij Lauriſſenſis noſtri tunc ordinis (quod Præmonſtratenſes nunc occupant) in Strata Montenſi conſtruxit novam circa Heydelberg Oppidum præpoſituram, in qua Monachos noſtri Ordinis cum Præpoſito, ſibi tamen ſubjectos, poſuit: pro quorum ſuſtentatione, proventus eis, & redditus neceſſarios deputavit. Verùm poſt annos deinde centum ferme & quinquaginta hæc ipſa Monachorum præpoſitura in Cœnobium Monialium ejuſdem Ordinis noſtri per Conradum Palatinum Rheni Cõmitem fuit com̃utata, ut ſuo inferius loco & tempore plenius favente Domino dicemus.

Cœnobij Nuenburg fundatio.

Anno prænotato ſextâ die menſis Junij obijt Egilvvard' Monachus, & Scholaſticus Cœnobij S. Burghardi prope civitatẽ Herbipolenſ. vir doctus,

ctus, & vitæ merito ſatis venerandus: de cujus ingenio, & lucubrationibus longè ſupradictum eſt, anno Conradi Abbatis XIII. Huic in regimine Scholaſtico ſucceſſit Marquardus Cœnobij Monachus, præfati Egilvvardi quondam auditor atque diſcipulus, vir & ipſe tam in divinis Scripturis, quàm in ſæcularibus litteris egregiè doctus, metro ſimul exercitatus & proſâ: qui legendo, ſcribendo, & docendo ſcholis glorioſè præfuit Monachorum annis quatuor & viginti, multoſque in ordine diſcipulos in omni varietate ſcripturarum conſumatos inſtituit. Scripſit in Evangelium Matthæi Commentariorum libb. 4. In Regulam quóque S. P. noſtri Benedicti Commentarium edidit. Cantus quóque varios, Carmina & Epiſtolas ad diverſos ſcripſit elegantes.

Marcquardus Monachus Herbipolenſis.

Anno etiam prænotato, XVI. die menſis Junij obijt Boppo Trevirorum Archiepiſcopus, non ſine magna opinione ſanctitatis in Eccleſia S. Petri Apoſtolorum principis Cathedrali ſepultus, quem Dani ſuum meritò recognoſcunt Apoſtolum, per quem ſacræ ſumpſerunt fidei Chriſtianæ Documentum. Ejus vitam & geſta Ebervvinus Tbolegienſis Abbas deſcripſit, quemadmodum ſupradictum eſt, anno vacantis Cœnobij XLIV. cui ſingulari familiaritatis amicitiâ ſemper conjunctus fuit. Poſt quem Eberhardus Wormatienſis præpoſitus in Archiepiſcopatu ſucceſſit, vir nobilis & ſtrenuus, nec minus vitæ merito, quàm generis nobilitate venerandus, & præfuit annis decem. Hic filius erat Palatini Comitis Rbeni Ezzelini nobiliſſimi Principis, & frater Hermanni Archiepiſcopi Colonienſis, & Ludolpbi Palatini, de quibus longè ſupra diximus anno videlicet Monaſterij S. Aurelij Hirſaugienſis vacantis XIII. de miſerabili autem interitu hujus S. Pontificis Eberhardi, ſuo loco inferius dicemus, anno vacantis Monaſterij quinquageſimo ſeptimo.

MXLIX.

Heinricus Imperator vaſtat Galliam.

Anno Monaſterij S. Aurelij vacantis XLVIII. Heinricus Imperator exercitum ſuorum validum duxit in Galliam, contra Gotfridum Lotharingiæ Ducem, & Baldevvinum rebelles: quibus ad deditionem coactis, & regno in illis partibus pacificato, victor cum honore in Germaniam revertitur, & convocatis Regni principibus in Ulma vico Sueviæ colloquium pro utilitate & negotijs reipublicæ indixit. Eodem anno Synodus Moguntiæ generalis celebrata eſt Epiſcoporum & Abbatum, in qua Leo Papa IX. cum Cardinalibus multis comparuit.

Augienſis Eccleſia nova conſecratur.

Anno quóque præſignato, XXIV. die menſis Aprilis, Berno Augienſis Cœnobij Abbas, & reformator clariſſimus, de quo ſupradictum eſt, anno vacantis Monaſterij XVII. Eccleſiam S. Marci, quam de novo conſtruxerat, magnam & inſignem conſecrari fecit per Theodoricum Epiſcopum Conſtantienſem, præſentibus Heinrico Imperatore, & multis alijs Epiſcopis, Principibus & Abbatibns: prior autem Eccleſia, quam S. Pyrminius Epiſcopus Meldenſis B. Mauri Abbatis diſcipulus, tempore Theoderici Regis Francorum, in prima Cœnobij Augienſis fundatione conſtruxerat, nimiâ vetuſtate, utpote quadringentorum annorum, ac priſcâ ſimplicitate ruinoſa & penè deſtructa, ſtare diutius in vigore non potuit. Eodem anno, VII. die menſis Junij prænominatus Berno Abbas Augienſis morbo gravatus & ſenio, bonis operibus plenus moritur, & in prædicta S. Marci Eccleſia, quam de novo conſtruxerat, anno Regiminis ſui

Berno Augienſis Abbas moritur.

nis sui ac curæ pastoralis XL. cum honore sepelitur, die videlicet post dedicationem Ecclesiæ, quam diximus, quadragesimo tertio, de cujus ingenio, & scriptis dictum est supra loco præallegato.

Anno item prænotato primâ die mensis Januarij moritur, S. Odilo V. Abbas Monasterij Cluniacensis nostri Ordinis, in Burgundia, vir sanctissimæ vitæ, qui multis & vivus & mortuus coruscavit miraculis, propter quod in SS. Catalogum relatus est; cujus vitam Petrus Damiani ex Monacho Episcopus Cardinalis postea litteris commendavit. Obijt autem anno ætatis suæ 87. Abbatiæ verò LVI.

Claruit his temporibus Humbertus Monachus nostri Ordinis Cœnobij Tullensis, natione Lotharingus; vir in omni genere scripturarum doctissimus, quem Bruno Episcopus Tullensis Romam profecturus ad summum Pontificatum suscipiendum, ut supra diximus, propter sapientiam & doctrinam viri, secum duxit, & primò quidem Episcopum ordinavit in Sicilia, postea fecit eum sanctæ Ecclesiæ Romanæ Cardinalem, cujus consilio semper in rebus magnis & arduis uti familiarissimè consuevit. Qui missus Constantinopolim, contra errores Græcorum, magnificè disputavit publicè, coram Imperatore & Patriarcha, superavitq; Leonem Episcopum Bulgarum, & Nicetam Pyctoratum, Monachum valde doctum usque adeò confutavit, quòd omnes libros erroneos à se compositos coram omnibus manu propriâ injectos ignibus concremavit, & errorem pristinum abjurans & detestans, execratúsque anathematizavit. Hanc autem disputationem suam omnem Humbertus litteris commendavit, conficiens Dialogum valde bonum & elegantem; cujus interlocutores sunt ipse alter sub nomine Romani, & Niceta Monachus alter sub nomine Constantinopolitani. Alia quóque nonnulla scripsisse dicitur, quæ ad notitiam nostræ lectionis non venerunt. Humbert, Monachus Cardinalis

Hildebrandus etiam Monachus Cluniacensis, vir doctiss. hâc tempestate Romæ claruit, quem Leo Papa nonus Abbatem primò constituit Monasterij S. Pauli Apost. extra urbem; ac deinde S. Romanæ Sedis Diaconum Cardinalem ordinavit. Qui tandem summus Pontifex creatus & Gregorius septimus dictus, multas ab Heinrico quarto Rege, alijsque injurias & contumelias suscepit. Hildebrandus Monachus Card.

M L.

Anno Monasterij S. Aurelij vacantis XLIX. sanctus Leo Papa nonus ad petitionem Imperatoris Heinrici, Germaniæ provincias multas perlustrans, varia in diversis locis consilia tenuit, & pacem ubíque reformavit. Morabatur eo tempore Comes in Calba nomine Adelbertus, de Genealogia Comitis Erlafridi quondam primi fundatoris Monasterij S. Aurelij Hirsaugiensis linealiter procreatus; qui habebat uxorem nomine Wiltrudem Christo satis devotam fœminam. Hic nepos fuit S. Papæ Leonis, cujus mater filia extitit Comitis de Egisheim, soror videlicet ipsius Pontificis. Qui audiens Romanum Pontificem, avunculum videlicet suum, ad partes venientem Suevorum, in ejus occursum festinus properat, & quatenus ad suum parumper declinet hospitium, humillimè rogat. Pontifex cum devotione postulantis, tum sanguinis & necessitudinis consideratione permotus libenter annuit: & à via paululum deflectens iter, ad Calbam Comitis domicilium intravit. Qui humanissimè receptus, ne vacuus videretur domum intravisse nepotis, verbum Adelbertus comes Calbanus.

sanctæ prædicationis ubique suo more dissеminat, & mentes hominum ad Dei sustollere amorem laborat. Alterâ die Pontifex Leo comprehendens dexterâ Comitem, de Castello recreationis animi causâ foras egreditur, & conscendens in montis verticem, his nepotem sermonibus affatur: *Videtur nobis, chare nepos, locus iste montibus circumseptus, quem & aquarum copia fertilem, & nemorum solitudo reddit quietis capacem, valde idoneus, ad construendum aliquod servorum Dei habitaculum, in quo die ac nocte Numen adoretur divinum. Et mirum, imò dolendum est, si omnis solitudo hac servorum Dei nullum debuerit habere Cœnobium.*

Cui Adelbertus Comes tale dedit responsum: *Est in vicino hic, Reverendissime Pater, Ecclesia, quondam à Progenitoribus meis in honorem ejusdem S. Aurelij nomine constructa, cujus & corpus in ea fertur sepultum, in qua olim fuit multitudo Monachorum; qui sicut à patre sæpius audivi meo, per plures annos Omnipotenti Domino in vera devotione regulariter vivendo servierunt, sed tandem miserabiliter à sancta Religionis fervore tepescentes, paulatim in utroq; statu spiritualium simul, & temporalium penitus defecerunt. Qui cùm sæpius ab Avo meo ad emendationem vitæ revocati, monitiones salutares contemnerent, ac in deterius proficerent, Deo sic perordinante, ne diutius improbitate suâ scandalizarent populum simplicem & indoctum, penitus deficientes, aut mortui fuerunt, aut inopiâ rerum temporalium compulsi, de Monasterio nescio quorsum abierunt.* Quibus auditis Papa ingemuit, & Comitem sic alloquens interrogavit: *Et quis hodie possidet bona & emolumenta illius Cœnobij?* Cui Nepos respondit: *De bonis Monasterij rationem dare nequeo; cùm quales habuerit possessiones, penitus ignoro.* Intellexit Papa mysterium, & quod mente cogitabat, prudenter tenuit ad horam secretam; noluit enim durius nepotem arguere, sed veritatem prius voluit indagare. Ad Ecclesiam igitur S. Aurelij personaliter statuit procedere, & Corpus sancti absconditum, si inveniri potuisset, rursus elevare. Erat ibi Clericus quidam senex nomine Bertoldus, qui Monachos apud S. Aurelium religiosissimè conversantes viderat, & omnem historiam, quæ contigerat, plenissimè sciebat. Is à summo Pontifice secretè interrogatus, veritatem gestorum aperuit: & quòd Avus Comitis Adelberti propter suam avaritiam destruxisset Monasterium, sub juramento revelavit. Quibus Papa cognitis, vehementer doluit, & ubi Corpus D. Aurelij putaret absconditum, requisivit. Qui respondit, se audivisse à majoribus suis, ossa divi præsulis Aurelij, tempore quo Normanni destruxerunt Wormatiam, per quendam ejus loci Abbatem, sub terra fuisse abscondita, & usque in eum diem incognita omnibus permansisse. Quibus auditis Papa Leo sanctissimus fecit adesse artifices pro inquisitione Reliquiarum idoneos: qui ab eo jussi, fodere in diversis Ecclesiæ locis cœperunt. Cùmque diutius casso labore fatigarentur artifices, & nihil penitus invenissent, omnes tandem de inventione Reliquiarum cœperunt desperare. Tunc sancto in orationibus procumbente Pontifice, ac fossores, ne desperēt, cohortante, unus ex eis in arte magis peritus, (qui pridem ex dominio Venetorū cum filijs advenerat, & multa in constructione novi Monasterij bona contulit) industriosè perquirens singula loca, tandem ex repercussione malleorum deprehendit, terram subtus esse cavatam. Ad cujus consilium artifices in eodem loco fodere cœperunt: & postremò non sine labore humo remotâ camerâ subterraneam inve-

Leo Papa venit in Hirsaugiã.

Corpus S. Aurelij quæritur.

invenerunt,pulchrâ testudine formatam,in qua sarcophagus reclusus apparuit. Quem videns Leo Papa, magno gaudio repletus est, præcipiens, ut omnes ad orationem genua flecterent, & omnipotentem Deum, pro desiderata Confessoris sui revelatione collaudarent. Oratione completâ, S.Leo propius accedens, jussit aperiri sarcophagum: quo recluso,mox odor exhalavit suavissimus, qui omnes in Ecclesia præsentes suâ fragrantiâ mirâ dulcedine recreavit. Corpus S. Aurelij invenitur.

Invenerunt itaque sanctissimi Aurelij Præsulis ossa pannis sericis involuta, & in modum humani corporis ordinatim disposita, & ad caput plumbeam tabulam ita continentem: *Corpus S. Aurelij Episcopi tempore Arnolphi Regis hic repositum sub Harderado Abbate.* Cùm Papa titulum legisset, ingemiscens coram omnibus dixit: *Va illis, qui hunc locum tanti Præsulis corporali præsentiâ, & meritis sanctificatum in desolationem redegerunt.* Et clauso iterum sarcophago, ad castellum Comitis Adelberti revertuntur. Posterâ die,ubi Papa vidit opportunum æstimatione suâ tempus, vocatis ad se Nepote Adelberto, & ejus uxore Wiltrude coram certis Cardinalibus dixit: *Hesterno die vidimus sacras Christi Confessoris Reliquias, honore debito spoliatas, ipsúmque locum Omnipotenti Deo, & sacræ Religioni Monasticæ, pro cœlestis patria desiderio à Progenitoribus tuis, chare Nepos, constructum, & dicatum, & à Servis Dei multo tempore inhabitatum: quem, sicut accepimus, avus & genitores tui, nefandâ possessionibus crudelitate ablatis fugatisque Monachis desolatum redy diderunt, sanctamq. officinam virtutum, introductis dissolutissima vita Clericis, in speluncam vitiorum commutârunt. Tu quoque, sicuti probato sumus informati testimonio, pravo majorum tuorum inhærens exemplo, quæ rapuerunt illi, injustè possides: Deúmque & omnes Sanctos ejus spoliando, tibi adversarios, & inimicos constituisti. Neq. parvum scelus est sive peccatum, quod in Deum, & Sanctos ejus committitur; cùm apud omnes etiam mortales rectè sentientes, injusta rerum alieni juris usurpatio, crimen inexpiabile judicetur. Unde secundùm Ecclesiastica institutionis veritatem tibi denuntiamus: quoniam peccatum tibi rapacitatis tuæ nunquam dimittetur, nisi Monasterio ablatum restituatur. Ecce tu unà cum patre tuo, & avo contra Deum armatus, fidei pactum turpiter violâsti: testamentum progenitorum tuorum subvertisti: Deum, B. Aurelium & omnes Sanctos ejus portione legitimâ spoliâsti, quam nisi quantocius in integrum restitueris, procul dubio maledictus in æternum cum diabolo peribis. Quod olim Erlafridus, & Progenitores tui Deo, & Sanctis ejus Benedicto, & Aurelio, in construendo, & dotando Monasterium Hirsaugiense prædictum contulerunt, & per avum tuum, sive per genitorem ablatum in tua continetur potestate, nisi totum restituas, & te, & omnes post te in injusta possessione succedentes damnandos procul dubio scias. Et hoc tibi diximus ex parte Omnipotentis Dei, quoniam nisi B. Aurelio restituas Monasterium suum, noveris te à regno Dei penitus alienum: & semen tuum in brevi esse delendum. Nam quæ tibi spes salutis poterit esse, nisi erratum tuorum, tuúmque in hac vita quantocius emendaveris, qui Christum Salvatorem fidelium hæreditate suâ tam infideliter spoliâsti? gravius est peccatum tuum scelere Judæorum, qui Dominum morti tradiderunt: quoniam illi mortalem persecuti sunt, in quem non credideraht, tu autem illum persequeris, & spolias, quem Dominum credis, & venturum Judicem exspectas. Periculosum est tibi, penitusq. damnabile, Deum habere contrarium: qui etsi tecum ad tempus misericorditer dissimulat, non emendatum sine dubio postmodum gravius damnat. Nos ergo, quibus cura est, & tuæ*

Papa Comitem durius increpat.

Alienum usurpare gravissimum.

Spoliatores Ecclesiarû, quàm graviter peccent.

salutis & tuorum, non solùm ratione Pontificij muneris, quo licet immeriti ex officio saluti omnium sumus debitores; verùm etiam consideratione sanguinis, & jure propinquitatis, qui de natura legibus nobis es proximus, atque charissimus, te ex tantis animæ periculis omnino cupimus liberare, scientes neminem tuorum, qui tibi in hæreditate successerit hac tua, sicut nec te, nec patrem tuum, nec avum posse salvari; donec omnia, quæ sancto Aurelio ablata detines, in integrum restituantur. Auctoritate igitur Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, quorum vices gerimus in terris, te monemus, requirimus, & exhortamur: ac sub æternæ maledictionis pœna mandamus, quatenus memoratum locum quantocius in pristinum statum, & in Cœnobium Monachorum restituere non negligas; Monachos ibidem & Abbatem, quemadmodum fuerunt antiquitus, iterum instituas: eisque omnia & singula, sive per te, sive per alios, ablata restituas, & si quid ad consummationem hujus sancti operis amplius requiritur, de tuis rebus & bonis pro Dei amore fideliter impendas. Hæc tibi nepos, & fili charissime, quantocius perficienda unà cum Conjuge tua Nobis in Christo filia dilecta, authoritate Omnipotentis Dei in remissionem tuorum peccaminum seriosè injungimus. Quæ si neglexeris (quod non speramus) aut mandatorum nostrorum contemptor inventus fueris, indignationem Omnipotentis Dei, & omnium Sanctorum ejus, te noveris incursurum, & cum dæmonibus sine fine cruciandum. His & alijs Papæ sermonibus Comes Adelbertus vehementer compunctus, ad pedes illius provolvitur: se graviter deliquisse cum lachrymis publicè confitetur, commissorum à S. Pontifice postulat veniam: & omnimodam promittit emendationem: Monasterium se reformaturum promittit, & omnia, quæ Papa ei mandaverat, se facturum pollicetur. Cui veniam precanti S. Pontifex respondit: *Si perfeceris ea, quæ nobis præcipientibus te facturum polliceris, veniam tibi malorum non solùm concedimus, sed æternæ felicitatis te filium fore non dubitamus.* His dictis, aliisque ad sanctum opus conducentibus ritè peractis, Leo sanctissimus Præsul iter continuans Moguntiam profectus est. In Moguntiam autem veniens, ut suprà per anticipationem diximus, Concilium generale præsente Heinrico Imperatore celebrat: in quo Cardinales, & Episcopi quadraginta duo comparuerunt, cum Abbatibus & alijs Clericis multis. Plura in ea synodo constituta sunt, quæ vitam & honestatem Clericorum concernunt. Multi quoque ab itinere deviantes rectitudinis ad viam justitiæ in eodem concilio reducti sunt. Sigebotho Spirensis Episcopus, in eadem S. synodo coram Papa Leone de simonia, & alijs quibusdam criminibus accusatus, judicio se Communionis Corporis & Sanguinis Domini nostri Jesu Christi legitimè expurgavit. Sanctus Bardo Reverendissimus Moguntinæ Sedis Archiepiscopus in eadem synodo Legatus sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ declaratus est. Heinricus verò Imperator de Moguntia discedens, exercitum contra Baldevvinum Comitem rebellantem duxit in Flandriam, eúmque in deditionem jurare compulit, & obsides pro fidelitatis confirmatione, quotquot voluit, accepit. Leo autem Papa IX. peracto Concilio de Moguntia per Rhenum descendit ad Coloniam, & inde ad Aquasgrani profectus, Imperatorem, donec rediret à Flandria, exspectavit; multas ubique diversis in locis Ecclesias, Capellas, & Altaria consecravit, & quod plures nostræ tempestatis infimi Pontifices facere cùm teneantur, despiciunt; ille, qui summus erat, nec tenebatur, pro Dei amore humiliter adimplere nunquam recusavit. Anno

Mandat Papa Comiti reparare Monasterium.

Synodus XLII Episcoporum Moguntiæ.

Leo Papa multas Ecclesias consecrat.

M L I.

Anno Monast. vacantis L. Indictione Roman. XIV. obijt Erhardus Monachus & Scholasticus Corbejensis Cœnobij in Saxonia, de cujus ingenio, & lucubrationibus dictum est anno desolationis Monasterij XXXVII. Huic in regimine scholarum dictæ Congregationis successit Bernardus Monachus in divinis scripturis studiosus, & eruditus, sæcularísque litteraturæ non ignarus, & præfuit officio sibi demandato, annis ferme viginti octo. Scripsit ad Harduinum Archiepiscopum Magdeburgensem, opus luculento, sed nimis mordaci sermone contra Heinricum Regem IV. Imperatorem verò tertium Romanæ Ecclesiæ rebellem, & excommunicatum. In quo volumine patet clarissimè, quàm gravis & odiosus idem Imperator fuerit Saxonibus. Alia quoque plura lucubrâsse opuscula dicitur, quæ ad manus nostras non venerunt. Bernardus Monachus Corbejensis.

Anno prænotato, Heinricus Imperator Festum Pentecostes cum Papa Leone, & multis Principibus in Badelbronna celebravit, ubi S. Bardo ex Monacho Archiepiscopus, habito ad Missam sermone, obitum suum instare clarâ voce prædixit: veniam & pacem ab omnibus petijt, ac se orationibus fidelium auditorum commendavit. Post hæc eodem mense, quo sermonem fecerat, séque prædixerat moriturum, obijt, 10. videlicet die mensis Junij, anno Pontificatûs sui XX. Hic, ut scribit Abbas Eckardus in Chronica sua, in Cœnobio Fuldensi sub Monastica professione à puero nutritus, inde pro vitæ merito ad Pontificalem dignitatem provectus, spiritu prophetiæ, multísque virtutibus, & miraculis clarus effulsit. Quod verò supra diximus, anno desolati monasterij, cujus monasterij fuerit Abbas, nos ignorare, diligentiore inquisitione certificati retractamus. Constat enim nunc manifestè Monachum Fuldensis extitisse Cœnobij, non Abbatem. Nam Richardo in Abbatia successit Sigebertus, post quem Rosingus, postea Bardo, sed non iste de quo loquimur, deinde Ecgebertus, postea alius Bardo, ac deinde Siffridus, qui post Lutpoldum Moguntinæ sedis magnus fuit Archiepiscopus. Sancto igitur Bardone mortuo, atque sepulto, Lutpoldus Babenbergensis Ecclesiæ Canonicus in Archiepiscopatu Moguntino succedens præfuit annis octo, mensibus quattuor: vir moribus & conversatione præstantissimus, divinorumque sermonum, juxta ejus consuetudinem temporis, egregius prædicator, qui verbo & exemplo utiliter præsidens, multorum corda convertit ad Dominum. His temporibus prænotatus Archiepiscopus Moguntinensium Lutpoldus, Monasterium nostri Ordinis in Monte Specioso, vulgariter verò Schönberg antiquitus dicto, sub honore sancti Jacobi Majoris Apostoli construxit, quod prædijs & proventibus necessarijs ad servorum Dei sustentationem sufficientissimè dotavit. In quo Monachos posuit sub Abbate secundùm Regulam D. Patris Benedicti conversantes. Sunt qui dicant hoc ipsum Monasterium à principio fundationis suæ, donatione fundantis à Monachis Scoticæ nationis possessum, primósque inhabitatores de Colonia ex Monasterio S. Martini, quod eo tempore Scotorum erat, fuisse assumptos. Quod si verum est, oportebat brevi eos tempore mansisse: quoniam nobis certâ probatione constat, quòd anno M C. nullus in eo Monachus fuit de natione Scotorum, sed omnes erant Germani. Monasterium S. Jacobi Moguntiæ construitur.

Anno

Ungari funduntur à Bavaris.

Anno prænotato Ungari contra Imperatorem rebellantes, fines Regni hostili animo devastare tentârunt. Quibus Gebhardus Ratisponensis Episcopus patruus Heinrici Imperatoris, unà cum Conrado Bavarorum Duce & Adelbetto Marchione Austriæ non magno exercitu veniens obviàm vice Imperatoris, multos eorum occidit, & reliquos in fugam convertit: urbem deinde Haymenburg in Marchia positam, ædificijs, muris & turribus instauravit, & posuit in ea pro custodia præsidium.

Anno etiam præscripto mortuus est Sigebotho Spirensis de multis criminibus priore anno accusatus, sed in Moguntina Synodo, sicut diximus, coram Papa Leone IX. Dominici corporis & sanguinis comunione se legitimè expurgavit. Cui Arnolphus in Pontificatu successit.

Imperator devastat Ungariam.

Item anno prænotato, post stragem Ungarorum, quam Gebhardus Episcopus Ratisponensis fecerat, Heinricus Imperator cupiens illas sibi ulcisci injurias, cum magno exercitu Pannoniam denuo ingreditur, divisáque in duas partes multitudine militum, utrínque Regionem illam sylvis, & maximè aquarum collectionibus circumseptam occupans intravit. Sed gens illa durior cæteris nationibus, cum Rege suo dolosè agens, suáque pariter cum alijs diripiens, fame & siti, multísque cladibus lassatum Imperatoris exercitum fugiens evasit. Milites autem Imperatoris, vastatâ magnâ parte provinciæ, multísque inibi occisis, pacificè quidem, licet intactè ad propria redierunt, quoniam fugientes comprehendere non poterant, quippe qui diversis in montibus, & nemoribus latebant. Imperator de Pannonia revertens, venit in Bavariam, ubi sanctum Leonem Pontificem reperiens, Ratisponam simul intraverunt. Papa verò in præsentia Legatorum Regis Galliæ tumbam jussit aperiri apud sanctum Hemmramum nostri Ord. Cœnobium, in qua busta sanctissimi Martyris Dionysij Areopagitæ Parisiorum Apostoli contineri fama sparserat ab olim publica, licet Galli penitus dicant contrarium. Quibus visis certa, vera & indubitata S. Dionysij ossa comprobavit. Deinde ossa Divi Wolfgangi Ratisponensium quondam Episcopi de sepulchro cum magna solemnitate levavit, & fidelium venerationi publicè exposuit. Magna deinceps ad invocationem Divi nominis miracula utrobique facta sunt, tam ad Reliquias sancti Martyris Dionysij, quàm ad tumbam Beatissimi Præsulis Wolfgangi.

Reliquiæ S. Dionysij Ratisponæ.

MLII.

Imperator petit Ungariam.

Anno Monasterij S. Aurelij vacantis LI. Heinricus Imperator cum exercitu magno iterum petit Ungariam, habens secum in comitatu sanctum Leonem Papam; sed Pannonijs denno fugâ latentibus, parùm proficiens ad sua revertitur. Qui cum Pontifice per Bavariam transiens, venit in orientalem Franciam, & simul venerunt in Bambergam: ubi Summus Pontifex privilegia illius Ecclesiæ coram Imperatore & omni populo, per Fridericum Cardinalem, & Cancellarium suum recitari fecit, & lecta publicè authoritate suâ confirmavit: tributum quoque annuum, quo S. Imperator Heinricus Ecclesiam Bambergensem S. Petro, & Apostolicæ Sedi obligavit, in perpetuum remisit. Erat autem census marcarum argenti centum, & equus phaleratus pulcherrimè albi coloris, pro Summo Pontifice unus: à quo Ecclesiam Bambergensem liberam fecit Leo Papa. Anno prænotato, Heinricus Imperator apud Goslariam Saxoniæ

xoniæ oppidum quosdam Hæreticos, Manlehæo errore fœdatos, qui inter alios pravi dogmatis articulos esum cujuscunque animalis, quod vitam habuit, ut mortale peccatum, & perniciosum damnabant, comprehendi fecit, & in errore pertinaces, ne macularent alios, laqueo suspendi. Hæretici in Saxõia necantur.

Eodem anno S. Leo Papa IX. Dominicæ Nativitatis festum cum Imperatore & multis Regni Principibus celebravit in Wormatia, & summam ipse Missam solemniter cantavit. Alterâ die Lutpoldus Moguntinæ Sedis Archiepiscopus, in cujus provincia dies agebant festos, à summo Pontifice jussus se ad officium de S. Protomartyre Stephano cantandum in principum omnium præsentia præparavit. Qui peractâ processione, ut ad hoc ventum est in Missa, ut oratione completâ, postquam se in sua sede ante Altare locavit, quidam ex Diaconibus suis nomine Humbertus, sicut multi ob illius festi reverentiam solent, lectionem decantavit. Quod quidam ex Romanis Papæ assistentes vituperabant, quòd secus, quàm Romana haberet consuetudo, ageretur, suaseruntque Papæ, ut tacere Diaconem Moguntinum præciperet. Misit ergo Papa Ministrum ad Diaconem, qui lectionem interdiceret. Quod cùm ille Juvenum more contemneret, iterum mittendo Papa lectionem interdixit. Qui nihilominus eâdem qua prius vocis sonoritate cantans lectionem, usque ad finem decenter complevit. Quâ finitâ Papa illum ad se vocavit; & quasi pro inobedientiæ contumacia degradavit; vel ut propriè loquar, ab executione officij suspendit. Archiepiscopus verò misit ad Papam rogans, suum restitueret ministrum; quod ubi Papa renuit, Archiepiscopus ut erat antiquæ disciplinæ, licet ægrè, patienter tamen, interim tacendo sustinuit. Perlecto Evangelio, & Offertorio ex more decantato, ubi sancti sacrificij tempus advenit, Archiepiscopus in sua cathedra resedit, verè contestans, nec se, nec alium quemquam completurum inchoatum officium, nisi prius receperit processionis suæ ministrum. Quod ubi Apostolicus Præsul intellexit, cessit Archiepiscopo, reinduitumque continuò ministrum ad Dominum remisit. Quo recepto mox inchoatum continuavit officium. Qua in re, & Archiepiscopi authoritas, & Papæ consideranda est humilitas; dum & ille officij sui dignitatem defendere contendebat, & iste licet majoris dignitatis Metropolitano tamen in sua Provincia cedere magis, quàm contendere volebat, quod pauci hodie facerent. Posthæc S. Papa Leo de Wormatia Romam revertitur, multis eum diversarum provinciarum militibus imperiali præceptione, & amicorum subventione comitantibus. Qui ut supra dictum est, in diversis locis Germaniæ, multas Ecclesias, & Capellas consecrare suis manibus non recusavit. Inter quas Parochialem Ecclesiam in Hingstetten, & Capellam S. Nicolai super pontem Nagalthæ extra oppidum Calba, eodem tempore memoratur consecrâsse.

Imperat. & Papa Wormatiæ Domini Natalem celebrant.

Papa Leo Romam revertitur.

MLIII.

Anno Monasterij S. Aurelij vacantis LII. Indictione VI. Leo Papa in Italiam reversus, mox cum exercitu Imperatoris, quem de Germania secum adduxerat, in Apuliam profectus est, post dies videlicet Dominicæ resurrectionis, contra Normannos, illius terræ quondam advenas, sed tunc possessores iniquos. Romanarum quoque partium invasores, & sacri hostes Imperij: ubi conserto prælio, multa millia hominum ab utráq; Leo Papa devastat Apuliam.

parte ceciderunt. Papa fugiens cum paucis, absque victoria regreditur, relictis illic Francorum, Bavarorum, ac Suevorum militibus optimis, qui gladijs Normannorum interierunt. Ipse verò in civitate Beneventanensi consedit, in qua Udalricus natione Bavarus vir prudentissimus eo tempore Pontificatum tenebat.

Concilium Vercellens contra Berengariū.

Anno prænotato S. Leo Papa IX. apud Vercellas Episcoporum Synodum celebravit, in qua Berengarium Thuronensem, suis pravis dogmatibus, integritatem fidei Catholicæ graviter perturbantem, cum errore suo condemnavit. Asserebat namq; Sacramentum Dominici corporis & sanguinis, quod in altari sumimus, non esse reverà corpus Christi & sanguinem, sed veri corporis & sanguinis figuram. Contra quem multa, & scripta, & disputata sunt; qui etsi diu fuit in errore pertinax: tamen multorum tandem consilio informatus valde pœnituit, & ideò pravum dogma publicè revocavit. Talem verò pœnitentiam ante vitæ suæ finem egisse legitur, ut moriens à multis sanctus haberetur. Eodem quoque anno Leo Papa IX. S. Gerhardum V. ante se Leucorum sive Tullensium Episcopum sanctimoniâ vitæ quondam mirabilem, Synodo habitâ per Apostolicam authoritatem decrevit in numero Sanctorum Confessorum in Ecclesia Dei solemniter venerandum.

LIII.

S. Leo Papa IX. moritur

Anno Monasterij vacantis LII. S. Leo Papa IX. post multa pietatis & Christianæ Religionis studia XIX. die mensis Aprilis moritur: & Romæ in Ecclesia S. Petri honorificè sepelitur. Ad cujus tumbam multa deinceps miracula ostensa sunt. Cujus vitam & gesta simul, & itinera pro reformatione statûs Ecclesiastici habita, latissimè descripsit Anselmus Monachus Rhemensis, de quo postea dicemus, in quo volumine sive itinerario comportavit ipsius sanctissimi viri dicta & facta, in itinere à Roma in Germaniam & Galliam, in Synodis etiam, quas plurimas in diversis locis celebravit: quantâ videlicet justitiâ & authoritate causas examinaverit Ecclesiasticas: quáve districtione peccantes corripuerit, & quemadmodum ei virtus sit cooperata divina, sicut patuit in Episcopo Frisingensi; qui cùm in Synodo Rhemensi contumaciter ageret, contra authoritatem Apostolicam, in conspectu omnium repentè obmutuit. Bonus autē Leo Papa IX. cùm esset in divinis scripturis, ut supra diximus, valde studiosus, & multùm eruditus, scripsit de Hæresibus extirpandis

Opuscula hujus sanct. Pontificis.

lib. I. Ad Constantinū Monomachum Imperatorem contra errores Græcorum lib. I. Ad Patriarcham Constantinopolitanum lib. I. Contra Græcorum errores multa scripsit, & Epistolas plures ad diversos. Eodem anno Chuno, qui & Conradus Dux Bavariæ cum Pannonijs confœderatus, Imperatori gravissimè rebellans, multa in Regno mala fecit: pro quibus tandem ab Imperatore pulsus, Ducatúque simul & patriâ, sicut meruit, privatus fugit in Ungariam, & paulo post exul moritur. Baldevvinus etiam Flandriæ Comes, qui Hannoniæ comitatum, ante annos quatuor Imperatore renitente invaserat, & cum Duce Lotharingiæ Gottfrido eatenus rebellaverat: cùm se videret ab Imperatore non posse obtinere, quem petivit consensum: totis viribus coadunatis auxit rebellionem, & violenter detinet, quod habere bonâ voluntate non posset.

Anno prænotato Romani post mortem S. Papæ Leonis missâ legatione

tione ad Imperatorem in Germaniam, dari sibi Pontificem in locum demortui rogaverunt. Qui apud Moguntiam Episcoporum Conventum indixit, quibus, ut Romanum eligerent Pontificem virum aliquem idoneum præcepit. Illi autem consilio inter se habito, Gebhardum Eichstetensem Episcopum natione Bavarum in Successorem S. Leonis statuerunt. Qui Romam missus, à Cardinalibus populóque Romano cum reverentia susceptus est: ordinatúsque in Papam, Victor secundus fuit nominatus: & præfuit annis duobus & mensibus fermeocto. Cujus ordinatio Romæ facta est anno sequenti in Cœna Domini: vir optimus, qui multa bona & statuit, & fecit in Ecclesia.

MLV.

Anno vacantis Monasterij S. Aurelij LIV. Gebhardus, qui & Victor secundus Romæ in Cœna Domini, sicut diximus, Papa ordinatus est, qui mox eodem anno Florentiæ Synodum celebravit, in qua multos Episcopos propter Simoniam, & fornicationis crimen deposuit. Clerum statutis, & admonitionibus reformavit: quid unumquemque secundum suum gradum maximè deceat docuit: pœnasque in transgressores refundendas acriter multiplices fulminavit. Inde progressus, per diversas mundi Provincias singulas Cathedrales visitavit Ecclesias de vita præsulum, & Clericorum diligentissimam ubiq; faciens inquisitionem. Bonos & rectæ operationis Ecclesiæ ministros beneficijs, & laudibus prætulit: malè autem operantes districtiùs emendavit. Victor iste Papa sanctiss. cùm die quadam Romæ, coram multitudine populi missam cantaret, ac post Dominici Corporis consecrationē levare calicem similiter ad consecrandum voluisset, minimè potuit; qui territus preces ad Dominum fudit: & ecce Diaconus ad altare ministrans, confestim à Dæmone malo arripitur, & quia venenum in Calicem miserit, magnâ voce publicè confitetur. Quo Sanctus Præsul audito, factum ministri non imeritò perhorruit, & pro miraculo gratias omnipotenti Domino persolvit.

Victor Papa II. synodum celebrat.

Venenum Papæ in calicem mittitur.

Anno prænotato Heinricus Imperator cum Episcopis & Principibus, qui eum in magno semper numero comitabantur, Pentecosten in Moguntia celebravit. In die autem festo, cùm ante peractionem sacrificij sedilia ex more in Choro Principibus locarentur, contentio gravis inter ministros Lupoldi Archiepiscopi Moguntini & Sigefridi Abbatis Fuldensis pro sedilium positione suborta fuit, quæ post verba contentiosos ad verbera compulit, & consertis manibus pavimentum sanguine respersit: intercurrentibus alijs tandem sedatur contentio, fitque per Episcopos templi violati reconciliatio, & sanctum Diei Officium inchoatur. Sequentiâ verò cantatâ, & ultimo ejus versu dicto: *Hunc diem gloriosum fecisti*: Vox ab aëre lapsa, sub eadem melodia cantavit. *Hunc diem bellicosum ego feci*: rigentibus cunctis præ timore. Imperator considerans diaboli versutiam, coram omnibus dixit: *Tu omnis malitiæ inventor diabole, diem bellicosum, & arrogantibus luctuosum fecisti, sed nos per Dei gratiam, qui illum gloriosum fecit, pauperibus gratiosum reddemus in tui confusionem.* Et mox reinceptâ sequentiâ solemni vociferatione sancti Spiritûs gratiam implorabant. Missâ finitâ Imperator omnes pauperes convocari fecit, quibus in magna multitudine convenientibus, universas dapes sibi, & Curialibus paratas distribuit, & eis manibus proprijs ministravit.

Lis inter Episcopū Mogunt. & Abbatē Fuldensem

Heinricus Imperator Italiam viſitat.

Anno etiam prænotato, Heinricus Imperator Italiam cum exercitu ingreditur, diſpoſitiſque pro voto rebus, in pace reverſus eſt, ſecum ducens neptem ſuam Beatricem, Bonifacij Ducis quondam uxorem, indignè tractans eam, propterea quòd mortuo duce Bonifacio Marito ſuo in multa vivere inſolentia conſueverat, & cum multis fornicationibus ſemetipſam diffamârat. Eodem quoque anno mortuus eſt Hermannus Archiepiſcopus Colonienſis, filius Ezelini Comitis Palatini Rheni viri nobiliſſimi, de quo plura diximus. Poſt quem S. Anno in Pontificatu Colonienſis Eccleſiæ ſuccedens præfuit annis xx. vir moribus integer, & doctrinâ ſcripturæ illuſtris, qui magnâ utens induſtriâ Monachos ſimul & Clericos ſuæ Diœceſis reformavit: Monachorum Clauſtra diligentiſſimè perluſtrans, vitam eorum ſtudiosè rimabatur: quorum mores convenire ſtatutis Patrum reperit, multis beneficijs cumulavit; eos verò, qui à tramite rectitudinis deviaverant, ad obſervantiam Regularis diſciplinæ compellere non ceſſavit.

S. Anno fit Archiepiſc. Colonienſ.

Anno etiam prænotato Chuno, ſive Conradus Dux Bavariæ, qui pulſus ab Imperatore Heinrico, propter infidelitatem, & rebellionem ſuam confugerat in Ungariam, deſolatus ibidem, & animo deficiens moritur: & Otto quidam de genere Saxonum ab Imperatore Dux poſt eum ordinatur. Eodem quóque anno mortuus eſt Welfo Carinthiorum Dux. Item eodem anno moritur Arnoldus Spirenſis Epiſcopus, cui Conradus in Pontificatu ejuſdem Eccleſiæ ſucceſſit, & non multis annis præfuit. Nam alij ſcribunt eum præfuiſſe menſibus tantùm decem, alij verò duobus annis, & menſibus decem, & hoc nobis videtur magis convenire veritati, quam ex privilegijs Spirenſis Eccleſiæ conceſſis potuimus colligere.

S. Aaron Abbas in Colonia.

Claruit his temporibus Aaron Abbas Monaſterij S. Martini in Colonia, poſt Eliam, de quo ſupra diximus anno vacantis Cœnobij Hirſaugienſis quadrageſimo, vir in omni Sanctimonia vitæ præclarus, nec minus eruditione ſcripturarum illuſtris, natione Scotus, Regularis diſciplinæ moderator, & conſervator præcipuus, qui Monachos ſuo regimini commiſſos, verbo & exemplo ad obſervantiam normæ Divi Patris noſtri Benedicti glorioſè inſtituit: moriens tandem, non ſine magnæ ſanctitatis opinione miraculis coruſcavit. Alibi legimus, quòd Abbas fuerit S. Pantaleonis in Colonia: qui Cantum nocturnalem de B. Papa Gregorio Magno, per S. Leonem Papam IX. compoſitum ipſo donante à Roma detulit in Germaniam, & in ſuo Monaſterio primus juſſit decantari.

MLVI.

Hermannꝰ comes Frãcorũ obijt.

Anno Monaſterij S. Aurelij vacantis quinquageſimo quinto, indictione Romanorum nonâ, die menſis Januarij viceſimâ ſeptimâ, objit Hermannus Comes Francorum Orientalium, vir dives & potens, Heinrico Imperatori ſemper fideliſſimus, & in prælijs multis Victor ſæpe glorioſus. Eodem anno Gebhardus Ratiſponenſis Eccleſiæ Præſul, Imperatoris Heinrici patruus, & hoſtis occultè peſſimus, deprehenſus & convictus in cuſtodiam mittitur; ſed juſſu nepotis miſericorditer, quod non meruerat, tractatur: non multò poſt non ſolùm veniam, & liberationem promeruit, ſed etiam ad priſtinum ſuæ dignitatis gradum reſtitutus fuit.

Anno

Anno etiam prænotato Gottfridus Lotharienſium Dux, frater Abbatis Caſſinenſis poſtea Romani Pontificis Stephani IX. pluribus jam annis Imperatori contrarius, & rebellis, prudenti amicorum conſilio uſus, redit ad concordiam, & promittit Imperatori deinceps fidelitatem.

Hoc anno magna cædes facta eſt Chriſtianorum in finibus Saxoniæ, quorum multi gladio Paganorum, qui Lintici vocabantur, perierunt, alij verò in aquis ſubmerſi ſunt. Perijt in eodem conflictu Wilhelmus Marchio Miſnenſium Princeps inclitus, ſtrenuus & bellicoſus. Iiſdem temporibus multi Principes in diverſis Provincijs perierunt, fames magna fuit, & multas regiones graviter afflixit: egeſtas & penuria victualium ubique terrarum prævaluit, & multos fames conſumpſit.

Claruit his quóque temporibus in Anglia Rex Edvvardus Elcheredi filius, qui regnavit annis fermè quatuor & viginti, qui adeò manſuetus fuit, ut nec viles homines lædere verbo noverit. Et tamen erat ejus apud domeſticos, & familiares reverentia magna: apud exteros metus ingens. Nam fovebat ejus ſimplicitatem omnipotens Deus, ut poſſet ab omnibus timeri: qui nemini omnino conſueverat iraſci. Moribus & converſatione fuit ſanctiſſimus, & prophetiæ ſpiritu plenus, de quo multa miranda prædicantur: quæ brevitatis causâ omittimus. S. Edvvardus Rex in Anglia.

His etiam temporibus S. Anno Colonienſis Eccleſiæ Archiepiſcopus, Monaſterium noſtri Ordinis in Monte dicto Segeberg tribus à Bonna milliaribus fundare cœpit, quod feliciter perficiens, in honorem ſancti Archangeli Michaëlis conſecravit. In quo multitudinem Monachorum ſub obedientia Abbatis Domino ſervientium conſtituit: quibus neceſſaria hujus vitæ in annuis redditibus & proventibus copioſiſſimè providit: ubi tandem moriens ſepultus eſt, infinitis coruſcans miraculis. Monaſterium in Segeberg fundatur.

Anno etiam prænotato, Heinricus Imperator II. Rex verò tertius infirmari cœpit, qui videns ſe moriturum, ſapienti perſuaſus conſilio, veniam malè commiſſorum in quoſcunque humiliter petijt, quibuſdam prædia, quæ abſtulerat iratus, miſericorditer compunctus reſtituit: omnibus, qui in eum, vel in Regnum peccaverunt, clementer pro Dei amore indulſit, filiúmque ſuum puerum vix octo annorum electione Principum, & conſenſu Victoris Papæ II. tunc in Germania præſentis Regem conſtituit. His & alijs, prout vitæ poſſibilitas morituri admiſit, ritè diſpoſitis, ſe muniri ſacramentis Dominicis poſtulavit, & factâ confeſſione peccatorum Summo, ut ferunt, Pontifici, 5. die menſis Octobris devotiſſimè in Domino quievit. Cujus corpus juxta patrem Spiræ in Eccleſia majori cum honore, & reverentia ſepultum eſt. Iſte Heinricus, multa bona fecit Eccleſiæ memoratæ Spirenſi, ipſamque à Patre magnificè inceptam glorioſius conſummavit: multiſq; poſſeſſionibus largiſſimè dotatam, privilegijs, & libertatibus inſignem reddidit. Corpus S. Gvvidonis Abbatis de Italia, ut ſupra diximus, in Germaniam tranſtulit, & in eandem Civitatem Neometenſem collocavit. Crucem quoque valde pretioſam majori contulit Eccleſiæ, pro honore Beatiſſimæ Dei Genitricis, in cujus circumferentia ſic ſcriptum legimus. Heinricus Rex tertius moritur.

Contulerat ſancta felix hæc dona Maria,
Semper ut æterna capeſcat munia vitæ,
Heinrich Conradi natus de ſtirpe Monarchi,

Gisila, quem genuit, multum satis ipse benignus.

In dorso verò sic legimus sculptum.

Ad votum Regis Heinrici dona ferentis,

Respice de solio resides, quo Christe superno.

Monasterium quoque Lyneburg à patre inchoatum complevit, & magnificè dotavit, ut diximus. Hoc ipso anno, quo mortuus est Imperator Heinricus, Victor Papa II. de Roma venerat in Germaniam, & apud Goslariam Saxoniæ oppidum circa Festum Nativitatis Mariæ octo & viginti ante mortē Imperatoris Heinrici diebus, ab eo & Principibus Regni cum summa reverentia fuit susceptus: Electioni etenim Regis Heinrici IV. morti quoque & sepulturæ ipsius Imperatoris Spiræ Victor Papa, cum multis Cardinalibus, Episcopis & Principibus interfuit, & electionem Heinrici pueri, sicut diximus, in Regem approbavit. Heinrico Imperatore mortuo, Agnes Imperatrix mater pueri Heinrici Regis, mulier prudens, & industriæ singularis, regnum sub moderamine suo aliquandiu tenuit, ac sapienter & strenuè rexit. Verùm cùm postea Principibus non videretur honestum, nec tollerandum diutius, à muliere imperium gubernari Romanum, Heinricum puerum Regem matri abstulerunt, eámque ab imperij regimine abjecerunt. Quòd cùm emendare non posset, cum amaritudine animi patienter tolleravit, & pro sustentatione sui Ducatum Bavariæ suscipiens, regni gubernacula dimisit. Tandem rerum permutationes considerans, dimisso Bavariæ Ducatu Italiam petijt, & in quodam Cœnobio, quod Fruteria nuncupatur, aliquamdiu vitam religiosam duxit. Postea Romæ defuncta est, & in Ecclesia sanctæ Petronellæ sepulta.

Victor Papa 2. venit in Germaniam.

MLVII.

Heinricus Rex 4. regnat.

Anno Monasterij vacantis S. Aurelij LVI. Heinricus Rex IV. ejus verò nominis Imperator III. adhuc puer, sicut diximus, octo annorum, Heinrici defuncti Imperatoris filius, mortuo patre sumpsit imperium, & regnavit añis ferme quinquaginta, cujus tempore multiplicata sunt mala super terram. Enim verò quamdiu Heinricus iste sub tutela & directione suæ matris fuit, & S. Annonis Archiepiscopi Coloniensis, bene ac laudabiliter se gessit in omnibus, nulliq; fuit gravis, nulli molestus, nulli onerosus. Sed postquam sui juris esse cœpit, libertatem regnandi per semetipsum assecutus, paulatim defecit in increpationibus, tyrannus, & persecutor factus Cleri, & Ecclesiæ, qui Custos esse debuerat, & Imperator. Pravorum namque depravatus consilio, Clerum oppressit, Christi Vicarios contempsit, Ecclesias Dei fugatis Pontificibus honore simul, & rebus spoliavit. Pro his aliísque innumeris malis, atque sceleribus à Romanis Pontificibus ad emendationem sæpius revocatus contempsit; unde contumax in superbiam elatus, à Romanis Pontificibus excommunicatus est, iterum contempsit, hostisque factus est Ecclesiæ manifestus, innumerabilium malorum, vel causa, vel occasio fuit, ut infra dicemus.

Monasterium in Gosek fundatur.

His temporibus Comes quidam, frater Archiepiscopi Magdenburgensis Monasterium nostri Ordinis construxit in finibus Thuringiæ, non procul à civitate Neoburgensi, quod Gosek nuncupatur, in quo Monachos de Corbeja Saxoniæ venientes posuit, quibus de hujus vitæ necessarijs ad serviendum Domino, in tranquillitate mentis & corporis, suffi-

cienter

cienter providit, adjuvante illum prædicto fratre Archiepiscopo. Hujus Monasterij Abbas primus, qui cum Monachis venerat de Corbeja nomine Benno, vir erat in divinis scripturis eruditus, qui postea quam Cœnobium rexisset annis fermè tribus, quidam ex Monachis diabolico spiritu ducti, sanctum virum apud Comitem & Archiepiscopum Fundatores de fornicationis crimine graviter accusantes, eousque in malè cœptis profecerunt, quòd per Comitem de Cœnobio injuriosè fuit expulsus. Qui exemplo divi Præceptoris nostri Benedicti Monachorum improbitati cedens, Heremitorium quoddam non procul ab oppido Goslariensi solus intravit, & in amaritudine cordis Omnipotenti DEO, quantâ potuit devotione mentis servivit.

Contigit interea Romanum Pontificem Victorem II. sicut diximus ad Heinricum Imperatorem venire Goslariam, qui audiens Abbatem latere in Eremo, & cognitâ causâ, ejus desolationi compassus est, & volens ejus relevare miseriam, vocatum ad se, Canonicum eum fecit in Ecclesia Goslariensi, ejúsque inopiam suâ munificentiâ relevavit. Sanctus itaque Benno de Abbate Eremita, & de Eremita Canonicus factus, etsi ritè memini, postea Decanus, vitam suam in omni puritate innocentiæ, & sanctitatis continuans, & Deo placuit, & hominibus. Contigit autem post annos aliquot Misnensem Ecclesiam suo viduari Pontifice, in cujus locum Benno consensu omnium, Episcopus est constitutus. Qui majoribus se mox virtutum exercitijs subjiciens, & de die in diem semper altius proficiens, in omni tandem sanctitate consummatus evasit. In ea denique perturbatione, quam Heinricus IV. contra Ecclesiam Dei, & universum Clerum susciraverat, multis cedentibus, Benno Præsul sanctissimus, tyranno in faciem restitit, & pro defensione authoritatis Romani Pontificis cunctis diebus fortiter stetit. Circa finem vitæ suæ tale factum de eo narratur miraculum. Marchio Misnensis, fautor Heinrici Regis excommunicati malitiam adversus libertatem Ecclesiasticam quantam potuit, exercebat. Cui, cùm sanctus Benno Episcopus quâdam vice nescio quid, respondisset durius, tyrannus commotus alapam dedit Pontifici. Cui Præsul sanctissimus dixit: *Hac ipsâ horâ annali recurso tempore, alapam, quam mihi dedisti, tibi rependam.* Marchio risit, & comminationem S. Pontificis contempsit. Benno autem prius, quàm revolveretur annus, ab hac vita ad Dominum migravit, & mox infinitis cœpit coruscare miraculis. Año revoluto, cùm tyrannus pontem, qui est super Albim fluvium in civitate Misnensi, transiret, in ipsa hora, quâ Præsulem percusserat vivum, sibi obviantem cernit mortuum, & subitò clamavit: O Weh! *Benno Episcopus venit, Benno Episcopus venit.* Et ecce confestim S. Benno, cæteris quidem invisibilis, alapam tyranno dedit, quam promiserat, adeò fortiter, quòd in terram recidit, nec diu postea ab hac luce miserabiliter discessit. Beatissimus autem Pontifex Benno in Ecclesia Misnensi sepultus, usque in præsentem diem stupendis miraculis claret, quamvis necdum Sanctorum Catalogo habeatur inscriptus. S. Benno fit Episcopus Misnensis.

Anno prænotato, Adelbero Episcopus Herbipolensis cum suorum consilio Canonicos Ecclesiæ S. Protomartyris Stephani, quos Heinricus Episcopus frater S. Heriberti quondam constructâ Ecclesiâ illic posuerat, ut supra diximus anno Conradi Monasterij S. Aurelij Abbatis septimo, ad Monaster. S. Stephani Herbipol.

alios

alios Canonicos in civitatem transposuit, & Monachos nostri ordinis 30. numero cum Abbate collocavit apud S. Stephanum anno fundationis ejusdem Ecclesiæ sexagesimo; cujus Cœnobij primus Abbas fuit Rupertus vir per omnia Religiosus, & Monasticæ disciplinæ moderator & conservator vigilantissimus.

Anno etiam prænotato Victor Papa II. natione Suevus, ante summum Pontificatum Episcopus Aichstetensis nomine Gebhardus, post multa bene gesta in Germania Romam redijt, & eodem anno, 5. die mensis Octobr. ad Dominum migravit: vir certè optimus, cui si diutius vivere licuisset, omnes profectò Ecclesiastici Ordinis status reformâsset. Huic in summo Pontificatu post dies undecim successit Frideric⁹ Cassinensis Abbas & nomen noni suscipiens, præfuit mensibus decem. Hic fuit filius Gozzelonis, & frater Gottfridi Ducum Lotharingiæ, primò quidem Levita Cardinalis S. Romanæ Ecclesiæ fuit: qui ad Constantinopolim missus à sancto Leone cum alijs, & legatione peractâ Romam reversus, cùm sibi Heinricum Imperatorem propter rebellionem fratris Gottfridi sensisset offensum, Romam cum suis dignitatibus pro Dei amore deseruit: & Monasterium Cassinense Domino militaturus, sub monastico schemate intravit. Qui proficientibus meritis primum ejusdem Cœnobij Abbas constitutus est: ac postea ut diximus, Papa ordinatus. Eodem anno Saxones magno coadunato exercitu gentem efferam Leuticorum eis conterminam (qui Litavij usque hodie nuncupantur, eo tempore adhuc Gentiles, quos divus Otto Episcopus Bambergensis postea convertit ad fidem.) hostiliter invaserunt, diversisque malis eam affligentes imperio Romano subjecerunt, imponentes eis tributum annuum imperio solvendum: & acceptis cautelis & obsidibus necessarijs ad sua redierunt.

Stephanus ex Abbate Pap. non9.

Anno etiam prænotato, vicesimâ octavâ die mensis Septembris, obijt Otto ex Comite de Svveinfurt Dux Suevorum natione Francus Orientalis, vir prudens, imperio fidelis, actione strenuus & bellicosus; qui cùm potens esset in armis, fuit nihilominus in pace. & otio gloriosus. Cui Rudolphus de Reinfelden, qui postmodum pro Regno contendit, in Ducatu Suevorum successit, & plus quam viginti annis eum tenuit, ac postea contra Heinricum quartũ per quosdam Principes apud Forchaim oppidum Franciæ orientalis in regem, ut dicemus infrà, sublimatus fuit. Sciendum, quòd iste Rudolphus, mox post mortem Heinrici secundi filiam ejus Rumoldo Episcopo Constantiensi commendatam, utrum consilio raptam, an dolo nescimus, uxorem duxit, & moriente Duce Suevorum Ottone prædicto in gratiam redierat Imperatricis, à qua Ducatum Sueviæ vacantem propter filiæ honorem accepit. Quod Berchtoldo Comiti, qui postea Carinthiorum accepit Ducatum, valde displicuit: & ob id contra Imperium multas inquietudines suscitavit. Nam Heinricus Imperator olim adhuc vivente Duce Ottone Ducatum Suevorum, quàm citò ille moreretur, se daturum Comiti Bertholdo promisit: eique annulum suum velut hujus rei commonitorium dedit, quem ille diligenter conservans, post amborum obitum, Imperatoris videlicet Heinrici, & Ducis Ottonis, Imperatrici Agneti imperium tunc disponenti obtulit, eamque annulum agnoscentem pro Ducatu sibi promisso commonuit. Verùm quia Ducatum Suevorum à Rudolpho præoccupatum habere non

Otto Suevorũ Dux moritur.

Berchtold. fit Dux Carinthiæ.

potuit,

potuit, pro vicissitudine postea Ducatum Carinthiorum, ut diximus, accepit: quem postea filio æquivoco, precibus ab Heinrico quarto Rege concedi obtinuit. Heinricus autem Rex postea Ducatum Carinthiorum, quem Rudolpho senioris Rudolphi filio concesserat, persuasus quorundam consilio, ab utroque aufferens, Lutolpho consanguineo suo tradidit, sicque patrem & filium parvipendens, graviter offendit. Unde renovatâ priore injuriâ Berchtoldus Dux omnia consiliorum machinamenta, quorum plenus extitit, ad hoc vertebat: ut se de utróque, rege videlicet ac Rudolpho posset ulcisci: ab isto, quoniam Ducatum sibi promissum præripuit: ab illo autem, quoniam quem donaverat, iterum sibi aufferre præsumpsit. Interea dum viribus totis contra regem machinaretur consilium, multa quæ perperam fiebant in regno, ejus conatibus præbuerunt incrementum. Bavarorum Dux Otto, sicut postea dicemus, violentiâ regis à suo ducatu deijcitur: Conradus genere Suevus à militibus regis interficitur:& quasi Rex jusserit, mala contra eum multiplicantur; conspirant igitur adversus regem Otto memoratus, à Bavarorum Ducatu pulsus in Saxonia: Berchtoldus propter occisum Conradum in Suevia: fiunt motus & conventus utrobíque, in quibus odia suscitantur in Regem, & multi paulatim, sese ab ejus fide subtraxerunt. Lutolphus Dux.

Anno etiam prænotato civitas Padelbronnensis in Saxonia cum duobus Monasterijs cathedralíque Ecclesia majore, feria sextâ ante Palmas incendio miserabiliter conflagravit. Erat in Monasterio uno ibidem nostri Ordinis, quod hodie incolæ civitatis Abdinghoven nuncupant, Monachus quidam pro Dei amore inclusus, natione Scotus, nomine Paternus, vir magnæ Religionis, qui vitam solitariam in inclusorio suo multis annis duxit, Lectioni divinarum Scripturarum & orationi semper cum devotione intentus: qui hoc incendium sibi divinitus revelatum, longè antea futurum prædixerat: si homines pœnitentiæ remedia non assumerent in tempore. Verùm cùm ejus prædictionem mortales contemnerent, nec pœnitentiam agere curarent, ecce feriâ sextâ prædictâ ante Palmas, subitò ignis in diversis locis nominatæ civitatis oritur, & cum maximo impetu ubíque per urbem nullo potente resistere vagatur. Cumque dictum Monasterium medijs jam flammis esset circumdatum, & Monachi Paternum rogarent, ut exiret de inclusorio, noluit; sed quia vellet divinum exspectare judicium respondit. Adhuc sermonem volvebant incœptum, cùm ignis cellæ propinquans Monachos salutis propriæ studiosos fugere compulit; Paternum verò in suo proposito perseverantem cum suo domicilio consumpsit. Causa propter quam cellulam exire noluit, propositum inclusionis fuit.

MLVIII.

Anno Monasterij vacantis LVII. Stephanus ex Abbate Monasterij Cassinensis, natione Lotharingus ejus nominis IX. apud Florentiam infirmatus moritur, & in Cathedrali Ecclesia ibidem sepelitur. Ipse inter cetera pietatis studia Mediolanensem Ecclesiam, quæ se jam annis ferme ducentis à Romana Ecclesia alienaverat, revocavit ad obedientiam, & omnimodam subjectionem; Hildebrandum quóque ex Monacho Cluniacensi S. Romanæ Ecclesiæ Archidiaconum Cardinalem Vicarium suum, & Apostolicæ Sedis Legatum constituit, ipsúmque per Italiam, Stephanus Papa IX. moritur.

Longobardiam & Burgundiam pro extirpatione Simoniacæ pravitatis destinavit. Qui commissi muneris officium fideliter implens, quoscunq; hoc scelere infectos reperit, sine personarum delectu, omni dignitate malè acceptâ confestim spoliavit. Stephano tandem, ut diximus, defuncto, Romani quendam Episcopum Veltrensem, invitis & reclamantibus Cardinalibus & omni Clero, qui tum Romæ erant, Papam constituunt: eique nomen Benedicti IX. imponunt: qui præfuit mensibus octo diebusque viginti: Cardinales autem cùm Romæ non possent, apud Senas pro Electione summi Pontificis conveniunt: & Gerardum Florentinæ civitatis Episcopum, natione Sabaudum in Papam concorditer eligunt, qui Nicolaus secundus dictus est, & præfuit annis tribus, mensib. VI. diebus XXVI. Qui mox ut creatus fuit, Sutrium concessit, ubi celebrato concilio Benedictum Pontificatu se abdicare coëgit. Inde Romam proficiscens, sedem Petri obtinuit.

Lampertus Monachus Hirsfeldēs. Año Prænotato, his temporibus floruit Lampertus Monachus Hirsfeldensis in Buochonia Sylva, quæ est inter Hassiam & Thuringiam Moguntinæ Diœcesis, vir tam in divinis scripturis doctissimus, quàm in sæcularibus litteris valde eruditus, ingenio subtilis, & clarus eloquio: qui inter cætera ingenij sui opuscula scripsit Chronicon Monasterij sui Hirsfeldensis, breve quidem, sed non inutile. Scripsit etiam de gestis Regum, Principum, & Imperatorum, à tempore Caroli Magni, usque ad annum Dominicæ nativitatis millesimum septuagesimum septimum. Historiarum volumen unum, insigne, & jucundæ lectionis. Alia quoq; multa composuit, quæ ad notitiam nostræ lectionis non venerunt.

Anselmus Monachus Rhemens. Claruit etiam his ipsis temporibus, Anselmus Monachus nostri Ordinis Cœnobij Rhemensis vir in omni genere doctrinarum eruditissimus, qui scripsit Itinerarium S. Leonis Papæ IX. de Roma in Germaniam & Galliam: in quo gesta & dicta ejus in diversis Synodis habita conscripsit; alia etiam scripsisse dicitur, quæ necdum vidimus.

Claruit his etiam temporibus Bernardus Monachus Cluniacensis in divinis scripturis eruditus, & sæcularis Philosophiæ non ignarus, qui jubente S. Hugone Abbate, qui Odiloni successerat, inter cætera scripsit consuetudines regularis observantiæ Monasterij, & unionis Cluniacensium in uno volumine. Reliqua verò quæ composuit ad notitiam nostræ lectionis minimè adhuc pervenerunt. Petrus etiam Damiani quondam Episcopus Hostiensis, ex Monacho nostri Ordinis, & sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis; vir undecunque doctissimus, & morum sanctitate integerrimus, qui amore & desiderio cœlestis patriæ, Pontificatum deseruit, & ad heremum convolavit; ubi cum Monachis Monachus vixit, & eos verbo simul & exemplo in omni sanctitate præcedens erudivit. Multa scripsit memorandæ lectionis opuscula, è quibus nos invenimus subjecta. Apologeticum sui ad Papam Nicolaum secundum, excusando se, quòd Episcopatum dimiserit, librum unum. Ad eundem alios duos. Ad Leonem Eremitam interrogantem, utrum solitarius in horis Canonicis debeat dicere: *Dominus vobiscum*, librum unum. Contra vitium incontinentiæ sacerdotum librum unum. De uxoribus Clericorum l. I. Regulam solitariorum lib. I. Exhortatorium ad Monachos lib. I. De profectu Monachorum lib. I. De multis miraculis sui temporis volumen unum,

Petrus Damiani Cardinalis.

Opuscula huius Petri Damiani.

unum. Antilogion contra Judæos lib. 1. Contra avaritiam Prælatorum lib. 1. Vitam S. Odilonis Abbatis Cluniacensis. De timore mortis lib. 1. De meditatione mortis lib. 1. Contra Episcopos Simoniacos lib. 1. Contra quendam Episcopum lib. 1. De insolentia malignorum hominum lib. 1. Ad Heinricum Ravennatensem Archiepiscopum lib. 1. quem prænotavit gratissimum sive probatissimum. Declamationis Rhetorices lib. 1. De natura quorundam animalium lib. 1. De Flora & Lucilla lib. 1. De S. Bonifacio lib. 1. De S. Anastasio lib. 1. Sermonum & homiliarum volumen unum: alia insuper multa edidit, quæ ad notitiam nostræ lectionis adhuc non venerunt.

Claruit his etiam temporibus Lanfrancus ex Monacho nostri Ordinis Archiepiscopus Cantuariensis in Anglia natione Italus, patriâ Ticinensis, vir undecunque doctissimus, & morum integritate sanctus ac venerandus, qui scholis apud Parisienses, multo tempore præsidens, magnam eruditionis suæ laudem & gloriam acquisivit. Qui divino tandem spiritu admonitus, omnia pro Christi amore contemnere proposuit, qui semetipsum dare pro nobis in mortem crucis minimè recusavit. Primò igitur in Pectensi Cœnobio Monachus factus est, in quo triennio latuit incognitus, quis vel unde esset. Postea verò cognitus, mandato Abbatis sui, scholis Monachorum præficitur, ac deinde Cadoniensis Monasterij Abbas ordinatur. Factus postea Cantuariensis Archiepiscopus, multa bona in Ecclesia Anglicana fecit. Qui cùm esset in omni varietate scripturarum suo tempore omnium facilè doctissimus, scripsit super omnes Epistolas Pauli opus magnũ & insigne. Commentarios quóque in omnes Psalmos eruditione plenos lucubravit. Contra Berengarium Thuronensem de Sacramento altaris malè sentientem, librum edidit authoritate instructum simul & ratione. Gesta quóque Wilhelmi ex comite regis Anglorum. De cæteris quæ scripsit, nihil vidimus. Hujus Lanfranci auditor fuit in Monasterio Pectensi S. Anselmus, qui & in Prioratu, & in Archiepiscopatu Cantuariensis Ecclesiæ ei postea successit.

Lanfrancus ex Monach. Archiepisc.

Opuscula Lanfranci.

MLIX.

Anno Monasterij S. Aurelij vacantis LVIII. Eberhardus Archiepisc. Trevirorum, filius Ezzelini comitis Palatini Rheni publico statuit edicto, Judæos omnes, qui fidem Christi non consentirent assumere, infra octavas paschatis hujus anni, de civitate Trevirorum expellendos. Judæi habito inter se consilio, quemadmodum imminens sibi periculum possent evadere, miserunt pro quodam Judæo ad Wormatiam, qui vocabatur Rabbi Moyses, rogantes ut veniret ad eos Trevirim; erat enim maleficus incantator, & Necromanticus omniũ suo tempore maximus. Qui cùm venisset ad Trevirensem civitatem, volens salvare gentem suam, cùm probitate non posset, rem maleficio aggreditur. Imaginem fecit ex cera secundùm dispositionem Archiepiscopi, quam presbyter quidam Ecclesiæ S. Paulini, nomine tantùm Christianus pretio corruptus in nomine ipsius Archiepiscopi baptizavit, & Judæo malefico tradidit. Deinde cùm Archiepiscopus in Vigilia Paschatis, Pontificalibus indutus, ad benedictionem sacri baptismatis cum Clero procederet, perfidus Judæus domo inclusus imaginem incantationibus, puncturis, ignibus cruciat, Dæmones invocat, & ceram baptizatam nomine Archipræsulis

Nefandum Judæi maleficium.

maleficijs incantat. Mira divinæ permiſſionis diſpenſatio! Imagine jam ex media parte ab igne conſumptâ, Archiepiſcopus ſuper fontem, ſacris inſtans officijs, ſubitò graviſſimè cœpit infirmari, qui miniſterio Clericorum in ſacrarium reportatus, inter verba orationis ante imaginem crucifixi ad parietem depictam, genibus flexis inter manus miniſtrorum ſuſtentantium confeſtim expiravit, quintâ decimâ die menſis Aprilis, in eadem Eccleſia S. Paulini, ubi hæc facta fuêre, ſepultus. Qui cùm vir eſſet in omni converſatione ſua integer, ſanctus, & religioſiſſimus, qui ſe verbo & exemplo dignum exhibuit Chriſti miniſtrum, mirum erat, fidelem paſtorem ſpirituum permiſſum tam miſerabiliter interire. Si quis fidem his derogat, geſta Trevirorum, unde ſumpſimus legat.

Meginherus Hirsfeldenſis Abbas moritur. Anno etiam prænotato viceſimâ ſextâ die menſis Septembris, mortuus eſt Megenherus, Abbas Monaſterij Hirsfeldenſis, vir in divinis ſcripturis doctus, & ſæcularis Philoſophiæ non ignarus, magnarúmque in Chriſto virtutum, & unicum exemplar monaſticæ religionis. Hic pro quibuſdam præfati Monaſterij ſui decimationibus in Saxoniæ provincia ſituatis, cum Burghardo Halberſtatenſi Epiſcopo lites, & controverſias habuit, quæ annis duraverant non paucis. Qui cùm vidiſſet Epiſcopum non jure, ſed violentiâ prævalere, ſibi autem nec leges forenſes, nec jus Eccleſiaſticum poſitivè in aliquo ſuffragari, propter judicum iniquitatem, qui inſtantes illius querelas, aut ſurdâ tranſierunt aure, aut fabulas reputarent, comotus tandem pro defenſione juſtitiæ, ad tribunal Chriſti appellans Epiſcopum illo ſub termino citavit. Quo, ante terminum quem præfixerat citationis, mortuo, cœpit Epiſcopus Dei judicium formidare, qui nihilominus divinâ ultione tactus, viſceribuſque diruptis in termino ſecutus eſt; qui tamen priuſquam moreretur, ejulans & clamans ad Dei judicium per Abbatem Hirsfeldenſem ſe juſtè fatebatur citatum: miſſiſque ad Monachos nuntijs, ablata reſtituit, & veniam poſtulavit, & ſic inter ſpem metumque poſitus, eo die, qui citationis fuit ultimus, deceſſit.

Ruthardus Abb. Hirsfeldenſis. Meginhero in Abbatia ſucceſſit Ruthardus Monachus Corbejenſis, vir doctus, & magnæ reputationis, qui ſcholis Monachorum apud Corbejam multo tempore præfuit, & magnum eruditionis ſuæ experimentum dedit, deinde proficientibus meritis, Abbas ejuſdem Monaſterij fratrum electione conſtituitur, & ſatis religioſè converſatur. Poſt annos verò paucos quorundam criminum, falsò, ut creditur, inſimulatus, dimiſsâ tandem Abbatiâ, nonnullos per diverſa Cœnobia privatus exegerat annos: donec Hirsfeldenſem Abbatiam poſt Meginherum obtinuit, in qua uſq; ad mortem ſanctiſſimè vixit. Scripſit de tranquillitate vitæ pulchrum opuſculum, in quo ſeipſum multimodâ ratione conſolatur: dicens Monachum non debere perturbari propter quoſcunque contrarios eventus rerum tranſitoriarum; cùm omnia ſint brevi mortis interventione terminanda. De miſeria quoque vitæ præſentis libellum edidit non contemnendæ lectionis. De inſtitutione Monachorum lib. 1. De Juſtitia Chriſtiana libb. 2. De Sacramento Altaris contra Berengarij hæreſim libb. 2. Et alia, quæ non vidimus.

Opuſcula Ruthardi Abbatis.

Dein-

De instauratione, renovatione, & secunda fundatione Monasterij S. Aurelij Hirsaugiensis facta per Adelbertum Comitem.

Nno Dominicæ Nativitatis prænotato, millesimo videlicet, quinquagesimo, qui fuit Monasterij S. Aurelij vacantis, annus octavus & quinquagesimus, à prima ejusdem Cœnobij fundatione CCXXIX. Indictione Romanorum XII. Cùm Adelbertus Comes Calbensis, verborum, admonitionum simul, & comminationum sanctissimi Avunculi sui Leonis Papæ IX. paulatim videretur oblivisci: quippe qui potens, dives, & sanus, mundi negotijs totus esset immersus, uxor ejus Wiltrudis, mulier Christo fide, & actione devotissima, comminationis verba S. Pontificis, à memoria recedere non sinebat. Metuens ergo, ne memoria sanctum Comitis propositum tandem penitus enervaret, precibus simul & lachrimis illum continuis aggreditur, & ne diutius moretur promissum in restituendo S. Aurelij Monasterio, flens, orans sine intermissione per Dei judicium contestatur: *Esto memor*, inquit, *Domine, precor verborum comminationis S. Pontificis, ad mentem revoca, oro, debitum spontaneæ promissionis, ne sententiam incurramus æternæ maledictionis; reddamus Omnipotenti Deo promissum, quando possumus: restituamus D. Præsuli Monasterium suum dum vivimus, & sani sumus. Nulla mihi quies est mentis, nulla tranquillitas cordis, semper illam S. Papæ comminationem audire videor, nimis terribilem, quâ dixit nobis non instaurato Monasterio, nullam fore salutem.* Hæc & his similia Comiti fæmina quotidie inculcabat, non cessans die, ac nocte verba Papæ Leonis in mediū reducere: ut quem blandimentis, & precibus emollire non poterat, saltem importunitate superaret. Quâdam igitur die Comes nimiâ devotæ mulieris importunitate superatus, negotium aggreditur, & vocatis artificibus negotium inchoatur. Convenientes ad locum artifices consilium Comiti dederunt, ut omnem structuram dejiceret, & novam lapideámque à fundamentis in locum veteris relocaret. Erat enim vetus illa structura omnis tam Ecclesiæ, quàm totius Monasterij ligneo tabulato priscorum simplicitate fabricata, & nimiâ vetustate semidiruta: jam prope minabatur ruinam, & ad restaurandum penitus videbatur inutilis. Comes igitur Adelbertus, tam aliorum consilio fretus, quàm prudenti consideratione motus, primam Ecclesiam ab Erlafrido Comite quondam de lignis constructam, funditus præcepit destrui, & locum pro novo templo, secundùm formam sibi à peritis traditam restituendo emundari. Interea lapides de vicino monte quadratos, & ligna, cæteráque ad tantum opus necessaria magnis sumptibus præparat, & omnem curam, omnémque sollicitudinem incœpto operi diligens commendat. Toto namque prænotato Dominicæ Nativitatis anno in præparatione necessariorum fuit sollicitus, & anno sequente fundamenta Ecclesiæ collocavit.

Instaurationis Monasterij S. Aurelij præludia.

Prior Ecclesia sancti Aurelij dejicitur.

His etiam temporibus Eberhardus Comes quidam in Suevia cooperante sibi uxore suâ, nomine Ida, cupiens Deum bonorum suorum constituere hæredem, Monasterium nostri Ordinis, quod Schafhausen nuncupatur, condidit, quod multis prædijs, & possessionibus pro sustentatione ser-

Monasterium in Schaffhausen fundatur.

ne servorum Domini dotavit, in quo Cœnobio postea per successum temporis multi doctissimi, atque sanctissimi viri sub Regula S. Benedicti Abbatis claruerunt. De quo etiam plura Monasteria nostri Ordinis nova, Monachos, & Abbates primos inhabitatores, diverso tempore habuerunt.

MLX.

Anno Monasterij S. Aurelij vacantis LIX. Indictione Romanorum præscriptâ XIII. Comes Adelbertus de Calba pro nova constructione Ecclesiæ prænominatæ S. Aurelij Hirsaugiensis prima fundamenta locavit, eo loco, modo, & formâ, uti hodie cernitur, & in paucis annis omne totius Monasterij continuatum ædificium consummatur.

Eodem anno Luitpoldus Archiepiscopus Moguntinus 7. die mens. Decembr. moritur, & in Monasterio S. Jacobi nostri Ordinis, quod ipse in Monte specioso extra mœnia civitatis construxerat, sepelitur: cujus ossa post multos annos levata, & in capsula lignea posita continentur in extremitate chori supra januam in fenestra subtus altare S. Helenæ Imperatricis. In eo loco, ubi nunc est Monasterium, antiquitus fuit castellum, quod Julius Cæsar ad munimen civitatis constructum, Theutonicâ linguâ Schönberg, id est, speciosum Montem fecerat appellari, in quod per longi milliaris spatium à villa, quæ Fonthaim aquæ ductum emittens appellatur, non sine magnis impensis partim super terram fecit introduci. Mortuo Luitpoldo Reverendissimo Præsule, Sigefridus Abbas nostri Ordinis, Monasterij S. Bonifacij Fuldensis in Archiepiscopatu succedens, præfuit annis XXIV. sæpius interea pulsus de Ecclesia sua per Heinricum Imperatorem propter conjurationem in eum, sæpius etiam in peregrinatione longo tempore absens, ad Romam, Jerosolymam, S. Jacobum in Galitia, aliaque diversa loca; quia in Germania nusquam tutus erat. In Abbatia verò Monasterij Fuldensis post Sifridum successit Monachus quidam nomine Wideradus, qui præfuit usque ad Ruthardum. Eodem anno mortuus est Heinricus Rex Gallorum, filius quondam doctissimi, atque devotissimi Regis Ruperti, de quo supra dictum est anno Conradi Abbatis septimo, post quem regnavit Philippus filius ejus annis abhinc novem & quadraginta. Sunt, qui scribant, Philippum patre adhuc vivente anno prænotato sumpsisse regnum, ob ejus senium.

Sigefridus Abbas Fuldensis fit Archiepiscopus.

Anno prænotato, Heinricus Comes Palatinus Rheni, qui morabatur in Castello Lacensi prope Andernachum, pater Heinrici Comitis, qui postea Monasterium Lacense fundavit, in amentiam versus delirare cœpit. Unde sub specie devotionis Monachus fieri, & sæculum spernere volens, reclamante uxore Cœnobium Echternach, quod S. Wilibrordus tempore Dagoberti Regis Francorum olim fundaverat, intravit, & Monachum profiteri omnino delirus voluit. Sed cum ejus insania Monachis videretur prorsus intollerabilis, de Monasterio præfato per suos extrahitur, & ad propria renitens, & insaniens reportatur. Qui crescente vesaniâ non diu postea propriam occidit uxorem, & furens usque ad mortem, non longè post moritur. Cujus pater fuit Ludolphus Comes filius, & primogenitus Ezzelini Comitis, de quo longè supra diximus anno Monasterij vacantis XIII. Avus autem paternus Sifridus Comes Palatinus Rheni Magnus, pater S. Cunegundis Imperatricis. Nam Sifridus genuit

Genealogia Palatinorum Comitum.

genuit Ezzelinum fundatorem Monasterij Bruvvilerensis, fratrem sanctæ Cunegundis: Ezzelinus genuit Ludolphum, & fratres ejus Hermannum Coloniensem, & Eberhardum Trevirorum Archiepiscopos, de quibus dictum est: Ludolphus genuit Heinricum & Eberhardum: Heinricus postea, sicut diximus, furiosus genuit Eberhardum Ducem Mosellanum, de quo linea continuatur Palatinorum Comitum: & Heinricum, qui Lacensem comitatum mortuo patre obtinuit, & destructo Castello, Monasterium nostri Ordinis, quod à vicino stagno Lacus vocatur, sicut dicemus, ædificavit.

MLXI.

Anno isto, Monasterio S. Aurelij adhuc vacante, comes Adelbertus cœpto fideliter perstabat in opere: nihil magis videre desiderans, quàm consummationem inchoati Cœnobij, & præsentiam servorum Dei. Magna eodem anno fames, totum penè Romanum Imperium occupavit, & multos per Saxoniam, Sueviam, Bavariam & Orientalem Franciam homines graviter afflixit, postquam pestilentia graviter secuta fuit. Ecclesia S. Aurelij construitur.

Eodem anno mortuus est Nicolaus Papa II. qui apud S. Joannem Lateranensem Romæ, Concilio Episcoporum habito, formam Cardinalibus eligendi Romanum Pontificem constituit, & Heinricum Regem IV. ut quidam referunt in III. Imperatorem coronavit. In eodem Concilio Berengarium Turonensem ab errore suo revocatum constat, & pœnitentiam pollicitum, quam toto deinceps vitæ suæ tempore diligentissimè peregit. Post Nicolaum Anselmus Lucensis Episcopus, patriâ Mediolanensis communi voto Cardinalium Romanus Pontifex eligitur: Alexander ejus nominis II. nuncupatur, præfuitque annis XI. & mensibus VII. Contra hunc Heinricus Imperator instinctu quorundam Episcoporum Cadalum Parmensem Episcopum in Antipapam erigens, gravissimũ in Ecclesia Dei schisma suscitavit. Huic autem Antipapæ mox omnes Episc. Lombardiæ obedientiam præstiterunt, qui contra Alexand. armata manu pugnavit: & multi ab utráque parte ceciderunt. Irrumpente tandem Ottone Mediolanensium Principe, & Gottfrido Normanno, alijsque compluribus, qui stabant pro Alexandro, Cadalus victus est ab eis. Tandem vices suas interponente Heinrico Imperatore in Concilio Mantuano, schisma extinguitur, & Cadalo cedente Alexander confirmatur. In eodem Concilio Mantuano idem Papa Alexander multa ad communem Ecclesiæ utilitatem constituit, & vir magnæ authoritatis fuit. Qui soluto Concilio de Mantua Romam proficiscens, majorem Ecclesiam Lucensem, cujus Episcopus antea fuerat, in honorem S. Martini, consecravit, & Canonicos ejusdem in signum pristinæ charitatis pastorali mitrâ insignivit, multisque privilegijs & libertatibus honoravit. Concilium Mantuæ celebratur.

MLXII.

Anno Monasterij S. Aurelij Hirsaugiensis, Abbatiâ vacante, LXI. inchoata ipsius loci renovatio continuatur. His temporibus Marianus Scotus Monachus nostri Ordinis, vir doctus, & morum integritate sanctissimus, qui pro Regni Cælestis amore, patriam suam, & omnia mundana contemnens, peregrinus venit in Coloniam, & in Cœnobio sancti Martini, vitam in inclusorio aliquamdiu religiosissimè duxit Eremiticam, divinis lectionibus, & sanctis orationibus sine intermissione dans operam. Marianus Scotus Monachus.

operam. Deinde ad petitionem Sifridi Abbatis Fuldenſis dimiſit Coloniam, & cum eo venit in Fuldam, & ibidem novem annis in incluſorio ſtetit, in ea videlicet cellula, in qua S. Amichadus incluſus quondã habitavit, de quo diximus anno Monaſterij vacantis XLIII. Poſtea verò cùm Sifridus Abbas Moguntinus ordinaretur Archiepiſcopus, Marianum, quaſi unicum vitæ ſuæ Patronum, ſecum ad Moguntiam tranſtulit, & in cellulam juxta Eccleſiam S. Martini majorem habitare fecit, in qua uſq; ad mortem Domino ſerviens permanſit. Scripſit multo ſtudio, & magno labore volumen grande hiſtoriarum ab origine mundi uſque ad ſua tempora, mirâ ſubtilitate oſtendens errorem præcedentium Chronographorum, ita ponentium Chriſti Nativitatem, ut annus paſſionis ejus, quantum ratio demonſtrat computi, cum veritate Evangelij omnino nequeat concordare, vnde ipſe adjiciens, tres & viginti annos illi anno, ubi priores Chronographi Nativitatẽ Domini poſuerunt, ſub tempore Conſulum prætermiſſos, in margine voluminis alternatim collocavit, hinc annos Evangelicæ veritatis, illinc verò annos falſæ ſuppurationis priorum, quo non ſolùm intellectu, ſed etiam viſu diſcerni veritas à falſitate poſſit. Scripſit etiam de Concordantia quatuor Evangeliſtarum librum unum, & quaſdam eruditionis & devotionis plenas Epiſtolas, quarum lectio Monachis eſt utilis. Produxit autem Chronicon ſuum ab origine mundi, uſque ad annum Dominicæ Nativitatis milleſimum, octogeſimum ſecundum.

Chronicon Mariani Monachi.

MLXIII.

Hoc anno, qui fuit LXII. à morte Conradi ultimi, & decimi Abbatis, prioris Monaſterij Hirſaugienſis, Adelbertus Comes de Calba, ſine intermiſſione opus novi Monaſterij S. Aurelij, quod inchoaverat ante biennium, continuavit. Hoc ipſo anno moritur Lampertus de Legia Monachus & Scholaſticus Cœnobij S. Matthiæ Apoſtoli extra mœnia Trevirorum, de quo ſupra diximus anno vacantis Monaſterij triceſimo ſeptimo. Poſt quem Arnoldus ejuſdem Cœnobij Monachus tam in divinis ſcripturis, quàm in ſæcularibus litteris egregiè doctus, officium docendi accepit, quod annis duobus ſtrenuè adminiſtravit: ad quem Marianus Scotus Monachus incluſus elegantem deſtinavit Epiſtolam. Scripſit opus metricum de proverbijs Salomonis librum unum. Ad Marianum Scotum de ratione computi Eccleſiaſtici librum unum. De Cyclo & inventione Feſti Dominicæ Reſurrectionis librum unum. Alia, quæ compoſuit, ad notitiam noſtræ lectionis minimè pervenerunt.

Arnoldus Monachus Trevirenſ.

Anno etiam prænotato, mulier quædam de familia Monaſterij Petri domûs Conſtantienſis uxor cujuſdam Ibonis infantem peperit, duo capita, & omnia membra ſuperiora duplicata habentem, qui tandem in unum hominem à clunium loco ad inferius deſinebat. Eodem anno frigus maximum fuit per dies quatuor in medio menſe Aprili: aura quoq́ue venenoſa & nivibus plena, quæ pecudes læſit, arbores ſubvertit, & vites in vineis miſerabiliter devaſtans annihilavit, unde magna vini defectio ſubſecuta fuit.

Infans biceps in Suevia naſcitur.

MLXIV.

Hoc anno, qui fuit Monaſterio S. Aurelij vacante LXIII. Indictione Romanorum ſecundâ, Trevirorum Eccleſiâ poſt miſerabilem interitum Eberhardi Archipræſulis per annos jam quatuor vacante, Heinricus

Impe-

Imperator ſanctum & innocentem virum nomine Cunonem ſive Conradum eis fecit ordinari Antiſtitem. Qui cùm properaret ad Trevirim pro ſuſcipienda ſibi commiſſa Eccleſia, Theodericus ſceleratiſſimus comes Trevirorum Palatinus unà cum quibuſdam impijs ſattellitibus ſuis ei furibundus occurrit, & ductum de recto itinere, in nemus proximum non procul à civitate cum multis injurijs, contumelijs, & opprobrijs tertiò de rupe altiſſima præcipitavit, Chriſtique Martyrem fecit. Cujus corpus in medio Eccleſiæ Monaſterij Tholegienſis noſtri Ordinis ſepultum infinitis mox cœpit coruſcare miraculis. Comes parricida nequiſſimus tandem ſeriò pœnitentiâ ductus, pro ſatisfactione Jeroſolymam profectus, non amplius eſt reverſus. Reliqui omnes conſentanei ſceleris malo fine brevi tempore perierunt. Audiens interitum S. Cunonis Imperator ingemuit, & circumſtantibus dixit: *Trevirenſes, miſi vobis paſtorem innocentem, atque mitiſſimum, & illum crudeliter occidiſtis; ecce talem vobis Archiepiſcopum dabo, qui veſaniæ veſtræ poſſit reſiſtere.* Habitóque ſuorum conſilio, Trevirenſibus Archiepiſcopum deſignavit, Ottonem, quem Uttonem nonnulli vocabant, virum ſtrenuum, prudentem & magnanimum, filium Eberhardi comitis Suevorum, fundatoris Monaſterij Schafhauſen, de quo dictum eſt anno vacantis Cœnobij Hirſaugienſis LVIII. Hunc ergo Imperator cum magno exercitu ad Trevirim introduxit, & cives unà cum Clero in ejus jurare ſententiam compulit. Deinde vindictam de homicidis, qui non prius fugâ lapſi fuerant, capitum amputatione terribilem fecit.

S. Cuno Trevirorũ Archiepiſc. martyrizatur.

Otto fit Archiepiſcop. Trevirorũ.

Anno prænotato Siffridus Archiepiſcopus Moguntinus, Guntherus Epiſcopus Bambergenſis, Otto Epiſcopus Ratiſponenſis, Adalbero Epiſcopus Herbipolenſis, Wilhelmus Epiſcopus Trajectenſis, & alij quàm plures Epiſcopi & nobiles in magna comitiva (ſeptem ut fertur millium) Jeroſolymam devotionis cauſſâ profecti ſunt; qui multas moleſtias, & infeſtationes ab infidelibus ſuſceperunt, tandemque perventione fruentes optatâ, numero & rebus multùm attenuati aliqui redierunt, & ſicut ſcriptum invenimus, de ſeptem millibus vix duo millia ſuperfuerunt.

Epiſc. proficiſcuntur Jeroſolymam.

Eodem quoque anno mortuus eſt Arnoldus Eccleſiæ Wormatienſis Epiſcopus, vir modeſtus & Pontificiali honore digniſſimus, qui oves Chriſti ſibi commiſſas, non minus exemplo, quàm verbo ad bonæ converſationis ſtudium erudivit. Huic in Pontificatu ſucceſſit Adelbero Monachus Cœnobij S. Galli in Suevia noſtri Ordinis, frater Ducis Suevorum Rudolphi de Reinfelden, de quo ſupra diximus, uno pede omnino debilis & claudus, vir ſpectaculo dignus; erat enim corpore magnus, robore fortis, edacitatis multæ, craſſitudinis tantæ, quæ non minus horrorem incuteret videntibus, quàm riſum & admirationem.

Adalbero Monachus S Galli fit Epiſcop. Wormat.

Claruit his temporibus Walramus ex Scholaſtico Bambergenſis Eccleſiæ Monachus Fuldenſis, ac deinde Abbas Merſeburgenſis Cœnobij in Saxoniâ, vir tam in divinis ſcripturis, quàm in ſæcularibus litteris non mediocriter eruditus, qui primùm apud Pariſienſes in Gallia Philoſophiam glorioſè docuit; poſtea apud Bambergenſes in orientali Francia Grammaticam & Rhetoricam publicè legit. Qui Monachus factus ſcripſit metro ſimul & proſâ tres libellos in Cantica Canticorum, interſerens quoſdam pro intelligentia ſimplicium rhythmos in lingua noſtra

Teutonica. Cætera quæ composuit, ad notitiam nostræ lectionis adhuc non venerunt. Guntherus etiam Monachus Cœnobij S. Amandi Elvonensis in Gallia, vir in omni genere scientiarum doctissimus, hæc tempora scribendo & docendo reddidit clariora, de cujus lucubrationibus extant subjecta. Metro vitam & passionem S. Dominici composuit, quem Græco vocabulo Cyriacum appellamus. Vitam quoque S. Amandi Episcopi quondam Trajectensis simili carminis genere lucubravit. Homilias denique plures sive sermones ad fratres, & quædam alia conscripsit. Eodem ferme tempore floruit Theodoricus Abbas S. Trudonis, vir in divinis scripturis eruditus, & sæcularis Philosophiæ non ignarus, metro exercitatus & prosâ; qui utroque scribendi genere multa lucubrâsse dicitur, è quibus ista duntaxat potuimus invenire. Vitam S. Trudonis lib. 1. Vitam S. Bavonis Monachi Gandavensis lib. 1. Vitam S. Remoldi lib. 1. Sermones etiam varios & Homilias ad Monachos suos lucubravit.

S. Arnolph. ex Monach. Episcopus.

Claruit & S. Arnolphus Cœnobij Divi Præsulis Medardi Suessionensis, qui multis annis ibidem pro Christi amore in inclusorio stetit, orationi & contemplationi vacans die ac nocte. Deinde factus est ejusdem Cœnobij Abbas, & postremò Suessionensis Ecclesiæ Pontifex ordinatus, vitam in omni sanctitate continuavit. Hic tandem pro confirmatione pacis & concordiæ venit in Flandriam, & inter prædicandum populo verbum salutis prædixit se brevi moriturum. Constructo igitur & consecrato in honore S. Petri Apostolorum Principis Ordinis nostri Monasterio, XVI. die Mensis Augusti, sicut prædixerat, moritur: & miraculis coruscans in Ecclesia ejusdem Cœnobij honorificè sepelitur.

Maurilius quoque Monachus Fiscanensis Cœnobij in Normannia vir sanctissimæ conversationis, circa hæc tempora post depositionem Malgerij Archiepiscopi Rothomagensis in locum ejus propter doctrinam & vitæ meritum ordinatus, virtutibus & miraculis clarus habetur, qui moriens in Ecclesia S. Mariæ sepelitur, cujus gesta conscripta sunt. Circa hæc tempora S. Anno Coloniensium Archiepisc. Monasterium Ordinis nostri, quod Graffschafft nuncupatur, in finibus suæ Diœcesis, in terra Saxonum, in pago Westvvalen fundavit; in quo Monachos cum Abbate sub Norma D. P. N. Benedicti posuit; quibus de vitæ hujus necessarijs ad serviendum Domino providit. Eodem ferme tempore idem S. Anno fundavit & aliud in finibus Thuringorum Ordinis nostri Cœnobium ad honorem omnipotentis Dei: in quo similiter Monachos cum Abbate posuit: quibus vitæ necessaria procuravit. Cujus Monasterij vocabulum Salveldia dictum est. In monte Sigeberg tertium fundavit Monasterium tribus ferme à Bunna oppido Rheni milliaribus distans, in honore sancti Archangeli Michaëlis, de quo jam supra satis est dictum.

Monaster. Salveld. in Thuringia.

MLXI.

Anno Monasterij S. Aurelij vacantis LXIV. supra nominati Pontifices Sifridus Moguntinensis, Adelbero Herbipolensis, & alij qui cum 7000. priori anno ad terram sanctam profecti fuerant, cum 2000. revertuntur. Guntherus autem Bambergensis Episcopus in reversione ab Jerosolyma in Ungaria moritur, cujus corpus à ministris suis, qui remanserant, Bambergam relatum in Ecclesia cathedrali sepelitur. Huic in Episcopatu successit Hermannus primicærius Ecclesiæ Moguntinæ, seu vicedomi-

dominus pretio & precibus amicorum promotus, ut ferunt, & peæfuit annis decem. Verùm quia non per ostium intravit in ovile, sed per Simoniacam pravitatem, post annos decem Pontificatum, quem malè fuit adeptus, authoritate Gregorij Papæ VII. compulsus amisit: & pro agenda pœnitentia Monasterium S. Felicitatis in Schvvarzach, quod tribus ab Herbipoli distat milliaribus, intravit.

Eodem anno Gosvvinus quidam comes in Francia orientali tyrannidem, prædas, & incendia contra Herbipolensem Ecclesiam hostili incursu exercuit; qui sæpius admonitus cùm nollet desistere, tandem à comitibus Adelberonis Episcopi comprehensus, occisus fuit.

Circa hæc tempora comes quidam Brabantiæ Monasterium nostri Ordinis valde insigne fundavit in Brabantia, quod Haffliginium vocatur, & distat ab oppido Bruxellensi tribus ferme milliaribus, in quo multitudinem Monachorum posuit, quibus omnia hujus vitæ necessaria copiosissimè procuravit; quorum primus Abbas Fulgentius nomine vir doctissimus & religiosissimus fuisse memoratur. Magister verò scholarum Franco nomine extitit, qui postmodum in Abbatia Fulgentio successit: de cujus ingenio & lucubrationibus anno Wilhelmi Abbatis XVI. dicemus. *Monaster. Haffling en fundatur.*

MLXVI.

Hoc anno, qui fuit Monasterij Hirsaugiensis Divi Aurelij vacantis LXV. à morte videlicet Conradi Abbatis ultimi, cometes per totum orbem diu apparuit, præsignans magnam in Ecclesiam turbatione; quæ postea non longè subsecuta fuit.

Eodem anno Angliâ per Wilhelmum Nortmanniæ comitem miserabiliter afflictâ tandemque subactâ, ipse Rex ejus efficitur: & in die Natalis Dñi ab Adelredo Eboracensi Archiepiscopo coronatur. Noluit autē hoc munus benedictionis à Stigando Cantuariensi Archiep. recipere, quia non legitimè ad Pontificatum ferebatur assumptus. Qui factus Rex omnes penè ejus Insulæ Præsules in exilium relegavit, eos maximè, qui vel simoniacè, vel malo introitu, & non canonicè Pontificatûs apicem fuerant consecuti. Nobiles etiam sibi non faventes jussit occidi: mediocres autem suis militibus in servitutem tradidit, & uxores indigenarum quibuscunque advenis, nobiles rusticis in matrimonio conjunxit. *Wilhelmꝰ Comes Nortmañ. fit Rex Angliæ.*

Anno prænotato, cùm opus inchoati Monasterij S. Aurelij Hirsaugiensis studiosissimè continuaretur, Wiltrudi comitis uxori religiosissimæ fæminæ omnis mora nimium videbatur gravis & molesta; utpote quæ domini sui animum in multis occupatum noverat, & remittendum quavis occasione formidabat; unde sagaci usa consilio, Monasterij consummationem non duxit expectandam, ne quod impedimentum se medio tempore interponeret, si vel ipsa, vel comes imperio mortis raperetur; monuit ergo multis precibus comitem, tandem rogando persuasit, ut (non expectato consummationis articulo, qui adhuc longius videbatur restare) Monachos introduceret: quorum consilio & auxilio, quod restabat, construendum facilius, tandem cum tempore consumaret. Dedit ergo comes Adelbertus postulanti fæminæ consensum, sed unde Monachi adducerentur, qui secundùm Regulam S. P. Benedicti Domino Deo in omni puritate servirent, mutuum inter se cœperunt habere consilium. Multa quidem Ordinis nostri eo tempore in Germania fuère *Comitissa Wiltrudis consilium.*

Cœnobia, ſed non in omnibus integra vigebat monaſticæ inſtitutionis diſciplina. Plures etenim clauſtrales in illo tempore monaſticam inſtitutionem corruperant, qui turpiter in via rectitudinis claudicabant. Monachi námque Fuldenſis Cœnobij, ſicut & cæteri plures, à tramite regularis diſciplinæ deviantes, illo in tempore vix Monaſtico nomine digni videbantur. Erat eo tempore Monaſterium Schaffhauſen in Suevia noviter à comite quodam Eberhardo, patre Utonis Archiepiſcopi Trevirorum, ut ſupra diximus, fundatum, in quo Monachi ſecundum Regulam S. P. N. Benedicti omnium teſtimonio vicinorum religioſiſſimè converſabantur: quorum ſe fama laudabilis in omni terra Suevorum longè latéque diffuderat. Comes igitur Adelbertus miſsâ legatione ad Abbatem memorati Cœnobij, mitti ſibi Monachos duodecim poſtulavit & Abbatem, promittens ſe illis omnia, quæ fuerint neceſſaria, proviſurum. Ad cujus preces Abbas, & tota Congregatio facilem præbuere conſenſum, & habito inter ſe conſilio, Monachos deſtinandos XII. ſtatuerunt, quibus tertium decimum Fridericum nomine præficientes Abbatem, ad Hirſaugiam in Dei nomine tranſmiſerunt.

Legatio ad Schaffhauſen mittitur.

Quo tempore & de quo Cœnobio primi Monachi ad Hirſaugiam in hac ſecunda fundatione Comitis Adelberti venerint.

ANno prænotato Dñi Nativit. MLXVI. Indictione Romanorum quartâ, die menſ. Decemb. ſimiliter IV. ab obitu Conradi Abbatis ultimi LXV. à prima verò Monaſterij fundatione comitis Erlafridi anno CCXXVIII. Fridericus Abbas cum Monachis duodecim, miſſus de Monaſterio Solitariorum venit in Hirſaugiam ad petitiones comitum de Calba Adelberti & Wiltrudis, necdum ad plenum conſummato Monaſterio. Quos ut vidit devota Chriſti famula Wiltrudis, incredibili gaudio perfuſa, Dominum in ſervis ſuis ſumma cum alacritate ſuſcepit, & omnibus quæ ad eorum ſuſtentationem videbantur neceſſaria, copiosè diſpoſitis, Monaſterium eis aſtante & conſentiente Adelberto comite perpetuò inhabitandum aſſignavit. Sed cùm Fridericus Abbas & Monachi dicerent eam traditionem loci nequaquam ſufficere, niſi coram Epiſcopo Neometenſi in facie S. Matris Eccleſiæ, vocatis adhoc idoneis teſtibus, ut moris eſt, ſecundum conſuetudinem ordinis ſolenniter fuerint confirmata, non ſatis comiti placuit; quippe qui Monaſterium in ſua cupiebat habere poteſtate. Diſſimulans tamen exteriori apparatu mentis intentionem occultam: reſpondit, ſe conſummato ſtructurarum opere facturum omnia, quæcunque ratio poſtularet. At verò de poſſeſſionibus, quas majores ſui de Monaſterio quondam rapuerant, majorem tunc partem reſtituit, reliquas ad tempus occupavit: nam poſt depoſitionem Friderici Abbatis, cùm S. Wilhelmus in regimine Monaſterij fuiſſet prælatus, prudentiâ ſerpentinâ, & ſimplicitate columbinâ comitis aſtutiam ſuperavit, & omnimodam Cœnobij libertatem, tam ab Imperatore Heinrico quàm ſummo Pontifice obtinuit. Atqui poſteaquam fratres in poſſeſſionem Monaſterij realem fuerunt admiſſi, cœperunt diligentiſſi-

Monaſter. S. Aurelij iterum inhabitatur.

gentiſſi-

gentiſſimè intendere, quatenus Eccleſiam necdum perfectam cum reliquis manſionibus neceſſarijs potuiſſent quantocius conſummare. Comitiſſa verò devotiſſima Wiltrudis cernens fervorem Monachorum ad operis perfectionem indefeſſum, & in ſancta ſedulitate conſtantiam, omnia quæ videbantur neceſſaria, fratribus tradidit, & de commiſſione mariti comitis fideliter cooperata fuit.

Quamvis autem Fratres unà cum artificibus, & miniſtris conductitijs Adelberti Comitis cœpto continuò inſtarent operi, quia tamen adhuc multa reſtabant conſtruenda, non ſubitò, ſed cum tempore omnia fuerunt per ordinem conſummata: per annos namque decem continuos Adelberti Comitis Cœnobium impenſis conſtruitur, quod anno Dominicæ Nativitatis ſexageſimo ſupra milleſimum, ſicut diximus, inchoatum, ſeptuageſimo tandem conſummatur, cujus Monaſterij perfectionem Fridericus Abbas videre non potuit: quoniam ſicut dicemus ante conſummationem operis depoſitus fuit. Hujus autem fundationis conſummationem, Eccleſiæ conſecrationem, & liberam traditionem Monaſterij in manus Abbatis hoc loco rationabiliter deſcribere non poſſumus, ſed omnia convenienter ſuo tempori deſignanda reſervamus. Nam quidquid factum conſtat tempore Abbatis Wilhelmi, non videtur nobis hiſtoriæ conſerendum Friderici.

De Friderico Monaſterij Hirſaugienſis undecimo Abbate, qui præfuit annis duobus, menſibus 4. diebus viginti, & geſtis illius temporis.

ANno itaque Dominicæ Nativitatis præſcripto, MLXVI. Monachis duodecim de Monaſterio Solitariorum, quod vulgariter Einſidel nominatur, in Hirſaugiam venientibus, Fridericus natione Suevus, communi electione Abbas in ordine Paſtorum hujus Cœnobij undecimus Prælatus eſt, & præfuit annis duobus, menſibus quatuor, diebus viginti, ordinatus in die S. Thomæ Apoſtoli ab Einhardo Spirenſis Eccleſiæ Pontifice. Nos autem annos regiminis ſui computamus à die introitûs in Hirſaugiam, qui contigit anno præſcripto in feſto D. Barbaræ Virg. & Mart. 4. videlicet die menſis Decembr. anno Abbatiæ vacantis poſt obitum Conradi Abbatis decimi LXV. menſe 3. & die 14. Fuit autem Fridericus iſte Abbas, ſicut diximus, natione Suevus, parentibus ingenuis, & antiquâ familiâ ortus, qui puer ad litteras poſitus, cum ætate profecit non mediocriter in ſtudio ſcripturarum, poſteà verò quàm ſapere, & intelligere aliquantum cœpit, ſe totâ mentis intentione convertit ad Dominum, cupiens & mundum cum ſuis vanitatibus contemnere, & Deo puro ſemper corde in Monaſterio ſervire. Vnde præventus Spiritûs ſancti gratiâ de conſenſu parentum ad Monaſterium Solitariorum, ubi tunc magna vigebat Monachorum Religio, proficiſcitur, & præmiſsâ petitione ſolemni conſuetâ, Monachorum Collegio ſociatur. Monachus autem factus, omne tempus lectioni, meditationi, orationi, cæteriſque Monaſticæ diſciplinæ exercitijs diſtribuit, & ſine querela converſatus, nulli unquam moleſtus, vel oneroſus fuit. Studio namque ſpiritualium

Fridericus Abbas ſancti Aurelij XI.

Fridericus Abbas, natione Suevus.

ritualium exercitiorum conſuetus nullum potuit cum mundo habere commercium: utpote qui omne deſiderium ſuum locaverat in contemplatione ſupernorum.

Fuerunt enim Monachi dicti Cœnobij Solitariorum illo in tempore vitam regularem ſine querela ducentes integram, rectam, & ſanctam; quorum fama laudis in omnem terram longè ſe latéque cum honore, & admiratione diffuderat. Qui pueros in Monaſterio ſecundùm regulam oblatos in omni ſcientia ſcripturarum, tam ſæcularium, quàm divinarum more veterum, quàm optimè inſtituere ſolebant, quos etiam non minus bonæ converſationis exemplo, quàm ſanctæ prædicationis verbo ad mundi contemptum, ac Dei amorem provocare, & incendere ſummâ diligentiâ curabant. Horum inſtitutis ſimul & exemplis Fridericus, quàm optimè formatus, viam ſimplicitatis, quam traditione majorum ſemel didicit, in omni vita ſua inviolabiliter cuſtodivit. Poſt plures deinde annos cùm Adelbertus Comes Monachos duodecim prædicto Monaſterio, ſicut diximus, expeteret, nullus Friderico melior ad curam animarum promovendus occurrit; quippe qui non ſolùm verbis, & exemplis corda ſubditorum ad mundi contemptum, & Dei amorem per amplius potuit inflammare. Nam quantum ad corporis diſpoſitionem pertinebat, ſtaturâ quidem mediocris fuit, nec multùm brevis, nec longus nimium exiſtens, facie corpulentus, & plenus, fortis & robuſtus, pietatis habens plurimum, ſeveritatis nihil, nec pinguis fuit nimium, nec omnino macilentus, ſed mediâ proportione rectè diſpoſitus, capillis nigris, canitiéque hinc inde reſperſis, ſed nullâ calvitie depilatus. Qui cùm nomen & dignitatem paſtoralis curæ ſuſcepiſſet, nihil prioris converſationis intermiſit, ſed lectioni ſcripturarum, meditationíque & orationi, die vacans & nocte, occupationes negotiorum ſæcularium non facilè admiſit. Vagos de Monaſterio excurſus, quos Monachi hujus temporis multi nimium frequentant, non amabat, ſed in ſecreto reſidens, quantum potuit, Dei ſalutare in ſilentio exſpectavit: vigilijs & jejunijs corpus ſuum pro Chriſti amore indeſinenter affíciens, hoſtiam ſe Domino vivam, & immaculatam offerre quotidie cum ſuſpirio, & lachrymis ſatagebat. In pauperes multum fuit miſericors, quibus propria ſua veſtimenta, & cibos ſibi paratos ipſe jejunans multoties impertivit. Secundùm nomen ſuum, pace dives & abundans extitit, pius & charitate plenus fuit, & magnam in omnes benevolentiam oſtendit. Coram Deo magnus cùm eſſet, humillimum ſe hominibus ſemper exhibuit, & nunquam in aliquo de ſuperbia notari potuit. Nam inter ſcriptores locum & ſedem cum Monachis habuit, & omnia, quæ ad communitatem pertinebant, ſicut unus ex Monachis diligentiſſimè cuſtodivit. In habitu ſuo nihil ab alijs differebat, qui omni vilitate contentus juxta regulam ſubtus cucullam, ſicut & Monachi ſupra dicti Monaſterij omnes, & cappam deſuper nigri coloris de groſſo tegmine portabat. In ſumma humilitate innocentis vitæ ambulans Fridericus iſte Reverendiſſimus Abbas, Deo placens & cunctis hominibus juſtis, pravorum temeritatem non potuit evadere, ſed quantò plus Omnipotenti Deo in vera ſimplicitate placere ſtuduit, tantò impiorum contra ſe ingratitudinem amplius provocavit, quorum temeritas in pejus ſemper proficiens, ſancto viro tandem inſidias poſuit, eúmque, ut dicemus, nequiter circumvenit.

Fridericus optimè fuit inſtitutus.

Mores hujus Friderici Abbatis.

Anno

MLXVII.

Anno Friderici Abbatis Monasterij S. Aurelij primo, Heinricus ejus nominis IV. Bertham Ottonis cujusdam Italici Comitis, & Adelhaidis Comitissæ filiam duxit uxorem, nuptias celebrans Triburiæ. Ad hanc Adelhaidem Comitissam Benzo Episcopus Albensis Heinrici Regis partibus nimium favens contra Romanam Ecclesiam, & ejus Reverendissimos Pontifices Alexandrum II. Gregorium VII. & alios, multas scripsit Epistolas. Fuit autem iste prænominatus Benzo Episcopus Albensis homo doctus, & promptissimæ adinventionis, tam in divinis litteris, quàm sæcularibus scripturis multùm eruditus, qui spiritu erroris deceptus, Heinrico Regi excommunicato pertinaciter adhæsit, contra summos Pontifices prænominatos egit, dixit, & scripsit, quidquid mali potuit. Cadalum Episcopum Parmensem in Antipapam contra Alexandrum verum Christi Vicarium ab Heinrico Rege, & quibusdam Episcopis Lombardiæ erectum sequebatur, impium justificans, & eum, qui justus erat, contra justitiam, quantum potuit, verbis, scriptis, & persecutionibus damnans. Causam odiorum Benzonis in Romanos Pontifices extitisse ferunt, quia cùm Hildebrandus ex Monacho S. Romanæ Sedis Archidiaconus vice Domini Papæ per Italiam & Galliam Concilijs habitis propter simoniacam pravitatem multos deponeret Episcopos, ipsum quoque Benzonem ob simile crimen à Pontificatu Albensis Ecclesiæ dejecit; qui nimiâ indignatione commotus ad Regem Heinricum se contulit, & datus in reprobum sensum veros Christi Vicarios totis viribus usque ad mortem persecutus fuit. Ad hæc auctoritatem habere cupiens, multa scripsit frivola contra Romanos Pontifices, quos impio dente lacerans, Sarabaithas & Idola non metuit appellare: seque spiritu divino plenum confingens, & Archangeli Gabrielis allocutione prophetam Regi Heinrico datum gloriatur. Pulsus de suo malè acquisito Pontificatu, multa confinxit pro Rege contra S. Romanam Ecclesiam mendacia, pro quibus vitæ præsentis mercabatur subsidia. Scripsit libb. VII. de rebus & gestis Heinrici Regis IV. Imperatoris verò III. in quibus multa congessit mendacia contra sanctos Romanæ Sedis Pontifices, Alexandrum videlicet II. & Gregorium VII. & Urbanum II. Cadalum Episcopum Parmensem, & Gibertum Ravennæ Archiepiscopum homines seditione plenos laudibus extulit, quos Heinricus Rex in Antipapas, & Idola contra legitimos Christi Vicarios turpiter erexit.

Benzo Episcopus Albens. Schismaticorũ Fautor.

His temporibus cùm Hildebrandus prænominatus Romanæ Sedis Archidiaconus in Gallia vice Domini Papæ præsideret in quodam Concilio, ubi plures Episcopi propter simoniam fuerunt depositi, unus inter alios ejusdem criminis reus fuerat accusatus, qui nullis potuit argumentationibus concludi, nullisve testium probationibus convinci; nam tantam dicendi peritiam habuit, ut quidquid in eum fuisset prolatum, facili responsione refelleret. Tunc Archidiaconus dixit coram omnibus: *Humanum cesset eloquium, in medium oraculum proferatur divinum. Certum est,* inquit, *gratiam Episcopalem donum esse Spiritûs sancti, unde quisquis Episcopatum pretio comparat, donum Spiritûs sancti pecuniâ comparandum putat.* Et conversus ad eum, qui accusabatur, dicit: *Coram nobis, qui judicio Spiritûs sancti congregati sumus, si à scelere delato te confidis immunem, dicito: Gloria Patri, &*

Hildebrandus deponit Episcopos simoniacos.

tri, & Filio, & Spiritui sancto. Quod si expressè, & sine titubatione dixeris, constabit apud me te non esse simoniacum. At ille conditionem libens accepit, nihil minùs, quàm quod accidit metuens. Aperiens itaque os suum, *Gloria Patri, & Filio,* sine difficultate protulit, sed in hoc: *Et Spiritui sancto* hæsit. Suscitato circumsedentium strepitu, ac sæpius monito, ut inchoatum compleret versiculum, nullo conatu, vel tunc, vel deinceps omnibus vitæ suæ diebus Spiritum sanctum nominare potuit. Hunc abjectum de Episcopatu S. Hugo Cluniacensis Abbas pro testimonio miraculi sæpe secum ducere, ac miserabilem ejus culpam narrare consuevit.

MLXVIII.

Heinricus Rex contemnit Principes.

Anno II. Friderici Abbatis VI. Indictione Romanorũ VII. Heinricus Rex adolescentiæ abutens libertate Saxoniam solam ex omni Romano Imperio incœpit incolere, Principes despicere, Nobiles opprimere, inferiores sustollere, venationibus, lusibúsque, & cæteris hujusmodi levitatibus vacare, justitiam negligere, & neque Dei honorem, neque Regni honestatem curare, filias quoque illustrium invitis parentibus quibuslibet obscurè natis conjungere, potentibus in regno non satis confidere, & ob id privata contra eos præsidia & munitiones ædificare. His discordiæ seminarijs contigit regi quàm plurimos vitæ ac regni insidiatores succrescere. Qui tamen cùm necdum plenæ maturitatis attigisset annos, fuerunt qui non tam ipsum, quàm Adelbertum Bremensem Archiepiscopũ culpandum judicarent, quasi ejus consilio hæc omnia faceret.

Claruit his temporibus Merbodus ex Monacho nostri Ordinis Episcopus Redensis, vir in divinis scripturis eruditus, & sæcularis philosophiæ non ignarus, metro exercitatus & prosâ, qui plura scripsisse laudatur opuscula, quibus memoriam sui nominis posteritati commendavit, quorum tamen pauca ad notitiam nostræ lectionis pervenerunt. Legimus sub ejus nomine opus non spernendæ authoritatis in Cantica Canticorum lib. I. Passionem quoque SS. Thebæorum Martyrum metro composuit. Aliorum etiam complurium sanctorum vitam & passiones ex prosaica historia solerti studio vario genere carminis sub lege metrorum coarctavit. Bernoldus quoque presbyter Ecclesiæ Constantiensis, natione Teutonicus, patriâ Suevus, in divinis scripturis studiosus & eruditus, nec minus vitæ merito, quàm scientiæ varietate illustris & venerandus, hæc tempora scriptis & virtutibus suis reddidit clariora. Qui cùm esset undecunque doctissimus, scripsit insigne opus, quod prænotavit Ordinarium Romanum. Cætera quæ composuit ad manus nostras adhuc minimè venerunt.

S. Ramboldus Abbas Ratisbonæ

Claruit his quoque temporibus Ramboldus Abbas Monasterij S. Emerammi Ratisbonensis in Bavaria, vir multarum virtutum, & sanctissimæ conversationis, qui custos regularis disciplinæ vigilantissimus, Monachos verbo & exemplo ad pristinæ sanctitatis fervorem revocavit. Qui vivus multis claruit virtutibus, & miraculis post mortem similiter coruscavit: sub cujus magisterio multi fratres religiosissimi claruerunt. In omni conversatione sua Domino Deo semper placere studuit, & ideò Monachos ad tramitem rectitudinis diligentissimè perduxit. Inter alios paternæ sanctitatis discipulos præcipuus fuit Wilhelmus ejusdem Cœnobij sub S. Ramboldo Prior monasticus, qui post depositionem Friderici Abbatis hujus Cœnobij Hirsaugiensis Antistes factus est duodecimus, vir

Wilhelm. Prior Ratisbonensis.

magnæ

magnæ Religionis, qui Regularis disciplinæ observantiam & in se & in alijs semper diligentissimè custodivit. De cujus virtute ac meritis adjuvante Domino sequenti anno latius dicemus.

Claruit his quoque temporibus Egkbertus Leodiensis Ecclesiæ Clericus in divinis scripturis eruditus, & sæcularis philosophiæ non ignarus, qui tam metro, quàm prosâ nonnulla synthemata composuit, quibus nomen suum posteritati commendavit. E quibus extat volumen eleganti metro compositum, quod prænotavit de ænigmatibus rusticanis. Quod opus cùm placeret multis, postea rescribendo ampliavit, & in majus volumen extendit. De cæteris ejus opusculis nihil vidimus.

Anno etiam prænotato mortuus est S. Theobaldus Monachus pro Christi amore apud Vincentiam urbem pluribus annis inclusus, vir certè multarum in Christo virtutum: quippe qui verbo & exemplo vitam Domini in veritate ostendit. Mortuus autem infinitis mox cœpit coruscare miraculis, ob quorum crebram multitudinem catalogo sanctorum inscriptus est. *MLXIX.*

Anno Friderici Abbat. 3. Agnes Imperatoris Heinrici quondã uxor, & mater Heinrici Regis IV. videns filium à tramite rectitudinis per abrupta lascivientis adolescentiæ discedere, & Principum animos in odium sui nimium provocare, tædio affecta, nec minus divinitus compuncta, Ducatum Bavariæ deposuit, & Regni gubernacula penitus contemnens, pro Christo Romam se contulit, ibique dignis pœnitentiæ fructibus mirâ humilitate Dño serviens, post annos paucos ad cœlestia transmigravit. Agnes Imperatrix fit Monialis Romæ.

Ducatum Bavariæ Otto quidam Saxoniæ Comes prænominatæ Imperatricis largitione suscepit, vir dives, potens & bellicosus, quem parvo tempore gubernavit. Cùm etenim Principes Regni contra Henricum Regem conspirare paulatim cœpissent, propter nimiam ejus insolentiam, quâ eos contempsit, & oppressit, Otto quoque Dux iste unus de conspirantibus in eum extitit, & propterea Ducatu privatus fuit, quod Regi magnum detrimentum peperit.

Anno prænotato cùm Fridericus Abbas Monasterij S. Aurelij Hirsaugiensis in simplicitate cordis sui divinis omni tempore manciparetur obsequijs, lectioni meditationique semper pro viribus intentus, ac Monachis quos externarum rerum curatores posuerat, omnimodam permitteret libertatem, cœperunt eum contemnere, & ejus quieti concitante diabolo invidere. Nam sicut vita bonorum virorum bonis est odor vitæ in vitam, ita sanctissima hujus viri conversatio malis & reprobis Monachis odor mortis fuit in mortem; & unde boni in melius proficiunt, inde reprobi sæpe in deterius prolabuntur. Sanctæ igitur tranquillitatis exercitium, quod in Abbate suo Monachi omnes laudare, & imitari pro viribus debuerant, quidam ex eis nimis temere carpebant, & quod pro solius Dei honore vir justus facere didicit, non virtuti, sed inertiæ vitio Monachorum quorundam temeritas imputavit. O quid non præsumit cæca perversorum ambitio, quæ Dei semper oblita, præsentia nimis anxiè cogitat, memoriam nullam admittens futurorum! Virum honore maximo dignum Monachi penitus indigni non solum contemnunt & despiciunt, sed falsis etiam delationibus comiti odiosum reddunt. Nam in odium concitati innocentis viri principes factionis quidam è fratribus comitem Odiũ Monachorum contra Fridericũ Abbatem. Monachi Abbatem innocentem accusant.

mitem in vicino commorantem adeunt, pastori suo nequiter detrahunt, inertem, otiosum, & prorsus inutilem ad curam animarum falsò & mendaciter deferunt: animum comitis ab ejus reverentia penitus avertunt: usque adeò nempe animum comitis Adelberti sancto Abbati reddiderunt infensum; ut depositionis contra illum causam & articulos cœperint quàm diligentissimè inquirere. Bone Deus, quàm frivola Monachorum turba est, quæ innocentem criminis pastorem suum falsò & mendaciter accusare non metuit! Igitur cùm legitimam depositionis causam non haberent, fornicationis in eum crimen nebulones impij confinxerunt, & quem deponere à sua dignitate jure non poterant, deijcere injuriâ festinabant. Confestim igitur discurrunt ad comitem, reũ criminis accusant Abbatem, innocentiam falsitate commaculant, mendacio veritatem obtenebrant. Et quidem de facili comitis animum viro innocenti reddiderunt aversum; quippe qui mundanis rebus deditus, nullam internæ conversationis experientiam unquam fuerat assecutus. Habuerat jam pridem comes occultum in corde adversus Abbatem displicentiæ scrupulum, quem superius in traditione Monasterij propter omnimodam libertatem constat fuisse generatum. Unde Monachorum delationibus citò credidit, & quidquid mendacij confinxerunt in sanctum, faciliter admisit. Delato igitur falsæ confictionis crimine ad eum, contra Fridericum per quosdam ex Monachis, sicut diximus, non examinavit causam, nec fide digno rem testimonio fecit inquiri, sed æquitati violentiam præposuit, & solos delatores Monachos quasi testes idoneos secutus fuit.

Abbas Fridericus injustè deponitur.

Anno igitur prænotato Dominicæ Nativitatis MLXIX. Indictione Romanorum septimâ, die verò Mensis Aprilis vicesimâ quartâ, Fridericus Abbas hujus Monasterij Hirsaug. undecimus machinamentis perversorum injustè & mendaciter circumventus, sicut postea manifestè innotuit, præcepto comitis Adelberti deponitur, & sine causa justus & innocens ab impijs condemnatur; qui de crimine fornicationis non commisso nequiter accusatus, nec propriâ confessione reus extitit, nec probatione legitimorum testium convictus fuit. Et quamvis vir innocens se juris præsidio potuisset defendere, maluit tamen injuriam suam pro Christi amore humiliter dissimulare, quàm per impatientiæ vitium coronam sibi præparatam amittere. Depositus ergo ab officio dignitatis suæ, contumelias sibi illatas patientissimè sustinuit, & quasi nihil passus, in medio fratrum humilis, quietus & plenus devotione innocentiam suam, ut priùs, inviolatam custodivit. Nulli unquam fuit molestus, nulli gravis, nulli onerosus: sed omni tempore ad injurias patiens, ad irrisiones quaslibet mansuetus tacitus & animo tranquillus. Qui cùm dare locum potuisset iræ, noluit; sed cum his, qui pacem oderant, pacificus in omni puritate mentis ambulavit. Post cujus depositionem iterum Abbatia vacavit mense uno, & 7. diebus.

Innocentia ejus Deus manifestavit.

Verùm Omnipotens Deus, qui scrutatur renes, & cor, judex justus & rectus, patientiam & humilitatem pauperis famuli sui non despexit in finem; quoniam quem tribulari ad tempus innocenter voluit, quàm injustè fuerit depositus, brevi postea varijs indicijs declaravit. Non est malitia super nequitiam perversorum claustralium; qui omne, quod livor suggesserit, audent; quidquid cogitare cœperint, aggrediuntur:

Nihil

nihil pensi habent, quem decipiant; dum fallere quærunt, causas innocentiæ non dijudicant: solum quod libet, implere per fas nefásq; festinant. Audiens depositionem Friderici Abbatis Reverendissimi Udalricus Abbas Monasterij Laurishemensis quondam notus & amicus, venit in Hirsaugiam, & cognitis injurijs contumelijsque sancto viro non merenti à Monachis & comite irrogatis ingemuit, & lacrymas cum indignitate facti, tum compatiens desolationi familiaris amici amarissimas fudit. Volens itaque paci & tranquillitati hominis amici consulere, quasi agnum in medio luporum conversantem eripuit, ac secum abductum in monte S. Archangeli Michaëlis, qui Ebernsperg dicitur, cum alijs inibi morantibus Monachis paucis collocavit; cui de omnibus hujus vitæ necessarijs ad omnem sufficientiàm honestissimè providit. In eodem loco usque ad mortem suam Fridericus Dei servus, innocentis vitæ conservator permansit, lectioni, orationi, contemplationi, vigilijs & jejunijs, cæterisq; piæ conversationis studijs omni tempore cum lacrymis intentus, & nec ad momenti spatium unquam remissus vel otiosus. Divinâ tandem miseratione duros ejus volente remunerare labores, infirmari cœpit, ac viribus carnis repentè destitui, præmissaque confessione peccatorum, & cum summa reverentia sacramentis Dominicis ex more susceptis, anima sancta de corporis ergasterio felix egreditur, & cæli civibus in æternum coronanda sociatur. Quo mortuo catena ferrea ad carnem ejus nudam inventa est, quam non sine dolore portâsse multis annis creditur, quod ex livore vulnerum ejus facilè probatur. Sepultus est in Ecclesia ejusdem montis sub honore consecrata D. Archangeli Michaëlis, non sine opinione sanctitatis. Ad cujus tumulum lumina cælitus incensa nocturnis horis ardere visa sunt, & signa divinitus ostensa, & innocentis viri probata miracula. Et iste quidem exitus Friderici Abbatis Reverendissimi extitit, quem pravorum temeritas in multis graviter afflixit. Monachos autem illos, qui sanctum virum de crimine fornicationis mendaciter accusaverant, vindicta divinæ ultionis subsecuta est, ut quantam innocenti fecissent injuriam, omnibus fieret manifestum. Nam unus ex eis paralysi dissolutus miserabili cruciatu interijt: alius de gradu cadens fracto capite exspiravit: tertius morte subitaneâ decessit; ita ut nullus eorum, qui falsæ delationi consenserant, biennio supervivere potuerit. Comes autem, qui mendacijs delatorum fidem contra innocentem virũ adhibuit, causâ tandem cognitâ, usque ad mortem penè dolens contristatus est, divináque miseratione compunctus, in alium virum mutatus est. Volens igitur acceptam Deo pœnitentiam agere, non solum ablata Monasterio restituit, sed multa etiam de suis proprijs S. Aurelio pro satisfactione dedit. Denique tantam illi Omnipotens Deus gratiam devotionis contulit, quòd tandem sub Wilhelmo venerabili Abbate, contemptis omnibus, quæ mundi fuerant, uxore jam in Christo piè defunctâ, conversationem Monachi assumpsit.

Fridericus olim Abb. moritur.

Miraculis post mortẽ claruit.

Adelbertus comes valde pœnituit.

De

De S. Wilhelmo Monasterij Hirsaugiensis XII. Abbate, qui præfuit annis XXII. mense uno, die uno, & gestis illius temporis.

Post depositionem Friderici Abbatis non parva inter Monachos de successore deligendo concertatio subsecuta fuit; cupientes enim idoneum invenire Pastorem, qui oves sibi committendas verbo & exemplo in itinere monasticæ conversationis præcederet, nec minus temporalia, quàm spiritualia singulis pro necessitate ministraret, multùm necessariò fuêre solliciti, propterea quòd tales rarò poterant inveniri. Verebantur nihilominus conscientiam Adelberti comitis, quòd, cujus potentiâ Fridericum tanquam minus expertum in temporalibus, quàm fundatoribus infensum deposuerant, ejus iram, si minus idoneum in locum substituissent, meritò formidabant. Fuit eo tempore in Monasterio S. Emmerammi Ratisbonæ Prior sub sancto Ramboldo Abbate nomine Wilhelmus, de quo supra diximus, vir in omni genere scientiarum valde doctus, & in conversatione integritatis monasticæ validâ constantiâ multùm religiosus, quibusdam fratribus hujus Cœnobij dudum pro vitæ merito notus & familiaris: cujus bonæ conversationis nomen & fama etiam reliquis jam prius relatione multorum innotuerat. Post multos igitur tractatus inter se habitos, tandem divinitus inspirati præfatum Priorem Wilhelmum in Abbatem sibi unanimiter duxerunt eligendum, quo salubriter concluso inter se unanimi consilio mittunt ex se duos Monachos cum legatione comitis Adelberti ad Monasterium S. Martyris Emmerami Ratisbonam, qui nomine totius Conventûs Hirsaugiensis Priorem Wilhelmum sibi dari Abbatem postularent. Legati in viam directi ad Ratisbonam veniunt, commissum sibi negotium S. Ramboldo Abbati simpliciter exponunt, Wilhelmum Priorem à Conventu S. Aurelij electum Abbatem sibi postulant cum instantia magna, & impetrant. Qui cùm fratrum Hirsaugiensium vota in suam audisset dejecta personam, non in superbiam se extulit, sed jejunijs & orationibus causam omnem Domino instantissimè commendavit. Imperio itaque S. Abbatis sui compulsus post dies paucos se ad iter cum his, qui missi fuerant, contulit, & comitante Domino tandem ad Hirsaugiam vigesimâ octavâ die mensis Maij anno præscripto feliciter pervenit: qui magno fratrum gaudio susceptus est, & quinto postea die, hoc est, quarto Nonas Junij communi fratrum consensu in Abbatem Monasterij S. Aurelij Hirsaugiensis assumptus.

Wilhelm. Prior sanct. Emerami.

Wilhelm. venit in Hirsaugiã.

Qui cognitâ causâ depositionis antecessoris sui iniquâ graviter tulit, & vix persuaderi poterat, ne regrederetur, unde venit. Exhortari Comitem cœpit, quatenus virum innoxium dignitati suæ restitueret, cujus locum eo vivente occupare nemini penitus liceret. Quem ut pertinacem in sua sententia cerneret, redire ad Monasterium unde venerat cogitavit. Quod cùm innotuisset fratribus, provoluti pedibus ejus humillimè supplicant, ne desolatas Christi oviculas deserat, metuatque se potius divino examini fore obnoxium, si pastoris solatio destitutas lupis

permi-

permiserit devorandas. Multis & magnis virum precib' obvolventes, vix tandem ut maneat, & pastoralis curæ sollicitudinem suscipiat impetrârunt. Acquievit igitur plurimùm rogatus, ut maneret, curamque Monachorum suscepit humiliter, & quantâ potuit diligentiâ prodesse omnibus studuit, & à priore sua simplicitate non recessit. Quamdiu verò in hac vita superstes Fridericus Abbas quondam extitit, Wilhelmus ordinari ab Episcopo, vel sedere aut stare in loco Abbati deputato non consensit. Supervixit autem Fridericus post introitum S. Wilhelmi ad Hirsaugiam mensibus XL. diebus sex. Interea Wilhelmus benedictionem usque in annum sequentem distulit, locum Abbatis minimè occupavit, sed velut ministrum humillimum in omnibus semper exhibuit. Ordinari Friderico vivente Wilhelmus noluit.

MLXX.

Anno Wilhelmi sanctissimi Abbatis primo, Theti quidam Marchio non sine Principum consilio Saxoniæ apertam rebellionem contra Regem Heinricum exercere cœpit, in detrimentum suimet ipsius maximum. Nam Rex mox suorum collecto exercitu municiones, sive castella ipsius Marchionis Bichilingen, & Schidingen obsidione vallavit, cepit, ac funditus destruxit. Deinde post dies paucos filius ejus ad militiam satis idoneus à proprio servo interimitur, & ipse moriens in brevi secutus est.

Anno prænotato, die mensis Maij octavo, Fridericus quondam Abbas hujus Monasterij S. Aurelij Hirsaugiensis in Monte S. Michaelis, qui Ebernsperg, hoc est, Aprimons dicitur, non longè à Monasterio Lorissensi, moritur, & in Ecclesia ibidem non sine certa opinione sanctitatis sepelitur. Cujus innocentia vitæ multis mox signis, & virtutibus ad ejus tumulum declaratis ostenditur, & quàm injustè fuerit à sua Prælatura dejectus, multorum exhibitione miraculorum demonstratur. Fridericus quondam Abbas moritur.

Quo mortuo, statim ultio divina in illos tres Monachos, qui depositionis innocentis viri auctores extiterant, graviter, ut supra diximus, vindicavit, & Comiti Adelberto metum non parvum incussit. Qui, ut iram Dei posset subterfugere, in alium virum subitò mutatus est, in tantum, ut quod rogatus antea dare noluerat, jam deinceps voluntate spontaneâ libens, & rogans ad Monasterium offerre festinaret. Quidquid enim petere ab eo Monachorum devotio potuit, mox totum sine dilatione aliqua concessit. Comes ad pœnitentiam compungitur.

Anno igitur præscripto, post mortem Friderici Abbatis, Wilhelmus, qui deposito priori anno successerat compulsus instantiâ fratrum, munus Benedictionis in Festo Dominicæ Ascensionis, quod fuit quarto Nonarū mensis Maij, Cœnobio necdum consummato, suscepit, & tunc primùm sedere, aut stare in locis Abbati deputatis ex more Ordinis Monastici consensit. Præfuit autem à prima institutione sua, quæ anno præterito facta est, in magna religione, & sanctitate annis duobus, & viginti, diebúsque triginta uno, quibus nomen & statum Hirsaugiensis Cœnobij multum dilatavit, sicuti per ordinem locis congruentibus plenius dicemus. Patriâ Bavarus erat, honestis parentibus ortus, quorum donatione puer in Monasterio S. Emerami Ratisbonæ fuit oblatus, in quo cum tempore crevit non solùm corpore, sed etiam vitæ merito valde profecit, & tam in divinis scripturis, quàm in sæculari Philosophia doctissimus evasit. A S. Wilhelmus Abb. benedicitur.

bonis Præceptoribus optimè institutus, quidquid ad Monachi consummationem pertinet, perfectè didicit, & omnes coætaneos eruditione scripturarum, & morum puritate facilè superavit. Nemo illum unquam vidit otiosum, nemo vanitatibus notavit intentum, lectioni & orationi semper fuit deditus, aut certè aliquo manuali exercitio per obedientiam occupatus.

S Wilhelmus in omni scientia doctissimus.

In omni genere scientiarum evasit doctissimus, & brevi tempore Præceptoribus altior factus, omnes artes, quas liberales appellant, penetravit. In Philosophia disputator acutissimus extitit, in Musica singularis eruditionis fuit, utpote qui cantus in laudem Sanctorum, & plures, & varios composuit. In Astronomia, Mathematica, & Arithmetica, quàm peritus fuerit, ejus volumina testantur; de his facultatibus multa lucubravit. Nam ut paucis tanti viri comprobemus ingenium, ejus lucubrationes in medium proferamus. Scripsit igitur imprimis de Musica lib. 1. De Computo Ecclesiastico libb. 2. De correctione Psalterij libb. 2. Constitutiones Monachorum, sive consuetudines Hirsaugiensium libb. 2. Epistolas plures, ad diversos, & quædam alia scripsit, quæ non vidimus.

Corporis dispositio S Wilhelmi.

Staturâ quidem corporis, ut ex monimentis veterum accepimus, procerus fuit, in anteriore capitis parte calvus, pilos in reliquo habens raros, faciem cærulei mixtam albedine coloris pulchram, & aliquantulum productam, manuúmque digitos pulchrâ distinctione longos, atque subtiles, & totum corpus debitâ proportione, quasi vas quoddam virtutibus ornatum rectè dispositum. Vox illi grandis, atque virilis erat, qualis cum naturali quodam ornatu verborum optimum quémque Oratorem facere consuevit; vnde in exhortando multum valuit, ita ut vocis sonorâ dulcedine, & sermonis quâdam auctoritate modestissimè præstans animos Auditorum quodammodo in sua videretur habere potestate, dum quidquid dicere voluisset, mirâ facilitate, & ornatu suis Auditoribus potuit persuadere. Commendabat in eo dicendi peritia naturam, ut facilè persuadendo alliceret, quoscunque sermonis dulcedine voluisset.

In correctionibus fuit discretus.

In corrigendis verò delinquentibus, etsi aliquantulum videbatur severus, mirâ tamen prudentiâ, & discretione utebatur, tantâque sagacitate mores animorum discernere, & curare noverat, quantâ nullus Medicorum ægritudines corporum, vel intelligere, vel sanare potuisset: quamvis enim peccantes durè sicut oportebat, argueret, mel tamen pietatis nulli unquam subtraxit; sed ita sermones suos temperando commiscuit, ut nulli unquam justæ murmurationis causam dederit. Non se exhibuit in emendatione delinquentium animo turbatum, verba indignationis non protulit, quæ notarent mente commotum, sed paternæ pietatis normam ubique tenuit, & conscientias fratrum exulcerando non turbavit.

Maximâ in Deum charitate fervebat.

Maximâ in Deum charitate fervebat, pro cujus amore omnia hujus mundi voluptates nutrientia blandimenta contemnens deseruit, & quidquid contigisset adversi, fortiter ubique toleravit. Omnia, quæ divinis noverat mandatis contraria, semper fugiens abhorruit, & quidquid Domino placere intellexerat, omni quo potuit annisu studiosissimè adimplevit. Vitæ suæ directorium Regulam S. P. N. Benedicti constituit, à cujus tramite nec in minimo declinavit. Deum suum purâ mente, & integro corde amavit super omnia, in cujus meditatione conscientiam suam cunctis operibus bonis omni tempore cum summa devotione decoravit.

coravit. Corpus suum in memoriam Dominicæ Passionis durâ satis castigatione maceravit, jejunijs, vigilijs, orationibus & continuis penè laboribus manuum accommodans studium, exponens Deo semetipsum vivens holocaustum. Compunctionis gratia nunquam ei defuit, sed quoties aut Imaginem crucifixi vidit, aut Christi nomen audivit, totus resolutus in lacrymas fletum cohibere non potuit. Inter loquendum sæpe compunctus in lacrymas consuevit prorumpere, & præ magnitudine devotionis, quasi violenter impulsus interruptis vocibus clamare. In amictu nec pretiosus fuit, nec superfluus, sed in omni vilitate & extremitate secundum Regulam contentus, quasi ultimus omnium fratrum abjectus & humilis incessit. Nunquam in mensa singularis in cibo vel potu extitit, nunquam à communi fratrum consuetudine recessit, sed quoties sibi aliquid singulariter fuisset appositum, alicui ex Monachis infirmo aut debili ejus mox fuit jussione condonatum. Omnem singularitatis notam exteriori apparatu fugiendam Monacho docuit: quam tamen in interiore conversatione laudabiliter admisit. In compunctione siquidem cordis, in devotione mentis, & in fervore divini amoris laudabiliter multum singularis extitisse legitur: quippe qui se quotidie cum lacrymis & orationibus Domino Deo in ara cordis hostiam vivam obtulit, & mentem in meditatione Dominicæ passionis amaricavit. In quotidiana conversatione fratrum jucundum se exhibuit, non dissolutum: maturum quoque non turbulentum: patrem non Dominum: subditos sibi omnes miro charitatis dilexit affectu, causasque omnium & necessitates singulorum, non secus ac animam suam discernens diligentissimè procurabat. Nullus ad eum fratrum suorum gratiâ consolationis unquam tristis accessit, qui non dulcedine verborum ejus lætus & consolatus abjerit: Spiritus etenim Dei sanctus loquebatur in eo, per quem omnē diaboli colligationem & melancholiam novit dissolvere. Summæ in pauperes clementiæ fuit & maximæ pietatis, quippe qui egenos, infirmos & debiles paterno semper fovebat affectu, quibus omnia necessaria hujus vitæ pro viribus hilariter administrare consuevit. Multa in pauperes & hospites largâ manu distribuit, & nihilominus Domino benedicente fratrum suorum curam habens nunquam eorum necessitatibus aliquid subtraxit. Multoties se proprijs indumentis spolians pauperes vestivit: subtractáque ori suo cibaria indigentibus ministravit. Magnam fiduciam in Dominum Jesum semper habuit, séque talem in observantia mandatorum ejus exhibere studuit, quòd nunquam ab eo derelictus fuit. Tunc etenim rectè in Domini pietatem confidimus, quando mandatis ejus humiliter obedientes, fervorem charitatis nostræ in eum sanctis operibus in omni mentis puritate demonstramus.

Conversatione maturus extitit.

In pauperes misericordissimus.

Quâdam die cùm fratres, quibus administrationem rei familiaris commiserat, magnâ & inevitabili necessitate constricti, quinque argenti libras in communem rei domesticæ utilitatem vertendas à pio Pastore nullum eâ vice obulum habente satis importunè exigerent, non habens unde petitioni eorum satisfaceret, consolari mœrentes cœpit verbis Dominicæ promissionis, dicens: *De misericordia Domini nunquam esse desperandum.* Sed illi nimiâ necessitate compressi verba consolationis non advertunt; surgens ergo de medio illorum Abbas, Dominum pro in-

Orationibus necessitatem relevavit.

ſtanti neceſſitate deprecaturus foras egreditur, cui mox quidam ignotus occurrens, quinque libras argenti ad manus porrigens illico diſparuit. Denique cùm ejus fama ſanctiſſimæ converſationis per totam Germaniã ſe longè latéque diffunderet, multi ad eum ſucceſſu temporis viri Nobiles ac divites, docti quoque ac magnæ ſecundùm ſæculi æſtimationem dignitatis paſſim ad eum cœperunt confluere, & ſub ejus ſe magiſterio pro Chriſti amore Monaſticis legibus humiliter ſubjugare. Ex his plures plura condonaverunt Monaſterio de rebus, quas hæreditario jure in ſæculo poſſederant, quæ in communem fratrum utilitatem converſa ſunt, ſicut hodie quoque adhuc videtur. Neminem hic ſanctus ab ingreſſu monaſticæ religionis repulit, ſed omnes Domino ſervire volentes ſine diſcretione perſonarum indifferenter admiſit, non paupertatem attendit, nec imperitiam vel ſimplicitatem cujuſquam conſideravit, ſed omnes ad obſequium Creatoris venientes nobiles & ignobiles, divites & pauperes, doctos & indoctos, ſine generis vel gentis diſcrimine libens pariter ſuſcepit. Et quia Domino ſervire in vera cordis puritate ſtuduit, magnam circa eum gratiam ſuam Deus Creator omnium oſtendit. Nam quòd verus Dei cultor fuerit, miraculorum crebra exhibitio demonſtravit. Claudum duobus ſe baculis ſuſtentantem in ponte circa Monaſterium S. Aurelij obvium habuit, quem orationibus ad Deum fuſis mox in toto corpore ſanavit. Denique in nemore cum fratribus ſuis non procul à Monaſterio quippiam manibus laborans, convenientem hominum non parvam multitudinem ex paucis panibus exemplo Dominico ſatiavit. Gebhardi Monachi ſancti viri, poſtea in Abbatia ſucceſſoris, toto corpore miſerabiliter contracti doloribus compatiens, dextri ſanitatem brachij, quo ſe in edendo juvare potuiſſet, à Domino precibus impetravit. Appoſitum ſibi piſcem ex furto conquiſitum manducare noluit, coquos de furto graviter reprehendit, cùm reatum hunc eorum non ex homine, ſed per ſpiritum cognoviſſet. Vas quoque per negligentiam miniſtrorum fuſo in terram vino penitus vacuum, ſolo juſſu, & ut ita dicam, ipſo neſciente præter intentionem optimo rurſus vino plenum ſubitò repertum eſt, quod totum pauperibus Chriſti ad bibendum diſtribui præcepit. Exemplo ſummi Paſtoris Jesu Chriſti de miſericordia Dei ſecurus fratrem totâ die in piſcando fruſtra laborantem, ad Monaſteriumque jam ex fatigatione reverſum, denuo exire, ac rete in capturam ſub Chriſti nomine confidenter laxare præcipit, qui Præceptori obediens magnæ quantitatis octo lucios primo tractu cepit. Continuò vir ſanctus pauperes invitat ad prandium, cum quibus donum ſumeret divinitùs collatum. Cùm quodam tempore famis ſecundùm conſuetudinem ſuam pauperes largâ manu reficeret, & exhauſta jam frumentis promptuaria prorſus apparerent vacua, cæteris officialibus mœrore confectis, ſervus Chriſti Wilhelmus pietatis opera nequaquam intermiſit, ſed egenis miniſtrare cibum, quamdiu remaneret vel unum granum firmâ intentione conſtituit. Et ecce illo nocturno tempore in orationibus pro neceſſitate pauperum deprecante, Dominus benedictionem ſuam manifeſtè contulit, & ſubito inconſuetóque miraculo frumentis promptuaria omnia adimplevit; nam Domus frumentaria, quæ veſperi diligenter reviſa per fratres vacua reperta fuerat, manè frumentis plena apparebat. Multa & alia per illum

Ejus fama plures convertit.

Multis in vita miraculis claruit.

Pauperes tempore famis nutrivit.

illum omnipotens Deus miracula operari dignatus est, quæ nos isthic brevitatis gratiâ intermittimus: quoniam plura de eo conscripta esse in libro sanctiss. conversationis ejus scimus. Omnium etenim miraculorum ejus maximum credimus, quòd in medio nationis pravæ vir optimus emicuit: & in tam periculoso tempore discordiarum inter Ecclesiam & regnum immaculato calle per justitiæ semitas transivit. In ea námque turbatione, quam Henricus Rex IV. contra Gregorium Papam VII. & universalem suscitavit Ecclesiam, sanctus iste Wilhelmus Dei famulus nunquam induci potuit, ut schismaticis Ecclesiam Domini conturbantibus vel consentiret in modico, vel communicaret. Neque partes Romani Pontificis contra excommunicatum Regem sequi & defensare solùm studuit, sed etiam quoscunque potuit, verbo & exemplo publicè & occultè ad obedientiam sanctæ Sedis revocavit. Et licet propterea multas persecutiones à fautoribus Henrici Regis sustinuerit, firmus tamen, & constans in suo proposito usque ad mortem perduravit. Hic est Wilhelmus Abbas sanctissimus Christi famulus, qui Ordinem D. P. nostri Benedicti suo tempore penè collapsum in Germania & deformatum insolentiâ Monachorum, instaurare & reformare studuit, & plusquàm centum Monasteria tam per se, quàm suos ad pristinam regularis disciplinæ observantiam revocavit. Exceptâ reformatione & Congregatione duntaxat Cluniacensium, quæ numero Monasteriorum excellit, nulla hactenus in Ordine nostro reformatio extitit, quæ numero vel Cœnobiorum vel notabilium personarum Hirsaugiensium instaurationi comparari possit. Sed neque novissima ista nostra, quam à loco sui exordij Bursfeldensem nuncupamus, Hirsaugiensium instaurationi comparari ad numerum poterit; quoniam illa plus quàm centum sub se Monasteria virorum habuit: ista verò necdum octoginta comprehendit. Denique Bursfeldensis novissima reformatio etsi bona sit ac sancta, nullum tamen Cœnobium uspiam novum condidit. Wilhelmus autem Hirsaugiensium ter quaterque sanctissimus Abbas octo nostri Ordinis Monachorum Cœnobia in diversis provincijs, tam per se propria in persona, quàm per suos discipulos fundavit. Quibus & Monachos & Rectores eorundem contulit, quos in observantia regulari perfectos esse novit.

Monaster. plusquam centum reformavit.

Octo Mon. nova construxit.

Primum suæ fundationis insigne Monasterium SS. Petri & Pauli Apostolorum in Hirsaugia extitit, quod ex fundamentis novum construxit; multiplicatis etenim Monachis sub ejus regimine apud S. Aurelium, cùm videret angustiam loci multitudinē Deo servientium non posse capere, de fundatione amplioris Monasterij cœpit cogitare. Locus igitur ab alia parte fluvij Nagalthæ in opposito S. Aurelij ad propositum satis videbatur idoneus, & pro sui dispositione & situ non solum utilis, sed etiam amænus. Ibi ergo Monasterium ædificare incipiens, statuit, quod ante mortem suam Domino adjuvante feliciter consummavit.

Secundum verò Cœnobium in Richenbach construxit in honorem sanctissimi Papæ Gregorij anno regiminis sui quartodecimo, quemadmodum suo loco inferius Domino largiente clarius dicemus. In eo Monasterio fratres ex Hirsaugia posuit, quibus sub Prioratûs nomine quendam Ernestum hominem religiosissimum præfecit. Et hic prioratus

Richenbach uſque in præſentem diem Abbati Hirſaugienſis Monaſterij eſt ſine medio ſubjectus.

Abbatia S. Georgij in Nigr. Silv.

Tertium Monaſterium de novo conſtruxit S. Georgij Martyris in Nigra Sylva Conſtantienſis Diœceſis, in quo fratres de ſuo conventu optimè inſtitutos poſuit. Quibus præfecit Abbatem nomine Henricum, virum probatæ religionis, qui verbo & exemplo ſubditos ſuos ad amorem Dei convertit, omniumque mundanorum contemptum eis in converſatione indixit.

Quartum verò Cœnobium ſub honore S. Martini Præſulis quondam Turonenſium in Bavaria novum à fundamentis condidit, in quo Monachos & Abbatem de conventu S. Aurelij viros certè optimos, & in obſervãtia regularis diſciplinæ longo tempore probatiſſimos collocavit.

Abbatia S. Petri in Erpfordia.

Quintum fundavit in Thuringia in oppido Erpfurdenſi in honorem S. Petri Apoſtolorum Principis in monte ipſius urbis occidentali magnifico opere, conſtruens Eccleſiã juxta formam & diſpoſitionem majoris Eccleſiæ Hirſaugienſis, Monachos illuc de ſuo conventu doctos & religioſiſſimos poſuit. Sed Monaſterij curam Giſelberto ex Monacho Hirſaugienſis Cœnobij tunc Abbati in Reinharzborn, quouſque mitteret eis Abbatem idoneum, commendavit. Nec me fugit opinio Monachorum dictum Cœnobium S. Petri Erpfordienſe his noſtris temporibus inhabitantium, qui magnum Dagobertum Regem Francorum ejus fundatorem ab initio fuiſſe gloriantur, quod falſum multiplici ratione oſtendemus.

Quod Dagobertus non ſit fundator ejus.

Prima Ratio manifeſtat Dagobertum Regem hujus Monaſterij fundatorem non fuiſſe, propterea quòd ejus tempore Thuringi necdum fuerant Chriſtiani. Quis autem in medio paganorum infidelium Cœnobium Monachorum conſtrueret? Quod verò Thuringi illo tempore fuerint gentiles, multiplici hiſtoriarum teſtimonio manifeſtè probatur.

Secunda Ratio eandem poſitionem noſtram confirmat S. Bonifacius ex Monacho Archiepiſcopus Moguntinus, & poſtea in Friſia Martyr, qui multis annis poſt Dagobertum Regem venerat, Thuringos convertit ad fidem, & primus in ea Provincia Monachos & Moniales inſtituit, quocirca Monaſterium illud ante tempora ejus non extitit.

Tertiam quoq; rationem duabus præſcriptis adjungimus: quoniam quòd præſcriptum Monaſterium S. Petri apud Erpfordiam conſtructum ſit per fratres de Hirſaugia, ex vita S. Wilhelmi prænominati Abbatis & alijs monumentis plùrimis facilè poſſumus oſtendere. Sed ejus fundatorem extitiſſe Dagobertum contradictores noſtri, neque per litteram fundationis ipſius aliquam, neque monumentis authenticis poterunt ullatenus probare. Niſi figmentis interea novis, (ut pleroſque feciſſe conſtat, qui ut fundationem Dagoberti ſecurè mentirentur, novis arte compoſitis, legitimas fundationum ſuarum litteras ignibus tradiderunt) ſtultâ ſe pergant loquacitate defendere; quod neminem minus decet, quàm viros clauſtrales, qui fundatoribus ſuis non debent eſſe ingrati.

Abbat. Duplicis Aquę

Sextum verò Monaſterium ſanctiſſimus Abbas Wilhelmus fundavit ad Duplicem aquam in honore beatiſſimæ Dei genitricis & Virginis Mariæ, in quo Monachos ſimiliter de ſuo Conventu poſuit, quibus Nothgerum valde venerabilem Monachum in Abbatem conſtituit: qui comiſ-

ſum

sum sibi gregem verbo & exemplo strenuè omni tempore gubernavit.

Septimum autem Ordinis nostri Monasterium S. Wilhelmus Hirsaugiensium duodecimus Abbas de novo construxit in villa quadam Wielheim dicta, in quo similiter Fratres religiosissimæ conversationis ad serviendum Domino secundum Regulam D. P. N. Benedicti collocavit, quod postea in montem S. Petri Principis Apostolor. translatum fuit.

Octavum quoq; Monasterium in Ducatu Carinthiorum construxit, quod Lauen dicitur, cui & Monachos probatæ religionis contulit, & Abbatem similiter ex suis nomine Wezilonem virum doctum, & pro vitæ meritis venerabilem, ac multis clarum virtutibus præfecit. De quo Monasterio Lavensi & alia plura in eadem provincia post emanârunt.

Plura denique in Germania Ordinis nostri Monasteria nimiâ vetustate penè collapsa sanctus iste Wilhelmus in pristinum restituit decorem pulchritudinis: reformans non solum ædificia parietum, sed etiam domos, id est, conscientias Monachorum; nonnulla etiam ab alijs inchoata Monasteria & needum perfecta per se & fratres suos consummavit. Monachos quoque & Abbates multos de suo Monasterio Hirsaugiensi ad diversa Cœnobia reformata per eum destinavit, de quibus anno ejus decimoquarto, quantum ad memoriã nostri pervenerunt, latius dicemus. Alia Monasteria plura instaurantur.

Erat autem S. Abbas iste Wilhelmus vir multarum virtutum, & magnæ apud omnes bonos Christianos æstimationis; qui cum simplicitate columbina prudentiam serpentis possidebat, ob quod pastorem se fratrum suorum, & in spiritualibus idoneum, & in temporalibus utilem omni tempore noverat exhibere. Lucrifaciendi animas gratiam à Domino singularem accipere promeruit, cujus operatione multos & penè innumerabiles ad Christi obsequium in Monasterium convertit. Nec solum fratres Domino servientes numero plures habuit, sed etiam suis meritis cooperante Domino substantiam rei familiaris temporalem ex oblationibus fidelium brevi tempore in multis valde augmentavit. Centum quinquaginta Monachos in Cœnobio Hirsaugiensi semper habuit, & quoties pro reformatione quoslibet ad alia Monasteria hinc inde rogatus miserat, alios in eorum locum de sæculo noviter conversos statim colligebat. Ita quòd ex eo tempore, quo semel quinquaginta & centum in Cœnobio suo habere Monachos cœperat, numerum eorum quotidie instaurando pauciores non habebat. Hi semper erant divinis laudibus dediti, & orationi, meditationi ac lectioni sanctarum scripturarum jugiter intenti. Illi qui ad contemplationem cœlestium minus videbantur idonei, necessarijs deputabantur laboribus manuum, ut nullum tempus inter eos transiret otiosum. Sciens autem S. Pater experientiâ laudabiliter doctus, necessarium mentis pabulum divinarum esse lectionem scripturarum, duodecim è Monachis suis scriptores optimos instituit, quibus ut divinæ auctoritatis libros, & SS. Patrum tractatus rescriberent, demandavit. Erant præter hos & alij scriptores sine certo numero, qui pari diligentiâ scribendis voluminibus operam impendebant. Et his omnibus præerat Monachus unus in omni genere scientiarum doctissimus, qui unicuique rescribendum opus aliquod bonum injungeret, mendaque negligentiùs scribentium emendaret. Monachi 150 in Hirsaugia fuerunt. Scriptor. in Monast.

Multa fratres per temporis cursum rescripsere volumina, quorum

tamen pars minima in hoc Hirsaugiensi Monasterio remansit. Sanctus etenim pater, qui lucrum & utilitatem animarum cunctis mundi rebus semper præposuit, quoties fratres pro reformatione ad alia Monasteria destinavit, libros & quæcunque eis videbantur necessaria, libens & spontaneâ voluntate dedit. Quia verò numerus Monasteriorum ab eo reformatorum magnus extitit, ex copiosa multitudine librorum, quos rescribi fecerat, pars minor in Hirsaugia remansit. O virum per omnia laudabilem, qui animas Christi sanguine redemptas commodis transeuntis luci præposuit, & aliorum utilitati consulens, mundi perituras divitias minimè quæsivit! profectò ista virtus paucorum est, ut Abbates propria Monasteria suis denudent, vel ornatibus, vel codicibus, & inopiæ subveniant aliorum. Supra memoratum numerum centum & quinquaginta Monachorũ habebat & alios fratres barbatos, quàm plurimos extra ordinem Clericorum: quos alio nomine conversos appellamus: qui laboribus manuum insistentes, temporalium curam secundum præcepta seniorum agerent: & Monachis contemplationi deditis, hujus vitæ necessaria providerent. Inter quos fuerunt omnium artium Mechanicarum, quarum usus in Monasterio videbatur necessarius, peritissimi operatores: qui omnes totius Cœnobij structuras suis manibus summâ diligentiâ consummaverunt. Erant enim fabri lignarij & ferrarij, latomi quoque & muratores optimi: qui Monasterium simul & Ecclesiæ (ut in sculptura turrium hodie cernitur) totius ædificium pulchrâ dispositione construxerunt.

Conversi plures.

Vestiarij quoque, coriarij, calcearij, & quidquid artificij ad usum claustralium requiritur: non sæculares, non mercenarij, non servitores conducti, sed conversi vel Monachi barbati fuisse omnes memorantur. Hunc verò conversorum ordinem S. ipse Wilhelmus Abbas in Germania primus instituit: quorum laboribus adjutus tot Monasteria fundavit, & omnes Monachorum necessitates laudabiliter adimplevit. His vir Dei statuta sanctæ Regulæ conformia tradidit, quibus eorum mentes continuâ informatione ad contemptum mundi, & amorem cœlestium inflammavit. Quorum hæc institutionis summa fuit. Ad nocturnas vigilias omnes qui sunt in Monasterio cum summa festinatione ac reverentia in Ecclesia conveniunt: orationes suas devotissimè persolvunt: Silentium omnes strictissimè custodiunt; verùm quia laboribus manuum diurnis fatigantur conversi, ne supra vires graventur prolixitate vigiliarum, breviter eis matutinæ cantabantur, quibus completis licebat ad stratum redire volentibus, aut si maluissent in Ecclesia remanere, donec in choro nocturni complerentur à Monachis, postea repausarent: manè singulis diebus missam audiebant; quâ finita conveniebant ad capitulũ culparum, ubi si quis se in aliquo deliquisse cognoverat, veniam postulans culpã in medium proclamabat. Dein, qui volebat, confitebatur peccata sua magistro, quò ferventiùs in Dei amore totum peragerent diem. Post hæc quisque ad opus sibi pergebat injunctum: & cùm hora instabat vescendi, omnes ad unum conveniebant refectorium, extra quod nulli penitus licebat sumere cibum.

Constitutiones Conversorum.

Manibus laborabãt.

In labore manuum quotidiano omnes erant diligentissimi, non secus operantes, quàm si totum enutrire conventum singuli suis laboribus tenerentur. Habebant enim singuli, vel in Monasterio, vel extra pro

com-

communi Fratrum utilitate certa sibi commissa officia, quæ tam fideliter tamque diligenter & honestè peragebant, ac si ex ore Omnipotentis Dei præcepta eis fuissent. Regulam in omnibus sequebantur magistram, à qua nemo recessit impunè. Festis autem diebus usque ad finem nocturnarum laudum omnes in Choro permanebant. Quibus finitis, orationibus, & confessionibus peccatorum vacabant in privato. Conversis Magister ex Monachis præerat unus, non quilibet, sed optimus aliquis omnium, quem & eruditio scripturarum in prædicando utilem, & vitæ meritum in persuadendo faceret efficacem. Qui quidem Magister barbatorum Dominicis & festis diebus manè semel post Primas, & meridie post prandium, vel Nonas iterum sermonem de vulgari observantia, in præsentia Conversorum facere omni tempore consuevit. Instituit etiam vir Dei Wilhelmus exemplo Cluniacensium consuetudinem oblatorum, quos manere in pristino habitu sacrâ constitutione permisit: quorum ministerio in multis uti rationabiliter consuevit, in his maximè, quæ in medio sæcularium, quò barbatos mittere vel Monachos non licebat, peragenda videbantur. Quorum officium erat pro structuris, & alijs necessarijs ligna in Monasterium simul ac lapides adducere: calcem decoquere, aquam & arenam de fluvio portare: cæmentum pro muratoribus facere, & necessaria quæque construentibus ministrare. Isti etiam in hospitali serviebant pauperibus & infirmis, & quidquid operis necessarij eis fuisset injunctum, hilariter adimplebant. Magistrum similiter ex Monachis habebant proprium, & reficiendi locum à Monachis & Conversis omni tempore separatum, ita ut suo ordine in silentio ad laborandum præcederent, & Monachos non inquietarent.

Vigiliæ conveniebant.

Oblatorũ consuetudo.

Numerus oblatorum magnus fuit, nec minor quinquaginta virorum, Barbati autem sexaginta, quorum supputatione, dum Monachi, ut diximus, centum & L. connumerati fuerunt, summa Deo in Hirsaugiensium Monasterio servientium ducentorum & sexaginta hominum sub regimine sanctissimi Abbatis Wilhelmi communiter fuisse memoratur. Summâ in Deum charitate fervebant, magnâ vicissitudine fraternæ dilectionis se mutuò prosequebantur; ut acies meritò castrorum ordinata Creatori humanæ salutis grata esset, multumque acceptabilis, adversarijs autem formidanda. Nulla inter eos perniciosa turbatio fuit, nulla mentis cujusquam displicentia fraternæ pacis & concordiæ tranquillitatem ullo unquam tempore, quàm diu sanctus Wilhelmus fuit in humanis, dissipavit. In communi omnes sine periculo vivebant: abdicationem omnis proprietatis cujuscunque rei parvæ simul & magnæ diligenter ac strictissimè usque adeò servantes, ut nemo inter eos fuerit unquam, qui suum aliquid vel dixerit vel habuerit. Ad obedientiam omnes promptissimi, & ab omni murmurationis cavillatione alieni: quidquid alicui fuisset à seniore quoquam mandatum, statim cum magna cordis alacritate perducebatur ad effectum. Nemo inter eos erat, qui senioribus contradiceret: nemo qui vel tenuiter murmuraret. Inter quos non solum contentiones nullæ fuerunt aut jurgia; sed nec verbum provocans risum, vel otiosum, multò minus scurrile vel turpe in tanta virorum multitudine unquam fuit prolatum; nam quorum conscientiæ mundæ fuerunt & puræ, locutiones nec inutiles poterant esse nec lascivæ. Silentium, quod est

Ducenti & 60 homines in Hirsaugia.

pacis, & monasticæ tranquillitatis comes. omni tempore diligentissimè conservabant: usque adeò, quòd in tanta multitudine hominum præter sonitum instrumentorũ artificum laborantium, nulla vox in toto monasterio extra tempus divinorum ab ingredientibus unquam potuit audiri. Omnes in viam dirigendi præmissâ confessione sacramentali prius corpus Domini communicabant: provolutique genibus in terram se precibus omnium devotissimè commendabant.

Conversi singulis quatuordecim diebus in Dominica, similiter & in omnibus festis majoribus confessi, & contriti ad Communionem Dominici Corporis accedebant. Ad Completorium quotidie omnes unà cum Monachis in Ecclesia conveniebant, quo finito cum silentio, & maturitate singuli ad cellas suas euntes, & præmissis recollectionibus consuetis ad quietem corpora locabant. In omnibus denique exercitijs spiritualibus, quæ hominem claustralem perficiunt, & ad cœlestis patriæ desiderium accendunt, omnes Monachi & Conversi Domino Deo in hoc Hirsaugiensi Cœnobio sub regimine divi Patris Wilhelmi eodem tempore militantes, tam studiosè, tam humiliter & devotè, mores suos & vitam instituebant, ut nullus Christi verus amator spiritum in eis dubitare potuisset habitare divinum, utpote qui tempore quidem posteriores, vitæ autem merito, & observantiæ regularis disciplinæ antiquis Monachis sanctissimis rectè videbantur comparandi. O quàm pulchrum & jucundum fuit illo tempore conversationi tot servorum Dei interesse, qui spiritu quidem unanimes, & voluntatum parilitate in divino semper amore concordes, in domo Dei ambulabant cum consensu; qui carne tantùm in terra positi, mente ac desiderio jam conversabantur cum Deo in atrijs cœli: sed jam nunc ad continuationem historiæ aliquantulum revertamur, suis loco & tempore reliqua dicturi per ordinem, quæ de sancto Patre sunt scribenda.

MLXXI.

Ecclesia S. Aurelij nova consecratur.

Anno Wilhelmi Abbatis II. Indictione Romanorum IX. pridie nonarum Septembrium. Ecclesia sancti Aurelij per Comitem Adelbertum ante annos decem inchoata, sicut diximus, & cooperatione Monachorum tandem consummata, ad instantiam ipsius Fundatoris, & D. Abbatis in honorem sancti Petri Apostolorum Principis, & Aurelij Præsulis de novo consecrata est per Episcopum Nemetensem, loci Ordinarium, adhibitis solemnitatibus ad hoc debitis & consuetis.

Otto Bavariæ amisit Ducatum.

Eodem anno Heinricus Rex IV. Ottonem Bavariæ ducem propter conspirationis in se notam deposuit, quæ res magnum in regno disturbium generavit. Hic etenim Saxo genere, ut supra dictum est, vir amplissimæ nobilitatis, prudentiâ, & in rebus bellicis paucis comparandus, in tanta apud universos Primates excellentia habebatur, ut Rex, qui jam Saxonibus omnino suspectus, & infensus erat, ipsum contra se in regni fastigium elevari posse formidaret. Hinc perversitatis materiam arripiens quidam Egino mediocri loco natus, rebus admodum tenuis, audaciâ tamen & nequitiâ satis diffamatus, patrocinantibus sibi quibusdam Heinrici Regis fidelibus curiam irrepsit, & Ottonem ducem magnum, à quo notus non erat, secum de Regis nece habuisse tractatum commentatus est: se ipsum quoque, ut mos est, potestati regiæ vadem obtulit, quousque Monomachiæ duello cum Duce confligens vera comprobaret, quæ

dem

detulit. Quid multa, placitis, seu colloquijs regalibus altero Moguntiæ, altero Goslariæ condictis Otto cum Egnone, utpote dux cum latrone, Princeps cum ignobili congredi contempsit. Cujus nec innocentia Principes latuit, nec Egnonis malitia diu hominibus incognita permansit, sic ducatum Bavariæ ut Majestatis reus Otto nobilis amisit. Ottone autem de Bavaria pulso, Welfo quidam illustris, acer & bellicosus, natione Suevus ducatum ejus de manu regis Heinrici accepit, qui seminarium discordiæ principalis causa fuit multorum in regno malorum, seditionum, prædarum & incendiorum, subversionum quoque & destructionum villarum, urbium & munitionum. Welfo fit Dux Bavarorum.

Anno etiam prænotato Meginvvardus Abbas in Hildensheim civitate Saxoniæ Abbatiam insignem S. Marci Augiensem prope Constantiam de manu Regis Heinrici ejus nominis IV. suscepit, patefacto sibi, ut fertur, in eam ad tu, largitione multarum pecuniarum. Nam his temporibus, quibus idem Heinricus Rex IV. Romanorum præfuit imperio, simoniacæ hæresis pravitas nimium prævaluit, in tantum, ut Episcopatus, Abbatiæ, præposituræ, prioratus ac reliquæ dignitates Ecclesiasticæ non dignis per electionem, sed indignis & nequaquam idoneis prolargitione pecuniarum ab eo conferrentur; exquibus multa in Germania secuta sunt mala, quoniam pro his & aliis similibus Rex à Romanis Pontificibus sæpè admonitus, postea quam emendare contempsit, excommunicatus est, ut suo loco dicetur. Episcopatus & Abbatiæ venduntur.

Eodem anno Romanus Pontifex Alexander Papa secundus Petrum Damiani virum doctissimum, ex Monacho quondam Episcopum Ostiensem, & sacro anctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem, tunc verò pro Christi amore, ut supra diximus anno Monasterij vacantis VII. resignatum, & Monachum solitarium, ad Regem Heinricum, & principes legatum misit in Germaniam, qui oppido Franckenfurt quatuor à Moguntia milliaribus distante coram Rege Heinrico, & principibus regni legationis suæ munus implevit. Quo ritè peracto, Romam, ac inde ad Eremitorium suum est reversus, Domino continuè servitutis suæ impendens obsequium. Petrus Damiani Legatus in Germaniam mittitur.

Anno etiam memorato obijt Adelbero ex Monacho S. Galli in Suevia Episcopus Wormatiensis, frater Friderici de Rheinfelden ducis Suevorum, de quo supra diximus, anno vacantis Monasterij LXIII. propriâ, ut ferunt, crassitudine præfocatus. Huic Adelbertus in Pontificatu dictæ Wormatiensis Ecclesiæ successit, qui contra Heinricum Regem cum Saxonibus consentiens, tandem ab eo de sede sua pulsus est. Adelbero ex Monac. S. Galli Ep. Wormatiẽ.

MLXXII.

Anno Wilhelmi Abbatis tertio, moritur Joannes Gualbertus patriâ Florentinus, Monachus & institutor ordinis Vallis umbrosæ devotissimus, qui multis & in vita & post mortem miraculis claruit: quem Greg. Papa VII. non diu postea in catalogum Sanctorum Confessorum Domini adscribi & venerari mandavit. Hic miraculosè compunctus, ex milite factus est Monachus Eremita, & in ea Appenini montis parte, Umbrosâ vallis dictâ, Eremitorium sibi constituit, in quo Domino Deo solitarius militavit sub regula S. P. N. Benedicti. Ad quem postea cùm plures devotionis gratiâ viri confluerent, Monasterium in eadem valle ejusdem D. P. N. Benedicti inchoavit, à quo postea multa Cœnobia nomen & originem Ordo Vallis umbrosæ instituitur.

ginem traxerunt. Quæ quidem sancta religio habitum portat grisei coloris, regulam verò sancti profitetur Benedicti, in qua deinceps multi viri sanctissimi claruerunt; de qua etiam plures ad diversarum Ecclesiarum regimen diversis temporibus leguntur assumpti.

Abhinc ordines multiplicatur.

Abhinc Ordines sive religiones claustralium in Ecclesia Latinorum cœperunt multiplicari: cùm antea apud Græcos Basilius, apud Latinos verò Benedictus Monachorum soli principes haberentur & essent; unde quoties antehac nomen Monachi posuimus, de Græcis Basilium, de Latinis verò principem & regulatorem ejusdem intellige Benedictum. Nam ante religionis prænominatæ principium omnes Monachi occidentales, in Italia, Germania, Hispania, Gallia, Anglia, & cæteris provincijs ac insulis & regnis illis adjacentibus Domino sub Benedicti regula militabant.

Anno prænotato Treviris in Ecclesia S. Paulini extra Mœnia civitatis in crypta subterranea inventum est corpus ejusdem S. Pontificis, qui olim à Phrygia, ubi exulaverat ab Hæreticis proscriptus, reportatum, at per S. Felicem ejus in Archiepiscopatu Trevirorum Successorem, fundatâ prius insigni Ecclesiâ, ibidem fuerat sepultum. Postea verò tempore Nortmannorum Germaniam, & Galliam crudeliter vastantium, in eadem Ecclesia corpus à fidelibus in crypta fuit absconditum, & os speluncæ fortiter obstructum. Civitate Trevirorum per eosdem Nortmannos tandem incensâ & destructâ, manserunt ossa Divi Præsulis Paulini in eodem loco per multos annos, donec anno præscripto fuerunt inventa: fuerunt & alia sanctorum plura corpora in eadem crypta eodem tempore reperta. Nam ad dexteram S. Paulini catenis ferreis in ipsa testudine suspensi corpus jacuit S. Palmatij consulis & Patritij Trevirorum: ad sinistram verò corpus S. Tirsi unius de principibus Thebææ Legionis, qui cum multis Thebæorum in eadem urbe olim à Rictiovaro pro fide Christi Martyrium pertulit. Ad caput verò septem senatores ejusdem civitatis Trevirorum inventi sunt: videlicet Maxentius, Constantius, Crescentius, Justinus ac tres fratres, Leander, Alexander, & Sotber, qui similiter cum Thebæis à Rictiovaro martyrizati olim temporibus Maximiniani Cæsaris in eadem urbe fuerunt: ad pedes Hormisda, Papyrius, Constans, & Jovinianus Martyres inventi sunt, & alij plures, quorum nomina ignoramus. Sanctus autem Paulinus Trevirorum Archiepisc. in Phrygiam exilio ab Arrianis Hæreticis damnatus ibidem obijt anno Domini CCCLXI.

Corpora Martyrum Treviris.

Anno Wilhelmi Abbatis prænotato Rex Heinricus Ottonem Ducem Bavariæ, quem priori anno deposuerat, usquequaque persecutus, quàm plures ejus munitiones destruxit, prædia vastat, & ut verè reipublicæ hostem eum omnino delere pertractat. E contra ille militibus electissimis, ipse quoque manu fortissimus, & animo insignis efferatus, qui congredi tanti regis exercitui non potuit, nunc prædâ nunc flammis, nunc etiam ferro, quáque se fortuna obtulit, suas injurias ulcisci pergit. Ipso etiam mediante Saxones conspirationem contra Regem Heinricum apertè faciunt, eumque in multis horrendis, inauditisque apud Sedem Apostolicam criminibus accusantes, multorum ab eo animos averterunt; socios etenim conspirationis litteris & nuntijs, quoscunq; potuerunt, sibi

Saxones & alij conspirant in Regem.

ſibi conciliare non tardantes, paulatim ab eo plures retraxerunt Germaniæ Principes; oppida ab ejus fidelitate avertentes, & multas Imperij Civitates. Nam primo Sigefridum ex Abbate, ut diximus Fuldenſis Cœnobij, Archiepiſcopum Moguntinum, Adelberonem Epiſcopum Herbipolenſem, Gebhardum Salzburgenſem, & Adelbertum Wormatienſem, aliósque plures Epiſcopos, & per ipſos etiam Romanum Pontificem Alexandrum II. à fidelitate Regis avertentes, ſibi fautores efficiunt. Quidam quoque ſummæ ſanctitatis virum D. Annonem Archiepiſcopum Colonienſem hujus conſpirationis participem inſimulârunt. Horum inſidijs Rex territus, Saxoniâ relictâ in alias regni partes ſe contulit, vitia tamen de quibus accuſatus fuerat, nullatenus emendavit.

Anno etiam præſcripto, XVI. die menſis Martij obijt Marquardus Monachus & Scholaſticus Cœnobij S. Burghardi prope Herbipolim civitatem Franciæ orientalis; de cujus ingenio & lucubrationibus dictum eſt anno Monaſterij Hirſaugienſis vacantis XLVII. Cui ſucceſſit in docendi officio Joannes de monte Norico ejuſdem Cœnobij Monachus, vir tam in divinis ſcripturis doctus, quàm in ſæcularibus litteris ſingulariter eruditus, qui inter alia ſuæ lucubrationis opuſcula ſcripſit, de Origine Francorum, libellum brevem quidem ſed non inutilem ad Adelberonem Epiſcopum Herbipolenſem. De moribus & inſtitutione veterum Monachorum lib. I. De Antichriſto & conſummatione ſæculi lib. I. De præſenti tunc Schiſmate lib. I. Cætera quæ ſcripſit, ad manus noſtras non pervenerunt. Joan. Monach. Herbipolenſis.

Item anno S. Abbatis Wilhelmi prænotato, Alexander Papa II. moritur, & in Lateranenſi Eccleſia ſepelitur: poſt quem Hildebrandus Cluniacenſis Monachus & S. R. E. Archidiaconus Cardinalis in Papam communi voto eligitur, & Gregorius VII. nuncupatur, præfuit autem in continuis laboribus, & multis perſecutionibus Heinrici Regis IV. annis duodecim, menſe uno, diebus 4. Vir certè Deo & cunctis hominibus bonis dilectus, doctus, prudens & ſanctus, judex pauperum, & defenſor orphanorum: qui multis in vita ſua miraculis claruit, qui viam juſtitiæ & ſanctitatis in veritate cuſtodivit, & nunquam à facie impiorum formidavit. Qui Pontificatu adepto mox Heinricū regem admonuit: ne deinceps largitione corruptus, Epiſcopatus & Eccleſiaſtica beneficia per ſimoniacam pravitatem alicui committeret. Qui Pontificis monita contemnens, multiplices in eum perſecutiones ſubordinat, à quo tandem excommunicatus, iterumque abſolutus & reconciliatus, denuo inobediens & contemptor fœderis exiſtens, denuo eſt excommunicatus. Poſtremò in excommunicatione pertinax, in odium Gregorij ſanctiſſimi Pontificis Guibertum Ravennæ quondam Archiepiſcopum, ſed ob ſimoniacam pravitatem ab ipſo Gregorio depoſitum, in Antipapam & Idolum erexit, cui obedientiam cum ſuis adhærentibus Epiſcopis & alijs præſtitit, & multiplicata ſunt mala in regno. Hildebrandus Monachus fit Papa Gregorius VII.

MLXXIII.

Anno S. Wilhelmi Abbatis IV. Einhardo Neometenſis Eccleſiæ Pontifice mortuo, Heinric Goſlarienſis Eccleſiæ Canonicus tantæ dignitati vix per ætatem idoneus ſucceſſit, non electione cleri & populi, ſed conceſſione potius, ne dicam, intruſione Regis Heinrici ad eam dignitatem

Hh pro-

provectus: cui in puerili fuerat ætate familiari adulatione, ut talibus mos esse consuevit, assentatus.

Saxones regem persequuntur.

Eodem anno, Saxones animos in Regem gerentes hostiles, omnes munitiones, quas in Saxonia fecerat, funditus destruxerunt. Inter quas præcipuum illud castrum, quod Hertesburg dicebatur, diruunt, Monasterium & claustrum Canonicorum, quod ibi erat, multâ furentes insaniâ solotenus deijciunt: &, quod dictu nefandum, innocentis cujusdam filij regis ibidem sepulti ossa in contumeliam patris de sepulchro extrahunt: & in lutum conculcando dispergunt: multas quoque per Saxoniam munitiones sibi construunt, in quibus se posse tutari contra omnes insultus Regis confidunt.

Hoc ipso quoque anno Rudolphus Dux Suevorum & Burgundionum, Bertoldus de Zäringen Dux Carinthiæ, & Welfo Dux Bavariæ cum plerisque alijs eum regem sæpius monuissent, ut se Romano Pontifici humiliter submitteret, mores suos incompositos emendaret, pacem & concordiam cum principibus faceret: justitiam singulis quibusque ministraret, à pravitate simoniaca desisteret: Ecclesias defenderet, eorumq; ministris honorem debitum exhiberet: & ille non solum acquiescere optimis eorum consilijs obturatus mente contemneret, sed etiam in monentes irâ & indignatione permotus, vindictam minaretur, necessitate compulsi tandem ab eo deficiunt: & reliquis principibus in illum conspirantibus se conjungunt; nec multum abfuit, quin omnes in eum arma movissent.

Heinr. Rex contemnit amicos.

Hoc etiam anno Sifridus Archiepisc. Moguntinus orationis causâ perrexit ad S. Jacobum in Galitiam, opportunitatem nactus ex perturbatione, quam Rex Heinricus suscitaverat omnibus cum Ecclesia Romana bene & rectè sentientibus. In reversione declinavit in Burgundiam, ut Monachorum Cluniac. sanctissimam cerneret in Domino conversationem; veniens itaque Cluniacum, & videns integritatem monasticæ disciplinæ, cum eis manere perpetuo statuit: & contempto Pontificatu simul, & cunctis mundi negotijs, in Dominica, quæ festum sancti Michaelis Archangeli anno illo præcessit, denuo vitam professus monasticam, in conspectu totius congregationis obedientiam Regularem in manus Abbatis promisit, & Monachus conversari inter Monachos humillimè cœpit. Sed cùm homines mercenarij & corrupti mente Ecclesiam Moguntinã pecuniâ comparare tentarent à Rege Heinrico, boni viri Moguntinenses, missâ legatione Cluniacũ, precibus Abbatem pulsaverunt humillimis, quatenus eis legitimum Pontificem suum remitteret: ne per ejus quietem salus multorum traheretur in perditionem. Sed cùm Sigfridus redire ad Moguntiam omnino contemneret, per obedientiam, quã Abbati Cluniacensis Monasterij præstitit, redire ad suam Ecclesiã compulsus fuit. Constrictus itaque præcipientis imperio, Cluniacum dolens & flens egressus, ad Moguntiam venit eodem anno, 6. die Decembr. receptóq; Pontificatu suo, adhuc duodecim annis in eo præsedit. Verùm diu in Moguntia manere non potuit propter regis temeritatem, qui cedens ex Saxonia, in Rheni partibus eo tempore habitavit. Declinans igitur faciem Tyranni, secessit in Thuringiam, Saxonibus Regi hostibus conterminam, & ibi in prædio sui Pontificatûs resedit, qui ne reliquum vitæ inutiliter

utiliter consumeret, Monaster. nostri ordinis, quod Hasungen nominatur, construere cœpit: quod etiã suo tempore feliciter consumans prædijs, & possessionibus pro sustentatione servorũ Domini sufficienter dotando providit. Consummato jam penè Cœnobio, Monachos non quoslibet introducere voluit, tales habere cupiens, quales olim in Cluniacensi Monasterio in omni puritate conversantes vidit. Eo autem tempore non erant in tota Germania Monachi Cluniacensibus in observantia regularis disciplinæ per omnia similiores fratribus in Hirsaugiensi Monasterio Deo in veritate famulantibus, sub directione & ferula sanctissimi viri Domini Wilhelmi XII. Abbatis: cujus vita miraculis & virtutibus plena Sifrido venerabili Archiepiscopo nequâquam fuit abscondita. Misit ergo nuntios in Hirsaugiam, & postulavit sibi transmitti Monachos duodecim, simul & Abbatem; sanctissimus ergo Pater Wilhelmus pio Archipræsulis desiderio satisfacere cupiens, misit in Hasungen electissimos fratres duodecim: quibus Giselbertum virum doctum prudentem, & valde religiosum præfecit Abbatem. Qui tredecim cum necessarijs libris, & statutis venientes in Thuringiam, cum magno gaudio & exultatione mentis à Reverendissimo Præsule suscepti sunt: & in realem Monasterij Hasungen possessionem introducti. Erat autem consuetudo S. P. Wilhelmi, ut omnes Abbates de Monasterio Hirsaugiensi missos quocunque, vel assumptos pro conversatione regularis disciplinæ in sua retineret obedientia: nec libertatem, quæ multis solet esse perniciosa, & monasticæ humilitatis destructio, alicui omnimodam suorum permitteret. Abbatum subjectio ad Hirsaugiam.

Verùm postquam laudabilis consuetudo ista successu temporis abolevit, sanctissima illa reformatio Hirsaugiensis congregationis, & unionis paulatim deficere cœpit. Duo autem fuisse constat, quæ hanc necessariam humilitati consuetudinem cum tempore destruxerunt: Abbatum videlicet superbia, & authoritas Episcoporum violenta. Nam ut in vita S. Theogeri postea Metensis Episcopi legimus, quando ex conventu Hirsaugiensi in Abbatem novi Monasterij Divi Martyris Georgij in nigra Sylva per Gebhardũ Episc. Constantiensis Ecclesiæ fuerat ordinatus, non eum prius benedicere voluit, quàm Wilhelmus venerabilis Abbas eum à sua obedientia, & subjectione absolvit. Abbas igitur prænominatus Giselbertus cum Monachis ad Hasungen veniens, ab ipso Archi-Episcopo Sifrido salvâ obedientiâ, quam Hirsaugiensi debebat Abbati, ordinatus est: & aliquanto tempore ibidem Domino in tranquillitate mentis, & corporis serviens valde auxit numerum Monachorum. Sed postea Heinrico excommunicato Regi adhærere & consentire contra decretum Apostolicæ Sedis contemnens, multas ab hæreticis injurias & persecutiones sustinuit: quibus quotidie crescentibus, tandem ne communione pravorum contaminaretur, ad Hirsaugiam cum tota sua congregatione reversus est. Erant autem Monachi & conversi sub ejus moderamine in Hasungen regulariter professi plures quam 70. numero, qui simul unâ vice cum Abbate Giselberto suo ad Hirsaugiense venientes Cœnobium, à S. Wilhelmo, & Fratribus cunctis gratanter suscepti sunt; & aliquanto cum eis tempore in Hirsaugia permanserunt: & postea S. Pater cellam eis superiùs memoratam Divi Gregorij in Reichenbach, pro mansione, donec pax fieret, in provincia assignavit. Postremò Gi-

selbertus ad Monasterium Reinhardenborn in Thuringiam quatuor ab Erphordia milliaribus distans, Abbas à S. Wilhelmo mittitur; cui simul cura novi Cœnobij montis S. Petri in memorato Erphordensi oppido, sicut diximus, ab eo commendatur. Et his quidem per necessariam anticipationem præmissis, cùm seriem certam non habeamus annorum, reliqua suo loco distribuemus. Prænominatus etiam R.mus Archipræsul Sifridus, in civitate Moguntina Ecclesiam Canonicorum ad gradus novam construxit in honorem B. Dei Genitricis V. MARIÆ, quam prædijs, & proventibus, prout potuit, magnificè dotavit

Ecclesia ad gradus Moguntiæ construitur.

MLXXIV.

Greg. Papa Concilium celebrat.

Anno S. Wilhelmi Abbatis v. indictione Romanorum XII. Gregorius Papa VII. celebratâ Synodo Simoniacos omnes excommunicans anathematizavit; sacerdotes concubinarios à divinorum celebratione removit, laicisque missas eorum audire penitus interdixit. Carnes manducare omnibus Monachis sub pœna carceris vetuit, & multa utiliter alia statuit. In eo tamen, quòd missas concubinariorum sacerdotum laicis audire prohibuit, multis gravioris scandali causâ dedit; etenim continentiam paucis tenentibus, aliqui eam quæstûs causâ simulabant: alij ne fornicationis crimine notarentur, gravioribus se inodavêre sceleribus. Unde laici hâc Papæ Gregorij constitutione occasionem sibi datam gaudentes, ordinem sacerdotalem cœperunt contemnere, jurisdictionem spiritalem despicere, subjectionis obedientiam Clero penitus subtrahere, & de potestate sacerdotali publicè,& privatim nimis temere,ac præsumptuosè disputare. Denique infantes baptizabant in odium sacerdotum, sordido humore aurium pro sacro oleo,&chrismate in contemptum Sacramentorum Ecclesiæ utentes. In extremo vitæ articulo viaticum,& cætera Ecclesiæ sancta mysteria suscipere à Clericis uxoratis contemnebant: decimas Clericis debitas ignibus cremabant,? & ut unà cætera perpendas præsumptione pessimâ facta laicorum, Corpus Domini à sacerdotibus conjugatis consecratum sæpissimè pedibus conculcârunt, & Sanguinem Domini voluntariè effuderunt in terram: alia quóque multa contra fas, jus, & æquitatem in Dei Ecclesia præscriptâ occasione facta sunt, quæ nos brevitatis causâ omittimus. Multi etiam Pseudomagistri surgentes in Ecclesia Dei profanis novitatibus plebem ab Ecclesiastica disciplina,& necessaria obedientia subvertêre.

Maxima laicorum temeritas.

Eodem ferme tempore Sifridus Archiepiscopus Moguntinus ex mandato Gregorij dicti Pontificis VII. Synodū contra Simoniacos,& Presbyteros conjugatos,& concubinarios,seu fornicarios celebravit in Erphordia, in qua Clericos omnes sub anathematis vinculo constrinxit, ut uxoribus,& concubinis dimissis cælibatum continentiæ custodirent. Verùm hâc novitate sacerdotes & Clerici nimiùm commoti, & in seditionem versi, contra ipsum Archiepiscopum conspirantes, semel & secundò illum interficere tentabant, quæ res cùm ad ejus notitiam certò pervenisset indicio, ut à malo furiosos revocaret proposito, vitámque suam in tutiore locaret, dixit iterum in synodo congregatis, quòd litteris suis difficultatem hujus negotij auribus vellet intimare Apostolicis, cujus se confideret posse mutare sententiam. Quod cùm fecisset per litteras,& nuntios, Papa in sua fixus sententia perduravit: & Curiensem Episcopum

Papa deponit Presbyteros concubinarios.

ad sy-

ad synodum Erphordensem in Thuringiam nuncium, & legatum suum destinavit; per quem prænominato Archiepiscopo seriosiùs præcepit, ut omnes Clericos suæ provinciæ uxores, vel concubinas foventes, ab omni dignitate sacerdotali seponeret: & nullâ ratione cum aliquo dissimulare præsumeret. Cùm ergo Curiensis Episcopus nomine Apostolici Legatus venisset in synodum, & Papæ coram omnibus factum Archiepiscopo intimaret præceptum, tanta in eum mala comminati sunt omnes, ut vix manibus temperarent. Qui fugâ lapsus ad suam Ecclesiam auxilio Sifridi Archiepiscopi redijt, & de hac quæstione se ulteriùs nequaquam intromisit. Hoc tamen ab eo tempore fuit introductum, ut nullus ordinaretur in Presbyterum conjugatus: & ordinandi omnes castitatem promittere compellantur coram ordinante.

His temporibus ad sepulchrum S. Heymeradi Presbyteri in Hasungen Monasterio novo nostri Ordinis, de quo memoriam fecimus, omnipotens Deus multa signa, & miracula fideliter invocantibus ostendit, quorum magnitudine permotus Archiepiscopus sæpe dictus Moguntinæ Ecclesiæ Sifridus, in cujus Diœcesi locus est positus, Ecclesiam super sepulchrum ejus fundavit, & cœnobium servorum Dei constituit, adjutus eleemosynis & oblationibus fidelium; quòd propter S. Confessoris Heymeradi merita, virtutes ac miracula de tota penè Germania quotidie orationis causâ peregrinantes illuc in magna multitudine confluebant.

Obijt autem S. Presbyter Heymeradus in Hasungen, ut diximus, antequam fieret Monasterium, sepultus anno videlicet Cœnobij S. Aurelij Hirsaugiensis vacantis octavo decimo; cujus vita miraculis plena in memorato Cœnobio Hasungen scripta habetur. *Heymeradus obijt Anno M. XIX.*

Clara etiam his temporibus, & valde celebris per Germaniam memoria habebatur Divi Sebaldi in oppido Nurenbergensi quiescentis: super cujus sepulchrum Ecclesia postmodum speciosissima constructa fuit, ad cujus Patrocinium omnipotens Deus multas virtutes, & sanitates operari dignatus est in his, qui varijs detinebantur infirmitatibus: unde magnus ad tumbam ejus fidelium multo tempore duravit concursus.

MLXXV.

Anno S. Wilhelmi Abbatis VI. Heinricus Rex reconciliatis sibi utcunque ducibus supra scriptis Rudolpho, Bertholdo, & Welfone, in manu valida ex Suevis, Francis, Bavaris, Rhenensibus, atque Bohemis, Saxones petit, eisque juxta Unstruot fluvium congreditur, & non modicâ strage utrinque peractâ, tandem victor evadens ad sua lætus revertebatur; in hac verò concertatione Rudolphus memoratus Dux Suevorum, & Burgundionum pro Rege Heinrico fortiter stetit, & præ cæteris viriliter certavit. *Heinricus Rex devastat Saxoniam.*

Eodem anno Hermann' Ecclesiæ Bambergensis in orientali Francia Episcopus auctoritate Gregorij Papæ VII. propter simoniacam pravitatem à Pontificatu, quem annis jam decem malè tenuerat, deponitur; in cujus locum Rupertus promotione Regali Episcopus Bambergensis ordinatur, Hermannus autem à Pontificatu depositus, ad agendam pœnitentiam prudenti usus consilio, Monasterium S. Felicitatis, Svvarzach dictum, quod Megengaudus Comes in orientali Francia olim fundaverat, ingreditur, in quo Monachus factus sub Egberto venerabili Abbate, *Hermañus Episcopus Bambergensis deponitur.*

uſque ad mortem religioſiſſimè converſatur, ibidémque poſtea claudens diem extremum, in Capella S. P. N. Benedicti ſepelitur. Hoc ipſum Cœnobium ſanctæ Felicitatis in Svvarzach Megengaudus Comes Francorũ, ſicut diximus, orientalium fundavit anno Dom. Nativ. octingenteſimo quinto decimo, Indictione Romanorum VIII. temporibus Caroli Imperatoris Magni, & Ludovici Pij filij ejus: quod poſtea his temporibus, anno videlicet ſancti Wilhelmi Abbatis Hirſaugienſis quinto, nimiâ vetuſtate penè collapſum Adelbero ex Monacho noſtri Ord. Epiſcopus Herbipolenſis à novo conſtructum, & magnificè dotatum conſecravit, & Monachos optimæ converſationis ex Gallia de Cœnobio Gorzenſi, Metenſis Diœceſis in eo collocavit, quibus Egbertum religioſiſſimum, ſanctiſſimúmque virum in Abbatem ordinavit, qui præfuit annis ſeptem & viginti, tandémque feliciter migravit ad Dominium.

Monaſter. in Svvarzach renovatur.

S. Anno Archiepiſc. Colonienſ. moritur.

Anno quoque prænotato, ſanctiſſimus Præſul Colonienſis Anno moritur, plenus ſanctitate, & magnis virtutibus clarus, cujus ſacrum corpus in Monaſterio noſtri Ordinis, quod ipſe in monte Segeberg à fundamentis conſtruxerat, in medio Eccleſiæ cum honore ſepelitur; ad cujus tumbam penè infinita deinceps omnipotens Deus beneficia mortalibus contulit. Hic beatiſſimus Præſul Anno, ſicut diximus in ſuperioribus, tria Ordinis noſtri Monaſteria conſtruxit de novo, duo videlicet in ſua Diœceſi Colonienſi, hoc eſt, Segeberg, & Graſchapht: tertium verò in finibus Thuringorum fundavit paucis ab Erphordia milliaribus, quod Salveldia nuncupatur, à præterfluente alveolo, qui Sala dicitur: cujus primus Abbas Ezzo fuit, Monachus Cœnobij S. Felicitatis in Svvarzach, diſcipulus Egberti venerabilis, ac ſanctiſſimi Abbatis, de quo poſtea dicemus. Fuit autem Ezzo prædictus Abbas vir doctus, non ſolùm in ſcripturis divinis, ſed etiam in litteris ſæcularibus, qui inter cætera ingenij ſui opuſcula ſcripſit ad ædificationem Fratrum ſuorum multos utiles, atque pulcherrimos ſermones; & quod ſermone docuit, opere & exemplo ſemper demonſtravit. Reliqua ejus opuſcula manent nobis incognita.

Poſt mortem ſanctiſſimi Præſulis Annonis, Hildulfus factus eſt Archiepiſcopus Colonienſis, qui à Gregorio Papa VII. Romam citatus, ut ſe de ſimoniaca pravitate purgaret, quia Pontificatum de manu Regis Heinrici ſuſcepiſſet: innocentiam ſuam, & legitimum ad ovile ingreſſum multimodâ confirmatione comprobavit. Simile de Anperto Bambergenſi, poſt Hermanni depoſitionem, Epiſcopo examen, & citationis judicium, fuit. Eodem anno, 25. die Novembris obijt Egbertus Abbas Monaſterij S. Felicitatis, Herbipolenſis Diœceſis, anno regiminis ſui 27. jam completo, vir ſanctæ converſationis, & beato Wilhelmo Hirſaugienſium Fratrum Reverendiſſimo Abbati notus, ac ſingulari amicitiâ pro vitæ merito familiariſſimus, ſicuti conteſtantur mutuæ litteræ, atque epiſtolæ inter eos ſcriptæ; quæ extant. Hunc Reverendiſſimum virum beatus Adelbero Herbipolenſis Epiſcopus inſtaurator memorati Cœnobij, cum ſex Monachis anno Nativitatis Domini M.XLVII. precibus impetravit ab Abbate S. Georgij Monaſterij Gorzienſis in Gallia. Quem Monachis S. Felicitatis tam in loco repertis, quàm cum eo tunc adventantibus præfecit Abbatem. Qui paſtor Monachorum ab eodem Præſule ordinatus, vitam, & mores ſibi ſubditorum ad puritatem Regulæ S. P. N. Benedicti,

non minus exemplo, quàm sermone laudabiliter instituit, & multos in timore Domini perfectos discipulos erudivit: per quorum industriam plura Ordinis nostri Monasteria apud Francos orientales, quæ penitus defecerant, ad Regulæ observantiam reducta fuerunt.

His etiam temporibus Bozo Comes in Bavaria, germanus Erbonis potentissimi Carinthiæ quondam Principis, qui fuerat olim Palatinus Comes in Bavaria, Monasterium nostri Ordinis construxit in provincia Bavarorum, quod Tharissense vocamus, in quo Monachos de memorato Cœnobio Swarzach posuit: quibus Embricum prædicti Egberti Abbatis discipulum, virum eruditione, ac vitæ merito valde venerabilem primũ Abbatem, & pastorem dedit, in quo ipse fundator moriens post annos viginti novem sepultus fuit. Monaster. Tharissense fundatur.

Anno quoque Dominicæ Nativitatis dicto, Comes Adelbertus de Calba restitutor, & novus fundator Monasterij sancti Aurelij Hirsaugiensis ad preces, & instantiam sancti Wilhelmi Abbatis Regem Heinricum sibi multum favorabilem accessit: litteráque immunitatis, & omnimodæ libertatis Monasterij prænominati ab eo petijt, & obtinuit: quorum tenorem huic inserere compilationi nostræ non inutile fore judicamus; propterea quòd totius libertatis, dotationis & restitutionis ejusdem Monasterij contineant summam. Quarum tenor sequitur, & est talis.

IN Nomine sanctæ, & individuæ TRINITATIS. Heinricus divinâ favente clementiâ Rex: omnium sanctæ Dei Ecclesiæ fidelium, præsentium scilicet & futurorum cognoscat industria; quòd in regno nostro regulare quoddam Monasterium situm est in provincia scilicet, quæ dicitur Theutonica Francia, in Episcopatu Nemetensi, in pago Weringavv dicto, in comitatu Ingisheim, in Sylva quæ dicitur nigra, juxta fluvium, qui dicitur Nagaltha, quod Hirsaugia sive S. Aurelij Cella dicitur: ubi & idem S. Corpore requiescit, quod tempore Ludovici Pij regis in honore S. Petri Apostoli, & S. Aurelij Episcopi constructum honorificè, & Deo dicatum fuit ab Erlafrido quodam nobili senatore religioso, & à Notungo filio ejus Rev.mo Vercellensi Episcopo, alijsque parentibus Adelberti comitis de Castello Calb; sed deinceps à posteris eorum dissipatum est. Nunc autem idem comes Adelbertus instinctu Dei tactus, nec non conjugis suæ Wiltrudis crebris precibus adhortatus, Monasterium ipsum jam restauravit: & quæ aliquandiu ibi defecit, vitam monasticam reparavit: & prædia, quæ illuc antiquitus à parentibus suis tradita sunt, sed partim jam à posteris eorum invasa, partim & à se ipso quasi jure hæreditario possessa sunt, reddidit: & insuper de proprijs tot ac tantas prædiorum illuc impensas contradidit: quòd servitium Dei nunc à 15. Fratribus sub regula S. Benedicti inibi procurandis gratiâ Dei peragi & stabiliri possit, conjuge ipsius prænominatâ, filijs Brunone, Adelberto, Godfrido, & filiabus Utha & Jrmingarde sibi in hoc ut & in omnibus his institutis consentaneis. Et inprimis ipsum scilicet locum Hirsaugiensem cum omnibus nunc in præsentiarum illuc collatis justitijs legitimis & pertinentijs prædiorum, mancipiorum, censuum, pecuniarum seu quarumcunque rerum ex toto super altare S. Aurelij reddidit, delegavit & contradidit Domino Deo, Sanctæ Mariæ. Exemplar litter. Regalium super liberta- te Monast. Hirsaugiensis.

Comes libertatem omnimodam Cœnobio contulit.

S. Petro Apostolo, S. Aurelio Episcopo, & S. Benedicto in potestatem & proprietatem, & prædicti Monasterij Abbati nomine Wilhelmo, ejúsque successoribus, in dispositionem liberam, cellæque necessaria, fratribúsque Deo sub regula Monastica inibi servituris ad utilitatem nota. Et ne unquam à posteris, similiter & à parentibus suis Dei servitium deinceps illic destrui possit, prorsus prudenter instituit & decrevit eandem cellam cum omnibus pertinentijs suis nunc collatis, dehinc conferendis ab hac die & deinceps omnino non subdi, nec subesse jugo alicujus terrenæ personæ vel potestatis, nisi solius Abbatis dominationi, ordinationi & potestati. Et sic totius libertatis jure & privilegio eam ad impliavit; & ob regni cœlestis hæreditatem in Christo omnimodis stabiliter sublimavit. De hinc omni potestate, servitio, jure, & proprietate prædicti Monasterij, ipse cum conjuge filijs & filiabus supra dictis sese omnino fideliter abdicavit. Sed hoc totum reverà felix negociator prudenter effecit, primùm ob spem & præmium vitæ æternæ: ob remissionem omniū peccatorum: ob salutem corporum & sempiternā requiem animarum: & ob quotidianam memoriam sui ipsius, conjugis suæ prænominatæ, filiorum, & filiarum suarum: nec non omnium parentum, posterorum, consanguineorum, amicorumq́ue suorum, & omnium ad curam suam pertinentium. Ob memoriam quoque Regum, Episcoporum, Principum, & omnium prædictæ Cellæ statum & honorem diligentium & defendentium, & omnium Christi fidelium: & quod, pro ut possibile fuerit, cunctis Christi pauperibus beneficum semper illic pateat receptaculum.

Comitem, quæ causa ad ista permoverit.

Adhæc etiam, ut fratres Cœnobij ipsius nunc inibi congregati; adhucque in Christo congregandi tutius ac liberius Domino Deo in sanctæ professionis securitate servire possint, hujuscemodi libertatis munere dotavit. Ut quandocunque patre suo spirituali orbati fuerint, ipsi habeant liberam potestatem secundùm Regulam S. Benedicti inter se vel undecunque, si opus fuerit, Abbatem sibi non solùm eligendi, sed etiam constituendi. Quem cùm fratres regulariter elegerint, dehinc, ut fieri solet, ad constituendum eum, in chorum Monasterij conveniant; & unà clero advocato, populóque in sanctuario præsentibus, Decanus vel quicunque prior sit loci ipsius, accipiat virgam regiminis de altari S. Aurelij; & absque omni prorsus contradictione tradat in manum ipsius, quem tota fratrum congregatio sibi elegerat. Hic subinde Canonicè Abbas ordinatus, sine alicujus personæ dominatione & impedimento susceptum ministerium suum pro posse & scire suum impleat: solique Deo secundum ordinem suum liber serviat, liberámque omnium rerum sibi commissarum in Christo disponendarum intus & foris potestatem habeat. Qui si fortè præter necessitatem Monasterij, & communem fratrum utilitatem sacrilegè (quod absit) licentiosè, & seculariter abuti præsumpserit instituto, libertate, familiâ, bonis, rebúsque sanctuarij; & ob id fratrum præmonitiones contemnens, ad suam suorúmve privatam cupiditatem, & libitum ea temere dissipaverit: vel si beneficia quibuslibet personis nisi necessarijs Monasterij ipsius servitoribus præstiterit, ut si Regibus, Episcopis, seu quibuscunque personis consentaneus annuerit, si fortè libertatem Monasterij pervertere, sibique locum sanctum subijcere attentaverit; sive aliquod servitij statutum inde sibi fieri exegerit: mox posteri co-

De ordinatione & potestate Abbatis.

mites

mitis prædicti cum suffragio fratrum, Advocati, Cleri, totiúsq; familiæ & omnium bonorum hominum ritè à fratribus hunc accusatum, justéque ab eis convictum à dignitate sua abijciant, præficiántque alium juxta dictam libertatem, & S. Benedicti Regulam, quem fratres sibi elegerint, & absque omni contradictione pro illo substituant. Concedit etiam Comes prædictæ cellæ advocatum quendam de posteris suis fieri, si tamen loci ipsius Abbas cum consilio fratrum talem inter eos invenerit, qui sicut ipse Comes nunc non pro terreno comodo, sed pro æterna mercede solicitus, & studiosus bona, & constitutam Monasterij libertatem, & justitiam defendere voluerit. Sin autem aptum, & utilem advocatum, undecunque sibi placuerit, eligant. Advocatū Monasterij Abb. & fratres eligān.

Hic denique Abbate petente à Rege accipiat bannum legitimum, & ter in anno, si opus fuerit, aut in ipsam cellam, aut ubicunque, vel quando Abbati placuerit, invitatus ab illo veniat: & ibi placitum jussum pro causis, & necessitatibus Monasterij ritè peragat. Nullum autem servitium aliud, jus, vel beneficium sibi pro hoc concedi recognoscat, nisi tertium bannum, & consuetudinariam justitiam, & legem, quam cæteri advocati in alijs liberis Monasterijs habent super fures, proterviam, & censuales, & cætera talia. Et in illis trium placitorum diebus in unoquoque unum maltrum de frumento, unum Friskingum, & unum Siclum de vino, & cætera ad hoc pertinentia. Præterea item constituit, quod nisi Abbate volente, & advocante bona, & loca Monasterij suis frequentijs temerarijs, & sine causa minimè adeat vel contingat, nec præsumptuosus in eis placitum quodlibet, vel pernoctandi licentiam habeat. Nec subadvocatū pro se faciat, nec omnino aliquam absque ratione calumniam persuasionem, aut injuriam Monasterio, Abbati vel familiæ faciat; si autem non ut advocatus, sed potius ut calumniator, & pervasor Monasterij fuerit, omnino potestatem habeat Abbas, cum consilio fratrum hunc reprobare, & alium sibi utiliorem undecunque eligere. Constituit etiam & hoc Comes præfatus, & nos ipsius petitione firmiter statuimus, quod si quispiam posterorum suorum, vel quarumcunque personarum unam vineam, unum mansum, unum Molendinum, vel saltem unum mancipium, sive aliquid tale à supra dicta cella temerarius injustè abstulerit, ut nostri, nostrorúmque successorum Regiâ potestate coactus, tria auri talenta ad ærarium Regis persolvat: primitùs reddito Ecclesiæ, quod invaserat; sin autem quilibet illorum (quod absit) curtem, vel aliquam villam violenter abalienaverit, sive manifestus invasor bonorum ipsius cellæ extiterit, vel si hoc testamentum traditionis & libertatis quocunque ingenio, vel argumento legum sæcularium pervertere, vel infringere attentaverit, centum auri libras ad regiam item persolvat cameram: & reddet primitùs Ecclesiæ, & secundùm leges item componat, quod Abbatum fuerat: & sic intentio ipsius omnino irrita fiat. Ministris quóque & familiæ sanctuarij eandem concedit legem, & servitutem, quam cæteræ in regno nostro liberæ Abbatiæ habent, ut tanto fideliores Prælatis suis per omnia serviant. Super hæc omnia Comes sæpe dictus Apostolicum privilegium acquisivit, & constituit, ut unus aureus, quem byzantium dicimus, singulis annis Romam ad altare S. Petri ab Abbate prædicti Monasterij in Paschate persolvatur eo pacto, ut libertatis ipsius, & traditionis statuta tantò per-

Officiū Advocati describitur.

Lex Advocati.

Monasterium S. Petri comēndatur.

tò perenniùs inconvulsa amodò permaneant: & ut prædictum Cœnobium sub Romanæ Ecclesiæ Mundiburdio, & majestate sectrum semper stabiliatur, & defendatur. Si fortè quispiam Regum, vel posterorum ejus, seu quarumcunque homo personarum (quod absit) testamentum hoc ullo ingenio infirmare vel infringere præsumpserit: si autem id (quod absit) à quolibet illorum instigante diabulo fiet: obsecrat Comes idem, & omnino testificatur Apostolicum Pontificem per Christum, per S. Petrum Apostolum, & per S. Aurelium Episcopum, & per omnes Sanctos Dei, & per tremendum judicij diem, ut illum Dei, & Sanctorum ejus contemptorem, & testamentariæ hujus conscriptionis destructorem (nisi resipuerit) tradat omnino sathanæ: & anathematizet eum: & prophanet à consortibus, & filijs Ecclesiæ S. Dei, & hæredibus vitæ æternæ, & ut auferat Deus memoriam illius de terra viventium: & deleat nomen eius de libro vitæ: & cum Datan & Abiron, quos terra aperto ore deglutivit, & vivos infernus absorbuit, perennem incurrat damnationem. Et ut Herodis, Pilati, & Judæ socius factus in æternum discrucietur. Et cum Sodomitis, & Gomorriticis ignis & sulphuris imbres hic experiatur: & Heliodori plagas, & verbera hic perpetiatur: & Antiochi tormentis, vermibus scilicet scaturiens, & cum fœtore computrescens miserrimè conteratur: & nisi resipiscat Petrum Regni cœlorum Archiclavigerum cum S. Aurelio, & tota cœlesti militia portæ Paradisi obstitorem habeat in æternum.

Imprecatio in eos, qui bona rapiunt.

Bona allata, quæ Comes restituit.

Prædia autem, seu villæ ad prædictum Monasterium antiquitùs pertinentia, & ab eodem Comite nunc reddita, hæc sunt. In primis ipse locus Hirsaugia, cum tribus villulis: Luzenhart: Altbüren: Nagalthart: Deckenphrum, & ea quæ sunt ad Gilstein. Stamheim cum villulis item tribus. Summenhart, Luzenhart, ad S. Candidum, ad Mettlingen, ad Meuchingen, ad Grezingen, ad Muchlingen, ad Mercklingen Tres hubæ Gumpertesvviler dimidium. Hæc autem Comes prædictus de suis addidit prædictis, Ottenbrun, & quæ possidebat ad Wile, cum villulis binis Gretzenbach, & Blanda, & ad Biberbach, ad Bottenach, ad Thanbach, ad Walaheim duas hubas, & sex iugera vinearum. Ad Gumprechtzvviler dimidium, & Ecclesiam ad Toffingen, & ad Malscha. Hæc scilicet prædia cum mancipijs ad prædicta loca pertinentibus reddidit, & contradidit ad prædictum Cœnobium cum ecclesiis, fabricis, vinetis, agris pratis, silvis, pascuis, aquis, aquarúmque decursibus, piscationibus molendinis, exitibus, & redditibus, cultis, & incultis, cum marchis, & terminis legitimis. Statuta quóque, & jura censoria cum omnigena integritate legitimorum suorum, & utilitate, & servitijs, quæ ullo modo inde provenire, vel excogitari poterunt. Ut autem prædictæ traditionis, & libertatis status, & omnia prædicta statuta, eâ ratione, quâ Deo, & Sanctis eius destinata sunt, ab hac die omni ævo in Christo rata, & inconvulsa permaneant. Hanc chartam testamentariam prædicti Comitis rogatu conscribi, manúque propriâ corroborantes sigilli nostri impressione jussimus insigniri. Data est 7. Iduum Octobris. Anno Dominicæ Incarnationis M. LXXV. Indictione decimâ tertiâ.

Comes privilegium Abbati contulit.

Hjusceemodi ergo tenoris privilegium Comes Adelbertus impetratum à Rege Heinrico, ejus nominis IV. super fundatione Monasterij

Divi

Divi Præsulis Aurelij Hirsaugiensis, ut præmittitur, S. Abbati Wilhelmo præsentans exhibuit, ipsúmque locum Hirsaugiam dictum, cum omnibus ad eum pertinentibus liberalitate perpetuâ donavit. Hæc mutatio mentis eis omnino fuit admirabilis, & sine dubio divinæ operatio pietatis. Nam, ut veterum relatione didicimus, cùm S. Pater Wilhelmus in principio adventûs sui ad Hirsaugiam Monasterij omnimodam libertatem à Comite Adelberto postularet, simplicitatem viri sancti pro suo commodo volens decipere, Monasterium in sua, suorúmque successorum cupiebat detinere potestate. Conficiens igitur litteras iniquo convenientes proposito, sæculari que astutiâ falsas, quæ libertatem Cœnobij mentirentur, non exprimerent, regiam confirmationem obtinuit; quas cùm S. viro sigillo munitas regio nihil falsitatis suspicanti tradidisset, Monasterium in sua gloriabatur habere se potestate. Verùm post annos 5. dolus Wilhelmo revelatione Comitis religiosissimæ Wiltrudis innotuit, quæ Comitis malè gloriantis de fraude sua nimiùm dolens Abbati deceptionem secretissimè revelavit. Sanctus itaque Pater, cùm se, jam certior factus, deceptum ex litteris manifestè cognosceret, simplicitatem columbinam ad horam postposuit, & serpentinâ usus astutiâ, Comitis propositum, orationibus præmissis ad Deum, in suam sententiam prudenter commutavit. Sancta denique mulier non diebus quievit, non noctibus, donec animum vicit mariti precibus, lacrimísque continuis; ut omnimodæ libertati Cœnobij litteras munitas regio sigillo, laceratis prioribus, sancto consignaret Abbati: qui Domino miserante tandem in alium virum mutatus omnia revocavit, quæ scandalosè constituerat, & novas omnimodæ, ac meræ libertatis litteras, quarum præmisimus exemplar à Rege impetravit. Sanctus autem Pater Wilhelmus regali privilegio, quod præmisimus, recepto, gratias omnipotenti Domino reddidit, & mutationem animi Comitis sanctæ Wiltrudis meritis, & precibus non immeritò adscripsit. Comes autem Adelbertus, divinâ jam miseratione compunctus, nuntios ad Sedem Apostolicam priùs miserat, & constitutionis suæ confirmationem à Papa Gregorio ejus nomine VII. impetraverat: cujus privilegij tenor sequitur, & est talis.

Comitis fraus detegitur.

Comes Romam mittit pro confirmatione.

GRegorius Episcopus Servus Servorum DEI: Dilecto Filio Wilhelmo Abbati Monasterij S. Aurelij, quod dicitur Hirsaugia, in Episopatu Spirensi situm, ejúsque Successoribus in perpetuum. Cùm omnium Ecclesiæ Filiorum saluti, & securitati sancta Sedes Apostolica ex generali pastoralis regiminis providentia cavere & consulere debeat: tum verò alacriùs, & impensiùs piæ intentionis, & religiosæ devotionis vota suscipere, ac salutifero effectui mancipare, necesse est, ut gratanter bonorum studiorum petitionibus occurrat, & quæ ad laudem, & gloriam divini Nominis sunt instituta, auctoritatis suæ soliditate firmiter tenenda stabiliat. Unde & Nos dilecti filij nostri Adelberti de Calb laudabili desiderio congaudentes, precibus ejus sanctæ Sedi Apostolicæ humiliter directis acquiescere decrevimus, & religiosè postulata efficaciter concessimus, Qui æternæ retributionis amore succensus in prædio suo, quod dicitur Hirsaugia, Monasterium à progenitoribus suis antiquitus constructum nuper amissa restituens venu-

Exemplar privilegij Papalis.

ſtè reparavit, & in uſus Fratrum inibi Deo ſervientium pluribus poſſeſſionibus, & redditibus adjectis largiùs ampliavit, quam ſuæ libertatis inſtitutionem, ne in poſterum ulla perverſorum hominum audacia imminuere, aut violare præſumat, Apoſtolicæ auctoritatis privilegio muniri, & S. Romanæ Eccleſiæ tuitione roborari, datâ annuâ aurei Byzantij penſione poſtulavit, illud profectò conſiderans, quia dum à ſanctæ Matris Eccleſiæ fidelibus Beatis Apoſtolis Petro & Paulo honor, metus, & obedientia exhibetur, quod eorum decreto, & nomine ſolidatum, & roboratum fuerit, nullius everſionis illicitâ præſumptione quatiatur. Quam ob rem ibidem præfatum Monaſterium cum omnibus ſibi hoc tempore juſtè pertinentibus, & legaliter collatis, & deinceps quarumcunque perſonarum authenticâ traditione conferendis ſub Apoſtolicæ Sedis tutela, & protectione generaliter amplectimur, & ſub alis Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, tibi fili Wilhelme, tuiſq; ſucceſſoribus eliminata, ac prohibita omni infeſtantium inquietudine liberè, & abſolutè poſſidenda, & regulariter atque utiliter ordinanda præſentis ſcripturæ teſtimonio confirmamus: Conſtitutionis quóque immunitatis, & libertatis modos, quos præfatus Comes illuſtris Adelbertus ſcripto ſuæ traditionis inſeruit, & regio ſigillo imprimi curavit, ad poſteritatis cautelam, & arcendos infeſtantium impetus diligenter obſervandos, ſtatuimus hos duntaxat, qui canonicis ſanctionibus non obſiſtunt; ut nec permiſſis quilibet negligatur, nec de vetitis quodlibet irrogetur. Hæc igitur, quæ hujus præcepti decretique noſtri pagina continet, tam tibi, quàm cunctis, qui in eo, quo es ordine locóque ſucceſſerint, in perpetuum ſervanda decrevimus. Si quis verò Regum, Sacerdotum, Clericorum, Judicum, & ſæcularium perſonarum, hanc conſtitutionis noſtræ paginam agnoſcens, contra eam venire tentaverit: poteſtatis honoriſq; ſui dignitate careat, reúmq; ſe de perpetrata iniquitate divino judicio agnoſcat. Et niſi ea, quæ ab illo ſunt malè ablata reſtituat, vel dignâ pœnitentiâ illicitè acta defleverit, à ſacratiſſimo Corpore, & Sanguine Domini Redemptoris Jeſu Chriſti alienus fiat, atque in æterno examine diſtrictæ ultioni ſubjaciat. Cunctis autem eidem loco juſta ſervantibus ſit pax Domini noſtri Jeſu Chriſti: quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ retributionis inveniant. Datum Romæ.

Regale ſcriptum Papa confirmat.

Præſcriptum inſtitutæ libertatis privilegiũ Gregorius Papa VII. ad inſtantiam Comitis Adelberti B. Patri Wilhelmo tradidit, cujus exemplar manu ſuâ reſcriptum ad memoriam omnimodæ libertatis Monaſterij Hirſaugienſis in ſcrynio S. Petri Apoſtoli repoſuit. Traditione autem Majorum invenimus, divum Patrem Wilhelmum ſanctam Apoſtolicam Sedem pro impetratione dicti privilegij cum nuntijs Adelberti Comitis adiiſſe propria in perſona, ſumptus pro itinere neceſſarios præſtante religioſiſſimâ comite Wilrude. Cujus adventu S. Papa Gregorius piæ devotionis affectu congratulatus, libenter ei conceſſit omnia, quæ petijt, & plura contulit, quàm rogavit. Non enim latuit S. Pontificem Abbatis devotio, qui prophetiæ ſpiritu plenus extitiſſe multorum teſtimonio comprobatur. Unde illum pro vitæ merito ſingulari charitatis affectu complectens, plures ei Sanctorum reliquias in ſignum dilectionis contulit, quas idem vir Dei cum ſumma veneratione ſuſcipiens, ad Hirſaugiam depor-

S. Wilhelmus Romæ fuit perſonaliter.

deportavit, & apud S. Aurelium reposuit. In eadem urbe Romana existens S. pater Wilhelmus gravissimam ægritudinem, ventris scilicet inflationem ex consueti aëris in inconsuetum, & putridum mutatione incurrit, quæ brevi usque adeò invaluit, ut à medicis expertissimis de vita ejus spes vel nulla, vel modica haberetur. Qui tandem se portari ad Ecclesiã B. Dei genitricis semper Virginis Mariæ suo vicinam hospitio præcepit, & coram altari genua flectens, Matris misericordiæ patrocinium invocavit. Et ecce subitò inter verba sanctæ orationis cœpit convalescere, nec ab oratione cessavit, donec Domino Deo miserante in toto convaluit. S. Wilhelmus Romæ infirmus convaluit.

Expeditis autẽ negotijs, pro quibus venerat, lætus ad Hirsaugiam reversus est, gratias agens largitori omnium bonorum Deo, qui in se sperantes non deserit.

M L XXVI.

Anno S. Wilhelmi Abbatis VII. Heinricus Spirensis Episcopus moritur: cui Rudegerus, qui vulgò dicebatur Husmannus successit: vir magnificus, prudens, & multâ in agendis Ecclesiæ negotijs industriâ præditus, quod ejus gesta testantur: quippe qui redditus, & proventus Ecclesiæ Neometensis, cui præerat, auxit: octo præbendas de novo instituit, civitatem ampliavit. Ad cujus instantiam Heinricus Rex IV. multa bona præfatæ Ecclesiæ contulit, & jurisdictionem Episcopo super Judæos in urbe dedit. Rudgerus fit Episcop. Spirensis.

Anno prænotato mortuus est Joannes Monachus, & Scholasticus Cœnobij S. Mathiæ Apostoli extra mœnia civitatis Trevirorum, qui Arnoldo Monacho successerat, de quo dictum est anno vacantis Monasterij Hirsaugiensis 64. Post hunc Joannem Erhardus ejusdem Cœnobij Monachus scholarum Magisterio præficitur: vir undecunque doctissimus, ingenio subtilis, & disertus eloquio, nec minus vitæ merito, quàm eruditione scripturarum venerandus, qui scripsit inter cætera ingenij sui opuscula, de Monomachia spirituali Virtutum, & vitiorum imitatione Prudentij, prosaicè tamen, opus pulcherrimum, quod in libros 7. distinxit: de institutione, & perseverantia Monachorum l. 1. De puritate vitæ regularis l. 1. Additiones quoque in gesta Trevirorum composuit. Alia insuper multa scripsisse dicitur, quæ in manus nostras non venerunt. Erhardus Scholastic. Trevirens.

Eodem anno in mense Martio Heinricus concilium XXIV. Episcoporum, compluriúmque Abbatum, & Clericorum, atque principum celebrari fecit in Wormatia, in quo Rege ipso Heinrico præsente penè omnes Episcopi Teuthonici præter Saxones, Gregorium non sanctum Dei Vicarium, sed Anti-Christum, non Patri successorem, sed invasorem sacrosanctæ Sedis nimis temerè blasphemantes, inter quos multi ex ignorantia ac sinistrè informati ab æmulis justitiæ in ejus damnationem consentientes, vel spontè, vel invitè subscripserunt. Concil. in Wormatiâ contra Papã Gregorium VII.

Interea supervenit quidam è Roma Cardinalis propter sua scelera, & improbos mores per S. Papam Gregorium VII. à Cardinea dignitate per sententiam dejectus, nomine, & cognomine Hugo Blancus, homo perjurus, iniquus, & minarum, & crudelitate plenus, nihil magis appetens, quàm vindicare suã à Cardinalatu dejectionem; deferens secum de vita, & institutione Papæ Gregorij scenicis figmentis Tragœdiam consimilem; videlicet unde oriundus, qualiter à juventute conversatus, quibus

dolis, & artibus malis Sedem invaserit Apostolicam; quæ ante Pontificatum, & quæ postea commiserit horrenda, & incredibilia penitus flagitia. Natum ex fornicatione, necromanticis ab ineunte ætate studijs operam dedisse, ac dæmonum patrocinio Sedem obtinuisse Petri. Commentator fabulæ sanctum virum perversâ delatione mendacissimè composuit. Hujus viri Apostatæ præsentiam, & auctoritatem omnes qui cum Rege senserant, quasi divinitus sibi Paracletum missum, & destinatum, cum magna veneratione susceperunt, cunctis, quæ contra S. Pontificem mendaciter produxit in medium, indubitatam fidem adhibentes. Quocirca sententiam promulgârunt, Hildebrandum Papam esse nec posse, nec debere, nec ullam potestatem ligandi, vel solvendi penitus habere, qui tantis vitam probris & criminibus commaculâsset. Itaq; depositionis ab omni Pontificatûs ejus officio sententiam fulminantes, scripto comendârunt, & quatenus universi præsentes in concilio Episcopi subscriberent, decreverunt. Cúmq; omnes ad complacendũ Regi Heinrico damnationi Gregorij Papæ nihil cunctati subscriberent: Adelbero Herbipolensis Episcopus, & Hermannus Metensis Episcopus aliquamdiu fortiter coram omnibus restiterunt, auctoritatem sacrorum Canonum allegantes: qui dicunt Episcopum sine audientia synodali non debere, nec posse deponi. Tandem verò post longam concertationem Wilhelmus Trajectensis Episcopus, qui Papæ Gregorij nimio laborabat odio, & partes Schismatici Regis ultra condignum tuebatur, suis comminationibus duorum rectè sentientium constantiam vincens, ut cum alijs subscriberent, effecit. Nomine itaq; totius Concilij præscriptæ litteræ Romam diriguntur ad Papam, injurijs, probris, & contumelijs plenæ, in quibus illum denunciant à summo Pontificatu auctoritate totius Concilij depositum, in quarum fine ita concludebant: *Quia ergo introitus tuus tantis perjurijs est initiatus, & Ecclesia Dei tam gravi tempestate per abusionem novitatum tuarum periclitatur, & vitam conversationémque tam multiplici infamiâ dehonestâsti, obedientiam, quam tibi nullam promisimus, nec de cætero ullam servaturos esse renunciamus. Et quia nemo nostrûm, ut tu publicè declamabas, tibi hactenus fuit Episcopus: tu quóque nulli nostrûm eris Apostolicus.* Cum has Papa Gregorius litteras sibi Romam destinatas, recepisset, nihil motus, Episcoporum, & Cleri synodum convocans, eas publicè coram omnibus legi præcepit, mirantibus cunctis, & nimiùm indignantibus temeritatem Præsulum Teuthonicorum, qui S. sanè, ac innocentem Papam tantis contumelijs temerare præsumpsissent. De omniũ igitur in synodo præsentium consilio, & unanimi consensu S. Papa Regem denuo anathematizatum, & excommunicatum denunciat: cujus imperio, & machinamento tantæ rebellionis inauditum nefas fuerat ab Episcopis Teuthonicis perpetratum. Hugonem quóq; Blancum falsissimæ comentationis delatorem simili anathematis vinculo innodavit (qui non modica pars hujus inauditæ præsumptionis contra sanctam Sedem Apostolicam extitit) Sifridum etiam Archiepiscopum Moguntinum, Wilhelmum Episcopum Trajectensem, & Rupertum Bambergensem Episcopum simili excommunicationis pœnâ percussit. Porrò Ottonem Ratisponensem, Burghardum Lusannensem, Benzonem profugum, & depositum Albensem, Ottonem Constantien. Episcopos: Udalricum comitem, Eberhardum comitem, & alios nonnullos

Adelbero Episc. Herbipolensis.

Rex iterum excomunicatur à Papa.

nullos Regis Heinrici consiliarios antea excommunicaverat. Cæteris verò qui dispositioni ejus in præfata synodo Wormatiensi, subscripserant, diem statuit, quâ nisi Romam venirent causam dicturi hujus inauditæ priùs rebellionis, eandem excommunicationis sententiam elapso termino se scirent incursuros: quorum alij gratiam Apostolicæ Sedis postulantes accipiunt, alij verò contemnunt.

Anno quóque prænotato posteaquam excommunicatio Regis per universam Germaniam ubique terrarum innotuit, colloquium generale principum in Oppenheim circa 14. mensis Septembr. factum est; ubi penè totius regni Principes, maximè autem Sueviæ & Saxoniæ subjectioni, & adhæsioni Regis Heinrici unanimiter renunciabant: propterea quod jam à duob. Rom. Pontificibus Alexandro II. & Greg. VII. vocatus, ad satisfactionem venire contemneret, & excommunicatus pro sua contumacia irrideret, nec à persecutione Ecclesiæ desisteret. Hâc Principum defectione commotus Rex Heinricus, cùm res suas in extremo videret malè dispositas, in Italiam non sperantibus æmulis suis, petiturus veniam proficiscitur: inventóque Papâ in oppido Canusino, ibi per triduum ante portam Palatij deposito omni regio cultu, discalceatus, & laneis ad carnem nudam, pœnitentium more indutus perstitit: nec prius cum multo fletu Apostolicæ miserationis auxilium, & consilium implorare destitit, quàm omnium qui ibi aderant, precibus & lacrimis intercedentibus, laxato tandem anathematis vinculo, in communionis gratiam, & sinum Matris Ecclesiæ receptus est, acceptis ab eo correctionis in futurum vitæ suæ cautelis, & securitatibus multis. His in Italia peractis Rex Heinricus in Germaniam revertitur, & fidem Papæ non diu servavit.

Rex ad Papam profectus absolvitur.

His quóque temporibus Egbertus quidam Comes seu Marchio in partibus Saxoniæ dives & potens, Monasterium Begaviense nostri Ordinis in honorem S. Jacobi Apostoli construxit: in quo multitudinem Deo servientium Monachorum sub Regula D. P. N. Benedicti, & Abbate collocavit: quibus pro vitæ præsentis sustentatione multos redditus, & proventus legaliter assignavit. Eodem anno cùm Theodericus Virdugensis Episcopus, partium Regis defensor acerrimus, & ob id à Papa Gregorio simili anathematis vinculo innodatus, Regem suum pro absolutionis impetrando beneficio Romam iturus subsequeretur, in itinere ab Adelberto comite de Calba, fundatore Cœnobij S. Aurelij Hirsaugiensis supra nominato capitur, & spoliatus omnibus rebus suis aliquamdiu in custodia honesta detinetur. Tandem pecuniâ redemptionis datâ, quanta exigebatur à comite, ad suâ dimittitur, exhibitis prius cautionibus necessarijs de non repetendis ablatis, omníque plenâ remissione injuriarum. Erat enim comes Adelbertus fidelis Rom. Pontifici, qui priori anno cum alijs principibus in Conventu apud Oppenheimense oppidum subjectioni Regis Heinrici dudum excommunicati, renunciavit.

Monaster. Begar. fundatur.

Rupertus etiam Bambergensis Episcopus iturus in Italiam post Regem, cùm venisset in fines Bavarorum, à Welfone Duce simili ratione capitur, ac diutissimè in vinculis detinetur. Omnia quæ secum habuit pro necessitate velut ratione itineris, Dux remisit Bambergensi Ecclesiæ: ipsum verò atri panis comestione, ac poculo simplicis aquę diu macerans, tandem acceptis securitatibus necessarijs dimisit.

Rupertus Bamberg. Episc. capitur.

Anno

Anno prænotato dum Rex apud Canusium, sicut diximus, per Papam à vinculo excommunicationis fuisset absolutus; pro suis autem criminibus, & dispositione regni ad Principes Germaniæ remissus, iter faciens per Italiam, contemnebatur ab omnibus, nemo illi reverentiam Italorum exhibuit, nemo in occursum, ut moris est, properavit; omnes irâ, & indignatione permoti, fremere in eum dentibus cœperunt. Intra civitates, & oppida nusquam fuit receptus, sed remanere in suburbanis compellebatur, civium præsidio semper apposito, ut nihil in cujusquam perniciem, vel damnum agere præsumeret. Hinc rabie furentium territus, Rex serò pœnituit, quòd se genti credidisset incognitæ, Teuthonicisque finibus relictis hostem mutâsset, non evasisset: initum cum Papa fœdus concordiæ, ac pacis juramentorum oblitus rupit: excommunicatos ab illo, nec absolutos in consortium denuò recepit; & capita factionum omnium ad pristinæ familiaritatis gradum admisit: Romano Pontifici publicè, & privatim horrenda crimina imposuit, ipsum esse omnium malorum causam, & originem in conventu & Principum, & aliorum, ut prius exclamaverat. Hortabatur omnes & in Italia, & in Germania Principes, quantùm potuit, ut arma in Papam unanimiter acuerent; & tantas Imperij contumelias, tantáque mala contra Ecclesiam Dei facta in auctore vindicarent. His sermonibus mitigati majores Italorum, in Papā maledicta, & probra jaculabantur. Interea summo nuntiatur Pontifici, Regem animo mutatum, ruptóque fœdere, & juramentis omnino postpositis hostiles in eum meditari incursus. Mox igitur missis opportunè Legatis Regem hortatur, proximæ pacis custodire fœdera, & contra pacta cavere perjurium; ne graviorem indignationis Dei cogatur experiri sententiam. Quos ille callidè cupiens decipere, & fraudem mentis occultare vultûs exhibitione sereni, mansuetè quidem defectionē negando respondit, sed vacuos & sine honore, & munere dimisit. Papa verò Gregorius & ingenio subtilis, & eloquio clarus, nec minus etiam multarum rerum experientiâ perspicuus, mentem Regis facilè depravatam intelligens, alios ad eum direxit legatos, Bernardum videlicet quendam S. R. Sedis Cardinalem, & alium quóque Bernardum Massiliensem Ordinis nostri Abbatem, virum doctrinâ, & morum integritate venerabilem, qui eum nomine sacrosanctæ Sedis propter infidelitatem suam redarguerent, & reliqua Principibus Imperij contra eum in communi omnium Conventu proponerent.

Heinricus iterum Papam persequitur.

Anno S. Wilhelmi prænotato, cœpit Ordo Grandimontensis per beatum Stephanum de Alverniæ partibus oriundum; virum Deo mente & animo ab eunte ætate semper devotissimum, qui multis & in vita, & post mortem virtutibus & miraculis claruit. Hic 12. annis cum S. Milone Beneventano Pontifice conversatus, rectè vivendi normam ab eo didicit, & cùm annorum jam esset triginta, pro Christi amore ad Eremum convolavit; in qua annis 50. in omni sanctitate Domino servivit. Fratres in idem propositum convenientes adunavit: Ordinem præfatum instituit, & tandem octavâ die Mensis Februarij anno vitæ suæ octogesimo in ordine Diaconatûs ab hac vita ad Dominum migravit.

Ordinis Grandimontensis initium.

MLXXVII.

Anno S. Wilhelmi Abbatis octavo, intelligentes Imperij Principes Regem

Regē Heinricum non servare, quæ S. Gregorio Papæ VII. promiserat, jam penitus de ejus emendatione desperantes, apud Forcheim orientalis Franciæ oppidum conveniunt, & Heinricum à Regno depositum, juxta facultatem eis à Papa concessam, incorrigibilem, schismaticum, & rebellem Ecclesiæ recognoscunt. Fuerunt autem isti Principes in eodem Conventu præsentes: Sigefridus Archiepisc. Moguntinus, Adelbero Episc. Herbipolensis, Hermannus Episcopus Metensis intimus Papæ Gregorij amicus, & defensor, Adelbertus Episcop. Wormatiensis, Eberhardus Episcopus Salzburgensis, & omnes penè Saxonum Episcopi, & Principes, & primus inter illos Otto quondam Dux Bavariæ, de quo plura jam diximus. Aderant & Welfo Dux Bavarorum post Ottonem; Bertholdus de Zäringen Dux Carinthiæ, Rudolfus Dux Sueviæ, & Burgundiæ, ac alij complures, quorum nomina memoriæ non occurrunt. Aderant etiam prænominati Apostolicæ Sedis Legati: Diaconus videlicet Cardinalis Bernhardus, & alter ejusdem nominis Abbas Massiliensis.

Heinricus à Principibꝰ deponitur.

In eo Conventu memorati Principes post multa tandem concilia, Heinrico Rege adhuc in Italiæ partibus existente abdicato, & reprobato, Rudolfum prædictum Sueviæ Ducem in Regem Romanorum unanimiter elegerunt, qui compulsus non voluntariè nomen regale suscepit, quem Sigfridus Archiepiscopus Moguntinus in medio quadragesimæ apud Moguntiam in Regem unxit, & coronavit 12. Cal. Aprilis. Quo coronato, eodem die seditione factâ multa civium turba per milites ejus fuit interempta; cæteris autem ad arma convolantibus, Rex & Archiepiscopus se se fugâ salvantes, in Saxoniam sunt profecti, congregaturi contra regales exercitum. Quibus Rex Heinricus adhuc in Italia constitutus auditis, animo consternatus est, missisque ad Papam Legatis rogat, multa promittens, quatenus Rudolfum, ut invasorem Regni, excommunicare dignaretur. Papa verò quamvis non præceperit alium Regem quempiam elevari, dejectionem tamen hostis non potuit non æquanimiter audire. Remandavit igitur Heinrico, se Rudolfum nisi priùs audiretur, aut accusaretur canonicè, nullatenus posse damnare. Misit nihilominus Papa Gregorius Rudolfo Regi coronam, hunc versiculum continentem:

Rudolfus Dux Suevorum in Regē sublimatur.

Petra dedit Petro, Petrus diadema Rudolfo.

Deniq; idē Papa omnes Henrico Regi quolibet juramento constrictos in genere, & in specie ab omni ejus fidelitate absolvit, & litteras desuper cōfectas in omni terra publicari præcœpit. Rudolfus post coronationē suam cum Sifrido Archiepiscopo de Moguntia, sicut diximus, in Saxoniam profectus est, exercitum congregaturus: cum quo civitatem Herbipolensem Heinrico fidelem obsidione vallavit: Cives etenim jam antea expulerunt Adelberonem, Episcopum suum, Regi ob reverentiam Apostolicæ Sedis contrarium atque rebellem. Quapropter Rudolfus videns & se, & Episcopum à civibus Wirzburgensibus despici, & contemni, urbem cum valido Saxonum, & Suevorum exercitu vallavit, machinas varias in circuitu murorum applicuit, capere civitatem in odium Heinrici Regis summo conatu elaboravit. Interea cum hæc agerentur circa Herbipolim, Heinrici Regis circa principium mensis Julij de Italia nunciatur adventus, quo territus (quoniam propè jam erat) Rudolfus obsidione solutâ digreditur. Heinricus autem Rex Sueviam cum exercitu petit, & Hugonem quen-

Rudolf. obsedit Herbipolim.

Heinricus liberat Herbipolim.

quendam armis, & divitijs pollentem, cum alijs pluribus sibi ex parte Rudolfi obsistentes ad deditionem violenter compulit, totámque regionem illam miserabiliter devastando circumquáque desolavit.

Bertholdus autem de Zäringen Dux quondam Carinthiæ in quodam suo Lyntberus naturaliter munito positus, dum videret, ex arbitrio Regis Heinrici cuncta impunè vastari, dolore tactus, & indignatione permotus, morbum corporis gravissimum incidit, quo nimiùm invalescente, brevi temporis intervallo mortuus fuit. In ea expeditione Otto Trevirorum Archiepiscopus vitam morte commutavit. Item Anno prænotato Bernhardus Massiliensis Abbas, Apostolicæ Sedis à Gregorio Papa VII. in Germaniam destinatus fuit (ut supra est dictum) Legatus, vir magnarum virtutum, audiens bonam famam, & summæ Religionis opinionem S. Wilhelmi Abbatis, venit ad S. Aurelium Hirsaugiam, & mansit cum eo mensibus decem propter itineris difficultatem, & retardationem, in medio fratrum cum summa humilitate conversatus, non sine profectu, & ædificatione plurimorum. Hujus viri consilio S. P. Wilhelmus pro pleniore Monachorum institutione perdiscenda duos ex Monachis suis Cluniacum direxit, quos per unius anni spatium, ut mores, & consuetudines eorum omnes perdiscerent, ibidem commorari præcepit. Quibus tandem ad Hirsaugiam reversis, iterum duos misit alios; & tertiò alios duos: quos omnes S. Hugo Cluniacensium Abbas gratanter suscipiens, omnes loci consuetudines ostendit, & declaravit. Misit etiam idem S. Hugo Abbati Wilhelmo codicem consuetudinum Monasterij Cluniacensis, quas vigilantissimus pater mutatis quibusdam juxta dispositionem loci, aeris, & regionis Provinciæ hujus rationabiliter mutandis, in duob⁹ libris comportavit, & Monachos suos secundùm eas vivere verbo, & exemplo instituit.

Bernhard⁹ Abb. Massiliensis venit Hirsaugiam.

MLXXVIII.

Anno S. Wilhelmi Abbatis nono, Heinricus Rex properanti contra se cum magno exercitu Rudolfo juxta Strovvi occurrit; initóque prælio, non pauci ex utráque parte ceciderunt: fitque incerta victoria, utrisque certatim ad tutiora fugientibus. In ea expeditione Wezilo Archiep. Magdeburgens. à vulgaribus hominibus Regis fugiens occiditur, sive ut quidam scribunt, suspenditur. Magnus Dux Saxonum omni suppellectili suâ spoliatus, vix fugâ salutem consequitur: Hermannus comes ejusdem Magni Patruus, & Adelbertus Wormatiensis Episcopus, ac plurimi de militibus Saxonicis turpiter sunt interempti. Ex parte verò Regis Heinrici Poppo vir miræ fortitudinis ibidem occubuit.

Bellum inter Heinric. & Rudolf.

Anno prænotato Hermannus Metensis Episcopus Gregorio Papæ ad animam confœderatus, ac per hoc Regi Heinrico inimicissimus, à civibus suis, qui partes regis sequebantur, expulsus, non solùm de civitate Metensi, sed etiam de regno, non habens ubi securus posset quiescere, necessitate compulsus in Italiam proficiscitur, & à Papa lætè suscipitur. His etiam temporibus Rupertus Monachus quondam S Michaelis Archangeli montis Monachorum prope Bambergam ordinis nostri, qui Augiensem Abbatiam ab Heinrico Rege, pecuniâ interveniente susceperat, tertiò Romam citatus à Papa Gregorio, ut se de Simoniaca pravitate, aliísque purgaret criminibus objectis, metu justitiæ proficisci contempsit. Unde Papa per sententiam auctoritate Apostolicâ, ut Simoniacum, rebellem, pertina-

Rupertus Abb. Aug. à Papa deponitur.

pertinacem in errore, ab omni eum officio clericali, & Abbatiali deponit, mandatum depositionis ei perferente S. Hugone Cluniacensis Monasterij Abbate. Omnis ei executio Ecclesiastici Ordinis, præter psalmodiam, penitus interdicta est, ac spes recuperationis perpetuò denegata. Qui Rom. Pontificis contemptâ sententiâ, regimen Monasterij in Gengenbach, Argentinensis diœcesis, à Rege Heinrico postea suscepit, & contemptum sceleribus addens, vitam brevi miserabiliter finivit. Cum etenim die quâdā pro consuetudine sua lucris temporalibus immoderatiùs navaret operā, subortâ contentione inter eum pro censu retardato, & rusticos, in villa quadā ab ejsdem hominibus Monasterij interemptus est unàcum Monacho, de cujus indole spes fuerat boni non modica, qui illum de Bambergensi Cœnobio sequebatur.

MLXXIX.

Anno S. Wilhelmi decimo, Indictione Romanorum 2. vigesimâ quintâ die mensis Aprilis Burghardus comes de Rotenburg, cœpit oppidum suum Camberg in diœcesi Herbipolensi destruere, & in eodem loco Monasterium nostri ordinis ædificare, cui omnipotens Deus fidelem misit cooperatorem multas habentem divitias, Wignandum nomine civem Moguntinensem, qui consensu Adelheidis conjugis suæ memorato comiti fideliter cooperatus, notabilem pecuniarum summam in constructione ejusdem Monasterij hilari vultu pro Christi honore exposuit. Hujus Wignandi consilio comes Burghardus Monasterium Cambergense S. Martino obtulit, & Moguntino Archiepiscopo defensionis jure in perpetuum subjecit, in cujus subjectionis manifestum indicium Abbas memorati Cœnobij singulis annis in festo S. Martini mittam unam Pontificalem, & duo Corporalia offerre super majus altare Moguntinæ Ecclesiæ teneretur. Octo annis in constructione hujusmodi Monasterij laboratum est, & nono anno cœpit â Monachis Hirsaugiensibus inhabitari, sicut inferiùs dicemus anno S. Wilhelmi Abbatis. xix. *Monasterium Camberg fundatur.*

Anno prænotato Hildulfus Archiepiscopus Coloniensis obijt: cui Sigevvinus in Pontificatu successit, qui ambo propter malitiam temporum positi in obscuritate tenebrarum, nihil memoriâ dignum patrârunt. Eodem anno iterum fuit Bellum inter Heinricum, & Rudolfum, in loco qui dicitur Fladecheim, hyeme nimis asperâ, ubi in primo congressu Saxones Rudolfū sequētes terga verterunt. Ibi Dux Bohœmiæ Uratislaus Regalem lanceam Rudolfi adeptus est; quæ exinde, permissione Regis Heinrici semper quemvis illius gentis Ducatu insignem in omni festiva processione solemniter antelata per multa tempora præcessit. Heinricus autem proprijs castris redditus, de armigeris suis, quos ibi reliquerat, pene nullum invenit: nam una ex legionibus Saxonum in primo congressu pugnam deferens, quoniam aër erat obscurus, furtim castra regis invasit, multósque pueros comprehendens, strangulavit eos, & spoliatis castris ante finem inchoati certaminis aufugit. Rex verò dimisso exercitu cum paucis in Franciam orientalem divertit. Anno etiam præmemorato mortuus est Bernhardus Monachus, & Scholasticus Cœnobij Corbejensis in Saxonia: de cujus ingenio & lucubrationibus dictum est anno Monasterij S. Aurelij vacantis quinquagesimo. Post quem Hermannus ejusdem Cœnobij Monachus scholis præficitur, homo tam in divinis scripturis, quàm in *Bellum inter Heinricum & Rudolfum.* *Hermannus scholasticus Corbejensis.*

sæcularibus litteris egregiè doctus, qui plures egregios discipulos habuit, & non spernendæ lectionis multa, & varia opuscula lucubravit.

MLXXX.

Conventus Episcoporum contra Papam. Anno S. Wilhelmi Abbatis XI. Cùm apud Brixinam civitatem Noricorum triginta Episcoporum conventus, nec non & Optimatum exercitus, non solùm Germaniæ, sed & Italiæ jussu regis Heinrici congregaretur; factus est omnium consensus adversus Hildebrandum Papam, cognominatum Gregorium VII. quem Pseudomonachum, totiúsq; vesaniæ pestiferum principem, & præcipuè S. Rom. Sedis invasorem affirmantes, ab Apostolica Sede deponendũ, quamvis absentem, dijudicabant; & Wigbertum Ravennatensem Archiepiscopum ipsi subrogandum in Papam nominantes, eligebant; hujus conventûs decreti exemplar contra Gregorium tale scripserunt. *Quia*, inquiunt, *illum constat non à Deo electum, sed à se ipso in fraude, & pecunia imprudentissimè objectum: qui Ecclesiasticum subvertit ordinem: qui Christiani Imperij perturbavit regnum: qui regi Catholico ac pacifico corporis & animæ intentat mortem: qui perjurum defendit regem: qui inter concordes discordiam seminat: inter pacificos lites: inter fratres scandala: inter conjuges divortia, & quicquid quietis inter piè viventes stare videbatur, concussit.* Quanta contra Papam mendacia. *Nos auctore Deo congregati in unum, Legatis ac litteris freti, decem & novem Episcoporum die sancto præteriti Pentecostes Moguntiæ congregatorum, contra eundem Hildebrandum procacissimum, sacrilegia & incendia prædicantem, perjuria, & homicidia defendentem, Catholicam & Apostolicam fidem, de Corpore & sanguine Domini in quæstionem ponentem, Hæretici Berengarij antiquum discipulum, divinationum, ac somniorum cultorem, Manifestum Necromanticum, pythonico spiritu laborantem; idcirco à vera fide exorbitantem, judicamus canonicè deponendum, & expellendum, & nisi ab ipsa sede his auditis descenderit, in perpetuum damnandum.* Facta sunt hæc VII. Kal. Julij feriâ. v. Indictione III.

Anno prænotato Gregorius Papa quasi divinitùs sibi revelatũ prædixit hoc anno falsum Regem moriturum; & verum quidem dixit, sed fefellit eum de falso rege conjecturæ opinio; quia Heinricum falsum Regem existimabat, & ob id eodem anno fore moriturum, qui Rudolfum judicabat verum Regem, in interpretatione erravit. Nam eodem anno factum est iterum bellum juxta Ellestram fluvium inter Henricum Regem & Rudolfum, & cecidit ipse Rudolfus graviter vulneratus; qui à suis ad Mersburg urbem portatus, quæ est civitas Saxoniæ, ibidem moritur, & regio more honorificè sepelitur. De cujus sepultura quidam postea dixisse fertur ad Regem Heinricum: *Cur eum, qui rex non fuisset, regio monumento pateretur jacere sepultum?* Cui Respondit: *Utinam omnes inimici mei tam honorificè jacerent sepulti.* De Rudolfo plerique scribunt Auctores, quòd cùm jam in extremis positus videretur, protractam manum dexteram intuitus dixerit ad principes, & Episcopos, qui tunc erant præsentes: *Ecce manus mea hæc est, quâ Domino meo Henrico fidem Sacramento firmavi, quam vobis urgentibus non servavi, & nunc vitam cum regno deserere compellor: videte qui me contra Dominum meum Regni solium ascendere fecistis, ut rectâ viâ me monita vestra sequentem duxeritis.* Et his dictis cum lacrymis paulò post obijt.

Heinricus devastat Sueviam. Henricus autem Rex tantam consecutus victoriam, Saxones magnâ quidem strage mox afflixit, quamvis eos ad deditionem sui compellere non

re non potuit. Postea Sueviam cum magno suorum exercitu ingrediens, quæ Ducatus Rudolfi fuerat occisi, cuncta devastans, munitiones, castella, & urbes etiam fortissimas potenter cœpit, & omnes illic sibi resistentes ad deditioné coëgit: oppidum verò Palatini comitis Chunonis, unde nomen, & titulum sui principatus habebat, vid: Tübingen longâ obsidione tentans, post multa oppidanis illata damna, & incommoda tandem obtinuit. *MLXXXI.*

Anno S. Wilhelmi Abbatis XII. postea quam ad notitiam Gregorij Papæ VII. pervenerunt ea, quæ triginta Episcopi apud Brixinam Noricorum civitatem contra eum decrevissent, convocato & ipse suorum consilio Romæ Henricum Regem, ut hæreticum, & perjurum cum omnibus fautoribus suis denuo excommunicans, horribili anathemate maledixit; Wigbertum Ravennæ Archiepiscopum, ut invasorem Apostolicæ Sedis, cum Episcopis, & cæteris omnibus, qui Brixinensi præscripto interfuère consilio, simul excommunicavit. Heinricus Rex Italiā ingreditur.

Anno igitur præsignato Heinricus Rex cum magno exercitu perrexit in Italiam, habens secum Wigbertum Antipapam suum, & plures Episcopos, Principes, & Comites contra Gregorium Papam. Qui Romam veniens in vigilia Pentecostes resistente sibi Pontifice cum Romanis, ante Castellum S. Petri castra posuit: ubi per biennium crebris Urbanorum in cursibus molestatus, parvâ manu multa viriliter peregit. Bellū fuit in Bavaria superiore.

Eodem Anno civitas Moguntina ex maxima parte incendio conflagravit, principali & alijs tribus Ecclesijs sive Monasterijs consumptis. Item hoc ipso anno in vigilia Paschæ Bambergensis Ecclesia major cum domicilijs in vicino positis circumquaque non paucis incendio crematur.

Anno quóque prænotato, Rege Heinrico in Italia existente, Saxones, & Suevi ad commune colloquium in orientali Francia apud Forcheim conveniunt, adversùs Regem denuo conspirantes. Soluto tandem colloquio, non sine magna clade Francorum ad sua redierunt, sed prædas incendia, & rapinas in villis, ac locis non munitis exercentes, cùm in Regem non possent, in ejus fautores Francos hostili animo sævierunt.

Anno etiam præscripto bellum in orientali Bavaria inter Conradum Ducis Bohœmiæ fratrē, & Lupoldum Marchionem Austriæ tertio nonarum Augusti circa Danubium commissum est, in quo plures ceciderunt. Item aliud bellum inter Suevos, & Bavaros eodem anno factum est juxta Danubium apud Hohenstein: in quo Chuno filius Chunonis Palatini comitis fuit occisus & multi cum eo ex utráque parte similiter.

Claruit his temporibus Wenericus Clericus Ecclesiæ Trevirorum, postea Episcopus Vercellensis, vir in omni varietate scripturarum doctissimus, qui inter cætera ingenij sui opuscula, scripsit ex persona Theoderici Virdunensis Episcopi ad Gregorium Papam VII. divinis scripturis instructum volumen, quod de Sacerdotij, & Imperij discordiâ prænotavit; in quo illum non increpat, sed humiliter obsecrat ut patrem, & seniorem suũ, suggerens ei dolentis affectu, omnia quæ contra jus, & fas æquitatis, eum vel dixisse vel fecisse loquax fama divulgaverat. Alia etiã nonulla edidit, quæ ad notitiã nostræ lectionis adhuc non venerunt. Anselmus etiam Lucensis Episcopus Gregorij Papæ VII. cooperator omni tempore fidelis, & infatigabilis, hæc tempora nimiùm tenebrosa, & nubilosa, tur- Anselmus Lucensis Episcopus.

bationis vento horribilia, cum eruditione scripturarum, tum vitæ merito reddidit clariora: scripsit non spernendæ lectionis opuscula, quibus memoriam sui posteris commendavit: è quibus reperi subjecta: in Jerem. Proph. lib. I. In Psalterium quóque lib. I. Contra Gvvibertum Antipapam libb. 2. Epist. quóque ad diversos lib. I. Scripsit Epist. ad Gvvibertum prædictum Antipapam, in qua eum prævaricatorem, & superbum cognominat, inter alia subinferens ista: *Ut ergo de Beato Gregorio Patre nostro dicam, quod de Concilio scribit D. Cyprianus. Factus est Episcopus de Dei, & Christi ejus judicio, de Clericorum penè omnium, & ut veriùs dicam,* omnium omnino testimonio: *de plebis, quæ tunc aderat, suffragio: De Sacerdotum antiquorum, & bonorum virorum collegio, cùm nemo ante se factus esset: cùm Alexandri locus, idest Petri locus, & gradus sacerdotalis cathedræ vacaret. Quo occupato, & de DEi voluntate, átque omnium nostrûm consensu ordinato, quisquis jã Episcopus voluerit fieri, foras fiat, necesse est; nec habet Ecclesiasticã ordinationem. qui Ecclesiæ non tenet unitatem. Quisquis ille fuerit, licet multum de se jactitans, sibi plurimum vendicans, profanus est, alienus est, foris est, & cùm post primum secundus esse non possit, quisquis post primum, qui solus esse debet, factus est, jam non secundus ille, sed nullus est.* Denique ut verba confirmentur factis, fertur Anselmus iste, tam in vita, quàm post mortem multis claruisse miraculis: quod nulli contigit illorum, qui contra Gregorium senserunt.

MLXXXII.

Hermannus fit Rex cõtra Heinric.

Anno S. Wilhelmi Abbatis XIII. Rege Heinrico adbuc in Italiâ constituto Saxones cum Suevorum consilio contra illum in Regem constituerunt quendam Hermannum nomine, virum divitem, nobilem átque potentem, cui, suis in partibus, hoc est, in Lotharingia, vel Germania, cùm nemo bellicis in rebus átque divitijs posset æquiparari, sumpto Regis nomine, brevi tam suis, quàm alienis cœpit haberi despectus; & qui Dux erat gloriosus, Rex fuit sine gloria. Eodem anno Heinricus postea Rex V. in Italia regi nascitur.

Majus Monasterium Hirsaugiæ fe fundatur.

Anno prænotato, cùm numerus Monachorum sub Magisterio D. P. Wilhelmi apud Hirsaugjam quotidie Domino largiente cresceret in tantũ, ut angustia loci apud S. Aurelium capere omnes jam non potuerit, cœpit sanctissimus Abbas de novo Cœnobio construendo ultra pontem Magalthæ cum Fratribus necessarium habere consilium. Erant enim plusquam CL. Monachi præter Fratres Barbatos, & Donatos, quorum ingens etiam fuit numerus. Cùmque pro tam sancto, & necessario negotio lapides, & ligna, cæteráque necessaria præparare cœpisset, Domino Deo providente, cœperunt nobiles, & divites multa pro Christi honore ad novi operis fabricam contribuere, & sanctum ædificium propter laudabilem conversationem Monachorum, & famam S. Abbatis singulari devotionis studio promovere.

March. Badensis fit pastor porcorũ apud Cluniacũ.

Fuit eo tempore quidam Marchio Hermannus nomine, dives, & potens, qui divino spiritu compunctus, mundum cum suis vanitatibus pro Christi amore contemnens, principatum suum, cum omnibus divitijs, & honoribus deseruit, & fugiens occultè de patria sua, nemine sciente penitus recessit. Veniens itaq; in habitu pauperis peregrini ad Monasterium Cluniacense in Burgundiam, custos porcorum ejusdem Cœnobij pro amore Christi factus est, assumptóque sanctæ conversasionis habitu, sub

sub regimine Beati Hugonis Abbatis in ordine usque ad mortem incognitus, & pastor (sicut diximus) porcorum humillimus, & devotissimus permansit. Hujus sanctissimi principis uxor post ejus discessum, vitam in mœrore ducens vidualem, eleemosynis, & bonis operibus intenta Dominum Jesum, quantùm potuit, de sua substantia honoravit. Postquam igitur S. P. Wilhelmus novum construere Monasterium cœpit, ut se faceret tanti operis participem, impensas, & sumptus ad illud contulit copiosos. Quæ tandè pro quadam causa offensa, muliebri levitate utens, animum mutavit: nec aliquid deinceps ad consummationem operis inchoati conferre voluit. Ex his tamen quæ antea contulerat, tantum adhuc superfuit impensarum, ut reliquum pene totum, quod restabat, perficeretur.

Anno itaque XIII. S. P. Wilhelmus novum Monasterium construere cœpit; quod in novem annis complevit, ita ut decimo anno Ecclesia fuerit consecrata, sicuti suo loco dicemus. Hujus autem structuræ artifices, quemadmodum supra diximus, pro magna parte Monachi fuerunt, Barbati, sive Conversi, & Oblati, quos hodie Donatos appellamus, quorum tunc apud Hirsaugiam numerus erat copiosus; inter quos erant Latomi, Fabri, Lignarij, Ferrarijque, & magistri procul dubio in omni scientia Arhitecturæ peritissimi, qui totum opus consilio, & manibus pulchro tabulatu lapideo perfecerunt, sicut in ipsius Ecclesiæ fabrica usque in præsens cernitur.

Anno etiam prænotato S. P. Wilhelmus circiter idus Maij misit ex conventu suo Monachos tres, & laicos Donatos quinque ad locum, qui dicitur Reichenbach pro construendo ibidem Monasterio: qui venientes ad locum, haud paucis diebus pro tugurio fruebantur nudâ abjete, & in magna paupertate patientiam habuerunt.

MLXXXIII.

Anno S. Wilhelmi Abbatis XIV. Indictione Romanorum VI. positum est fundamentum Ecclesiæ Prioratûs in Richenbach per ipsum S. Patrem; & laborantibus fideliter fratribus, ac suffragia eleemosynarû ministrantibus devotè Christi fidelibus, totum opus Oratorij triennio consumatum est, cujus fundationis seriem D. P. ipse tali modo descripsit. In nomine sanctæ & Individuæ Trinitatis. Ego Wilhelmus nullis meis meritis, sed solâ Dei misericordiâ Hirsaugiensis Cœnobij Abbas, notum esse desidero omnibus, tam futuris, quàm præsentibus, quòd quidam ingenuus senior, Bern nomine prædiolum suum in Nigra Sylva situm, qui locus ibidem à rivo, qui Murgam influit, Richenbach vocatur, S. Aurelio Hirsaugiæ in præsentia idoneorum testium in æternam hæreditatem tradidit: id unicè postulans, ut ibidem Monasterium construi satagerem. Accepto igitur communi, concordique seniorum nostrorum consilio, misimus fratres nostros Monachos tres, & laicales quinque in idem prædiolum nemore densissimo hispidum, quatenus sylvâ erutâ, locoque purgato construerent Monasterium B. Gregorio. Anno itaque Incarnationis Dominicæ MLXXXII. Indictione quintâ circiter idus Maij, cùm venissent ijdem fratres in prædictum locum haud paucis diebus pro tugurio fruebantur nudâ abjete. Horum autem unus vocabatur Ernestus vir probus, & Curialis, qui jam pridem se suáque omnia nostræ

Ecclesia in Richenbach fundatur.

Exemplar litterarum S. Wilhelmi super Richenbach.

stræ dederat obedientiæ, quem cum suis omnibus eidem loco in adjutorium concessimus. Extitit ergo idem Ernestus loco, & Fratribus Provisor, & quasi Pater secundus, qui ad extirpandam sylvam, ad purgandum locum, ad ædificandum Monasterium, ad construendas officinas, maximè suas ipse impensas dedit, & undequáque competenter acquisivit. Ejus ergo, parentúmque ipsius, sicut & meam meorúmque memoriam ibidem celebrem haberi dignum judicavi, litterísque firmavi. Acta sunt hæc anno præscripto. Et notandum, quòd Prioratus dicti Monasterij S. Gregorij in Richenbach à prima fundationis die usque in præsentem Abbati Cœnobij Hirsaugiensis est sine medio subjectus, ad ipsúmque pertinet pleno jure ac dominio, libertas instituendi, ac destituendi Priorem ipsius loci totiens, quotiens judicaverit vel utile, vel opportunum. Similem quoque jurisdictionem habet, ac dominium super Prioratu Monasterij Schonrein in Francia orientali juxta Maganum flumen in Diœcesi Herbipolensi, non procul ab oppido comitis de Reneck Laer dicto constructi, cujus instituendi destituendíque Priorem auctoritas átque potestas neminem respicit alium quàm Hirsaugiensis Cœnobij existentem pro tempore Abbatem. Hujus quoque Majoritatis dominium habet in usu, & quieta possessione à tempore primæ fundationis Monasterij memorati Schonrein usque in diem hodiernum.

Præpositura etiam Monasterij in Rothe Augustensis Diœcesis immediatè ad jurisdictionem Hirsaugiensis Abbatis pertinet, cujus Præpositus, & Monachi de Congregatione Hirsaugiensium censentur. Nam ad jus Abbatis pertinet Rothensem confirmare Præpositum, super cujus destitutione plenum etiam tenet Dominium.

Loca plura fuerunt sub Hirsaug.

Sanctus autem Wilhelmus adhuc plures ordinis nostri Prioratus, quos fundaverat, sub jurisdictione sua habuit, quorum alij cum tempore in Abbatias commutati sunt, alij verò ex alijs causis ab obedientia Hirsaugiensium paulatim defecerunt. Prioratus autem in Wilheim, sicut dictum est supra ipsius S. Wilhelmi Abbatis primo anno, in montem S. Petri commutatus, & translatus est.

Anno etiam præscripto, Hermannus, quem Saxones, & Suevi anno priore sibi Regem constituerant, Franciam orientalem, quæ partes sequebatur Regis Heinrici, cum paucis ingreditur, & hostili animo in pauperes Villanos desæviens, prædâ peractâ inglorius revertitur. In eisdem Franciæ locis, in quibus Hermañus nitebatur devastare populos, visus est quasi magnus equitum discurrens exercitus, quorum tamen vestigia nullo modo in terra poterant vel videri, vel agnosci.

Roma ab Heinrico rege capitur.

Anno quóque prænotato Heinricus Rex Paschate celebrato apud S. Ruffinum, ad urbis Romæ obsidionem regreditur, & positis castris ubi & prius ad occidentalem partem Castelli S. Petri capta est urbs 4. nonarum Junij, quæ fuit VI. feria post festum Pentecostes. Interea Papa Gregorius in Castello Crescentij, quod vulgò domus Theodorici appellabatur inclusus, rei exspectabat eventum. Rex verò in Palatino monte munitionem instituens, non paucos, quos in præsidio posuerat, ingravescente super eos insueto æstatis fervore, amisit: sed & alios de exercitu multos eadem intemperies æstivi caloris consumpsit.

Eodē tempore Legati Græcorum ad Regē Heinricum Romam venerunt:

runt: munera multa, & magna in auro, & argento, vasisq; pretiosissimis, & in vestibus sericis ab Imperat. eorū afferentes. Romam igitur datis Regi 20. obsidibus ex nobilioribus petierunt diem cōstitui, in qua Papa, & omnes senatores in præsentiam ejus venirent, qui diem statuens Calendas Novembris ipse ad montana conscendit intrante Julio, ibíque commorans ad statutum tempus Romam redijt. Verùm Papa in præsentiam ejus venire contempsit, sed occultè fugiens ad civitatem Salernitanam auxilio Nortmannorum, qui habitabant in Apulia, secedens, usque ad obitum suum ibidem permansit. Eodem quóque anno Welso Bavarorum antea Dux, Augustam civitatem summo mane intravit, Sigefrido Episcopo vix evadente, Wigoldum quendam ejusdem Ecclesiæ Canonicum in ejus locum constituens Episcopū: Augustenses etenim cives cum Heinrico Rege contra Gregorium Papam senserant, in cujus odium Dux Welfo civitatem statuit occupare.

MLXXXIV.

Anno S. Wilhelmi Abbatis xv. Heinricus Rex Natalem Domini Romæ celebravit, deinde circa principium mensis Februarij in Campaniam ducens exercitum, ipsam, & magnam Apuliæ partem cœpit. Interea Romani Gregorij Papæ discessum molestè ferentes, pro eo maximè, quòd comparere die statuto in Regis præsentia contempsisset, missis ad Regem Legatis in Campaniam, petierunt, quatenus Romam pacificus redire dignaretur. Qui precibus annuens postulantium, cum suis ad urbem redijt, & positis castris ad portam Lateranensem omnes dedititios accepit; & vicesimâ secundâ die mensis Martij, quæ fuit sexta feria ante Palmas, multis stipatus cum magna gloria intravit, ducens secum prædictum Wigbertum Episcopum. Qui Dominicâ sequenti, hoc est in Palmis per multos Pontifices coronatus Papa in cathedra S. Petri principis Apostolorum ponitur; & Clemens III. nominatur. A quo Rex ipse Heinricus cum Regina sua Bertha in S. Dominica Paschatis imperiali coronâ est sublimatus, ac deinceps imperialem titulum sibi usq; ad mortem usurpavit. Compositis in Italia rebus ex vetere rege jam novus Imperator in Germaniam cum exercitu redijt, & in primis Augustam à Suevis, & Saxonibus anno priore captam, sicut supra diximus, per Guelfonem Bavariæ quondam Ducem obsidione vallavit, & statim obtinuit.

VVigbert9 in Papam erigitur.

Heinricus Rex, fit Imperator.

Imperator in Germaniā venit.

Anno prænotato moritur Sifridus ex Abbate Monasterij Fuldens. Archiepisc. Moguntinus, vir doctrinâ, & vitæ merito præcipuus, & in Monasterio Hasungen nostri ordinis, quod ipse in Thuringia fundaverat, honorificè deportatus sepelitur. Cui mox in Archiepiscopatu successit Wezil quidā nomine, vir tam in divinis scripturis, quàm in sæcularibus litteris doctissimus, ingenio subtilis, eloquio dulcis, & facundissimus, declamator quoq; sermonū ad populum nulli suo tempore comparandus.

Claruit his temporibus S. Anselmus ex Abbate Bectensis Monasterij nostri ordinis in Normannia Cantuariens. in Anglia post Lanfrancum Archiepisc. Pontifex Magnus, & celeberrimæ opinionis, qui fuit in omni disciplinarum genere doctissimus, & non minus vitæ merito, quàm eruditione scripturarum in universa Ecclesia sanctorum nominatissimus; cujus multa in divinis lectionibus extant opuscula, de quibus

S. Anselm. Archiepisc. Cantuariēsis.

nos invenimus subjecta. Contra gentiles: cur Deus homo, libb. 2. Contra Judæos, de Incarnatione Verbi, lib. 1. De Conceptu Virginal. lib. 1. Proslogion, lib. 1. Monologion. lib. 1. De Spiritu sancto contra Græcos, lib. 1. De casu diaboli, lib. 1. De diversitate Sacramentorum, lib. 1. De fermento, & Azymo, lib. 1. De voluntate Dei, lib. 1. De S. Trinitate, lib. 1. In Cantica canticorum lib. 1. De pace, & concordia, lib. 1. De libero arbitrio, libb. 4. De gratia, & lib. arb. lib. 1. Dialogum de veritate, lib. 1. De similitudinibus, lib. 1. De mensuratione crucis, lib. 1. Meditationum, lib. 1. De passione Domini meditationes, lib. 1. De beata vita, lib. 1. De beata sufficientia, lib. 1. De occupatione, lib. 1. De laudibus. S. Mariæ, lib. 1. De stimulo amoris Jesu Christi, lib. 1. Pro insipiente, lib. 1. Contra insipientem, lib. 1. De Antichristo, lib. 1. Dialogum Christiani, & Gentilis, lib. 1. De Sacramentis & officijs divinis, libb. 2. De octo Beatitudinibus, lib. 1. De membris Deo attributis, lib. 1. Proverb. lib. 1. De domo conscientiæ, lib. 1. In Hexameron, lib. 1. Ad Lanfrancum Archiepiscopum, cùm ipse esset adhuc in Monasterio Bectensi Abbas, scripsit, lib. 1. De Grammatico, lib. 1. De S. Joan. Baptista, lib. 1. De originali peccato, lib. 1. Homil. quoq; multas, & sermones valde pulchros composuit plures. Epistolarũ ad diversos lib. 1. Orationes etiam supplicatorias plures composuit ad instantiam cujusdam Comitissæ, & alia plura scripsisse dicitur, quæ ad notitiam meam non venerunt. Sanctus iste Præsul pro devotione, quam habebat in sanctos Christi Apostolos Petrum, & Paulum, ac pro quibusdam Ecclesiæ suæ negotijs apud summum Pontificem expediendis Romam profectus est. Qui audiens famam sanctitatis beati Wilhelmi Abbatis, eorúmque Monachorum sanctissimam conversationem, qui cum ipso in Hirsaugiensi Cœnobio Domino servierunt, visendi eos mox desiderio inflammatus est. In reditu igitur à Roma iter faciens per Sueviam, ab itineris sui recto tramite paulisper declinans, venit ad Hirsaugiam, & mansit illic diebus quatuordecim, sanctus cum sanctissimo, Monachus cum Monachis, sed Archiepiscop. humilis, cum humilibus. Magno mentis tripudio Primas Angliæ à sancto Wilhelmo susceptus est, gaudente se illum videre præsentem quem totiens virum Deo plenum absentem audierat prædicari. In medio Fratrum Archiepiscopus humiliter, quasi unus ex Monachis residebat, loquens eis in multa benignitate de scripturis sanctis: de observantia monasticæ conversationis: de animarum salute: & de spiritali amore in Deum ferventissimæ charitatis. Qui videns unanimem fratrum pacem, & concordiam, & continuum proficiendi in Dei timore desiderium, suas palàm ærumnas deplanxit, & curas: utpote qui tractus de Monasterio ad cathedram, mundo invitus famulari cogeretur. Illos autem felices, & ter beatos, quatérque beatissimos esse dicebat, quibus in quiete monasticæ solitudinis Domino famulari cum fervore spiritûs divini omni tempore conceditur. Diebus tandem quatuordecim elapsis vir sanctus commendans se orationibus B. Pastoris, & fratrum, datáque benedictione de Monasterio Hirsaugiensi egressus, ad Angliam, unde venerat, regreditur, & magna inter eos deinceps familiaritas confirmatur. Nam inter FF. Cantuar. Ecclesiæ, qui à prima fundatione sui, usq; in præsentem diẽ Monachi FF. D. P. N. Benedicti, & Hirsaugienses ex illo tem-

S. Anselmus venit in Hirsaugiã.

Fratres verbo & exemplo ædificabat.

Inter sanctos Anselmũ & Wilhelmum amicitia.

tempore spiritalis amicitiæ fraternitas constituta est, quæ multis postea annis duravisse perhibetur. Denique multas inter se hinc inde sanctissimi Dei famuli Anselmus Archiepisc. & Wilhelmus Abbas scripserunt epistolas, quarum major numerus per incuriam hominum perpetuâ oblivione sepultus est. Ex quibus unam Anselmi epist. rescribemus, quam, respondens ad quædam dubia S. Abbati Wilhelmo, pro informatione, rescripsit. Nam post aliquot annos, cùm Bruno comes de Calba filius Adelberti fundatoris Ecclesiæ S. Aurelij propter adhæsionem, familiaritatem, quam habuit cum Heinrico Rege anathematizato pro sua rebellione, & ipse à Papa excommunicatus, ultrò se contumaciter divinis se ingereret officijs, & per hoc FF. Hirsaugienses cum Rom. Ecclesia semper fideliter sentientes, non mediocriter perturbaret, S. P. Wilhelmus, pro remedio hujus facti, ad notum sibi recurrit amicum; quem in omni scientia scripturarum sciebat longâ exercitatione peritum. Misit ergo duos fratres in Angliam, per quos B. Anselmo plenam eruditionis direxit epistolam, in qua dubiorum suorum ab eo postulavit tutam, & necessariam solutionem. Cui sanctissimus Præsul hunc in modum ex Anglia rescripsit.

Domino & Patri Reverendo Abbati Hirsaugiensium fratrum Wilhelmo Anselmus Cantuariensis Ecclesiæ minister indignus, in hac vita diuturnam prosperitatem, & in futura æternam felicitatem. Ex eo, quo mihi probitas vestra sui dignata est præbere notitiam, tantam ejus concepi dilectionem, ut vestri semper mihi dulcis memoria sit. Quod sum expertus non immeritò fieri: quoniam & vitam vestram amore, & reverentiâ dignam novi existere: & vestram paternitatem non sine affectu dulcedinis erga meam parvitatem esse: sæpe namque venientes fratres à vobis me non solùm sanctitatis vestræ relatione ædificaverunt, sed & dignationis vestræ salutatione honoraverunt. Quâ in re licet quidquid est in me toto, minimè possit tantis meritis respondere, meum tamen est quantum amoris, & reverentiæ possum exhibere. Sed Deo hæc in nobis servanda, & augenda committens ad ea, de quibus meam parvitatem consulere dignata est prudentia vestra, non præsumendo, sed obediendo potiùs respondebo, fortè non quod materiæ sufficiat, sed quod mihi videtur. Comes quidam vester excommunicatus, qui vobis divina celebrantibus se immiscet: mihi videtur humiliter admonendus, ne contemnendo sententiam eorum, à quibus, & in quibus Deus se confirmat audiri, cùm audiuntur, & sperni, cùm spernuntur, séque ligare cùm ligant, & solvere cùm solvunt, aggravet super se Dei judicium, à quo fugere homo nusquam potest. Quare illi melius esse, ut per salubrem humilitatem abstineat ab his, à quibus eum sententia Apostolica segregat, quam per præsumptionis contemptum se ingerat, in illa quæ nunquam nisi per humilitatem quæsita prosunt, at semper inordinatè præsumpta obsunt: nec debere cum nullo suo commodo, & gravissimo vestro malo cogere vos, ut cum eum offendere nolitis; Deum, & Apostolici auctoritatem graviter irritetis: ad quos pacandos illum habere adjutorem non possitis: faciliùs quóque, ac benigniùs Apostolicum ejus rationes suscepturum, si suam illum sententiam cognoverit fuisse reveritum. Quòd si comes idem hanc admonitionem respuerit, scitis quia

Epistola S. Anselmi Archiepisc. ad Beatum VVilhelm.

Deus plus est timendus, quàm homo. Quapropter aut secundùm jam prolatam sententiam erga illum agendum; aut ipsum Domnum Apostolicum, seu aliquem ejus vices gerentem de hoc ipso consulendum fore, existimo.

De Presbyteris publicè concubinariis consilium.

De Presbyteris verò qui se apertè reprobato libidinis commercio Deo reprobabiles exhibent, omnino tenendum est, quod Apostolica providentia Ecclesiastico justóque rigore constituit. Nempe nullatenus convenit, ut ibi reverenter astetur, ubi pertinaciter apertâ, & impudenti libidine fœtentes Dei & Sanctorum prohibitionem contemnendo, sacris altaribus deserviunt, imò non deserviunt, sed quantùm ad ipsos perinet, turpiter commaculant: non quòd quis ea, quæ tractant contemnenda, sed ipsos potius tractantes execrandos existimet; ut qui Dei, & Angelorum præsentiam non reverentur, vel hominum detestatione repulsi sacra contaminare desistant. Nec ullatenus oportet, ut sine illi consortes de altari participantium, qui per immunditiam se faciunt exsortes altari deservientium.

De occultè lapsis, & secretè confitentibus consilium.

De Lapsis autem sacros ordines habentibus, & spontaneâ humilitate secretè, quibus debent confitentibus, nequaquam asserendum est, quòd eisdem ordinibus amplius uti nullatenus possint: si per sacrificium spiritûs contribulati, cordísque contriti, & humiliati Deum placantes ad virtutem proficere studiosè contenderint. Nam nec apud DEum reprobatur officium alicujus propter culpam, quam ipse ignoscit: nec apud homines decoloratur sacri ordinis dignitas, propter personam, cujus ipsi peccatum non cognoscunt: quibus duabus causis carnalis lapsus prohibet ad sacros ordines accessum, aut reditum: sed quoniam semper fermè occultum est, quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum tecta peccata: quorum verò minimè, tutius est semper sibi conscium criminis ab his, quæ placitam personam exposcunt, per laudabilem humilitatem abstinere, quàm per culpabilem securitatem præsumere. Illud enim semper potest, Deo non improbante, hoc verò non debet, nisi DEo approbante. Qui autem huic sententiæ, quæ ad sacri ordinis officium reditum post lapsum concedit; nequaquam aliquâ ratione, nisi auctoritate fulciatur scripturarum vult attribuere consensum: legat Epistolam B. Calixti Papæ directam universis Episcopis per Galliam constitutis, & B. Gregorij ad Secundinum inclusum, ubi ipsi hanc sententiam sic firmis, & penè eisdem rationibus, & auctoritatibus confirmant, ut nullatenus aliorum probatione indigeat. Sed quoniam idem B. Gregorius ad ipsum in alijs suis quibusdam epistolis studiosè prohibet, ne sibi ipsi contrarius sit: de apertis quidem prohibuisse, de occultis verò post condignam pœnitentiam concessisse intelligitur. Nam crimen, quod nec à Deo imputatur, nec ab hominibus esse putatur, non reprobat, nec decolorat, ut jam dixi; cùm tamen in tali re cuique tutius sit coram Deo plus timere, quàm confidere. Prohiberi autem invitum debere, qui occultum crimen humili confessione sponte, & occultè detegit, minimè existimo: ne multis obstruatur virtus salubris confessionis: qui potiùs eligerent penitus usque in in mortem occultari, quàm hâc occasione in certitudinem, vel in suspicionem alicujus criminis adduci. Ut enim confiteantur illi peccatum suum, statuitur, sed confitentem absque ejus consensu à sui ordinis officio cessare

fare nemo cogit, sed potius magni criminis reus esse videtur, qui cogit, quia sic, & confitentem pœnitere confessionis, & plures nondum confessos horrere, & fugere confessionem compellit. Nam satis patet, quàm minus malum sit cujlibet peccatori ad altare cum amore confessionis peractæ, & spe misericordiæ humili mente accedere, quàm se cum odio confessionis, & desperatione veniæ indurato corde desiderio, vel etiam actu præsumptuosè ingerere. Ille itaque, cui confessio fit, nequaquam particeps judicandus est minoris culpæ, in qua alium permittit non consentiendo, sed majorem prudenter præcavendo. Particeps verò majoris criminis auctórque esse videtur, ad quod multos impellit, etsi non volendo, tamen inordinatè plus quod minus est, quàm quod majus erat timendo; sed manifestum est, quia illi, qui humili contritione superbam verecundiam conculcando semetipsos judicantes indicenti cessationem sponte consentiunt, multò tutiùs ministrant permissi, seu etiā jussi, quàm illi, qui cum verecundia humana inter Deum, & se justè judicare refugiunt; licet is, cui confitetur validè, periculosius prohibeat istos invitos, ut supra dictum est, quàm illos spontaneos. Et cum utrisque necessarium sit, vel ad tempus abstinere, puta illi qui non libenter cessant, ad quod non benè properant, sunt tantum relaxandi; hi verò qui spontè abstinent, ad id quod non præsumunt, etiam revocandi. Nam in istis, si revocentur, obedientiæ tegmine præsumptio palliatur, in illis verò humilitas obedientiæ robore adjuvatur. Quæ revocatio non indifferenter, sed magnâ Prælati confessionem suscipientis discretione facienda est; sæpe námque contingit, ut aliquis non per immissum criminis perpetrati horrorem, neque per vim humilitatis humanam verecundiam superet, sed stultitiæ tenebras, & impudentiæ duritiam fœditatem sceleris, & pudorem non sentiat, & per negligentiam officium suum non appetat. Qui autem hujusmodi est, nunquam ad sacrum officium aut vocandus, aut revocandus est; sed cum pro ipso pœnitente supplicat humilitas, suggerit contritio, intercedit vitæ mutatio, tunc nimirum si Prælatus non tam de meritis aliquibus, quàm de magna misericordia, & multitudine miserationum Dei illum confortans, ad sui usum officij remittat, aut invitet, non tam temerè, quàm prudenter egisse videtur. Est enim sæpe in hujusmodi prævenienda pusillanimitas, excludenda suspicio contemptûs, ostendenda benevolentia, exhibenda compassio. Hoc enim modo, qui tales sunt, quantò benigniùs, tantò efficaciùs ad perfectionem provocantur: & tantò strictiùs in bono proposito ligantur. Potui plurima de scriptis Patrum his interserere; sed quia epistolaris brevitas, quæ nimis se jam extendi reclamat, non consentit, simpliciter quid de interrogatis sentirem Paternitati vestræ jussus exposui. Omnipotens Deus vos, & in his, & in omnibus quæ vobis agenda sunt, sic in rectitudine veritatis dirigat, ut pro eis seipsum mercedem retribuat. Si præsens essem coram vobis, & sancta Congregatione vestra, de qua multa bona vidi, & à multis concorditer majora quotidie audio, supplici mente totum corpus prosternerem, & ut me bonorum, quæ Deus operatur in vestro sancto Monasterio in perpetuum participem in fraterna charitate denuo peramplius concederetis, postularem. Sed quoniam ego nimiùm distans hoc non possum, præsumo

non de meis meritis, sed de vestra sanctitate rogare, ut vos hoc ipsum pro me non humiliato corpore, sed benignâ mente ab eisdem filijs vestris mihi petatis, & cum illis misericorditer concedatis. In Christo valete.

His B. Anselmi litteris, & consilijs D. P. Wilhelmus in Domino confortatus, simul ac divini amoris igne jam dudum incensus, cunctis Abbatiæ suæ diebus, quibus miserabile illud schisma inter Sacerdotium, & Imperium contra Ecclesiam Rom. sub Heinrico Rege IV. duravit, semper veritatem prætulit mendacio, Ecclesiam Christianam, catholicam & Apostolicam terreno Imperio, qui nec blandimento seduci, nec terrore principum unquam potuit impelli, ut à fidelitate Romanæ Sedis recederet, ac Imperatori schismatico consentiret. Et quamvis pro fide sua quam Christi vicario Papæ Gregorio VII. & ejus legitimis successoribus Victori, & Urbano constantissimâ perseverantiâ usque ad mortem servavit, multas schismaticorum sustinuerit contumelias, & persecutiones, animum tamen à recto itinere veritatis, non solùm nunquam deflexit, sed multos etiam suo exemplo, & salubri consilio ad Apostolicæ Sedis obedientiam revocavit. Et quia puro simplicius oculo tam sancto, tamque necessario insistebat negotio, quidquid egit, quidquid dixit, quidquid consuluit, divinâ miseratione largiente, Religiosis, & bonis viris omnibus placuit, quia Dominus illum custodivit, & direxit. Nam ut supra dictum est, semper in eo cum simplicitate columbina, serpentina astutia viguit; quippe qui non suam sed Dei gloriam in omnibus studiosissimè quæsivit, per quem erat vir in cunctis prosperè agens.

Claruit his temporibus in Anglia Giselbertus Abbas Monasterij West ordinis nostri, vir tam in divinis scripturis, quàm in sæcularibus litteris egregiè doctus, nec minus vitæ merito præclarus, & ob id S. Anselmo Cantuariorum Archiepiscopo singulari amicitiæ familiaritate conjunctus; qui scripsit ad ipsum B. Anselmum non parvæ utilitatis opusculum contra Judeos lib. I. In Isaiam quóque Proph. lib. I. Cætera quæ composuit, ad notitiam nostræ lectionis minimè pervenerunt.

His etiam temporibus claruit S. Diemo Cœnobij Salzburgensis nostri ordinis in Bavaria Abbas: Vir Apostolicæ vitæ, & sanctissimæ conversationis, qui propter excommunicationem Heinrici Regis IV. de suo Monasterio exul factus, ad S. Wilhelmum venit in Hirsaugiam, & deposito nomine Abbatis, promisśâque, ut moris est, obedientiâ regulari S. Patri, denuo Monachus factus apud S. Aurelium, in maxima humilitate cordis, & mentis puritate in medio fratrum conversabatur, gratias agens omnipotenti Deo, quòd locum, & opportunitatem illi serviendi in tranquillitate summa mentis, & corporis cum tot Dei famulis meruerit invenire. Verùm sicut Dominus in sancto Evangelio dicit: *Non potest abscondi civitas supra montem posita*: ejus integritas Salzburgensibus dudum antea nota, non permisit illum juxta desiderium suum diu sub modio claustralis angustiæ latere, sed invitum protraxit in publicum. posuítque, ut multis luceret in vitam æternam super candelabrum. Nam post annos paucos, quibus Monachus apud Hiersaugiam vixerat, in Archiepiscopum Salzburgensis Ecclesiæ sublimatus est, & qui Abbatiam,

S. Diemo ex Monacho fit Archiepiscop. Salzburgensis.

tiam, ne contaminaretur communione schismaticorum, pro Christi honore non dubitavit dimittere, Archiepiscopatum Deo sic providente meruit obtinere. In pontificatu quàm vigilanter, & sanctè vixerit, liber actorum ejus pulchrè compositus clarè ostendit. Tandem desiderio sanctorum locorum captus, Jerosolymam cum alijs multis pro Christi amore proficisci statuit; pro cujus itineris opportunitate, quidquid videbatur necessarium, ordinavit. Qui captus in itinere à Paganis, & multis tormentis crudeliter affectus, propter fidem Jesu Christi martyrio coronatus, ad cœlestem Jerusalem ubi nullus est persecutor, lætantibus Angelis transivit. Fit Martyr.

Claruit his quóque temporibus S. Yvo ex Præposito Ecclesiæ S. Quintini Beluacensis Episcopus Carnotensis ord: Canon: Regulæ S. Augustini: vir in omni varietate scripturarum doctissimus, & non minus vitæ merito, quàm eruditione omnimodâ gloriosus. Qui scripsit post Burghardum Wormatiensem Episcopum, de quo supra dictum est, anno Monasterij vacantis quinto, ex canonibns, & scriptis PP. opus compendiosum Decretorum, quod in decem libros dividens *Pannormiam* prænotavit. Epistolarum quoque ad diversos, lib. I. Alia insuper nonnulla composuit, quæ necdum vidi. Yvo Epist. Carnotens. doctissimus.

MLXXXV.

Anno S. Wilhelmi Abbatis XVI. Indict. Rom. VIII. Synodus Moguntiæ habetur Episcoporum, & Abbatum plurimorum in Monasterio S. Albani, cui Heinricus Imperator cum Legatis Romanorum, & Antipapæ Wigberti sive Clementis interfuit, qui omnes Gregorium abjurare compulit, & in Wigbertum consentire. Hoc enim primò fuit synodaliter statutum, quòd omnes Episcopi, & Abbates Imperatori eatenus rebelles deponerentur absque contradictione, & alij fideles, & obedientes, in locum eorum constituerentur. Ad hanc synodum B. P. Wilhelmus vocatus ire contempsit, causas opponens absentiæ, quibus videbatur indubitanter posse rationabiliter excusari. Multi his temporibus Abbates propter Imperat. Heinrici tyrannidem, qui partes Gregor. P. VII. sequebantur, de suis Monasterijs aut violenter fuerunt expulsi, aut communionem habere cum excommunicatis recusantes spontaneâ voluntate propter serenitatem conscientiarũ recesserunt. Omnipotentis autem miseratio singulari gratiâ S. protexit Wilhelmum, & cum esset in parte Gregorij constantissimus, nemo tamen adversariorum ausus fuit unquam illum contingere. Synodus contra Gregoriũ Papam.

Anno prænotato Heinricus Imperat. auctoritate pronominatæ Synodi, & Antipapæ Clementis animosior factus per Imperium traduxit exercitum, Episcopos deponens ubique locorum sibi contrarios, & alios in cathedras expulsorum pro sua voluntate substituens. In locum itaque Adelberonis Episcopi Herbipolensis, quem cives dictæ urbis propter ejus contra Regem sententiam dudum expulerant, Meginhardum conversatione probabilem, litteris quoque ingenio, & facundiâ nulli pene secundum Pontificem constituit: virum bonum, & dignum, qui alio tempore fuisset Episcopus, qui præfuit annis tribus.

Anno etiam prænotato Saxonum pars aliqua se Heinrico Imper. submisit. Marchio autem Egbertus Imperatoris etiam consanguineus,

armis

armis strenuus, & animosus atque ditissimus iterum contra eum in Saxonia rebellionem suscitavit, quâ cognitâ Imperator in Franciam rediit orientalem, bellum in aliud tempus differens. Eodem quoque anno condicto tam ab inimicis quàm amicis Imperatoris colloquio in Thoringia loco Berchach, conveniebant ex utraque parte quicúmque sapientissimi de optimatibus, judicabantur canonum auctoritate probaturi, cui parti justitia faveret, Imperatore tamen absente, sic enim ipse consensit. Electis igitur satis doctis, & eloquentibus viris, hinc Wezilone Moguntino: illinc Gebhardo Salzburgensi Archiepiscopis, disputatio cœpta est. Affirmat Gebhardus proponente hoc prius Wezilone Imperatorem non injusto judicio tam regno, quàm communione, Apostolici sententiâ privatum. Econtra Wezil Dominum suum præjudicium non minus à Papa, quàm à principibus passum contendit: dum ipso apud Canusium in satisfactione posito, imò jam à Papa in communionem recepto, alterum super se regem elevarent. Adjecit etiam idem Moguntinus, quòd Imperator diu jam à Saxonia depulsus, & regnandi copia etiam ab illa dissensione, quæ ante Rudolfum facta præscribitur, spoliatus, nec vocari, nec judicari, nec damnari canonicè debuisset. Hoc Gebhardus improbare nitens; asserit neminem per hoc divinis absolutum legibus, si fortè suâ quâlibet re familiari fuerit spoliatus, quantò minùs Rex, qui Saxonia quæ non suum duntaxat prædium, sed Domini sit regnum, qui Daniele, vel ipso Nabuchodonosor teste cuicunq; voluerit dat illud, cum etiam ante amissam Saxoniam, prius ab Alexandro, dehinc à Gregor. vocatus satisfacere contempsisset. Et sic utrinque parte suâ favente, simul & acclamante, principum conventus dissolvitur. Hanc Wezilonis Archiepiscopi Moguntini sententiam Adversarij Regis Heinrici tanto insequebantur zelo, ut habito postmodum in Quintilingoburg concilio, ubi Otto Episcopus Hostiensis, postea Papa, Legatus Gregorij Papæ VII. præsens interfuit: ipsam nimium ventilantes hæresim Wezilonis, ipsúmq; Hæresiarcham appellarent, contra fidem scilicet illum dogmatisâsse culpantes in eo, quòd dixerat, neminem divinis subjacere legibus, quamdiu rebus suis fuerit spoliatus.

In Conventu Principum Gebhardus Papã. Wezil defendit Imperatorem.

Anno prænotato Gregorius Papa VII. apud Salernam moritur, & ibidem in Ecclesia sepelitur: homo certè dignissimus, qui in hac mortali peregrinatione constitutus Domino Deo propter meritum sanctissimæ conversationis placuisse creditur, puod multa per eum miraculosè dicta & facta clariùs confirmâsse non dubitatur: multorum etenim probatissimorum virorum testimonio scriptum legimus, & confirmatum, non dubitamus prophetiæ spiritu illum divinitus fuisse illustratum, cujus virtute multa mirabiliter gessit. Post quem Nortmannorum, ac Mechtildis illius potentissimæ per Italiam fœminæ, cunctorúmque partes Gregorianas imò Apostolicas sectantium assensu, Desiderius Abbas Monasterij Cassinensis, & sacrosanctæ Ecclesiæ Romanæ Cardinalis Ordinis Divi Patris Nostri Benedicti verus Christi famulus, licet multum corde, & corpore simul renitens in summum Pontificem ordinatus est, Victor ejus nominis III. appellatus; præfuítque anno I. & Mensibus IV. Qui mox pontificatu adepto Gregorij prædecessoris sui partes fortissimè defensare cœpit, & ob id Heinricum Regem semper adver-

Gregorius Papa moritur.

Victor Papa tertius Ex Abbate Monasterij Cassinensis.

sarium habuit: cujus subordinatione tandem, ut fertur, veneno in calicem misso interijt. Alij dicunt, illum precibus obtinuisse à Domino, ut, quoniam dies mali erant, citiùs ab hac vita tolleretur ad cœlum. His etiam temporibus vir quidam nobilis dives, & in Christiana Religione multùm devotus, nomine Hezilo, consulente, & pro viribus adjuvante quodam Hessone viro similiter claro, & insigni volens Dominum Jesum bonorum suorum habere hæredem prædium suum quoddam in nigra sylva Constantiens. Diœcesis pro construendo Monasterio S. Abbati Wilhelmo contulit, & liberales impensas pro consummatione operis promisit. Cujus votum, & sanctum desiderium vir Dei libenter suscipiens, locum personaliter accessit, formam & modum construendi Monasterij præscripsit, ac de suis Monachis aliquos memoratis viris, qui videbantur idonei in adjutores deputavit. Consumato tandem Monasterio, & in honorem S. Georgij Mart. consecrato, fratres de suo Conventu Hirsaugiensi illò misit, quibus Heinricum Abbatem præfecit; sed eum de sua obedientia regulari minimè absolvit. His etiam temporibus S. P. Wilhelmus Monasterium ad duplices aquas in Suevia, quod vulgò Zvvifalten nuncupatur, convulsum destructum, & penitus desolatum denovo instauravit, construxit, & fundavit ad preces Bertoldi Ducis Suevorū, in quod Monachos de suo Conventu Hirsaug. posuit, quibus Nothgerū valde venerabilē Monachum in Abb. præposuit, qui verbo, & exemplo gregem sibi comissum in vera innocentia pavit. Comes etiam quidam de Calba nomine Adelbertus, qui vulgò dicebatur Azenbart, consentiente, ac suffragium præstante uxore suâ Wilicâ Ducis Polonorū filiâ circa hæc tempora Monasterium ordinis nostri construxit in Gundelfingen, in quo Monachos posuit, quibus Abbatem secundùm regulam ordinari fecit. Verùm post annos aliquot Monachi omnes de eodem Cœnobio ad Hirsaugiam translati sunt, & in locum eorum Canonici introducti. Hic libet opinionem referre quorundam, qui asserunt primos Monachos illos, quos cum Friderico Abbate xi. in secunda fundatione Adelberti comitis de Monasterio Schaffhusen ad Hirsaugiam venisse diximus, de Gundelfingen translatos ad S. Aurelium: & Clericos post mortem Conradi Abbatis x. & exilia Monachorum apud Hirsaugiam positos, ut supra diximus, ad Gundelfingen per Adelbertum comitem transpositos. Quorum petitionem nec probare sufficienter possumus, nec temerè tamen improbamus. Fuerunt item alij, qui Fridericum Abbatem cum Monachis suis ad S. Aurelium venisse in Hirsaugiam dicerent ex Cœnobio Solitariensi, vulgò Eremitarum. Nonnulli autem eos de Augiensi Monasterio fuisse transmissos scripserunt. Nos verò his opinionum diversitatibus prætermissis juxta magis evidens testimonium nobis hoc tempore oblatum aliter invenire non potuimus, quàm quod supra diximus: unde cùm aliorum sequamur vestigia, nolumus esse contentiosi, sed libenter accipimus, imò humiliter petimus, ut sicubi erravisse vel multùm, vel parùm fuerimus inventi, quisquis melius novit falsitatem, deleat, & sibi cognitam licenter inserat veritatem. Offertur nobis isthic jam satis opportunè desiderata occasio, ut quoniam præcisa tempora scire, & annos singulorum ex Monasterio Hirsaugiensi vel Abbatum, vel Episcoporum ad diversa loca datorum sub S. Wilhelmo, &

Cœnob. S. Georgij in nigra sylva fundatur.

Monaster. Zvvifaltē construitur.

deinceps perfectè non poſſumus, ſaltem eorum nomina ſecundùm ordinem, & Eccleſias, quemadmodum ex monimentis veterum accepimus, breviter annotemus. Et primò quidem de Epiſcopis, poſteà verò de Abbatibus hiſtoriam dicamus. Sanctus Diemo ex Abbate Salzburgenſi, ut jam ſupra diximus, anno S. Wilhelmi xv. hujus Cœnobij Hirſaugienſ. Monachus factus eſt, dimiſsâ Abbatiâ ſuâ propter periculum excommunicati Heinrici Regis quarti. Qui tandem in Archiepiſcopum Salisburgenſis Eccleſiæ de Monaſterio Hirſaugienſi fuit electus, ſed conſentire noluit, donec per obedientiam S. Abbatis coactus fuit. In ſenectute ſua cum multis ad terram ſanctam ire ſtatuit, & in itinere detentus ab infidelibus martyrizatus fuit. Gebhardus frater Bertholdi de Zäringen Ducis Suevorum ſub regimine ſancti Wilhelmi Abbatis Monachus in Hirſaugia factus, in magna ſanctitate innocenter vivere ſecundùm normam S. P. N. Benedicti ſummo ſemper ſtudio conſuevit. Qui propter vitæ meritum Epiſcopus Conſtantienſ. Eccleſiæ ordinatus, priſtinus regularis vitæ fervorem minimè intermiſit, ſed miniſtrum ſe Chriſti utilem, & idoneũ verbo,& exemplo ſemper exhibuit. Hic venerabilis Præſul novũ Monaſterium Hirſaugienſe à S. Wilhelmo conſtructum auctoritate, & præcepto Domini Papæ Urbani 2. ſimul & cellam S. Gregorij, quæ dicitur Richenbaeh, conſecravit. Qui tandem plenus bonorum operum, atque dierum in Domino quievit xxvii. die menſis Auguſti. Gebhardus alter ex Canonico Argentinenſis Eccleſiæ Monachus in Hirſaugia factus ſub Divo P. Wilhelmo Prior ejus clauſtralis multo tempore fuit. Mortuo autem S. P. Wilhelmo Gebhardus iſte omnium fratrum conſenſu in ejus locum Abbas conſtituitur, & poſt annos xiv. in Abbatia laudabiliter exactos, Neometenſis Eccleſiæ Pontifex poſt Joannẽ,qui Rudigero ſucceſſerat, ordinatur. De cujus vita, & geſtis opportuno tempore ſuo loco infra dicemus. Theogerus, alij nonnulli Dietgerum appellare maluerunt,ex orientali Francia oriundus, primò ex Canonico S. Cyriaci Mart. in nova domo propè Wormatiam Monachus Hirſaugienſis ſub S. Wilhelmo factus eſt, deinde Abbas Monaſterij S. Georgij Mart. in nigra ſylva, & poſtremò Epiſcop. Metenſis in Lotharingia, vir magni apud Deum meriti; utpote qui multis, & in vita, & poſt mortem ſignis, & miraculis coruſcavit, de quo inferiùs anno S. Wilhelmi Abbatis xviii. latiùs dicetur. Hi ſunt Epiſcopi 4. ex Monaſterio Hirſaugienſi diverſis quidem temporibus aſſumpti, ſed omnes ad Monachatũ à S. Abbate Wilhelmo inſtituti. Nunc de Abbatibus loquamur. Inter quos tempore prim⁹ fuit Sigefridus Monachus à D. P. Wilhelmo ſanctiſſimè inſtitutus, quem propter doctrinã in omni genere ſcripturarum exuberantẽ, & vitæ meritum ad Schaffhuſen Monaſterium Conſtantienſ. Diœceſ. Abbatem poſtulantibus Monachis deſtinavit. De cujus Monaſterij fundatione jam ſupra diximus anno lviii. Hirſaugienſi Monaſterio apud S. Aurelium vacante, ut ſupra patet. Sigefrido autem mortuo Dietpoldus Monachus ex Hirſaugia ad idem Cœnobiũ Schaffhuſen mittitur, & in Abbatẽ ſublimatur; digna planè, & pulchra commutatio. Quoniã Hirſaugia quæ unũ ex Schaffhuſen Abbatẽ Fridericũ, & paucos Monachos habere meruit, matrem fœcunditate jam longè ſuperans illi duos, & ad alia Monaſteria plurimos ſucceſſu temporis deſtinavit. Heinricus quoq; Mona-

Diemo Hirſaugienſis Monach fit Archiepiſc. Salisburg.

Gebhardus ex Monac. Hirſaug. Epiſc. Conſtantienſis.

Gebhardus ex Abbate Hirſau. Ep. Spirenſis.

S. Theogerus ex Mõ. & Abb Ep. Metenſis.

Monachus D. P. Wilhelmi, de quo supra diximus, ad Monasteriũ S. Georgij Mart. in nigra sylva primus Abbas cum Monachis mittitur, cum quibus secundùm regulam B. P. N. Benedicti laudabili unanimitate conversatur. Quo mortuo quendam alium ex Hirsaugia Monachum, cujus nomen non occurrit, in locum ejus Pater sanctus Abbatem instituit; quem Gebhardus Constant. Episcop. sicut & primum ex more benedixit. Qui homo cum esset simplex, & quietus, sibiq; soli utilis, nec regimini aliorum satis idoneus, à S. P. deponitur, & ad Hirsaugiam in locum suum pristinum revocatur. Quod factum Gebhardo Constantiens. Reverend. Præsuli non mediocriter displicuit, propterea quòd sine conscientia ejus præsumptum fuit. Unde Successorem depositi priùs ordinare noluit, quàm illum S. Pater ab omni subjectionis obedientia absolvit.

S. Theogerus de quo supra diximus, post depositionem jam dicti Patris in locũ ejus per S. Wilhelmum tertius Abbas Monasterij prænominati S. Georgij Mart. in nigra sylva constitutus, per Gebhardum Constantiensem Episcop. ordinatur, non prius tamen, quàm liberum, & absolutum ab obedientia dimisit.

Hic Theogerus vir sanctissimæ conversationis postea factus est Episcopus. Theodericus Monachus hujus Cœnobij Hirsaugiensis sub D. P. Wilhelmo in omni puritate observantiæ regularis optimè institutus Abbas ab eo instituitur, cum quo, & Monachi de Conventu Hirsaugiensi ad novum Cœnobium Petri Domûs in Constantia mittuntur. Erat enim Theodericus iste vir magnæ prudentiæ, & in observantia monasticæ disciplinæ singulari devotione studiosus, qui multos verbo, & exemplo ad melioris vitæ semitas per se, & suos revocavit, & ideo merito vitæ, ac multiplici eruditione scripturarum celebris exstitit, & nomen ejus per totam Sueviam apud omnes gloriosum fuit. Monasterium autem prædictum Petri Domus, sive Pertershausen, in Constantia novum à fundamentis construxit, & fundavit supra nominatus Gebhardus Episcopus, vir per omnia laudabilis, nec minùs vitæ merito, quàm sanguine clarus. Fuit enim sicut diximus frater Bertholdi de Zäringen Ducis magni, qui primò factus est Monachus, sub S. Wilhelmo Abbate in Hirsaugia, deinde Matricularius, post, ut quidam scribunt, Abbas Monasterij S. Georgij M. in nigra sylva; quo ad Pontificatum Constant. ut diximus, assumpto, sanctum ei Theogerum in Abbatia referunt successisse, non illi deposito, cujus nomen ignoramus, qui Gebhardo successerat. Quorum positio superiori est contraria, sed apparet nobis veritati satis esse conformis, ut Heinricus in Abbatia S. Georgij fuerit primus, & ille, quem S. P. Wilhelmus deposuit secundus, Gebhardus tertius, & S. Theogerus in ordine quartus. Qui veritatem hujus differentiæ intelligit nostrum pius emendet errorem. Item Giselbertus, de quo supra diximus, anno S. Wilhelmi Abbatis IV. ad novum Monasterium S. Heymeradi in Hasungẽ, quod Sifridus Archiepisc. Moguntinus in Thuringia construxit, cum Monachis de Hirsaugia mittitur, & ab eodem Archiep. Abbas ordinatur. Qui tandem cum toto grege suo, Monachis ferè quinquaginta, propter improbitatem excomunicati Regis Heinrici IV, ad Hirsaugiam revertitur, quoniam manere in Hasungen non poterant, propterea quòd comunicare cum excommunicatis recusabant. Postea verò

Monaster. Petri Domus fundatur.

verò idem Giselbertus Abbas factus est in Monasterio fontis Reinhardi in Thuringia, quod vulgari vocabulo Rheinardisbronna nuncupamus, & est satis insigne Monasterium in nemore constitutum. Miserat etiam S.P. Wilhelmus cum eo ad eundem locum Monachos de Conventu suo Hirsaugiensi optimæ institutionis, qui regularem disciplinam ibidem plantantes, quam à bono præceptore didicerant, numerum Deo servientium personarum quotidie augmentabant. Iisdem quoque temporibus Monasterium S. Petri Apostoli construebatur in Erphordia, cujus dispositionem, & regimen D.P. Wilhelmus, ut anno ejus quarto diximus, eidem, donec perfecto præficeret Abbatem proprium, commisit.

Ad novum quoque Monasterium ad duplicem aquam Constantiensis Diœcesis, quod linguâ teutonicâ Zvvifalten nuncupamus de Conventu suo Hirsaugiensi Congregationem Monachorum instituit, quibus Notgerum valdè venerabilem virum, & Monasticæ disciplinæ ferventissimum zelatorem in Abbatem dedit. Ad eundem locum postea datus est Abbas Gotfridus hujus Cœnobij Hirsaugiensis Monachus, & D.P. Wilhelmi quondam auditor, atque discipulus nō obliviosus; quippe qui vitam, & mores amantissimi præceptoris sui totis semper viribus studuit imitari. Nocturnis temporibus in oratione vigilantissimus extitit; diurnis verò curam rei domasticæ, ac fratrum necessitatib⁹ impendit. Tandem non sine opinione sanctitatis decessit.

Ad Monasterium S. Nicolai præsulis in Camberg Herbipolensis Diœcesis, quod comes de Rotenburgo Christianissimus Burchardus iisdē construxit temporibus; S.P. Wilhelmus anno regiminis sui XIX. Guntherum primum destinavit Abbatem, virum per omnia probatum, & Monachos cum eo 12. moribus, & disciplinâ speciali studio insignes. Venerunt autem ad Camberg anno Dominicæ Nativit. MLXXXVIII. qui fuit S. Wilhelmi Abbatis, ut dictum est; 19. quo videlicet anno Ecclesia ibidem fuit dedicata, quem admodum suo diecemus loco.

Ad Cellam S. Petri, quam de villa Wilheim translatam in montem supra diximus, Monachos de suo Conventu posuit, quibus Adelberonem virum regularis observantiæ studiosissimum præfecit. Sed hæc Abbatia in Prioratum postea commutata est, & nunc est parochialis residentia in Gilheim, Monasterio Hirsaugiensi penitus incorporata, & Abbati subjecta.

Ad Monasterium verò in Altorff Argentinens. Diœcesis B. P. Wilhelmus Monachos similiter misit de suo Conventu Hirsaugiensi, quibus Abbatem præfecit Welichonem virum optimum, qui verbo sanctæ prædicationis, sed & exemplo bonæ, ac religiosissimæ conversationis non solùm commissos sibi Monachos, & Conversos ad contemptum mundi fortiores instituit, sed etiam sæculares ad amorem Dei incitavit.

Ad Monasterium quod Büren appellatur in Diœcesi Augustensi B. P. Wilhelmus pari charitate de suo Monasterio Conventum misit, cui Azelinum Monachum valdè bonum, Religiosum, & circa regularem disciplinam studiosissimum præfecit: claro si quidem genere natus, parentelam suam sanctis virtutibus ornare studuit, & mundum pro Christi amore fideliter contempsit.

Ad eundem locum postea missus est Abbas de Conventu hujus Mona-

Monasterij Hirsaugiensis Monachus nomine Otto ad regimen animarum satis idoneus, vitâ, & conversatione præcipuus, & divinarum scripturarum non ignarus. Consilio promptus, & cautus, in spiritualiũ conversatione solicitus, & in administratione temporalium rerum singulari providentiâ circumspectus. Deniq; pro sua prudentia tanti habitus est, ut non solùm Abbas unius Monasterij esset jam memorati in Büren, sed etiam Administrator fieret alterius Cœnobij, quod Rynavve dicitur in Diœcesi Constantiensi. Qui venerab. P. utrumque Monasterium, in utróque videlicèt statu providè, & utiliter satis disponendo gubernavit.

Ad Monasterium S. Joannis Magdenburgensis in Saxonia datus est Abbas ad petitionem tam fratrũibidem existentium, quàm Archiepiscopi vir multùm venerabilis, & valde religiosus nomine Hildeboldus, qui disciplinam Monasticam juxta exemplar, & constitutiones Divi præceptoris sui VVilhelmi per totam Saxoniam dilatavit.

Post mortem verò Rev. P. prædicti Hildeboldi fratres memorati Cœnobij ad plenum jam in consuetudinibus Hirsaugiensium Monachorum instituti, ne sanctum reformationis negotium aliquod ex novitate cogeretur subire periculum, pro novi pastoris electione ad Hirsaugiam denuo fontem Monasticæ Religionis statuerunt recurrendum. Quibus postulantibus, Hugo quidam nomine datus est Abbas, vir magnæ prudentiæ, & singularis in Dominum devotionis, qui reformationem inchoatam optimè conservavit. Memoratum verò S. Joannis Bapt. Monasterium fundavit Otto primus Imper. sicuti anno Diethmari Abbatis XV. longè supra diximus, anno videlicèt Dominicæ Nativ. DCCCCXI.

Ad Monasterium Ysne Constant. Diœcesis D. P. Wilhelmus Abbatẽ de Conventu suo Erchinboldum virum eruditione scripturarũ insignem, & vitæ sanctimoniâ haud Præceptori suo dissimilem, qui verbo, & exemplo multorum corda convertit ad Dominum, & tandem post multa bonæ actionis studia non sine opinione sanctitatis in Domino feliciter quievit. Ad eundem quoque locum postea missus est de Conventu Hirsaugiensi Bruno genere, & moribus insignis Cœnobita, qui post Erchinboldum ordinatus Abbas, in semitis Prædecessoris sui sine offensione ambulans, monasticæ observantiæ tramitem studiosâ semper diligentiâ custodi vit: nam regularis disciplinæ integritatem, quam Erchenboldus in Ysnensi Monasterio primus in vera puritate plantavit, Bruno iste tam studiosè rigavit, ut annis postea multis in eodem loco maxima religio perduraverit.

Ad novum verò Cœnobium in Ducatu Carenthinorum constructum, quod Laven appellatur, de quo supra diximus, beatissimus P. Wilhelmus de suo Conventu Hirsaug. Monachos XII. optimos misit, quibus quondam valdè præclarum Monachũ nomine Wezilonem, genere Francum orientalem, Patrem, & Abbatẽ dedit. Hic VVezilo venerab. Abbas multa ordinis nostri Monasteria nimiâ vetustate penè collapsa in illis provincijs instaurando reformavit. Sigevvinus Monachus cum Domino VVezilone prænominato Abbate missus fuerat de Conventu Hirsaugiensi per S. VVilhelmum ad Monasterium Lavense in Carinthiam, qui cùm esset vir magnæ prudentiæ in Abbatem cujusdam Monasterij

prope Aquilejam in Sclavonia, quod Roſaz nuncupatur, poſtea fuit ordinatus. Verùm quia hoc ſine conſenſu Abbatis Hirſaug. factum præſumpſit, de collegio fratrũ ſancto nomẽ ejus fuit abraſum, qui pœnitentiâ ductus ad Hirſaugiam rediit, & Abbatem Roſazi in manus Gebhardi Abbatis, qui S. VVilhelmo ſucceſſerat, reſignans, veniam de præſumptione humiliter poſtulavit. Quem Abbas Gebhardus ad comprobandam humilitatem pœnitudinis ejus, in ultimo Congregationis loco ſedere fecit. Quod cùm illum humiliter, & patienter ſuſtinere cerneret, pœnitentiam ei non ſolùm miſericorditer relaxavit, ſed etiam ad Abbatiam Roſazi quantocius remiſit. Gaudentius verò Monachus quidam cum prædictis VVezilone, & Sigevvino miſſus ad Lauen in Carinthiam, ſimiliter Abbatiam quandam in regione illa ſine permiſſione Abbatis Gebhardi obtinuit, qui tamen néq; pro ſatisfactione rediit agenda, néque veniam poſtulavit: unde comuni fratrum Hirſaugienſium decreto nomen ejus de catalogo ſanctæ Congregationis proſcribitur, ne inter Abbates ex Hirſaugia datos computetur, cujus nos in hoc loco propterea mentionem fecimus, ut hiſtoriam facti memorabilis poſteritati commendaremus.

Ad Monaſterium S. Nicolai Pontific. in Bruvviler Colonienſ. Diœceſis, quod Ezelinus comes Palatinus frater S. Kunigundis olim fundaverat; quemadmodum anno Monaſterij S. Aurelij vacantis XIII. diximus; Eberhardus Monachus de Conventu Hirſaugienſi miſſus in Abbatem ordinatus eſt, ſed quo tempore certum non habemus, quod tamen factum eſſe poſt mortem S. P. VVilhelmi certis, & manifeſtis edocti rationibus non dubitamus.

Ad Monaſterium in Odenhaim Spirenſis Diœceſis, quod Bruno Archiepiſcop. Trevirorum de novo conſtruxit, fratre ſuo Poppone comite conſentiente, & auxilia præbente, ſicut inferiùs dicemus annô VVolmari Abbatis II. miſſus eſt ex Conventu Hirſaugienſi Eberhardus Abbas primus cum XIII. Monachis ad preces prænominati Popponis comitis de Bretheim, & Brunonis fratris ſui Archiepiſcopi Trevirenſis.

Ad Monaſterium quod Cellæ Paulinæ dicitur in finibus Turingorum Moguntinæ Diœceſis, à quadam ſancta fæmina nomine Paulina, miſſus eſt Gerungus ejuſdem loci primus Abbas cum Monachis ſuis per Brunonem Abbatem hujus Monaſterij Hirſaugienſ. XIV. De fundatione autem prænominati Monaſterij, & meritis Gerungi primi Abbatis ſuo loco inferiùs mentionem faciemus, Deo largiente, neceſſariam anno Brunonis Abbatis ſecundo.

Ad eundem quóque locum poſtea miſſus eſt de Conventu Hirſaugienſi Monachus quidam venerabilis nomine Udalricus, qui Abbas fratrum ordinatus ibidem, regularis obſervantiam diſciplinæ, quam ab optimis præceptoribus iſthic ad plenum didicit, & in ſe cuſtodiens diligentiſſimè, & in alijs ſtudioſè fovens, non minuit, ſed ampliavit.

Ad novum Monaſterium in Gozavve Spirenſ. Diœceſis in Comitatu VVorcheim in Albegavio, quod Bertholdus comes de Hennenberg, uxore ſuâ, filijs conſentientibus fundaverat, temporibus Heinrici Regis V. Bruno hujus Monaſterij Hirſaug. Rev. Abbas anno regiminis ſui V. ad preces memorati comitis Bertholdi, Monachos miſit in obſervantia

regu-

regularis disciplinæ optimè imbutos, quibus Volpotonem venerabilẽ Monachum præfecit Abbatem, sicut anno Brunonis præscripto latiùs dicetur.

Ad eundem quóque locum postea ex Conventu Hirsaugiensi missi sunt Abbates, & alij tres, per intervalla temporum sibi succedentes, quorum primus post Volpotonem vocabatur Burchardus natione Francus orientalis: secundus Rupertus patriâ Suevus, & tertius patriâ similiter Suevus nomine Rudolfus, quorum memoria Domino vivit.

Ad Monasterium S. Michaëlis in monte Monachorum prope Bambergam, quod S. Heinricus Imperator olim fundaverat, sicuti supra diximus anno Monasterij S. Aurelij vacante VI. missus est Abbas ex Hirsaugiensi Cœnobio VVolframus, vir in omni genere scripturarum doctissimus, morumque integritate venerandus, qui fertur de Musica non spernendæ auctoritatis opusculum, & plenos eruditionis commentarios in cantica canticorum edidisse.

Ad novum quóque Cœnobium in Bruveningen non procul à civitate Ratisponensi, quod S. Otto Babenbergensis, Episcop. à fundamentis construxerat, sicuti suo loco inferiùs dicemus, S. Ermenoldus Abbas primus cum primitivis Monachis de Hirsaugiensi Conventu missus est, vir doctus, & integerrimæ conversationis, qui multis in vita simul, & post mortem coruscavit miraculis.

Ad omnia Monasteria, quibus mittebantur Abbates ex Conventu Hirsaugiensi, semper conjungebantur & Monachi aliqui probatæ Religionis, qui consilio, & auxilio pro conservatione regularis disciplinæ, pastoribus assisterent. Memoratus autem S. Ermenoldus temporibus S. VVilhelmi ad conversionem veniens, optimè ab eo fuit institutus, postea ad Lorissam, quæ tribus fermè à VVormatia milliaribus distat à Lancrone, quondam Rheni comite fundatam, Abbas cum certis fratribus mittitur, non minùs electione fratrum ipsius Lorissensis Cœnobij, quàm promotione Heinrici Regis V. verùm scrupulo conscientiæ postea motus (propter fratrem suum, qui gratias Regi pro ejus gratuita promotione, oblatione parvorum munerum egerat) Abbatiam Lorissensem deseruit, & cum fratribus non minus 40. quos Domino in unius anni spatio acquisierat, quo Lorissæ præfuit, ad Hirsaugiam redijt, & demum sub anno Dom. Nativ. M.CXIV. Abbas primus in Bruveningen factus est, ut suo loco dicemus.

Ad Monasterium S. Petri in Erphordia primus Abbas de Conventu Hirsaugiensium fratrum missus est Burchardus cum XII. Monachis optimæ conversationis anno Gebhardi Abb. XI. videlicèt, indict. Rom. X. die verò mensis Februarij VIII. qui statim in ipso anno fundare cœpit novam Ecclesiam ibidem in monte S. Petri, quæ præter turres hodie necdum completas Hirsaugiensi Ecclesiæ non parùm est similis. Quam Ecclesiam S. P. VVilhelmus antea in parte construere cœpit, & curam Monasterij Giselberto Abbati fontis Rheinardi, quemadmodum supra diximus, anno ejus 4. commiserat.

Ad eundem quóque locum postea anno VVolmari Abbatis VII. qui fuit Dom. Nativit. MCXXVIII. VVernherus Monachus fratrum unanimi electione de gremio hujus Conventûs mittitur, in Abbatémque post Ruper-

Ad Monasterium in oppido Amorbach, quod veteres Amenbach nuncupaverunt, Herbipolens. Diœcesis, cujus fundatorem etiam ipsi Monachi non noverunt, ex Monasterio datus est Abbas, nomine Adelhelmus. Hic primus ex Monasterio Hirsaug. Prior fuit in Schonrein, ac deinde ad præfatum Cœnobium Amorbach, sicut diximus, electus à Monachis ejus loci propter vitæ meritum in Abbatem ordinatur. Qui collapsam Regularis disciplinæ observantiam, auxilio fratrum, quos secum de Monasterio Hirsaug. adduxerat, in pristinum fervorem spiritûs revocavit; congregans in brevi tempore magnam multitudinem Deo servientium Monachorum.

Ad Monasterium Mediolacense, quod S. Lutvvinus ex Duce illius Provinciæ, quæ Lotharingia postmodum fuit dicta, primò Abbas, deinde Archiepiscopus Trevirorum, in eadem Diœcesi juxta fluvium Saram olim circa annum Dominicæ Nativit. DCCC. à fundamentis construxit, datus est Abbas Monachus Conventûs Hirsaugiens. nomine similiter Adelhelmus, qui Monasticam disciplinam ibidem magnificè reformavit. Et notandum, quòd hic alius fuit ab illo, quem ejusdem nominis Abbatem ad Amorbach jam priùs diximus destinatum.

Ad Monasterium S. Felicitatis in Schvvarzbach Herbipolens. Diœcesis, quod Megengaudus comes quidam circa annum Nativ. Dominicæ DCCCXV. fundavit, Abbas missus est ex Conventu Hirsaugiensi anno Wolmari Abbatis XV. Wolffranus, vir pius mitis, & humilis, qui non minus exemplo, quàm sancto prædicationis verbo gregem sibi commissum strenuè gubernare cœpit. Sed morte immaturâ præventus regiminis sui anno 2. primâ die mensis Octobr. ab hac mortali, miserabilique peregrinatione ad Dominum migravit. Post cujus mortem postulante Conventu ejusdem loci Dominus Wolmarus Abbas prænominatus Hirsaugiens. de consilio fratrum suorum, anno regiminis sui XVI. qui fuit Dom. Nativit. MCXXXVII. Indict. Roman. XV. iterum misit alium Abbatem nomine Theodericum, virum religiosissimum, & magnæ prudentiæ, qui posteaquam præfuit annis V. plenus operibus bonis ad Dominum migravit 23. die mensis Martij, successorem relinquens ex suis Monachis unum nomine Gumpertum.

Ad Monasterium verò aliud Schvvarzach in Diœcesi Argentinensi, quod S. Pirminius Episcopus Meldensis, S. Mauri quondam discipulus, sicut in ejus vita legimus scriptum, primus favente Domino construxit, missus est de Conventu suo Hirsaugiens. Abbas multùm religiosus, prudens, pius, & devotus nomine Conradus, qui Monasticam in eodem loco disciplinam ad regulæ puritatem magnificè restauravit.

Ad eundem quoque locum postea destinatus est iterum de Conventu ipso Hirsaugiensi nomine Hildebertus cùm eruditione litterarum, tum vitæ merito illustris, atque famosus, qui reformationem dicti Monasterij à prædecessore suo introductam non solùm fideliter manutenuit, sed etiam numero personarum, ac plenitudine meritorum suo tempore multipliciter ampliavit.

Ad Monasterium quoque in Weingarten Constantiensis Diœcesis Abbas datus est ex Conventu Hirsaugiensi tempore Mannegoldi Abbatis circa annum Dominicæ Nativit. MCLX. Burchardus natione

Francus, genere nobilis, vitæ merito clarus, scientiâ, & eruditione scripturarum valde notabilis, qui secum assumptis fratribus optimis de Hirsaugia, locum vetustate labente in utroque statu ad pristinum decorem reformavit.

Ad idem quoque Monasterium in Weingarten post mortem Domini Burchardi alius de Conventu Hirsaugiensi datus est Abbas, nomine Diethmarus, vir genere clarus, patriâ Suevus, morum integritate perspicuus, eruditione divinarum scripturarum haud mediocriter exercitatus. Qui cùm esset in observantia regularis disciplinæ longo temporis intercursu peritissimus, introductam noviter ab antecessore suo reformationem fideliter in omnibus custodivit. Item ad eundem locum iterum postea de Hirsaugia missus est Abbas tertius nomine Megingos, vir in Monasticis institutionibus non mediocriter exercitatus, qui pijs, & sanctis prædecessorum cupiens inhærere vestigijs, se non solùm verbo subditis utilem, sed etiam boni operis exemplo cunctis studuit exhibere fructuosum.

Ad Monasterium Tbarissa juxta Moganum in Diœcesi Herbipolensi, quod 5. fermè à civitate Babenbergensi in descensu fluminis milliaribus distat, de cujus fundatione longè supra diximus, anno videlicet Harderardi Abbatis S. Aurelij, qui fuit Dom. Nativit. DCCCCV. de Conventu Hirsaugiens. datus est Abbas Rutgerus cum quibusdam Monachis optimè institutis, qui locum ædificijs ruinosum construendo restituit, & ad puritatem regulæ in utroque statu reformavit.

Ad Monasterium verò in Besselbron Augustensis Diœcesis Lupoldus Abbas cum sex Monachis de isto Cœnobio Hirsaugiensi missus est, vir tam in eruditione scripturarum illustris, quàm experientiâ rerum commendabilis, moribus nihilominùs, & vitæ merito valde reverendus, qui Monasterium sibi commissum in spiritualibus ad observantiam regulæ summa cum diligentia restituit, & in temporalium provisione notabiliter satis ampliavit.

Ad Monasterium Constantiensis Diœcesis, quod Brigantinum, vulgariter autem Bregenz nuncupamus, Gotfridus Abbas cum certis Monachis bonæ conversationis, & probatæ institutionis ex Hirsaugiensium congregatione missus est, qui eundem locum in utroque statu corrigens, ac reformans consuetudines regularis observantiæ, quas isthic didicit, ibidem laudabiliter plantavit.

Ad Monasterium S. Nazarij Mart. in Lorissa Moguntinæ Diœcesis, quod comes quidam Rheni, nomine Canker quondam temporibus Caroli Magni fundavit, in quo S. Ermenoldus, ut supra diximus, ad unius anni spatium Abbatiam tenuit, Abbas mittitur cum XX. Monachis de congregatione fratrũ Hirsaug. vir multùm venerabilis nomine Sighardus, qui recedentibus ejusdem loci Monachis, & vitæ Hirsaugiensium, qui venerant, rigorem ferre contemnentibus, ruinosa ædificia restituit, & magnam brevi multitudinem Monachorum congregavit, multas tamen injurias recedentium Monachorum priorum sustinuit, quibus regularis observantia gravis, & nimis odiosa fuit. Vidimus epistolas, & carmina plura per eos ad Heinricum V. in depravationem hujus sanctæ reformationis Hirsaug. missa, in quibus cùm ratione deficiant, mendacijs famam denigrare bonorum conantur. Ad

Ad Monasterium S. Ferrutij Mart. in Blidenstat Moguntinæ Diœcesis, quod à Carolo Magno dicunt esse fundatum, Abbas de Hirsaugia cum XII. Monachis missus est, vocabulo Heinricus, vir magnæ prudentiæ, & summæ religionis, qui locum in utroque statu quàm optimè reformavit, & multas Domino animas hominum acquisivit: nam sicuti ex veterum scriptis, & monimentis in eodem loco, dum ibidem aliquoties visitatoris fungeremur officio repertis probatum accepimus, à tempore memorati Abbatis Heinrici, tanta in illo Cœnobio regularis observantiæ districtio per multos viguit annos, ut Blidenstat carcer passim à cunctis diceretur Monachorum. Nam qui alibi videbantur incorrigibiles, ibi ad humilitatem compellebantur.

Ad Kornbach Cœnobium antiquissimum Metensis Diœcesis in Westrasia constructum à S. Pirminio Moldensi Episcopo, ac B. Mauri Abbatis quondam discipulo, temporibus Theoderici Regis Francorum missus est ex Hirsaugia Conradus Abbas cum XII. Monachis, qui locum illum penè vetustate collapsum, in utroque statu plenè reformavit, plantans inibi sanctam regularis disciplinæ observantiam, quam à præceptoribus suis reverendissimis in Hirsaugia vidit, & audivit.

Ad Monasterium S. Protomart. Stephani in civitate Herbipolensi, quod Adelbero S. quondam Episcopus erexerat, quemadmodum supra diximus, anno Monasterio S. Aurelij vacante LVI. datus est ex Monasterio Hirsaugiens. Berengerus Abbas, vir magnæ prudentiæ, & religionis, anno scilicet Domini Wolmari Abbatis XVII. Fuit autem Berengerus iste in ordine Abbatum S. Stephani tertius, & præfuit in omni religione, & modestia annis VIII. introducens observantiam monasticæ disciplinæ secundùm laudabiles consuetudines Patrum suorum Hirsaugiensium.

Ad eundem locum postea missus est anno Wolmari Abbatis XXXV. Reffoldus Abbas, & fuit quintus in ordine Abbatū illius loci: nam inter ipsum, & Berengerum, Abbas fuerat quartus nomine Rupoldus, qui non erat de Congregatione hujus Monasterij Hirsaugiens. Erat autem Reffoldus iste vir sanctus, & religiosissimus, patriâ Francus orientalis, eruditione scripturarum illustris, ac vitæ merito valde admirabilis, de quo suo tempore latiùs dicemus.

Ad Monasterium novæ civitatis vulgariter Nevvestat Herbipolensis Diœcesis, quod S. Burchardus primus Herbipolensium Episcopus olim temporibus Pipini Regis Francorum construxerat, datus est Abbas cum X. Monachis de Conventu Hirsaugiensi nomine Adelgerus, vir moribus, & disciplinâ spectabilis, divinarum scripturarum interpres, qui locum sibi commissum ad meliorem statum restituit, & Monachos ad puritatem regularis observantiæ reformavit.

Ad Monasterium B. Mariæ semper Virginis ad Eremitas Constanciensis Diœcesis, de cujus fundatione longè superiùs anno Sigeri Abbatis IV. qui fuit Dominicæ Nativitatis DCCCC. LV. mentionem fecimus, ex Congregatione Hirsaugiensi datus est Abbas, nomine Henricus cum nonnullis Monachis ad puritatem regulæ optimè institutis, qui locum in utroque statu magnificè reformavit, tempore videlicet Brunonis hujus Monasterij Abbatis XV.

Ad Monasterium, quod vulgari vocabulo nuncupatur Mon-

Francorũ primus fundavit, quemadmodum in libro gestorum ejus clarè invenitur scriptum, cujus Monachi nostris diebus perditâ similiter præsumptione sæculares facti ab ordine recesserunt) de Congregatione hujus Monasterij Hirsaug. Heinricus Abbas cum quibusdam Monachis destinatus est tempore Wolmari Abbatis, vir scripturarum eruditione spectabilis, & morum integritate reverendus, qui locum sibi commendatum in spiritualibus, & temporalibus plenè reformavit.

Ad Monasteriũ similiter Argentinens. Diœces. Moresmünster nuncupatum (quod prænominatus Præsul sanctissimus Piriminius B. Mauri quondam discipulus fundavit temporibus Theoderici Regis Francorum sicuti in vita ejusdem sæpiùs memorati Pontif. continetur) ex Hirsaugiensi missus est Abbas nomine Ruthardus, vir in omni conversatione regularis disciplinæ optimè instructus, anno Domini Wolmari Abbatis 14. qui Cœnobium sibi commissum, & bene rexit, & in utroque statu ad reformationis ordinem revocavit.

Ad Monasterium quoque Altha (quod sæpe nominatus beatissimus Præsul Pirminius, ut in ejus vita legimus, olim à fundamentis in partibus Bavariæ novum primus construxit, in quo, & sanctus Godehardus Hildeshemensis postea, ut dictum est supra Dominicæ Nativit. anno MXXI. Episcopus Monasticæ conversationis indumenta suscepit) missus est de Hirsaugiensi Congregatione Rupertus Abb. qui auxilio suorum regularem inibi observantiam plantavit, ipsumque locum pro viribus ad pristinum decorem reduxit.

Ad Monasterium Klingenmünster Spirensis Diœces. (quod ferunt à Dagoberto Rege Francorum quondam constructum, cujus Monachi nostris etiam temporibus ab ordine recesserunt Canonici facti sine regula viventes) ex Hirsaugia missus est anno Brunonis quarto Sigefridus Abbas, cum quibusdam fratribus in observantia regularis vitæ optimè institutis, qui locum in utroque statu reformaverunt.

Ad Monasterium S. Burchardi juxta Herbipolim (cujus Monachi simili præsumptione, & furiâ agitati, propriæ salutis immemores anno Domin. Nativit. MCCCCLIV. mensis Maij die 15. habitum professionis suæ monasticum abijcientes, ab ordine, quem voverant, recesserunt) missus est de Congregatione Hirsaug. fratrum Sigehardus Abbas, vir prudens, doctus, & venerandæ conversationis, qui suis laboribus, & industriâ Monasterium, cui præerat, optimè reformavit.

Ad Monasterium Hugshoffen in Diœcesi Argentinens. (cujus fundatorem ignoramus) de Congregatione Hirsaug. fratrum, missus est Conradus Abbas cum fratribus x. optimè institutis, qui locum ædificijs, & structuris necessarijs ampliavit, libros, & ornamenta Ecclesiastica pro viribus disposuit, proventus, & redditus auxit, & multiplicans numerum personarum Deo famulantium, regularis disciplinæ plantavit observantiam, quæ multo tempore duravit.

Ad Monasterium in Deckingen Augustensis Diœcesis missus est ex isto Cœnobio Hirsaug. sanctissimæ Congregationis Marquardus venerabilis Abbas vir multarum virtutum, humilitatis tamen, & charitatis præcipuè, ac divinarum studiosus amator scripturarum, qui verbo, & exemplo commissis sibi fratribus utiliter præfuit, & Monasticæ conversationis observantiã inibi plantavit.

 versa-

Ad Monaſterium S. Laurentij Mart. in Vraugia Herbipolenſis Diœceſis (quod beatus Otto Bambergenſis Epiſcopus fundavit, ut inferiùs ſuo loco dicemus) miſſus eſt Eckardus Abbas cum octo Monachis; qui erat vir non ſolùm in divinis ſcripturis, ſed etiam in ſæcularibus litteris egregiè doctus, de cujus ingenio, lucubrationibus, & ſanctiſſima converſatione ſuo loco inferiùs temporibus ſuis dicemus latiùs. Eſt autem Monaſterium illud Vraugienſe de fundatione S. Ottonis Epiſcopi Bambergenſis in Francia orientali ſitum, rebus quidē temporalibus non multùm abundans, ſed contemplationi ſatis conveniens, quod ferme ſex ab Herbipoli diſtat milliaribus, in quo venerabilis Eckardus Abbas primus inſtitutus, regularis obſervantiæ fundamenta firmiſſima locavit.

Ad Monaſterium imperiale SS. Petri, & Pauli Apoſtolorum in oppido Wiſenburg Spirenſis Diœceſis, quod ipſi fundatum à Dagoberto Rege Francorum aſſerunt, de Hirſaugia miſſus eſt Ludovicus Abbas cum quibuſdam fratribus temporibus Gebhardi Abbatis, qui eundem locum in utroque ſtatu magnificè reformavit. Iſte Ludovicus filius fuit comitis Adelberti de Engesheim qui Monachus factus in præfato Cœnobio Wiſenburgenſi, cujus Monachi jam à tramite regularis diſciplinæ non parum declinaverunt. Audiens igitur bonam famam S. Wilhelmi divino ſpiritu compunctus venit ad Hirſaugiam, & delectatus fratrum converſatione ſanctorum, denuò Monachus fieri cœpit, factáq; profeſſione regulari beatiſſimo Patri, ut moris erat, vitam in omni ſanctitate puram, & innocentem agere didicit. Unde creſcentibus vitæ meritis tandem prioris Monaſterij ſui Abbas factus eſt in ſalutem animarum multarum.

Ad Monaſterium in Alberſpach Conſtantienſ. Diœceſis de Congregatione fratrum Hirſaugienſium Abbas deſtinatus eſt Conradus, vir multarum virtutum in Chriſto, in ſcripturis divinis revolvendis quaſi continuus, & nihilominus in rebus domeſticis procurandis multùm laborioſus, qui Monaſticam diſciplinam, ſicuti à ſuis præceptoribus eam plenè didicerat, in eodem Monaſterio, quod in honorem ſanctiſſimi Legislatoris Noſtri Benedicti conſecratum eſt, ſummo, & laudabili ſtudio plantavit.

Ad eundem quoque locum poſtea miſſus eſt iterum alius valde venerandæ memoriæ Bertholdus, qui Prior fuerat aliquanto tempore apud S. Gregoriū in Richenbach, vir prudens, modeſtus, & religioſus, qui verbo, ſimul & exemplo paſtorem ſe Chriſti ſervorum ſemper utilem exhibere ſtuduit, & tam in Prioratu poſitus, quàm in Abbatia ordinatus, in utroque rerum ſtatu ſpirituali, & temporali providus extitit.

Ad Monaſterium in Ottenbüren, Auguſtenſis Diœceſis Abbas datus eſt de iſto venerabili Cœnobio Hirſaug. vir multùm venerabilis, nomine Wilhelmus, qui Præpoſitus fuerat Rotenſis, in ſpirituali converſatione non mediocriter exercitatus, & in diſponendis rebus temporalibus longâ conſuetudine probatus, & expertus. Hic ſuâ prudentiâ, & induſtriâ multa bona fecit Monaſterio ſibi commiſſo, auxit proventus, & redditus, plures fecit Monachos, obſervantiam confirmavit.

Ad Monaſterium Beinvviler in finibus Alſatiæ, ſub Biſuntinenſi Provincia conſtitutum, miſſi ſunt de Conventu Hirſaugienſium Mo-

nachorum fratres octo, quibus S. Wilhelmus Abbatem præfecit nomine Essonem valde venerabilem virum, qui multis annis apud S. Aurelium Cellerarij majoris gessit officium, ita ministrum cum Martha vitæ curans activæ, ut contemplativæ dulcedinem minimè intermitteret. Abbas autem factus in memorato Beinvvilarensi Monasterio, prioris vitæ sanctitatem non solùm non minuit, sed etiam auctam usque ad mortem conservavit. Obijt VI. cal. Januarij miraculis coruscans. Maxima quotidie multidudo hominum ad S. Abbatem Wilhelmũ in Hirsaugiam confluxit, ad serviendum Deo viventi, ut præ copia eorum Hirsaugia urbs quædam populosa magis videretur esse, quàm Cœnobium. Nam propter periculum excommunicationis Henrici regis quarti, Ecclesiam Romanam, & omnes cum ea sentientes graviter persequentis multi viri boni Deum timentes, Comites, Barones, milites, nobiles, & ignobiles, clerici, & laici, divites, & mediocres, qui animas suas à communione schismaticorum immaculatas custodire volebant, relictis castellis, domibus, & Ecclesijs suis, ad Monasterium hoc Hirsaugiense, quasi ad civitatem quandam refugij à facie persequentium schismaticorum declinantes, confugientésque venerant, quorum plures mutato habitu Monachi facti sunt, & plures in habitu pristino Deo, & Monachis sanctæ Congregationis usque ad mortem servierunt. Ex quorum eleemosynis Hirsaugia non parvum suæ præmotions incrementũ accepit.

Ad Monasterium quoque Ameneburg Adelmus Monachus hujus Cœnobij Hirsaug. Abbas cum octo fratribus missus est, vir in observantia regularis disciplinæ vigilantissimus, & tam in divinis scripturis, quàm in sæcularibus litteris omnifariam doctissimus, qui nonnulla fertur scripsisse opuscula, quibus nomen suum immortalitati consecravit, inter quæ præstat opus in Apocalypsin celeberrimmus, quod multâ subtilitate lucubratum in sex libros plenè distinxit. Scripsit varios sermones, & cantus in honorem Sanctorum, & Monasterium in utroque statu bene gubernavit.

Ad Murrhardt Cœnobium Herbipolens. Diœcesis à Ludovico Rege pio fundatum anno Dominic. Nativit. 816. Indict. Romanorum 9. sub honore sanctorum Martyrum Januarij, Simplicij, Faustini, ac Beatricis in vasta solitudine juxta fluviolum Murrha dictum, cujus primus Abbas fuit beatus Waldericus, qui priùs vitam ibidem duxerat eremiticam miraculis clarus, Wolmarus hujus Cœnobij Abb. pro reformatione misit, & instituit Fridericum Abbatem, cum certis Monachis sanctæ Congregationis suæ. Quo mortuo destinatus fuit & alius de Hirsaugia Abbas, cujus nomen ignoramus. De S. autem Walderico memorato Abbate Cœnobij Murrhardt primo ex veterum monumentis comperimus, quod breviter, ne pereat à memoria hominum, enarramus. Hic in eo loco, ubi nunc extra oppidum Murrhardt in colle parochialis situatur Ecclesia, ubi & sepultus jacet, vitam solitariam duxit, postea signis, & miraculis proditus, plures confluxerunt ad eum discipuli Deo in paupertate servientes. Quibus recognitis Ludovicus rex anno præscripto DCCCXVI. Murrhardt ei construxit Cœnobium, Waldericus pro confirmatione Romam mittitur, impetratísque, pro quibus venerat, Abbas ipse primus instituitur, & Presbyter ordinatur, de quo plura miracula narrantur.

Ad Monaſterium ſanctæ Crucis in Lympurg Spirenſis Diœceſis (quod Conradus olim Imperator ſecundus fundavit, ſicut diximus anno Monaſterio S. Aurelij vacante 32.) datus eſt ex Hirſaug. Conventu Abbas nomine Erchenbertus tempore Gebhardi Abb. qui S. Wilhelmo immediatè ſucceſſerat. Iſte Erchenbertus Abbas ad Monachatū ſuſcepit Rupertum virum doctum, & poſtea Lympurgenſem Abbatem, de quo inferiùs loco ſuo dicemus.

Ad Monaſterium S. Michaëlis Archangeli in Syncheim Spirenſis Diœceſis ex Hirſaugia datus eſt Abbas Godebaldus, vir prudens, & religioſus, qui Monaſticam diſciplinam ibidem laudabiliter inſtituit tempore Wolmari Abbatis. Et notandum, quòd olim Dagobertus Rex Francorum Ordinis noſtri Abbatiam fundavit inſignem apud S. Germanum extra muros civitatis Spirenſis. Joannes autem Epiſcopus Spirenſis, cui Abbas Gebhardus poſtea in pontificatu ſucceſſit, Monachos tranſtulit in Syncheim, & Canonicos, quos progenitores ſui Comites in Syncheim locaverant, in locum Monachorum S. Germani tranſpoſuit, quemadmodum inferiùs ſuo loco dicemus.

Ad Monaſterium S. Walpurgis in Diœceſi Argentinenſi non procul ab oppido Hagenavv (quod comes quidam dives, & potens de Montpelgard fundavit) miſſus eſt de Congregatione Hirſaug. fratrum Wolfframus Abbas cum XII. Monachis ſub Abbate Brunone, qui cùm eſſet vir moribus maturus, & religioſiſſimus, nec minùs in divinarum ſcripturarum ſtudio exercitatus, verbo, & exemplo multos ad Deum convertit, & vitam in eodem loco Monaſticam ſecundùm conſuetudines Patrum ſuorum laudabiliter inſtituit.

Ad Monaſterium, quod Lorch nuncupatur in Diœceſ. Auguſtenſi, cujus fundator, & dotator magnificus extitit Fridericus Dux Suevorum, pater Friderici poſtea Imperatoris primi, miſſi ſunt ex Hirſaug. Cœnobio Monachi XII. cum Abbate Herberto, qui regularis diſciplinæ obſervantiam, quam à S. Patribus didicerant, introducentes loco firmiter, & primi plantaverunt: (nomen hujus Abbatis invenire nequivimus.)

Ad Monaſterium B. MARIÆ ſemper Virginis in Schuttern Argent. Diœceſ. (quod S Pirminius Meldenſis Epiſcopus, & D. Mauri Abb. quondam diſcipulus, tempore Theoderici Regis Francorum circa Dom. Nativitatis ſexcenteſimum annum primus fundavit, & conſtruxit, ſicut in ejus vita continetur, quod etiam Otto Regis Anglorum filius poſtea Monachus ibidem factus ampliando inſtauravit, quemadmodum ſupra diximus, anno, Monaſterio S. Aurelij vacante, ſexto, Chriſti verò anno ſeptimo, & milleſimo) miſſus eſt de hoc Monaſterio Hirſaugienſi Joannes cognomento Widel cum certis Monachis, qui locum reformârunt, & ad obſervantiam regularis diſciplinæ laudabiliter reduxerunt. Joannes iſte primùm fuit Prior in Monaſterio Hirſaug. clauſtralis, deinde factus eſt Prior localis in Richenbach. poſtremò ſub Blaſio Abbate felicis memoriæ circa annum Dom. Nativit. MCCCCLXXXII. Abbas ad præfatum Cœnobium mittitur, vir conſilio prudens, & activus in omnibus, ſimul & honeſtæ converſationis.

Deniq; ſicut ex monumentis veterū invenimus, fuerunt & alij complures viri excellentiſſimi tam eruditione ſcripturarum, quàm ſanctimonia

monia vitæ spectabiles ad diversa ordinis nostri Cœnobia per intervalla temporum destinati Abbates, Priores, Institutores, Reformatores ex hoc præclaro Monasterio Hirsaugiensi, quorum recensere memoriam singulatim non possumus, qui nomina, simul & tempora non satis clarè tenemus. Mutant enim tempora mores, nec inest cura omnibus bene gesta virorum scriptis ad notitiam deducere posteritatis, sed præmissis per longam necessariò digressionem his, quos diximus, nunc ad historiam revertamur.

MLXXXVI.

Anno S. Wilhelmi Abbatis XVII. Heinricus Imperat. magno suorum collecto exercitu Saxoniam ingreditur, & patriam undique devastat, spoliat, incendit, & depopulatur, nec tamen illâ vice Saxones ad deditionem sui potuit compellere, sed prædâ subductâ, & Provinciâ crudeliter vastatâ in sua revertitur. Eodem anno civitas Francorum Herbipolis in odium Imperatoris Heinrici à Suevis, & Saxonibus durâ satis obsidione circumvallata est. Quo audito Imperator Heinricus ad liberandam civitatem copiosum tam peditum, quàm equitum congregavit exercitum, pugnâque juxta villam Bleichfeld atrocissimè commissâ, Hermannus, quem Sueviæ Saxones Regem constituerant, campum obtinuit, & Regem Heinricum inde fugavit. Mox iterum ad obsidionem urbis reversi tandem post multos, & varios insultus capta est civitas, Adelbero Episcopus, qui diutiùs exulerat, introducitur fugato Meginhardo, quem Heinricus subordinari fecerat, ut supra diximus: relicto cum Adelberone præsidio, unusquisque ad sua revertitur. Sed post dies paucos, hostibus ad sua reversis, Imperator cum magno suorum exercitu ad obsidionem urbis revertitur, captâque civitate Herbipolensi, Episcopus Adelbero cum suis repellitur, & Meginhardus iterum in pontificali urbis cathedra potenter locatur. Herbipolis obsidetur à Suevis. Adelbero Episcopus Herbipoli capta expellitur.

Anno prænotato Marianus Scotus nostri Ordinis Monachus, & pro Christi amore apud Moguntiam inclusus, de ejus vita, moribus, ingenio, & lucubrationibus anno Monasterij S. Aurelij vacantis 62. moritur anno ætatis suæ 58. Moguntiæ in majori Ecclesia S. Martini sepultus, non sine opinione sanctitatis, qui spiritum habuit prophetiæ. His temporibus claruit Bruno de Colonia, vir doctus, & sanctus, qui Magister scholarum Parisijs extitit, & plures in divinis scripturis discipulos doctos, & insignes suâ institutione publicâ erudivit. Hic ordinem Monachorum primus instituit, qui Carthusiensis, à loco principij, vocabulum accepit. Canonicus erat Ecclesiæ Remensis in Gallia, & Rector sicut dictum est, scholæ Parisiensis, qui divino spiritu miraculosè compunctus eremum Carthusiæ in Diœcesi Gratianopolitana cum alijs quatuor Clericis, & duobus laicis remotam ab hominibus petijt, & omnia, quæ labentis sunt mundi, pro Christi nomine contempsit. Hujus S. Ordinis promotor studiosissimus, & cooperator singularis S. Hugo Gratianopolitanus Episcopus extitit, qui habitum ejusdem fraternitatis de manu Brunonis memorati humiliter postea accepit. Ord. Carthusiensis initium.

MLXXXVII.

Anno S. Wilhelmi Abbatis XVIII. Victor Papa tertius ex Abbate Monasterij Cassinensis ordinis nostri, vir sanctissimæ conversationis, & magni Victor ex Abbate fit Papa.

gni apud Deum meriti, diſſenteriâ ſolutus moritur, cujus anima in cælis cum Angelis ſine fine beata lætatur. Sunt, qui ſcribunt illum inſidijs Wigberti Ravennatis Antipapæ, vel ſuorum interijſſe, hauſto in ſacro calice neſcienter veneno, quod miniſter pecuniâ corruptus impoſuit. Huic in ſummo Pontificatu im̃ediatè ſucceſſit Odo Cluniacenſis Abbas, ſed tunc Epiſcopus Hoſtienſis noſtri ordinis, & dictus eſt Urbanus ſecundus, præfuitque annis tredecim, & menſibus quatuor. Alij ſcribunt, & veriùs, quòd non fuerit Abbas, ſed primò Clericus Remenſis, poſtea Monachus Cluniacenſis, deinde Prior Clauſtralis, poſtea Epiſcop. & poſtremò Papa. Vir quidem doctrinâ, & ſanctitate præcipuus, qui verbo, & opere, ſimul ac ſcriptis contra inſultus hæreticorum fortiter defenſavit Eccleſiam, multáque ſcripſit, atque ſtatuit ad utilitatem communem.

Urbanus ex Monacho fit Papa II.

Anno etiam prænotato Hermannus, quem Suevi, & Saxones contra Heinricum in Regem conſtituerant, videns ſe prævalere non poſſe, falſo Regis nomine depoſito, gratiam ejus poſtulans obtinuit, atque permiſſus redire ad propria, non poſt multos dies, in cujuſdam obſidione oppiduli, dum nimis incautè aditum exploraret murorum, interijt. Eodem quoque anno Bertha Imperatrix mater Conradi Regis moritur, & Moguntiæ ſepelitur. Cujus corpus tamen poſtmodùm jubente Imper. Heinrico exhumatum ad civitatem Spirenſem deportatum eſt, & in majore Eccleſia B. MARIÆ in Capella Regum reconditum.

Hermannus Regis nomen depoſuit.

Anno etiam prænotato S. Theogerus Monachus hujus Cœnobij Hirſaugienſis (poſtea Metenſis Epiſcopus) imperante B. Wilhelmo factus eſt tertius in ordine Abbas Monaſterij S. Georgij in nigra ſylva, de cujus fundatione paulò ante fecimus mentionem, præfuitque in regimine Abbatialis dignitatis ſtrenuè annis ferme XXVIII. vir ſanctus, & magnæ in ſcripturis ſanctis doctrinæ, & eruditionis. Oriundus fuit ex Francia orientali, quam alio nomine Teutonicam vocaverunt antiqui, parentibus humili propagine ſatis, qui cùm puer eſſet ingenio docilis, & animam cum Salomone ſortitus bonam, more ſuorum ad litteras ponitur, & ſub magiſterio cujuſdam Manegoldi præfecti ſcholarum in Alſatiæ Provincia, viri non ſolùm doctiſſimi, ſed etiam morum ſinceritate integerrimi (qui Chriſtianus rectè dicebatur, & erat Philoſophus) optimè inſtitutus, in brevi doctus in omni genere ſcientiarum evaſit. In omnibus namque artium liberalium diſciplinis egregiè fuit peritus, & in muſica ſingulari exercitatione conſummatus. Nam factus poſtea in Hirſaugia Monachus, librum ſcripſit de muſica non ſolùm utilem, ſed etiam valde inſtructum, & elegantem. In Pſalterium etiam breves quidem, ſed utiles, & pulchros commentarios edidit, quibus ingenij ſui vires manifeſtiùs oſtendit. Epiſtolas etiam plures, & ornatas ſcripſit ad diverſos, & ſermones varios, ſive homilias ad Monachos. Poſtea verò quàm diutiùs cum prænominato præceptore ſuo fuiſſet obverſatus, & in omni varietate ſcripturarum, ſimul & morum venuſtate optimè inſtructus, abeundi licentiam ad ſuos obtinuit, quos non mediocriter ſuâ eruditione lætificavit. Qui Canonicus factus in Eccleſia S. Martyris Cyriaci novæ domûs juxta Moguntiam omni tempore juſtum, prudentem, ac moderatum ſe in cunctis exhibuit, & exemplar totius modeſtiæ, & honeſtatis fuit. Et quia, ſicut diximus, in omni genere ſcientiarum doctiſſimus

ctissimus extitit, docendi munus ei à Præposito Ecclesiæ memoratæ commissum fuit. Ad cujus magisterium quotidie plures docendi conveneruntt, quos ille summâ diligentiâ non solùm in divinis scripturis, sed etiam in sæcularibus litteris ad plenum instruebat. Deinde post annos aliquot negotium habens familiare ad S. Abbatem Wilhelmum pro consilio venit in Hirsaugiam, nihil minus, quàm Monachus fieri cogitans. Verùm ad sermones sanctissimi Patris tandem compunctus, & divinâ miseratione præventus inter audiendam Missam viro Dei celebrante, pro ipsóque orante, cùm jam esset abiturus, subitò mutavit consilium, & votum assumpsit Monachorum. Contemptis itaque mundi honoribus, & vanitatibus cunctis pro Christi amore Monachus factus est, & futuræ sanctitatis probatum mox dedit indicium, maximâ solicitudine vigilans in timore Domini, nihil plus appetijt nisi quomodo illi placeret, cui se probavit. Unde brevi tempore in omni genere virtutum perfectus emicuit, & quidquid Monasticæ conversationis mandat institutio, diligenter custodivit. Abbati suo tantâ se humilitate prostravit, ut nullum illius quantumlibet leve, vel arduum, etiam in minimo præteriret imperium. Quod ubi S.P. Wilhelmus diutinâ, diligentiq; examinatione probavit, eum, ut par erat, pro vitæ merito amare præ cæteris familiariùs cœpit, ac suis illum, seniorúmque crebriùs adhibere consilijs, & alloquijs. Considerans autem beatissimus Abbas Wilhelmus Theogerum in omni varietate scripturarũ esse peritum, ipsi, & cuidam alteri Monacho æquè doctissimo, qui Haymo fuerat nominatus de quo postea dicemus, id injunxit officij, ut in omnibus divinæ historiæ libris, ac in toto novi, veterísque Testamenti corpore, quicquid vitio scriptorum inveniretur vel corruptum, vel depravatum corrigerent, & ad veritatis regulam per distinctiones, & subdivisiones, punctuando emendarent. Quod viri Abbatis imperium humiliter exequentes, totam utriusque Testamenti paginam emendàrunt, cujus necessariæ, & ingeniosæ correctionis exemplaria in Bibliotheca Hirsaugiensis Cœnobij usque hodie servatur. Post hæc de die proficiens in diem, & semper in timore Domini succrescens, omnibus exemplar cœpit esse virtutum, & qui ad conversationem cum novissimis venerat, inter proficientes primus stabat. Quem divus Pater Wilhelmus adhuc Diaconum Priorem cellæ sancti Georgij in Reichenbach constituit, & ejus prudentiæ utriusque statûs regimen commisit, qui verbo, simul & exemplo bonorum se operum sectatorem in omnibus semper exhibuit, & à tramite regularis observantiæ, quam à S. præceptore acceperat, in nullo unquam declinavit. Qui dum aliquanto tempore injuncto sibi fungeretur officio, volens illud S. Abbas arctiùs ministerio vincire divino, Presbyterum fecit ordinari, quem dignis etiam multis credidit jure digniorem. Factus deinde Abbas in prænominato Monasterio S. Georgij Martyris in nigra sylva, Constantiensis Diœcesis, quod necdum sufficienter ad omnes necessarias Monachis officinas, & structuras videbatur consummatum, magno egit studio, ut optatum reciperet complementum. Et primò quidem regularis disciplinæ observantiam ibidem instituit; deinde ad consumationem Ecclesiæ, & totius Monasterij non minus studij, quàm laboris impendit. Et quamvis de externis ob inopiam loci multum cogeretur esse solicitus,

Theogerus fit Prior in Reichenbach.

Theogerus fit Abbas S. Georgij.

nunquam tamen ab interiorum contemplatione fuit otiosus, sed sicut fraternæ charitati providentiæ curam exhibuit, ita nihil, quod ad Deum pertinet, neglexit. Et sicut internorum curam exteriorũ occupatione non minuit, sic externorum providentiá internorũ solicitudine non reliquit. Successu dein temporis posteaquam Cœnobium S. Georgij sibi commissum in utroque statu, Dño largiente, prudenter instituit, & confirmavit, ut multis prodesse posset, animũ in timore Dñi fundatum ad majora quotidie extendit studia pietatis: nam plura Monasteria tam Monialium, quàm Monachorum, nova instituit, & vetustate collapsa restauravit. Imprimis namque D. Patris Wilhelmi exemplo animarum zelum habens indefessum, Monasterium virorum in Castello Luckesheim à fundamentis novum condidit, quod suo, & Successorum suorum imperio perpetuo subjecit. Hoc videlicet castrum Luckesheim, Wolmarus Gallicæ gentis comes, de magnis periculis inimicorum suorum precibus S. Theogeri liberatus, pro gratiarum áctione Monasterio divi Martyris Georgij spontaneâ voluntate contulit, & ut in Cœnobium Dei commutaretur servorum instantissimè rogavit. Monasterio itaque consummato in eodem loco, ubi prius steterat castrum, salutis animarum studiosissimus inquisitor Theogerus, Monachos de suo Cœnobio imposuit, quibus Priorem sanctum, & religiosum dedit. Comes autem Wolmarus, qui castrum illud omnipotenti contulit, triduo ante mortem vocato S. Patre, monasticum ab eo habitum suscepit, munitusque ex more fidelium Sacramentis Ecclesiasticis, in Domino quievit. Qui Monachus cum Monahis in eodem Monasterio sepultus, futurum resurrectionis diem expectat.

Theogerus Monaster. virorum construxit.

Aliud S. Theogerus Cœnobium construxit Monialium in latere montis, qui milliaribus ferme quinque à Monasterio S. Georgij distat, in quo centum circiter sanctimoniales sub regula Ss. P. N. Benedicti Domino famulantes congregavit. Quæ contemptu sæculi fuère sublimes, justitiæ meritis gloriosæ, in candore niveæ castitatis præclaræ, & in Dei amore venerabiles: horis canonicis ad persolvendum divinæ laudis officiũ pariter in Ecclesia confluebant, & Dei operi nihil præponebant, nullam esse licebat in Monasterio, quæ non de Psalmis, aut alijs scripturis quotidie aliquid disceret. Inde omnes pene latini sermonis habebant notitiam, & quidquid legebatur, intelligebant, quod non parùm ad internæ compunctionis gratiam videtur conducere. Diebus festis orationi vacabant omnes, aut lectioni, nec quicquam operis perituri emolumenti tractare consueverunt. Alijs verò diebus manuum instabant operi distributo. Unus omnium habitus, unus cibus, & potus, unus juxta regulam vivendi modus, victu, & amictu exceptis, nulli quicquam habere licuit, earum à viris tanta separatio fuit, ut Monasterium quæ semel fuisset ingressa, nullatenus unquam exiret. Quibus venerabilis Pater viros sanctos, & boni testimonij Magistros præposuit, de quorum maturitate, & constantia securus fuit. Ipse namque, ut sollicitus pastor, eas aliquoties in anno visitare consuevit, annuntians eis verbum sanctæ prædicationis, singularúmque conscientias sollicitâ inquisitione discutiens.

Centum Moniales sine proprio viventes.

In prænominato Cœnobio monialis una fuit cùm primis ad ordinem à sancto P. Theogero suscepta, nomine Beatrix, multis virtutibus clara, in cujus transitu voces cantantium auditæ sunt Angelorum, melodiâ suavissimâ

Beatrix virgo clara virtutibus.

vissimâ hanc de virginibus Antiphonam: Veni electa mea, & ponam in in te thronum meum, quia concupivit rex speciem tuam. Exhumata post septennium adhuc integrum corpus ejus, & sine corruptione apparuit, odorem spargens supra modum humanæ conditionis, vel consuetudinis suavissimum.

Aliud Cœnobium erat Sanctimonialium in honore D. Marci Evangelistæ ab antea constructum, sed inops, exiguum, & imperfectum, quod S. Theogerus ita muris, ædificijs, & possessionibus ampliavit, ut brevi non minus, quàm centum similiter in eo Sanctimoniales congregaverit fæminas, Domino nostro Jesu Christo in vera pietate mentis, & corporis sine intermissione jugiter famulantes, nec solùm populares, sed & procerum utriusq; sexûs multi splendidis opibus pro Christi amore contemptis, Theogeri se Magisterio humilimè subjecerunt, plures nobilium è numero filios ei suos, & filias in timore Domini tradidêre nutriendos, ad serviendum sub Regula S. P. Benedicti omni tempore Deo viventi in sæcula sæculorum. Cœnobiū Marci restauratur.

Tanta multitudo ad S. Theogerum Abbatem Deo cupiens sub ejus Magisterio famulari confluxit, ut in spatio decem annorum, vel duodecim, Monachorum, & Monialium animas non minus septingentas suscepit procurandas, de quorum vita, & institutione miranda narrantur. Ex his multi tam in vita, quàm post mortem infinitis coruscaverunt miraculis. Alij revelationibus edocti divinis futura prædixêre mortalibus, nonnulli per spiritum, & diem prænunciaverunt obitûs sui, & horam. Gaude felix Hirsaugia, fons Religionis antiquæ, quoniam ex te non quatuor modò, sed centum ferme manârunt flumina, quæ Germaniam pene totam suis imbribus, & cœlestibus doctrinis impleverunt. S. Theogerus DCC. Monachos, & Moniales sub sua cura habuit.

Ad Ottenbüren Monasterium Augustensis Diœcesis beatus Abbas Theogerus, (post mortem Abbatis Wilhelmi, quem D. P. Hirsaugiensis Princeps S. Wilhelmus cum Monachis ad reformationem loci quondam illuc posuerat) venerabilem virum nomine Rupertum sanctitate, & gratiâ plenum Monachis desolatis præfecit Abbatem, qui verbo, & exemplo viam Domini in veritate subditis ostendit. Rupertum dedit in Otenbüren Abbatem.

Ad Monasterium Hugshofen Argentinensis Diœcesis post Conradum à S. Wilhelmo de Hirsaugia missum, sicut diximus, cum decem Monachis, beatus Theogerus Abbatem valde religiosum, & sanctum de suis discipulis unum constituit, cujus nomen scriptor vitæ ejusdem sancti, si rectè memini, non expressit. Tanta fuit inter Patrem, & filium pacis concordia, ut quod ille felici auspicio inchoâsset, iste consumare, & perficere pro honore JESU Christi non dubitaret.

Abbatem quoque Cœnobij S. Udalrici Præsulis in civitate Augustensi, qui arctioris vitæ desiderio deserens Abbatiam suam beati se Theogeri magisterio humiliter subjecit, petente urbis Episcopo, & omni Clero, adjunctis illi nonnullis Monachis in timore Domini fundatis, honorificè ad Augustam remisit, per quem regularis vitæ observantiam in eodem Cœnobio diu collapsam ad pristinum statum revocavit.

Alius est magnæ doctrinæ vir nec infimæ sanctitatis curam pastoralem, cui præerat, postponens, ad Monasterium S. Georgij se contulit, & D. Patris Theogeri magisterio humiliter subjecit, qui posteaquam sub

regulari disciplina in timore Domini optimè convaluit, Abbas insignis Monasterij Admontensis in partibus Austriæ Præceptoris imperio constitutus fuit, & observantiam, quam sub magistro Religionis didicit, non verbis tantùm, sed & operibus demonstravit. Denique & alia nonnulla ordinis nostri Monasteria negligentiâ Prælatorum, aut malitiâ temporum, aut nimiâ vetustate pene collapsa per suos labores, industriam, & continuum studium restituit, & in utroque statu funditùs reformavit. Fuit enim vir multarum in Christo virtutum, per quem Deus omnipotens plura mortalibus ostendit miracula, quorum aliqua in opusculo, quod in duobus libris de vita ejus quidam Monachus ad imperiū Erbonis Pruvoningensis Cœnobij Abbatis comprehendit, luculenter inserta habentur. Per annos enim xxx. quibus Cœnobio S. Georgij Abbas præfuit, multa pro Dei honore bona, & monastici ordinis perfectione fecit.

Tandem sub Heinrico Rege quinto anno Domin. Nativit. MCXVII. cùm Ecclesia Catholica excommunicati Regis persecutione gravissimè conturbaretur, & multi largitione munerum ad Episcopatus, & Abbatias sibi apud Regem pararent ingressum, Albero quidam sanguine clarus, sed moribus, & conversatione turpis, & nimiùm incompositus, Metensis Ecclesiæ Pontificatum, quem à seniore Heinrico simoniacè comparaverat, per annos XIV. miserabiliter occupabat. Qui cum oves Christi non tam pascere contemneret, quàm opprimeret, Rom. Pontificis auctoritate deponitur, & B. Theogerus dicti Monasterij S. Georgij M. in nigra sylva Abbas, ab his qui Romanam sequebantur Ecclesiam in præsulem Ecclesiæ Metensis unanimi consensu, licet procul absens eligitur. Qui posteaquam diu reluctans, & multis excusationibus se defendens electioni nollet præbere consensum, tandem auctoritate Cunonis Prænestini Episcopi Cardinalis, & Rom. Pont. Legati sub pœna excommunicationis ad consentiendum per obedientiam compellitur, & in Cœnobio Corbejensi Saxoniæ in die, quem octava beatorum Apostolorum Petri, & Pauli fecit solemnem deducentibus eum duobus Archiepiscopis Magdeburgensi videlicet, ac Salzburgensi, ab eodem Legato Sedis Apostolicæ ordinatur. Episcopali benedictione, sive consecratione susceptâ, beatissimus Præsul Christi Theogerus post multa periculis plena hinc & inde viarum itinera jussu Legati ad civitatem Metensem tandem proficiscitur, sed à civibus cum injurijs refutatur, quorum major pars Regem sequebatur excommunicatum, & ob id Rom. Pontificis contempsit imperium. Repulsus igitur vir sanctus à Metensibus, ad Monasterium revertitur, sed iterum post IV. menses à Legato in Galliā ad consilium evocatur, sed nec tunc quidem à civibus admittitur, qui partes Alberonis impij sequebantur.

S.Theoger. Corbeiæ Saxoniæ ordinatur Episcopus.

Interea Calixtus Papa II. qui Gelasio successerat, venit in Galliam, habens in comitatu suo memoratum Prænestinum Episcopum, & alios Cardinales multos, qui convocatis Galliæ Episcopis in civitate Rhemorum celebravit consilium, in quo S. Præsulis Theogeri electionem, & ordinationem cunctis assistentibus denuò confirmavit, ipsum Dei virum, quia consilio præsens interfuit, ut se murum pro Domo Dei opponere non cessaret, multimodâ consolatione roboravit. Consilio Rhemensi tandem soluto Rom. Pontific. Calixtus, secum ducens beatum

tum Theogerum Episcopum Antisiodorensem petijt, & ibi Nativitatem Domini cum suis Cardinalibus celebravit. Ab Antisiodoro Papa Calixtus ad Cluniacense divertit Cœnobium, secum ducens Theogerum venerabilem Episcopum, quem Pontinus Abbas summæ cum exultationis gaudio suscipiens, omne, quod potuit, humanitatis officium per se, & suos, ut vero Dei famulo, exhibuit. Calixto Papa cum suis à Cluniaco discedente, S. Præsul Theogerus in eodem loco pauper, & exul, Pontio Abbate petente remansit quatuor mensibus, tempus omne in contemplatione divinorum, & oratione consumens. Quarto jam mense ibidem exacto S. Senem febris mortalis invasit, quâ nimiùm invalescente, homo Dei lætus mortem exspectans, præmunitúsque dominicis Sacramentis juxta sanctæ consuetudinem Ecclesiæ tertio Kalendarum Maij, hoc est penultimâ die Mensis Aprilis ad Dominum JESUM Christum, quem toto corde amaverat, transivit, anno Pontificatûs sui tertio non completo, anno videlicet Dominicæ Nativitatis. MCXIX. Indict. Rom. XII. Sepultus est in Ecclesiâ S. Petri Cluniacensis Monasterij ad plagam septendrionalem juxta parietem templi, ad cujus sepulchrum multa deinceps sunt cælitùs visa miracula, de quibus scribere isthìc nihil propositum. S. Theoger. Episcopus moritur.

In Abbatia Monasterij S. Georgij Martyris B. Theogero ad Apicem Pontificatûs sublimato Wernerus Monachus, & discipulus ejus successit, vir & ipse cùm eruditione scripturarum, tum morum integritate religiosissimus, qui regularis vitæ observantiam, quam à Præceptore sanctissimo didicit, & in se, & insubditis, omni tempore studiosissimè custodivit, unde post multa pietatis studia, non sine opinione sanctitatis ad Dominum migravit. Wernerus Abb. S. Georgij.

MLXXXVIII.

Anno S. Wilhelmi S. Abbatis XIX. Indict. Rom. XI. in die S. Thomæ Apostoli, hoc est 21. die mensis Decembris consecrata est Ecclesia Monasterij Cambergensis ordinis nostri cum capellis, & altaribus quatuordecim ab Adelberone Herbipolensis Ecclesiæ Reverendissimo Episcopo in honore S. Nicolai Myreorum quondam Pontificis. Quod Monasterium Burghardus comes de Rotenburg à novo construere cœpit anno Wilhelmi Abbatis X. & in novem annis Domino cooperante perfecit, multísque possessionibus locupletavit. Ad quod fundatore postulante beatissimus P. Wilhelmus de Conventu suo isto Hirsaugiensi, ut supra diximus, Monachos optimæ institutionis duodecim misit, quibus Guntherum valde religiosum, & sanctum virum Abbatem præposuit, qui commissum sibi pastoralis curæ officium diligentissimè prosequens, magnam multitudinem Deo servientium Monachorum brevi tempore in eodem loco congregavit. Hujus Cœnobij Monachi tandem novissimis diebus nostris præsuadentem intus diabolum secuti, ab ordine sancto, quem professi fuerunt, recesserunt, sine regula cupientes vivere, facti sunt nomine, & conversatione Canonici sæculares. Monachi primi ad Camberg de Hirsaugia missi.

Heinricus autem comes frater memorati comitis Burghardi partem hæreditatis suæ cum esset junior sibi vendicans, duxit uxorem nomine Getam, & multis annis fuit Ecclesiarum Herbipolensis, Cambergensis, & in Orengevv fidelis, & strenuus Advocatus; postea factus est Dux, cum liberos non haberet, posuit & suæ cooperationis lapidem fundamentum

mentum domûs Domini, & construxit Ecclesiam S. Ægidij in minore Camberg, quatuor in ea constituens altaria. Dedit nihilominus S. Nicolao, & Monasterio præfato Cambergensi subscripta oppida, & villas, videlicet: Rotenburg, Küenburg, Villam Gebsedel, Vischbach, Sulzdorff, Otterbach, Thulheim, & Markartershoffen.

Bugg Halberstadensis Episcopus occiditur.

Anno prænotato Buggo Halberstadensis Ecclesiæ Episcopus, apud Goslariam in tumultu occiditur non sine suspicione insidiarum Heinrici. Eodem quoque anno Wezil Archiepiscopus Moguntinus moritur: vir in omni genere scripturarum doctissimus, & singulari eloquentiâ facundus anno Pontificatûs sui quinto incompleto; cui Ruthardus in Archiepiscopatu succedens, præfuit annis XXI. non sine multis persecutionibus Heinrici Regis IV. nam anno Pontificatûs sui octavo, per ipsum Regem excommunicatum, de civitate Moguntinâ, & partibus Rheni expellitur, & novem annis in Thuringia commoratur, & postea per Heinricum V. sedi propriæ restituitur.

Ruthardus fit Archiep. Moguntin.

Eodem anno Meginhardus contra Adelberonem Herbipolensis subordinatus Episcopus moritur, in cujus locum ipso Adelberone adhuc vivente, & apud suos, ut ita dicamus, exulante, Einhardus promotione Regis Heinrici ordinatus est, & occupavit Herbipolensem Ecclesiam annis quindecim, mensibus octo, diebus tribus.

Meginhar. Episcopus moritur.

Hoc ipso anno civitas Augustensis Suevorum insidijs, & machinatione, cooperantibus ad hoc Saxonibus in Cœna Domini nostri Jesu Christi denuo capitur; & feriâ 2. post Pascha ab eisdem destruitur; quam se retinere diu contra potentiam Imperatoris desperabant. Sigefridus Episcopus ejusdem urbis captivus abducitur, & in custodia detinetur. Vingoldus autem invasor ejusdem Ecclesiæ in brevi moritur.

Augusta capitur, & destruitur.

Anno etiam prænotato Heinricus Imperator exercitum validum duxit in Italiam, & omnes Antipapæ suo Wigberto contrarios, quantâ potuit sævitiâ, & crudelitate persecutus est. Florentinus Urbani Papæ mandata sequentes, durâ satis obsidione vallavit; sed imperare non potuit. O tempora! O mores! Romæ in cathedra S. Petri Wigbertus sedebat idolum, & verus Christi Vicarius nullum manendi locum poterat invenire tutum, eò quòd pestilentes totum occupaverat mundum. His temporibus claruerunt in hoc Monasterio Hirsaugiensi sub magisterio beatissimi P. Wilhelmi plures Monachi præclari, & insignes, quorum aliqui fuerunt in omni genere scripturarum doctissimi, quidam sanctitatis merito gloriosi, nonnulli scientiâ scripturarum, simul ac vitæ merito coram Deo, & hominibus consummati: inter quos primus nobis cum laude memorandus occurrit Monachus ille venerandus, nomine Adelbertus, qui per annos aliquot sub D. Abbate Wilhelmo Prioris strenuè gessit officium. Erat sanè vir omnium virtutũ ornatu decorus, vitæ sanctimoniâ paternæ traditionis auditor, custos, & æmulator studiosissimus; qui etsi debilis corpore, mente tamen, & fervore spiritûs multis fortior fortissimis incessit. Nam ejus conversatio sanctitatis, & modestiæ plena cunctis monasticæ puritatis, & integritatis præbebat exemplum, in cujus mente semper Christi flagrabat dilectio, in ore laudis oratio, in moribus summa religio. Unde quicunque illius visâ conversatione sanctior non evasit, procul dubio sanctus numquam fuit. Tandem peregrinationis suæ stadio consummato feliciter migravit ad Dominum,

Adelbertus Prior Hirsaugiæ sanctus.

factus

factus concivis Angelorum. Post cujus felicem transitum S. P. Wilhelmus Priorem in ejus locum constituit Monachum quendam venerabilem nomine Theodoricum, virum sapientiâ, & eruditione scripturarum illustrem, nec minus vitæ merito sanctum, quàm scientiæ studio eruditum. Hunc P. Sanctus postea misit Abbatem, sicut antehac supra diximus, ad Monasterium Petri domus in Constantia, ubi gregem Domini curæ suæ commissum in innocentia cordis sui omni tempore laudabiliter gubernavit. In cujus locum vir Domini Wilhelmus Priorem ordinavit Monachum quemdam nomine Ottonem, virum ætate provectum, moribus, & conversatione maturum, & cunctis fratribus summo dilectionis affectu reverendum, qui per paucos quidem menses Prior, per plures verò annos major Monasterij Cellerarius fuit. Erat in disponendis, ordinandísque rebus domesticis, ac temporalibus vir magnæ providentiæ, & peritiæ singularis, quo externa prudenter disponente, S. P. animarum profectui liberiùs omni tempore poterat esse intentus: qui etsi ratione officij curæ domesticæ cum sancta Christi hospite solicitus esse cogeretur erga plurima, spirituale tamen Mariæ contemplantis otium non contempsit; quin ita potiùs curabat transitoria, ut nunquam à contemplationis internæ dulcedine recederet. Post hunc S. P. Wilhelmus Priorem constituit Gebhardũ, virum genere nobilem, moribus, & conversatione religiosum, in rebus non minùs experientiâ agendis, quàm naturâ providum, & valde memorabilem. Hic deinceps mansit Prior usque ad obitũ S. P. Wilhelmi, quo mortuo illi mox in Abbatia successit, & postremò in Episcopum Spirensis Ecclesiæ sublimatus fuit, de quo post hæc suo loco plenius dicemus.

Otto Prior, & Cellerarius Hirsaugiensis.

Gebhardus Monachus fit Prior.

MLXXXIX.

Anno S. Wilhelmi Abbatis xx. Segevvinus Archiepiscop. Coloniensis moritur, cui Hermannus ejus nominis tertius, qui & cognomento Dives, successit, vir magnus, & inclytus. Eodem quoque anno mortuus est Otto Episcopus Ratisponensis, pro quo Gebhardus adolescens promotione Heinrici Imperatoris constituitur. Post mortem Diethmari Wormatiensis Episcopi, obijt anno S. Wilhelmi Abbatis xvi. successerat ei in Pontificatu ejusdem Eppo quidam, de quo mira narrantur, & multis annis præfuit.

Hermannus fit Archiepiscopus Coloniens.

Anno etiam prænotato Heinricus Imperator secundas nuptias celebravit apud Coloniam, quandam Udonis Marchionis Viduam nomine Praxedem, Roschorum Regis filiam, ducens in uxorem, de qua genuit filium nomine suo appellatum Heinricum v. postea Regem, & filiam vocabulo Agnetem, de quibus suo loco dicetur.

A Colonia profectus ad Aquas Grani cum principibus suis, Conradum filium suum ex priore natum uxore, in Regem coronari fecit, quem tamen postea repudiavit, juniorem filium ex Praxede secunda uxore natum pro eo, sicut dicemus, tempore suo Regem constituens. Eodem mox anno Heinricus Imperator congregato non parvo suorum exercitu, oppidum quoddam Marchionis Egberti fortissimum in Thoringiâ positum, Gliche dictum, obsedit. In Vigilia autem Natalis Domini, quò scilicet die Dominicâ, cum magna pars primatum ob diem festum jam abjerat, Eggebertus suis consulens audacter Imperatorẽ invadit, & fortiter

Conradus fit Rex.

primò reſiſtentem, tamen cedere tandem compellit. In eo conflictu Burghardus Loſſanenſis Epiſcopus, qui eâ die ſacram Imperatoris lanceam ferebat, occiſus eſt.

Peſtis dicta ignis ſacer. His temporibus peſtilentia magna fuit in occidentali Lotharingia, ubi plures morbo, qui ſacer ignis appellatur, interiora conſumente, putreſcentes horribiliter hominibus membris exeſis inſtar carbonum nigreſcentibus, aut miſerabiliter moriebantur, aut manibus, aut pedibus putrefactis truncati, miſerabiliori vitæ ſervabantur: multi etiam nervorum contractione diſtorti, miſerabili tormentorum genere cruciati, longum moriendi protraxerunt agonem. Magni quoque terræ motus in pleriſque Europæ locis hoc anno fuerunt.

MXC.

Imperator proficiſcitur in Italiam. Anno S. Wilhelmi Abbatis XXI. Imperator Heinricus Italiam denuò cum exercitu ſuorum ingreditur, & fermè per ſeptennium ibidem commoratur, Urbanum verum Chriſti Vicarium odio inveterato perſequitur, & ſuum idolum Antichriſti Vicarium Ravennatenſem Epiſcopum, quem fecerat Papam, totis viribus exaltare defendens, & perſuadere hominibus conatur. Quoſcunque ſuo Clementi adverſarios, & inobedientes reperit, ſi non mandavit occidi, bonis ad minùs fecit omnibus ſpoliari. Eodem anno Egkebertus Marchio, de quo jam præcedenti anno diximus, in quodam molendino, in quod pauſandi gratiâ declinaverat, inventus à quibuſdam Imperatoris fidelibus, turpiter occiditur.

Egkebertus Marchio interficitur.

Adelbero Epiſc. Herbipol. moritur. Anno etiam prænotato ſextâ die menſis octobris mortuus eſt Adelbero Reverendiſſimus Herbipolenſis Eccleſiæ Præſul magnificus, in Bavaria exul, qui multa bona fecit pro Chriſti honore, & majora procul dubio feciſſet, niſi diſcordia inter Eccleſiam, & imperium, quæ ſuo tempore fuit maxima, inſuperabile interpoſuiſſet obſtaculum. Sepultus eſt in Monaſterio Lambach in Bavaria ord. noſtri, quod pater ſuus à fundamentis novum conſtruxerat, & dotaverat, in quo, & ipſe Monachus ante Pontificatum, & Abbas extitit. Annis 45. Epiſcopus fuit, ſed per Heinricum Regem quartum de Herbipoli expulſus, multo tempore in Bavaria exulabat, ſuppoſitis ei per Regem interea duobus pſeudo-Epiſcopis ſibi mutuò ſuccedentibus, Meginrado, & Einhardo, ut ſupra diximus.

Anno, item præſcripto Mechtildis liberæ conditionis matrona conſtruxit Capellam S. Martini Zum Stein vulgariter, quam multis prædijs, ſervis, & juribus dotatam Abbati, & Monaſterio S. Nicolai in Camberg pleno jure ſubjecit. Sed & alia multa bona eidem Cœnobio contulit, ſanctiſſimâ converſatione fratrum Hirſaugienſium provocata, quos ſanctus Wilhelmus deſtinavit.

Hoc ipſo anno undecimâ die Menſis Decembris moritur Joannes Monachus, & Scholaſticus Cœnobij ſancti Burghardi prope Herbipolim, vir undecunque doctiſſimus, nec minus vitæ merito ſempiternâ memoriâ dignus, de cujus ingenio, eruditione, & lucubrationibus anno ſancti Wilhelmi tertio diximus.

Monaſter. Lacenſe fundatur. His temporibus Heinricus quidam comes Palatinus Rheni dominus in Lacu, de cujus parentela ſupra diximus anno Dominicæ Nativitatis MLX. Monaſterium Lacenſe Trevirenſis Diœceſis, uno ab Andernach, & tribus à confluentia milliaribus, pro ſalute parentum ſuorum,

Adelheide consentiente uxore, ad honorem Dei construere cœpit, sed morte præventus ad plenum consummare non potuit. Qui moriturus anno videlicet Gebhardi Abbatis quarto Sifridum comitem Brabantiæ uxoris suæ ex priore marito filium hæredem omnium bonorum instituit, & ut Monasterium, quod apud Lacum ædificare incœperat, quantociùs perficeret, seriosè rogando demandavit. Promisit morienti vitrico se facturum omnia privignus, quoniam, ut quidam ait: Sifridus Comes Palatinus perfecit.

Pollicitis dives quilibet esse potest.

Promissum comes juvenis seniore jam mortuo implere aliquantulum distulit, donec tandem periclitatus in mari, & voto liberatus perficere inchoatum opus compulsus fuit. Reversus autem de terra sancta Hierusalem capta, & Gotfrido de Bulgon à Christianis Rege creato, sicuti suo dicemus loco, Monasterium, quod vitricus incœperat, perficere statuit. Monachos primos, & Abbatem nomine Giselbertum de Haffliginensi Cœnobio, quod pater suus in Brabantia fundaverat, ut dictum est anno Christianorum MLXV. adduci mandavit, & Monasterium istud Lacense nihilominus Abbati in Hafflingen voluit esse subjectum, quod postea tamen annis quibusdam elapsis ab eo fuit separatum, ita ut proprium Lacensibus liceret habere Abbatem, qui multo tempore cum Priore sub Haffligensis obedientia fuerunt Abbatis. Giselbertus enim primus Abbas de quo diximus, non venit cum primis de Haffliginio Monachis ad Lacum, sed post annos plures. Comes denique Sifridus paci volens consulere Monachorum castrum suum non procul à Monasterio in declivo montis circa stagnum Lacus nuncupatum funditus evertit, cujus fragmenta murorum nonnulla usque in præsentem diem in eodem remansisse loco videntur. Lacus à principio fuit Prioratus.

Claruit his quoque temporibus Franco memorati Cœnobij Hafflingensis secundus Abbas sub quo Monasterium Lacense fuerat consummatum, vir in divinis scripturis eruditus, & sæcularis litteraturæ non ignarus, ingenio valens, & clarus eloquio, qui metro, & prosâ plura scripsit opuscula, quibus memoriam sui posteris comendavit. Cum adhuc Monachus esset, jubente Fulgentio Abbate suo, Hafflingensis videlicet Monasterij primo, scribere cœpit insigne opus de Gratia Dei prænotatum, quod Abbas postea factus complevit. Scripsit etiam metricum opus de statu futuræ gloriæ librum I. Epistolas quoque plures ad diversos, & varios sermones, atque tractatus. Est autem Hafflingen Fornacensis Diœcesis in Brabantia tribus à Bruxellis milliaribus. Franco II. Abbas in Hafflingen.

MXCI.

Anno sancti Wilhelmi Abbatis XXII. Indictione Romanorum XIV. Monasterium Hirsaugiense majus, quod sanctissimus Pater Wilhelmus anno regiminis sui tertio decimo, sicut dictum est supra, cœpit construere, ac per novem continuos annos construxit; impensas contribuente Marchionissâ fratrum suorum manibus tandem perfectum, & consummatum est, cum insigni Ecclesia quæ usque in præsentem sana, pulchra, integra cernitur diem. Marchionissa verò memorata, impensas contribuit plurimas, sed non omnes, quoniam, ut supra dictum est, manus in principio largas adhibuit, quas tamen offensa ante perfectionem operis retraxit. Completâ igitur Ecclesiâ, cum cæteris Mo- Monaster. majus perfectum est.

ris Monachorum necessarijs mansionibus, B. Pater, ipsum templum per gyrum implevit pauperibus Christi, à superiore videlicet parte altaris usque ad valvas versùs occidentem, plagas extremas, & clausis januis per semetipsum, cunctis cibum, & potum abundantissimè ministravit ad mensam: atque deinceps usque ad diem obitûs sui plus solito pauperibus stipendia præbuit, pedes lavit, consolationes impendit. Eodem itaque anno xx. die Aprilis, quæ fuit Octava Dom. Resurrectionis festiva, Ecclesia nova præfati Cœnobij majoris ad instantiam Beatiss. Abb. Wilhelmi cum solemnitate debita consecrata fuit per Joannem Episc. Spirensem, sub honorem D. N. Jesu Christi, ac Beatiss. Apost. ejus Petri, & Pauli. Posterâ idem Pontifex die Capellam retro Capitolium simili devotione in honorem Beatiss. Dei Genitricis Mariæ consecravit. Dedicatione completâ D. Pater magno æstuabat desiderio cupiens aliquas de S. Petro Apostolorum Principe habere reliquias, in cujus memoriam templum tam grande, & sumptuosum construxerat. Comunicato igitur Seniorũ consilio Gebhardum Priorem suum misit in Burgundiam cum litteris ad S. Hugonem Cluniacensis Monasterij Abb. instantissimè postulans aliquas sibi de Apostolorum Principe reliquias veras, & certas condonari. Nam prius inter eos amicitia contracta fuit. Unde venerabilis Hugo petitionibus charissimi cupiens respondere amici, misit illi per manus Gebhardi Prioris de capillis S. Petri Apostoli certas, veras, & pretiosissimas reliquias, scribens simul & suavissimas litteras eruditione, & devotione plenas. Verùm priusquam à Cluniaco ad Hirsaugiam rediret Gebhardus, B. P. Wilhelmus ab hac luce transivit. Nam post exitum de Hirsaugia Prioris Gebhardi præfati, qui contigit ultimâ die mensis Aprilis, B. P. Wilhelmus novem duntaxat supervixit hebdomadibus, ut calculanti patet. Unde nec vivente ipso Congregatio de Cœnobio D. Aurelij ad majus venire Monasterium potuit, nec missus à Cluniaco venit.

Hugo mittit reliquias Wilhelmo.

Multitudo locustarũ.

Anno prænotato Wilhelmi sanctiss. Abb. ultimo visi sunt per multas regiones vermiculi catenùs in his terris ignoti, non longè à terra volantes, sed ita, quòd vel manu, vel baculo contingi potuissent, grassitudine quidem muscis æquales, sed longitudine satis productiores. Quorum tam infinitus fuit exercitus, ut unum penè milliarium in latitudine, duo, vel tria in longitudine viderentur occupare, densitate verò suâ ipsam solis lucem terris interpositi negabant. Per quam prodigiosam visionem, illam quæ post quadriennium facta est, Hierosolymam tendentium profectionem sub comite de Bullyon quidam interpretabantur figurari. Eodem anno in mense Junio paulatim infirmari, & debilitari cœpit Ss. Abb. Wilhelmus, quem proximæ mortis suæ fuisse præscium non dubitamus: quamvis enim debilis esset, ne quotidie magis ac magis destitueretur viribus, vigilijs tamen devotissimè interfuit nocturnis, tanto exhaustum fortitudine corpus Divini amoris fervore miserabile macerans, ut illum tunc primùm incipere putares, in quo perfectus erat, scopon Monachorum. In Festivitate Apostolorum Petri, & Pauli jam debilis nimium sustentatus à duobus fratribus Missam in privato ad principale altare majoris Monasterij celebravit, cum lacrimis, & summâ devotione, quasi jam profecturus ad Dominicum Jesum, cui fideliter servi-

fervivit, operíſque boni recepturus mercedem, Introitum, quâ potuit ſonoritate vocis inchoans dixit: *Scio cui credidi, & certus ſum, quia potens eſt, depoſitum meum ſervare in illum diem iuſtus Iudex.* Et hæc Miſſa illi ultima fuit. Quarto dehinc die in capitulum ſe portari fecit, convocatíſque in unum ſuis filijs omnibus hortabatur eos ſemper in melius proficere, & uſque ad mortem in obſervantia regulari, quam didicerant permanere. Monuit eos imprimis Dominum Deum ſuper omnia diligere, ejúſque mandatis, ac regularibus inſtitutis humiliter obedire, ſe invicem Chriſtiano amore diligere, orationibus devotiſſimè inſiſtere, mundum cum ſuis vanitatibus contemnere, ad cœleſtia ſine intermiſſione ferventiſſimo deſiderio jugiter ſuſpirare. Officialibus præcepit hoſpitalitatis habere ſolicitudinem, & pauperum omni tempore inopiam relevare. Et quaſi Moyſes alter in Deuteronomio replicavit omnia, quæcunque illos à principio ſui ad Hirſaugiam introitus docuiſſet, rogans eos, & conteſtans per diſtrictum judicium Dei, quatenus in eis permaneant, & à ſemitis Monaſticæ rectitudinis non recedant. *Conſiderate* inquit, *vos brevi morituros, & itineris longi incerti, & periculoſi neceſſarios ſumptus in tempore cum poteſtis diſponite, mundum eſſe à vitijs, & ſanctis ornari virtutibus, viaticum eſt mortis.* Tertiâ die menſis Julij in Oratorium B. MARIÆ, quod ipſe ad meridionalem majoris Eccleſiæ plagam poſt locum capitularem, ſicut diximus, conſtruxit, ſe denuo portari fecit, celebratâque per unum è fratribus Miſſâ coram eo Corpus, & Sanguinem D. N. JESU Chriſti de manu ipſius ſacerdotis celebrantis ſumma cum devotione accepit, deinde ſacro inunctus oleo, juxta conſuetudinem S. Matris Eccleſiæ ad cellam ſuam reportatus eſt. Alterâ die, quæ fuit IV. menſis Julij, & tranſitu S. Præſuli Udalrici ſolemnitate votiva Beatiſs. P. Wilhelmus ab hac miſeria tranſivit ad Chriſtum, anno Dom. Nativitatis præſcripto MXCI. Indictione Romanorum XIV. Heinrici Regis quarti XXXIV. Abbatiæ ſuæ XXII. completo; ætatis verò LXV. Cujus ſacrum corpus in medio Eccleſiæ majoris Monaſterij SS. Petri, & Pauli Apoſtolorum, quam ipſe conſtruxit, honorificè ſepelitur cum certitudine ſanctitatis apud DEUM. Ad ejus funeralia convenerunt Epiſcopi duo, Joannes videlicet Spirenſis, qui morabatur in Bruchſal: & Gebhardus Conſtantienſis quondam Monachus in Hirſaugia, ipſius B. viri Auditor, atque Diſcipulus. Abbates aderant quinque: S. videlicet Theogerus Monaſterij D. Martyris Georgij in nigra ſilva: Nokkerus in Zwifalten cum alijs tribus, quorum nomina, & Monaſteria non habemus in memoria. Aderant & Clerici plures, ſimul & populi multitudo non minima, qui omnes S. Wilhelmi merita plurium atteſtatione miraculorum collaudantes in cælum attollebant. Per continuos dies quinque ſolennes viri Dei celebrantur exequiæ, & ſexto dehinc die cum honore maximo ſepelitur. Cujus vitam Haymo Prior poſt Gebhardum ſcribendo compoſuit.

Exhortatio S. P. Wilhelmi ultima.

Conſcientia bona theſaurus optimus.

S. Wilhelmus moritur.

Exequiæ diebus 5. celebratæ.

Poſt mortem B. P. Wilhelmi de Prioris abſentia apud Cluniacum mœror fratres non parvus affecit, cùm ſine illius aſſiſtentia Abbatem præficere non ducerent proficuum, & diu manere ſine paſtore videretur nimis periculoſum. Eis autem cum mœrore aliquot diebus expe-

ſtantibus tandem Prior deſideratus advenit ſecum afferens pretioſas, pro quibus miſſus fuerat, B. Petri reliquias: audiens verò B. Patrem migrâſſe ad Dñm, ne ſine honore congruo intuliſſe videretur Monaſterio ſanctum theſaurum, cùm omnia ſciret mœſtitiâ, & inordinationibus plena, prudenti uſus conſilio ſacras Apoſtoli reliquias non ſtatim intulit Cœnobio, ſed commiſit eas fideli cuidam presbytero in vicino moranti, donec opportuno tempore illas cum honore debito introducere ad Eccleſiam potuiſſet optatam. Ad proximum igitur diem feſtum ejuſdem Apoſtoli, quem ad vincula Petri nuncupamus, Prior convocatis Abbatibus quibuſdam vicinis, aliſque viris Religioſis non paucis ſacros Apoſtoli Pilos cum ſumma devotione fratrum portavit ad Eccleſiam. Et primò quidem eos ſuper ſepulchrum Domini Wilhelmi Abb. cui fuerant à Cluniaco deſtinati, repoſuit, ut qui vivus illos petijt, primus etiam mortuus eorum honoraretur præſentia. Deinde ſinguli per ordinem ſacris oſculum imprimendo capillis, Dominum Deum in donis ſuis, quâ poterant devotione adorabant. Poſtremò ad capſulam reclusi ibi paratam, D. Apoſtoli Petri reliquiæ cum alijs ſanctorum pignoribus repoſitæ ſunt ad munimẽ inſignis Monaſterij Hirſaugienſis, & futuræ memoriam poſteritatis. Et hic quidem Beatiſs. P. & Domino Abb. Wilhelmo finis vivendi fuit in hac peregrinatione mortali, qui multis & in vita, & poſt mortem miraculis claruit, qui monaſticæ vitæ integritatem perfectè tenuit, qui per ſe, & ſuos diſcipulos plus quàm centum Monaſteria ad ordinis obſervantiam inſtituendo reformavit: cujus vitam qui pleniùs ſcire deſiderat, volumen geſtorũ ejus, quod Haymo Prior poſtea Hirſaugienſis compoſuit, legat. Nomina autem Monaſteriorum ordinis noſtri ex Hirſaugia per ipſum B. Wilhelmum Abb. & ſuos diſcipulos poſt eum, vel de novo inſtitutorum, vel ex deſolatione reformatorum ſeriatim exprimere decrevimus, ut plura extitiſſe, quàm centum oſtendamus. Primum igitur omnium caput, & principale Monaſterium eſt Hirſaugienſe iſtud majus, quod novum à fundamentis conſtruxit:

Capilli S. Petri Apoſtoli inferuntur Cœnobio.

Monaſteria nova.

Zvvifalta.
S. Georgij Mart. in Hercynia Silva.
S. Petri in Erfordia.
S. Martini in Carinthia.
In Bruvveningen.
Prioratûs in Wielhaim.
Prioratûs in Reichenbach.
Præpoſituræ in Rothe.
In Camberg.
Prioratûs in Schonrain.
In Braitenavve.
In Gozavve.
Odenhaim.
Haſungen.
Cellæ Paulinæ.
Petershauſen.
Laven in Carinthia.
In Poſavia.
Hugeshofen.
S. Walburgis.
Nüvvilen.
Vraugienſe.
In Lorch.

Monaſteria reformata.

In Schaffhauſen.
Loriſſenſe.
In Reinharzbronn.
In Altdorff.
S. Albani Moguntiæ.
In Bildenſtat.
S. Jacobi Moguntiæ.
Bruvvilen. prope Coloniam.
Mediolacenſe in Lotharingia.
S. Diſibodi Epiſc. in Comitatu Spanheim. quod Ciſtercienſ. nunc inhabitant.

In Lym-

In Lympurg.
In Hornbach.
In Tholegia.
In Sels.
Maurimünster, quod Mórſmünſter appellant.
In Gengenbach.
In Schuttera.
Ettenhaim.
Schvvarzach prope Argentinam.
Schvvarzach in Francia orientali.
S. Stephani Herbipoli.
In Amorbach.
Nüvveſtat prope Choganum.
Theris juxta Moganum.
Montis Monachorum Bambergenſ.
In Monchourach.
Steinach.
Salveldenſe.
Magdenburgenſe in Saxonia.
Rhinavve.
Admontenſe in Auſtria.
S. Udalrici in Auguſta.
In Yſne.
Roſaz prope Aquilejam.
In Elchingen.
Augiæ Majoris.
In Weingarten,
In Beſſelbron.
In Bregniz,
Heremitarum.
Campidonenſe.
In Altha.
In Deckingen.
Ottenbüren.
In Alberſpach.
Benedictbüren.
In Glaubüren.
In Necashaim.
Schluchtera.
In Oxenhauſen.
S. Blaſij.
Muchart.
Mure.
Navvenſe.
Thariſienſe.
Salzburgenſe.
In Heidenheim.
SS. Petri & Pauli in nigra Silva.
In Wiblingen.
S. Trutperti.
In Trube.
In Elvvangen.
In Thierhaupten.
S. Joannis in Thurthal.
Faburgenſe.
In Andex.
In Fiſchingen.
In Blanckenſtetten.

Hæc nomina Monaſteriorum ordinis noſtri conſcripta invenimus, quæ vel à principio fundationis ſuæ Monachi Hirſaugienſis Cœnobij primi inhabitantes regularem plantavère diſciplinam, vel antiquitus fundata, & nimiâ vetuſtate, ſive neglectâ inſtitutione deformata, ad regularis obſervantiæ tramitem reformârunt. Ferunt, & alia quædam in exteris reſtare regionibus Cœnobia ex Hirſaugienſi reformata Monaſterio, quorum nomina ſicut ſcire veraciter non poſſumus, ita ſilentio pertranſimus. Porrò ſi vel tempus pateretur, vel opportuna nobis daretur, occaſio, quales de fonte religionis rivulos profluxiſſe deſcripſimus, ſimiles in multa Cœnobia per totam Germaniam de rivulis emanâſſe fontes diceremus. Sed quia nec ratio ſuadet, nec urget neceſſitas, ut iſta latiùs hâc vice proſequamur, ne videamur prolixiores in narratione, etiam cognita multa ſcienter reſecamus. Scimus ex Monaſterio S. Albani Monguntienſi de Congregatione Hirſaugienſium Fratrum, ut ſupra diximus, penè eodem tempore Monachis noviter fuiſſe inſtitutum Monaſterium. cui aliquando permittente Deo præfui, S. Martini Præſulis in Spanheim, & Monaſterium S. Joannis Baptiſtæ in Rinckaugia cum pleriſque alijs. Denique ex Monaſterijs quibuſdam alijs, quæ de iſto Cœno-

Cœnobio Hirsaugiensi, vel primæ institutionis, vel reformationis suæ sumpserunt initia, plura recensere possemus, quæ consultò omittimus.

S. Wolfhelm. Abb. Bruwil.III. moritur.

Eodem anno, quo sanctiss. Abb. Wilhelmus IV. die mensis Julij migravit ad Dominum, mortuus est etiam S.Christi Confessor Wolfhelmus Monasterij Bruvvilarensis, non procul à Colonia, tertius Abb.qui multis & in vita, & post mortem coruscavit miraculis. Hic natione Mosellanus, primò fuit Monachus D. Præsulis Maximini juxta mœnia Trevirorum, inde translatus mansit aliquamdiu in Cœnobio S. Pantaleonis in Colonia; postea Abbas constituitur in Gladebach, & postremò ad præfatum Monasterium in Bruvvilen Abbas ordinatus est. Qui non verbis tantùm scriptis, sed etiam merito sanctitatis admirabilis fuit, plurésque suæ conversationis exemplo ad meliora provocavit. Scripsit nonnulla eruditionis suæ præclara opuscula, de quibus legimus subjecta. Ad Moginherum Abb. S. Pantaleonis edidit de Sacramento Altaris, parvum quidem sed instructum volumen contra Berengarium Turonensem. Sermones, & homilias plures ad Monachos. Carmina denique in laudem sanctorum plura composuit, & varias epistolas ad diversos. Obijt autem anno Domini prænotato, XXII. die mensis Aprilis; cujus vitam, & miracula Conradus Bruvvilerensis Cœnobij Monachus luculenter conscripsit. Verùm priusquàm de S. Wilhelmo Hirsaugiensium Abb. hactenus continuatum claudamus sermonem, libet eorum Monasteriorum recensere nomina, quorum Prælati, & fratres cum ipso Beatiss. P. successoribúsque suis fraternam contraxerunt unitatem. Multi etenim Claustralium Rectores cum subditis sibi commissis cum S. Wilhelmo, successoribúsque suis, & Monachis hujus Cœnobij Hirsaugiensis contraxerunt fraternitatem, statuentes, quid pro cujuslibet loci defunctis post mortem debeat impendi suffragij specialis: pari decreto firmantes, quid in quolibet fieri conventu oporter pro Hirsaugiensibus. Et ne semel providè dicta videamur inutiliter replicâsse, notum volumus esse Rectori, quòd omnia Monasteria superius nominata, quæ de Hirsaugiensium fratrum Congregatione fuerunt, vel de novo instituta, vel ex antiqua fundatione noviter reformata, charitativam, & perpetuam cum eisdem fraternitatem habuerunt, & multis sese pietatis suffragijs adjuvabant. Aliorum verò, vel Monasteriorum, vel Ecclesiarum nomina, fraternitatem cum S. Wilhelmo habentium ex ordine prosequemur.

Confraternitatem cum Hirsaug contrahentes.

Omnia Cœnob. suprà scripta habuerunt confrater-

Nomina Monasteriorũ confraternit. habentium

In primis fuit Ecclesia Cantuariensis ordinis nostri Metropolitana, quæ fraternitatem cum Hirsaugiensibus contraxit, postulante S. Anselmo ejusdem Ecclesiæ Archiepiscopo, & B. Wilhelmo præstante. Major etiam Ecclesia Spirensis cum Hirsaugia fraternitatem accepit. Monasterium quoque illud Cluniacense famosissimum, mediantibus SS. Abbatibus Hugone, & Wilhelmo confraternitatem habuit, simul & alia, quorum nomina sequuntur. Monasterium Divionense, Monasterium majus Thuronense id est Ecclesia major, Monasterium Corbeiense in Saxonia Monasterium, quod Kremesmünster appellant, Monasterium Fratrum de Citenbuoch, Monasterium quoque Fratrum regularium de Marpach, Monasterium Fratrum regularium in Franchenthal, Monasterium Castellense Diœcesis Eichstatensis, Monasterium S. Maximi apud Treviros, Monasterium S. Eucharij apud Treviros, quod nunc S. Mathiæ

Mathiæ

Apostoli nuncupatur, Monasterium S. Pantaleonis in Colonia, Monasterium Cellæ S. MARIÆ, Monasterium Bœgenack, Monasterium quod appellatur Nuvvemünster, Monasterium in Kladerub, Monasterium Kodevvicense, Monasterium Massiliense, Monasterium S. Leonhardi, Monasterium S. Annonis Sigebergense, Monasterium S. Ottiliæ Homburgense, Monasterium S. Hemerami Martyris Ratisponense, Monasterium S. Udalrici prope Constantiam, Monasterium quoque S. Crucis in Werden juxta Danubium in Diœcesi Augustensi, & Monasterium in Lambach.

Sed & alia pleraque Monasteria tam Ordinis nostri, quàm Regularium Canonicorum, (cùm illo tempore alij apud latinos nulli essent claustrales) sub mutuæ confœderationis titulo ad confraternitatem Hirsaugianæ Congregationis, memoratam per S. Wilhelmum fuerunt unita, quorum nomina cum ipso charitatis fervore in oblivionem transierunt. Canonici etiam multi tam Cathedralium, quàm aliarum Ecclesiarum in diversis mundi Provincijs constituti. Pontifices quoque, Duces, & Nobiles non pauci numero, famam sanctitatis D. Patris Wilhelmi Abb. & fratrum Hirsaugiensium audientes, eorum orationibus se commendârunt, & inscribi ad confraternitatem humiliter petierunt.

Hirsaug. Congreg. laus maxima.

In tanto námque honore, reverentia, & æstimatione apud omnes homines Congregatio Monachorum Hirsaugiensium habebatur tempore sanctiss. Abb. Wilhelmi, ut beatos se fore indubitanter crederent, quibus in eorum confraternitatem contigisset admitti. Vnde varijs vel languoribus, vel incomodis afflicti homines pro sua salute certatim ad Hirsaugiam concurrebant, è quibus incolumes multi, consolati omnes fratrum meritis ad sua redierunt; plures etiã curatos à gravissimis infirmitatibus orationibus, & meritis hujus sanctissimæ Congregationis Hirsaugianæ constat, quorum nos vel nomina exprimere seriatim, vel causas dicere superfluum judicamus, præsertim cum D. P. Wilhelmi virtutes, signa, & post mortem miracula habeantur in scriptis.

De Confraternitate verò, quam cum Hirsaugiensibus habuisse diximus plures, volentes consumare sermonem, eam defunctis non parvum credimus emolumentum præbuisse suffragiorum. Hoc enim & compactata sonabant, & videtur congruum rationi, ut quotiens defunctus aliquis sub confraternitatis unione decedens in congregatione Hirsaugiana denuntiatus fuisset, constitutæ pro eo mox fierent orationes, vigiliæ, missæ, disciplinæ, & eleemosynæ, quales & unusquisque fieri pro sua salute post mortem expectabat. Hæc autem non erat omnibus una suffragiorum mensura sed juxta confœderationis decretũ singulis promissa impendebantur. Adhæc quotiens ad Hirsaugiam aliquis ex confratribus declinâsset, cum tanta venerationis charitate suscipiebatur, ut non alienus, non advena, non peregrinus, sed domesticus, & incola ejusdem Monasterij non immeritò putaretur. Similis exhibitio charitatis in omni loco hujus sanctæ confraternitatis Monachis Hirsaugiensibus à cunctis hilariter consuevit impendi. Annis non paucis duravit hæc sancta fraternitas: verùm sicut nihil stabile in humanis, sic & ipsa cum tempore defecit in multis. Ad historiam nunc deinceps nobis fuerit redeundum, ne proli-

Magna utilitas fraternitatis istic

xitate nimiâ lectorem faciamus adtædiatum. Igitur ſanctiſſimo Patre Wilhelmo viam univerſæ carnis, uti diximus, ingreſſo, Abbatia hujus Monaſterij diebus ſeptem, & viginti continuis vacavit, propter abſentiam Gebhardi Prioris, quem vir Dei parùm ante mortem ſuam ad Cluniacum miſerat in cauſâ, quam oſtendimus. Quamvis autem Beatiſs. Abb. Wilhelmus per annos novem continuos maximis impenſis curis, & laboribus Monaſterium Hirſaugienſe majus, & novum conſtruendo ante mortem conſummaverit, Eccleſiámque, ut dictum eſt, conſecrari fecerit, eo tamen vivente congregatio de antiquo S. Aurelij Cœnobio non exivit.

De Domino Gebhardo Monaſterij Hirſaugienſis XIII. Abbat. qui præfuit annis 14. menſibus 3. & Geſtis illius temporis.

Anno igitur Dom. Nativit. præſcripto MXCI. Indictione Romanorum XIV. Anno Heinrici Regis quarto, mundi verò ſexies milleſimo ducenteſimo, ac nonageſimo, in die S. Petri ad Vincula, quæ eſt prima menſis Auguſti, reliquijs ipſius Apoſtoli ad Eccleſiam novam Hirſaugienſem ejus Nomini conſecratam cum magna reverentia, ſicut dictum eſt, importatis, miſſarúmque officio ſolemniter celebrato; convenerunt in unum fratres S. Congregationis, paſtoris ſolatio deſtituti, & præmiſſis orationibus, cæteriſque præmitti conſuetis, unâ voluntate, uno animo, uno conſenſu Gebhardum ſæpè dictum Priorem ſuum elegerunt in Abbatē hujus Monaſterij Hirſaugienſis XIII. virum doctum, ſapientem, & ad regimen animarum cunctorum judicio ſatis idoneum. Qui licèt multùm renitens, tandem precibus fratrum devictus humeros curæ paſtorali ſubmiſit, præfuítque annis XIV. & menſibus tribus, poſtea in Epiſcopum Spirenſis Eccleſiæ ſublimatus. Natione fuit Teutonicus, patriâ Suevus, nobili proſapiâ comitum de Urach ortus; ſtaturâ corporis nec brevis nimiùm, nec longâ proceritate deformis, ſed mediocritate congruâ temperatus, ita quòd in neutro notaretur exceſſus. Nigro fuit capillo in circumferentia capitis ornatus, corpore craſſus, & pulchrâ moderatione ad omnia temperatus. Puer ad diſcendum litteras Magiſtris à parentibus traditus fuit, qui cùm ingenio ſubtili polleret, ſimul ac tenaci memoriâ, morem gerere præceptoribus, quantum illa patiebatur ætas, diligentiſſimè ſemper ſtuduit, & ſatis in diſciplinis ſcripturarum, integritate quoque morum, homo docilis cum tempore profecit. Nam brevi evaſit in omni ſcientiarum doctiſſimus, & morum pulchritudine decenter inſtitutus. Omnes artes, quas liberales vocant ad plenum hauriens, didicit, & non minùs divinarum ſcripturarum ſcientiam ſufficientem adhuc juvenis conſecutus fuit. In Rhetorica arte, quam rectè dicendi apellant, præcipuâ illuſtratione peritus extitit, & non ſolùm in latina, ſed etiam in patria lingua promptus, & eloquens fuit; quod in eo vel maximè patuit, quoniam totiens coram Henrico V. & multis Principibus diſertiſſimè peroravit.

Gebhardus Suevus ex Comitibus de Vrach fit Abbas poſt Wilhelmum.

Annis autem puerilibus in ſtudio litterarum ſæcularium exactis in Eccle-

in Ecclesia Argentinensi Canonicus factus est; ubi cùm divitijs, & honoribus auctus quotidiè apud se intumescens cresceret secundùm sæculum in tantum conversionem horruit, ut hostis Monachorum, & diceretur, & esset. Nam rarò consuevit divitibus, & præcipuè Clericis adesse compunctio, qui tantò minùs de salutis suæ necessaria inquisitione videntur soliciti, quantò vel prosperis sunt elati, vel mundi curis peramplius immersi. Ita & Gebhardus iste per abruptum iter gradiens vitiorum, cùm divitijs, & honoribus semetipsum metiretur in altum, pauperes Christi despiciens, & præsertim Monachos, non solùm illis nihil boni contulit, sed etiam collata ab alijs retraxit. Quodam tempore vinum, quod sancto Wilhelmo, & Hirsaugiensi sanctis. Congregationi donatione fidelium creverat in Alsatia, Gebhardus prætensam componens causam violenter detinuit, & in usus proprios convertit. Quod præsumere eò faciliùs potuit, quò illos cum S. Ecclesia sentientes nullum à Rege habituros locum defensionis certissimè agnovit. Verùm admonitus tandem super temeritate sua per bonos viros, & DEUM timentes satisfacere læsis pro damno statuit, & ob id Hirsaugiam venit. Compositurus itaque cum S. Wilhelmo pro illatis damnis Monasterium turgidus ingreditur, & curiositate potiùs, quàm devotione ductus mores fratrum, & omnia interiora loci diligentissimè perscrutatur. Nihil enim minùs in omni vita se cogitâsse postea retulit, quàm Monachum profiteri, & vivere; sed omnipotens DEUS, in cujus potestate sunt corda mortalium, qui ex persecutore fecit Apostolum, quando, & quomodo, voluit ad se convertit etiam Gebhardum. Mores etenim, sicut diximus, fratrum primùm curiosâ, postea sagaci consideratione tacitus explorare cœpit, disputantémq; de mundi contemptu S. Patrem audivit, in cujus sermone captus, agente intus DEI Spiritu, qui ubi vult spirat, confestim mutavit propositum, & collegio sociari humiliter petijt Monachorum. Itaque provolutus ad pedes Reverendiss. Abb. Wilhelmi veniam commissorum petijt, quâ facilè impetratâ semetipsum, & universa, quæ habuit, viro DEI, & Hirsaugiensi Monasterio pro satisfactione dedit. Hæc mutatio dexteræ fuit excelsi mirabilis, hæc JESU Christi vocatio suavis, in qua & gratia Spiritûs S. mirabiliter operata manifestè cognoscitur, & Abbat. Wilhelmi sanctitatis merita declarantur. Rebus itaque suis Argentinæ dispositis, Gebhardus nulli quidquam revelans suorum assumpti propositi, ad Hirsaugiam festinus revertitur, depositisque mundi tegumentis, & curis Monachis sociatur, & quorum prius audire nomen æquanimiter non poterat, eorum se factum in numero gaudebat. Monachus ergo factus res suas omnes Monasterio contulit, & in medio fratrum juxta consuetudinem institutionis Monasticæ innocenter, & sinè querela religiosissimè conversatus fuit. Qui cùm sanus aliquandiu viveret inter illos, & incolumis, ut patientia ejus probaretur, coram omnibus languorem repentè gravissimum incidit, qui ultra unius anni spatium duravit. Motu námque membrorum usque adeò fuit destitutus, ut nec manum valeret ad os porrigere, nec se de uno latere in aliud movere. Nam præter solam linguam nullum membrorum suo fungebatur officio, aliorum manibus de latere uno movebatur in aliud, cibum potúmque sumebat. Ad quem vir Domini Wilhelmus quâdam die in infirmitorio

Gebhardus Canon. Argentin.

Gebhardi conversio.

Longo morbo coquitur.

 mitorio

mitorio jacentem ingressus, cùm videret illum, ut truncum penitus immobilem, ejus infirmitati paterno affectu compatitur, & quâ potuit dulci consolatione ad humilem tollerantiam hortatur: Dixítque Abb. pientissimus ad ægrotum: *Placetne fili, ut Domini misericordiam invocemus, quatenus dexteri tibi usum brachij indulgeat?* cui ille respondit. *Absit hoc à me pientissime P. ut flagellum Dei meis votis utile, & fructuosum abjiciam; sed malo corporis mei salutem parui pendere, quatenus bene decoctâ scoriâ ad DEUM purus merear pertransire: Scio enim, quòd dixit, quoniã virtus in infirmitate perficitur.* Sed pientissimus P. misericordiâ motus, eò magis discipulo infirmanti compassus est, quò minùs illum curare salutem audierat corporalem. Labores nihilominus misertus fratrum ægroto ministrantium, manum ejus dexteram apprehendit, benedicit, orat, & osculatur, quæ mox Domino largiente pristinæ fuit sanitati restituta.

S. Wilhelmo brachium ejus curat.

Post dies paucos uxor fratris Domini Gebhardi cum multo comitatu suorum venit ad Hirsaugiam, & quoniam nullâ ratione intra muros Cœnobij mulieribus patebat ingressus, ad eam Gebhardus in sella gestatoria extra portam à ministris effertur de sanctissimi permissione Abb. Cùm ecce, ut fieri solet inter colloquendũ, brachium miraculosè ad tactum Abb. sanatũ sermonem incidit: quod audientes in admirationem non modicam convertit. At mulier fœmineâ devotione ducta manum comprehendens sanatam osculabatur; quæ mox in rigorem pristinum reversa est, & omnibus repentè viribus destituta. Gebhardus autem dissimulato, quod acciderat, cognatámque salutans ad cellam suam reportari se mandavit.

Ad tactum fœminæ brachium obrigescit.

Interea sanctiss. P. Wilhelmus orationi, suo more intentus, factum ante portam cum brachio discipuli ad tactum fœminæ rigente, in spiritu didicit, móxque veniens ad cellam infirmati, dixit: *Hæc est pœna temeritatis tuæ frater, justo judicio inflicta, qui manum DEO consecratam, & ejus miseratione sanatam, fœminæ (gloriâ tactus inani) osculandam præbuisti: à Domino flagellaris, qui plus vanitati, quàm humilitati monasticæ hâc vice detulisti. Jam deinceps admonitus esto, ne quid simile præsumpseris unquam.* His per increpationem dictis, iterum apprehensam Fratris manum benedixit, & sanavit, nec multò post meritis sancti in toto convaluit. Ex eadem tamen infirmitate, quamdiu vixit, ut memoriam non amitteret, quorum fuerat gratiâ flagellatus, uno pede claudicavit. Enimverò cùm esset vir tam generis nobilitate, quàm acrimoniâ ingenij, sapientiâ quóque, & animi constantiâ sublimis, & singulari prærogativâ eloquentiæ præclarus, magnæ simul apud omnes reputationis, & gloriæ, piâ Domini castigatione flagellatus est, ne quâ mens in tanta rerum omnium prosperitate gloriâ tangeretur. Restitutus autem pristinæ sanitati, cùm in omnibus ad puritatem regulæ monasticæ probè, & religiosè conversaretur, in Priorem S. Congregatiouis Hirsaugianæ per D. P. Wilhelmum consilio Fratrum constitutus est: in quo quidem officio magnam circa observantiam disciplinæ monasticæ diligentiam semper exhibuit, & omne bonum, quod sermone docuit, prior ipse in suis actionibus demonstravit.

S. Wilhelmus correptum discipulũ sanat.

Cùm verò Beatissimus P. Wilhelmus in constructione majoris Cœnobij multùm, & continuè esset occupatus, tandémque cerneret optatum

tum ædificij appropinquare finem, magno cœpit æstuare desiderio, quatenus aliquas de S. Apostolo Petro posset habere veras, indubitatásque reliquias; in cujus honorem novam Ecclesiam statuit consecrandã. Consilio igitur accepto Gebhardum Priorem suum misit ad Urbanum Papam ejus nominis II. cum supplicatorijs litteris, postulans sibi vel parùm aliquid reliquiarum memorati Apostoli per eundem destinari. Veniens itaque ad Papam Urbanum Prior Gebhardus benignè quidem ab eo susceptus est; postulans tamen reliquias nihil potuit obtinere. Nam Wigbertus Antipapa Henrici Regis auxilio fretus occupaverat Romam, ita, quòd Urbano vero Pontifici nullus ad reliquias S. Petri patebat accessus, utpote qui vagus hinc inde stabiles non babuit mansiones. Retulit tamen Papa Gebhardo, de capillis S. Petri veras in Monasterio Cluniacensi, ubi ipse quondam fuerat Monachus, haberi reliquias, pro quibus illò consuluit properandum. Venerabilis autem Gebhardus, qui filius obedientiæ veraciter esse jam didicit, ad Cluniacum declinare sine Abbatis sui licentia non præsumpsit. Summus tamen Pontifex Urbanus, ne vacuum à se dimitteret Gebhardum, quorundam aliorum sanctorum, quas habuit reliquias illi tradidit, & ut sancto eas deferret Wilhelmo favorabiliter commisit. His factis ad Hirsavv missus regreditur. Reversus autem ad Monasterium Prior Gebhardus consilium Romani Pontificis Urbani S. Abbati retulit, & particulas reliquiarum sibi ab eo traditas summa cum reverentia præsentavit. Audito, quòd reliquiæ S. Petri memoratæ haberentur apud Cluniacum, B. Wilhelmus non parùm gavisus est, confidens sibi nihil denegandum à S. Hugone dicti Monasterij Abbate, quem dudum fidelem fuerat expertus amicum. Igitur post menses paucos Gebbardum Priorem cum litteris supplicatorijs misit ad Cluniacum, cui abeunti hoc Patris ultimum prædixit vaticinium. *Vade amantissime Fili, & quàm poteris celerrimè maturato ad nos reditum tuum, quoniam nisi preveneris Petrum, & Paulum Apostolos, non nobis, sed tibi longi fructum itineris cumulásti.* Pergebat ille armis S. Obedientiæ præmunitus, S. Abbatis nequaquam intelligens verbum.

Gebhardus Prior ad Urbanum PP. mittitur.

Gebhardus Cluniacũ mittitur pro Reliquijs S. Petri.

Ad Cluniacum verò cùm venisset, litteras B. Wilhelmi Abb. S. Hugoni exhibuit, postulatásque D. Petri reliquias impetravit. Interea Beatiss. P. Wilhelmus de hac vita migravit ad Dominum: at ipse Prior Gebhardus postquàm redijt ad Hirsaugiam, omnium consensu Fratrum, ut diximus, Abbas in ejus locum constituitur. Electus autem anno prænotato, primo die mensis Augusti ordinationem sui, quam benedictionem vocant, usque in XXI. diem mensis Aprilis, (vel Martij hoc est Natalem Sanctiss. P. N. Benedicti) anni sequentis distulit. Super qua re interrogatus à Fratribus respondit: *Sine consueta benedictione hactenus esse fratres idcirco volui, ut & ego mores vestros, & affectiones erga me plenius intelligam, & pari me vobis dilatione manifestiùs ostendam. In vestra nunc igitur voluntate relinquo de me statuendi, quidquid volueritis, vestrique adhuc sit arbitrij me vobis Abbatem vel continuare, vel alium eligere.* Cùmque fratres unanimi se voto optimè personæ illius responderent contentos, nec alium se velle dicerent habere pastorem, gratias eorum in se benevolentiæ retulit, & illis nimiùm urgentibus tandem ordinari consensit. Profectus ergo ad Constantiam, munus benedictionis à Gebhardo Pontifice

Gebhardus fit Abbas.

ejusdem Urbis, qui Monachus ante fuit in Hirsaugia, & bene sensit cum Papa Urbano, in multorum præsentia suscepit, anno Institutionis primo nondum completo, hoc est, mense nono, in die sicut diximus, sanctiss. Legislatoris nostri Benedicti. Qui ordinatus ad Monasterium suum cum honore lætus revertitur, & cum solemni processione à fratribus suis reverenter susceptus est.

Heymo Prior Hirsaugiens.

Anno etiam prænotato Dom. Nativitatis XCI. supra millesimum Gebhardus Abb. de consilio Seniorum, Heymonem venerabilem Monachum Priorem Conventus sui Hirsaugiensis instituit, quem ad tale officium utilem esse, & idoneum fore non dubitavit. Fuit enim tam in divinis scripturis, quàm in sæcularibus litteris egregiè doctus, & non minùs in carmine, quàm in oratione soluta exercitatus. In moribus quóque compositus, maturus, & religiosissimus extitit, qui fratres in omni puritate regularis Observantiæ præcessit. Scripsit inter cætera ingenij sui opuscula vitam, conversationem, & miracula sanctiss. Abb. Wilhelmi bino volumine, quod postea frater quidam abbreviavit. Scripsit & de Musica parvum, & non inutilem libellum: Homilias quoque ad fratres nonnullas edidit, quæ alteri cuidam Heymoni Halberstatensi Episcopo, de quo longè supra diximus, ex errore multoties adscriptæ inveniuntur. Nam ita confusè plerúmque tam istius scripta, quàm illius commixta videntur, quòd nisi lectoris provida sagacitas ea noverit discernere, non facilè cui debeant attribui, phrasis differentiam haud intelligens, valeat judicare. Compilavit & alia quædam synthemata, quorum notitiam habere non potuimus. Denique Haymo iste noster, quem nonnulli Heymonem, quintam cupientes litteram Saxonum usu pro prima, nuncupârunt, cùm esset in omni genere doctrinæ studiosissimus, maximam colligendis, rescribendísque voluminibus divorum Patrum diligentiam adhibuit, & fratres ad scribendum hilariter verbo, & exemplo sedulè provocavit. Unde per continuam in sollicitando scriptores diligentiam, brevi tempore non parvum, nec vilem librorum suppellectilem comportavit. Abbas autem mox ut Pater S. Congregationis institutus est, Claustrum, & reliquas officinas Monachorum omnes, (quas Beatiss. Archimandrita VVilhelmus, vel nondum incœperat, vel incœptas non perfecerat) quâ potuit diligentiâ consumare studebat, sumptus ad hoc præbente copiosos cive quodam Moguntino locupletissimo nomine VVigando, qui magno fratrum amore plura contulit huic loco in ministerium pietatis.

Heymonis lucubrationes.

Auget Bibliothecã.

Gebhardus Monaster. perficit.

Encomiũ Gebhardi.

Fuit autem Gebhardus Abbas vir perspicacis ingenij, & talis, qui natus ad principatum, & majoris dignitatis videretur, in gubernatione rei familiaris multùm idoneus, & in cunctis agendis plusquam credebatur astutus; utpote qui in consideratione utilitatis prudenter quandóque noverat occultare consilium, nec passim revelare, sicut plures faciunt, mentis consuevit arcanum. Sciebat enim serpentis astutiam rectori animarum penitus fore necessariam, sed propterea minimè simplicitatem postposuit columbinam. Hinc factum est, quòd eum decipere, cùm esset prudens, & astutus, nemo faciliter potuit, nec ipse, quenquam simplex, & rectus coram DEO, & hominibus in aliquo circumvenit. Magna in ipso tam spiritualis, quàm humana relucebat sapientia

pientia, quâ cælestia simul noverat, & rector utilis animarum, & prudenter dispensabat res familiares, ut pastor, & medicus corporum. Auditu mirum in modum præcellebat, quod capitis bene purgati, & stomachi sani fuit indicium, quippe qui remotiùs aliquantulùm, & submissiùs dicta, quasi propiùs adstans clarissimè capiebat. Ejus nomen brevi tempore in omni terra famosum cum laude, & honore cunctis innotuit, & in ore universorum religio, & sapientia Hirsaugiensis Abbatis collaudata admirabilis fuit. Ad publica Regum, & Principum consilia sæpiùs vocabatur, quoniam prudentiâ, & eloquentiâ fuit illustris, & morum integritate religiosissimus. Sub cujus regimine substantia Monasterij temporalis miro modo fuit augmentata, & multæ fidelium oblationes ad sustentationem servorum Domini provenerunt. Numerus etiam Fratrum quotidie Domino vocante auctus est, & plura Cœnobia nostri ordinis ex Hirsaugiano Conventu sub eo instaurata memorantur.

MXCII.

Anno Gebhardi Abb. hujus Monasterij Hirsaugiensis primo currente Rex Teucrorum nomine Belzeth Græciam mari transmisso cum maximo suorum exercitu ingressus omnia devastavit, urbes nonnullas cœpit, incendit, & solotenus evertit. Imperatorem Constantinopolitanum abduxit captivum, ejus personâ, tanquam mancipio vilissimo usus est, quamdiu vixit. **Turcæ vastant Græciam.**

Eodem anno Gebhardus Abb. sicut diximus XXI. die mensis Martij, quam sanctiss. P. nostri Benedicti Natale fecit solemne, munus benedictionis in Monasterio Petridomus in civitate Constantiensi à Gebhardo Episcopo nostri ordinis suscepit, mense ab ejus electione octavo, die autem XXI.

Anno quóque prænotato Congregatio fratrum jussu Gebhardi Abb. feriâ secundâ post octavas Dominicæ Resurrectionis de Cœnobio S. Aurelij ad majus Monasterium SS. Petri, & Pauli trans pontem cum ingenti lætitia transmigravit, cunctis omnipotentem Dominum collaudantibus, quòd hunc diem diutiùs optatum videre meruissent, in quo voti compotes effecti, Beatiss. P. Wilhelmi præsentiâ munirentur. Reverendus tamen Abb. Gebhardus de mandato sanctiss. prædecessoris sui quondam Abb. Wilhelmi duodecim fratres, & Priorem apud S. Aurelium dimisit; ne videlicet primæ institutionis Hirsaugianæ locus congruis privaretur officijs, & Ecclesia sine laudibus esset vacua, & otiosa divinis. Et illi quidem XIII. fratres diebus, ac noctibus cultum, prout regula distinguit, celebrabant divinum, quibus necessariæ vitæ præsentis providentiâ Pastoris Gebhardi ministrabantur. **Monach. ex Monasterio S. Aurelij in novû translati.**

Anno prænotato fames in omni terra ingens fuit, quam secuta est pestilentia magna, quæ multa hominum millia brevi tempore absumpsit, nec homines solùm è medio plures horrenda mortalitas abstulit, sed etiam pecudum infinita millia prostravit. Erant pavoribus omnia plena, ita ut dies novissima instare putaretur. **Ingens fames, & pestis.**

Claruit his temporibus Conradus Monachus Cœnobij S. Nicolai in Bruvviler Coloniensis Diœcesis B. Wilhelmi Abb. quondam auditor, atque discipulus. Vir in omni genere scripturarum eruditus, & morum integritate clarus. Scripsit inter cætera ingenij sui opuscula vitam prænomi- **Conradi Bruvvilerã: lucubrationes.**

nominati ſanctiſs. Abb. Wolffhelmi ad Gebhardum Bruvvilerenſem, & Hermannum S. Pantaleonis Abbates libro uno. De miraculis ejuſdem ſancti alium compoſuit libellum. Homilias, & ſermones etiam plures, & alia lucubrâſſe dicitur, quæ ad notitiam noſtræ lectionis non venerunt.

MXCIII.

Mors Ducis Bohemiæ.

Anno Gebhardi Abb. ſecundo, Fratiſlaus Bohemiæ Dux in venatu repentè cadens de equo morte ſubitaneâ interijt. Eodem anno viſus eſt in aëre ſplendor, tanquam ardens facula in nocte volans ab oriente in occidentem, & ibi ſtatim evanuit.

Eodem anno Gebhardus Monaſterium Prioratûs in Schonrein, quod Anteceſſor ejus Beatiſs. P. Wilhelmus conſtruere cœpit, eleemoſynis adjutus fidelium perficere cupiens diligentiam ſuam adhibuit, & magnam Eccleſiæ partem per intervalla temporum erexit. Eſt autem locus ipſe Schonrein, ut ſupra diximus, in Diœceſi Herbipolenſi juxta Moganum fluvium in monte ſitu amœnus, aëre ſalubris, & ſolitudine ſuâ ad Monaſticam inſtitutionem valdè idoneus, quem olim Ludovicus comes, & frater ejus Berengerus de Thuringia S. Abb. Wilhelmo ad conſtruendum Cœnobium pro remedio animarum ſuarum tradiderunt.

Stephani Ilſenburg. Epiſt. contra Henric. IV. Imp.

Claruit his quoque temporibus Stephanus, qui & Herrandus ex Abb. Ilſenburgenſis Cœnobij noſtri ordinis Epiſcopus Halberſtatenſis in Saxonia; Vir tam in divinis ſcripturis, quàm ſæcularibus litteris eruditiſſimus, morúmque integritate reverendus, & Apoſtolicæ Eccleſiæ defenſor acerrimus. Scripſit ex perſona Comitis Ludovici fidelis Eccleſiæ Romanæ ad Walramum Cicenſem, ſive Noviburgenſem Epiſcopũ, Henrici Regis IV. partes plus æquo ſequentem, epiſtolã non minus elegantem, quàm prolixam: in qua ſcelera, & errores ipſius Henrici Regis conſtanter, & apertè redarguit, ipsúmque defenſorem illius reum cunctorũ ſcelerum deſcribit. Qui in eadem epiſtola inter cætera Walramum his verbis alloquitur. *Audi igitur, vera non fucata, audi fortia, non faceta. Omnis, qui dignitates vendit ſpirituales, Hereticus eſt. Dñs autem Henricus, quem Regem dicunt, Epiſcopatus, & Abbatias vendit. Etenim Conſtantienſem, Babenbergenſem, Moguntinenſẽ, & plures alias, pro pecunia; Ratisbonenſem, Auguſtenſem, & Straſburgenſem pro gladio: Abbatiam fuldenſem pro adulterio, Monaſterienſem verò Epiſcopatũ (quod dicere & audire nefas eſt) pro ſodomitica immunditia vendidit. Quæ ſi impudenter negare volueris, teſte cælo, teſte terrâ, omnes & à furno redeuntes ſcioli concludent hoc: Dñs Henricus hereticus eſt. Pro quibus nefandis malis ab Apoſtolica ſede excommunicatus, nec regnum, nec poteſtatem aliquam ſuper nos, qui ſumus Catholici, poterit exercere.* Hæc viri Conſtantia divini timoris manifeſtum fuit indicium, & fidem in ſcriptore ſanctam, integram, & rectam plurimùm ſine dubio commendavit. Scripſit memoratus præſul Stephanus, & alias in cauſis fidei, & Eccleſiæ Catholicæ plures epiſtolas, quibus memoriam ſui nominis cum honore tranſmiſit ad poſteros. Ex quibus duæ ſunt ad Gregorium Papam VII. quatuor ad Urbanum II. & aliæ ad alios, quarum incertus eſt numerus.

Henric. IV. perſequitur Hirſaugienſes.

Ex præſcriptis Henrici Regis IV. ſceleribus occaſio nobis donata videtur, ut quanto furore S. Hirſaugienſis Cœnobij Congregationem omni tempore, quoad vixit Eccleſiæ rebellis perſecutus fuerit, in medium proferamus. Audiens namque multorum relatione ſuorum quan-

tali-

tiâ fidelitate, & constantiâ Monachi Hirsaugienses cum Romana sentirent Ecclesia. in furorem conversus, cùm hostis, & destructor esset Ecclesiæ. in publico suorum Principum consessu præcepit militibus suis, ut Monasterium Hirsaugiense funditùs everterent, & sibi omnia bona illius in beneficium usurparent. Ad quod facinus perpetrandum quendam Wernherum Episcopum Argentinensem Simoniacum, & sceleratissimum virum S. Romanæ Ecclesiæ publicum hostem Capitaneum, & factionis Principem constituit, quem voluntarium, promptum, & idoneum ad omnia nefanda, & scelera committenda præscivit. Qui homo perversus, & nequissimus negotium contra Dei, & Ecclesiæ Christi honorem libenter suscipiens milites hortatur suos in opus hoc Regi honorificum se quantociùs præcingere, unde & emolumentum magnum, & honorem apud Regem favorabilem essent habituri. Cùmque milites tam nefandum scelus detestarentur in Dei servos committere, Wernherus solo nomine Episcopus, dixit: *Ego vos milites in hoc Regis nostri clementissimi negotio contra inobedientes, & rebelles Monachos prætedam, ego primus ero, qui magnifici Imperatoris nostri contumelias vindicabo, ego prior manus in sacrilegos, & pediculosos cucullatos extendam, & Monasterium eorum, in quo Domini nostri Regis adversarios hospitio toties receperunt, evertam: quicúnque me vestrûm secutus non fuerit, læsæ Majestatis reus punietur.* His dictis loricam induit, & armatus equum, (cædis, & minarum plenus in Monachos sæviturus inermes) furens ascendit. Omnipotentis justitiâ tactus, spumans, & clamans horribiliter de equo cecidit, & morte præoccupatus subitaneâ miser coram omnibus exspiravit. Cujus repentino interitu perterriti milites, valde timuerunt, nullúsque eorum ausus fuit contra Monachos Hirsaugienses quidquam sinistri præsumere. Furor tamen insanientis schismatici Regis, quem contra Monachos Hirsaugianos semel diabolo instigante, & persuadente conceperat, nequaquam propterea cessavit: nam etsi nemo in Dei servos manus suas præsumeret extendere, constat tamen illum suis etiam posteà excidium loci pluries demandâsse. Neq; enim solos Monachos persequebatur Hirsaugienses, sed omnes, qui cum Romana Ecclesia rectè sentientes, ab ejus se communione subtrahebant, perdere omnino, & eorũ delere nomina laborabat.

Wernher. Episc. Argentinens. morte subitaneâ punitur.

Heinric. IV. Hirsaugienses odit.

Wezilonem Archiepiscopum Moguntinum, de quo supra diximus, primò sibi consentientem, sed posteà ob nimietatem scelerum ejus adversantem multis contumelijs, injurijs, & persecutionibus affecit. Ejus quóque successorem Ruthardum venerabilem valde virum de sede Moguntina expulit, & per novem annos continuos exulare in Thuringia coëgit. Giselbertum Abb. B. Wilhelmi discipulum de Hasungen cum tota Congregatione sua Monachorum simili ferocitate fugavit, & possessiones eorum miserabiliter distraxit. Adelberonem Herbipolensis Ecclesiæ sanctum Pontificem, & plures alios de suis Ecclesijs propter obedientiam Romanæ Sedis, quam sequebantur, violenter fecit expelli, & alios in eorum locum ordinari. Plura denique Monasteria propter ejus sævitiam, & crudelitatem, aut destructa fuerunt penitus, aut bonis suis miserabiliter spoliata, & multiplicata sunt mala super terram. De Monachis autem Hirsaugiensibus, quorum laus erat in Ecclesia, sæpiùs coram amicis suis publicam fecit querelam, & quasi malorum in eum partem suscitâssent

Heinricus plures Episcopos expellit.

Imper. Hirsaugiensib. iratus.

Rr

citâssent non modicam, supremum illorum Cœnobio iteratis vicibus comminabatur excidium. Nec latuerunt minæ schismatici Regis innocentem, sanctissimámque Hirsaugiani cœtus Congregationem, quæ orationibus pugnavit contra ferrum, & spem suam habens in adjutorio Altissimi, hominis inflati comminationes forti animo contempsit. DEO námque protegente famulos suos, nemo illos audebat contingere.

Conradus patri rebellat.

Anno prænotato Conradus Regis Heinrici ex Bertha uxore prima filius, à patre deficiens, imperium ad se trahere conabatur, litteris Vrbani Papæ, ac multorum Principum consilio inductus. Sed operæ pretium fuerit causas hujus rebellionis filij contra patrem nefandas, vel paucis facere notiores, ne temerè factum putetur.

Causa rebellionis.

Heinricus Rex pater Conradi uxorem suam secundam nomine Praxedem, quam ante septennium ferme Coloniæ sibi fecerat copulari, ut supra dictum est, nimiùm cœpit odire propterea, quòd nefarijs reluctaretur ejus studijs, in tantum, quòd majus fuit odium, quàm dilectio illa maxima, quâ illam priùs amaverat. Rancore nimiùm prævalente posuit illam in custodiam, & plerísque ex servitoribus suis præcepit, quatenus illi vim inferrent, eo astante, & vidente, imò sicut dicebatur, auxilium violatoribus præstante. Ad tantam quoque aversionem, & detestationem innocentis mulieris, homo reprobus circa fidem devenit, ut, quod dictu nefas est, etiam filium suum Conradũ publicè ad ejus concubitũ invitaret. Quo horrore percusso, & patris contaminare torum constanter recusante, rex eum ad uxoris illicitos concubitus provocare cupiens inter cætera dixit: *Quid ignave cum fœmina coire metuis, quæ nullâ tibi est affinitate conjuncta? Non enim filius es, quemadmodùm tu errore deceptus existimas, sed cujusdam de Suevia peregrini Principis, cujus & faciem manifestè repræsentas impressam. Accede igitur confidenter, & cum hac muliere facito, sicut ille fecit cum Matre tua meretrice.* His sermonibus ultra modum est indignatus Conradus in patrem, sed iram prudenter dissimulans, post dies paucos rebus suis dispositis, cum quibusdam sibi consentientibus de patris palatio discessit, & ad Papam Vrbanum in Italiam pervenit, à quo honorificè susceptus aliquamdiu quievit, & non post menses plures in Regem ab eo sublimatus, Machtildem potentissimam Lombardiæ Principem, promovente Papâ, uxorem accepit, & in Italia favore omnium contra patrem regnare cœpit. Erat autem vir optimus, omníque bonitate, & probitate conspicuus, humilis, modestus, & plenus charitate, summâque in Clerum, & Monachos clementiâ utens, ac pietate, & cujus præsentiâ mundus videbatur indignus, ideóque in brevi consummavit tempora multa, & quia placuit anima ejus DEO, raptus est, ne malitia hujus mundi mutaret intellectum ejus. Nam paucis supervixit annis, ut posteà dicemus.

Conradus regnat in Italia.

Regina verò Praxedis post multas injurias, & contumelias, inauditáque mala sibi per impium tyrannum innocenter irrogata, DEO miserante tandem de custodia evasit, & ad Machtildem prænominatam Longobardorum Dominam potentissimam venit, quam illa cum magno honore suscipiens, post dies paucos ad Vrbanum Papam II. perduxit. Ad cujus pedes miserabilis Imperatrix provoluta, omnem infelicitatis suæ historiam Pontifici, lacrimis profluentibus, per ordinem manifestans aperuit.

Machtildis de custodia evasit.

Papa Reginæ compatiens, post verba necessariæ consolationis, quàm primùm fieri potuit, Synodum Cardinalium, & Episcoporum congregat, quibus in unum adunatis inaudita Regis Heinrici scelera manifestat, & quid ipsi de illo sentiant, per singulos interrogat. Quorum omnium hæc una fuit sententia: Heinricum ut hæreticum pertinacem, atque rebellem ab omni potestate imperij jure censeri depositum, & ab omni communione Sanctorum remotum. Vrbanus itaque Romanæ Sedis Pontifex, de consilio omnium, qui residebant in Synodo, Heinricum Regem Simoniacum, Hæreticum, Nicolaitarum hæreseos Principem, S. Ecclesiæ Catholicæ inobedientem, atque rebellem denuncians, denuo subscribentibus cunctis excommunicavit, anathematizavit, & maledixit propter inaudita, & nefanda scelera, quæ propriam commisit in uxorem, ipsúmque maledictum, schismaticum, Ecclesiæ Catholicæ hostem, DEI, & SS. ejus adversarium proclamat. Rex Heinricus denuò excommunicatur.

Praxedis Imperatrix non diu commorata in Italia, post menses paucos ad Patriam suam, Regnum scilicèt Ruscorum reversa, Cœnobium sanctimonialium, omnipotenti Deo sub regula monastica humiliter militantium devota ingreditur, in quo Domino servisse úsque ad mortem devotissimè perhibetur. Quæ sanctitatis crescentibus meritis tandem Mater sororum suarum, & Abbatissa electa est, in quo dignitatis officio se bonorum exemplar omnium præbuit, & tandem ad Christum, quem dilexit, migravit. Imperatrix fit Monialis.

Anno etiam præsignato, XXIII. die mensis Septembris solis defectio facta est, quam ecclipsin Græci vocant, manè horâ diei tertiâ. Draco etiam volans per aerem apparuit, cujus spectaculum plures in admirationem, & pavorem convertit; iterúmque pestilentia magna subsecuta est, quæ & hominum infinita millia passim abstulit, & pecudum majorem partem consumpsit. Defectio solis. Pestilentia magna.

MXCIV.

Anno Gebhardi Abb. tertio, Vrbanus Papa in multis Galliæ locis habito Præsulum concilio plura statuit, & tam per se, quàm per alios Crucem, contra Saracenos Mahumetis spurcissimos cultores pro recuperatione Terræ sanctæ, regni Hierosolymorum, in omni Christianorum orbe prædicari mandavit. Quod quidem opus sanctissimum, & feliciter inchoatum est, & tandem feliciùs consumatum, per continuum fermè triennium monendo prædicatum extitit, priusquàm profectio sancta peregrinorum incepta fuit. Passagium ad terrã S. prædicatur

Claruit his temporibns in Affrica Rasis Philosophus, & Medicus suo tempore doctissimus, quem alij Bachilonem, alij verò Mahumetum proprio nuncupatum nomine voluerunt. Hic in Arabica lingua peritus multa ex veterum lectione medicorum volumina composuit, quibus memoriam sui posteris commendavit. De correctione videlicèt medicinarum scripsit librum unum. Antidotarium quóque librum unum. Ad Regem Almansorem de cura morborum volumen insigne composuit, in quo totius ratio medicinæ continetur. Item de morbis puerorum librum unum. De divisionibus librum unum. Aphorismorum librum unum. In Astronomiâ, & Alchymia plura scripsit, quæ ad manus nostras necdum pervenerunt. Alia similiter in medicinis, quæ non vidimus Rasis Medicus in Affrica claret.

dimus, edidit. Claruit & hâc ipsâ tempestate Hildebertus Cenomanensis Episcopus, & posteà Turonensis Archiepis. I. vir suo tempore, nulli secundus, ingenio profundus, & multùm disertus eloquio, Berengarij Turonensis quondam auditor, atque discipulus, sed errorum ejus contemptor, & hostis, qui pro Ecclesiastica libertate multas injurias, & persecutiones sustinuit usque ad exilium, & carceres. Scripsit utróque styli officio, metro scilicet, ac prosâ plura ingenij sui præclara opuscula, & non minùs vitæ merito, quàm eruditione scripturarum clarus effulsit. De cujus lucubrationibus ista invenimus. Opus metro compositum super totius missæ officium librum unum. De suis ærumnis, calamitatibus, & exilio librum unum. De miseria hujus vitæ librum unum. De Sacramento Altaris librum unum. Epistolarum ad diversos librum unum. Carminum, Hymnorum, & Epigrammatum librum unum. Berengarij quóque præceptoris sui ab errore conversi, & maximè pœnitentis posteà mortui epitaphium in versibus 50. composuit, alia nonnulla edidit, quæ in manus nostras minimè venerunt.

Hildeberti Episc. Cenomensis opera.

MXCV.

Anno Gebhardi IV. magna in plerisq; regionibus prodigia facta sunt. Aves námque domesticæ omnis generis, anseres, pavones, gallinæ, & cætera id genus, quæ inter homines fuêre nutritæ, subitò consortia hominum contempserunt fugientes ad nemora, & montes, & silvestrium feritatem assumentes, non ampliùs redierunt ad homines. Terræ motus crebri fuerunt, imbrium, & aquarum inundationes multæ, pestilentiæ, mortes, & cunctarum inopia rerum mortales miserabiliter afflixerunt. Acies in cælo pugnantium crebrò visæ sunt, & multos terruerunt. Vicesimâ quartâ die mensis Februarij anno præscripto, stella in oriente visa est, quæ locum suum longo interstitio crebris saltibus in alium mutavit, & diu in una statione stabilis non permansit. Circa nonas quóque mensis Octobris cometes ad meridionalem plagam apparuit, qui splendorem suum in obliquum, quasi in formam gladij protendit. Nubes etiam sanguineas tam ab oriente, quàm occidente surgentes, & in medio cælo sibi concurrentes, rursúmque medijs ferè noctibus à septentrione igneos consurgere splendores, plerúmque & faculas ardentes volitare per aëra multi scriptores illius temporis se vidisse testati sunt.

Prodigia multa.

Cometes ensiformis

In Diœcesi Coloniensi Presbyter quidã probatæ fidei nomine Swikerus, horâ cujusdam diei ferme nonâ, duos equites vidit in aëre concurrentes, quorum alter Crucem in manibus habebat non modicam, quâ alterum percutiens superabat. Alius quidam Presbyter nomine Gerlacus quodam die circa horam meridianam cum duobus itineris sui comitibus in nemore quodam ambulans, gladium miræ longitudinis quasi raptum à vento in aërem deferri manifestissimè vidit, qui sine ministerio cujusdam ferebatur in altum, & quousque visus poterat subsequi, gladius in cælum videbatur elevari. Audiebatur & fragor, quasi aeris motûs velocitate percussi, qui sicut & visus paulatim minuebatur, quantò sublimius ferebatur ensis. Referebant complures civitatem se nocturnis temporibus in aëre vidisse suspensam, & quasi hominum turmas illam obsedisse in gyro, machinásque applicuisse varias, & ad capiendam urbem præparatas, omniáque illic apparuisse fieri secundùm ordinem, quæ facere morta-

Equites in aëre.

Gladius in aëre.

Civitas in aëre visa.

mortales in obsidione urbium isthic consueverunt. Multi etiam Crucis signaculum sibimet non manu hominis, non ingenio, non arte, sed divinitus in fronte, indumento, vel qualibet alia parte corporis ostendebant impressum, cui simile quóque nostris diebus circa Spanheim, & in Leodiensium Dioecesi simul, ac Moguntina circa Rhenum nos ipsi vidimus factum, quemadmodum suo inferiùs loco manifestiùs exprimemus. Hæc autem S. Crucis miraculosa impressio, multis fuit causa incitamenti, ut pro recuperatione Dominici sepulchri ad iter se Hierosolymitanum, de quo sequente anno dicemus, præcingerent. Crux in hominibus apparet.

Mulier quædã biennio prægnans continuè, cùm ad partum putaret se urgeri, tandem post duos impprægnationis suæ annos, rupto utero puerũ effudit loquentem. Alia quædam infantẽ per omnia peperit bimembrem. Natus est etiam puer biceps, reliquo tamen corpore unus. Et agnelli plures binis capitibus exorti sunt, & multa mirabilia visa sunt super terram. Globus námque ignis in modum fulguris coruscantis subitò ad longitudinem lanceæ se dilatans, sed latior clarissimâ die, & in ipso fervore solis discurrens, intuentium oculos improviso terrore concussit, sed neminem læsit. Quâdam verò die sole jam declinante ad occasum, nullâq; in aëre nubeculâ penitus apparente, ecce globi ignei in diversis cæli partibus multi, quasi per totum aërem discurrentes visi sunt, tandémque altiùs elevati sese receperunt in cælum. Multi autem, qui eos viderant, non ignem, sed angelicas fuisse Potestates in præsagium futurorum divinâ providentiâ missas ad consolationem mortalium opinabantur. Monstra Puer loquens nascitur. Globi ignei in aëre.

In Saxonia bos humana protulisse verba notatus est, trinâque vice dixisse, ad pastorem: Vade, Hierusalem capietur à Christianis. Multa, & alia miranda his temporibus in orbe Christianorum visa sunt, quæ causâ brevitatis omittimus: quorum consideratione permoti fideles, multa millia hominũ fecerunt se Cruce signari, & sequente anno Hierosolymã profecti sunt. Bos loquẽs

MXCVI.

Anno Gebhardi Abbatis V. Indictione Romanorum IV. Welfo Dux quondam Bavariæ Heinrico Regi diu rebellis, & contrarius, & Ducatum prædictum compulsus dimittere, posteaquàm multas instabiles peragraverat mansiones, ad gratiam ejus redijt, & amissum Ducatũ recepit. Welfo Dux Bavariæ redit in gratiam cum Heinrico.

Anno igitur Dominicæ Nativit. prænotato, visis tot prodigijs, & mirandis, quæ divina providentia mortalibus jam plusquàm per triennium ostendit; communis, & magna expeditio Christianorum, quam Passagium plerique vocant, pro recuperatione Hierosolymitanæ civitatis, & Dominici sepulchri ultra mare facta est contra Saracenos, qui Terram sanctã per annos plures occupaverant. Ad militiam ex Hispania, Gallia, Aquitania, Burgundia, Flandria, Brabantia, Anglia, & ex omnibus regnis, & Provincijs Occidentalibus, tam Regum, Principum, Nobilium, quàm vulgi utriusque sexûs, innumerabiles turmæ armatâ manu, crucéque signati surgentes Hierosolymam tendere cœperunt Duces diversos secuti. Primi námque Petrum quendam Presbyterum Eremitam natione Gallum ex Amiens oppido natum, virum quidem staturâ pusillum, sed corde, & animo magnum, qui totius peregrinationis prima causa fuit, sequentes ad quindecim millia æstimati, per Germaniam, Bavariam, & Hungariam non sine magna difficultate transeun- Petrus Eremita.

tes, Constantinopolim, & inde ad regiones Terræ sanctæ proximas pervenerunt. Ex quotidiano concursu peregrinorum aucti sicut arena maris, ut eorum jam penè infinitus esset numerus. Alij quendam Presbyterum nomine Folemarum sequentes Ducem, per Saxoniam, Bohemiam, & Austriam pedestri itinere profecti sunt, quorum numerus ultra duodecim millia fuit æstimatus, quemadmodùm ab his, qui interfuerant, litteris invenimus commendatum. Plures etiam per Danubium navigio descenderunt, quorum non parvus fuit numerus, qui singulis fermediebus maximè augebatur. Nonnulli Cisrhenani, Mossellani, Colonienses, Cynovoti, Westrasij, Wetterausij, & Franci orientales Gotescbalcum Presbyterum quendam Moguntinum sequebantur Ducem, quorum multitudo fuit maxima. Porrò Galli, Hispani, & Angli per mare mediterraneum ad Palestinam navigio similiter pervenerunt, quorum innumerabilis multitudo navibus mare latissimum cooperuisse videbatur. Mirabilis, & perpetuò memorandus tot Christianorum in unam expeditionem concursus, quorum summa plusquàm quater centum millia hominum fuit æstimata; quanquàm fuerint nonnulli authores, qui numerum peregrinorum in unum convenientium apud Antiochiam sexcentorum millium summam dixerint excessisse, quorum non pauca millia ab infidelibus interempta sunt.

Folmarus Dux peregrinus.

Gotescbalcus alius Dux peregrinorum.

Numerus militiæ Christianæ

Huic expeditioni tam sanctæ, támq; necessariæ Monachi, & Moniales, senes & juvenes, virgines, & maritatæ mulieres cum parvulis, & infantibus sine certo numero plures interfuerunt, & multæ multis fuerunt in scandalum, & ruinam. Quoniam verò totius Passagij hujus historia in duodecim libris digesta plenius habetur; hic diutiùs in ejus narratione consumere tempus superfluum judicavimus. Præmissis igitur paucis de Gotfrido comite de Bullion, quem nomine Ducatus Lotharingiæ Principes hujus sanctæ peregrinationis honorarunt, Ducem propter fortiter gesta illum, cùm non esset, pro reverentia nuncupantes; & exterminio Judæorum, quod peregrini minùs consultè fecisse notati sunt, reliqua omittemus. Godfridus igitur comes de Bullion in Provincia Lotharingiæ vir magnanimus, fortis, & in fide Christiana devotissimus, audiens terram Palæstinam, id est, Judæam, quam Dominus, ac Redemptor noster JESUS Christus DEI filius proprio sanguine consecravit: ipsúmque templum Dominici sepulchri tam indignè fœdari à Saracenis, & Christianos ab ijsdem tam miserabiliter oppressos, cùm, Vrbano Papa II. jubente, Crux in omni terra prædicaretur, animo compunctus est, & amore cælestis regni pro defensione fidelium arduam hanc peregrinationem humili devotione subivit, ac tandem non sine maximis periculis, laboribus feliciter complevit. Qui ut militiam Christi sine præsumptione spei revertendi profiteretur expeditus, comitatum suum de Bullion cum omnib' ad eum pertinentibus Leodiensi Ecclesiæ in jus proprietatis perpetuum vendens tradidit pro mille trecentis marcis argenti purissimi; & quidquid habuit aliud in possessionibus, censibus, & annuis provẽtibus, vel supellectili, quod secum ducere non potuit, fratre suo Balduino consentiente vendidit, & omnib' in pecuniã redactis, cum eodem fratre, & omni familia sua in auxilium Christianorũ cum cęteris peregrinis ad regnum Hierosolymitanum profectus est, & ampliùs in Europam, multò minùs

Gotfridus comes de Bulliõ Dux exercitus.

in

in Lotharingiam reversus non fuit, sed mansit in militia Jesu Christi stabilis, & usque ad mortem perseveravit. Quem Christiani Principes Regem, Jerusalem urbe tandem captâ, fecerunt, sed coronam portare auream in ea civitate noluit, in qua Rex cœlorum spinis coronatus fuit. Ejus verò Ducatum de Bullion Leodiensis Ecclesia sicuti totum pecuniâ liberum emerat, ita possidet quietè usque in præsentem diem. Unde propter reverentiam à Principibus Gotfrido comiti collatam, ut non comes de Bullion, sed Dux de Lotharingia diceretur: Episcopus Leodiensis Ducem se pariformiter scribere consuevit. Eodem anno, quo Petrus, & Gotscalcus Presbyteri de Bullion præcesserunt, ex diversis regnis, & Provincijs, Galliæ scilicet, Angliæ, Flandriæ, Lotharingiæ, gens copiosa, & innumerabilis in multa supellectili, ac substantia Hierosolymâ proficiscens, comessationibus, & luxuriæ dedita, spiritu crudelitatis adversus Judæorum insurrexit populum, per quascunque urbes iter faciebant, crudelissimam in eos exercentes necem, asserentes sic obsequium se præstare Deo in suæ expeditionis principio contra hostes fidei Christianæ. Idque factum est præcipuè in Regno Lothariensium. Peregrinorum luxus perdidit eos.

Hæc autem strages Judæorum primò in civitate Coloniensi à civibus facta dicitur: qui subitò in eos irruentes, domus, & Synagogas eorum subverterunt, omnia illorum bona inter se dividentes. Quo viso circiter ducenti ex Judæis navigio per Rhenum ad oppidum Nyssiense fugere cœperunt: quos peregrini, & cruce signati persequentes trucidârunt omnes, nec unum relinquentes vivum. Colonienses interfecerũt Judæos.

Hinc Moguntiam pervenientes comitem quemdam Emichonem nomine virum nobilem, & potentem illius regionis invenerunt, qui & peregrinorum præstolabatur adventum: Judæi vero, qui in Moguntia habitabant sibi timentes, Episcopo Ruthardo spe salutis infinitos thesauros committunt; qui pecuniâ cautè repositâ, illos in suæ domûs solio à facie comitis in loco clausit tutissimo, verùm comes Emicho, & cruce signati fractis seris, & januis septingentos utriúsque sexûs Judæos in ore gladij peremerunt, reliqui viso furore sævientium Christianorum mutuis se vulneribus confoderunt; Matres lactentibus guttura ferro secabant, alios transforabant, ne in manus horrendas inciderent Christianorum, quos incircumcisos, id est Gohim nuncupabant; sic & ipsi omnes crudeliter sunt interfecti. Moguntiæ peregrini interfecerũt Judæos.

Anno Dominicæ Nativitatis præscripto Monasterium ordinis nostri in Reinhausen Moguntinensis Diœcesis in Saxoniæ partibus fundatur, paucis ab oppido distans milliaribus: in quo multi deinceps Monachi religiosissimi claruerunt. Monasterium Reinhausen fundatur.

Primus dicti Monasterij Abbas nomine Reinhardus, vir divinis scripturis studiosissimus, & multùm eruditus, metrico genere scribendi non minùs exercitatus, quàm oratione solutâ, ingenij sui non pauca lucubravit opuscula, de quibus tandem vidimus subjecta. Comentarius in Isajam Prophetam, librum 1. In Ezechielem quóque Prophetam librum 1. In omnes Epistolas S. Pauli. libros XIV. In librum B. Job opus metricum non spernendæ authoritatis. Cætera, quæ scripsit, in manus nostras non devenerunt. S. Reinhardus 1. Abb. in Reinhausen &c.

Vir iste doctissimus Reinhardus non solùm in omni genere scien-

tiarum

tiarum eruditus extitit, sed etiam vitæ merito religiosus, atque sanctissimus fuit; utpote qui multis in vita, simul & post mortem signis, & miraculis coruscavit. Unde & usque in præsentem diem ad sepulchrum ejus, quod est in Ecclesia memorati Monasterij, morbo epilepsiæ, quem caducum appellant, gravati homines misericordiam Dei implorantes, sanari perhibentur.

MXCVII.

Imperator venit de Italia.

Anno Gebhardi Abbatis VI. Heinricus Imperator ab Italia rediens, in Bavariam secessit, & in civitate Ratisbona super Danubium aliquandiu moratus: Judæis qui priori anno per comitem Emichonem, & peregrinos Baptismum coacti susceperunt, redire ad Judaismum concessit.

Eodem anno Imperator Heinricus magnum cum Principibus colloquium de pace, & reformatione Imperij habuit, in capite videlicet mensis Septembris. Et licet, sicut quidam dicebat, pax est interdum, pacis fiducia nunquam; multa ibidem pro pace sapienter constituta fuerint; nullus tamen, aut parvus inde sequebatur effectus: propterea quòd Rex manifestus Ecclesiæ hostis pacem dare non potuit, quam contra Deum, & Ecclesiam multo jam tempore violavit. Natale Domini Argentinæ cum sibi adhærentibus Principibus eodem anno Rex celebravit. Eo quóque anno æstas fuit multùm fertilis, hiems lenis, & pestilens.

Anno quóque prænotato Gebhardus memorabilis Abbas fratrum labori compassus, qui aquam de flumine ad usus necessarios hauriebant, habito cum expertis in ea facultate magistris consilio, per occultos sub terra meatus aquæ ductum de monte in Monasterium fecit, & aquam ad omnes officinas necessariam non sine magnis impensis introduxit.

MXCVIII.

Ruthardus Archiepiscopus recessit ab Imperat.

Anno Gebhardi Abbatis septimo, inquisitione factâ Moguntiæ ab Imperatore de facultatibus Judæorum anno Gebhardi quinto, sicut diximus, interfectorum, inter cæteros, qui eas rapuisse delati sunt, quidam ex consanguineis Ruthardi Arciepiscopi coram Imperatore fuerunt accusati, quos cùm Imperator perquireret, nec in præsentiam ejus venirent, Archiepiscopus causam eorum defendere tentans, sed minùs valens indignatione permotus ex urbe discessit, & in Thuringiam cum eis se contulit quasi suis in hoc meliùs prospecturus, & ex vicinitate Saxonum Imperatori rebellium, quemdam terrorem ei illaturus, sicque comotionis suæ vindictam exacturus. Fuerunt autem, qui dicerent etiam ipsum Episcopum de pecunijs Judæorum sustulisse, quod ex eo confirmare videntur, quoniam omnem, sicut diximus, eorum substantiam in depositum acceperat, quod neminem scire præter ipsum, & paucos familiares ejus verisimile constat.

Ordinis Cisterciensis initium.

His quóque temporibus Ordo Cisterciensis militans sub regula Beatissimi Patris nostri Benedicti sumpsit initium in partibus Gallicanis, cujus fundator primus fuit Rupertus Abbas Molismensis in Diœcesi Lingonensi Ordinis nostri: quo tandem mandato sumi Pontificis Urbani ad Molismum reverso, Albericus in Abbatia nova Cistertiensi successit, Monasterium perfecit, & in brevi tempore multitudinem Monachorum in unum Sanctitatis propositum adunavit. In magna paupertate hic Ordo cœpit, & in paucis annis mirabiliter succrescens, & dilatatus reliquis omnibus locupletior evasit.

Anno

Anno Gebhardi Abbatis prænotato in Diœcesi Wormacensi non procul ab Oppido, quòd Neolinigen ab incolis terræ nuncupatur, mirandum multis diebus apparuit spectaculum. Certis in hebdomada noctibus, & maximè in festis Sanctorum multitudo quædam armatorum maxima de monte quodam eggressa in campi planiciem vicinam quasi ad prælium processura videbatur à multis. Erant inter eos pedites, equites, sine certo numero multi, qui nunc huc, nunc verò illuc quasi per turmas discurrentes sese mutuò percutere visi sunt, ita quòd fragor ex collisione armorum eminùs audiebatur. Consummato tandem, ut putabatur, conflictu circa horam nonam noctis, in montem unde processerant, se cum gemitu, & ejulatu quasi violenter impulsi festinantissimè receperunt. Hæc visio nimis horrenda per continuū fermè triennium apparuit: non singulis quidem noctibus, sed sacratioribus, & interpolatis; & tam crebrò, ut notum factum fuerit in omni circaregione cunctis habitantibus miserabile spectaculum. Erant autem turmæ, quæ videbantur, non hominum, sed animarum, sicut rei postea demonstravit eventus, quibus omnipotentis Dei miseratio indulsit, ut suas in purgatorio pœnas assumpto schemate visibili, significarent mortalibus, quorum suffragio charitatis intuitu liberari potuissent. Ex vicinia per hoc triennium, quo mortuorum apparuère spiritus, multi homines docti, & indocti, sæculares, & clerici, propè locum, ubi solebant videri convenerunt, visionem hanc grandem videre cupientes: quorum tamen nullus ad illos ausus fuit accedere. Fuit eo tempore in Cœnobio Limpurgensi non multùm à loco huiuscemodi apparitionis distante, Monachus quidam doctus, & religiosus, nomine Rupertus, qui postea fuit Abbas ejusdem Cœnobij, ut suo loco dicemus. Qui cùm esset homo prudens, & in Deum magnæ devotionis nocte quâdam suo permittente Abbate cum quibusdam alijs Monachis Deo mente, & corpore dicatis ad montem, unde spiritus illi consueverunt exire, propius accessit, præmisisque orationibus sancto se crucis signaculo munivit, & donec egrederentur, expectavit. Et ecce circa sextam noctis horam spiritus illi de monte more suo turmatim procedentes in campum veniunt, & sicuti consueverant, in modum concertantium, huc, illúcque discurrunt. Interea Rupertus diligenter considerato montis loco, unde videbantur exisse, constanter propius accessit, & se in orationem cum fratribus dedit. Cúmque turma jam post conflictum redire videretur ad montem, Rupertus eam per nomen Jesu Christi adjurans præcepit, ut sicuti apparebat, immobilis persisteret, & sine falsitate ad interrogata responderet. Mox immobilis stare omnis illa videbatur spirituum turma, & quasi compos voti effecta libenter jubentis audire imperium. E quibus unus Ruperto, qui essent interroganti respondit. Non sumus phantasma, nec sumus vel hominum vel dæmonum turma, animæ sumus hominum vitâ Defunctorum, qui ante paucos annos in hoc loco campestri pro justitia Principis bellantes fuimus in concertatione occisi. Arma, habitus, & equi, quæ nobis, dum viveremus, instrumenta fuère peccati, etiamnum post mortem in nobis videntur, vobis manifesta sunt quædam signa ejus in quo sumus tormenti. Omne autem, quòd circa nos apparere cernitis, nihil aliud in nobis est, quàm intollerabilis ignis, quam-

Animarū Defunctor. exercitus triennio apparuit.

Rupertus Monachus Limpurg.

Rupertus adjuravit animas.

quam vos hoc minimè videatis. Et benedictus omniū creator Deus, qui & nobis contulit poſſe apparere viſibiles, & tibi donavit, ut nos ad loquendum in Chriſti nomine adiurares. Magnum enim chaos eſt inter nos & vos, ut ſicuti vos ſtatum noſtrum nullâ ratione poteſtis, quamdiu in carne mortali vivitis, ita nos vobis aut loqui, aut apparere viſibiles nequaquam poſſumus, niſi cùm id nobis divina pietas ſingulari privilegio donaverit. Cui Rupertus Monachus dixit, potéſtne fieri, ut orationibus viventium ab his pœnis liberet vos Dominus? Spiritus reſpondit. Jejunijs, orationibus, eleemoſyníſque, & maximè celebratione miſſarum juvari, & poſſumus, & oramus. Cui Monachus. Et quomodo, inquit, ſcire poterimus vos liberatos à pœnis, ſi vobis impenderimus poſtulata ſuffragia? reſpondit Spiritus. Cùm feceritis pro nobis ſtatuta ſuffragia, & amplius iſthic viſi non fuerimus, manifeſtum erit vobis ſignum, quia liberati ſumus. His dictis mox omnis illa Spirituum turba, quaſi uno ex ore clamabat dicens tertiò: orate pro nobis, orate pro nobis, Et confeſtim omnes in ignem reſoluti videbantur clamantes. Juſtus es Domine, & rectum judicium tuum, qui reddis unicuíque quod meruit. Mons etiam ipſe totus apparuit igneus, tantúſque fragor audiebatur, & ſtrepitus arborum, ut cælum, & terram in unum concuti putarent. Rupertus cum ſuis nimiùm territi ad Monaſterium Limpurgenſe reverſi ſunt, & fieri pro defunctis poſtulata ſuffragia quantociùs ordinaverunt. Nam præter jejunia, eleemoſynas, diſciplinas, & orationes in Monaſterijs, & Eccleſijs diverſis factas, per triginta continuas dies Miſſæ pro illis legebantur quotidie triginta: quibus expletis ad montem Rupertus revertitur, & noctem ducens priori loco inſomnem, ſi revertatur Spirituum turba, præſtolatur. Sed ubi advenit hora viſionis conſueta, voces audivit in aëre cantantium Spirituum melodiâ concordi, ac ſuaviſſimâ dicentium. Te Deum laudamus, te Dominum confitemur &c. Spirituū verò turma nec tunc, nec deinceps amplius apparuit, quam liberatam non dubitamus.

Animæ adjuratæ petunt ſuffragia.

Orationes fiunt, & DCCCC. Miſſæ, ut liberentur.

His etiam temporibus Hermannus comes de Northeim in Saxonia vir dives, potens, & Chriſtianæ fidei cultor devotiſſimus, Gertrude ſuâ legitimâ uxore conſentiente, & cooperante Monaſterium Ordinis noſtri fundavit, quod à Villa tunc proxima, nunc autem funditus deſolata, & everſa Burſfeldia nuncupatur in honore ſanctorum Thomæ Apoſtoli, & Nicolai Myreorū quondā Epiſcopi; in quo Monachos, & Abbatē ſecundùm Regulam D.P.N. Benedicti converſantes inſtituit, quibus præſentis vitæ neceſſaria procuravit. Ab hoc loco noviſſima Ord. N. reformatio in Germania vocabulū accepit. *MXCIX.*

Monaſterium Burſfel. fundatur novum.

Anno Gebhardi Abbatis VIII. Conradus Epiſcop[•] Trajectenſis 24. die menſis Aprilis poſt Miſſarum celebrationem in domo ſua procumbens ad orationem, à quodā Friſio interfectus eſt, cujus interfectionis hæc fuit occaſio. Cùm idem Præſul in parte civitatis paludinoſa Eccleſiam Canonicorum ædificare diſponeret, & propter lutoſam, fluxilémque humum locare fundamentum ſtabile non poſſet, affuit inter cæteros quidam ex Friſia natus homo, non parùm in Architectura peritus nomine Pleberus, qui ſub pœna capitis ſui pollicebatur ſe fundamentum ſolidum, & perpetuò ſtabile quâdam arte poſſe locare, ſuper quo conſtructa

Eccleſia-

Ecclesia nunquam esset ruitura, sed cum pro suo consilio dando nimis multam postularet pecuniam, Episcopus dissimulato proposito filium ipsius Pleberi æquè latomum conveniens largis donavit muneribus, & arcanum propositæ artis consilium ab eo revelatum lætus accepit, Plebero negotium Episcopi cum filio penitus ignorante. Episcopus itaque jam sufficienter à juvene informatus, secundùm artem, quam didicerat, stabile fundamentum in aquis posuit, & desuper Ecclesiam ædificari fecit. Quamobrem Frisius nimio furore incensus contra Episcopum, à quo suo defrandatus lucro videbatur, totus in ejus necem conspirabat, & opportunitatem observans die præscriptâ domum ejus, ut notus ingreditur iram complens, ut diximus. Cui in Pontificatu Ecclesiæ Trajectensis successit Burghardus, vir nobilis, prudens, pius, & mansuetus, qui non minus vitæ meritò, quàm sanctæ prædicationis verbo gregem commissum optimè custodivit.

Conradus etiam Eichstatensis in Bavaria eodem anno prænotato moritur, pro quo alius ejusdem nominis Pontifex ordinatur. Eodem quoque anno mortuus est Hermannus Archiepiscopus Coloniensis, cui Fridericus successit, & annis xxxii. præfuit. Vir prudentissimus, amator Dei, & Ecclesiæ strenuus advocatus, ad quem multi eruditissimi viri suas lucubrationes tanquam unicum Doctorem mœcenatem inscriptas mittere consuêrunt; inter quos Rupertus Abbas Monasterij Tuitiensis prærogativâ familiaritatis obtinuit principatum, de cujus ingenio, & opusculis locuti sumus. Hermañ. Coloniens. Archiepisc. obijt, Fridericus successit.

Iste Fridericus Reverendiss. Archiepiscopus Monasterium Virginum Ordinis nostri à fudamentis novum construxit in quadam Insula Rheni, quæ Insula Rolandi nuncupatur, quinque fermè à Brunna Oppido in accessu fluminis distans milliaribus, in quod multitudinem Monialium posuit secundùm Regulam sanctissimi P. N. Benedicti, omnipotenti Deo in vera mentis, & corporis castitate famulantes, quibus & necessarios proventus, & redditus pro sustentatione ordinavit. Idem quoq; Religiosissimus Præsul Fridericus aliud nostri Ordinis Cœnobium juxta Rhenum construxit, in colle montis prope sylvam, quæ dicitur Rhinmagen, in ascensu memorati fluminis non procul à prædicta Insula Rolandi: quod perfectum, & consumatum Abbati Monasterij S. Michaelis in Segeberg perpetuò voluit esse subjectum. Ecclesiam consecrans in honorem sancti Apollinaris Martyris, & proventibus ad usum Monasteriorum, & Propositi Deo famulantibus sufficienter dotavit. Cœnobiũ Monial. Insulæ Rolandi fundatur.

Oppidum etiam Andernach, quod juxta Rhenum in decessu ipsius fluminis à confluentia tribus distat milliaribus, ampliavit, murisque ac turribus in circuitu munivit: arcem in superiori parte construxit, & fossatum in gyro totius oppidi, ut hodie cernitur, fieri mandavit. Andernach oppidum instauratur

Duo insuper castra in fundo Coloniensis Ecclesiæ, cui præsidebat, nova construxit: quorum Rolandi alterum Art, vulgariter verò Rolandiseck nuncupatur, situm in monte non procul à supradicto Cœnobio Monialium Insulæ Rolandi: alterum verò propter altitudinem montis, in quo constructum est, Wolckenberg nominatur, parùm distans à Drackenfels, seu Petra draconis, quod se videndũ à remotissimis præstat locis. Rolandiseck Wolckenberg.

Anno quoque prænotato Heinricus Imperator Natalem Domini

Coloniæ celebravit: in Epiphania verò Aquisgrani filium suum juniorem Heinricum v. Regem fecit, reprobato majore filio Conrado, quem prius coronari fecerat. Conradus autem rebellionis suæ causam, quam supra diximus, paucis tantùm, sibique familiarissimis revelavit, juxta illud: turpitudinem Patris tui ne denudaveris: sed cum alio sui nominis Conrado forti admodùm, & prudentissimo viro ad Urbanum Papam II. profectus est, & Rex Italiæ, sicut dictum est supra, constitutus.

Erat enim vir per omnia Catholicus, & Apostolicæ Sedi subjectissimus, plus Religioni, quàm armis, aut fascibus deditus: fortitudine tamen, & audaciâ satis, & superinstructus: lectionibus, quàm lusibus vacare malebat, miseris omnimodis, & præcipuè militibus inopiâ strictis compassione, & misericordiæ fructu proximus fiebat. Neminem contempsit, nemini vim intulit: nemini præjudicium intendit, sed omni personæ, omni conditioni pius, mansuetus affabilis fuit, indéque non immeritò, & ipse Deo, & hominibus gratus, & amabilis extitit.

Urbanus Papa 2. moritur.

Anno etiam prænotato v. Calend. Augusti Urbanus Papa II. vir sanctus, & Deo dilectus, post multos labores, & varias persecutiones, quas ab impijs pro justitia sustinuit, ad Dominum migravit, Romæ sepultus est in Ecclesia S. Petri Principis Apostolorum. Iste Beatiss. Papa Urbanus anno Pontificatûs sui vii. ad instantiam venerabilis Gebhardi Abbatis privilegium Gregorij Papæ vii. Beato Wilhelmo Abbati, & Monasterio Hirsaugiensi gratiosè indultum cum pleniori gratia prærogativa confirmavit: desuper novam tradens Bullam plumbo sigillatam, cujus tenor sequitur, & est talis.

Exemplar privilegij Urbani.

RBANUS Episcopus Servus Servorum DEI Dilecto filio Gebhardo Monasterij Hirsaugiensis Abbati, ejúsq; successoribus regulariter substituendis in perpetuum. Cum universis sanctæ Ecclesiæ filijs pro Apostolicæ Sedis auctoritate, ac benevolentia debitores existamus: illis tamen locis, ac personis, quæ specialiùs, & familiariùs Romanæ adhærent Ecclesiæ; quæque ampliori Religionis gratiâ eminent: propensiori nos convenit charitatis studio imminere. Unde nos b. m. prædecessoris nostri Gregorij formam sequentes eadem tibi, tuísque legitimis concedimus successoribus, quæ ipse prædecessori tuo Wilhelmo, & ejusdem Monasterio precibus Adelberti comitis concessit, & confirmavit: qui æternæ retributionis amore succensus in prædio suo, quod dicitur Hirsaugia Monasterium à progenitoribus suis antiquis constructum, nuper amissa restituens venustè reparavit, & in usus fratrum inibi Deo servientium pluribus possessionibus, & redditibus ampliavit. Quam suæ liberalitatis institutionem ne ulla in posterum perversorum hominum audacia minuere, aut violare præsumat, Apostolicæ auctoritatis privilegio muniri, & S.æ R.æ E.æ tuitione roborari postulavit, quamobrem præfatum Monasterium sub Apostolicæ Sedis protectione, ac tutela specialiter amplectentes præsentis privilegij paginam statuimus, ut quæ hodie idem Cœnobium justè possidet, sive in futurum concessione Pontificum, liberalitate Principum, vel oblatione fidelium justè, & canonicè poterit adipisci, firma tibi tuísque successoribus, & illibata permaneant, in quibus hæc nominatim designanda

gnanda duximus. Cellulas S. Gregorij, quæ dicitur Richenbach, & sancti Martini, quæ dicitur Vischbachajo, & prædium quod dicitur Gilstein, quod datum est pro Cella S. Petri, constituentes ne vel tu fili charissime Gebharde, vel quilibet tuorum successorum, præfatas Cellulas destruere, vel ea, quæ illis jam concessa sunt, seu concedentur, temerè præsumatis imminuere. Præterea decernimus, ut nulli omnino hominum liceat idem Cœnobium temerè perturbare, vel ejus possessiones auferre, minuere, vel temerarijs vexationibus fatigare: sed omnia integra conserventur, eorum pro quorum sustentatione concessa sunt, usibus omnimodo profutura, constitutionis quoque immunitatis, & libertatis modos, quos præfatus comes illustri Adelbertus scripto suæ traditionis inseruit, & regio sigillo imprimi curavit, ac posteritatis cautelam, & arcendos infestantium impetus diligenter statuimus, uti nec de promissis quidlibet negligatur, ne de vetitis quidlibet præsumatur. Obeunte verò te nunc ejus loci Abbate, vel tuorum quolibet successorum nullus ibi quâlibet subreptionis astutiâ, vel violentiâ præponatur, nisi quem fratres comuni consensu, vel fratrum pars consilij sanioris secundùm Deum, & Beati Benedicti Regulam elegerint. Consecrationes Altarium, sive Basilicarum, Ordinationes quoque Clericorum, Oleum sanctum, & cætera ad Episcopale officium pertinentia ab Episcopo Spirensi, in cujus estis Diœcesi, accipietis; si tamen Catholicus fuerit, & comunionem Apostolicæ Sedis habuerit: & si ea gratis sine Simoniaca pravitate impendere voluerit. Aliàs verò liceat Catholicum, quem volueritis, Episcopum adire, & ab eo consecrationum Sacramenta accipere, qui Apostolicâ fultus auctoritate, quam postulatis, indulgeat. Advocatum præterea, sive protectorem vobis Gotfridum præfati comitis Adelberti filium instituimus, si hujusmodi Deo præstante fuerit, ut Ecclesiæ, & servis Dei honorem debitum exhibeat, & prædicti Monasterij utilis, & studiosus defensor fuerit. Sin autem in vestra sit potestate eligere vestræ Ecclesiæ idoneū protectorem, qui sine lucri sæcularis exactione id divinæ servitutis obsequium strenuè ac reverenter exhibeat. Vos igitur fili in Christo charissimi oportet regularis disciplinæ institutionibus solicitiùs, & devotiùs insudare, & quantò estis à sæcularibus tumultibus liberi, tantò studiosius placere Deo totius mentis, & animæ virtutibus anheletis: præcipuè studentes Romanæ Ecclesiæ decreta veneranda servare, cujus Patrocinio ab omni jugo viventium estis annuente Domino præmuniti. Ad indicium autem perceptæ hujus à Romana libertatis per annos singulos Bizantium aureum Lateranensi Palatio persolvetis. Sanè siquis in crastinum Episcopus, & Archiepiscopus, Imperator, aut Rex, comes, aut Vicecomes, judex, aut persona quælibet magna, vel parva hujus privilegij nostri paginam sciens contra eam temere venire tentaverit, & eorum, quæ concessa sunt, vel statuta, quicquā irritum fecerit: secundò, tertióve comonitus si non satisfactione congruâ emendaverit, æterno se innodatum anathemate, & à Corpore Christi, & Ecclesia, & auctoritate potestatis Apostolicæ segregatum cognoscat. Conservantibus autem hæc pax à Deo, & misericordia præsentibus, & futuris sæculis conservetur Amen. Datum Placentiæ per manum Joannis S. R. E. Diaconi Cardinalis, 8. Idus Martii, indictione tertiâ, Anno Dom. Incarnat. MXCV. Pontificatûs autē Domini Domini Urbani Papæ II. anno VII.

Bona Monasterij cōfirmantur à Papa.

Abbat. electio est Monachorum.

Exhortatio Papæ ad observantiam.

Excomunicantur hujus paginæ violatores.

Hucusque Bulla Pontificis.

Acta sunt hæc anno Gebhardi Abbatis quarto, qui facilè quod voluit impetrare à Papa potuit, cujus sanctitati antea & notus, & charus fuit. Nam ut supra diximus, cùm adhuc Prior esset, à Beato Wilhelmo ad illum pro sanctorum Reliquijs missus, & singularis amicitiæ benevolentiâ donatus. Dedit autem memoratus Pontifex Urbanus, & aliud privilegium huic Monasterio, cujus tenor jam sequitur.

Bulla Urbani Papæ aliud nobil.

VRBANUS Episcopus servus servouum DEI omnibus Teutonicæ regionis fidelibus. Hanc chartam, & hoc privilegium in Christi nomine donaturi; non est absre, si primò innotescimus, quæ sit causa, vel quæ necessitas ejusdem privilegij. Monasteria, & Servorum Christi habitacula, quæ piâ voluntate, & optimo studio ædificantur: si non minus à posteris, quàm majoribus, & eorum fundatoribus amarentur, profectò eorum status non adeo est infirmus. Item qui appellantur Episcopi, si omnes de officio suo dignè curarent, & tam prodesse, quàm præesse operam darent, hoc quoq; non parùm faceret ad stabilitatem Monasteriorum. Nunc autem quod sæpius sumus experti; quod majores construunt, hoc si eorum posteri non destruunt, omittunt magis pro humana verecundia, quàm pro Deo. De ipsa tamen Parentum eleemosyna tantum servitij sæcularis exigunt, ut nulla digna sit sollicitudo de illo servitio, quod Deo debetur. Hoc quoque visum est non semel contigisse, quòd qui Christi videbatur Antistes, per honestam occasionem, quâ Abbas benedicendus erat ab eo, Congregationi fratrum Abbatis electionem ex toto præriperet, nec alium ordinaret, quàm quem ipse præcipuè voluit, voluntate fratrum animo proposita. Ordinato autẽ de cætero, & ipse imperavit, quasi tributario suo, & quasi cum hoc solùm constituto, ut sæculariter viveret. Nam & illa pestis malignissima scilicet hæresis simoniaca cum auctore suo diabolo ita cinxit terram, & perambulat eam, ut nulla sit Ecclesia, quæ secura esse queat de ejus violentia, & invasione; propter quæ singula cùm Dominica dispensatio de mediocritate nostra ita ordinaverit, ut servi servorum esse debeamus, non est dignum nos omittere, vel siquid solatij aut suffragij contra tot hostiles incursus misericordia Christi dederit, ut eisdem Dominis nostris conferre valeamus. Est quoddam Monasterium in pago Spirensi, & in sylva, quæ vocatur nigrã, ipsiúsque Monasterij vocabulũ est in lingua Teutonica Hirsauvve: quod cum devenisset jure hæreditario in potestatem, & possessionem nobilissimi comitis Adelberti, & conjugis ejusdem Wiltrudis; non eis videbatur constare satis ad salutem animarum eorum, si ita in ipsorum manu retinerent, ut eis relictum erat à parentibus suis. Fuit ergo primitivus bonæ voluntatis eorum labor, & fructus, quod pro canonicis prius ibi degentibus introducta est, & ordinata vita Monachorum. Quo præmisso, noluerunt quoque ut de reliquo alius esset hæres ejusdem Monasterij, quàm Beatus Petrus, & Ecclesia Romana, quod etiam B. Petro oblatum est, & delegatum, & in proprium confirmatum eorum devotione, & oblatione, filijs quoque suis annuentibus, & laudantibus, & ita ut annuatim unum aureum ad Sedem Apostolicam tribuat pro censu: nullique alij mortalium cujuscunque rei terrenæ sit obnoxium. Et nunc quoque superest, ut à nobis addatur, & finiatur, maximè de-

Notatur culpa malorum Episcoporum.

Hirsaugiẽs. fundatio.

ximè de constituendo Abbate, & de Advocato, vel defensore loci. Quotiescunque igitur contigerit, ut Abbas sit ordinandus, ad ejusdem electionem nolumus, & omnino interdicimus ullam personam interesse, præter Monachos, & eos solos, qui ad titulum Monasterij obedientiam sunt professi. Quem ipsi elegerint, accipiat virgam pastoralem ab aliquo de Prioribus fratrum: nec ulla potestas ad hoc Ecclesiastica, vel sæcularis expetatur. Postquam habuerit investituram officij, mittatur ex parte congregationis ad quemcumque potissimum videatur Episcopum, ut pro charitate veniat, &, ut moris est, Abbatem benedicat. De cæteris fratribus ordinandis ad quemlibet ordinem hujus generis, ut est Presbyterium, vel Diaconatus, fiat, quod magis fuerit opportunum, ut vel in ipso Monasterio ordinentur, vel ad Episcopum absentem, vel ordines alibi facientem dirigantur. Propter quod confratres nostros, & Coëpiscopos, maximè quotquot sunt in Germania, omnes pariter appellamus, & enixiùs omnes obsecramus, ut huic nostro decreto favere, & annuere non dedignentur. Et sicut eis non erat indignum in ipso textu ordinationis suæ Apostolicæ Sedi, & Ecclesiæ Romanæ obedientiam profiteri, ita monemus, rogamus, aut si hoc magis volent, ex auctoritate Sedis Apostolicæ præcipimus: ut quidquid statuimus, ad hoc quantum in ipsis est, aliquo modo inobedientes esse non præsumant. Si quis eorum rogatus fuerit, ut ad benedictionem Abbatis veniat, venire non omittat, si præ valetudine possit, vel aliâ quâlibet hujusmodi necessitate non impediente. Item si quis rogatus fuerit pro alijs Ecclesiasticis ordinibus faciendis, in hoc quoq; pro voto fratrum morem gerere non omittat. Non curet, si quis ausus fuerit præceptum nostrum calumniari, & contradicere, quasi novum sit, & illicitum, quenquam locorum ita esse absolutum ab Episcopali subjectione. Nam id ipsum de quantis locis factum est ab antecessoribus nostris, & in promptu est, si expediret, & non longum esset pleráque hujusmodi nominare. Recolat, quid responderit ille Pater inclytus sanctus Epiphanius Cyprorum Episcopus Constantinopolitano Episcopo Joanni, qui cùm eum calumniatus esset, quòd in Parochia sua absque sua licentia Ordines fecisset; fatebatur, se non in Parochia, sed in Monasterio fecisse. Quo verbo innuerat, aliud jus esse Parochiarum, & aliud Monasteriorum, aliudque jus eorum, qui nubent, & nubentur, & aliud eorum, qui seipsos propter Regnum Cœlorum castraverunt. De quibus adhuc manifestiùs testatur Apostolus, nequaquã esse sub lege eos, qui spiritu ducuntur. Quæ sententia, si de omnibus est universalis, quantò magis illis, quibus speciali quâdam devotionis prærogativâ Deo servire convenit? (Nam quos in præfato loco specialis gratia contraxit, ut mereantur veri filij esse promissionis, & ad promissionis terram verè pertingere, liberos esse edocet.) Decreverant etiam in eodem loco fratres tali modo pro antiqua Patrum disciplina Christo militare, ita ut nullum patiantur habere commilitonem ætatis inferioris, quàm ut olim, & ipse quidem, qui est verbum Dei, cum Patribus loquebatur, vicesimo anno, & supra. Si qui sunt juniores, hi nimirum, ut in collegio suo videbantur admixti, pro nulla personarum acceptione, pro nulla æris æstimatione acquiescunt. Et hoc quantum faciat, quantúmque valeat ad integritatem, & stabilitatem Religionis, animatvertere possumus, & ex contrario maximè colligere,

De ordinatione Abb. Hirsawc.

Vocatus Episcopus tenetur venire.

Monachos decet esse liberos.

Commendatur institutio donatorum Cœnobio.

ligere, cùm manifesta sit hujuscemodi habitudo illorum Monasteriorum, in quibus non alij Deo serviunt, quàm soli à pueris Deo nutriti. Est adhuc & alia gratia, quæ locum jam sæpè dictum commendat, quòd illuc nonnulli pro amore Christi convenerunt hujus fervoris, hujúsque humilitatis, ut eis non tam libeat haberi pro Monachis, quàm pro servis Monachorum, & ultra se obtulerunt ad ministerium coquinæ, pistrini, & aliarum humanarum necessitatum. Quod planè tantò majoris est meriti, quantò expressiùs illum imitantur, qui cum sit cœlestium virtutum Imperator, tamen homo est factus, in hunc mundum venit, non tam ministrari quàm ministrare. Hæc singula considerantes non indignum duximus, ut qui quandam vitæ novitatem pro Christi dilectione sunt adorsi, eis etiam pro ipsius honore plus aliquantulum, quàm alijs Ecclesijs deferatur. Ergo primùm constituimus, ut per omnia tempora succedentia

Ne quis ante annos 20. suscipiatur in Hirsaug.

nullus sit mortalium, qui mutare audeat illud bonum studium, & exemplum bonum militaris disciplinæ, ut sicut in præsentiarum, de cætero quóque virorum Christi cuneus tam ætate infirmiore, quàm infirmiore sexu nunquam interrumpatur, nec in militiam spiritualem ante præscriptum terminum, idest ante viginti annos quisquam recenseatur. Eóque modo æterno Regi militantes, ut nullus Episcoporum ullâ hujus generis quæstione aliquo modo inquietet, ex parte Dei omnipotentis, & ex parte Dei Genitricis, & intemeratæ Virginis MARIÆ, & parte Apostolorum Principis S. Petri, & ex nostra interdicimus, contradicimus, & anathematizamus. Quibus etiam, si tale quid contigerit, quia pro tanta viarum

Archiepisc. Moguntin. Comissaris Hirsaugiēs.

intercapedine non est facilè, ut ad præsentiam nostram, & audientiam recurrant, Moguntinæ Archiepiscopo Ecclesiæ, cui decessores nostri vicem suam in partibus Germaniæ commendaverunt, nos etiam nostram super locum istum, & habitatores ejus comendamus, ut de omni querela, quæ eis acciderit, ad eum se reclamare possint. Et quia ut Apostolus ait plures fiunt Sacerdotes, eò quòd morte prohibentur permanere; quoties Archiepiscopus post decessum Prioris est ordinandus, ad ordinationem suademus Patri Monasterij, ut non supersedeat interesse, ostendat ei exemplar Decreti nostri, ut probet, qualem fiduciam de ejus suffragio in posterum possit habere. Et quia Archiepiscopus ad Sedem Apostolicam

Abbas pro pallio Archiepiscopi Romā ire suadetur.

maximè pro pallio est missurus, si rogaverit Abbatem, ut sit pro hujuscemodi Legatarius ejus, & dederit omnia quæ ad viam sunt necessaria, rogamus, ut ire non recuset. Ad rem námque facit, si hoc officio in ejus amicitiam familiarius fœderatur: cùm & à nobis, non injuria, magis obtineat filius, & domesticus, quàm alius, qui non fuerit ita privilegiat⁹. Item quotiens ordinandus est Spirensis Episcopus, expedit, si & ibi non neglexerit ad esse; & priusquàm ordinetur comoneat Archiepiscopum, ut ejus quóque huic decreto nostro quærat assensum. Aut si aliud quid voluerit, videat Archiepiscopus, quid faciat, pro comendatis suis; & si opus fuerit, ad notitiam nostram, vel Successoris nostri res usque perveniat. Aut si Deus eidem Episcopo hunc spiritum donaverit, ut non invitus faveat humilibus Christi, tunc & illum, ne hìc dissimulâsse sine honore videamur, præcipimus, ut in Conventu fratrum quolibet die privato dicatur pro eo Psalmus decimus nonus in omni vita sua. Post vitam verò, & pro ipso, & pro suis ab hac die, & deinceps, antecessoribus, quotquot præsenti præ-

cepto non sunt adversati, agatur in omni secunda feria privata Missa Defunctorum, quod scire potest, ad compendium animæ suæ magis expedire, quàm si posset in Monasterio per omnia pro voto suo dominari.

Advocatum autem Imperatorem Romanorum, qui etiam noster Advocatus est, præficimus. Propter multiplices tamen ejus curas, & dispositiones Regni, liceat Abbati, & fratribus de familia Comitum de Caluua eligere, si idoneus inventus fuerit, qui non lucri causâ, vel pro necessitate sua, sed pro remedio animæ suæ, & parentum suorum locum sæpè dictum velit defendere. Sin autem, aliàs undecùnque libeat, liceat eis alium eligere, qui etiam vocatus in præsentiam Abbatis, & fratrum juret in Sacramento cum familiaribus suis, quòd contra privilegia Ecclesiæ non veniat. Sicque adductus in præsentiam Domini Imperatoris simili modo confirmet. Non solùm autem super Cellam majorem licet Abbati Subadvocatum constituere, sed per singula prædia, & cellulas suas, ubi etiam nihil sibi juris à prioribus illic constituti in beneficijs providendis, vel etiam in Ecclesijs vestiendis subtrahatur. Imperator est advocatus Monasterij hujus

Advocato autem sic constituto non liceat contra voluntatem Abbatis Subadvocatum, vel Causidicum per prædia Monasterij disponere, sed omnia illibatè secundùm privilegia custodire. Si autem non ut defensor, sed potiùs ut calumniator, & pervasor rerum sibi commissarum extiterit, nostro banno excommunicatum omninò babeat Abbas potestatem hunc reprobandi, & alium sibi utiliorem, undecùnque placuerit, auxilio etiam Imperatoris, si necesse fuerit, eidem Monasterio providere. Datum per manus Joan. Diac. Subadvocatus non potest alium constituere.

Præscriptum privilegium Gebbardus Abbas hujus Monasterij Hirsaugiensis tertius decimus ab Urbano Papa II. impetravit, quod & Ruthardus Moguntinus Archiepiscopus cum legisset, libenter accepit, & in his quæ suam personam, & Successores concernunt, libenter consensit, multóque tempore sic extitit practicatum. Quod verò in principio hujus rescripti continetur pro Canonicis prius apud S. Aurelium Hirsaugiæ degentibus vitam introductam esse Monachorum, nonnulli malè intelligentes, historiæque veritatis igniari putant Monachos ante instaurationem comitis Adelberti apud S. Aurelium non fuisse; sed à prima fundatione sub comite Erlafrido Canonicos institutos, & permansisse usque ad Monachos, quos Adelbertus introduxit. Nam quòd Monachi à prima fundatione comitis Erlafridi, ut in præcedentibus sufficienter ostendimus, apud S. Aurelium fuerint instituti, multísque annis ibidem permanserint; sicut Meinfrido Monacho Fuldensi historiographo fidem dedimus; ita contradicentibus, ut ignaris rerum, necessariò denegam*. Heinricus etiam Rex IV. in confirmatione fundationis secundæ sub Adelberto comite, sicut dictum est supra, ita loquitur manifestè. Nunc autem idem comes Adelbertus instinctu Dei tactus nec non conjugis suæ Wiltrudis crebris precibus adhortatus Monasterium ipsum jam restauravit, & quæ aliquamdiu inibi defecit, vitam monasticã reparavit. Concedimus Monachis post obitũ X. Abbatis Conradi de Cœnobio S. Aurelij vel expulsis, vel mortuis, introductos sive Canonicos, sive Presbyteros, qui sub nulla professi Regula more, ac consuetudine sibi similiũ conversabantur. Monachos autem de Gundelfingen translatos in Hirsaugiam tempore S. Wil- Ruthardus Archiepisc. consensit. Monachi ante Canonicos in Hirsaugia.

helmi Abbatis, cum essent numero paucissimi, non abnuimus. Sed utrum Clerici apud S. Aurelium tempore Adelberti comitis inventi postea in Gundelfingen fuerint pro Monachis repositi, cum multis ignoramus. Illud quóque decretum cujus Papa meminit, quòd videlicet nullus ante vicesimum ætatis annum ad Monachatum suscipiatur, Sanctiss. Abbas Wilhelmus instituit cum suorum consilio fratrum, sciens profectò regularis disciplinæ observantiam non pueris, sed fortibus viris esse portabilem. Nam sicut videmus ad oculum, ubicúnque ad Religionem infantes suscipiuntur, & pueri, rara est integritas observantiæ regularis in omnibus perfecta. Metuentes ergo prudentissimi viri hujus Cœnobij fratres, & Monachi, ne hoc statutum à S. Wilhelmo introductum quâlibet occasione temporis periret, Apostolicam confirmationem judicârunt utile requirendam, unde & usque in præsentem diem hæc laudabilis consuetudo non solùm in hoc Monasterio Hirsaugiensi ubi primitùs fuit instituta, sed per omnia Ordinis nostri Cœnobia in quibus viget regularis disciplinæ observantia, diligentissimè custoditur, ne videlicet pueri ad Ordinem suscipiantur. Maturo enim consilio Hirsaugiensium Monachorum illo in tempore statutum apud omnes bonos viros habebatur, sicut divinum Oraculum. Erant siquidem In hoc ipso Monasterio temporibus Gebhardi Abbatis & numero, & merito viri præstantes, & magni, qui Ordinem Monasticum sicut coelum astra decorantia illustrabant. Ex his nonnulli ante introitum Religionis magni & nominis, & amplæ dignitatis in sæculo extiterunt. Erant hic Monachi alto de sanguine nati: erant & humili propagine rusticorum, ac pauperum sati. Summa tamen inter eos fraternæ charitatis dilectio semper extitit, unus vivendi modus omnibus fuit, non præponebatur ingenu' ex servitio converso; nec sanguis poterat sibi locum usurpare honoris in medio Monachorũ, sed virtus. Nam sicut Regula nos docet Monachorum; sive servus, sive liber, omnes in Christo unum sumus, & sub uno Domino æqualem servitutis militiam bajulamus; quia non est apud Deum personarum acceptio: solumodò in hac parte apud ipsum discernimur, si meliores ab alijs in operibus bonis, & sanctis virtutibus, humilésque inveniamur. Ad hujus integritatem Regulæ Monachi Hirsaugienses vixerunt omnes, tantáque in hoc loco regularis disciplinæ observantia coram Deo, & hominibus florebat, ut omniũ sententia bonorum hominum confirmaret, majorem institutionis monasticæ puritatem in tota Germania prius nec visam uspiam fuisse, nec auditam. Unde non immeritò nomen Hirsaugiensium Monachorum in omni Europa celebre fuit, & in ore omnium eorum fama laudabatur. Inter quos multi fuerunt in omni genere scientiarum doctissimi, & non minus vitæ merito, quàm eruditione scripturarum venerandi; & multi quidem in sæculo magni, & gloriosi Ducum, Comitum, Nobiliúmque filij seu cathedralium, aliarúmque Canonici, vel Prælati Ecclesiarum, ac viri docti, sive Magnifici, odore sanctitatis Monachorum Hirsaugiensium excitati omnia contemnentes, quæ possederant, ad consortium pauperum Christi venerunt, & pro Dei omnipotentis amore monasticæ conversationis habitum suscipientes tantâ se in pauperum Christi humilitate dejecerunt, ac si cunctis vitæ diebus idiotæ indoctissimi, aut mendicorum filij extitissent.

Monachi translati de Gundelfingen.

Nobiliũ & ignobiliũ una institutio fuit.

Hirsaugiana observantia præcellit alias omnes.

Ex qui-

Ex quibus nonnulli, posteaquàm & multo tempore, & continuo labore regularis disciplinæ instituta servare ad unguem didicerunt, & in agone spirituali bene instructi fraterna ex acie ad singularem pugnam eremi procedentes, anachoretarum vivendi modum subjêrunt, átque de Abbatis indultu ad vicini nemoris solitudinem secedentes, veterúmque sanctorum Patrum innovantes propositum, omnia istius mundi solatia pro DEI honore regni cœlestis intuitu contempserunt. Hoc tamen arduum in solitudine vivendi propositum non passim quibuslibet subire licebat, sed illis duntaxat, quos conversationis transactæ per multos annos in medio fratrum consummata perfectio jam fecit securos solâ manu, vel brachio sine consolatione alterius contra omnia vitia mentis,& corporis Deo auxiliante hostem posse triumphare malignum. Deniq; plures inter Monachos Hirsaugienses tantæ sanctitatis fuisse legimus, quod multis tam in vita, quàm post mortem miraculis claruerunt. Multi etiam visione Angelicâ digni futuræ felicitatis dulcedinem etiam in hac mortalitate prægustare meruerunt. Nullus eo tempore inter Monachos Hirsaugianos subsistere potuit, nisi quem fervor divini amoris illustrans ab omni carnis spurcitia penitus segregavit. Qui corrigerent vitia, plures aderant, & ob id paucissimi necessariò delinquentes in tanta multitudine Monachorum occurrebant. Omnibus enim desiderium hoc fuit, & summum, & maximum Deum in veritate quærere; & illum cunctis transitorijs consolationibus, & rebus contemptis super omnia amare.

Monachi Hirsaugiani claruêre miraculis.

Anno Gebhardi Abbatis supra scripto, sicut diximus, Urbano Papa II. qui hoc privilegiavit Cœnobium, mortuo; Reinherus nostri Ordinis Monachus natione Italus ex Flaminea Provincia oriundus Patre Crescentio natus in Summum Pontificem electus nolens, & invitus consensit. Ordinatus autem Paschalis secundus vocatus est, & præfuit annis VIII. mensibus quinque, diebus septem.

Eodem anno Jerusalem à Christianis capta est. Godefridus comes de Bullion qui alio nomine dignitatis Lotharingiæ Dux fuerat appellatus, uno omnium Christianorum Principum consensu, etiam à militibus omnibus humeris præ gaudio in Regiam delatus, ipsius urbis Jerusalem Rex declaratus regnavit anno uno. Qui nomen regium rogatus humiliter suscepit; coronam tamen auream rejecit dicens: indignum esse hominem Christianum in ea civitate coronam gestare auream, in qua Rex regum, & Dominus dominantium pro salute humani generis coronam de spinis asperrimam portavit.

Jerusalem à Christianis capitur

Godfridus fit Rex in Jerusalem.

MC.

Anno Gebhardi Abbatis IX. Wigbertus Ravennensis Archiepiscopus, quem Heinricus Rex quartus contra Gregorium VII. ut suo loco diximus, in Antipapam, & idolum sub nomine Clementis erexerat, moritur, vir utique ingenio, facundiâ, nobilitate, personæque reverentiâ, satis clarus, nec Româ tunc, nec Ravennâ bene usus; qui fertur in extremis potuisse, quod fecit, & fecisse, quod potuit pœnitendo. Ad cujus sepulchrum fautores suæ partis divina micuisse luminaria in populo prædicabant, qua propter Paschalis Papa Dei zelo tactus corpus illius exhumatum in Tyberim jactare mandavit, exemplum fidelibus constituens, ne schismaticos in numerum sanctorum existiment conferendos, aut illos

credant posse miracula facere per justitiam publicam, qui non custodiunt, sed confundunt Ecclesiæ unitatem.

Godefrid9 Rex Jerusalem moritur.

Anno prænotato die mensis Julij 18. Godefridus ex comite de Bullion Rex in Jerusalem obijt, & ante montem Calvariæ in vestibulo Golgothanæ Ecclesiæ sepultus fuit, vir perpetuâ memoriâ dignus, Christianæ Religionis cultor, & defensor præcipuus, & cunctis virtutibus plenus qui tantâ se mansuetudine conjunxerat tam cum indigenis, quàm peregrinis, ut vix adverteretur, an à Francis plus plangeretur jam mortuus quàm Syris, Græcis, omnibúsque Christianis. Post cujus obitum Baldeuinus frater ejus vir strenuus, fortis, & in Christiana militia constantissimus electione omnium, & consensu tam militum, quàm principum in Regem Jerusalem sublimatus est, & annis 18. regnavit in quibus Ægyptios ter prœlio superans, Calypham eorum Regem tandem interemit. Electus autem non multo post inclinans caput suum supra Dominici sepulchri tumbam ipsius servituti deinceps perpetuò se subjugavit. Post hæc, quò major Paganis timor Christianorum incuteretur, anno sequenti die Pentecostes per Hademarum Bodiensem Episcopum, Sedísque Apostolicæ sanctiss. sapientissimúq; Legatum acceptâ regali benedictione coronatur.

Baldeuinus fit Rex in Jerusalem.

Anno etiam prænotato civitates Insulæ Siciliæ plures horribili terræmotu concussæ, aliæ in parte, aliæ in toto penitus corruerunt, major Ecclesia Syracusana simili terræmotu concussa cecidit, & multitudinem hominum, quæ ad orationem convenerant, oppressit.

Claruit his temporibus Guntherus Monachus nostri Ordinis Cœnobij S. Amandi Elvonensis, quod à civitate Fornacensi quatuor fermè distat milliaribus, vir in divinis scripturis longâ exercitatione peritus, & sæcularis Philosophiæ non ignarus, qui scripsit eleganti carmine vitam, & passionem S. Cypriani Martyris, alia quóque multa compilâsse dicitur, quæ in notitiam nostræ lectionis non venerunt. Theodoricus etiam Abbas Monasterij S. Trudonis in Diœcesi Leodiensi Ord. S. P. Benedicti, vir in omni varietate scripturarum doctissimus hæc tempora scribendo, & religiosissimè conversando non mediocriter illustravit. Qui cùm non minus in carmine, quàm in oratione soluta longo scribendi usu haberetur exercitatus, metro non ineleganti multa conscripsit: è quibus pauca, quæ subjecimus, ad notitiam nostræ lectionis pervenerunt. Vitam S. Trudonis lib. 1. Vitam quóque S. Bavonis lib. 1. Vitam S. Remoldi librum similiter unum. Sermones insuper non paucos ad Monachos, & varias epistolas ad diversos elucubravit.

Theodoric. Abb. Trudonis.

MCI.

Anno Gebhardi Abbatis x. Conradus Rex filius Heinrici Regis IV. nono, postquam à Patris discessit palatio, anno, immaturo occasu plenus fide, atque operibus bonis in confessione Dñi nostri Jesu Christi à regno mortalium ad consortium transijt Angelorum. Fuerunt, qui dicerent, illum interijsse veneno insidiatorum. Sepultus est cum honore, & reverentia tanto Principi convenientibus in Florentia, ubi & obijt, in cujus exequijs miracula ostensa narrantur.

Concilium Florentiæ celebratur.

Eodem Anno Paschalis Papa secundus concilium Episcoporum complurium in civitate Florentia celebravit, cujus urbis Episcopus spiritu vanitatis, seu elationis incitatus publicè prædicare solebat, verum Anti-

christum

christum jam tunc in mundo fuisse natum, & brevi manifestè regnaturum. Cujus vanitas cùm S. Paschali Papæ innotuisset, vocatum ad se corripuit, asserens in Episcopo talem levitatem esse valde reprehensibilem, ut verbis Christi neglectis officium sibi desumat garrulorum. Dixit enim ad Discipulos Dñs, non est vestrũ nôsse tempora, & momenta, quæ Pater reposuit in sua potestate. Quod ergo latere voluit sanctissimos Apostolos suos Christus, quis revelabit miseris, & immundis peccatoribus intendere animum, ut se Prophetam exhibeat de occultis, & incertis rebus more vetularũ. Non est hominis mortalis consilium Dei penetrare posse, quod ipse voluit esse occultum: stulti sunt, & fatui omnes quicúnq; tempus Antichristi determinare præsumunt, & semper in sua fatuitate mendaces apparuerunt. Quemadmodum & nostris temporibus cuidam Theodorico Monacho Carthusiẽsi apud Ruremundã in Gelria contigit, qui circa Dominicæ Nativitatis annum MCCCCLXXX. vaticinare incipiens, úsque ad carcerem vanitates suas defendens, plura in brevi futura prædixit. quorum tempus transijt, sed nil vaticiniorum apparuit: constantissimè ne dicam pertinacissimè asserebat Antichristum ultimum anno MDIII. manifestò venturum, & cum potentia regnaturum in universo mundo. In tantam denique prolapsus est temeritatem, ut adijceret, quoniam si præscripto non compareret anno, nunquam in æternum esse venturum. Anilia sunt ista, & quæ nec virum deceant gravem, nec verum nominis Christiani Professorem.

Vanitas Episcopi Florentini de Antichristo.

Anno Gebhardi Abbatis prænotato audientes in Europa fideles Regnum Jerosolimitanum à Christianis de manibus Saracenorum esse recuperatum, multi Spiritu divino compuncti, ex Teutonicis, Longobardis, Aquitanicis, & alijs nationibus cruce signati ad terram S. in auxilium Christianorum pro Dei honore profecti sunt. Erat autem exercitus eorum non minus quinquaginta millium pugnatorum, inter quos fuerunt plures viri nobiles, & potentes, qui patriam, amicos, & omnia pro Christo, & ejus sancta militia contempserunt. Aderant cum his Archiepiscopi plures. Abbates multi, simul & Monachi, quorum mens omnium una, hostes fidei conterere, & gloriam Crucifixi Jesu Christi ubíq; terrarum pro viribus dilatare. Cúmq; pervenissent in terram desiderabilem, quam Creator universorum corporali præsentia sanctificavit: gesserunt bella Domini, & sanguine fuso pro fide Christiana Martyrio coronati transierunt ad coelum. Erat in eodem exercitu peregrinorum Christi S. Diemo Archiepiscopus Salisburgensis in Bavaria, de quo diximus anno Divi Abbatis Wilhelmi XV. ex Monacho hujus Cœnobij Hirsaugiensis Archipræsul factus, vitæ merito cùm esset sanctissimus, pro Christi amore ad ejus se militiam præcinxit. Bellum igitur Christianis adversùm Saracenos continuè gerentibus, sæpéque vincentibus, tandem cùm venisset hora remunerandi laboris, ab infidelibus victi sunt, & plusquàm 40000. hominum de præscripto Christianorum exercitu ceciderunt. Sanctus autem Diemo prædictus Archiepiscopus quantâ potuit alacritate nostros verbis, & nutibus confortare non destitit; donec ab infidelibus tandem captus fuit. Qui ductus ad principem urbis Ægyptiorum quæ Memphis olim dicta est, multis, & exquisitis tormentis diutiùs afflictus mortem demum turpissimam propter fidem, & confessionem Domini Jesu Christi sustinuit.

Peregrinatio multorum ad Jerusalem.

S. Diemo ab infidelibus occiditur.

MCII.

Anno Gebhardi Abbatis xi. Rex Heinricus, habito cum Principibus colloquio, Romam se profecturum, ac generale Concilium ad principium mensis Februarij convocaturum promisit, quatenus tam suâ quàm Romani Pontificis causâ canonicè ventilatâ, Catholica inter Sacerdotium, & regnum confirmaretur unitas, quæ tot annis scissa permansit. Constat tamen nec ipsum juxta propositum personaliter ivisse Romam, nec alium quemquam misisse, qui obedientiam ejus nomine, Summo Pontifici juxta conclusa præstitisset, imò si potuisset, libenter Antipapam Paschali Summo Pontifici subordinâsset, quamvis conatus suos, Deo prohibente, non potuit perficere.

Concil. Episcoporum Romæ celebratur.

Transactâ post hæc mediâ quadragesimâ, convenientibus universis Apuliæ, Campaniæ, Siciliæ, Thusciæ, totiúsque simul Italiæ præsulibus, Citramontanorum autem complurium Legatis Synodus magna Romæ est habita, ubi præantiqua Patrum instituta more solito reverenter confirmata, & jam sæpe dictum illius temporis schisma inter præcipuas hæreses computatur, ac perpetuò cum suis auctoribus, átque sequacibus anathemate, hujusmodi subscriptâ professione damnatur. *Anathematizo omnem hæresim, & præcipuè eam, quæ statum præsentis Ecclesiæ perturbat, quæ docet, & adstruit anathema contemnendum, & Ecclesiæ ligamenta spernenda esse. Promitto autem Apostolicæ Sedis obedientiam Pontifici Domino Paschali, ejúsque successoribus sub testimonio Christi, & Ecclesiæ, affirmans, quæ affirmat, & damnans, quæ damnat sancta ac universalis Ecclesia Sanctorum.*

Hæresis Heinriciana damnatur.

In eadem quóque Synodo Paschalis Papa judicio, & consensu omnium Episcoporum sententiam excomunicationis in Heinricum Regem quartum promulgavit dicens: *Quia tunicam Christi scindere, id est, Ecclesiam rapinis, & incendijs devastare, luxurijs, perjurijs, átque homicidijs commaculare Heinricus, quem sui Regem appellant, non cessavit, primò à Beatæ memoriæ Gregorio Papa, deinde à sanctissimo viro Urbano Prædecessore meo propter suam inobedientiam excommunicatus est, átque damnatus: nos quoq; in proxima Synodo nostra, judicio totius Ecclesiæ perpetuo cum anathemati tradidimus, idq; omnibus notum esse volumus, & maximè ultramontanis, quatenus ab ipsius se contineant iniquitate.* Hæc Papa dixit in Cœna Domini publicè in Consistorio, Consilio præscripto jam soluto.

Anno prænotato moritur Hartvvinus Ecclesiæ Magdenburgensis in Saxonia Primas, & Archiepiscopus, vir per multa laudabilis, maximè tamen popularis, & utilitatibus Ecclesiæ, cui præfuit, multùm insudans, qui se mediatorem inter Sacerdotium, & regnum sæpiùs posuit, & pro communi pace, & concordia, quamvis sine effectu laboravit.

S. Otto fit Episcopus Bamberg.

Eodem quóque anno Rupertus Episcopus Bambergensis mortuus est, cui S. Otto Cancellarius Heinrici Regis quarti successit, & præfuit annis fermè octo & triginta, in quibus multa bona fecit ad honorem omnipotentis DEI, & multorum hominum salutem: nam Pomeranos gentem Saxonibus confinem ad Aquilonem juxta mare germanicum positam, eatenus idolorum cultui deditam suâ prædicatione salutari Christi convertit ad fidem. Unde úsque in præsentem diem Apostolus Pomeranorum dicitur, & ab incolis terræ illius singularis devotionis memoriâ veneratur.

Anno etiam prænotato mortuus est Egilbertus Trevirorum nonus & septuagesimus Archiepisc. Ecclesiæ suæ Reparator magnificus, in pauperes pius, & misericors, qui gregem sibi commissum verbo, & exemplo erudiens ad observantiam mandatorum DEI, non sine opinione sanctitatis ex hac vita migravit ad Dominum. Erat siquidem doctus in lege Domini, & tam in divinis scripturis, quàm in sæcularibus litteris haud mediocriter eruditus, & ob id non solùm procuravit temporalia ut Principes, sed multò magis ut Episcopus spiritualia, celebrando sacrificium Dominici Corporis, ordinando, ministrando, consecrando, & prædicando Verbum DEI populo sibi commisso diligentissimè sollicitudinē impendit, quod hodie paucos admodum facere conspicimus. Post hunc Bruno filius Arnoldi, & Adelhaidis comitum Franciæ orientalis in Archiepiscopatu Trevirorū successit, vir magnificus, & non minùs vitæ merito, quàm generis nobilitate illustris, qui Monasterijs, & Ecclesijs vel reparandis, vel de novo construendis continuum impendit studium, & corda multorum in viam salutis æternæ direxit. Hujus frater erat Pops comes in Francia orientali, quo consentiente, & adjuvante postea construxit Ord. nostri Monasterium in comitatu de Bretheim, in pago qui dicitur Kreihgam Spirensis Diœcesis nomine Odenheim, de quo anno Wolmari Abb. secundo latiùs dicemus. Bruno autem præfatus Archiepiscopus Trevirorum in Ordine octogesimus idibus Januarij apud Moguntiam ordinatus est. Circa hæc tempora Gebhardus Abbas cœpit paulatim in his, quæ respiciunt salutem animarum aliquantulum remissiùs agere, etiam præcipuè negligendo pauperes plus æquo temporalibus inhiare. Fuit autem per sanctum Wilhelmum communi fratrum consilio statutum, ut aliqui ex fratribus laicis, quos Donatos sive Oblatos appellant, in domo pauperum sub habitu sæculari ipsis pauperibus deservirent, victum suum non de annona pauperibus assignata, sed de communi fratrum cellerario, vestésque vestiario recipientes. Hoc statutum Gebhardus Abbas immutavit, jubens ut ministri, & servitores pauperum memorati vitæ suæ necessaria non aliunde, quàm de pauperum eleemosyna reciperent, rei volens in hoc parcere fratrum. Hâc parcitate, & occasione pauperum stipendio imminuto, contigit res dolenda, ut peregrinis, & pauperibus consueta subtraheretur misericordia in tantum, ut per gelidas noctes hyemis exclusi hòspitio pauperes Christi præ fame, & frigore miserabili clamore ante Monasterij valvas perstreperent, dormientésque in Cœnobio fratres sæpiùs inquietarent. Super his, & alijs nonnullis monasticæ integritati omnino contrarijs Abbas multis vicibus à senioribus cum reverentia, ut decebat, admonitus, cùm nihil emendaret, fratres animo dejecti vindictam omnipotentis Dei metuebant. Erat in congregatione Monachus quidam senior nomine Bertholdus vir sanctiss. conversationis, qui dicebat se nocte quâdam Dominicæ Ascensionis per visum gloriæ interesse Sanctorum, ubi inter cæteros Beatum conspexit Wilhelmū Abbatem niveo candore splendentem, mediùmque inter duos Pontifices rutilo decore stantem corruscantes, quorum alter fuit sanctus Udalricus quondam Episcopus Augustensis, alter verò Beatus Conradus Episcopus Constantiensis. Divus autem Wilhelmus ad Monachum ista videntem conversus dixit: *Ex parte summæ Majestatis Dei omnipotentis mando tibi frater ut di-*

Bruno fit Archiepisc. Trevir. 80.

Gebhardus Abb. de negligentia notatur.

Pauperib. subtraxit annonam

Admonitio S. Wilhelmi ad Abbatē per visionem.

ut dicas Abbati, Priori, cæterisque confratribus tuis, quatenus secundùm quod à nobis acceperunt, egenis, & hospitibus cum omni charitatis affectu serviant, annonámque à nobis Pauperibus constitutam ad integrum restituant, & vitam, moresque suos juxta Regulam corrigant, & emendent, & ante omnia odium iram, indignationem, rancorem, & detractionem, quibus Deum assiduò offendunt, cum omni malitia quantociùs abjiciant, fraternam inter se charitatem sollicitè custodientes, nisi fecerint, sciant pro certo, divinam se ultionem in brevi gravissimè experturos. Et his dictis relicto Monacho, cum quo loqui videbatur, beatissimus Pater Wilhelmus una cum sanctis Episcopis altiora quædam cœli secreta scandens penetravit.

Senior visa revelavit. Abbatis.

Senior verò ille Bertholdus, cui hæc revelata fuerunt, cùm non auderet per se ministerium exequi sibi divinitùs commissum, per alium quendam seniorem cuncta revelavit Abbati. Qui territus, ad horámque compunctus annonam pauperibus assignatam restituit, cœtera verò, quib⁹ Monasterium turbaverat, nequaquam emendat. Quapropter secundùm Patris Wilhelmi comminationem divina eum subsequuta est ultio, & nihil ei prosperè successit. Post annos etenim paucos Monasterij regimine Deo præordinante exutus locum dedit meliori, & infulâ Pontificali sublimatus in Ecclesia Spirensi, ut suo loco dicemus, omnium penè adversùm se odia, & irrisiones ineptis moribus suis, Deo vindicante, concitavit, nec diu postea miserabili tactus infirmitate vitam in brevi finivit præsentem.

Vindicta Dni punivit Abbatē.

His etiam temporibus erat juvenis quidam nobilis, & temerarius, qui possessiones Monasterij hujus in Villa, quæ nuncupatur Almendingen à quondam Winthero converso sub magisterio S. Wilhelmi Abbatis legitimâ donatione traditas post utriúsque mortem tanquam hæres proximior invasit, & contra omne jus æquitatis violenter occupavit. Cumq; die quâdam duas inde carratas vini, & quædam alia tumidus, & elatus adduci faceret: subitò pes unius bovis, qui prædam trahebant confractus est. Ipse quóque raptor de equo, cui insidebat, repente cecidit, & loquelâ, viribúsque amissis dementiam incurrit: inde sublatus aliorum manibus ad suum domicilium reportatus est. Qui post dies aliquot reversus ad mentem, cum vindictam Dei metueret ampliorem, mutavit consilium; dispositísque rebus, ut potuit, deferri se fecit ad Hirsaugiam, exutúsque hominem veterem cum operibus carnis novum induit, & Monachus factus in sancta vitam conversatione terminavit.

Burchard⁹ Monachus fit Abbas Erpford.

Anno item prænotato Burchardus hujus Cœnobij venerabilis Monachus sexto iduum Februarij factus est Abbas Monasterij S. Petri in Erpfordia oppido Thuringiæ, de quo supra diximus anno sanctiss. Abbatis Wilhelmi sexto decimo. Qui mox eodem ordinationis suæ anno fundare cœpit novam Ecclesiam sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli à Beato Wilhelmo quondam pro parte inchoatam, quæ hodie conspicitur.

Eodem anno mortuus est Heinricus comes de Northeim fundator Monasterij Northeimensis Monialium, & Bursfeldensis Monachorum, vir magnificus, & pauperum advocatus pijssimus, in Bursfeldia sepultus.

MCIII.

Anno Gebhardi Abbatis duodecimo Indictione Romanâ xi. Heinricus Imperator Conventum Principum apud Moguntiam habuit in

capite

capite mensis Januarij, ubi Heinrico filio suo rerum summam dimissurum, seque sepulchrum Domini visitaturum per Emhardum Herbipolensem Episcopum publicè prædicari fecit, indéque favorem maximum tam vulgi, quàm Principum, & Clericorum, Regníque totius acquisivit, multósque è diversis regni partibus ad ejusdem itineris comitatum præparare voto ipso succendit; quamvis nihil eorum implevit.

Anno prænotato Chuno filius magni Saxoniæ Ducis Ottonis de magnis Principibus unus, & cui nihil in omni rerum humanarum dignitate supra, genere scilicet, litterarum etiam scientiâ, fortitudine, atque divitijs satis præpollens: elegantiâ, & facundiâ præclarus, & cunctis bonis viris amabilis, & affabilis, quorundam funestorum hominum conspiratione noctu, dum iter ageret, invaditur, & interimitur, ingentem relinquens nobilibus regni luctum, simul & suspicionem, dum ab infimis in summos tam inaudita scelera perpetrantur. Hujus Chunonis frater Dux Heinricus cognomento Crassus natu senior, dum ante triennium in Frisiæ Marcham, cui præerat, res acturus suas proficisceretur, à Frisonibus, quibus dominationis suæ jugum grave fuit, obsequium spectans insidijs circumcingitur, & ad necem exspectatur. Qui conspiratione nimis tardè compertâ, veloci cursu fugiens ad mare vulneratur à nautis, & suffocatur. Hujus tanti viri, qui nimirum totius penè Saxoniæ principatum secundus à Rege gerebat, interitus ab universo regno Teuthonico graviter ferebatur; quem dolorem fratris ruina posteà duplicavit. Chuno dux Saxoniæ perimitur.

Eodem anno Heinricus Marchio de Neuburg, vir suo tempore in Saxonia dives, & præpotens, mortuus est. Comitatus autem de Neuburg hodie in manibus est Ducum Saxoniæ, & Marchionatûs memorati titulus omninò extinctus. Est autem Neuburg oppidum parvum habens castrum in colle ad Rhenum, paucis distans ab Altiburgio leucis. Heinricus Marchio de Neuburg obijt.

Anno etiam prænotato mortuus est Erbo grandævus nobilis de Carinthiâ Princeps, & quondam Palatinus in Bavaria comes, vir strenuus, & singulari prudentiâ, & magnanimitate nominatus. Hujus germanus Botto comes cognomento Fortis Monasteriū Tharisiense nostri Ordinis in Bavaria construi fecit, ac suis opibus, & prædijs largè ditavit; de quo latiùs supra diximus anno sancti Wilhelmi Abbatis sexto, ubi & sepultus est, ut anno sequenti dicetur.

Anno quóque prænotato plures Christi fideles ad scripta Principum Christianorum in terra sancta cum Rege Baldovvino existentium divino spiritu compuncti, venditis possessionib' suis, vel certè Monasterijs, vel Ecclesijs sub titulo commissi legatis, cruce signati sunt, & ex diversis Europæ Provincijs, ad sepulchrum Domini transierunt. Multi proficiscuntur Hierusalē.

MCIV.

Anno Gebhardi Abbatis XIII. Heinricus Imperator Natale Domini Ratisbonæ celebravit. Cumque ibidem aliquamdiu moraretur, orto quodam prius murmure inter Bavariæ Principes, eò quòd Franci orientales, & Saxones familiariùs illic, & honorabiliùs, quàm indigenæ ab ipso Imperatore tractarentur: Sigehardus comes Palatinus Bavariæ, qui hujusmodi suspicionem maximè notabat, cœpit Imperatori paulatim invisus haberi; propter hoc autem maximè, quòd ipse solus præ cunctis, qui tunc aderant, principibus abundantiori militum copiâ adductâ, ad Imperator Ratisbonæ consistit.

Vu resisten-

resistendum se, si fortè de curiâ quicquam, secus ac ipse volebat, cederet, videbatur communisse. Diebus post hæc aliquot exactis, cum jam securior factus idem comes suorum turmas defluere permisisset, excitatur in illum, conspirantibus tam urbanis Ratisbonensibus, quàm diversarum partium ministerialis ordinis hominibus, metuenda seditio; quæ nullo modo, nullâ ratione, nullâve interminatione sedari potuit, quamvis Heinricus Imperatoris filius intervenire studiosissimè laboraret: donec ab hora diei tertia usque ad horam nonam in hospitio obsessus, tandémque fractis foribus ipse prius confessione sacramentali factâ, sumpto etiam Dominici Corporis viatico capite truncatus occubuit: quod multorum posteà malorum seminarium dedit.

Sigehardus comes Palatinus seditiosè perimitur.

Eodem anno Boto comes Palatinus de Witelsbach in Bavariâ cognomento Fortis, Monasterij Tharisiensis fundator, & dotator magnificus, illius Erbonis, cujus præcedenti anno mentionem fecimus, germanus, jam plenus dierum non longè à Ratisbona defunctus est, & ad prædictum Monasterium Tharisiense, quod ipse suis opibus, átque prædijs in Diœcesi Frisingensi largè ditaverat, delatus est, átque ibidem, ut fundatorem decebat, cum summo honore tumulatus.

Anno etiam prænotato 3. Calend. Martij obijt Emhardus Episcopus Herbipolensis, qui adhuc vivente Adelberone, ut supra diximus, fuerat ordinatus, promotione Heinrici Regis quarti violentâ: propter quod omnes, qui Romanæ partes sequebantur Ecclesiæ, non minùs se à communione Meginhardi, & Embhardi Episcoporum, qui Adelberoni expulso suppositi fuerant per violentiam Imperatoris, quàm & ipsius anathematizati Regis Heinrici subtrahebant.

Embhard. Episc. Herbipolensis moritur.

Mortuo tandem Emhardo, clerus, & populus S. Kiliani Rupertum majoris Ecclesiæ præpositum in Antistitem Herbipolensis Ecclesiæ unanimi consensu elegerunt, virum tam eruditione scripturarum, quàm morum integritate venerabilem, & cum Romana Ecclesia benè sentientem, & ob id repulsum ab Imperatore schismatico, & excomunicato, Pontificem Romanum hostiliter persequente.

Rupertus ab omnibꝰ eligitur.

Heinricus itáque Rex quartus Ruperto electo viro optimo repudiato, quia Catholicæ unitatis fuit amator, Canonicum quendam nomine Erlungum ad Episcopatum promovit, & ordinari fecit. Quem anno sequenti Heinricus Rex quintus veniens cum exercitu in Franciam de Herbipoli expulit, & Rupertum, ut ibi dicemus, per ministerium Ruthardi Archiepiscopi Moguntini solenniter inthronizavit. Cujus vestigia mox insecutus Pater cum exercitu ad Herbipolim venit, Rupertum expulit, & Erlungum denuò introduxit. Nec diu posteà Heinricus junior iterum Erlungum expulit de Pontificatu Wirzburgensi, & Rupertum in locum suum restituit; Patre jam deficiente, nec suis potente amplius præstare auxilium. Biennio tandem elapso Rupertus in Italiam iturus ad Concilium, moritur; & Erlungus consensu omnium in Pontificatu confirmatur. Præfuit autem in dissensione annis duobus, & postea sedecim.

Anno quóque prænotato Joannes Episcopus Spirensis tactus ulcere quodam circa verenda post diuturnum in corpore suo cruciatum, quem patientissimè sustinuit, plenus operibus bonis moritur, & in Sunsheim nostri tunc Ordinis Monasterio, quod ipse instituit, sicuti supra diximus

Joan. Episcopus Spirensis moritur.

anno

anno sancti Wilhelmi Abbatis xvi. juxta Wolffframum Patrem, & Zeilsolfum fratrem, comites in Creydigavv, Azelámque matrem Heinrici Regis quarti sororem sepelitur: de quo aliqua notabilia dicebantur. Post cujus mortem sedis vacatio duravit Spiræ in annum sequentem.

Anno etiam præscripto Conradus adolescens filius Beatricis Marchionissæ, postquam spretis litterarum studijs, quibus apprimè imbutus erat, armis operam dedit, juxtáq; Christi præsagiũ, quia gladium accepit, gladio perijt. Nec multò post etiam ipsa Beatrix obijt, & juxta Patrem Ducem Ottonem in Castello Franciæ Svveinfurt sepulturam accepit.

Anno quóque memorato circa solstitium æstivale commutato in tempestatem aëre decidisse legimus inter grandinum lapides in pago Herbipolensi tantæ magnitudinis glaciem, quæ in quatuor divisa partes totidem hominibus importabilis videretur. Sed mirum hoc eò minùs existimamus, quòd nostris quóque temporibus lapidem similis magnitudinis solidum in ducatu Suevorum ex aëre nuper audivimus decidisse. In Episcopatu verò Spirensi hoc ipso anno sanguis è panibus fluere visus est, nec non & in lenticularum edulio prodigiosè repertus.

MCV.

Anno Gebhardi Abbatis xiv. Heinrico Imperatore apud Moguntiam in principio mensis Januarij cum suis existente, filius ejus Heinricus Rex v. rebellionem adversùs patrem machinabatur in Bavaria, concilio, & ductu Dietpoldi Marchionis Austriæ: Berengero comite de Scheürer, Ottone quodam nobili viro sibi maternâ stirpe cognato, & pluribus alijs adhærentibus, quorum persuasione ante paucos dies de latere patris recessit, causam proponentes inobedientiam illius. Et primò quidem Rex Heinricus junior, quo se non cupidine regnandi, sed potius divini timoris intuitu patri ostenderet rebellem, hæresim præscriptam anathematizans Apostolicæ Sedis Pontifici debitam profitebatur obedientiam; indéque fœderatis sibi Bavaris, Alemannis, & ex Franciâ non paucis nobilibus mox ad Saxones convertebatur. A quibus honorificè susceptus, & in Quitilingeburg Pascha celebrans in brevi universis Saxoniæ civitatibus potitus fuit, favorẽ tam nobilium, quàm vulgarium maximo, utpote quibus Imperator jam dudum fuerat odiosus. Consilio tamen, & ministerio Ruthardi Archiepiscopi Moguntini, & Gebhardi Constantiensis ex Monacho hujus Cœnobij Hirsaugiensis Episcopi, responsalium scilicet Domini Papæ Paschalis II. totam Saxoniam cõmunioni Romanæ Ecclesiæ reconciliavit: Episcopis verò, & clericis conventum generalem in villam regiam, quæ Northusen dicitur ad iv. Calend. Junij, ubi super Ecclesiasticæ institutionis tam depravata disciplina tractaretur, indixit. In quo concilio cùm multa pro Ecclesiasticę unitatis reformatione tractarentur, multáque de novo sancirentur, ad conservationem necessaria pacis optatæ, spes ingens ex moribus novi Regis optimis cunctorum, qui aderant, animos lætificabat, quanquàm posteà fuerit immutatus. Posthæc Rex ipse cum suis Pentecosten celebravit in Merseburg, ubi Heinricum Magdeburgensis Ecclesiæ post mortem Hartvvici dudum designatum Archiepiscopum, sed ab his, qui favebant Imperatori, violenter repulsum, consecrari fecit, & ad sedem Pontificatûs inthronizavit. Nec multò post expeditionem contra Moguntiam movit, expulsum inibi Pontificem

Heinricus Rex Patri fit rebellis.

Rex Heinricus venit Moguntiã.

tificem restituturus, patre intra muros rem expectante, cum non parva militū turba. Fili' ergo ab alia Rheni parte in castello cum suis morabatur, quibus ad civitatem fluvius aditum denegabat, & plures, qui cum patre mœnibus erant clausi, mente aliorsum cogitabant, seniori præferentes juvenem: cujus tamen declinare ad partes propter Sacramentorum interpositionem non audebant. Plura tamen hinc, & inde nuntia navigabant: multa consilia communes regni proceres inter se trutinabant, patre regni divisionem, & hæreditariæ successionis confirmationem pollicente; filio verò nil nisi Apostolicæ subjectionis, & Ecclesiasticæ unitatis efficientiam expostulante. Sed illâ vice nihil factum est, nec Ruthardus ad sedem restitutus. Dimisso igitur patre in Moguntia Rex junior Heinricus ad Herbipolim cum exercitu suorum ascendit: ubi Erlungum, quem Imperator anno priore mortuo Emhardo, sicut diximus, Episcopum instituerat, expulit, & Rupertum ejusdem Ecclesiæ Præpositum, & tam prius, quàm tunc à clero & populo electum, per prædictum Archiepiscopum Ruthardum inthronizavit: sicque Ecclesia Herbipolensis Apostolicæ communioni reconciliata est. Deinde securitate ab urbanis acceptâ, Rex Heinricus dimissis Saxonibus ipse cum Bavaris, & Suevis ad obsidionem Nürenbergensis oppidi proficiscitur; illudque post duos menses in deditionem accepit, qui dimisso exercitu ad Ratisbonam secessit. Quem pater è vestigio subsequens de Moguntia venit in Herbipolim, & fugato Ruperto Episcopo, quem filius promoverat, Erlungū restituit: indéque omnia, quæ fautorum erant, filij devastans, tandem faventibus sibi dolis Ratisbonensium de civitate filium fugavit, & sua in ea præsidia fortiora stabilivit: Episcopum constituens Ecclesiæ Ratisbonensis quendam adolescentem nomine Udalricum suis iniquis machinationibus cum parentela pertinaciter adhærentem.

Rupertus Episcopus Herbipolis.

Eodem anno Imperator Heinricus Ratisbonæ residens validum suorum congregavit exercitum: & progressus Marchiam Austriæ in odium, & exterminium Diopaldi Marchionis adhærentis filio per maximam Bohemiæ gentis crudelitatem hostiliter devastavit. Quibus cognitis, hi, qui cum rege fuerant juniore Heinrico, nil morati, collecto exercitu decem millium electæ juventutis, nihil magis, quàm congredi Cæsarianis affectabant. Accedentes itáque animis commotis crastra interjacente fluvio Cæsarianis regij proximè sua admoverunt: ubi spectaculo nimis horribili per triduum continuum ex una ripa Rigim fluminis Imperatoris, ex altera regis volitabant signa, jámque frequentia grassabantur in ipso fluminis alveo duella: inter quæ, & Hartvvinus comes quidam ex parte Imperatoris occubuit: & comes Sigehardus captus fuit, nec paucos sors Martis anceps ab utráque parte consumpsit. Verùm die conflictûs certissimi ad crastinum, ut putabatur, jam instante, Principes, qui capita utriusq; partis esse videbantur, ad colloquia inter se pacifica convenientes, belli causam altiori consilio tractabant; átque post longos hinc inde, necessariósque tractatus in unam postremò omnes sententiam convenerunt, Christiano, & fraterno sanguini parcendum, imò parricidali pugnâ cessandum pari voto judicabant. Res itáque in bonum ex malo statu mutata, Regi Heinrico non parùm complacuit, cujus mota erant viscera super patre suo: seniori verò displicuit. Vesperascente itáque

Imp. Ratisbonæ colligit exercitum.

Bellū consilio Principum intermittitur

jam

jam die, quo bellum in crastino fieri decuisset, cesserunt à loco regij milites, Imperatoriæ Majestati reverentiam exhibentes. Imperator autem dum in castris de crastino, ut putabat, certior, conflictu disponit, nec pugnam, nec pugnandi votum Principibus inesse per Bohemiæ Ducem, & Marchionem Lutpaldum contra spem audivit. Qui mox animo consternatus, supplex illorum adjutorium petit, nec impetrat: instructus etiam secretis filij nuncijs, suorum conspirationem adversus se factam, cùm se videret in malo positum, latenter è castris cum paucis admodùm viris discessit, & salutem fugâ quæsivit: sicque factum est dispositione divinâ, ut dum unus salvatur, multorum sanguini, qui fundendus venerat, consulitur. Mox enim ut Imperatorem fugisse per castra innotuit, unusquisq; ad propria redire contendit. At rex dum sævire in desolatos potuisset, parcere maluit, quàm sanguinem fundere cujusquam fugientis.

His autem peractis Rex Heinricus ad Ratisbonam victor cum suis revertitur, & civitatem ob dati prius fœderis defectum, austeriore nimirum pacto sibi confirmat. Hartvvicum deinde virum probatæ conversationis Catholicum, & in divinis scripturis eruditum (abdicato Udalrico schismatico, quem pater instituerat) Ratisbonensis Ecclesiæ promovit Episcopum: quem per Ruthardum Moguntinæ sedis Archiepiscopum fecerat ordinari. Vacabat etenim sedes ibidem Episcopalis per mortem Gebhardi cujusdam, qui eam per annos XVI. schismaticus, & excomunicatus contra Rom. Pontificis obedientiam miserabiliter occupaverat. Nam eodem anno à proprio milite, quem nimis intolerabili affecerat injuriâ, fuerat occisus; duplo plangendus incommodo, corporis videlicet, ac animæ.

Rex Heinricus obtinuit Ratisbonam.

Rex verò Heinricus V. interim, quòd Ratisbonæ comorabatur, quosdam Principes, & non paucos nobiles, qui à patre defecerant, sibi conciliabat, omnes favorabili clementiâ suam admittens ad gratiam. Itáque Ratisponensibus ad suam obedientiam coactis, & capitibus factionum humiliatis, Rex junior Heinricus cum exercitu, & multis Principibus venit in orientalem Franciam: moxque propinavit Herbipolensibus sibi perfidis de calice furoris, & indigationis suæ, subdens suo imperio potenter colla rebellium, & durè corripiens temeritatem superborum.

Inter hæc videns Erlungus (quem Imperator Wirzburgensium promoverat Antistitem, ut supra diximus, suas partes nimium infirmatas, ad gratiam Regis Heinrici se contulit, & Pontificatum Ruperto cedens liberè dimisit, fidelisque deinceps Capellanus regius permansit. Rupertus ergo confirmatus in Sede Pontificatûs Ecclesiæ memoratæ non diu supervixit, sed anno sequenti, sicut dicemus, in Domino quievit.

Rupertus confirmatur in Episcopatu.

Audiens interim Rex patrem suum apud Wigbertum quendam illustrem, prudentissimúmque virum, qui partibus in illis, quas Sorabi inhabitant, principabatur, esse receptum, usque ad Rhenum illi Ducatum (hoc enim per legatos ipse postulabat) administrari permisit. Ne tamen aliquid infestationis illius molimine suboriri contingeret, quoniam senior animo semper instabilis citò mutabat consilium, junior Heinricus maturè Wirzburg digressus properabat ad Rhenum; quo non fine periculo suorum transmisso civitatem Spirensem cum patris ibidem reconditis thesauris obtinuit, & cives ejusdem urbis omnes per fidelitatis juramentum,

mentum, & cautelas neceſſarias ſibi ſociavit. Quibus ritè factis de conſilio Epiſcoporum tunc præſentium, videlicet Ruthardi Archiepiſcopi Moguntini, Heinrici Archiepiſcopi Magdeburgenſis, Ruperti Epiſcopi Herbipolenſis, Gebhardi Conſtantienſis, Odonis Hildenheimenſis, Heinrici Padelbronnenſis, Friderici Halberſtatenſis, Epponis Wormatienſis, Hartvvici Ratisbonenſis, aliorúmque complurium, & de conſenſu tam cleri, quàm populi, virum ſapientem & nobilem cum ſanctæ converſationis famam morúmque dignitate omnibus ſonum, ſapientibus amabilem Gebhardum hujus Monaſterij Hirſaug. ſæpe dictum Abbatem Spirenſibus præfecit Epiſcopum: quia ſicut diximus anno præcedente, Joannes illorum Præſul abjerat, & ſedes Epiſcopalis per aliquot menſes vacaverat.

Abbas Gebhardus fit Epiſc. Spirenſis.

Cùm primùm in Monaſterio fratribus innotuiſſet, quòd pater eorum ſpiritualis, quem filiali ſemper dilexerant affectu, in Pontificem eſſet ſublimatus, contentio quædam inter eos ſuboriri cœpit. Nam alijs videbatur paci fratrum, & utilitati congregationis non mediocriter poſſe conducere, ſi eundem haberent Abbatem, quem & Epiſcopum, utpote qui non ſolùm eos in nullo videretur opprimere; ſed ab aliorum moleſtatione quorumcúnque, & voluntarius eſſet, & potens, omni tempore defenſare. Sed reliqui ſeniores, quibus mens erat ſanior, præſcriptis affirmabant contrarium, dicentes, Epiſcopum Monaſterio utiliter præſidere non poſſe, nec hoc fore defenſionis remedium, ſed potiùs regularis diſciplinæ irrecuperabile detrimentum: proptereà, quòd Epiſcopus multitudine circumſeptus militum gratiâ viſitationis ſæpiùs venturus ad Cœnobium, vel certè in prædijs Monaſterij aliquoties manſionem habiturus in brevi tempore conſumeret omnia, quæcúnque ſolicitudine fratrum per multa fuerint tempora conquiſita. Hoc quóque non mediocriter eſſe timendum, ne fortè prædia Monaſterij per potentiam ablata vel amicis ſuis conferret in donum, vel ſtipendiarijs militibus in beneficium: quemadmodùm pleríſque in Germaniâ Monaſterijs contigiſſe ſatis eſt manifeſtum. Satius tandem igitur viſum eſt omnibus: Gebhardum, à quo nullis eorum demeritis fuerant deſerti, pari antipodoſi ut Epiſcopum deſerere, & Abbatem, de cujus integritate ſecuri eſſent, ordinare.

Noluerunt fratres Ep. habere pro ſuo Abbate

Intereà Gebhardus factus promotione regali Epiſcopus, animos fratrum per Gotfridum comitem de Calba Monaſterij Advocatum, & alios complures ſolicitare non ceſſabat, ſed & per ſemetipſum rogabat, conteſtans, & obſecrans, quatenus beneficiorum memores eum de Abbatia non propellerent, nec propтereà, quòd Epiſcopus videretur, alium præter ipſum Abbatem ordinarent. Multa ſe facturum bona Monaſterio pollicebatur, & ſingulis quibúſque grandia promittebat. Hæc, & his ſimilia non omnibus, ſed quos ſibi conſenſuros ſperabat, perſuadere ſtudioſiùs nitebatur. Sed erant inter Monachos Hirſaugianæ Congregationis viri plures ingenio, & experientiâ prudentiſſimi, quorum ſagacitas dolos, & machinamenta ſapientiæ conſilio prævenit: mox enim ut Gebhardi perpenderunt inſidias, talem acceleraverunt ſibi Abbatem præficere, qui conſanguineorum ſuorum auxilio ejus ſtudio poſſet obviare.

Gebhardus Spiræ ordinatur, & præfuit annis V.

Gebhardus itáque Regis Heinrici promotione Præſul deſtinatus, per Ruthardum Archiepiſcopum Moguntinũ conſecratur in ipſa principali

Eccleſia

Ecclesia Spirensi cum debita solemnitate primâ videlicet die mensis Novembris, hoc est, in festivitate Omnium Sanctorum anno Dominicæ Nativitatis præscripto, astantibus sibi Catholicis viris Gebhardo Constantiense, & Udone Hildesheimense in Saxonia Episcopis, Rege Heinrico præsente, cum multis Principibus. Ordinatus autem Episcopus præfuit Ecclesiæ Spirensi annis IV. mensibus X. majori parte temporis corpore semper debilis,& infirmus. Et mira divinæ ordinationis dispensatio in eo notata est. Abbas cùm esset hujus Monasterij Hirsaugiensis semper magni nominis, & famæ per totum regnum extitit,& vir bonus, prudens, religiosúsque omnium judicio fuit. Ubicúnque nominis ejus ratio proferebatur in medio, omnium in eo mox summa prædicabatur virtutum. Sed posteaquam relicto Monasterio Pontificatum assumpsit, magni mox nominis, & famæ gloriam æstimatione Principum amisit. Omnes illum nobiles, & ignobiles, amici, & inimici, domestici simul, & extranei contemnere, despicere, & irridere cœperunt, tanquam hominem ineptum, superbum, & vanè gloriosum: utpote qui Monasterium insigne, celebríque famâ gloriosum, filiósque obedientissimos, devotos, & sanctos propter Episcopatum dimiserit. In majori siquidem reverentia fuit Abbas, quàm Pontifex. Nam etsi genere nobilis, moribus compositus, sermone disertus, consilio cautus, prudens actione, & in omnibus sapientissimus habitus fuit Abbas: mox tamen ut Pontificatum assumpsit, hæc omnia simul, nescio, quo Dei permittente judicio, amisit in tantum, ut moribus rusticus, sermone imperitus, consilio inutilis, actione stolidus, & conversatione cunctis fieret onerosus. Nam in canticum vulgo jam factus mutatione mirabili, quem venerabantur Abbatem, Episcopum ludibrio habuerunt. Prætereà die quâdam Oppidani cum mulieribus, & pueris eo præsente, & per fenestras domûs audiente, & vidente in quodam loco ubi manebat, choros ducebant, & cantilenas de ipso irrisoriè compositas, in ejus contumeliam publicè cantaverunt. Sed non cessit eis in bonum; nam milites, & amici his contumelijs in Episcopum prolatis auditis, concurrentes fustibus cæsos illos subitò in fugam converterunt, & ita tacuerunt.

Episcopus verò despiciebatur ab omnibus.

Timendum verò, quòd hæc omnia propterea illi contigerint, permittente Deo, quod revelatione sancti Wilhelmi per visionem senioris Bertholdi admonitus non emendaverit errata, & orationes ejusdem sancti videbatur in pluribus contempsisse, ut supra diximus. Comendaverat illi Rex Heinricus cum Episcopatu Spirensi etiam Abbatiam Monasterij tunc Ordinis nostri Laurisiensis: sed nihil memoriâ dignum vel egisse, vel procuràsse utrobique legitur: nec aliud de illo invenitur, nisi quod Episcopus fuerit Spirensis Ecclesiæ. XXXII.

De Bru-

De Brunone Monaſterij Hirſaugienſis XIV. Abbate, qui præfuit annis xiv. menſibus tribus, diebus xxii. & geſtis illius temporis.

Nno igitur Dominicæ Nativitatis prænotato milleſimo, centeſimo quinto. Indict. Rom. tertiâ decimâ, pridie calendas Decembris, hoc eſt, ultimâ die menſis Novembris, quæ fuit ſolemnitate S. Andreæ Apoſtoli venerabilis: Prior & fratres hujus ſanctiſſimæ Congregationis in unum convenientes, de novi Abbatis electione cœperunt habere hinc inde conſilium. Votis autem ſingulorum ſcrutatis major, & ſanior pars Brunonem Monachum venerabilem ſeniorem unanimi voto ſibi in paſtorem elegit. Sed fuerunt nonnulli ex Monachis, qui ſua vota aliorſum dirigentes electionem Brunonis non ſatis laudarent: qui tamen majori fratrum numero ſine pertinaciâ illicò præbuerunt conſenſum. Electus itàque in Abbatem hujus Monaſterij xiv. Bruno venerabilis Pater anno, & die prædictis, onus tam periculoſi regiminis ſubire totis viribus diu lacrimans recuſavit, donec tandem precibus fratrum devictus humiliter conſenſit. Eodem igitur anno ſeptimo calendas Januarij; hoc eſt, in feſtivitate ſancti Protomartyris Stephani hic in Monaſterio fuit ordinatus per miniſterium Richardi Oſtienſis Epiſcopi Sedis Apoſtolicæ Legati S. Theogero Abbate B. Georgij in nigra ſilva, & alijs multis Abbatibus ex more aſtantibus. Præfuit à die electionis ſuæ annis xiv. menſibus tribus, diebus xxii.

Bruno fit Abbas Hirſaugienſis.

Fuit autem Bruno iſte patriâ Suevus, genere nobilis, claris, & honeſtiſſimis parentibus ortus. Qui poſt prima rudimenta litterarum parentum curâ, & providentiâ majoris Eccleſiæ Spirenſis Canonicus factus, Matricularij tandem & nomen accipere meruit, & officium. Ubi cùm per abrupta vitiorum ire in perditionem plures cerneret, quibus honores cum divitijs cauſam præbuêre delinquendi, de ſuo ſtatu paulatim horrere cœpit, & anxiùs quomodo evaderet omnes mundi laqueos cogitare. Et quantò frequentiùs hujus curæ memoriam habuit, tantò amplius compunctus metuere cœpit. Eo tempore Beatiſſimus Pater Wilhelmus Hirſaugienſi Monaſterio in magnâ ſanctitate præfuit, ad quem magna hominum multitudo pro ſua ſalute anxia confluxit, inter quos multi, & magni erant viri ſecundùm æſtimationem ſæculi nobiles, docti, & cathedralium diverſarum Eccleſiarum Canonici. Quæ cum Brunonem minimè laterent, Domino ſic ordinante, venit ad Hirſaugiam, animo, & intentione Monachorum explorandi converſationem. Quid plura? Dum vitæ ſcrutator ſervorum Dei adeſt, repentè compungitur, & præventus divino ſpiritu, ut Monachorum adſcribatur conſortio provolutus ad pedes ſancti Abbatis Wilhelmi humillimâ ſupplicatione precatur. Suſceptus autem ſanctis Monachis conjungitur, & diſciplinis Monaſticis diligentiſſimè imbuitur, & deinceps religioſiſſimè converſatur.

Bruno fit Monachus Hirſaugiæ.

Corpore fuit pulchrâ magnitudine diſpoſitus, & in omnibus membris debitâ diſtributione proportionatus. Staturâ magnus erat, formatus viri ſchemate, formoſus recaluaſter, & caput venerandâ quâdam reſperſus canitie. Et quamvis corpore magnus eſſet, robuſtus tamen, & fortis

Brunonis Diſpoſitio corporalis.

non

non erat; neque ad magnos labores perferendos idoneus: sed fuit suâ complexione gracilis, & debilis, & ob id laborum impatiens.

Unde factus Abbas pauca per semetipsum expedire negotia consuevit: sed omnia penè Cellerarijs, & procuratoribus commisit. Quantum verò ad animi dispositionem pertinebat, homo fuit quietus, & mente tranquillus, pacificus, & sanctâ simplicitate venerandus, mitis, mansuetus, & nulli molestus: sed quâdam potius pusillanimitate timidus, cui nihil placuit, nisi tranquillum, nihil displicebat magis, quàm turbulentum. Vir tamen alioquin erat optimus, lectionibus divinarum scripturarum, & orationibus quasi semper intentus, & in his, quæ ad observantiam pertinebant regularem, studiosissimus. Sæcularia verò negotia Monachis, & conversis commisit idoneis: ipse autem cum reliquis in Congregatione sanctis interiorem gerens solitudinem, omnium se virtutum, bonorúmque operum exemplar præbuit subjectis.

Anno etiam Dominicæ Nativit. prænotato Ruthardus venerabilis Archiepiscopus Moguntinus à Thuringia ubi tyrannidem fugiens Heinrici Regis quarti per annos jam octo fermè exulaverat, ut dictum est anno Gebhardi Abbatis septimo, præsidio Catholicorum Principum deductus ad Moguntiam propriæ sedi cum maximo tripudio restituitur. Qui mox ut urbem intravit, convocatis omnibus, tam populum quà clerum Romanæ Sedi reconciliavit, eósque ab excommunicatione, quam propter Heinrici Regis quarti pertinacem adhæsionem inciderant, Apostolicâ auctoritate sibi commissâ absolvit, & communioni Ecclesiæ restituit. Ruthardus Archiepisc. sedi suæ restituitur.

Eodem anno Rex junior Heinricus rebus circa Rhenum dispositis cum exercitu proficisci statuit in Burgundiam, sed revocatus fidelium suorum nuntijs, machinamenta patris, quæ Sigifridi comitis auxilio moliebatur, mirâ velocitate prævenit. Nam patrem Moguntiam tendentem, & colloquium Principum, quod filius Rex junior ipse ad proximum Natale Domini pro confirmatione pacis indixerat, impedire volentem, oppido Bingen circa principium mensis Decembris invenit, ubi ore ad os patrem de sententia excommunicationis, & alijs per eum in rempublicam violenter commissis admonuit, obedientiæ illi debitum, si resipiscere velit, spontaneæ repromisit: quod, ut faceret, rogavit. Senior verò & hæc, & alia multa ad audientiam Principum in proxima convocatione adunandorum apud Moguntiam se respondit velle differre, & quidquid ibi fuerit unanimi sententiâ conclusum, subiturum. His dictis comitatus uterque pacificus ad invicem pariter capescens viam ad Moguntiam properare cœperunt. Inter hæc fideles Regi per nuntios patefecêre occultos, patrem quædam machinari, quæ paci non convenirent, unde visum est eis, ut pater separatim in castello quodam tutissimo Principum conventum expectaret: præsertim cum Præsules Moguntinus Ruthardus, atque Spirensis Gebhardus, cæterique, qui aderant, inter nuper reconciliatas Ecclesias suas communicationem illi præstare publicè reclamarent. His ita dispositis, custodibus quóque, qui, ne novi quicquam ab ipso, vel ad ipsum procederet, adhibitis: Rex Moguntiam publico conventui Principum festinus occurrit. Vulgaris autem stultitia captum à filio Patrem hinc inde publicè famabat. Imperator arcetur à Moguntia.

Eodem anno XXIII. die mensis Decembris visus est ab occidente

tantus in sidere ignis flammare, ut solis jubar crederetur, si in orientis parte fuisset. Item hoc ipso anno mortuus est Dux Fridericus vir prudentiâ, moribus, & nobilitate satis clarus: sed clarissimo, & singularis ac inclitæ famæ Adelhaidis, filiæ scilicet Imperatoris matrimonio, & ex eadem miræ indolis prole, priusquam moreretur, decoratus.

MCVI.

Anno Brunonis memorati Abbatis primo, Heinrico Rege v. mediante Conventus Principum, qui ad Natale Dñi præcedentis anni fuerat indictus, in hujus principio magnificè dilatatus est: duo namq; Principes & quinquaginta eo tempore apud Moguntiam convenisse memorantur. Solus quidam Dux Saxoniæ Magnus nomine defuit, quem grandior ætas ab itineris labore excusavit. Aderant ibidem Sedis Apostolicæ Legati, Episcopus videlicet Ostiensis Richardus, Episcopus quoque Albanus, & Episcopus Constantiensis Gebhardus, sententiam anathematis in Heinricum seniorem Imperatorem à tot sibi succedentibus Romanis Pontificibus sæpiùs, sæpiúsque promulgatam scriptis simul, & dictis testificantes, universam multitudinem, imò totam toto orbe diffusam Ecclesiam ab ejus communione Christi, & B. Petri auctoritate multis jam annis sequestratum confirmabant. Qua de causa dum Imperator de castello, quo manebat, se Moguntiam exhibere tentaret, Principes ad cavendum tumultum civium Moguntinensium, ipsius partes potiùs, quàm filij sequentium ipsi apud Ingelnheim occurrerunt, tandémque generali illum circumvenientes consilio usque ad reatûs confessionem, satisfactionísque promissionem perducunt. Cui cum Legati nec Communionem, nec pœnitentiæ modum absque Romani Pontificis consensu dare non possent, ipse consilijs utriusque partis annuens, insignia regalia, crucem videlicet, lanceam, sceptrum, globum, atque coronam filio tradidit, & imprecatus illi prospera, salutem se curare propriam spopondit.

Hoc igitur ordine Heinricus quintus ejus nominis anno Dominicæ Nativit. præscripto, qui primò destinatus fuit à parte successor, tunc ab universis Germaniæ Principibus in Regem secundò electus est, & per manûs impositionem à Legatis Apostolicæ Sedis confirmatus in Ingelnheim villa Regia, acceptis tam ab Episcopis, quàm à laicis Principibus juxta morem patriæ sacramentis fidelitatis solitis, & consuetis. Et ita regnare cœpit faventibus cunctis, qui aderant, simul & illis, qui procul fuerunt absentes, propter nimiam pertinaciam Heinrici senioris, qui multorum sibi comparaverat odium, & indignationem. Heinricus itaque Rex quintus post patrem regnavit annis ferme viginti, qui sicut in principio videbatur optimus, ita factus est postea malus, & persecutor Ecclesiæ truculentus; sed de his suo erit ordine dicendum.

Anno præsignato Conventu Principum apud Moguntiam adhuc durante memorati Apostolicæ Sedis Legati consuluerunt in cõmuni, ut mitterentur aliqui ad curiam Romani Pontificis viri sapientes, & in scripturis eruditi divinis, qui cum ipso Papa tractent ea, quæ reformationi tam imperij, quàm Ecclesiæ Germanorum videbantur conducere. Placuit consilium Legatorum tam Regi, quàm Principibus universis, & elegerunt in hoc ministerium viros genere, simul & dignitate, & eruditione scripturarum insignes, qui, & de objectis rationem reddere, & de incertis

Conventus Principum Moguntiæ.

Heinric. v. regnare cœpit.

Nomina Legatorũ.

certis ſagaciter inveſtigare, ac per omnia utilitatibus Eccleſiaſticis ſapienter conſulere potuerunt. Horum præcipui fuerunt Bruno Archiepiſcopus Trevirorum, Heinricus Archiepiſcopus Magdenburgenſis, S. Otto Epiſcopus Bambergenſis, Eberhardus Eychſtetenſis, Gebhardus Conſtantienſis Epiſcopus, & Rupertus Epiſcopus Herbipolenſis, Dux Franciæ Orientalis. Erant cum eis in Comitatu plures viri nobiles laicæ profeſſionis, ſapientiâ, divitijs, & ſanguine clari, omnes nominatim ad legationem deputati. Habebant in comitatu ſuo Eckardum Canonicum, & Magiſtrum ſcholarum Eccleſiæ Wormatienſis, virum eloquentem, atque in omni varietate ſcripturarum doctiſſimum; qui reverſus poſteà ſequenti anno factus eſt Monachus iſthic in Cœnobio Hirſaugienſi, & poſtremò primus Abbas Vraugienſis in Francia Orientali, & ſcripſit ejuſdem legationis hiſtoriam, ut ſuo loco inferiùs dicemus. Verùm mox Heinrico ſeniori abrogato Imperatori hæc legatio profectura innotuit; qui cùm eſſet multâ, & longâ experientiâ peritus, euntibus in valle Tridentina per quendam Adelbertum comitem inſidias poſuit; qui ſuper eos inermes, ut erant peregrini, cum civibus armatis irruit, & ſpoliatos indignæ cuſtodiæ mancipavit, & quòd ſibi hoc per legatos Domini ſui Heinrici Imperatoris fuerit demandatum oſtendit; Sanctum tamen Ottonem Epiſcopum Bambergenſem vinculis mancipare noluit, cujus ipſe miles & vaſallus fuit. Quo etiam mediante Bruno Trevirorum Archiepiſcopus, & Wigbertus comes eo pacto dimittuntur, quatenus Imperatorem cum illo pacem facturi conveniant, & quid de reliquis fieri ipſe velit, nunciaturi ſub juramento redeant. Interea dum iſta conſultarent Principes, repentè Domino id ordinante, Welffo Dux Bavariæ cum ſuis manu validâ ſuper eos irruit, & civitatem Tridentinam, ubi Pontifices tenebantur captivi, potenter intravit. Et in primis quidem Gebhardum virum probatum Eccleſiæ Tridentinæ conſtitutum à Rege Heinrico juniore novum Epiſcopum, quem cives ſe nunquã ſuſcepturos conſpiraverant, ſuſcipi coëgit, deinde ipſum Adelbertum, ejúſque ſceleris complices adeò perterruit, ut eductos, quos clauſerant Principes, ipſúmque caſtellum novo Epiſcopo redderent; ipſi denique nudipedes ab his quos afflixerant, veniam poſtularent. Et ſic liberati Principes omnipotenti DEO gratias egerunt. *Legati apud Tridentum capiuntur.*

Dum hæc agerentur, Heinricus ſenior Imperator Colonienſes, Leodienſes, Bonnenſes, & pleróſque alios ſibi confœderans denuo contra filium perſecutionem meditatur. Rex verò Heinricus junior adunato exercitu contra patris copias ire contendit. Qua de re præmiſit trecentos viros, qui pontem ſuper Moſam fluvium, loco, qui dicitur Megeſar, conſtructum obſervarent: nam omnes ejuſdem fluminis tranſitus jam hoſtes interruperant, nec alibi, quàm iſthîc poterant tranſire Regales.

Interea dum Rex in palatio apud Aquasgrani Cœnam Domini celebrat, Dux Lotharingiæ Heinricus cum exercitu imperiali trecentos illos viros, quos præmiſerat ad præoccupandum pontem, ſubitò invadit, gravitérque reſiſtentes tandem multitudine vicit, opprimit, capit, & crudeliter occidit: reliquos Moſæ fluvius, dum fugam quæritant, ſubmergit. Hæc victoriola Cæſarianis gaudium, ſimul & audaciam præſtitit, & ſeniorem contra Dei Eccleſiam ſicut priùs non mediocriter animavit. *Dux Lotharingiæ Regi rebellat.*

Abbas de Farfa fit Antipapa.

Dum Hæc agerentur in Lotharingia, Wernherus quidam ministerialis Imperatoris, qui Marchiæ præerat Aquinatensi, mandato Domini sui collectis undecunque in Italia copijs, & corruptis multâ pecuniâ Romanis nonnullis, Paschali summo Pontifice secundo in partibus Beneventanis commanente, quendam Abbatem Cœnobij de Farfa Cathedræ S. Petri cum magna pompa, & solemnitate imposuit: quem Papam Sylvestrum ejus nominis IV. nuncupari fecit. Qui tamen non diu posteà ejectus turpiter, temeritatis suæ meritas pœnas luit.

Rex verò Heinricus junior inter ipsa Paschalia festa, quæ tunc Bonnæ oppido celebravit: Heinricum Ducem Lotharingiæ judicio Principum Majestatis læsæ reum, & hostem Reipublicæ Ducatu privat, ac generalem expeditionem in Lotharingiam, accepto à Principibus sacramento per totum Regnum indicit, & parat. Quo dehinc ad Moguntiam, & alias Rheni partes superiores se conferente, Pater se Coloniensibus reddidit, & Archiepiscopo pulso civitatem ipsam vallis, & propugnaculis, omníque repugnandi genere permagnificè communivit, & posteà se iterum cum suis fidelissimis, qui illum sequebantur, ad Leodium contulit.

Anno igitur prænotato circa medium Junij mensis Heinricus Rex junior cum vinginti millibus pugnatorum obsedit Coloniam. Sed cum urbs nimiùm esset munita, per unius ferme mensis spatium casso labore desudans parùm profecit, excepto quòd juventus, ut fieri solet, moræ impatiens, nonnunquam ad muros concurrens ludo crudeli fugat alterutrum, vel sternit. Ibi Theodericus comes Regi fidelissimus infirmitate pressus moritur, vir nobili Saxonum stirpe progenitus, Catholicæ Ecclesiæ, & Romano Pontifici semper devotissimus: morum honestate conspicuus, & litterarum scientiâ non mediocriter eruditus.

Monasterium S. Mathiæ reparatur.

His temporibus Bruno Trevirorum Archiepiscopus Monasterium S. Eucharij antiquissimæ fundationis extra muros dictæ civitatis nimiâ vetustate penè collapsum ex fundamentis novum reparans tabulatu lapideo Ecclesiam & magnam, & pulcherrimam construxit. In ea reparatione templi corpus S. Mathiæ Apostoli fuit in muro Ecclesiæ repertum unà cum parte corporis S. Philippi Apostoli: quamobrem locus ille, qui eatenus dicebatur ad S. Eucharium, qui primus olim à S. Petro missus Trevirorum fuit Episcopus; ad S. Mathiam deinceps vocari cœpit usque in præsens.

Anno etiam prænotato in mense Octobri habitum est generale Concilium in Provincia Longobardorum super ripam Padi fluminis in loco, qui Warstallis nuncupatur; ubi præsidente Romano Pontifice Paschali secundo coram multitudine maxima Clericorum, & Laicorum, qui de diversorum Regnorum Ecclesijs convenerant, præsentibus etiam Legatis Heinrici Regis V. plura fuerunt ad communem utilitatem ordinata. Multi quoque in eodem concilio Pseudoepiscopi fuerunt depositi, & Catholicæ fidei constantissimi Professores in bono confirmati.

Anno quóque prænotato Rupertus Episcopus Herbipolensis, dum tenderet ad præfatum concilium in Longobardiam, moritur, & peregrinus in terra aliena sepelitur. Post cujus obitum Erlungus, quem anteà diximus per Heinricum Imperatorem contra Rupertum Episcopum factum, communi voto Cleri, simul ac populi, ut verus præsul Herbipolensis

lensis Ecclesiæ suscipitur, & consentiente tam Rege Heinrico, quàm summo Pontifice Romano cum maximo honore inthronizatur. præfuítque in Pontificatu deinceps annis XVI.

Eodem anno mortuus est Heinricus Imperator apud Leodium civitatem Lotharingiæ, anno Regni sui quinquagesimo, in excommunicatione trium Romanorum Pontificum; quem sui de consensu Episcopi Leodiensis nomine Otberti sepelierunt in Ecclesia contra fas, & æquitatem, cum scirent eum excommunicatum: qui omnes ipso facto eandem sententiam anathematis incidentes ad pœnitentiam posteà redièrunt, & per certos Apostolicæ Sedis legatos absolvi meruerunt.

Igitur quia tandem cessante exactore conquievit & tributum, mox omnes, qui quæstus duntaxat gratia Heinricum sequebantur excommunicatum, suásque animas exposuerant venales, nimio in casu Principis sui terrore concussi, Heinrici Regis V. gratiam postulantes impetrârunt, & per ejus medium communioni Catholicæ sunt Ecclesiæ restituti. Leodiensis autem Præsul Otbertus, cæterique coepiscopantes hâc inter cætera recipiuntur in communem pœnitentiæ conditione, quòd cadaver excommunicati Heinrici Imperatoris pridem apud Leodium in Monasterio sepultum sine alicujus alterius hominis adjutorio per se, ac manibus proprijs effoderent, & absque ulla sepulturæ vel exequiarum celebritate in loco non consecrato deponerent, insepultúmque dimitterent: comprobantibus hanc pœnitentiæ satisfactionem à legatis Apostolicæ Sedis impositam Archiepiscopis, & Episcopis, qui aderant, universis: quoniam quisquis vivus Ecclesiæ communionem non vult accipere, indignus est etiam censendus, ut eam mortuus consequatur. Corpus itaque Imperatoris anathematizati secundùm jussionem legatorum Apostolicæ Sedis manibus Episcoporum, qui sepulturæ consenserant, de sepulchro extrahitur. Quo facto paulopòst jubente Heinrico Rege V. Spiram deportatum est: & lapideo impositum sacrophago in quadam Ecclesia deserta per quinque annos sepositum, donec ipse filius à Sede Apostolica tandem patri defuncto absolutionem cum sepultura Ecclesiastica obtinuit; & tunc in majori Ecclesia Spirensi cum suis progenitoribus multis astantibus Episcopis humatus fuit. Obijt autem Heinricus Imperator IV. anno Dominicæ Nativitatis supra scripto MCVI. Brunonis verò Abbatis hujus Monasterij Hirsaugiensis primo, Indictione Romanorum quartâ decimâ, die mensis Augusti septimo: de quo multi Auctores in humanis tunc agentes multa scripserunt mala, quæ nos recensere per singula de mortuo post tot annos indignum judicamus.

Corpus Imperatoris in campum ponitur.

Fuerunt etiam qui plura de illo bona litteris commendârunt: videlicet quòd nemo illis temporibus naturâ, ingenio, fortitudine, audaciâ staturâ, & totâ elegantiâ corporis Imperialibus videretur fascibus ipso aptior: inimicis terribilis, sempérque mirabili successu victoriosus, utpote qui sexagies, & eo amplius cum inimicis dimicans victor triumphavit. In offensores clementissimus fuit: ad remittendum facilis, & ad indulgendum precantibus veniam promptus. Cùm aliquando sederet ad requisita naturæ, duo siccarij subordinati ab æmulis ut eum interficerent, latere in angulo deprehensi sunt ab his, qui custodiæ fuerant deputati: quos coram eo ductos de intentione sceleris perpetrandi convictos, &

Vir Imperio videbatur aptissimus.

confessos, nihilominus abire præcepit: multis etiam principibus, nobilibus, & alijs, qui graviter in eum deliquerant, veniam postulantibus statim omnia indulsit. Nam parcere prostratis noverat, & debellare superbos. In pauperes pius fuit, & singulari miseratione compatiens, multámque illis eleemosynam dedit.

Primus fuit Imperator depositus.

Sed omnia hæc bona hoc unum in oculis omnium, qui Deum timuerunt, obfuscavit, quòd Ecclesiam contempsit, & excommunicatus à tot Romanis Pontificibus usque ad mortem in sua pertinacia perduravit. Ob id primus fuit inter Romanos Imperatores, qui ab imperio legitur depositus; ante quem tamen nonnulli à Romanis Pontificibus ad tempus pro suis criminibus fuerunt excommunicati. Scholastici certant, & sicut quidam dixit: adhuc sub judice lis est: an Romanus Pontifex jure possit deponere Imperatorem? cujus rei quæstio nostris discutienda viribus nec est commissa, nec omnino congruit.

Lotharius comes fit Dux Saxoniæ.

Anno etiam prænotato mortuus est Dux Saxonum Magnus, diu senio gravatus, & morbo; cujus Ducatum Lotharius comes dictus de Suppelingeburg accepit, qui post Heinricum V. factus est Imperator electione Principum, ut suo loco inferius dicemus.

Obijt etiam anno præscripto Marchio Saxoniæ, Udo nomine, vir ditissimus, cujus Marchiam prænominatus ex comite Dux Lotharius similiter obtinuit.

MCVII.

S. Paulina inclusa moritur.

Anno Brunonis Abbatis secundo, quartâ decimâ die mensis Martij obijt sancta, & venerabilis Domina Paulina, quæ multis annis apud Thuringos in diœcesi Moguntina pro Christi amore voluntariè inclusa juxta Monasterium nostri Ordinis, quod ipsa fundaverat, & ejus nomine usq; in præsentem diem cella Paulinæ vocatur, vitam in omni sanctitate duxit religiosissimam; & multis tam ante, quàm post mortem miraculis coruscavit, & multos suo exemplo ad emendatioris vitæ semitas convertit; mortuo námque viro suo alium ducere contemnens, totam se divino mancipavit amori, constructóque Monasterio in sua hæreditate propria quidquid habuit, in sustentationem Monachorum Domino Deo ibidem servientium deputavit.

Wernherus filius S. Paulinæ.

Filium habuit nomine Wernherum, qui posteaquam annos pueriles in studio desudans litterario excessit, hortatu sanctæ Matris in præsenti Cœnobio Hirsaugiensi Monachus factus, perfectum se regularis observantiæ custodem in omnibus semper exhibuit. Qui postea Cœnobio per Matrem in Thuringiam consummato, illuc de Congregatione Hirsaugiana cum alijs novem fratribus missus est, qui inter decem sub Gerungi Abbatis regimine, qui fuit vndecimus, locum illum tradente sanctâ Paulinâ, sicut diximus, anno Beati Abbatis Wilhelmi sexto decimo, primi regulariter inhabitare cœperunt.

Cùm ergo moritura jam esset eadem Domina S. Paulina, vocati ad ejus transmigrationem Abbas Gerungus, Wernherus Monachus ejusdem famulæ Dei filius, & reliqui fratres convenientes, ejusdem de corpore transitum precibus, & Dominici oblatione Sacramenti omnipotenti Deo, quantò poterant, devotiùs studuerunt commendare.

S. Paulina sepelitur in Ecclesia.

Posteà verò quàm anima illa Christo dilecta transmigrans ad cœlos evolavit, in æternum lætabunda cum Angelis, tulerunt corpus ejus,

&c in

& in sarcophagum ligneum recludentes ad Ecclesiam Monasterij, quod ipsa fundaverat, sicut diximus, cum debito honore deportârunt, celebratisque ex more solemni devotione mortuorum exequijs ante Altare S. Crucis honestissimè tradiderunt sepulturæ, ad cujus tumulum omnipotens Deus multa infirmis, & in necessitatibus constitutis beneficia pluribus annis præstare consuevit. Ejus vita luculento sermone conscripta in eodem Cœnobio habetur.

Quoniam verò Gerungi Abbatis primi cellæ Paulinæ, memoria nobis se offert, qui cum decem Monachis ex præsenti Monasterio Hirsaugiensi, ut diximus, illuc missus fuerat, libet parumper illius vitam, & mores styli officio ad notitiam posteritatis commendare. Qui patriâ Suevus ex familia Buchaugiensium progenitus, puer ad litteras à parentibus, ut fieri solet, ponitur, & bonis Præceptoribus in civitate Augustana imbuendus commendatur; à quibus non minus in compositione morũ, ac vitæ honestate laudabili solicitudine instituitur, quàm in scientia scripturarum eruditur. Vita Gerungi I. Abbat. cellæ Paulinæ.

Qui postquam evasit annos pueriles jam satis doctus in litteris mundanis, divino Spiritu illustratus venit Hirsaugiam, procidensque ad pedes Beati Wilhelmi Abbatis, ut susciperetur in Congregationem Monachorum, humiliter petijt, & impetravit. Monachus autem factus in omni sanctitate vitam, & mores suos instituit, & à mandatis Regulæ, ac Divi Patris nunquam vel in minimo declinavit; regularis namque disciplinæ tam studiosus observator fuit, & custos, ut paucis inferior, multis autem superior in Monasterio videretur.

Et quia in Musica singulari fuit modulatione peritus, quod sanctum Abbatem non latuit, ideóque cum consilio fratrum Cantorem illum principalem constituit, & imbuendos in arte canendi fratres illi juniores simili providentiâ commisit. In quo quidem officio satis studiosum, & diligentem se omni tempore exhibuit, quoniam & vox artem ornavit, & ars commendavit vocem excellentem.

Ad Monasteriũ Cluniacense in Burgundiam à S.P. Wilhelmo binâ vice missus est pro discendis statutis, & consuetudinibus illius S. Congregationis, ad cujus imitationem & se, & suos omnes, quantùm fieri potuit, instituere & formare somoperè cogitabat. Fuit autem Gerungus iste staturâ corporis satis pulchrâ & convenienti dispositus, ut nec proceritate nimiâ fuerit turgidus; nec despicabili brevitate contemnendus: In moribus autem singulari gravitate maturus extitit, & censor contra vitia acerimus fuit: virtute tamen discretionis non caruit, quippe qui morbos animi curaturus semper mediocritatem adhibuit, ut neque in corrigendo peccantes nimium esset rigidus, neque in parcendo plus quàm expediret negligens, & remissus: quidquid boni sermone docuit, semper suo prior exemplo demonstravit. Pacem habere cum omnibus didicit, quia pacis Auctorem Dominum JESUM super omnia dilexit. In scientia divinarum scripturarum nec profundè doctus, nec omnino turpiter fuit ignarus, sed mediocriter eruditus. Virtutem tamen scripturarum profundissimè didicit, qui exercitium divini amoris in suo pectore jugiter portavit; scientia enim divinarum scripturarum medicina animæ est; Charitas autem Dei bonis, & sanctis formata operibus, vera sanitas est mentis. Quid infirmus

firmus de medicina gloriatur, qui ad ſanitatẽ eâ non utitur? Melius eſt ſanitatẽ habere, quàm medicinam, & magis optandum, ut ſanus ſit homo, quàm medicus. Ita ſanctus iſte Gerungus, quoniam mente fuit ſanus, & incolumis, opus non habuit medicinis. In divino amore ſemper ardebat ſuaviter, & ideò non fuit ſcripturis inveſtigandis deditus, vel occupatus inutiliter. Bonum eſt ſalubres habere medicinas, ſed melius eſt ſanctitate confirmatâ non indigere medicinis: & bonum eſt divinas ſcripturas legendo, & ſciendo ſapienter revolvere, ſed habere veram charitatem radicatam in corde, eſt fructum ſcripturæ optimum poſſidere. Gerungus ergo fructum divinarum ſcripturarum hauſit optimum, qui pauca quidem didicit, ſed multa bona fecit; Scriptor tamen manualis, & bonus fuit, & ſtudioſiſſimus, qui multa volumina ſcripſit ſuâ manu ad utilitatem fratrum communem. Quando Congregatio de S. Aurelio tranſivit ad novum Monaſterium poſt mortem S. Wilhelmi Abbatis, Gerungus cum duodecim fratribus in priori manſit Cœnobio, & de mandato Gebhardi Abbatis ſuper eos aliquamdiu Prioris geſſit officium. Poſt hæc Monaſterio cellæ Paulinæ per ipſam Chriſto devotam famulam conſummato, & Abbati Hirſaugienſi ex more oblato, Gerungus Abbas à tota Congregatione Hirſaugiana illò deſtinandus eligitur, & cum fratribus decem, ut dictum eſt, S. Paulinæ deſtinatus. Quem illa cum ſumma devotione, ut verum Chriſti ſervum ſuſcipiens, ordinari à Ruthardo Archiepiſcopo petijt, & mox ei Monaſterium cum omnibus poſſeſſionibus ſuis regendum commendavit.

Gerungus fit Abbas cellæ Paulinæ.

Anno prænotato Magiſter Eckardus Wormatienſis Eccleſiæ Canonicus, & Scholaſticus divino Spiritu compunctus mundum cum ſuis pompis, & vanitatibus pro Chriſti amore deſeruit, venienſque ad Hirſaugiam ſanctæ converſationis habitum ſuſcepit. Erat autem vir in omni genere ſcientiarum eruditiſſimus: ſub cujus magiſterio multi nobiles, & ignobiles in omni litteratura magnificè profecerunt. Qui Monachus factus in omni puritate vitam ſuam inſtituit, & creſcentibus meritis tandem poſt annos undecim Abbas in Uraugia primus ordinatus fuit.

Eckardus fit Monachus Hirſaugienſis.

Anno item præſcripto Concilium Epiſcoporum non parvum celebratum eſt in civitate Trecaſina Galliæ circa Aſcenſionem Domini, cui præſedit Paſchalis Papa ſecundus, ubi inter multa, quæ pro tempore, & neceſſitate corrigenda videbantur, ſententiam de libera Prælatorum electione, & de coërcenda laicorum in Eccleſiaſticas dignitates præſumptione juxta Prædeceſſorum ſuorum decreta de conſenſu omnium Epiſcoporum promulgavit.

Concil. gener. apud Trecas agitur.

Interea Heinricus Rex v. peragratâ Saxoniâ venit ad Moguntiam cum quibuſdam Epiſcopis, atque Principibus, quorum conſilio perſuaſus honeſtam legationem miſit ad Romanum Pontificem Synodo apud Trecas præſidentem, per quam notam fecit tam Papæ, quàm Synodo ſententiam privilegiorum Carolo quondam Magno, & alijs Imperatoribus ſuper inveſtitura, ſive inſtitutione Epiſcoporum à Sede Apoſtolica conceſſorum, poſtulans eadem ſibi illæſa, & inconvulſa dimitti. Super qua re Papa Regem ad Audientiam futuri concilij, quod Romæ celebrandum indixit, per eoſdem legatos venire præcipiens, ut cauſa maturè ventilaretur, totius anni venientis inducias conceſſit.

Legatio Heinrici Regis ad Concilium

Tunc

Tunc etiam nonnullos Germaniæ Præsules ad Concilium Trecense vocatos, qui non venerant, Papa suspensione officij mulctavit. Quos tamen non multò posteà satisfacientes clementer absolvit.

Eodem quóque anno Heinricus Rex apud Ratisbonam Bavariæ urbem colloquium indixit Principibus, cum quibus expeditionem ordinavit in Flandriam contra Rupertum comitem imperio tunc rebellantem. Quâ circa initium Octobris motâ, terram rebellium ingressus, Rex non sine gravi exercitus sui dispendio, per unum & amplius mensem vastat, donec per internuncios treugæ fuerunt impetratæ.

MCVIII.

Anno Brunonis Abbatis III. Fridericus Dux Suevorum pater Friderici posteà Imperatoris primi, vir potens, & amator Catholicæ unitatis præcipuus, cupiens divini cultûs ampliare servitutem, Monasterium Ordinis nostri, quod Loreh dicitur, in diœcesi Augustensi fundavit: in quo Monachos de Hirsaugiensi Congregatione numero XII. posuit, quibus omnia hujus vitæ necessaria in annuis redditibus copiosissimè providit. His Bruno Abbas Reverendissimus Hirsaugiensis, quendam venerabilem senem præfecit pastorem, cujus nomen non occurrit. Fundator autem priusquã daretur Abbas, anno præcedente, sicut diximus, ab hac vita deficiens transivit ad superos. Monasterium in Loreh fundatur.

His etiam temporibus Ruthardus venerabilis Archiepiscopus Moguntinus desolationem antiquissimi Monasterij, quod S. Disibodus ex Hybernia quondam Episcopus, & pro Christo peregrinus in comitatu Spanheimensi tempore S. Gregorij Papæ primi juxta oppidum Sobernhaim construxerat, in confluentia duorum fluviolorum, quorum alter Nahus, alter verò Glanus nominatur, cupiens restaurare, impensas simul, & animum sancto negotio adaptavit. Fuit enim Cœnobium illud quondam ditissimum, & multis possessionibus dotatum, quod Archiepiscopus quidam Moguntinus ab Imperatore sui temporis obtinuit, & miserè dissipavit: prædia namque, & possessiones Monachorum suis militibus contulit in beneficium, & omnia quæ reperit, in usum convertit alienum, donec paulatim Cœnobium in totó penè fuit desolatum. Monachis tandem deficientibus præ inopia Clericos sæculares paucos imposuit, sub quorum occupatione locus per multos annos miserabiliter collapsus mansit. Monasterij S. Disibodi reparatio.

Fuit hisdem temporibus Burchardus Abbas Cœnobij S. Jacobi prope Moguntiam ex plantatione Hirsaugiana cum Erckenbaldo quondam per S. Wihelmum illo missus, vir prudens, & singulari devotione religiosissimus. Huic Ruthardus Archiepiscopus restaurandum præfatum S. Præsulis Disibodi Monasterium commisit, impensas contulit, & omnia necessaria providit. Qui Burchardus anno prænotató ultimâ die mensis Junij primum fundamenti lapidem in monte pro Ecclesia, quæ hodie cernitur, posuit, & Monasterium de pede montis, ubi prius fuerat, in montem ubi nunc est, transferens brevi tempore construens magnificè consummavit: positis autem illic Monachis de S. Jacobo, utriúsque Monasterij curam habuit, & boni pastoris officium utrobique adimplevit. Burchard9 Abb. S. Jacobi.

Circa hæc tempora idem Archiepiscopus Ruthardus novam Ord. nostri præposituram in Ringavio non procul à Vinicella, & Gisenheim

viculis in monte conſtruxit, qui Biſchoffsberg dictus eſt, ſub honore S. Baptiſtæ Joannis; quam juriſdictioni Abbatis Monaſterij Divi Martyris Albani prope Moguntiam voluit omnino eſſe ſubjectam. Sed non diu poſt, ut dicemus ſuo loco, in Abbatiam eſt commutata.

Richolffus Comes Rhenenſis.

Richolfus quidam comes Rheni unacum Danckmode conthorali ſua, qui morabatur in caſtro haud procul à Stauroneſio oppido, & multas poſſeſſiones habuit circa Rhenum, ad memoratæ præpoſituræ conſummationem plura bona contulit, & impenſas hilari devotione ſufficientes miniſtravit. De hujus Ricbolfi comitis propagine deſcenderunt Rheni comites, qui hodie habentur: quorum manſio noſtris temporibus in caſtello eſſe conſuevit, quod Duna vocatur in Weſtraſia. Conſtruxerunt etiam ad occidentalem plagam dicti Monaſterij juxta Eccleſiam manſionem unam pro ſanctis virginibus Chriſto in caſtitatis propoſito ſervire volentibus, quarum non parvam multitudinem brevi tempore collegerunt. In quarum numero fuit Wertrudis memorati comitis Rheni filia, quæ uſque ad mortem omnipotenti Deo in omni ſanctitatis propoſito ſervivit. Erant autem tam Moniales, quàm Monachi ſub unius cura Præpoſiti, qui vitæ illis neceſſaria miniſtrabat. Verùm ſucceſſu temporis propter pacem utrorúmque, Moniales ad Cœnobium pro eis in valle conſtructum tranſlatæ ſunt, & habitare ampliùs in monte juxta manſiones virorum deſierunt.

Ludovicus Rheni comes fit Monachus.

Filium habuerunt memorati comites nomine Ludovicum, qui contemptis mundi vanitatibus univerſis ad ſæpe dictum S. Joannis Cœnobium exemplo ſororis ſe contulit, & Monachus factus, omnipotenti Deo uſque ad vitæ ſuæ terminum in vera humilitate ſemper ſtrenuè militavit. Ex quo non modicum paternæ hæreditatis emolumentum tam ipſe Ludovicus, quàm ſoror eidem Monaſterio attulerunt.

In fine hujus anni Rex Heinricus Natale Domini, apud Moguntiam celebrans Rupertum Flandriæ comitem in gratiam, & deditionem interceſſione Principum accepit, & ad obedientiam imperij reduxit.

MCIX.

S. Anſelmus moritur.

Anno Brunonis Abbatis quarto, Indictione Romanorum ſecundâ; menſis Aprilis die viceſimâ primâ obijt S. Anſelmus Cantuarienſis Archiepiſcopus in Anglia, magnus Hirſaugienſium fratrum Patronus, amicus, & fautor; vir ſanctiſſimæ converſationis: de cujus ſcriptis, & lucubrationibus eruditione, ac devotione plenis, ſuprà diximus anno S. Wilhelmi Abbatis xv.

Eodem quóq; anno penultimâ die menſis Aprilis mortuus eſt etiam S. Hugo Cluniacenſis Abbas, pater multorum Monachorum, qui & ipſe Hirſaugianæ Congregationis fautor, & amicus præcipuus extitit; & beati viri Abbatis Wilhelmi ſingularis confrater, & familiaris fuit. Qui multis tam in vita, quàm poſt mortem claruit miraculis; quemadmodùm in ejus geſtis clariùs continetur. Cui Pontius in Abbatia ſucceſſit, qui poſteà Romæ Cardinalis fuit.

Joann. ex Monacho Caſſinenſi Diaconus Cardinal.

Claruit his quóque temporibus Joannes ex Monacho Caſſinenſis Cœnobij ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Diaconus Cardinalis à Beato Paſchali Papa creatus: vir magnæ prudentiæ, ac ſingularis eruditionis, nec minùs vitæ merito, quàm ſcientiâ doctrinæ venerabilis. In multis lega-

tionibus

tionibus Romanæ Sedis exercitatus semper fidelis Apostoli gessit officiū, & Romanæ honorem Ecclesiæ non neglexit.

Claruit etiam his temporibus in Italia Odorosius Cassinensis Monasterij Abbas vir sanctissimæ conversationis, qui Monasticum ordinem in multis Italiæ Cœnobijs pænè collapsum suâ industriâ ad regularis observantiæ tramitem reduxit. Denique in Monasterio suo Cassinensi plures egregios Monachos instituit, de quibus multi posteà facti sunt, vel Romæ Cardinales, vel in diversis locis Episcopi. S. Odorosius Abbas Cluniacensis.

Anno præscripto mortuus est Ruthardus Moguntinæ Sedis Archiepiscopus, vir magnæ prudentiæ, & singularis clementiæ in pauperes, qui ovibus sibi commissis strenuè, utiliterque præfuit, & multas Ecclesias vel de novo construxit, vel antiquas nimiâ vetustate ruinosas, per totam fermè diœcesim magnificè raparavit. Post quem Adelbertus Regis Heinrici Cancellarius in Archipontificatu succedens, præfuit annis fermè XXVIII. vir & ipse magnificus, qui multa bona fecit, & plura præsentis vitæ adversa pertulit. Adelbertus fit Archiepiscopus Moguntinus.

Eodem anno Rex Heinricus apud Franckenfurt conventum Principum habuit, ubi Sigefridum comitem Palatinum Rheni cœpit, & apud Herbipolensem Episcopum Erlungum carceri mancipavit, eò quòd prodente Heinrico Duce Lotharingiæ (priùs abrogato, tunc autem in gratiam Regis recepto) in necem, & regnum ejus, ad quorundam perversorum persuasiones conspiraverit. Per triennium sic mansit carceri mancipatus, & posteà intercessione Principum, amicorum ad Regis gratiam meruit pervenire.

In eodem conventu Principum Rex Heinricus Godfridum Abbatē Fuldensem conspirationis accusatum deposuit, cui Wolfhelmus ejusdem Congregationis Monachus in Abbatia successit. Fuerunt, qui dicerent, Godfridum ex subordinatione æmulorum contumeliam, & injuriam passum: cujus rei certitudinem non habentes, nihil de mortuis nos convenit temerè judicare. Abbas Fuldensis à Rege deponitur.

Post hæc eodem anno Rex Heinricus magno suorum adunato exercitu in Poloniam proficiscitur, & diutino, multóque labore desudans gentem cum Duce ad obedientiam redire compellit, & Romano solvere Imperio tributum, quod diutiùs negavit.

MCX.

Anno Brunonis Abbatis quinto Gebhardus Ecclesiæ Spirensis Episcopus, qui ante Brunonem Abbas fuerat Hirsaugiensis, diutinis vexatus doloribus ad disponendum negotia Pontificatûs Ecclesiæ factus est omninò inutilis; unde præhabito amicorum consilio Pontificatum deserere statuit, & ad Monasterium, unde venerat, redire: ut cum quibus manere sanus ad tempus noluerat, infirmus nunc, & posteà mortuus perpetuò remaneret. Cumque jam ordinatis omnibus, quæ ad viam necessaria videbantur, in curru sedens de Monte S. Michaëlis Ebernsperg dicto, ubi manere consueverat, iter inchoâsset versus Hirsaugiam, rumor civitatem Spirensem subitò replevit, quòd eorum Pontifex fugeret ad Cœnobium, ampliùs non reversurus. Concurrentes igitur in multitudine copiosâ, priusquā medium perfecisset iter Episcopus, circumdantes eum obnixè rogârunt, ne curam ovium suarum desereret, nec se ab Gebhardus Episcopus Spirensis ægrotat.

illis elongaret. E contrà multùm rogat Epiſcopus, ne ſuum impedirent propoſitum, néque ſemetipſos cum ejus infirmitate ulterius gravarent; *inutilis ſum*, inquit, *& mihi, & vobis: quippe qui & propriam ſalutem ſæpius compellor negligere, & veſtris commoditatibus, ut teneor, debitam ſollicitudinem nequeo adhibere, precor ergo, fratres mei, permittite quatenus ad Monaſterium redire mihi liceat, ut modicum id temporis, quod reſtat vitæ, divinis me obſequijs qualitercunq; reſtituam.* Sed cum nulla ratione eis perſuadere poſſet, ut ſuis petitionibus acquieſcerent, poſt multos tandem ſermones unus coram omnibus dixit: *Nec juſtum mihi videtur, viri Spirenſes, nec honeſtum, ut Epiſcopum noſtrum, quem ſanum accepimus, infirmum dimittamus; ad quid bonos illos fratres Hirſaugienſes Monachos gravemus cum noſtro Pontifice, contra legem fraternæ charitatis:* quod tibi non vis fieri alteri ne feceris? *Eligamus igitur potius in Eccleſiæ noſtræ poſſeſſionibus locum aliquem ejus convenientem infirmitati, adhibitiſque miniſtris, quotquot voluerit, idoneis, qui deſerviant ægrotanti cum diligentia, hujus vitæ neceſſaria de proventibus Eccleſiæ miniſtremus.* Placuit unius viri conſiliũ omnib', & data Pontifici fide juramenti; quòd mortuum in Hirſaugia ſepelirent, quem illò pergere vivũ prohibuiſſent, eorum voluntati præbuit & ipſe conſenſum. Locus itáque manendi infirmitati ejus ſatis conveniens, & amœnus, inter paludes Rheni Bruchſal dictus, eligitur, qui tribus à Spira, & quatuor milliaribus ab Hirſaugia diſtans, nunc in oppidum commutatus eſt. Ibi Pontifex Gebhardus ſenio gravatus, & morbo, diem præſtolabatur extremum: cui, quidquid ad vitæ hujus ſuſtentationem pertinebat, Fratres Eccleſiæ Spirenſis miniſtrari copioſè fecerunt. Manſit igitur in præfato loco ſibi deputato graviter infirmus, & menſibus duntaxat in hoc mundo tribus ſupervixit; nam ingraveſcente paulatim ægritudine tandem anno prænotato, primâ videlicet die menſis Martij ab hac vita tranſiens in Domino quievit. Cujus cadaver Spirenſes, quemadmodùm vivo promiſerant, ad Monaſterium iſtud Hirſaugienſe duxerunt: quod Abbas Bruno & fratres cum honore debito ſuſcipientes, ante majus altare tradiderunt ſepulturæ.

Mansio in Bruchſal deputatur Epiſcopo.

Huic in Epiſcopatu Spirenſi Bruno quidam ſuccedens præfuit annis tredecim promotus auctoritate regiâ; qui ob receptum ab ipſo Rege Heinrico beneficium, ne ſuo Creatori videretur ingratus, conſenſit, ut cives Spirenſes eximerentur à quibuſdam legibus, & ſtatutis per imperiale privilegium, in quibus Epiſcopo antè fuerant de conſuetudine juris obligati, non in parvum memoratæ Eccleſiæ detrimentum; cujus exemptionis litteras anno ſequenti, quo datæ fuerant, annotabimus.

Bruno fit Epiſcopus Spirenſ. 33.

Anno etiam prænotato Bertholdus comes quidam de Hennenberg Lucâ conthorali ſuâ conſentiente fundavit Monaſterium Ordinis noſtri ſub honore B. Mariæ ſemper Virginis in provincia, quæ tunc, ut privilegium Heinrici Regis quinti confirmat, dicebatur Teutonica Francia, in Epiſcopatu Spirenſi in terra vulgariter Albegavv, in comitatu Vorcheim, in ſilva, quæ dicitur Lushart, circa ripam, quæ vocatur Alba, & nomen Monaſterij Augia Dei, teutonicè autem Gottiſavv, quod Cœnobium hoc ipſo anno conſumatum, & magnificè dotatum, multiſq; & ſingularibus privilegijs tam Papalibus, quàm imperialibus ſubnixum, Hirſaugienſibus tradidit inhabitandum.

Monaſterium Gotzaw fundatur.

Bruno

Bruno igitur venerabilis Hirsaugianæ Congregationis Abbas habito seniorum consilio fratres de Congregatione sua duodecim ad prædictum locum misit, qui Wolpotonem valde religiosum, & venerabilem virum Abbatem & Rectorem Monasterij Gottisaugiensis primum constituit, sicuti anno S. Wilhelmi XVI. diximus. Et notandum, quòd memorati Cœnobij fundator comes fuit de Hennenberg, simul & comitatum possidens in Vorcheim, non procul à Gozavve, ubi tunc morabatur, cujus hodie castelli nullum manet vestigium. Titulus etiam comitatus de Vorcheim posteà extinctus perpetuæ oblivioni traditus est, quemadmodùm, & alij complures.

Anno prænotato Rex Heinricus circa festum Epiphaniæ Domini colloquium apud Ratisbonam cum Principibus habuit, quibus animi sui propositum aperuit, & quòd Romam proficisci velit pro corona imperij cunctis manifestè reseravit. Collaudaverunt omnes Regis propositum, & procerum, nobiliúmque multitudo maxima se profecturam cum illo juramenti confirmatione promisit. Dies pergendi ad finem mensis Augusti statuitur, ad quam se unusquísque præparare jubetur. Interea Rex Heinricus descendit ad Lotharingiam, & in civitate Leodiensi Mechtildem Heinrici Anglorum Regis filiam sibi ante desponsatam celebratis nuptijs ex more solenniter duxit uxorem. De qua tamen liberos non suscepit, ut prophetia viri DEI Bennonis dudum Heinrico quarto Patri ejus prænuntiata impleretur dicentis: *Quoniam Ecclesiam Christi persecutus es, & unitatis Catholicæ Sacramentum confudisti, non perveniet semen tuum in quartam generationem.* Quis fuerit iste Benno superiùs anno Monasterij vacantis LVI. diximus. Conventus fit Principũ Ratisbonæ

Anno igitur Brunonis prænotato in fine mensis Augusti Heinricus Rex quintus cum magno suorum exercitu in Italiam profectus est, habens in comitatu suo plures Episcopos, Abbates, Duces, Comites & Nobiles, alijs secum per montem Jovis, alijs verò per vallem Tridentinam alpes transcendentibus. Providè autem disposuit Rex viros non solùm armis peritos, sed etiam in omni varietate scripturarum doctissimos in suo comitatu habere plurimos, ut si quid Romæ forsitan oriretur quæstionis non Italorum fraudibus, sed suorum potiùs fidelium consilijs agnosceret veritatem. Inter quos fuit Magister scholarum Ecclesiæ Herbipolensis natione Scotus, nomine David, vir excellenter doctus, ingenio promptus, sermone Scholasticus, qui jussus à Rege totam hujus expeditionis historiam, rerumque in illa gestarum, stilo tam facili, qui parum à communi loquela differat in tribus libris diggessit. Voluit enim Rex, quòd faciliori sermone latino series rerum ab eo gestarum scriberetur, quatenus legi à pluribus etiam minùs doctis potuisset. Iste David posteà Monachus factus est sub S. Machario primo Abbate Cœnobij S. Jacobi Apostoli Majoris in suburbano Herbipolensis urbis, cui auctore Deo ego Joannes Trithemius quondam Abbas Spanheimensis, hodie cùm ista scripsi in quartum annum quamvis inutilis præsideo, de quo latiùs Christo miserante suo loco inferiùs mentio fiet. David Scotus historiographus

Rex autem Heinricus per universam Longobardiam discurrens cum suo exercitu pacem omnibus dedit, eum pacificè recipientibus, fidem servans amicis, & gratiam concedens eam humiliter postulantibus.

Fuerunt etiam nonnulli ejus imperio contumaciter reluctantes, in quos statim movit exercitum, munitiones eorum cœpit, oppida, & castella rebellantium evertit. Unde factum est, quòd venire Romam hoc anno non potuit.

MCXI.

Rex Romã ingreditur.

Anno Brunonis Abbatis VII. Heinricus Rex dispositis in Longobardia prosperè negotijs Romam proficiscitur, & à Beatiss. Papa Paschali cum summo honore, applaudentibus cunctis, ad urbem introductus est. Alterâ mox die relictis Privilegijs, quæ Papa per suos nuncios adhuc in Longobardia existenti Heinrico Regi priùs miserat, de recipiendo videlicet ab Ecclesijs imperij Ducatus, Marchias, Comitatus, Advocatias, Monetas, Telonia, cæterarúmque regalium, quæ possident summam, magnus fuit subortus contra Papam tumultus Principum, propter Ecclesiarum spoliationem, quæ permissione Pontificis fuerat in foribus, de qua non solùm gravarentur Episcopi, sed ipsi quóque suis beneficijs, quæ tenebant ab Ecclesijs, privarentur. Sic etenim convenerant inter se Papa, & Rex, ut Romana Ecclesia liberè haberet investituras Episcoporum, & imperium reciperet ab Ecclesijs omnia, quæ commemoravimus. Cui pollicitationi Papæ Rex dedit consensum, ita tamen, quòd hæc transmutatio firmâ, & authenticâ ratione, concilio quóque totius Ecclesiæ, ac Principum stabiliretur assensu, quod fieri posse vix, aut nullo modo credebatur.

Concessio Papæ cassatur ab Episcopis.

Hâc igitur conventione, sicut diximus, auditâ Germani Præsules, Duces, & Comites, quorum multitudo aderat non parva, unanimi voluntate contradixerunt, parati suarum privilegia Ecclesiarum defendere usque ad mortem. Unde consilio inter se habito, Romanum Pontificem ne diffugiens novissima faceret deteriora prioribus, apud se custodiæ mancipârunt honestæ, usque ad pacificationem Ecclesiæ, & imperialem Regis benedictionem, quæ paulopòst subsequebantur. Romani audientes Papam in manibus detineri Heinrici Regis totâ nocte congregati, summo manè impetum fecerunt in exercitum Regis, adeò ut commissâ aliquamdiu pugnâ Regem per se ipsum necesse fuerit exercitui succurrere, qui & impigrè fecit, & usque ad inclinatam jam diem fortissimi militis, & optimi Ducis opus perficiens suis pro muro fuit. Audiens autem Fridericus Coloniensis Archiepiscopus Regem in periculo versari, mox cum valida manu occurrit, & Romanos magnâ cæde affectos in fugam convertit, & Regem cum suis fatigatum potenter liberavit. Post triduum, Rex cum suis Româ digrediens Pontif. Paschalem, & Cardinales, Episcopósque omnes secum abduxit, & eo, quo potuit, honore tractavit, donec rebus in circuitu compositis per regiones, pacatísque omnibus adversarijs Pascha non longè ab urbe in castris celebravit. Erat autem Dominica Quadragesimæ prima, quando Romani tumultum in regium suscitaverunt exercitum. Tandem post octavas Paschæ sedatis, quæ fuerant inter Ecclesiam, & imperium utrúmque, dissensionibus, Rex cum suis urbem denuò ingreditur, & à summo Pontifice in Basilica S. Petri cum summo honore, omniúmque tripudio imperiali diademate coronatur, dato sibi in præsenti per manum ipsius Romani Pontificis Paschalis secundi sub testimonio astantis Ecclesiæ privilegio investituræ Ecclesiasticæ,

Heinricus Rex V. fit Imper. IV.

siasticæ, juxta quod utriúsque Prædecessoribus placuerat, & permanere consueverat. Cujus privilegij inconvulsibilem stabilitatem idem Papa mox sub anathematis banno coram omnibus publicè confirmavit. Sed post reditum Imperatoris in Germaniam Papa Romæ celebrato Episcoporum centum viginti quinque concilio privilegium investituræ Ecclesiasticæ Heinrico datum revocavit, & ipsum sibíque adhærentes excommunicavit, asserens se vi metûs ad illicita fuisse compulsum. Habebat in hac sua expeditione Rex Heinricus plusquàm 30000. millia pugnatorum. Coronatus verò Imperator tam Cardinalibus, & Episcopis Romanis; quàm summo Pontifici dona tot, tanta & talia dedit ut absentibus, qui non viderunt, penitus esset incredibile. Quibus factis, cum suis sanus, & incolumis ad Germanos redijt.

Anno Brunonis prænotato Imperator Heinricus de Italia in Germaniam reversus in mense Augusto, quàm plurimos Episcopos, Abbates, Duces, Comites, & nobiles ad civitatem Spirensem convocavit, quorum consensu, & cooperatione patris sui (cujus absolutionem impetraverat) anniversarium permagnificè celebravit. Nam toto quinquennio cadaver insepultum in sarcophago, sicut dictum est suprà, jacuerat in quadam Capella S. Afræ deserta: filio autem Romæ coram Papa existente, testificantibúsque, qui morti patris interfuerant, Episcopis pœnitentiæ illius veritatem, vinculum excommunicationis relaxans, ut sepulturam reciperet Ecclesiasticam, Præsul Apostolicus consensit. Corpore itaque Heinrici senioris in Ecclesia Spirensi juxta patrem, avúmque tandem sepulto, Heinricus v. Imperator novus privilegium singulare dedit Spirensibus, quod litteris aureis in fronte valvarum introitûs majoris Ecclesiæ, in modum arcûs fecit conscribi, cum interpositione imaginis regalis, cujus tenorem his placuit inserere: Corp. Heinrici Regis IV. sepelitur Spiræ.

Omnibus Christi, nostrique fidelibus, tam præsentibus, quàm futuris notum fieri volumus, qualiter Nos pro remedio animæ chari patris nostri felicis memoriæ Heinrici Imperatoris, consilio, ac petitione Principum nostrorum, Friderici videlicet Coloniensis Archiepiscopi, Brunonis Trevirensis Archiepiscopi, Chunonis Strasburgensis Episcopi, Burchardi Monasteriensis Episcopi, Hermanni Augustensis Episcopi, Friderici Ducis, Comitum quoque Gotfridi de Calvva, Friderici de Zolra, Hartmanni de Thielingen, Berengarij de Sulzbach, Gebhardi de Galria, Heinrici, Dutonis, Stephani, Gerungi & VValtheri in ipsa die sepulturæ ejus, omnes, qui in civitate Spirensi modò habitant, vel deinceps habitare voluerint, undecúmque venerint, vel cujuscúmque conditionis fuerint, à lege nequissima, & nefanda, videlicet parte illâ, quæ vulgò Buteil vocabatur, per quam tota civitas ob nimiam paupertatem annihilabatur, ipsos, eorúmque hæredes excussimus. Ne verò aliqua persona major, vel minor, non Advocatus, non naturalis illorum Dominus, illis morientibus de eorum suppellectili quidquam auferre præsumat, interdiximus; & ut omnes liberam potestatem habeant suis hæredibus relinquere bona sua, vel pro animabus suis dandi, vel cuicúmque personæ dare voluerint, ipso Episcopo Spirensi Brunone in pulpito astante, & consentiente concessimus, & confirmamus, eâ tamen interpositâ conditione, ut in Anniversario patris nostri solemniter ad Vigilias, & ad Missam animarum omnes conveniant, & candelas in manibus teneant, & de singulis domibus panem unum pro eleemosyna dare pauperibus, & erogare studeant. Ut autem hæc nostra concessio, & confirmatio rata, & inconvulsa Privilegium Heinrici civibus datum aureis scriptum litteris.

vulsa omni ævo permaneat, & ne aliquis Imperator, aut Rex, vel Episcopus, aut Comes, vel aliqua potestas major, vel minor infringere audeat, in perpetuam specialis previlegij nostri memoriam, hoc insigne stabili ex materia, ut maneat, compositum litteris aureis, ut decet, expolitum nostra imaginis interpositione, ut vigeat, corroboratum in ipsius templi fronte, ut pateat, annitente nostrorum operâ Civium constat expositum, singularem erga ipsos continens nostra dilectionis affectum. Datum 19. Calend. Septembr. Anno Dominica Incarnationis M.CXI. regnante Heinrico V. Rege Romanorum, anno VI. imperante I. Actum est Spiræ in Christo feliciter sub Brunone venerabili Episcopo Ecclesiæ præsidente. *Quoniam superna pietatis adminiculante gratiâ locum ob insignem Patrum nostrorum memoriam, & fidem civium erga nos semper constantissimam pra cateris sublimare proponimus, jura ipsius imperiali auctoritate nostrorum Principum consilio corroborare decrevimus. Liberos ab omni telonio, quod hactenus in civitate dari solebat, Cives nostros statuimus. Nummos, quos vulgò Banpfenning, cum illis, quos appellaverunt Schuzpfenning; piper quóque, quod de navibus exactum est, eis remittimus. Volumus etiam, ut nullus civium nostrorum extra urbis ambitum advocati sui placitum cogatur requirere. Nullus Præfectus, aut alicujus Domini nuncius suo serviturus Domino à paneficis, vel à macellarijs, seu aliquo genere hominum in civitate suppellectilem aliquam prasumat illis invitis accipere. Nullus Pafectus vinum, quod appellatur Banvvin, prasumat vendere, aut alicujus civis navim ad opus sui Domini illo invito accipere. Volumus etiam ut nihil exigatur ab his, qui res proprias proprijs seu conductis navibus transvehunt. Monetam quoq; nulla potestas in levius, aut deterius minuat aliquâ ratione, nisi comuni civium consilio permutet. Nullus ab eis telonium in toto Episcopatu, aut in locis fiscalibus, idest ad utilitatem Imperatoris pertinentibus extorqueat. Si quis curtem, aut domum per annum, & diem sine contradictione possederit, nulli hoc scienti ultra inde respondeat. Causam in civitate jam inceptam, non Episcopus, aut alia potestas extra civitatem determinari compellat.* Hucusque privilegium Heinrici Imperatoris v. civibus urbis Spirensis datum, & aureis litteris, ut diximus, supra valvam introitûs majoris Ecclesiæ occidentalem exaratum, quod Fridericus primus, & plures alij postea confirmârunt.

Eodem anno Heinricus Imperator patre suo Spiræ sepulto, descendit ad Moguntiam, & ibi super negotijs regni cum Principibus consilij sui mysterium tractavit.

Adelbertus Archiepisc. investitur.

Eodem quoque tempore Adelbertum Cancellarium suum, quem ante biennium, ut supra diximus, Moguntinæ Sedis Archiepiscopum destinaverat, ad eandem cathedram baculo, & annulo, ut erat moris investivit.

Hoc etiam tempore Conradus Dux Carinthiæ, qui & de Zæringen, vir dives, & potens Friburgum Brisaugiæ oppidum fundare cœpit, & brevi tempore magnifico opere consummavit.

MCXII.

Anno Brunonis Abbatis VII. Heinricus Imperator Sigfridum Palatinum comitem diutinâ custodiâ maceratum interventu Principum emisit, & ad gratiam recepit, reconciliatúmque benignissimè tractare cœpit, usque adeò, ut filium ejus de baptismate susciperet injuriarum oblitus.

Eo tem-

Eo tempore Dñs Papa multas à Romana Ecclesia contumelias, & injurias passus est, obijcientibus ei Cardinalibus, Episcopis & Clericis dictæ Sedis, quòd contra instituta totius Ecclesiasticæ disciplinæ Regem Heinricum reipubl. tyrannicum vastatorem,& Ecclesiarum destructorem benedictione imperiali sublimâsset, insuper privilegio sacrilego donâsset, nullam ei pacem dimittentes, ad convocandum generale concilium, in quo omnia perperam facta, & concessa revocarentur, compulerunt.

Anno igitur prænotato Paschalis Papa II. Clericorum suorum importunitate compulsus, Romæ apud S. Joannem Lateran. in medio mensis Martij Concilium centum & viginti quinque Episcoporum celebravit, in quo Episcopi omnes, qui fuerant præsentes uno ore, unâque sententiâ Privilegium illud, quod Papa compulsus Imperatori tradiderat super investitura Episcoporum, in hæc verba condemnâverunt. *Privilegium illud, quod non est privilegium, sed verè debet dici pravilegium pro liberatione captivorum Ecclesiæ à Domino Paschali Papa per violentiam Heinrici Regis extortum, nos omnes in hoc sancto Concilio congregati canonicâ censurâ, & auctoritate Ecclesiasticâ, judicio S. Spiritûs damnamus, & irritum esse judicamus, & omnino, ne quid auctoritatis, & efficacitatis habeat penitus excommunicamus.* Et hoc ideo damnatum est, quia in eo Privilegio continetur, quòd electus canonicè à nemine consecretur, nisi prius à Rege investiatur, quod est contra Spiritum sanctum, & omnem canonicam institutionem. Perlectâ chartâ per Organum Gerhardi Episc. Engolismensis legati in Aquitania, omnes adclamabant: *Amen Amen Amen*, Archiepiscopi, Episcopi, & Cardinales omnes & more subscripserunt. Concilium Romæ celebratur.

Moritur his temporibus quidam de Saxoniæ Principibus nomine Udalricus, Ludovici comitis dudum gener, sed tunc propter ejusdem filiæ repudium invisus, & hostis. Cujus possessiones prædictus Sigefridus comes Palatinus hæreditariâ sibi vendicabat successione. Sed Imperator easdem in jus regni conabatur attrahere: quæ causa recidivæ discordiæ seminarium cœpit ministrare. Nam idem comes Palatinus priores miserias suas sequentibus exaggerans totam penè Saxoniam, suam videlicet patriam, tantis implevit querimonijs, ut Ducem Lotharium, Rudolfum quóque Marchionem, Fridericum comitem Palatinum, Wigbertum comitem, & Ludovicum comitem, aliósque nonnullos ab obsequio Imperatoris retraheret. Sed & Episcopus Halberstattensis, nec non & Gertrudis illa præpotens per Saxoniam Heinrici comitis de Northeim fundatoris Monasterij Bursfeldensis vidua, se pati violentiam Imperatoris in direptione bonorum simili querimonia clamitabant. Hæc & his similia scandalorum seminaria fuerunt, quæ regnum post diuturnos inquietudinum motus aliquantulum tunc pacatum, rursus novis, & perniciosis seditionum fluctibus turbârunt. Saxoniæ Principes contra Imperatorem conspirant.

Anno quóque prænotato Rotenburg juxta Necari fluminis ripas in Suevia oppidum terræ motu concussum funditus, & in toto cecidit convulsum penitus, & destructum; sed non diu postea per incolas, qui ad nemora confugerant, instauratum est. Rotenburg terræ motu corruit.

MCXIII.

Anno Brunonis Abbatis VIII. Indict. Rom. VI. Imperator Heinricus in principio anni, postquàm Natale Domini præcedentis anni apud Er-

pfurdiam celebraverat, ubi Saxonum Principes se notaverat subtraxisse, irâ commotus bona eorum diripi, possessiones incendijs devastari, & terras eorum spoliari præcepit. Nec multò post castellum satis munitum nomine Hornburg, longâ obsidione oppugnatum tandem cœpit, ac funditùs evertit. Deinde relictis per præsidia fidelibus suis, contemptores suos insidijs, ac congressibus nimiùm afflixit: nam manibus tandem consertis multi ex parte Saxonum ceciderunt. Sigefridus etenim sæpe dictus comes in ipso prælio graviter sauciatus occubuit, vir genere, potentiâ, & probitate nobilissimus. Vigbertus Marchio capitur, & Imperatori captus præsentatur. Comes verò Ludovicus venire in deditionem Imperatoris Heinrici compellitur. His peractis in Saxonia per Imperatorem, ad paucos menses terra quievit.

Sigefridus comes Palatinus occiditur.

Post hæc quidam Reginoldus Provinciæ Burgundiæ Imperatoris, ut dicebatur, consanguineus, insolentiâ juvenili concitatus tyrannidem exercere in rempubl. cœpit. Qui tamen supervenientε sibi cum manu valida Heinrico Imperatore, munitionem in qua maximè confidebat, Monzun apellatam, ipse captus amisit, & custodiæ traditur.

Anno prænotato Gertrudis comitissa de Northeim relicta Heinrici comitis, qui Bursfeldiam, ut supra diximus, fundavit, vidua, mulier dives, potens, & Christo devotissima corpus S. Auctoris à Brunone Trevirorum Archiepiscopo suis precibus impetravit. Quod cum honore maximo transferens in Saxoniam extra muros oppidi Brunschvvicensis in eo loco reposuit, ubi postea Monasterium S. Ægidij constructum fuit. Cùm enim pervenisset memorata Christo devota mulier cum sacris reliquijs in prædictum locum, repentè immobiliter fixæ hæserunt, ita ut nullâ arte, vel ingenio deportari ulteriùs ab aliquo potuissent. Comitissa igitur stupefacta miraculo, & accepto prudentium virorum consilio, Cœnobium Ordinis nostri permagnificum in eodem loco, adjuvante Lothario Duce postea Imperatore, qui filiam ejus habuit uxorem, construxit, in quo Monachos sub Regula D. P. Benedicti militantes, & Abbatem collocans, multa eis bona pro sustentatione hujus vitæ assignavit: Ecclesiámque sub honore S. Ægidij consecrari fecit, & corpus S. Auctoris in eadem collocari.

Corpus S. Auctoris à Treviri in Saxoniã transfertur.

Anno etiam prænotato quintâ die mensis Martij obijt Burchardus Abbas Monasterij S. Jacobi propè Moguntiam vir prudens, & religiosissimus successor Erckenbaldi Abbatis, quondam Monachi hujus Cœnobij Hirsaugiensis, & apud S. Jacobum in medio Ecclesiæ sepelitur, anno sexto posteaquã Monasterium D. Præsulis Disibodi à Ruthardo Archiepiscopo instauratum, & unàcum suo proprio Cœnobio gubernandum susceperat, ut suprà dictum est. Quo mortuo Abbas in Monasterio S. Disibodi constitutus est Monachus quidam valdè venerabilis, nomine Adelhunus, & præfuit annis XV. vir prudens, & in omni scientia scripturarum satis admodùm eruditus. Et hic primus Abbas fuit post restauratorem præfati Monasterij, quem antea plures à prima fundatione præcesserunt, quorum & nomina, & gesta in oblivionem devenerunt.

Adelhunus fit Abbas S. Disibodi.

Anno quóque prænotato S. Bernardus, postea Clarevallensis Abbas, ut suo loco dicetur, annos natus circiter duos & viginti cum triginta socijs Monasterium Cisterciense Domino vocante ingressus est sub Ste-

S. Bern. fit Monachus

phano

phano Abbate, qui Alberico in regimine successerat. Qui beatissimus vir quantum postmodùm in omni sanctitate, & doctrina profecerit, quantaque bona non solùm in ordine suo, sed pro universali nihilominus Ecclesia fecerit, laborésque pertulerit, nemo est vel mediocriter historiarum peritus Ecclesiasticarum, qui ignoret. Factus autem postea primus Abbas in Claravalle, totum mundum suâ eruditione, scriptis, prædicatione, sanctitate, & miraculis convertens in stuporem, ardore S. Spiritûs accensus mirifice illustravit: Nam signis, & miraculis pænè infinitis coruscavit, in tantum quòd me non memini sancti alicujus actiones, & gesta pervidisse, qui tot, & tanta fecerit miracula in præsenti vita, quot, & quanta Bernardus Abbas beatissimus in carne vivens, Domino cooperante perpetravit. Denique Ordinis sui Monasteria centum & quadraginta numero in diversis mundi provincijs suo instinctu, cohortatione, & laboribus, licet aliorum fidelium plerúmque bonis, & impensis legitur construxisse.

Librorum verò, quos ad multarum lucubrationum composuit numerum, ista sunt nomina. De consideratione ad Eugenium Papam scripsit libros quinque. Meditationum librum unum. De contemptu mundi lib. I. De Gradibus humilitatis lib. I. De Gratia & libero arbitrio lib. I. Ad milites templi lib. I. Speculum vitæ religiosæ lib. I. De Scala claustralium lib. I. Ad Carthusienses lib. I. De Domo conscientiæ lib. I. Formulam honestæ vitæ lib. I. De Præcepto, & Dispensatione lib. I. De miseria hujus vitæ lib. I. De Tentationibus, & Otio lib. I. De Voluntate lib. I. Apologeticum ad Cluniacenses lib. I. Super Evangelium Missus est Angelus lib. I. Super Magnificat lib. I. Super Psalmum: Qui habitat lib. I. De Diligendo Deum, lib. I. In Cantica Canticorum homilias octoginta sex. Vitam S. Mathiæ Archiepiscopi, lib. I. De Ordine, vitæ & morum institutione, lib. I. Super Evangelium: Ecce nos reliquimus omnia, librum I. Ad Clericos Sermones triginta unum, libr. I. Sermones de tempore, & de SS. Sermones quóque de diversis, & utilibus materijs. Sermones alios breviores multos. Epistolarum compluriumad diversos lib. I. Alia insuper edidit minora quædam opuscula: quorum lectio cunctis Deum timentibus utilis judicatur. *Tituli operũ S. Bern. Abb.*

Claruit his quóque temporibus Alphonsus quidam ex Judæo conversus ad fidem Christianam homo competentis litteraturæ, Moyses antea vocatus: qui post conversionem ad Ecclesiam Christi in argumentum perfectæ credulitatis scripsit valde pulchrum, & instructum volumen contra errores Judæorum. De Philosophia, & scientia librum quoque I. Reliqua ejus Synthemata in manus meas non venerunt. *Alphonsus ex Judæo Christianus*

Sigebertus etiam Monachus nostri Ordinis Cœnobij Gemblacens. quod situm est in diœcesi Leodiensi, hæc tempora scribendo, & docendo reddidit clariora. Qui cum vir esset in omni genere scripturarum doctissimus, metro exercitatus, & prosâ, rutilantis ingenij sui non spernendæ lectionis conscripsit opuscula, è quibus ipse commemorat in libello suo illustrium virorum, & ordine subjecta. Et inprimis quidem Metis in Monasterij S. Vincentij constitutus loco, scripsit heroico metro vitam S. Theodorici Episcopi, librum unum. Passionem quóque, & translationem S. Luciæ sub ejusdem genere metri, libros duos. Vitam, & gesta *Tituli operum hujus Monachi.*

Sigeberti Regis lib. I. Passionem quóque Thebæorum MM. versu heroico lib. I. Vitam S. Gvviberti fundatoris memorati Cœnobij Gemblacensis lib. I. Chronicon & gesta Abbatum ejusdem Monasterij sui composuit, quod opus usq; ad annum Dom. Nativit. MCXI. perduxit. Scripsit etiam vitam S. Maelovij lib. I. Vitam quóque S. Theodardi lib. I. Opus metricum in Ecclesiasten libr. De illust. viris lib. I. De computo Ecclesiastico lib. I. Epistolarum ad diversos lib. I. Apologeticum ad Heinricum Imperatorem. Contra decretum Gregorij VII. Papæ, Sacerdotum concubinariorum Missas audiri prohibentis ad quorundam instantiam scripsit librum unum; Item contra Epistolá Paschalis Papæ II. Scripsit similiter librum unum, ex quo convincitur sensisse cum Imperatoribus Heinrico videlicet quarto, & quinto ab Ecclesia Romana excommunicatis, quod volens fecerit, an coactus judicare non possumus; hoc tamen unum lectione veterum cognovimus, tam Leodienses, quàm Metenses, quæ duæ civitates in Lotharingia sunt principaliores, contra decretum Romanorum Pontificum præfatis Imperatoribus adhæsisse omni tempore, quo vixerunt in humanis; unde prout assequi conjecturâ possumus, errores Patriæ secutus est, qui apud exteros forsitan melius sentire potuisset. Hic autem Sigebertus natione Lotharingus primo in suo Cœnobio Gemblacensi, ac deinde apud S. Vincentium Metensem, & postremò iterum in Gemblaco usque ad vitæ exitum Magister extitit scholarum, & multos habuit discipulos, quos in omni doctrina scripturarum erudivit.

Metens. & Leodienses Imperator. contra Papam adhæserunt.

MCXIV.

Anno Brunonis Abbatis nono Indict. Romanorum VII. consummatum fuit Monasterium Ordinis nostri haud procul à Ratisbona in Bavaria Pruueningen dictum, quod S. Otto Episcopus Bambergensis à fundamentis novum tali occasione construxit. Cum Heinricus Rex V. apud Ratisbonam Conventum Principum adunâsset suo more solennem, adfuit inter alios memoratus Præsul S. Otto, qui propter multitudinem eorum, qui convenerant, manere in civitate Ratisbonensi comodè non potuit, vel certè quietis amore noluit, & ideo manendi locum extra urbem in campo, ubi nunc est Monasterium, elegit; inter duas ergo arbores nucum Domino suo tentorium famuli statuerunt, de quibus nimirum arboribus etiam longè antequam id eveniret, quod nunc dicimus, tinnitus & quasi campanarum strepitus auditus est, multoties à plerísque sonuisse, quem in vicino commorantes non sine stupore frequentius audierunt.

Quo in loco cum S. Præsul nocte quâdam membra dedisset sopori, talem in somnis visionem Domino revelante divinitus accepit. Videbat, & ecce scala stabat à lectuli sui capite sursum erecta, cujus summitas cœlos tangebat, descendentes, ascendentésque Angelos amicâ vicissitudine, qui gloriam Deo canebant in excelsis. Qui de somno evigilans, & jussa prudenter intelligens locum omnem, in quo tentoria sua fixerat, cum adjacente campi latitudine pretio comparans Monasterium ædificare cœpit: quod in paucis annis feliciter perfecit.

Visio S. Ottonis Episc. Bamberg.

Cosummato itáque Monasterio vir sanctus conversationem Monachorum religiosam Hirsaugiensium multorum relatione habens notissimam Nuntios ad Abbatem Brunonem solennes dirigit, & ut sibi Abbatem

batem, & Monachos mitteret pro inhabitando suo novo Monasterio, humili supplicatione postulavit. Abbas igitur Bruno communicato Seniorum consilio virum sanctum, & moribus integerrimum nomine Ermenoldum Abbatem primum præfati Monasterij Prueningensis eligendo constituit: cui Monachos bonæ conversationis, & in observantia regularis disciplinæ optimè institutos consocians ad divum Ottonem Episcopum cum benedictione in Bavariam misit.

Anno igitur prænotato Dominicæ Nativit. MCXIV. S. Ermenoldus ex Monacho hujus Cœnobij Hirsaugiensis electione fratrum seniorum, & sui Pastoris factus est primus Monasterij S. Georgij Abbas in Prueningen prope Ratisbonam, & præfuit annis septem, vir sanctissimæ conversationis, Romanæ Ecclesiæ defensor constantissimus: cujus vitam, & sanctimoniam ad honorem hujus præclari Monasterij Hirsaugiensis (cujus fuit Monachus, sicut diximus) libet altiùs repetere, & sub brevi compendio ad notitiam posteritatis utcunque poterimus declarare. S. Ermenoldus fit 1. Abbas in Prueningẽ.

Sanctus igitur Ermenoldus natione Teutonicus, patriâ Suevus, parentibus quidem secundùm sæculi æstimationem claris exortus, qui piæ considerationis intuitu pignus hoc à Deo consecuti, litteris imbuendum Præceptoribus tradiderunt; Deo procul dubio disponente consilium, quo via daretur Ermenoldo ad capessendum cum tempore divini amoris profectum: nemo enim repentè fit summus, sed paulatim cum ætate carnis crescit intelligentia mentis. Ermenoldus ergo puer ingeniosus, & docilis, quotidie in melius proficere studuit, & brevi tempore satis doctus evasit. Vita S. Ermenoldi Abbatis.

Considerans tandem mundi honores esse breves, atque fallaces, omne desiderium suum ad Deum contulit; veniensque in Spiritu fervoris, & humilitatis ad Hirsaugiam, sub Divo Patre Wilhelmo Abbate Monasticum habitum suscepit: qui mox ut regularis disciplinæ jugo colla subjecit, in alium virum mutatus est, & patris sui spiritualis B. Wilhelmi vitæ modum, ac formam ita moribus suis impressit, ita perfectioni illius studuit imitari vestigia, ut virtus discipuli exemplar fieret cunctis operum Magistri.

Talibus igitur institutis monasticæ tranquillitatis omnipotenti Deo sub Regula S. P. N. Benedicti multis annis deserviens B. Ermenoldus pro vitæ merito factus est in oculis omnium venerabilis, clarissimi famâ nominis per totam Alemanniam gloriosus. Contigit autem post annos plurimos Abbatiam imperialem S. Nazarij Martyris Laurissensem, quæ paucis à Wormatia distat milliaribus Abbate destitui, & Ermenoldum sanctissimum virum ad illam propter vitæ meritum tam electione fratrum communi, quàm Heinrici Regis v. consensu solenniter vocari; qui onus regiminis sibi oblatum humiliter cupiens subterfugere, quantâ potuit instantiâ suam insufficientiam studuit allegare; sed Abbatis sui Hirsaugiani Brunonis imperio victus curam suscepit oblatam, malens quietem interrumpere quàm obedientiam. Ermenold. fit Abbas imperialis Monasterij Lauriss.

Ordinatus itaq; Abbas quantâ potuit sollicitudine studuit officium majoris, quod susceperat, factis adimplere salutiferis, quatenus etiam in semetipso divini amoris vacans exercitijs firmus, & stabilis potuisset consistere, & discipulis non minus exemplo, quàm verbo se utilem, & fructuosum

ctuosum exhibere. Unde quidquid boni persuadere subditis potuit, prius opere, quàm sermone tentavit: nunquam de suscepta dignitate intumuit, nunquã singularibus neque in potu, neq; in cibo, neque in vestitu usus fuit. Et licet magnus Princeps haberetur imperij, nil tamen se unquàm exhibuit aliter, quàm simplicis requirit humilitas Monachi. Nam ut noverit posteritas omnis, quantæ fuerit eâ tempestate dignitatis quilibet Abbas memorati Cœnobij Laurissensis, paululum oportet extra seriem cœptæ narrationis egrediamur. Inter Monasteria Ordinis S. P. B. Benedicti priscis illis temporibus in regno Teutonicorum constituta, quædam verò ab his dignitatibus aliena; hoc est, neque imperij, neque regni Teutonicorum privilegijs, vel titulis insignita, quamvis plura ex iisimis ab Ordinariorum jurisdictione viderentur exempta. Imperiales Abbatiæ sunt quatuor, quemadmodùm & imperij Duces privilegiati quatuor, Marchiones quatuor, Comites quatuor, Milites quatuor, Civitates quatuor, Villæ quatuor, & rusticana Communia quatuor. Nomina verò Monasteriorum Imperialiũ quatuor ista sunt. Primum est Fulda, quod sanctus Bonifacius Archiepiscopus & Martyr Moguntinus, impensis Pipini Regis construxit, in Buchonia silva Herbipolensis diœcesis exemptum. Secundum est Hirsfeldia, quod S. Lullus Archiepiscopus Successor Div. Martyris Bonifacij construxit in finibus Hassiæ diœcesis Moguntinæ, sed exemptum, & distat à præfato Cœnobio Fuldensi fermè sex milliaribus. Tertium est Albiburgium, vulgariter dictum Wissenburg, cujus fundationem Dagoberto Magno Regi francorum adscribunt: & in signum veritatis litteras ejus aureo sigillo confirmatas ostendunt, in diœcesi Spirensi exemptum. Quartum fuit Monasterium supradictum D. Nazarij Martyris Laurissense, vulgariter Loresh nuncupatum, quod olim comes quidam Rheni construxit, nomine Canker, temporibus fermè Pipini Regis Francorum in diœcesi Moguntina exemptum, in quo nunc habitant Præmonstratenses, cujus Principatum, castra, oppida, vasallos, & imperialia jura Fridericus Imperator secundus Archiepiscopo contulit Moguntino, quemadmodùm inferiùs anno Cronesti Abbatis primo dicemus. Horum quatuor Monasteriorum Abbates quondã Principes regni Francorum in magno apud Imperatores habebantur honore: & quoties celebrabatur publicus Principum imperij conventus: quoties Imperator processit ad bellum, aut quoties Rex coronandus Romam pergebat: hi quatuor Abbates in propria persona, sicut & alij Principes, & Episcopi adesse tenebantur, & sequi cum suis militibus. In conventibus publicis Principum Imperatore cum Majestate in solio regni sedente, hi quatuor Abbates ad pedes illius proximi residebant, referendariorum custodientes officium. Capellis quoque præerant imperialibus, & sacrorum Principes dicebantur. Eo verò tempore, quo unus Monarcha & Gallis, & Francis præfuit, Abbatiæ fuerunt etiam apud illos imperiales, sancti videlicet Medardi Suessionensis; S. Vedasti Atrebatensis; S. Dionysij Parisiensis, & S. Richarij. Et quoties Imperator Curiam tenebat in Gallia, etiam Gallicani Abbates præfatis publicis præerant officijs, si apud Germanos, ministerio Cæsar utebatur Romanorum.

Regalia verò Cœnobia fuerunt, non quæcunque Regum fundatione constructa; sed illa duntaxat, quæ jura feudalia, sive regalia tenebant

Abbatiæ aliæ Imperiales, aliæ Regales.

Quatuor adhuc sunt Imperiales Abbatiæ.

Quæ sint Ord nostri Monasteria regalia.

bant ab imperio Romanorum; & ad communia regni fuerunt obligata per vices obsequia: ex his, quorum occurrit memoria, fuerunt ista magis principalia, atque famosiora. Monasterium Prumiense Trevirensis diœcesis. Monasterium Stabulense Leodiensis diœcesis. Monasterium S. Galli Constantiensis diœcesis. Monasterium S. Maximi prope Trevirim. Monasterium S. Albani Moguntiense. Monasterium Campidonense Constantiensis diœcesis, & Monasterium Corbejense in Saxonia Padelbornensis diœcesis cum plerisque alijs, quorum recensere nomina singilatim tædiosum est, & inutile judicamus. Sed consumit omnia tempus edax, & honorem, quem olim sanctæ Religionis integritas Monasterijs contulit, neglecta rursum observantia dissipavit: nam usque adeò Monasteria imperialia suis hodie destituta sunt privilegijs, & libertatibus antiquis, ut quæ cunctis olim fuerunt notoria, his diebus nostris nulli penè remanserint manifesta. Verùm ne digrediamur longiùs, ad se nos historia vocat. Monasteriorum privilegia abolita.

Beatus igitur Ermenoldus imperialis Abbatiæ Princeps ordinatus, pristinæ dignitatis nihil imminuit, sed qualis Monachus fuerat, talis & Abbas omni tempore parvus & humilis permansit. Fratrē habebat Heinrico Regi v. militantem, sicut sanguine nobilem, ita & divitijs locupletem. Ad quem Imperator die quâdam conversus, atque subridens animo forsitan jocandi sic dixit: *Fratrem tuum imperiali præfecimus Abbatiæ, facientes sibi nomen grande, juxta nomen Magnorum, qui celebrantur in terra: tu verò quid Nobis in memoriam tanti beneficij facturus es?* At ille: *vera sunt*, inquit, *omnia, quæ sacra Majestas vestra loquitur, quibus etsi condignas gratiarum actiones referre nequeo: ne tamen penitus videar ingratus, quantum mihi fuerit possibile, semper memor ero.* Nec diu postea idem Germanus viri Dei volens se gratum Imperatori pro viribus ostendere, satis pretiosis illum donis, atq; muneribus ignorante suo fratre studuit honorare. Quæ res mox ut ad ejus notitiam pervenit, factum Germani graviter abhorruit, quasi Abbatiam comparâsset muneribus, spontaneâ eam voluntate resignavit. Relicto itáque Monasterio Laurissensi ad Hirsaugiam revertitur, sequentibus eum discipulis non minus quadraginta, quos apud Laurissam sub unius anni spatio, quo inibi præfuit, Domino collegerat, qui nullâ ab eo poterant ratione separari. Reversus autem cum suis ad Hirsaugiam à Brunone venerabili Abbate, & universa Congregatione summo cum honore suscipitur, & unácum his, quos adduxerat, Monasterio incorporatur. S. Ermenoldus Abbatiam suā sponte resignavit.

Non diu pòst consummato per S. Ottonem Episcopum Bambergensem Monasterio S. Georgij Martyris in Pruueningen, sicut est dictum anno prænotato, Sanctus ad Sanctum ex Hirsaugiana Congregatione dirigitur: Ermenoldus Ottoni conceditur, & Abbas Episcopo commendatur. Veniens itáque ad Pruueningen beatus Ermenoldus primus ejus loci Abbas instituitur: & quia videbatur senio aliquantulum gravari, annis duntaxat septem inibi præfuisse invenitur. Qui sciens se speculatorem in domo Domini constitutum curam super gregem sibi commissum semper diligentissimam habuit, & viam salutis verbo, & exemplo suis discipulis omni tempore ostendit. In jejunijs, & orationibus semper erat vigilantissimus, & in prædicando Verbum Dei semper singulari devotione studiosus. Ermenold. fit primus Abbas in Pruuening.

Quâdam

Quâdam vice Heinricus Rex v. qui fuit ejus nominis Imperator iv. Ratisbonæ existens cum S. Præsule Ottone animi recreandi gratiâ paululum digressus, ibat novum videre, quod Episcopus construxerat, Pruueningense Monasterium, habens in comitatu suo Principes, ac nobiles quàm plurimos. Nuntius ad virum Dei Ermenoldum præmittitur, advent* Cæsaris, simul & sancti Fundatoris nuntiatur. Quod vir Dei audiens, & sciens Imperatorem eo tempore pro suis demeritis à Romano Pontifice excommunicatum, nec pulsari campanas permisit, nec, ut moris erat, cum solemni processione fratrum illi obviàm processit, sed omnia Monasterij ostia, & valvas obserari præcepit; ne Imperatori anathematizato ullus pateret ingressus; districtè prohibens, ne quis subditorum in occursum cujusquam procederet, nec verbum quantumcunque parvum alicui diceret. Ipse tamen extra Monasterium Cæsaris præstolabatur adventum, ne vel ex fastu, vel ex contemptu hæc agere putaretur. Venientem propiùs Cæsarem his verbis vir sanctus alloquitur: *libenter*, inquiens, *& officio salutandi satisfacerem, & congruum debitumq; honorem Cæsareæ Majestati exhiberem, si te communione Sedis Apostolicæ privatum nescirem.* Ad hæc Imperator commotus non zelo justitiæ, sed ex felle amaritudinis eum talia proferre existimans, & offensum propterea, quòd munera quondam ab ejus fratre accepisset, quorum indignatione Laurissensem resignaverat Abbatiam, respondit: *Nimis inconsultè, & præcipitanter honore vos tanto Domine Abba privastis*; cujus suspicioni vir Dei obviare cupiens, simplici animo dixit: *Novit omnipotens Deus, qui nihil ignorat, non me hujus injuriæ (si tamen injuria dici queat) memorem, & ultorem, sed hac facio intuitu justitiæ Dei solius, & pro reverentia Sedis Apostolicæ, cujus mandatis contradicere nulli licet.* Adhæc S. Otto fundator loci adstans, quasi mediator inter dissidentes: *neminem*, ait, *vitare tenemur, de cujus nobis excommunicatione non constat.* Quo contrà vir Domini Spiritu fortitudinis roboratus, nec gratiæ deferens fundatoris, nec terrori cedens Cæsareæ Majestatis, quin veritatem liberè testaretur, sic respondit: *Quomodo possum sententiam ignorare, quam ore meo memini promulgatam?* stupebant omnes Ermenoldi constantiam: quam aliqui in bonam, plures verò, ut fieri solet, in malam partem interpretati sunt. Discedunt, qui venerant omnes, & nec unus quidem ex eis Monasterium ingredi potuit.

S. Ermenoldus excommunicatum Cæsarem contempsit.

Imperator irascitur contra sanctum.

Cùm die quâdam vir sanctus foris ante januam Ecclesiæ staret, & fores essent clausæ, custode Monasterij stante cum illo, cujusdam necessitatis eventu Ecclesiam ipsam Dei servus intrare volebat: cumque custos propero cursu per dormitorium circujens Ecclesiam Abbati aperire properaret, invenit eum, mirabile dictu, quem foris reliquerat, introrsus ante altare S. Crucis intentè orantem, in ipso videlicet loco, ubi nunc jacet sepultus, januis tamen Ecclesiæ non apertis; custodi autem insolitâ novitate stupefacto surgens ab oratione vir sanctus districtè præcepit, ne cui hoc factum revelare præsumeret, quamdiu in carne ipse viveret. Multa fecit, & alia in hac mortali peregrinatione miracula, quæ nos brevitatis causâ omittimus, ne lectori tædium afferamus: quæ si quis scire per singula desiderat, ejus vitam legat. Transiens tandem ex hoc mundo ad patrem, posteaquàm septẽ annis Monasterio præfuit in omni religione, & sanctitate, ante altare S. Crucis sepultus est, & multis deinceps miraculis claruit, quemadmodũ in 2.do gestorũ libro continetur.

Anno

Anno Brunonis prænotato Heinricus Imperator obsedit Coloniam sibi unà cum Archiepiscopo Friderico rebellem: quibus consentientes invenit plures, inter quos præcipui fuerunt, Godfridus, & Heinricus Duces Lotharingiæ, & Fridericus de Areburg cum universis comitibus in Westphalia. Verùm quia civitas Coloniensis ab omni parte nimis fortiter munita erat, nihil potuit perficere; sed cum indignatione recedens omnia quæ in circuitu fuerunt, vel ad Episcopum, vel ad cives pertinentia hostiliter cœpit devastare. Post hæc verò circa principium mensis Octobris ejusdem anni magnorum dans causam tumultuum iterum ad Colonienses cum exercitu revertitur, & omnes possessiones Friderici Archiepiscopi, quotquot attingere potuit, crudeliter nimis sæviens, devastansque occupavit. Imper. obsedit Coloniam.

MCXV.

Anno Brunonis Abbatis x. considerans Imperator jam manifestè à se Saxoniam deficere, contra eam armatus cum exercitu venit, & in odium Ducis Lotharij oppidum, quod Brunonis vicum appellant, obsidione vallavit. Contra quem idem Dux Lotharius animo se defendendi in campum processit, secum habens Fridericum Archiepiscopum Coloniensem, Fridericum quóque Westphaliæ comitem, & Heinricum fratrem ejus: Hermannum comitem de Cavelage, Heinricum Ducem de Lymburg, & Reinhardum Episcopum Halberstattensem, & plerósque alios comites, & nobiles plures. Cumque per aliquot dies minis se duntaxat provocarent, ut fieri solet, fit utriúsque partis tandem congressus in loco Wulpeschost nuncupato die videlicet mens. Febr. xi. anno prænotato, quo die bis acriter pugnatum est, & tandem Imperator dorsa vertit: Saxones autem gloriosè triumphârunt. Ceciderunt in illa die multi ex parte Imperatoris, inter quos fuit Hogerus comes de Mansfeld vir fortis, & audacissimus, Imperatore vix evadente.

Huic bello interfuit, sicut diximus, imò ut dicebatur, præfuit Reinhardus Episcopus Halberstattensis, qui dudum ab Imperatore non modicè fuerat injuriatus, qui nimirum suis magnam justitiæ consolationem prædicabat: cæsis autem de parte Imperatoris etiam sepulturæ Ecclesiasticæ interdixit communionem. His Imperator sinistris amaricatus casibus cum indignatione Saxoniam deseruit, & cum suis, qui remanserant, ad Rhenum rediit, ac Dominicæ Resurrectionis festum apud Moguntiam Francorum Metropolim celebravit. Reinhardus Episcopus Dux belli fuit.

His temporibus Adelbertus Moguntinæ Sedis Archiepiscopus mandato Imperatoris triennio tenebatur captivus, propterea quòd cum desertoribus Dñi sui conspirâsse convictus erat, de quo non immerito mirabantur universi. Nam in tanta reverentia fuit apud Imperatorem, ut nihil supra: sine cujus consilio nihil facere consuevit. Imperator eum fecerat Episcopum, suumque habuit Cancellarium, & suorum conscium fecerat omnium arcanorũ. Et hic tali honore sublimatus contra Dñm suum conspirare potuit, cui & juratus erat, tantáque ab eo beneficiorum munera suscepit. Elapso tandem captivitatis illius triennio, liber abire permittitur. Interea Saxones Imperatoris reditum metuentes suas munitiones instruunt, cum vicinis nationibus amicitiam contrahunt, & quidquid ad sui defensionem conducere videbatur, ordinant, & disponunt. Ad hæc quendam Cardinalem Apostolicæ Sedis Legatum nomine Theodori- Theodoricus Legatus Apostolicus venit in Saxoniam.

cum advenire contigit: qui Heinricum Imperatorem à summo Pontifice Romano propter usurpatas Episcoporum investituras excommunicatum publicè denunciavit. Ad hunc Magdenburgensis Ecclesiæ Archiepiscopus, & reliqui Saxonum Præsules convenientes reconciliationem ab eo recipiunt, & omnes in Cæsaris excommunicationem consentientes unanimiter Papæ obedientiam promittunt; sicque scisso regno undique res novæ oriuntur, & multiplicata sunt mala super terram Imperatore patris sui vestigijs pertinaciter inhærente.

Anno etiam prænotato Lotharius Dux Saxonum post gloriosum de Imperatore triumphum Ecclesiam Monasterij S. Ægidij Confessoris, Ordinis nostri prope oppidum Brunsvvic solenniter fecit consecrari per ministerium Theoderici Cardinalis memorati Sedis Apostolicæ Legati adstante Reinhardo Episcopo Halberstatensi,in cujus parochia idem Cœnobium exstat constructum. Monachi sub norma D. P. N. Benedicti, & moderamine Abbatis omnipotenti Deo militantes illic positi sunt; inter quos multi postea illustres claruerunt.

Anno præscripto Heinricus Imperator consilijs amicorum inductus, nec minus totius regni Principum querelis compulsus, generalem optimatum Conventum ad principium mensis Novembris apud Moguntiam celebrandum indixit: ubi liberam omnibus audientiam, de sibi objectis, vel objiciendis rationabiliter satisfactionem, & de suis extraordinariè, vel juveniliter gestis correctionem ad Senatûs-consultum repromisit, cum hoc Principes omnes contestans, quatenus venire ad constitutum terminum singuli apud Moguntiam festinarent. Itaque statuto tempore, hoc est in capite mensis Novembris dum Imperator Moguntiæ præsens indictum frustra præstolaretur conventum: nam præter Erlongum Herbipolensem, Brunonem Spirensem, & alios Episcopos paucos nemo Principum advenerat, cives Moguntini aptum sibi arridere tempus perpendentes, subitò palatium Cæsaris armati invasuri undique vallant; Atrium nonnulli furiosè irruentes in turmas, & cuneos se glomerant, omnia strepitu, & clamoribus implentes aulicis horribile spectaculum demonstrant. Multa postulant à Rege, multa comminantur, & nisi Adelbertum Archiepiscopum, quem tenebat jam triennio captivum Sedi Moguntinæ quantocius liberum restitueret, mortem Principi furens populus intentat. Quid plura? dubium non fuit, quod nisi datis ad præsens obsidibus, Imperator ea, quæ sibi imponebantur,se facturum citissimè confirmâsset: ipsum fortasse palatium cum omnibus, qui erant in illo, succensum in favillam subitò redegissent.Ita sedato vix tandem militum, plebisque cruentissimo fervore furoris Imperator ab urbe secessit: & post paucos dies Adelbertum destinatum Ecclesiæ Moguntinæ Archiepiscopum, quem jam annos tres arctissimâ custodiâ maceraverat, ita quod vix ossa sibi mutuò hærebant, sicut civibus datis obsidibus promiserat, sedi propriæ restituit. Qui dimissus libertati non post multos dies descendit ad Coloniam, ubi multos Præsules & Principes cum Saxonibus reperit congregatos circa finem Decembris, & ibi à Theoderico Rom. Sedis Legato suam consecrationem diu interceptam solenniter accepit, quod Heinrico Imperatori non parum displicuit, quoniam de ipsius ordinatione propter conspirationis notam haud voluntarius extitit.

Cives Moguntini Imperatorem obsidione circumvallarunt furiosè.

Eodem

Eodem anno Imperator Natalem Domini Spiræ celebravit cum paucis Episcopis, & Principibus, ea, quæ interim Coloniæ in publico gerebantur conventu, graviter ferens. Audivit enim quàm plurimos ibi convenisse Archiepiscopos, Episcopos, & alios optimates regni: causâ præcipuâ, verbum excommunicationis in se latæ publicandi, & prædicandi ubique. Missus tamen ab eo illuc Erlongus Præsul Herbipolensis audientiam, vel communionem Principum habere non potuit, donec more ecclesiastico reconciliatus fuit. Legatione tandem peractâ, ut potuit ei, qui se miserat, denuo communicare, renuit: sed vitæ piaculo compulsus Missam coram Imperatore excommunicato celebravit. Inde usque ad mortem contristatus latenter discessit: sicque communioni Sanctorum multis cum lacrimis restitutus post reconciliationem ad Cæsaris conspectum deinceps venire contempsit. Et licet sæpius vocaretur ab Imperatore ad Curiam, nunquam tamen comparuit. Unde commotus Imperator cum aliter in eum sævire non posset, Ducatum ei orientalis Franciæ, quem dudum Imperatores Ecclesiæ Herbipolensi pro Dei honore tradiderant, abstulit, & cum Conrado sororis suæ filio commisit, qui postea per se & suos multa mala per totum Episcopium suscitavit, ut suis locis dicemus. Posthæc Imperator scandala Principum declinans se in Italiam cum Regina, totâque familia sua contulit: ac circa Padum fluvium negotijs insistens regni Legatos ad Apostolicum pro componendis causis, quæ denuo regnum & Sacerdotium cœperunt, suppliciter destinavit. Cujus legationis Primatum Pontius Abbas Cluniacensis tenuit, qui inter utrámque partem pro componendis pacificis rebus magno labore, magno studio, ac summâ industriâ laboravit. Obierat eodem anno Mechtildis Conradi fratris Imperatoris Longobardorum quondam Regis uxor, mulier omni suo tempore potentissima, quæ divitijs abundans infinitis, ipsum Heinricum Cæsarem omnium bonorum suorum hæredem instituit. Cujus obitum cum referentibus nuntijs cognovisset, qui ad possidendum ea, quæ reliquerat, invitabant illum, major ut abiret, causa fuit. *MCXVI.* Imper. Ducatum Fràcorum abstulit ab Episcopo Herbipol.

Anno Brunonis Abbatis XI. Theodericus S. R. Ecclesiæ Legatus moritur, & in Colonia sepelitur, vir magnæ sapientiæ, & in omni genere disciplinæ doctissimus, nec minùs vitæ merito, quàm doctrinâ venerabilis: utpote qui non paucos pro honore S. Matris Ecclesiæ labores fecit.

Eodem anno circa medium Quadragesimæ magna Synodus Episcoporum, Abbatum, Clericorum Romæ in Ecclesia Lateranensi celebrata est Paschali Papâ secundo præsidente: in quâ privilegium illud Heinrico Imperatori super investituris Pontificum antea concessum à Papa iterum revocatur, damnatur, & anathematizatur. Scindebatur inter hæc regnum Teuthonicorum, & multis Imperatore absente incommodis affligebatur Conradus Friderici, nepósq; ipsius Imperatoris Heinrici, cui Ducatum Francorum orientalium Erlongo Præsuli Wirzburgensium violenter ablatum commiserat, ut jam supra diximus, per totum Episcopium Herbipolensis Ecclesiæ discurrens cum suis latrunculis, omnia vastavit, omnia rapuit, omnia subvertit, nulli parcens gradui, nulli deferens ætati, villas, oppida, urbésque, & quidquid uspiam locorum Imperatori contrarium obtinere potuit, funditus evertit. Adelbertus Synodus Romæ celebratur.

bertus quoque Moguntinæ Eccleſiæ Archiepiſcopus memor dierum afflictionis ſuæ, omne ſtudium ſuum, omne robur, omneſque vires contra fideles imperatori tentavit, à quibus & ipſe non pauciores reportavit injurias, quas illis inferre potuit. O tempora! O mores Hominum! quantis malis, quantiſque perturbationibus plena videbantur omnia! Hinc undique vaſtatis agris, villis depopulatis, oppidis, & Regionibus nonnullis in ſolitudinem penè redactis, deficiente quotidianâ Clericis per Eccleſias præbendâ, ceſſabant in multis locis divina obſequia; Monaſteria Ordinis noſtri multa his calamitatibus afflicta, in ultimam paupertatem devenerunt. Inter quæ famoſiſſimum illud Fuldenſe Cœnobium, quod catenus inter omnia Germaniæ Monaſteria tam divitijs, quàm honoribus pollens obtinuit principatum, uſque ad extremam rerum inopiam redactum fuit, in tantum, ut Monachi nec victui neceſſaria haberent.

MCXVII.

Anno Brunonis Abbatis duodecimo S. Theogerus ex Monacho hujus Cœnobij Hirſaugienſis Abbas Monaſterij D. Martyris Georgij in nigra ſilva diſcipulus B. Wilhelmi quondam Abbatis, de quo longè ſuperiùs anno ejuſdem Domini Wilhelmi XVIII. fecimus mentionem, factus eſt Epiſcopus Eccleſiæ Metenſis in Lotharingia, & ſupervixit annis duntaxat duobus, qui tamen ad Sedem Eccleſiæ non pervenit propter inobedientiam civium, qui cum Imperatore ſentientes Papam contempſerunt.

Terræ motus fuit maximus.

Anno prænotato in menſe Januario terræ motus inter diem, & noctem per totum penè orbem terrarum binâ vice factus eſt nimiùm terribilis & horrendus, qui multa ædificia ſubvertit, & plures homines miſerabiliter oppreſſit, maximè in Italia, ubi tam horribilis fuit, quòd multæ civitates, vici, & caſtella ſubitò ceciderunt, abſorbente terrâ tam homines, quàm ædificia. Montes etenim pleriſque in locis ſciſſi ferebantur, & flumina degluttiente terrâ ſubitò fuerunt exſiccata: ita ut qui vellent ſiccis tranſire pedibus, potuiſſent. Circa Leodium in quodam monte, quo præter pluvialem nunquam videri aqua conſuevit, ſubitò ingens fluvius erupit; qui non modicam civitatis partem diluens cum maximo Leodienſium damno Trajectenſium ſe finibus infudit.

Mirabiles elationes fluminis.

Padus etiam unus è Quatuor majoribus Europæ fluminibus, qui Longobardiam præterfluit, à terra in altum ſe dicebatur erexiſſe, ſtante aquâ in modum fornicis à fundo ſeparatâ, & ſurſum in aëre ſuſpensâ; ſic quod inter terram, & aquam via pateret tranſire volentibus: cumque diutius ſic aqua elevata per modum arcûs pependiſſet in aere, tandem in ſemetipſam colliſa tanto cum ſtrepitu ab alto demittitur, ut per multa milliaria audiretur. Apud Cremovam Longobardiæ civitatem puer infans, qui pannis obſitus jacebat in cunis, repente prorupit contra naturam in vocem, & ſeniore fratre ſuo panem à matre poſtulante, illâque cibum eſurienti præparante, quaſi compeſcens utrumque dixit: *ceſſate mortales eſcas præparare, ô mox perituri! Ecce ſanctiſſima Dei genetrix virgo Maria ſtat ante Chriſti tribunal, ut ſuis avertat judicium precibus, quod mundo judex intentat pro peccatis*, & mox ſiluit, nec quicquam ante naturæ tempus locutus eſt.

Tempeſtas apud Leodium terribilis.

Apud Leodium Lotharingiæ urbem dum in vigilia Dominicæ Aſcenſionis univerſus Clerus, decem videlicet congregationum pro ve-

ſperis

speris decantandis ad matricem convenissent Ecclesiam: jamque primum Psalmum ex more complessent: subitò serenissimus aër in turbinem versus, tanta simul tonitrua, & fulgura cum sulphureis ignibus terribiliter excussit, ut omnes, qui aderant, extremum adesse diem putarent: duobus Clericis, & uno milite in templo ipso ex eadem tempestate coram omnibus miserabili morte consumptis. Heu quàm est momentanea compunctio mortalium violenta! & quàm citò devotionis fervor extinguitur! qui non ex amore, sed metu generatur. His signis nimium horrendis per totam penè Europam terribiliter crebrescentibus, magno genus hominum pavore concutitur, nihil aliud, quàm instare jam jam diem novissimum arbitratur. In Italia, & plerisque locis alijs orationum, & jejuniorum observantia cunctis indicitur: Litaniæ, & processiones publicæ peraguntur, & omnipotentis miseratio multis precibus, & lacrimis pulsatur. Imperator quoque Heinricus visis, & auditis tot miraculis ad horam compungitur: sed nihilominus Romani Pontificis decretis adversatur; verbis humilis, operibus superbus. Non cessat legationes ad Christi Vicarium Paschalem mittere; cum quibus, & satisfacturum se in omnibus pollicetur, & mandatis Ecclesiæ deinceps velle humiliter subjacere. Sed non obtinuit, quod petivit. Papa siquidem propter jusjurandum, quod licet coactus Imperatori fecerat captivus, diffitebatur illum se anathematis vinculo colligâsse: ab Ecclesiæ tamen potioribus membris illum excommunicatum esse denuncians; sine quorum consilio eum nullatenus posset absolvere: quod fieri aliter quàm in synodi præsentia nequeat. Confitebatur nihilominus idem Pontifex Paschalis se litteris Episcoporum Germaniæ; & maximè Adelberti Archiepiscopi Moguntini crebertimis impelli, ne absolveretur à vinculo excommunicationis Imperator, nisi satisfecerit prius tam Episcopis, quàm alijs, quibus manifestam irrogavit injuriam. Multos enim cædens enormiter contristavit. Unde non cessabant ubique inchoatæ dissensiones, & perturbationes in regno: sed quotidie in deterius proficiebant, maximè in partibus Cisrhenanis, ubi conspirationes multæ fiebant, & interfectiones sine misericordia, in tantum, ut in ipsa quoque civitate Moguntina cædes publicæ fierent, & rapinæ, nemóque vel in domo sua esset tutus.

Sæviunt ubiq; cædes atq; rapinæ

MCXVIII.

Anno Brunonis Abbatis XIII. Indictione Romanorum XI. Paschalis Papa secundus ex Monacho nostri Ordinis, ut supra diximus, diutinâ infirmitate purgatus XVIII. die mensis Januarij moritur, & Romæ in Ecclesia Lateranensi cum honore sepelitur, qui universali Ecclesiæ annis plus quàm 18. strenuè præfuit, & tam opere, quàm sermone multa bona fecit.

Huic in Pontificatu summo Joannes Cajetanus, & ipse quondam Ordinis nostri Monachus, canonicâ Patrum electione succedens Gelasij secundi nomen assumpsit, & uno duntaxat anno præfuit. Hic primùm fuit Monachus Cassinensis Cœnobij sub venerabili Odrisio ejusdem loci Abb. Inde per Urbanum Papam secundum extractus propter admirabilem prudentiam, & omnimodam scientiam scripturarum, ac vitæ meritum primò Secretarius S. R. Sedis factus est: videns deinde Papa Paschalis hominem ad ardua natum eum Diaconum fecit Cardinalem: in

Gelasius ex Monacho fit Papa.

qua dignitate pósitus, multos pro Ecclesia Dei labores sustinuit, & antequàm fieret, in crebris legationibus probatus fuit.

Anno prænotato Heinricus Imperator dum Paduanis regionibus immoraretur, auditâ morte Paschalis Papæ Romam properavit: & primò quidem in electione Gelasij consensum præbuit, postea verò eodem se à sua communione subtrahente consilium mutavit. Consentientibus igitur quibusdam Romanis alterum quendam Burdinum ex Hispania supervenientem Apostolicæ Sedi imposuit, quem Gregorium VIII. falsò nuncupavit, sicque schisma, quod jam putabatur extinctum, iterum revixit. Nam adultero Burdino Romanæ cathedræ sedem per violentiam Cæsaris liberè occupante: Gelasius Papa cum his, qui secum abjerant Cardinalibus, cæterisque Catholicis, quos congregare poterat, apud Capuam synodum habuit, in qua Cæsarem cum suo idolo condemnans anathematizavit. Hinc per Campaniam digrediens in Burgundiam venit, & in anno sequenti generale concilium apud Viennam celebrandum indixit.

Crux miranda in cælo apparuit. Anno etiam prænotato valde manè Dominicæ Resurrectionis die cœlùm à parte meridiana apertum, tantam lucis effudit abundantiam, ut lunæ, quæ tunc nimirum clarissima videbatur, lumen inæstimabili fulgore detegeret, & per unam, vel amplius horam omni solis luce clarior permaneret; quod multorum, qui viderant, legimus testimonio comprobatum. Durante hâc luce coruscà Crux non modica per idem foramen dependens tam manifestè apparuit, ut tam auri, quàm gemmarum varietas evidenter discerni potuerit. Hæc Abbas Eckbertus in sua testatur historia.

Anno quóque prænotato Berchtoldus Dux de Zeringen Frater Conradi Ducis Carenthinorum oppidum Fryburg in Breysgövv dudum à germano inchoatum, ut dictum est anno Brunonis sexto, construendo, ædificando, & circummurando magnificè consumavit. Nec multò pôst in oppido quodam Alsatiæ, quod Molsheim nuncupatur, occisus est, cujus corpus Constantiam deportatum in Monasterio nostri Ordinis Petri domûs vulgariter Petershausen dicto sepelitur.

Eodem anno, XIII. die mensis Junij Buggo Episcopus Wormatiensis, qui Epponi successit, vir Catholicus, & integerrimæ conversationis principalem Ecclesiam suam Wormatiensem pulchro tabulatu lapideo magnificè restauratam solemniter dedicavit præsentibus ibidem multis Episcopis Romanæ Sedis obedientiam servantibus, Brunone Archiepiscopo Trevirensi, Everhardo Eichstatensi, Albuino Mersspurgensi, Hartvvico Misnensi, & alijs, quorum Deus nomina novit.

In Uraugia Monaster. fundatur. Anno etiam præscripto, S. Otto Episcopus Babenbergensis, Christi servus per omnia fidelissimus, inter multa pietatis suæ studia Monasterium Ordinis nostri suis impensis de novo fundavit Herbipolensis Diœcesis, juxta Salam Fluviolum sub honore S. Martyris Laurentij, quod Uraugia nuncupatur, & distat à Wirzburg versus Aquilonem sex fermè milliaribus, quod tandem perficiens, ut potuit pro sustentatione servorum DEI dotavit, & Abbatem cum Monachis de Hirsaugia impetravit. Eckhardus itaque Monachus hujus Cœnobij Hirsaugiensis primus Abbas in Uraugiam fuit missus à Reverendissimo Patre Brunone, vir in omni varietate scripturarum doctissimus, qui, sicut anno Brunonis Abbatis secundo

cundo supra diximus, primum fuit Canonicus, & Scholasticus Ecclesiæ Wormatiensis, deinde Monachus sub Abbate Gebhardo fieri voluit, sed voto peregrinationis ad terram sanctam adstrictus satisfacere illâ vice desiderio suo non potuit. Reversus tandem de partibus transmarinis ad Hirsaugiam rediit, & habitum Monachi sub venerabili Abbate Brunone suscepit. Postremò factus Abbas in memorato Cœnobio Vraugiensi regularis disciplinæ observantiam, quam in Hirsaugia didicit, in omni vita sua tam in se, quàm in commissis sibi subditis diligentissimè custodivit. Erat enim fundatus in timore Domini, & in ejus mandatis singulari devotione studiosus: quippe cui nihil dulcius fuit unquam in omni vita sua, quàm divinis nocte, simul ac die vacare obsequijs. Qui cùm esset in omni varietate scripturarum eruditus, nequaquam inerti vacabat otio, sed quoties sibi licebat à curis respirare temporalibus, aut legit aliquid boni, & sancti, in quo ipse proficeret, aut scripsit quidpiam utiliter, quod legentes ædificaret. Rerum quippe temporalium inopiam magnam sustinuit, sed humilitate, patientiâ, cæterarumque virtutum plenitudine dives fuit. Scripsit autem non contemnendæ auctoritatis opuscula, quibus & tunc præsentibus se utilem reddidit, & memorabilem posteris commendavit: è quibus feruntur subjecta. Chronicon ab origine mundi usque ad annum Dominicæ Incarnationis MCXXIV. inclusivè volumen insigne composuit, in quo gesta Regum, & Imperatorum in Germania, & extra ordine satis congruo digessit. Ad imitationem quóque Marciani Capellæ ac Boëtij Severini scripsit gemino stilo, hoc est, carmine, & solutâ oratione satis instructum opus, quod in tres libros divisum laternam sive Mathiam prænotavit: in quo cujusdam Mathiæ ægroti planctum Paulus ejus in Domino adoptivus filius artificiali quâdam consolatione delinivit. Scripsit etiam ad sanctam Hildegardem Abbatissam apud Bingios Epistolam unam: ad S. Ottonem Episcopum Bambergensem Epistolas plures: ad Volmarum Abbatem hujus Monasterij Hirsaugiensis Epistolas plures, ad alios quóq; diversos Epistolas similiter plures. Sermones etiam ad Monachos suos, & homilias non spernendas edidit. Cætera, quæ composuit, ad nostræ lectionis notitiã minimè venerunt. Anno prænotato Chuno Prænestinus Episcopus S. R. E. Cardinalis quem Paschalis II. in locum demortui Cardin. Theoderici ad Coloniam sepulti Germanis destinaverat Legatum, à Gelasio per Archiepiscopum Juvariensem sive Salzburgensem confirmatus, roboratus, & confortatus ad Coloniam venit, & in eadem urbe consilium Episcoporum, & Abbatum celebravit, & magnos pro pace tam imperij, quàm Ecclesiæ labores suos adhibuit.

Eckhardus ex Monach. Hirsaug fit primus Abbas.

MCXIX.

Anno Brunonis Abbatis XIV. Wernherus comes quidam dives, & Christo devotus Monasterium nostri Ordinis Breydenau, quod ante VI. annos in eo Hassiæ loco, ubi confluunt duo fluvij, quorum alter Fulda, alter Werra dicitur, pro Christi amore construere cœpit, domino cooperante feliciter consumavit. Est autem Cœnobium illud in honore Beatiss. ac semper Virg. DEI genitricis MARIÆ consecratum, in loco amœnissimo situm, in diœcesi Moguntina constitutum; & à suo fundatore pro sustentatione Servorum Dei in omnibus necessarijs competenter provisum.

Monasterium Breydenau fundatur à Wernero comite de Grüningen

Eodem

Eodem anno, die XVII. mensis Novembris Drutvvinus Monachus hujus Cœnobij Hirsaugiensis in primum præfati Monasterij Breydenaugiensis Abbatem electus cum 12. Monachis à Domino Brunone Abbate sibi ad preces Wernheri comitis memorati associatis, venit ad Breydenau, quem comes idem cum magna lætitia suscipiens Monasterium Ordini per illum tradidit perpetuam in possessionem. Qui ordinatus per Adelbertum Archiepiscopum Moguntinum, primus ejus loci Abbas præfuit annis XIII. vir moribus, & scientiâ scripturarũ illustris, regularis observantiæ amator, propagator studiosissimus, qui non opere minus, quàm sermone multos ad Christum convertit.

Gelasius Papa II. moritur.

Anno Brunonis prænotato, Gelasius Papa II. quondam Monachus Cassinensis nostri Ordinis synodum celebraturus, in Galliam proficiscitur, veniénsque in Burgundiam in Monasterio Cluniacensi moritur, & sepelitur, vir per omnia sanctissimus. Huic in summo Pontificatu Episcoporum, & Cardinalium, qui dum fuerunt Cluniaci præsentes, concordi electione successit Guido Vienensis Archiepiscopus, qui Calixtus II. nuncupatus est, & præfuit annis quinque, mensibus X. vir certè optimus, qui multa bona fecit in Ecclesia Dei, quemadmodum in historijs Pontificum Romanorum legimus. Contra hunc Antipapam Burdinus quidam Hispanus se gessit, quem Heinricus Imperator V. superioribus diebus contra Gelasium creaverat; qui quorumdam tyrannorum auxilio fretus apud Sutricum sese continuit, & in Romanos rapinas, & incursiones quotidianas exercere non timuit. Qui tandem captus Romam perducitur, & retrusus in Monasterium à Papa Calixto in amaritudine animi consenuit. Eodem quóque anno, Cuno Prænestinus Episcopus adhuc legatione Papæ Gelasij functus, sicuti anno transacto commemoravimus, synodum cum Teuthonicis Episcopis, & Principibus in Colonia celebravit, in qua Heinricum Imperatorem V. auctoritate Sedis Apostolicæ coram omnibus excommunicatum denuntiavit. Alteram quóque synodum in Fritislaria oppido Hassiæ tenuit; in qua eandem excomunicationis sententiam contra Heinricum denuò confirmavit. Unde commoti Principes regni adversùs Cæsarem unanimi consensu tandem concluserunt, communem apud Herbipolim Conventum in proximo celebrandum, in quo ipse Heinricus Imperator aut personaliter præsens audiretur, aut absens deponeretur à regno. Quod ille audiens adhuc in Italia constitutus efferatus animo, Reginâ cum suis copijs in Italia relictâ, in Germaniã properat; agros æmulorum, & bona hostiliter vastat, in tantúmque furorem lapsus fertur, ut nec Deo dicatis parceret locis, neque hominibus. Verùm non multos post dies tam necessitatis periculo, quàm precibus amicorum compulsus, generalem Principum fieri conventum apud Triburias petijt: in quo se omnia juxta consilium, & sententiam optimatum emendaturum promisit.

Regerius fit Archiep. Magdebur.

Anno etiam præscripto, mortuus est Adelgisus Magdeburgij Archiepiscopus, homo quidem ætate juvenis, sed moribus canus, in scripturis eruditus, & tam Deo, quàm hominibus dilectus, cui Rogerius ejusdem Ecclesiæ Canonicus fratrum electione successit. Mortuus est etiam hoc anno ipso Episcopus Leodiensis nomine Osbertus, cui Fridericus succedens præfuit anno uno, & mensibus paucis.

MCXX.

Anno Brunonis Reverendissimi Abbatis xv. Heinricus Imperator v. post Dominicæ Nativitat. peractam celebrationem Wormatiæ, jam initio anni captato, ductu cujusdam Friderici de Arnesberg in Saxoniam profectus est. Verùm Episcopis, & alijs Ecclesiæ Christi fidelibus ab ejus se communione subtrahentibus, in Franciam nostram Orientalem revertitur; cujus adventus alijs quidem gratus, alijs verò extitit odiosus, proptereà, quòd non omnes Romanæ sequebantur Ecclesiæ partes.

Anno prænotato Religio Præmonstratensis Ordinis in Gallia, & Laudunensi diœcesi per S. Norbertum sumpsit exordium; qui cum 14. socijs contempto sæculo, & vanitatibus cunctis intravit eremum, & impensis Bartholomæi Laudunensis Episcopi adjutus construxit Monasterium, in quo Domino nostro Jesu Christo in magna humilitate omnes pariter servierunt. Qui ordo sub Regula S. Augustini à Papa Calixto II. fuit confirmatus, & in paucis annis mirabiliter proficiens valdè multiplicatus fuit. Ord. Præmonstrat. initium.

Anno etiam Brunonis Abbatis præscripto, mense Junio in diœcesi Trevirorum tempestate suscitatâ in aëre, glacies miræ magnitudinis cecidisse ferebatur, quæ non solùm agros, & vineta graviter læsit: sed ædificia pariter, & domos complures penitus evertit. Apud Saxones quóque, & maximè in diœcesi Halberstattensi gravissima tempestas eodem tempore suborta in novem villarum finibus, quas Marchias vocant, non solùm frumenta, sed et bestias agri cum volatilibus innumeris consumpsit, & multa genti damna intulit.

Eodem quóque anno Fridericus comes palatinus, qui se dudum Imperatori Heinrico conjunxerat, dissentiens à cæteris mortuus est: cujus animam servus quidam Dei vidit in pœnis post fata gravissimè torqueri, propter adhæsionem regi excommunicato. Claruit his ferme temporibus Rudolphus Abbas Monasterij S. Trudonis in Brabantiæ finibus nostri Ordinis, in diœcesi Leodinensi, homo in Scripturis suâ tempestate doctissimus, nec minùs regularis vitæ sanctimoniâ, quàm litterarum eruditione venerabilis, qui scripsit inter cætera ingenij sui opuscula, insigne volumen contra Simoniacos in libros 7. divisum. Chronicon quóque transacti temporis librum composuit unum Et quædam alia nobis incognita.

Anno memorato Dom. Nativit. MC. atque XX. Indictione Romanorum XIII. Bruno hujus Monasterij Abbas XIV. jam senio gravatus, post multos in sancta Religione labores infirmari cœpit, qui Dei cultor fidelis toto Christum desiderio concupiscens amplecti, Dominicisque præmunitus Sacramentis, summa cum devotione mentis in Deum porrectæ XXII. die mensis Martij ex hac mortalitate miserabili ad vitam transivit æternam. Sepultus in Ecclesia Monasterij principalis ante Altare S. Laurentij Martyris non sine opinione sanctitatis; fuit enim vir magnæ Religionis, & virtutis, ob idque sempiternâ memoriâ celebrandus apud omnem posteritatem; quippe qui ex eo die, quo sanctæ conversationis habitum assumpsit, semper in anteriora proficiens, nunquam mentis suæ aciem retrorsum inflexit: Christum totis viribus semper amavit, in cujus lege die meditabatur, ac nocte, in lectione scripturarum continuus, Laus Brunonis Abb.

 & in

in sanctis orationibus devotus. Verus etenim contemptor saeculi, & Christi amator fidelis totum se ad interiora contulit, tantáque animum suum dejecit humilitate, ut à nescientibus prudentiam, & sanctimoniam ejus omnium fratrum ultimus, simplicissimúsque putaretur. Et quia veram, certámque illam sancti Prosperi sectabatur sententiam dicentis: tranquillam, & vacuam curis sapientia mentem imbuit, & placidi pectoris hospes erit: requievit super eum spiritus scientiae salutaris, quo suaviter illustratus, doctior etiam inter doctissimos apparuit, & nomen sapientis meritò cum laude reportavit in his, quae ad observantiam regularis disciplinae pertinebant, vigilantissimus extitit; & commissos sibi fratres verbo, simul & exemplo ad custodiam mandatorum Dei valenter excitavit. Ad persuadendum conducibilia saluti facilis habebatur, & efficax, ut nemo dubitaret in eo Christi habitare spiritum, cujus tam salubre cunctis fuit eloquium; nam plures viri nobiles, & Ecclesiastici potentes in saeculo, & divites, ejus sanctis admonitionibus ad mundi contemptum perducti sunt, qui sub ejus magisterio, sanctae conversationis habitum in hoc Monasterio Hirsaugiensi susceperunt. Ejus venerabile corpus per annos CCCXL. in memorato jacuit loco sepultum; ad cujus tumbam caecus tali ordine divinitùs tandem visum recepit. Anno siquidem Dominicae Nativitatis MCCCC°LX. Indictione Romanor. VIII. die mensis Augusti XX. cùm mortuo Abbate Wolframo Meyser, de quo suo tempore dicemus, in eo loco, ubi corpus memorati Brunonis jacebat humatum, fratres pararent sepulchrum; contigit ejus tumulum à latere propter angustiam ex parte necessariò reserari, & ecce facto foramine sepulchri parvo odor mox suavissimus erupit, qui suâ omnes circumstantes fragrantiâ ineffabili quâdam dulcedine replevit: Fratres autem scire cupientes tanti odoris causam, simul & originem, habito inter se consilio, tumulum Brunonis cum reverentia, & tremore aperiunt, & integrum corpus ejus inveniunt, de quo tantum processisse odorem omnes recognoscunt. Verùm ad tactum aëris sacrum corpus usque ad ossa (quae sola remanserunt integra) in cinerum mox subtilitatem resolvitur: sed fragrantia odoris suavissimi aucta magis fuit. Intereà dum haec agerentur, divinâ ordinatione contigit hominem quendam pauperem caecum, & claudum adesse in Ecclesia, qui ubi tanti suavitatem odoris naribus hausit, quid hoc esset, vel unde proveniret, interrogavit. Audiens verò gestae rei historiam in lachrimas confestim resolutus est, flexísque in terram genibus tali ad Dominum prece oravit. O Domine Deus, qui tibi servientes fideliter remuneras, rogo te ob honorem hujus famuli tui, cujus sacrum corpus tam suavem fundit odorem, miserere mei pauperrimi hominis, & aperi oculos meos, ut enarrem mirabilia tua. Haec vota mentis devotione cùm ad tumulum Divi Brunonis apertum orâsset, mox visum, simul & gressum cunctis mirantibus, & Dei miserationem laudantibus recepit. Dimittentes igitur fratres sacra viri busta in sacrophago, sicuti jacuerant, sepulchrum cum summa reverentia, & honore clauserunt, scientes, quòd sine Romani consensu Pontificis non liceat quemquam honore venerari publicae sanctitatis. Hoc autem caeci miraculum non solùm fratres hujus Monasterij tunc praesentes, sed etiam saeculares multi, qui ad sepulturam Wolframi Abbatis convenerant, viderunt, & per totam provinciam Suevo-

Sepulchrũ ejus anno Dom. 1460 fuit apertũ.

Caecus ad sepulchrũ ejus illuminatus est.

Ossa ejus remanserunt in tumulo.

Suevorum divulgaverunt. Factum est hoc illuminationis divinæ signum ad corroborationem novellæ reformationis Bursfeldianæ, quam dictus Wolframus Abbas, divino inflammatus spiritu, paucis ante mortem suam annis introduxerat, ne pusillanimitate deficeret, quoniã impugnabatur à multis, qui secundùm carnem sapiebant: sed Domino juvante prævaluit, & usque in præsentem diem laudabiliter consistit.

De Volmaro hujus Monasterij Abbate XV. qui præfuit annis XXXVI. mensibus X. diebus XXVI. sequitur.

Mortuo autem Rev.mo viro Domino Brunone XIV. hujus Monasterij Abbate, atque sepulto, ne sine pastore oves morsibus exponerentur luporum, convenerunt sancti fratres in unum, ut sibi juxta normam sanctissimi Patris nostri Benedicti providerent de Abbate. Volmarus fit Abbas hujus Monasterij XV. Anno igitur Dominicæ Nativitatis præscripto MC. atq; XX. Indict. Roman. XIII. die verò mensis Martij XXIV. post invocationem divini Numinis consuetam, Volmarus Monachus ex electoribus unus omnium fratrum consensu in Abbatem hujus Monasterij electus est. Qui se tanto honore penitus indignum judicans, onus subire spiritualis regiminis diu renuit; quousque tandem lacrimis, & precibus totius congregationis victus humiliter consensit: ordinatus posteà fuit Moguntiæ in Monasterio S. Martyris Albani pridie Nonarum Aprilis, per ministerium Adelberti Archiepiscopi Moguntini, & præfuit annis XXXVI. mensibus decem, diebus viginti sex, oriundus de gente Suevorum parentelam honestam habuit, quam suis virtutibus non mediocriter illustravit. Patria, & institutio Volmari. Staturâ procerus extitit, & quâdam corporis elegantiâ metuendus, vocem sonoram emittens, maturitate, simul & eloquentiâ decoratam, quæ & terreret adversarios, & suâ prudentiâ delectaret amicos. Hic adhuc puerulus ad discendum litteras scholis à parentibus traditur: qui cùm esset ingenio docilis, aptus ad omnia videbatur. Crevit in eo cum ætate corporis, notitia scripturarum: & brevi tandem proficiens multùm, in adolescentem evasit doctissimum. Moribus & vitâ integer extitit, & ab infantia Deum timere cœpit. Post annos ætatis suæ 24. cùm esset Canonicus Constantiensis Ecclesiæ, cerneretque multos ire in præcipitium mortis per abrupta vitiorum de suo periculo timuit: & quomodo fugere posset de medio Babylonis, sedulò cogitavit. Audiens autem crebrò multorum relatione, quàm religiosam, & sanctam conversationem fratres in Hirsaugia ducerent, eis conjungi statuit: quod non diu posteà opere complevit sub venerabili Brunone Abbate. Factus autem Monachus, quàm purè & religiosè in medio fratrum suorum omni tempore conversatus fuerit, non est nostræ facultatis exprimere, cùm ejus meritum pauperis viri sermonem longè constet superare. Laus Volmari post conversionem. Ad Regulæ monasticæ puritatem vivere, totísque viribus conversari, semper studuit: & constitutiones seniorum vigilantissimè custodivit. Inter humiles fuit humillimus, & nulli suâ conversatione unquam gravis, aut onerosus. In divinis scripturis & doctus extitit, & studiosus: utpote cui nihil in hoc mundo

 videba-

videbatur esse jucundius, quàm aut scripturas divinas revolvere; aut mentis cum tripudio continuè ad Dominum orare. Post annos deinde novem, quibus in sancta Religione monastica inculpatè vixerat, divinâ providentiâ sine dubio factus est Abbas, ut jam securus ducatum ad salutem præberet subditis, qui pro Christi amore non solùm Prælatis, sed etiam inferioribus subesse humiliter nunquam recusavit. Corde purus, conscientiâ mundus, divini amoris incendio fervidus; animum habuit ab omni luxu procul remotum. Singulari quóque sapientiâ præditus, ac morum honestate magnificè decoratus. Omnem semper, & ubique tam mentis, quàm gestuum detestabatur levitatem. Tantam in moribus suis maturitatem præferebat, quòd in ejus præsentia homines etiam dissoluti, atque levissimi, pro tanti viri reverentia quandam honestatis speciem cogerentur assumere. Ejus conversatio nulli unquam Deum timenti fuit onerosa. Utpote qui jucundus interdum, dissolutus nunquam esse solebat: in Domino gaudens cum gaudentibus, & mœrens cum flentibus. Naturali dono, simul & arte imbutus facundus, & eloquens extitit: & non minùs latinè, quàm vulgariter dicendi peritus. Enimverò quidquid dicere voluit, tam ornatè, propriè, ac disertè in medium protulit; ut animos auditorum in sua videretur habere potestate. Facilè persuasit, quod voluit: cujus linguam humana non solum scientia disertam fecerat, sed etiam puræ mentis integritas divino illustrante Spiritu commendabat. Qui mox ut ordinatus in Abbatem extitit, pastorem se fratribus utilem exhibere pro viribus curavit, & non solùm verbis exhortando (quod optimè novit) sed multò magis bono exemplo gregem sibi commissum studuit informare. Vitiorum hostis acerrimus fuit, qui delinquentes subditos mox sine delectu personarum secundùm Regulæ institutionem corripuit: summo námque studio vigilavit circa regularis disciplinæ observantiam, & bonum, quod Monachis faciendum docuit, in suis operibus esse possibile demonstravit. Videntes ergo fratres quorum corda Spiritus S. illuminaverat, ejus sanctissimam conversationem, magno illum venerabantur affectu dilectionis, cujus mandantis in omnibus documenta sequentes sanctæ cooperatores institutionis esse gaudebant. Omnes Religiosissimi Pastoris exemplo quotidie ad meliora provocati sanctæ traditionis monasticæ præcepta studiosissimè observabant, & constitutiones sanctissimas, quas eis S. Wilhelmus quondam dedit, inviolatas omni tempore cum fervore spiritûs custodierunt. Unde crescente mirabiliter disciplinâ regulari quotidie in Hirsaugiana congregatione sanctissimâ fama sanctitatis, & Religionis Volmari Abbatis per totam diffundebatur Germaniam, & multi viri nobiles, & eruditi ejus se magisterio submiserunt. Et ecce quàm pius est, cui serviebant in Monasterio fratres, Dominus, qui benedixit eis, & multiplicati sunt; & quantò major in eis fervebat devotio, tantò in rebus temporalibus, Domino providente, ampliùs profecerunt. Opes etenim ingentes religio Monachorum sancta peperit, sed Matrem filia posteà miserabiliter suffocavit. quod factum penè in toto ordine nostro cernentes meritò debemus ingemiscere. Merebatur hoc sancta fratrum Hirsaugiensium devotio, ut quantò magis quærebant cœlestia, tantò crescerent eis, Domino largiente, necessaria præsentis vitæ subsidia.

Verbo docuit exemplo præcessit.

Multimulta loco isti contulerunt.

Nam

Nam multi Principes, & Potentes in sæculo famâ sanctitatis Volmari Abbatis, & fratrum suorum excitati plura contulerunt. Temporalis etenim substantia, sine cujus adminiculo perit religio, valde crevit tempore Volmari Abbatis, quemadmodùm in donationum volumine continetur. Nec solùm de vicinis Alemanniæ locis beneficia sua Hirsaugiensibus homines certatim impendere studuerunt, verùm etiam remotè commorantes, ut meritorum sanctæ Congregationis participes se facerent, multa diversis temporibus dona, & beneficia dederunt. Ipse quóque Volmarus Abbas cùm esset vir prudens, & non minùs in rebus mundanis, quàm in claustralibus expertus, emendo & comparando prædia multa, census Monasterij valde ampliavit. Unde, sicut diximus, res Cœnobij sub ejus providentia satis auctæ sunt, & fratres Domino servientes merito, & numero creverunt. Magna Volmarus utebatur industriâ, tantâque vigilantiâ curabat universa, ut qui ejus vidisset circa spiritualia studium, nullam illi curam inesse temporalium credidisset. Rursùm siquis continuum ejus laborem, & sollicitudinem in disponendis negotijs exterioribus attendisset, omnem curam, & sollicitudinem spiritualium ab ejus mente putâsset alienam. Tali se moderamine discretionis semper & ubique constantem exhibuit, ut veluti Ajoth ambidexter, alteri curæ sine detrimento alterius intentus omnia secundùm Deum rectè disponeret.

MCXXI.

Anno Volmari Abbatis primo mortuus est Wernherus Comes de Griningem fundator Monasterij Divæ Parthenices in Hassia, quod Breidenavve nuncupatur, & in dicto Cœnobio sepelitur. Hic natione Suevus cum Imperatore Henrico V. cujusdam negotij causâ profectus in Hassiam, cùm vidisset amœnitatem loci campestris, ubi duo fluvioli Werna, & Fulda confluunt in Breidenavve, Spiritu sancto inspirante Monasterium nostri Ordinis consentiente, & fundum tradente Imperatore cœpit construere, & Monachos de Congregatione Hirsaugiensi tunc verè sanctissima evocare. Ad quod Cœnobium à venerabili Patre Brunone missus est Druvvinus Monachus, & Cantor primus Abbas cum fratribus 12, ut dictum est anno Brunonis 14. Comes autem Wernherus morte præventus structuras incœpti Monasterij perficere non potuit, quas impensis ab eo præordinatis Druvvinus Abbas, & S. Henricus ejus Successor, de quo suo dicemus loco, magnificè perfecerunt. *Wernherus Comes moritur.*

Anno prænotato 6. die Mensis Januarij, hoc est in festo Epiphaniæ obijt S. Ermenoldus ex Monacho hujus Monasterij Hirsaugiensis primus Abbas in Bruveningen prope Ratisbonam in Bavaria, qui multis in vita, & post mortem coruscavit miraculis; cujus vitam, & sanctissimam conversationem anno Brunonis IX. consignavimus. *S. Ermenoldus moritur.*

Eodem anno Heinricus Imperator V. expeditionem contra rebelles sibi Moguntinos paravit, ac primò navium eis commeatum interclusit, deinde præsidijs circumcirca munitis, nihil victualium civitati permisit inferri, & postremò ad obsidionem urbis exercitum adunare constituit. Quod audiens Adelbertus ejusdem Civitatis Archiepiscopus, qui in Thuringiam secesserat à facie regis persequentis, totam Saxoniam in auxilium civium suorum commovit. Igitur circa solsti-

tium æſtivale duo magni conflantur exercitus, alter ab Alſatia per Imperatorem contra Moguntinos, alter à Saxonia per Archiepiſcopum pro civibus liberandis. Intercedentibus autem quibuſdam, qui pacem diſſidijs prætulerunt, Imperator cauſam principibus commiſit terminandam; pro cujus expeditione conſilij, dies conveniendi apud Herbipolim ad feſtum S. Michaëlis ſtatuitur. Evolutis poſt hæc tribus fere menſibus, venit Heinricus Imperator cum ingenti apparatu in civitatem Wirzburg juxta condictum: Adelbertus verò Moguntinorum Archiepiſcopus, & Saxonum principes cum cæteris caſtra metati ſunt juxta rivulum, qui Werna dicitur, non multùm diſtantes ab Herbipoli, quoniam Imperatori, & Poapolitanis cum eo ſentientibus non ſatis confidebant. Veruntamen ſecuritate per internuntios datâ, & acceptâ, poſt triduum & ipſi Cæſarem adierunt de pace omnimoda tractaturi. Pacificè igitur ab Imperatore ſuſcepti extra muros civitatis, propter utriuſque partis multitudinem per continuam ſeptimanam ad curiam ſe contulerunt, quotidie de præſenti ſchiſmate inter regnum, & ſacerdotium extinguendo conſultantes. Tandem auxiliante Domino pax confirmata eſt, & jurejurando ſub vitæ periculo firmiter ſtabilita: regalia regno; & ſpiritualia ſunt Eccleſiæ adjudicata. Adhæc prædones fures imperialib' edictis coërcendos, puniendóſque ſecundùm leges antiquitùs conſtitutas conſenſu omnium decretum eſt: & quidquid ſcandali, vel tribulationis in regno fuit exortum, Dei miſeratione extinctum eſt. De ſententia verò excommunicationis Heinrici Imperatoris, unde omnia penè ſcandala fuerunt exorta, nihil fuit in hac conſultatione diffinitum: ſed ejus rei negotium ad examen Rom. Pontificis omnium conſilio remiſſum fuit, Legatis quibuſdam deputatis, qui hæc omnia ad notitiam Calixti Papæ II. deferentes abſolutionem Imperatoris nomine totius regni poſtularent.

Concordiæ fundamenta ponuntur.

Cauſa Imperatoris remittitur ad Papam.

His temporibus Godebaldus Trajectenſis Eccleſiæ venerabilis Epiſcopus Monaſterium in Ochsbruck dictum Ordinis noſtri haud procul ab ipſa civitate in paluſtri ſolitudine fundavit ſub honore S. Martyris Laurentij, in quo Abbatem, & Monachos poſuit, quibus hujus vitæ neceſſaria ad ſerviendum Domino providit. In quo Cœnobio tanta religionis diſtrictio multo tempore olim viguit, ut carcer Monachorum, & diceretur, & eſſet. Nam qui emendari in alijs Cœnobijs non poterant, ad agendam pœnitentiam illuc mittebantur: Cœnobium quoque Monialium Ordinis noſtri præfato Monaſterio contiguum ſimili devotione conſtruxit, in quo plures Deo ſervientes virgines collocavit.

MCXXII.

Anno Volmari Abbatis II. Erlungus Epiſcopus Herbipolenſis per quatuor annos elephantino vexatus incommodo, IV. calend. Januarij obijt, & prohibente ſchiſmate inter regnum, & ſacerdotium non in civitate, ſed in Monaſterio Schvvarzach noſtri Ordinis, quod tribus ab Herbipoli diſtat milliaribus, ſepulturam accepit: de cujus electione, expulſione, reſtitutione, & tribulationibus dictum eſt anno Gebhardi Abbatis XIII. & XIV. Dominicæ verò Nativitatis MCI. Poſt cujus mortem Heinricus Imperator V. conſilio ſuorum uſus quendam adoleſcentem nomine Gebhardum Pontificali dignitate ſublimavit, Clero ſimul reclamante, & populo; qui Rugerum ejuſdem Eccleſiæ Diaconum una-

Erlungus Herbipol. Epiſcop. moritur.

animi consensu pastorem sibi delegerant. Hinc ortæ fuerunt gravissimæ dissensiones, & maculata sanguine pontificia Sedes. Nam qui Ruggeri partibus favebant, suis rebus spoliati de urbe à Cæsarianis fuerunt expulsi. Inter quos fuerunt Dux Fridericus, & frater ejus Conradus, Nepotes Imperatoris Heinrici, à quo & propterea cum cæteris discesserunt, qui tamen non multò post electum suum per Adelbertum Archiepiscopum Moguntinum cum nonnullis principibus Saxoniæ colloquium juxta Wirraham fluvium facientes præsentibus legatis Romani Pontificis obtinuerunt confirmari, Regis auctoritate contemptâ.

Rugerus pro Episc. confirmatur.

Aderant in eodem colloquio Principum Episcopus Spirensis, & Abbas Fuldensis, qui legatione totius regni anno priori ab Herbipoli Romam missi peractâ redierant; secum habentes Lampertum Hostiensem Episcopum Apostolicæ Sedis Legatum cum alijs Cardinalibus duobus. Calixtus enim Papa secundus cupiens pacem inter Ecclesiam reformare, & imperium, rogatus per dictos Nuncios principum Germaniæ, misit præfatos Cardinales de latere ex more Legatos cum plena potestate absolvendi, & faciendi omnia, quæ ad hoc necessaria videbantur. Hac de causâ iterum colloquium curiale per provincias indictum est ad festum sanctorum Petri, & Pauli Apostolorum Herbipoli proximè celebrandum. Instante jam termino conveniendi præfinito, Episcopi, & principes in magna multitudine ad Poapolim convenientes, aliquamdiu Cæsaris præstolabantur adventum. Sed ubi nuncijs veracibus didicerunt, illum nequaquam esse venturum, quisque in sua redire disposuit. Interea Gebhardus usurpator Pontificatûs Herbipolensis confœderatis sibi jam firmiter civibus intra muros copiosa cum multitudine residebat. Qui die quâdam post meridiem assumptâ de his, qui secum erant, manu validâ quosdam, qui jam uno penè milliario ab urbe castra posuerant, nihil mali suspicantes invadere tentavit, & quasi adversarios regni deputans aut turpiter pellere, aut incautos prosternere cogitabat.

At illi clamore venientium excitati mox arma corripiunt, ac acie contra venientes directâ se fortiter defendunt. Cæsis, vulneratis, & captis ab utráque parte nonnullis, die quóque jam advesperascente à pugna cessatum est; his ad civitatem, illis verò ad tentoria sua revertentibus. Hinc animis efferati Principes ad Civitatem unanimiter convertuntur, Rugerum inthronizare contendentes; verùm id non sine sanguinis effusione fieri posse perpendentes ad Monasterium S. Felicitatis in Schwarzach divertunt, & ibi eum coram omni consilio tam Archiepiscopus Moguntinus Adelbertus, quàm Sedis Apostolicæ Legati Præsulem Ecclesiæ Herbipolensis consecrantes ad propria reversi sunt. Exinde idem Rugerus eam Episcopij Herbipolensis partem, quæ Neccaro fluvio circumjacet, in suos tenuit usus; Gebehardus verò urbem, & quæ illi contigua sunt, in sua securè detinuit violenta potestate. Interea Moguntinus Archiepiscopus Adelbertus ab indignatione Cæsaris sibimet undíque necessariò prospiciens, castrum antiquum, & jam per multas generationes funditùs penè dirutum, quod vel à rivo præterfluente Ascafa, sive ut quidam volunt, ab Ascanio conditore primo Ascafenburgium dicitur, magno conatu reædificare cœpit, & munire. Quod Imperator ad injuriam sui, & Reipublicæ detrimentum fieri di-

Rugerus consecratur Episcopus.

judi-

judicans obsidionem è contrario ordinare disposuit. Sed Apostolicæ Sedis Legatorum interventu consilium ejus Domino miserante cassatum est. Anno namque prænotato factum est generale consilium Episcoporum, & Principum totius regni apud Wormatiam Henrico Imperatore, & Apostolicæ Sedis Legatis præsentibus; in quo post multos tractatus hinc inde habitos, tandem Deo largiente schisma perniciosum, quod inter Ecclesiam, & Regnum gravi cum periculo animarum pluribus annis duraverat, fuit ablatum. Ibi Henricus Imperator colla Romano Pontifici ad obediendum humiliter submisit, & à Legatis Calixti Papæ secundi absolutus à vinculo anathematis in communionem Sanctæ Matris Ecclesiæ receptus est, populis lætantibus universis. Et Cæsar quidem ipse Henricus in signum perpetuæ pacis, subjectionis, & concordiæ, hujus tenoris litteras Romano Pontifici tradidit.

Concilium habitum in Wormatia.

Concordia fit regni & Ecclesiæ.

Ego Henricus DEI gratiâ Romanorum Imperator Augustus pro amore Dei, & sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & Domini Papæ Calixti, & pro remedio animæ meæ dimitto Deo, & sanctis ejus Apostolis Petro, & Paulo, sanctæq; Catholicæ Ecclesiæ omnem investituram per annulum, & baculum, & concedo in omnibus Ecclesiis fieri electionem, & liberam consecrationem, possessiones, & Regalia B. Petri, quæ à principio hujus discordiæ usque ad hodiernum diem, sive tempore patris mei, sive etiam meo ablata sunt, quæ habeo, eidem sanctæ Romanæ Ecclesiæ restituo, quæ non habeo, ut reddantur, fideliter juvabo. Et do veram pacem Calixto, sanctæq; Romanæ Ecclesiæ, & omnibus qui in parte ipsius sunt, vel fuerunt, & in quibus sancta Romana Ecclesia auxilium postulaverit, fideliter juvabo, possessiones, & omnium aliarum Ecclesiarum, & Principum, & aliorum, tam Clericorum, quàm Laicorum, consilio Principum, & justitiâ, quas habeo reddam, quas non habeo, ut reddantur, fideliter juvabo. Data anno Domini MCXXII. *Nono Calend. Octobris.* Porrò Legati Apostolicæ Sedis nomine, & vice tam Calixti Papæ, quàm totius Ecclesiæ hujuscemodi litteras Imperatori tradiderunt.

Scriptum Cæsaris ad Papam.

Ego Calixtus Servus Servorum DEI dilecto filio suo Heinrico DEI gratiâ Romanorum Augusto. Concedo Electiones Episcoporum, & Abbatum Teutonici regni, qui ad regnum pertinent, in præsentia tua fieri absque simonia, & aliqua violentia, ut si quæ inter partes discordia emerserit, Metropolitani, & Comprovincialium consilio, vel judicio saniori parti assensum, & auxilium præbeas. Electus autem Regalia per sceptrum à te recipiat, exceptis omnibus, quæ ad Romanam Ecclesiam pertinere noscuntur, & quæ ex his juri debet, tibi faciat. Ex aliis verò partibus imperii consecratus intra sex menses Regalia per sceptrum à te recipiat. De quibus verò mihi querimoniam feceras, secundùm officii mei debitum auxilium meum præstabo. Do tibi veram pacem, & omnibus qui in parte tua sunt, vel fuerunt tempore hujus discordiæ. Data anno MCXXII. nono Cal. Octobris.

Rescriptū Papæ ad Cæsarem

Hæc scripta Cæsaris, & Papæ rescripta propter infinitæ multitudinis conventum extra civitatem in loco campestri juxta Rhenum lecta sunt, data, & accepta. Postque multimodas laudes Creatori persolutas, Lampertus Hostiensis Episcopus Calixti Papæ Legatus Missam cantavit, Imperatorem Corpore Dominico sanctificavit, & in osculum recepit. Quibus peractis unusquisque ad propria cum gaudio reversus est.

Eodem anno in festo S. Martini Henricus Imperator colloquium in Bamberga habuit cum quibusdam Principibus, qui apud Wormatiam in Con-

in Concilio generali non fuerunt præsentes, ubi cunctis in ejus vota consentientibus, proprios nuncios cum Romanis Legatis ad summum Pontificem misit, cui & pacem bonam, diutiúsque optatam, & munera honorifica cum subjectione destinavit. Udalricus fit Abbas Fuldensis.

Eodem quóqne anno mortuus est Erlolfus Abbas Fuldensis vir sapiens, & in agendis prudentissimus, qui eandem Abbatiam post obitum Wilhelmi, qui Gotfrido per Regem deposito successerat (ut dictum est anno Brunonis Abbatis quinto) invitus suscepit, & laudabiliter præfuit. Hic est Erlolfus, qui cum Neometensi Episcopo, sicut anno priore diximus, à Principibus Germaniæ Romam pro reformanda pace inter Sacerdotium, & Imperium destinatus magnum prudentiæ suæ præconium reportavit. Cui Udalricus Monachus in Abbatia successit.

Eodem anno Cuno Episcopus Argentinensis depositus est, cui Bruno successit. Item hoc ipso anno concordiâ inter Papam, & Imperatorem nondum reformatâ, Fridericus Archiepiscopus Coloniensis quoddam imperiale castellum Carpena dictum cœpit, ac destruxit.

Claruit hoc tempore etiam Hugo ex Abbate S. Germani Altisiodorensis Episcopus, nepos D. Hugonis Abbatis Cluniacensis vir scientiâ, & moribus insignis, & apud omnem posteritatem sempiternâ memoriâ dignus, qui Ordinem Cistercientium illo tempore novellum, & pauperem & valde dilexit, & multùm promovit.

MCXXIII.

Anno Volmari Abbatis tertio fundatum, & consumatum est Monasterium Ordinis nostri in Odenheim Spirensis Diœcesis per Brunonem Archiepiscopum Trevirorum, & fratrem suum Popponem comitem in Bretheim, sicut diximus anno Gebhardi Abbatis XI. Volmaro ipsi traditur, & suis fratribus inhabitandum. Monasterium in Odenheim.

Habito igitur fratrum suorum consilio Volmarus Abbas XII. Monachos de sua congregatione ad instantiam fundatorum illuc misit; quibus Eberhardum venerabilem virum in primum Abbatem præfecit. Quod quidem Cœnobium nostris temporibus Monachis, pro nefas! cum pastore apostatantibus in Ecclesiam sæcularium deformatum est sub Ludovico Episcopo, & per Philippum ejus in Pontificatu successorem in oppidum Bruchsal translatum, quemadmodum suo tandem loco inferiùs, Domino volente, dicemus.

Año prænotato mortuus est Bruno Episcop. Spirensis, vir magnificus, anno pontificatûs sui XIV. nondũ completo: de quo latiùs dictum Brunonis Abbatis V. Cujus corpus in Monasterio Lympurgensi ante gradus Presbyterij fuit sepultum, quod nostris diebus exhumatum, & penè integrum vidimus annulo aureo cavato, & pontificalibus ornamentis circumamictum. De hoc Brunone Pontifice Rupertus ejusdem Cœnobij Abbas, de quo posteà dicemus, visiones quasdam conscripsit mirabiles, asserens illũ in excomunicatione obiisse, séq; apud supernũ judicem metuendam sustinuisse sententiam, víxque Sanctorum precibus veniam consecutum, propterea quòd ejus corpori sepulturam concessit. Bruno Spirensis Episcopus moritur.

Huic Brunoni in Præsulatu Ecclesiæ Spirensis successit nomine quidam Arnoldus Ordinis nostri Monachus, & Abbas trium Monasteriorum. primò Corbejensis, posteà Laurissam ab Imperatore obtinuit, di- Arnoldus ex Abbate fit Episcop. Spirensis.

missâ Corbejâ. Cumque Monasterium Laurissense aliquamdiu rexisset, Imperatoris promotione consecutus est & alias duas Ordinis nostri Abbatias Wissenburgensem, & Lympurgensem. Brunone tandē mortuo, & in Lympurg, ut diximus, sepulto (ubi Rupertus tunc Prioris agebat officium) factus est Episcop. Spirensis non sine detrimento Monasteriorū. Nam ut de reliquis transeamus, in Lympurg monimenta quondam vidimus, quibus accusabatur aureas cruces, & argenteas, calices quoque onychinos, & aureos unà cum diversis clenodijs, & ornamentis Ecclesiasticis de Monasterio secum detulisse ad Spirensem Ecclesiam.

Cœnobij Lympurg. spoliatio.

Anno etiam prænotato servo Dei Norberto Præmonstratensis Ordinis primo fundatori, & Archimandritæ pro Sanctorum reliquijs venienti Coloniam, ob idque orationibus, & jejunijs vacanti quâdam nocte una de numero sanctarum xi. millium Virginum in visu apparuit, nomē suum dixit, locum sepulturæ demonstravit. Qui manè consurgens humum in loco sibi manifestato effodit, sacrum Virginis corpus cum alijs reperit, gratias Domino retulit, & reliquias ejus, quæ sibi apparuerat Præmonstrato transmisit. Qui Dei servus nocte sequenti pernoctans in Ecclesia S. Gereonis in eadem civitate Coloniensi, orationi suo more intentus, divinâ meruit consolatione recreari. Nam manè facto in medio Ecclesiæ, ubi nullum penitus sepulturæ apparuit signum, terram jussit effodi, & corpus ejusdem Martyr. S. Gereonis demptâ capitis parte integrum reperit, quod cum ingenti gaudiō populi levans de terrâ particulam precibus obtinuit, quam Præmonstrato dedit. In fine hujus anni Imperator Heinricus natale Domini apud Trajectum inferius celebravit; ubi subortâ in ipsius festi diebus dissensione inter aulicos, & servitores Episcopi, civitas omnis in arma prosiliit, & multis ab utrâque parte cadentibus Episcopus cum quibusdam civibus capitur, quasi reus conjurationis in Cæsarem, & vinculis mancipatus pro magna pecuniarum summa vix tandem rogatu Principum dimittitur.

Reliquiæ SS. inventę

Eodem quoque anno soror Lotharij Ducis Saxonum, quæ Hollandiæ mortuo viro Comitatū tenebat, res novas moliebatur contra Imperatorem, fratris suffulta præsidio, quod ei maximè successit in bonum, quoniam brevi posteà per vim ad obedientiam compulsa fuit.

MCXXIV.

Anno Volmari Abbatis IV. Monasterium sancti Martini Præsulis in Spanheim, cui annis olim præfui XXIII. Abbatis nomine, & ministerio indignus, per Megenhardum, & Rudolphum comites de Spanheim illustres consumatum est, & pro sustentatione Monachorum mediocriter provisum. Cujus primus Abbas constitutus est Bernhelmus Monachus S. Albani prope Moguntiam, vir religione, & doctrinâ præcipuus, quem Volpertus Abbas suus cum octo Monachis, & quatuor Conversis ad instantiam fundatorum destinaverat, & præfuit annis XXVI.

Spanheim Cœnobiū fundatur.

His etiam temporibus Otto comes in Ballenstat, Halberstattensis Diœcesis in Saxonia, vir dives, & illustris, Deum, & ejus intemeratam Genetricem habere cupiens hæredes, Monasterium Ordinis nostri, quod Ballenstat nuncupatur, in ipso Comitatu suo novum à fundamentis construxit: quod pro sustentatione servientium Deo Monachorum sufficienter dotavit, & in honorem Dei-parentis consecrari obtinuit.

Eâ quoq;

Eâ quoque tempestate Theodoricus Noviburgij aliàs Cicensis in Thuringia Episcopus Monasterium Ordinis nostri haud procul ab urbe memoratâ Cicensi novum in monte construxit, Posavia dictũ, in quo Monachos cum Abbate posuit, quibus vitæ præsentis necessaria copiosè ordinavit, & continua Christo ibidem servitia instituit. Erat in eadem congregatione Monachorum Conversus quidam perversus, & reprobus non secundùm spiritum, sed in carnis voluptatibus ambulans, qui cùm sæpius corriperetur ab Abbate, & fratribus, pravos emendare mores contempsit. Emendandus tandem defertur venerabili Episcopo præfato, cujus auctoritas, utpote fundatoris Monasterij, delinquentibus esset formidanda. Religiosus Antistes hominem pro suis delictis ut dignum erat, primùm leniter, & mansuetè corripuit; posteà non emendatum durius increpavit. Qui factus in sensum reprobum, & odio habens corripientem, die quâdam procumbentem in oratione Præsulem coram principali Hagiasterio latenter aggressus cultro perfodit, & mox de Sanctuario aufugit. Antistes vulnere crudeliter sauciatus tertiâ post die ad Dominum migravit. Fuit autem vir in divinis scripturis haud mediocriter eruditus, vitâ, & conversatione Deo devotus, doctrinâ verè Catholicus, & Rom. Pontificum, & Ecclesiæ contra schismata propugnator egregius. Theoderic. Episcopꝰ à Converso interficitur

Anno prænotato mortuus est Bruno Trevirorum Archiepiscopus fundator Monasterij Dei Genetricis intactæ Virginis Mariæ in Odenheim Spirensis Diœcesis, de quo anno præcedente diximus, & in majori Ecclesia Trevirensi sepultus est. Cui Gotfridus Decanus ibidem successit. Eodem anno magnæ molis grando ix. Calend. August. cecidit, & iii. Iduum Augusti solis eclipsis fuit, quam fames secuta est. Gotfridus fit Archiep. Trevirorũ.

Claruit his temporibus Rupertus Abbas Monasterij Tuitiensis in opposito civitatis Coloniensis juxta Rhenum, quod S. Heribertus Archiepiscopus anno Conradi Abbatis Hirsaugiensis vii. construxit, quemadmodum illic diximus, in honorem SS. Dei-parentis semper Virginis Mariæ. Vir magnæ doctrinæ, & sanctitatis. Qui cùm Monachus esset Cœnobij S. Laurentij Mart. in Oesbruck prope Trajectum, cujus anno Volmari Abbatis primo fecimus mentionem, maximum discendis divinis scripturis studium continuè impendit, sed ubi propter ingenij tarditatem se parùm proficere cerneret, vehementer doluit, & Matrem gratiæ Reginam cœlorum, ut sui miserta miserationem sibi, & scientiam impetraret à filio, continuis orationibus invocavit. Et ecce Mater pietatis & clementiæ sanctissima Virgo Dei genitrix Maria nocte quâdam dormienti in visione apparuit, gratiam Dei, & divinarum scientiam scripturarum omnimodam repromisit. Ecce quid nõn potest ad Matrem Christi oratio humilis continuè supplicantis. Ex illo die gratiâ ministrante, quod negavit ingenium, tantam in divinis scripturis consecutus est scientiam, ut similem temporibus suis habuerit neminem. Postea famâ eruditionis ejus, atque sanctitatis longè latéque volante, Fridericus Archiepiscopus Coloniensis de præfato Monasterio S. Laurentij in Oesbruch illum vocavit ad Coloniam, & in Tuitio Monachis præfecit in Abbatem. Qui moribus, & eruditione clarus multa in scripturis sanctis volumina edidit, & vitæ sanctimoniâ illustris miraculis coruscavit. Tam Rupertus miraculosè acquisivit scientiam.

 studio-

studiosus in orationibus, & continuus in revolvendis scripturis extitit; ut etiam dormiens labia ejus quasi orantis, vel legentis continuè moverentur: de cujus lucubrationibus subnotata invenimus. Ad Cunonem Sigebergensem Abbatem postea Ratisponensem Episcopum scripsit opus pulcherrimum de victoria Verbi DEI prænotatum lib. VII. In librum Job. lib. X. In libros Regum de S. David lib. XV. De Fide S. Trinitatis lib. XLII. In Apocalypsim Joannis lib. XII. De divinis officijs lib. XII. In duodecim Prophetas minores lib. XXX. In Evangel. Matthæi lib. VIII. In Evang. Joan. lib. XIV. Meditationum suarum libros tres, materiam sumens de incendio Monasterij sui Tuitiensis. In Regulam Legislatoris nostri Benedicti librum unum. Apologeticum pro eodem libr. unum. De quatuor difficillimis quæstionibus librum unū. Sermones varios, & plures conscripsit epistolas, quibus memoriam sui cum laude transmisit ad notitiam posterorum.

Opuscula hujus S. Abbatis.

Rupertus Abb. Lymburgensis.

Rupertus quoque Abbas Monasterij S. Crucis in Lymburg, Ordinis & ipse nostri Spirensis Diœcesis; de quo supra diximus anno Gebhardi Abbatis VII, qui post Arnoldum Episcopum factum in Abbatia successit, hæc tempora scriptis, & morum integritate reddidit clariora. Qui regularis vitæ observantiam cupiens reformare, ad quod se divinis compulsum revelationibus asserebat, tantâ districtione, jejunio, & abstinentiâ vitam traduxit, ut quibusdam ex Monachis suis importabile jugum institutionis illius videretur. Nam omni tempore oleribus, & pulmentis frumentarijs ad esum contentus, non solum à carnibus, sicut Regula præcipit penitus, abstinebat, sed etiam ab ovis, à lacticinis, piscibúsque, & omni, quoad vixit, aut vivere potuisset, firmissimâ semper, & usque ad mortem abstinuit constantiâ.

Hunc vivendi modum Arnoldus Spirensis Ecclesiæ supradictus Episcopus ad instantiam quorumdam Monachorum, quibus importabilis videbatur, superstitiosum arbitrans, Rupertum ad se citavit Abbatem. Quo in civitate Neometensi cum fratribus sibi in eâ novitate consentientibus ad terminum comparente Præsul Arnoldus Prælatos, & complures viros doctos in unum convocans, atque ad examen Abbatis procedens talibus eum verbis alloquitur: *Cujus vel authoritate, vel licentia confisus ô Abba in nostra Diœcesi, & sub nostra potestate constitutus monastica conversationis Regulam à SS. Patribus discretâ moderatione conscriptam, & tam ab ipsis, quàm ab corū venerandis successoribus, per tot annos laudabiliter observatam novâ quâdam superstitione audeas immutare; earum rerum usum Monachis interdicens, quem & Regula permittit, & nullus unquàm sanctorum prohibuit. Neque enim te majorem, & sanctiorem te existimare debebis S. Legislatore Monachorum Benedicto; qui Monachis interdicto carnium esu vinum, pisces, ova, & lacticinia minimè prohibuit.*

Verba Episcopi ad Abbatem.

Ad hæc Rupertus Abbas tale fertur Episcopo dedisse responsum:

Responsio Abbatis ad Episcopum Arnoldū.

AUctoritate Omnipotentis, ac totius Curiæ cælestis hunc vivendi modum assumpsi, sciens vini, & exquisitorum comestibilium usum Monachis esse pernitiosum; quos maximè convenit à cunctis abstinere delitijs. Si tibi modus iste meus aut novus, aut superstitiosus: quid dicturus es de SS. Monachis, quos in Eremo, & Cœnobijs quondam panē cum sale, & aquâ contentos

tentos tantopere commendat, & veneratur Ecclesia? Abstinentiam nostram pro peccatis nostris divino imperio voluntariè assumptam temerè magis quàm sapienter novam; & superstitiosam appellas: quæ & divinis scripturis est consona, & SS. exemptis confirmata. Tu verò si Pontifex es fidelis, si bonus pastor animarum, si denique cultor fidei Christianæ, & DEI verus amator, subditorum tuorum parsimoniam voluntariè, atque DEO imperante pro ejus amore susceptam nobis indignis Christi servulis prohibere, vel interdicere minimè debuisti, sed cohortari magis, ut in ea perpetuò maneamus. Videris mihi livore seductus carnalium Monachorum, qui cùm nihil eorum sapiant, quæ DEI sunt, in suis voluptatibus putruerunt. Quid enim refert, quo nutriatur cibo brevi moriturum corpus, modò ad serviendum DEO necessarijs non destituatur viribus? Verùm, ut Scholasticorum brevitate negotium omne absolvam, iste vivendi modus, quem Domino præcipiente suscepimus continuendum, aut bonus est, aut malus: Si bonus, certè non erit prohibendus; præsertim cùm nulli præcipiatur invito, nec sit importabilis, aut difficilis eum spontaneâ voluntate suscipientibus. Sin verò malus existimatur judicandus, cur in S. Joanne Bapt. cōmendatur, qui radicibus, & herbarum folijs victitabat, aut quare laudatur in Daniele captivo, & socijs ejus, qui spretis cibis regalibus leguminū esu vescebantur? Si malus inquam, & reprehensibilis est modus iste vivendi; quare S. Mater Ecclesia districtiorem SS. Antonij, Pauli, Macharij, Arsenij, Moysi, Pamponis, Onuphrij, aliorúmque penè innumerabilium abstinentiam Patrum & veneratur, & laudat? An vitam Sancti Martini Turonensis Archiepiscopi, & Monachorum sub ejus magisterio in Cœnobio sanctissimè conversantium superstitiosam dicturus es, proptereà quòd majorem, & districtiorem nobis abstinentiam tenuerunt? Memento precor te præsulem è Monacho factum, & noli bonum in nobis reprehendere, in quo nos tuo exemplo ut bonus pastor oves debueras confirmare. Quòd si nobis hunc vivendi modum omnino interdicere volueris, nos Deo totis viribus obedire magis curabimus, quàm hominibus. His dictis siluit.

Episcopus autem prudenti hominis argumentatione paulisper confusus erubuit, & animi commotione dissimulatâ Ruperto iterum dixit. *Pro hac tua novitate divinum allegas imperium; sed nescientibus nobis veritatis nullum exhibes documentum. Si Dominus Deus præcepit hunc vivendi ritum, necesse fuerit, ut ostendas nobis commissionis tuæ mandatum.* Mox Abbas de sinu extraxit libellum revelationum suarum ordinem, & seriem continentem in quo & multa, & varia susceptæ abstinentiæ præconia habebantur. Lecto autem coram omnibus puplicè libello, viri Deum timentes fidem dictis adhibuerunt, qui vero secundum carnem sapiebant, tanquam insanæ mentis hominem despexerunt. Quorum consilio depravatus Episcopus dixit ad Abbatem. *Contra voluntatem Dei nihil intendimus ordinare, sed tuis fidem adhibere conscriptis revelationibus non probatis certè nec possumus, nec debemus, dicente Apostolo:* Nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus si ex Deo sint. *Tu ergò quale das signum, ut revelationibus tuis credere debeamus?* Cui Abbas respondit: *Non sum propheta, ut in conspectu tuo resuscitem mortuos, aut ignem faciam descendere de cœlo. Sed missus sum à Deo Patre, & Filio, & Spiritu Sancto, ut dicta juramento confirmem, si tibi hoc videtur assumendum. Sin autem juramento standum non censes, paratus sum, quale præceperis, subire judicium.* Consilio igitur suorum habito Præsul Arnoldus Abbati confirmationem revela-

Libellus revelationū Abbatis legitur.

Verba Ruperti ad Episcopum.

tionum suarum sub juramento, & Dominici Corporis, & Sanguinis perceptione terribili comminatione indixit. Confirmatione peractâ Rupertus Abbas ad Monasterium suum remittitur, & abstinentiam cum sibi adhærentibus Monachis, quam inchoaverat, continuavit. Verùm Arnoldus Episcopus revelationibus Ruperti non solùm non credidit, sed etiam quomodo se vindicaret in eum, cogitavit. Nam etsi ex Monachis quidam senserunt cum Ruperto, major tamen pars constitutionibus ejus vixit contraria. Tandem Abbas Rupertus per Spirensem Episcopum de Lymburgensi Monasterio expellitur, & in Hassiam apud Breitenavv relegatur. Præfuit eo tempore in Monasterio Breitenavv Henricus ex Monacho Hirsaugiensi post Trutvvinum Abbas, vir doctus, & sanctus, cui scripserat Neometensis Episcopus rogans quatenus Rupertum aliquamdiu secum detineret in suo Conventu, eúmque à præsumpta novitate revocaret. Sed illo in sua observantia perseverante, & nihil, quoad vixit, aut vivere potuisset, ut sunt ova, nec quicquam aliud præter legumina manducante; cùm S. Henricus eum ad communia minimè revocare potuisset, litteras Episcopo scripsit de singulis cum eo actis, petens eum ad Lympurg revocari, ne fratres in Breitenavv ejus singularitate inficerentur. Quid verò deinceps cum eo factum sit, nobis minimè constat. Solùm hoc scire potuimus quoniam per multos annos persecutiones plurimorum propter singularitatem suam perpessus est, nec tamen à suo proposito abstinentiæ recessit. Scripsit autem non spernendæ lectionis opuscula, de quibus nos invenimus subjecta. De Laudibus S. MARIÆ DEI Genetricis in Cantica Canticorum opus pulchrum edidit, quod in lib. IV. distinxit. De contemptu mundi lib. II. De S. Joanne Bapt. libr. I. Varias revelationes suas librum unum composuit, qui omnium persecutionum suarum principalis causa fuit. Homilias etiam nonnullas edidit, & varios ad fratres pro tempore sermones.

Rupertus Abbas relegatur in Hassiam.

Opusc. Ruperti hujus Abbatis.

Anno Volmari Abbatis suprascripto Heinricus Imperator movit exercitum contra Comitissam Hollandiæ sororem Lotharij Ducis Saxonum, quæ fratris potentiâ, & viribus confisa, rebellare imperio tentaverat. At Hollandini postea quam se Imperatori non posse resistere cernerent, ad obedientiam se cum sua principe subdiderunt animos gerentes inimicos, quamvis verba resonarent amica.

Eodem anno circa medium Quadragesimæ Heinricus Imperator cum quibusdam Principibus in Wormatia colloquium habuit. Cæteris verò qui non aderant, hoc est Saxonibus, Bavaris, atque Boemis ad Curiam venire in Bambergam nonis Maij indicebat maximè propter Lotharij Ducis insolentiam, qui nova quædam moliebatur contra Rempubl. ob sororis suæ præscriptæ illatam ab Imperatore injuriam. Factus est igitur conventus non modicus, in quo penè omnes Teutonici Principes (præter unicum Lotharium Ducem prænominatum Saxoniæ) turmatì confluxerunt. Quibus singulis necessarios sūptus vel ex toto, vel ex parte ministrabat S. Otto ejusdem urbis Episcopus, qui propter suam in omnes munificentiam, & vitæ sanctitatem cunctorum favorem, & amicitiam Procerum Regni obtinuit. Quamvis pietatis studijs jugiter intentus, & construendis Monasterijs continuè occupatus inter aulicos, consiliariósque Regni rariùs videretur. Quod etsi quidam invidi malæ su-

S. Otto Episcopus munificus.

spicionis

spicionis notam interpretarentur, tamen servum suum custodiens Dominus coram omnibus fecit honorabilem.

Compositis rebus, & causis memorati Conventus, idem sanctus Præsul Otto Cæsari, & cunctis insinuavit Principibus, se nuncijs, & literis quàm pluribus à Duce Polonorum Bolislao vocatum, insuper etiam Domini Papæ Calixti permissione, atque benedictione directum ad gentem Pomeranorum, quam nuper idem Dux sibi finitimam bello subegerat, & ad suscipiendam Christi fidem compulerat. Cujus votis annuit tota, quæ convenerat, Ecclesia, annuit & Cæsaris aula, & omnes pijs conatibus salutem imprecabantur, & prosperitatem.

Eodem quoque anno Imperator cum magno suorum exercitu profectus est in Galliam circa medium mensis Augusti contra Ludovicum Regem Gallorum præbiturus auxilium socero suo Heinrico Regi Anglorum pro Ducatu Normanniæ adversùm Gallos pugnaturo. Intereà dum Cæsar jam congressurus cum exercitu moraretur in Gallia, nunciatur à tergo Wormatienses auxilio Friderici Ducis Suevorum contra voluntatem Imperatoris Buggonem suum Episcopum, qui Cæsaris mandato diu exulaverat, suæ restituisse Sedi, seque intra muros urbis paravisse cum omnibus necessarijs ad rebellandum. Quibus Imperator auditis, mox cum omni exercitu suo in Germaniam revertitur, Wormatienses cum maxima feritate obsidione vallat hostili, nec priùs soluit obsidionem, quàm multis hinc inde conatibus expensis, multis etiam ante murum captis, vel occisis, ad ultimum deficientibus alimentis in urbe quinque millibus talentorum mulctati cives Episcopo Buggone rursus ejecto Imperatori se subijciunt. Buggo Ep. à Wormatiensibus recipitur.

Anno prænotato Calixtus Papa secundus moritur anno Pontificatûs sui sexto nondum completo. Hic vir Beatissimus vitæ sanctimoniâ simul, & eruditione scripturarum illustris, cum ad S. Jacobum Apostolum, qui dictus est major, singulari ferveret amore devotionis, scripsit de miraculis ejus pulcherrimum librum, in quo laudes ejus mirabili narratione concelebrat. Denique ob reverentiam ejusdem S. Apostoli Ecclesiam Compostellanam in Archiepiscopatum sublimavit, cujus ditioni Emeritanam provinciam subjecit. Primus S. Jacobi Archiepiscopus per Calixtum ex Episcopo factus erat Petrus Compostellanus, vir doctrinâ, conversatione præclarus, qui nonnulla in laudem gloriosæ Virginis MARIÆ composuit. Calixtus Papa Secundus obijt.

Post Calixti mortē Lampertus Hostiensis Episcopus, de quo suprà diximus, in Rom. Sedis Pontificem electus præfuit annis v. & mensibus totidem: vir in divinis scripturis eruditus, & morum conversatione venerandus, quem Honorium II. appellârunt, qui ab ineunte, ut ferunt, ætate, in Romana Ecclesia nutritus, & in arduis legationibus sæpiùs comprobatus magnam agendorum experientiam habuit. Honorius fit Papa Secundus.

Hic Papa Honorius Pontium Abbatem Cluniacensem nostri Ordinis, qui S. Hugoni amico Hirsaugiensium fratrum successerat propter omnimodam scientiam scripturarum, morúmque integritatem, & prudentiam in agendis, ad se Romam evocans Apostolicæ Sedis constituit Cardinalem. Qui Pontius hoc ipso anno per eundem Papam Honorium Apostolicæ Sedis Legatus Hierosolymam missus est, & Balduino rege

Chri-

Christianorum à Saracenis capto multa per suam prudentiam in exercitu Christiano utiliter consuluit, & fecit.

Ad hunc Pontificem Honorium Sanctus Pater Norbertus Præmonstratensis Institutor Ordinis profectus est, & honorificè susceptus, ab eo novæ religionis suæ confirmationem cum privilegijs necessarijs obtinuit. Româ tandem digrediens venit in Orientalem Franciam, & in Herbipoli Civitate Francorum Missam die festo Dominicæ Resurrectionis in populi frequentia celebravit. Et ecce mulier quædam cæca manibus amicorum ad celebrantem adducitur, qui pro ejus illuminatione Servum Dei Norbertum deprecabantur. At homo Dei post sumpta mysteria in faciem cæcæ mulieris sufflavit; quæ mox visum recepit. Quod miraculum cernentes quidam viri locupletes compuncti sunt, qui & se, & sua per manus servi Dei Christo tradiderunt. De quorum bonis Monasterium Cellense Præmonstratensis Ord. non procul à civitate Herbipolensi per S. Norbertum constructũ est, sicut anno Volmari VII. dicemus.

S. Norbertus cæcam illuminavit.

MCXXV.

Anno Volmari Abbatis V. Comes quidam de Lurburg Monasterium nostri Ord. construxit in præfato comitatu suo Lurburgensi Trevirensis Diœcesis Schönaugia dictum, quod à Moguntia quatuor, & ab oppido Bacherach juxta Rhenum uno distat milliaribus, in pago, qui Hassijs, & Rhenensibus intermedius Einrich vulgariter nuncupatur. Consumato Monasterio tandem Comes memoratus nomine Hildelinus fundator cingulum sæcularis militiæ deposuit, & Monachus factus pro Christo in Præpositura Lieporna primus Schönaugiensis Cœnobij Abbas ordinatus fuit; vir bonus, & in sancta religione ferventissimus. Ad jactum quóque lapidis ad Meridionalem plagam à dicto Monasterio Monachorum aliud Cœnobium Monialium idem Comes religiosissimus constituit; iu quo multitudinem Christo in charitate servientium Virginum collocavit; & tam Monachis, quàm Monialibus vitæ præsentis necessaria procuravit. Notandum verò qnod Monachorum Cœnobium Schönaugiense præfatũ quondam erat Ord. nostri Præpositura, in eo loco, qui ab incolis terræ illius hodie Lieprona vocatur posita, ubi nunc villula cum Parochiali Ecclesia sita est, ad unius medij milliaris distantiam à Schönaugia. Et hæc Præpositura fuit antiquitùs Abbatibus, & Monasterio S. Salvatoris in Schaff-hausen pleno jure subjecta, ejus hodie nullum omnino comparet vestigium.

Schonawe Cœnobiũ fundatur.

Præposituram in Lie. pron transfertur.

Anno prænotato S. Otto Episcopus Babenbergensis Apostolicæ Sedis benedictione suffultus ad preces Boleslai Ducis Poloniæ, sicuti anno præcedenti concluserat, profectus est in terram Pomeranorum, & Luticianorum gentilium, quos divinâ suffragante gratiâ suis prædicationibus ad fidem Christi conversos baptizavit, vivendi normam statuit, Ecclesias construxit, & Romanæ fidem, & doctrinam Ecclesiæ illos observare docuit. Nomina verò principalium locorum sive oppidorum Pomeraniæ, qnorum gentes convertit, & baptizavit, ista sunt: Caminensis Urbs, in qua nunc est Sedes Episcopalis. Stettinensis, quæ posteà Ducatûs honore fuit sublimata, Piris, Volin, Kolberg, Belgrado, Lubin, & Gresch: reliquorum nobis vocabula non occurrunt. In Stettin Ecclesia est Parochialis ad S. Ottonem. Alia quóque S. Jacobi Apostoli per ipsum

S. Otto Pomeranos convertit.

ipsum D. Ottonem constructa, estque Prioratus Ordinis nostri Abbati Montis Monachorum prope Bambergam subjectus.

MCXXVI.

Anno Volmari Abbatis VI. hiems fuit asperrima, quæ pecora simul, & homines sine numero consumpsit. In multis vivarijs pisces diuturnâ glacie suffocati, & frigore perierunt, & magna pestis animalium cum intemperie âeris secuta fuit.

Anno Volmari Abbatis prænotato, Heinricus Imperator V. Pentecosten celebraturus apud Trajectum inferius, ægritudine Dracunculi, quamdiu celaverat superatus absque liberis moritur XXIII. die mensis Maij, cujus corpus ad Ecclesiam Spirensem relatum ibi cum suis progenitoribus in choro Regum tumulatur. Cujus uxorem nomine Mathildem Heinrici Anglorum Regis filiam Ganfredus Comes Andegaviæ posteà sibi conjugem accepit, quæ peperit ei Heinricum, primò Ducem Normanniæ, posteà Regem Angliæ. Heinricus Imp. obijt.

Idem Heinricus Imperator ex sorore Agnete duos reliquit nepotes, Fridericum videlicet Suevorum Ducem, & fratrem ejus Conradum, qui administrabat Orientalium Francorum Ducatum, Ecclesiæ Herbipolensi per ipsum avunculum suum violenter ablatum, quemadmodùm anno Brunonis Abbatis X. est dictum.

Eodem igitur anno penultimâ die mensis Augusti convenientes apud Moguntiam Principes Imperij de Regis electione tractârunt. Inter consultandum quatuor deliberantibus occurrunt, quorum unus rectissimè videretur eligendus: Lotharius videlicet Dux Saxoniæ, Fridericus memoratus Dux Sueviæ, Lupoldus Marchio Austriæ, & Carolus Comes Flandriæ. Ex his tandem Lotharius Saxonum Dux communi Principum voto in Regem Romanorum fuit electus, & ad regnandum invitus compulsus præsente Sedis Apostolicæ Legato, ductûsque ad Aquasgrani juxta morem coronatus est. Iste Lotharius patre Gebhardo genitus primò Comes fuit in Suppelingeburg, sicut diximus anno Brunonis primo, qui Duce Saxonum Magno sine filijs defuncto, ejus Ducatum gentis consensu, simul & honorē accepit. Qui factus Rex progeniem Imperatoris Heinrici valde humiliavit. Contra quem duo prænominati Duces Suevorum, Fridericus, & Conradus diu rebellaverunt: propter quod ab Honorio Papa II. tandem excomunicantur. Unde Conradus à fratre suo, & quibusdam alijs contra Lotharium in Regem erigitur, & cum exercitu profectus in Italiam coronâ ferreâ prope Mediolanum urbem apud Modoetiam coronatur. Indéque profectus ad partes Romanorum nihil obtinere potuit, sed in brevi pecunijs exhaustis ad propria remeavit, & dimisso Regis nomine, ac pace factâ cum Lothario, deinceps quievit. Rex Lotharius II. constituitur. Conradus Dux contra Lotharium erigitur.

Anno prænotato cum Rex Lotharius Ottonem, quem Boëmis ordinaverat Ducem, vellet introducere, contra Udalricum, qui Boëmiam occupaverat; necesse fuit exercitum ejus transire per nemora: cumque milites sibi viam ferro pararent per silvam, hostes repentè superveniunt, ipsumque Ottonem cum multis alijs viris fortissimis occidunt. Adelbertus Marchio captus est, & reliqui fugâ salutem quærentes projectis armis retrocedunt. His temporibus Fridericus Dux Alsatiæ nova quædam moliebatur contra Lotharium Regem, sed mox Principum judicio condemnatus est.

Cuno Abb. fit Episcop. Ratisbon.

Hoc ipso anno Ratisponensis Ecclesiæ Pontifice mortuo, Cuno Abbas Monasterij S. Michaelis in Segeberg Ordinis nostri Coloniensis Diœcesis (ad quem Rupertus Tuitiensis Abbas, de quo supra diximus, plures lucubrationes scripsit) in Pontificatu successit, & præfuit annis sex, vir doctus, & sanctus.

MCXXVII.

Anno Volmari Abbatis VII. Ruggerus Herbipolensis moritur, cui quidam Hezelinus succedens præfuit anno uno.

Carolus Flandriæ Comes occiditur.

Anno Volmari Abbatis prænotato, Carolus Flandriæ Comes, de quo antea diximus, Princeps magnus, dives, & potens, ac super omnes sui temporis Principes justitiæ amator, & defensor, ac executor, cùm juxta præceptum divinum non pateretur vivere maleficos, impijs, & sceleratis hominibus quibusdam suis odiosus factus, die quâdam in Ecclesia coram altari in oratione procumbens, ab ipsis justitiæ perversis osoribus gladio perfossus miserabili morte sublatus est.

Eodem quóque anno Wilhelmus Burgundiæ Princeps simili temeritate, & crudelitate à suis domesticis, & proprijs hominibus occiditur. Hoc etiam anno Lotharius Rex magno suorum adunato exercitu oppidum Noricorum, hoc est Nürenbergam obsidione vallavit, & durante obsidione duobus mensibus, tandem sine effectu recessit. Causa obsidionis civium rebellio fuit, qui contempto Lothario, cum Conrado Francorum, Suevorúmque Duce, qui se Regem gessit, senserunt.

Godfridus Archiepisc. Trevirens. resignat.

Anno etiam præscripto Godfridus Archiepiscopus Trevirorum morbo gravatus, & senio, posteaquàm Ecclesiam sibi commissam in annum rexisset tertium, considerans vires suas tanto regimini haud satis convenire, consilio amicorum habito, Pontificatum Ecclesiæ resignavit, ac anno deinceps uno, mensibúsque duntaxat quinque supervivens mortuus est. Huic Megenherus in Archipræsulatu Trevirorum successit, qui apud Parmam non multò pòst in carcere, ut dicemus, obijt. Electus námque Romam profectus est, & ab Honorio Papa benignè susceptus, in Archiepiscopum quóque consecratus pallij, & legationis honore donatur. Reversus autem in Germaniam Conradum prænominatum Ducem Suevorum, & Vice-Ducem Francorum se Regem, ut diximus, contra Lotharium gerentem, ex mandato Papæ Honorij denunciavit excommunicatum. Deinde cùm inthronizatus ad Ecclesiam suam Trevirensem, Clericorum suorum incontinentiam, & reprobos mores vehementer redargueret, factus est eis odiosus, multásque contumelias eorum suscepit. Qui tandem nimiâ suorum temeritate fatigatus Romam ire statuit, ut Summi Pontificis auxilio defensus, insolentiam eorum compesceret. Cúmque ad Parmam Longobardiæ urbem pervenisset (Clericis suis ut ferunt prodentibus) à Duce Conrado, quem excommunicaverat, capus, & lumine oculorum privatus in carcerem retruditur, ubi nimiâ cruciatus miseriâ tandem primâ die mensis Octob. in vinculis moritur, & in principali Ecclesia Parmêsi à fidelibus suis tumulatur.

Megenher. Archiepisc. Trevirorũ in carcere moritur.

Eodem quóque anno Godebaldus Ecclesiæ Trajectensis Episcopus fundator Monasterij S. Laurentij Mart. in Osbruch, de quo supra diximus anno Volmari Abbatis primo, jam senio gravis, & laborum pondere fatigatus, cupiens reliquum vitæ suæ in divino servitio totum expende-

pendere, Pontificatûs sui anno xv. regimen Ecclesiæ deposuit, & præfatum ingressus Cœnobium sanctæ conversationis habitum suscepit. Qui Monachus factus biennio supervixit, & tandem in Festo S. Martini, anno Volmari Abbatis nono, moriens ibidem sepultus est. Cui Andreas in Pontificatu Trajectensis Ecclesiæ canonicâ electione successit.

Anno etiam præsignato mortuus est Rutgerus Archiepisc. Magdeburgensis, cujus Pontificatum Arnoldus quidam non electus, sed propriâ temeritate invasit. Qui cùm armis crudeliter sæviret in omnes, qui tyrannidem ejus detestabantur, commoti cives postremò ad arma confugiunt; & impetu facto unanimiter ipsum occidunt. Arnoldo sic interfecto, legatione ad Regem Lotharium missâ, dari Pontificem Magdeburgenses postulârunt. Venientes itaque ad civitatem Neometensem Legati, ubi tunc manebat Rex Lotharius cum Principibus suis, civium suorum mandata exponunt. Divinâ ordinatione contigit Norbertum Præmonstratensis Ordinis Ducem, & Principem in eadem convocatione Optimatum esse præsentem, virum sanctum, & divinæ legis facundissimum prædicatorem, qui multos verbo, & exemplo convertit ad studia pietatis. Hunc ergo Rex Lotharius de consilio Principum Magdeburgensibus destinavit Pontificem, qui honore suscepto cum onere, & labore, utiliter Ecclesiæ præfuit annis septem. Norbertus fit Archiepiscopus Magdeburgensis.

Anno prænotato fuit Hæreticus quidam in Brabantia nomine Faucellinus homo perversus, & pestiferæ opinionis, qui etsi Laicus erat, multis tamen Clericis etiam doctissimis in disputando acutior videbatur. Is in oppido Antuerpiensi populum Christi à rectitudine immaculatæ fidei miserabiliter seducens sacri Ordinis Ministros sprevit, contempsit, & blasphemavit. Gradum Episcopalem, & Sacerdotalem nihil esse proposuit, Corpus quóque, & Sanguinem Domini nihil ad salutem animæ conferre sumentibus perditâ loquacitate palàm confirmavit. Apparatu pretioso, deauratisque vestimentis opertus incedens, ac triplici funiculo capillis intortis, verbis deceptorijs, ac lautis convivijs trium hominum armatorum millium turbam, qui defensionis causâ illum sequebantur, suis erroribus alliciendo implicavit, quorum potentiâ cædes in suos contradictores passim exercebat. Crediderunt illi Antuerpienses, & eorum in circuitu vicini quasi omnes, miserúmque illum summo venerabantur honore, ut missum à Deo, & sanctum, in tantùm, ut aquam, in qua corpus manusvè lavisset, aut pedes, pro maximis haberent reliquijs, cùm tamen homo incontinentiæ esset tantæ, ut filias in præsentia matrum, sponsasque maritis intuentibus corrumperet, asserens hoc opus esse divinum, sanctum, & plenitudinem fraternæ Charitatis. Tandem post plures in populum disseminatos errores, & multas in Clerum perpetratas impiè cædes, cùm die quâdam cum paucis in navicula (nescio quorsum navigaturus) resideret, ac suo more Gradus Ecclesiasticos blasphemaret, Presbyter quidam zelo catholicæ fidei, & pietatis succensus, tam fortiter sceleratum percussit in cerebro, quòd illicò exspirans animum tradidit Diabolo, cujus minister fuit. Hæreticus apud Antuerpiam. Hæreticus occiditur à Presbytero

Mortuo, & apud inferos absque dubitatione sepulto impietatis Ministro, quoniam multos errore suo per plures annos docendo infecerat, pessimum Diaboli semen, quod cordibus deceptorum tenacissimè

 inhæsit,

inhæſit, non facilè potuit exſtirpari. Propterea conſilio & aſſenſu Clericorum Antuerpienſium, interveniente Pontifice Diœceſano, Eccleſia una ſancto donatur Archiepiſcopo Norberto Præmonſtratenſium Principi in oppido memorato, cum certis redditibus annuis ad conſtruendum Ordinis ſui Monaſterium, quatenus error inveteratus ejus prædicatione de cordibus hominum ſeductorum tandem poſſet exſtirpari. Sanctus itáque Dei Servus venit Antuerpiam, locum acceptavit ſibi oblatum, Monaſterium conſtruere cæpit, prædicavit veritatis verbum quotidie, deceptos ab errore, Domino miſerante, revocavit. Quo ſanam prædicante doctrinam, viri, ac mulieres compuncti, Dominici Corporis Sacramentum, quod in ciſtulis, & foraminibus parietum, ſciſſuriſque murorum per decenium ex incredulitate, & contemptu abſconderant, ad Virum Dei referentes cum lacrimis pœnitentiæ remedia humiliter ſubjerunt, & ad fidem ſanctam reverſi ſunt.

Durandus ex Monacho Epiſc. Claruit his temporibus in Gallia Durandus ex Monacho Ordinis noſtri Epiſcopus Toloſanus, vir magnæ Religionis, & prudentiæ, qui non minùs exemplo ſanctæ converſationis, quàm verbo gregem ſibi commiſſum ad normam Chriſtianæ pietatis inſtituit. Hic primò in Cluniacenſi Cœnobio Monchus fuit ſub S. Hugone Abbate, deinde creſcentibus meritis Abbas Moſiacenſis Cœnobij ordinatus fuit, & poſtremò, ſicut diximus, vocatione Cleri canonicâ Toloſanus ſublimatur Epiſcopus.

Godgañus ex Monac. Epiſc. Eodem quóque tempore Godgannus ſub Abbate S. Hugone memorati Cluniacenſis Cœnobij Monachus, Sanctonicenſis Eccleſiæ Præſul factus eſt, vir tam in divinis ſcripturis eruditus, quàm in ſæculari litteratura doctiſſimus; nec minùs converſationis puritate venerandus.

Claruit his etiam temporibus S. Malachias ex Hibernia natus, primùm Monachus Wintonienſis noſtri Ordinis in Anglia, & poſteà Epiſcopus in Leſmor Civitate Mummoniæ, vir multarum virtutum, qui plura Cœnobia Ciſtereienſis Ordinis fundavit, & poſtremò in Claravallenſi Cænobio ad Dominum migravit ibidem ſepultus: cujus vitam miraculis plenam D. Abbas Bernardus conſcripſit.

MCXXVIII.

Anno Volmari Abbatis VIII. Indictione Roman. VI. mortuus eſt Rupertus Abbas Monaſterij S. Petri in Erphordia, vir devotus, & in rebus Monaſticis exercitatiſſimus. Hic nos credimus in nomine factum errorem, & Burchardum eum fuiſſe nuncupatum, non Rupertum: nam ut anno S. Wilhelmi Abbatis XIV. & Gebhardi XI. dictum eſt, Burchardus, non Rupertus cum XII. Monahis ad Erphodiam ex Hirſaugiana Congregatione fuit deſtinatus: qui Eccleſiam in monte S. Petri conſumavit à D. Patre Wilhelmo cæptam. Mortuo igitur hoc anno Abbate præfati Monaſterij (ſive Burchardus fuerit, ſive Rupertus poſt illum) Wernherus hujus Cœnobij Hirſaugienſis Monachus Fratrum electione ſucceſſit, vir multæ religionis, prudentiæ, & honeſtatis, qui ſuâ induſtriâ aquæ ductum ad ipſum Monaſterium cunctis mirantibus introduxit, & Capellam retro principalem Eccleſiam ad Orientem ædificavit; in cujus pariete imaginem ejus cum inſcriptione nominis vidimus depictam.

Malachias ex Monach. Epiſcop.

Anno prænotato penè finito, Rex Lotharius Natale Domini in Herbipoli cum ſuis Principibus celebravit, ubi nuncio accepto, quòd

Conre-

Conradus Frater Ducis Suevorum (sicut per anticipationem supra diximus) nomen sibi Regium apud Alsatiam usurparet, congregato exercitu Neometensem civitatem obsidione vallavit, fugato Sigefrido Præsule, qui Anoldo supradicto successit. Conradus Dux in eadem urbe præsidia sua locaverat. Sed paucis in obsidione consumptis diebus, interventu Principum concordia inter Regem, & Spirenses facta est, acceptisque obsidibus Lotharius recessit.

His temporibus sub Honorio Papa II. Presbyter quidam, & Eremita nomine Arnolphus Romam venit, dicens publicè Angelum Domini apparuisse in Eremitorio sibi vigilanti, ac præcepisse ut Romam prædicaturus adiens vitia Clericorum ex parte Dei confidenter argueret. Venit, prædicavit, fastum, superbiam, luxum & avaritiam Cleri, & maximè Cardinalium, acriter cœpit redarguere, & eos ad imitationem conversationis Christi, & Apostolorum cohortari. Qui cùm prohibitus prædicare non cessaret, nocte quâdam occultè captus, in Tyberimque projectus suffocatur. Arnoldus Presbyter Romæ prædicat.

Anno quóque memorato Megenherus Archiepiscopus Trevirorum propter Clericorum suorum rebellionem cöercendam ad Honorium Papam II. profecturus, ut suprà diximus, à satellitibus Ducis Conradi, quem excommunicaverat, in itinere capitur, & oculis effossis Parmæ in custodiam mittitur, in qua miseriam suam hoc anno Calend. Oct. morte commutavit in Ecclesia Parmensi sepultus. Cui Adelbero in Archipræsulatu Trevirorum succedens præfuit annis XXIV. homo secundùm sæculi æstimationem prudens, & magnæ apud hujus mundi Optimates reputationis. Adelbero fit Archiep. Trevirors.

Eodem anno Lotharius Rex magno suorum coadunato exercitu Ulmam Sueviæ oppidum obsidione vallavit. Cùm introitum peteret, Ulmenses, qui partes Conradi sequebantur, clausis portis Lothario tale dederunt responsum: Non te intromittemus, ô Princeps alienigena, quoniam hoc oppidum non Saxonibus, nec Italis, sed Suevorum Ducibus, & Regibus Romanorum (qualem te non esse constat) patere consuevit. Quibus motus Rex Lotharius suburbana imprimis ignibus cremans subvertit. Deinde muros oppidi machinis concutiens ad solum dejecit, multísque Civium occisis, & captis, alijsque fugâ elapsis urbem obtinuit, evertit, & destruxit, civésque in sua verba jurare compulit.

Anno etiam prænotato, Hezelino Herbipolensis Ecclesiæ Pontifice apud Bambergam mortuo átque sepulto, Embricho mox electione fratrum canonicâ Episcopatum suscepit vir omni probitate conspicuus, qui multa bona fecit pro Dei honore in construendis, & renovandis Ecclesijs, & Monasterijs. Huic Pontifici Rex Lotharius Ducatum Francorum, quem Heinricus Imperator V. nepoti suo Conrado Suevorum Duci contulerat, sicut supradiximus, restituit; & Herbipolensi Ecclesiæ in perpetuum confirmavit. Embricho fit Episcop. Herbipol

Eodem anno S. Norbertus Monasterij Cellensis propè Herbipolim in descensu Mogoni fluminis prima fundamenta jecit, tertiâ videlicet die mensis Martij; fundum offerentibus, & impensas his, qui anno Volmari Abbatis IV. in illuminatione mulieris cœcæ fuerant, in Domini timore compuncti, & ad Ordinem Præmonstratensium conversi. E quorum nu-

rum numero primus ejusdem loci Præpositus fuit nomine Joannes, qui & se pridem, & sua in manus S. P. Norberti resignaverat. Cujus devotionem ejus germani Heinricus, & Libolfus secuti multa pro Dei-genitricis honore ad consumationem dicti Monasterij contulerunt.

MCXXIX.

Spira capitur, Conradus reconciliatur.

Anno Volmari Abbatis IX. Lotharius Rex civitatem Spirens. Conradi partes denuo sequentem ab Idibus Julij usque ad Calend. Januarij fortissimâ iterum obsidione vallavit, nec destitit, donec eam potenter tandem obtinuit. Dux Conradus in eadem urbe tanquam tutissimo præsidio inventus, & ad Regem Lotharium perductus veniam commissorum in eum humiliter petijt, & impetravit.

Eodem anno Halberstattensis Episcopus Otto delatione Canonicorum suorum Romæ apud Honorium Papam accusatus de Simoniâ, & convictus, quòd pro consecratione cujusdam Ecclesiæ xxx. solidos accepisset, tanquam Simoniacus per sententiam Patrum à Pontificatu deponitur. Cui ex Canonicis ejusdem Ecclesiæ quidam Rudolphus nomine successit. Heinricus etiam Virdunensis Episcopus per Matthæum Albanensem Episcopum, & Apostolicæ Sedis Legatum pro simili transgressione deponitur.

Fridericus Archiep. Colon. reconciliatur

Anno prænotato Fridericus Coloniensis Archiepiscopus, qui eatenus Regi Lothario rebellis, & contrarius extitit, reconciliatus in gratiam ejus suscipitur. Bruno quóque Præsul Argentinensis ab Ecclesia sua jam per annos quatuor expulsus, interventu Reginæ, & Episcoporum in gratiam à Rege recipitur.

Anno etiam memorato, quintâ die mensis Octobris audita fuerunt tonitrua nimis terribilia, coruscationes quóque, & fulgura subsecuta cum tempestate ingenti, quæ tam in ædificijs, quàm in arboribus, & vinetis multa mortalibus intulerunt damna cum plurium interitu pecorum.

Eodem anno in festo Dominicæ Resurrectionis Philippus Ludovici Regis partium Gallicanarum filius adhuc puer cum magna solemnitate in Ecclesia Rhemorum, adhuc patre vivente, idque jubente coronatur in Regem, & inungitur more Gallorum. Qui puer vix biennio posteà, cùm die quâdam in civitate Parisiorum in equo per plateam regio veheretur apparatu, porcellus à casu discurrens, & fugâ, ut fieri solet, turbatus, pedibus caballi se submisit, & regulum cum equo præcipitem dedit; qui fractâ cervice in eodem loco exspiravit. Et ob hanc rem porci omnes ab ipsâ civitate decreto Regio arcentur.

Anno prænotato Eckardus ex Monacho hujus Hirsaugiani Cœnobij primus Abbas Monasterij S. Laurentij Martyris in Vraugia Herbipolensis Diœcesis, de quo supra diximus anno Brunonis XIII. sequentem epistolam scripsit Volmaro Abbati.

Exemplar Epistolæ Eckardi ad Volmarû Abbatem.

Dignissimæ Reverentiæ, Reverendissimæq; dignitatis Viro, Domino Volmaro Hirsaugiensium Abbati, eisdemq; præcipuis nimirum membris capitis summi frater Eckardus, cæteraq; S. Laurentij perexigua familia: si quid valent orationum, vel servitutis pauperum xenia. Spirituali plurimarum filiarum Matri Hirsaugiæ, nondum ad incrementum perducta gratias agit ingentes filia cæteris jure despectior Vraugia: arbitris etiam internis semper implorat præmia pro benefi-

beneficijs scilicet nobis à vestra clementia gratis impensis: per qua tam erga nos, quàm super cunctos necessitatem patientes materna viscera recludere soletis. Ad hac iterum, iterùmque pedibus vestris advoluti mente, & spiritu petitionem nostram continuam auribus clementia vestra suggerere non cessamus: quatenus novellam plantationem Vinea Domini Sabaoth, quam apud nos initiastis, neglectui non tradatis, sed servo Domini Ottoni Episcopo (cujus legatione fungimur) hanc sua charitatis vicissitudinem rependentes, aliquem nobis ad præsens seniorem destinetis, quem vos seniorem noveritis; cujus apud nos irrigetur solertiâ, quod benignè plantastis. Remisimus etiam fratrem præsentem Conradum, paupertatem nostram tadio habentem, vestrásque spirituales divitias spiritu fervente sitientem, testimonium illi perhibentes, quod fideliter nobiscum conversatus tam honori vestro, quàm utilitatibus nostris non segniter hactenus per omnia insudaverit. Nunc autem, ut omnimodis affirmat, obitûs sui vicinitatem pertimescens, in vestro sanctissimo Collegio potissimè, ac novissimè inveniri desiderat. Valeat, vigeat, & in aternum coram Christo vivat sanctitas vestra, inveniat etiam nunc, & semper in conspectu vestro gratiam humilitas nostra.

Seniorem sibi petit transmitti.

Conradum remisit Hirsaugiā.

MCXXX.

Anno Volmari Abbatis X. Præpositura Monasterij S. Joannis Baptistæ in Ringaugia Moguntinæ Diœcesis propè Vinicellam Ordinis nostri, quam Ruthardus Archiepiscopus Moguntinus anno Brunonis tertio fundavit, & Monasterio S. Martyris Albani subjecit, per Adelbertum Archipræsulem Ruthardi successorem de consensu Wernheri Abbatis prædicti Cœnobij D. Albani Martyris in Abbatiam erigitur, & Eigilvvardus Abbas ibidem primus ordinatur, vir tam in divinis scripturis eruditus, quàm morum honestate præcipuus.

Præpositura S. Joannis fit Abbatia.

His etiam temporibus Comites de Lurburg Monasterium Ordinis nostri construxerunt in loco, qui dicitur Gronavve, in finibus Trevirensis Diœcesis uno à Schönaugiensi supra dicto Cœnobio, & duobus à Rheno distans milliaribus, in quo Monachos sub imperio conversantes Abbatis posuerunt, quibus vitæ necessaria ad serviendum Domino secundùm D. Patris nostri Regulam providerunt. In hoc Monasterio Caput S. Sebastiani Martyris ostenditur, quod fundatores dono Papæ Honorij II. Româ transtulisse perhibentur.

Anno prænotato Honorius Papa II. moritur, cui mox in Pontificatu Patrũ electione successit Iñocentius II. patriâ Romanus, Gregorius anteà dictus, & præfuit annis tredecim, vel, ut quidam scribunt, decem & octo; vir certè optimus, & qui multa sustinuit adversa, & tamen à bonis studijs non cessavit. Nam Romani quidam seditiosi muneribus, & promissionibus corrupti quendam Petrum Leonis contra Innocentium Antipapam erexerunt, qui Anacletus dictus est, & magnam Ecclesiæ turbationem suscitavit. Unde Papa Innocentius Romanorum perfidiam declinans per Pisas venit in Galliam, & duobus celebratis Concilijs, altero in Taramonte, altero Leodij omnium sententiâ Pontificum verus Christi Vicarius declaratus est, & Petrus Leonis condemnatus.

Iñocentius secundus fit Papa.

His temporibus Fridericus Archiepiscopus Coloniensis Monasterium in Insula Rheni Fluminis inter Bunnam & Andernach, quæ dicitur Insula Rolandi, construxit, inquo multitudinem Virginum Omnipotenti

tenti Deo in Castitate mentis, & corporis famulantium collocavit, quibus & necessaria secundùm Regulam nostri Ordinis providit.

Eodem anno Nürenbergenses ad obedientiam Regis Lotharij venientes Conrado, sicut diximus, jam humiliato castrum cum oppido tradiderunt.

Circa hæc tempora Comes quidam Foburgensis Deum bonorum suorum cupiens habere hæredem, nobile illud Ordinis nostri Monasterium Richenbach in Bavaria novum à fundamentis construxit, in quo Monachos sub Abbate secundùm Regulam sancti Benedicti Deo servientes posuit, quibus vitæ hujus necessaria copiosè contulit.

His etiam ferme temporibus Otto Comes de Scheurin in Bavaria consentientibus sibi, & cooperantibus Conrado Comite, Ottone Comite Dogaviæ, Ottone altero Comite Palatino in Witelspach, & alijs octo Comitibus, qui partem, titulum, & insignia de ipso Castello & Comitatu Scheüren ferebant, destructo Castro, quod jam nimiâ vetustate minabatur ruinam, Monasterium Servorum Dei Ordinis nostri in eodem loco construxit, & magnificè dotavit, quod consecrari sub honore beatissimæ Dei-genitricis Mariæ obtinuit.

Comitis impia temeritas.

Erat unus inter Comites homo rudis, & temerarius nomine Arnoldus, qui nec pretio, nec prece induci potuit, ut jus suum Beatissimæ Virgini Mariæ pro construendo Servorum Dei Cœnobio resignaret. In illo autem die, quo cæteri suas portiones publicâ traditione Matri Misericordiæ hilariter obtulerunt, temerarius ille furore succensus, propriam cum ira chirotecâ projecit in aëra dicens: *Veni Domine Diabole, cape meam hujus Castelli portionem, quoniam omne jus meum ad illud tibi do, trado, & liberâ voluntate resigno.* Mox Dæmones invisibiles chirotecam visibilem rapientes per aëra deportârunt cernentibus cunctis; quæ nusquam posteà comparuit. Nec dubium, qui chirotecam abstulit, etiam offerentis animam exspectavit.

Partē suum diabolo tradit.

MCXXXI.

Anno Volmari Abbatis XI. Indictione Romanorum IX. Lotharius Rex cum Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Prælatis, átque Principibus multis ad Concilium super tunc præsenti schismate inter Innocentium & Anacletum apud Leodium Urbem Lothatingiæ indictum profectus, advenientem illò ipsum Papam Innocentium summa cum Reverentia suscepit, cui & contra Petrum Leonis invasorem Sedis Apostolicæ suffragium promisit. In quo Consilio Innocentius Papa verus Christi vicarius omnium consensu acclamatus est; invasor autem Sedis sanctæ condemnatus.

Celebratur Synodus Moguntiæ.

Eodem anno Rex Lotharius Synodum aliam Episcoporum & Abbatum in Moguntia convocari fecit, cui & ipse cum certis principibus interfuit; in qua Matthæus Albanensis Episcopus Apostolicæ Sedis jam per triennium in Germania Legatus præsedit. In hac Synodo fuere præsentes inter multos, quorum nomina ignoramus, Adelbertus Arhiepiscopus Moguntinus; Adelbero Archiepiscopus Trevirorum, S. Otto Episcopus Bambergensis, Embricho Episcopus Herbipolensis, Buggo Episcopus Wormatiensis, Sigefridus Episcopus Spirensis, Bruno Episcopus Argentinensis, Rudolphus Halberstatensis Episcopus, Bernhardus Episcopus

scopus Padelbornensis: Udalricus quóque Abbas Fuldensis, Volmarus Abbas hujus Monasterij Hirsaugiensis, & alij multi Abbates. Iterum Innocentius verus Papa declaratus est.

Anno prænotato mortuus est Fridericus Archiepiscopus Coloniensis fundator, ut supra diximus, Cœnobij Sanctimonialium Ordinis nostri in Insula Rolandi, vir prudens, & in cunctis actionibus suis magnificus Regibus metuendus atq; Principibus. Obijt autem in Castello Wolckenberg dicto, quod ipse novum à Fundamentis in cacumine altissimi montis prope Drachenfels construxerat; illóque infirmus pro aëris salubritate portari se fecerat. Ad hunc Præsulem Rupertus Tuitiensis plura scripsit Volumina. Postquam judicio Regis ac Principum ac trium Cardinalium in Colonia tunc nomine Papæ Innocentij præsentium Bruno Præpositus S. Gereonis Adolphi Comitis de Altenae Filius contra Voluntatem plurimorum in Arciepiscopum Coloniensis Ecclesiæ ordinatus est.

Fridericus Archiepiscopus Coloniensis moritur.

Eodem quóque anno Lotharius Romanorum Rex expeditionem movit in Danos, & Sclavos Romano Imperio, & suis mandatis rebelles, & inobedientes, quos facto congressu compulit obedire.

Hoc ipso etiam anno Egbertus Monasteriensis Ecclesiæ Præsul quondam Decanus principalis Ecclesiæ Coloniensis, in ordinatione Brunonis Archiepiscopi Coloniæ ex istens ibidem moritur: cujus cadaver ad propriam relatum in suâ Ecclesiâ sepelitur; cui Wernherus successit.

Egbertus, Episcopus Monasteriensis moritur,

His quóque temporibus Comes quidem dives, & potens de Monte Belgradi, Monasterium Ordinis nostri fundavit sanctæ Walpurgis in Diœcesi Argentinensi, quod tribus à Wissenburgio, & uno ab Hagenavve oppido milliaribus distat: in quo Monachos sub norma Sancti Benedicti, & imperio Abbatis Domino militantes continuè collocavit; quibus, & hujus vitæ necessaria pro sustentatione copiosè ordinavit. Aliud quóque Cœnobium Sanctimonialium, quod Bibelis nuncupatur, haud procul à dicto Sanctæ Waldpurgis Monasterio idem Comes in eodem nemore constituit, in quo multitudinem Virginum Omnipotenti Domino in puritate mentis, & corporis die ac nocte famulantes posuit, quibus etiam prædia, & redditus annuos competentes dedit.

Prima hujus Cœnobij Abbatissa memorati Comitis, & Fundatoris unica filia fuit, quæ desiderio cælestis patriæ succensa, mundum pro Christi amore sprevit, & sanctum Monasticæ conversationis habitum suscepit: Nomen ejus Gunthildis erat, quum Incolæ symoputo Vocabulo Sanctum Guntum consueverunt appellare. Hæc Virgo sanctæ conversationis Verbo, & exemplo gregem sibi commissum ad pietatem instituit, & miraculis clara tandem sexto Calendas Decembris in Domino quievit, sepulta in medio Ecclesiæ ante altare Sanctæ Crucis.

Claruit his quóque temporibus in hoc Hirsaugiensi Cænobio Conradus Monachus, qui nomen suum ex humilitate occultans peregrinum se in suis lucubrationibus nuncupat. Beati Wilhelmi quondam auditor atque discipulus, vir in omni scientiâ scripturarum doctissimus, & non minus Religionis observantiâ venerandus; qui sub nomine peregini scripsit multa præclara opuscula; de quibus extant subjecta: Ad Theodoram Sanctimonialem opus insigne, quod prænota vit Speculum Virginum

Opuscula Monachi Conradi Hirsaug.

 libri

libri VIII. In Evangelium per circulum anni Volumen magnum. De Vita Spiritûs & Fructu Mortis liber 1. Et alius quidam prænotatur Matricularius lib. 1. Didaſcolon liber 1. De Muſica & differentia Tonorum lib. 1. De laubus S. Benedicti carmine heroico lib. 1. Sermones quoque varios. Homilias, ſimul & Epiſtolas plures eleganter compoſuit, quarum mentionem facere ſingulatim nimis prolixum foret, & tædioſum.

Multis annis monachorum ſcholis in hoc Cœnobio præfuit, & plures diſcipulos inſignes, atque doctiſſimos educavit. Obijt tandem Octogenarius cum Patribus ſuis in majori Cœnobio ut ſervus Christi ſepultus.

MCXXXII.

Druttwinus ex Monacho Hirſaugienſi Abbas primus moritur.

Anno Volmari Abbatis duodecimo, Indictione Romanorum decima: moritur Druttvvinus ex Monacho Hirſaugianæ Congregationis primus Abbas in Breytenauvve homo ſanctæ ac religioſiſſimæ converſationis: anno regiminis ſui tertio decimo: & in Eccleſia Monaſterij ſui cum debito ſepelitur honore: de quo latius eſt dictum anno Brunonis Abbatis quarto decimo. Multa fecit bona pro Dei honore & plures ad conſummandum ſtructuras Monaſterij à Wernhero Comite inceptas, labores hilari devotione impendit. Quo mortuo fratres curâ paſtoris deſtituti legationem miſerunt ad Volmarum hujus Cœnobij Venerabilem principem poſtulantes ſibi Abbatem in locum demortui quem judicaret idoneum deſtinari. Qui Seniorum ſuorum præhabito ex more conſilio miſit eis ſanctum & Venerabilem monachum nomine Henricum in divinis ſcripturis egregiè doctum, & morum integritate ſine dubio ſanctiſſimum. Qui veniens ad Breytenavve cum magna exultatione à fratribus ſuſceptus: & per Adelbertum Archiepiſcopum Moguntinum in Abbatem ordinatus præfuit gregi dominico ſibi commiſſo in ſolicitudine Charitatis.

Sanctus Henricus fit ſecundus Abbas in Breytenauwe.

Qui cum eſſet in omni varietate ſcripturarum eruditus ſcripſit non parvæ utilitatis opuſcula, è quibus nos vidimus ſubnotata. Dialogum in perſona divitis epulonis & Lazari pauperis in ſinu Abrahæ quieſcentis, quem prænotavit de Contemptu ſæculi. Et ſic incipit: *Inſtabilis regni vir amator*. Volumem quoque multarum orationum ſupplicatoriarum ad Deum & ſanctos, quod ſic incipit: *O Ærumnoſa mea anima*. Librum de Conflictu virtutum, & vitiorum: qui ſic incipit. *Cum varijs vitijs virtutum diſcere ſcriptis*. De duodecim abuſionibus librum unum, qui ſic incipit: *Conſtat abuſiva bis ſex mundi fore dicta*. De lapſu primi hominis & tædio exilij præſentis librum unum, qui ſic inicipit: *Adapeccare ſerpens*. De Civitate cujus nomen Dominus ibidem librum 1. qui ſic incipit: *Quo non fruitus libeat cum ſcribere munus*. De habitu Virginum lib. 1 qui ſic incipit: *Chriſte ſalus cuncta*. De memoria mortis lib. 1. qui ſic incipit: *Quid genus humanum*. De Domino noſtro JESU Chriſto lib. 1. Qui ſic incipit: *Pauperior cunctis ego*. De Myſtico Corpore Chriſti lib. 1. Qui ſic incipit: *Urbem Catholicam*. De fide Catholica. lib. 1. qui ſic incipit: *Filius Eccleſia verus qui percupit eſſe*. Floſculorum lib. 1. qui ſic incipit: *More meo campo Scriptura*. Hymnorum vario genere metri lib. 1. qui ſic incipit: *Laus tritici ſit mortuo grano*. Epiſtolarum ad diverſos lib. 1. qui ſic incipit: *Venerabili Carnotenſium Præſuli Henrico pro poſſibilitate*. Hujus viri ſanctiſſimam vitam virtutibus, & miraculis plenam in ſæpe dicto Monaſterio Breytenauvv, vidimus ſermone luculento deſcriptam.

Multi

Multi quoque viri nobiles, & docti famâ sanctitatis ejus excitati sub ejus magisterio militaturi Domino, sanctæ Conversationis habitum susceperunt. Inter quos non ultimo loco videtur æstimandus Comes de Schönberg Adelbertus dives, & potens in sæculo: qui contemptis mundi honoribus, divitijs, & voluptatibus cunctis, pro Christi amore in eodem Cœnobio Monachus factus est, & in tanta vitæ sanctimonia vixit ut mortuus miraculis coruscârit. Ad hunc Henricum Rupertus Abbas Lynzburgensis per Sigefridum Spirensem Episcopum ut supra diximus volmari Abbatis anno quarto propter novam vitæ singularitatem corigendus, fuit relegatus. Comes de Schonberg fit Monachus.

Anno prænotato S. Hugo Granapolitanus Episcopus primâ die mensis Aprilis quæ fuit sextâ feriâ ante Dominicam Palmarum moriens ad Dominum migravit. Anno ætatis suæ octuagesimo Pontificatûs autem quinquagesimo secundo: cujus vitam virtutibus, & miraculis plenam Gvvigo quintus Carthusiæ Prior descripsit. S. Hugo Episcopus Granopolitanus.

Eodem quoque anno mortuus Cuno ex Abbate Monasterij sancti Michaëlis in Segeberg Ordinis nostri Coloniensis Diæcesis, Episcopus Ratisponensis Ecclesiæ in Bavaria, de quo diximus anno Volmari Abbatis 6. & in Ecclesia sua Principali, cum honore sepelitur debito: vir certè doctrinâ & morum integritate venerabilis, qui non minus exemplo bonæ actionis, quàm verbo dignum se pastorem præbuit. Cuno Episcopus Ratisponensis obijt.

Hoc ipso quoque anno mortuus est Bertholdus Hildesheimensis Episcopus in Saxonia cui Bernardus ejusdem Ecclesiæ Præpositus Fratrum Electione successit, qui Corpus S. Gothardi quondam ex Monacho N. Ord. Hildeshemensis Episcopi de terra levavit cum ingenti honore, & exultatione populi Civitatis, quod annis nonaginta quinque in tumulo jacuerat sepultum; de cujus ordinatione diximus anno vacante Monasterio XXI. Bernhardus fit Episc. Hildesheimensis.

Circa hæc tempora contigit res nova, & satis miranda in prænominata Hildeshemensi Diœcesi. Nam spiritus quidam corpore fictitio assumpto quotiens voluit multis hominbus in habitu rustico apparuit, visibilis pileum gestans in capite unde & pileatus, in vulgari verò Saxonico Hudekin ab incolis terræ palam dicebatur; loquens & ridens delectabatur esse cum hominibus; ad interrogata respondit & plura miranda fecit. Hudekin spiritus in Saxonia plura fecit miranda.

Burchardo Comite de Luca per Hermannum Comitem de Wynsenburg interfecto cum in ultionem hujus necis multi Principes & nobiles non injuriâ persequerentur homicidam, fugere tandem & exire Patriam miser compulsus fuit. Quâdam nocte cum Nobiles certi condixissent inter se ut Castellum Wysenburg perscalas appositas invaderent, & suis usibus manciparent; præfatus Spiritus Hudekin dormientem in stratu suo Bernhardum Hildesheimensem Episcopum (cujus feudum erat Comitatus occisoris) accedens suscitavit eum dicens: surge Papa, quoniam nisi properes cito, castrum Wynsenburg per tales sic & sic nocte istâ capietur; Qui consurgens milites ad præoccupandum castellum misit, quibus occultè ingressis, & munitionibus præoccupatis statim etiam veniunt conjurati, qui omnes à prioribus quos adesse nesciebant, sunt interfecti. Et tali modo castellum cum ipso Comitatu Hildesheimensi accessit Ecclesiæ. Imperatorum postea interveniente consensu, denique spiritus ille memoratum Pontificem & plures alios de multis sæpe vel agendis vel caven- Comes de Winsenburg occiditur. Spiritus dormientem avisat Episcopû.

 dis

Spiritus coquinam frequentat Episcopi. dis opportunè satis præmonebat. In Curia quoque ipsius Episcopi spiritus morabatur frequentius,& in coquina sæpius apparebat loquens, & ministrans cocis aliquando visibiliter, aliquando verò invisibiliter. Neminem læsit, neminem offendit, nisi prior ipse læsus. Injuriarum tamen memor contumelias & irrisiones graviter ferebat, vicem inferentibus rependens. Unde cum tandem ex consuetudine familiarior factus in coquina jam à nemine timeretur, puerulus quidam ministris subserviens illum cæpit contemnere : contumelijs afficere & subsannare, ac quotiens potuisset immunditias coquinæ in eum projicere. Qui cum seniorem culinæ sæpius rogaret quatenus puerum ab insolentia compesceret; ille respondit tu spiritus es, & puerum times? Cui dæmonium: nisi puerum citò retraxeris ab insolentia sua, brevi quantùm illum timeam, experièris. Non post multos dies cum nocte quâdam puer in Coquina solus dormiret,

Spiritus interfecit & coxit puerum. venit spiritus & suffocatum illum, in frusta conscidit, ollæque imposi- tum, aquaq; superinfusa, ut moris est ad ignem coquere cœpit. Quo facto, magnis vocibus cocum inclamitans dixit, veni coce descende velociter, & vide pulmentarium, quod tibi ad ignem composui. Territus cocus ad crepitum ignis & vocem spiritûs, surrexit, descendit, puerum sectum in olla reperit. Qui stupore concussus & furore commotus spiritui maledicere cœpit. Cui ille cessa iniquit à maledictis ne tibi simile contingat, quoniam sæpius te rogavi, ut ab injurijs meis compesceres illum & noluisti: Ecce nunc vindicavi contumelias meas necessitate compulsus.

Spiritus assaturâ bufonibus stillat. Paucis exinde diebus elapsis cum assatura carnium verteretur ad ignem intravit spiritus, & coquo in suo ministerio, ut fieri solet, mente aliorsum distractum, Spiritus è pera, quam ad latus portare videbatur, magnos, pingues,& horribiles nimium bufones extraxit: & manibus fortiter compressos putredinem eorum cum veneno assaturis instillavit dicens: Pro maledictionibus tuis coce, do tibi hanc pinguedinem venationis meæ.

Cocus spiritum cum veru verberat. Ad cujus vocem cum ille conversus vidisset, quod agebatur per spiritum animo turbatus veru cum assaturis arripuit, & in spiritum fortiter cum impetu vibravit. Ille se fingens iratum dixit ad cocum: sciens scito, quod hanc irrogatam nunc per te mihi contumeliam non transibo inultam, sed opportunè vindicabo. Consueverat autem spiritus noctu in turribus & muris castelli Pontificis more vigilum consistere & clamare, ipsósque dormientes in guardia custodes excitare: & suis clamoribus ad vigilandum compellere. Quâdam igitur nocte more suo clamitans cocum juxta dormientem ad se vocat: pulchrum se quidpiam pollicens ostensurum; surgit cocus pontem illusorium spiritûs arte fabricatum putans esse verum, nihil metuens ascendit, in fossatum cecidit, tibiam fregit. Ex doloris vehementia cocus flevit, spiritus risit, & improperans jacenti dixit: Iterumne veru me in tua culina percuties coce? Jam ut pollicitus fueram, irrogatas mihi contumelias lætus vindicavi. De cætero negotijs tuis pro-

Historia ejusdem spiritus ridiculosa. spiciens me non injuriabis. Vir erat in quodam oppido Saxoniæ pro suis negotijs nescio quorsum profecturus, cúmque jam esset præcinctus ad iter, quasi per contumeliam dixit ad eũ uxor ejus mulier videlicet impudica,& adultera. Tu proficisceris in terras remotiores, & pro me quis jam erit sollicitus? Cui per jocum respondit maritus: spiritus ille Hudekin audivi, quod bonus sit socius, ipsius te curæ, ac sollicitudini fovendam com-

committo. His dictis abijt homo in viam suam. Quo abeunte posuit mulier cum adulteris portionem suam, & cum successivè plures advocaret amatores suos,cum nullo tamen, spiritu se interponente, mœchari potuit vel commisceri. Mox enim ut aliquis mulierem contingere manibus tentavit,arreptum invisibiliter spiritus de lecto projecit in terram. Cumq; hoc ipsũ singulis noctibus, & cum singulis amatoribus fieret; mulier incantatã se maleficio existimans multis & varijs squillæ remedijs utebatur incassum, & frustra. Etenim spiritu eam, cui erat commissa, invisibiliter custodiente, nemo ad ejus commixtionem accedere potuit. Viro tandem revertenti spiritus extra oppidum consueto indutus habitu rustici pileatus occurrens dixit: gratus atque jucundus est mihi tuus adventus, utpote qui magno labore me relevabit. Ad quem ille quis inquit es tu, vel in quo te meus poterit relevare adventus? Cui spiritus: ego sum inquit Hudekin bonus ille socius cui nuper abiturus tuendam commendasti uxorem. Ecce reddo illam sicut accepi corpore quidem castam, mente ut erat lascivam. Sed rogo, & obtestor te per caput tuum ô bone vir, ne abiturus deinceps tuam mihi committas uxorem. Nam juro per cælum, & terram quoniam si alterum oporteret, ex duobus, & mihi optio daretur, mallem omnes totius patriæ custodire porcos à lupis quàm solam uxorem tuam à lascivis, & turpibus amatoribus suis. Multa quoque, & alia tam seriosa quàm ridiculosa spiritus ille patravit, quorum isthic recensere historiam nimis videretur tædiosum. Qui tandem à memorato Hildesheimensi Pontifice per censuras Ecclesiasticas eliminatus de patria recedere compulsus fuit. Posthæc visus in medio turbarum Aquisgrani à quodam, de Saxonia viro & agnitus rogabat, ut pro suo apud Episcopum reditu supplicaret. homo verba spiritus ad Pontificem retulit, sed reditus non est concessus.

Non permisit spiritus adulterium fieri.

Maluit spiritus custodire porcos quàm mulierem.

A patriâ spiritus per censuras pellitur.

MCXXXIII.

Año Volmari Abbatis XIII. Lotharius Rex ad preces Innocentij Papæ II. magno suorum Principum, Episcoporum, Abbatum atque Nobilium congregato exercitu Romam profectus est, Antipapa Petri Leonis fugiente ad inthronizandum ipsum Pontificem in Sedem Apostolicam. Iter agens per Italiam munitiones quasdam sibi obsistentes cœpit, ac tandem penultimâ die mensis Aprilis urbem ingressus magno honore à Romanis susceptus est, & quia schisma Deo permittente cum morte Petri Leonis nondum finem habebat: Innocentium faventibus Romanis in Sedem Petri Apostoli Christi locavit, & omnes in ejus obedientiam jurare compulit, donec deinceps maledicti schismatis turbatio cessavit, lætantibus cunctis, qui pacis diligebant largitorem.

Lotharius Rex Româ proficiscitur.

Iñocentius Sedi suæ restituitur.

Posthæc quartâ die mensis Junij anno prænotato Innocentius Papa II. defensorem suum Lotharium Regem in Ecclesia S. Joannis Lateranensi astantibus Clericis & populo civitatis pene innumerabili, cum magna pompa imperiali diademate coronavit: ne tantis laboribus & impensis viri pro se factis videretur ingratus, nec enim parva erant, quæ pro ejus honore fecerat. Rebus posthæc in Italia compositis Imperator ad Germaniam revertitur, habens in comitatu suo S. Bernardum Abbatem.

Lotharius Rex Imperator coronatur.

Anno prænotato IV. Nonas Augusti Lunâ XXVII. horâ diei sextâ, defectio solis, quam Ecclipsin Græci nominant facta est magna, ita, quod stellæ

Solis defectio Aquarum inundatio.

stellæ clarè viderentur apparere in cœlo. Aëris deinde magna inæqualitas, & pluviarum inundatio multa subsecuta est.

Eodem anno filius sororis Lotharij Imperatoris Hollandiæ videlicet Comes à Godfrido, & Hermanno fratribus de Cuch. Trajecti occisus fuit, in quos vindicta gravis postea ut merebantur capitum ablatione processit.

Cœnobiũ Eberbach fundatur.

His temporibus Monasterium Eberbach Cisterciensis Ordinis Sancto Bernardo instante per Adelbertum seniorem Archiepiscopum Moguntinum in Ringaugia construitur in loco, qui ab incolis terræ Eberbach dicitur, & distat à Moguntia duobus fermè milliaribus in Rheni descensu, in quo idem venerandus Pontifex post ultima fata sepulturam accepit.

Guigo Carthusiæ Prior quintus.

Circa hæc tempora claruit Guigo quintus Prior Carthusiæ majoris, vir tam in divinis scripturis, quàm in sæcularibus litteris egregiè doctus, ingenio solers, memoriâ tenax facundiâ admirabilis, exhortatione efficacissimus, qui antecessores suos famâ, & auctoritate longè præcessit, sub cujus Prioratu Ordo Carthusiensis in sex domibus de novo constructis incrementa sumpsit. Hic ad mandatum Innocentij Papæ II. vitam S. Hugonis Granopolitani Pontificis eleganti sermone conscripsit, Epistolas D. Hieronymi correxit & emendavit. Denique scripsit, etiam multas, & devotissimas Epistolas ad diversos, sed & alios complures tractatus devotionis composuisse dicitur, qui ad notitiam nostræ lectionis non venerunt. Moritur tandem virtutum plenus meritis XXVII. die mensis Julij Anno ætatis suæ LIV. conversionis XXX. Prioratûs verò sui XXVII. Anno scilicet Volmari Abbatis Hirsaug: XVII. Hugo etiam de S. Victore Parisiensis hæc tempora tam vitæ merito quam eruditione scripturarum omnimoda reddidit clariora: qui quanta scripserit, quàm pulchra, quàm utilia & sancta, in in libro de scriptoribus Ecclesiasticis sufficienter ostendimus. Magna inter ipsum, & D. Bernardum Abbatem Clarevallensem amicitia in Christo coaluit: quod ex utriusque libris & Epistolis facillimè conijcitur. Sunt, qui dicant eum patriâ fuisse Theutonicum & in Saxonia natum, quod nos verum comprobare certò non possumus.

Lucas S. Cornelij Abbas Doctor.

Claruit his etiam temporibus Lucas Monasterij S. Cornelij nostri Ordinis Abbas in scripturis sanctis continua exercitatione peritus, & sæcularis Philosophiæ non ignarus, in exponendis sacris voluminibus nobile ingenium consecutus, qui memoriam sui varia scribendo ad notitiam posteritatis cum laude transmisit. De cujus tamen lucubrationibus pauca in manus pervenerunt. Extat ejus in Cantica Canticorum lib. I. In Evangelium Matthæi liber. I. In Evangelium Joannis liber I. Sermones multi ad Fratres: & alia.

Opuscula hujus Lucæ Abbatis.

Odo Abbas S. Remigij Doctor.

His quoque temporibus claruit in Gallia Odo Monasterij S. Remigij nostri Ordinis Abbas in diœcesi Remorum vir in omni varietate scripturarum doctus, & in observantia Regularis disciplinæ vigilantissimus Guigonis supradicti Carthusiæ Prioris amicus, & fautor singularis, qui scripsit inter cætera de vita, & miraculis Divi Remigij lib. 2. De Operibus Charitatis lib. I. De Institutione Monachorum lib. I. Cætera quæ composuit ad notitiam nostræ lectionis adhuc minimè venerunt. Ejus consilio & auxilio domus nova Montis Dei Carthusiensis Ordinis fundata est.

Gratianus Monachus Classensis Cœnobij in Italia nostri ordinis his temporibus magno apud doctos in pretio fuit. Qui cum esset virtam in divinis scripturis quàm in sæcularibus litteris doctissimus ut multis proficeret ejus eruditio in salutem, scripsit non sine magno labore quatuor libros Decretorum, opus profectò maximis laudibus celebrandum; quod concordiam discordantium Canonum prænotavit; Et ab Eugenio Papa tertio fuit approbatum. Alia verò siqua composuit, nostram fugiunt lectionem. Gratianus Monachus Doctor.

Claruit his quoque temporibus Hugo de Folieto Monachus Corbejensis Cœnobij nostri Ordinis in Gallia, vir in divinis scripturis multùm eruditus, ingenio subtilis, eloquio dulcis, vitâ & conversatione devotissimus, qui scripsit de claustro materiali librum unum, de claustro spirituali lib. I. de claustro animæ lib. I. de claustro Paradisi lib. I. de Carcere inferni. lib. II. Sermones quoque & Epistolas plures ad diversos. Reliquorum ejus operum notitiam non habemus. Hugo Folieti Monachus Doct.

MCXXXIV.

Anno Volmari Abbatis quarto decimo Lotharius Imperator Pascha Domini cum multis Episcopis atque Principibus celebravit in Saxonia Urbe videlicet Halberstattensi, ubi Danorum Rex magnus & se, & sua in potestatem Lotharij tradidit, fidelitatis juramentum denuo fecit, obsides dedit; & quod nec ipse nec sui successores sine Imperatoris consensu deinceps regnare debeant in Dacia litteris voluntate spontaneâ confirmavit. His ritè peractis in Daciam reversus est, & in die sancto Pentecostes cum Patre suo Nicolao Episcopis quinque, præsbyteris sex à Danis occiditur. Dacia Romano subest Imperio.

Eodem Anno Lotharius Imperator diem Pentecostes celebravit in Mersburg ubi Filiam suam Gertrudem Henrico Duci Bavariæ cognomento superbo, dedit uxorem, tradens sibi ducatum Saxoniæ in perpetuam hæreditatem. Et ex eo tempore Henricus dux Saxonum fuit simul & Bavarorum. Qui cum esset vir dives, potens, fortis & audax multa socero defuncto prælia movit, & maximis conatibus licèt frustra ad imperium anhelavit. Iste dux Henricus superbus ex memorata filia Imperatoris Lotharij genuit Henricum cognomento Leonem Saxoniæ ducem: virum bellicosum, audacem & strenuum; de quo veteres Germani Poetæ miranda finxerunt, vulgari canentes in Carmine atque in tapetis Principum, ac parietibus aularum pingentes ejus confictæ & fabulosæ peregrinationis historiam. Quomodo videlicet corio insutus equino & à griffionibus raptus periculum evaserit maris, pereuntibus socijs cunctis cum avibus pugnaverit, draconem occiderit, per mare cum leone transierit, & tandem uxore sua Mechtilde (quæ filia Regis fuit Anglorum) nuptias cum novo celebrante marito, ministerio dæmonis una cum leone suo ad Castellum suum reductus fuerit; annulúmque uxori per janitorem miserit, & agnitus nuptias dissipaverit, similiáque his alia multa, quæ magis conficta quam vera gestorum ejus seriem mysticè significant. Consueverunt enim veteres Germani studia gestisque imitantes Græcorum, à quibus duxerunt originem, fortia Principum suorum acta in Carmen & Cantilenas reducere: & mortalium facta, Deorum immortalium gestis sub figurarum & ænigmatum restringendo symbolis comparare. Henricus Dux Bavariæ & Saxoniæ. Historia Ducis Brunsuicensis. Fabulosa Ducis Henric. Historia. Mos Veterum Germanorum.

Quod

Quod factum in hoc duce Henrico non dubitaverim, cui propter fortitudinem, audaciam & res gestas cognomen attribuere Leonis: & veritatem historiæ sub mysterio reponentes supra mortalium efferre metas hominem studuere mortalem. Ab isto duce Henrico nobilissimo qui hodie sunt Duces Brunsuicenses, Luneburgenses & de Castro Leonis omnes descenderunt sicut patebit legenti historiam.

S. Norbertus Archiepiscopus obijt.

Anno prænotato mortuus est S. Norbertus Archiepiscopus Magdeburgensis in Saxonia: institutor primus Ordinis Præmonstratensis vir magni apud Deum meriti: cujus sacrum corpus majoris Ecclesiæ sancti Mauritij Canonici ad se pertinere cum dicerent quorum fuit Archiepiscopus: fratres S. Mariæ contradicentes sibi deberi potius quorum institutor fuit Ordinis affirmarunt. Sed piâ eorum contentione ad Imperatorem delatâ corpus datur fratribus Ordinis in Ecclesia ipsorum sepeliendum. Obijt autem S. iste Norbertus octavo die Mensis Julij post quem Conradus cujusdam comitis filius Archipræsul ordinatur.

Cœnobiũ S. Jacobi Herbipolis construitur.

Eodem quoque Anno rediens à Moguntia Eubricho Herbipolensis Ecclesiæ præsul Monasterium S. Jacobi Majoris Apostoli cui Domino miserante præsedeo indignus ego Joannes Trithemius Abbas, in sub Urbano prænominatæ Civitatis construere cœpit quod temporis successu perficiens, Monachos sub Abbate & Regula Sanctissimi Patris nostri Domini Benedicti Christo servientes in eo collocavit, quibus hujus vitæ necessaria tam ipse quàm fideles mediocriter providerunt.

S. Macharius primus Abbas miraculis clarus.

Primus autem ejusdem Cœnobij Abbas fuit Macharius Natione Scotus vir magnæ sanctitatis, qui multis & in vita miraculis claruit, & mortuus. In orationibus ad Dominum semper fuit pervigil, & devotus mente simul & corpore Christo deditus, & in ejus amore suspensus. Duram pro Salvatoris honore vivendi Regulam subivit, & magna corpus suum abstinentiâ castigavit. Vinum non bibit & omnes ciborum delitias ut venenum & animæ pestem declinavit. Vinum coram multis Ecclesiæ Prælatis in aquam oratione mutavit: Romæ positus sedénsque ad mensam Eugenij Papæ tertij casum turris in Herbipoli mente raptus in spiritu vidit, & alia complura miracula fecit. Moritur tandem plenus sanctitate anno Volmari Abbatis. XXXIII.

MCXXXV.

Corpus S. Matthiæ reperitur Treviris.

Anno Volmari Abbatis XV. Indictione Romanorum XIII. inventum est corpus S. Matthiæ Apostoli Treviris in Monasterio D. Eucharij Trevirorum primi Archiepiscopi, quod ex eo tempore S. Matthiæ vocabulo nuncupatur.

Bruno Archiepiscopus, Fridericus Dux

Eodem anno Coloniensium Archiepiscopus Bruno, & Fridericus Alsatiæ Dux aliquamdiu non bene cum Imperatore Lothario sentientes interventu Episcoporum, & Principum; in ejus gratiam recepti sunt.

Convent⁹ fit Principum in Saxonia.

Anno etiam prænotato in festo Pentecostes Imperator Lotharius Conventum Principum in Magdenburg habuit magnum. In quo Rex Danorum, & Dux Polonorum, Dux quoque Bohemorum, Dux Suevorum, Dux Bavarorum, & Saxonum cum multis alijs Principibus comparuerunt, qui omnes Imperatore jubente firmissimam pacem in toto Regno Germanorum servandam decennio juraverunt.

Hoc ipso Anno Lotharius Imperator Moniales, quæ erant in Cœnobio

nobio Lutterensi Halberstattensis Diœcesis alibi transferens, locum instaurans ædificijs, & redditibus magnificè ampliavit, & Monachos nostri Ordinis de Monasterio Bergensi prope Magdeburg introducens, Everhardum venerabilem virum eis in Abbatem primum constituit: Ex quo tempore idem Monasterium Luttera regalis vulgariter Königsluttern ab instauratore Lothario Rege dictum est usque in præsentem diem. Quod quidem Cœnobium pro monialibus nostri Ordinis Comes quidam in Oldeslebon Esleven ante plures annos construxerat: in quo filiam suam Mechtildem sanctis virginibus Christi præfecit Abbatissam. Verùm post annos plures Monialibus ab observantia Regulari temerè declinantibus, à Lothario sicut diximus expulsæ sunt, qui maluit Monachos habere Sacerdotes, quàm moniales inutiles. Monasterij Konigslutterensis fundatio. Comes in Oldeslebon fundator.

His quoque temporibus Cœnobium in Frankenthal haud procul à Wormatia fundatum est per quendam civem Wormatiensem nomine Frkenbertum virum magnarum virtutum, & operationum in quo Canonicos sub Regula S. Augustini Domino militantes collocavit. Quorum primus vitæ dux atq; Præpositus fuit Bertolfus Canonicus de Monasterio Trevirensis Diœcesis, quod nominatur Sprengersbach assumptus, qui postea officium resignavit. Post resignationem Bertolfi ipse loci fundator Erkenbertus adhuc Laicus in præpositum à fratribus fuit electus, quem Buggo Wormatiensis Episcopus Presbyterum ordinavit. Vir autem Domini Præpositum Fratrum se cernens vocante Domino constitutum, magnâ vigilantiâ curavit se Pastorem Christi ovibus utilem nonminùs opere demonstrare, quàm sermone, sanctè vixit, Deo placuit, fratres in omni virtute præcessit, vivens & mortuus miraculis claruit. Ad Orientalem Monasterij præfati partem, vix ad jactum lapidis aliud Cœnobium quod Frankenthal minus appellant pro monialibus, ejusdem Ordinis idem vir DEI constituit, & Richilindem uxorem quondam suam, devotam, religiosam, & sanctam mulierem Christi virginibus matrem & ducem præfecit. Quæ sancta mulier Domino valde placere studuit, & miraculis similiter coruscavit. Monasterij Frankenthal fundatio. Erkenbertus virrun. dator. Cœnobij Franken thal minoris fundatio.

His etiam temporibus memoratus Buggo Wormatiensium Reverendissimus Præsul Domino cooperante Bernardo Monasterium Schönaugiense Cistertiensis Ordinis uno ab Heidelberg milliario distans in nemore construxit, quod multis prædijs dotavit, & primum Abbatem cum Monachis de Clarevallensi Cœnobio impetravit. Quod quidem Monasterium successu temporis in utróque statu valde crevit. Monasterij Schonauwe Cistertiensis Ordinis fundatio.

Cœnobium quoque Sanctimonialium nostri Ordinis Lobenfeld, id est Campus laudis nominatum, in pago qui dicitur Creichgauvve duobus ab Heidelberga milliaribus idem Præsul Buggo bis temporibus pari devotione construxit: in quo multitudinem Domino servientium virginum collocans, vitæ necessaria, illis copiosè providit. Cœnobiũ fundatur Lobenfeld.

Evnucho etiam quidem Comes de Lyningen divino spiritu afflatus his temporibus Monasterium Dumetense vulgariter Hegene sive Heningen dictum non procul à castro suo in Diœcesi Wormatiensi construere cœpit, quod consummatum postea, & magnificè dotatum anno Volmari Abbatis xxi. Buggo sæpedictus Pontifex in honorem S. Petri Apostolorum Principis solenniter consecravit. Ubi primum Canonicorum Præpositum Hartungum nomine instituit. Cœnobiũ fundat Heningen.

Fff MCXXXVI.

MCXXXVI.

Volmarus Abbas Cæsarem implorat contra Spoliatores.

Anno Volmari Abbatis XVI. homines quidam sæculares maligno spiritu persuadente res Monasterij rapere, ac Fratrum turbare quietem non verentes gravem ipsi Volmaro sollicitudinem excitârunt. Qui necessitate compulsus, ut res ac libertates Monasterij pro posse defenderet, Lotharium Imperatorem Spiræ tunc existentem cum certis Principibus accedens querelam deposuit, auxilium & defensionem imploravit. Imperator Volmari querelas, justitiæ considerans habere fulcimentum reos, & justè accusatos extra patriam fecit proscribi. Quod factum usque adeo terruit in circuitu omnes, ut Volmaro vitam in humanis agente Hirsaugienses molestare nemo præsumeret.

S. Jutta Monialis de Spanheim moritur.

Eodem anno XXII. die Mensis Decembris obijt Sanctæ memoriæ Jutta sanctimonialis nostri Ordinis virgo, soror Megenhardi Comitis in Spanheim, in Monasterio S. Disibodi Præsulis secus altare majus ad meridionalem partẽ in abside sepulta. Hæc virgo beatissima Stephani Comitis in Spanheim filia, cum esset annorum duorum & viginti pro Christi amore omnia hujus mundi oblectamenta contemnens jugum Monasticæ institutionis patre annuente subivit.

In Monte S. Disibodi vixit.

Cui pater cellulam construxit in monte S. Disibodi juxta Cœnobium Monachorum tunc Ordinis nostri quod uno vix distat milliario à Monasterio quondam meo Spanheimensi, & eam cum tribus alijs ejusdem propositi virginibus curæ Abbatis loci commendavit. Harum prima fuit S. Hildegardis ex proxima villa Bikellenheim oriunda, quæ postea Monasterium construxit in monte S. Ruperti apud Bingios filia cujusdam militis, de qua suo loco dicemus. Secunda similiter, & tertia prioris S. Virginis nomẽ habebant. Jutta verò Stephani Comitis nobilissimi filia Domino in monte prænominato reclusa in magna denotione serviens multis cœpit clarere virtutibus ad cujus famam sanctitatis plures in circuitu nobilium filiæ in Christi amore succensæ ejus se magisterio subdiderunt: quarum numerus in brevi tempore non parùm fuit augmentatus. Quæ omnes sub Regula SS. Patris nostri Benedicti, & Abbate sine proprio in vera castitate Domino servierunt. Multis hæc virgo beata tam in vita quàm post mortem fertur claruisse miraculis, quæ non paucas Christo animas bonæ conversationis acquisivit.

S. Hildegardis in Prioratu successit.

Post cujus mortem S. Hildegardis Magistra sororum constituta est sub regimine Cunonis Abbatis Montis S. Disibodi Pontificis, qui Adelhuno de quo supra diximus (de quo diximus anno Brunonis octavo) immediatè successit. Et hæc annis paucis postea transactis cum tota Congregatione sororum permissione Cunonis ad Montem S. Ruperti transivit.

Ventus ædificia subvertit.

Anno prænotato in Festo Sanctorum Simonis & Judæ ventorum vis maxima turres, & ædificia multa subuertit; Mare quoque consuetos terminos egrediens magnam Flandriæ partem domos & ædificia cum habitatoribus eorum in profundum submersit.

Imperator secundo intravit Italiam.

Eodem quoq; añ circa festum Assumptionis Beatæ Mariæ semper virginis Lotharius Imperator evocatus denuo per Innocentium Papam contra quendam Rogerium Apuliæ Ducem Romanam Ecclesiam, & ejus memoratum Pontificem insequentem exercitum movit in Italiam habens inter alios Principes multos secum duos bellicosissimos Duces Henricum Bavariæ generum suum; & Conradum Sueviæ postea Imperato-

rem ejus nominis III. Romanorum. Quorum prior Dux videlicet Bavarorũ cognomento superbus exercitum duxit per Tusciam, & Romano Pontifici Innocentio conductum præbuit securum ad Lotharium Imperatorem. Deinde Beneventum obsidione cingens impugnat & cœpit, Papæque restituit. Alter verò Dux Conradus vir audacissimus captis Oppidis & munitissimis Castellis pluribus átque destructis, cum Imperatore Padum transgreditur bellum inducens rebellibus & destruens resistentes. Cremonenses & Papienses pecuniarũ interpositione recipiuntur ad veniam pacis. Post hæc Apuliam in deditionem accipiens Tyrannũ de Italia fugavit: & Ducatum cuidam Reinaldo commisit.

Anno præscripto tertiâ die mensis Septembris Marquardus de Nusbaumen vir nobilis dives & potens filio suo ejusdem consentiente, & cooperante dictum castrum suum Nusbaum destruxit, & basilicam ex eo in honorem S. Abbatis Ægidij construxit: ipsámque Monasterio S. Nicolai in Camberg tunc nostri Ordinis pleno dominio subjecit. Rebus deinde suis pro necessitate compositis, ambo cum omnibus rebus memorato se Monasterio tradentes Monachi facti sunt, & suave Domini jugum hilari devotione susceperunt. Duo Comites fiunt Monachi.

MCXXXVII.

Anno Volmari Abbatis XVII. Indict. Rom. XV. die verò mensis Junij XXIII. mortuus est Adelbertus Archiepiscopus Moguntinus, & in Monasterio Eberbach, quod ipse fundaverat, quemadmodum supra diximus anno Volmari Abbatis XIII. sepultus fuit; cui anno sequenti successor, ut dicemus, primùm ordinatus est. Adelbert. Archiepisc. Moguntinus obijt.

Eodem anñ Imperatore Lothario festũ Pentecostes apud Barũ in Italia cum suis Principibus celebrante, Bruno Archiepiscopus Coloniensis mortuus est, & ibidem in Ecclesia S. Nicolai sepultus. Cui Hugo Decanus majoris Ecclesiæ tunc præsens Imperatoris jussione successit, & ab Innocentio Papa II. in Archiepiscopum consecratus fuit. Qui paucis diebus super vivens prius in peregrinatione mortuus est, quàm ejus ordinatio civibus suis, & Ecclesiæ innotuisset. Post hunc Arnoldus D. Andreæ in Colonia Præpositus, Comitis de Wyd filius in Archiepiscopatu successit: quem Eugenius Papa III. Anno Volmari Abbatis XXIX. ut ibi dicemus, in Concilio Rhemensi ab executione Officij aliquanto tempore suspendit. Anno prænotato Imperator diebus Pentecostes evolutis castrum, quod Rogerius juxta Barũ construxerat fortissimum, obsidione cinxit, impugnavit, & cœpit, funditúsque per incendium evertit. Latrunculos in eo reperit ultra quingentos, qui prædas in provincia graves facere solebant: quos omnes circa turrim quandam exustam fecit suspendi. Quo facto cæteri omnes nimio terrore perculsi, & se, & munitiones suas Imperatori submiserunt. Bruno Archiepiscop. Coloniens. moritur. Arnold. fit Archiepisc. Coloniæ. Prædones quingenti suspensi.

Añõ prænotato David natione Scot⁹ plurib⁹ añis Herbipoli Scholarũ Magister, de quo diximus, añõ Brunonis V. sanctitate cõpatriotæ sui D. D. Macharij primi Abbatis Cœnobij mei S. Jacobi majoris in sub Urbano memoratæ civitatis provocatus mundũ pro Dei amore deseruit, & Monachicũ habitum sub ejus Magisterio suscepit. Qui cum esset vir tam in divinis scripturis quàm in sæcularibus libris haud mediocriter eruditus: scripsit quædam non spernendæ lectionis opuscula; quibus memoriam David Monachus S. Jacobi Herbipolensis.

 sui

ſui poſteris commendavit. Equibus nos iſta invenimus. De geſtis Henrici Regis quinti per Italiam libros tres. De Purgatorio Patritij lib. 1. In Cantica Canticorũ l. 1. De Grammatica l. 1. In Perihermenias Ariſtotelis l. 2. Epiſtolas etiam nonnullas dedit ad diverſas perſonas doctrinam ejusoſtendentes.

Moguntinum Spirẽ. incendiũ.

Hoc ipſo Anno major Eccleſia Moguntina cum parte non modica civitatis incendio perijt. Et eodem die oppidum Goſlarienſe crematum eſt. Eccleſia quóque Spirenſis major cum magna parte civitatis igne conſumpta fuit.

Lotharius Imperator obijt.

Anno etiam prænotato cum Imperator Lotharius rebus in Italia compoſitis reverteretur in Germaniam ſenio gravatùs, & morbo apud Veronam moritur quartâ videlicet die menſis Decembris, vir certè imperio dignus, & apud omnem poſteritatem ſempiternâ memoriâ celebrandus: cujus corpus in Saxoniam relatum per ſuos in Monaſterio Luterenſi noſtri Ordinis, quod ipſe conſtruxerat ſepultum eſt. Henricus Bavariæ Dux, qui ſocero morienti aſtabat inſignia imperialia, hoc eſt coronam, ſceptrum, gladium & Crucem, quæ Caroli Imperatoris Magni fuiſſe traduntur, ſibi cum Imperio uſurpare nitebatur.

MCXXXVIII.

Trecenteſimus Hirſaugienſiũ

Anno Volmari Abbatis XVIII. qui fuit à prima fundatione Hirſaugienſis Monaſterij apud S. Aurelium tranſpontem trecenteſimus annus, Adelbero Trevirorum Archiepiſcopus metuens, ne Henricus Bavariæ Dux gener Lotharij defuncti Imperatoris, penes quem Regalia diximus fuiſſe repoſita, in generali conventu Principum prævaleret :qui uſque adeò de Imperio conſequendo ſibi certus eſſe videbatur, ut nulli Principum de Regno facere verbum dignaretur, per ſuam induſtriam egit occultè, quod Fridericus Dux Sueviæ Conradus frater ejus, Buggo Epiſcopus Wormatienſis, Embricho Epiſcopus Herbipolenſis, cum certis alijs Principibus in medio quadrageſimæ apud Confluentiam pro novi Regis electione convenerunt: quibus Arnoldus Colonienſium Archiepiſcopus occurrit, Moguntinâ Eccleſiâ vacante poſt mortem, ut ſupra diximus Adelberti Senioris. Conſultantes igitur inter ſe prænominati Principes ſuper diſpoſitione Imperij Conradum ſupra dictum Sueviæ Ducem unanimiter in Regem elegerunt, quem mox ad Aquaſgrani ducentes juxta morem fecerunt coronari.

Conradus III. fit Rex Romanorum.

Dux Bavariæ contra Conradum erigitur.

Audientes poſtea Saxones, & Bavari electionem Conradi moleſtiſſimè tulerunt ſe non fuiſſe vocatos, in unum convenerunt, & Henricum ſuperbum Bavariæ Ducem, Lotharij quondam Imperatoris generum ſuper ſe Regem ſtatuerunt, & multiplicata ſunt mala in terra. Habebat Henricus, ut eſt dictum, penes ſe Regalia ſibi à morituro ſocero commiſſa, quæ tamen Conrado tradere poſtea fuit compulſus. Verùm ut Rex Conradus intellexit Henricum à ſuis electum in Regem, & ſibi jam manifeſtè contrarium atque rebellem, per ſententiam ſibi adhærentium Principum Saxoniæ ab eo Ducatum abſtulit: & eum Adelberto Marchioni de Soltvvedel poſſidendum aſſignavit.

Henricus. Ducatu privatur Saxoniæ.

Henricus Dux intravit Saxoniã

Quibus auditis Henricus Dux magno ſuorum adunato exercitu in Saxoniam contra Adelbertum Marchionem profectus eſt: & commiſſo prælio Victor evaſit, Adelbertúmque fugere compulit. Qui veniens ad

Regem

Regem Conradum calamitatem suam exposuit, ejusque auxilium contra Ducem Henricum pro Patria recuperanda invocavit. Ducatum interim Bavariæ frater Henrici Dux Welfo sibi ab illo commissum gubernans ab æmulorum incursu defensabat.

Anno prænotato Rex Conradus Dominicæ Resurrectionis festum Coloniæ celebravit: indéque hebdomadâ tertiâ per alveum Rheni ascendens Moguntiam veniens cum magno honore à civibus susceptus est: & Rex legitimè ab omnibus de more salutatus. Et quia pastore Moguntina carebat Ecclesia: Regis præcepto Adelbertus junior Præpositus Erpfordensis nepos senioris Archiepiscopus eligitur. Adelbert. junior fit Archiepisc. Mogunt.

Eodem anno Rex Conradus Pentecosten celebravit in Badenberg, ubi conventum Principum Regni magnum convocavit: qui pene omnes præter Henricum Ducem Bavariæ supradictum comparuerunt. Ibi Adelbertus Moguntinus jam dictus Præsul electus in Sabbato quatuor temporum per Ministerium S. Ottonis Episcopi Bambergensis Presbyter ordinatus est: & alterâ die Dominicâ in Archiepiscopum consecratus. Conventus Principum in Bamberg.

Anno etiam præscripto in nocte sancta Parasceves manè post Laudes Matutinas corpus S. Disibodi quondam Præsulis in Hibernia, & pro Christo in Germania peregrini per Canonem Abbatem de veteri Monasterio, ubi quondam per Willegisum Archiepiscopum Moguntinum fuerat repositum, ad novum Cœnobium à Ruthardo, & Seniore Adelberto in monte constructum astantibus Bernhelmo primo Abbate Spanheimensi, & Gerardo S. Maximini cum reverentia & honore translatum est: & in tumba marmorea nova retro majus Altare suspensâ in aere ubi adhuc manet collocatum. Corpus S. Disibodi levatur.

Iste vir Sanctus claruit circa tempora Mauritij Imperatoris in Hibernia Insula, & pro vitæ merito Episcopatûs mitrâ decoratus fuit. Qui contumelijs suorum provocatus natale solum deseruit: & pro Christi amore peregrinationis arduum laborem assumpsit. Tandem ordinante Domino venit in Germaniam ad Diœcesim videlicet Moguntinam, & in Comitatu Spanheimensi vitam duxit eremiticam haud procul ab oppido Sobernheim in eo loco ubi Nahus, & Glanus duo parua flumina confluunt duobus à Stauranesio milliaribus. Qui tandem inter fruteta repertus à pastoribus paulatim cœpit frequentari: quorum adjutorio Cœnobium in pede montis constituit, in quo Monachos de Regula S. Benedicti, qui paulò ante objerat collocavit: in quo & postea moriens sepultus fuit. De Patria S. Disibodi Præsulis.

Anno quoque prænotato duo Comites videlicet alter Lyningen alter verò de Lamersheim pari devotione ad prædicationem, & miracula S. Bernardi Abbatis compuncti, Monasterium Maulbronn Spirensis Diœcesis construere cœperunt: fundo ipsius loci ad Hirsaugiense hoc Monasterium pertinente pro pecunia empto à Volmaro Abbate quemadmodum in litteris emptionis desuper confectis continetur. Consumato autem Cœnobio Monachos Cistertiensis Ordinis introduxerunt, qui locus temporum successu valde crevit personis ampliatus & rebus. Cœnobij Maulbronn fundatio.

MCXXXIX.

Anno Volmari Abbatis xix. Indictione Romanorũ II. Conradus Rex Romanorum circa festum S. Jacobi expeditionem movit in Saxoniam cum Adelberto Marchione de Soltvvedel contra Henricum superbum Bavariæ, Saxoniæq; Ducem. Rex pugnat cũ Duce Henrico.

 Qui

Victoria Duci cessit Henric.

Qui audiens Regem sibi cum exercitu imminere collectis viribus juxta Cruzeberg Oppidum illi confidenter occurrit, & prælio commisso Rex terga dedit: & sine effectu retrocedere compulsus fuit. Erant autem cum Henrico sentientes Conradus Archiepiscopus Magdeburg. Comitesquoque Palatini Bavari, & Saxones pene omnes: quorum auxilio fretus Regis monita sprevit, & contempsit.

Cœnobij Ebrach Cistercienf. fundatio.

His temporibus Monasterium Ebrach in Francia Orientali Cisterciensis Ordinis, Diœcesis Herbipolensis construitur, Rege Conrado sumptus & impensas largiter præbente, cujus primus Abbas fuit institutus Adam vir magnæ Religionis ad quem Ducis Bernardi Clarevallensis nonnullæ recitantur epistolæ.

Hoc Monasterium cum tempore in rebus temporalibus mirabiliter crevit: & cuncta in Orientali Francia cujusvis Ordinis Cœnobia divitijs longè superavit.

Schonrein confirmatur ab Episcopo.

Anno prænotato Embrico Herbipolensis Episcopus ad instantiam Volmari Abbatis Monasterium in Schonrein suæ Diœcesis, quod sanctus Wilhelmus olim constuere cœpit: & ejus successor Gebhardus sicut anno ejus secundo diximus perfecit: auctoritate ordinariâ cum omnibus rebus & possessionibus suis confirmavit: quemadmodum patescit in litteris desuper confectis: quarum exemplar hic sequitur.

Exemplar litterarum Embricon. Episc. Herbipol. super Schonrein.

In nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Embrico Wirceburgensis Episcopus. Notum sit omnibus Christi fidelibus tam futuris, quàm præsentibus quod in nostra Diœcesi quidam situs est locus Schonrein vocatus ac Monasticæ Religioni dicatus, qui temporibus Heinrici Regis IV. piæ memoriæ Adelberonis nostri prædecessoris Hirsaugiensi Cœnobio traditus est hoc modo: Ludovicus Comes ac frater ejus Beringerus de Thuringia pro remedio animarum suarum, pro redemptione majorum: pro fœlicitate posterorum: præfatum locum duobus molendinis, hortis, pratis, nemoribus cultis & incultis simul cum prædio quod habebant in VVisenselt. Deo & Beatis Apostolis Petro & Paulo, Sanctæ memoriæ VVilhelmo Abbati liberâ devotione tradiderunt, ac cœnobialem vitam inibi institui rogaverunt. Quod quidem à Venerabili Patre VVilhelmo fœliciter est inchoatum, sed ab ejus successoribus fœlicius consummatum: constructóque Monasterio cœpit locus florere sub Beata Dei Genitricis, Sanctíque Joannis Evangelistæ patrocinio. Terminus autem loci sub monte qui Sumerberc dicitur in Rotendinga pertingit. Et inde sursum versus usque ad viam, qua Chirvvech sive Pfaffenvvech appellatur, ascendit: & per eandem viam in Scutibach descendit.

Quod sanctus Wilhelmus Schonrein

Concambium cum Spurcanis.

Sed quia Fratres ejusdem loci juxta Mogum fluvium nihil proprietatis habebant: & ob hoc ab incolis villæ quæ Spurca dicitur, crebras molestias sustinebant annuente Venerabili Erlango Episcopo, mediantéque loci Priore & Gerhardo Comite: Bertholdo Comiti qui tunc temporis præfatam villam beneficij jure tenebat, traditæ sunt duodecim jugera terræ arabilis in loco, qui Eigalmannesvvert dicitur: eâ nimirum conditione, ut illud prædiolum in jus Sancti Kiliani concederet: Fratres autem viam ad Mogum ducentem duarum hinc & inde perticarum, cum duabus partibus agri & prato perpetualiter obtinerent. Hujus concambij pactum multis testibus adstipulantibus est actum. Bertholdi hominibus fideliter affirmantibus se amplius & utilius accepisse, minus & vilius dedisse.

Igitur cum sæpe dictus locus usque ad nostra tempora prosperè procederet, ex fide-

ex fidelium donationibus in dies augesceret, homines malitiosi invidiâ diaboli permoti ejus loci jura temerare, fines invadere, fratres ibidem Deo militantes perturbare conati sunt. Quibus nos, Deo animati, zeloque justitiæ inflammati satis impigrè obviavimus, ac tempestatem diabolico spiritu concitatam Deo favente sedavimus. Quapropter ne deinceps patiantur similia à similibus perversis scilicet hominibus, ad perennem fratrum ibi degentium tutelã hanc chartam fieri, Sigilloque nostri impressione insigniri jussimus; per Dei terribilem majestatem, & Beati Petri Apostolorum Principis auctoritate prohibentes, & modis omnibus interdicentes, ut nullus mortalium prædicto loco calumniam, seu violentiam præsumat inferre, sed fratres inibi positi sub Abbate Hirsaugiensi degentes, ejúsque præceptis obedientes, ab omnium de cætero dominatione liberi sint & absoluti; quatenus in pace, quietéque viventes, pro statu Regni, pro pace nostra, imo totius Ecclesiæ liberius valeant Deo supplicare; Advocatum sanè vel consilio, paríque consensu delegerit. Prædijs illuc collatis, & adhuc conferendis, mancipijs, familijs, & omnibus omnino pertinentijs ea sit imunitas, ut nisi Monasterij poposcerit utilitas, nullus ex his aliquid distrahendi, concambiendi, præcariandi potestatem habeat. Quod si quis hæc infringere, vel convellere tentaverit, anathemate perpetuo se tenendum noverit; & nisi resipiscat vindictam S. Dei Genitricis, & B. Joannis excipiat, & cum maledictis & reprobis omnibus fiat perditionis filius. Testes hujus rei sunt Adam Abbas de Eberaha, VVignandus Abbas de Tharissa, Hartman Abbas de Suarza. De Clericis Otto Præpositus majoris Ecclesiæ, Sigefridus Præpositus; VVortvvinus Decanus; Gebehart. Burchart. Emicho. Heinricus. De Liberis Gotheboldus Urbis Præfectus. Rupertus de Castele & filij ejus. Rupertus & Herman. Giso de Hildeneburc. Reringher, Beringher. De Csamburc & frater ejus. Tragoboto, De Ministerialibus. Cunrad de Bleichfels & filius ejus Adelbertus. Cunrat de Bozzenheim. Harmut. Cunrat. Folcnant. Folcher. Otto de VVindeheim & filius ejus. Otto Richalm. Bilhang Ruttvvich. Heinricus. Herolt VVolfram gurles. Sigeboto. Acta sunt hæc anno Incarnationis Dominicæ MCXXXVIII. Indictione secundâ. Regnante Conrado anno primo Regni ejus. Data VVirzeburg per manum Gebhardi IV. Calend. Martij in nomine Domini.

Episcopus contra molestatores Fratrum.

Episcopus malorum conatibus obviat.

Schonrein soli Abbati subjaceat.

Advocatũ dabit Abb.

Testes qui que fuerũt Abbates.

MCXL.

Año Volmari Abbatis xx. mortuus est Diemo hujus Cœnobij Hirsaugiensis Monachus & aliquanto tempore Prior. Vir in observantia Regularis disciplinæ ferventissimus: qui tantâ puritate mentis coram Deo ambulare studuit: quod Prophetiæ spiritu illustratus fuit. Multa enim futura prædixit fratribus: quorum veritatem rei probavit eventus. Sepultus est in Capella Beatæ Mariæ semper Virginis, quam singulari semper devotione amavit.

Diemo hic Monachus Sanctus.

Hoc ipso Anno S. Otto Bambergensis Episcopus mortuus est anno Pontificatûs sui octavo átque tricesimo, & in Ecclesia S. Michaelis Archangeli, quam multùm amavit coluit, & vivus sublimavit in monte Monachorum, ante summum altare sepultus est. Qui mox infinitis coruscare miraculis cœpit, ob quorum testimonium catalogo sanctorum meruit inscribi. Vir certè sempiternâ memoriâ dignus: qui multa pro Dei honore bona fecit: Monasteria nova construxit, antiqua pulchra simul & Ecclesias magnificè reparauit. Et quod majus est omnibus, Pomeranos & Stetinenses idololatras cum multitudine paganorum ad agnitionem veritatis convertit.

S. Otto Ep. moritur.

S. Otto fidelis Dei Servus.

Anno

Archiepisc. Moguntin. Romam vadit.

Anno etiam prænotato Adelbertus junior Moguntinorum Archiepiscopus ad Romanorum Curiam ab Innocentio Papa II. citatus (causam scriptor Historiæ non expressit) ut obedientiæ filius illò profectus est. Quem summus ipse Pontifex honorificè suscipiens paternè tractavit: & cum legationis titulo secundum antiquum privilegium ad propria remisit.

Rogerius debellat Apuliam.

His temporibus Rogerius Siculus, de quo supra dictum est, Apuliam denuo ingressus eum Duce Reinaldo, quem Lotharius quondam Imperator præfecerat terris, gravem habuit conflictum: victúsque discessit. Interea Petrus Leonis, qui est Anacletus Romæ Antipapa moritur: & perniciosum schisma terminatur. Nec diu postea mortuus est, & ipse Dux Reinaldus. Quo vitâ defuncto Rogerius in Apuliam regrediens terram Duce orbatum nec rebellantem occupat: Rupertum Capuanum Principem fugat: & residuos varijs tormentis affligit, & cruciat: & tandem Siciliæ & Apuliæ Regem se nominat. Rupertus autem Capuanus Princeps cum suis Comitibus ad Conradum Regem venit in Germaniam: à quo benignè susceptus, multo cum eo tempore fuit: expeditionem ejus in Italiam petens & expectans.

Dux Welffo Contra Regi cōtrarius.

Interea Papa Innocentius cum populo Romano contra Rogerium bellaturus Apuliam ingreditur: & à Rogerio captus coronare illum in Regem Siciliæ Apuliæque compellitur. Qui ex tunc auctoritate Apostolicâ sublimatus in Regem, nullum jam præter Conradum Regem Germanorum habebat, quem vereretur. Unde Welffonem Bavariæ Ducem Henrici Ducis superbi fratrem pecuniâ conductum sibi præsidium constituit: qui Regi Conrado expeditionem in Italiam paranti multo tempore transitum negavit. Venitur tandem ad bellum exercitibus ab utraque parte non paruis apud Neresheim in Augustensi Diœcesi manus atrociter conferentibus: ubi cæsis multis hinc & inde, victoria cessit Regi Conrado: Duce Welffone & suis ad præsidium fugientibus.

Heinricus Dux Bavariæ moritur.

Heinricus interea superbus Bavariæ Saxoniæque Dux morbo gravatus, & senio, nec minus ærumnarum suarum melancholiâ depressus moritur: & in Monasterio Lotharij quondam Imperatoris, quod Konigslutern Saxones appellant, juxta socerum sepelitur. Saxoniæ Ducatum Adelbertus Marchio de Soltvvedel, sicut dictum est, Rege donante obtinuit: quod Saxonum voluntati valde contrarium fuit. Post mortem Ducis Heinrici frater ejus Welffo Dux in Bavaria graviter ferens felices successus Regis Conradi simul & damnorum memor, quæ bello sustinuit nuper commisso: novum denuo exercitum congregat: alterúmque Regi conflictum minaciter parat. Commissum est itaque prælium juxta villam, quæ Ellenhoven dicitur, non procul ab oppido Wynsberg in quo multi ceciderunt: iterumque victoria Regi cessit Conrado.

Bellum inter Regem Conradum & Welffonem.

Ducatus Bavariæ datur Australibus.

Veruntamen Dux Welffo quamdiu vixit, rebellis Conrado Regi extitit, & Rogerij partes omni tempore pro viribus defensavit. Sunt qui scribant Welffonem in eo bello fuisse occisum, & Bavariæ Ducatum Lupoldo Marchioni Austriæ donatum à Rege Conrado: quem Fridericus Imperator postea primus legitimis hæredibus restituit. Prælio autem juxta Ellenshoven, sicut diximus, consummato, & Duce VVelffone divinâ præordinante providentiâ devicto, Rex Conradus castrum ipsius Ducis

& Oppi-

& oppidum Wynſperg obſidione vallavit: & tandem ſub ea conditione in deditionem accepit: ſub qua Reges conſueverunt inimicis capitalibus, quos potenter ſuo ſubbdiderint Imperio, vitam cum rebus auferre. Nam præter infantes & pueros, quidquid ſexus erat in hominibus virilis aut morti, aut captivitati fuit obnoxium. Mulieribus duntaxat, & pueris liber permittebatur egreſſus: ita tamen quòd nihil ſecum deferrent. Oppidum Wynſperg capitur.

Quæ conſilio inter ſe habito Regis clementiam proſtratæ in terram rogabant ne vacuæ pellerentur ab oppido: ſed liceret unicuique de ſuis proprijs ſecum deferre, quantum humeris deportare potuerint. Et annuit Rex. At illæ contemptâ ſuppellectili, rebúſque univerſis animo virili contemptis, maritum ſuum unaquæque dorſo imponens ſuo extra oppidum per medium caſtrorum deportabat. Fratre autem Regis Duce Suevorum Friderico ſuadente ne talia permitterentur, Cæſar reſpondit: Non decet Regis immutare ſermonem. Delectatus induſtriâ mulierum Conradus, ſingulis res ſuas cum viris indulſit. Mulieres in viros portant.

In prænominato prælio, quod fuit inter Conradum Regem pro Regno & Guelffonem Ducem pro Papa Innocentio, & Rogerio Siculo, duo illa partialitatum pernicioſarum vocabula, quæ apud Italos permanent uſque in præſentem diem *Guelff*, & *Gibilin* ſumpſerunt initium. Nam inter præliandum, qui erant ex parte Ducis Guelffonis, ut fieri ſolet, clamabant: Hic *Guelff.* hic *Guelff.* Illi verò qui erant ex parte Conradi Regis vociferantes *Gibilin* ingeminabant. Ex illo tempore in Italia cum Papa ſentientes *Guelff* nominati ſunt: qui autem partes ſequuntur Imperiales. *Gibilin* vocantur. Sunt alij hujus vanitatis aliã aſſignantes cauſã, & ſcribunt, duos extitiſſe moriones in exercitu Regis Conradi quorũ alter *Guelff*, alter verò *Gibilin* fuerit nuncupatus. Qui coram multitudine ludentes in modum duelli pugnabant: *Guelff* Romani Pontificis, & *Gibilin* partes Conradi Regis jocoſâ fictione tuentes, & ex hac levitate ſerioſam partialitatum nuncupationem ortam confirmant. Guelforum & Gibilinorum origo.

His ferme temporibus quidam homo Henrico Regi V. ſimillimus apud Solodorum aliquanto tempore vitam incluſus duxit eremiticam: indéque tandem egrediens vagabatur per Regnum, & ſe Regem eſſe Henricum multis perſuaſit incautis, in tantum, quod graves propter eum pugnæ fiebant, & cædes: alijs illum pro Henrico Imperatore ſuſcipientibus: alijs verò ſeductorem eſſe palàm dicentibus. Tandem falſitate probatâ Monachus Cluniaci efficitur. Quidam ſe Henricum mentiebatur Regem.

MCXLI.

Anno Volmari Abbatis XXI. Conradus Rex Conventum Principum Ratiſponæ ad Feſtum Pentecoſtes celebravit, in quo multa tractabantur conſilia pro diſpoſitione negotiorum Regni. Saxones non ſatis bene cum Rege ſentientes Adelbertum de Soltvvedel, quem eis conſtituerat Ducem gravi odio inſequebantur. Adelbertus quoque junior Moguntinus cum Saxonibus adverſum Regis Imperium conjurâſſe notatus eſt, ingratum ſe creatori demonſtrans ſuo: quippe qui ejus duntaxat juſſu Archiepiſcopus fuerat ordinatus. Conventus Principum Ratiſponæ.

Eodem quoque anno mortua eſt Imperatrix Richiza uxor quondam Lotharij Imperatoris, & in Luterenſi Ordinis noſtri Monaſterio in Saxonia cum marito & genero Duce Henrico honorificè ſepelitur.

Adelbert' fit Marchio Brandenb.

Anno etiã prænotato morte fuit sublatus è medio mortaliũ Henricus Marchio Brandenburgensis sine liberis, cujus Principatum Conradus Rex de Optimatum suorum consilio Marchioni Adelberto de Soltvvedel Duci Saxoniæ in feudum imperiale concessit.

Fridericus fit Archiep. Magdeb.

Hoc ipso quoque anno mortuus est Conradus Archiepiscopus in Magdeburg propter Henricum Ducem Bavariæ, & Saxoniæ cognomento superbum, Regi Conrado rebellem aliquamdiu & contumacem. Cui Fridericus major Præpositus in Pontificatu successit.

Marcolph' fit Archiep. Moguntin.

Eodem anno XVI. Calend. Augusti obijt Adelbertus junior Moguntinorum Archiepiscopus non diu post initum cum Saxonibus contra Regem Conradum fœderis ingratitudinem pactum: post quem Marcolphus Aschaffenburgensis Ecclesiæ Præpositus Archiepiscop' est ordinatus.

Henricus Dux Austriæ prim'.

Anno quoque memorato Conradus Rex viduam relictam Henrici quondam Ducis Bavariæ, Saxoniæque cognomento superbi, filiam scil. Imperatoris Lotharij uxorem dedit Henrico de Soltvvedel Comiti, qui frater erat Ducis Saxoniæ ac Marchionis Brandenburgensis Adelberti, de quo supra diximus, & creavit eum Ducem Austriæ, quoniam Lupoldum Ducem Bavariæ constituerat.

Petrus Abelardus fit Monachus.

Claruit his temporibus Petrus Abelardus homo subtilis ingenio, Philosophus Rhetor, & Dialecticus omnium sui temporis in Gallia celeberrimus: & in divinis scripturis multùm eruditus. Verùm quâdam curiosâ novitate verborum & sensuum scandalizavit Ecclesiam, & sæpe admonitus per S. Bernardum, & alios emendare contempsit. Synodus contra eum in civitate Senonensi Episcoporum habita est, Ludovico Rege Gallorum præsente. Ad quam cum citaretur, judices habens sibi suspectos in causa, ad Apostolicam Sedem appellavit. Denique virorum prudentum consilio tandem acquiescens omnes revocavit errores: pœnitentiam egit, vitam in melius commutavit: & Monachus apud Cluniacum factus usque ad finem in Dei servitio permansit.

MCXLII.

S Henric. Abbas in Breittenavve.

Anno Volmari Abbatis XXII. S. Henricus ex Monacho hujus Cœnobij Hirsaugiensis secundus Abbas Monasterij in Breittenavve, de quo supra diximus, quatuor corpora de collegio sanctarum undecim millium Virginum & Martyrum ab Arnoldo Coloniensium Archiepiscopo impetravit, quæ in solemnitate Visitationis B. MARIÆ semper Virginis, hoc est VI. Nonarum Julij ad Monasterium suum cum reverentia introduxit.

Nuptiæ Ducis Austriæ primi.

Hoc ipso anno Rex Conradus Pentecosten in oppido Franckenfurt juxta Moganum celebravit: ubi totius penè Regni Principes convenientes de communi pace Imperij longum habuerunt tractatum. Ibi celebratæ sunt nuptiæ diebus XIV. Rege omnes præbente impensas Henrici supradicti Comitis de Soltvvedel, & Gertrudis filiæ Lotharij quondam Imperatoris, quam relictam diximus viduam Henrici Ducis superbi. Et nota, quod hic inter scriptores de Henrico filiam ducente Lotharij dissensio est. Nam alij dicunt illum Comitem de Soltvvedel fuisse, & fratrem Adelberti Marchionis Brandenburgensis: alij fratrem, atque alij filium Conradi Regis. Cui, nuptijs apud Franckenfurt celebratis, Rex dedit Marchiam Australem Ducémque creavit, quem filium extitisse, non fra-

Opinio varia de isto Henrico.

trem

trem constat. Primus enim Austriæ Dux Regis Conradi extitisse filius dicitur.

His quoque temporibus B. Bernardus Abbas Claravallis Cisterciensis Ordinis à Sede Apostolica mittitur in Germaniam ad reformandam pacem & concordiam inter Conradum Regem,& Innocentium Romanum Pontificem. Enim verò putabat se non mediocriter læsum à Romana Ecclesia Rex Conradus, primùm quod ab eo tempore Lotharij fuerat excommunicatus, deinde quod Rogerium Siculum Apuliæ sublimavit in Regem; ac tertiò quod Guelffonem Bavariæ Ducem pecuniâ conduxerit ad inquietandum & oppugnandum ipsum simul & Imperium. S. Bernardus à Papa mittitur in Germaniã.

Veniente igitur S. Viro in Germaniam negotium sibi commissum à Sede Apostolica Regi Conrado in civitate Spirensi cum certis Principibus commoranti exposuit: & post necessarios hinc inde habitos ex more tractatus, pacem inter Sacerdotium & Regnum Domino largiente reformavit. Hæc autem reconciliatio Spiræ quidem facta est; sed in oppido Franckenfurt Sigillis Principum extitit confirmata, mox literæ desuper scriptæ sunt ad Romanum Pontificem. Inter Regẽ & Papam facit concordiam.

Anno prænotato mortuus est Marcolfus Archiepiscopus Moguntinus; cui Henricus major Præpositus successit, qui duobus Cardinalibus, & sanctissimo Abbate Bernardo Legatis Apostolicæ Sedis astantibus in supradicto Conventu Principum Franckfurdiæ Moguntinæ Sedis Regalia de manu Regis Conradi suscepit. Henric. fit Archiepisc. Moguntin.

MCXLIII.

Anno Volmari XXIII. Adelbero Trevirorum Archiepiscopus Gerardum Abbatem, & Monachos Cœnobij S. Maximini extra muros civitatis propter inordinatam eorum conversationem omnes de Cœnobio expulit; & alios qui secundùm Regulam SS. Patris nostri Benedicti viverent, introducens Monachos, quendam virum doctum Segerum eis Abbatem ordinavit. Fuerunt qui scriberent hujus reformationis causam non zelum extitisse Regularis disciplinæ; sed magis fulcimentum avaritiæ. Quorum narratione constat prædictum Pontificem de Cœnobio sancti Matthiæ multa proprio usurpasse usui; & præfatum S. Maximini Monasterium, quod Regale est simul & valde abundans, de manu Imperatoris accepisse in beneficium: quatenus sibi provenirent Regalia Deo quondam & Sanctis ejus ab Imperatoribus pro honore ordinis assignata. Abbas sancti Maximini cum Monachis expellitur.

Abbas verò Gerardus aliquanto tempore mansit cum Abbate Montis Sancti Disibodi: interdum etiam cum Bernhelmo primo Spanheimensis Cœnobij Abbate, suam haud dubiè graviter ferens miseriam. Interea Monachi de Cœnobio memorato expulsi, venditis clenodijs & ornamentis Ecclesiæ, quæ prius deportaverant, Comitem Namercensem, nunc verò Luzenburgensem mercede conductum adversùs Archiepiscopum defensorem sibi advocãrunt. Monachi Comitem Namercẽsem defensorem vocant.

Qui hostem se mox Archiepiscopo Adelberoni denunciavit, & prædas incendiáque in homines Ecclesiæ facere cœpit. Archiepiscopus autem suorum collecto exercitu, terras Comitis intravit, ejúsque munitionem Rudolffsberg ipso ibidem existente obsidione vallavit. Qui videns se tantæ multitudini non posse resistere, castro in manibus relicto Comes hostem se facit Archiepiscopo.

Episc. xxx. munitiones Comit. destruxit.

Opus bonũ reformare Monachos.

Pontificis occultè fugiens recessit. Capto autem Castello Præsul cum multis captivis revertens reliqua Comitis Manderscheit, Colobrium, Barlandiam, & alias triginta munitiones ejus obtinuit, atque destruxit, ipsúmque venire ad veniam coëgit. Monachi autem omni auxilio penitus destituti, alij ad parentes & cognatos suos reversi sunt: alij sicut poterant, in alijs sibi Monasterijs providerunt. Nos bono zelo motum Archiepiscopum non dubitantes; ejus constantiam laudamus: quid enim sunt Cœnobia in quibus non observatur disciplina Regularis; nisi quoddam ergastulum omnium vitiorum. Rectè igitur & Deo rem gratam faciunt; qui Claustrales ad observantiam sui Ordinis compellunt. Utinam Pontifices nostri omnes imitarentur istum.

Cœlestinus fit Papa II.

Anno prænotato Innocentius Papa II. moritur, & in Lateranensi Ecclesiâ sepelitur. Cui Fratrum electione communi successit Guido natione Tuscus, ex quodam Sanctæ Felicitatis Castello natus, qui dictus est Cœlestinus secundus, & præfuit mensibus quinque duntaxat, & tandem peste sublatus in Ecclesia prænominata Lateranensi sepelitur. Quo mortuo successit Lucius Papa ejus nominis tertius natione Bononiensis; & præfuit mensibus undecim, diebus novem. Hic antea Presbyter fuit Cardinalis sanctæ Crucis in Hierusalem qui eandem Ecclesiam nimiâ vetustate penè collapsam de suis proprijs renovavit. Qui inito Pontificatu nihil prætermisit, quod ad expeditionem Hierosolymitanam necessarium putabat; sed morte præventus non complevit.

Filia Lotharij Imperatoris moritur.

Anno etiam præscriptô Gertrudis filia quondam Imperatoris Lotharij: quæ primò nupserat Henrico Duci Bavariæ cognomento superbo, ac deinde alteri Henrico quem Conradi Regis filium diximus, difficultate partûs interijt; cujus corpus in Luterensi Monasterio cum Parentibus suis & priore marito sepulturam accepit.

MCXLIV.

Caput sancti Fœlicis Papæ & M. reperitur in Breittenawe.

Anno Volmari Abbatis xxiv. Indictione Romanorum septimâ. Die mensis Augusti vicesimâ Beatus Fœlix quondam Papa & Martyr apparuit S. Henrico ex Monacho hujus Cœnobij Hirsaugiensis, secundo Abbati in Breittenavve, de quo plura diximus ostendens sibi caput suum, quod in abside templi pluribus annis jacuerat absconditum. At vir Domini Henricus locum accedens, sibi per Martyrem sibi in visione ostensum caput sacrum reperit: quod cum summa devotione levans inter Sanctorum Reliquias collocavit.

Claruit his temporibus Dudechinus Præsbyter Ecclesiæ Parochialis in Rogenstein Trevirensis Diœcesis haud procul à Confluentia vir studiosus & eruditus qui pro Christi amore cum alijs multis profectus ad terram Sanctam in subsidium Christianorum contra inimicos Crucis Christi Saracenos navali prælio pluries dimicavit. Reversus tandem cum salute in Patriam Cunone Monasterij S. Disibodi Abbate peregrinationis suæ historiam in uno volumine digessit. Epistolas etiam plures scripsit ad diversos.

MCXLV.

Conventus Principum in Spira.

Anno Volmari Abbatis xxv. Conradus Rex Conventum Principum celebravit magnum in civitate Spirensi, ubi multa fuerant pro pace Regni consultata simul atque disposita, in quo quidem Conventu Nuncij com

cij comparuerunt Apostolicæ Sedis literas præsentantes Lucij Papæ quibus Conradum Regem humili supplicatione rogavit, quatenus ad comprimendam Romanorum insolentiam, venire in Italiam dignaretur. Sed arduis Regni negotijs tunc occupatus Rex simul & peste deterritus, quæ totam Italiam & Romanos maxime premebat, Nuncios sine effectu abire permisit.

Interim dum Nuncij commorantur in Germania Lucius Papa moritur peste sublatus, & in Basilica S. Joannis Lateranensi sepelitur. Post Lucij Papæ mortem, Cardinales unanimiter elegerunt Abbatem S. Anastasij de urbe Roma, natione Pisanum Ordinis Cisterciensis Monachum quondam in Claravalle, sub magisterio S. Bernardi Abbatis, qui dictus Eugenius tertius: præfuit annis octo, mensibus septem, diebus viginti. Vir optimus & sanctissimæ conversationis: qui crucem prædicari fecit in omni terra Christianorum & multa millia hominum ad subsidium terræ Sanctæ provocavit. Qui Romanorum insolentiam habens suspectam vocatis ad se Cardinalibus, in Monasterium nostri Ordinis de Forsa ibidem munus consecrationis accepit. Inde Romam redijt, sed non multos post dies in Galliam declinavit, ubi Ludovicum Regem Cruce signans cum alijs pluribus contra Turcas & Saracenos destinavit. *Lucius Papa III. moritur Eugenius III. succedit.*

His temporibus Rex Conradus Genuensibus auctoritate Imperiali concessit monetandi signandíque pecuniam, in auro simul & argento cum ipsius Cæsaris Imperijque nota, quod eatenus non habebant, sed monetâ utebantur Papiensi, & quibusdam denarijs qui Bruneti dicebantur. Notam vero Imperij quis aquilam nesciat? *Rex Monetam concedit Genuensibus.*

MCXLVI.

Anno Volmari Abbatis XXVI. Magnus terræ motus quindecies in die & nocte factus est: cujus impulsu non pauca ædificia corruerunt. Cometa similiter eodem anno terribilis apparuit, & anno sequenti magna pestilentia fuit. *Terræ motus fit, cometa apparuit.*

Eodem Anno Nonis Decembris mortuus est Buggo Wormatiensium Episcopus anno Pontificatûs sui tricesimo sexto: vir multarum virtutum, & per multas transiens adversitates, qui plura fecit bona, fecisſetque majora, nisi pravorum persecutio hominum impedivisset opus & sanctum propositum ejus. Sepultus est per manus Guntheri ex Comitibus de Lyningen Spirensis Episcopi in Monasterio Schonaugiensi Cistertiensis Ordinis, quod ipse ut supra dictum est, in honore S. Mariæ construxit. Cui mox in Pontificatu memoratæ Ecclesiæ successit Conradus ejus nominis primus, qui multas à multis sustinuit persecutiones. Vir bonus & Deum timens quem Tyrannorum impietas ab executione bonæ voluntatis multipliciter impedivit. Extat ejus epistola una ad sanctam Hildegardem Virginem Christi apud Bingios in Monasterio commorantem, in qua suarum deplorat incommoda miseriarum, & cum orationum instantia petit suffragium. Hoc ipso anno Conradus Rex pro quibusdam negotijs Regni Legatos suos misit ad Constantinopolim, inter quos primus & principalis fuit Embrico Episcopus Herbipolensis Monasterij mei fundator, quod in honore S. Jacobi consecraverat in suburbio civitatis, causa Legationis una fuit, quod Rex ire ad terram Sanctam pro ferendo Christianis auxilio proposuit, & iter securum per terras *Buggo Wormatiē. Episc. obijt cui succedit Conradus.* *Rex Legatos misit Constantinopolim.*

Imperatoris Græcorum sibi præparare cautionibus utile judicavit.

Ludovicus Rex Gallorum Crucē suscipit.

Anno prænotato Ludovicus Rex Gallorum divino Spiritu compunctus memor etiam sui reatûs, quo priori anno Vitriacum Comitis Theobaldi oppidum incendio destruens mille trecentos homines in Ecclesia peremerat, Cruce signatur ab Eugenio Papa, & cum innumerabili multitudine peregrinorum in auxilium terræ Sanctæ proficiscitur.

Anselmus fit Episcop. ex Abbate.

His etiam temporibus Ecclesia Tornacensis quæ per annos ferè sexcentos à tempore videlicet S. Medardi proprio Pontifice carens sub cura Novionensis Episcopi servivit: proprium Episcopum accepit. Eugenius etenim Papa III. cum fugatus à Romanis venisset in Galliam, Ecclesiæ memoratæ compassus est: & de consilio virorum timentium Deum Abbatem S. Vincentij Martyris Lugdunensem nomine Anselmum Tornacensibus Pontificem ordinavit, virum in scripturis sanctis eruditum, & morum integritate venerabilem, consilio cautum & singulari sapientiâ præditum.

MCXLVII.

Eclipsis solis & pestilentia.

Anno Volmari Abbatis XXVII. Eclipsis solis facta est sextâ, & vicesimâ die mensis Octobris circa horam diei quartam, & fuit ipso anno pestilentia magna per universam penè Europam quæ multa millia hominum prostravit, imò etiam brutis non pepercit. Anno verò sequenti fames incredibilis subsecuta multos afflixit.

Embrico Episc. Herbipolensis moritur, cui successit Sigefridus.

Eodem anno Embrico Episcopus Herbipolensis rediens de Legatione sua ex Constantinopoli, quò priori anno missus à Rege Conrado fuerat, apud Aquileiam moritur, & in majori Ecclesia sepelitur. Alij scribunt corpus ejus aromatibus conditum & in Franciam à suis relatum atque in Ecclesia Wirzburgensi cum honore sepultum. Hic est Embrico Reverendissimus Præsul, qui Monasterium meum titulo S. Jacobi construxit, & multos pro Dei honore labores impigrè toleravit, de quo anno Volmari octavo diximus. Huic in Pontificatu Wirzeburgensis Ecclesiæ fratrum electione successit Segefridus vir bonus & pacificus, & præfuit annis x. Mortuus est etiam hoc ipso anno Egebertus Episcopus Bambergensis successor D. Ottonis pro quo Eberhardus constituitur.

Anno prænotato Eugenius Papa S. Bernardum Abbatem Claræ-vallis denuo misit in Germaniam prædicare Crucem contra Turcas, Saracenósq; infideles & exhortari populum Dei ad subveniendum terræ Sanctæ ubi Christianorum exercitus graviter à spurcissima gente Mahumetica premebatur, venit ergo miss' vir Dei ad nostros Germanos, & verbo simul efficacissimo non minùs quàm miraculis multa millia in Christi militiam excitavit nam ubicunque Verbum Dei seminavit, multa miracula fecit, in Territorio namq; Constantiensi unâ die undecim numero cæcos suis meritis & precibus illuminavit, mancos aridósque sanavit decem, & claudis decem & octo gressum restituit. Cum prædicaret negotium Crucis in ipsa civitate Constantiensi misit ad eum Abbas Monasterij Augiensis hominem cæcum, quem pro Dei nutrivit honore postulans, ut illum suis orationibus illuminare dignaretur, at vir DEI precibus ad Deum suo more fusis cæcum pauperem mox videntem remisit Abbati. In eadem Diœcesi alium à nativitate cæcum illuminavit, mutum fecit loqui & surdum audire; sed & alia plura ibidem, gratia Dei per eum fuit operata. Cum in civitate Basiliensi sermonem faceret pro Crucis hono-

S. Bernardus miracula fecit.

re ad

re ad populum corda multorum in verbo ejus compuncta sunt, & plures Christi militiam assumpserunt. Sermone quodam die in eadem civitate finito, præsentata ei fœmina quædam muta, super quam orationem sanctus fudit, & mox fœmina locuta fuit, cæcum quoque hominem sibi oblatum illuminavit: & maximâ multitudine hominum inspectante claudo gressum restituit. In civitate Spirensi, Rege Conrado præsente simul & Gunthero Episcopo cernente, oblatum sibi puerum claudum sanum perfectè reddidit. In Capella memorati Pontificis Rege similiter vidente mulieri cuidam cæcæ visum præstitit: & gressum claudo dedit.

His miraculis & sermonibus D. Patris Volmarus Abbas cum duobus Monachis Burckhardo & Conrado senioribus interfuit, cum eo manducavit & bibit, se & Congregationem suam totam orationibus illius commendavit. E Spira vir Sanctus descendit ad Franckenfurt comitantibus eum Rege Conrado & certis personis spiritualibus atque Principibus, ubi Verbum Dei prædicavit cum fiducia pluresque diversis languoribus oppressos Deo miserante sanavit: & multos in auxilium terræ Sanctæ provocans Crucem ituris imposuit. Inde navigio descendens pervenit ad Bingios, ubi Hildegardis Monialis Virgo Christi devotissima, de qua postea dicemus, in monte Sancti Ruperti construxit Cœnobium, cum qua dulces fertur, de futura felicitate miscuisse sermones. Erat namque Divo Bernardo Sancta Christi famula, & scriptis nota, & relatione multorum in Domino comprobata, ad quam cum pervenisset post orationes consuetas, & salutationis obsequia præcepit sibi volumina exhiberi, quæ illa divinitus inspirata conscripsit, quibus diligenter ex parte revisis ultra quàm dici potest admirans dixisse fertur ad socios: *Hæc scripta non sunt humanitus adinventa, nec potest ea mortalis homo capere, nisi ad Dei similitudinem intus & in anima fuerit reformatus per amorem.* Ad hæc Præpositus virginum Monachus devotus & sanctus nomine Heribertus viro Domini respondit: *Reverende Pater, vera quidem sunt quæ dixisti, sed multi homines docti & indocti, Religiosi & mundani, animam famulæ Christi quotidianis oblocutionibus cruciant, dum crebri phantasmata, aut fallaciter per dæmones indocta fœmina garrulantur immissa.* Cui Vir Dei: *Non miramur*, inquit, *frater charissime, si dormientes in peccatis divinas revelationes existiment somnia, cum sciamus verum dixisse Sanctum Apostolū; animalis homo non percipit ea, quæ sunt spiritus Dei, stultitia enim est illi & non potest intelligere quia spiritualiter examinatur, omnibus enim in peccatis superbia, luxuriæ, avaritiæ seu alijs vitijs quasi dormiendo jacentibus, divinæ admonitiones consueverunt somnia videri, quoniam si vigilarent in timore Domini signa divinæ operationis vera cognoscerent. Qui autem hæc immitti à dæmonibus existimant, ostendunt se divinæ contemplationis nullam penitus habere scientiam, similes illis judicandi sunt, qui Dominum & Salvatorem nostrum Jesum Christum in Beelzebub potestate Dæmonia ejicere dixerunt.* Ad S. quoque Hildegarden per interpretem: *& tu filia*, inquit, *non timeas locutiones hominum cum Deum habeas protectorem, quoniam illorum sermones peribunt ut stipula, verbum autem Domini manet in æternum.* Post hæc vir Dei navigio descendit ad Bopardium, Confluentiam, Treverim, Coloniam, atq; Leodium civitatem magna quondam Lotharingiæ crucem ubique prædicans, & Domino sermonem cooperante sequentibus signis: & innum-

S. Bernard' visitavit S. Hildegardem Bingis.

Scripta Virginis Commendantur.

Verbum S. Bernardi notabile.

Bernardus confortat Hildegarden.

Miraculis ubique Bernardus claruit.

numerabilem multitudinem hominum ad militiam Dei excitavit.

Cœnobiũ S. Ruperti fundatur.

His temporibus ut dictum est B. Hildegardis patriâ Spanheimensis ex villa Bikelheim oriunda Sanctarum Virginum Deo in monte D. Præsulis Disibodi famulantium post dormitionem b. m. Dominæ Guttæ Magistra crebris visionibus admonita divinitus ut Monasterium construeret apud Bingios cum XVIII. virginibus sacris de Abbatis sui Cunonis licentiâ illô transmeavit, & Cœnobium in monte juxta Nahum fluvium in opposito Bingensis oppidi, ubi quondam Sanctus fertur habitasse Rupertus Dux & Princeps Bingionum, tempore Pipini ultimi Regis Magni Francorum. Hunc igitur montem cum sepulchro S. Ducis Ruperti, ac necessarijs loci pro capacitate Monasterij S. Virgo partim ex oblatione fidelium precibus obtinuit, partim à quodam Comite de Helleshaim pretio comparavit. Sed & partem non modicam ex donatione Meginhardi Comitis de Spanhaim obtinuit, cujus soror extiterat Jutta Virgo sancta, & Institutrix Beatæ Hildegardis cujus hic mentionem facimus, constructo autem Cœnobio devota Christi famula cum sacris sibi commissis virginibus in omni Sanctitate vivere studuit, & conversationis institutũ secundum D. P. N. Benedicti Regulam in omnibus direxit multísque miraculis claruit. Hæc Sanctissima Virgo Hildegardis revelationibus divinis à pueritia relevari meruit: in quibus miranda vidit, & audivit, quæ cum latini sermonis esset ignara penitus, multa nihilominus quæ in revelationibus divinitus didicit, latino & congruo sermone scripsit de cujus mirandis opusculis nos vidimus, & legimus subjecta in Regulam S. P. N. B. brevem explanationem lib. 1. Ad Wigbertum Monachum Gemblacensem super triginta quæstiones responsalem lib. 1. vitam S. Ruperti Ducis Bingionum lib. 1. de vita S. Disibodi Hiberniensis Episcopi lib. 1. Octo, & quinquaginta homilias super Evangelia Dominicalia per anni circulum lib. unum. De Sacramento Altaris contra quosdam Hæreticos librum 1. Volumem quoque magnum quod *Scivias* prænotavit, in quo de via Domini atque Sanctorum ejus valde subtiliter disputat. Aliud etiam volumem quod *vitæ meritorum* prænotavit, & in tres libros divisit. Volumem simplicis Medicinæ, opus naturale multúmque mirabile lib. 1. Aliud compositæ Medicinæ librum unum. Volumem magnum, cujus titulus est: *Divinorum operum*. Epistolarum ad diversos magnum volumem composuit, inter quas plures vidimus Epistolas ad eam Eugenij Papæ III. Anastasij IV. Alexandri quoque tertij, Conradi Regis tertij. Friderici Imperatoris primi, Archiepiscoporum, & Pontificum etiam. Hierosolymitani, Moguntinensis, Trevirensis, Coloniensis, Bremensis, Salzburgensis, Bambergensis, Spirensis, Constantiensis, Wormatiensis aliorúmque multorum, qui ex diversis mundi partibus famâ Sanctitatis ejus divinarúmque revelationum provocati, per nuncios, & epistolas illius se orationibus commendantes, literas ab ea responsales devotissimè postulârunt, sed de his alibi &c.

Opuscula S. Hildegardis.

Romani Pontifices & Imperatores ad eam scripserunt.

Hoc anno prænotato gravis dissensio fuit suborta, inter Henricum Archiepiscopum Moguntinum, & Eberhardum Bambergensem. Nam S. olim Henricus Imperator prædictum Episcopatum de novo instituens à Jurisdictione Moguntini Archipræsulis statuit exemptum, subijciens eum Romanæ Sedi sine medio protegendum; Cujus vigore Privilegij

Inter Moguntinum & Bambergensem Episcopos discordia.

vilegij memoratus Præsul Eberhardus consecrationem suam, à quodam Apostolicæ sedis Legato suscipiens, Archipræsulis Moguntini consensum, requirere non curavit. Hinc motus Archiepiscopus se minùs justè putabat contemptum,& propterea contra Eberhardum Bambergensem Pontificem animum induravit. Extat super his ad Eugenium Papam tertium, Eberhardi talis Epistola: *Reverendissimo Domino Patri & Creatori suo Eugenio summo Pontifici Sanctæ Catholicæ Ecclesiæ: Eberhardus Bambergensis, humile opus manuum suarum, divinâ & Apostolicâ gratiâ, si quid est, cum universis commembris suis & confratribus debitam in Christo obedientiam, & omnem suæ possibilitatis devotionem. Benedictus Deus qui universæ Ecclesiæ suæ benedixit ad introitum vestrũ:& post magna luminaria firmamenti quæ quasi nocti praeerant extincta luminare majus, ut praeesset diei, accendit in persona vestra. Verè etenim vestris, & temporibus, & meritis exortum est in tenebris lumen rectis corde, lumen utique ad illuminationem gentium, & gloriam plebis Israël; quâ luce illuminati fideles in fide per dilectionem operantur, & infideles ad fidei unitatem in brachio divinæ virtutis aggregantur. Quod commune gaudium universæ terræ tantò nos specialiùs attingere credimus, quantò vobis arctiori vinculo servitutis, & obedientiæ subjacemus. De cætero misericordia vestra Clementissime Pater, & Domine ante oculos nostros semper est, quia verò meritum nostrum prævenistis in benedictionibus dulcedinis, unde non quantas debemus, sed quantas possumus in conspectu divinæ Majestatis sanctitati vestræ humiliter gratias referimus: quidquid boni nobis est post Deum vestræ Paternitati ascribimus. Ut autem inter prospera, simul homines, adversa nobis non deesse divina providentia disposuit: Domino Archiepiscopo Moguntino non judicialiter agente nobiscum, sed exitialiter nos persequente eò quòd vestram obedientiam suæ præponimus, & quod in Episcopali benedictione percipienda de plenitudine gratiæ vestræ partiæ spare præsumpsimus,& fonte potiùs quàm de rivo potare maluimus, cujus rei immanitas usque adeò excrevit, ut Moguntini nobis servis vestris & filijs (si dicere audemus) mortis periculum, & Ecclesiæ vestræ minitari præsumant excidium. In his autem omnibus unicum in vobis spei nostræ refugium habentes à vestræ auctoritatis sententia ita pendemus, ut neque mors neque vita à vestra nos separrare possint obedientia. Omnipotens Deus dies vestros in sua pace disponat, & ad consolationem omnium fidelium temporum vobis tranquilitatem concedat, &c.*

Exemplar Epistolæ Bambergensis Episcopi ad Eugenium Papam.

Factum narrat Archiepisc.

MCXLVIII.

Anno Volmari Abbatis XXVIII. Conradus anno priore signatus Cruce per Hungariam, & Græciam cum exercitu magno è tota Germania confluente ad terram Sanctam in auxilium Christianorum profectus est. Qui veniens in Syriam Christianos valde suo lætificavit adventu: fertur enim homines loricatos secum adduxisse plusquàm septuaginta millia, demptis illis qui minùs exercitati ad arma, pedites nuncupantur. Sed omnis illa Christianorum potentia, quæ invincibilis poterat æstimari, à Saracenis, & Turcis in solitudine vallata, telorúmque & sagittarum impulsu nimiùm sauciata, & contrita est, ut vix pars decima remanserit, reliquis novem partibus aut captis ab infidelibus, aut occisis.

Conradus Rex cum exercitu tendit Jerusalem.

His quoque temporibus Eugenius Papa III. Nicolaum ex Monacho nostri Ordinis Albanensem Episcopum natione Anglicum, qui posteà summus Pontifex creatus, Adrianus IV. est dictus: virum in divinis scripturis eruditum, & declaratorem egregium cum quibusdam Monachis,

Norvegia convertitur. atque Præsbyteris viris doctis misit in Norvegiam ad barbaram gentem eâ tempestate adhuc idolorum culturæ deditam, & à cognitione Christianæ Philosophiæ penitùs alienam. Qui Sanctissimus Præsul verbo simul, & exemplo religiosissimæ conversationis populum illum, Domino miserante, Christi convertit ad fidem.

S. Henricus Imperator canonizatur. Anno prænotato Eugenius Papa III. ad instantiam supradicti Eberhardi Episcopi Bambergensis S. Henricum ejus nominis II. Regem, sed primum Imperatorem Romanorum, qui memoratum fundavit Episcopatum, & in eadem Ecclesia jacet sepultus, ob crebra ejus miracula Sanctorum catalogo jussit inscribi, anno post transitum ejus quinto decimo, atque centesimo, de quo longè diximus supra, anno videlicet Monasterio istovacante, primo.

Gotfrid. ex Comite Palat. Monachus. Hoc anno mortuus est Gotfridus ex Comite Palatino, ex Tubingen Monachus Cœnobij Hirsaugiensis, & in Ecclesia ejusdem Monasterij sepultus. Hic filius erat Adelberti Comitis de Galba reparatoris Monasterij sancti Aurelij de quo plura supra diximus, qui uxorem habuit filiam Welffonis, cujusdam Ducis Bavariæ: quâ tandem mortuâ comam capitis pro Christi amore deposuit, & habitum Monasticum in hoc Monasterio suscepit. Qui Monachus factus omnia contempsit mundana, & se totum ad inquisitionem æternorum conferens, cum esset senio gravatus vitam in brevi terminavit.

Post cujus mortem Conradus VVormatiensis Episcopus qui Buggoni successerat, in somnis quâdam nocte visionem vidit memorandam: Videbat se apud villam Heilebron, quæ nunc oppidum est Sueviæ constitutum, ubi Heinricum Regem quintum cum alijs nonnullis Regni Principibus jam vitâ defunctis, quos dum viverent optimè noverat, putabat residentes. E quorum medio Gotfridus, de quo loquimur, consurgens ad Episcopum accessit & salutavit, erat autem facie pallidus, & quasi longâ inediâ consumptus, tanquam si squalido in carcere diutius fuisset inclusus: ad quem Episcopus dixit: Quæ, dic mihi, est causa quod facie tam pallidus nunc appares & lividus, qui mundum pro Dei amore contemnens, Monachum in sancta illa congregatione Hirsaugiana vixisti, quod saluti maximè debuerat profuisse tuæ? cui defunctus: adhuc inquit, detineor in pœnis propterea quòd Monachis & Fratribus meis Hirsaugiensibus in necessitatibus eorum tam fideliter non studui subvenire, quantùm debui, & potuissem cum essem defensor Monasterij constitutus atque protector, sed avaritiâ mentem obcæcante meam, contra Jus advocatiæ munera & servitia pro defensione ab illis violenter exigebam.

Notent advocati Monasteriorũ. Et væ omnibus qui aut munera extorquent ab Ecclesijs aut Monasterijs, quibus defensores & advocati sunt constituti ad servitia, quia non pro Dei amore, sed pro terreno lucro serviunt, & justitiam vendunt, & quia mercedem in præsenti vita contra Jus æquitatis accipiunt, propterea post mortem justè damnabuntur: unde per omnipotentem Deum te obtestor, quatenus Fratres meo nomine rogare non negligas, ut orare pro me dignentur attentius; quoniam si mihi precibus suis subvenire voluerint, à pœnis citò liberabor. His dictis signum dedit Pontifici, quò fides monenti præstaretur. *MCXLIX.*

Anno Volmari Abbatis XXIX. indictione Romanorum XII. Eugenius

nius Papa III. convocatis ex omni Germania & Gallia Episcopis Generale Concilium in civitate Remorum celebravit, in quo convenientibus multis multa pro communitate, & utilitate Christianorum ordinavit. In hoc Generali Concilio Arnoldus Coloniensium Archiepiscopus, de quo supra diximus anno Volmari Abbatis XVII. per auctoritatem Eugenij Papæ ab Episcopali officio suspenditur, propterea, quòd vocatu sad Synodum, pro ut tenebatur, venire aut neglexit aut dissimulavit.

Concilium celebratur Remis Episcoporum

Archiepisc. Coloniensis ab officio suspenditur.

Anno quoque præscripto Conradus Rex de Transmarina peregrinatione in Germaniam reversus est maximâ eorum multitudine, qui priori anno cum ipso mare transierant ab infidelium Saracenorum manibus crudeliter in captivitate detentis vel occisis, cujus peregrinatic nisp olixa historia cum alibi habeatur diffusè conscripta, superfluum judicamus isthic super ea longiùs evagari.

Conradus Rex de Hierusalem revertitur.

Hoc ipso anno reversus ab Hierosolymis Rex Conradus Principes Imperij convocavit in civitatem Spirensem, cum quibus habuit varios de Regni ordinatione tractatus, ac postremò filium suum Henricū, cui Marchiam Austriæ donaverat, creans eum in Ducem, ut supra dictum est Anno Volmari Abb. XXII. in Regem sublimari obtinuit, quem inungi & coronari, ut moris est, Aquisgrani fecit. Qui Henricus non diu postea supervixit, quoniam ante Patrem moriens, neuter eorum Imperij coronam habuit.

Conradus Regis filius in Regem Romanorū deligitur.

Anno prænotato secundâ die Mensis Novembris obijt in Clarevallensi Monasterio S. Malachias ex Monacho Wintoniensi in Anglia nostri Ordinis, primò Episcopus in civitate Hiberniæ Lesmor dicta, postea verò in Connereth, & postremò in Ardinacha Archepiscopus; Vir Apostolicæ vitæ totius perfectionis exemplar, qui multis in vita simul & post mortem coruscavit miraculis, de quo mentionem fecimus Anno Volmari Abbatis VII. cujus vitam S. Bernardus descripsit.

S. Malachias Archiepiscopus moritur.

His temporibus magna inter Clerum & cives Wormatienses dissensio fuit exorta, in multarum periculum animarum. Nam bona Ecclesiæ in direptionem fuerunt exposita, & non erat qui Ministrorum Christi vindicaret injurias. Conradus quoque Rheni Palatinus Comes Frater Friderici postea Imperatoris I. qui morabatur circa Neccari fluenta in mōtibus, multas Cleri possessiones in circuitu, ac Regionis violenter diripuit, suisque usibus injustè mancipavit; Wormatiensium Antistes Conradus per ejus tyrannidem multa sustinuit.

Conradus Comes Rheni Palatinus.

Anno prænotato filius Megenhardi Comitis & Fundatoris Monasterij quondam mei in Spanheim nomine Crafto in eodem Cœnobio pro Christi amore Monachus factus, mundum cum suis vanitatibus transitorijs despexit. Qui cum esset vir nobilis, & sapiens professioni suæ omni tempore pro viribus suis satisfacere studuit: & in cunctis ad puritatem Regulæ ambulavit; unde mortuo primo Abbate Bernhelmo, dignè succedere meruit, ut suo loco dicemus. Causa conversionis ejus ista fuit. Desponsaverat sibi Pater Megenhardus Clementiam Comitis Adolfi de Hohenberg filiam Virginem corpore pulchram, prudentiâ simul, ac moribus pulchriorem; hæc suam virginitatem Christo perpetuò servare cupiens inviolatam, consensum sponsi petijt & obtinuit: ac Monasterium Sanctæ Irminæ, quod Horreum nuncupatur, in civitate

Comes fit Monachus in Spanheim.

Trevirorum ingressa monialis facta est: ubi usque ad mortem in sancta conversatione annis non paucis perseveravit: Craffto autem sponsus ejus devotione compunctus, sicut dictum est, Spanheimense Cœnobium intravit.

MCL.

Anno Volmari Abbatis Hiersaugiensis xxx. hiems dura & nimium prolongata fuit, acies igneæ in cælo visæ fuerunt, & totus annus calamitosus, & plenus miseriarum subsequenti præsagium futurorum dedit, ignis & aqua per diversas mundi partes, multas clades, damna, & incommoda mortalibus intulerunt.

Annus calamitatib⁹ plenus.

Hoc ipso anno Trajectensis civitas in Hollandia cum Ecclesijs, Monasterijs & ædificijs penè cunctis incendio conflagravit & perijt. Erat in Ecclesia quadam Crux una lignea imaginem Salvatoris nostri continens sibi ferreis clavis annexam, quæ templo jam ardente, de alto in pavimentum decidit: & tecto cum trabibus ardentibus desuper cadentibus integra permansit. Nam etsi diutissimè in medio jacuerit incendij, sana tamen & illæsa inter cineres reperta est: lignis reliquis in toto consumptis, clavis etiam ferreis quibus imago Dominica ad crucem fuit compacta liquefactis & resolutis. Mira res. Durat lignum ubi consumitur ferrum, & imago Crucifixi parva sine læsione integra permanet; ubi trabes maximæ transeunt in favillam. Hæc crux ad memoriam facti in templo sancti Bonifacij Martyris atque Pontificis reposita est, & servatur cum honore usque in præsens.

Miraculū crucifixi non combusti.

Eugenius Papa venit Trevirim.

Anno prænotato Eugenius Papa III. venit ad Treverim cum decem & octo Cardinalibus Episcopis quoque & Abbatibus multis, invitatus ab Adelberone Trevirorum Archiepiscopo, quibus ipse per menses tres ibidem commorantibus in cibo, & potu copiosissimè providit. Eugenius autem Papa convocatis Episcopis, Abbatibus, & Clericis multis ex tota Germania, & parte Galliæ synodum celebravit, & multa constituit ad Ecclesiæ Dei honorem simul & utilitatem, Ecclesiam quoque Monasterij S. Matthiæ Apostoli novam ultimâ die Mensis Januarij, idem Papa Eugenius cunctis Cardinalbus & Episcopis præsentibus & cooperantibus consecravit.

In memorato Concilio Treveris celebrato miracula, visiones, & scripta, quæ omnipotens Deus per famulam suam Hildegardem operabatur apud Bingios, ad aures summi Pontificis Eugenij plurimorum narratione pervenerunt, quibus auditis Pontifex, & volens rem novam, & arduam investigare diligentius; misit ad virginem Christi Adelbertum Virdunensem Episcopum cum quibusdam alijs viris doctis, & Deum timentibus, dans eis in commissis, quatenus dictorum omnium inquirerent veritatem, qui cum pervenissent ad famulam Dei, & ea quæ à summo Pontifice habebant in commissis, cum reverentia exequerentur, non solam revelationum seriem, & famam, sed modum quoque & causas ab ea diligentissimè inquirebant. Quibus illa simpliciter respondebat ad omnia, & quid circa eam operata fuisset divinitas, cum summa humilitate aperuit. Informatione sufficienti acceptâ Nuncij Apostolici, libris visionum virginis illâ petente secum assumptis, ad Papâ Treverim redierunt, & quod omnia invenerint vera, quæ dicebantur de famula Christi, &

Scripta Hildegardis præsentantur Papæ

solida

solida renuntiârunt; deinde volumina quæ illa divinitus illuminata scripserat una cum epistola, quam dederat, Eugenio Papæ cum reverentiâ tradiderunt. Pontifex scripta virginis coram multis fecit publicè recitari, & per se lectoris quandóque functus officio partem non modicam legens recitavit. Omnes qui audiebant verbum lectionis in admirationem ducti, omnipotentis misericordiam, qui talia operabatur in fragili sexu collaudabant. Aderat his D. Abbas Bernardus, aderat & Ludovicus Abbas S. Mathiæ Trevirensis amicus S. Virginis, quibus mediantibus omnium dubitationum nebulæ à cogitationibus auditorum pellebantur. Omnibus ergo rogantibus, qui aderant, simul & hortantibus Romanum Pontificem, ne lucernam tam insignem divináque illustratione succensam pravorum hominum machinatione pateretur extingui, libenter consensit, & literas virgini Hildegardi tenoris sequentis transmisit: *Eugenius Episcopus Servus Servorum Dei dilectæ in Domino filiæ Hildegardi Præpositæ in in monte S. Ruperti salutem & Apostolicam benedictionem. Miramur ô Filia & supra quàm dici potest miramur, quia Deus nostris temporibus jam nova miracula ostendit: cum te spiritu suo ita perfudit, quòd diceris multa secreta videre intelligere & proferre. Hoc à quibusdam veridicis personis audivimus, & ab his maximè quos pridem misimus ad te, qui fatentur se vidisse te, & audivisse loquentem mirabilia, sicut & nos comperimus in libris tuis. Sed quid nos ad ista dicere valemus, qui clavem scientiæ habentes ita quod claudere, & aperire possumus, & hoc prudenter facere per stultitiam negligimus. Congratulamur autem gratiæ Dei, congratulamur & dilectioni tuæ, & hoc te admonemus, ut scias quoniam Deus superbis resistit, humilibus verò dat gratiam. Gratiam ergo, quæ in te est, per humilitatem serva & custodi, ita ut ea quæ in spiritu proferenda senseris prudenter proferas: quatenus illud à Domino audias: Dilata os, & ego implebo illud, quod nobis de loco illo quem prævidisti tibi in spiritu significâsti hâc permissione & benedictione nostrâ, & Episcopi tui fias, ita quò ibi regulariter cum sororibus tuis vivas secundùm Regulam S. Benedicti sub ejusdem loci debita, & necessaria clausura.* Literis Apostolicis, cum benedictione, gratiarum actione, susceptis, Christi famula Hildegardis summo Pontifici responsalem remisit divinitus in revelatione compositam: in qua illum de quibusdam arcanis quæ ipsius versabantur in corde admonuit, & divinam circa hæc voluntatem, & beneplacitum veraciter indicavit, fuit autē hæc sanctissima Virgo, ut supra diximus, oriunda ex Comitatu Spanhemensi de Villa Bickelbeim dicta, Patre Hildeberto milite, matre verò Mechtilde progenita, temporibus Henrici Imperatoris IV. nata in mundum, anno videlicet Gebhardi Abbatis Hirsaugiensis VII. Cujus Pater in curia Comitum de Spanheim cum alijs nobilibus militans versabatur, homo rectus, & Deo devotus. Hildegardis autem cum quinque annorum esset ætatis in Monasterium à parentibus Deo dicanda est oblata, & sub memoratæ superius B. Juttæ magisterio in monte S. Disibodi Monasticæ conversationis habitum assumpsit. A qua diligentissimè in timore Domini instituta, nihil aliud quàm cælestia didicit amare. In quo Cœnobio, cum certis alijs Virginibus inclusa Omnipotenti Deo multis annis secundùm Regulam S. Benedicti humiliter servivit, & plures suo exemplo ad timorem Domini convertit.

S. Bernard. Abbas. Ludovicus Abbas.

Exemplar literarum Eugenij Papæ ad S. Hildegar.

Locum habitationis ejus confirmat.

Hildegardis Papæ rescripsit.

Genus & origo Hildegardis.

Post mortem S. Virginis Juttæ Beata Hildegardis sororum electio-

ne magiſterium ſuſcepit, quæ divinitus admonita, tandem ad montem S. Ruperti tranſmigravit. Inter cæteras Domino ſub ejus magiſterio ſervientes Virgines Hiltrudis filia Comitis Meginhardi de Spanheim una extitit, quæ multis in Chriſto virtutibus clara fuit; ob cujus preces genitor ejus, Comes memoratus plura bona novo Cœnobio conſtruendo in monte dedit. Porrò S. Hildegardis, ſicut in vita ejus legimus, ab infantia divinis revelationibus crebriùs viſitata, cum præter Pſalterium & ſimplicem melodiam pſallendi nullam haberet Latini ſermonis ſcientiam, mirabiliter tamen Spiritu ſancto mentem ejus illuſtrante, in occultis re-

Scripta S. Hildegardis Myſtica.

velationibus ſuis magna, & ardua didicit, & multa ſecreta cæleſtia, partim Latino, partim verò Teuthonico ſermone ſcripſit: quorum titulos librorum per ordinem ſuperiùs explicavimus. Et revera in quantum nos judicare poſſumus, ejus ſcripta non humano ſenſu vel intellectu ſunt edita, ſed divino potiùs ſpiritu mirabiliter infuſa, & ideò non paſſim intelliguntur ab omnibus, ſed ab illis duntaxat, utcúnque poſſunt intelligi, quorum pura mens Deo per amorem meruit uniri; ſcripſerunt ad eam literas, ſeu epiſtolas multi ſe orationibus illius commendantes, & monita ex ore ipſius divina præſtolantes, inter quos nunc memoriæ occurrentes iſti fuerunt: Conradus Rex III. Fridericus Imperator I. Eugenius Papa III. Anaſtaſius Papa IV. Adrianus quoque Papa IV. Adriani quoq; ſucceſſor Alexander Papa III. Patriarcba Jeroſolymitanus. Patriarcha quoque Aquilegienſis Henricus. Arnoldus & Chriſtianus Moguntini Archiepiſcopi & Trevirenſes. Archiepiſcopi Colonienſes, Archiepiſcopi Bremenſes. Archiepiſcopus Salzburgenſis. Archiepiſcopus Magdenburgenſis. Arcbiepiſcopus Ravennenſis, & multi deItalia. Cardinales quoque & Prælati Eccleſiarum. Eberhardus Epiſcopus Bambergenſis, Epiſcopus Spirenſis, Epiſcopus Wormatienſis: Epiſcopus Conſtantienſis. Epiſc. Virdunenſis. Epiſcopus Leodienſis. Epiſc. Trajectenſis, Epiſcopus Pragenſis in Bohemia. Epiſcopus Hildensheimenſis in Saxonia. Epiſcopus Auguſtenſis in Suevia. Epiſcopus Ratisbonenſis in Bavaria. Epiſcopus Verdenſis. Epiſcopus Patavienſis. Epiſcopus Metenſis, & plures alij. S. Bernardus Abbas Clarevallenſis. Adam I. Abbas in Ebrah. Abb. Eberbacenſis. Abb. S. Anaſtaſij Romæ. Abb. S. Emmeranni Ratisbonæ. Abb. de Reisheim. Abb. in Mochenſenburgi. Manegoldus Abb. hujus Monaſterij Hirſaugienſ. de quo ſuo loco dicemus. Abb. S. Mariæ ad Martyres apud Trevirim. Abb. Ludovicus S. Mattbiæ apud Trevirim, Abb. S. Diſibodi, Abbas Campidunenſis in Suevia. Abbas in Elvvangen. Abbas in Maulbronna, Abbas Montis Monachorum juxta Bambergam. Abb. in Zvvifaltem; Abbas de Salfeld. Abbas in Salbeim. Abbas in Boſendorf. Abbas S. Martini in Colonia, Abb. in Bruvviler, Abbas Wetellenſis. Abbas in Heilsbronn, Abbas quoque Bellevallis, Abbas Carilocenſis Abbas Clarefontenſis. Abbas Charitatis in Gallia. Abbas Bethaniæ. Abb. in Sprengerbach Regularium. Abbas in Rodenkirchen, Abbas in Elversdorff nunc Mariæ Cellæ in Saxonia. Abbas in Wadegas. Abb. Ur降giæ Eckardus. Præpoſitus in Flanheim tunc Regularium. Præpoſitus in Heyna Regularium. Præpoſitus in Weſtora Regularium. Præpoſitus in Herad Regularium. Præpoſitus in Coppenberg. Præpoſitus S. Victoris prope Moguntiam. Præpoſitus S. Caſtoris in Confluentia. Præpoſitus S.

Andreæ in Colonia. Præpositus in Erfordia. Præpositus Majoris Ecclesiæ in Moguntia. Præpositus S. Simeonis apud Treviros. Præpositus in Kuestede. Præpositus majoris Ecclesiæ Trevirensis. Præpositus majoris Ecclesiæ Coloniensis. Præpositus Franckenfurtensis. Præpositus Bonnensis & alij plures Abbates, Præpositi & Priores, &c. Sancta Elisabeth nostri Ordinis Abbatissa in Schönavve Trevirensis Diœcesis, de qua post hæc suo loco dicemus. Abbatissa de Hemelavv. Abbatissa de Widersdorff. Abbatissa in Valle Dei. Abbatissa in Gandersheim. Abbatissa in Wekersvvinckel. Abbatissa nostri Ordinis prope Alzen jam deserti. Abbatissa in Altvvick, Trajectensis Diœcesis. Abbatissa in Krumchem. Abbatissa in Knoffdal. Abbatissa S. Mariæ Ratisbonæ. Abbatissa in superiori Monasterio Ratisbonæ. Abbatissa in Kegsingen. Abbatissa in Gerbstede. Abbatissa S. Cyriaci prope Erfurdiam. Abbatissa in Lubbelsberg. Abbatissa S. Theodori in Bamberg. Abbatissa in Widergoldesdorff. Abbatissa in Veteri Monasterio in Moguntia. Abbatissa in Oldenstat. Abbatissa in Nusia tunc Ordinis nostri. Abbatissa in Horreo Trevirensi. Abbatissa apud S. Virgines in Colonia tunc nostri Ordinis. Abbatissa in Didenkirchen. Abbatissa prope Andernach. Abbatissa S. Glodosindis Metensis. Abbatissa in Erdendal, & plures aliæ, &c.

Abbatissæ ad eam literas scribentes.

Scripserunt & alij plures varias ad eam epistolas Presbyteri seculares, Monachi quoque & Conventus, Philosophi, & Magistri Doctissimi non solùm de vicinis, sed etiam de remotissimis locis, ex Italia & Gallia, quibus omnibus Christi famula literas ad interrogata misit responsales, quemadmodum per divinam revelationem didicit singulis esse rescribendum. Nos verò cuncta ejus scripta non solùm legimus in virginalibus libris qui sunt in ejus Monasterio apud Bingios repositi, sed fecimus etiam pro nobis rescribi, cum adhuc Monasterio præsideremus D. Martini in Spanheim.

Multis hæc Virgo miraculis claruit tam in vita, quàm post mortem, & fama sanctitatis & revelationum ejus totum orbem Christianum suo replevit odore. Moritur tempore Imperatoris Friderici I. anno Dominicæ nativitatis MCLXXX. in die sancti Lamberti, & in Ecclesia Monasterij sui quod ipsa construxerat in monte S. Ruperti coram summo altari fuit sepulta; cujus vita III. libris descripta est.

His temporibus Fundalus miles quidam in Hibernia strenuus in armis, sed propriæ salutis animæ negligens atque contemptor, sedens quàdam die cum amico suo ad mensam percussus repentè divinitùs in terram ut mortuus cecidit: & per 4. dies propter calorem, qui sinistro notabatur in latere sic jacens insepultus amicorum consilio permansit, quartâ verò die reversus ad semetipsum miranda, quæ viderat apud inferos, narravit mortalibus, quæ cum sint vulgatissima his inserenda non putatamus. *MCLI.*

Anno Volmari Abbatis XXXI. fames magna in omni Germania fuit, quam ingens hominum mortalitas subsecuta est, & multa millia consumpsit. Eodem anno mortuus est Arnoldus ejus nominis I. Archiepiscopus Coloniensis, cui Arnoldus II. majoris Ecclesiæ Præpositus Conradi Regis Cellarius in Pontificatu succedens præfuit annis VI. vir acutus ingenio, qui Regem in Italiam & Hierosolymam semper est secutus.

Iste

Conradus Rex tertius quare non fuit Imperator.

Iste Conradus Rex Romanorum quamvis fuerit in Italia, coronam tamen Imperij non accepit, sed Regio nomine Contentus Imperialem titulum non curavit, exemplo nimirum Henrici Regis I. qui consensu omnium Principium electus & coronatus in Regem, apud Aquasgrani, nunquam induci potuit ab aliquo ut coronam Imperij susciperet; dicebat enim sibi sufficere quod Rex esset nec minus vellet aut posset Rei prodesse publicæ, quàm si coronâ videretur sublimatus Imperij, operibus indigere Regnum, non titulo.

His temporibus Arnoldus memoratus Ecclesiæ Coloniensis Archiepiscopus Cœnobium Monialium, Ordinis nostri Ryndorff dictum, haud procul ab oppido Bonnensi sub honore S. Clementis Papæ & Mart. de novo construxit, in quo mortuus postea sepultus fuit.

Anno prænotato XXVII. die mensis Martij obijt Bernhelmus I. Abbas in Spanheim anno Regiminis suis XXVII. nondum completo, ætatis verò LXXIV. sepultus in medio Chori: vir æternâ memoriâ dignus, Deo & hominibus dilectus, Regularis disciplinæ custos, & observator præcipuus, cunctisque virtutibus adornatus: qui modicum gregem sibi à Domino comissum in omni Religione, & sanctitate, non minùs exemplo quàm verbo strenuè gubernavit. Huic secundus in Abbatia Spanheimensi ex Comite Monachus dudum factus successit Craffto vir in Christo multarum virtutum, & præfuit annis XXIV. mensibus II. & V. diebus, de quo jam supra diximus. Hic Monasterio in utroque statu satis utiliter præfuit, & tam res temporales quàm numerum personarum auxit, de quo in Historia Spanheimensis Monasterij dudum plenius diximus. Ejus Pater fuit Meginhardus, Comes in Spanheim & fundator præfati Monasterij. Soror autem Beata Hildegardis Sanctimonialis in Cœnobio D. Ruperti, apud Bingios vitam duxit Monasticam.

Crafftо Comes fit Abbas Spanheimensis.

Eodem anno mortuus est Fridericus Magdenburgensis Ecclesiæ in Saxonia Archiepiscopus, cui Wigmannus filius Comitis de Tegenburg, natione Bavarus, promotione Regali succedens præfuit annis XLII. vir in agendis negotijs tam secularibus quàm Ecclesiasticis, prudens & agilis, cujus diligentia haud parum Ecclesiæ profuit. Hoc ipso quoque anno mortuus est Conradus Landgravius Thuringiæ.

Wigmann. fit Archiepiscopus Magdenb.

Anno etiam prænotato constitutus est sanctus Roffoldus ex Monacho hujus Cœnobij Hirsaugiensis quintus Abbas Monasterij S. Protomartyris Stephani apud Herbipolim civitatem Francorum orientalium, de quo longè supradictum est anno S. Wilhelmi Abbatis XVI. erat autem multarum virtutum & magnæ sanctitatis, instaurator Monasticæ disciplinæ vigilantissimus, in oratione sancta continuus, divinarum scripturarum amator & lector studiosissimus, qui verbo & exemplo subditos sibi Monachos in omni sanctitate præcessit, & se in opere divini amoris omni tempore studiosissimè exercitavit. Iste Sanctus Abbas Roffoldus ex mandato & permissione Sigefridi Herbipolensis Episcopi, hospitale, quod erat retrò Monasterium suum in suburbano memoratæ civitatis in alium locum transferens, Cœnobium ex eo Monialium Ordinis nostri constituit: quod consummatum feliciter in honorem S. Affræ Martyris dedicari solemniter obtinuit: Quod quidem Cœnobium in suburbio civitatis permanet usque in præsentem diem, & ante annos ferme sex ad observan-

Cœnobiũ Sanct. Afræ Herbipoli fundatur.

etiam regularem reductum est, per Laurentium de Hibera Reverendissimum Ducem atque Episcopum. Literas vidimus Henrici Herbipolensis Episcopi sigillo confirmatas in quibus hunc Rotfoldum virum Religiosum & sanctum protestatur.

MCLII.

Anno Volmari Abbatis XXXII. mortuus est Adelbero Trevirorum Archiepiscopus, vir magnanimus & singularis censuræ, justitiæ & æquitatis: ac Jurium Ecclesiæ tam Romanæ quàm suæ defensor acerrimus. Hic in die Paschatis cum Lothario quondam Imperatore constitutus in palatio Aquensi posteaquam Regalia Ecclesiæ Trevirensis ab eodem Imperatore, ut moris est, suscepisset; alterâ mox die Simonem illius fratrem in Ecclesia existentem pro quibusdam commissis excommunicatum publicè denuncians exire de templo sub lectione S. Evangelij coegit. Post Adelberonem, Trevirorum Archiepiscopus ordinatus fuit majoris Ecclesiæ Decanus nomine Hillinus: & præfuit annis XVIII. vir morum integritate, ac Scripturarum eruditione, multùm illustris & valde reverendus. Hic plura Monasterijs Sanctorum Matthiæ, Martini, Maximini & alijs restituit, quæ prædecessor ejus sibi contra Jus æquitatis rapiendo violenter, ut supra diximus, usurpaverat. Eodem anno Arnoldus, quem priori anno electum ad Ecclesiam Coloniensem diximus Romam profectus ab Eugenio Papa III. in Archiepiscopum solemni cum apparatu ordinatus est: & cum honore magno ab eo dimissus, sed & pallij decore ornatus ad sua revertitur. Anno Volmari Abbatis prænotato Conradus Rex apud Bamberg urbem Francorum Orientalium infirmari cœpit ad mortem, qui vocans ad se Fridericum Ducem Suevorum fratris sui filium, tradidit ei Regalia, confessiisque peccata sua Sacerdoti & Sacramentis Dominicis præmunitus, XIX. die mensis Februarij, hoc est XI. Calendas Martij vitam cum morte commutavit, anno Regni sui XIV. in Monasterio Ebracensi, quod ipse fundaverat, sepultus.

Adelbero Trevirorũ Archiepisc. moritur.

Hillinus fit Trevirorũ Archiepisc.

Arnoldus Coloniens. ordinatur.

Conradus Rex III. moritur.

Post ejus mortem convenerunt Regni Principes in oppido Regali Frankenfurt juxta Moganum pro celebranda electione novi Regis: ubi collatis singulorum votis, Fridericus Dux Suevorum, de quo diximus, Conradi Regis defuncti ex fratre nepos, omnium electione atque consensu in Regem Germanorum, Imperatorémque Romanorum sublimatus est: mox ductus ad Aquasgrani cum magna solemnitate coronatus inungitur, & regnavit annis XXXVII. vir dignus imperio & multa gloriosè patravit.

Fridericus Imperator eligitur.

MCLIII.

Anno Volmari Abbatis XXXIII. mortuus est sanctus Macharius primus Abbas Monasterij mei S. Apostoli Jacobi majoris in Sucurbano Herbipolensis civitatis, in cujus transitu voces audiebantur Sanctorum Angelorum dulce melos cantantium. Sepultus est in Capella S. Jacobi, primo sub lapide, juxta murum elevato, cum tali inscriptione: *Hic jacet Macharius primus Abbas hujus loci per quem omnipotens Deus vinum in aquam convertit.* Cui successit in Abbatia Monachus quidam nomine, & conversatione veraciter Christianus, & præfuit annis XXVI. vir magnæ religionis qui à prædecessoris sui sanctitate minimè declinavit.

S. Macharius Abb. moritur.

Anno etiam præsignato Henricus Moguntinens. Archiepiscopus ex

Henricus Archiepisc. Moguntin. deponitur.

ex mandato Romani Pontificis Eugenij III. per duos Cardinales Sedi Apostolicæ Legatos Gregorium & Bernardum à Pontificatu suo, quem annos undecim gubernaverat, deponitur: qui melancholiâ & gravi mærore animi consumptus eodem anno primâ die mensis Septembris moritur, finem miseriarum hujus vitæ accipiens. Cui mox in Archiepiscopatum Moguntinorum Regis Friderici promotione successit, Aquensis Ecclesiæ præpositus, Cancellariúsque Regius nomine Arnoldus, & præfuit Annis xv. vir sapiens & in agendis quibuslibet multâ exercitatione peritus. Hunc Moguntini cives Anno Pontificatûs sui xv. conspiratione factâ in processione solemni crudeliter occiderunt in Ecclesia Monasterij S. Jacobi extra muros civitatis, ut suo loco dicemus.

Arnoldus fit Archiepiscopus Moguntiæ.

Causam depositionis Henrici Historiarum scriptor tacuit: nos tamen in quadam epistola S. Hildegardis ad eum scripta, negligentem in cura pastoralis officij fuisse consideravimus, ad quem ita dicit: *Sed & ille qui & ille est ô homo dicit tibi: Audi quòd in multis scrutinijs me neglegis. Cœlum de ultione Domini apertum est & nunc inimicis funes dimissi sunt. Tu autem surge quia dies tui breves sunt: & reminiscere, quia Nabuchodonosor cecidit, & quòd corona ipsius perijt, & alij multi ceciderunt, qui se temerè in cœlum exaltaverunt. Ah tu cinis quare non erubescis in altum te spargere! cum debeas in putredinem converti?* Ex his verbis S. Virginis clarè patescit ipsius Henrici depositionem suis meritis debitam ex divina factam ordinatione.

Ad Arnoldum verò Archiepiscopum successorem Henrici scribens in quadam epistola S. Hildegardis famula Christi sic inter cætera dicit: *O Pater, vivens lumen hæc verba mihi ad te dedit. Cur non es fortis in timore meo, & quem zelum habes quasi triticum excribres ita ut separando deijcias, quod tibi contrarium? sed hoc nolo. De oculo autem cordis tui inquietam mentem absterge, & de te ipso & de populo tuo injustitiam abscide quia tempus bellorum in moribus hominum nunc instat, ita quòd nec in disciplina nec in districtione timoris Domini sunt, tu tamen ne formides eos ad bonum coërcere, quoniam si propter hoc tribulationem & angustiam sustinueris, ne paveas: quia Filius DEI eadem passus est: surge itaque ad Deum, quoniam tempus tuum citò veniet.* Quis hæc de Martyrio ejus dicta non intelligat?

Henricus Mindensis Episcopus deponitur.

Anno prænotato Henricus Mindensis Ecclesiæ Præsul per jam dictos Apostolicæ Sedis Nuncios & Cardinales deponitur: accusatus enim quòd sui familiares ipso sciente & consentiente Clericum quendam erutis occulis cæcaverint, cum se non posset expurgare legitimè invitus sententiam depositionis subivit. Cui Wernherus ejusdem Ecclesiæ præpositus, communi Fratrum electione fuit substitutus.

Anastasius fit Papa IV.

Item anno prænotato Eugenius Papa III. moritur, & Romæ in Ecclesia S. Joannis Lateranensis non sine opinione sanctitatis magnæ sepelitur. Post quem Conradus Abbas Monasterij S. Rufi Ordinis nostri Diœcesis Viletrinæ, patriâ Romanus, electione Patrum in summum Pontificem sublimatur, & Anastasius IV. nuncupatur; præfuit annis duobus, mensibus quatuor & viginti 4. diebus, vir in omni virtute probatus, amator bonorum, protector pauperum, Cleri promotor atque defensor, & eleemosynarius omnium pientissimus. Hic Papa Anastasius literas amicabiles misit ad Christi famulam Hildegardem apud Bingios commorantem anno Pontificatûs sui primo, in quibus eam salutat, séque orationibus il-

lius

lius commendat. Virgo sancta rescribens, & Schisma, quod post Adriani mortem subsecutum est, prænuncians inter cætera sic illuminata divinitus dicit: *Et tu Roma velut in extremis jacens conturbaberis, ita quòd fortitudo pedum tuorum, super quos hactenus stetisti, languescet, quoniam filiam Regis videlicet justitiam non ardenti amore sed quasi in torpore dormitionis amas, ita ut eam à te expellas. Unde & ipsa à te fugere cogitur, si non revocaveris eam per opera pietatis.*

Anno prænotato in civitate Coloniensi fuit homo quidam Patre Judæo, sed converso natus, qui dum Corpus Dominicum in solemnitate Paschali de manu Sacerdotis in Ecclesia oretenus suscepisset, continuò exivit. Retracto autem ex ore nefandissimo venerabili Sacramento domui importare suæ statuit: nescio quid maleficij ex eo facturus. Et ecce subitò irruit super eum angustia, metus, & tremor, ita quòd tremens & mente nimiùm turbatus nesciret quid faceret, factáque in cœmiterio fossulâ Sacrosanctum Christi corpus in eam deposuit, & aperiens terram sepelivit, superveniens verò Sacerdos quidam & discens rem gestam à perfido fossam rejectâ humo reverenter aperuit & mox in ea non Hostiam, sed puerum parvulum atque pulcherrimum invenit, quem summo cum honore manibus elevans portare in Ecclesiam voluit: & ecce miraculum cælesti perfusus lumine divinitus infans de manu tenentis elabens superos ascendit. Corporis Dominici miraculũ Coloniæ.

MCLIV.

Anno Volmari Abbatis Hirsaugiensis XXXIV. Fridericus Rex cupiens expeditionem movere in Italiam: pacem in Regno prius studuit reformare inter dissidentes: erant enim discordiæ, & dissensiones non modicæ his temporibus inter Henricum Saxoniæ Ducem, & Lupoldi Marchionis Austriæ filium, qui Bavariæ Ducatum ex donatione Regis quondam Conradi, genitori suo collatum occupavit. Verùm cùm ambæ partes Regi sanguine jungerentur, maximè cupiebat eos reddere concordes. Consilio itaque usus Principum, Ducatum Saxoniæ legitimis hæredibus restituit, hoc est Henrico qui est Leo Henrici superbi Ducis Bavariæ filio, de quo plura supra diximus, vulgò nuncupatus, & filijs ejus, quibus etiam Bavariæ Ducatum avò quondam abblatum resignavit. Porrò Henricum Lupoldi Marchionis filium, qui Bavariam post Guelfonem Henrici superbi Ducis fratrem per annos aliquos tenuit: in Ducem Austriæ, ut supra dictum est, sublimavit. His factis Rex Fridericus magno nostrorũ congregato exercitu in Italiam pro adipiscenda corona Imperij profectus est: Et primo quidem impetu Placentiam Æmiliæ urbem expugnans obtinuit: & cives antea rebelles & contumaces vellent nollent ad obedientiã revocavit. Castella etiam noñulla propter insolentiã Longobardorũ, Mediolanensium & Cremonensium præcipuè incendio vastans funditus evertit. Deinde Spoletum opulentissimum Umbriæ oppidum incendio concremavit, sicque versùs mare cum exercitu transiens nullo resistente Romam anno sequenti pervenit. Rex Fridericus in Italiam proficiscitur.

MCLV.

Anno Volmari Abbatis XXXV. Indictione Romanorum III. ultimâ die mensis Februarij mortuus est Meginhardus Comes de Spanheim fundator Monasterij S. Martini ibidem filius Stephani Comitis, qui Mona- Meginhardus Comes moritur.

sterium primus construere cœpit, quemadmodum in principio historiarum ejusdem Cœnobij dudum scribentes ostendimus. Reliquit autem filios tres, Crafftonem qui fuit Abbas in Spanheim, Gotfridum & Meginhardum Comitatui præsidentes. Hiltrudem Monialem apud S. Rupertum, & Sophiam, quam Fridericus Comes Valentiæ habuit uxorem.

Adrianus fit Papa IV.

Eodem anno Anastasius Papa IV. moritur, & in Basilica Lateranensi sepelitur, Rege Friderico cum exercitu in Italia existente sicut anno priore diximus, & munitiones subvertente rebellium. Post Anastasium Nicolaus ex Monacho nostri Ordinis, natione Anglicus, Episcopus Albanensis, qui Noruegiam Christi converterat (ut supra diximus) ad fidem, Patrum electione Papa factus & nuncupatus Adrianus IV. præfuit annis IV. mensibus X. vir non minùs sanctitate quàm prudentiâ reverendus.

Fridericus Rex fit Imperator primus.

Fridericus Rex devictis adversarijs in via cunctis, tandem ut supra dictum est, Romam pervenit, & à senatu populóque Romano cum honore maximo salutatus: coronam Imperij de manu Papæ suscepit. Coronatus cum solemnitate consuetâ Imperator Fridericus diebus paucis in urbe Roma statuerat quiescendum, & ecce quâdam die circa meridiem Romani nonnulli factiosi seditionem in Cæsarianos subitò moventes, uno cunctos impetu se neci daturos moliebantur.

Seditio Romanorum in Cæsarianos.

Quod audientes Imperiales armis confestim se induunt, Romanos retrocedere vel in Tyberim cadere compellunt: tantâque in eos cæde sævièrunt, ut alueus ipse fluminis totus in sanguinem versus putaretur, factâ tam cruentâ victoriâ die videlicet octavâ decimâ mensis Junij non satis bene confidens Romanis Imperator, sequenti mox die non moratus reditum instituit: & exercitum sanum in patriam reduxit.

Episcopat⁹ Lubecensis instituitur.

His quoque temporibus Episcopatus Lubecensis in finibus Saxoniæ cum licentia, & permissione Romani Pontificis de Oldenburg in oppidum Lubec translatus est; & Geroldus primus Lubecensis Episcopus est ordinatus, vir in omni genere scientiarum doctissimus.

Bellum inter Moguntinum Episcopum & Comitē Palatinum.

Anno prænotato Imperatore adhuc in Italiâ consistente Arnoldus Moguntinensium Archiepiscopus Hermannum Palatinum Rheni Comitem propter injurias contumelias, & rapinas Wormatiensi tam Ecclesiæ quàm Pontifici & Clero irrogatas cum suis auxiliarijs excommunicavit. Qui commotus in iram cum magno suorum exercitu terras Archiepiscopi hostili animo ingreditur, & devastans omnia in pauperes crudeliter debachatur. Contra quem Archiepiscopus, suorum quoque misit exercitum; fuítque inter eos nimis atrociter pugnatum. In parte Palatini Comitis fuerunt, Gotfridus Comes de Spanheim. Emicho Comes de Lyningen. Henricus Comes de Kazenhelenbogen, Conradus Comes de Kirchenberg. Henricus Comes de Didesheim & complures alij, qui omnes unâ sententiâ in Archiepiscopum conspiraverunt. Verùm audito Imperatoris adventu subitò territi omnes quieverunt.

Bruno fit Episcopus Hildesheimensis.

Anno etiam præscripto Bernardus Episcopus Hildesheimensis in Saxonia in annum jam decimum cæcus, & ob id ad Regimen Ecclesiæ minùs utilis Pontificatum spontaneâ voluntate resignavit: Cui successit Bruno Majoris Ecclesiæ Decanus, vir multùm Religiosus, & B. MARIÆ semper Virgini devotissimus, qui Ecclesiæ memoratæ utiliter præfuit,

& populum Dei Verbo & exemplo semper erudivit. Hic Bruno Reverendissimus Præsul, cum in amore Dei Parentis Gloriosissimæ Virginis MARIÆ ferventissimâ devotione arderet: & quidquid posset pro ejus reverentia hilariter faceret: inter alia Octavas Nativitatis ejus celebrandas per suam Diœcesim primus omnium instituit: quas & Sancta Mater Ecclesia postea suscepit. Cui Sanctissima Dei Genitrix Virgo MARIA Octavas ipsas quâdam vice devotissimè celebranti sub matutinis visibiliter apparuit, & gratias ei referens æternæ vitæ præmia sibi in cœlestibus repromisit. Octava Nativitatis B. Mariæ instituitur.

In fine prænotati anni Fridericus Imperator de Italia reversus, Nativitatem Domini in Wormatia cum magno apparatu in præsentia multorum Principum celebravit. Aderant inter cæteros supra dicti pacis transgressores Hermannus Comes Palatinus Rheni, Gotfridus Comes in Spanheim, Emicho Comes in Lyningen, Henricus Comes de Kazenelenbogen, Conradus Comes in Kirchberg, & Henricus Comes de Didesheim, quos Imperator propter conjuratæ pacis violentiam durè arguit, & de consilio Principum canes pro satisfactione portare jussit. Quo facto Archiepiscopus illos ab excomunicationis vinculo absolvit. Porrò ex parte ipsius Archiepiscopi canes portare cœperunt Ludovicus de Lohun, & Wilhelmus Comes de Glizberg; sed ob reverentiam Archiepiscopalis dignitatis mox ab astantibus rogatus Imperator, eos jussit cessare. Imperator Violatores pacis corripuit. Canes portare Comites coacti sunt.

MCLVI.

Anno Volmari Abbatis XXXVI. Arnoldus Moguntinæ Ecclesiæ Reverendissimus Archiepiscopus pro quibusdam caussis, honorem, & utilitatem, Ecclesiámque suam concernentibus Romam profectus est, & cum benevolentia charitatis ab Adriano Pontifice susceptus, Apostolicæ Sedis Legatus ab eo constitutus est, ad propriáque reversus. Archiepisc. Moguntin. Romam proficiscitur.

Anno prænotato Fridericus Imperator, uxore suâ apud Constantiam Sueviæ repudiatâ, aliam super induxit Agnetem Burgundiæ Principis filiam, nuptijs publicè ac solemniter celebratis. Unde in populo Dei scandalum gravissimum sequitur, & variæ locutiones. Imperator uxorem suam repudiat.

Anno item præscripto mortuus est Hermannus Comes Palatinus Rheni, de quo jam proximè diximus, qui filios non reliquit, cujus Principatum Conradus frater Imperatoris Friderici Primi ex parte Patris donatione Imperij possidendum accepit: qui Conrado Wormatiensis Ecclesiæ Episcopo non paucas irrogavit injurias, bona diripiendo Sanctorum, & in usus convertendo suos & suorum.

Eodem anno circa Festum Omnium Sanctorum Imperator Fridericus descendit ad Coloniam, ubi tam à Clero quàm à populo civitatis magno cum honore susceptus est, conventúmque Principum solemnem celebravit. In qua Curia miles quidam nomine Bernardus coram Imperatore accusatus, quòd in necem Hermanni Comitis de Wincenberg conspirâsset, qui nuper fuit occisus, capite plexus est. Conventus Principum in Colonia.

His temporibus Imperator Fridericus Ducem Bohemiæ sublimavit in Regem, Ducatum in Regnum commutans, quod manet usque in præsentem diem. Coronatus autem fuit in Ecclesia Pragensi per ministerium Arnoldi Moguntinensium Archiepiscopi, sub cujus Provincia Pragensis Episcopatus adhuc fuerat constitutus. Unde coronatio Regum Bohemiæ Bohemiæ Ducatus sublimatur in Regnum

Bohemiæ de consuetudine antiqua ad Moguntinam pertinebat Ecclesiam, donec tandem per quendam Archiepiscopum Moguntinum, pecuniâ interveniente, Pragensi Ecclesiæ concessum fuit.

Imperator debellat Ducem Poloniæ.

Anno prænotato Fridericus Imperator exercitum movit in Poloniam contra Ducem gentis, qui per annos aliquot Imperio rebellis extitit, & annuum tributum solvere contempsit. Congressione itáque factâ, exercitus Cæsarianus contra Ducem prævaluit, & rebelles ad obedientiam coëgit. Denique censum prioribus annis neglectum Imperator Ducem ex integro solvere compulit, à quo & novas cautiones sufficientes accepit. Quibus pactis, ad interiora Imperij reversus est.

MCLVII.

Decanus Pfortzensis fit hic Monachus.

Anno Volmari Abbatis xxxvii. Indictione Romanorum quintâ, Sigefridus Decanus Ecclesiæ in Pfortzheim Monachus in præsenti Cœnobio Hirsaugiensi pro Christi amore factus est, vir prudens & singulari devotione charitatis in Deum ferventissimus atque in divinis Scripturis haud mediocriter eruditus; qui multa in usus fratrum bona contulit, sicut liber Donationum ostendit. Simili devotione complures alij viri nobiles docti & honorati, ac divites in sæculo, spretis atque contemptis mundi vanitatibus cunctis, tempore Volmari Abbatis & se & sua Monasterio tradentes, sanctæ conversationis habitum pro Christi amore susceperunt, in observantia Regulari usque ad mortem perseverantes; inter quos fuit non ultimus postea Volmari successor, nomine Hartvvigus, qui primò in majori Ecclesia Spirensi Decanus extitit,& postea in Præpositum à Confratribus suis electus fuit. Cúmque honore dignitatis atque divitijs magnus haberetur in sæculo, cuncta pro Christi amore deseruit, & in hoc Monasterio sub Volmaro Abbate sanctæ conversationis habitum assumpsit. Cujus secuti exemplum multi sæculum similiter contempserant.

Præpositus Spirensis fit hic Monachus.

Volmarus Abb. Cœnobij xv. moritur.

Anno prænotato Volmarus Abbas hujus Monasterij Hirsaugiensis xv. senio gravatus, & multis laboribus nimiùm fatigatus infirmari cœpit, & morbo paulatin crescente tandem deficiens xxv. die mensis Februarij, ad Dominũ emigravit, año Regiminis sui xxxvii. demptis quatuor diebus, completo, in majori Monasterio ante Altare S. Michaëlis cum devotione sepultus. Vir certè apud omnem posteritatem æternâ memoriâ dignus utpote qui non solùm regularis disciplinæ observantiam inviolabiliter tenuit, verùm etiam in temporalibus providus, res Monasterij, census, redditus atque structuras tempore sui Regiminis valde ampliavit.

De Hartvvigo hujus Monasterij Hirsaugiensis XVI. Abbate; qui præfuit mensibus duntaxat duobus; Et vita ejus.

Hartwigus Abbas xvi. eligitur.

VOlmaro Abbate Reverendissimo vitâ defuncto, atque sepulto non sine gemitu & lachrymis filiorum, qui illum ut patrem sanctum & pientissimum veraciter in Christo diligebant; eodem mox die propter causam urgentem ad novi Pastoris electionem consultò fuit processum. Invocatâ igitur, ut moris, gratiâ Spiritûs Sancti, Fratres in Domino congregati Hartvvigum venerabilem Patrem

tam

tam unanimi consensu in Abbatem elegerunt, ut ne unus quidem ex omnibus discreparet, anno Domini supra scripto MCLXVII. indictione Romanorum quintâ, Mensis autem Februarij quintâ atque vicesimâ, manèhorâ diei primâ. Qui videns se vocari ad Regimen animarum, valde contremuit, & procidens in terram coram omnibus, cum multis lachrymis dixit: Quid facitis ô fratres mei, quid facitis? senem me penitùsque inutilem vobis prælatum constituere pergitis? alium quærite obsecro pro tanti Regiminis moderamine idoneum, quem doctrina sanctæ prædicationis nobis reddat utilem, & propriæ vitæ meritum efficacem, ego me scio insufficientem ad ministerium operis, & novi vires non sufficere meas ad solicitudinem curæ pastoralis. Quin potius si voluissem imò valuissem alienas regere animas, in eo quo fueram statu, permansissem. Sed cum scirem me indignum ad præsidendum hominibus, curam animarum deserui, & ad serviendum omnipotenti Domino in cordis mei simplicitate hanc vivendi formam secutus fui. Unde Fratres parcite mihi quæso quem scitis inutilē, & ex vobis talem eligite, qui portare onus tanti Regiminis sit idoneus. Sed cum Fratrum Congregatio tota instantissimè rogaret, quatenus impositum sibi munus propter Deum dignaretur assumere, victus tandem eorum lachrimosis precibus, humiliter consensit dicens: contemnere tantas preces & lachrymas omniū vestrûm, amantissimi Fratres, nec possum nec debeo; & propterea omnem voluntatem meam divinæ ordinationi & vestris desiderijs humiliter submitto. Quicquid omnipotens DEUS de mea parvitate ordinaverit, nec possum nec volo sanctissimæ rectissimæque voluntati ejus reluctari; confido tamen in ejus misericordiam, pro cujus amore factus sum Monachus, quoniam diu me in hac mortalitate non permittet vivere, si hoc onus prælationis saluti animæ meæ debuerit obesse. Quod verbum ejus optato effectu non caruit, quoniam 2. duntaxat mensibus in pastorali dignitate supervixit. Novit omnipotens DEUS qui sunt ejus, & quorum placitam sibi conversationem in hac mortalitate præparat, eorum ad se animas, ne aliquo maculentur pulvere vanitatis, in meliori statu vocat. Ad nimiam itaque instantiam Fratrum electioni consentiens, gravem sarcinam Regiminis animarum subijt, utpote qui se totum divinæ providentiæ submisit. Munus autem Benedictionis à Neometensi Pontifice propter certas caussas non voluit accipere, sed navigio descendit ad Confluentiam & ibi juxta tenorem privilegij Monasterio dati antiquitùs, ab Hillino Trevirorum venerabili Archiepiscopo in secunda quadragesimæ Dominica Benedictionis ministerium magna cum devotione mentis suscepit. Cum autem benedictione perceptâ, sicut diximus, per fluenta Rheni fluminis navigio cum suis ascenderet, ad Bingios applicuit, & sanctam Christi sponsam Hildegardem in Monasterio D. Ruperti visitavit, ex multo enim tempore eam videre simul & alloqui cupiebat. Nactus itáque opportunitatem cum ea loquendi, omnem cordis sui statum & mærorem coram illa humili confessione aperuit, & in quantis versaretur angustijs propter assumpti onus Regiminis, simplici devotione reseravit. Denique rogavit, quatenus divinam pro ejus statu consuleret voluntatem; quæ præmissis orationibus ex revelatione Domini ita respondit: *Lux vivens dicit tibi, O Homo, mens tua sit mihi in voluntate mea subjecta, & non abjiciam te, homo enim*

Devictus Fratrum precibus consensit.

Voluit dissolvi & esse cum Christo.

Ab Archiepiscopo Trevirorū benedicitur.

S. Hildegardem alloquitur.

Verba Hildegardis ad Hartwigū

qui

qui mihi paratus eſt ſervire pro honore Nominis mei, in paſcendo animas meas; & aliud non quærit, in me manet. Ego autem ſcio quis ex me ſtet in Prælatione, & illum non deſeram, & qui ſine me regnat, hunc ego non adverto. Tu autem eſto paratus quoniam citò veniam reddere tibi ſecundùm fidem tuam. Poſthæc valedicens Hartvvigus Abbas famulæ Domini, & commendans ſe orationibus ejus ad Hirſaugiam reverſus eſt, gaudens ſe per illam conſolatum à Domino.

Hartwigus ex Francia Orientali oriundus erat.

Erat autem Hartvvigus Abbas patriâ Francus Orientalis ex Herbipolenſi Territorio natus, qui adoleſcens traditus ſcholis ad ſtudium literarum, ſatis doctus in omni varietate ſcripturarum, tam divinarum quàm ſæcularium evaſit, nam per aliquot annos in civitate Francorum Babenberg operam literis dedit, ubi tanta fuit Magiſtrorum copia, ut amore diſcendi maximæ ſcholarum multitudines non ſolùm ex Germania, ſed etiam ex Italia & Gallia certatim illò confluerent. Nulli Clericorum licebat alio quàm latino ſermone uti, quoties inter ſe quippiam fuiſſet dicendum. Creſcentibus cum tempore meritis, ſcholas jam virilis deſeruit, & veniens ad Eccleſiam Spirenſem principalem, factus in ea Canonicus fuit, in qua ſe tam ſapienter & religioſè habuit, quòd ſemper ad altiora quaſi quibuſdam gradibus aſcenderit. Nam primò poſt Canonicatum Eccleſiæ memoratæ Camerarius extitit: poſtea in Decanum electus fuit, & poſtremò communi electione fratrum major, eſt Præpoſitus, non ſine multorum favore conſtitutus. Erat ſanè vir bonæ conſcientiæ, vitæ honeſtæ ac ſpiritualis, amator ſtudij, ſine querela morum integritate pacificus, qui licèt abundantiâ rerum temporalium ſimul & honoribus terrenis afflueret, minimè tamen propterea in ſuperbiam ſe extulit, humiles & pauperes minimè deſpexit, memor ſemper admonitionis Davidicæ in Pſalmo dicentis: *Divitiæ ſi affluant, nolite cor apponere*; mortalem ſe curavit agnoſcere, & quaſi pauper & citò tranſiturus divitias poſſidere. Manum ſuam aperuit inopi, & largus ſemper in pauperes extitit: inter cætera pietatis ſuæ ſtudia Congregationem Hirſaugienſium ſingulari devotionis affectu ſemper coluit, & multa eis beneficia impendit, nam quoties potuit, pro conſolatione ſpirituali ad eos venit in Hirſaugiam, & quorum visâ converſatione ſanctiſſimâ, ſemper ſe melior ad propria remeabat. Quoties verò ad civitatem Nemetenſem fratres veniſſent de Hirſaugia, non alibi, quàm ad ejus declinabant hoſpitium. Erat domus ejus inſtar Monaſterij, honeſtiſſimis ornata ſervitoribus, in qua nec mulieribus patebat ingreſſus, nec animo levibus, inhoneſtiſve hominibus; ſummo etenim ſtudio vitam honeſtiſſimam ducere conſuevit. Unde maturus ſemper inceſſit, bonis & rectis corde propter vitæ omnimodam integritatem venerabilis, malis autem & reprobis tanquam judex metuendus. Nam ejus in præſentia loqui vel agere turpe ſeu inhoneſtum, nullus præſumebat. Internâ quoque mentis devotione ſemper Deo compunctus humiliter ſerviebat, nullum tempus otioſum tranſire permittens, in quo non aliquid boni operis exerceret.

In Eccleſia Spirenſi fit Canonicus.

Hartwigus bonæ Conſcientiæ homo.

Frequens in ſanctis orationibus extitit: ſtudium divinis lectionibus continuè impendit, & proficere in melius quotidie pro viribus curavit. Cum verò pleróſque ex Canonicis ſuis ire per abrupta vitiorum in perditionem cerneret, vehementer indoluit, & medicamenta ſanctæ correptionis apponere delinquentibus non ceſſavit. Sed cum admonitio

monitiones suas parum in plerisque videret proficere, cœpit prælationis ministerium paulatim abhorrere, metuénsque propter aliena delicta, quæ non posset corrigere, animæ suæ periculum incurrere, curam pastoralis sollicitudinis deliberat resignare. Interea contigit S. Abbatem Clarevallis Bernardum in causis Ecclesiæ Romanæ Legatum venire ad Neometensem civitatem, & in domo ejus habere manendi hospitium cum Monachis suis, cum quo salus intravit, & magna compunctio mentis. Videns enim vir sanctus & prudens, & Religionis amator, tot fieri miracula per hominem DEI, mox in sermonibus ejus compungitur, & fugere de medio Babylonis quantocius meditatur. Dispositis ergo cum tempore, suis rebus atque negotijs, propositum mentis occultum tenuit; metuens non irrationabiliter, ne si fieret publicum, satan impedire tentaret.

Armatus fuit & Zelo rectitudinis.

S. Bernardo prædicante convertitur.

Ordinatis tandem secretè omnibus, rebúsque suis partim venditis & in monetam redactis, partim verò ad Hirsaugiam præmissis vel etiam in usus pauperum distributis, mundum cum universis vanitatibus suis pro Christi amore deseruit, & veniens ad Monasterium Hirsaugiense sub magisterio Volmari Abbatis sanctæ conversationis habitum assumpsit, plura hujus mundi pretiosa in auro & argento vasisque & ornamentis ac varia suppellectili secum attulit, quæ omnia secundùm Regulam Abbati Volmaro consignat.

Dona Monasterio plura contulit.

Factus autem Monachus Claustralis ex præposito seculari venerabilis Hartvvigus, omnem hujus mundi curam & sollicitudinem cum habitu deposuit, séque totum sanctis vrtutum exercitijs mancipavit. Ex illo námque die, quo se ad Monasterium conversionis gratiâ contulit, semper aut mente aut corpore in divino servitio intensissimè occupatus fuit. Horis interesse Canonicis tam in die quàm in nocte semper illi fuit dulcissimum; usque adeò ut tempus omne perdidisse diceret, quod aliter quàm DEI sevitio videretur impensum. Corpus suum per abstinentiam & vigilias multas in servitutem spiritui curavit subijcere, & mundanæ consuetudinis motus jejunijs & orationibus castigare. Inter fratres conversando semper tranquillus fuit & summè pacificus tantâque affluens charitate ut quasi mater omnium videretur. Turbatum eum nemo vidit unquam; murmurantem nemo audiuit, sed fundatus in timore Domini & in vera humilitate ambulans, neminem contristavit. Et hæc sunt quæ ad nos, fidelium scriptorum testimonio de vita & moribus venerabilis viri Abbatis memorati Hartvvigi pervenerunt.

Hartwigus Religiosissimè vixit.

Anno Dominicæ Nativitatis supra scripto MCLVII. Fridericus Imperator Dominicum pascha in civitate Wormatiensi cum magna solemnitate celebravit: ubi omnes Regni Principes convenientes, se in annum sequentem cum ipso Cæsare in Longobardiam contra inobedientes & rebelles profecturos unanimi consensu promiserunt & jurârunt. A Wormatia Cæsar descendit ad Moguntiam, ubi convocatis Abbatibus Præpositis, Decanis & potioribus de Clero simul & populo civitatis, magnâ illos prævenit industriâ, ut sibi jurejurando promitterent, nullum se post mortem Arnoldi Præsulis electuros Pontificem, nisi quem Imperator ipse duxerit promovendum; quod multorum malorum seminarium fuit. Eodem anno mortuus est Arnoldus Coloniensis Ecclesiæ Archiepiscopus

Conventus Principum in Wormatia.

Imperator descendit ad Moguntiam.

pus ejus nominis secundus, magni apud Imperatorem pretij simul & authoritatis, cujus corpus in Cœnobio Ryndorff monialium nostri Ordinis, quod ipse haud procul à Bonna, ut supra diximus, fundaverat, sepultum est. Post quem duo fuerunt per dissensionem electi Fridericus scilicet Præpositus S. Gereonis in Colonia, & Gerardus Præpositus in Bonna; inter quos gravis pro Archiepiscopatu fuit suborta discordia. Jure tandem Fridericus ejus nominis æquè secundus prævaluit; cui Gerhardus cedere Judicio Cæsaris & Principum in Conventu Ratisbonæ compulsus fuit. His temporibus inter Adrianum summum Pontificem & Fridericum Imperatorem gravissimæ dissensiones fuerunt subortæ, quæ magnum in Ecclesia scandalum protulerunt, in tantum, quod Cæsar tandem Adriano Papâ mortuo, contra ejus legitimum successorem, Alexandrum videlicet tertium, quatuor falsos Pontifices sibi mutuò succedentes subrogavit. Hujus gravissimæ dissenssionis primas caussas nimirum pueriles tales comperimus: Innocentius quondam Papa secundus Romæ in pariete cujusdam Ecclesiæ suam fecit depingi imaginem, ornamentis Pontificalibus circumamictam & in Cathedra Papali sedentem; ante cujus pedes imago Lotharij Regis secundi quasi geniculantis erat formata ut qui manibus complosis coronam de manu Pontificis Imperialem suo capiti præstolaretur imponendam, sive impositam suscipientis. Hanc picturam Romæ consistens Imperator cum vidisset, nòn parum ei displicuit, asserens se imperium non à Papa sed à Domino DEO esse consecutùm. Aderant etiam nonnulli ad mala consilia nimis audaces & prompti, quorum interpretatione picturæ animus Cæsaris non solùm mitigatus non fuit sed magis succensus in iram. Huic opinioni sinistræ accepta pridem à Romanis in coronatione Regis contumelia non parvas addidit vires; quando multorum sententiâ Pontifex habebatur suspectus de Romanorum facta seditione, quando in Cæsarianos impetum fecerunt armati, sicut in ejus coronatione jam supra diximus. Ab illo namque die Imperator & Papæ mentem & Romanorum detestabatur perfidiam. Accessit prædictis & illud: Imperatore cum optimatibus Regni pro negotijs Imperij apud Bisuntinam urbem in Burgundia celebrante Curiam, duo à Roma venerant Cardinales Adriani Papæ literas Imperatori perferentes, in quibus Cæsarem Pontifex his verbis alloquitur: *Beneficium coronæ tibi contulimus, neque pœnitentiâ moveremur, si Excellentia tua etiam majora à nobis beneficia suscepisset:* Hoc verbum *Beneficium*, hi qui circa Imperatorem erant, usualiter interpretantes, & in contumeliam ipsius positum asserentes, commotum prius animum ejus adversùm Pontificem concitatiorem fecerunt. Itaque in iram conversus Cardinales, qui literas Papæ attulerant, cum injuria & minis à facie sua jussit discedere: Quibus & dixit: *Hoc quod à solo DEO habemus* (coronam videlicet cum Imperio denotans) *non Romano Pontifici, soli DEO attribuimus. Primam vocem Regiæ Electionis Archiepiscopi Moguntini recognoscimus: Regalem Consecrationem Archiepiscopo Coloniensi permittimus: Imperialem Consecrationem Romano Pontifici assignamus. Deleantur ergo picturæ, scripturæ corrigantur alioquin inter Regnum & Sacerdotium non erit pax & concordia.*

Claruit circa hæc tempora S. Wilhelmus Eremita, Ordinis sui Nomi-

Fridericus, fis Archiepiscopus Coloniens.

Inter Papã & Imperatorem dissensio.

Causæ dissensionis.

Verba Imperatoris contra Papam.

S. Wilhel. ex Comite Eremita.

Nominis Institutor, quondam Comes Pictaviensis in Gallia, vir multarum virtutum & eximiæ sanctitatis, qui loricâ indutus ad nudam carnem, vitam suam in maxima districtione consummavit. Hunc S. Bernardus olim cum Schismaticis contra Innocentium Papam contumaciter sentientem, per Sacrosanctum Corpus Domini patenæ superpositum, contestans adeo perterruit, ut non solum omnem pertinaciam deponeret, sed etiam principatu cum amplissimis divitijs atque honoribus pro DEI amore contemptis, eremum intraret. Floruit quoque his temporibus Petrus cognomento Longobardus Parisiensis Ecclesiæ præsul, vir doctus, & continuâ lectione studiosissimus, qui ex scriptis Sanctorum quatuor sententiarum libros non sine magno labore comportavit, qui tantæ sunt authoritatis in scholis Theologorum publicis, ut nemo sine ipsorum perfecta & consumata scientia Theologi nomen his temporibus nostris rectè mereatur. Commentarios quoque in Psalterium, & quædam alia composuit, quorum alibi fecimus mentionem. Libri quatuor sententiarum eduntur.

Claruit his etiam temporibus in Burgundia Richardus Monachus Cluniacensis, nostri Ordinis tam in divinis scripturis quàm in sæcularibus literis haud mediocriter eruditus, qui scripsit inter cæteras ingenij sui lucubrationes Opus non parvæ utilitatis, transacti temporis historiam succinctè continens. De alijs nihil vidimus. Richardus Monachus Historicus

Claruit his quoque temporibus Petrus cognomento Comestor, presbyter in Ecclesia Trecensi, vir tam in divinis scripturis eruditus, quàm in sæcularibus literis egregiè doctus, qui scripsit ad Wilhelmum Archiepiscopum Senonensem Opus insigne super historiales Bibliæ libros, quod Scholasticam prænotavit historiam, in libris numero xx. De laudibus quoq; B. MARIÆ semper Virginis lib. 1. Sermones insuper de Tempore & de Sanctis composuit plures, & quædam alia, quibus memoriam sui Nominis transmisit ad posteros. Petrus Comestor. Scholastica Historia

Richardus etiam Monachus apud S. Victorem Paris. vir undecunque doctissimus hæc tempora moribus sanctis & lucubrationibus multis reddidit clariora. Inter cujus synthemata nos legimus subjecta. De SS. Trinitate libros 6. De contemplatione lib. 5. In Cantica Canticorum lib. 1. De exterminatione mali libr. 1. De promotione boni lib. 1. Contra Judaizantes. lib. 1. De Tabernaculo fœderis lib. 1. De xi. mansionibus filiorum Israel in deserto, lib. 1. De Sacerdotio Melchisedech lib. 1. De profectu Monachorū lib. 1. De xii. apparitoribus. lib. 1. De studio sapientiæ lib. 1. De Triplici holocausto lib. 1. De oratione mentali lib. 1. De Authoritate S. Petri Apostolorum principis lib. 1. De potestate Judiciaria lib. 1. De spiritu Blasphemiæ lib. 1. De Officijs Ecclesiæ lib. 1. De diversis affectionibus lib. 1. Epitome, hoc est Breviariū totius Bibliæ lib. 1. In Apocalypsin Joannis lib. 1. In Danielem Prophetam lib. 1. Chronicon breve ab origine mundi usque ad tempora sua lib. 1. De gemino paschate lib. 1. Divisionum sive Exceptionum opus magnum lib. xxiv. De visione Nabuchodonosor Regis Babylonis lib. 1. De Sacrificio Abrahæ lib. 1. De quatuor ventis lib. 1. De verbis Esaiæ lib. 1. De verbis Apostoli Pauli lib. 1. De Actibus Apostolorum lib. 1. De Charitate violenta lib. 1. De Novitate vitæ lib. 1. Epistolarum ad diversos lib. 1. alia insuper multa composuit, quæ ad nos minimè pervenerunt. Richardus S. Victoris Doctor.

Gilbertus Pictavienſ. Doctor.

Circa hæc tempora invenitur claruiſſe Gilbertus cognomento Porreta Pictavienſis in Gallia Epiſcopus, homo in omni genere ſcientiarum doctiſſimus qui & ipſe nonnulla ſcripſit opuſcula, in quibus novitate quâdam terminorum uſus, lucubrationes ſuas multis fecit in parte non modica ſuſpectas. Verùm in Remenſi Concilio per S. Bernardum Clarevallis Abbatem ſingulari diſputatione ſuperatus, Patrum ſe determinationi ſubjecit; è cujus opuſculis iſta feruntur: in totum Pſalterium Commentariorum Opus magnum. In omnes epiſtolas Apoſtoli Pauli lib. XIV. In Evangelium S. Joannis lib. I. ſuper Boëtium de S. Trinitate lib. V. Cætera ejus ſcripta necdum videre potui.

Wilhelmus Abbas in Gallia Doctor.

Wilhelmus quoque Abbas S. Theodorici Abbatis Ordinis noſtri, ſed poſtea Monachus ut dicitur, Ciſtertienſis in Cœnobio Clarevallis ſub magiſterio D. Bernardi factus: hæc tempora ſuis lucubrationibus ac vitæ meritis illuſtravit. Qui ſcripſit inter cætera ejuſdem S. Abbatis Bernardi, anno Volmari XXXI. pridem defuncti inſigne volumen. Speculum quoque fidei lib. I. Ænigma fidei lib. I. Sententiarum fidei lib. I. Ad quendam amicum, quem Theophilum nuncupat. De Natura animæ lib. I. De contemplando Deo lib. I. De Natura & dignitate amoris lib. I. De Sacramento Altaris lib. I. Meditationes pro Novitijs lib. I. Contra Petrum Abelardum lib. I. In Cantica Canticorum opus imperfectum. In Epiſtolam Pauli ad Romanos lib. I. Et alia quædam.

Hartwig⁹ Abbas XVI. moritur.

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato, videlicet. MCLVII. die XXII. Aprilis circa primâ noctis vigiliam mortuus eſt Dominus Abbas Hartvvigus hujus Cœnobij Hirſaugienſis XVI. Abbas in die prælationis ſuæ LVII. & in abſide majoris Eccleſiæ meridionali ante altare Omnium Sanctorum non ſine multis fratrum lachrimis ſepelitur. Exaudierat, preces ejus Altiſſimus quoniam ſic in electione ſua oraverat, ut ſi regimẽ animarum ſuarum ſaluti ſuæ foret contrarium, brevi tolleretur è medio. Nam frequenter honores mutant ſtatum mentis, & qui ſubjectus eſt humilis, ſæpe in ſuperbiam erigitur prælatus. Bonum ergo eſt mori quando in meliori ſtatu eſt homo.

De Manegoldo hujus Monaſterij Hirſaugienſ. XVII. Abbate, qui præfuit annis VIII. menſibus III. diebus VIII. Et geſtis illius temporis.

Manegold⁹ Abb. XVII. eligitur.

POſt mortem, & ſepulturam Venerabilis viri Domini Hartvvigi XVI. Abbatis, convenientes ad locum Capitularem fratres manè circa horam diei tertiam, hoc eſt XXIII. die menſis Aprilis, anno prænotato Dominicæ Nativitatis MCLVII. Manegoldum Priorem Conventûs in Abbatem unanimiter elegerunt, virum moribus & eruditione ſcripturarum inſignem, annos ætatis non minùs quam ſexaginta complentem: qui precibus filiorum poſt longam tandem excuſationem conſentiens onus paſtoralis curæ humiliter aſſumpſit, in qua ſtrenuè præfuit annis VIII. menſibus III. diebus VIII. Qui munus benedictionis in quintum menſem diſtulit, propterea quod ſe fratribus bene probandum offerre ſtatuiſſet. Quorum precibus tandem importunis nimiùm devictus, ad civitatem Spirenſem cum quinque & viginti Monachis

Monachis suis ordinandis circa Exaltationem S. Crucis descendit: ubi ordinatis fratribus in Sabatho Quatuor Temporum, ut moris est, à Guntheró de Lyningen, Episcopo ejusdem civitatis; ipse alterâ mox die Dominicâ munus ab eodem benedictionis cum magna solemnitate accepit sex Abbatibus suis ornamentis indutis adstantibus. Acta sunt hæc Spiræ in majori Ecclesia die XXII. mensis Septembris, quæ fuit S. Mauritij festo celebris. Vir iste venerabilis, gente Francus fuit orientalis honestis parentibus ortus, & ut fertur de cognatione Hartvvigi natus Abbatis, de quo supra diximus, qui ad scholas in juventute positus, satis cum tempore profecit. Timere Deum à parentibus suis didicit, & ideò literis applicatus, puerorum lusus facilè declinavit. Naturâ quippe consecutus ingenium bonum, haud parum discendo temporis successu profecit. Operam dedit literis in civitate Babenbergensi ubi & copiosum studendi invenit exemplum, simul & multitudinem magistrorum; Nec dum erant apud nostrates Gymnasia graduata. Cumque ad ætatem pervenisset virilem, considerans hujus vitæ brevitatem, quidquid in mundo habuit, pro Christi amore deseruit, & veniens ad Hirsaugiam sub regimine Brunonis Abbatis, sanctæ conversationis habitum suscepit: Monachus autem factus, in omni Religione vivere studuit, & in semitis disciplinæ Regularis innocenter, & humiliter ambulans, nunquam à præceptis seniorum declinavit. Corporis quidem staturâ brevis erat, sed mentis integritate magnus atque longanimis, quem nec elevabant prospera, nec deprimebant adversa. In semetipso novit consistere, qui Deum scit amare. Post annos primævæ institutionis in Monachatu laudabiliter exactos per Volmarum Abbatem, qui Brunoni successerat, Manegoldus adjutor Cantoris constituitur, qui hodie Succentor apud nostros appellatur. In eo denique officio positus, cum esset divinarum scripturarum cultor & & amator studiosissimus ac sacræ Bibliothecæ Monasterij Custos, numerum librorum sibi commissorum non solum non minuit sed per suam industriam & labores valde augmentavit; Nam per illud tempus quo Bibliothecæ præfuit, non minus quam sexaginta volumina pretiosa in pergameno pro fratrum utilitate scribi fecit. Ad quod sanctum opus & propria devotio ipsum impulit, & amicorum suorum pia subventio impensarum adjuvit. Verùm utilem se communitati exhibere curans, pro viribus magnâ illum benevolentiâ fratres prosecuti sunt, & ut verum Dei servum omni tempore honorabant; mortuo namque Dietone, qui Prior fuit Claustralis, Volmarus Abbas de consilio Seniorum Manegoldum Priorem constituit, quem utilem & satis idoneum ad tale Officium novit. Quo humiliter suscepto ministerio, in cunctis ad puritatem Regularis disciplinæ conversari studuit, & se fratribus non minùs exemplo, quàm sermone imitabilem ostendit. In monendo dulcis fuit & efficax, in persuadendo facilis, in corrigendo necessariâ discretione pius simul & austerus. Bonis & humilibus corde per mansuetudinem socium se præbuit, duris verò & negligentioribus ut metuendum Judicem ostendere curavit. Unde factum est ut omnes Deum timentes maximo illum complecterentur affectu amoris, desidiosi verò & qui salutis propriæ videbantur obliti, non aliter quàm sævum correctorem vitiorum metuerent. In omnibus actionibus suis semper fuit providus, in consilijs facilis & promptus, in Judicijs & correctionibus fratrum discretus. Et quia vir

Manegold' Spiræ benedicitur.

Vita & patria Manegoldi Abb.

Manegold' subcantoris in Conventu habet Officiũ.

Ad Prioratûs Officiũ fuit utilis.

erat

Manegold' fit Cellarius.

erat ad omnia claustralium officia naturâ simul & ingenio dispositus, ut probatus per singula inveniretur fidelis, Volmarus Abbas fratrum usus consilio, eum Cellarium Monasterij majorem constituit, & Adelhelmum Priorem in ejus locum ordinavit. Factus autem Cellarius, magnam curam & solicitudinem rebus sibi commissis adhibuit, & prælati sui mandatis humiliter in omnibus semper obediens, juxta puritatem Regularis observantiæ ambulavit. Et quamvis in disponendis rebus mundialibus multipliciter esset occupatus, studiũ tamen internæ compunctionis propterea non deseruit; sed quasi Ayoth ambidexter, sic erat intentus temporalibus curis, ut spiritualia non negligeret; sic intendebat istis, ut illa providè gubernaret. Post annos deinde aliquot Adelhelmus Prior ad Monasterium in oppido Amorbach Herbipolensis Diœcesis Abbas eligitur, & Gerlacus in Priorem hujus Monasterij per Volmarum Abbatẽ ordinatur. Quo intra paucos annos mortuo, rursum Prior fit Manegoldus, & suo more intendens observantiæ Regulari, gratum Deo & hominibus bonis impendit obsequium, primus chorũ semper intravit, ultimus exivit, quippe qui divinæ servitutis obsequium cunctis negotijs præposuit. Volumina divinarum scripturarum pene semper in manibus habuit; quibus conscribendis & coëmendis pro fratrum ædificatione, sicut antea diximus, omnem diligentiam impendit. Ordinatus autem hujus Monasterij Abbas, anno & die præscriptis, conversationem suam ardentiore feruore sanctis exornare moribus studuit; & quicquid boni prædicabat subditis, factis & operibus in semetipso imitabile ostendit. Fuit enim homo conversatione integer atque devotus, benignus placidus, & mansuetus; sub cujus magisterio disciplina Regularis observantiæ integra semper viguit, & rei familiaris substantia non mediocriter aucta fuit, sicut in libro Donationum patescit. Eodem anno quo Manegoldus in Abbatem fuit ordinatus, terræ motus in Asia maximus extitit qui subversis ædificijs, & domibus multa millia hominum interfecit. Multæ civitates & oppida funditùs corruerunt, in quorum numero Tripolis & Damascus Syriæ cecidisse memorantur. Civitas verò Catanensium totaliter ex terræ motu subversa corruit, & plusquam viginti millia hominum miserabiliter oppressit.

Manegold' iterum fit Prior.

Manegold' Abbas ordinatur.

Viginti millia hominũ terræmotu perierunt in Asia.

MCLVIII.

Anno Manegoldi Abbatis primo nondum completo mortuus est Sigefridus Episcopus Herbipolensis, & Franciæ Orientalis Dux, vir multâ pietate insignis, cujus jussu & permissione S. Raffoldus ex Monacho Hirsaugianæ Congregationis v. Abbas D. Protomartyris Stephani Würzburgense pauperum Hospitale transtulit, & ex eo Cœnobium Ordinis nostri pro monialibus in suburbano apud S. Afram fundavit; quemadmodum supra diximus anno Volmari Abbatis trigesimo primo.

Sigefridus Episcopus Herbipolensis obijt.

Post Sigefridum Ecclesiæ Peapolitanæ præsul electus est Gebhardus, qui Romam profectus, ab Adriano Papa IV. in Episcopum solemni ordinatus ministerio, cum benedictione & honore ad Sedem suam remittitur, qui præfuit annis tribus & mensibus VI. diebus XV.

Gebhardus fit Episcopus Peapolitanus.

His temporibus claruit in Hollandia Sophia Theodorici Comitis Hollandiæ quondam uxor, tunc verò relicta vidua, mulier sancta, & in Christi amore devotissima; orationibus jejunijs, eleemosynis & sanctis

Sancta Sophia Comitissa Hollandiæ devotissima.

vigilijs

vigilijs semper intenta, quæ multis & in vita & post mortem miraculis coruscavit. Quâdam vice cum ad S. Jacobum in Galiciam cum quibusdam familiaribus suis proficisceretur, sævissimos latrones incidit, qui non solùm rebus sed etiam vitâ eam privare intendebant. Quos ut illa vidit mox ad orationnm præsidia se convertit; confestim verò ut orationum suarum precamina ad Dominum protulit, omnis virtus latronum annihilata fuit; stabant miseri ac si fuissent, catenis ligati, nimiùm stupefacti admirantes quod se movere de loco nullâ ratione, vel conatu potuissent. Veniam postremò rogantes, iterum oratione soluti sunt. Tandem post multa pietatis opera, cum jam tertiò ad terram Sanctam ultra mare Hierosolymam esset profecta, omnia Dominicæ passionis loca cum summa devotione visitavit, & præ nimio desiderio intimi amoris quo mente ferebatur in Christum, oravit dissolvi & esse cum ipso quem toto semper corde coluit & amavit. Exaudivit eam Dominus & per infirmitatem vocata, septimâ atque vicesimâ die mensis Septembris obijt, & in Hospitali Fratrum Sanctæ MARIÆ Theutonicorum cum lachrymis suorum sepulta fuit. Tertiò ad terram sanctam profecta, ibidem moritur.

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato Fridericus Imperator circa Festum Pentecostes, cum multis Regni Principibus & magno exercitu pugnatorum rursus intravit Italiam ad coercendam, & debellandam Longobardorum rebellem contamacémque superbiam. Et in primis Brixiam civitatem Episcopalem in Mediolanensi Provincia constitutam obsidione cingens expugnavit, & cœpit, simul & in circuitu oppida, castelláque multa & munitiones Longobardorum plures in deditionem accipiens, compulit obedire. Postea movens exercitum quinquaginta millium pugnatorum ad Mediolanensem civitatem, obsidionem ejus ordinat, & eam per multos dies fortiter inpugnat. verùm posteaqnam se Mediolanenses arctâ se circumquáque vallatos obsidione cernerent, & auxilium à nemine sperarenr, consilio habito urbem Cæsari tradiderunt. Urbe captâ Imperator Mediolanensibus annuum censum sive tributum sibi solvendum imposuit: & majorem partem exercitûs in patriam remisit. Ipse autem cum sufficienti militia, positis in urbibus præsidijs, ne quid novi tumultûs consurgeret, ibi remansit. Imperator Lombardiam devastat. Mediolanū ab Imperatore capitur.

Anno etiam Domini prænotato Gotfridus Abbas Monasterij sancti Jacobi prope Moguntiam, Burchardus S. Petri extra muros Præpositus, & major, sed non sanior, pars civium, unà cum universo ferme Clero Moguntinæ civitatis, Arnoldum Archiepiscopum suum nimis exosum habentes, gravissimam in illum persecutionem suscitârunt, multas contra eum querelas Imperatori deferentes. Soli creopolæ homines, id est macellarij carniscidæ partes Archiepiscopi sequentes tuebantur cum quibusdam civibus, qui sanum & rectum sapiebant. Qui postea pro eorum in Pontificem benevolentia non paucis ab Imperatore privilegijs donati sunt. Conspiratio contra Archiepisc. Moguntinum.

MCLIX.

Anno Manegoldi Abbatis II. Fridericus Imperator adhuc in Lombardia cum exercitu positus Cremam urbem munitissimam per menses septem continuâ obsidione vallavit, tandémque in deditionem accepit pro vita civium intervenientibus Rege Bohemorum, Lupoldo quoque Crema Lombardiæ urbs capitur.

Austriæ

Austriæ Duce, Einhardo Episcopo Bambergense, Ottone Palatino in Witelbach, & Reinaldo Cancellario, postea ut dicemus, Coloniensium Archiepiscopo.

Eodem anno Moguntinensium Archiepiscopus Arnoldus in eadem civitate post Festum S. Remigij Episcopi, Synodum ex more cum suis Clericis celebravit. Et ecce, conspirantes in unum adversarij ejus, manu armatâ Synodum ingrediuntur, animo & intentione ipsum interficiendi Pontificem. Comites autem & familiares, qui cum eo fuerunt præsentes, fortiter pro suo Domino stantes, arma confestim arripiunt, & latrones illos nequissimos turpiter fugere compellunt. Qua de causa ipse Arnoldus Archiepiscopus circa Festum Omnium Sanctorum Lombardiam petit, Imperatori querimoniam facturus; quem & ipsi adversarij ejus non segniter mox sequebantur gratiâ non minùs inculpandi Pontificem quàm ab ipso accusandi. Imperator auditis ambarum partium querelis, pacem habere præcipit, donec in patriam reversus, omnem causam quæ inter eos vertebatur judicio Principum debitè queat inquirere.

Conspirantes Archiepiscopum Moguntinum invadunt.

Anno prænotato Fridericus ejus nominis II. Coloniensis Ecclesiæ Archiepiscopus, de cujus ordinatione diximus tempore Hartvvigi Abbatis, anno septimo & quinquagesimo supra centesimum atque millesimum; qui Imperatorem fuerat secutus in Longobardiam, ibidem mortuus est. Cujus corpus in patriam relatum à suis in quodam Aldenburgensi Monasterio sepultum est.

Fridericus Archiepisc. Coloniens. moritur.

Post mortem Archiepiscopi Friderici memorati Clerus populúsque Coloniensis in unũ convenientes Reynaldum Imperatoris Cancellarium virum insignem sibi Pontificem unanimi consensu delegerunt missâque legatione in Lombardiam ad Imperatorem electum sibi destinari Archiepiscopum postulabant. Gavisus Imperator quod locum honoris ei deferendi reperisset, grato postulantibus animo concessit. Nec multo post Reynaldus acceptâ Imperatoris licentiâ, fines Lombardorum egreditur: veniénsque ad Coloniam ut Archiepiscopus susceptus est: negotiísque Archiepiscopatûs breviter discussis, cum 300. equitibus ad Imperatorem rediit.

Reynaldus fit Archiepiscopus Coloniens.

Anno etiam prænotato Conradus Episcopus Eichstatensis in Bavaria locum quendam sub Castello suo propè memoratam civitatem quam Dryopolim græcitantes moderni nuncupant, ab Imperatore primo Friderico precibus obtinuit: in quo Præposituram Canonicorum secundùm Regulam S. Augustini viventium constituit, in qua & mortuus postea sepultus fuit. Deinde Gebhardus quidam Comes de Hisberg ipsum Monasterium à Conrado Pontifice inceptum perficiens magnificè dotavit & similiter in eo sepultus fuit. In quo Cœnobio fratres hodie vivunt Regulares de observantia nuncupati Windeshemensi Omnipotenti Deo sine intermissione famulantes. Hujus nomen Monasterij Rebdorff ab incolis terræ vocatum est.

Monasterium in Rebdorff fundatur.

Eodem anno cum Adrianus Papa IV. Fridericum Imperatorem propter legitimæ uxoris repudium sæpiùs monuisset, ut eam reciperet, & illicitè super inductam Burgundiæ Principis filiam, quam nuper acceperat, sicut diximus supra, dimitteret: sed monentis scripta contemneret:

neret: statuit eum in proximo Pontificum Concilio Patrum communi sententia anathematis vinculo alligare. Quod Imperatorem minimè latuit: quamvis dissimulaverit. Verùm priusquam tempus adveniret præfiniti Concilij Adrianus Papa moritur in mense Octobri: & Romæ in Ecclesia S. Petri sepelitur. Post cujus mortem, magna in Ecclesia Dei turbatio secuta fuit. Cardinales inter se parum consentientes magnum scandalum populo Dei suscitârunt. E quibus duo & viginti Rolandum Cancellarium Romanæ Sedis elegerunt: qui Alexander tertius in sua obedientia dictus, præfuit annis ferme duobus & viginti, & ab omnibus verè Catholicis viris pro indubitato Pontifice habitus est, vir certè laudabilis conversationis, & in agendis rebus prudentissimus. Contra quem tres profani Cardinales Octavianum quendam in Romanum Pontificem eligentes victorem quartum nuncupârunt. Qui confugit ad Imperatorem Fridericum, & ab eo susceptus honorificè pro vero Christi Vicario perniciosum schisma peperit, & nutrivit. Quo mortuo, primò Paschalem, post Calixtum, ac deinde Innocentium in summos Pontifices imò in idola creavit, qui omnes in sua pertinacia & execratione unus post alium turpiter perierunt è medio sublati.

Alexander fit Papa tertius.

Contra Papam alius eligitur.

MCLX.

Anno Manegoldi Abbatis tertio, indictione Romanorum octavâ Imperatori Friderico Alexander Papa per literas & nuntios electionem suam probauit canonicè fuisse celebratam, rogans & contestans eum per districtum DEI judicium, imo per illud quod in cornatione sua Romanæ Ecclesiæ fecerat juramentum, ne Schismaticis manum porrigeret, nec Victori favorem impenderet. Concilio itaque suorum habito Imperator diem conveniendi apud Ticinum Lombardiæ oppidum, quod nunc Papiam appellant, in octavas Epiphaniæ Domini statuit, ad quam Alexandrum Papam similiter, & ejus Antilogum victorem pro disceptionis inter eos causa examinanda, per literas & nuntios vocavit. Adveniente autem die mensis Januarij tertiâ decimâ, quam Cæsar pro Concilio statuerat, Victor cum suis Episcopis & Cardinalibus affuit: sed Alexander sibi tutum inimicis credere non judicans, comparere cum suis recusavit. Unde Cæsar Victori in Concilio præsenti honorem summi Pontificatûs detulit, Alexandrum verò non auditum sed absentem condemnavit. Missis denique per totum ferè Germaniam Imperialibus litteris cunctis mandávit Victorem suum ut verum Papam suscipere: Alexandrum verò tanquam Schismaticum & condemnatum à sancta Ecclesia refutare. Arnoldus autem Ecclesiæ Moguntinæ Archiepiscopus memorato Concilio apud Ticinum peracto de licentia Imperatoris ad Moguntiam reversus est. Nec diu postea cum in die Nativitatis B. Joannis Bapt. cum paucis servitoribus causâ orationis ad Monasterium S Jacobi Apostoli, quod juxta muros civitatis in colle situm est, nihil mali suspicatus exivisset, Godfridus ejusdem loci Abbas & Burchardus Præpositus S. Petri unà cum reliquis conspirationis eorum socijs latentes sicarios atque latrones, quos conduxerant, de insidijs emiserunt: in mortem Pontificis jam ante præparatos. Qui facto in eum impetu crudeliter occiderunt in Ecclesia ejusdem Monasterij orantem. Cæde pracjtâ sceleris authores mox se præcipiti cursu in civitatem receperunt: exspectantibus illos principibus conjura-

Imperator Papas vocat ad audientiam.

Cæsar Victorem ut Papam suscipit.

Arnoldus Moguntin. Archiepisc. à civibus occiditur.

jurationis ad valvas civitatis. Et hunc finem Archipræsul bonus accepit. Comites verò & ministeriales interempti Pontificis adjuvantibus se creopolis Monasterium S. Jacobi, fugatis Monachis, ingressi spoliaverunt diripientes quidquid poterant invenire. Ac postremò immittentes ignem in Ecclesiam cum omnibus habitationibus Monachorum in favillam illam redegerunt. Abbas verò Godfridus cum reliquis impietatis suæ complicibus in civitate manebat, sceleris immanissimi conscientiam habens sauciatam. Monasterium itaq; S. Jacobi funditus destructum est, & per años quatuordecim sine Monachis sine habitatore & sine laudibus divinis desolatum permansit. Verùm quemadmodum authores hujus sceleris ab Imperatore puniti fuerint postea dicemus.

Cœnobiũ S. Jacobi combustũ destruitur.

Post Arnoldi Præsulis crudelissimam mortem Clerus populusque Moguntinus Rudolphum filium Conradi Ducis de Zeringen in Archiepiscopum Moguntinæ Metropolis elegerunt, immemores juramentorum quibus se Imperatori ante triennium obligaverant, quòd mortuo Arnoldo, nullum sine Cæsaris consensu Pontificem deberent eligere. Rudolphus igitur à conventu malignantium electus, consilio suorum persuasus cogitabat sibi Imperatorem placare muneribus, sed minus habens, unde suo Ecclesiam spoliavit ornatu. Erat in Ecclesia majori Moguntina aurea Crux pretiosissima, quam olim temporibus Imperatoris Ottonis tertij Willegisus æternâ memoriâ celebrandus Archipræsul ad Dei honorem & Ecclesiæ suæ ornatum mandaverat fabricari: cujus patibulum erat cypressinum laminis aureis, & pretiosis lapidibus desuper opertum & circumductum. Imago autem Crucifixi magna erat de auro purissimo habens libras auri pondo sexcentas quemadmodum demonstrabat versiculus in ea sculptus hujus tenoris:

Aurea crux DC. librarũ pondere in Moguntia fuit.

Auri sexcentas tenet hæc crux aurea libras.

Hujus pretiosissimæ imaginis alterum pedem olim abstulerat Marcolphus Arhiepiscopus, & cum eo Romani Pontificis favorem sibi comparaverat simul & pallium Archipræsulatûs: alterum verò diripuerat Arnoldus memoratus præsul, & cum eo apparatum conduxit exercitûs contra Hermannum Comitem Palatinum. Totum quod reliquum fuit Rudolphus iste de Moguntinensium consensu abstulit, cum eo placaturus Imperatorem Fridericum adhuc in Lombardia constitutum accedens, negotium pro ut potuit melius proposuit. Verùm spretus ab Imperatore atque contemptus tristis quidem abijt, sed aurum in suos usus expendens Ecclesiæ non restituit. Interea verò quo Rudolphus in Lombardiam proficiscitur, Conradus ex Ducibus Suevorum Comes Palatinus Rheni frater Imperatoris in Archiepiscopum Moguntinum, quendam nobilem virum nomine Christianum constituit: & revertentem ab Italia Rudolphum de patria fugavit. Imperator autem refutatis ambobus Rudolpho scilcet, atque Christiano III. in Archiepiscopum substituit Conradum fratrem Ottonis Palatini Comitis de Witelinsbach, ut suo post hæc ordine pleniùs dicetur.

Hæresis pauperum de Lugduno incipit.

His temporibus fuit quidam civis Lugdunensis in Gallia dives, qui venditis omnibus, & in usus pauperum distributis Evangelicam profitebatur inopiam. Libros tamen sacræ Sciptura maximè novi Testamenti, priùs sibi in linguam Gallicam fecit transferri: quos malè intelligens,

ligens, & perniciosè in angulis prædicans, hæresin novam & detestandam suscitavit. Nam propriâ sibi auctoritate officium usurpans Apostolorum tam per se quàm per suos in errore complices multos fictâ humilitate suis erroribus implicavit. Romanum Pontificem, Episcopos, cæterósque Ecclesiarum Prælatos tanquam Pharisæos contemnebat: eorúmque constitutiones ac mandata spernenda prædicabat. In brevi tempore plurimos seduxit, quos pauperes de Lugduno vulgus nuncupavit. Quoties admonebantur, ut ab errore pernicioso resipiscerent, dicebant: Deo magis obedire nos oportet, quàm hominibus. Contumaciter tandem in suis erroribus persistentes ab Ecclesia sancta, justâ severitate condemnati sunt; & vinculo perpetuæ excommunicationis innodati. Postremò cum nec sic ad pœnitentiam ab errore suo vellent emolliri, ut pertinaces, & dæmonum vasa ignibus cremati sunt: Et licèt multi eorum ignibus incensi perierint: error tamen eorum tot millia hominum infecit, ut vix magno labore, & per multum tempus vix tandem potuerint extirpari: verumtamen hujus erroris reliquiæ, necdum ex toto sunt extinctæ, sed in Boemiam translatæ videntur.

Hæc hæresis condemnata.

Anno Manegoldi prænotato S. Hildegardis Monialium nostri Ordinis Præposita in monte D. Ruperti juxta Bingios divini spiritûs inpulsa jussionibus Cœnobium suum cum bono testimonio egreditur, & per certa loca sibi divinitus ostensa discurrens verbum Domini pluribus ad quos missa fuerat, prædicavit. Anunciabat enim mortalibus citò ventura pericula, nisi à peccatorum suorum contagione cessarent. Fuit in civitate Trevirorum personaliter, in Colonia quoque & Moguntia, & in alijs locis permultis futura quædam annuncians, sibi ostensa. Missa denique à Spiritu Sancto in Sueviam, cum plura audisset bona de sancta Congregatione hujus Monasterij Hirsaugiensis præterire non voluit: sed locum hunc & in eo famulantes Domino personaliter visitavit. Quam Manegoldus Abbas cum universo fratrum Conventu summa cum devotione suscipiens, ultra quàm dici potuit lætatus, quod illam videre in Cœnobio suo præsentem meruit, quam Dei Spiritus tot charismatum benedictionibus adimplevit. At illa post consuetas ad Dominum orationes factas, in medióque fratrum sedens adventûs sui causam luculenter aperuit, & quòd non venerit auctoritate propriâ, sed imperio jussa divino reseravit. Loquente in ea Spiritu S. sermonem ignitum, facta sunt corda fratrum subitò in divino amore flammantia: quoniam qui verbum dicenti foris contulit, auditorum mentes intus fortiter inflammavit. Inter cætera sermonis sui alloquia spiritu procul dubio illustrata divino, tribulationem fratribus prænunciavit in proximo futuram, nisi cautè ambularent, dicens: *Lux divina negligentias filiorum suorū valdè odit, & detestatur, quia nemo rectè servit Deo, qui spiritum torporis & negligentiæ non penitus à corde suo repellit. Et ideo dicit vobis lux illa qua omnia potest. Considerate semitas vestras, & nolite declinare à via recta, quoniam expetivit vos Satanas ad tentandum: & nisi cautè ambulaveritis in timore Domini citò & velociter suscitabit vobis gravem in medio vestri perturbationem.* Dixit & salutatis fratribus ivit, quo Dei vocabatur spiritu. Et ecce anno sequenti suscitavit malitia diaboli tribulationem quam prædixerat Fratribus. Ab Hirsaugia digrediens sponsa Christi religiosissima Hildegardis ad Cœnobium Zwifaltense nostri Ordinis pro-

S. Hildegardis verbum Dei prædicat.

S. Hildegardis venit in Hirsaugiam.

Dissensionem futuram prædixit.

proficiscitur, & tam Monachis quàm Virginibus Christi tunc ibidem commorantibus verbum à Domino sibi commissum fideliter annunciavit. In multis quoque Sueviæ Monasterijs & locis viam Domini sub brevitate sermonis in veritate docuit: integritatem prædicationis suæ miraculorum ostentatione comprobavit, & multos ad melioris vitæ semitas revocavit.

Imperator cum suo Antipapa excomunicatur.

Item anno prænotato Fridericus Imperator adhuc in Italia constitutus pro Victore suo Antipapa verum Pontificem Alexandrum III. persequitur, & omnem Ecclesiæ ditionem occupavit. Papa verò Alexander metuens à facie ejus declinavit in Galliam: convocatóque in Claro-monte Concilio, Fridericum Imperatorem cum suo Pontifice & cunctis eorum fautoribus anathematis & excommunicationis vinculo innodavit.

MCLXI.

Henricus fit Episcopus Herbipolens.

Anno Manegoldi Abbatis IV. mortuus est Gebehardus Herbipolensis Episcopus: cui electione Canonicorum successit Henricus ejus nominis II. & præfuit añis sex, mense uno, diebus quatuordecim: qui mox ab Imperatore Friderico vocatus in Lombardiam cum certis militibus in auxilium proficiscitur. Eodem annô gravis dissensio inter Manegoldum Abbatem & Conventum hujus Monasterij diabolo instigante fuit exorta: quam anno præcedente S. Hildegardis, cum esset isthic, prænunciavit, sicut jam ante diximus non sine turbatione & scandalo multorum. Cujus quidem dissensionis, & discordiæ materia ista fuit: Videbatur tam homini quàm fratribus penè cunctis quòd Manegoldus nimis liberâ & amplâ uteretur in omnibus potestate, quódque eorum consilia contra normã Monasticæ institutionis parvi penderet: & familiaribus suis plusquam oportuerat condescendens, pacem confunderet. Unde cum super his & alijs quibus fratres gravabantur, crebriùs moneretur à Senioribus cum debita humilitate se nihil aut parum emmendare videretur, major quotidie seipsâ turbatio coaluit. Contigit autem die quâdam in absentia Manegoldi Abbatis unum è familiaribus suis quidpiam agere perperam contra communem Monasterij profectum & utilitatem. Quod videns quidam è fratribus, malè operantem verbis corripuit, qui furore succensus pugno monentem percutiens in terram elisit. Motus hinc Prior simul & Conventus percussorem retruserunt in carcerem, quod usque adeo Abbati, cum didicisset factum, displicuit, ut reversus ad Monasterium, mox servum de carcere liberaverit, reponeris in locum fratrem, quem ille percussit. Factum est igitur ut parva scintilla incendium grande produceret, & inchoata semel dissensio, quotidie sumeret augmentum. Nam quidquid Abbas vel dixit vel egit fratribus displicuit, & sibi in contumeliam fieri existimabant. Pari suspicione Pastor cum ovibus laborabat, erátque inter eos nusquam tuta fides, sed etiam in pace, nulla pacis fiducia. Cernens autem Abbas Manegoldus quod Fratres nullâ posset ratione ad concordiam reducere: ut propriam non impediret salutem, deliberavit Abbatiam resignare. Verùm ne oculos divinæ majestatis inconsultè cedendo offenderet, per literâs & nuntium desuper consilium S. Hildegardis statuit requirendũ. Scripsit ergo epistolam ei, hunc tenorem sermonis continentem.

Inter Abbatem & Conventũ discordia.

Monetur Abbas à senioribus.

Ex parvis causis turbationes magnæ.

Sanctis-

Sanctissimæ Dominæ ac Matri venerandæ suæ Hildegardi, Manegoldus Abbas indignus de Hirsaugia orationem cum obsequio. Audivi quidem & apud Cyrenem quandam aquarum venam vino effluere. Et te scio, & expertus sum apud Alemannos bona Mater ingredientium & egredientium venam virtutum atque sinum specierum rebus sicut pupillam visui esse. Hauris enim ô Domina mea, & effundis, informas & specificas: practicisque in theoriam vis & motus existis. Ea propter mihi impetus fuit, & diu est diligere te, honorare te, mirari te, servire tibi tuisque & in omnibus verbo & opere tuus esse atq; tuarum orationibus in quantū mihi fas est, & obsequijs. Rogo te mea mater & Domina memento mei in tuis sanctissimis orationibus, dilige humilē te diligentem, recognosce te in Christo reverentem, & literas mihi ad interrogata rescribe, in Deo rogata. Vale cum tuis omnibus. His Manegoldi literis D. Sponsa Christi susceptis, atque commissis ab eo nuncijs latori auditis, more suo ad secretas orationes se contulit, & divini susurri gratiam cum summâ devotione imploravit. Et ecce in visione Domini sancto docetur à spiritu, quid respondere ad interrogata debeat: & ecce omnia quæ fuerunt in corde Manegoldi Abbatis nubila turbationis sponsæ suæ Dominus clarè manifestat. Divinitus itaque dulciter informata hujusœmodi epistolam rescripsit. Divinum ab ea responsum petit.

O Dulcissime Pater, & in amore Christi frater. Ollam video circumdatam tam magnâ claritate, ut vix videre possim stolla sit. Sed & ibi video aliquantulum amari gustus contritum tamen magnâ contentione, & postea turbinem, qui tamen ad præmium Dei destinatur. Vigila ergo strenuè, quia causa populi in moribus hoc tempore talia postulat. O mitissime Pater ego paupercula fæmina in vera luce non video, ut omninò de officio tuo movearis. Memorare autē quia homo es in terra, & ne valde timeas: quoniam Deus in te diversa non requirit. Tu enim in præsentia Dei es sicut fumus myrrha & thuris. Unde mons Sion quærit, ut sis esca in domo Jacob. Sed siquis columnam, quæ totam domum sustentat absciderit, domum deijcit. Quapropter septem fenestras prospice considerans ubi accipiter veniat, & cave ne ille te decipiat. Pasce ergo oves tuas in mansuetudine correptionis, quia dies salutis à te non fugit, & nondum cinis eris. Respice in eum, qui mori pro ovibus suis non dubitavit, & tuis quoque vitæ speculum esto in speculo vita. Vale. Exemplar epistolæ S. Hildegard. ad Manegold.

Has Manegoldus Abbas de sancta Virgine literas cum recepisset animo confortatus est, & ejus consilio humiliter acquiescens, quantâ potuit mansuetudine ac lenitate mentes fratrum sauciatas lenire simul & revocare in concordiam sollicitè curavit. Nec fefellit eum ad Christi Sponsam semel mente concepta fiducia: cujus orationibus sanctis pax fuit constituta dissentientibus. Deníque Prior & Conventus magnam in orationibus & consilijs D. Sponsæ Christi Hildegardis spem habentes & confidentiam, epistolam ad eam simili devotione destinavere subjectam.

Dominæ Hildegardi ad ædificationem divinitus electæ. Exemplar epistolæ fratrum ad S. Hildegard.

Monachorum grex pauper & pusillus in Hirsaugia, sic divinâ pietate adornari, ut noverit humiles Christi in tribulatione consolari. Benedicta gloria Domini, quæ de excelso solio suo mirabili & inusitato ordine prospexit, dum tantum lumen gratia sua mundo per vos illucescere voluit. Inde omnes Ecclesiæ filij jucundantur, sed præcipuè nos qui spiritales novâ exultationis luce perfundimur, dum in mœrore, quem pro defectu nostri Ordinis toleramus, divinâ consolationis per vos lætificari speramus. Qua igitur sint, qua summam nobis sollicitudinem

dinem pariunt, maximeq́ mentes noſtras remordent, paucis animadvertite. Deo teſte, Domino noſtro Abbati in nullo detrahimus, quem tamen paternæ lenitatis per multa nobis immemorem, & quibuſdam familiaribus ſuis laxiùs indulgentem, liberâ quoque poteſtate in omnibus immoderatiùs utentem ingemiſcimus. Siquidem maximis calumnijs & infamijs opinionem noſtram ſuper hoc lacerari perpendimus. Et præcipuè pro lacrymabili diſcordia, pridem inter nos orta, & nihilominus inter ipſum Abbatem noſtrum & Priorem nuper commota Religionem noſtram quàm maximè contemptui à ſecularibus haberi deflemus. Quapropter incerti, quid agamus, ut veſtris orationibus divina voluntas nobis aliquatenus ſuper his eluceſcat, humillimè imploramus. Quod ſi literis conſolatorijs, quid potiſſimū Deo in his ſit placitum, per vos certificari meruerimus, id quod ſolū poſſumus, veſtræq́ charitati gratiſſimum fore ſcimus, precum noſtrarū remunerationē huic beneficio rependere ſemper ſtudebimus. Valete feliciter. Ad has Fratrū Hirſaugienſium literas venerabilis Chriſti Sponſa, quid eſſet divinæ voluntatis præceptum informata per revelationem divinitus, epiſtolam eis hanc formam continentem remiſit: *Serena lux dicit! O plangens ovile, & ornatum in ſigno ligatura obedientiæ. Eſto ſtabile in tuis cogitationibus, & deſideria tua anhelent ad amorem Dei. Tu ergo conſidera ubi ſit proſperitas vel adverſitas. Audi menſuram vallium; valles interdum virent, & florent de rore cæli & calore ſolis, & interdum areſcunt & deficiunt in viciſſitudine tempeſtatum. Sed tamen valles iſtas, quæ propter diverſitatem tempeſtatum aliquando pulchritudinem ſuam perdunt, non habeo omninò in tali oblivione quaſi à modo in pulchritudinem ſuam non reſurgant. Sic etiam non obliviſcar loci hujus, in quo tu ſtas, quia ſapientia non carebit in eo materia ſanctitatis, ut ipſe primùm in rectitudine proceſſit. Tu autem eſto lucidum ovile, in victoria conculcans vitia, quæ in inquieto tempore concutiunt te, & non erubeſce, quod te propter mala opera tua accuſes, quoniam Deus omnia vulnera in pœnitentia ungit & tergit. Sed tamen vivens oculus notavit præteritam cauſam in dolore illo, quo tu commotus es in contumacia Superiorum Prælatorum tuorum, quia dulcedo ungentis matris ſcilicet miſericordiæ ſubtracta fuit à quibuſdam ovibus tuis in culpa jacentibus, quæ non rectè dijudicatæ ſunt, in pœna quam habuerunt in pœnitentia ſua. Incongrua pluvia facit terram aridam, ſic homo qui peccaverit, ſi non habuerit illum, qui eum ungat, protinus in deſperationem fugit, & areſcit; quoniam nulla medicina exhibetur ei: ſecundum quod ipſe ſuſtinere poteſt à Medico. Nunc autem autem chari filij audite vocem viventis lucis. Apprehendite miſericordiam, quæ non ex vobis orta, ſed quæ ex Deo venit. Et ideo non abſtrahite eam ab illis, quibus impendenda eſt. Retrahite ergo illos in ſanitatem animarum ſuarum, & nolite venenum dare infirmantibus, quod eſt peccantem confortare in concepta malitia ſua.*

Exemplar epiſtolæ S. Hildegard. ad Hirſaugienſes.

Poſtea verò quàm fratres has â B. Hildegarde literas ſuſcepiſſent, non parùm in Domino gaviſi ſunt, & mentibus compuncti de pace inter ſe tractare unanimiter cœperunt, Manegoldus quoque Abbas monita virginis ſecutus, omnem de corde amaritudinem expulit, & ſe Patrem filijs juxta Regulam deinceps pientiſſimum pro viribus exhibiturum in omnibus repromiſit. Unde fratres dulcedine verborum ejus compuncti ſe ut humiles, & obedientes Patri ſubjectos perſtare in cunctis pollicentur. Per miſericordiam itaque Omnipotentis Dei, & orationes S. Hildegardis pax inter diffidentes reformata eſt, & finis optatus turbationi impoſitus.

Ad pacem cum Abbate redeunt.

His

His temporibus Imperatore adhuc in Lombardia constituto, Mediolanenses juramentorum immemores, fideque simul, & conditionibus fractis, denuò rebellare præsumunt. Nam oratores quos Imperator Mediolanum pro tributo annuo, quod promiserant, exigendo destinaverat, contumelijs affectos de civitate satis injuriosè projecerunt, omnem Imperatori & censum, & obedientiam, vel subjectionem temerè, & contumaciter negantes. Quibus Imperator auditis graviter commotus est, & nihil aliud quàm interitum Mediolanensium cogitabat. Ad consilium tamen Principum uxorem suam Agnetem filiam Principis Burgundiæ, ut bene notam, simul & gratam civibus Mediolanum pro pace firmanda; cum literis, quibus monebat illos juramentorum esse debere memores, destinavit. Quæ ad Mediolanum ut pervenit, sine honore à civibus fuit suscepta, & multis afflicta injurijs. Convenientes enim majores natu, & maximum quod contra Imperatorem habebant odium palàm volentes ostendere Imperatricem mulæ transversâ sessione imposuerunt, faciem ejus ad posteriora bestiæ retorquentes, dataq; in manibus sedentis caudâ bruti pro fræno per medium civitatis eam flentem & lacrymantem irridentes & subsannantes cum maxima confusione & ignominia circumducebant, & postea sic in mula sedentem de civitate ejecerunt: familiares quoque ejus pari contumeliâ affectos, flagellis cæciderunt. Reversa tandem ad Cæsarem Imperatrix coram multitudine Principum in castris eventum rei præstolantium injuriarum suarum historiam lacrymando exposuit, & quantas à Mediolanensibus fuerit contumelias perpessa, declaravit. Unde nimiùm irati sunt Principes Regni, qui aderant omnes, & unanimi consensu belli perseverantiam statuerunt in hostes. Cæsar enim uxoris suæ contumeliam graviter ferens per Dei potentiam coram optimatibus jurejurando firmavit ad Germaniam se nunquam reversurum, nisi priùs Mediolanum funditus evertisset, quod etiam postea factum est.

Mediolanenses contra Imperatorem recalcitrant.

Imperatrix quomodo illusa.

Imperatrix conqueritur contumelias.

MCLXII.

Anno Manegoldi Abbatis V. Indictione Roman. X. Fridericus Imperator cum exercitu in Lombardia constitutus quosdam Moguntiæ Francorum Metropolis optimates atque Prælatos ad se vocari fecit: cum quibus consilium habuit, atque tractatum super ordinatione statûs ejusdem Ecclesiæ simul & Præsulis. Abrogato igitur Rudolpho & spreto Christiano, quos supra diximus; alterum à Clero & populo Moguntino, alterum verò per Conradum Rheni Palatinum Comitem promotos, Imperator Moguntinensibus Archiepiscopum designavit fratrem Ottonis Comitis Palatini de Witelinsbach virum strenuum, qui annis præfuit quinque tantùm.

Eodem anno Mediolanum Longobardorum Metropolis à Friderico Imperatore primo expugnata & capta est, atque sicut priùs juraverat funditus destructa, muros namque ipsius civitatis per circuitum in gyro cum turribus omnes dejecit, ædes domos & cuncta ædificia, præter Sanctorum Ecclesias, igne succendit, destruxit & in puluerem redegit, ac solo æquavit, & ad perpetuam hujus victoriæ memoriam aratrum per medium urbis in modum Crucis circumduci diutius præcepit, & sal desuper in modũ sementis spargi mandavit. Omnem civium substantiam mili-

Mediolanũ funditus evertitur.

militibus in prædam concessit. Optimates verò civitatis, Principésque factionum, & qui contumeliarum in Reginam fuerunt authores primò ficus ex posterioribus asinorum compulit fugendo comedere, ac deinde omnes laqueo fecit suspendi. Reliquum populum extra urbem decimo milliario partim habitare compulit, partim exules in Germaniæ diversa loca destinavit.

Corpora triũ B. Magorũ transferuntur Coloniam.

Sanctorum Reliquias repertas inter Principes distribuit, & quasi pro stipendio militiæ singulis postulantibus singulas concessit. Inter quos Reinoldus Coloniensium Archiepiscopus corpora Sanctorum trium Magorum, qui olim primi ex gentibus Filium Dei hominem factum in cunis adoraverunt, suis precibus ab Imperatore obtinuit, & Coloniam transferens in majori sua Ecclesia cum summa reverentia collocavit.

Pisani & Brixienses Imperatori jurant obsequium.

Eodem quoque anno destructo Mediolano Imperator cum uxore & Principibus suis Papiæ Dominicum Pascha celebravit. Secundâ feriâ post Dominicam Resurrectionis Pisanorum Legati venerunt ad Imperatorem cum literis, & mandatis se, & sua omnia, civitatem Pisanam cives & dominia sua cuncta ejus ditioni humillimè subijcientes: Insuper cum juramento Cæsari promiserunt, auxilia se laturos in Apuliam, Calabriam, Siciliam, Sardiniam & Corsicam ac deinde contra Græcos & Constaninopolim. Idem Brixienses Imperatori tertiâ feriâ spontaneâ similiter voluntate se facturos juraverunt.

Conventus fit Imperatoris & Galli.

Anno etiam prænotato Ludovicus Gallorum Rex oratores suos cum literis misit ad Imperatorem qui rogarent illum, quatenus diem conveniendi, & locum statueret negotio aptum, simul & ambobus accessu congruum ad consultandum pro pace totius Ecclesiæ, quæ haud parum ex schismate duorum Pontificum videbatur conturbari. Annuit Cæsar, diem & locum conveniendi statuit ad festum Decollationis S. Joannis Baptistæ in municipio quodam Leona dictum, juxta Saonam fluvium in Diœcesi Bisuntina Burgundiæ. Convenerunt ergo Imperator Fridericus cum Victore suo: & Rex Ludovicus cum Papa Alexandro III. in die S. Joannis decollati ad locum præfinitum tentoria figentes, alter ab ista parte Saonæ fluminis, alter verò ab altera: & sibi per internuntios mutuò loquebantur. Verùm Papa metuens Cæsaris insidias in proximo quodam Castello Regis Ludovici Gallorum permissione manebat. Aderant ex Germania Lombardia & Gallia plures Episcopi, & multa fuerunt inter diffidentes pro pace tractata: quamvis concordiæ nullus sequebatur effectus. Rex etenim Gallorum cum suis Alexandrum ut verum Romanæ Sedis Pontificem venerabatur. Fridericus autem Imperator cum Episcoporum, Abbatum, & Principum copiosa frequentia Victorem suum Papam universalem nominabat. Unde rebus in turbatione positis sine concordia pacis ab invicem discedunt.

Rex Daniæ Regni coronam ab Imperio suscepit.

Eodem quoque anno Waldemarus Rex Danorum se Romanorum Imperio jure sciens subjectum, ad Imperatorem Fridericum venit in Lombardiam & flexis in terram genibus coronam Regni Daniæ de manibus illius suscepit. Tributum solvit, & feudalem subjectionem, & fidelitatem Imperio ex more antiquo juravit: exemplo magni Regis quondam Danorum qui Lothario Imperatori secundo in Conventu

Princi-

Principum apud Halberstat in Saxonia celebrato subjectum se recognovit, sicut anno Volmari xiv. diximus.

MCLXIII.

Anno Manegoldi Abbatis sexto Imperator tandem aliquando rebus in Longobardia compositis ad Germaniam nostram cum certis Principibus revertitur: reliquis ad præsidium & defensionem suorum dimissis in Italia. Veniénsque in patriam festum Resurrectionis Dominicæ in Wormatia celebravit. Unde ad Moguntiam descendens ad Octavas videlicet Paschæ Curiam solemnem habuit, & causam simul & authores necis Arnoldi Archipræsulis Moguntinensium, de quo supra diximus, diligentissimè inquisivit. Cives autem Moguntini audientes reditum Cæsaris de Longobardia, quotquot contra Episcopum conspiraverunt, magno terrore perculsi sunt: & penè omnes (paucis de inferioribus exceptis) ne comprehenderentur de civitate clam & publicè fugiendo recesserunt. Unus quidem solus de tanta multitudine sceleratorum inventus & captus nomine Beringerus coram Imperatore adducitur, & acceptâ sententiâ capite truncatur, cæteris omnibus, ut dictum est, effugientibus. Porro Godefridus Abbas sancti Jacobi unus ex principibus conjuratæ necis in Archiepiscopum captus & Imperatori præsentatus, jussus est se purgare de objecto scelere si posset, aut crederet se innocentem. Qui conscientiæ remorsu pavidus inducias octo dierum petijt ad deliberandum & impetravit. Quibus evolutis de custodia rursus ad Imperatorem ducitur, & respondere ad sibi objecta testimonia jubetur. Qui cum se nequaquam posset purgare de conjurata nece sæpe dicti Archiepiscopi, decreto Imperatoris & Principum de Abbatia pulsus patriam abjurare, & extra Moguntinam recedere provinciam jubetur, sed quò abierit, in hunc diem nescitur. Monachi autem memorati Cœnobij S. Jacobi jussu Imperatoris omnes in una domo per ministeriales inclusi, videntes se in malo positos, & jam de vita omnino desperantes, alij per fenestras, alij quocunque poterant ingenio fugam captabant. Reliqui autem senes infirmi & debiles qui fugere non poterant jussu Imperatoris abire permissi sunt, in omnem terram quocunque unusquisque eorum voluisset. Et memoratus locus montis & Cœnobij S. Jacobi Monachis cum Abbate, sicut diximus, expulsis per annos 14. mansit sine habitatorê desolatus & destructus, ita ut nulla in eo fierent divina obsequia. Annis tandem in desolatione 14. transactis, à Christiano Archiepiscopo Moguntino permissione Imperatoris restauratum est.

Imperator ad Germaniam de Italia revertitur.

Cives Moguntini à conspectu Imperatoris fugiunt.

Abbas S. Jacobi de patria proscribitur.

Cœnobium S. Jacobi desolatur.

Anno prænotato Fridericus Imperator adhuc Moguntiæ constitutus de consilio Principum muros civitatis per gyrum in toto mandavit destrui ac funditus everti ad comprimendam insolentiam civium, & impetum reproborum, ne similia in Episcopum aliquem perpetrare de cætero præsumerent. Ac deinceps Moguntia sine muro stetit annis 37. & tunc primò iterum munitio fuit restituta. Anno etiam prænotato 4. Calendarum Junij die mortuus est S. Raffoldus ex Monacho Hirsaugianæ Congregationis v. Abbas Monasterij S. Protomartyris Stephani in civitate Herbipolensi, fundator Cœnobij Monialium S. Affræ Martyris in suburbano ejusdem civitatis Orientali. Vir certè multarum in Christo virtutum de cujus institutione diximus anno Volmari 31.

Muri Moguntinæ urbis destruuntur.

S. Raffold. Abbas moritur.

Corpora 11000. Virginum Coloniæ reperiuntur.

His temporibus Gerlacus Abbas Monasterij S. Archipræsulis Heriberti Tuitiensis prope Coloniam divinâ revelatione admonitus multa corpora SS. Martyrum de collegio undecim millium Virginum temporibus Hunnorum, ut fertur, apud Coloniam pro fide Christi interemptarum, in suburbano, quod nunc est intra urbem, fodiendo reperit: & cooperantibus incolis cum magna reverentia & devotione de terra elevavit. Quorum corporum multa in sarcophagis reposita cum nominibus, & titulis suarum dignitatum fuerunt inventa, plura etiam sine aliqua inscriptione reperta sunt. Ex quorum numero complurium nomina, S. Elisabeth Monialis nostri Ordinis in Schonaugia, revelatione divinâ didicit, & per epistolas memorato Abbati Gerlaco Tuitiensi ad interrogationes uniuscujusque ostendit. Claruit his temporibus in diœcesi Trevirorum Egbertus Abbas Monasterij S. Florini Martyris in Schonaugia, de cujus fundatione diximus anno Volmari Abbatis v. vir in divinis scripturis studiosus & eruditus, & sæcularis literaturæ non ignarus, frater S. Elisabeth Monialium Christi apud Schonaugiam Magistræ & Abbatissæ. Qui cum Bunnensis Ecclesiæ esset Canonicus epistolis sanctæ Sororis crebrò pulsatus mundum pro Christi amore deseruit, & sub Hillino dicti Cœnobij primo Abbate sanctæ conversationis habitum suscepit, ipsóque Hillino postea mortuo, in eum locum fratrum electione succedere promeruit. Qui cum vir esset undecunque doctissimus, scripsit nonnulla præclara opuscula de quibus nos vidimus subjecta. Adversum hæreses lib. I. In principium Evangelij Joan. lib. I. Super Missus est Angelus. lib. I. Super Magnificat lib. I. De vita & morte S. Sororis suæ lib. I. Meditationes de JESU & MARIA, lib. I. De laudibus nostri Salvatoris lib. I. Sermonem quoque more antiquorum sine cicatricibus allegationum lib. I. Epistolarum ad diversos lib. I. Cætera quæ scripsit ad nos minimè venerunt.

Egbertus Abbas Schonaugiens.

Cathari hæretici pessimi.

Anno prænotato memoratus Abbas Egbertus per Clerum vocatus ad Coloniam ad disputandum contra quosdam novos hæreticos ibidem repertos, qui se græco vocabulo Catharos, id est mundos nuncupabant, magnam eruditionis suæ gloriam reportavit, & hæreticos confutavit. Fuerunt autem Catharorum hæretici perniciosissimis erroribus pleni apud Coloniam inventi mares octo & fœminæ tres, qui de Flandriæ partibus in quodam horreo prope civitatem habitabant. Qui cum latitarent in abditis, & neque Dominicis, neque festis Sanctorum diebus intrarent Ecclesiam, à circummanentibus Christianis notati, quod essent infideles, mox comprehensi, & in civitatem perducti sunt. Inter quos ad disputandum acutiores fuerunt Arnoldus Marsilius & Theodoricus: qui etsi essent laici, latini tamen sermonis satis fuerunt periti, & divinæ scripturæ voluminibus plurimùm legendo intenti, nisi quod sanum scripturarum pervertentes sensum ad sui erroris propositum retorquebant, quorum isti fuerunt articuli:

Cathari venerunt ex Flandria.

Primus eorum fuit error, quod se Catharos, solósque mundos & puros ab omni peccato & iniquitate profitebantur, séque solos Christianos & verè Catholicos arbitrantes cæteros omnes qui non essent in sectâ eorum hæreticos, schismaticos & infideles Deóque odibiles prædicabant.

Romanum Pontificem, Episcopos, Ecclesiarúmque Prælatos & omnem

omnem penitus Clerum deceptores animarum & laqueos diaboli nominabant, eorúmque Jurisdictionem, censuras, doctrinam, constitutiones, ritus & mores ut fatuitatem stultorum irridentes & blasphemantes contemnebant.

Omnia Sacramenta Ecclesiæ spernentes subsannabant, se solos fidem habere veram & rectam, se esse Dei Ecclesiam, & Spiritu Sancto plenos dogmatizabant: cæteros autem omnes mundi homines, & in æternùm damnandos.

Sacramentum Dominici Corporis & Sanguinis nihil esse dicentes, Missarum celebrationem irridebant, & execrandis nominibus appellabant; & ideo nunquam intrabant Ecclesiam, nec sermones audiebant.

Confessionem peccatorum pari temeritate ridebant, dicentes soli Deo secreta cordis vel actionis esse revelanda, & nequaquam hominibus. Unde & Indulgentias simul & pœnitentiam contemnebant, allegantes illud Prophetæ: *in quacunque hora peccator ingemuerit, salvus erit, nec recordabor amplius peccatorum ejus, dicit Dominus.*

Luxuriam inter se quocunque modo vel cum quacunq; persona commissam hoc est, cum matre, cum sorore, aut cum filia, dicebant non esse peccatum, allegantes illud Apostoli: *Omnia munda mundis.* Ob id quoque se mundos, & Spiritu Sancto plenos, quidquid facerent, non peccare dicebant.

Alios quoque multos ad destructionem Christianæ fidei plenos profitebantur errores: quorum detestanda hæresis originem habuit ex fæcibus nefandi hominis illius Tauchelini, qui olim Antuerpiam, & omnem in circuitu regionem suo intoxicaverat veneno erroris, quemadmodum anno Volmari v. supra dictum est. Quamvis enim per S. Norbertum & Fratres ejus Præmonstratensis Ordinis eadem hæresis in illa fuerit provincia pro majori parte, ut plurimùm extincta, toties tamen postea diabolo seminante in diversis regionibus repullulavit, maximè in Bohemia, Thuringia, & Alsatia, ut usque in præsentem diem ejus professores minimè desint. Plures alios habuerunt errores.

Itaque veniens ad Coloniam Egbertus Monachus præfatus postea Schonaugiensis Abbas, ut suo loco dicemus, disputationis publicum certamen cum prædictis hæreticis habuit anno prænotato, secundo videlicet die mensis Augusti Coloniæ in conspectu totius Cleri & multorum de populo civitatis. Et licèt memorati tres hæresiarchæ diabolo pleni essent in disputando acutissimi: tamen adjuvante gratiâ Christi, authoritate, ratione & exemplo per Egbertum fuerunt confusi, victi tamen superati & vi argumentorum usque adeò constricti & conclusi; quod nihil amplius poterant respondere: magno conatu omnes viri docti pro eorum conversione ad rectam fidem studiosissimè rogando, monendo, & exhortando diutiùs laborabant, sed frustra. Nullis enim authoritatibus, nullis rationibus, vel admonitionibus poterant induci, quatenus suo renuntiarent errori, sed in concepta semel hæresi pertinacissimè omnes permanserunt. Unde cum persuadere eis nemo posset ut perniciosum revocarent errorem, de Ecclesia tanquam hæretici contumaces projecti sunt: & à judicibus ad hoc deputatis ad ignem per sententiam condemnati. Qui ducti foras extra civitatem istâ die men- Egbertus confutavit hæreticos tamè in sua pertinacia durârunt. Omnes in ignem positi concremati sunt.

sis Augusti anno præscripto ignibus traditi sunt, & in cinerem redacti, viri, ut diximus, octo, & fœminæ tres mortem cum exultatione suscipientes. Erat inter eos juvencula una satis pulchra & morigerata, super quã judices, & qui adstabant incendio misericordiâ moti sunt: & cupientes eam salvare, si forsan aliorum viso interitu, ac territa consilio vellet acquiescere saniori, commiserunt eam quibusdam propè astantibus tenendam in manibus atque servandam. Ardentibus jam alijs, & multis exhortantibus atque rogantibus puellam, ut ab errore malo discedens vitam sibi servaret concessam, illa tacens & nulli quidquam respondens, tandem subitò de manibus tenentium elapsa, in medium se flammarum præcipitem dedit & perijt.

Puella hæretica saltat in ignê.

MCLXIV.

Anno Manegoldi VII. Fridericus Imperator I. negotijs & rebus in Germania compositis, in Italiam reversus est: & Longobardiam totam suo subijciens imperio, exercitum contra fautores Papæ Alexandri traduxit in Apuliam. Multa commisit prælia, munitiones rebellium plurimas cæpit, funditúsque destruxit: & omnes in Italia gentes suo adventu nimiùm perterruit.

Imperator Italiam denuo ingreditur.

Hoc ipso anno Ecclesiæ Saleburgensis Archiepiscopus à ministerialibus Abbatis Monasterij S. Ruperti ibidem crudeliter occisus est, propter cujus necem multæ turbationes fuerunt subsecutæ.

Archiepisc. Saleburgensis occiditur.

Hoc etiam anno mare Oceanum in finibus Holandiæ XVI. die mensis Februarij terminos suos per milliaria ferme XII. egrediens multa millia hominum utriusque sexûs & ætatis consumpsit, & maximè circa fluvium Weseram, qui Bremenses Saxones præterfluit, & ab Hollandia milliaribus ferme 40. ad Orientem haud procul à Ducatu Holsteinensi in Oceanum labitur. Anno prænotato cum Alexander Papa III. in VI. feria Parasceves, quæ fuit X. die mensis Aprilis, ejusdem diei celebraret officium in Ecclesia Senonensi apud Gallos, subitò factæ sunt tenebræ nimium horribiles dum Passio Domini per quendam Diaconum Cardinalem, ut moris est, legeretur. Cúmque ad eum locum pervenisset legendo ubi Salvator dixerat pendens in Cruce: *Consummatum est.* Subitò fulgur tam horrendum decidit, ac tantus mox fragor intonuit, quod Papa dimisso altari, & Diaconus lectione Passionis similiter intermissâ cum cæteris omnibus qui aderant, se fugâ salvandos judicarent, & nimiùm perturbati discurrerent.

Mare suffocat multa millia hominum.

Tonitrui horribilis coruscatio.

Anno etiam prænotato non diu post eam, quam diximus, tonitrui Senonensis mirabilem coruscationem, Victor Antipapa in Longobardia apud Lucensem urbem moritur, & ibidem sepelitur, Friderico Imperatore cum multis copijs præsente atque Principibus.

Victor Antipapa in Italia moritur.

Mortuo autem Octaviano, qui & Victor, convenientes, hi quos Cardinales creaverat, mandato Imperatoris XXII. die mensis Aprilis, Guidonem Episcopum Cremensem in Antipapam elegerunt, qui XXVII. die ejusdem mensis ab Henrico Leodiensium Episcopo consecratus Paschalis III. in sua obedientia est nuncupatus. Eodem anno Alexander Papa III. qui à facie Imperatoris & ejus Antipapæ fugiens in Galliam declinaverat, ut dictum est supra, ad multorum preces & instantiam D. Bernardum quondam Abbatem Clarevallensem Cisterciensis Ordinis, qui

Guido fit Antipapa Paschalis.

S. Abbas Bernardus Canonizatur.

qui ab hac vita decesserat anno Volmari Abbatis XXXIII. Sanctorum Catalogo mandavit inscribi, & ejus festum solemniter jussit venerari quemadmodum in Bulla Canonicationis ejus patet Anagniæ oppido data.

Año etiam prænotato Conradus Comes Palatinus Rheni frater Imperatoris Friderici I. gravem adversum Colonienses discordiam habuit. Unde per suos prædas & incendia multa commisit in Diœcesi contra Colonienses, bellum eis indicens ad secundam feriam in Rogationibus in campo Andernacensi. Sed Coloniensibus die constitutâ in memorato campo prope Andernach cum centum viginti quinque millibus (ut eorum sonat historia) ad certamen præperatis convenientibus, misit exploratores suos Comes ipse qui bellum indixit & recognoscens tantam eorum multitudinem venire contempsit, quamquam ab eis per XII. dies fuerit expectatus. Dissensio inter Palatinum & Colonienses orta.

Eodem anno Calend. Octobris Fridericus Imperator iterum de Italia reversus in Germaniam, ad octavas B. Martini conventum Principum in Babenberg convocavit, ubi inter Conradum Comitem Palatinum Rheni fratrem suum & Reinoldum Archiepiscopum & cives Colonienses pacem & concordiam reformans, banno suo stabilivit.

MCLXV.

Anno Manegoldi Abbatis VIII. Indictione Romanorum XIII. Hugo Comes Palatinus de Thuvvingen Brigantiæ & Rhetiæ Curiensis Princeps & Dominus, quosdam milites Guelffonis Bavariæ Ducis pro malefactis cæpit, suspendíque laqueo fecit, & eorum Castellum Möringen dictum, funditus evertit. Quod factum Dux Guelffo graviter ferens, sibíque ad contumeliam ascribens vindicare pro viribus cogitabat. Itaque Guelffonem filium suum cum Imperatore Friderico existentem de Italia revocavit, cui vindicandi munus committens & Ducatum: ipse in locum ejus ad Imperatorem profectus est. Guelffo igitur Dux Bavariæ junior contractis auxilijs quorumdam Principum & amicorum ad numerum pugnatorum duorum ferè millium castrum Comitis Hugonis Thuvvingen sexto die mensis Septemb. obsidione vallavit. Cumque diem solemnizare festum Guelffo Dux cum suis Papilionibus decrevisset, ac pro concordia & pace facienda tractarent: quidam suorum quietis impatientes & ad muros oppidi propiùs accedentes: ad exeundum inclusos verbis ut fieri solet contumeliosis, & cachinno provocare cœperunt. At isti concitatiores facti & pervocati contumelijs de oppido erumpunt, insultantibus Bavaris occurrunt, & atrociter mutuò confligunt. Subitò in castris Bavarorum tumultus exoritur, ad pugnam omnes sine ordine armantur. Comes etenim de Veringen Guelffonis ex parte Dux belli, cum Episcopis tribus Augustensi, Spirensi & Wormatiensi & Bertholdo Duce Zaringensi contra occurrentes Thuvvingenses mox suis in periculo constitutis subvenire properant, & eos, ut resistant fortiter, magnis vocibus inclamant, ordinatísque aciebus & in unum confluentibus cunctis bellum ex inopinato committitur. Supervenerant nocte transactâ Fridericus Dux de Rottenburgo super Neccarum filius Conradi quondam Regis Romanorum & Comes de Zolere cum mille quingentis equitibus qui nescientibus Bavaris à tergo in castrum Thuvvingen fuerant

Inter Palatinum de Thuwingen & Bavaros contentio.

Dux Bavariæ obsedit Thuwingen.

Dux Bavariæ à Suevis vincitur.

fuerant intromissi. Qui cum impetu de oppido erumpentes facto congressu Bavaros in fugam convertunt ex quibus non pauciores nongentis tenuère captivos. Ipse verò Dux Guelffo fugâ lapsus ad castrum Achelm duobus eum comitantibus duntaxat pervenit. At senior Guelffo cum Imperatore in Italia constitutus audiens filium succubuisse in bello, & negotium ejus malè prosperatum, literas mittit ad Fridericum Imperatorem qui jam pridem de Lombardia in Germaniam redierat petens, ut dimittere captivos Hugoni præciperet. Imperator itaque treugis factis pacem inter eos reformavit & jussit dimitti captivos. Verùm pace inter dissidentes constitutâ Guelfo Bavariæ Dux junior injuriarum memor & damni, quod susceperat, spretis conditionibns pacis per Imperatorem conclusis vindicare se de Hugone penitus cogitabat. Restaurato itaque suorum exercitu terram Comitis Hugonis in mann valida rursum ingreditur, prædásque & incendia faciens hostili animo grassatur: ac duo illius castella Kilminz & Wilar obtinuit & funditus destruxit. Quibus gestis cum præda in propria revertitur.

Imperator pacem inter eos constituit.

Guelfo iterum devastat Sueviã.

Anno quoque prænotato Fridericus Imperatot conventum Principum celebravit in oppido Geslariensi habens secum Antipapam suum Paschalem cui & solitam Romano Pontifici ac debitam præstitit obedientiam cujus imperio pariter & exemplo Pontifices Trevirensis, Coloniensis, Magdeburgensis, Bremensis & Bambergensis, cum alijs multis Paschalem ut verum Christi vicarium cum summa reverentia suscipientes obedientiam cum subjectione illi ex more præstiterunt. Idem fecerant Henricus Dux Bavariæ & Saxoniæ nepos Lotharij quondam Imperatoris. Conradus quoque Comes Palatinus Rheni Frater Imperatoris Friderici: Lantgravius Thuringiæ & penè Teutonici Principes & Episcopi omnes.

Conventus Principum in Geslaria.

Eodem anno S. Thomas Archiepiscopus Cantuariensis cum pro libertate & viribus Ecclesiæ suæ fortiter staret, per tyrannidem Regis fugere de Anglia compellitur: qui veniens in Regnum Gallorum primò in Monaesterio Pontiniaco aliquanto tempore commoratus est: ac deinde in Monasterio S. Columbæ Senonensi regijs impensis sustentatus, mansit Domino serviens in medio Monachorum ut Monachus.

S. Thomas Archiepisc. Cantuariæ fugere compellitur.

Hoc ipso anno natus est Imperatori filius nomine Henricus in oppido Gelriæ Novomagum, sive Græco nomine Neomagum appellato, ex Agnete filia Principis Burgundiæ, qui patri postea in regno successit. Eodem quoque anno Fridericus Imperator Pentecosten celebravit in Herbipoli civitate Francorum Orientalium, & Curiam solemnem tenuit in qua tam ipse Imperator quàm Principes cæteri omnes cum juramento confirmârunt, quod Papam suum Paschalem nunquam desererent, nec ab eo recedentes ad Alexandri partes declinarent: ibi Reinoldus electus Coloniensis Sabbatho quatuor temporum cum alijs multis noviter electis in Præsbyterum ordinatus est. Qui Postea in Ecclesia sua Coloniensi 2. die mensis Octobris per manus Philippi Osnaburgensis Episcopi in præsentia Imperatoris Archiepiscopus ordinatus est. Anno etiam prænotato XVIII die mensis Junij mortua est S. Elisabeth Abbatissa sanctimonialium in Schonaugia nostri Ordinis Trevirensis Diœcesis, soror Egberti Schonaugiensis Abbatis viri doctissimi de quo paulò antè dixi,

Henricus Rex VI. nascitur.

Conventus fit Principũ Herbipoli.

S. Elisabeth in Schonaugia obijt.

diximus. Hæc sanctissima Christi sponsa Elisabeth cum esset annorum ætatis trium atque viginti Angelicâ visitatione atque allocutione crebriùs meruit consolari & exinde revelationes & visiones multas cœpit habere divinitus, quas partim latino partim sermone patrio conscripsit ad ædificationem plurimorum. Verùm Egbertus frater ejus tunc quidem Monachus postea verò Abbas sororis suæ scripta & revelationes ornatiore stylo in eam formam, quâ hodie leguntur redegit: de quibus nos vidimus subjecta. Opus pulchrum & non inutile quod prænotavit librum viarum Dei in quo triplicem viam Sanctorum describit ad regnum cœlorum tendentium videlicet, Martyrum, Confessorum, & Virginum. Ad Gerlacum Abbatem Tuitiensem scripsit de nominibus titulis & meritis quorundam Sanctorum ex collegio undecim millium Virginum, quarum ipse corpora reperit in Colonia, ut anno priore diximus, librum unum. Revelationum suarum omnium lib. 2. Ad S. Hildegardem apud Bingas prophetantem epistolam unam. Ad diversos quoque alios scripsit epistolas plures lib. 1. Moritur anno prænotato XIV. Kalend. Julij ætatis suæ anno XXXVI. conversionis suæ ad religionem quarto & vicesimo, cujus venerabile corpus in abside Aquilonari Ecclesiæ Monachorum cum honore sepelitur. Claruerunt enim hæc duo luminaria magna uno eodémque tempore in Ecclesia Dei, Hildegardis videlicet præposita Monalium in monte S. Ruperti juxta Bingen ad Rheni litus in Diœcesi Moguntina, de qua supradiximus, & Elisabeth memorata Sanctarum Virginum Christi Magistra in Schonaugia Trevirensis Diœcesis, ambæ Ordinis nostri, ambæ Deo dilectæ, ambæque divinis revelationibus mirabiliter illustratæ: quæ sibi mutuò in amoris Christi vinculo vinctæ literis & orationibus amicitiæ & consolationis ministraverunt exempla. Quarum Cœnobia vix tribus ab invicem milliaribus distant Teutonicalibus. S. verò Hildegardis post dormitionem Elisabeth annis supervixit XV. de cujus morte suo tempore commemoratio fiet. Anno Dominicæ Nativitatis prænotato primâ die mensis Augusti horâ circiter quartâ post meridiem mortuus est Manegoldus Abbas hujus Monasterij Hirsaugiensis XVII. anno ætatis suæ nono & sexagesimo completo. Abbatiæ verò nono incompleto & ante altare S. Michaëlis Archangeli cum devotione sepultus, vir quidem bonus, & tam in spiritualibus exercitijs quàm in disponendis sæcularibus negotijs singulari prudentiâ venerandus.

Revelationes multas habuit.

Opuscula hujus S. Virginis.

Hildegardis contemporanea.

Manegold Abbas moritur.

De Ruperto hujus Monasterij Hirsaugiensis Abbate XVIII. qui successit Manegoldo, & præfuit annis x. & mensibus XI.

ANno ingitur Dominicæ Nativitatis supra scripto MCLXV. Indictione Romanorum XIII. die mensis Augusti IV. manè circa horam diei secundam, convenientes in unum fratres hujus Monasterij Hirsaugiensis, ut sibi de novo providerent Abbate, necessarium habuêre inter se tractatum. Consultatione igitur ex more præhabitâ & orationibus consuetis ad Deum præmissis, Rupertus Prior in Schönrein hujus Cœnobij Monachus professus in Abbatem XVIII. eligitur,

eligitur, cujus non facilè poterant impetrare consensum propterea; quòd dum in Abbatia Gotzaugiensi fuerit expertus plus periculi regimini Monachorum inesse quàm honoris. Timuit ergo hujus insignis Monasterij & magni Prælaturam suscipere, qui minorem in Gotzaugia cum salutis profectu se meminit non potuisse gubernare. Victus tamen precibus fratrum post diutinam excusationem consensum tandem præbuit, & onus curæ pastoralis impositum humeris suis humiliter suscepit: sub quo fideliter pro Christi amore annis x. præfuit, & mensibus xi. quibus transactis Abbatiam spontaneus resignavit. Hic patriâ Francus Orientalis extitit, & de honestis parentibus natus fuit. Qui puer ad literas positus tam in bonis moribus, quàm in scientia scripturarum, cum tempore non segniter proficiendo studuit, & multos ex coætaneis suis ingenij vivacitate superavit. Crescentibus cum ætate studijs disciplinæ divino tandem munere inspiratus venit ad Hirsaugiam quosdam invisere compatriotas, quorum sermone pariter & exemplo provocatus pro Christi amore mundum deseruit, & sub Volmaro Abbate sanctæ conversationis habitum suscepit, cum annorum esset unius & viginti. Monachus autem factus in omnibus laudabiliter se habuit, & vitam suam ad integritatem Regulæ studiosiùs ordinavit. Quantum ad dispositionem pertinet corporalem staturâ procerus admodum fuit, & pulchrâ longitudine decorus, vultu speciosâ quâdam temperantiâ jucundus, incessu gravis atque maturus, vocem habens sonoram atque tubalem, sermone succinctus, & quâdam auctoritate reverendus. In moribus singulari fuit maturitate compositus, eloquio disertus, consilio providus, & in cunctis actionibus suis prudens & circumspectus. Conversatione sua fuit mitis, tranquillus atque pacificus, quippe qui plenus charitate fraternâ pacem in Christo tenebat cum omnibus.

Rupertus Abbas annis præfuit x.

Ad serviendum omnipotenti Deo semper diligens fuit, ac studiosus, cujus obsequio nihil omnino præposuit, sed in vera humilitate spiritûs quantâ potuit promptitudine in choro primus & ultimus fuit. Denique post annos aliquot cum se virtutum ejus fama circumquaq; diffunderet Gotzaugiensis Cœnobij fratres, quod ferme quatuor ab Hirsaugia distat milliaribus, de cujus fundatione anno Brunonis quinto dictum est, ejus nomine provocati cum essent pastoris auxilio destituti, eum sibi in Abbatem unanimi consensu elegerunt. Qui per Episcopum Spirensem ordinatus curam dicti Monasterij suscepit, & diligentiam suam studiosè adhibuit, quatenus Monachos sibi commissos verbo & exemplo ad Regularis disciplinæ observantiam erudiret. In disponendis rebus Monasterij, multùm fuit sollicitus, & in coërcendis delinquentibus justâ severitate zelosus. Post annos enim aliquot cum in profectu spiritualis conversationis Monachos suos nimiùm videret deficere seriosiùs cœpit eos corripere & verbis sanctæ prædicationis pœnas & regularias necessarias adhibere. Cúmque, proterviâ eorum crescente, suis medicamentis aut nihil aut parum proficeret, metuens peccatis involui alienis, dignitatem Abbatiæ sterilis humiliter deposuit, & in manus eorum, qui eam per electionem dederant, resignavit, malens cum suis in Hirsaugia humilis & abjectus in pace consistere, quam inter alios imò extraneos jam inutiliter perturbari. Dimissâ igitur Abbatiâ Gotzaugiensis Mona-

Rupertus fit Monachus in Hirsaugia.

Rupertus fit Abbas in Gotzawe quam etiã resignat.

Monasterij quam per aliquot annos rexerat liberis ad Hirsaugiam revertitur, & charitativè susceptus, atque in locum suum, quem prius habuerat restitutus, humiliter atque, pacificè in medio Fratrum, sicut antea fecerat, conversatur. Nec multò post consilio seniorum ad Prioratum hujus Monasterij in Schönrein Herbipolensis Dioecesis per Volmarum Abbatem missus est, & ejusdem loci Prior localis constitutus. Ubi per annos ferme decem satis utiliter præfuit, & ipsum Prioratum non minùs in temporalibus sub obedientia Manegoldi Abbatis ampliavit. Unde memorato Abbate viam universæ carnis ingresso, Pastor, sicut diximus, in ejus locum Hirsaugiani gregis Fratrum unanimi voto substituitur, & annis undecim minùs uno mense curâ animarum oneratur. Erat sanè vir in observantia regulari satis admodum zelosus & fervidus; sed quia dies erant mali, fuitque necessarium dissimulare in multis, non sicut voluit, sed ut potuit, mores subditorum sibi Monachorum instituit. Coeperant enim jam tunc à primævæ institutionis fervore haud modicum tepescere, nec facilè nimium labentes erat subitò ad observantiæ puritatem revocare. Multos ergo labores pro instauratione regularis disciplinæ tam hic quàm in alijs locis adhibuit; nec paucas propterea carnalium Monachorum injurias sæpe toleravit. Unde compulsus necessitate temporum quatenus ex infirmis non fierent deteriores, prudenter aliquando tacuit, & quod emendare non potuit, cum amaritudine mentis quantum licuit, pro pace dissimulavit. Quantum enim pertinet ad statum rerum temporalium, satis providè in Abbatia præfuit, & proventus Monasterij non minuit sed augmentavit. Plures etenim donationes fidelium suo tempore pro Fratrum sustentatione obtinuit; sed & ipse redditus & prædia non pauca per suam industriâ pro pecunia prompta diversis in locis comparauit. Nam singulari quodam naturæ influxu ad regimen & ordinationem rerum temporalium fuit idoneus, nectamen obid ad spiritualia otiosus. Inter alia plura sollicitudinis suæ constructa ædificia, Capellam novam in majori Monasterio Hirsaugiensi ad septentrionalem plagam satis pulchro tabulatu construxit, quam sub honore S. Nicolai Archipræsulis quondam Myreorum consecrari fecit: in qua missarum sacrificium frequentiùs celebrare consuevit. Quam quidem Capellam Wolfranus Abbas post annos tandem ducentos septuaginta octo de concessu Reinhardi ex Helmstat Spirensis Episcopi nimiâ vetustate penè collapsam omnino deposuit: & ipsum altare in Ecclesiam Monasterij ad sinistrum latus aræ S. Crucis transferens, in honore S. Petri Apostoli, Nicolai quoque Udalrici & Aurelij Pontificum, Sanctique Galli Abbatis consecrari fecit. Anno Prænotato hyems fuit asperrima, quam anno sequenti fames & pestilentia gravis subsequitur, & mala in terris multiplicantur.

Rupertus ad Hirsaugiam revertitur & fit Prior.

Regularis disciplina hic tepuit.

Bona Monasterij Rupertus ampliavit.

Capellam S. Nicolai construxit.

Hiems fuit dura.

MCLXVI.

Anno Ruperti Abbatis Hirsaugiensis primo Hugo Palatinus de Thubingen, violatæ pacis & damni priore anno accepti, sicut ibidem retulimus, non immemor, ad ulciscendum se de Guelfonis Bavariæ Ducis perfidia, Fridericum Ducem de Rotenburgo Bavaris infestissimum hostem in auxilium vocavit. Qui ad preces Comitis Hugonis Bohemorum Regis filium cum ejus ferocissima gente per Bavariam & Sueviam omnia

Bohemi devastant Bavariam.

desolantem & fœdantem conduxit. Unde commotus ad ista Fridericus Imperator generalem conventum Principum apud Ulmam oppidum Sueviæ indixit, ubi Comitem Hugonem, ut se Guelfonis potestati traderet, persuadendo induxit. Quod cum fecisset, à Guelfone ad Castrum Nuenburg Rhetiæ Curiensis destinatur captivus ubi aliquanto tempore durum toleravit exilium. Claruit his temporibus Arnoldus Abbas Bonæ-Vallis in Gallia Ordinis Cisterciensis ac D. Patris Bernardi quondam familiaris amicus, vir tam in divinis scripturis quàm in sæcularibus literis haud mediocriter eruditus, ingenio promptus, & clarus eloquio, nec minùs vitæ merito quàm eruditione scripturarum venerandus, qui vitam ejusdem S. Abbatis Bernardi in libris quatuor digessit. Alia etiam nonnulla composuit, quæ in manus nostras non venerunt.

Hugo Palatinus de Thubingen capitur.

Ganfredus Monachus Doctor.

Ganfredus etiam ejusdem Ordinis Monachus Altisiodorensis Petri Abelhardi quondam auditor atque discipulus, vir in omni genere scientiarum doctissimus hæc tempora scriptis & lucubrationibus suis reddidit clariora. Hic præceptori suo memorato in Concilio Remensi argumentatione sancti Bernardi Abbatis superato, ne fieret imitator erroris malè sapientis ad Clarevallens. se philosophiam contulit, & Monachus factus Domino in humilitate militavit. Scripsit contra errores Magistri sui Petri Abelardi satis instructum volumen librum unum. In Apocalypsin quoque Joannis lib. 1. Epistolarum ad diversos lib. 1. Cætera quæ conscripsit ad notitiam nostræ lectionis minimè venerunt.

Joannes Mesue medicus.

Joannes quoque Mesue medicus & philosophus sui temporis doctissimus, filius Mesue, qui fuit alterius Mesue nepos, qui Hanech, qui Hali, qui Abdele Regis Damascenorum filius, & ipse hâc tempestate in medendis corporibus clarissimus effulsit. Qui scriptis inter cætera ingenij sui opuscula de medicinis solutivis lib. 1. Antidotarium quem Gradatin prænotavit lib. 1. De curis morborum corporis humani grande opus inchoavit, quod morte præventus non complevit. De reliquis lucubrationibus ejus nihil vidimus.

MCLXVII.

Henricus Episc. Herbipolensis obijt.

Año Ruperti Abbatis secundo mortuus est Henricus ejus nominis II. Herbipolensis Ecclesiæ Præsul & Dux Francorum Orientalium, vir quietus & vita tranquillus. Post quem Heroldus electione communi fratrum Episcopus ordinatus, præfuit annis septem, mensibus quinque, diebus tribus, vir strenuus & jurium Ecclesiæ suæ dilatator, conservator & defensor accerrimus. Cui Fridericus Imperator I. Ducatum Franciæ orientalis cum omni jurisdictione & justitia confirmavit, ut postea dicemus.

Heroldus fit Episc. Herbipolensis.

Eodē año Conradus Archiepiscopus Moguntinus Paschalem ut Antipapam & schismaticū arbitratus, quod erat, juramento se Alexandro Papæ III. confœderavit, & ab obedientia Paschalis memorati recessit. Quod posteaquam Imperatori Friderico innotuit, mox illum de Archiepiscopatu simul & provincia expulit, & fugere ad Alexandrum, qui tunc Romæ fuit neccessariò coarctavit. Cui sic expulso Romanus Pontifex in beneficium Sabiensem Episcopatum contulit, in quo se gratum amico exulanti meritò ostendit. Unde Conradus deinceps utriusque titulo usus Ecclesiæ, & Moguntinum Archiepiscopum scripsit, & Sabiensem Episcopum, tandémque revertitur. Con-

Conrado itaque per Imperatorē expulso, Christianus qui ante illum fuerat electus, ut supradiximus anno Manegoldi Abbatis quinto, in Archiepiscopum Ecclesiæ Moguntinæ substituitur, & præfuit annis sedecim. Quo mortuo Conradus ad Moguntiam reversus est, ut suo loco inferiùs dicetur. Qui quidem Christianus, quum esset homo in omni genere doctrinæ multùm eruditus & ob id Imperatoris Friderici Archicancellarius, scripsit quædam præclara opuscula, quibus memoriam sui nominis ad notitiam succedentium transmisit. E quibus nos legimus de gestis Friderici Imperatoris I. non spernendæ authoritatis volumen, epistolas etiam & pulchras & varias ad diversos. Hujus Christiani Præsulis Leo Tuscus, Emanuelis Constantinopolitani Imperatoris Notarius, de quo postea dicemus, mentionem facit in libro de prævaricationibus Græcorum. Christian' fit Archiepiscopus Moguntinus. Opuscula hujus Archiepisc.

Anno prænotato quinto die mensis Decembris Hillinus Schönaugiensis Monasterij Trevirensis Dioecesis, nostri Ordinis primus Abbas, de quo supra diximus anno Volmari Abbatis v. moritur, & in medio fratrum choro sepelitur. Post quem unanimi consensu fratrum electus est in Abbatem ejus Monasterij secundum Egbertus Monachus frater S. Elisabeth Monialis tunc quidem defunctæ, & præfuit annis decem & octo: de cujus ingenio & scriptis dictum est anno Manegoldi Abbatis sexto, similiter & octavo ubi soror ejus moritur. Egbertus fit secund' Abbas Schonaugiensis.

Fuit his diebus quidā hæreticus patriā Mosfellanus ex villa quæ Cardona dicitur oriundus, perniciosus & nimium astutus, quippe subtilitate ingenij & linguæ volubilitate cunctis etiam doctissimis viris erat formidabilis. Hic de venerabili Sacramento Corporis & Sanguinis Dominici malè sentiens & peius dogmatizans, omnes sibi congredientes virtute argumentorum facilè superabat. Vocatus tandem Egbertus prænominatus Abbas Schonaugiensis in publico doctorum conventu apud Confluentiam hæreticum disputationibus paucis aggreditur, & in primo certamine victum ab errore ad professionem veritatis revocavit. Cardonensē Hæreticum superavit Egbertus.

MCLXVIII.

Anno Ruperti Abbatis III. Indictione Romanorum I. in mense Julio Fridericus Imperator I. conventum Principum solemnem in civitate Francorum Wirzburg celebravit, in quo isti Principes proprijs comparuerunt personis cum ipso Imperatore sentientes. Christianus Archiepiscopus Moguntinus, Udo Ciensis Episcopus, Gerangus Mysnensis Episcopus, Hugo Verdensis Episcopus, Rudolphus Leodiensis Episcopus, Albertus Laudensis Episcopus, Therentius Placentinus Episcopus, Reymundus Ipporiensis Episcopus, Thiemo Ratisponensis Episcopus, Burchardus Abbas Fuldensis, Hildebaldus Abbas Hirsfeldensis, Nicolaus Abbas Segebergensis, Engelhardus Abbas S. Burchardi, Christianus Abbas S. Jacobi Herbipolensis, Conradus Palatinus Comes Rheni frater Imperatoris, Otto Marchio Mysnensis, Theodoricus Marchio frater ejus, Henricus comes de Wittin & fratres ejus Otto & Fridericus, Otto Comes Palatinus de Wittolinospach, Bertholdus Marchio de Voheburg, Bertholphus Comes de Andesse, Rudolphus Comes de Phillendorff, Ludovicus Comes de Lone, Rabotho Comes de Auensperg, & Fridericus filius ejus, Boppo Wirzburgensis Burggravius, Burchardus Convent' Principum in Herbipoli.

dus Magdeburgenſium Burggravius. Udalricus filius Ducis Bohemiæ, Albertus filius Ducis Poloniæ, Albertus Comes de Dilingen, Otto Comes de Kirchberg, Manegoldus Comes de Veringen, Bertholphus Comes de Berga, Gerardus & Hermannus Comites Wertheim. Conradus Burggravius de Nurenberg, Rupertus Comes de Caſtele, alij quoque multi convenerant quorum omnium iſthic recenſere nomina foret tædioſum.

Inter hos Duces Saxoniæ fit concordia.

In hoc Principum conventu Fridericus Imperator conſilio eorundem diſcordantes Saxoniæ Principes ad plenum reconciliavit, de quorum diſſenſione ſimul & reconciliatione antea per Imperatorem in parte facta etiam ſupradictum eſt anno Volmari Abbatis xxxiv. cauſa verò diſſenſionis fuit originalis ex rebellione Henrici Ducis Bavariæ cognomento ſuperbi quondam orta, ut patet in ſuperioribus.

Orientalis Franciæ Ducatus Eccleſiæ Herbipolenſi confirmatur.

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato x. die menſis Julij in præſcripto conventu Principum apud Herbipolim celebrato Fridericus Imperator I. Heroldo Epiſcopo ejúſque ſucceſſoribus & Eccleſiæ Wirzburgenſi Ducatum Orientalis Franciæ, quem Conradus qnondam imperator Magnus contulerat Eccleſiæ memoratæ, confirmavit firmitérque ſtabilem & incorporatum perpetuò ſub aurea bulla ſancivit cum omni juriſdictione & poteſtate faciendi juſtitiam per dictum Epiſcopatum totum & Ducatum, & per omnes Comecias in eodem ſitas, de rapinis & incendijs, de allodijs & beneficijs, de hominibus & vindicta ſanguinis, quemadmodum in literis Imperialibus pleniùs continetur.

Bramberg Caſtellum & Frankenberg deſtruitur.

Eodem quoque anno caſtrum Bramberg dictum, de quo per latrones quies pacis totius provinciæ ſæpe turbabatur, ipſius præcepto Imperatoris deſtructum eſt funditus; & mons ipſe in qno fuerat ſitum Herbipolenſi Eccleſiæ in jus proprietatis perpetuò traditur, ſub ea videlicet conditione, quod nec munitio nec caſtrum in eo deinceps erigatur. Aliud inſuper caſtrum Frankenberg dictum, quod Abbatiæ Amorbach noſtri Ordinis adjacebat, ſimili eſt imperio deſtructum, & mons in quo ſteterat, S. Kyliano ab Imperatore datus eſt in perpetuam poſſeſſionem, ne latrones deinceps Wirzburgenſem perturbarent Eccleſiam.

MCLXIX.

Soles viſi tres.

Anno Ruperti Abbatis IV. tres ſoles ſimul viſi ſunt in Occidente, quintâ die menſis Septembris, & poſt duas horas deficientibus cæteris, qui medius videbatur ſolus in occaſum tendebat. Simili modo quoque tres lunæ annis proximis apparuerunt.

Hugo Etherianus Tuſcus Doctor

Claruit his temporibus apud Conſtantinopolim in Græcia Hugo Etherianus patriâ Tuſcus, græcè ſimul & latinè peritiſſimus & tam in ſæcularibus literis quàm in divinis ſcripturis egregiè doctus, Emanuelis Imperatoris Græcorum Protonotarius, quem tota Græcia mirabatur ſcribentem, cujus paulò priùs breviter in Archiepiſcopo Moguntinenſium Chriſtiano fecimus mentionem. Qui ſcripſit ad Arduvvinum Romanæ Eccleſiæ Cardinalem de hæreſibus & articulis, quos in latinos Græci devolvunt lib. IV. De Deo quoque im̃ortali lib. I. Epiſtolarum ad diverſos. lib. IV. Reliqua ejus opera ad noſtram lectionem non venerunt.

Leo Tuſcus Doctor Conſtantinopolitan⁹.

Leo quoque patriâ Tuſcus Imperatoris præfati Græcorum interpres Epiſtolarum, vir multæ lectionis & excellentis doctrinæ tam græcè

quàm

quàm latinè peritissimus hâc ipsâ tempestate in pretio habebatur. Scripsit de prævaricationibus,& erroribus Græcorum libros 2. In quib' Christiani Archiepiscopi Moguntinorum cum laude meminit. Contra hæreses quoque Græcorum libellum composuit. Alia denique nonnulla scripsisse fertur, quæ ad manus nostras necdum pervenerunt.

Anno quoque prænotato maximi terræ motus cum horrendis coruscationibus fuerunt in Syria & in Insula Sicilia, & multa millia hominum terræ hiatibus devorati, miserabiliter perierunt. Nam ad terribiles coruscationes terra subitò & crebriùs aperta homines vivos deglutiens traxit in profundum. In Ecclesia S. Petri Apostolorum Principis in Antiochia homines CXL. se aperiens terra rapuit in abyssum. Unus autem solus civis Vieñensis Hermannus nomine cum post coruscationes & tonitrua terram in Ecclesia videret apertam miseros clamantes deglutisse, sibíque simile jam imminere periculum, ut pote, qui medius jam cerneretur immersus, auxilium Dei parentis semper Virginis MARIÆ imploravit & salvatus est. Abbas etiam de Mileto in Sicilia cum XL. Monachis, & omnis populus circiter quindecim millia subito terræ motu absorpti miserè perierunt. Plura denique castella & oppida per Siciliam eâdem horâ corruerunt: & multa hominum millia vel ab ædificijs obruta, vel à terra sunt absorpta.

Terræ motus horrendus nimiū.

Hiatu suo terra homines devorat.

MCLXX.

Anno, Ruperti Abbatis quinto. Gualugnus Comes Angleriæ Mediolanensium Princeps, quem Fridericus Imperator captivum tenebat in Germania, ruptis, nescitur cujus suffragio, compedibus, clàm de carcere fugit: & sub rustici habitu veniens in Lombardiam cives suos hinc inde dispersos in unum convocavit, ipsam civitatem Mediolanensem, adjuvantibus vicinis civitatibus simul & Emanuele Græcorum Imperatore, mœnibus firmatis ad integrum restituit, fortiorémque fossatis, muris & turribus quàm ante fuerat communivit. Qui mox pristinam renovantes perfidiam cum reliquis Lombardis conspirationem denuo contra Imperium suscitârunt, omnésque Cæsaris judices, & locum in Lombardia tenentes uno die cum Imperialibus cunctis aut expulerūt aut laqueo fecerunt suspendi. Alios autem spoliatos omnibus nudos ad Germaniam remiserunt. Imperator his cognitis furore succensus magno suorum Principum congregato exercitu, quintâ jam vice in Italiam proficiscitur: & auxilio Marchionis Montis-ferrati ut adventum acceleret suum invitatur. Veniénsque in Lombardiam quædam oppida Mediolanensibus confœderata capit, funditúsque subvertit. Deinde Alexandrinam arcem, quam Mediolanenses in honorem Alexandri Papæ tertij noviter erexerant, obsidione vallavit. Sed amissis nonnullis suorum cum illam obtinere non posset, infecto negotio ad Papiam tristis declinavit. Cujus infortunij causam fuisse non modicam constat Henricum Saxoniæ Ducem, qui cum esset in exercitu Friderici Imperatoris sumens occasionem recedendi ab amico in necessitate constituto, dixit se illi militare non posse, imò nec velle nec debere: qui ut Schismaticus à vero Pontifice Romano excoñunicatus esset simul & maledictus. Unde non sine perfidiæ nota cum exercitûs partem haberet majorem in tanta necessitate constitutum Imperatorem deseruit: & in

Mediolanū reædificatur.

Imperator in Lombardiam proficiscitur.

Henricus Dux Saxoniæ Imperatorem deserit.

Humilitas Cæsaris. Pertinacia Ducis.

Saxoniam revertitur. Quem aliquantulum secutus Imperator cum magna humilitate, ut se in tam periculoso non desereret articulo, instantissimè rogavit, in tantámque se humilitatem dejecit, ut Ducis se pedibus provolueret, & ut manere dignaretur vel parvo tempore cum lacrymis obsecraret. Quod cum facere Dux pertinacissimè recusaret, quidam ex familia ejus adulator dixit: Sinite Domine ut corona Imperialis ad pedes vestros jam veniat, quoniam quod citò perveniat etiam ad caput vestrum, denotans eum futurum Regem, sed fefellit illum opinio. Imperator itaque desertus à Duce perfido in angustiam mentis non parvam decidit: qui propter exercitûs sui notabilem diminutionem, nec pugnare contra Lombardos jam potuit, nec redire in Germaniã cum paucis per medium perfidorum sibi tutum fore judicavit. Dimisso igitur exercitu sub potestate capitanei, per montem Jovis transiuit in Burgundiam: sed in plerisque locis usque adeò fuit angustiatus, ut acceptâ famuli tunicâ servum se esse, & curam facere equorum in hospitijs cogeretur. Insperatus tandem venit in Germaniam.

Imperator occultè fugere compellitur.

MCLXXI.

Beringerus Comes in Sulzbach moritur.

Anno Ruperti Abbatis sexto mortuus est Beringerus nobilissimus Comes de Sulzbach in Bavaria Princeps Dives & potens, cujus filiam Græcorum Imperator Emanuel habuit uxorem, post quem filius ejus gener Ducis Poloniæ comitatum paternum suscepit.

Udalricus fit Episcopus Spirensis.

His temporibus post Guntherum ex comitibus de Lyningen Nemetensis Ecclesiæ Pontificem Udalricus ejusdem Ecclesiæ ordinatur Episcopus: cujus scientiâ & consensu, ut dicit Fridericus Imperator Romanorum L. cives Spirenses à capitali jure, quod Episcopo existenti pro tempore solvere tenebantur, in perpetuum deinceps exemit.

Bernwartstein Ecclesiæ Spirensi donatur.

Idem Fridericus Imperator pro salute & remedio animarum tàm suæ quàm parentum suorum castrum Bernvvartstein Ecclesiæ memoratæ Spirensi liberâ donatione contradidit sub Gunthero Episcopo, ut ad usus ejus successorúmque suorum cum omnibus proventibus deserviat.

Calixtus Antipapa ex Monacho.

Guidone quoque mortuo, qui & Paschalis in sua obedientia dictus est, de quo plura in præcedentibus per occasionem dicta sunt; partis suæ Cardinales Principes Imperatore favente quendam Joannem Sarimensem Ordinis nostri Abbatem & Cardinalem in Romanum Pontificem contra Alexandrum III. imò in Antipapam elegerunt, qui se in sua obedientia Calixtum tertium jussit appellari, quem & Fridericus Imperator manu tenuit, & contra Alexandrum defensavit.

MCLXXII.

Henricus Dux Saxoniæ condemnatur.

Anno Ruperti Abbatis VII. Fridericus Imperator memor contemptûs & perfidiæ Henrici Saxonum Ducis, quam ei pridem in Lombardia exhibuerat, ab eo recedens, sicut Anno Ruperti Abbatis quinto diximus, Conventum Principum tenuit, in quo illum læsæ Majestatis reum publicè declaravit. Quo Dux Henricus audito, quoscumque potuit sibi conciliavit amicos, cum quibus contra Imperatorem Fridericum conspirationem faciens ad rebellandum se totis viribus præparavit, qui habuit secum in sua parte conspirantes Comitem de Zolre, & Comitem de Veringen.

Ducatus Bavariæ datur Palatino de Witelspach.

Verùm Imperator videns Ducem Henricum in tantam pertinaciam elevatum, quod se ad resistendum præpararet, nec veniam commissio-

missorum dignaretur expetere, decreto Principum ab eo Ducatum Bavariæ abstulit, quem Ottoni Palatino Comiti de Witelispach possidendum assignavit. Qui fretus auxilio fratrum suorum Conradi Archiepiscopi Salzburgensis, & Ottonis Palatini Comitis Ducatum Bavariæ armorum virtute obtinuit, & omnes, qui fuerant ex parte Ducis, inde fugavit. Porrò Ducatum Saxoniæ Imperator Comiti ex Anhalt contulit, quem Henrico Duce violenter expulso, sibi vendicaret quantocius mandavit. Qui vocans in adjutorium sibi Christianum Archiepiscopum Moguntinum, Archiepiscopum etiam Coloniensem, Landgravium Thuringiæ, & plerósque alios, exercitum in Saxoniam contra Henricum duxit, ipsúmque in unius mensis spatio de sedecim firmissimis castellis & munitionibus expulit, & fugere in oppidum Brunonis-vicum appellatum, potenter inimicum coëgit. Libet isthic parumper hujus Henrici Ducis dicti Leonis, historiam altiùs repetere, & mirandorum causas, quæ de ipso conscripsit antiquitas vel paucis referare. Cujus pater fuit Henricus Dux, cognomento superbus, Bavariæ simul atque Saxoniæ, mater verò Gertrudis filia Imperatoris Lotharij II. quemadmodum diximus anno Volmari Abbatis XIV. superiùs. Hic Patri tandem in solo Ducatu Saxonum judicio Principum succedens, Bavarico, propter Patris rebellionem, privatus, non satis rectò in Regnum oculo mentem deinceps vibrare potuit, ob id, quod paterno spoliatus Ducatu Bavariæ, materno duntaxat Saxoniæ cogeretur esse contentus, cum nihil ipse commiserit. *Historia Ducis Henrici Brunsuicensis.*

Anno igitur memorato Ruperti Abbatis V. cum Imperatore Friderico primo in Longobardia constitutus, sicut diximus, illum deseruit existimans in dubiè ab hostibus intercipiendum, quo sibi postea licenter vendicaret Imperium, cum majore parte exercitûs in Saxoniam reversus est. Deinde transacto ferme biennio superatur ab Imperatore, sententiâ quoque Principum depositus à Ducatu, extra Imperium proscribitur, & Saxoniæ Ducatus Bernardo Comiti de Anhalt in perpetuum donatur. Henricus igitur per Imperatorem Fridericum à à Ducatu Saxoniæ, ut dictum est, depositus, & extra Regnum proscriptus, cum in Provincia nusquam tutò posset consistere, peregrinationem in remotiores Insulas navalem proponit animo & corpore subire. Navibus itaque dispositis, & omnibus necessarijs importatis, quæ ad longæ navigationis continuationem videbantur sufficere, uxorem cum liberis in oppido Brunonis-vico valedicens reposuit, & ipse navigaturus, quò sors duceret ignorantem, cum socijs sibi amantissimis, atque fidelissimis navem intrans mari se commisit. *Causa depositionis & proscriptionis.* *Henricus Dux proscriptus patriam deserit.*

Ratibus itaque Saxonico littore solutis per mare Germanicum citò in Oceanum rapitur,; & per mille pericula navigans in incertum pluribus annis, mari terræque expositus instabilis vagatur. Grandia & stupenda toto septennio in hac sua peregrinatione fuit expertus pericula, multa vidit miranda, & magnam partem orbis in sua desolatione perlustravit. Socijs tandem omnibus in peregrinatione amissis, septennio exacto solus & incognitus in Saxoniam revertitur, Friderico Imperatore jam mortuo, & Henrico ejus filio regnante; à quo in gratiam susceptus Ducatum Brunsuicensem recepit, & uxorem quam dimisit. Hæc Ducis miranda peregrinatio materiam carminibus dedit. Et ab hoc tem- *Mare septennio exul penetrat.* *Septennio exacto in patriam revertitur.*

pore

pore Ducatus Brunsuicensis de expulsis à Saxonia Ducibus sumpsit exordium, Comite uno de Anhalt Bernardo sibi & hæredibus suis Ducatum Saxoniæ Imperatoris concessione usurpantibus. Et sic protervia Ducis Henrici nimis durâ animadversione fuit punita.

Henricus sextus coronatur Rex.

Anno prænotato Imperator Fridericus Pentecosten cum uxore & multis Principibus Moguntiæ solemniter celebravit. Ibi Henricus Imperatoris Filius puer septem annorum in Monasterio S. Albani, tunc nostri Ordinis, à Christiano Moguntino Archiepiscopo ipso die sancto in Regem Francorũ Orientalium sedium juxta consuetudinem coronatus est. Mansit ibi Cæsar cum Principibus diebus octo, multa disponens & ordinans pro Regni pace communi. Ibi inter multa Imperij negotia Hemino Comes Flandriæ & seipsum & comitatum suum Imperatori Friderico subiecit, obedientiam ex more præstitit, eique fidelitatem meditante juramento promisit. Constituit ex matura quoque deliberatione idem Comes spontaneâ voluntate, & non aliquâ inductus necessitate, ut si ipse sine liberis vitâ decederet, ejus comitatum cum omnibus appendicibus suis Henricus Rex Filius Imperatoris memoratus jure testamentario possideret.

Hemino Comes Flandriæ nota.

Eodem quoque anno moritur Ludovicus II. Thuringorum Marchio, vir magnificus Dives & inclytus, magnarum operationum, in bello strenuus, in pace providus, consilio cautus, cujus corpus in Monasterio Fontis Reinhardi fuit sepultum.

Ludovicus Marchio II. Thuringiæ obijt.

MCLXXIII.

S. Thomas Archiepisc. Cantuariensis martyrizatur.

Anno Ruperti Abbatis VIII. S. Thomas in Anglia Cantuariensis Ecclesiæ reverendissimus Archiepiscopus interventu Romani Pontificis Alexandri III. & Ludovici Regis Gallorum, ad suam Ecclesiam revocatus est; & simulatâ pace, iterum à Rege Anglorum susceptus, quod rei probauit eventus. Nam tricesimâ die post reditum ejus in Angliam Rex impius suis comisit militibus ut illum occiderent. Qui ad Ecclesiam venientes armati sanctum Pontificem coram sumo Altari stantem crudeliter occiderunt, cerebrum cum sanguine & ossibus in pavimento hinc inde spargentes. Cujus sacrum corpus per Monachos & Clericos traditum sepulturæ mox infinitis cœpit coruscare miraculis.

Anselmus Episcopus Blesensis ex Monacho.

Claruit his temporibus S. Anselmus ex Priore septimo Carthusiæ Blesensis Episcopus, vir tam in divinis scripturis quàm in sæcularibus literis egregiè doctus: qui magnâ sanctitate clarus & multis virtutibus insignis, non minùs exemplo quàm sermone Pastorem se utilem semper exhibuit. Unde fama nominis & sanctitatis ejus longè latéque diffusa multos boni odoris fragrantia respersit in vitam æternam. Consumato tandem sexto Calendas Julij migravit ad Christum, anno ætatis suæ plus septuagesimo, Pontificatûs verò quinto decimo, cujus gesta habentur.

Basilius Carthusiæ Prior octavus obijt.

Basilius quoque Prior Carthusiæ octavus anno prænotato post multa virtutum studia plenus operibus sanctitatis ad Dominum cœli transivit in senectute bona. Vir tam eruditione scripturarum quàm integritate morum valde reverendus, qui verbo simul & exemplo multos ad melioris vitæ semitas revocavit. Inter quos ejus hortatu conversus ad Ordinem fuit sanctissimus ille Pater Hugo Prior de Withaiin Anglia, & po-

& postea Lincolniensis Ecclesiæ Præsul, de quo latiùs suo loco dicemus. Præfuit autem Carthusiæ majori Beatus hic Basilius annis tribus & viginti, in qua sepultus postea multis coruscavit miraculis & virtutibus.

MCLXXIV.

Anno Ruperti Abbatis IX. mortuus est Heroldus Ecclesiæ Wirzburgensis Episcopus, vir magnificus & jurium sedis suæ propagator & defensor vigilantissimus: post quem electione Fratrum successit Reinhardus & præfuit annis quatuor, mensibus x. diebus xv.

Eodem anno Romanus Pontifex Alexander III. Sanctum Thomam Cantuariensem Archiepiscopum anno præcedente, sicut diximus, crudeliter occisum propter infinita ejus miracula Sanctorum catalogo fecit inscribi. Hujus rei gratiâ idem Pontifex duos Cardinales miserat in Angliam, qui & miraculorum sancti Martyris veritatem inquirerent, & sanctam Sedem Apostolicam de singulis pleniùs informarent. Qui cùm pervenissent in Angliam non solùm facta S. Thomæ infinita audierunt ab alijs, sed ipsi proprijs quóque oculis multa quotidie fieri ad ejus tumbam stupenda nimis cernere meruerunt. Sancto autem Thomâ in Ecclesia Cantuariensi occiso & tot miraculis coruscante, Rex Angliæ senior de morte illius se cupiens probare innocentem, pro eâdem causâ Nuncios suos & Oratores misit ad Papam. Quibus cùm Pontifex minùs duceret esse credendum, memoratis Cardinalibus negotium commisit diligentiùs examinandum. Causam illis discutientibus Rex se juramento probavit innocentem, cùm aliter minimè potuisset. Promisit tamen aliquam pœnitentiam agere propterea, quòd necis Sancti causam dedisse videretur nonnullam, quia illum viventem non honorâsset. Injungitur ergo illi ut ducentos milites Jerosolymam mitteret, qui suis impensis ibi per annum Domino militarent, atque ipse bellum triennio contra Barbaros gereret, & Ecclesiæ omnimodam libertatem restitueret, nec appellantibus ad curiam obsisteret, ab hoc tempore Angliæ Regnum Romanæ Ecclesiæ feudum esse cœpit.

Reinhard' fit Episcop' Herbipolensis.

S. Thomas Cantuariensis canonizatur.

Pœnitentia Regis Angliæ propter necem S. Thomæ.

MCLXXV.

Anno Ruperti Abbatis Hirsaugiensis hujus Monasterij X. Indictione Romanorum VIII. mensis Maij die XXVIII. mortuus est Dominus Crafftio ex Comitibus in Spanheim 2. Abbas Cœnobij D. Præsulis Martini Spanheimensis Ordinis nostri, in medio chori Fratrum cum prædecessore suo in uno tumulo sepultus, anno ætatis suæ LVIII. Prælaturæ autem quarto & vicesimo, super cujus sepulchrum nominibus amborum ad caput præmissis in pede hoc distichon Prior Anselmus insculpsit. Abbates clari quibus accidit hic tumulari, Ambo Deo chari sunt modò pace pari. Hoc est Bernhelmus ipsi Crafftoni consepultus ibidem. Post hunc Adelgerus patriâ Moguntinus præfati Cœnobij Monachus à Fratribus in Abbatem electus, & Moguntiæ in Ecclesia S. Albani ordinatus, præfuit annis VI. mense uno, & III. diebus, & Monasterium in utroque statu gubernavit. His temporibus per totum Regnum Teuthonicorum turbatio fuit exorta propter excommunicationem Friderici I. Imperatoris, qui Alexandro Papæ rebellis Romanam persequebatur Ecclesiam, & omnes cum illa sentientes nimiùm habebat exosos, quibus tam per se, quàm per suos ministeriales multa intulit damna simul & incommoda. Nec minùs ipse

Crafftio Abbas in Spanheim moritur.

Regni Teuthonici perturbatio.

multis paulatim fieri cœpit exosus propter suam contra Deum & Ecclesiam nimis præsumptuosam & protervam contumaciam, atque ob id quotidie se minor factus infortunatus evasit.

Hirsaugienses cū Ecclesia Roma senserunt.

Interea verò Rupertus Abbas cum sancta Congregatione sua Hirsaugiana secundùm antiquam & laudabilem hujus Monasterij à S. Wilhelmo introductam consuetudinem partes sanctæ Romanæ Ecclesiæ, illiusq; Pontificis Alexandri obedientiam fideliter sequebatur, & multa propterea in rebus & personis à schismaticis sustinuerunt incommoda. Omnes enim qui Deum timebant, & Romani Pontificis obedientiam sequebantur, varijs ab æmulorum importunitatibus tribulabantur incommodis. Atque boni viri ob id, cùm dies abundarent malitiæ, aut se fugâ saluabant, aut latitabant in Monasterijs.

Imperator sextò exercitum ducit in Italiā.

Anno igitur prænotato Fridericus Imperator jam sextò cum exercitu in Italiam profectus est. Nam Mediolanenses cum Romano Pontifice Alexandro fideliter contra Schismaticos sentientes, resumptis viribus & jam Urbe in integrum restituta, agros Papiensium & Comensium, qui partes Cæsaris sequebantur hostili depopulabantur incursu. Ad quorum defensionem Imperator exercitum duxit in Lombardiam, bellum moturus contra quosdam rebelles. Verùm Mediolanenses, qui se jam dudum præparaverant ad rebellandum, unà cum cæteris in Lombardia populis exercitui Imperatoris occurunt, ubi commisso prælio plures eorum in primo congressu vulnerati ceciderunt. Verùm postea mutante instabilem fortunâ vultum Imperator à Mediolanensibus superatus est, & clam fugere compulsus. Namque cùm in principio totum exercitum misisset hostem, signifer ejus qui aquilam Imperialem ex more ferebat, ardore pugnandi festinans in adversarios, ab eis confossus est statim, & vexillum quod manu gestabat, in hostium potestatem devenit. Unde mox clamor exortus Mediolanensibus audaciam dedit, Cæsarianis verò metum, & in perturbatione diffidentiam. Ipse quóque Imperator Fridericus impetu in hostes facto cùm multos suâ manu interfecisset, equo tandem suffosso in terram prolapsus mortuus credebatur: cujus casus Germanis, dum post fugam in hostes prosiliunt, exitij materia fuit. Nam in amne Ticino multis submersis, plurimis & cæsis, & reliquis in captivitatem abductis, pudor Imperio, hostibus victoria cessit, in dedecus non parvum Germanorum. Quintâ dehinc die post actum prælium Fridericus Imperator, qui putabatur occisus in bello per urbem Papiensem habitu simul & comitatu incessit Cæsareo, mirantibus ac stupentibus oppidanis, quoniam ambulantem priùs Imperatorem viderent, quàm scirent viventem. Cùm sucepta incommoda coram suis deplangeret Imperator, Ecclesiastici viri quos in oppido reliquerat Comano iturus ad prælium, sumptâ ex necessitate fiduciâ in faciem ei dicebant, persecutionem Ecclesiæ, quam tot annis jam miserabiliter afflixerat esse in causa, quòd tantus Germanorum perijsset exercitus. Ad quorum verba Principes cæteri penè omnes facti audentiores publicè Imperatori protestati sunt sese, nisi brevi Rom: Pontifici & Ecclesiæ pacem daret, eum omnino deserturos, imò se nec velle deinceps schisma fouere, nec posse, Quod Imperator audiens territus est, pacémque dare promisit.

Exercitus Imperatoris vincitur.

Imperator cadens de equo mortuus putatur.

Imperator vivit, cùm mortuus putabatur.

Principes Imperatorem coarguunt.

MCLXXVI.

MCLXXVI.

Anno Ruperti Abbatis XI. die mensis Martij XXI. obijt B. Virgo Clementia sanctimonialis in Horreo Trevirensi, filia nobilissimi Comitis de Hoemberg in Alsatia, sponsa quondam Domini Crafftonis de Spanheim Comitis, & postea, ut supra dictum est, Abbatis Cœnobij Spanheimensis. Hæc devotissima Christi famula singularis vitæ merito veneranda in amore Christi fervens extitit, quæ diebus ac noctibus lectioni, meditationi seu contemplationi diviniorum intenta, omnia hujus mundi solatia simul & honores fortissimâ perseverantiâ contempsit, & in omnibus placere soli Domino Deo studiosissimè curavit. Ad ejus tumbam lampades per custodem extinctæ, divino lumine reaccensæ fuisse memorantur. Transijt anno ætatis suæ LVIII. conversionis autem XXVII. in Ecclesiæ S. Hirminæ apud Treviros tumulata. S. Clementia Treviris moritur.

Eodem Anno Rupertus Abbas hujus Monasterij Hirsaugiensis XVIII. jam senio gravatus, & laboribus multorum annorum exhaustus, considerans se ad regimen animarum & curam rerum temporalium deinceps non posse sufficere, deliberavit Abbatiam Conventui amore quietis regularis & pacis voluntate spontaneâ resignare. Convocatis itáque Fratribus ad locum Capitularem animi sui consilium aperuit, & suam insufficientiam humiliter proclamavit. Qui auditis causis animum suum justè moventibus postulanti præbuerunt consensum, licèt maluissent illum suum tenere officium. Cessit igitur officio curæ Pastoralis Dominus Rupertus anno Dominicæ Nativitatis prænotato MCLXXVI. Indict. Rom. IX. die verò mensis Julij IX. posteaquàm præfuerat huic Monasterio annis X. & mensibus XI. Cui fratres unanimi consilio ad vitæ quod reliquum erat, sustentationem & mansionem quietis Præposituram Rothensem assignârunt, in qua paucis supervivens annis in magnâ devotione cordis & tranquillitate mentis tandem ad Deum migravit. Corpus verò suum jam moriturus ad introitum Ecclesiæ in limine sepeliri mandavit, ut pedibus omnium ingredientium & egredientium pro Christi amore calcaretur. Rupertus Abbas Hirsaugiens. resignat Abbatiam. Rupertus Exabbas Præpositus fit Rothens.

De Conrado secundo hujus Monasterij Hirsaugiensis Abbate XIX. qui præfuit annis XII. mensibus III. diebus VIII.

Post resignationem Domini Ruperti Abbatis liberam, spontaneam, & ex propriâ voluntate diutiùs optatam, altero mox die, hoc est, tertio Nonarum Julij, anno suprà scripto, convenientes ad locum Capitularum Fratres unanimi consensu tandem in Abbatem hujus Monasterij XIX. elegerunt venerabilem Monachum quendam ejusdem Congregationis nomine Conradum ejus vocabuli secundum, Hermanni Comitis de Kilhberg fratrem, virum genere nobilem, sed virtutibus nobiliorem: qui ab eo die Monasterio in Abbatia præfuit annis XII. menses tres, & die octo, providè gubernans utriusque statûs familiam. Et quia sicut ante paulò diximus, Hirsaugiana Congregatio Fratrum nunquam fuit schismaticorum polluta consortio, sed cùm Ecclesia Romana & ejus Pontificibus legitimis consentiens, pura Conradus fit Abbas.

semper & incontaminata permansit: noluit Conradus memoratus Abbas electus ordinari ab Udalrico Episcopo Neometensi, vel alio quocunque Apostolicæ Sedis Communionem & gratiam non habente. Consilio igitur suorum habito ad Episcopum Bambergensem, qui cum Papa sensit Alexandro profectus est, & ordinationem sui ab eo suscepit.

Ordinatur ab Episcop. Bambergense.

Conradus iste venerabilis Abbas patriâ Suevus erat de nobili Comitum ex Kilhberg prosapia ortus, frater sicut diximus, Hermanni Comitis & nobilissimi principis, qui multa huic Monasterio beneficia contulit, effectu simul & affectu Hirsaugiensium se Monachorum semper fidelem ostendens amicum, qui ab infantia penè ad studium litterarum positus, cum tempore crevit tam ætate annorum, quàm scientiâ scripturarum. Et quamvis summitatem doctrinæ universalis non attigerit, pro suo tamen statu in scripturis satis profecit. Evadens tandem cum tempore in virum, qui novit verum à falso, & bonum à malo discernere, cœpit de salute animæ crebriùs cogitare. Fuerunt eâ tempestate, sicut etiam ab exordio in congregatione hujus Monasterij plures viri nobiles genere & doctrina insignes, Comitum, Baronum, Militum nobilium simul & ignobilium filij sub Monastica Regula omnipotenti Deo in vera humilitate famulantes, quorum famâ Sanctitatis excitatus Conradus noster, cùm esset Ecclesiæ Argentinensis Canonicus, mundum cum suis divitijs & honoribus vanis pro Christi amore deseruit, & eorum se collegio devotè sociavit, Monachus ita factus in hoc Hirsaugiensi Cœnobio sub Manegoldo venerabili Abbate, conversationem suam ad Regulæ tramitem semper instituit, & quantò genere fuit altior, tantò se in medio Confratrum majore obedientiâ & humilitate omnium imperio subjecit. Neminem ex eis verbo contristavit aut facto: neminem læsit, neminem offendit. Ingenio mitis erat & promptus ad obediendem, non solùm Prælatis atque majoribus, sed æqualibus simul & infimis. Sæpe namque fecit ex humilitatis amore opus abjectum, quod rustici filius dedignabatur contingere. Quantùm verò ad corporis dispositionem pertinebat, staturâ fuit mediocris, ut nec longa esset nimiùm proceritas, nec hominibus curiosis contemptibilis brevitas. Facie niger apparuit, ad complexionem choleræ tendens adustæ, unde febribus frequenter succubuit. Macilentiâ satis extitit temperatus: incessu gravis, nec multâ levitate dispositus ad ambulandum. In habitu suo nunquam fuit curiosus, sed vestitu simplicissimo utens mentis pulchritudinem amavit, non corporis. Non fuit garrulitatis perniciosæ amator, sed communitate fratrum suorum contentus, nil amplius quæsivit. Ordinatus verò in Abbatem formam se gregi suo præbuit exemplo simul & verbo, & humilitatis modum quem Monachus habuit, etiam Abbas omni tempore custodivit: Nam & bonis mansuetisque semper humilitatem præbuit socium, discolis autem & duris corde, sicut Regula præcipit, se dirum præbebat Magistrum. Sermone fuit dulcis & mixtâ maturitate affabilis: convictu placidus, & seriosâ quâdam temperantiâ reverendus. In consilio promptus, & cautâ providentiâ circumspiciens, omnia prudenter disposuit, & nihil sibi commissorum unquam temerè neglexit. Hospitibus & peregrinis juxta Regulam D. P. N. Beneidcti semper charitatem exhibuit, & omnes in Christo venientes humanissimè tractavit. Coram quibus in

Conradi patria educatio & conversatio, &c.

Exemplo simul docuit & verbo.

mensa

mensa satis longus & dapsilis extitit, & quidquid poterat charitatis omnibus hilariter impendit. Monasterij jura & libertates observare diligentissimè studuit, substantiámque temporalem prudenter disponens, Fratribus suis omnia præsentis vitæ necessaria secundùm instituta Regularia copiosè providit. Honestissimæ conversationis tam in Monasterio, quàm foris extitit, & in eo bonæ vitæ tramite, quem semel ire didicerat, usque ad mortem perseveravit.

MCLXXVII.

Anno Conradi Abbatis I. Cœnobium S. Jacobi Apostoli in monte specioso prope Moguntiam, anno Manegoldi sexto, propter necem Arnoldi Archiepiscopi destructum, sicut ibidem diximus, permissione Friderici Imperatoris & cooperatione Christiani Archiepiscopi Moguntini ædificari cœpit, & in paucis annis consummatum fuit. Ad quod Monachi antea metu Cæsaris dispersi revocati sunt, quibus memoratus Archiepiscopus novum constituit Abbatem, quia Godfrido quondam Abbati proscripto non licebat redire in patriam. Hujus Monasterij primus fundator Luthboldus olim Moguntinus Archiepiscopus extitit, qui anno Dominicæ Nativitatis MLI. Sancto Bardoni Archiepiscopo in Pontificatu successit, quemadmodùm dictum est anno Monasterij vacantis quinquagesimo, & Scoticæ nationis Monachos primos introduxisse ferebatur.

Monasterium S. Jacobi Moguntiæ denuo construitur.

Anno prænotato XV. Calendarum Decembrium obijt S. Christi famula Hiltrudis apud S. Rupertum prope Bingiones Monialis nostri Ordinis, filia Meginhardi Comitis de Spanheim, & soror secundi Abbatis Spanheimensis Domini Craffonis, de quo diximus anno Volmari Abbatis XXIX. Cujus sanctitati B. Hildegardis ejus Magistra atque Præposita coram multis perhibuit testimonium.

S. Hiltrudis Monialis obit.

Anno etiam prænotato Fridericus Imperator I. amicorum consilio importuno simul & continuo impulsus de pace & concordia cum Alexandro Papa III. per internuntios & oratores suos plures habuit tractatus, & toto penè anno pro eodem negotio multipliciter fuit laboratum. Verùm quia Imperator Antipapam suum Innocentium, qui Calixto successerat, non potuit ad cedendum inducere, optata inter Regnum & Ecclesiam concordia in annum differtur sequentem.

Concordia tractatur inter Papam & Imperatorem.

His quoque temporibus Bertholdus Dux de Zäringen Friburgum in minori Burgundia, quam vulgariter Nüchtland appellamus, à fundamentis construxit. Sunt autem qui eam Provinciam ob id Burgundiam minorem vocatam existiment, quòd Trevirensibus olim contra Romanos & auxilium miserint indigenæ terræ, simul & præsidio fuerint, qui per Burgos, id est Castella, manentes rectè Burgundiones sint nominati. Dicunt enim magnam in ea regione Comitum, Baronum, atq; Nobilium priscis diebus habitâsse multitudinem.

Friburgum in Minori Burgundia.

MCLXXVIII.

Anno Abbatis Conradi II. mortuus est Richardus Episcopus Wirzburgensis Dux Franciæ Orientalis, & in sua majori Ecclesia ex more sepelitur. Post quem Godfridus de Pistenberg in Pontificem ejusdem Ecclesiæ consecratus præfuit annis octo, mensibus totidem, diebus quatuor & viginti, vir magnificus, prudens, & in Christia-

Godfridus fit Episcop. Herbipol.

stianam Religionem devotissimus: qui tandem pro Christi amore profectus in terram Sanctam in auxilium Christianorum contra Saracenos in Syria moritur, & in Ecclesia majori S. Petri Antiochiæ, ut suo loco dicemus, cum honore sepelitur.

Papa Romanus fugit ad venetos.

Eodem anno reformata est concordia inter Alexandrum III. & Fridericum Imperatorem I. post multas placitationes, quam tali contigit occasione firmari. Cùm Imperator esset in Italia constitutus & per internuntios, ut supra diximus, cum Papa super pacis negotio tractaret, veritus Pontifex, ne sibi ab eo ponerentur insidiæ ad Venetos clam fugiens declinavit. Quod Imperatori nuntiatum cùm fuisset, oratores suos destinavit ad Venetos; jubens, sibi transmitti Pontificem: quod cùm facere omnino contemnerent, bellum indixit. Classem igitur contra Venetos armavit, cui Ottonem filiū suum præfecit, & ad reposcendum Pontificem in adversarios misit. Congressione autem navali comissâ Otto filius Imperatoris capitur & Venetijs captivus introducitur, & vinctus Pontifici Romano præsentatur. Volens Imperator liberare filium suum pacem dare compellitur. Unde ferocitate in mansuetudinem necessariò commutatâ, Imperator Venetias pacificus ingreditur, & conditiones pacis & concordiæ sibi propositas, quas eatenus contempserat, jam libenter admittit, rogat, petit, acceptat, litterarúmque suarum testimonio confirmat. Istæ autem fuerunt pacis & concordiæ Principales conditiones.

Imperator pacem petit à Papa & accipit certis conditionibus.

Imprimis abjuravit Cæsar Fridericus omnem hæresim, & schismaticam factionem, in qua fuerat eatenus pollutus, reus, diffamatus, & ob id excommunicatus, & reversus est ad Ecclesiæ sacrosanctæ unitatem.

Deinde promisit obedientiam & subjectionem Rom. Ecclesiæ, & ejus Pontifici Alexandro III. successoribus suis regulariter intrantibus, & quod nihil deinceps velit attentare juravit.

Tertiò restituit Romanæ Ecclesiæ & ejus Pontifici Romam, & omnia ad ejus jurisdictionem pertinentia, simul & universa, quæ Imperij sui tempore in Italia vel extra per violentiam abstulerat.

Quartò consensit & promisit omnem se pœnitentiam impleturum, quam sibi Pontifex pro malè commissis & transgressionibus suis imposuisset, & quod omnia vellet patienter ferre, injuriásque cunctis hominibus ex corde remittere, & nihil de aliquo vindicare.

Imperator prosternit se ad pedes Papæ.

Alterâ dehinc die Romanus Pontifex ad Ecclesiam sancti Marci procedens, & stans in eminentiori gradu ascensûs Imperatorem se jussit in terram prosternere, & denuò veniam postulare. Quo in crucis modum prostrato, collum ejus dextro pede calcans Pontifex dixit, scriptum est: *Super aspidem & basiliscum ambulabis, & conculcabis leonem & draconem.* Cui Imperator dixit: *Non tibi, sed Petro.* Ad quem Pontifex: *Et mihi*, inquit, *& Petro.* Jussus deinde surgere à vinculo excommunicationis absolvitur, & quia tamdiu fuit Ecclesiam Christi persecutus, iter sibi Jerosolymitanum pro pœnitentia injungitur, ut exercitum quem contra Ecclesiam tanto tempore duxerat, nunc in subsidium fidei Christianæ destinaret.

MCLXXIX.

Christian. Abbas Herbipol. moritur.

Anno Conradi Abbatis III. mortuus est Christianus Monasterij mei S. Jacobi Herbipolensis Abbas secundus, Beati Macharij quondam discipulus,

discipulus, & in Abbatia successor: homo certè moribus, & eruditione scripturarum insignis, cujus vitæ meritum varijs documentis virtutum enituit, & plures ad normam justitiæ convertit: transijt autem die Martij 14. anno ætatis suæ 66. Regiminis autem Monasterij 26. Postquam Eugenius constituitur Abbas, & præfuit annis 18.

Claruit his temporibus Joannes Episcopus Carnotensis, Patriâ quidem Salisberiensis B. Thomæ Cantuariensis Archiepiscopi quondam minister atque discipulus. Vir in divinis scripturis eruditus, & in sæcularibus literis suo tempore omnium penè judicio doctissimus, qui scripsit insigne opus de nugis curialium & philosophorum, quod Polycraticon prænotavit, lib. VIII. De pœnitentia opus confessionale lib. I. Vitam & passionem sancti Thomæ jam dicti Archiepiscopi lib. I. Epistolarum ad diversos lib. I. Ad Richardum Regem Angliæ de veneratione Sanctorum lib. I. Alia quoque multa composuit, quæ ad nostræ lectionis notitiam non venerunt.

Petrus etiam Blesensis Archidiaconus Ecclesiæ Bathenensis in Gallia his temporibus claruit memorati Carnotensis Episcopi familiaris amicus, ad quem multas conscripsit epistolas; cùm esset in omni genere doctrinæ doctissimus, multa lucubravit opuscula, quibus memoriam sui posteris commendavit. E quibus nos legimus subjecta. De amicitia Christiana lib. I. De pœnitentia salutari lib. I. De accelerando passagio ad terram Sanctam lib. I. De qualitate pœnitentiæ lib. I. De studio sapientiæ lib. I. Contra quendam depravatorem lib. I. De periculo Prædatorum lib. I. Exhortatoriam ad quendam Abbatem lib. I. De officio Episcopi lib. I. De vita Clericorum Curialium lib. I. De præstigijs fortunæ lib. I. Epistolarum CLXXXIII. librum. I. De cæteris nihil vidi. Petrus Blesensis Galli Doctor.

MCLXXX.

Anno Conradi Abbatis IV. Indictione Romanorum XIII. in die S. Lamperti, hoc est, XV. Kalend. Octobris moritur sanctissima Christi famula beata Hildegardis Præposita & Magistra Sanctimonialium in monte Divi Ruperti prope oppidum Bingen, quod in descensu Rheni fluminis quatuor distatà Moguntia milliaribus, anno ætatis suæ octogesimo secundo: cujus corpus in eadem Ecclesia, quam ipsa dudum à fundamentis construxerat, ante majus altare fuit cum reverentia populi magna sepultum. Cujus vitam miraculis & virtutibus plenam Theodoricus quidam Abbas nostri Ordinis in quatuor libris descripsit: de quo inferius loco suo & tempore dicemus. S. Hildegardis moritur.

Anno prænotato Patriarcha Hierosolymitanus, & magni hospitalis Theuronicorum Ordinis Minister, captâ jam prius Hierusalem ab infidelibus Saracenis, rebus consulturi transmarinis Romam venerunt ad Papam Alexandrum III. postulantes consilium pariter & auxilium propterea quòd Pagani & sanctam obtiniussent civitatem & multas in circuitu mansiones, quibus nisi citò fieret resistentia, brevi Christianos omnes de terra sancta exterminaturi essent, quos Pontifex apud Veronam audiens de causis fidei perorantes consilio habito ad Philippum Regem Gallorum direxit, scribens multis in Europa Regibus atque Principibus ut negotio subveniant. Patriarcha de Hierusalem venit ad Papam.

MCLXXXI.

MCLXXXI.

Anno Conradi Abbatis V. Fridericus Imperator I. convocatis Regni Principibus, Episcopis, Abbatibus, Civitatibus, Marchionibus atque Comitibus multis, curiam apud Moguntiam solemnem celebravit, ubi plura pro pace reipublicæ Regni constituit. In eo conventu Principum Guelfo Bavariæ Monasterio nostri Ordinis quod Wingarten appellatur, Constantiensis Diœcesis, quod progenitores sui fundaverant, Imperatore consentiente tradidit duas curtes, Berg & Wilar, cum omnibus attinentijs suis in perpetuam possessionem pro salute & remedio animarum omnium parentum suorum.

Baldemar' fit Abbas in Spanheim.

Eodem anno secundâ die mensis Julij mortuus est Adelgerus III. Abbas Monasterij quondam mei Spanheimensis, & in choro Fratrum ante gradus Presbyterij sepultus, cui Baldemarus ex oppido Stauronesio natus vicino in Abbatia succedens præfuit annis XVII. mensibus undecim, diebus XVII. Vir bonus & regularis disciplinæ amator, qui reclusorium sanctimonialium ampliavit.

Lucius fit Papa ejus nominis tertius.

Anno prænotato Alexander Papa III. Romæ moritur, anno Pontificatûs sui primo atque vicesimo, cui Lucius ejus nominis III. succedens præfuit annis quatuor & mensibus duobus. Hic Lucensibus suis unde fuerat oriundus à Friderico Imperatore signandi pecuniam licentiam impetravit. Suis etiam Epistolis multos Principes in subsidium terræ sanctæ provocavit; & plures à Romanis contumelias tulit.

MCLXXXII.

Imperator exercitum ducit in Italiam.

Anno Conradi Abbatis VI. Fridericus Imperator expeditionem fecit in Italiam cum exercitu valido, rogatus per Lucium Papam contra Romanorum insolentiam, qui Pontificem cum multis injurijs fugere ex urbe compulerant, propterea quòd Consulum nomen & dignitatem concedere nollet postulantibus. Quo fugato & apud Veronam existente Romani fautoribus Papæ quotquot invenire poterant, occulos eruerunt. Unde Pontifex Veronæ Præsulum celebrato Concilio, Romanos Anathematis vinculo innodavit. Imperator autem Papam in Lombardia conveniens, rebúsque ibidem pro tempore dispositis in Germaniam revertitur.

MCLXXXIII.

Christian' Archiepisc. Moguntin' obijt.

Anno Conradi Abbatis VII. Christianus Archiepiscopus Moguntinus obijt, post cujus mortem Conradus (quem Imperator Fridericus de Pontificatu Moguntino dudum expulerat, propterea quód schismaticis consentire nollet, quemadmodùm anno Ruperti Abbatis II. diximus) & ab Alexandro Papa III. Sabinensis Episcopus fuerat constitutus, pemissione ipsius Cæsaris ad Sedem suam Moguntinam revocatus est, & præfuit ibidem añis adhuc deinceps XVII. qui titulum suum in literis talem præposuit: Conradus Dei gratiæ Sabinensis Episcopus, & S. Sedis Moguntinæ Archiepiscopus. Retinuit autem hunc titulum cum Sabinensi Pontificatu quamdiu vixit in humanis. Erat sanè vir magnanimus & Romanæ Ecclesiæ semper fidelis, pro cujus defensione multa sustinuit adversa toto tempore, quo schismatis perniciosa tempestas contra Papam Alexandrum duravit.

Couradus revocatur.

Conradus Archiepisc. Moguntinorum.

His temporibus duo Canonici Ecclesiæ Collegiatæ in Oppido Asschaffen-

ſchaffenburg Moguntinæ Diœceſis, de cujus fundatione longè ſupra diximus, anno Sigeri Abbatis XXIII. qui fuit Dom. Nativit. DCCCCLXXIV., devotionis causâ deſcenderunt ad Coloniam, loca & Eccleſias inviſere Sanctorum. Qui multis precibus obtinuerunt duo capita duarum Chriſti Martyrum ex collegio undecim millium Virginum, quæ tempore Hunnorum ibidem pro Catholica fide martyrizatæ leguntur, & cum ſumma devotione ad memoratam Aſſchaffenburgenſem detulerunt Eccleſiam. Quorum adventum cum ſanctis reliquijs mox ut Clerus & populus Aſſchaffenburgenſis oppidi recognoverunt, omnes pariter congregati obviam venientibus proceſſerunt laudes Domino in jubilo concinentes: & ſancta Sanctarum capita in Eccleſiam ſupradictam cum reverentia locaverunt, earum ſe patrocinio ſubmiſſâ devotione commendantes. Communi deinde voto ſtatuerunt eum diem, quo Capita Sanctarum Eccleſiæ fuerunt illata, inter præcipuas feſtivitates quot annis venerandum, atque pro honore tantarum hoſpitum laudes Omnipotenti devotiſſimas celebrandas. Hujus conſuetudo laudabilis inſtituti per annos aliquot ſumma cum devotione ſervata eſt, & feſtum ſingulis annis in honorem memoratarum Chriſti Martyrum ſolemne cunctis lætantibus devotiſſimè celebratum. Verùm charitate multorum tepeſcente, tandem cœpit in filijs devotio ſancta progenitorum paulatim minui atque deficere, in tantum quod feſtum illud ſolemne à ſenioribus inſtitutum, nomen & cultum ſimplicis duntaxat obtinuit: quoniam priſca fidelium ad Sanctas devotio in junioribus extincta fuit. Rurſúmque feſtum ſimplex novem lectionum, tribus honorari cœpit: ac deinde magis deficiens hominum tepeſcente ſtudio, in commemorationem unius tantùm antiphonæ ſimplicis tranſivit. Poſtremò fervore devotionis tam Cleri quàm populi ad ſanctas reliquias totaliter extincto, nulla jam memoria earum habebatur, ſed omnia in oblivionem hominum tranſierunt. Annis dehinc haud pluribus elapſis, dies illuxit in oblivionem omnium deducta, quâ reliquiæ dudum advenerant ſæpius memoratæ, quarum tunc memoriam nemo curavit. Et ecce dum Clerus in Choro ex more conſtitutus *Invitatorium* ad Matutinas laudes feriale cantaret, & nulla penitùs, ut olim de ſanctis Virginibus memoria haberetur, duæ Virgines ſupra omnem æſtimationem ſpecioſiſſimæ de retro altare procedentes per medium Chorum canentium tranſierunt, quarum altera versùs dexterum, altera verò ad ſiniſtrum quaſi ſtantibus valedicens inclinavit caput, & ſic ambæ cœpto itinere per Chori januam exeuntes ſubitò diſparuerunt. Mirantibus qui aderant cunctis & diſquirentibus diu quænam eſſent Virgines illæ, nec ſcire nec intelligere potentibus, tandem ex ſenioribus quidam priſcæ conſuetudinis feſti Sanctarũ Virginum eum eſſe diem reminiſcentes, rei myſterium, cæteris, ut erat, aperiunt: ſimúlque omnes ad capſulam, in qua ſancta ſervari capita conſueverant, accedentes reſerant, & vacuam intuentes receſſiſſe reliquias earum & mirantur & ingemiſcunt. Hoc ingratudinis vitium promeruit ut amitteret, quod honore ſuo ſpoliavit. Miſſi fuerunt poſtea de eodem Collegio duo Canonici ad Coloniam causâ ſubtiliter inquirendi, ſi aliquod poſſent reperire indicium de reverſione duorum capitum. Et factâ inquiſitione à Cuſtode reliquiarum in Eccleſia S. Urſulæ audiverunt duo capita ſuper

Miraculum Sanctorum in Eccleſia factum Aſſchaffenburgenſi.

Feſtum Sanctarum Virginum inſtituitur.

Sancti in oblivionẽ hominum devenerunt.

Capita Virginum redeunt Coloniam.

altare majus fuisse inventa eâ nocte, quâ duæ Virgines per medium Chorum Asschaffenburgensem, sicut diximus, videbantur egressæ. Cúmque duo illi missi Canonici rem gestam dixissent Custodi, & illa retulisset Abbatissæ, tota congregatio Sanctimonialium jubetur ad esse audire mirabilia Domini. Instabant Canonici multis precibus, ut eis eadem redderentur capita, promittentes illis debitum numquam defuturum honorem: sed non impetrârunt.

MCLXXXIV.

Imperator Curiam magnam habet in Constantia

Anno Conradi Abbatis VIII. Indict: Roman: secundâ, promulgata fuit pax Constantiæ nuncupata, quam Imperator Fridericus anno proximè præcedente in magna convocatione Principum Regni constituerat in civitate Constantiensi, unde & nomen accepit, per totum Imperium, quod nostris temporibus ignoratur à multis, servatur à paucis, quanquam nemo sit qui dignetur, & possit malis, quæ hodie fiunt in Regno contra pacem occurrere. Eam pacis constitutionem Baldus Doctor utriusque Juris insignis excellenti quondam commentario clariorem fecit. Initium verò hujusmodi constitutionis de pace Constantiæ tale est: *Imperialis Clementia servitus, &c.* In qua nomina etiam ponuntur civitatum, quæ pacem constitutam sub juramenti confirmatione susceperunt: cujus forma sequitur:

Juramentum Pacis Constantiæ.

In nomine Domini juro ego. N. quod à modò ero fidelis Domino Friderico Imperatori, & ejus filio Regi Henrico. Non ero in consilio vel facto, quod ipsi vitam perdant aut membrum seu coronam Imperij sui vel Regni, aut capiantur. Et si scivero aliquem fecisse, aut facere volentem per me vel per alium Domino Imperatori vel Regi, vel nuntio ejus sine fraude manifestabo & eum adjuvabo. Insuper pacem Domini Friderici Imperatoris & filij ejus Regis Henrici, & suæ partis, factam cum societate Lombardiæ, sicut scriptum est: & inde sine fraude infra quindecim dies postea jurata bono intellectu & sigillo Domini Imperatoris sigillata observabo bonâ fide & sine fraude. Et hoc jurare faciam omnes masculos mecum habitantes à sedecim annis & supra usque ad septuagesimum ætatis, infra XV. dies postquam juratum habuero exceptum. Et qui per me jurare noluerint infra tertium diem Imperatori vel Regi, vel suis per breve manifestabo. Sic me, &c.

Omnes cõpelluntur ad pacem.

In hanc pacem Constantiæ omnes totius Imperij Romani Principes, Duces, Marchiones, Comites, Barones, Milites, Nobiles, Communitates, Cives, Castellani, Oppidani, Rustici & Villani jurare sunt compulsi coram deputatis ab Imperatore ipsique juratis. Si verò quispiam hanc pacem jurare contempsisset, vel juratam violâsset, erant constituti executores justitiæ, qui statim armatis aut bellum, aut capitis vindictam in rebelles omnes exercerent. Quâ quidem occasione multæ latronum munitiones fuerunt destructæ.

MCLXXXV.

Egbertus Abbas in Schonawe obijt.

Anno Conradi Abbatis IX. die mensis Martij octavâ atque vicesimâ obijt Egbertus Schonaugiensis Monasterij nostri Ordinis secundus Abbas in Diœcesi Trevirensi, vir doctus & vitæ merito valde reverendus, qui plura scripsit non parvæ authoritatis opuscula, de quibus dictum est anno Manegoldi Abbatis VI. & de institutione ejus ad Abbatiam anno Ruperti secundo. Cujus corpus in Ecclesia S. Florini, cui præfuerat, est sepultum.

Eodem

Eodem anno Godfridus de Pistenberg Episcopus Herbipolensis, de quo diximus anno Conradi Abbatis II. Christi amore compunctus cum alijs multis in auxilium Christianorum ad terram Sanctam profectus est; & pro fide Catholica ut verus Dei famulus atque fidelis in mortem semetipsum dare non dubitavit. Exercitus namque fidelium eo tempore in Syria Christo militans valde fuerat imminutus, & Saraceni multa Christianis damna intulerant. Unde Rom: Pontifex Lucius ejus nominis tertius Veronæ consistens suis literis & nuntijs totam Ecclesiam contra infideles excitabat. Episcopus Herbipol. Jerusalem proficiscitur.

Anno prænotato Fridericus Imperator Conventum quorundam Principum in Augusta civitate Vindelicorum habuit; ubi inter multa Regni negotia Henrico filio suo Regi Constantiam Regis Siciliæ filiam, in uxorem desponsavit, cum qua totum Regnum Apuliæ postea obtinuit; fugatis vel extinctis omnibus qui illud occupabant. Hoc ipso quoque anno Rex Henricus pro certis Regni negotijs venit in Erfurdiam Thuringiæ oppidum non ultimum, Comitibus Baronibus & Nobilibus multis ex more stipatus: ubi quodam die cum staret inter plures super trabes cujusdam cloacæ, subitò ædificium illud corruit, & omnes in cloacam ceciderunt, è quibus octo lutulentiâ stercorum suffocati & mortui perierunt. Ipse verò Henricus Rex cum reliquis vix mortis periculum evasit. Henrico Regi Uxor desponsatur. Henricus Rex cum alijs cecidit in cloacam.

Anno etiam prænotato Lucius Papa III. dum pro mittendo Christianis auxilio in Syriam esset solicitus, Veronæ moritur, & ibidem cum honore sepelitur. Cui Urbanus Papa III. succedens præfuit anno uno, & mensibus ferme undecim. Qui Principes Christianitatis magno enisu conatus est revocare ad pacis concordiam, & exercitum ordinare in terram Sanctam contra spurcissimos Saracenos. Cujus rei gratiâ primo Pontificatûs sui anno Venetias venit ad præparandas naves pro his, qui essent ituri. Sed auditâ Hierosolymorum captivitate ac Christianorum miseriâ ex dolore animi apud Ferrariam in itinere deficiens mortuus est. Urban⁹ fit Papa III.

MCLXXXVI.

Anno Conradi Abbatis X. Februarij die sextâ obijt Godfridus ex Comite Palatino hujus Cœnobij Hirsaugiani Monachus. Vir quondam in sæculo potens & strenuus in Religione monastica humilis & devotus: nunc autem quod minimè dubitamus in cœlesti patria gloriosus. Ex illo enim tempore quo semel Monachum professus est, semper ad Regulæ puritatem ambulavit, tantæque humilitatis & charitatis in Deum & in fratres exitit, quod ejus sancta conversatio intuentibus cunctis perfectionis exemplum dedit. Godfridus ex Comite Monachus Hirsaugiensis moritur.

Anno præscripto hyems temperatissima fuit, & adeò calida, quod in Januario & Februario in plerisque locis arbores floruerunt, sed & corvi cæteræque aviculæ ipsis his mensibus fœtus suos procrearunt. Eodem quoque anno Henricus Rex Castrum Brisach construere cœpit. Hyems temperatissima.

Anno præscripto Godfridus de Pistenberg Episcopus Herbipolensis vir morum integritate venerandus, quem anno præcedente cum alijs multis in auxilium Christianorum ad terram Sanctam profectum diximus, apud Antiochiam moritur, & in Patriarchali Basilica S. Petri Apostolorum Principis cum honore debito sepelitur. Pro cujus memoria lapis nomine ejus inscriptus, etiam Herbipoli ponitur. Cui successit in Godfridus Episcopus Herbipol. moritur.

Pontificatu Wirzburgensi Henricus ejus nominis III. & præfuit annis XI. vir & ipse in Christo devotus.

Henricus fit Episcop. Herbipol. Anno etiam prænotato XXVII. die mensis Januarij Henricus Rex Francorum Orientalium sextus, filius Friderici Imperatoris primi, cum desponsata sibi priori anno Constantia Rogerij Siciliæ Regis filia, nuptias Mediolani solemniter celebravit, anno ætatis suæ XXI. Regni autem XIV. quem pater toti Lombardiæ præfecit.

MCLXXXVII.

Christianorum. 30000. occisa sunt in Syria. Anno Conradi Abbatis XI. Saladinus Saracenorum Rex cum Tyberiadem urbem obsidione vallare cogitaret, intelligerétque Christianos cum magna multitudine armatorum in arido quodam loco fixisse tentoria, nocte super eos siti laborantes irruit, & cædem in eos grandem perpetravit; nam triginta Christianorum millia miserabiliter occidit, & reliquos in fugam convertit, vel captivavit. Hyems asperrima. Eodem anno in mense Martio magna aëris inclementia fuit, & algoris horrenda asperitas, quæ usque ad Calendas ferme Junij duravit. Ita quod in sancto Pentecoste nix magna cecidit: quod illo anno ad Maij mensis medium occurrit, unde vineta frigore perierunt.

Hirusalem capitur ab infidelibus. Anno etiam prænotato Saladinus supra jam dictus Saracenorum Princeps per Christianorum discordias vires adeptus, post maximam nostrorum, ut dictum est, stragem Hierosolymam tandem cæpit, quam urbem Christiani à temporibus Godfridi Regis de Bulion per annos possederant LXXXVIII. non absque sanguine multorum. Saladinus autem victor civitatem ingressus campanas primùm ex turribus dejecit, dehinc Basilicas omnes, præter templum Salomonis profanavit, quod priusquam ingrederetur aquâ lavari præcepit. Eodem anno Urbanus Papa III. audiens stragem Christianorum, quam Saladinus in Syria fecerat simul Hierosolymam ab eo captam, animi dolore tactus apud Ferrariam obijt, ibíque sepultus fuit. Urbanus Papa obijt. Post quem Gregorius VIII. succedens communi Patrum electione præfuit mensibus duntaxat duobus, vir optimus, qui mox ut creatus Pontifex extitit pro Hierosolymæ recuperatione cogitare cœpit. Gregorius successit. Mortuo itáque Gregorio Pontifice optimo, & in Civitate Pisana non sine magno luctu sepulto, Clemens Papa III. concordi Patrum electione successit, & præfuit annis duobus, diebus sexdecim, qui & ipse statim ut creatus est de classe in Saracenos mittenda laboravit. Clemens P.P. III.

MCLXXXVIII.

Beata Hildegundis Virgo mirabilis novitia moritur. Anno Conradi Abbatis XII. Indictione Romanorum sextâ, mensis Martij die vicessimâ mortua est Hildegundis Virgo quædam vitæ mirabilis in Monasterio Schonaugiensi Cistertiensis Ordinis in Diœcesi Wormatiensi haud procul ab Heidelberg quæ cum patre suo ex Colonia sub virili habitu profecta Hierosolymam, & illo ibidem mortuo ad Spiram reversa, in forma Scholaris operam literis dedit, & præ inopia panem cum pauperibus mendicavit. Inde veniens ad Schonaugiam inter novitios suscepta: ignorantibus cunctis quod esset fœmina, & pro susceptione Ordinis probatur. Sexum igitur occultans muliebrem se Josephum nuncupavit, & masculus ab omnibus æstimata fuit. Verùm Omnipotens Deus volens & Monachorum prævenire periculum, & inopis fœmellæ durum remunerare laborem, eam in ipso probationis anno

de

de medio vocavit: cujus historiam Cæsarius in prima dialogorum distinctione conscripsit.

Eodem anno Fridericus Romnaorum Imperator, Philippus Rex Gallorum, Richardus Rex Anglorum, atque Romanus Pontifex Clemens magnum Christianorum exercitum præmiserunt in terram Sanctam pro recuperatione Regni & urbis Hierosolymitanæ, simul & in eorum subsidium qui ex nostris in tribulatione fuerant positi. In quo exercitu fuerunt Fridericus Dux Suevorum, Otto Dux Burgundiæ, cum multis Archiepiscopis atque Episcopis, Veneti quoque & Pisani cum Januensibus, Frisones etiam Dani & Flandrenses, quorum numerus omnium fertur equitum fuisse octoginta millium, peditum verò centum & quadraginta millium: quos Imperator anno sequenti prosequitur. Anno præscripto Conradus Abbas hujus Monasterij nonus decimus quædam expediturus negotia; ad cellam sancti Gregorij in Richenbach profectus est, ubi rebus navans operam pro quibus venerat, crebris febrium cœpit doloribus urgeri: & lecto decumbens protractâ ægritudine laborabat. Infirmitate autem crescente quotidie, totum se in manus Domini humili devotione resignavit, præmissâque confessione peccatorum suorum ac sumptis more Christiano Sacramentis vivificis, quartâ decimâ die mensis Octobris, anno ætatis suæ LVII. beato fine in Domino quievit. Cujus corpus relatum in Hirsaugiam ad introitum Ecclesiæ coram altari omnium Sanctorum debita cum reverentia Fratrum & honore sepultum fuit. Eodem quoque anno mortuus est Udalricus ejus nominis II. Ecclesiæ Spirensis primus & quadragesimus Episcopus, anno Pontificatûs sui octavo. Huic in Episcopatu fratrum electione successit Otto quidam nomine quietæ conversationis & præfuit annis XI.

Exercitus in Syriam mittitur.

Fridericus Dux Suevorum inclitus.

Conradus Abbas XVIV. moritur.

Otto fit Episcopus Spirensis XLII.

De Henrico hujus Monasterij Hirsaugiensis Abbate XX. qui præfuit annis VIII. mense I. diebus XV. & gestis illius temporis.

Conrado Abbate XIX. in Cœnobio Sancti Gregorij de Richenbach mortuo, sicut diximus, & in Ecclesia Hirsaugiensi sepulto, celebratisque ex ritu Christiano pro ejus salute Missarum & Vigiliarum obsequijs, vacavit interim Abbatia diebus V. Anno igitur Dominicæ Nativitatis præscripto mensis Octobris die XX. convenientes ad locum Capitularem Fratres curâ pastoralis moderaminis destituti; invocatâque gratiâ Spiritûs Sancti Henricum quemdam Seniorem, qui Cantoris gerebat officium in Abbatem hujus Monasterij vicesimum unanimi voto elegerunt, qui deinceps præfuit annis VIII. mense I. diebus verò XV. Qui natus ex Orientali Francia parentes habuit ad præsentis sæculi conditionem honestos; quorum curâ & solicitudine ad studium est positus literarum, cum incremento annorum scientiæ quoque fuit assecutus profectum. Ingenium docile natura illi contulit, quo cum tempore ætatis sumente vires exercitij, paulatim seipso doctior evasit. Nec solùm ad scientiam scripturarum capescendam sollicitum semper impendit studium, sed etiam ad virtutes & bonos mores

Henricus Abbas hic XX.

Henricus patriâ Francus erat.

res accepit continuum à suis præceptoribus documentum. Unde in utroque adhuc puer satis proficiens, bonæ conversationis futuræ spem dedit. Divinâ posthac inspiratione commotus vanitatem instabilis vitæ præsentis in animo suo frequentiùs cœpit revolvere, & de mortis vicinæ periculo crebriùs cogitare. Cupiens ergo animam salvare suam, mundum cum suis vanitatibus pro Christi amore tandem deseruit, & veniens ad Hirsaugiam schema Monasticum suscepit. Erat enim illis temporibus nomen Hirsaugiensium Fratrum pro Regularis institutionis observantia per totum Regnum Teutonicum apud omnes Deum timentes celebre, & gloriosum; quia consuetudines B. Patris Wilhelmi Abbatis adhuc laudabiliter servabantur. Hâc illectus famâ disciplinæ Henricus Domino cupiens famulari non alibi quàm in Hirsaugiana congregatione voluit profiteri. Factus autem Monachus in medio fratrum sine querela conversabatur, vitámque suam ad mores reformans meliorum, qui ad puritatem Regulæ sanctissimi Patris nostri Benedicti videbantur ambulare, cæteris brevi totius norma & exemplar virtutis esse promeruit. Semper otium fugit, sciens illud animæ pestem esse perniciosissimam, memor scripturæ dicentis: *quoniam in desiderijs est omnis otiosus.* Ad obsequium divini cultûs fuit studiosus atque solicitus in laboribus manuum diligens & fervidus: corpore mobilis, mente quietus. Unde cum circa divinum officium non solum esset diligens & solicitus: verùm etiam quâdam naturali dispositione aptus & idoneus: quippe qui musicus erat ante peritus ac sonoritate vocis bonæ adornatus: Cantor in Choro principalis constitutus est. Quod quidem concinatoris officium per aliquot annos non minùs alacriter quàm studiosè adimplevit, ac sine reprehensione continuavit. Bonis etiam studijs à pueritia plenè imbutus & probè satis in musica doctus, Cantoris ministerium optimè perficere potuit. Laboribus quoque manuum non segniter fuit pro temporum ratione intentus, sciens legislatorem nostrum S. Benedictum præmonuisse in Regula: quoniam Claustrales tunc veri sunt Monachi, cum de laboribus manuum suarum vivunt: propter quod studiosè laborans pro Fratrum utilitate communi, hortulos, arboresque & olera coluit & vineas de novo similiter plantavit. Suâ quoque industriâ & studio singula Ecclesiæ altaria lampadibus cum oleo illuminans decoravit. Enim verò quidquid ad honorem Dei potuit conducere, quidquid domum ejus videlicet Ecclesiam valuit per amplius & decentius exornare, & quidquid ad communem utilitatem fratrum novit posse proficere: hoc totis semper viribus & summo studio curavit promovere. Cúmque in omni virtute Religionis Monasticæ de die in diem proficeret, omnibus charus atque dilectus fratribus, cœpit se paulatim fama sanctæ conversationis ejus longè latéque diffundere, & cum laude nominis ampliare. In diebus illis mortuus est Abbas Monasterij sancti Nicolai in Bruvviler Coloniensis Diœcesis & fratres pastore viduati Henricum Cantorem hujus Cœnobij, de quo loquimur, in Abbatem suum unanimi consensu elegerunt. Est autem Bruvviler Monasterium insigne à Palatino Rheni Comite Hezelino fundatum, ut longè suprà diximus anno Christianorum MXIV. & postea ex Hirsaugiana congregatione reformatum: atque ob id conjunctio quædam antiqua familiarísque amicitia diutius continuata,

Henricus fit Monachus hic.

Henricus fit Abbas Bruwilens.

Hirsaugienses notos fecerat Bruvvilerensibus. Ordinatus verò Abbas memorati Cœnobij Henricus omni studio curavit monachos ad observantiam Regularis disciplinæ reducere, & cuncta eorum vitia secundùm Regulæ districtionem emendare. Sed cum sit nimium difficile in mente veteri nova cogitare, quantum voluit vir bonus proficere cum eis non potuit, propterea quod laxioribus assueti, consuetudo, quam introduxit primæva corruptio morum, in quandam similitudinem videbatur commutata naturæ. Proinde cum essent aliquantulum animis indurati cœperunt odisse corripientem, & cujus mores imitari debuerant, ejus doctrinam quamvis necessariam despiciebant. Cùmque suis improbis moribus animum ejus cruciarent quotidie, nolléntque ad salutaria sequi monentem: decrevit tandem vir Domini Abbatiam deserere, in qua se videbat inutiliter & sine fructu boni operis eatenus laborâsse. Maluit enim in humilitate suam operari salutem, quàm in dignitate pastoralis curæ vitam sine utilitate agere inquietam. Maturâ itaque deliberatione præhabitâ onus curæ pastoralis spontaneâ voluntate deposuit, & ad Hirsaugiam reversus est unde venit. Rediens cum charitate Fratrum magna recipitur, & in priorem locum suum restitutus, denuo cantor chori principalis ordinatur. Qui prioris vitæ humilitatem & mansuetudinem semper custodiens, quotidie in melius proficere studuit: & dilectus pro vitæ merito à cunctis fratribus fuit. Unde post mortem Conradi Abbatis communi voto omnium in Pastorem hujus Monasterij Hirsaugiensis eligitur, & cum singulari benevolentia honoris veneratur. Qui ordinatus ex more Abbas præfuit annis octo, mense uno & quindecim diebus, vir bonus, mitis, & nihilominus regulari districtione metuendus: licèt cum tempore feruor disciplinæ paulatim defecerit. In principio námque promotionis suæ per aliquot annos satis modestè & regulariter vitam & suam & subditorum suorum instituit, atque in utroque statu pastorem se exhibere utilem curavit. Sed prò dolor: nihil est stabile in humanis, & nimium facilis ad inferiora descensus. Cœpit homo cum tempore solicitis rerum sæcularium curis animo depressus, rigorem mentis remittere, & monastici fervorem propositi nimium relaxare. Unde annis tandem octo in Abbatia exactis ad memoriam reduxit vitæ peractæ negligentias, metuénsque divinæ ultionis vindictam, & per pœnitentiæ remedium cupiens invenire misericordiam, Abbatialis dignitatis officium, ut suo loco dicemus, resignavit. Fuit autem homo quantum ad corporis dispositionem pertinet, mediocris staturæ, corpore tenuis, viribus gracilis & non multùm fortis, raros habens in corpore pilos, incessu gravis, sermone aliquantulum diffusus. In conversatione sua multùm fuit humanus; & singulari quâdam inclinatione morum cunctis socialis simul & affabilis; qui & citò movebatur ad iram, & citò placabatur. Ejus tempore observantia regularis disciplinæ haud parum in Hirsaugiana Congregatione tepuit, & paulatim in deterius profecit. Nec solùm apud Hirsaugienses Monasticæ puritatis fervor his diebus deficere cœpit, sed in toto quóque Ordine jacebat extinctus.

Henricus corrigit delinquentes.

Henricus Abbatiam resignat.

Henricus fit Abbas in Hirsawe.

Fervidè cæpit, sed tepidè finivit.

Henrici Abbatis dispositio corporis.

MCLXXXIX.

Anno Henrici Abbatis I. Fridericus Imperator I. magno stipatus exercitu, per Ungariam & Græciam in auxilium Christianorum

Fridericus Imperator Jerusalem proficiscitur.

rum ad terram Sanctam profectus est; habens in comitatu suo istos Principes: Henricum Ducem Saxoniæ, Fridericum Ducem Sueviæ, Bertholdum Marchionem Moraviæ, Hermannum Marchionem de Baden, Fridericum de Berg item Baronem, Conradum de Dornch Baronem, Henricum Episcopum Würzburgensem Orientalis Franciæ Ducem. Item Episcopum Tharentasiensem, Episcopum Monasteriensem, Episcopum Pataviensem, Episcopum Osnaburgensem, Episcopum Misnensem, cum multis alijs Episcopis, Principibus, Comitibus atque Nobilibus. Hi omnes cateruatim progredientes cum pervenissent in Ciliciam circa Philomenam urbem atque Iconij agrum in campis patentibus, ducenta millia Saracenorum occiderunt in bello, urbem etiam prædictam Philomenam cæperunt occisis habitatoribus cunctis, & agros Iconij depopulati sunt, Christo præstante auxilium.

Ducenta millia Saracenorum occisa.

Anno item prænotato cum Fridericus Imperator multos in Armenia minore Civitates, munitiones, Villas & Castella obtinuisset, & Syriam totam pene teneret in sua ditione pacatam, multáque Saracenorum millia interemisset, reversus est in Ciliciam. Ubi dum otio vacaret, die quâdam recreationis animi causâ venaturus in campum egreditur, & nimio æstuans calore solis lavandi gratiâ ad quendam fluvium rapidum sibique inexploratum descendit, ubi aquarum impetu raptus & submersus interijt anno Regni sui XXXVII.

Fridericus Imperator primus moritur.

Quo mortuo, Henricus Rex dudum creatus filius ejus Monarchiam Imperij solus tenuit annis X. qui cum patre annis ferè XXII. regnaverat. Uxorem habuit Constantiam Rogerij Siciliæ Regis filiam, ut supra diximus anno Conradi Abbatis X. Hæc autem Constantia Monialis fuit Ordinis nostri, & unica memorati Regis filia: cum qua per dispensationem Romani Pontificis Regnum Apuliæ simul & Siciliæ obtinuit: quæ etsi annorum esset quinquaginta, uxor tamen facta etiam mater evasit, peperitque filium nômine Fridericum, qui post Ottonem IV. Imperium obtinuit.

Henricus Rex Monarcha fit.

Claruit his temporibus Guntherus Ligurinus inter Curiales Friderici Imperatoris I. non ultimus, vir in omni genere scientiarum doctissimus, metro exercitatus & prosâ: qui scripsit inter cæteras ingenij sui lucubrationes opus pulchrum & arduum heroico carmine de vita, moribus, gestis & bellis ipsius Friderici Imperatoris I. Item ad Conradum Ducem Suevorum Rhenique Comitem Palatinum fratrem Imperatoris Friderici scripsit opus *Solimarium* prænotatum. Alia denique plura scripsisse dicitur, quæ ad manus nostras minimè pervenerunt.

Guntherus Ligurinus Poeta.

MCXC.

Anno Henrici Abbatis II. Indictione Romanorum octavâ, Rex Henricus defuncti, & apud Tyrum sepulti Imperatoris Friderici filius Italiam cum multis Nobilibus ingreditur & Romam profectus à Clemente summo Pontifice, civibúsque cunctis cum magna reverentia & honore suscipitur. Qui Pontifex assensu omnium tam ipsum Regem Henricum quàm ejus uxorem Constantiam imperiali benedictione simul & coronâ solemni ministerio decoravit.

Henricus fit Imperator sextus.

Eodem anno Comitissa de Spanheim nomine Ida, marito suo Comite Eberhardo vitâ defuncto, cum esset mulier Christo devotissima, eleemo-

Sancta Ida ex Comite Monialis.

eleemosynis & sanctis operibus à puerilibus annis semper intenta considerans instabilem hujus vitæ brevitatem jam à lege viri soluta, omnem hujus mundi vanitatem pro DEI amore deseruit, & ingressa Monasterium Divi Ruperti apud Bingios sanctæ conversationis habitum accepit. Quæ vivens deinde in magno rigore, mentis orationibus, jejunijs, vigilijs & lectionibus divinarum Scripturarum penè semper intenta: cæteris exemplar totius Sanctitatis & virtutis evasit.

Claruit in eodem Cœnobio tunc temporis Margaretha soror ejus, virgo sanctissima, quæ sub Divæ Hildegardis magisterio diu Priorissæ gessit officium erátque in omni puritate mentis Deo castissimè conjuncta per desiderium amoris, & multis coruscavit miraculis: ob cujus dilectionem & mutuam charitatem memorata Comitissa intravit idem Cœnobium, secum inferens illi pro sustentatione monialium non parvam hujus mundi substantiam. Ambæ istæ Domino dilectæ sorores filiæ fuerunt Theodorici Comitis de Hohenfels, ambæ Christo fideliter in summa vitæ sanctimonia servierunt úsque ad mortem, ambæ tàm in vita quàm post obitum miraculis claruerunt. Quarum Ida senior ætate plena bonis operibus tandem ab hac luce transivit VI. Calendas Martij, Margaretha verò junior IV. Calendas Novembris in Domino quievit: cujus Sacrum Caput in Monasterio quondam meo Spanheimensi continetur, quod ego precibus multis olim à Guda Magistra obtinui.

S. Margaretha Monialis.

Comitis filiæ de Hohenfels.

MCXCI.

Anno Henrici Abbatis tertio in Vigilia Festi Nativitatis Sancti Joannis Bapistæ magna fuit obscuratio solis, quam Ecclypsin Græci appellant: & secuta est fames ingens in omni terra.

Eodem anno cum Imperator Henricus ejus nominis VI. pro disponendis Regni Apuliæ rebus moram faceret in Italia, Philippus Coloniensium Archiepiscopus ibidem una constitutus infirmari cœpit; qui morbo tandem ingravescente ad Dominum migravit. Postquem Bruno III. majoris Ecclesiæ præpositus succedens præfuit annis tribus: vir bonus & Deum timens, pro cujus amore tandem Archiepiscopatu resignato Monachus Cistertiensis Ordinis factus est, ut suo inferiùs loco dicemus.

Bruno fit Archiepisc. Coloniens.

Anno prænotato Fridericus Dux Suevorum in terrâ Sanctâ moritur, & in Civitate Acon ibidem sepelitur. Mortuus autem fuit in obsidione memoratæ urbis Acon: quam Christiani mox postea potenter obtinentes ejus cadaver in eadem Ecclesiasticæ sepulturæ tradiderunt. Porrò Ducatum Sueviæ frater ejus accepit nomine Conradus, Henrico Imperatore consentiente, cujus & consanguineus erat.

Fridericus Dux Suevorum.

Qui Conradus homo fuit naturæ ferocis & agrestis, sed juxta magnificentiam Ducalem animo constans simul & liberalis, qui multa in vita sua peregit notatu digna,

Anno etiam prænotato in mense Majo Bertholdus Dux junior de Zeringen Princeps magnificus & potens oppidum Bernense à fundamentis novum construxit contra insolentiam quorundam nobilium in territorio, quod Vulgari vocabulo Nochtland nuncupamus: cujus cum perfecisset ædificium muris fossatis & turribus munitum annis septem & viginti tàm illi quàm suo Ducatui præfuit: & multa satis utiliter gessit. Annis viginti septem exactis memoratum oppidum Romano Imperio

Oppidum Berna construitur novum.

tradidit: & non diu postea in Domino quievit. Eodem anno Philippus Rex Gallorum & Richardus Rex Anglorum conjunctis in unum exercitibus suis multa in Syria contra Saladinum bella prosperè gesserunt, unde Christianis eorum præsentia in gaudium facta est, Saracenis verò in luctum. Quod cognoscens omnis boni adversarius diabolus invidit, & perniciosam inter eos discordiam suscitavit. Quâ nimiùm crescente Rex Philippus cum suorum exercitu in Galliam reversus est: Richardus verò incœptum contra impios bellum hoc ipso quidem anno strenuè prosequitur: qui & ipse anno sequenti non sine luctu Christianorum in Angliam reversus est cum difficultate & periculo maximo, ut ibi dicemus. Anno etiam præscripto Clemens Papa III. moritur, & in Lateranensi Basilica sepelitur. Post quem Cælestinus Papa III. succedens præfuit annis VI. mensibus VII. diebus XI. vir optimus, & ad regimen Universalis Ecclesiæ satis idoneus. Sunt qui scribant Henricum Regem VI. ab isto Pontifice imperiali Coronâ coronatum, & non à Clemente, quemadmodum paulò ante jam commemoravimus.

Dissensio inter Gallos & Anglos.

Cælestinus fit Papa III.

MCXCII.

Anno Henrici Abbatis IV. gravis inter ipsum & Conventum fuit exorta dissensio, quæ multorum animos non mediocriter perturbavit. Cujus turbationis causa fuit quorundam insolentia famulorum ipsius Abbatis qui nimiâ importunitate, nè dicam improbitate pacem Fratrum crebriùs perturbabant; cùmque Prior & Seniores Abbatem sæpius fuissent cum debita reverentia, & humilitate obnixius deprecati, quatenus pravos & inquietos familiares suos, aut de Monasterio expelleret, aut certè in meliùs reducendo coerceret, & nullus emendationis sequeretur effectus, indignati postremò graviter ferre omnes ejus negligentiam cœperunt. Unde factum est, ut die quodam nonnulli ex junioribus Monachi simul & Conversi ferociores animis effecti, suffragium secularium amicorum implorantes quosdam de Abbatis familia extra Monasterium violenter & cum injuria ejecerunt. In quo tumultu unus famulorum Albertus nomine, gravi accepto vulnere, post dies octo obijt, hinc major facta est inter Pastorem & oves turbatio, non sine periculo animarum, quoúsque tandem Otto Spirensis Episcopus vices suas interposuit, eósque amicorum consilio ad pacem, & concordiam revocavit.

Dissensio inter Abbatem & Conventũ.

Albertus famulus Abbatis occiditur.

His temporibus Ordo Fratrum B. Mariæ Teutonicorum in terra Sancta per quosdam Cives Bremenses, & Lubicenses sumpsit exordium, qui cum Adolpho Comite de Holstein sub Friderico Imperatore I. ut dictum est, in exercitu, per Ungariam & Græciam in Syriam fuerant profecti. Hi cum viderent plures in exercitu Christianorum infirmos pauperes præ inopia fame & siti perire, misericordiâ moti sunt, & se juramento simul pro Christi amore constrinxerunt votivaliter obligantes quod pauperibus deinceps pro viribus perpetuò servirent. Et primò quidem hujus sancti propositi votum exequentes infirmos & pauperes peregrinos in curam suscipientes, prout poterant, sub papilionibus ministrando eis necessaria ponebant: postea parvam Ecclesiam in Accaron construentes eam in honorem Beatæ Mariæ semper Virginis dedicârunt: à qua Fratres Beatæ Mariæ Virginis Teutonici originaliter sunt nuncupati. Nam juxta eandem Ecclesiam domos pro infirmis necessarias in modum Hospitalis

Ordinis Teutonici initium ejúsque officium.

ſpitalis ædificârunt: in quibus magnam multitudinem ægrotantium pauperum diætim ſuſcipiebant. Quorum devotionem & ſanctum in pauperes Chriſti miniſterium nobiles cernentes & divites multa eis beneficia eleemoſynarum in ſuſtentationem ægrotantium contulerunt, & quotquot ſe morituros quâlibet occaſione cernebant, res ſuas vel omnes vel magnam illarum partem huic ſancto miniſterio legaverunt. Quo factum eſt ut brevi tempore fierent divites: & tam numero ſervientium infirmis perſonarum plures, quàm rerum temporalium ſubſidio locupletes. Unde plures in diverſis Syriæ locis ejuſdem ſancti miniſterij ſive Ordinis domus & Congregationes brevi tempore in relevamen & ſuſtentationem infirmantium pauperum conſtructæ ſunt. Elapſis poſt hæc annis plurimis terra Sancta peccatis hominum id promerentibus rurſus totaliter in poteſtatem infidelium Saracenorum devenit, & multis Chriſtianorum millibus interfectis reliqui omnes fugerunt. Inter quos Magiſter Ordinis Teutonicorum cum Fratribus ſuis in Germaniam, unde venerant, reverſi ſunt: & Ordinis ſui domus in diverſis locis authoritate Apoſtolicâ ſuffulti conſtruere incipientes, brevi tempore numero & rebus valde profecerunt. Quomodo venit in Germaniã.

In diebus illis Sarmatæ Gentes ferociſſimæ cum ingenti multitudine fines ſuos egreſſæ cædibus & rapinis primò Græciæ provincias invaſêre: mox inde per Pannoniam deprædantes: poſtremò in Germanos imbrium procella feruntur & multis & maximis cladibus Saxonum & Polonorum cum adiacentibus provincijs affecerunt. Contra quorum incurſus Fratres Ordinis memorati Teutonicorum milites viri armis & zelo Religionis Chriſtianæ potentes pugnaturi fortiter occurrebant: qui ſicut diximus, illis temporibus ex Syria pulſi noviter advenerant. Unde ut illorum inſultibus faciliùs poſſent reſiſtere, Pruſſiam provinciam, quæ ſita eſt ad Aquilonem media inter fines Chriſtianorum átque Gentilium prædictorum in perpetuam poſſeſſionem ab Imperio ſuſceperunt. His quóque temporibus Ordo Sanctæ Trinitatis nuncupatus de redemptione captivorum exordium ſumpſit, cujus potiora Monaſteria habentur in Regno Gallorum: qui omnes ſub unius Generalis Miniſtri obedientia Chriſto militant. Hujus Ordinis officium eſt pro Chriſtianorum redemptione, qui apud infideles detinebantur captivi ſubſtantiam ſuam hilariter impendere: eiſque miniſtrare. Ordo Sanctæ Trinitatis initiũ ſumpſit.

Anno prænotato Archiepiſcopus Colonienſis Bruno & quidam alij Principes Imperij contra Henricum Regem ſe contumaciter erigunt: & propterea quòd ſine eorum conſenſu Imperium ſibi uſurpâſſet, ei obedire contemnunt. Hujus occaſione rebellionis Epiſcopus Leodienſis à facie Henrici Regis fugiens, dum in quadam munitione lateret ab Henrici complicibus dolo captus, & occiſus eſt. Cujus interitu perterriti cæteri Principes ne ſimilia paterentur in concordiam cum Rege redierunt. Anno item præſcripto Richardus Rex Anglorum factis treguis cum Saracenis de terra Sancta cum valido ſuorum exercitu per Græciam & Ungariam in Europam reverſus eſt. Cúmque perveniſſet in Auſtriam Lupoldus Dux injuriarum memor quas ab eo ſuſceperat in terra Sancta, vicem illi modò poſſet reddere ſemper cogitabat. Quod ille præſentiens ac metuens futurum, veſtem mutavit: & in habitu ruſticano, ut non cognoſceretur, in- Epiſcopus Leodienſis interficitur. Richardus Rex Angliæ de terra Sancta revertitur.

 ceſſit.

cessit. Qui cum die quodam apud Viennam Austriæ carnem feru vertendo sederet: à quodam Lupoldi servo agnitus est. Quod mox suo Domino secretissimè studuit intimare; qui suorum armata multitudine stipatus Villam in qua Richardus latitabat potenter occupat, eúmque captum arctissimæ custodiæ mancipavit. Quod factum multis non absque ratione de Lupoldo displicuit: quod eum Regem vinculis alligaverit crudeliter, qui omnem cum corporis fortuna in Saracenos pro Christi nomine substantiam consumpsisset. Unde Romanus Pontifex factum nefarium audiens Ducem Lupoldum excommunicavit, Imperator autem Henricus Regem sibi præsentari captivum mandavit. Itáque Richardus Rex de carcere squalidus extrahitur, & Imperatori Henrico Curiam Wormatiæ tenenti vinctus præsentatur. Tandem verò pro magna pecuniarum summâ taxatus Rex memoratus liber abire permittitur: cujus pars altera Lupoldo, altera verò Imperatori Henrico contra justitiam assignatur; quod quidem aurum de Calicibus & Clenodijs Ecclesiæ Anglicanæ raptum esse asseritur.

Rex Angliæ in Austria capitur.

MCXCIII.

Anno Henrici Abbatis V. Henricus Cæsar contracto exercitu in Italiam proficiscitur, ingressúsque Capuam Richardum de Sterræ Comitem ditissimum cepit, & in patibulo capite deorsum suspendit: propterea quod Imperatricem in Apulia jam pridem captivaverat. Post hæc Imperator Henricus omnes Apuliæ Campaniæque civitates aut destruxit aut in deditionem accepit: nec aliqua fuit munitio vel civitas tam fortis, quæ impetum ejus sustinuerit, non statim confracta. Totam quippe Apuliam & Campaniam in Provinciam redegit: & suis obedire nutibus compulit, sicut leo concitatus in iram rugiens, & devastans omnia incessit: cujus Imperio nullus omnino resistere potuit. Castra posthæc movit in Siciliam, & brevi tempore totam Insulam cum universis habitatoribus ejus in suam potestatem & uxoris revocavit. Eâ tempestate Constantia Imperatrix gravida filium ante civitatem Panormitanam peperit in tentorijs publicè erectis cernentibus multis, cui Friderici nomen imposuit: qui postea secundus imperavit. Hoc ipso quoque anno in vico Sueviæ, qui Lavvingen dicitur, natus est Albertus postea magnus appellatus, de quo suo tempore dicemus.

Henricus Imperator Italiam ingreditur.

Fridericus Imperator II. nascitur.

Eodem anno solis defectio, quàm Ecclypsin nuncupant Græci, facta est. Item eodem anno Rupertus Prior Monasterij quondam mei de Spanheim vir timens Deum visionem mirabilem vidit de gaudijs Regni cælorum & pœnis inferni: quam cùm minùs consultè revelâsset in publicum, mox paralysi tactus, quasi ad anni spatium integri pœnas dedit.

Albertus magnus in Suevia nascitur.

MCXCIV.

Anno Henrici Abbatis VI. Henricus Imperator Salernum Siciliæ urbem atque Archisolium ærariúmque thesaurorum Regni obsidione vallavit, effractísque tandem regalis horti muris cives animositatem Cæsaris & impetum Teutonicorum militum ferre metuentes sine pugna deditionem offerunt; quibus Imperator consentiens, urbem cum suis ingreditur, & cum summa reverentia exceptus multis in auro & argento muneribus & varijs donis à civibus honoratur. In ærario deníque regio thesaurum reperit inæstimabilem, tam in auro quàm in argento

Imperator debellat Siciliam Insulam.

&

& lapidibus pretiosis: quem per fideles suos misit in Germaniam: & in ærario Regni Teutonici, publico quod tunc erat in castello munitissimo Trifels nuncupato in finibus Alsatiæ collocavit. Et sic divitiæ Regnorum Apuliæ, Siciliæ & Calabriæ Germanis sunt traditæ Regibus, & Regna locupletissima in Provinciam redacta sunt.

Eodem anno Coloniensis Ecclesiæ Archiepiscopus Bruno ejus nominis III. divino spiritu inflammatus, & soli Deo servire cupiens Pontificatum suum in manus Henrici Imperatoris VI. spontaneâ voluntate resignavit, dispositisque rebus suis mundo valedixit, & Cœnobium Cistertiensis Ordinis, quod Mons-antiquus vulgariter zu dem Altenberg/ nuncupatum est, famulaturus Domino profectus est; ibi monasticum suscipiens habitum reliquum vitæ suæ servitio Christi applicuit, & in medio Monachorum usque ad obitum Monachus permansit. Post cujus resignationem frater ejus nomine Adolphus de Altenae majoris Ecclesiæ Canonicus imperiali promotione Archiepiscopus factus est, & præfuit annis ferme duodecim, vir consilio cautus & providus, actione strenuus, & singulari prudentiâ in agendis circumspectus.

Archiepisc. Coloniens. fit Monachus.

Adolphus fit Archiepiscopus Coloniens.

Anno prænotato Saladinus Rex Saracenorum post longam persecutionem ac nostrorum cædes apud Damascum infirmari cœpit ad mortem. Qui ubi se moriturum conspexit, vexilliferum suum ad se vocavit, cui tradi jussit lineum pannum vilem, in quo debebat sepeliri dicens: *Sicut ferre consueveras vexillum meum in prælio, ita nunc feras hunc pannum super lanceam expansum per totam Damascum ita vociferans: ecce magnus Rex Orientis moritur, & præter hunc pannum nihil secum potest auferre.* Mortuus est ergo & ejus filij inter se Regnum diviserunt. Quapropter Saphadinus Saladini frater graviter ferens nimiùm, quod nullam Regni partem sibi frater assignâsset, ejusdem filios nepotes videlicet suos de Regno expulit, & ipse sibi Regnum usurpans totum, solus deinceps regnavit.

Saladini factum memoriâ dignum.

Saladinus moritur.

MCXCV.

Anno Henrici Abbatis VII. Henricus Imperator VI. totam Siciliam suæ ditioni potenter subjecit, & omnes sibi contradicentes aut fugavit, aut crudeliter interfecit. Rebus igitur pro suo arbitrio dispositis in Germaniámque reversurus Tancredi filium adhuc puerum cum cæteris Apuliæ Siciliæque Nobilibus præmisit captivos. E quibus Tancredi filium apud Rætiam Curiensem cum pervenisset, exoculari fecit, ac deinde perpetuæ custodiæ in castello Amso vulgariter Emps dicto, mancipavit. Cujus pueri sponsam Imperatoris Constantinopolitani filiam fratri suo Philippo matrimonialiter uxorem copulavit. Reginam verò Apuliæ Tancredi, quem interfecerat uxorem nomine Sibyllam ejúsque unicam filiam ad Monasterium sanctæ Othiliæ nostri Ordinis in Homberg Alsatiæ moniales fieri coëgit, quæ tandem inspiratæ divinitus ex necessitate fecêre virtutem, & reliquum vitæ Domino cum bona voluntate immolantes in omni Religionis observantia consummârunt. Vades autem sive obsides, quos Siculi prius Imperatori tradiderant, quoniam promissam fidem non servaverant malè tractavit, ob Siculorum perfidiam. Nam Comitibus duobus lumen oculorum extinxit: Episcopum verò Salernitanum propter Ecclesiastici Ordinis reverentiam non excæcavit,

Henricus Imperator totam obtinuit Siciliam.

Regina & filia fit Monialis Christi.

cæcavit, sed unà cum alijs in Germaniam perducens carceribus inclusit.

Anno prænotato Conradus Rex, Comes Palatinus Rheni, frater quondam Imperatoris Friderici I. de quo plura in præcedentibus dicta sunt, Heidelbergæ suum tenens domicilium jam senescens & proximum expavescens moriendi tempus & horam: transgressiones suas in amaritudine mentis suæ revocavit ad memoriam, mutatúsque in virum alterum interni judicis faciem condignis pœnitentiæ fructibus studuit prævenire. Enim verò sicut olim devastator fuit bonorum Ecclesiæ, pauperúmque sine miseratione oppressor, ita jam cœpit in senio cunctis ablata quondam restituere, & pauperes in omni mansuetudine miserationis deinceps gubernavit. Inter cætera verò pietatis suæ studia Contorali suâ Irmengard cooperante Præposituram Sancti Bartholomæi in Noviburgo vulgariter Nüvvenburg juxta Neccari fluenta propè Heidelberg Monachorum nostri Ordinis Laurisheimensi Abbatiæ subjectam de consensu Abbatis Sigehardi, in Cœnobium Sanctimonialium, ut est hodie, commutavit. Primam verò ejus Monasterij Abbatissam instituit filiam suam nomine Cunegundem Christo devotam valde sanctam Virginem, cujus non pauca eidem Cœnobio bona pro sustentatione famulantium Christo famularum contulit: & loci patronus pientissimus fuit.

Conradus Comes Palatinus Rheni vitam mutat.

Cœnobium Monialium in Nouoburgo.

MCXCVI.

Anno Henrici Abbatis octavo. Conradus Suevorum Dux bellum movit contra Bertholdum Ducem de Zeringen propter eundem Ducatum Sueviæ, quem sibi usurpare idem Bertholdus conabatur juxta factam sibi desuper provisionem ab Imperatore Henrico. Verùm priusquam finem acciperet Ducum ista perniciosa dissensio: Conradus ipse Dux Suevorum in oppido Durlach constitutus diem subitò clausit extremum, cujus corpus in Monasterio nostri Ordinis, quod Lorch nuncupant in Augustensi Diœcesi fuit sepultum. Fuerunt, qui dicerent illum à quodam satellite interemptum, cujus uxori suo more intulerat violentiam. Erat revera homo luxurijs, stupris & immundis actionibus nimiò nimiùm deditus: quippe qui parum aut nihil de salute videbatur curare animæ suæ, ob idque vitam citiùs amisit. Post cujus interitum Henricus Imperator Philippum fratrem suum, quem in Sicilia Gubernatorem & Vice-Regem dimiserat per nuntios & literas evocans Ducem Suevorum instituit, quod Bertholdum Ducem de Zeringen ad indignationem non modicam provocavit, nam sicut diximus, Conrado adhuc vivente promissionem Ducatûs Suevorum ab ipso Imperatore susceperat: quem illo mortuo donatum alteri molestum nimis ferebat. Sed ordinationem Imperatoris nequaquam potuit infringere, cujus tyrannidem & vim potentiæ cogebatur potiùs formidare. Frater itáque Imperatoris Henrici Philippus ad possidendum Sueviæ Ducatum relictâ Siciliâ cum desponsata sibi Herena venit in Germaniam, qui convocatis per fratrem Principibus multis ad Augustam civitatem Vindelicorum in campo magno, qui vocatur Contiolegis nuptias cum memorata Imperatoris Constantinopolitani filia solemnes, sed infaustas celebravit, fuerat enim, ut dictum est, eadem Herena filio Tancredi prius desponsata, quam habere Philippus quo jure potuerit, nostrâ non interest.

Anno 11. Ab.

In Lorch sepelitur idem Conradus.

Philippus frater Imperatoris fit Dux Suevorum.

Philippus Dux nuptias celebrat.

Anno

Anno etiam prænotato Henricus Abbas hujus Monasterij Hirsaugiensis XX. vitæ transactæ negligentias ad memoriam sedulò revocans ad pœnitudinis lamenta compungitur: metuénsque vindictam sibi divinæ ultionis in proximo venturam non parùm anxiatur. Unde cupiens misericordiam invenire, in tempore oportuno vitam suam ad privatæ actionis institutionem cogitavit reducere: & sarcinâ pastoralis curæ depositâ sibimetipsi deinceps in vitæ simplicitate soli militare. Cùmque super his quorundam amicorum requisivisset consilia, omnes unâ sententiâ ne Abbatiam dimitteret suam ei persuadere laborabant. Sed non admisit eorum consilia, quæ saluti suæ contraria reputabat. Duabus enim caussis movebatur ad resignandum, quarum prima fuit: quod se multas in ea dignitate negligentias, sicut diximus, occasione rerum temporalium commisisse meminerat, unde consultum esse statuit Abbatiam potiùs resignare. Alia fuit causa, quoniam vivere cum pace in medio Fratrum deinceps non satis commodè potuit, quorum animos tam graviter suis moribus offendit; senio denique gravatus ad regimen animarum non satis jam videbatur idoneus, cui requies necessaria omnem laborandi exclusit facultatem. Itaque corde compunctus doléns que ac pœnitens de culpis suis ac negligentijs præteritis, ut vitam in pace ac tranquillitate deinceps posset emendare suam, post longam maturámque deliberationem anno Dominicæ Nativitatis præscripto MCXCVI. indictione Romanorum quartâ decimâ, die verò Decembris quartâ, Abbatiam suam in manus Conventûs spontaneâ voluntate resignavit, posteaquam illam gubernaverat annis VIII. mense uno, diebus XV. Resignatione autem factâ ut præmittitur, ne vel inopiâ vel tædio vitæ laboraret, Fratres ei Præpositurâ in Rothe pro sustentatione sua, quoad viveret, assignârunt, in qua per VI. menses in mœrore spiritûs & amaritudine mentis lachrymísque ferme continuis supervixit; memoriam agens omnium iniquitatum suarû. Unde brevi mærore tandem consumptus, anno sequenti moritur quarto videlicet nonarum Junij, ad introitum Ecclesiæ Rothensis juxta Ruperti Abbatis tumbam, sepultus.

Henricus Abbatiam suam cogitat dimittere.

Duabus caussis movebatur ad cedendum.

Henricus resignavit Abbatiam.

Henricus præposituram accepit Rothensem.

Claruit his temporibus Joachim Abbas Monasterij Florensis in Calabria Ordinis nostri, vir in divinis scripturis continuâ lectione studiosus & eruditus, qui ut propheta suo tempore habitus etiam futura prædicere conatus est. Sed mihi videtur (ut cum venia loquar omnium) quod magis locutus fuerit ex conjecturis scripturarum; si quid futurum dixit, quam ex spiritu Prophetiæ. Multa enim futura dixit quæ nec tunc quidem nec postea evenerunt, nam ut vel unum in medium proferamus è multis Fridericum Imperatorem III. hostem Ecclesiæ futurum somniavit, quem omnes usque ad mortem suam semper novimus Romanis Pontificibus obedientem fuisse & voluntarium defensorem Ecclesiæ. Scripsit autem plura inventionis suæ opuscula in quibus penè omnibus tamquam conscius futurorum inter miscuit prognostica. In Hieremiam Prophetam lib. I. In Danielem opus magnum. In Evang. Christi secundum Joannem lib. I. In Apocalypsin Joannis lib. VII. Ad Henricum Imperatorem VI. plura conscripsit opuscula. De septem sigillis in Apocalypsi, lib. I. Psalterium decem chordarum lib. III. Opus quod prænotavit *Concordiæ temporum*, lib. V. De quindecim Pontificibus lib. I. De futuris tem-

Joachim Abbas Florensis doctor.

Opuscula ejus quæ composuit.

temporibus lib. 1. Epistolarum ad diversos lib. 2. Alia insuper multa composuit maxime contra Judæos & alios Catholicæ fidei adversarios; quæ ad notitiam nostræ lectionis adhuc minimè venerunt. Opusculum verò quod scripsit contra Petrum Lombardum Parisiensem Episcopum in Concilio generali damnavit Ecclesia sine tamen injuria maculæ ipsius Abbatis.

Godfridus Witerbiensis Historiographus.

His temporibus claruit in humanis Godfridus Witerbiensis Præsbyter, vir in scripturis lectione continuâ exercitatus, Friderici quondam Imperatoris I. Capellanus, qui scripsit inter cætera ingenij sui opuscula ad Gregorium ejus nominis Papam VIII. carmine simul & solutâ oratione, mixtum opus historiarum ingens ab origine mundi usque ad memoratum Cæsarem Fridericum, quod in particulas XXXIII. divisum *Pantheon Godfridi* prænotavit: de reliquis lucubrationibus ejus nihil vidimus.

Mauritius Episcopus Parisiens. moritur.

Anno etiam prænotato moritur venerabilis ille Mauritius Parisiensis Episcopus pater pauperum & patientissimus Advocatus orphanorum, qui inter plurima pietatis suæ studia quatuor Cistertiensis Ordinis Abbatias de novo suis impensis construxit & dotavit. Fuit enim vir Sanctissimæ conversationis & in divinis scripturis multùm eruditus, qui verbo & exemplo multorum corda hominum convertit ad Christum. Scripsit pro informatione simplicium sacerdotum de animarum cura librum unum. Sermones quoque multos & ante & in Pontificatu suo valde utiles scripsit, & declamavit ad populum.

Albertus Patriarcha Hierosolymitanus.

Albertus quoque Hierosolymitanus Patriarcha vir doctus & sanctus hæc tempora suis moribus & eruditione reddidit clariora. Hic fratribus B. MARIÆ semper Virginis de monte Carmeli suo tempore adhuc in monte Carmeli & in partibus transmarinis commanentibus institutionis Regulam præscripsit, secundùm quam ijdem nunc in Europa constituti per Sedem Apostolicam declaratam conversantur. Scripsit etiam de statu terræ Sanctæ longam & plenam eruditione epistolam ad Romanum Pontificem, & alia nobis incognita.

Helmandus Monachus.

Claruit etiam circa hæc tempora Helmandus Monachus Cœnobij Frigidi-montis nostri Ordinis, vir in omni genere doctrinæ longo studio exercitatum habens ingenium, nec minùs vitæ merito, quàm eruditione scripturarum venerandus. Qui multa præclara lucubravit opuscula, de quibus feruntur subjecta: Historiarum ab Origine mundi usque ad suam ætatem opus magnum, in libros octo & quadraginta divisum, comportavit, quod tamen nusquam integrum reperitur. Commodaverat enim quosdam sexterniones ejusdem operis cuidam Episcopo & alijs amicis; qui hominum injuriâ fuerunt amissi: & sic opus illud insigne mancum & imperfectum, Authore tandem vitâ defuncto, relictum est. De reparatione quoque lapsi edidit librum unum. Sermones & epistolas plures ad diversos conscripsit, & alia quæ ad notitiam meam non venerunt.

Gilbertus Abbas Cistercienſis Ordinis.

His etiam diebus floruit in Gallia Gilbertus Abbas de Hollandiâ in Anglia Cistertiensis, vir tam in divinis scripturis, quàm in sæcularibus literis egregiè doctus: ingenio subtilis & multùm disertus eloquio, moribus integer & conversatione devotus: qui scripsit post mortem sancti Bernardi Abbatis de Clarevalle super Cantica

Can-

Canticorum Salomonis ab eo loco, ubi ille morte præventus, dimiserat, homilias vel sermones octo & quadraginta, Stylum & Spiritum ejusdem Sancti de vicino secutus. Alia quoque nonnulla scripsisse dicitur, quæ ad manus nostras minimè venerunt. Sed nunc ad Ordinationem Abbatis primi & vicesimi oportet properemus.

De Marquardo hujus Monasterij Hirsaugiensis Abbate XXI. Qui præfuit annis VIII. Mensibúsque II. minùs diebus XVII.

Post resignationem Domini Henrici Abbatis hujus Monasterij Hirsaugiensis in Ordine Prælatorum xx. quemadmodum supra diximus, quæ facta est quartâ die Decembris anno Dominicæ Nativitatis MCXVI. alterâ mox die fratres in unum convenientes præmissâ invocatione Spiritûs Sancti ad novi Pastoris electionem processerunt. Habitis itáque tractatu & consilio necessarijs unanimi tandem consensu Marquardum Monachum hujus Cœnobij, tunc Conventualem & Professum, sibi in Abbatem eligentes præficiunt: cui mox obedientiam juxta constitutiones Monasticas promittunt. Qui præfuit in Abbatia Hirsaugiensi satis strenuè annis VIII. mense uno, & diebus numero sedecim: vir certè multarum virtutum & magnarum actionum, qui multa bona fecit, & mala plura propter justitiam sustinuit, utpote qui jura Monasterij contra tyrannorum incursus fortiter defendit. Marquard' fit Abbas XXXI.

Huic patria fuit Alemannia, quam usitato vocabulo Sueviam nuncupamus, qui natus ex parentela notabili atque honestissima, de prosapia Comitum Sonebergensium vitæ originem duxit. In Pueritia more nobilium ad studium literarum ponitur & non minùs disciplina morum honestatis quàm eruditio scientiæ salutaris in eo cum tempore ampliatur. Nam ab adolescentia sua in timore Domini laudabiliter institutus, cum ad annos discretionis pervenisset, mundi vanitates jam in animo suo, ut Philosophus cœpit contemnere. Patria Marquardi Suevia.

Unde præventus gratiâ Sancti Spiritûs, qui ubi vult spirat, omnia hujus sæculi blandimenta, parentes, fratres, cognatos, amplámque mundi substantiam, & clari generis nobilitatem pro Christi tandem amore deseruit: & sub Conrado hujus Monasterij venerando Abbate avunculo suo sanctæ conversationis habitum suscepit. Qui Monachus factus vitam suam ad Regulæ puritatem instituit, & in medio fratrum humilium ipse humilimus jam existens sine querela conversatus fuit. Ab initio siquidem fundationis Hirsaugianæ semper nobiles & ignobiles propter Deum in hoc Monasterio, sicut & in cæteris omnibus, ad Monachatum secundùm Regulam suscepti sunt & humiliter conversati. Marquard' fit hic Monachus.

Fuit autem Marquardus iste vir prudentissimus, & quâdam prærogativâ naturæ ad ardua natus: corpore quidem robustus, sed animo multùm fortior atque constantior. Cujus statura corporis pulchra fuit proportione moderatâ, ut mediocritatem longitudo parumper excedens, aspectu & incessu maturitas ingenium prudens ostenderet. Caput erat sanum nec parvum nimis, medium tenens inter extrema, multísque Marquard' homo prudentissim'. Marquardi statura corporis.

multísque in circuitu, capillis ad nigredinem tendentibus circumfusum. Vox illi fuit sonora & tubalis, quâ vel solâ repercutere improbas & in timorem aliquotiens mittere potuit cum rei necessitas expostularet.

Marquardi mores & vita.

In dicendo satis fuit promptus átque disertus, sive latinè sive Teutonicè sermo proferendus occurreret. Ingenio mitis erat, & qui non facilè movebatur ad iram, ratione verò commotus non citò poterat oblivisci. In omnes munificus & largus extitit, tantæque benevolentiæ ac mansuetudinis fuit in subditos, ut quoties jubendum quippiam occurreret, obsecraret crebriùs quàm juberet. Plenus etenim charitate, nihil aliud quàm verba proferre mansuetudinis & fraternæ dilectionis consuevit. Circa disciplinæ regularis observantiam in principio sui regiminis satis diligens extitit, sed curis temporalium negotiorum distentus nimiùm, successivè aliquantulum tepescere cœpit, multas enim continuásque in re familiari solicitudines toto prælationis tempore habuit: persecutiones quoque injurias & adversitates pro libertate Monasterij sui plurimas toleravit. Adelbertus etenim Comes qui Advocatus Monasterij esse debuerat in tyrannum conversus: divini timoris officijque rationem oblitus sui servos & familiam Abbatis contra libertatis privilegia per Romanos Imperatores atque Pontifices Hirsaugiensi Monasterio in perpetuum concessa, gravare tentans, multas inquietudines Marquardo & Monachis suscitavit. Nam, ut longè supra dictum est, constitutio Advocati pertinet ad voluntatem Abbatis & pro tempore existentium Monachorum: qui ad hoc officium eligere poterunt liberrimè & destituere quemcunque voluerint: qui constitutus familiam Monasterij non habebit in sua potestate.

Advocatus injuriatur Monasterio.

Advocati factum temerarium.

Comes autem prædictus per Abbatem & Conventum institutus Monasterij Advocatus familiam eorum suæ volebat subijcere potestati, cupiens in quoslibet pro suo arbitrio correctionis imò tyrannidis exercere vindictam. Qui libertates Monasterij usque adeò contempsit ac violare præsumpsit, ut Camerarium Marquardi Abbatis die quâdam ante portam Cœnobij stantem caperet, ligatísque manibus post tergum ipso Domino Abbate vidente simul & reclamante captivum contra jus abduceret.

Abbas Marquardus Romam pergit contra Comitem.

His contumelijs & injurijs simul & innumeris alijs provocatus ipse Abbas Marquardus pro defensione jurium Ecclesiæ suæ, Romam in propria persona profectus causam suam Apostolico examini proposuit, & contra tyranni violentiam justitiæ suffragium humiliter & constanter invocavit. Marquardo autem Romam profecto Comes nimiùm commotus est, & cum vindicare in pastorem se non posset procul absentem, furorem suum in oves domi remanentes exercuit: & quosdam è Fratribus de Monasterio contra omnem æquitatem juris tyrannicè fugavit. Verùm Abbas Marquardus causam suam in Romana curia justè prosecutus victoriam tandem contra invasorem libertatis obtinuit, eum ut excommunicatum, jubente Apostolico, sententiâ judicis condemnavit. Comes verò excommunicatum se non ferens pacem & concordiam postulat, se pro injurijs & damnis Abbati & Monasterio satisfacturum postremò repromittens. Duravit hæc tribulatio fermè ad quinquennium, & Deo miserante finem postea consequitur optatum.

Causam obtinet contra Comitem.

MCXCVI.

MCXCVII.

Anno Marquardi Abbatis primo, Indictione Romanorum decimâ Henricus Imperator VI. maximum apud civitatem Sueviæ Vindelicorum Augustam conventum Principum Regni celebravit. In quo quidem conventu Imperator magnâ usus industriâ Principum vota simul & literas obtinuit, quibus promiserunt quod filium ejus parvulum annos habentem ætatis quatuor Fridericum nomine in Regem assumerent eique fidelitatem jurarent. Verumtamen mortuo Imperatore tandem Henrico, secus quàm ipse ordinaverat, cum filio actum est. Principum conventus in Augusta.

Eodem anno mortuus est Henricus ejus nominis II. oriundus de castello Bibelrith haud procul à Kizingen oppido Franciæ Orientalis Episcopus Herbipolensis, vir magnificus & Christo devotus, pro cujus amore in terra Sancta, ut suprà dictum est, contra Saracenos aliquamdiu militavit. Post cujus obitum Godfridus ex Comitibus de Hoenloe communi electione & assensu Canonicorum dictæ Ecclesiæ omnium Episcopus Wirzburgensis ordinatus est, vir morum integritate, sapientiâ, scripturarúmque divinarum simul & humanarum eruditione venerabilis: morte satis immaturâ præventus, Deo sic volente, præfuit mensibus tantùm qnatuor, diebus novem. Godfridus fit Episcop. Herbipol.

Anno prænotato quarto Non. Junij obijt Henricus quondam Abbas hujus Monasterij vicesimus, Marquardi Abbatis immediatus prædecessor, de quo præcedenti anno diximus, in introitu Ecclesiæ Præposituræ in Roth, cum Ruperto similiter hic olim Abbate, humiliter sepultus, mense post resignationem sexto. Acceperat enim pro sustentatione sua memoratam Præposituram à Conventu simul & Marquardo electo, quæ jurisdictioni & ordinationi Hirsaugiensium immediatè subijcitur.

MCXCVIII.

Anno Abbatis Marquardi II. mortuus est Godfridus ex Comitibus de Hoenloe Wirzburgensis Episcopus & Dux Franciæ Orientalis, patriæ pater & unicum decus Pontificum: quem Omnipotens Deus idcirco mori tam citò voluisse creditur, ne anima jam illi dudum placita, hujus mundi curis & solicitudinibus forsan inquinaretur. Cui mox in Pontificatu Francorum successit Conradus imperialis aulæ Cancellarius, & præfuit annis IV. mensibus II. Vir prudens & justitiæ cultor insignis pro cujus etiam defensione postea occubuit. Henricus olim hic Abbas moritur.

Eodem anno Henricus Imperator ad instantiam Cœlestini Papæ III. subsidiarium exercitum Christianis misit in terram Sanctam pro recuperatione Jerusalem. In quo isti Principes fuerunr quorum nomina tenemus potiores: Conradus videlicet Archiepiscopus Moguntinus, Otto Saxoniæ Dux, Henricus Saxoniæ Dux, Conradus Episcopus Wirzburgensis imperialis Cancellarius, Hermannus Lantgravius Thuringiæ, Conradus Marchio Badensis, Gerlacus Comes in Spanheim, Pataviensis Episcopus, Halberstatensis Episcopus, Ratisponensis Episcopus, cum alijs multis, &c, Conradus fit Episcop. Herbipol.

Qui venientes in Syriam Treugas ab Richardo Anglorum Rege pridem firmatas & à Saracenis violatas armis de medio sustulerunt, pro fide Christi fortiter dimicantes. De quorum adventu magnum Chri- Exercitus mittitur in terram sanctam.

Christianis in terra Sancta constitutis gaudium fuit exortum, quod non diu duravit. Nam anno sequenti cum Henricum audivissent vitâ defunctum, omnes in Germaniam reversi sunt. Quapropter Christiani, qui remanserant in Syria omni auxilio destituti, reliquum id Dominij, quod in ea Provincia possidebant, superati & contriti à Saracenis totum penitus amiserunt.

Innocenti⁹ fit Papa III.

Anno prænotato Cœlestinus Papa III. moritur, & Romæ in Ecclesia S. Petri sepelitur: postquam Innocentius Papa III. patriâ Campanus ex infima plebe natus, Patrum comuni electione succedens præfuit annis XVIII. mensibus IV. diebus XXIV. qui ante Pontificatum Lotharius fuerat nuncupatus. Vir certè bonus & in omni genere vitæ probatissimus atque doctissimus: qui ab infantia penè bonis literis institutus & multo tempore in Gymnasio Parisiorum conversatus, plura ingenij sui præclara conscripsit opuscula, de quibus extant subjecta. De vilitate & miseria conditionis humanæ lib. 2. In septem Psalmos pœnitentiales lib. 1. Super officio missæ lib. 2. De Sacramento Baptismi lib. 1. De claustro animæ lib. 1. Decretales antiquæ lib. 1. Sermones plures edidit & varias ad diversos epistolas, in quibus omnibus se doctissimum demonstrat.

Opuscula Innocentij Papæ.

MCXCIX.

Henricus Imperator VI. moritur.

Anno Marquardi Abbatis III. Henricus Imperator Romanorum VI. in Sicilia Insula constitutus apud Messanensem urbem graviter fuit infirmatus. Qui cum mortem sibi adesse conspiceret, uxorem suam Constantiam unà cum parvulo filio suo Friderico misit ad Innocentium Papam, eosdem sibi comendans & obnixiùs postulans per literas quatenus suâ illos miseratione ab injurijs defenderet. Fratri verò suo Duci Suevorum Philippo gubernationem Romani Imperij simul & Regni Siciliæ, donec parvulus adolesceret filius comisit, licèt Principes ordinationem ejus, quantùm ad Imperium pertinebat, non attenderent. Mortuus est post hæc anno prænotato XXII. die mensis Aprilis in Ecclesia Panormitana Siciliæ cum honore sepultus.

De moribus ipsius Imperatoris Henrici.

Fuit autem Henricus Imperator iste VI. vir prudens, ingenio subtilis, ore facundus, animo varius, staturâ mediocris, facie satis decora, corpore tenuis, promptus & acer nimis ad iram, multùm audax, & plus quàm deceret Imperatoriam Majestatem crudelis interdum, unde non facilè ad miserationem animus ejus flectebatur. Cujus morte nunciatâ in partibus transmarinis, exercitus, quem anno miserat præterito illuc in auxilium Christianorum, ad propria redijt.

Otto Dux Saxoniæ ab una parte eligitur.

Anno prænotato gravis inter Principes Electores dissensio fuit de Imperatoris ordinatione suborta; quæ magnæ turbationis Regni Seminarium fuit. Adolphus námque Archiepiscopus Coloniensis, Theodoricus quoque Archiepiscopus Trevirorum, & quidam alij Principes atque Pontifices inferioris Germaniæ apud Andernacum convenientes Ottonem Saxoniæ Ducem, Henrici Ducis filium, in Regem sublimârunt: quem Papa Innocentius fovebat contra Philippum, ut suo loco pleniùs dicetur. Porrò Conradus Archiepiscopus Moguntinus, & sibi consentientes Episcopi & Principes Germaniæ superioris apud Erfurdiam convenientes, Philippum Ducem Sueviæ in Regem Romanorum unanimiter elegerunt, qui frater fuerat Henrici defuncti Imperatoris VI.

Philippus Dux ab alia parte eligitur.

qui

qui Moguntiæ se ungi & coronari fecit per Episcopum Tarentasiensem. Nullus enim Teutonicæ nationis Episcopus id facere præsumpsit, sed nec ipsi qui fuêre præsentes Pontificalibus erant induti, præter solum Episcopum Sutrinum, qui ad aliud fuerat nuntius in Germaniam à Papa destinatus cum Abbate Sancti Athanasij. Scripserat enim Papa Innocentius Philippo Duci Suevorum præcipiens & mandans, quatenus Salernitanum Episcopum & duos comites dimitteret liberos: quos frater ejus Imperator defunctus de Sicilia captivos educens, ut supra dictum est, vinculis mancipaverat. Quod facere dissimulans ab eo fuit excommunicatus. Veniens ergo memoratus Præsul Sutrinus in Germaniam missus pro liberatione captivorum Legatus, Philippum denuntiavit à Romano Pontifice anathematis vinculo publicè innodatum, Philippus verò, ut erat homo mansuetus, cum se audivisset excommunicatum territus est, & petivit humiliter ab eodem Legato absolutionis beneficium, promittens se mox captivos Papæ Romam destinaturum. At Legatus precibus Ducis, presentium Episcoporum instantiâ persuasus illum à sententia excomunicationis absolvit, coronationi ejus interfuit, & postea cum Episcopo & Comitibus, qui fuerant captivi, ad Romanam curiam reversus est. Verùm Innocentius Papa contra Sutrinum Episcopum iratus, quod fines mandati transgressus absolvisset Philippum, eum privat Episcopatu, & in exilium relegavit, quo cæteris obedientiæ daret exemplum. Non enim favebat Philippo Innocentius Papa propterea, quòd & Henricus frater, & Fridericus pater ejus Imperatores multa priùs per tyrannidem contra Ecclesiam Romanam & Apostolicam Sedem comisissent mala. Ob id quantum in eo fuit totis viribus illi obviavit ne Romanum consequeretur Imperium. Qui ut omnem illorum progeniem cunctis redderet exosam, captivos illos Comites, quos Henricus Imperator, ut dictum, & priùs exoculari fecerat, multis in Romana curia existentibus & undecunque advenientibus demonstravit. Causas verò propter quas Innocentius Papa repudiavit Philippum ne consequeretur Imperium, si quis scire plenius desiderat epistolam ejus quam scripsit ad Bertholdum Ducem de Zeringen, monens quatenus ab illo recedens Ottoni adhæreat quem recognovit Imperatorem Ecclesiæ, legat: cujus exemplar in primo decretalium libro, licèt truncatum titulo: De Electione habetur rescriptum: Capit. *venerabilem*. Hujus autem dissensionis materia tali sumpsit occasione initium. Morte Imperatoris Henrici denunciatâ Regni Principes, Adolfus Coloniensis Archiepiscopus, Theodoricus quoque Trevirensis Archiepiscopus, & quidam alij Principes apud Andernacum oppidum cisrhenanum, ut suprà diximus, convenientes habito inter se consilio generalem conventum Principibus indicunt apud Coloniam ad Dominicam *Oculi mei*, pro novi Regis electione proximè celebrandam, quam literis & nuntijs suis publicantes omnibus Regni Principibus denuntiant. Verùm instante jam termino memorati conventûs, Dux Philippus missis ad Coloniam Oratoribus suis Principes commonebat rogans simul & seriosiùs contestans, quatenus memores juramentorum & promissionum, quibus se ante paucos annos obligaverant Henrico Imperatori, neminem electuros in Regem nisi filium ejus Fridericum nihil in novarent: sed exequerentur quod literis

Philippus excomunicatur à Papa.

Legatus absolvit Philippum electum.

Legatus Pontificatu suo privatur.

Innocentius Papa non favet Philippo.

Causas vide de electione cap. *Venerabile*.

Pars Principum una prævenit aliam.

Philippus monet servare promissa.

simul & jurejurando firmaverant. Adjecit insuper tam Regni curam, quàm Friderici tutelam sibi commissam à fratre: quare si aliter pergant facere quàm literis & juramento apud Augustam Imperatori fuerant polliciti: se boni Principis acturum officium & jus debitum conservare nepoti. At illi precibus ejus non attentis, indicto comparentes termino apud Coloniam Bertholdum suprà dictum Ducem de Zeringen absentem in Regem unanimi consensu elegerunt, cui mox per Oratores solemnes mandârunt rogantes ut sine mora veniret ad Coloniam Imperij coronam apud regium oppidum ex more suscepturus. Sed Bertholdus Duci Friderico dudum confœderatus, ejus tutori Philippo communicavit arcanum: monens ut sanum non tardaret in periculo captare consilium. Nuntijs autem respondit se brevi venturum, quò vocabatur, Coloniam, quamvis aliud mente tractaret. Itaque Philippus audiens se à Principibus Alemanniæ inferioris contemptû & Bertholdum in Regem electum, sibi convocavit faventes: quibus locum conveniendi quantocius Thuringiæ oppidum Erfurt, sive, ut quibusdam placuit scriptoribus, Mülhausen assignavit. Ubi convenerunt Conradus Archiepiscopus Moguntinus, Conradus quoque Palatinus Rheni, Bernardus Dux Saxoniæ, Archiepiscopus Magdenburgensis & plures alij Episcopi & Principes: qui habito inter se tractatu, ipsum Ducem Sueviæ Philippum in Regem elegerunt. Bertholdus autem Dux de Zeringen, quem in Colonia electum ab alia parte diximus, acceptis à Philippo duodecim millibus marcis argenti cum Ducatu Suevorum, jus illi suum quod habuit ad Regnum voluntariâ cessione resignavit. Itáque Philippus jam electus magnum congregavit exercitum & Regnum in superioribus terris potenter occupavit: nihil minus quàm quod secutum fuerat malum suspicans. Quæ res posteaquam innotuit Principibus, qui Bertholdi apud Coloniam præstolabantur adventum, nimiùm indignantes Ottonem Pictaviens. Comitem, Filium quondam Henrici Ducis Saxonum, contra Philippum elegerunt in Regem; qui illo tempore apud Richardum Regem avunculum suum in Anglia morabatur. Mittentes itáque solemnes ad illum nuntios, & Oratores suos, Adelbertum videlicet Comitem & Emichonem de Lyningen, cum quibusdam alijs ut venire quantocius & coronam Regni suscipere festinet. Otto autem consentiens electioni de se factæ venit in Coloniam ubi Principes Electores suos reperit exspectantes: quem suscipientes cum honore magno suorum adunato exercitu pro coronationis officio adimplens versùs Aquasgrani oppidum Imperiale omnes pariter profecti sunt. Sed Philippus audiens electionem contra se factam Ottonis, ne coronaretur Aquisgrani prior oppidum præoccupavit mittens in illud Walramum filium Ducis de Lymburg & Henricum Dapiferum de Waltburg cum trecentis militibus ad pugnandum exercitatissimis, qui oppidum custodirent. Verùm subveniens Otto cum Adolpho Coloniensium Archiepiscopo alijsque Principibus multis & exercitu magno statim oppidum obsidione vallavit, quorum multitudini resistere non valentes qui erant in præsidio, corporum securitate simul & rerum acceptâ, reseratis oppidi portis abierunt. Intrantes itáque palatium adversarij memoratus Archiepiscopus Coloniensium Ottonem inungens & coronans in Regni Sedem collocavit, quem & Romanus Pontifex Imperatorem

Bertholdus Dux de Zeringen eligitur.

Philippus ab alia parte eligitur.

Conradus Archiepisc. Moguntinus.

Bertholdus Dux cessit Philippo Duci.

Otto ex Ducibus Saxoniæ eligitur.

Philippus Aquisgrani præoccupat.

Otto coronatur Rex apud Aquisgrani.

rem

rem postea coronavit. Coronationis autem officio ritè peracto committens oppidum Aquense sibi fidelibus, Rex Otto recessit ad alia Regni negotia. Erat autem messis tempus. Interea Philippus quem legatus Apostolicus Sutrinus, sicut dictum est absolvit & coronari consenserat apud Moguntiam commissionis suæ mandatum excedere, adunato exercitu Alsatiam intravit & contradicentium sibi agros & vicos potenter devastans omnes ditioni suæ compulit obedire. Et quia messis in proximo erat ventura, omne frumentum quod fuit in agris, equorum multitudo penè consumpsit. Philippus peragravit Alsatiam.

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato, x. Kalendarum Julij obijt Baldemarus Abbas Monasterij quondam mei Spanheimensis, cui Rupertus Prior conventualis Fratrum electione succedens, præfuit annis xiv. & mensib. duobus; Vir in omni genere scripturarum doctissimus, & non minùs integritate morum, quàm scientiâ reverendus. Rupertus fit Abbas Spanheimensis.

Eodem anno inter Episcopum & cives Wormatienses exortæ fuerant gravissimæ dissensiones propter multas & varias causas, illo Ecclesiasticam libertatem prout jure potuit & debuit allegante, his verò insolentiam Clericorum accusantibus. Ex qua turbatione multa secuta fuerunt mala. Comites námque de Lyningen Enicho, Wernherus de Bolandia, Gerlacus junior de Spahem, Henricus de Hoenfels & alij plures, his se turbationibus immiscentes discordiam inter dissidentes auxerunt. Dissensio inter Episc. & Wormatienses. Bellum inter Ottonē & Philippū.

Eodem quoque anno commissum est prælium inter Ottonem Regem & Philippum Ducem Sueviæ similiter Regem haud procul à Confluentia juxta Mosellam fluvium, in quo tamen nihil memoriâ dignum est actum præter incendia & rapinas pauperum: & desolationem in circuitu villarum.

Anno etiam prænotato mortuus est Otto Ecclesiæ Neometensis sive Spirensis Episcopus, cui Conradus de Scharffenegg Regis Philippi memorati Cancellarius succedens præfuit annis quinque & viginti: homo expertus in multis & magnæ prudentiæ, qui Ecclesiæ memoratæ satis utiliter præfuit; cujus & redditus ac censum auxit, & structuras ædificiorum reparavit. Sunt qui scribant illum Ecclesiæ Metensis in Lotharingia prius fuisse Episcopum.

Item anno præscripto Rex Philippus Argentinam cum Ottone sentientem obsedit. Rubiacum & multa præsidia Episcopi Argentinensis & Adelberti Comitis de Daxburg in manu capiens valida subvertit, & solo coæquavit. Tandem Dux Bertoldus de Zeringen vices suas amicè interposuit, & concordiam inter partes tali conditione reformavit, quòd Episcopus & Cives Argentinenses unà cum Adelberto de Daxburg & omnes illis adhærentes, vel in hac rebellione consentientes, relictis mox partibus Ottonis, Philippo ad retinenda gubernacula Regni favorem pro suo posse simul & auxilium deberent impendere. Quam quidem pacis conditionem suscipientes fidem & obedientiam Regi Philippo promiserunt. Argentina obsidetur à Philippo.

Hoc ipso anno Rex Philippus conventum suorum Principum magnum celebravit apud Moguntiam in die Assumptionis Beatissimæ DEI Genitricis intactæ Virginis MARIÆ, Conrado ejus loci Archiepiscopo tunc quidem absente, & ut nonnulli scribunt, Hierosolymis existente. Cujus loco Philippus Coronatur Moguntiæ

loco Tharentasiensis Præsul, ut prius est dictum, ipsum Philippum in Regem unxit & coronavit astante Legato Apostolicæ Sedis Sutrino videlicet Episcopo, qui illum in malum proprium absolvit, ut diximus.

Ottochar' Rex Bohemorum.

Aderat in eodem conventu Principum Ottocharus Dux Bohemorum unà cum uxore sua: quem Philippus ut sibi conciliaret obsequio, pariformiter in Regem Bohemiæ fecit coronari per eundem Pontificem à quo fuerat & ipse coronatus. Quibus solemniter peractis, omnes qui aderant Episcopi, Principes, Comites & nobiles fidem, obedientiam & adhæsionem novo Regi suo Philippo, se in omni tempore servaturos, juraverunt.

Philippus devastat Coloniens.

Post hæc initio mensis Octobris Rex Philippus unà cum prædicto Bohemorum Principe coronato, magno suorum convocato exercitu, flumem Mosellæ traijciens in manu valida contra fautores Ottonis fines Coloniensium ingreditur, & hostili ubique incursu debachatur. Ryxmagen Buxam & multas in circuitu villas incendio consumpsit, & Archiepiscopo Coloniensium in omni regione damna fecit.

MCC.

Constantia Imperatrix moritur.

Anno Marquardi Abbatis IV. Constantia Henrici Imperatoris quondam VI. relicta vidua in Sicilia moritur, & juxta maritum in Ecclesia Panormitana cum honore sepelitur. Cujus filius Fridericus annos habens ætatis septem post multos suorum labores, anxietates & pericula Regnum maternum, Apuliam videlicet & Siciliam, vix tandem retinere potuit: incolis magno illum odio persequentibus propter tyrannidem Patris, quam in nobiles Regni ostenderat.

Lotharingi ab Ottone deficiunt.

Eo tempore Otto Rex Lotharienses in auxilium contra Philippum vocavit ad partes Rheni bellum statuens indicere adversus illum. Qui cum ad Rheni fluenta cum exercitu suorum venissent: circa opidum Andernach nuncupatum, consederunt, fixisque in campo tentorijs adventum adversariorum præstolabantur. Audientes verò Philippum Regem cum exercitu magno venturum & pedibus metuentes suis, nuntios ad eum miserunt occultos, & ab Ottone recedentes Philippo confœderati sunt: occultè tamen propter Colonienses in quorum proximo erant. Hinc priusquam voluissent eam ab Ottone defectionem in publicum fieri, adesse Philippum cupiebant, qui se venturum in proximo nuntiaverat.

Rex Philipus parat exercitum.

Nefandum scelus Lothariensiũ.

Interim itaque circa Andernach concordantes in papilionibus sub nomine quidem Ottonis, sed revera jam ab eo deficientes Philippi præstolabantur adventum, & multa circa perpetrabant nefaria. E quibus unum posuisse satis sit per quod cætera queant pensiculari. Monialem quandam de vicino Monasterio S. Thomæ propè Andernacum, quidam de exercitu rapientes omnibúsque indumentis spoliatam melle toto corpore perungunt, & in plumis de lecto excussis volutant sicque monstruosè hirsutam caballo imposuerunt faciem illius ad bestiæ posteriora vertentes: ac miseram nimis plorantem risum movendi gratiâ per exercitum circumduxerunt. Cúmque ridiculosum hoc, imò inauditum apud Christianos & miserabile spectaculum per aliquot dies circumduxissent, res tandem Regi Philippo innotuit, qui zelo Christianæ honestatis succensus omnes illius nefandi sceleris reos aquæ bullienti jussit tradi ut

di ut pœnas tanti criminis morte caperent dignas. Rex itáque Philippus quemadmodum pollicitus fuerat cum venisset, Lotharienſibus ſibi cunjunctis memoratum oppidum Andernach imprimis obſidione vallavit, & cæpit ac ſubmiſſo igne funditus ſubvertit: Nam oppidani partes Ottonis ſequebantur. Eſt enim oppidum illud in Diœceſi Archiepiſcopi Trevirorum: ſed dominium ad juriſdictionem reſpicit Archiepiſcopi Colonienſis uſque in præſentem diem. Interea cum hæc agerentur circa Rhenum Otto Rex coadunato ſuorum exercitu de Saxonia oppidum Archiepiſcopi Moguntini in finibus Thuringiæ ſitum, quòd Goſlaria nominatur & nunc ſpectat ad Imperium, expugnare cœpit: & in cæteris pariformiter oppidis quæ partes ſequebantur Philippi furorem ſuum oſtendit. Sed Philippo mox cum exercitu ſuo appropinquante in auxilium obſeſſorum Otto recedere conpulſus fuit.

Andernach oppidum incenditur.

Otto partes Philippi perſequitur.

Anno prænotato Conradus Archiepiſcopus Moguntinus, Henricus Comes Palatinus Magdenburgenſis frater Ottonis Regis, de Syria in Europam reverſi ſunt, rebus Chriſtianorum, ut dictum ſuprà, in malo ſtatu relictis. Verùm præfatus Archiepiſcopus audiens inter Philippum & Ottonem pro Regno diſcordiam apud Sabinenſem Eccleſiamm ſuam in Italia ſtatuit aliquamdiu moram trahere; ne præſens alteri favere partium cum detrimento vel ſui vel Eccleſiæ Moguntinæ cogeretur: maximè propterea quod Philippum ab Innocentio Papa cognoverat excomunicatum. Cui ſi adhæreret ſuam contaminaret conſcientiam: ſi contradiceret Moguntinam cui præerat deſolationi videretur expoſuiſſe Eccleſiam. Unde Papa Innocentius fidem & devotionem illius erga Romanam Eccleſiam collaudans quo modo abſentandi ſe à Regno cauſam videretur habere legitimam Legatum Apoſtolicæ Sedis eum in Ungariam deſtinavit, ut pacem inter diſſidentes fratres Hemmeradum & Andream, qui pro Regno contendebant ſuâ induſtriâ reformaret. Qui veniens in Ungariam diſſentientes reduxit ad concordiam, & largiente Domino pacem toti Regno, quod videbatur prope interitum, reſtituit. Eodem igitur anno Conradus præfatus Moguntinæ Sedis Archiepiſcopus, factâ inter fratres duos pace de Regno Ungariæ diſſidentes, cum ad Eccleſiam ſuam rediret Domino vocante in itinere graviter infirmari cœpit, & morbo creſcente in quodam oppido Latavienſis Diœceſis in Ducatu Auſtriæ moriens ad cæleſte Regnum tranſmigravit. Cujus corpus Wolfherus Patavienſis Epiſcopus, celebratis religioſiſſimè defunctorum officijs, ad Eccleſiam Moguntinam deſtinavit. Quo honorificè ſepulto non parva de ſucceſſore ſubſtituendo fuit exorta turbatio. Denique Rex Philippus audiens mortuum Archiepiſcopum feſtinanter deſcendit ad Moguntiam, metuens ne fortè Ottoni conſentaneus eligeretur ſucceſſor. Cum igitur dies ſtatuta adveniſſet eligendi, vota ſua Canonici bifariam diviſerunt: Nam una pars eorum Diepoldum Wormatienſem Antiſtitem in Archiepiſcopū elegit, Philippo Regi conſentientem. Quod factum improbans pars altera Sedem Apoſtolicam compellavit dicens: electionem non poſſe fieri liberam in præſentia Regis Philippi, propterea quod eligentes illi perſonam non placentem exponerentur periculo. Unde mox de civitate Moguntina hi qui Diepoldo contradicebant cum ſibi adhærentibus, clam exeuntes navi deſcenderunt ad oppidum quod

Conradus Archiepiſc. Moguntinus.

Conradus Archiepiſc. in Ungariā mittitur.

Conradus Archiepiſc. Moguntin. obijt.

Duo in diſcordia fuerunt electi.

Sifridus apud Bingen eligitur.

Bingen dicitur, per alveum Rheni ubi sine metu Regis congregati Sifridum majoris Ecclesiæ Præpositum contra Diepoldum in Archiepiscopum Moguntinum unanimiter elegerunt. Quod audiens Diepoldus cum magno exercitu Philippi Regis descendit ad Bingen Sifridum cum suis inde fugavit & oppidum cœpit. Mox Sifridus ad Ottonem confugiens clementer ab eo susceptus est, & Regalibus ex more donatus, accepto post hæc Ottonis exercitu, memoratum oppidum Bingen obsidione cinxit, & tandem in suam potestatem recepit ex parte Diepoldi captis plurimis, ipso etiam vix per fugam elapso cum paucis. Cujus dissensionis turbatio multa Ecclesiæ Moguntinæ mala intulit, eámque graviter læsit. His diebus Papa Innocentius Guidonem Prænestinum Episcopum pro diversis Ecclesiæ negotijs Legatum misit in Germaniam, qui de singulari mandato Sedis Apostolicæ, reprobato Diepoldo & ejus electione cassatâ, Sifridum confirmans Moguntinæ Sedi ordinavit Archiepiscopum: qui ordinatus Archipræsul præfuit annis xxv. sed quamdiu Philippus Rex fuit in humanis nec Moguntiam intrare potuit, nec administrationem Pontificatûs obtinuit. Item his temporibus Adolphus Coloniensium Archiepiscopus, Ottone quem elegerat in Regem & manibus suis coronaverat, ut suprà diximus, deserto, ad Philippum se contulit & in gratiam ab eo susceptus partes ejus secutus est, & contra Ottonem constantissimè quoad vixit defensavit, quæ mentis ejus mutatio, quantum Innocentio Papæ displicuerit, non diu postea in sua depositione expertus fuit: de quibus omnibus suo loco per ordinem inferiùs mentionem faciemus.

Diepoldus fugavit Sifridum.

Sifridus confirmatur à Papa.

Archiepisc. Coloniens. adhæret Philippo.

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato Conradus Comes de Zolre Burgrafius in Nurenberg in præsentia Regis Ottonis constitutus, castrum Rietburg quod ab Ecclesia Spirensi tenuit in feudali beneficio, in manus Conradi Spirensis Episcopi liberum restituit: & ejus Ecclesiæ totum resinagvit.

Rietburg Castrum Ecclesiæ Spir. datur.

Hoc ipso anno muri civitatis Moguntinæ, quos Fridericus Imperator I. propter necem Conradi Archiepiscopi quondam dejecerat, sicut dictum est anno Manegoldi Abbatis vi. jubente Philippo reformantur.

Muri Moguntinens. reædificantur.

Anno prænotato multi Principes, Episcopi, Duces, Comites, Nobiles & ignobiles in magna multitudine ad terram Sanctam ultra mare profecti sunt in subsidium Christianorum, qui anno priore illò transierant ad recuperandum sepulchrum Domini, quod Saraceni, ut suprà diximus, occupaverant; per totum quippe orbem Christianorum Innocentius Papa III. crucem eodem tempore contra infideles prædicari mandaverat. Unde innumerabilis hominum multitudo utriusque sexûs, divites & pauperes, claustrales quoque Abbates, Monachi & Moniales divino spiritu compuncti, in remissionem peccatorum suorum arduum & durum peregrinationis laborem ad Hierosolymitanum iter pro Christo subierunt. Inter quos fuit zelo devotionis non ultimus Bertholdus de Novocastro vulgariter Neuenburg in Brisgavio Argentinæ Diœcesis, qui acceptâ pecuniâ comitatum suum cum omnibus attinentijs ejus Ecclesiæ Argentinensi vendidit & tradidit in perpetuam possessionem: ipse autem cum unico filio suo & familia multa Hierosolymam profectus est, & ibidem in militia Domini nostri Jesu Christi usque ad mortem devotissimè perseveravit; coronam sine dubio fœlicitatis æternæ in cœlo consecutus.

Pessagium multorum ad Hierusalem.

Bertholdus Comes noviCastrum.

tus. Cujus exemplo & alij complures provocati nobiles & ignobiles prædia sua pro pecunia commutantes ad terram Sanctam cum uxoribus & liberis transierunt, in obsequio Salvatoris fidelium usque ad mortem permanentes.

Eodem anno moritur Otto Comes de Hoénburg Alsaticus in civitate Burgundiæ Bisuntina cum honore sepultus. Hic Gubernator citerioris Burgundiæ constitutus ab Imperatore quondam Friderico I. justitiam maximè coluit, pacem tenuit, & pauperes ab omni violentia & oppressione potentium cuncto tempore defensavit: unde ab incolis terræ maximo honore, & non sine multorum lachrymis in terram sepultus, ut pater patriæ, quamvis alienigena, deploratus fuit. Otto Comes de Hoenberg Rector Burgundiæ obijt.

Hoc ipso anno prænotato Lutholdus Episcopus Basiliensis, Raldevinus Comes Flandriæ, Adelbertus Comes de Spanheim & plures alij Principes Germaniæ, unà cum Gallicanis Comitibus multis profecturi ad terram Sanctam in subsidium Christianorum per Græciam iter facere instituerunt. Eo tempore quidam tyrannus Imperium Constantinopolitanum legitimis Imperatoribus aut occisis aut in carcerem retrusis, tenebat: cum ergo nostri pervenissent ad Constantinopolim, filium captivi & exoculati Imperatoris, qui ad Philippum Regem Germanorũ & sororem suam fugerat, habentes in comitatu, urbem capiunt & fugato tyranno captivum Imperatorem educunt de carcere; qui cùm cæcus esset, filium ejus, quem abduxerant Imperatorem faciunt, qui non diu postea in bello fuit occisus. Quo mortuo Raldeuinus Flandriæ Comes omnium Principum consensu Imperator Constantinopolitanus factus est, & imperavit VII. annis. Quo procurante Græcorum Ecclesia Romanæ se authoritati subdidit, & primatum universalis convocationis Christianorum Papæ Innocentio & ejus Sedi debitum recognovit. Raldeuinus verò Imperator Græcorum factus cupiens Germanicæ nationis homines plures habere secum, quorum fide & constantiâ levitas coërceretur Græcorum: propositis muneribus per nuntios & literas multos in brevi congregavit. Constantinopolis capitur à nostris. Raldevin fit Imperator Græcorum.

Anno item prænotato sancta Cunegundis Virgo, D. Henrici Imperatoris quondam ejus nominis II. æstimata conjux, Sifridi Comitis Palatini Cisrhenani filia, per Innocentium Papam III. canonizata catalogo inscribitur Sanctorum, anno ab ejus transitu ferme CLXX. cujus festum v. Nonas Martij colitur. S. Cunegundis canonizatur.

Anno quoque præscripto xv. Calend. Decembris obijt Hugo ex Priore de Witsaq in Anglia Carthusianæ Religionis, Episcopus Linconiensis; vir in divinis scripturis doctissimus, Minister Christi fidelis devotus & Sanctus, qui virtutum decoratus ornatu magnus coram Deo & hominibus effulsit; Episcopi officium operibus & bonis & sanctis jugiter adimplevit, pro quibus æternæ fœlicitatis gaudia recepit: Christi Matrem semper intactam Virginem MARIAM, ejúsque Genitricem sanctissimam Annam summo devotionis fervore in omni vita sua coluit. Quorum suffragium sibi affuisse in cunctis necessitatibus expertus fuit. Hugo Episcopus Linconiensis obijt.

MCCI.

Anno Marquardi Abbatis V. Philippus Rex magno suorum coadunato exercitu rursus terras Archiepiscopi Coloniensis invadit omnésque Rex Philippus obsedit Coloniam.

 sibi

sibi contradicentes potenter subjicit, & cuncta devastans, usque ad Coloniam pervenit. Urbem obsidione cingens victor tandem intravit, Archiepiscoqum cæpit, & tam ipsum quàm cives in sua jurare verba coegit. Deinde subactâ sibi Provinciâ illâ totâ, cum multa prosperitate ad superiores Regni partes revertitur & crescens de die in diem contra suos adversarios valde roboratur. Quo ad partes Alsatiæ reverso, Rex Otto cum magno exercitu insecutus pervenit usque ad imperiale oppidum Wisenburg, sed audiens Philippum sibi cum valida manu suorum velle occurrere ulteriùs progredi timuit, sed retracto pede in Saxoniam reversus est.

Rex Otto venit ad Wisenberg

Anno prænotato circa festum SS. Apostolorum Petri & Pauli venit ad Coloniam Guido Cardinalis Prænestinus Apostolicæ Sedis Legatus, qui de mandato Romani Pontificis Innocentij III. Regem Philippum publicè denunciavit excommunicatum, & omnes cum illo sentientes. Omnibus denique ad quos vel præsentia ejus pervenire potuit vel Epistolæ deferri, authoritate Apostolicâ, & sub excomunicationis pœna mandavit, quatenus Ottonem pro indubitato Rege suscipERent, & Philippum ut rebellem Ecclesiæ & hostem publicum refugerent. Universos etiam imprimis ipsos Colonienses à fidelitate, subjectione & juramentis, quibus Philippo fuerant obnoxij, confestim absolvit. Ibi tunc primùm Sifridus Moguntinus electus in Sabbato Quatuor Temporum mensis Septembris ab eodem Legato Presbyter fuit ordinatus, ac Dominicâ sequenti in Archiepiscopum consecratus, ac deinde cum literis commendatitijs tam ipsius Cardinalis, quàm Regis Ottonis ad Papam Innocentium Romam directus pallij honore donatus est. Verumtamen quamdiu vixit Rex Philippus ad quietam possessionem Moguntinæ Ecclesiæ, ut suprà diximus, pervenire non potuit.

Rex Philip. p' excommunicatus denunciatur.

Sifridus Moguntin' ordinatur Archiepisc.

Eodem anno Rex Philippus magnum Principum & Episcoporum atque Nobilium sibi faventium conventum habuit in Babenbergensi civitate Francorum Orientalium, ad cujus Imperium multi Pontifices, Abbates, Duces, Marchiones, Comites & Nobiles convenerunt. Quibus cum Rege Philippo in eadem urbe perseverantibus & negotia Regni ex more tractantibus, ossa Sanctorum Henrici Imperatoris & Cunegundis Imperatricis de terra levata sunt, infinitis stupendisque miraculis coruscârunt. Ubi innumerabilis multitudo fidelium utriúsque sexûs hominũ etiam de remotioribus locis convenit, quæ Dominum Jesum in Sanctis suis noviter canonizatis collaudavit.

Rex Philippus curiam habuit in Bamberg.

Corpora S. Henrici & Cunegundis de terra levantur.

His temporibus sanctus Dominicus Hispanus ex oppido seu pago, qui dicitur Calaroga, oriundus, vir multarum virtutum Ordinem fratrum Prædicatorum instituit, quem Innocentius Papa confirmavit.

Ordinis Prædicatorum initiũ.

Claruit his quoque temporibus Cyrillus Presbyter & Monachus Montis Carmeli in partibus transmarinis, natione Græcus, ejusdémque Ordinis in terra Sancta priúsquam venisset in Europam tertius Prior Generalis. Vir magnæ sanctitatis & prophetico spiritu illustris: cui Omnipotens per Angeli ministerium plura secreta revelâsse dicitur, dum argenteis tabulis divinitus scriptis honoratur. Scripsit ergo ex Angelica revelatione informatus de futuris prognosticon lib. 1. qui sic incipit: *Tempore Annorum Christi.* Epistola verò, quam ad Abbatem Joachim de Calabria

Cyrillus Prior Generalis Ordinis Carmelitarũ.

bria præmisit sic incipit: *Domui totius divinæ sapientiæ Abbati Joachim, &c.* Scripsit etiam de origine & progressu Ordinis sui lib. unum. Epistolas quoque plures & varios tractatus composuit, quos necdum vidimus. Adelredus quoque Abbas Cisterciensis Ordinis (cujus nomen Monasterij invenire non potui) hæc tempora tum eruditione scripturarum, tum integritate morum illustrans nimium reddidit clariora. Qui scripsit ad utilitatem fratrum suorum non spernendæ lectionis plura opuscula, quibus & illis mirificè profuit: & nominis sui memoriam posteris comendavit. E quibus nos vidimus opusculum viris claustralibus multùm conducibile, quod *Speculum charitatis* prænotavit lib. I. Homilias & sermones ad fratres plures composuit: & alia multa, quorum exempla ad nostræ lectionis memoriam minimè venerunt. Claruit etiam his temporibus Papias natione Lombardus homo sæcularis literaturæ non ineptus doctor græcè simul & latinè peritus. Grammaticus insignis & Rhetor: qui scripsit de ordine dicendi. lib. I. Dictionarium quoque linguæ latinæ, quod ejus nomine Papiam vocant Grammatici, opus meo judicio non inutile. Alia insuper nonnulla scripsisse dicitur quæ ad nostræ lectionis notitiam hactenus non venerunt. Floruit his quoque temporibus Petrus Cantor Ecclesiæ Parisiensis in Gallia vir in divinis scripturis eruditissimus & in sæculari Philosophia non infimè doctus, qui scholæ Theologorum apud Parisios gloriosè docendo multis annis præfuit: & bonæ conversationis exemplum non minùs opere quàm sermone cunctis demonstravit. Scripsit ingenij subtilis plura opuscula: è quibus nos vidimus subjecta. Volumen unum quod prænotavit: *Verbum abbreviatum.* Aliud quoque prætitulavit: *Distinctionem.* De Sacramento quoque Altaris lib. III. De varijs miraculis sui temporis lib. I. Sermones & epistolas varias. De cæteris verò, quæ multa feruntur, nil vidimus.

Adelredus Abbas & Doctor.

Papias Grammaticus Doctor.

Petrus Cantor Parisiensis Doctor.

His etiam diebus adhuc claruit in humanis Theodoricus Abbas Monasterij S. Disibodi Præsulis in Comitatu Spanheimensi Moguntinæ Diœcesis, quod eo tempore adhuc fuit Ordinis nostri, sed postea Cisterciensibus donatum fuit, ut suo tempore dicemus: Vir doctus & multâ Religione præclarus, qui scripsit ad ædificationem fidelium nonnulla opuscula: de quibus pauca ad nostræ lectionis notitiam pervenerunt. Vidimus enim duntaxat opusculum ejus de vita & miraculis S. Hildegardis Monialis & Præpositæ Monasterij D. Ruperti Ducis juxta Bingen oppidum Ecclesiæ Moguntinæ, quod in libros quatuor partiens distinxit. Petrus Abbas Cluniacensis in Burgundia Ordinis nostri Beato Bernardo Clarevallensi contemporaneus, vir doctus & morum integritate ac vitæ sanctimoniâ præclarissimus, ingenio placidus, sermone luculentus, regularisque disciplinæ zelator præcipuus, scripsit de vita & conversatione eremitica ad petitionem cujusdam amici lib. I. Item revelationes in miracula suo tempore facta lib. II. Epistolarum ad S. Bernardum & alios diversos lib. I. Sermones & Homilias plures habuit ad fratres & varia composuit adhuc nobis incognita.

Theodoricus Abbas nostri Ordinis.

Petrus Abbas Cluniacensis.

Opuscula ejus.

Claruit his etiam temporibus Stephanus Anglicus Gymnasij Parisiensis quondam moderator & decus, in scripturis divinis exercitatum habens ingenium, qui scripsit super quinque libros Moysi totidem præclara volumina. In librum Josue commentariorum volumen insigne.

Stephanus Anglicus Doctor.

In Iudicum lib. I. In quatuor libros Regum volumina totidem. In duodecim Prophetas minores totidem libros sive volumina. Multa denique & alia lucubrasse dicitur, quæ ad nostræ lectionis notitiam necdum pervenerunt. Wernherus S. Blasij Martyris Abbas in Nigra silva Constantiensis Diœcesis nostri Ordinis, vir in divinis scripturis longo & continuo studio eruditus, & sæcularis literaturæ non ignarus, ingenio promptus, & clarus eloquio: scripsit ad ædificationem legentium opus præclarum ex dictis SS. Patrum super Evangelia per circulum anni quod prænotavit: *Deflorationum sive Decerptionum SS. Patrum.* Sermones etiam ad plures ad instructionem Monachorum & pleráque alia composuit, quibus nomen suum immortalitati dedit.

Wernherus Abbas S. Blasij.

MCCII.

Anno Marquardi Abbatis VI. Indictione Romanorum quintâ, Otto Rex colloquium suorum Principum átque Nobilium habuit apud S. Servatium in superiori Trajecto super Mosam, ubi multos & varios contra Philippum & sibi adhærentes habuêre tractatus. Ubi pro confirmatione suæ partis Rex Otto pacem inter Ducē Brabantiæ & Comitem Gelriæ reformavit: qui undecunque contractis copijs non sine partis utriúsq; damnō & incommodo jam se mutuò ad bellum paraverant. Eodem anno XIII. die mensis Maij, quæ fuit dies ante Domini Ascensionem III. terræ motus factus est in Syria magnus, vocésque in aëre nimis terribiles auditæ sunt, & timuit omnis homo magnáque pars Urbis Archonensis cum Palatio Regis corruit; & populus interijt multus, Tyrus etiam penè omnino subvertitur. Archas oppidum munitissimum ad solum cum muris, turribus, & cunctis ædificijs diruitur. Tripolis quoque eodem terræ motu corruit; & multa millia hominum perierunt. De hinc sterilitas terræ secuta est, & maxima hominum mortalitas.

Rex Otto colloquiū suorum habuit.

Terræ motus civitates subvertit.

Anno prænotato moritur Conradus Episcopus Argentinensis; cui Henricus ex Comitibus de Veringen successit: vir bonus, religiosus & multùm devotus, amator pacis, Cleri defensor & pauperum Advocatus pientissimus; qui tandem anno post electionem suam quarto vix potuit obtinere consensum ab Innocentio Papa, ut munus consecrationis à Senonensi Archiepiscopo susciperet. Cujus retardationis causa Rex Philippus erat, cujus sequi partes omnino cogebatur invitus, nisi Ecclesiam suam & totam Alsatiam desolationi voluisset exponere. Quod Innocentio Papæ non parùm displicuit, qui Ottoni consentiens Philippum totis viribus tam per se quàm per alios quantùm potuit persecutus fuit.

Henricus fit Episc. Argentin.

Hoc ipso anno Tartari cum uxoribus & filijs ab Indiæ montibus egressi per vicinas provincias ingentes prædas egerunt; quibus cum tempore assueti, Parthos deinde petunt, & pari terrore Mediam, Assyriam, Persiam, Armeniámque & Sarmatiam longo tempore pervagantes, demum circa litora Mæotidis paludis mansiones acceperunt. Hæc gens ferocissima in maximam multitudinem brevi tempore crescens, fuit ante hac sub ditione unius Regis constituta, cui nomen erat Priamus. Qui cum esset potens & dives vidit eos multiplicari & in pascuis commorari; unde fiebant divites valde: cum inter eos esset alienigena timuit quòd vel sibi vel filijs aliquando fierent rebelles, consilio igitur inito mandavit eos dividi & dispergi per Regnum, ut conspirandi nullam omnino invenirent

Imperij Tartarorū initium.

rent opportunitatem. At illi mandatum Priami graviter ferentes indignari sunt exeuntésque de Regno ejus in loca montuosa, ubi essent tutiores in unum omnes convenerunt, sibíque de suis Regem eligentes proprium, nomine Cingnis virum sapientem, probum, justúmq; & in armis strenuum solemniter coronârunt; qui congregans infinitam multitudinem Tartarorum super eos potenter imperavit, & multa cum alijs nationibus prælia gessit. Post coronationis peracta solemnia nuntios misit ad Priamum Regem postulans sibi unam ex filiabus suis dari uxorem. At ille nimiùm indignatus preces ejus arroganter contempsit, vocans eum servum fugitivum; minabatur se gravem de illius temeritate sumpturum ultionem, nuntiósque injurijs & contumelijs affectos ad eum remisit. Quibus Cingnis Rex novus Tartarorum auditis iratus est valde, & cogitans in animo suo magnam contra Priamum exercere vindictam, maximum suorum congregavit exercitum: & paravit se contra illum potenter ad bellum. Convocatis verò Magis & Astrologis suis, sciscitabatur ab eis quem finem esset in bello habiturus & quis victor evaderet. Qui arundinem per medium scindentes in duas partes æquales diviserunt; in quarum altera nomen Priami, in altera verò Cingnis descripserunt dicentes ad Regem: considera has partes, & illa, quæ nobis conjurantibus super aliam nullo contingente ascenderit; illius Rex victoriam obtinebit. Incantatione itáque Magorum peractâ, particula, quæ nomen Cingnis continebat inscriptum, nullo movente super aliam quæ Priami dicebatur, ascendit: & victoriam Tartaris futuram ostendit. Factum est anno Conradi II. Abbatis undecimo, Dominicæ verò Nativitatis MCLXXXVII. indictione quintâ.

Cingnis primus Rex Tartarorum.

Cingnis Rex filiam petit Priami.

Priamus noluit postulata concedere.

Victoriam Regi Magi promittunt.

Cingnis itaque Rex I. Tartarorum jam de victoria certus bellum contra Priamum adoritur, ipsum superans interfecit & omne illius Regnum suo dominio in paucis annis totaliter subjecit. Vixit autem Rex Cingnis postquam Priamum devicerat annis VII. & multa prælia gerens cum victoria, in magna gratia & amore Tartarorum propter probitatem & justitiam, quam tenebat, & postea mortuus est, & in quodam monte altissimo sepultus est: cum hominibus emptitijs & servis, quos Tartari ejus amore occiderunt, æstimantes quod ei obsequium exhibituri sint mortuo in vita futura.

Cingnis Rex Tartarorum superat Priamum.

Post hunc regnavit Mangu Chaan sub quo Tartari primùm fines suos egressi sunt Assyriam, & alias Regiones, quas diximus pervagantes. Quo mortuo regnavit Chyri Chaan; post quem Cachim Chaan; post quem secundus Mangu Chaan; & post illum tertius Mangu Chaan; post quem Cabhay Chaan Rex Magnus, qui Imperium Tartarorum valde ampliavit dilatans illud in longitudine ab oriente in occidentem à montibus Indiæ usque ad fines Germaniæ per milliaria M. & CCC. Qui mortuus cum primo Rege Cingnis & alijs in eadem monte, qui dicitur Altayn, sepultus est: cui Ergovil Chaan in Imperio successit.

Successio Regum Tartarorũ.

MCCIII.

Anno Marquardi Abbatis VII. in die S. Nicolai Pontificis Conradus Episcopus Herbipolensis justitiæ cultor & executor infatigabilis, & ob hoc impijs & sceleratis hominibus odiosus, à Bodone & Henrico militibus, altero de Ravensburg, altero verò de castro Reinstain, in platea publica

Conradus Episc. Herbipol. occiditur.

blica memoratæ civitatis crudeliter occisus est. Conrado venerabili Pontifice mortuo atque sepulto, Magister Henricus Doctor Parisiensis natione Francus Orientalis in Pontificatu Herbipolensi Ecclesiæ successit; & præfuit annis IV. mensibus VII. diebus IX. Hic de humili prosapia ortus, in pueritia sua ad literas à parentibus positus fuit: qui totum desiderium suum ad scientiam scripturarum applicuit, & cum tempore in omni genere eruditionis doctissimus evasit. Doctor tandem sacræ Scripturæ promotus, in Gymnasio Parisiorum apud Gallos Theologorum scholæ multo tempore præfuit: & plures in ea facultate discipulos egregios informavit. Post hæc reversus in patriam memoratæ Ecclesiæ Canonicus & Scholasticus factus est, & postremò Episcopus. Fuit autem vir undecunque doctissimus, & non minùs vitæ merito quàm eruditione scripturarum reverendus. Hunc homines elatione & superbiâ pleni, qui mundana sapiunt, & carnis spurca secuti casei agnomine per despectum notantes: Bischoff Käß vnd Brodt vulgariter nuncupabant, propterea quod vel caseum habebat in delicijs, vel de humili ac paupere, mendico scholari creverat in Principem. Porrò crudelissimi paricidæ memorati, peracto scelere, mox, quos habebant ad manum, assensis caballis de civitate fugerunt. Qui tandem pœnitentiâ ducti, Bodo videlicet & Ravensburg miles & Henricus de Reinstain ejus Vasallus, cum servitoribus suis Heroldo & Conrado Romam profecti biennio post factum elapso: gravem ab Innocentio Papa III. sed necessariam & pro demeritis dignam pœnitentiam susceperunt, cujus modus & forma in literis ejusdem Pontificis pleniùs exprimuntur: quarum exemplar his libuit annectere.

Henricus fit Episc. Herbipol.

Quare dictus fuerit caseus.

Interfectores Episc. pro pœnitentia Romam vadunt.

Innocentius Episcopus servus servorum DEI universis Christi fidelibus has literas inspecturis salutem & Apostolicam benedictionem. Quàm execrabile facinus & piaculare flagitium perpetraverint, qui ausu temerario atque sacrilego manus impias in Christum Domini nequiter injecerunt, bonæ memoriæ Conradum Herbipolensem Episcopum, Imperialis aulæ Cancellarium crudeliter occidentes flere potiùs libet quàm referre. Verùm cum divina pietas humanam impietatem excedat, & miserationibus Domini miseriæ hominum comparari non possint; cum nolis Dominus mortem peccatoris, sed magis ut convertatur & vivat, utpote qui patiens & multùm insericors est & præstabilis super malitia: Nos qui licèt indigni vices ejus exercemus in terris, scientes quod majus gaudium est Angelis super uno peccatore pœnitentiam agente quàm super nonaginta novem justos, qui non indigent pœnitentiâ, quantumcumque deliquerint hujusmodi homicidæ, non potuimus, nec debuimus pœnitentibus aditum veniæ denegare; cum noverimus dixisse Dominum per Prophetam: in quacúmque hora peccator conversus fuerit & ingemuerit omnium iniquitatum ejus non recordabor ampliùs. Bodonem igitur, Henricum quóque Vasallum ejus milites, cum Heroldo & Conrado servientibus suis ad nostram præsentiam venientes & confitentes se prædictum Episcopum occidisse; cum de suis excessibus lachrymabiliter pœniterent, & humiliter postularent pœnitentiam à nobis pro tanti sceleris immanitate injungi; quia pœnitentibus non est indulgentia januæ præcludenda, de fratrum nostrorum consilio, dilecto filio Hugoni, tituli S. Martini Presbytero Cardinali, commisimus audiendos, &c.

Exemplar Epistolæ Innocentij Papæ de illorum pœnitentia.

Qui confessione illorum auditâ, fecit eos nudos coram nobis in braccis, tortas habentes in collo duobus aliquot in frequentia populorum astare, de mandato nostro talem

Hugo Cardinalis eos audivit.

talem pœnitentiam illis injunxit: ut nunquam de cætero nisi contra Saracenos vel ad defensionem vitæ armis utantur. Varium, griseum, ermelnum, & pannos coloratos non portent. Ad publica spectacula non accedant, & conjugati non contrahant matrimonium post mortem uxorum, eantque quàm citò poterunt in Hierosolymitanam provinciam per quatuor annos ibi contra Saracenos Domino servituri.

Hierosolymam ire jubentur.

Bodo verò, qui major extitisset, tres vel duos vel unum saltem in suis expensis adducat, & donec ipsi quatuor execrabiles homicidæ iter Hierosolymitanum arripiant, sicut publicè pœnitentes, discalciati & laneis induti vestimentis, incedant. Secundam, quartam, & sextam feriam, quatuor tempora, vigilásque Sanctorum solemnes in pane & aqua jejunabunt. Tres in anno Quadragesimas, videlicet ante Resurrectionem, Pentecosten, & Nativitatem Domini faciant.

Tres quadragesimas faciant.

Carnibus nisi tantùm in eisdem festivitatibus tribus non vescantur. Eáque die quâ prædictus Episcopus fuit occisus, carnes non comedant in æternum. Orationem Dominicam decantent centies inter diem & noctem & genuflectiones faciant quinquaginta. Corpus & Sanguinem Domini nisi in ultimo articulo mortis non sumant. Cùm fuerint ultra mare quartam & sextam feriam, Sanctorum vigilias & quatuor tempora, sicut dictum est, in cibo quadragesimali jejunent. Carnes comedant die Dominicâ & quintâ feriâ tantùm. Orationem Dominicam dicant & genuflectiones faciant prætaxatas.

Quomodo in terra Sancta jejunent.

Quandocunque aliquam civitatem Alemannicam poterunt securè intrare, ad majorem Ecclesiam nudi procedant tantùm in braccis cum torta in collo & virgis in manu, & à Canonicis ejusdem Ecclesiæ recipiant disciplinam. Si verò quæsitum fuerit cur hoc faciant, dicant se hoc facere pro sceleris perpetratione jam dicti satisfactione. Si quando fortè in civitate Herbipolensi poterunt esse securi, in Resurrectione, Pentecoste, Nativitate Domini ac in solemnitate majoris Ecclesiæ videlicet sancti Kiliani, exeant civitatem & nudi inde cum braccis tantùm, tortam in collo & virgas deferentes in manu: & sub missæ celebratione majoris, ad Ecclesiam Cathedralem accedant, & ante Episcopum & Canonicos se prosternentes in terram, petant humiliter & recipiant ab eis disciplinam.

Quomodo in Herbipoli pœniteant.

Cum autem de partibus redierint transmarinis ad Apostolicam Sedem accedant, recepturi consilium & mandatum. Datum Laterani XIV. Kalendas Martij Pontificatus nostri anno VI. Domini verò 1204. Amen fiat. Hugo denique Presbyter Cardinalis Tituli sancti Martini supradictus, cui Papa Innocentius Pœnitentiarij suprà homicidas illos commiserat officium, literas absolutionis eorundem scripsit ad memoratum Magistrum Henricum Ecclesiæ Herbipolensis Electum Antistitem quarum tenor iste est:

Hugo Cardinalis.

Venerabili Fratri & speciali amico Magistro Henrico DEI gratiâ Wurzburgensi Electo: Hugo miseratione divinâ tituli sancti Martini Presbyter Cardinalis cum sincera dilectione salutem. Latores præsentium Bodonem & Henricum milites, Heroldum & Conradum servientes ad Sedem Apostolicam accedentes de mandato Domini Papa à vinculo, quo tenebantur, excommunicationis absolvimus: eósque ad vos remittimus absolutos. Quibus de mandato summi Pontificis pœnitentiam injunximus, quam ipse Dominus Papa literis Apostolicis per totam Teutoniam scribit.

Exemplar Epistolæ Cardinalis ad Episc. Henricum.

Quapropter Apostolicâ authoritate mandamus quatenus omnes illos de eorum familijs, quos consilium, auxilium, aut favorem ad maleficium perpetrandum ipsis præstitisse inveneritis, ad Romanam Curiam absolvendos remitatis. Mulieres autem de illorum familijs, quæ ad scelus jam dictum consilium & favorem ipsis dederunt absolvatis, eisdem pœnitentiam secundùm qualitatem delicti & personarum imponentes quam videritis expedire, & postea illas ad Eccle-

Mulieres absolvat ipse Episc.

siastica Sacramenta, & non priùs admittatis. Valete in Domino semper. Datum Romæ duodecimo Kalendarum Maij.

Anno prænotato Philippus Rex in manu suorum valida intravit Thuringiam contra Hermannum provincialem Comitem, quem, sermone patrio Landgravium appellamus, ejus Imperio eatenus inobedientem atque rebellem: in eo vel maximè quòd Sifrido Moguntino Archiepiscopo adhæreret simul & Romano Pontifici Innocentio, recedens ab ejus fide, quam priùs juraverat. Propterea quoque redditus & proventus memoratæ Ecclesiæ Moguntinæ in Thuringia cedendes in usus sui hostis, hoc est, Regis Ottonis simul & ipsius Archiepiscopi convertisset. Considerans autem quòd Rex Odocharus cum Bohemis & Palatinus Comes cum suis in magna multitudine armatorum Hermanno venisset in adjutorium, congredi cum eistimuit: sed ferro & incendio consumens omnia in circuitu, se cum suis in Erpfurdiam reclusit. Quo Comes Provincialis comperto, exercitum tam suum quàm auxiliariorum propiùs jussit accedere, & Philippum Regem in oppido fortiter obsidere. Obsessa est igitur Urbs illa novem diebus.

Philippus devastat Thuringiã.

Erpfurt obsidione vallatur.

Philippus igitur in oppido clausus mediâ nocte cum paucis exiens ad Marchionem Misnensem se contulit, & ejus auxilium pro liberandis de obsidione militibus imploravit. Quibus oppidum fortiter defendentibus, nihil obsidentium machinamenta nocuerunt; audientes tamen Principes adversarij Philippum non esse cum militibus in oppido, sed illum ad Marchionem refugisse, obsidionem, quæ diebus novem duraverat, solverunt, sicque milites Philippi abierunt. Interea supervenit Rex Otto cum suo exercitu & convocatis Principibus sibi faventibus Conventum Generalem in Urbe Mersburg in mense Augusto celebravit. Ibi Hermannus Landgravius & Odocharus Rex Bohemorum qui à Philippo jam pridem defecerant propter excomunicationem & mandatum Innocentij Papæ, Regi confœderati sunt, & in ejus fidem juraverunt. Aderat & Guido Prænestinus Episcopus Apostolicæ Sedis Legatus, qui Ottonem vice & nomine Innocentij Papæ in festo sancti Bartholomæi Apostoli denuo in Regem coronavit.

Philippus exivit de oppido nocte.

Otto coronatur in Mersburg.

Anno etiam prænotato mortuus est Theodoricus Hollandiæ Comes, qui filium Principatûs sui non habuit: sed filiam duntaxat unicam reliquit, quam, patre mortuo, Comes quidam de Lo mox sibi uxorem rapuit, & Comitatum Hollandiæ suæ ditioni subjugavit. Quod molestè ferens Wilhelmus frater Comitis defuncti, magnum amicorum congregavit exercitum & consertis manibus Lohensem Comitem de Hollandia potenter expulit, & fratris sui filiam reduxit.

Theodoricus Comes Hollandiæ obijt.

His temporibus Innocentius Papa III. quinque libros Decretalium composuit, quos legi publicè in scholis & Gymnasijs omnibus mandavit: ex illo tempore facultas juridica multùm ampliata est, & cœperunt viri in utroque jure multiplicari doctissimi & varia scribere. E quorum numero fuere præcipui Henricus vir illustris & spectabilis, qui primùm Romæ postea Bononiæ leges docuit & multa in jure scripsit. Pileus quoque Modocensis, qui scripsit de ordine judiciorum. Item Bargorotus qui & ipse plura scripsit. Placentinus, similiter Rofredus Beneventanus. Azo Bononiensis, Ægidius de Fucarijs. Bonaginda Aretinus, & plures-

Libri Decretalium publicantur.

O

res alij cum eis, & post eos, elimata conscripserunt opuscula. Ab isto tempore & deinceps Capitulum triennale, sive generale, quod provinciale vocamus, Abbatum Ordinis nostri cœptum est celebrari, quemadmodum in 30. libro memorati opusculi Decretalium continetur sub Titulo de statu Monachorum C. quod incipit, *in singulis*. Capitulum Ordinis nostri provinciale.

MCCIV.

Anno Marquardi Abbatis VIII. cum Lupoldus, sive ut alij volunt Diepoldus, Ecclesiæ Wormatiensis Episcopus, qui se, ut suprà diximus, contra Sifridum pro Archiepiscopo Moguntino gessit, Philippo Regi excommunicato pertinaciter adhærens, omnibus bellis interesset personaliter, manu suâ pugnaret ut miles, spoliaret Monasteria & Ecclesias, opprimerétque sine miseratione pauperes, & plura in Deum & homines committeret mala, per literas monebatur Papæ Innocentij à tam nefandis sceleribus desistere, & mandatis Apostolicis, ut decebat Episcopum, humiliter obedire, quem monita salutis spernentem Papa tandem excommunicavit, & postremò per sententiam deposuit. Hic nimis contumeliosus & datus in reprobum sensum plura Monasteria, & Ecclesias suo spolavit ornatu, & familiares suos semper ad nefanda provocavit. Cui cum dicerent: Domine, non licet nobis spoliare Ecclesias, ille respondebat: cum ossa mortuorum tollitis, tunc Ecclesias, & cœmiteria spoliatis. Temeraria hominis locutio, de meritis suis condignam ultionem non evasit. Depositus & excommunicatus nihil curavit, in sua pertinacia, ut antea permansit. Nihilominus mortuo Rege Philippo, in displicentiam Ottonis ad Episcopatum restitutus est. Episcopus Wormatiensis deponitur. Temerariū dictum hujus Episc.

Anno prænotato in mense Julio Philippus Rex magno suorum congregato exercitu Thuringiam denuo contra Hermannum Landgravium ingreditur, & in primis oppidum Wizense obsidione vallavit, & in deditionem accepit. Deinde Regem Bohemiæ Odocharum cum magna multitudine in auxilium Hermanno cum Comite Palatino properantem primo aspectu fugavit: omniáque per circuitum oppida & præsidia capit, spoliat, incendit ac funditus destruens subvertit. Videns Provinciæ Comes sui desolationem Principatûs, & quod Regis Philippi animositatem & impetum ferre nullatenus posset, maximè quia Bohemi, quos in auxilium sui vocaverat relictis castris nocte aufugerant, animo fractus est: acceptóque suorum consilio, pedibus Philippi Regis provolvitur, gratiam petijt, & impetravit: sed & sua omnia illius Imperio humili voto submisit. Post hæc Adolphum Coloniensem Archiepiscopum ad se vocatum in oppidum Andernach juxta Rhenū cum multa industria sibi reconciliat, & ut Ducem Brabantiæ ac reliquos Lotharingiæ Nobiles sibi efficiat fideles, decem millia Marcharum ei donat, & Salveld dudum ab Ecclesia Coloniensi alienatum ei restituit: ac plurima se daturū repromisit. His promissionibus ac muneribus allectus præfatus Archipræsul Adolphus Sacramentum, quod dudum fecerat Ottoni parvipedens, perjurium non metuens, nec sententiam excommunicationis magnificiens, circa Festum S. Martini cum Duce memorato Brabantiæ ad eum secundò venit in oppido Confluentino: ubi ambo in ejus arma jurantes fidem promiserunt. Quibus ut optaverat ritè per actis, Rex Philippus cum toto suorum & noviter sibi confœderatorum exercitu de- RexPhilippus devicit Hassones. Hermañus se Regi submittit. Adolphus Coloniæ Archiepisc. Philippo cōfœderatur.

Philippus coronatur Aquisgrani. scendit ad Aquasgrani & in Ecclesia B. MARIÆ semper Virginis à præscripto Archiepiscopo magna cum solemnitate denuo coronatur in Regem sub frequentia populorum.

MCCV.

Philippus denuo eligitur & coronatur. Anno Abbatis Marquardi XI. inchoato Philippus Rex magnum conventum Principum Aquisgrani celebravit: ubi consilio suorum accepto ut libera Principibus permaneret electio secundùm consuetudinem antiquitus laudabiliter observatam, nomen Regium, & Coronam deposuit: & quatenus concorditer denuo eligeretur ab omnibus qui aderant petijt, & impetravit. Quem secundò electum Archiepiscopus Coloniensium Adolphus, ut antea diximus, in magna solemnitatis pompa, unà cum uxore sua nomine Maria Constantinopolitani Regis filia, congaudentibus qui aderant cunctis, denuò coronando sublimavit. Rex Otto infirmatur & deseritur. Dum hæc agerentur in Palatio Aquensi circa Regem Philippum, Otto Rex apud Saxoniam gravi detinebatur infirmitate, & quod morbo intollerabilius videbatur omnium penè auxilio Principum fuit destitutus. Guido autem Prænestinus Episcopus qui legatione Sedis Apostolicæ fungebatur pro Rege Ottone cum audisset factum in Aquisgrani per Adolphum Coloniensium Archiepiscopum, ad Innocentium Papam literas mittens & nuntios de perfidia illius plenam direxit informationem. Cui Papa rescribens Adolphum jussit ab Archipræsulatu suo deponi.

Marquard' Abbas moritur. Anno prænotato Marquardus hujus Monasterij Reverendissimus Abbas quartanarū febrium gravissimo cœpit dolore vexari. Quibus diætim crescentibus tandem ad mortis extrema deveniens susceptis SS. Ecclesiæ Sacramentis, vicesimâ die mensis Januarij in Domino quievit, ante altare S. Nicolai Episcopi non sine lacrymis Fratrum suorum debito cum honore sepultus: multis, ut supra dictum est, tribulationibus omni tempore sui regiminis fuit afflictus: & magnos ab Advocato suo Comite Adelberto sustinuit persecutiones. Philippo námque Rege per Innocentium Papam, ut sæpe diximus, excommunicato, Marquardus Abbas & Hirsaugiana Congregatio tota Romanæ partes Ecclesiæ in omnibus sequebantur prædecessorum suorum confirmati instituto pariter & exemplo: qui Romanis Pontificibus semper obedientes, nulla schismaticorum vel excommunicatorum consortia admiserunt. Multa vivens sustinuit adversa. Hac de causâ memoratus Comes Adelbertus, qui Philippo Regi excommunicato pertinaciter adhæsit, eò magis persequebatur Marquardum, quòd neminem noverat ejus protectorem, quódque sciérat illum Romano Pontifici consentientem, unde factum est, ut Romam in propria persona semel cogeretur adire crebriùs autem per nuntios & literas Dominum Apostolicum pulsare: quatenus paternâ miseratione subveniret filijs, pro honore & obedientia Romanæ Sedis miserabiliter afflictis. Monachi pelluntur de Monasterio per Comitem Adelbertū.

Comes etenim memoratus maligni spiritûs instinctu seductus plurimam partem fratrum probris, & contumelijs affectam exulare à Monasterio tempore aliquanto compulit, & loco multa damna in substantia rerum temporalium fecit. In hac miseria fratres pane arcto & aquâ brevi alijsque pluribus incommodis afflicti sunt, præter Deum neminem habentes consolantem. Tandem divina miseratio pauperes suos non deseruit, sed auctore malorum è medio sublato, pacem orantibus

tibus dedit. Marquardus autem pacem bonam consecutus duo ambitûs claustralis latera vetustate nimiâ penè collapsa cum alijs ædificijs pluribus in Monasterio magnificè reparavit. Murum quoque ante fores Monasterij præclaro & insigni opere inchoavit: quem morte præventus cosummare non potuit. Ambitûs duo latera instaurantur.

Fuit etenim vir sanguine, moribus, ingenio, & sapientiâ clarus, Regibus & Principibus notus, qui tempore confusi & perturbati Imperij Philippo & Ottone dissidentibus Romanæ partes Ecclesiæ, ut verus obedientiæ filius semper secutus, impiorum tyrannidem sustinuit, pro quibus multimoda sibi præmia in cœlo comparavit.

De Lutfrido hujus Monasterij Hirsaugiensis Abbate XXII. qui præfuit annis XI. diebus XV. & varijs gestis illius temporis.

Mortuo Reverendissimo hujus Monasterij Hirsaugiensis Abbate Marquardo, anno & die præscriptis, ejusque cadavere debito cum honore ac reverentia tradito Ecclesiasticæ sepulturæ; Prior & Conventus, ne tanquam oves sine Pastore dentibus paterent lupi rapacis, tertium de hinc diem, hoc est tertiam & vicesimam mensis Januarij pro novi electione Abbatis de communi consilio statuerunt. Quo adveniente, vocatisque intereà jure vocandis, manè omnes ad locum Capitularem convenerunt, & invocatâ ex more gratiâ Spiritûs Sancti necessariisque tractatibus præmissis, Lutfridum suæ Congregationis Monachum tandem unanimiter in secundum, & vicesimum hujus Monasterij Abbatem elegerunt; virum ingenio mitem, Religiosum & profectæ ætatis, qui ab eo die huic insigni Cœnobio præfuit annis XI. & XV. diebus. Lutfridus hujus Monasterij Abbas XXII

Verùm quia Conradus Ecclesiæ Spirensis Antistes Regi Philippo, necessitate compellente, fuit consentaneus, & ob id gratiam Sedis Apostolicæ illa tempestate non habuit, noluit ab eo munus benedictionis accipere, quem noverat favorem summi Pontificis Innocentij non habere. Volens ergo Prædecessorum suorum inhærere vestigijs, qui munus benedictionis à nullo unquam receperunt schismatico, vel extra Sedis Apostolicæ gratiam constituto; præsertim cùm Privilegium adhoc sufficiens habeant Hirsaugienses, ad Guidonem Prænestinum Episcopum supra dictum, Apostolicæ Sedis Legatum se contulit, & donum ab eo consuetæ benedictionis apud Saxoniam in Lutherensi Monasterio suscepit.

Fuit autem Lutfridus iste homo, sicut diximus, ingenio mitis, tranquillus, atque pacificus, qui curans interna quantùm potuit, se à curis mundi superfluis prudenti ratione subtraxit. Noverat enim dixisse in S. Evangelio Dominum: *Primùm quærite Regnum DEI, & omnia*, quæ necessaria sunt ad præsentis vitæ substentationem, *adijcientur vobis*. Hanc Domini pollicitationem continuè gerens in memoria studiosiùs æterna temporalibus præposuit, & vanas mundi occupationes libenter declinavit. Quæ per alios expedire potuit, non sibi sed alijs commisit. Lutfridus à Legato benedicitur.

Oriundus fuit ex Francia Orientali, honestis liberisque parentibus procreatus;

creatus; qui puer ad literas positus cum ætatis incremento scientiã quoq; hausit scripturarum. Factus deinde profectior ætate, cum se moriturum aliquando minimè dubitaret, judicium Dei cœpit salubri timore in mundo sæpius cogitare. Divinâ igitur miseratione præventus, mundum cum suis oblectamentis pro Christi amore tandem deseruit, & in hoc Hirsaugiensi Cœnobio habitum Monasticum suscepit, sub Conrado ejus nominis II. Abbate. Qui Monachus factus in medio fratrum sine querela conversatus est, probatusque in omnibus & per diversa officia Monachorum fidelis inventus, onus curæ Pastoralis postremò, sicut diximus, omnium consensu obtinuit: utilitérque ministravit.

Lutfridus fuit patria Francus.

Lutfridus fit hic Monachus.

Anno prænotato Dominicæ Nativitatis, MCCV. qui fuit primus Lutfridi Abbatis, venerunt ad Coloniam Sifridus Archiepiscopus Moguntinus & alius quidam Episcopus Cameracensis ab Innocentio Papa III. Commissarij & Judices constituti, qui in majori Ecclesia S. Petri coram omni Clero & magna Populi multitudine Adolphum memoratæ Ecclesiæ Archiepiscopum, à prædicto Romano Pontifice excommunicatum publicè denunciaverunt; propterea, quod Regem Ottonem deseruit; & Philippo contra Sedis Apostolicæ decretum, & juramentum fidelitatis, quod Ottoni priùs fecerat, adhæsit.

Archiepisc. Colon. excomunicatur.

Denuntiatione hujusmodi sententiæ per eos factâ, omnibus & singulis Ecclesiarum Rectoribus in dicta civitate per obedientiæ virtutem mandaverunt, quatenus ipsum Adolphum per omnes tam Conventuales, quàm Parochiales Ecclesias, singulis diebus Dominicis, & festis publicè denuntiarent anathematis vinculo innodatum.

Singulis diebus festis denunciatur.

Hoc etiam sententia summa continebat, ut si Adolphus Archiepiscpus intra unius mensis spatium post denunciationem hujusmodi factam, ad satisfaciendum summo Pontifici, se ad iter versùs curiam Romanam non disponeret: officio mox Pontificali destitueretur per difinitivam Comissariorum sententiam: & alius in locum ejus ordinaretur Archiepiscopus per liberam electionem Canonicorum ipsius Ecclesiæ.

Sententia depositionis & excommunicationis.

Verùm Adolpho in sua sententia, nè dicam pertinacia perseverante, & comminationem simul & censuras Romani Pontificis contemnente, memorati Comissarij denuo in majori Ecclesia S. Petri Apostoli apud Coloniam convenientes, coram Clero & populo in præsentia quoq; Regis Ottonis anno prænotato in festivitate Sanctorum Martyrum Gervasij & Prothasij, quæ fuit XIX. dies mensis Junij, Adolphum per sententiam diffinitivam, authoritate Domini Papæ Innocentij III. ab omni officio & dignitate Pontificali deposuerunt, Canonicis, ut alium eligant Pontificem, seriosiùs mandantes.

Adolphus deponitur ab Episc.

Qui mandatis Apostolicis obedientes, Brunonem ex Comitibus de Seyna Bonnensis Ecclesiæ Præpositum in Archiepiscopum unanimi concordique voluntate elegerunt: qui tamen ad plenam administrationem Episcopatùs quamdiu Rex Philippus fuit in humanis non pervenit. A quo etiam posteà captus & diræ mancipatus custdodiæ fuit, ut suo loco inferiùs & tempore, largiente Domino, plenius dicemus. Adolphus verò tantam injuriam vindicare satagens ad Regem Philippum tunc Spiræ commorantem cum suis se contulit: consilium pariter & auxilium contra Brunonem & cives Colonienses imploravit.

Bruno fit Archiepisc. Coloniens.

Com-

Communi ergo Principum decreto Rex Philippus magnum congregavit exercitum: & post festum Nativitatis Beatæ MARIÆ semper Virginis Mosellæ fluenta transivit: atque in festo sancti Archangeli Michaelis Coloniam arctissimâ obsidione vallavit. Cernens autem quod eam capere non posset, obsidionem post dies aliquot soluit: & circumducens per regionem exercitum: non sine contritione pauperum. Nussiæ oppidū quod in descensu Rheni fluminis sex ferme à Colonia distat milliaribus, obsedit, cæpit & Adolpho resignavit. Quibus peractis, omnem provinciam incendio, ferro & prædâ vastavit, & multas in circuitu munitiones vel cæpit vel destruxit: castrum quoque illud amœnissimum Provinciæ Corona dictum, quod in nostro idiomate Landskron appellamus, propter ejus pulchritudinem ad domandum Colonienses suo tempore fortissimum Rex ipse construxit. Rex Philippus devastat Colonienses. Landskron à Philippo construitur.

MCCVI.

Anno Lutfridi Abbatis II. moritur Henricus Episcopus Herbipolensis anno Pontificatûs sui v. nondum completo: cujus corpus in Ecclesia principali debita cum solemnitate fuit sepultum. Hic fuit Magister sacræ scripturæ doctissimus, qui multo tempore cathedram Theologicæ facultatis apud Parisienses legendo & docendo magnificè illustravit: & illuminati ingenij sui famam celebrem acquisivit. Cui in Pontificatu memoratæ Peapolitanæ Ecclesiæ successit Otto de Ladenburg, & præfuit annis XVI. & mensibus v. vir certè nobilis atque magnificus: qui singulari sapientiâ præditus Ecclesiæ satis utiliter præfuit. Otto fit Episcopus Herbipol. Ecclesiæ.

Eodem anno mortuus est in Græcia Balduinus ex Comitibus Flandriæ Constantinopolitanus Imperator, Princeps per omnia Christianissimus, qui multa pro fidei Catholicæ defensione prælia contra infideles commisit: huic in Imperio Græcorum successit Henricus frater ejus, Comes de Flandria & annis XI. strenuè imperavit. Henricus fit Imperator Græcorum.

Año prænotato Philippus Rex fines Coloniensium denuo ingrediens occurrente sibi Adolpho, priore quidem anno, sicut diximus, deposito, sed Archiepiscopum se nihilominus gerente, cum Comitibus & magno exercitu totum Episcopatum percurrendo suo pro libitu, Imperio suo subjugavit. Rex Philippus iterum devastat Coloniens.

Rex autem Otto & Bruno Coloniensium Archiepiscopus in locum depositi Adolphi, priori anno electus & istic per Sifridum Moguntinum consecratus duobus Episcopis per Angliæ Regem de Britannia missis astantibus, cum id nemo Teutonicorum præsumeret metu Regis Philippi: intra muros Colonienses cum suis se continebant. Qui accepto consilio tandem cum quadringentis equitibus & duobus peditum millibus de Colonia exeuntes, cum Rege Philippo pugnare statuerunt, quod eis non cessit in prosperum. Otto Rex in Colonia moratur.

Congredientes igitur hi duo Reges Otto & Philippus cum exercitibus suis apud Wassenburg, Rex Otto & sui terga verterunt: & Philippus Rex obtinuit campum: qui inter multos nobiles de parte Ottonis etiam Brunonem memoratum Archiepiscopum cæpit: quem manicis ferreis constrictum, captivum abduxit: & plusquam ad anni spatium in arcta custodia vinctum detinuit. Donec tandem interventu Principum absoluitur. Interea cives Colonienses deteriora sibi futura metuentes cum Bruno Archiepisc. in bello capitur.

vide-

viderint res suas in malo positas & sibi totum penè adversari Teutonicum Regnum, accepto consilio Ducis Brabantiæ Regem Philippum Bopardiæ commorantem accedunt: commissorum in illum veniam humiliter postulant: & quam optaverant gratiam cum indulgentia consequuntur. Rex autem Philippus Conradum Spirensem Episcopum postea destinavit ad Coloniam: qui Regis nomine juramentum fidelitatis à civibus cum alijs & quidem necessarijs cautionibus acciperet: quod totum factum est. Per idem tempus Otto Rex qui de bello fugiens intra muros se Colonienses cum suis receperat, inde discedens intravit Saxoniam, & in oppido Brunonis vico, rebus suis utcunque ordinatis navigavit in Angliam: ubi ab avunculo suo Rege Albionis honorificè susceptus, aliquanto tempore cum eo mansit. Videbat enim à se defluxisse Principes, & æmulum suum prosperare in omnibus: se autem præter nomen nihil habere in Regno. Unde latere ad tempus apud suos in Anglia maluit, quàm res simul & corpus tot periculis & discriminibus vitæ subijcere.

Rex Otto secessit in Angliam.

Anno etiam prænotato Philippus Rex Coloniensibus iterum in arma sua compulsis, ut sibi Regnum cognatione amicorum firmaret filiam suam natu majorem Regi Bohemorum dedit uxorem. Aliam verò ætate minorem filio Ducis Brabantiæ matrimoniali fœdere copulavit.

Hinc viribus non parùm auctus fortis in Regno factus est: in tantum ut etiam Romano Pontifici Innocentio jam esset suspectus. Eodem quoque anno, ultimâ die mensis Februarij facta est circa horam fermè diei tertiam solis defectio, quam Eeclypsin Græci nuncupant, & multi quidem, humanum se caput in sole vidisse, testabantur.

MCCVII.

Anno Lutfridi Abbatis tertio, indictione Romanorum decimâ Conradus Episcopus Spirensis Ecclesiam Dominici sepulchri in suburbano ejusdem civitatis, in qua Moniales antea fuerant, cum omnibus, attinentijs & proventibus ejus Præposito de Denckendorff in perpetuam tradidit proprietatem & possessionem, ut monialibus, quæ tunc erant in ipsa, vitâ defunctis, aut alicubui provisis, conventum virorum suæ possessionis institueret; qui tamen jurisdictioni Pontificis pro tempore existentis in Neometensi Ecclesia subjaceret. Igitur Præpositus in Denckendorff locum acceptans sui Ordinis viros in eo reposuit, quibus Priorem secundùm Religionis suæ consuetudinem præfecit.

Prioratus Ordinis S. sepulchri in Spira erigitur.

Eodem anno Principes Imperij longâ Regum discordiâ fagitati communi inter se consilio, Rege Philippo annuente, habito, miserunt Legatos ad Romanum Pontificem Innocentium, qui pro pace laborarent duorum Regum dissidentium. Fuerunt autem Legati Wolffgerus Aquileiensis Patriarcha, Gebhardus quoque Magdburgensium Burgrafius, & Ministeriales nonnulli de curia Regis Philippi. Qui assumptis secum de Cremona viris in jure peritis Romam veniunt, & Papam ut Regni jura Philippo administranda permittat multis rationibus inducunt. Verùm Papa constitutionem satis peregrinam interponit negotio, totis laborans conatibus, ut filia una Regis Philippi in uxorem nepoti suo desponsaretur; futurum indubitanter existimans, Tusciam, Spoletum, atque Marchiam Anconitanam propter hujusmodi nuptias in potestatem ejusdem, sui nepotis oportere cedere. Respondere legati hujus se rei nullam

Legati Principum Romam missi.

Conditionem Papa interponit.

Iam habere commissionem, consulere tamen Pontifici, ut aliquos mittere de suis in Germaniam Legatos ad Regem non judicaret indignum; se quoque pro viribus daturos operam, ut res consequatur effectum, quorum consilijs Papa facilem præbens consensum, Legatos suos eis consociat, se posse consequi matrimonium nepoti confidens, quod quærebat. Mittuntur itaque cum oratoribus Principum Apostolicæ Sedis Legati ad Germanos, Hugolinus videlicet Episcopus Hostiensis, Episcopus quoque Veltrensis, & Leo tituli sanctæ Crucis in Hierusalem Presbyter Cardinalis. Legati Papæ præmittuntur ad Principes.

Anno igitur prænotato circa festum S. Andreæ Apostoli Philippus Rex cum quibusdam Regni Principibus apud Augustam Sueviæ Urbem colloquium habuit: ubi memoratus Aquileiensis Patriarcha comparuit, & Regem super conditionibus à Papa propositis avisavit, atque Legatorum illius adventum, quos ipse prævenerat, in proximo fore præsentem dixit. Risere Principes unà cum Rege Pontificis Romani petulantiam, quod homo Christi Vicarius legem Domini sui temerare audeat. Legati Regem accedunt in Augusta. Venerunt Legati ad Augustam.

Interea venerunt Sedis Apostolicæ Legati ad Augustam; quibus honorificè susceptis, Rex cum eis Spiram descendit: & per literas suas publicas Conventum Principibus apud Northusen Saxoniæ oppidum in proximo Dominicæ Nativitatis festo celebrandum, solemniter indicit. Quibus interim Neometi commanentibus multa proponuntur media pacis; sed nil erat ex omni parte conveniens eorum quæ tunc ibidem fuère proposita.

Anno igitur prænotato circa festum Dominicæ Nativitatis Rex Philippus unà cum prænotatis Apostolicæ Sedis Nuncijs atque Legatis, juxta condictum Principibus apud Northusen occurrit; & solemne colloquium celebravit. Multa ibi pro communi pace & concordia inter duos Reges instauranda Principum ac Legatorum consilio tractata sunt; & in eam sententiam postremò convenerunt: ut Regis Philippi filiam unam (habebat enim plures.) Otto in uxorem duceret: cedénsque interea Regno, quàm diu socer viveret: post ejus mortem si haberetur superstes, licitè regnaret. Verùm ne matrimonium contrahendum impediret gradus consanguinitatis, Apostolicæ Sedis pro communi pace subveniret authoritas.

In hac solemni convocatione Principum sæpe dicti Apostolicæ Sedis Legati ad instantiam Regis Philippi, Adolphum depositum Coloniensis Ecclesiæ Archiepiscopum à vinculo excommunicationis, quo tenebatur ligatus, absolverunt, quem tamen pro satisfactione commissorum ad Apostolicæ Sedis examen remiserunt. Ecce quid meruit! qui Regi excommunicato pertinaciter adhærens, contra mandatum Apostolicæ Sedis in propriam perniciem recalcitravit. Ad instantiam pariformiter Legatorum & Principum Rex Philippus Brunonem Archiepiscopum Coloniensem, quem anno priore, sicut diximus, captum vinculis mancipaverat è custodia liberum dimisit; qui solutus cum dictis Legatis Romam profectus Pallium & gratiam à Papa obtinuit. Adolphus de excommunicatione absolvitur.

MCCVIII.

Anno Lutfridi Abbatis quarto Philippus Rex cum suorum exercitu de Saxonia reversurus in Sueviam in itinere ad civitatem Babenberg

 aliquan-

culum quieturus divertit. Qui die quâdam ibidem consistens sanguinem de vena per incisionem emisit; & ob id jucundior factus inter nobiles hilari vultu incedens, peracto prandio pausaturus cameram cum paucis intravit. Quod animadvertens Otto Comes Palatinus de Wittelspach, qui odium contra Regem occultum portabat in corde, assumptis secum Egberti Bambergensis Episcopi militibus ad ostium Cameræ Philippi Regis propiùs accedens pulsavit; qui mox, Rege nihil mali suspicante, intromissus est. Introgressus homo perditionis cùm præter Regem & Conradum Spirensem Episcopum, qui Cancellarius erat, Henricúmque Dapiferum de Walpurg, neminem adesse videret: gladium, quo erat accinctus, latenter extraxit; & irruens in Regem parvum vulnus in ejus collum dedit, venam illi organicam, clamore Dapiferi perterritus, abscindens. Dapifer etenim crudele facinus intuitus cum nimio clamore cucurrit ad januam, cupiens eam occludere, ne truculentus homicida posset aufugere. Concussus pavore latro; ut Dapiferum audivit clamantem, retrorsum convertitur, vibratóque in maxillam obstantis gladio, fores cameræ illo cadente aperit: & priusquam sciretur, equis de civitate cum suis aufugit. Quo extra Palatium prosiliente oritur subitò clamor, fitque ad Cameram Regiam plenus perturbatione concursus; Rex jacet in pavimento sanguine respersus: & spiritum jam vitæ ultimum trahit. O miserabile spectaculum! sic perit Rex Philippus, qui pacem consecutus vitam amisit, quam semper in bello servavit. Corpus occisi Principis, non sine lachrimis multorum primò in majori Ecclesia Bambergensi fuit sepultum; cujus ossa post aliquot annos, per Fridericum Imperatorem II. ejus de fratre nepotem Spiram translata sunt; & in majori Ecclesia cum funerali solemnitate inter alios Reges tumulata.

Rex Philippus à Palatino Comite interficitur.

Philippus Rex occiditur.

In quorum illatione prædicta Fridericus memoratus Rex Siciliæ Apuliæque Dux Suevorum & hæres Regni Jerusalem, Ecclesiam Parochialem in oppido Sueviæ imperiali Esslingen cum omnibus justitijs & proventibus suis ac jure patronatûs Ecclesiæ Spirensi liberè donavit. Quam donatiónem postea factus Imperator II. innatam banno imperiali confirmavit. Occisus est autem Rex Philippus anno Dominicæ Nativitatis præsignato, XXI. die mensis Junij. Otto verò Comes nefarius peracto scelere fugit ad Episcopum Egbertum & fratrem ejus Henricum Marchiónem de Andersee conspirationis suæ conscios & socios. Qui postmodum Ottone IV. imperante criminis sui vindictam accepit. Nam Henricus de Kalidin Philippi Regis quondam Marscalcus ob necem domini sui non insidiosè, sed gloriosè illum non procul à Ratisbona in quadam curte sive grangia repertum interfecit.

Ecclesia in Esslingen datur Spirensi.

Anno igitur prænotato post mortem Regis Philippi miserabilem, Conventus Principum apud Franckenfurt factus est magnus, ubi Otto Saxoniæ Dux, qui diu pro Regno contra Philippum bellaverat omnium consensu denuo in Regem fuit electus: & annis paucis regnavit in pace: quia per Romanum Pontificem, ut suo dicemus loco, fuit depositus: & Fridericus Dux Suevorum, Henrici Imperatoris VI. quondam filius, Apuliæ ac Siciliæ Rex in locum ejus à Principibus ordinatus. Eodem anno Philippo Rege occiso, Sifridus Moguntinæ Sedis Archiepiscopus, qui metu illius biennio exul à patria Romæ in Ecclesia S. Sabinæ titulum

Otto Rex IV. Rex constituitur.

Sifridus Archiepisc. Moguntiã venit.

Car-

Cardinalatûs tenuerat, jubente Papâ Innocentiò ad propriam Sedem revertitur: ejectóque Diepoldo sive Lupoldo Wormatiensium Episcopo, qui Archiepiscopatum, ut suprà diximus, invaserat, civitatem cum honore magno ingreditur: & tam à populo quàm à Clero cum lætitia suscipitur. Lupoldus etenim Philippi Regis potentiâ fretus Ecclesiam Moguntinam, expulso Sifrido, violenter occupans multa commisit mala, contemnens Romani Pontificis mandata omnia, & sententiam excommunicationis irridens.

Anno etiam prænotato Bruno Coloniensium Archiepiscopus, quem Romam ivisse cum Apostolicis Legatis jam antea diximus, mortuo Rege Philippo, qui Adolphum manutenuerat, in Germaniam cum Sifrido Archiepiscopo revertitur Moguntino: qui Coloniam ingressus in die Sanctorum Martyrum Prothi & Hyacinthi cum honore actripudio totius Cleri & populi suscipitur. In cujus adventu pax est reddita provinciæ & latronum prædonúmque insatiabilis multitudo procul mox fugatur: cui omnes Ecclesiæ Vasalli, Comites & nobiles terræ obedientiam consueto subjectionis homagio juraverunt. Adolphus etiam quondam Archiepiscopus, sicut Romæ promiserat in manus Papæ, adveniens obedientiam & subjectionem, ut Papa voluit, juravit. Item anno præscripto circa festum sancti Martini, conventu Principum apud Franckenfurt durante, Conradus de Scharffeneck Spirensis & Metensis Ecclesiarum Episcopus & Philippi Regis olim Cancellarius in castrum munitissimū Trifels se contulerat, metuens nimirum à facie Regis Ottonis: & nec venire ad ejus conspectum voluit, nec Regalia præsentare insignia quæ secum habuit, nisi Cancellarium se facturum Otto suum promitteret: quemadmodum Regis Philippi priùs extiterat. Quod cùm Rex Otto libenter admitteret, Regalia illi restituit insignia: & Cancellariatûs officium, quod ambierat homo superbiâ plenus, acceptavit.

Bruno Archiepiscopus Coloniam ingreditur.

Conradus Episcopus Spirensis Cancellarius.

Castellum Trifels fortissimum.

MCCIX.

Anno Lutfridi Abbatis V. Innocentius Papa III. audiens, quòd Principes Imperij electores Ottonem concorditer sublimâssent in Regem, factum laudavit; mitténsque denuo Hugonem Hostiensem & Leonem Sanctæ Crucis Cardinales supradictos in Germaniam Legatos, Regem ad Coronam Imperij Romam amicabiliter vocavit. Venientes autem in partes Teutoniæ memorati Cardinales, matrimonium inter ipsum Regem Ottonem & filiam quondam Regis Philippi Apostolicâ sanctione confirmârunt, pacis intuitu communis super consanguinitatis impedimento dispensantes, justitiam ministrârunt postulantibus.

Papa Legatos mittit ad Regem.

Eodem anno Rex Otto conventum Principum apud Herbipolim urbem Francorum Orientalium solemnem celebravit, ubi venientes ad se memoratos Apostolicæ Sedis Legatos cum debito honore suscepit. Ibi quæ diximus facta sunt: nec erit inutile denuo si dicantur. Sedebat in medio Principum Rex Otto throno sublimi Cardinalium alterum à dextris alterum verò à sinistris habens considentem. Deinde silentibus cunctis aperiens os suum alter Legatorum Hugo Episcopus Hostiensis, injunctum sibi Legationis declaravit officium: contractúmque Regis cum nepte matrimonium, authoritate Romani Pontificis ratificando confirmavit. Peractis autem pro pace Regni necessarijs, missi revertun-

Conventus Principum Herbipoli.

 tur

tur ad urbem. Post hæc Otto Rex Franciâ discedens Orientali, Sueviam, peragratis tamen priùs Rheni partibus, ingreditur: ubi magnum prædonibus ac sceleratis incussit timorem; quoniam sententiam in eos justitiæ quam demeruerant sine personarum delectu promulgavit: omnes etenim latrones vias insidijs obsidentes, atque prædones, quotquot invenire potuit, sive nobiles sive ignobiles sine aliqua remissione laqueo fecit suspendi.

Rex Otto prædonum persecutor.

Anno quoque prænotato circa festum Epiphaniæ Domini factus est conventus Principum in civitate Augustana, in quo Rex Otto interfectorem quondam Regis Philippi, Ottonem videlicet Comitem Palatinum de Wittelspach & Henricum Marchionem de Anderlee fratrem Episcopi Bambergensis Egberti cum eorum complicibus & conjurationum socijs juxta legem Bavaricam de patria proscripsit, eósque omni beneficio dignitate & bonis cunctis per imperiale decretum privavit, & in alios transfudit.

Conventus Principum Augustæ.

In mense post hæc Martio generale colloquium in oppido Hagenavve cum certis Principibus habuit: ubi futuram in Italos expeditionem intimavit. Inde progressus in Saxoniam revertitur: ubi filiam Regis Philippi sibi desponsatam in oppido Brunsuich, donec reverteretur ab Italia, mansuram collocavit. Interea Principes tam Ecclesiastici quàm mundani ad imperium Regis & se disponunt, & suos ad iter Italicum.

Colloquiũ in Hagenaw fuit.

Anno igitur prænotato in principio mensis Julij, Rex Otto & Principes Regni convenerunt apud Augustam Sueviæ civitatem, & cum valido exercitu iter conceptum instituunt in Italiam. Consilio igitur habito, Rex per vallem Tridenticam Triumphator in pace gloriosus intravit; omnes enim totius Lombardiæ Comites, Nobiles & civitates cum ingenti apparatu illum suscipientes oppida, civitates, & munitiones Provinciæ omnes ejus Imperio subdiderunt: infinitam quoque pecuniã vectigalium & tributorum à tempore Henrici Imperatoris apud illos repositam ei ad manus voluntariè tradiderunt. Quàm diu enim dissensio duravit in Regno, census & annuæ subventiones Imperij per Italiam ubique reponebantur.

Rex Otto Romam proficiscitur.

Regi Ottoni tributa soluunt Itali.

Post hæc ultra cum exercitu valido progrediens tandem pervenit Romam occurrente sibi Papâ cum universo Clero & populo civitatis, qui magno cum honore ad Ecclesiam illum sancti Petri duxerunt. Valde námque desideratus Pontifici ejus videbatur adventus, & multo illum tempore præsentem videre cupiebat, cujus partes contra Philippum tanto tempore támque studiosè libens fuerat prosecutus: licèt magnus hic amor in odium fuerit majus postea commutatus.

Rex Otto Romam cum suis ingreditur.

Anno igitur Domini prænotato, die mensis Octobris quartâ, quæ tunc erat Dominica post festum S. Michaelis prima, Rex Otto quartus Imperij coronã de manibus Innocentij Papæ III. Romæ in Basilica sancti Petri cum benedictione suscepit: licèt multi ex parte Regis Gallorum Philippi hoc impedire molirentur, propter odium ipsius Ottonis. Rex etenim Gallorum memoratus partes demortui Regis Philippi contra Ottonem dum viveret ille fovebat, sperans tali occasione Comitem Flandriæ suo Imperio fore subjugandum. Rege autem Ottone imperiali diademate, sicut diximus, Romæ per Innocentium Papam solemniter coronato,

Otto Coronam Imperij suscipit.

Inter Romanos & nostros seditio.

ronato, factus est inter Romanos & Teutones mox alterâ die tumultus propter debitum coronationis. Concurrunt utrinque ad arma: fit bellum atrox in quo multi fuerunt occisi, plures quoque ad mortem vulnerati: cujus indignitate facti permotus Imperator cùm in ea congregatione, quam posterâ die fecerat, Romanorum de resarciendis damnis rationem exegisset (nam centum & mille suorum in illo tumultu se amisisse dicebat) insolentiæ dans locum urbe discessit.

Claruit his temporibus in Italia S. Franciscus vir Evangelicæ perfectionis prædicator & factor omnium ferventissimus, qui Ordinem fratrum Minorum instituit: quibus brevissimam quidem, sed consummatæ perfectionis Regulam vivendi constituit, quam Honorius Papa II. postea confirmavit. Hic sacer Ordo Minorum plures deinceps viros doctos atque sanctissimos protulit: & cum tempore per totum orbem Christianum valde crescens & proficiens multiplicatus est. Æstas hoc anno fuit tonitruis, fluminibus & imbribus valde impetuosa. hyems quoque nimis dura & asperrima, quæ diutius solito duravit: unde in multis Germaniæ locis alimenta defecerunt jumentis: & inopia diu pressit mortales: & eos maximè quibus copia defecit auri.

S. Francisc. Ordinem Minorum instituit.

Æstas intemperata & Hyems dura.

MCCX.

Anno Lutfridi Abbatis VI. cùm Otto Imperator offensus Romanorum insolentiâ, sicut diximus, Papam Innocentium de subordinatione peracti tumultûs vehementer haberet suspectum, cupiens irrogatam sibi vindicare contumeliam: terras Ecclesiæ Romanæ hostili peragrabat incursu, nam exiens de Roma aliquamdiu Mediolani remansit: ubi dimissis imperialibus insignijs cum maximo favore Mediolanensium per Tusciam & Marchiam Anconitanam circumduxit exercitum terrásque Pontificis hostiliter invasit. In primis quidem Romandiolam penè totam occupavit: deinde ad Neapolitani Regni Provincias conversus easdem suo subjugavit Imperio. Hinc motus Papa Innocentius Ottonem, quem priùs dilexit, odisse cœpit. Fuerunt, qui scriberent causam dissensionis inter Papam & Imperatorē propter Apuliæ Regnum hanc extitisse principalem: quòd Mechtildis filia quondam Rogerij Siciliæ Regis, uxor videlicet Henrici Imperatoris VI. & mater Friderici postea II. moritura Provinciam cum filio Romano Pontifici, & per eum Ecclesiæ donavit in feudum perpetuum. Quam fœminæ donationem Papa memoratus acceptans confirmavit, in quam tamen Principum nullus consenserit: ideóque invalida censeretur. Imperator metuens dissimulationem Imperio nocituram, Papæ constanter restitit: Capuam & alias munitiones plurimas in Regno sæpe dicto per potentiam suo Imperio subjecit. Quamobrem à Pontifice primò quidem per literas & nuncios ad restitutionem ablatorum monitus est, deinde non advertens scripta monentis excomunicatus: & postremò in Concilio Præsulum Romæ habito ab Imperio per sententiam depositus: & Fridericus, ut suo dicemus ordine, contra eum electus.

Otto Imperator devastat Apuliam.

Inter Papam & Imperatorem dissensio.

Otto Imperator excomunicatur & deponitur.

MCCXI.

Anno Lutfridi Abbatis VII. Indictione Romanorum XIV. Otto Imperator prosperis utens successibus totam Apuliam & Calabriam suo imperio subjecit, oppida & civitates in deditionem accepit, castella & mu-

 nitiones

nitiones suis militibus comisit: & Fridericum Apuliæ Siciliæque Regem Henrici Imperatoris VI. filium exterminare penitus cogitavit. Unde Papa Innocentius per literas Archiepiscopo Moguntinensium Sifrido mandavit: quatenus Ottonem excommunicatum & ab Imperio depositum per totum Regnum Teutonicum publicè & in omnibus civitatibus denunciaret: quod & factum est. Quibus auditis Henricus Comes Palatinus Rheni, Dux quoque Brabantiæ & alij Principes, Comites, Barones, Nobiles, cum civitatibus, qui partes tuebantur Ottonis, magno suorum coadunato exercitu circa festum S. Michaëlis Archangeli contra Sifridum Archiepiscopum procedentes ejus Episcopatum hostiliter invadunt: totámque Ecclesiæ Moguntinæ ditionem incendio & rapinâ crudeliter vastantes: nihilque præter civitates & castella munita intactum relinquentes, villas incendio destruxerunt, Monasteria, Ecclesias, & quælibet loca Diœcesis rapinis exposita sine misericordia spoliârunt, nulli omnino loco parcentes. Archiepiscopus autem Sifridus, qui omnia hæc mala propter Apostolicæ Sedis reverentiam, honorem, & obedientiam fideli constantiâ sufferebat, cùm incursantibus ex æquo non posset resistere: coactus est cum patientia tolerare. Et quia nusquam tuta fides, nemini suorum audebat confidere: utile sibi visum est ad tempus iram furentium declinare. Secessit ergo in partes Thuringiæ: & apud Hermannum Provinciæ Comitem cum Romana Ecclesia fideliter sentientem mansit.

Ecclesia Moguntina tribulatur.

Archiepisc. fugit in Thuringiam.

Anno etiam prænotato Imperator Otto intelligens Romani Pontificis sententiam tam excommunicationis quàm depositionis ab Imperio contra se per totam Germaniam esse publicè denunciatam, & veritus ne quis novus in Regno tumultus contra se oriretur in absentia, relictâ Italiâ, in Teutoniam reversus est. Qui Regnum invenit perturbationibus plenum, & multos ab ejus fidelitate recessisse. Papa námque Innocentius, qui illum publicum Ecclesiæ hostem declaraverat, & ob id depositum ab Imperio pronunciavit, Prælatos omnes Ecclesiæ Regníque proceres & Imperio subjectos à juramento fidelitatis & obedientiæ, quo illi tenebantur obstricti, absolvit, mandans omnibus & singulis sub horribilibus pœnis censuram, ne quis Imperatorem illum deinceps nominare præsumeret.

Imperator de Italia revertitur.

Omnes à fidelitate ejus absolvuntur.

MCCXII.

Anno Lutfridi Abbatis VIII. Imperator Otto, licèt abrogatus per Papam, nihilominus se gerens Imperatorem, circa Festum Pentecostes conventum Principum partes ejus sequentium in oppido Nürnberg celebravit: in quo multiplices contra Romanum Pontificem querelas deposuit, & quàm injustè ab illo insectaretur, exposuit: Ad vos, *inquit*, pertinet ô Principes Teutonici dispositio regni: vestrum est Regem ex vobis, quem volveritis, eligere: vestríque juris esse fatemur, non Romani Pontificis, Imperatorem creare simul & destituere. Jus igitur vestrũ defendite: & unà nobiscum destructorem Imperij deserite, aut si dissimulando Imperatoris depositionem permiseritis: brevi de vestra potestate actũ scietis. His atque similibus Otto Imperator sermonibus animos quorundam Principum sibi conciliavit, quamvis in finem non perseveraverit. Congregato post hæc magno suorum exercitu Imperator memoratus Otto expeditionem movit in Thuringiam adversus Hermannum Land-

Conventus Regis & Principum apud Nurnberg.

Imperator devastat. Thuringiam.

Landtgravium, qui cum Ecclesia Romana fideliter sentiens ab ejus se fide subtraxerat, & in primis quidem duas illius municiones fortissimas Rotenburg & Salzungen cepit, ac funditus destruxit. Inde progrediens oppidum Wizense obsidione vallavit: quod etiam præter arcem capiens, simili furore subvertit: ibi tunc primùm cœpit haberi usus instrumenti bellici quod vulgariter triboch nuncupatur, quoniam bombardarum usus illo in tempore necdum erat inventus. Devastavit ergo Thuringiam Imperator vastatione crudeli: & multa contra Deum & homines in propriam perniciem mala commisit.

Anno prænotato civitas Leodiensis ab Henrico Duce Brabantiorum in die Ascensionis Dominicæ capta est, Episcopo Huardo per fugam lapso, in qua maxima præda & inæstimabiles divitiarum thesauri à militibus & Scariantis cum damno multorum diripiuntur. Sed nulli pepercere tali loco raptores, non Ecclesiæ, non Monasterio, sed omnia quæ invenire poterant sine misericordia rapientes violenter aufferebant. Leodium capitur & spoliatur miserè.

Eodem anno maxima utriusque sexûs multitudo hominum ex omni Germania, Burgundia, Gallia in unum convenientes, juvenes & senes, conjugatæ simul & virgines, Monachi & Moniales crucémque authoritate propriâ sibi assumentes, multis contradicentibus Presbyteris & prudentibus viris, ad iter se Hierosolymitanum sine ordine, sine Romani Pontificis vel cujusdam alterius Principis authoritate, sed propriâ præsumptione ducti ad mare veniunt, atque transire contra Saracenos & recuperare terram Sanctam se velle magnâ voce dicebant. Cúmque venissent ad mare & neminem, qui eos navigio traduceret, haberent, serò imprudenter se fecisse intelligunt, atque divisi ab invicem alij fame & inopiâ perierunt, alij rapti à pyratis venditi sunt aut in mari submersi: cæteri cum damno rerum & confusione redierunt. Concursus fit populi ad mare.

Anno etiam prænotato magna Christianorum expeditio facta est, ex mandato Innocentij Papæ cum prædicatione crucis contra Hæreticos Albigenses, qui Ruptarij sive Coterelli dicebantur, in terra sancti Ægidij. Ad quod negotium Lupoldus Dux Austriæ cum quibusdam Baronibus atque Comitibus magnam hominum multitudinem ex Austria, Saxonia, Francia Orientali & omni Germania sub se habens collectam audacter processit. Audientes Hæretici tantam contra se hominum venire multitudinem, alij relictis civitatibus & castris inierunt fugam: ad unitatem alij Catholicæ convocationis reversi, obedientiam Apostolicæ Sedis Legato ad hoc negotium misso jurantes præstiterunt. Multi ex eis miserabiliter pereunt. Expeditio Christianorũ contra Albig.

Quibus Domino largiente peractis idem Dux Lupoldus, Comes quoque de Montfort, cujus principalis causa fuit contra Albigenses, & reliqui Comites cum toto exercitu fidelium contra Saracenos à Massanuto Rege Marroth in Hispaniam per mare missos processerunt, ubi prælio cum perfidis commisso, Christiani obtinuerunt victoriam, infinitam Saracenorum multitudinem occidentes, reliquis in mari submersis. Victoria fidelium contra Saracenos.

Eodem anno Otto Imperator IV. in oppido Saxoniæ Imperiali Northausen desponsatam sibi dudum neptem, Philippi Regis filiam duxit uxorem, nuptias ibidem Regio apparatu celebrans solemnes. Quartâ de hinc die nova uxor subitò infirmata rebus excessit humanis: variam interitûs sui opinionem, ne dicam suspicionem posteris relinquens: Vindictam Otto Imperator nuptias celebrat.

dictam omnipotentis DEI ratione duplici æstimantibus prævaluisse, quòd & neptem duceret suam, & Ecclesiam contemneret.

Anno prænotato Sifridus Archiepiscopus Moguntinus, Rex quoque Bohemiæ, Archiepiscopus Trevirensis, Hermannus Landgravius Thuringiæ, & plerique alij Principes cum Romano Pontifice sentientes in unum convenientes & ad memoriam reducentes juramentum, quod olim fecerunt Friderico Henrici Imperatoris VI. filio, cùm esset adhuc puer infantulus, quemadmodum anno Marquardi Abbatis I. diximus, decreverunt illum, in Regem loco abrogati Ottonis assumere. Consultatione itaque ex more præhabitâ Ottone abjurato; Fridericum in Regem unanimiter elegerunt; mittentes ad illum cum electionis decreto nuncios solemnes Henricum de Nysen & Anselmum de Justingen viros Nobiles, strenuos atque prudentes cum quibusdam alijs; quorum nuntio informatus & instantia persuasus ad capescendum Imperij jura quantocius veniret in Germaniam.

Fridericus contra Ottonem eligitur.

MCCXIII.

Anno Lutfridi Abbatis IX. Fridericus Rex Siciliæ, & Apuliæ Henrici Imperatoris VI. ut dictum est, filius ex Ducibus Suevorum annos agens ætatis XX. missos ad se oratores Principum Germaniæ cum Decreto electionis ad Imperium cùm audivisset, diu consentire negavit uxore simul & multis Siciliæ optimatibus animum ejus in aliud mutantibus. Postremò tamen persuasus dedit consensum, & uxore cum filio parvulo in Sicilia relictâ sese ad iter cum honesta comitiva & apparatu necessario in Germaniam properavit. Et primò quidem venit Romam ad Innocentium Papam, qui cum eo unum ex Cardinalibus destinavit Legatum scribens per illum, & mandans universis Principibus & Imperio subjectis, quatenus Ottone deposito simul & excommunicato, sicut diximus, relicto, Fridericum ab optimatibus Regni electum suscipiant, eique obediant, & in omnibus fideliter assistant. Itaque Fridericus Italiam cum Legato & exercitu suorum exiens venit per alpium loca asperrima in Sueviam & Rhetiam Curiensem: ubi honorificè ab Episcopo & nobilibus terræ susceptus ad Constantiam usque perducitur: cui Principes Regni exercitûs copiam miserunt. Comperiens Otto Friderici de Apulia exitum & futurum animóque destinatum in Germanos adventum, statuit illi tempestivè occurrere: & introitum ad Regnum prohibere. Coadunato igitur suorū exercitu venit in Sueviam & in occursum Friderici properans, vidit exercitum suum quotidie defluere, & se fieri paulatim infirmiorem. Unde consistens in oppido Uberlingen non audebat in occursum Friderici procedere: propterea, quod se vidit desolatum. Adhuctamen fiduciam habens in solo Duce de Zeringen Bertholdo descendit cum paucis ad imperiale oppidum Brisach. eventum rei præstolaturus ibidem: quærens si quovis modo copiam posset habere militum auxiliariorum ad resistendum. Ubi dum moras ageret in præsidio, & milites sui oppidanos rapinis & injurijs multis dietim irritarent, vinúmque ac pabula, & quidquid ad victum requirebatur quotidianum violenter diriperent, congregati turmatim incolæ ipsum cum suis omnibus extra oppidum potenter ejecerunt. Unde videns se desolatum ab omnibus, in Saxoniam reversus est, Fridericus autem de Constantia descendens auxilio multorum

Fridericus II. Regnum sumit, Electus à Papa commendatur.

Otto in occursum Friderici properat.

Otto cum suis de Brisach expellitur.

Prin-

Principum fretus civitates & oppida Imperij circa Rheni fluenta quotidie progrediens in suam potestatem accepit. Ad imperiale oppidum Hagenavv cum pervenisset, oppidani, qui partes Ottonis adhuc sequebantur, portas clauserunt, intromittere illum recusantes. Qui mox vicum obsidione vallavit, & tamdiu impugnavit, donec tandem expugnaret, rebelléſque oppidanos in deditionem compelleret. Inde progrediens de civitate in civitatem, ac de oppido in oppidum ab omnibus cum honore suscipitur, & Rex Teutonicorum atque Romanorum à cunctis salutatur, & in breve quidem tempore totum penè Regnum obtinuit: paucis cum Ottone manentibus, vindictam ultione divinâ in eum procul dubio exercente, qui censuras contempsit Ecclesiæ; qui Clerum atque claustrales injustis exactionibus gravare non metuit: & suos milites de bonis Ecclesiæ remuneravit. Hagenaw capitur à Friderico

Anno etiam prænotato Fridericus Rex cum descendendo per partes Rheni de Constantia pervenisset ad Monguntiam, ibi aliquamdiu consedit, magnúmque conventum Principum in festivitate S. Andreæ Apostoli celebravit. Ubi inter alios convenerunt Archiepiscopi Moguntinensium Sifridus, Trevirorum quoque simul & Argentinensis, Basiliensis, Constantiensis, Spirensis & Herbipolensis Episcopi, sed & Rex Boemiæ, Landtgravius Thuringiæ, Coméſque Palatinus Rheni: qui omnes Regi Friderico juramento fidelitatem promiserunt. Friderico jurant Principes Moguntiæ.

Hoc ipso anno Lupoldus, quem nonnulli Diepoldum malè scribunt, quondam Episcopus Wormatiensis in odium Philippi Regis depositus, excommunicatus, & postea ab Ottone proscriptus, ut suprà dictum est, anno Marquardi Abbatis VIII. Sifrido Archiepiscopo Moguntino Ecclesiam ejus procurante, interventu Regis Friderici, Papâ Innocentio permittente, ad Sedem suam cunctis mirantibus restituitur: quod factum in odium Ottonis, qui illum proscripserat, multis eo tempore visum est. Lupoldus Wormatiensis restituitur.

Anno prænotato Fridericus Rex cum Principibus descendit à Monguntia in Coloniam & deinde ad Palatium Imperiale Aquisgrani cum eisdem profectus in Regem Francorum Theutonum juxta morem antiquum per Brunonem, sive ut alibi scribitur, Sifridum Archiepiscopum Moguntinum unctus & coronatus est: regnavitque annis jam deinceps non minùs triginta. Ejus prima uxor fuit Maria Regis Arragonum filia, de qua genuit Henricum Regem Siciliæ, qui ante patrem mortuus est. At porrò memoratus Arragoniæ Rex hoc ipso anno prænotato Albigensibus hæreticis & Comiti Tholosano eorum defensori ferendo auxilium in bello fuit occisus à fidelibus Christianis, qui cum Lupoldo Duce Austriæ contra illos pugnaverant. Deinde præfata uxor Friderici Maria peperit Conradum postea Regem Teutonum & Romanorum, de quo suo loco dicemus, & mortua est. Post cujus obitum secundam duxit uxorem filiam Joannis Regis Hierusalem, de qua genuit filium nomine Jordanum. Quâ etiam vitâ defunctâ duxit tertiam nomine Mechtildem Regis Angliæ sororem, nuptijs in Wormatia solemniter celebratis: quæ peperit ei filios duos & totidem filias, Fridericum scilicet Regem Tusciæ, & Henricum Regem Lombardiæ. Agnetem quoque uxorem Landgravij Thuringiæ, & Constantiam uxorem Ludovici Land- Rex Fridericus II. Aquisgrani coronatur. Tres uxores Friderici II.

gravij Hassiæ: de quibus alio loco dicemus, ex concubina verò genuit Manfredum, qui Regnum Siciliæ occupavit.

His temporibus mortuo Brunone Coloniensium Archiepiscopo Theodoricus Præpositus Ecclesiæ Apostolorum successit consilio & auxilio Regis Ottonis promotus, & præfuit annis sex: qui ut gratum se promotori suo exhiberet, partes ipsius Ottonis contra Fridericum tenuit, in grave dispendium Coloniensis Ecclesiæ: nec Apostolicis obedire mandatis voluit, nec sententias Censurarum timuit, ut Ottone deserto Fridericum susciperet, pro qua contumacia tandem excommunicatus, & depositus à Papa fuit.

Otto Episc. Monasteriensis capitur.

Anno quoque prænotato contigit Ottonem Episcopum Monasteriensem Regi Friderico secundùm præceptum Papæ consentientem pro quibusdam negotijs venire ad Coloniam: qui à fautoribus Ottonis Imperatoris depositi capitur, & Werdenam missus, jubente Ottone abrogato, vinculis mancipatur. Quod mox ut Sifridus Moguntinensium Archiepiscopus cognovit, qui legatione Apostolicâ fungebatur Colonienses excommunicavit, & interdicto supponens civitatem, divina celebrari in ea prohibuit.

Jvanus fit Abbas in Spanhem.

Eodem anno XVI. die mensis Augusti obijt Rupertus Abbas Monasterij quondam mei Spanheimensis ante gradus præsbyterij in choro sepultus: cui sextus in Ordine Abbatum successit Jvanus Prior Conventûs ex villa Spanheim oriundus, filius Gotfridi militis: qui ordinatus à Sifrido Moguntiensium Archiepiscopo præfuit annis XXXIX. mensibus III. vir bonus & virtute prudentiæ singularis. Hoc ipso anno moritur Lutoldus Episcopus Basiliensis, cui Walterus successit.

Rex Gallorum devastat Flandriam.

Anno etiam præscripto Philippus Rex Gallorum cum magno exercitu intravit Flandriam bellaturus cum Ferdinando Comite, sibique illius comitatum, ut sperabat, usurpaturus, sed aliter quàm putabat, accidit. Nam plurimis suorum captis, vulneratis & occisis cum magno detrimento jacturáque rerum suarum, & confusione in Galliam revertitur. Fridericus autem Rex favorem memorati Regis Gallorum Philippi in multis sibi profuturum considerans, fœdus amicitiæ cum eo perpetuum inijt, & pacem ad invicem literis & cautionibus necessarijs firmârunt.

Rex fœdus cum Gallis contrahit.

MCCXIV.

Anno Lutfridi Abbatis X. Indictione Romanorum II. Otto Imperator abrogatus atque depositus coadunatis viribus terras Comitis Gelrensis hostili animo ingreditur: quas ipse simul etiam ferro devastans multa pauperibus incommoda intulit ac dispendia rerum. Post hæc in mense Julio idem Rex Otto cum Rege Angliæ avunculo suo, Ducéque Brabantinorum Henrico, Ferrando Comite Flandriæ & plerisque alijs contra Philippum Regem Gallorum juxta Tornacum processit ad bellum: ubi factâ congressione manibúsque consertis Rex prænominatus Gallorum victoriam obtinuit, & multos adversariorum occidit. Ibi Comes Flandriæ Ferrandus cùm multis nobilibus tam Lotharingiæ quàm Flandriæ captus est: & in Galliam missus apud Parisiensem civitatem vinculis & compedibus mancipatus.

Otto superatur à Rege Gallorũ.

Eodem anno Fridericus Rex cum valido suorum exercitu de Sue-

via descendit ad Mosellanos: & in primis Trevirenses deinde nobiles incircuitu omnes in deditionem accepit. Post hæc, Lotharingiâ in deditionem similiter coactâ, Metenses & Leodienses cum reliquis penè cunctis civibus & oppidanis in sua verba jurare potenter côegit. Mosam deinde fluvium transiens contra Henricum Brabantiæ Ducem direxit exercitum: qui adhuc partes abrogati sequebatur Ottonis. Verùm audiens Regis inopinatum adventum Dux Henricus territus est, & cum tantæ multitudini posse resistere imparatus diffideret: consilio suorum præhabito, in pace venienti cum paucis decrevit occurrere, & veniam ab eo postulare. Qui veniens gratiâ supplex ab eo petijt: & sine mora impetravit. Fidelitate itáque, ut est moris, juratâ, Dux Henricus Regi Friderico filium suum & quosdam nobiles terræ dedit obsides, & Ottonem abrogatum deserens penitus deseruit.

Rex Fridericus Mosellanos subdit.

Dux Brabantiæ Regi Friderico se subdit.

Anno prænotato sextâ die mensis Martij stella, cometes dicta, visa est. Et eodem anno frater Conradus de Marpurg Ordinis Fratrum Prædicatorum sancti Dominici missus à Papa Innocentio prædicare & hæreticos inquirere ex Albigensium fæcibus pullulantes apud Teutones primùm cœpit, & per annos ferme viginti continuavit. Mutos interea loqui, ut ita dixerim, necessitas fecit: qui per omne tempus illud plures de infimis rusticanísque hominibus objecto hæreseos crimine (vero an falso novit Deus omnipotens solus) comburi fecit. Verùm cum postea manus extenderet etiam in nobiles, eorum subordinatione occisus est, ut suo inferiùs loco, Christo largiente, dicemus.

Frater Conradus de Marpurg prædicat.

Eodem anno Sifridus Archiepiscopus Monguntinus Apostolicæ Sedis Legatus Theodericum Coloniensium Archiepiscopum ex mandato Innocentij Papæ creberrimis literis & nuntijs monuit, quatenus Ottonem abrogatum & excomunicatum desereret, ac Friderico Regi electo & coronato canonicè adhæreret: alioquin sciret se procul dubio pœnas & Censuras Ecclesiæ gravissimas incursurum. Qui monita contemnens ab eodem Archiepiscopo authoritate Apostolicâ primò excomunicatus est: & cum sententiam anathematis in se lectam parvipenderet, postea mandato Innocentij Papæ tertij etiam ab Archiepiscopali dignitate deponitur. Tandem serò nimis ad mentem reversus factum suũ doluit: cum omnes à se deficere paulatim & recedere vidit, quibus crediderat. Consilio igitur accepto Romam pro impetranda gratia restitutionis proficiscitur & diu multúmque laborans exaudiri non meretur.

Sifridus Archiepiscopus monet contumacem.

MCCXV.

Anno Lutfridi Abbatis XI. Adolphus Comes de Monte cum Friderico Rege fideliter sentiens adunatum exercitum duxit ad fluenta Rheni & castellum Werden, quod vulgari vocabulo Kaiserswerden appellamus, obsidione vallans tandem cæpit: & Ottonem Episcopum Monasteriensem, quem in Colonia captum & ibi vinculis mancipatum diximus, in manu valida liberans abire fecit.

Episcopus Monasteriensis liberatur.

Eodem anno Innocentius Papa III. Romæ in Ecclesia sancti Joannis Lateranensi Concilium centum triginta Pontificum celebravit in mense Novembri gratiâ recuperandi terram Sanctam de infidelium manibus. Maxima in ea Synodo Prælatorum multitudo convenit. In qua comparuit Patriarcha Constantinopolitanus, similiter & Hierosolymitanus

Concilium Lateranense celebratur.

tatius, Antiochenus autem gravi corporis valitudine infirmatus Vicarium misit, Alexandrinus verò Saracenorum dominio subjectus Germanum quendam Diaconum suum destinavit Vicarium. Primates insuper & Metropolitani Archiepiscopi unus & septuaginta interfuère memorato Concilio, Abbatum quoque & Præpositorum copiosa multitudo. Legati Regis Friderici Teutonum, Francorum, Philippi quoque Gallorum, Henrici Imperatoris Græcorum, & aliorum complurium. Multa in hac Synodo pro recuperatione Hierosolymæ tractata fuerunt: unde Papa Innocentius missis in omnes fines Christianorum literis & nuntijs suis quoslibet viros doctos & idoneos crucem prædicare mandavit. Unde per diversas provincias innumerabilis multitudo pro Christi amore ad liberationem terræ Sanctæ Cruce signabantur: inter quos fuerunt nominatim memoriæ posteritati commendandi Principes isti: Fridericus Rex Teutonum & Romanorum II. Henricus Brabantinorum Dux, item Dux Moraviæ, Dux de Lemburg, Dux de Ancei, Palatinus Comes de Thubingen, Marchio de Baden, Comes Lossensis, Comes Juliacensis, Comes Montensis, Comes Spanheimensis, Comes Veldensis, Comes Hirsutus, Comes Silvestris, Comes Seinensis, Comes de Nassavve, Sifridus Archiepiscopus Moguntinus, Episcopus Leodiensis, Episcopus Herbipolensis, Episcopus Babenbergensis, Episcopus Argentinensis, Episcopus Pataviensis, Episcopus Eichstatensis, & alij plures quorum Deus nomina novit, qui omnes prædicante crucem Magistro Joanne Scholastico Xantensis Ecclesiæ mandato Innocentij Papæ sese ad Christi militiam devoverunt.

Crux prædicatur contra Saracenos.

Multi Principes cruce signantur.

Anno prænotato venit ad Coloniam Theodericus Archiepiscopus Trevirorum, qui cooperante Henrico Brabantinorum Duce juxta mandatum Apostolicum sibi transmissum cives ad subjectionem Friderici Regis induxit, eósque pace reformatâ ab excommunicatione & interdicto, quibus per annum & menses quinque fuerant innodati propter suam rebellionem & captivitatem Ottonis Episcopi Monasteriensis, ut suprà diximus, absolvit. Concordiâ verò reformatâ idem Archiepiscopus Trevirorum quartâ die mensis Augusti prænotato anno Missam in principali Ecclesia sancti Petri Apostolorum Principis in præsentia tam Cleri quàm populi cantavit. Eodem die Rex Fridericus urbem Coloniensem ingreditur, quem cives summo honore suscipientes homagium ei subjectionis & fidelitatis juxta consuetudinem jurantes præstiterunt. qui diebus septem ibi mansit.

Colonienses Fridericum Regem suscipiunt.

Colonienses ab excommunicatione solvuntur.

Anno etiam prænotato Lutfridus, hujus Cœnobij Hirsaugiensis Abbas sæpe dictus Fridericum Regem in oppido Hagenavve consistentem accessit, & confirmationem omnium privilegiorum per Reges & Imperatores, suo Monasterio prænominato eatenus commissorum cum ulterioribus indultis & gratijs impetravit; quemadmodum in literis patet desuper confectis, quæ donatæ fuerunt in memorato oppido Hagenavve Anno Dominicæ Incarnationis millesimo ducentesimo quinto decimo, octavo iduum Julij, Indictione Romanorum tertiâ, sicuti patescit in eisdem.

Abbas Lutfridus privilegia revocat.

Eodem anno posteaquam Theodericus Coloniensium Episcopus abrogatus diu multùmque apud Romanum Pontificem pro sui restitutione

Theodoricus Coloniensis depositus.

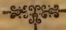
tione frustra laboràsset nihil impetravit, sed honore vacuus & omnino contemptus in patriam redire coactus est: Papa Coloniensibus per Apostolicas literas mandante, quatenus alium sine mora deberent eligere. Clerus itáque mandatum Papæ suscipiens mox sine mora obedivit & Engelbertum, filium Comitis Montensis majoris Ecclesiæ Præpositum sibi in Archiepiscopum concorditer delegit, virum optimum, amatorem Cleri, pauperúmque defensorem, & justitiæ cultorem infatigabilem; qui ordinatus præfuit annis ferme decé: quem Fridericus Comes de Ysenberg nepos ejus postea, sicut dicemus, crudeliter interemit. Engelbert' fit Archiepiscopus Coloniens.

Item anno præscripto Walterus electus Ecclesiæ Basilensis Episcopus coram Papa Innocentio accusatus, quòd non canonicè sive regulariter intràsset in ovile Domini, Romam ab eodem summo Pontifice citatus fuit. Qui veniens ad examen Apostolicæ discussionis cum se de Simonia & aliis objectis criminibus expurgare legitimè non posset, à Pontificatu suo, quem perperam usurpaverat, depositus est; & Henricus subrogatus. Walterus Episcopus Basilensis deponitur.

His temporibus multi fuerunt in occulto hæretici, qui varios contra Ecclesiasticam authoritatem profitebantur errores; qui Albigensium sequaces facti, Germaniam, Italiam, & Galliam in locis pluribus fœdaverunt. Contra quos Apostolica Sedes inquisitores varios deputavit, è quibus apud Germanos frater Conradus de Marpurg Ordinis sancti Dominici, de quo suprà diximus anno proximo præcedente, plures fecit igne cremari. Nam in civitate Argentinensi hoc anno non minùs quàm octoginta numero comprehensi sunt, quos memoratus frater judicio ferri candentis examinare contra prohibitionem Canonis publicè consuevit; & in quos ferrum adussit, mox ignibus tradidit. Unde paucissimis exceptis, omnes qui coram eo semel accusati fuissent, & per judicium ferri candentis examinati, videbantur illum plures damnavisse innocentes, dum candens ferrum à peccatis nullum reperiret alienum, quem exercere non posset, etiamsi hæresis crimine careret. Multorum in diversis locis hæreticorũ combustio. Varia de F. Conrado opinio.

MCCXVI.

Hoc anno Lutfridus Abbas hujus Monasterij Hirsaugiensis XXII senio gravatus & morbo dysenteriæ correptus, post multos labores, quibus Congregationi suæ utiliter præfuit annis XI. & XV. diebus, tandem cum Domino in æternum quieturus ab hac mortalium peregrinatione decessit, XV. die mensis Februarij, anno ætatis LXIX. plenè exacto, indictione IV. vir bonus & mansuetus, quippe qui tam in Monachatu suo quàm in Prælatura cum subditis sibi Monachis in omni pace & tranquillitate ambulavit; cujus corpus non sine lachrymis filiorum in medio prædecessorum suorum sepulturam in Ecclesia Monasterij Apostolorum principali honestam accepit. Lutfridus Abbas moritur.

De Eberhardo hujus Monasterij Hirsaugiensis Abbate XXIII. qui præfuit annis xv. mensibus viii. diebus xx. & varijs gestis.

Eberhardus fit Abbas hujus Monasterij XXIII.

VEnerabili Abbate Lutfrido viam universæ carnis Domino vocante ingresso atque sepulto, dies ad electionem novi Pastoris, xxiii. mensis Februarij statuitur: ad quam fratres à Monasterio absentes per literas & nuntios secundùm consuetudinem vocabantur. Quâ jam instante comparuerunt etiam, qui ad electionem erant evocati, & præmissâ invocatione Spiritûs Sancti de ordinatione Abbatis negotium incipitur. Ubi singulorum ex more scrutatis votis, qui dictæ electioni interesse debuerunt, unanimi consensu electus est Eberhardus (vel, ut alij, Everhardus) Monachus ejusdem Congregationis, vir integerrimus, scientiâ & moribus clarus; qui confirmatus & ordinatus per Conradum Ecclesiæ Spirensis Antistitem, præfuit annis xv. mensibus viii. diebus xx. & jura libertatésq; Monasterij strenuè defensavit.

Eberhard' patriâ Suevus erat.

Qui Patriâ Suevus de honesta parentela procreatus in pueritia sua ad studium literarum ponitur: & quantùm ætate crevit ex tempore, tantùm successivè in scripturis profecit intellectu scientiæ & eruditione. Cúmque ad legitimam pervenisset ætatem vanas mundi curas pro Christi amore deseruit, & Monasticum schema in præsenti Cœnobio suscepit, in quo sine reprehensione multis annis laudabiliter conversatus est: in tantum quòd omnium in se dilectionem provocavit. Fuit enim vir optimus & magno dignus honore, ingenio excellens, consilio profundus, promptus & circumspectus, sermone tam latino quam patrio disertus. Ordinatus autem Abbas se Monachis Pastorem in omnibus exhibere utilem pro viribus semper curavit: ea, quæ ad morum institutionem pertinent, secundùm Regulam SS. Patris nostri Benedicti non minùs exemplo demonstrans quàm verbo prædicans. Et quamvis Regularis observantiæ pristinus fervor à Beatissimo Patre Wilhelmo in hoc Monasterio plantatus isto tempore nimiùm, próh pudor, in Monachis tepescebat, curabat tamen Abbas Eberhardus subjectos sibi fratres ad puritatem Monasticæ institutionis reducere: & compellebat eos tria principalia Religionis vota maximè custodire. Tam enim diligens & studiosus fuit circa salutem animarum & interioris vitæ custodiam, ut ut ab his qui dexteritatem ejus non novissent, spiritualibus totus semper videretur intentus, & temporaliũ rerum, sine quibus interiora nequeunt subsistere, aut nullam aut omnino parvam habere solicitudinem. Tam verò diligens & circumspectus fuit in ordinatione rei familiaris, ut nemo putaret illum spiritualibus aliquando studijs posse intendere. Totus námque fuit intentus observantiæ Regularis disciplinæ, totus integer atque devotus: & circa Monachorum conversationes tam solicitus & vigilans, ut Pater omnium veraciter & diceretur & esset. In cura quoque rerum temporalium diligens & multùm providus extitit: & substantiam Monasterij temporalem non minuit sed magnificè dilatavit. Sciebat enim vir prudentissimus Monachos sine provisione victûs & vestitûs

Eberhard' Pastor utilis.

Eberhard' disciplinæ restaurator.

Eberhard' in omnibus providus.

Eberhard' in cura animarum solicitus.

in observantia Monasticæ tranquillitatis diu non posse sustinere, & ideo curavit eis omnia necessaria secundùm Regulam providere.

Magni nominis fuit & non parvæ authoritatis apud Fridericum Regem II. & alios Principes Teutonici Regni, qui sapientiam in eo & Monasticæ Religionis integritatem plurimùm venerabantur. Nam anno regiminis sui octavo, quemadmodum illic dicemus, confirmationem privilegiorum Monasterij sui cum ampliori gratia & libertate à Friderico memorato Rege obtinuit, & favorem apud illum singularem propter sapientiam suam, & vitæ Religiosæ meritum invenit. Magnam suo tempore cum Episcopo Augustense pro defensione libertatum & privilegiorum Præpositurae suæ Rothensis litem habuit: contra quem jure tandem triumphavit. Præpositus námque Rothensis à primæ fundationis tempore semper Abbati hujus Monasterij Hirsaugiensis sine medio consuevit esse subjectus: & alium superiorem habuit neminem. Verùm ille quoniam & officium Præpositi memorati Cœnobij gessit temporibus Eberhardi Abbatis, nescio quo spiritu seductus, ab ejus se obedientia conabatur subtrahere: & prædictum Augustensem Episcopum pro superiore invocare. Cujus temeritatem Præpositi Abbas Eberhardus iniquo ferens animo se constanter opposuit, & coram eodem Pontifice, ac toto Augustensis Ecclesiæ Capitulo per juris & justitiæ sententiam gloriosè triumphavit. Nam visis & auditis juribus & privilegijs Monasterij Hirsaugiensis ad Præposituram memoratam, quæ Abbas produxit in medium: quòd præpositus Rothensis non Episcopo, sed Abbati sine medio debeat esse subjectus, fuit ab omnibus declaratum. Ita videtur quòd institutio illius Abbatem Hirsaugiensem secundùm Regulam solum respiciat: & de ordinatione ejus nullus se alius intromittat. Fuit autem Abbas Eberhardus jurium, libertatum, privilegiorum, & rerum Monasterij sui defensor acerrimus: quippe qui nunquam ferre vel modicam læsionem eorundem ab aliquo æquanimiter potuit. Constans erat animo: nec facilè poterat ab injuriantibus superari: quem utpote in agendis & prudentia reddidit providum, & innata quædam religiosissimæ conversationis authoritas metuendum.

Eberhard⁹ fuit notus Principib⁹.

Præpositura Rothensis impugnatur.

Abbas Præpositum cōpescuit.

Eberhard⁹ jurium defensor acerrimus.

Anno prænotato, qui primus Eberhardi Abbatis extitit, mortuus est Innocentius Papa III. qui & Lotharius quondam Levita, qui libros quinque Decretalium edidit: quos Romæ in Lateranensi Concilio publicavit. Scripserat & ante Pontificatum non spernendæ lectionis quædam opuscula: quorum mentionem fecimus anno II. Marquardi Abbatis.

Innocentius Papa III. moritur.

Iste Innocentius Papa III. ordinem fratrum Eremitarum S. Augustini confirmavit, & sub Apostolicæ Sedis tutelam suscepit: quem illo tempore penè extinctum & labefactum Joannes quidam Mantuanus cognomine Bonus vir sanctissimæ conversationis verbo & exemplo mirificè instauravit, reformavit, & auxit: qui multis annis in Flaminea & Umbria Italiæ Provincijs vitam religiosissimam atque sanctissimam in in eremo ducens, multa suæ Religionis Cœnobia fundavit, plurimísque virtutibus miraculis & signis coruscavit. Idem quoque Papa Innocentius ordinem Cruciferorum à B. Cyriaco Episcopo & Martyre olim temporibus Constantini Magni Imperatoris institutum: sed postea per Julianum Apostatam extinctum, quippe qui eundem sanctum virum diversis pœnarum

Ordo Fratrum S. Augustin.

Ordo Cruciferorum instauratur.

narum supplicijs affectum Christi Martyrem fecit, suis temporibus resuscitavit, & in memorato Lateranensi Concilio pro S. Crucis honore confirmavit &: hoc intentione præcipuâ contra hæresim Albigensium, qui varijs erroribus sanctam conturbaverunt Ecclesiam. Innocentio Papæ mortuo successit Honorius ejus nominis III. patriâ Romanus, & præfuit annis x. mensibus VII. diebus XIII. vir certè doctus & morum integritate sanctissimus: qui Regem Fridericum II. Imperatorem coronavit, sed postea excommunicatum deposuit. Hic Papa Honorius duos novos Ordines Prædicatorum videlicet ad instantiam S. Dominici, & Minorum D. postulante Francisco confirmavit: & sub tutela protectionis Apostolicæ Sedis perpetuò suscepit.

Honorius fit Papa III.

Eodem Anno Rex Fridericus sub initium mensis Maij conventum Principum in oppido Nürnberg celebravit, & multa pro comuni pace reipublicæ ibidem constituit. Aderat in ea convocatione Principum Apostolicæ Sedis Legatus nomine Petrus Cardinalis S. Potentianæ, qui Engelbertum Coloniensium electum in Archiepiscopum ordinavit.

Conventus fit Principum.

Anno etiam prænotato Otto quondam Imperator suorum omniũ destitutus auxilio, desertusque penè à cunctis hominibus nimiâ mentis amaritudine anxiatus, & anxietate tabescens infirmari cœpit: & melancholiâ cum morbo quotidie crescente, post multas tandem angustias mortuus est.

Otto Imperator moritur.

MCCXVII.

Anno Eberhardi Abbatis II. moritur Lupoldus Episcopus Wormatiensis, de quo Cæsarius Monachus Heisterbacensis in secunda Dialogorum suorum distinctione, capite IX. facit mentionem: improbæ conversationi illius manifestum perhibens testimonium. Post quem Henricus Præpositus S. Cyriaci in Nuhusen prope Wormatiam filius Comitis de Saraponte succedens præfuit annis XVII.

Henric⁹ fit Episcopus Wormatiensis.

Eodem anno Rex Andreas Ungariæ, Lupoldus quoque Dux Austriæ, Joannes Comes de Spanheim, Poppo Comes de Henneberg, Wilhelmus Hollandiæ Comes potentissimus, Georgius Comes de Wyede, Ludovicus Comes de Oetingen, & multi alij Comites, Principes, Episcopi, Abbates, & Nobiles cum innumerabili multitudine Cruce signatorum pro Hierosolymitanæ urbis recuperatione ad Christi honorem transierunt.

Conventus Principum ad Syriam.

Anno prænotato Henricus ex Comitibus Flandriæ Constantinopolitanus Imperator sine liberis moritur: post quem Petrus Altisiodorensis Comes Græcorum sumpsit imperium, qui Romæ in Ecclesia S. Laurentij extra muros coronam Imperij de manibus Honorij Papæ III. suscepit. Nonâ de hinc die post coronationis suæ peracta solemnia ab Urbe cum uxore & quatuor filiabus discedens iter versus Constantinopolim instituit, habens in comitatu suo Joannem quendam de Columna Presbyterum Cardinalem Apostolicæ Sedis Legatum, & multos ex Gallia Nobiles. Imperavit autem annis novem, & postremò cum ab obsidione oppidi Dyarchi à Theodoro Epyrotarum Duce antea dolo capto discederet, ab eodem in montibus teterrimis pedester incedens captus est, ac per biennium carceri mancipatus, uxore interea Imperium gubernante.

Petrus fit Imperator Græcorum

Imperator idem Græcorum capitur.

MCCXVIII.

MCCXVIII.

Anno Eberhardi Abbatis III. circa Dominicam Palmarum, Lupoldus Dux Austriæ unà cum Legato Apostolico, Templarijsquoque & Hospitalarijs, maximáque multitudine Christianorum Salvatori nostro in terra Sancta militantium ad fines Ægypti accedentes Damiatam, quæ olim dicebatur Heliopolis, urbem opulentissimam obsidione cinxerunt, & aliquanto tempore fortiter oppugnârunt. Et in primis quidem turrim, quæ dicebatur clavis terræ prope litus Nili fluminis munitissimam in Vigilia sancti Bartholomæi Apostoli post longam obsidionem ceperunt. Nec diu post etiam urbem ipsam obtinuerunt: quam tamen rursus postea perdiderunt. Damiata capitur à Christianis

Eodem anno moritur Bertholdus Dux de Zeringen vir fortis & bellicosus, qui multa cum adversarijs bella multoties gloriosè consummavit. Hic est Dux ille potentissimus, qui Philippo Regi quondam fortiter adhærens, ipsum in Regno contra omnes æmulos potenter servavit, ad quem propterea Innocentius Papa III. Decretalem monitoriam scripsit, quæ habetur libro Decretalium 1. capit. *Venerabilem.* Bertholdus Dux de Zeringen.

Anno prænotato mare terminos transgrediens antiquos in partibus Frisiæ, & procul effusum in longum & latum terram circumquaque subitò præoccupavit, villas integras, domos, Ecclesias, oppida & castella subvertit: & plus quàm centum hominum millia horrendo incursu submersit. Cæsarius Monachus in Heisterbach Coloniensis Diœcesis in opere suo miraculorum, causam hujus diluvij quandam irreverentiam venerabili Sacramento Dominici Corporis exhibitam fuisse commemorat, per hominem quendam ebrium, qui pixidem cum hostijs de manu Sacerdotis in terram excussit. Centum millia hominum submersa.

MCCXIX.

Anno Eberhardi Abbatis III. Fridericus Rex cum magno apparatu exercitûs ac Principum comitantium in Italiam profectus est: veniénsque Romam circa festum S. Cæciliæ Martyris ab Honorio Papa III. coronam Imperij cum magna solemnitate accepit. Qui statim Romà movens exercitum Apuliam & Siciliam Regna paterna perlustrando visitavit: & quidquid sibi adversari posse suspicabatur, de medio sustulit: & plura cum finitimis gentibus bella strenuè commisit: verùm quia terras Romanæ Ecclesiæ subjectas ense suo tetigit: mox inter ipsum & Papam Honorium gravissima dissensio suborta fuit, quæ cum dispendio utriusque partis multo tempore durans non paucis mortalibus causa periculi fuit. Unde postremò Imperatorem Papa excommunicavit: & suâ illum authoritate ab Imperio deposuit. Fridericus coronam suscepit Imperij Romæ. Discordia fit inter Papam & Imperatorem.

Eodem anno Conradus Saladini Ægyptiorum filius post captam à Christianis Damiatam Hierosolymæ retinendæ spem penitus abijciens, muros & turres in circuitu destruxit, domos & Ecclesias penitus desolavit: ut venientes Christiani Urbem vacuam & desertam invenirent. Turrim verò David, templúmque Dominici sepulchri & Salamonis, sive precibus fidelium inibi commanentium flexus, sive civium potentiâ deterritus, sive alia qualibet ex causa non destruxit. Hierusalē destruitur. Sepulchrū manet Dominicum.

Anno prænotato Dux Lotharingiæ, vel consentiente vel dissimulante Argentinensium Episcopo, cum valido exercitu intravit Alsatiam: Dux Lotharingiæ vastat Alsatiam.

tiam: & ſuorum injuriam, de quibuſdam oppidanis atque nobilibus vindicare ſummo deſiderio cogitabat. Diſcurrens itaque cum ſuis per regionem ſpoliavit pauperes, villáſque incendit, ac poſtea in ſua reverſus eſt.

Cœnobiũ S. Catharinæ fundatur.

His quoque temporibus Cœnobium Monialium Ciſtertienſis Ordinis in valle S. Catharinæ Virginis & Martyris haud procul à Spanheim de novo fundatur atque conſtruitur per munificentiam Udonis paſtoris in villa Mandale Archipresbyteri ruralis, ſociorúmque ſuorum Gotfridi Præpoſiti de Grutzenach, & Friderici Decani de Hilversheim: qui pro remedio animarum ſuarum locum ad ſuſtentationem Domino famulantium, collatis in unum rebus ſuis, ſufficienter dotaverunt. Quam fundationem Sifridus Archiepiſcopus Moguntinus confirmavit.

MCCXX.

Imperator devaſtat Saracenos.

Anno Eberhardi Abbatis V. Fridericus Imperator II. in Apulia conſtitutus multa cum finitimis Saracenis bella gerens Chriſto auxiliante glorioſè triumphavit, eóſque ſibi tributarios fecit, multos etiam ex eis diverſis locis atque temporibus occidit: interea verò quò Imperator Fridericus moram pertraxit in Apulia, Henricus Puer decem annorum ſub cuſtodia & inſtitutione Ottonis Epiſcopi Herbipolenſis apud Francos Orientales commiſſus à patre degebat, ſub cujus nomine idem Præſul Otto, Sifridus quoque Archiepiſcopus Moguntinus, Engelbertus Archiepiſcopus Colonienſis, cum alijs quibuſdam Principibus ex mandato Imperatoris Friderici Regnum ſapienter gubernant.

Conradus Comes Silveſtris.

Anno prænotato Conradus Comes Silveſtris de Duna, quem vulgari vocabulo Wildgraff nuncupamus, per Sifridum Archiepiſcopum Moguntinum excommunicatur, & terra illius interdicto ſupponitur propter Advocatiam in Heimbach, quam violenter invaſerat reclamantibus Præpoſito & Capitulo majoris Eccleſiæ Moguntinæ, qui illam ſui juris eſſe dicebant. Tandem Conradi amicis ſe interponentibus, concordia tali conditione facta eſt, quòd Comes acceptis ab Eccleſia centum marcis argenti, Advocatiam ipſis liberè dimiſit: & ſicà cenſuris excommunicationis & interdicti ſolvitur.

Sanctus Dominicus moritur.

Anno etiam præſcripto Nonis Auguſti ſanctus Dominicus Ordinis fratrum Prædicatorũ inſtitutor & Princeps novæ & neceſſariæ religionis ſuæ omnimodâ confirmatione ab Honorio Papa impetratâ, poſt multa virtutum opera, poſt infinita quoque perpetrata miracula apud Bononiam Italiæ urbem migravit ad Dominum, quem poſtea Gregorius IX. Papa miraculis auditis catalogo Sanctorum adſcripſit.

Cæſarius Monachus Heiſterbacenſis ſcriptor.

Claruit his temporibus in Cœnobio Heiſterbach Ciſtercienſis Ordinis in Diœceſi Colonienſi Cæſarius Monachus in ſancta religione devotus & in ſcripturis divinis ſtudioſiſſimus, qui ad ædificationem Noviitiorũ, quorum inſtitutor ſive magiſter à ſuis ſuperioribus fuerat ordinatus, plura non contemnenda lectionis opuſcula, quibus ſe & tunc præſentibus utilem reddidit, & memorabilem poſteris lucubravit. E quorum numero nos invenimus iſta ſecundùm annotationem ipſiuſmet Cæſarij quam in quadam epiſtola fecit ad Petrum Priorem de loco ſanctæ MARIÆ. In primis

Opuſcula hujus Cæſarij Monachi Heiſterbacenſis.

dum adhuc eſſet junior ſcripſit de muliere quæ apparuit in ſole, ſicut Joannes dicit in Apocalypſi, expoſitionis libros duos. De obſervatione ſolis Dominica in paſſione Dialogorum edidit lib. I. De muliere forti ad lau-

dem

dem Dominæ nostræ sanctæ Mariæ composuit viginti duos sermones lib. 1. Dialogum diversarum visionum & miraculorum lib. XII. Super Dominicalia Evangelia homilias quatuor & sexaginta lib. 1. Vitam & Passionem Engelberti Archiepiscopi Coloniensis lib. 1. Vitam quoque sanctæ Elisabeth Landgraffiæ Thuringiæ & Hassiæ lib. 1. In festivitatibus Sanctorum scripsit super Evangelicas Lectiones Homilias XXXIII. In Laudes Dominæ nostræ sanctæ Mariæ lib. 1. De Transfiguratione Domini lib. II. Super Dominicam Passionem Homilias octo. Contra hæreses sui temporis. lib. 1. Item scripsit aliud volumen diversarum visionum & miraculorum lib. VIII. Ad Canonem Monachum lib. I. Homilias feriales in quadragesima numero XXXVI. In psalmum *Beati immaculati* sermones XXII. In psalmos quindecim graduum lib. 1. Super Ecclesiasticum lib. VIII. Sermonum ad Novitios lib. 1. Alia quoque multa composuit, quorum recordatio non occurrit.

Claruit etiam his temporibus Jacobus de Vitriaco Leodiensis Diœcesis. Primò crucis prædicator ex mandato Papæ Innocentij. egregius, deinde Achonensis Episcopus, ac postremò sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Tusculanus, vulgariter nuncupatus, vir in divinis scripturis eruditus & sæcularium literarum non ignarus: qui scripsit vitam sanctæ Mariæ de Oegnies lib. III. Passagion quoque terræ Sanctæ & Bullam Christianorum cum Saracenis habitam, quibus ut Legatus Apostolicus inter fuit. Contra errores quoque Saracenorum lib. 2. De vita & miraculis quarumdam Sanctarum mulierum, quæ suo tempore apud Leodium claruerunt, plures lucubrationes edidit. Fuit enim vir non solùm eruditione clarus: sed etiam vitæ merito reverendus qui multos ad bonum convertit.

Jacobus de Vitriaco Episcopus Cardinalis doctus & sanctus.

MCCXXI.

Anno Eberhardi Abbatis VI. Indictione Romanorum nona. Damiata Civitas Ægypti circa Nilum, quam Christiani priore anno cum magno labore ceperant, interfectis habitatoribus ejus multis pro liberatione captivorum fidelium, qui apud Saracenos detinebantur, Saladino Babyloniæ à Christianis restituta est: quod factum peccatis nostris demerentibus, quis dubitet? Nam Saladinus paulò ante pacem Christianorum postulans, civitatem Hierusalem & Regnum totum se restiturum, Urbem quoque sanctam reædificaturum, Damiatam cum adjacente Regione ad spatium viginti milliaris quietè possidendam se voluntariè concessurum, modò ulteriùs in terram ejus non procederent, repromisit: & nunc ejus gratiam postulant Christiani.

Damiata restituitur. Saladino.

Eodem anno civitas Wormatiensis in die sanctæ Margarethæ Virginis & Martyris igne fuit succensa & multæ domus, maximè juxta forum & plateas stratas foro contiguas flamma incendij vorax consumpsit.

Wormatia crematur.

Eodem quoque anno fratres Minores, sancto Francisco adhuc vivente, intraverunt Wormatiam, & Henrico de Sarbrucken Episcopo loci simul & quibusdam Urbanis adjuvantibus Cœnobium construxerunt.

Conventus Minorum Wormatiæ

Anno prænotato Theodoricus Archiepiscopus Trevirorum, Archiepiscopus quoque Mediolanensis, Episcopus Faventinus, Episcopus Regij, cum Legatis Friderici Imperatoris II. mare navigantes in auxilium Christianis. Domino Salvatori militantibus contra Saracenos, in Syriam

Iter Principum ad terram Sanctam.

perrexerunt, nuntiantes ipsum quoque Imperatorem cum ingenti exercitu Germanorum & Latinorum propediem esse venturum. Episcopus denique Brixiensis cum magna classe navium & copia Longobardorum & Italorum eodem tempore ad Syriam auxilio futurus Christianis, profectus est.

MCCXXII.

Cœnobiũ monialiũ Husen incorporatur Lympurg.

Anno Eberhardi Abbatis VII. Conradus Episcopus Spirensis audiens Moniales nostri Ordinis in Cœnobio Husen dicto in sua Diœcesi prope Monasterium Lympurg, haud procul à Durckheim oppido Comitis de Lynigen, nimiùm à tramite regularis disciplinæ recessisse vitámque vivere turpem & inordinatam, nec minùs in temporalibus bonis huic vitæ necessarijs, quàm in spirituali conversatione defecisse, usq; adeò quòd inopiam suam turpi commercio relevare cogerentur: de consensu Sifridi Archiepiscopi Moguntini statuit, ut nulla deinceps in eodem loco susciperetur ad ordinem, sed permitterentur omnes per mortem extingui cum tempore. Quibus vitâ defunctis Cœnobium illud memoratæ Abbatiæ Lympurgensi esset perpetuò unitum & incorporatum cum universis proventibus suis: ita videlicet, quòd Abbas curare studeat, ut divina per Monachos ibidem celebrentur.

Henricus filius Imperatoris fit Rex.

Eodem anno Henricus filius Imperatoris Friderici II. qui, ut ante diximus, apud Ottonem Herbipolensem Episcopum nutriebatur, cum esset annorum ferme XII. patre postulante in Regem Francorum Teutonum à Principibus Imperij eligitur: & octavâ die mensis Maij, quæ fuit proxima Dominica ante Festum Ascensionis Domini per Engelbertum Archiepiscopum Coloniensem apud Aquasgrani solemni pompâ unctus coronatur: qui tamen ante patrem moritur.

Rex Daciæ capitur.

Anno quoque prædicto Baldemarus Rex Daciæ cum filio suo captus à Comite quodam Henrico de Scuirin, & custodiæ per biennium in castro fortissimo, quod nominant Dannenberg, mancipatus detinetur.

Terræ motus horrendi multa millia hominum peremerunt.

Anno etiam præscripto in fine Decembris in Colonia Agrippina & circa regionem magnus terræ motus fuit, qui domos & turres plures subvertit. In Cypro Insula duæ civitates eodem anno & terræ motu corruentes plurima hominum millia horrendo & inquinato mortis genere perierunt. In Italia quoque & in Longobardia præcipuè maximi & horrendi terræ motus per plures dies hoc ipso anno fuerunt: in tantum quòd homines relictis domibus suis in campo sub nudo cælo in tentorijs habitabant. Ipso námque die Dominicæ Nativitatis, & per duas hebdomadas sequentes quasi omni die bis in Longobardia terræ motus fuit nimiùm horribilis: cujus impulsu domus, Ecclesiæ, muri, turres & castella fortissima subitò ceciderunt: sacerdotes cum populo, homines & jumenta perierunt. Brixia quoque Longobardiæ civitas terræ motu eodem tempore penè tota corruit: rupes de montibus evulsæ sunt, castra dejecta, & in diversis locis tam Europæ quàm Asiæ multa millia hominum miserabili morte interierunt. In plerisque locis Italiæ, & in ipsa urbe Roma, terra pluit de cælo sanguine permixta: & multa stupenda hominibus visa sunt.

Sanguis pluit ex nubibus.

MCCXXIII.

Abbas Eberhardus privilegiũ impetrat.

Anno Eberhardi Abbatis VIII. Indict. Roman. XI. in mense Januario

rio Fridericus Imperator II. ad instantiam ipsius memorati Abbatis omnia hujus Monasterij privilegia bona & libertates imperiali authoritate confirmavit: gratiásque ampliores addidit; & literas de super confectas suo imperiali sigillo, ut est moris, roboravit.

Eodem anno Rex Hierosolymitanus nomine Joannes super amissione Damiatæ nimiùm dolens, quippe quæ sine suo consensu Saracenis à nostris fuerat restituta, compositis, ut poterat, in Syria rebus, cum parva satis armatorum comitiva venit in Italiam auxilium à Romano Pontifice cæterísque Principibus Europæ petiturus. Venit ergo Romam, & imprimis Fridericum Imperatorem, ad pacem & concordiam cum Honorio Papa bonis medijs, multis rationibus, multísque modis induxit; ut videlicet ablata Ecclesiæ restitueret, apparatúmque bellicum in Saracenos ducendum præpararet. In tantum verò Regis admonitio apud Imperatorem valuit, ut non solùm rogata promitteret: sed etiam denuo crucem contra impios pugnaturus de manibus Papæ susciperet.

Mortuâ eo tempore primâ uxore Imperatoris Friderici Mariâ Regis Arragonum filiâ, Joannes memoratus Rex Hierosolymitanus ut sibi animum eò fortiùs devinceret Imperatoris, filiam suam unicam illi desponsavit uxorem; condonans eis dotis nomine, Honorio Papâ consentiente, quidquid filiæ hæreditario jure in Regno Hierosolymitano competebat. Vocata igitur ex longinquis & transmarinis partibus filia Regis Imperatori Romæ conjungitur, & à Pontifice solemni benedictione coronatur: ubi celebratis nuptijs magnifico satis apparatu, Fridericus cum nova Imperatrice in Apuliam lætus revertitur.

Imperator Jolam secundam ducit uxorem.

Anno prænotato Philippus Rex Gallorum moritur; qui CL. marcarum millia legavit in subsidium terræ Sanctæ, memorato Regi Hierosolymorum. Nuptijs igitur filiæ, sicut diximus, Romæ celebratis, idem Rex in Galliam proficiscitur: & accepto prædicto pondere argenti secessit in Hispaniam Limina D. Jacobi visitaturus Apostoli; ubi posteaquam apud Rerengarium illius Provinciæ Regem aliquamdiu commoraretur, ejus sororem postremò duxit uxorem, & non post multos menses per mare navigans cum ea in Syriam revertitur.

Ludovicus fit Rex Gallorum.

Anno etiam prænotato mortuus est Henricus Episcopus Argentinensis, cui successit Bertholdus vir magnæ prudentiæ, opere & sermone strenuus: qui populo sibi commisso satis utiliter præfuit.

Bertholdus fit Episcopus Argentinensis.

Eodem anno Henricus Rex filius Imperatoris Friderici conventum Germaniæ Principum celebravit in oppido Saxoniæ Northusen: ubi Engelbertus Coloniensium Religiosus Antistes multùm laboravit pro liberatione Baldemari Danorum Regis, quem Henricus Comes de Scuirin, ut suprà diximus, cum filio tenuit captivum.

His quoque temporibus Papa Honorius III. ad instantiam Joannis Regis Hierosolymitani missis nuntijs & Legatis circumquaque crucem prædicari fidelibus jubet, denuntians omnibus manifestè quatenus post biennium circa festum Nativitatis sancti Joannis Baptistæ sint parati cum Imperatore mare transire in Syriam.

Crux prædicatur contra Saracenos.

Anno quoque prænotato penultimâ die mensis Novembris Honorius Papa III. de consilio & assensu fratrum suorum Cardinalium regulam & Ordinem Fratrum Minorum sancti Francisci confirmavit, biennio ante-

Regula Fratrum Minorum confirmatur.

ante mortem ejusdem Confessoris Sanctissimi: dans Bullam hujusmodi confirmationis, cui eadem regula est inserta.

Theodoricus fit Episcopus Herbipol.

Item anno prænotato Nonis Decembris, hoc est, in profesto sancti Nicolai Confessoris atque Pontificis circa meridiem mortuus est Otto de Lodenberg Episcopus Herbipolensis & Dux Francorum Orientalium vir prudentissimus, qui Henricum Regem filium Imperatoris Friderici multo tempore instituit & educavit. Huic in Pontificatu Beapolitano Theodericus succedens præfuit anno duntaxat I. mensibus II. diebus verò XXIV.

MCCXXVI.

Berengerus fit Episc. Spirensis.

Anno Eberhardi Abbatis IX. Conradus Episcopus Spirensis obijt duorum Regum Philippi & Ottonis Cancellarius, qui Ecclesiam quoque Metensem à plerisque scribitur annis pluribus tenuisse, nisi forsitan similitudo nominum eos deceperit, ut Metensem putaverint dici, quæ à veteribus Neometensis sive Nemetensis per syncopen, id est nova Metis, quæ nunc Spira dicitur, fuit nuncupata. Huic autem Conrado in Pontificatu Spirensis Ecclesiæ successit Berengerus de Entringen, qui prænotato anno die mensis Martij vicessimâ septimâ per Canonicos memoratæ Ecclesiæ electus præfuit annis novem.

Conventus Principum Franckenfurti.

Eodem anno circa medium mensis Maij Henricus Rex conventum Principum in oppido Franckenfurt celebravit, in quo missi ab Imperatore nuntij cum literis prænunciabant ipsum de Apulia in Germaniam quantocius esse venturum, atque pro recuperatione civitatis Hierosolymæ, ac totius terræ Sanctæ habiturum consilium.

Legatus venit in Hirsaugiã.

Anno etiam prænotato Papa Honorius Conradum Portuensem Episcopum Cardinalem S. Rufinæ Legatum pro Cruciata in Germaniam destinavit, qui per Sueviam descensurus ad Coloniam præsens Monasterium Hirsaugiense in propria persona visitavit, quem Abbas Eberhardus honorificè suscipiens humanissimè per biduum curare studuit, & postea usque Spiram comitatus fuit. Item anno memorato Henricus Rex,

Profectio Regis in Saxoniam.

Conradus Episcopus Portuensis prædictus Cardinalis, Engelbertus Archiepiscopus Coloniensis, Hermannus Magister Hospitalis Hierosolymitani Ordinis Teutonicorum, & quidam alij Principes de Colonia simul in Saxoniam pro quibusdam negotijs Ecclesiæ & Regni profecti sunt, intentionem habentes liberandi Regem Danorum de captivitate Comitis Henrici de Scuirin, à quo detinebatur, ut diximus. Cùmque processissent usque ad Albin fluvium Saxoniæ Hermanum præfatum Hospitalis B. Mariæ Teutonicorum Magistrum ad Comitem sæpe dictum

Hermann' Magister Hospitalis.

præmiserunt: qui animum Regis captivi tentaret super concordia, ipsique præcedentem postea subsecuti sunt. Consultationibus igitur multis atque tractatibus præhabitis concordandi modum hunc tandem invenerunt. Quòd Baldemarus videlicet Danorum Rex omnem terram quam

Pro Rege Danorum consultatio

possederat Imperio ablatam in primis deberet restituere: Regnumque Daciæ & Coronam de manu Imperatoris suscipere, sicut antecessores sui Reges Danorum pleróque fecisse constat: insuper & centum marcarum millia pro liberatione sui ac filij de prompto rependeret. Placuit

Rex Danorum liber dimittitur sub conditione.

hæc pacis conditio Regi captivo, & omnia se fideliter servaturum omni tempore annuente filio promisit. Verùm Albertus Comes de Urlemunda filius sororis ipsius Baldemari Regis, & cæteri Danorum Principes qui

con-

convenerant propositam conditionem pacis recusantes, & promissa Regis cassantes, navibus conscensis, ad sua cum indignatione redierunt: pecuniam ingentem quam pro liberatione Regis Baldemari attulerant secum iterum reportantes. Unde & memorati Principes infecto negotio ad sua redierunt. Non placet conditio Danis.

Anno præscripto Theodoricus Herbipolensis Ecclesiæ Pontifex, Francorúmque Orientalium Dux moritur: post quem in Pontificatu successit Hermannus de Lodenburg nepos Ottonis quondam Episcopi: & præfuit annis fermè xxvi. qui à civibus Peapolitanis multas insolentias tum propter Fridericum Imperatorem excommunicatum, tum etiam, quòd jugum obedientiæ debitum conabantur excutere, sustinuit: contra quos tamen semper & jure & bello triumphavit. Hermannus fit Episcop' Herbipol.

MCCXXV.

Anno Eberhardi Abbatis X. in mense Januario Albertus Comes Urlemund, cujus jam fecimus mentionem, congregato magno Danorum exercitu contra Henricum Comitem de Schvvirin processit ad bellum, sed Comes idem Henricus venienti non segniter occurrit: committiturque pugna inter eos animositate magnâ à prima hora diei usque ad vesperam, & ceciderunt multi ab utraque parte, sed victoriam Comes Henricus obtinuit. In eo prælio Comes de Urlemunda prædictus cum nobilibus Danorum pluribus captus est ab Henrico de Scuirin, & ductus in Dannenburg castellum munitissimum, ubi & Baldemarus Rex cum filio tenebatur captivus, custodiæ mancipatur. Ita factum est ut conditionis propositæ articulos, quos priùs, ut diximus, tumidâ mente contempserat, humillimè jam captivus subire postularet. Post hæc interventu Principum concordia facta est sub conditionibus pacis de Rege Baldemaro susceptis, firmissimâque pace juratâ, sed & literis necessarijs confirmatâ atque pecuniâ redemptionis in promptu numeratâ, Rex cum filio & Comite dimittitur: quamvis in malum sibi postea fidem non servaverit, ut dicetur. Bellum Danorũ cum Comite Henrico. Albertus Comes capitur in bello. Conditio pacis cum Danis.

Hyems fuit hoc anno dura simul ac longissima: quam fames bienniodurans gravissima est subsecuta, quâ multi miserè perierunt. Henricus Rex iterum apud Franckenfurt conventum Principum habuit, in quó multa & varia pro communi pace tractata fuerunt. Hyems dura & fames magna.

Anno prænotato idibus Septembris obiit Archiepiscopus Moguntinus: cui ejusdem nominis Sifridus III. succedens præfuit annis xxiv. homo magnarum actionum, qui jura, libertates & proventus Ecclesiæ Moguntinæ non mediocriter ampliavit. Hic principatum insignis tunc Monasterij Lorsch nostri Ordinis de consensu tam Imperatoris quàm Romani Pontificis, sed contra voluntatem Ordinis, Moguntinæ Ecclesiæ usurpavit cum oppidis, villis atque castellis in valore centum millium ducatorum: ipsúmque Monasterium, quod nostræ institutionis semper fuerat, ut suo loco dicemus, ab Ordine alienavit. Sifridus Archiepisc. Moguntin' obijt.

Anno etiam prænotato Engelbertus ex Comitibus de Monte Archiepiscopus Coloniensis, à Friderico Comite de Ysenberg sororis suæ filio, qui tenacem ejus pro justitia zelum ferre non poterat, octo & triginta vulneribus confossus in quodam itinere crudeliter & innocenter occisus est: cujus venerabile corpus ad Coloniam relatum in majori Ecclesia

clesia cum debito honore sepultum est in Capella propria versùs aquilonem: cujus vitam, passionem & miracula Cæsarius Monachus, ut supradictum descripsit: post quem & alia miracula circa tumbam ejus multa contigerunt. Post quem in Archiepiscopatu successit Henricus de Mulenarck Bunnensis Præpositus, & præfuit annis x. qui mox ut ordinatus fuit in vindictam Antecessoris sui occisi, castellum Ysenberg Comitis Friderici prænominati parricidæ funditus evertit & destruxit. Claruit sanè prænominatus Engelbertus post mortem suam, multis & stupendis miraculis: sed posteaquam ejus interfector Comes Fridericus extra muros Colonienses non diu postea fuit justitiâ dictante rotatus, miracula cessaverunt usque in præsentem diem.

Henricus fit Archiepiscopus Coloniens.

Anno quoque memorato Henricus Rex, filius Imperatoris Friderici, uxorem duxit filiam Lupoldi Ducis Austriæ, nuptiásque in Nürinberga cum pompa & solemnitate Regia celebravit, in præsentia multorum Principum átque Nobilium. In quo conventu procerum sententia data fuit contra Fridericum Comitem de Ysenberg interfectorem B. Engelberti Archiepiscopi Coloniensis, qui jam profugus latuit ut ubicúnque inveniretur, tamquam homicida crudelissimus rotæ subiret judicium. Quod & factum est, nam inventus postea, & Coloniam perductus, extra urbem vivus rotatus est, matre inspectante, & sub rota vociferante: heu me, hæc sunt viscera mea à corvis devoranda, sicut per somnium vidi, cum te fili mi adhuc portarem in utero. Quare autem illo rotato miracula ad sepulchrum B. Præsulis Engelberti cessaverint, si quis scire desiderat: historiam facti diligentiùs attendat. Nam Comes Fridericus homicida impius peracto scelere, mox cum satellitibus suis numero xxv. se ad castrum Ysenberg recepit, verùm castello non confidens, inde fugiens recessit, & anno toto profugus & excomunicatus à Conrado Portuensi Episcopo Sedisque Apostolicæ Legato, nusquam tutus latuit, anno postea revoluto, à quodam milite inventus & captus, pro marcis centum & duobus millibus Henrico Archiepiscopo, quem Engelberto successisse diximus, venditur, & vinctus Coloniam perductus XVIII. Calend. Decembr. rotatur, Beatus verò Engelbertus VII. Iduum Nov. anno præscripto patitur.

Henricus Rex ducit uxorem.

Comes de Ysenberg rotatur.

MCCXXVI.

Anno Eberhardi Abbatis XI. Longobardi ad suggestionem Honorij Papæ III. contra Fridericum Imperatorem conspirantes ligam inter se & inimicos suos, adversus Imperium Romanum statuerunt, quæ multis annis sub nomine confœderationis Longobardorum dicta permansit, in grave dispendium memorati Imperij & impedimentum Hierosolymitanæ expeditionis manifestum, quoniam iter, quod in Syriam facere promiserat, tali, ut ferebatur occasione, diutius fuit retardatum.

Longobardorũ conspiratio contra Fridericum.

Eodem anno S. Franciscus de Assisio Fundator Ordinis Minorum Christi amator ferventissimus VI. die mensis Octob. de præsenti miseria transivit ad Dominum, quem totis semper viribus amavit; & mox infinitis coruscare miraculis cœpit, unde pòst biennio elapso, per Gregorium Papam IX. Catalogo SS. ascriptus est, in augmentum devotionis multorum.

S. Franciscus moritur.

His temporibus Henricus Wormatiensis Episcopus Cœnobium Hortus-

tus-Cerasorum, vulgariter Kirschgart nuncupatum extra mœnia civitatis de novo construi fecit; in quo Moniales Cistertiensis Ordinis posuit: quibus ad serviendũ omnipotenti Deo hujus vitæ necessaria providit, quæ locum ipsum per annos ferme CC. sub eadem Religione inhabitârunt, usq; ad tempora Friderici Episcopi ejusdem civitatis, qui anno Christianorum MCCCCXLIII. Monialibus propter vitæ deformitatẽ ejectis, Canonicos Regulæ S. Augustini Episcopi de observantia Windishaimensi vocata introduxit. Memoratus Henricus dignissimus Præsul, gravem cum civibus suis pro defensione libertatis Ecclesiasticæ dissensionẽ habuit: qui cum mandato ejus obedire contemnerent, civitatem interdicto supposuit: celebrari divina in urbe penitus prohibuit, deinde cum nec sic quidem proficeret, omnem Clerum de Civitate præcepit egredi: & solos parochialium Ecclesiarum paucos Curatores in ea dimitti. Qui nihilominus pœnitentes absolvere aut cõmunicare infirmos non poterant, nisi prius se mandatis obedire velle Pontificis promitterent. Nullus interea sepultus in loco sacrato fuit. Cúmque ad unius anni spatium hæc mala durâssent, tandem concordia facta est.

Cœnobiũ Kirschgart fundatur.

Dissensio Wormatiensium contra Episcopum.

Anno prænotato Honorius Papa III. moritur, & Romæ apud S. Mariam Majorem sepelitur. Cui Gregorius ejus nominis IX. præfuit annis XIV. mensibus III. qui mox ut ordinatus fuit sententiam Honorij prædecessoris sui contra Fridericum confirmavit.

Gregorius fit Papa IX.

MCCXXVII.

Anno Eberhardi Abbatis XII. Henricus Rex filius Imperatoris Friderici II. circa Dominicam Passionis in Quadragesima conventum Principum apud Aquasgrani magnum celebravit, jussione patris pro itinere Hierosolymitano instituendo. Ibi comparuerunt totius penè Regni Principes: Sifridus Archiepiscopus Moguntinus, Theodoricus Archiepiscopus Trevirorum. Henricus Archiepiscopus Coloniensium, Archiepiscopus quoque Salzburgensis. Archiepiscopus Madburgensis. Archiepiscopus Bremensis, cum pluribus Suffraganeis eorum Episcopis, quorum omnium recensere nomina superfluum judicamus. Affuerunt etiam inter plures isti Principes seculares. Lupoldus Dux Austriæ, qui de terra Sancta ante biennium redierat: Item Dux Bavariæ Ludovicus, Dux Carinthiæ, Dux Brabantiæ Henricus, Dux Lotharingiæ, Henricus Comes Palatinus Rheni, Ludovicus Landgravius Thuringus maritus S. Elisabeth. Comes quoque Flandriæ qui per annos XII. Parisijs à Rege Gallorum fuerat captivus, & anno priore solutus tandem evaserat. Aderant & alij plures. In eo conventu Principum uxor Henrici Regis, quæ filia fuit Lupoldi Ducis Austriæ, ut suprà diximus, per ministerium Henrici Archiepiscopi Coloniensis in Reginam uncta & coronata fuit, atque in sede Regali, juxta maritum cum magna pompa collocata.

Uxor Henrici Regis coronatur.

Eodem añno Baldemarus Rex Danorum obligationis & juramentorum oblitus factusq; transgressor atque perjurus, congregato magno suorum exercitu contra Henricum Comitem de Scuirin procedit ad bellum. Cui ille ex adverso non segniter occurrit: & pugnâ in die S. Mariæ Magdalenæ commissâ, Rex ipse superatus est: & vix per fugam evasit, quatuor suorum millibus interfectis & captis quàm pluribus, habebat in suo exercitu Comes Henricus suffragia Archiepiscopi Bremensis, & aliorum Comitum plurium.

Rex Danorum in bello superatur.

 Anno

Anno prænotato expeditio transmarina contra Saracenos apud Aquasgrani pridem indicta, per totum Regnum cassatur & dissipatur: propterea quòd Fridericus Imperator, sicut promiserat tudum & pluries ire, omnino recusabat. Unde commotus Papa Gregorius anathematis in illum sententiam promulgavit: quam Sifridus Moguntinensium Archiepiscopus per totum Regnum publicavit. Iverunt nihilominus multi Principes Cruce signati pro amore Crucifixi: contumaciâ Imperatoris non obstante. Inter quos fuerunt Episcopus Augustensis, qui obijt in itinere. Ludovicus Comes Castellensis. Ludovicus Comes senior de Stolberg. Ludovicus etiam Landgravius V. Thuringorum, sed & Misnensium primus Marchio maritus S. Elisabeth, Princeps in Christi Religionem devotissimus, cum quo multi Comites & nobiles terræ simul profecti sunt. Qui pientissimus Princeps, cum pervenisset in Siciliam Insulam, graviter infirmari cœpit: ubi cum mortem sibi adesse sentiret, Sacramentis communiri Dominicis petijt, nec diu postea XI. die mensis Septembris in quodam Siciliæ oppido, quod vocatur Ortrand, cum summa devotione ad Dominum migravit. Cujus ossa in Thuringiam relata in Monasterio Reinbardsbronn nostri Ordinis ad sinistram chori partem honorificè sepulta sunt.

Fridericus Imperator anathematizatur.

Vadunt Principes ad terram Sanctam.

Ludovicus maritus S. Elisabeth obijt.

His temporibus Ordo militum B. Mariæ Hospitalis Teutonicorum, de cujus prima fundatione suprà diximus Anno Henrici Abbatis IV. in Germaniæ provincijs, domos Conventuales in diversis locis plures construere cœpit: & brevi tempore multum in rebus & bonis temporalibus profecit per industriam Hermanni supremi Magistri Hospitalis Hierosolymitani; qui anno priore ad contrahendum auxilia in Saracenos de partibus transmarinis venerat in Germaniã cum literis commendatitijs tam Romani Pontificis Honorij, quàm Imperatoris Friderici II. Verebatur etenim vir prudens, quod postea contigit, ne si Regnum Hierosolymitanum Saracenorum Dominio in toto subjiceretur Ordinis sui nomen simul & institutio penitus interirent. Unde cum favore summi Pontificis Imperatoris quoque & Principum domus in Teutonia plures fundatæ sunt militum Ordinis Teutonicorum, multísque prædijs & possessionibus in subsidium militantium Christo magnificè dotatæ. Denique S. Elisabeth Andreæ Regis Ungariæ filia & uxor Ludovici Thuringorum & Hassorum Landgravij memorati Religiosissimi Principis, mulier devotissima, in oppido Hassiæ Marpurg domum præfati Ordinis Teutonicorum fundavit.

Ordo Teutonicorum plantatur in Germania.

Anno etiã prænotato Henricus Comes Palatinus Rheni, qui in oppido Haidelberg morabatur, filiam suam nomine Gertrudem, Ottoni filio Ludovici Ducis Bavariæ dedit uxorem: cum qua comitatus Palatij Rheni, sicut postea dicemus, post mortem ipsius Comitis Henrici ad Duces Bavariæ devolutus est usque in præsens.

Otto Dux Bavariæ uxorem ducit filiã Palatini.

MCCXXVIII.

Anno Eberhardi Abbatis XIII. Indict: Roman: I. Fridericus Imperator II. à pluribus annis cruce signatus, propter voti nimiam dilationem, sæpius à Romano Pontifice monitus, ac tandem excommunicatus, consilio suorum vix postremò inductus iter ad terram Sanctam cum magno exercitu fidelium arripuit: quem Gregorius Papa nihilominus interea

Imperator navigat in Syriam.

interea pro excommunicato denunciari & publicari fecit in toto Imperio cunctisque locis Christiani orbis maximè per fratres Prædicatores. Scripsit denique Templarijs & Hospitalarijs Teutonicis ac reliquis Christianis, pro fide in Syria militantibus idem Papa Gregorius, mandans & præcipiens districtè, ut se communione Imperatoris Friderici tamquam publici Ecclesiæ hostis nullatenus macularent. Ipse autem Fridericus posteaquam pervenit in Syriam per literas & nuntios Papam pro sui absolutione instantissimè rogavit: se in illius voluntate perpetuò deinceps mansurum, repromittens: sed Pontifice in sua perdurante sententia, impetrare absolutionem non potuit: quod rei Christianæ non parum nocuit.

Papa persequitur Imperatorem.

Eodem anno Odocharus & Wenceslaus fratres Boëmorum Reges, tale privilegium dederunt Ecclesiæ Moguntinæ, quod Archiepiscopus Moguntinus pro tempore existens Reges Boemiæ ungere & coronare debeat omni tempore, aut cui ille commiserit, & non alius juxta continentiam literarum quas Sifrido Archiepiscopo dederunt sequentes.

Archiepisc. Moguntin. coronat Reges Boëmiæ.

In nomine Domini amen. Odocharus & VVenceslaus Boemorum Reges, universis Christi fidelibus præsens scriptum intuentibus salutem in perpetuum. Confitemur & publicè protestamur, quod tam nos quàm omnes Successores nostri consecrationem Regalem & diadematis impositionem de Sacrosanctæ Moguntinæ Sedis Archiepiscopo terra nostra Metropolitano in perpetuum tenemur suscipere. Si verò idem Archiepiscopus requisitus, se pro animi sui motu subtraxerit, alteri Episcopo, quem nos vel Successores nostri postulaverint, vicem suam ad id exequendum committet. Ut autem hoc ratum & inconvulsum permaneat, hanc paginam, de consensu venerabilium Pragensis & Olmucensis Episcoporum & Sigillorum nostrorum appensione roboravimus. Data Pragæ Anno Dominicæ Incarnationis MCCXXVIII. Indictione I.

Exemplar literarum sub coronatione hujuscemodi.

Anno prænotato gravis inter Bertholdum Episcopum Argentinensem, & Comites de Pfirt, suborta est discordia: quæ cum paulatim indeterius cresceret; tota penè Alsatia per triennium, ferro, incendio, & deprædatione raptorum miserabiliter devastata fuit. Post multa tandem suorum incommoda memoratus Pontifex, vocato in auxilium Alberto Nobilissimo Comite de Habspurg, qui & ipse læsus à prædictis Comitibus fuit, ad vindicandum se de inimicis suis paravit, & contra illos cum exercitu processit. Comites autem à Pfirt in suo exercitu habuerunt auxiliatorem Comitem Egonem de Fryburg, & civitates quasdam Imperiales. Congressione igitur factâ, inter Bladosheim & Hirzfeld, exercitus Bertholdi Pontificis memorati victor extitit: & multi ex parte Comitum de Pfirt in illa die eeciderunt occisi: alij vulnerati sunt, alij capti: cæteri se per fugam saluârunt.

Bellum inter Episcopum Argentinensẽ & Comitẽ de Pfirt.

Eodem año Fridericus Imperator in terra Sancta cum exercitu constitutus, pacta cum Saladino Saracenorũ Rege fecit Christianis non solùm damnosa in multis, sed etiam in plerisque parum honesta, sub hac videlicet conditione, quòd Civitas Hierosolyma cum toto Regno, paucis castellis duntaxat exceptis, sub ditione redderetur Christianorum templo tamen Domini Saracenis relicto: insuper treugas cum Saracenis decimales Christiani firmas haberent. Hâc igitur ignominiosâ compositione treugarum factâ, Fridericus Imperator Hierosolymam coronatus intravit; seque jam

Imperator pacta facit cum Saracenis.

Hierusalē restituitur Christianis

deinceps Regem Hierusalem & gessit & scripsit. Posthæc Oratores suos misit ad Romanum Pontificem; & reliquos Imperij Principes, victoriam se magnam obtinuisse reputans, quam omnibus cuperet manifestam. Verùm Romanus Pontifex non satis pacta laudare potuit, quæ cum Saracenis Imperator statuerat, sed magis amaricatus animo per epistolam publicam hunc ex defensore Christi Ecclesiæ commutatum in hostem querebatur. Rescripsit denique Imperatori Pontifex seriosiùs monens, ut Rheynhardo, cui Marchiam Anconitanam commiserat, & Conrado, quem Spoletanis præfecerat, mandaret, quatenus urbes Ecclesiæ, quas cæperant, restituerent, & pro illatis damnis componerent; quæ omnia Cæsar surdâ pertransiens aure, parvi pendénsque contempsit. Unde commotus animo Pontifex, cùm duræ cervicis intelligeret hominem, contractis undecunque copijs, magnum exercitum misit in Apuliam, plurésque civitates & oppida Imperatoris præoccupans cepit: & homines in sua verba jurare, contráque Imperatorem conspirare coegit: civitates quoque ablatas Ecclesiæ plures in brevi recuperavit & quidquid Imperatorij Juris erat uspiam pro viribus devastavit. Quæ cum Fridericus Imperator didicisset relicto Hierosolymis Senescalco, dimissísque in Syria rebus ut erant, celeriùs cum copijs multis, adjunctis sibi duabus galeis, cum Hermanno Magistro militum Teutonicorum, & Episcopo Messano Siciliæ, in Apuliam trajecit, in auxilium advocans non parvam multitudinem exercitûs Alemannorum. Itáque imprimis Apuliam Papæ inductionibus sibi penè totam rebellem, ad subjectionem reduxit, deinde Patrimonium etiam S. Petri, Ducatum videlicet Spoletanum cum Marchia Anconitana, suo Imperio subjecit, & sui terrorem omnibus in circuitu hominibus incussit. Nec diu postea Legatos misit ad Roman: Pontificem Gregorium, Messanum scilicet Episcopum & Magistrum Teutonicorum, per quos gratiam Sedis Apostolicæ postulavit. Quam priùs obtinere non potuit, quàm restitutis Ecclesiæ urbibus ablatis centum quinquaginta ducatorum millia pro damnis, quæ multipliciter intulerat, Pontifici rependeret.

Papa devastat Apuliam.

Imperator de Syria redit in Apuliam.

Imperator Apuliam & Siciliam recuperat.

His temporibus Ordo Fratrum Beatæ Mariæ Virginis de Monte Carmeli, primò in Europa transplantari cœpit, qui ante plurimos annos ab Helia & filijs Prophetarum in Regno Hierosolymitano exordium sumpsit: quemadmodum in primo libello nostro de laudibus ejusdem Ordinis Carmelitarum sufficienti narratione ostendimus. Cœperunt igitur Fratres Carmelitæ ab isto tempore multiplicari, & numero & merito per totam ferè Europam, quorum sacram Religionem Sedes Apostolica multis privilegijs communiuit.

Ordo Carmelitarum venit in Europam.

MCCXXIX.

Anno Eberhardi Abbatis XIV. Indict: Roman: 2. Imperat: Fridericus, quod per anticipationem priore anno diximus, inito fœdere cum Saracenis, civitatem Hierosolymitanam, in Dominica IV. Quadragesimæ, quam ab Introitu Missalis officij *Lætare* nuncupant, coronatus intravit, & alterâ mox die navibus conscensis in Apuliam & Siciliam remeavit, & omnes sibi rebellantes, & qui ad partes Papæ in ejus absentia declinaverant, armorum suorum potentiâ ad obedientiam coëgit.

Imperator partes Romani Pontificis persequitur.

His temporibus claruit Petrus de Vineis, natione Teutonicus patriâ Suevus

Suevus, Friderici II. Imperatoris Cancellarius, homo callidus, & sæcularis literaturæ non ignarus, qui scripsit ex persona memorati Cæsaris Epistolarum volumen in VI. libros divisum, cujus prima epistola sic incipit: *Collegerunt Pontifices & Pharisæi concilium.* Scripsit & de potestate Imperiali lib. I. Si quid amplius edidit ad notitiam meam non pervenit, fertur enim & alia quædam scripsisse. Hic Petrus Friderici partes etiam injustas contra Ecclesiam Romanam & ejus Pontifices temerè & contumaciter defendens, tam in Concilio quàm alibi etiam coram Papa summis eloquentiæ viribus, sæpius excusare conatus est illius adversùs Ecclesiam rebellionem, ut omnes, qui loquentem audierant, verteret in admirationem. Unde ferunt ad eum dixisse quâdam vice dum peroràsset in causa Cæsaris Romanum Pontificem Gregorium IX. *O Quantus esses fili, si te, ut Imperium, bene volentem haberet S. Ecclesia?* Postea verò indignationem Cæsaris nescio cujus facti ratione incurrit: à quo erutis oculis in Monasterium retrusus est: ubi cæcus & miser vitam agens in amaritudine cordis: quidquid in Ecclesiam peccavit vel Deum, longâ satis afflictione compensavit. Hoc opus eorum & præmium, qui aut Regibus deserviunt seu blandiuntur contra S. Ecclesiam, aut Principibus, qui pauperes contra Justitiam opprimunt: & veritatem Evangelicam contemnunt. Contigit autem post annos paucos, Imperatorem Fridericum denuo excommunicari à Papa, deseri à Principibus & contemni ab externis, qui desolatus átque desertus à pluribus, cum sumptus ad bellandum non haberet, insuper excommunicatus à Papa etiam deponendum se ab Imperio propediem non dubitaret: ad consilium Petri quondam Cancellarij sui, de quo diximus, decrevit recurrere, quem in magnis & arduis negotijs sibi noverat pluries quàm oporteret consuluisse. Venit igitur ad Monasterium ubi exoculatus ille manebat, & præmissis quæ animum lenire poterant exulceratum, veniam commissi furoris precatur in primis: deinde sic affatur Magistrum: *Nulla sit tibi memoria injuriarum precor amice, sed concede mihi, quam non mereor, veniam male commissi: quoniam beneficiorum in te meorum pluralitate compensabo deinceps perpetuò impositam tibi notam cæcitatis. Scio te mihi utiliter posse consulere, quò evadam celeriùs ex hac, quâ premor, necessitate.* At verò Petrus, qui mentem suam vultûs alacritate celabat: cum nihil magis quàm vindictam animo revolueret: consilium dedit Imperatori postulanti, ut de Monasterijs & Ecclesijs vasa tolleret aurea simul & argentea, quæ maxima & numero & pondere haberentur in Regno, conflatáque in monetam stipendio conduceret exercitus: átque suos omnes potenter invaderet adversarios, humiliarétque rebellantes. Postea verò quando fortuna arriserit melior, omnia redderet. Placuit Imperatori consilium, & spoliatis per Regnum Ecclesijs, thesaurum incredibilem brevi tempore comportavit, & factâ monetâ, undequaque conduxit exercitum. Ecclesias Regni omnes spoliavit calicibus, & quidquid in auro vel argento habebant, abstulit: promittens singulis omnia se meliora redditurum, qui nihil penitus cuiquam restituit. Ab eo autem tempore, quo de bonis Ecclesiæ conduxit exercitum odiosus Deo & hominibus factus est, cœpitq; in omnibus subitò infortunari átque deficere, donec in Lugdunensi Concilio per Innocentium Papam ab Imperio fuit depositus: & alius pro eo

Petrus de vineis Doctor.

Petrus Papam cum Imperatore persequitur.

Petrus in Monasterium truditur.

Imperator consilium postulat in necessitate amici.

Petrus consuluit ex calicibus Ecclesiæ monetam facere.

Imperator Ecclesias auro & argento spoliat omnes.

per Principes electus: ipse verò confusus, desolatus & contemptus. Verùm Abbas Monasterij cum quo Petrus manebat ut illum audivit Imperatori tale dedisse consilium, obstupuit: & dixit ad eum. Cum sis vir prudens & Doctor Juris omnium judicio præstantissimus Petre: miror quòd Imperatori tam iniquum, & contra Deum & justitiam dedisti consilium: cum scias spoliare Dei Ecclesias gravissimum esse peccatum. Cui Petrus de Vineis respondit: *omnia quæ dicis Pater scio esse verissima: sed alia quàm tu putas est dati consilij causa. Imperator furore concitatus innocenti mihi oculos eruit, & nunc in extrema necessitate constitutus à me consilium requisivit. Consilium dedi: per quod oculos meos plenè vindicavi. Nam si consilium meum secutus fuerit, si Ecclesias Dei spoliaverit: certus sum quod vindicante Deo, nunquam deinceps prosperabitur, in cunctis vitæ suæ diebus simul & operibus: sed erit odiosus Deo & hominibus, infelix, miser, infortunatissimus: & sic vindicaverim oculos meos de tyranno cum meo consilio in extremam devenerit egestatem.*

Causa propter quam Petrus tale consilium dedit.

Spoliare Ecclesias Deo facit odiosos.

MCCXXX.

Concordia fit inter Episcopum & Comites de Pfirt.

Anno Eberhardi Abbatis XV. concordia pacis reformata fuit, inter Bertholdum Argentinensem Episcopum & Comites de Pfirt, mediante Henrico Friderici Imperatoris filio, & siluit terra tempore modico à tumultu bellorum. Verumtamen purgari citò provincia non potuit ab incursu latronum, qui horis & temporibus nocturnis, non solùm domos suffodiebant villanorum, sed etiam Monasteriorum & Ecclesiarum januis ac parietibus fractis, cum assueti essent de furto vivere atque rapinis, quiquid poterant invenire clandestinè aufferentes furabantur. Exitus quoque viarum obsidentes nulli parcebant ætati aut sexui, sed omnes transeuntes, quos poterant superare, omnibus spoliabant.

Saraceni vincuntur in Hispania.

Eodem anno Rex Legionis, cum filio suo Rege Castiliæ in Hispania, magno suorum adunato exercitu contra Saracenos, qui erant in ea parte Hispaniæ, quæ Regnum Granatæ nuncupatur, processerunt ad bellum, è quibus multos occidentes, & captivos abducentes, magnam terræ partem occuparunt: civitatem quoque Emeritanam, cum multis oppidis atque castellis de illorum manibus recuperaverunt.

Majorica capitur à Christianis

Anno prænotato Rex Arragonum Regnum sive Insulam Majoricarum, annis multis à Saracenis possessam, in manu valida præoccupans, cæpit, & Christianis legibus potenter restituit: Regem quoque ipsius Insulæ, cum tota familia captivum abduxit, & Insulam Christianis militibus custodiendam tuendámque commisit.

Dissensio inter Archiepiscopũ Coloniens. & Comitẽ.

Eodem quoque anno, inter Archiepiscopum Coloniensem Henricum & Ducem de Lympurg, discordia gravis suborta fuit, propter advocatiam Monasterij nostri Ordinis in monte Segeberg, à Sancto Annone Archiepiscopo haud procul à Bunna oppido quondam constructo, quam utérque ad jus suum pertinere volebat. Unde rapinæ & incendia subsecuta sunt, & pauperum deprædationes rusticorum: donec Henricus Rex, vices suas interposuit, & pacem reformavit.

Imperator ab excommunicatione absolvitur.

Anno item prænotato Imperator Fridericus, mediante Lupoldo Austriæ Duce, in concordiam cum Papa Gregorio reversus, per eum à vinculo Excomunicationis absolvitur: & pax inter Ecclesiam & Imperium diutiùs interrupta reformatur. Quam ob causam Pontifex Impetori jam reconciliatus, Regem illum Siciliæ & Hierusalem salutat: ad

mensámque illum & omnimodam communionem admittens summa inter eos benevolentia contrahitur, quæ non diupermanens rursus postea per Imperatorē violatur. Lupoldus autem Dux Austriæ pace & concordiâ inter Papam & Imperatorem reformatâ in Campania apud S. Germanum moritur: cujus intestina cum carnibus in domo Capitulari Monasterij Cassinensis sepulta sunt: ossa verò in Austriam per familiares ejus reportata sepulturam paternam receperunt. His temporibus magna Hæreticorum multitudo, quæ diu latuerat in diversis Europæ provincijs, apud Lombardos, Germanos, Gallos, & Italos inquisitione magistrorum detecta fuit: quæ multos & varios profitebatur errores, multi per eos decepti sunt: pluresque in perfidia sua pertinaces, ad ignem condemnati. I. & perniciosissimus eroris eorum articulus fuit, quod S. Ecclesiam fidelium universalem contemnebant, nuncupantes eam Synagogam Satanæ, & conventum malingnatium asserentes sectam suam fidelium esse solam Ecclesiam, & neminem extra eam omnino posse salvari: seque solos Christianos, Spiritu Sancto plenos, Apostolorum imitatores, cæteros verò omnes esse hæreticos atque Schismaticos, & cum Diabolo in æternum damnandos. Romanum Pontificem, Cardinales, Episcopos & reliquos Ecclesiæ Ministros irridebant & parvi pendebant dicentes eos esse ministros Sathanæ, & populi deceptores ac propterea vitâ privandos. Monachos omnes cujuscunque religionis, unâ temeritatis sententiâ contemnebant, dicentes eos malitiâ & superstitione plenos, & ob id nullum eorum salvandum, sed omnes damnandos. Jejunia & ritus Ecclesiæ parvi pendebant, malè interpretantes illud Pauli: *omnia munda mundis*. Et illud nostri Salvatoris: *omne quod intrat per os, non coinquinat hominem*: Unde in sensum datum reprobum, carnes etiam in Quadragessima manducabant. Confessionem & Pœnitentiam contemnebant dicentes se mundos atque sanctissimos, cum tamen omni spurcitiâ & impuritate pleni essent, maximis & abominandis sceleribus maculati. Dicentes se Apostolorum discipulos, imitatores execrabilium hæreticorum facti sunt, volentes etenim omnia inter se habere communia, etiam uxores, matres & filias indifferenter polluerunt, nec licebat coitum postulanti alicui inter eos denegare, sive cum matre, sive cum uxore aut filia propria vel aliena, & in hoc summæ charitatis fraternæ prædicabant complementum. Unum Mediolani erroris sui Patriarcham habebant, inter consimiles latitantem, cujus mandatis obtemperabant in omnibus, eum Christi vicarium esse dicentes, cui singulis annis ex omnibus locis atque Provincijs, in quibus habebant sua conventicula, censum destinabant annuum, symbola errorum ab eo recipientes. Capti apud Argentinam Alsatiæ urbem nonnulli præscriptorum Professores errorum, & ignibus combusti, memoratos articulos cum alijs multis quos brevitatis causâ omittimus, in tortura confessi sunt, & abominanda se commisisse scelera publicè dixerunt. Magnus eorum numerus ipsis revelantibus in omni penè orbe Christianorum demonstratus est: ut si verbi gratiâ quispiam ab Antuerpia seu Anglia Romam profecturus iter peregrinus assumeret, hospitem hujus sectæ non unum, sed plures in omni loco, singulis noctibus inveniret, in cujus domo comunia omnia haberet, signa quædam ante fores domorum vel in tectis habebant suspensa,

Lupoldus Dux Austriæ moritur.

Hæreticorum fit inquisitio.

Hæreticorum articuli quinque.

Capti comburuntur.

qualia per singulos annos variando nova Magister eorum Mediolani residens dedisset: per quæ mansiones suo deputatas errori facilè cognoscebant; quæ tamen fideles ignorabant. Sermones etiã habebant symbolicos, industriâ præceptorum datos atque compositos, quorum prolatione & intelligentiâ in medio multorum scire poterant, qui de secta sua essent aut non essent, contra hos nefandissimos hæreticos, Sedes Apostolica per totam Italiam, Germaniam, Galliam, & Angliam, plures deputavit inquisitores, quorum studio multi fuerunt conversi ad fidem orthodoxam; multi pertinaces in errore combusti, cæteri latentes evanuerũt.

Signis mutuò se cognoscebãt.

MCCXXI.

Anno Eberhardi Abbatis XVI. Indict: Rom: IV. Ludovicus Dux Bavariæ, qui anno priore cum exercitu Christianorum magno transierat mare in subsidium terræ Sanctæ, in reditu constitutus machinatione Friderici (ut ferebatur.) Imperatoris, à quodam Saraceno Vetuli de Montanis nuntio ad hoc misso, præsente familiâ suâ totâ, cultro perfossus interijt & mortuus est: cujus cadaver in Monasterio Scheurin Bavariæ sepultum fuit. Porrò Saracenus ipse gladijs familiarium Ducis in mille frusta concisus, præsumpti sceleris sui pœnas mox dedit in eodem loco.

Ludovicus Dux Bavariæ moritur.

Huic in Ducatu Bavariæ Otto filius successit, qui Gertrudem filiam Henrici Comitis Palatini Rheni, qui apud Heidelberg, ut suprà diximus, morabatur, habebat uxorem; cum qua, mortuo Henrico, totum dominium illud obtinuit, & jure hæreditario deinceps possedit. Ab hoc itáque tempore Ducatus Bavariæ & Comitatus Palatij Rheni conjuncti sunt, usque in præsentem diem, & utriusque titulos in unam progeniem præmissa cognatio copulat. Genuit autem mortuus Dux duos filios de præfata conjuge sua, quorum primogenitus vocabatur Ludovicus, qui post obitum Patris Palatinatum cum certis oppidis & castris in Bavaria Superiori pro sua portione, post longam contentionem obtinuit. Secundogenitus vocabatur Henricus, qui oppidum Landehuettam cum inferiori Bavaria, ut suo loco dicemus, possedit. Memoratus Dux Otto oppidum Brubach ad Rheni litora positum cum adjacente castello, cunctisque proventibus suis in feudale beneficium contulit Comiti de Kazenelenbogen, quod modò possessionis & provincialis Comitis Hassiæ; quia ultimus Comes de Kazenelenbogen, qui tempore adolescentiæ nostræ obijt, nomine Philippus, unicam reliquit filiam, quam Hassonum Landgravius duxit uxorem: & cum ea Comitatum ejus obtinuit.

Otto Dux fit Comes Palatinus.

Ludovicus & Henricus filius ejus.

Brubach facit feudũ Comiti.

Anno prænotato, moritur D. Antonius de Padua nuncupatus, Ordinis fratrum Minorum B. Francisci Discipulus, vir magnæ Religionis & eximiæ sanctitatis, qui multis & in vita, & post mortem coruscavit miraculis: propter quorum infinitam multitudinem SS. catalogo mox à Gregorio Papa IX. fuit ascriptus. Doctrinæ cœlestis tanta dulcedine redundabat, ut Romanus eum Pontifex Arcam consueverit appellare testamenti. Tantæ autem sapientiæ fuit, quod S. eum Franciscus Episcopum suum coram fratribus suis consueverit dicere. Ante Religionis ingressum Theologiam multo tempore Tolosæ, Bononiæ ac Patavij docuit: & discipulos post se plurimos reliquit, Prædicator excellentissimus fuit, & in audientia Romani Pontificis, ac Patrum Cardinalium sæpius prædicavit. Scripsit inter cætera ingenij sui opuscula sermones de tempo-

D. Antoniº de Padua moritur Patavij.

tempore luculentissimos & valde utiles, quos in duobus lib. comprædendit. Sermones quoque de Sanctis in uno volumine plures composuit. Ejus vita miraculis plena diligenter conscripta est. Opuscula S. Antonij de Padua.

Anno etiam prænotato XIII. Cal. mensis Decembris obijt Elisabeth filia Regis Ungariæ, uxor quondam Ludovici Landgravij Thuringorum & Hassonum, mulier sanctissimæ conversationis: cujus venerabile corpus in Ecclesia militiæ Teutonicorum, quam ipsa à fundamentis novam erexerat in oppido Hassiæ Marpurg cum summa reverentia & honore sepultum est, quam Gregorius Papa IX. SS. catalogo inscripsit. Ejus vitam Cæsarius Monachus Heistaberacensis Ord. Cistertiensis, ut suprà diximus, aperto sermone descripsit. S. Elisabeth moritur.

Anno præscripto Eberhardus XXIII. hujus Monasterij Hirsaugiensis Reverendissimus Abbas post multos labores, sextâ decimâ die Octobris in Domino quievit, anno ætatis suæ quinto & sexagesimo: Regiminis verò curæ pastoralis sexto decimo non completo, homo certè sempiternâ memoriâ dignus, qui Monasterio in utróque statu laudabiliter præfuit, & jura libertatis cum rebus constantissimè semper defensavit. Ornavit Ecclesiam: plura construxit ædificia, auxit redditus: & ab alijs parta diligentissimè conservavit. Et quamvis Monasticus Ordo, nimiùm per totum orbem Christianum suo tempore, à primævæ institutionis fervore tepuerat: Eberhardus tamen Abbas, tam in se quàm in sibi comissis, Regulam pro viribus observare studuit; & formam se Monachis vivendi statuit, ac tramitem honestatis custodivit. Eberhard' Abbas hujus loci moritur.

De Ernesto hujus Monasterij Hirsaugiensis Abbate XXIV. qui præfuit annis XIII. mensibus duobus, diebus quoque VII.

POst mortem Reverendissimi ac Deo dilecti Abbatis Eberhardi vacavit Abbatia diebus x. propter illorum absentiam, qui ad electionem novi Pastoris fuerant de consuetudine hactenus observata laudabiliter evocandi. Cúmque transissent dies exspectationis necessariæ, convenerunt ad locum Capitularem fratres, qui vocem in electione habebant, Anno Dominicæ Nativitatis prænotato MCCXXXI. Indict: Rom: IV. die verò sextâ & vicessimâ mensis Octobris propter novi electionem Abbatis. Præmissis itáque orationibus consuetis, & tractatibus necessarijs, in Abbatem hujus Monasterij XXIV. tandem unanimiter elegerunt Ernestum, Monachum Conventualem, qui majoris Cellarij aliquamdiu gesserat officium: virum bonæ & honestæ conversationis, præfuitque annis XIII. mensibus duobus, diebus VII. qui ordinationem sui à Berengero Spirensium Episcopo, cum debita solemnitate hic in Monasterio suscepit, in præsentia plurimorum, quos invitaverat, Abbatum. Patria illi Suevia fuit, qui natus de honestis parentibus, & secundùm hujus seculi æstimationem non ultimo loco habilis ad Regionem juvenis, sub Marquardo Abbate hujus Monasterij intravit. Qui cum tempore sapientiâ simul & intellectu proficiens in pluribus Monasticæ palestræ officijs, à juventute usque in

Vacat Abbatia x. diebus.

Ernestus fit Abbas hujus loci. XXIV.

Ernesti patria & mores.

in senium probatus est, & in omnibus semper fidelis inventus. Erat sanè vir mansuetus, mitis ingenio, qui neminem prior, aut sine causa rationabili novit offendere seu perturbare, in his quæ ad monasticam pertinere videbantur integritatem, conversationis fuit honestæ, plùs tamen ad curam temporalium aptus, quàm ad instaurationem Regularis observantiæ dispositus, suo etenim tempore pristinus feruor Monasticæ puritatis, & in hoc loco & in cæteris Monasterijs penè omnibus nostri Ordinis nimiùm tepuerat: & rarus erat Monachus qui ad puritatem, regularis institutionis sanctissimi P. Benedicti ambularet. Monachi námque illius temporis, neglectâ spirituali conversatione, sectabantur carnalia, & spretis, ad quæ vocati fuerant, bonis æternis, temporales nimis anxiè quærebant honores, & corruptibiles sequebantur voluptates. Viri ab hoc tempore defecerunt in Ordine nostro docti, defecerunt sancti, defecerunt Regularis observantiæ zelosi cultores: & jacuit per annos ferme ducentos S. Benedicti Religio in deformatione continua, donec tandem per magnos labores Mellicensium, Castellensium, ac postremò Bursfeldensium in parte fuit per Germaniam, ut suo tempore dicemus, non in toto resuscitata.

MCCXXXII.

Imperator in Italia comoratur.

Anno Ernesti Abbatis I. Fridericus Imperator II. apud Ravennam consistens, exercitum Germanorum magnum vocavit in Italiam: volens humiliare Longobardorum superbiam: qui ad suggestionem Romani Pontificis, ut suprà dictum est, contra Imperium unanimem fecerant conspirationem, quam ipsi confœderationis nomine velabant.

Germani contra Lombardos.

Ad Imperium itáque Principis Rex Henricus de Francia Orientali, Suevia, Saxonia, Bavaria, & cæteris nationibus Imperij magnum bellatorum adunavit exercitum, cui se Ducem præbens, versùs Lombardiam profectus est. Sed Lombardi futurorum cauti exploratores, præoccupaverunt omnes itinerum portus, quos nominavere Clusas, in tantum quòd nullus exercitui Germanorum in Lombardiam patebat introitus. Unde Henricus cum procedere non posset, retrocedere coactus est.

Tentorium mirabilis compositionis Imperatori datur.

Eodem Anno Saladinus Ægyptiorum Friderico Imperatori dono misit per suos Oratores tentorium pretiosum, mirabili arte compositum, cujus pretij æstimatio qninque ducatorum millium procul valorem excessit. Nam ad similitudinem sphærarum cœlestium intrinseçùs videbatur constructum, in quo imagines Solis, Lunæ, ac reliquorum planetarum artificiosissimè compositæ movebantur ponderibus & rotis incitatæ: ita videlicet, quòd cursum suum, certis ac debitis spatijs peragentes horas tam noctis quàm diei infallibili demonstratione designabant, imagines quoque XII. signorum Zodiaci certis distinctionibus suis motæ cum firmamento cursum in se planetarum continebant.

Dissensio inter Archiepiscopum Moguntinũ & Lantgravium.

Anno prænotato magnæ inter Sifridum Archiepiscopum Moguntinum, & Conradum S. Elisabeth filium Thuringiæ & Hassiæ Lantgravium discordiæ fuerunt subortæ, propter fines & terminos quosdam terrarum, quos utérque voluit suo dominio esse subjectos. Conradus etiam memoratus Comes, contracto suorum exercitu terras Archiepiscopi hostili prior incursione vastavit; oppidum Fridislariense, cum multis in circuitu villis, incendio & ferro invadens evertit, ac funditus

penè desolavit, & tam per se, quàm per suos fautores damna Ecclesiæ plurima intulit. His contumelijs & injurijs tandem provocatus Archiepiscopus, magnum suorum congregavit exercitum; & contra prædictum Lantgravium processit ad bellum. Congredientes itàque & atrociter dimicantes multi ex utrâque parte ceciderunt vulnerati, sed postremò exercitus victoriam obtinuit ipsius Landtgravij. In quo bello Henricus Ecclesiæ Wormatiensis Episcopus, qui fuit in parte Archiepiscopi, cum multis Ecclesiæ suæ Canonicis à Lantgravio captus est. Tandem inter eos concordia facta est, hanc formam continens. Bellū atrox inter eos committitur.

In nomine sanctæ & individuæ Trinitatis, super destructione Fridislariæ, & Wizenhausen oppidorum, & alijs damnis, quæ Dominus Sifridus Archiepiscopus Moguntinus, & Dominus Conradus junior Lantgravius hinc inde senserunt, cum guerram haberent ad invicem, talis compositio intervenit. Antiqua compositio sicut ordinata est à Domino Sifrido quondam Archiepiscopo: & Domino Ludovico piæ memoriæ, quondam Lantgravio, modis omnibus in perpetuum inconvulsa servetur. Item oppidum in Wolfhan concessit Archiepiscopus in feudum Conrado Lantgravio memorato, & concedet hæredibus suis legitimis etiam filiabus, non existentibus filijs, post mortem sibi jure hæreditario successuris: & si idem Conradus rogaverit in vita sua, ut concedat fratri suo aut filio fratris, idem oppidum, hoc ei nullatenus denegabit. Huic memoratæ compositioni, cum alijs multis interfuit, Frater Conradus de Marpurg, Ordinis Fratrum Prædicatorum S. Dominici, vir in Scripturis sacris magnæ eruditionis & authoritatis, qui, ut suprà dictum est, generalis Inquisitor hæreticæ pravitatis, à S. Sede Apostolica deputatus, hoc ipso anno III. Nonarum die mensis Maij quatuor hæreticos in Erphurdiensi oppido condemnavit ad ignem, qui & fuerunt combusti. Multos denique & penè innumerabiles per totum Regnum Teutonum, qui olim latuerant, hæreticos in lucem inquirendo produxit: examinavit & per sententiam damnavit convictos, quos manibus secularium Judicum tradidit ignibus voracibus comburendos. His temporibus Monasterium Laurissense nostri tunc Ordinis, unum ex quatuor Imperij Cœnobijs principalibus Mogunt: Dioec: quod olim fuerat opulentissimum, miserandæ desolationis suæ experiebatur initia. Subortâ námque dissensione gravissimâ inter Conradum ejus loci Abbatem ex una parte, & Conventum suum ex alia: malis mala superaddita sunt, quæ Monasterium illud ab Ordine tandem violenter transtulerunt. Cujus perniciosæ translationem historiæ, etsi diversis annis facta sit: sub prænotato tamen, quo principaliora gesta cognovimus, enarrandam desumpsimus, quatenus Monachi omnes discant, simul & Abbates pacem custodire mutuam: & Principum abstinere consultationibus.

Concordia inter dissidentes.

Wolfhan oppidum.

Quatuor Hæretici côburuntur in Erpfurdia.

Laurissensis Monasterij desolationis historia.

Verùm ut causa destructionis hujus insignis Monasterij altiùs repetamus, notandum Lectori proponimus, quòd Comes quidam Rheni Kanker dictus Monasterium prædictum Laurissense olim circa tempora Pippini Regis Francorum, seu paulò ante construxit: & multis possessionibus magnificè dotavit: in quo & Monachus postea factus, usque ad mortem secundùm Regulam sanctissimi P. N. Benedicti conversando sub directione & obedientia Abbatis, cum Deo famulantibus Monachis per-

Kanker Rheni Comes fundavit Lauriss. sam.

Multi Principes in eo Monachi facti sunt.

permansit. In eodem Monasterio deinceps per successum temporis, multi viri nobiles, potentes, divites átque doctissimi Monachi facti sunt: qui locum ipsum divitijs & potentiâ in immensum auxerunt. Inter quos Thassilo Bavarorum Dux fuit non ultimus: qui cum apud Imperialem vicum Ingelenhaim, in Consilio Principum propter læsæ Majestatis culpam damnaretur ad exilium, in memorato Cœnobio, unà cum Theodone filio suo monasticum schema voluntariè induit, & úsque ad mortem in eodem perduravit. Crevit autem præfatus locus largitione Regum & Principum successu temporis divitijs & honore ultra modum, & una de Abbatijs quatuor Imperij Principalioribus esse meruit: quemadmodum longè suprà diximus, anno Brunonis Abbatis IX. Abbas enim de Laurissa, sicut & Fuldensis, Hersfeldensis & Wissenburgensis pro tempore existens, Princeps erat Imperij, habebátque sub sua ditione totam Regionem, inter Dietpurg oppidum, & Haidelberg, quæ strata montana, vulgariter die Bergstras nuncupatur, oppida plura, castella, villas, nemora, & dominia multa, pro quorum institutione ac vicissitudine Curiam Imperatoris, ut alij Principes, sequebatur, & referendarij implebat officium. Maxima viguit in hoc ipso Monasterio per annos plures disciplina regularis, & multi in eo viri doctrinâ & sanctitate insignes claruerunt.

Laurissa Imperialis Abbatia una ex quatuor.

Feruore tandem sanctæ Religionis nimiùm tepescente in hoc ipso Cœnobio, quemadmodum & in cæteris, primò per Monachos hujus Cœnobij Hirsaugiensis, jubente S. Patre Wilhelmo, reformatum, missis illic decem & octo Monachis cum Abbate ad instantiam Henrici Imperatoris IV. fuit, Monachis loci reclamantibus & invitis. Qui Regularis disciplinæ tramitem habentes odio, de Cœnobio recesserunt, & discurrentes sine jugo per Regnum, verbis & scriptis Monachos Hirsaugienses, propter vitæ integritatem, quasi nimiùm austeros & inhumanos præsumptuosâ loquacitate infamabant. Vidimus de his plura & metro conscripta, & prosa, quæ Henrico Imperatori IV. ab Italia in Germaniam reverso, Monachi Laurissenses, propter improbitatem suam expulsi, contra mores & instituta Hirsaugiensium legenda obtulerunt. Quæ cum friuolè, & dolosè mendaciterque constet esse conficta, indignum sanè duximus nebulonum mendacijs obfuscare historiæ veritatem, prævaluerunt tamen postremò filij perditionis, Monachi vitâ & moribus deformati, & per amicos suos obtinuerunt ab Imperatore, ut restituerentur ad Monasterium, promittentes se colla Regulari observantiæ cum Hirsaugiensibus submissuros. Quod factum in dolo, rei probavit eventus, nam mox ut recepti ad Monasterium fuissent, pristinis moribus improbis, Regulæ Monachorum contrarijs, vivere cœperunt, quorum impuritates cum fratres optimi detestarentur, & suas lædi conscientias convictu impiorum metuerent, ad Hirsaugiam redierunt.

Hirsaugienses Laurissam reformaverunt tertiò.

Monachi Laurissenses discoli.

Monachi redierunt ad Laurissâ.

Posthæc S. Ermenoldus reformavit Laurissam Hirsaugiensis Cœnobij Monachus, & postea I. Abbas in Brunseningen, de quo plura diximus anno Brunonis Abbatis IX. munificentiâ imperiali, memoratam Abbatiam Laurissensem invitus gubernandam suscepit, & reformare pro viribus studuit, sed cum audivisset, quæ Germanus cum Imperatore contulerat, quemadmodum in gestis ejus longè suprà diximus, Abbatiam dimisit, & cum Monachis quadraginta, quos Domino ibidem acqui-

S. Ermenoldus reformavit Laurissam.

qui-

quiſierat anno ferme uno ad Hirſaugiam reverſus eſt: & ſic remanentibus in Lauriſſa Monachis deformatis, caſſata eſt etiam ſecunda reformatio. Poſtremò temporibus Volmari Abbatis, Lotharius Rex Romanorum compatiens tam inſigni loco & improbam converſationem Monachorum habens exoſam, ab eodem Volmaro precibus ſuis obtinuit: quòd Lauriſſam per Hirſaugienſes ſuos jam tertiò reformavit. Miſit enim de ſua Congregatione Monachos XII. optimè inſtitutos, quorum induſtriâ diſciplina regularis paulatim apud Lauriſſenſes refloruit, & per annos plurimos laudabiliter *refloruit* duravit: donec poſtremò iterum defecit. Deinde circa tempora præſcripta gravis inter Abbatem & Conventum fuit ſuborta diſcordia, regulariſque diſciplinæ penitus annihilata cuſtodia: & conditio tam inſignis Cœnobij miſerabiliter in utroque ſtatu deturbata, Conradus etenim ultimus Monaſterij Lauriſſenſis Abbas, ut dilapidator ſubſtantiæ temporalis, & criminoſus in multis accuſatur à ſubditis: cauſa inter eos per judices in Provincia plures diſcutitur, & tandem ad examen Sedis Apoſtolicæ defertur. Papa viſitationem Monaſterij certis mandavit Commiſſarijs, Abbati videlicet de Winvviler Ciſtertienſis Ordinis, cum alijs ſibi condeputatis, qui venientes ad locum poſt maturam inquiſitionem, Abbatem per ſententiam deponunt: per quod initium deſolationis Monaſterij tradiderunt.

Hirſaugienſes tertiò reformant Lauriſſam.

Lauriſſenſium diſcordia

Lauriſſa viſitatur & Conradus deponitur.

Interea Sifridus Archiepiſcopus Moguntinus, in cujus Diœceſi Lauriſſenſe conſtabat Cœnobium, ſummis laborabat viribus, ut imperialis Monaſterij oppida, caſtra, villas, & totum Abbatiæ Principatum Eccleſiæ ſuæ conjungeret: & Ordinem D. P. N. Benedicti à loco penitus elongaret. In quo quidem deſolationis negotio per annos ferme ſedecim, fuit laboratum. Enimverò cum Abbas propter inopiam rerum temporalium Imperio conſueta non poſſet exhibere obſequia, memoratus Archiepiſcopus occaſione ſumptâ, pro dicto Principatu, qui centum ducatorum millium exceſſit valorem, ſicut diximus, apud Imperatorem Fridericum II. inſtantiùs laboravit.

Archiepiſc. Principatū Monaſterij ambiebat.

Anno itaque prænotato Dominicæ Nativitatis, MCCXXXIII. Erneſti verò Abbatis I. Indict. Roman. V. Fridericus Imperator ſæpe dictus ad inſtantiam prænominati Archiepiſcopi Principatum memorati Cœnobij Lauriſſenſis, cum omni honore, Vaſallis, Miniſterialibus, caſtris, oppidis, nemoribus, teloneis, proventibus, dominijs, juribus & pertinentijs ſuis, quem Abbas ejuſdem Monaſterij, à multis retro annis huc uſque tenuerat, abſtulit atque Moguntinæ, ſicut diximus, Eccleſiæ perpetuò annexum univit & incorporavit, juxta tenorem literarum qui ſequitur, & eſt talis:

Imperator Fridericus Principatū Lauriſſenſem contulit Archiepiſcopo.

In nomine Sanctæ & individuæ Trinitatis. Fridericus II. divinâ favente clementiâ Romanorum Imperator ſemper Auguſtus, Hieruſalem, & Siciliæ Rex, Romani Principis decus extollitur, & auguſta Sedes Imperij decoratur: cum Principatus, in quibus conſiſtit & viget Imperium, in ſua dignitate, congrua proviſione reparat & conſervat: & illas ad eorum reparationem & conſervantiam perſonas eligit & præponit, quæ cum prærogativa commiſſarum ſibi Eccleſiarum cum ſua merito dignitatis ſufficientes ad id, & accepta fore cenſentur. Univerſis igitur Imperij fidelibus, tam modernis quàm poſteris volumus eſſe notum, quòd nos conſiderantes tenuem ſtatum Lauriſſenſis ab honore & nomine Principatûs

Exemplar literarum Imperatoris.

Lauriſſenſis allegat inopiam.

processu temporis collabentem: ut non minus Imperio, quàm sibi deficere videatur. Attendentes insuper quòd per dilectum Principem nostrum Sifridum venerabilem Archiepiscopum Moguntinum, cujus grata servitia quotidie Imperio præstita, nostro conspectui multâ gratitudine se præsentat: necnon per eandem Moguntinam Sedem, velut obsequiosam semper Imperio & nostris honoribus efficacem: servitium ejusdem Principatûs imperio debitum, quod propter ejusdem Ecclesiæ Impotentiam nobis hactenus est subtractum, integrè poterit exhiberi. Assistente igitur nobis & approbante dilecto filio nostro Henrico illustri Rege Romanorum semper Augusto, super his providere volentes: unà cum deliberatione & consilio Principum de innata providentia & nostra gratia Majestatis, eundem Principatum Ecclesiæ Laurissensis tum omni honore, vasallis, ministerialibus, castris, oppidis, proventibus, juribus & pertinentijs suis, sicut ad nos & Imperium noscitur pertinere, eidem Moguntino Ecclesiæ, dicto Moguntino Archiepiscopo, & suis Successoribus imperiali authoritate in perpetuum donavimus & concessimus: & nominatum Principem nostrum venerabilem Archiepiscopum Moguntinum præsentibus Principibus solemniter investimus: ut eadem Ecclesia Moguntina, idem Moguntinus Archiepiscopus & Successores ejus amodò principatum ipsum teneant & possideant, & ad honorem nostrum & Imperij illum foveant & conservent, salvo jure quod inde debetur imperio, præsentis privilegij authoritate mandantes, quatenus nullus Princeps, Dux, Marchio, Comes, Scultetus, Advocatus, ministerialis, nulla persona sublimis vel humilis, Ecclesiastica, vel mundana contra præsentis donationis & concessionis nostræ paginam ausu temerario venire præsumat. Quod qui præsumpserit, sciat se (propter indignationem nostram) cui se noverit subjacere) in sua temeritatis vindictam, centum libras puri auri compositurum: quarum medietas Curiæ nostræ; & reliqua parti passæ injuriam, persolvetur. Ad hujus itaque donationis & concessionis nostræ memoriam & stabilem firmitatem, præsens privilegium fieri fecimus, & Bulla aurea typario nostræ Majest. impressa jussimus communiri: Hujus rei testes sunt B. Patriarcha Aquilejensis, &c. Signum Domini Friderici II. Dei gratiâ invictissimi Romanorum Imperatoris semper Augusti, Hierusalem & Siciliæ Regis. Ego Sifridus Ratisponensis Episcopus, imperialis aulæ Cancellarius, vice prædicti Domini Sifridi venerabilis Archiepiscopi Mogunt: in Germania Archi-Cancellarij recognovi. Acta sunt hæc anno Dominica Incarnationis millesi: ducentesi: XXXII. mense Aprili, Indict. V. Imperante Domino nostro Friderico II. Dei gratiâ invictissimo Romanorum semper Augusto, Hierusalem & Siciliæ Rege gloriosissimo, anno Imperij ejus XII. Regni Hierusalem septimo, Regni verò Siciliæ tricesimo quarto, feliciter amen. Datum Aquileia per manum. N.

Consilium introducit principum.

Interdicit omnibus contradictionem.

Bulla confirmat donationem.

Hujus memoratæ donationis privilegio Sifridus Mogunt: Archiepiscopus de mandato Imperatoris Friderici suscepto, quoniam Regem Henricum Patri non dubitabat in Imperio successurum: quò sibi donatum Ecclesiæ Laurissensis Principatum firmius perveniret, etiam ab ipso Rege proprium desuper Confirmationis privilegium hujus tenoris impetravit:

Rex Henricus Donationem Patris confirmat.

Henricus Roman: Rex Dei gratiâ semper Augustus, universis Imperij fidelibus, paginam hanc visuris, gratiam suam & omne bonum. Regali munificentiæ cedit ad gloriam si dignis extollis honoribus, sique rerum amplificat incrementis, sui cultores lateris & suorum conscios secretorum. Hinc enim devotio pullulat in subjectis, & augetur numerus in devotis, multiplicante munificentiâ per exemplum quicquid potuit, contulisse per gratiam. Inde est quod notum esse volumus uni-

Exemplar Henrici Regis ad idē.

Principatū Laurissensem dicit Archiepisc. donatum.

versis nostris fidelibus tam præsentibus quàm futuris, quòd constitutus in præsentia nostra dilectus Princeps noster Sifridus Archiepiscopus Mogunt: celsitudini nostræ supplicavit attentè donationem & concessionem Principatûs Laurissensis Ecclesiæ cum omni honore, Vasallis, Ministerialibus, castris, oppidis, proventibus, Juribus & pertinentijs suis, à Domino & Patre nostro Friderico invictissimo Imperatore Romanorum semper Augusto, Hierusalem & Siciliæ Rege, nobis præsentibus & consentientibus liberaliter sibi factam & Ecclesiæ Moguntinæ denuo gratam habere & conservare inviolabiliter deberemus. Nos igitur attendentes grata obsequia, quæ dicta Ecclesia Mogunt: nobis & progenitoribus nostris noscitur impendisse: considerantes etiam servitia debita Imperio, quæ per impotentiam Monasterij memorati ei hactenus sunt subtracta, per dictum Archiepiscopum, & Successores ejus, posse congruè exhiberi, concessionem prædictam, tamquam de assensu nostro factam gratam habentes, præsentis Regalis paginæ sancimus edicto, quatenus nulla persona alta vel humilis, Ecclesiastica vel mundana, ei ausu temerario contraire præsumat. Quod siquis attentaverit (præter indignationem nostram, quam ex hoc incidet.) quinquaginta libras auri se noverit compositurum; quarum medietatem Curiæ nostræ: alteram verò parti passæ injuriam volumus applicari. Testes hujus confirmationis nostræ sunt B. Patriarcha Aquileiensis, &c. Datum apud Chindacum, anno Domini MCCXXXII. quinto Kalend. Maij, Indict: V. Donatione igitur tam Regali quam Imperiali memorati Principatûs ad votum impetratâ, sæpe dictus Archiepiscopus, ut eum & sibi & successoribus suis perpetuò redderet stabilem, Monachos ipsius Cœnobij Laurissensis callidâ persuasione induxit, multa eis promittens & magna, quatenus Romano Pontifici super negotio transactionis Principatûs scriberent, & ejus confirmationem instantiùs ab eo postularent. Monachi autem de sua expulsione suspicionem non habentes, existimantésque se magnos illico futuros, si Ecclesiæ Mogunt: forent confœderati simul & uniti, Archiepiscopo, super ablatione Principatûs, per omnia consenserunt; & Papæ literas hujus tenoris direxerunt:

Donationē hanc Rex ipse confirmat.

Archiepisc. Monachos ut Papæ scribant, induxit.

Sanctissimo in Christo Patri ac Domino, Domino Gregorio Sacrosanctæ Romæ Ecclesiæ summo Pontifici: Decanus cum devoto Fratrum Collegio, quamvis pauco, & Ministerialium Ecclesiæ Laurissensis continuas orationes ad Christum, cum subjectione filiali. Ad Apostolatûs vestri gratiam referendum duximus, quòd cum ad mandatum & examen Judicum à Sede Apostolica delegatorum Domnus Conradus quondam Abbas noster sententialiter fuisset depositus, pro dilapidatione ac alijs enormitatibus suis, quas commiserat, nos sentientes jam dictæ Ecclesiæ nostræ reformationem, in alio non posse consistere, sicut nec revera potuit, nec potest, memoratos Judices vestros, de beningnitate vestra confisi, de concilio & consensu Principum, qui tunc Imperium gubernabant petivimus, Ecclesiæ Moguntinæ eandem Ecclesiam nostram uniri: præsertim cum Ecclesia nostra, sine adjutorio Ecclesiæ Moguntinæ, quæ hactenus nos fovit, non possit aliquatenus resurgere: cum etiam dictam Ecclesiam nostram in multis reformaverit, redimendo Castrum ipsius Ecclesiæ providè de manu fortiorum: in quo quidem castro, multa pars Ecclesiæ nostræ consistit. Præterea multas alias possessiones ejusdem Ecclesiæ nostræ, per potentiam suam recuperavit, & adhuc per Dei gratiam & vestram Pater Sancte recuperabit.

Monachi postulant se uniri Ecclesiæ Moguntinæ.

Cum igitur Pater Clemens & Pie hoc, deliberatione & providentiâ prudentium virorum factum esse, sit manifestum, sanctitatis vestræ pedibus provoluti, humiliter

militer & attentè ſupplicantes, quatenus noſtram neceſſitatem utiliter reſpicientes, factum noſtrum & unionem ipſam circa ſæpe dictam Eccleſiam Moguntinam, ratam habentes, authoritate & miſericordiâ Sedis Apoſtolicæ, dignemini confirmare. Omnipotens Deus ſanctitatem veſtram conſervet incolumem. Romanus autem Pontiſex Gregorius IX. Monachorum de Lauriſſa epiſtolis receptis atque relectis, eorum mox precibus annuit, & Sifrido Archiepiſcopo Moguntino, tali formâ reſcripſit:

Exemplar literarum Papæ ad Archiepiſc.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei, venerabili fratri Archiepiſcopo Moguntino, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Inſinuantibus nobis dilectis filijs Decano & Conventu Lauriſſenſis Monaſterij innotuit, quod Abbas de VVinvviler, ac ejus Collega, eidem Monaſterio de mandato Apoſtolico viſitationis officium impendentes Abbatem ipſum, ab ejus regimine amoviſſent: procurationem, defenſionem & reformationem ipſius, cum adeò in ſpiritualibus & temporalibus lapſum eſſet, quòd vix poſſe reſurgere, niſi per tuum auxilium, crederetur, tibi, in cujus conſiſtit Diœceſi, commiſerunt.

Comendatur diligentia ejus facta priùs.

Cum verò eam circa reformationem ipſius ſolicitudinem impendiſti, quòd præter alia grata commoda, quæ tua diligentia jam ſuſcepit, caſtrum quoddam ipſius alienatum omnino ad jus & proprietatem ejus datâ propter hoc de tua non modicâ ſummâ pecunia revocâſti. Nos ergo prudentiam tuam ſuper hoc in Domino plurimùm commendantes, Fraternitati tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus circa commiſſam tibi procurationem, defenſionem & reformationem ipſius, ſicut laudabiliter incepiſti invigilans, ſic illud foveas, manuteneas, & defendas, per tuum ſtudium ad ſtatum debitum reducatur, & exinde recipere à Domino retributionem, & à nobis debeas commendari. Datum Peruſij, quarto nonas Maij Pontificatûs noſtri anno ſexto.

Archiepiſc. tentat reformare Monaſterium.

His literis Apoſtolicis Sifridus ſæpe fatus Archiepiſcopus Moguntinus ſuſceptis, non ſolùm de Lauriſſenſis Principatu Eccleſiæ, tamquam verus Dominus, ſe per omnia intromiſit: ſed etiam quomodo Monachorum Ordinis noſtri locum ipſum incolentium reformaret vitam ſedulò excogitavit. Verùm poſteaquam reformationis negotium inchoavit, legem illis dans in obſervantia vivendi, ſecundùm Regulam Sanctiſſimi P. Benedicti, & Monachi cernerent omnem ſibi libertatem, quam prius habuerant, penitus ablatam, ipſúmque jam Monaſterium, non ſibi, ſed Eccleſiæ Moguntinæ cum omni honore & dominio eſſe relictum: ſerò myſterium intelligentes, & ſe non parùm circumventos, ne dixerim ſeductos, nimiùm doluerunt: ſéque, licèt tardè, machinamentis Archiepiſcopi doloſis Nobilibus terræ quibuſdam auxilium ferentibus cœperunt opponere.

Serò facti pœnituit Monachos.

Epiſc. Hildensheimenſis viſitator Lauriſſenſ.

Quod ubi ad notitiam Archiepiſcopi delatum fuerat, mox Rom. Pontificem per literas præmonendo rogavit, quatenus viſitationis officium, ſæpedicti Monaſterij Hildenshaimenſis Eccleſiæ Pontifici de novo committeret: per quem de Monachorum converſatione improba plenam poſſet habere informationem. Cujus precibus Papa conſentiens, Hildensheimenſi Epiſcopo per Apoſtolica ſcripta mandavit: quatenus Monaſterium Lauriſſenſe perſonaliter accederet, inquiſitionis & viſitationis officium quantocius exerceret: ac de ſingulis relationem faceret.

Viſitator Epiſc. relationē ſcribit ad Papā.

Qui viſitatione tandem peractâ, relationem per literas ad Sedem Apoſtolicam miſit: in quibus Romanum Pontificem, de ſingulis pleniùs infor-

informavit, asserens Monasterium ipsum in utroque statu miserabiliter deformatum: & Monachos in eo degentes, nimiùm à tramite Regularis observantiæ deviâsse: nullámque in ipsis spem emendationis esse ponendam, nec posse reformari locum, nisi omnes expellantur. Consuluit denique idem Hildensheimensis Episcopus, ut nostris propter vitæ deformitatem eliminatis Monasterium daretur Cistertiensibus, quod cujus instinctu fecerit, nihil mea interest. Fuerunt tamen qui dicerent, ipsum Archiepiscopum Moguntinum Sifridum, nostri Ordinis Monachos de Laurissa plurimùm habuisse suspectos, ne quando in futurum per eos, vel eorum successores, super ablatione Principatûs, castrorum, oppidorum & proventuum illius aliqua suscitaretur contentio: pro eo quod hæc omnia sine Ordinis consensu sibi usurpaverat, & ob idtotis laborâsse conatibus, ut Monachis nostris, quâlibet occasione, quasi sub reformationis typo expulsis, alterius Ordinis introducerentur viri, qui simplicitae proventuum necessariorumcontenti, Principatum & dominia ministerialium tanquam suæ professioni contraria non curarent. Egit, manifestum est, igitur apud S. Sedem Apostolicam omnibus modis & studijs quibus potuit, quatenus Monachi Ord. S. Benedicti sub reformationis prætextu de suo Cœnobio Laurissensi pellerentur, veluti penitus incorrigibiles, & Cistertienses, quibus Principatum & dominia temporalia habere primæva eorum institutio non permittteret, in locum quantocius reponerentur: de quibus omnino fieret securus, quòd Cæsaris donatione ablata, nunquam repeterent. Unde post biennium tales à Papa Gregorio IX. literas impetravit:

Archiepisc. sua quæisse multorum opinio est.

Indultum petit expellendi ipsos Monachos.

Gregorius Episcopus, servus servorum Dei, venerabili Fratri Archiepiscopo Mogunt. salutem & Apostolicam benedictionem. Laurissensis Monasterij vinea diutius expectata ut uvas faceret: ecce in medium produxisse dicitur labruscas: dum Monasterium ipsum, in quo Maria officium per contemplationis speculum florere consueverat, & in rerum affluentia temporalium Marthæ officiosa solicitudo vigebat, malitiâ inhabitantium faciente, adeò in utroq. (venerabili Fratri nostro Hildensheimensi Episcopo, cujus providentiæ super hoc inquisitionem commisimus referente) didicimus esse collapsum, quod loco Mariæ Jezabel, ac loco Marthæ prodigalitate succedentibus, nulla spes est ulteriùs, ut in suo possit ordine reformari. Monachi enim ejusdem Monasterij exteriori & interiori nigredine denigrati, adeò se mundi delicijs involuerunt, substantiam Monasterij cum filio prodigo dissipantes, quod eorum ficulnea immissis stercoribus diutius exspectata, non solùm fructibus, sed etiam folijs dicitur aruisse: quod nihil aliud expetit & expectat, nisi ut radices ficûs fatua, quæ terram inutiliter occupant, abscindantur. Sanè sicut Medici periti solertiâ vulnera, quæ fomentorum non sentiunt medicinam, abscindenda censentur, ut exclusâ putredine, vinum & oleum infundatur vulneribus, & tandem sanetur ægrotus. Ne verò, fideles qui bona sua eidem Monasterio contulerunt, orationum sperantes suffragijs inibi habitantium relevari, spe præconceptâ frustrentur, juxta Episcopi præfati consilium, quod suis nobis literis innotuit, te, qui loci Diœcesanus existis, decet & expedit, maximè cum tempus messis advenerit, zizania Monachorum existentium in eo sarculo correptionis & purgationis evellere, ac triticum in horrea congregare. Compatiatur igitur fraternitas tua, quia & nos compatimur Monasterio sic collapso, & ad ipsum personaliter accedens omnino virtutibus destitutum, Cistertiensem Ordinem plantes in ipso, ut Ordo de nigro conversus in album, purgetur vitijs & virtutibus augeatur, & sic in Architriclini nuptijs,

Epistola ad Archiepisc.

Reprobam Monachorum vitam taxat.

Mentis nigredinem impropérat.

Ferro abscissionis utendum monet.

Ut ejectis Monachis Cistertiens. introducat.

nuptijs, aqua in vinum summi artificis operatione conversa, florem honoris & honestatis educet, & fructum boni operis non relinquet: ex quo spes fidelium reviviscet, irrigando tanti nominis & religionis de novo plantata, plantulam sui roris dulcedine devotius & libentius consovebunt. Si quos autem de Monachis invenies, quos amor Cistertiensis religionis accendat, illos ibidem retinere poteris, dum tamen de ipsis sinistra opinio nulla apud bonos & graves facile oriatur. Alios verò per diversa loca sui Ord. in tua Diœcesi adeò cautè disponas, ne una ovis morbida gregem commaculet totum, sed deperdita potius reducatur ad caulas: provisurus attentiùs, ne possessiones & bona, quæ idem Monasterium quondam habuisse noscitur, à plantatione novella aliquatenus excludantur.

Monachos dividi jubet.

His ergo literis Apostolicis acceptis Archiepiscopus pluries memoratus, & voti per omnia compos factus, omnes Monachos Ordinis D. P. Benedicti, quotquot in præfato Cœnobio erant, contra voluntatem eorum potenter ejecit, & Abbatem cum Conventu Cistertiensis Ordinis juxta indultum Apostolicum introduxit, quibus certos redditus, & proventus annuos unde viverent de bonis ipsius Monasterij, & non de suis assignavit. Castra verò cum oppidis, villis, Ministerialibus, Vasallis & Monasterij Principatu, sibi & Ecclesiæ Mogunt. retinuit, quorum æstimatio valoris, ut suprà diximus, centum florenorum millia excessit: & emolumentum quotannis, non parvum rependit. Quod factum nobilibus & vasallis Monasterij valde quidem displicuit quamvis contradicere tantæ potestati non auderent. Introducti autem Cistertienses, Monasterium Laurissense suo more inhabitare cœperunt, provisionem redditum ab Archiepiscopo, quam illis pro suo placito, ad vitæ sustentationem contulit, accipientes. Nec diu in accepta possessione aliena quieti permanserunt. Monachi nàmque priores graviter dolentes, se de suo Monasterio expulsos, & in suo Cœnobio alterius professionis homines locatos, in unum convenientes, unanimi consensu statuerunt injuriam sibi ab Archiepiscopo & Cistertiensibus factam, nullatenus dissimulandam. Convocato igitur fautorum auxilio nocte quâdam Monasterium silenter ingressi sunt, & Monachos Cistertienses invasores loci non sine contumelia & verberibus omnes expulerunt, quosdam verò capientes abjurare locum in perpetuum compulerunt. Quibus violenter expulsis, Monasterium suum se recuperâsse putantes, prisco more suo habitare cœperunt, quamvis Archiepiscopi furorem sibi de proximo imminentem haud parum metuerent. Expulsi autem Cistertienses quetelam ad Archiepiscopum deferunt, vindictam in præsumptores non sine magna instantia postulantes. Interea Monachi priores non satis in tuto positos esse considerantes, quid pro sua conducat utilitate inter amicos consultabant, cum ecce subitò nunciatur advenire Archiepiscopus, copiosa militum stipatus multitudine. Quod cum audissent Laurissenses pavore concussi, Monasterium deserunt: & ablatis, quæ sibi placebant, ad loca sese tutiora receperunt, ordinationem Episcopi circa Monasterium expectare denuo sub silentio decernentes. Igitur Sifridus Archiepiscopus manu suorum auxiliante veniens ad Monasterium Laurissense habitatoribus jam vacuum, suos Cistertienses in eo reposuit, & quosdam è suis militibus pro illorum custodia, contra insidias nostrorum deputavit. Interea nostri latuerunt cum amicis tempus oportunum tacitè præstolan-

Cistertiens. Laurissam introducti sunt.

Redditus sibi ab Archiepisc. de bonis loci capiunt.

Cistertienses expelluntur à Monachis nostris.

Expulsi Cistertienses ad Archiepiscopum confugiunt

Cistertiens. denuo reponuntur in Laurissã.

tes, quo rursus invasores alieni juris exturbarent. Et ecce post non multum temporis, cum se Monachi Cistertienses in Laurissa positi securos existimantes, præsidia nimis sumptuosa laxâssent: denuo Monachi nostri cum suis amicis quâdam nocte veniunt, Monasterium per occultos aditus, quos noverant, ingressi sunt, & Cistertienses in matutinis laudibus constitutos hostili impetu aggressi cædunt, percutiunt, & rursus de Monasterio, cum maximo tumultu expellunt, protestantes se omnes perempturos, si ad Monasteriū Laurissense denuo fuerint reversi. Unus autem è Monachis Cistertiensibus cum lumine stabat ad analogium legens matutinalem lectionem in ipso tumultu fuit occisus, ab his qui cum nostris irruperant: quod factum usque adeò terruit cæteros quòd ex Cistertiensibus nullus deinceps redire ad memoratum Cœnobium audebat præsumere. Cæde peractâ nostri ad munitiones amicorum se denuo recipiunt: in quibus nullas Archiepiscopi comminationes timuerunt. Fuerunt enim complures in ordine Nobiliū & Comitum, quibus valde displicuit, quòd Archiepiscopatus sibi Principatum Monasterij usurpavit. Vacabat ergo aliquamdiu sine Monachis Laurissanum Cœnobium, dum & nostri metu Archiepiscopi redire non possent & Cistertienses furorem nostrorū formidantes nullâ possent ratione persuaderi, ut illuc ampliùs reverti consentirent. Archiepiscopus autem, qui bonis Monasterij cum Principatu inhiabat, factum Innocentio Papæ IV. qui Gregorio IX. successerat, per literas & nuntios intimavit, petens ab eo quid fieri deinceps juberet: cui Papa memoratus ad interrogata ita scribens respondebat:

Iterum Cistertienses expelluntur ab antiquis.

Monachi unum ex Cistertiensibus perimunt.

Monasterium Laurissense aliquamdiu vacat.

Innocentius Episcopus, servus servorum Dei: venerabili Fratri Sifrido Archiepiscopo salutem & Apostolicam benedictionem. Cum (sicut nobis exponere curavisti) felicis record: Gregorius Papa prædecessor noster, intellecto, quod Monasteriū Laurissense Ord: S. Benedicti tua Moguntina Diœcesis in spiritualibus & temporalibus non modicum diminutum propter malitiam inhabitantium in eodem, tibi dedisset suis literis in mandatis, ut Monachis ab eo prorsus amotis illud de Cistertiensi Ordine reformares, tu mandatorum ipsius diligens executor, in eo Conventum Cistertiensem induxisti. Sed nonnulli perditionis filij, qui in reprobum sensum dati Dei filios eò ferociores persequuntur, quò magis habentur dissimiles actibus eorundem, prædictos Cistertienses à præfato Monasterio semel & secundò per violentiam ejecerunt, ex quo Monasterio ipso, non sine injuria JESU Christi, dato penè in vastitatem, penitus in eo laudis non resonat jam vox divina. Quia verò nostræ solicitudinis dignoscitur interesse, ut Ecclesijs, quarum vastitatem perversorum immanitas procuravit, festinato remedio, ne pereant totaliter succurramus, instituendi in eodem Monasterio Conventum Regularium, seu etiam Canonicos seculares, prout tua providentia magis loco & patria noverit expedire, eis prioris Conventûs redditibus assignatis, liberâ tibi, authoritate præsentium, concedimus facultatē. Contradictores per censuram Ecclesiasticam appellatione postpositâ, compescendo. Datum Lugduni III. nonas Maij Pontificatûs nostri anno II. Anno videlicet Domini nostri JESU Christi MCCXLIV. nam sicut diximus annis sedecim, per Sifridum Archiepiscopum Moguntinum in hoc negotio Laurissensis Ecclesiæ laboratum fuit.

Innocentij Papæ ad Sifridum Archiepisc. epistola.

Mandat Episcopo ut introducat quos voluerit.

Posthæc sæpedictus Archiepiscopus Mogunt: Apostolicâ suffultus authoritate, præfatum Laurissense Monasterium Præmonstratensibus perpetuò possidendum obtulit, & ex eorum Ordine Conventum illuc

Laurissa datur Præmonstratensibus.

sub magisterio Præpositi militantes Domino, tandem collocavit. Et hanc introductionem Præmonstratensium ad sæpe dictum Monasterium Laurissense, idem Sifridus Archiepiscopus Mogunt: suis literis tanquam

Archiepisc. institutionem quam fecit, confirmat.

loci Ordinarius confirmavit, dans Præposito & Conventui novo literas desuper conscriptas, & suo roboratas sigillo, quarum datum est, anno Domini MCCLVIII. VI. Idus Januarij Pontificatûs sui anno XVIII. quæ cum nimis sint prolixæ ac nostro parum conducant proposito: earum exemplar consultò pertransivimus. Verùm Archiepiscopus sæpememoratus, ut Ecclesiæ Moguntinæ Principatum præfati Monasterij Laurissensis, pro cujus adeptione toto studio laborabat, perpetuâ firmitate stabiliret, literas renunciatorias à Præposito & Conventu Præmonstratensi,

Archiepisc. in Principatum dirigit oculos.

quos noviter introduxerat, non sine magna injuria Ordinis S. Benedicti exegit & impetravit, quas dare Præmonstratenses non erant difficiles: utpote qui non suis renuntiabant sed alienis. Sequitur ergo literarum exemplar, quas Archiepiscopo renuntiantes tradiderunt.

Præmonstratenses in Laurissa Mogunt: se subijciunt Ecclesiæ.

Universis Christi fidelibus, tam præsentibus quàm futuris Præpositus & Conventus Monasterij Laurissensis Præmonstratensis Ordinis Mogunt: Diœc: devotas orationes in Christo. Quoniam venerabilis Pater Dominus Sifridus S. Mogunt: Sedis Archiepiscopus, de consilio & consensu capituli Moguntini authoritate Apostolicâ nos instituit in Monasterio Laurissensi, assignatis nobis proventibus competentibus & honestis, quibus & contenti sumus, videlicet prioris Conventûs redditibus universis & officiorum ejusdem. Ratione autem institutionis hujusmodi, ac ideo quia locus noster in Diœcesi Moguntina consistit, nos & ipsum locum nostrum subijcimus, & subjectos recognoscimus Ecclesiæ Moguntinæ, dicto Domino Archiepiscopo, & suis Successoribus universis, juxtà quod institutionis nostræ privilegio continetur. Porrò cum Imperialis authoritas pariter & regalis, de consilio

Laurissens. Principatui renuntiant.

& assensu Principum, Laurissensis Ecclesiæ Principatum, cum omni honore, Vasallis, Ministerialibus, castris, oppidis, proventibus, juribus & pertinentijs suis Ecclesiæ Moguntinæ ex certis & legitimis causis duxerunt uniendum, secundum quod in Imperiali & Regali privilegijs, perspeximus contineri. Nos in Principatu ipso ac cunctis pertinentijs ejus recognoscimus Ecclesiam Moguntinam Dominum Sifridum Archiepiscopum & Successores ejusdem jus firmum & stabile obtinere: & super his nos nunquam movebimus, vel alij Successores nostri movebunt quæstionem.

Omni juri, si quod eis competeret, renuntiant.

Si autem ex institutione nostra, ratione Monasterij Laurissensis nobis vel Successoribus nostris in principatu ipso, vel præscriptis bonis & juribus attinentibus Abbatiæ esset juris aliquid acquisitum, illi renunciamus & damus & concedimus id eidem Ecclesiæ Moguntinæ ac ejus Archiepiscopis, qui pro tempore fuerint obtinendum, cum ad reformandum & manutenendum Principatum ejusdem in suis juribus & honore simus penitus impotentes: nósq; talia possidere Ordinis nostri prohibeant instituta. In cujus facti memoriam, & perpetuam firmitatem,

Ordinis instituta allegant.

præsentes literas conscribi fecimus: & Ecclesiarum S. Petri & S. Stephani Moguntinensium, nostroq; & de omnibus Sanctis Argentinensis Diœcesis sigillorum munimine roborari. Actum Moguntiæ anno Dominicæ Nativitatis MCCXLVIII. Indict: Rom: VI. in mense Januario.

Actum Moguntiæ anno 1248.

Ex præscriptis literis facilè possumus colligere, quæ fuerit causa movens sæpe fatum Archiepiscopum, quod Monasterium Laurissense, non per Monachos nostri Ordinis, sed per alienos voluit reformare. Verebatur enim si prioris Ordinis Monachos de quolibet Cœnobio reforma-

formatos introduceret: quòd eorum justis quæstionibus & instantiâ Principatum Monasterij, quem sibi contra justitiam usurpaverat compelleretur amittere. Propterea tales Monachos curavit introducere, de quibus posset esse securus, quod injustè ablata nunquam repeterent. Manifestum est enim quod Monachos priores cupidine Principatûs de Cœnobio expulit magis, quàm intuitu reformationis. Nam si voluisset purâ intentione reformâsse Monasterium, Monachos introduxisset ejusdem Ordinis bonæ conversationis, non alienos, néque sibi usurpasset Principatum. Dubium etenim non est, plures eo tempore Monachos extitisse Ordinis S. P. Benedicti, quorum conversatio Præmonstràtensibus non esset inferior. Aut si omnes Monachi nostri Ordinis vitam agebant moribus deformatam, ut invenire potuerit nullos, qui essent ad reformationem idonei, quare non fecit eodem zelo fervoris in alijs Monasterijs deformatis, quod præsumpsit in isto. Forsitan nullum erat in Diœcesi Moguntina, castris, oppidis & Principatu notabile, sed transeant in errore necesse est, quæ revocare ad semitam rectitudinis non possumus: & nos tandem post longam evagationem ad historiam revertamur.

Quæ fuerit causa desolationis hujus.

Confirmatur argumentis præscripta narratio.

MCCXXXIII.

Anno Ernesti Abbatis Hirsaugiensis II. Indict. Roman. VI. Fridericus Imperator II. Messanam Siciliæ urbem sibi rebellem obsidione vallavit, & post duram impugnationem tandem cæpit, ingressus itáque civitatem, omnes natu majores, qui suo rebellaverant imperio, ignibus tradidit puniendos, & vindictam crudelem nimis de adversarijs suis accepit, cujus atrocitate facti usque adeò cæteri sunt perterriti cives & incolæ Siciliæ: ut omnes ultro se illi subijcerent.

Imperator vastat Siciliam.

Eodem anno tertio Calend. Martij facta est concordia in oppido Franckenfurt, inter Henricum Episcopum, & cives Wormatienses per Sifridum Archiepiscopum Moguntinum, per Conradum quoque Episcopum Spirensem & Marchionem Badensem, cujus quidem pacis sive concordiæ pactum in literis desuper scriptis continetur. Hoc ipso anno multa per diversa Germaniæ loca incendia fuerunt.

Inter Episc. & Wormatienses facta est concordia.

Anno prænotato Henricus Rex, filius Imperatoris Friderici II. Conventum Principum in Moguntia solemnem celebravit, cum quibus de communi utilitate reipublicæ multa consilia habuit. Conventu Principum apud Moguntiam durante, F. Conradus de Marpurg Ordinis Prædicatorum Beatæ quondam Elisabeth Thuringorum Landgraviæ Capellanus, qui per decem & octo annos jam inquisitoris officium in Regno Teutonicorum magna cum severitate peregit: tale factum in perniciem propriam commisit. Postea enim quàm per omnes Teutoniæ Provincias annis, sicut diximus, decem & octo discurrens authoritate Romani Pontificis sibi commissâ, multos nobiles & ignobiles, Clericos & sæculares, Monachos & Moniales, Beguttas & inclusas, cives & rusticos sub hæreseos titulo ignibus præcipiti sententiâ tradidisset, manus etiam in Principes extendere ductus gloriolâ voluit. Comitem itáque Seynensem inter alios sibi delatum, pro hæretico ad suum judicium authoritate Sedis Apostolicæ apud Moguntiam examinandum citavit, Conventu Principum, sicut diximus, ibidem existente. Comes itáque citatus, quoniam præsens erat cum Rege, mox sine mora comparuit: objectum sibi crimen hæ-

Conventus Principum Moguntiæ.

Comes Seynensis accusatur super hæresi Moguntiæ.

reseos constantissimè refutavit: se Christianum fidelem semper & fuisse & esse clamitans atque in fide ac obedientia Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ perpetuò mansurum, neminémque posse de ipso contrarium probare, atque ob id Principum testimonia omnium imploravit. Sed F. Conradus, qui se multitudine combustorum, quasi ab hæresi sanctam purgâsset Ecclesiam, reputabat non immeritò gloriosum, verba Comitis non admisit: quin potiùs illum constanter pronuncians ut convictum & pertinacem ad incendium judicavit. Pervenit sermo iste ad aures Henrici Regis & Principum, quorum animi indignitate facti vehementer sunt moti: vocatúmque ad se fratrem Conradum ejus temerariam præsumptionem & impiam crudelitatem duris increpationibus redarguerunt, asserentes uno ore atque sententiâ manifestè sibi constare Comitem accusati criminis innocentem, bonúmque ac fidelem esse Christianum, quare sibi consuleret monere potius, atque tam præceps, crudelis, & promptulus in hominum simplicium & innocentum esse necem desinat: edicto regali, prô nefas hominis, publicè coram omnibus perperam judicata recensentes. Neque mirum quod crudele vetatur facere suo more judicium, qui etsi Dei zelum habuerit: non tamen ubique secundùm scientiam, ut legimus judicavit, nam sicut scriptor quidam dicit historiarum, præceps nimiùm fuit ad condemnandum quoslibet, à quolibet accusatos, & nec merita discrevit, nec vitæ rationem. Mox etenim ut accusatus coram eo quispiam, per quemcúnque aut qualemcúnque fuisset, eodem die, sive justè, sive injustè, nullius appellationis seu defensionis refugio sibi proficiente, damnatus sine mora, sine deliberatione ad incendium crudelibus flammis tradebatur. Ob quam causam veluti publicus Teutonicorum persecutor & hostis in odium multorum, tam nobilium quàm ignobilium, Sacerdotum & Monachorum, ac penè cunctorum Principum devenit, utpote, qui plures minùs justè condemnâsse illorum judicio videbatur. Monitus itáque imperio Regis & Principum, ab inquisitionis suæ crudele officio desistere, confusionem hanc graviter ferens, maximè quod prævalere contra memoratum Comitem de Seyna minimè posset, ad Marpurg natale solum redire in Hassiam statuit, & vitam deinceps in silentio agere quietam. A Moguntia igitur discedens, iter versùs Marpurg oppidum Hassiæ instituit: & tam Regis Henrici, quàm Sifridi Archiepiscopi Moguntini literas commendatitias secum accepit. Cúmque pervenisset in Hassiam haud procul à Marpurg, à quibusdam nobilibus, seu Ministerialibus de Dornbach in itinere latentibus, subitò invaditur, & crudeli percussione occiditur. Cúmque multis cum lachrimis vitam sibi concedi postularet, exauditus non est, dicentibus ad illum impijs homicidis: Occidite crudelem, interficite malefactorem, ut qui parcere nulli didicit, pœnas luat mortis, quas meruit. Ejus corpus delatum in Marpurg juxta tumulum S. Elisabeth in Ecclesia Teutonicorum sepultum est.

Rex Comitem defendit contra F. Conradum.

F. Conrad⁹ nimiùm præceps fuisse arguitur.

F. Conrad⁹ odio habetur ab omnibus.

Jubetur ab inquisitione desistere.

F. Conrad⁹ in itinere perimitur.

Anno prænotato Rex Henricus Conventu Principum apud Moguntiam, de quo diximus, ritè peracto atque soluto, cum exercitu sex mille pugnatorum, contra Ducem Ottonem intravit Bavariam: & prælio in campis juxta Licum fluvium haud procul ab Augusta Rhætiorum atrociter commisso, victor extitit, & Ducem memoratum eatenus rebellem ad obedientiam revocavit.

Henricus Rex vastat Bavariam.

Hoc

Hoc ipso anno interea quo Rex in bello desudabat Bavarico: Theodericus Comes de Montbelgard, magno suorum adunato exercitu, fines Alsatiæ contra Abbatem de Murbach Ordinis nostri ingreditur, & omnia rapinis devastat simul & incendio. Abbas enim prædictus de Murbach præcedenti anno Comitem ipsum in bello ceperat, & aliquantis diebus captivum detinuit, quem tamen postea sub certis pactis & conditionibus liberum dimisit. Qui juramentorum oblitus hoc anno se vindicare studuit, & subjectas Abbatiæ Murbacensi terras hostiliter spoliavit. Unde quibusdam jam captis, & prædâ non modicâ comportatâ, cum retrocedere & abire Comes ipse cum suis inciperet, facti rumor in omnem provinciam Alsatiæ diffunditur; consurgénsque terræ populus, abeuntes insequitur, per quem non solùm præda reducitur, sed etiam Comes ipse Theodoricus denuo captus est, & custodiæ Argentinensis Episcopi mancipatus. Quem Pontifex de Bavarica expeditione rediens acceptis cautionibus dimisit.

Comes Theodericus de Montbelgard vastat Alsatiam.

Comes de Montbelgard capitur.

Eodem anno mortuus est Berengerus de Enthringen Episcopus Spirensis quadragesimus quartus, & in Ecclesia sua sepelitur: cui Conradus de Than, communi fratrum electione succedens, præfuit annis quatuor: qui Ecclesiam parochialem in oppido suo Didesheim cum jure patronatûs & decimis Capitulo suo contulit majoris Ecclesiæ Spirensis, in augmentum præbendarum Canonicalium. Hoc ipso anno Curiensis Episcopus à quibusdam nefarijs hominibus occiditur.

Conradus fit Episcopus Spirensis.

His temporibus Cruciata, Gregorio Papâ IX. mandante, per totam Germaniam prædicatur contra Ruthenos Idolorum spurcissimos cultores, Polonis & Pomeranis Stetinensibúsque conterminos, qui suis atrocissimis incursionibus, jam à multis annis fines Christianorum molestare & inquietare non cessabant. Contra quos tam Romani Pontifices, quàm Imperatores & Reges, unà cum Principibus Magistrum & milites Hospitalis Beatæ Mariæ semper Virginis Ordinis Teutonicorum, ut suprà diximus Henrici Abbatis Hirsaugiensis anno quarto, providâ consultatione ordinârunt. Et ex illo tempore Ruscia memorati Ordinis Magistro atque militibus, in possessionem est tradita sempiternam, totius consensu Imperij.

Crux prædicatur contra Ruthenos.

Anno igitur Prænotato cum prædicaretur Cruciata contra Sarmatas & Ruthenos, multi gregatim nobiles & ignobiles, religiosi & seculares ad honorem Christianæ fidei, dictis fratribus Teutonicorum Ordinis in auxilium venerunt. Inter quos ducatum obtinuerunt Henricus Marchio Mysnensis, qui cum quingentis militibus contra Sarmatas processit ad bellum. Dux quoque Moraviæ, qui cum mille sexcentis viris armatis ad præliandum contra infideles terram suam egressus est. Dux item Cracoviæ sive Poloniæ, qui cum octo millibus contra gentes Sarmatas, Ruthenásque pro Christi fide pugnavit. Qui Principes cum alijs multis Ducibus, Comitibus, Baronibus, Nobilibus, átque fortissimis pugnatoribus, in unum convenientes, aciem contra Ruthenos in Christi nomine direxerunt, & penè totam Rusciam igne ferróque vastantes, castra, oppida, ac omnes eorum munitiones brevi tempore cum potentia magna obtinuerunt, Ruthenis minimè resistere valentibus. Deinde memorati Principes in eum Ruthenos articulum necessitatis impulerunt, ut

Exercitus fidelium contra Ruthenos venit.

Rutheni infideles superantur à Christianis.

Rutheni fiunt Christiani, & subijciuntur Magistro Teutonicorum.

ut abjectis armis pacem quærerent, & se fidem suscepturos Christianam, cum omni gente sua promitterent, hâc igitur promissione ultroneâ nostri susceptâ pacem orantibus dederunt, subjicientes totam Rusciam Magistro Teutonicorum Ordinis in perpetuam possessionem. Qui Magister tam per suos Sacerdotes, quàm per alios, fidem mox Christianam in tota Ruscia fecit prædicari, baptismate renovari homines, Ecclesias construi, lucos & idola ignibus cremari.

MCCXXXIV.

Crux prædicatur cõtra Stadingenses.

Anno Erensti Abbatis III. Papa Gregorius IX. Crucem prædicari mandavit contra Stadingenses populos in confinibus Saxoniæ & Frisiæ sitos, paludibus & fluminibus circumfusos, qui pro suis excessibus & subtractione decimarum excommunicati per multos annos contemptores Clavium & Pontificum Ecclesiæ Catholicæ fuerunt, & pluries cum Catholicis acriter confligentes frequenter victores extiterunt, & rarò victi: Unde prosperis elati Romanam Ecclesiam, & omnes Christianos unâ temeritatis sententiâ contemnebant.

Stadingenses Schismatici à nostris superantur.

Anno igitur prænotato magnus Christianorum convenit exercitus, eorum videlicet qui crucem pro Dei honore susceperant, qui sub Ducibus contra Schismaticos illos processerunt ad prælium. Et factâ congressione victoriam obtinuère fideles, & plusquam duo millia Stadingensium Schismaticorum, à nostris in eo bello fuerunt occisi, reliqui ad vicinos Frisones fugientes, amplius Catholicis congredi non sunt ausi, & sic eorum cessavit impietas.

Comes Hollandiæ in torneamento perimitur.

Hoc ipso Anno, Comes Hollandiæ, vanitatis studio, cum quibusdam alijs nobilibus incitatus ad torneamentum, apud Corbiam oppidum Ambianensis in Gallia Diœcesis profectus est, & in eodem occisus, de quo post ejus mortem servus quidam Dei mirabilem vidit in spiritu visionem, per quam quilibet amator veritatis potest intelligere, quantum omnipotenti Deo vanitas illa displiceat torneamentorum, quæ nihil est aliud, quàm solemnitas Dæmonum.

Incendium Wormatiæ

Eodem anno XXII. die mensis Junij civitas Wormatiensis casuali igne, fuit in nocte succensa, cujus pars magna, non sine multorum ingenti dispendio civium, miserabiliter consumpta est.

Landolph⁹ fit Episc. Wormatiensis.

Item eodem anno moritur Henricus de Saraponte, memoratæ civitatis Wormatiensis Episcopus, vir magnificus, & sempiternâ memoriâ dignus: Cui Landolphus quidam in Pontificatu succedens, præfuit plus minus annis XIII. homo multarum actionum: iste Landolphus Episcopus de consensu Sifridi Archiepiscopi Moguntini Moniales nostri Ordinis de Cœnobio, quod Nonnenmünster vulgari vocabulo nuncupatur, in Suburbio Wormatiensis civitatis, propter inordinatam earum conversationem expulit: & Monachas Cistertiensis Ordinis introduxit: quæ quidem Moniales Cistertienses locum ipsum inhabitare cœperunt, & inhabitant usque in præsentem diem.

Nonnenmünster in Wormatia.

Henricus Rex contra patrem suum conspirat.

Anno etiam prænotato Henricus Rex Conventum quorundam Principum celebravit in Bopardia oppido imperiali Trevirensis Diœces. ubi quorundam nefario deceptus consilio, Imperium sibi vendicare nisus, contra patrem suum conspirare non timuit, quòd ei tandem causa interitûs fuit. Ex illo etenim die solicitare cœpit quoscunque potuit, donis, promis-

promissis, & minis, ut deserto patre sibi adhærerent: & non paucos impietatis suæ consentaneos reperit ac fautores. Sed non diu duravit stultorum Imperium, quod malè fuerat inchoatum. Cives autem Wormatienses & plerósque alios, qui propter jusjurandum nolebant à fidelitate patris deficere, multis afflixit injurijs, ac per totius anni spatium continuis irruptionibus tribulavit. Marchio autem Badensis, qui fidelis erat Imperatori Friderico, & non parum dilectus, videns præsumptuosam temeritatem Regis Henrici, vehementer indoluit, & proficiscens cum paucis secretò in Siciliam, Imperatorem de singulis quæ filius egerat, diligentiùs informavit. Quâ novitate Imperator auditâ vehementer obstupuit, præmittens in Germaniam Marchionem honoratum muneribus, se quantociùs subsecuturum occultè repromisit, sicut & postea implevit. Marchione autem ad sua reverso, posteaquam factum ejus Regi Henrico innotuit, ægrè tulit; & se patri delatum per Marchionem vindicare graviter cogitavit. Magno igitur suorum adunato exercitu, terras Marchionis ingreditur, & mala in eum grandia machinatur. Sed Marchio, qui de aduentu Imperatoris erat securus, contractis undique copijs civitatum & aliorum qui partes Imperatoris tuebantur, viriliter restitit, & Regem cum suis in fugam convertit.

Cives Wormatienses.

Marchio Badensis Imperatorem informat de filio

Rex persequitur Marchionē.

Marchio fugat Henricum Regem.

Item anno prænotato Comes Fridericus de Pfyrt, qui multis annis in carcere detinebatur, à suis tandem post multas tribulationes in ipso carcere, prô nefas, à proprio filio suo strangulatur, & occiditur: cujus miserabilem necem divina justitia satis severè postea vindicavit, quoniam & parricidam crudelissimum in manus persecutorum tradidit, & Comitatum in possessionem alienorum transferens, totam progeniem impijssimi hominis penitùs extinxit.

Comes Pfirt à filio perimitur.

MCCXXXV.

Anno Ernesti Abbatis IV. Indict. Roman. VIII. Cuno Abbas imperialis Monasterij SS. Apostolorum Petri & Pauli in oppido Wysenburg ad petitionem Conradi Episcopi Spirensis de consensu fratrum suorum, jus patronatûs & Ecclesiam cum decimationibus in villa Bulliken prope Landaugiam oppidum Canonicis majoris Ecclesiæ Spirensis in augmentum præbendarum suarum contulit.

Cuno Abbas Wisenburgensis.

Eodem anno Abbas Monasterij Clingensis nostri tunc Ordinis (quod impietas apostatantium Monachorum nostris temporibus in Ecclesiam sæcularem sub Ludovico Episcopo Neometensi commutavit) ad instantiam Conradi memorati Præsulis jus patronatûs, Ecclesiam & decimationes in Offenbach simili devotione Capitulo Spirensi tradidit in proprietatem.

Abbas Monasterij Clingen.

Anno prænotato Fridericus Imperator II. propter factam in se conspirationem filij, rebus in Apulia dispositis, iter maturavit in Germaniam: & transiens per Austriam, nuncios ad Principes Imperij præmisit eos certificans de suo adventu, & mandans omnibus & singulis, quatenus ad Festum Assumptionis B. MARIÆ semper Virginis apud Moguntiam ei festinarent occurrere ad tractandum de negotijs Regni: & de causis, quæ inter ipsum vertebantur & filium. Circa Festum itáque S. Joannis Baptistæ Imperator venit ad Wormatiam: & ibi diem celebrandi conventûs statuit exspectandum. Interea Henricus Rex & filius Impera-

Imperator ab Apulia redit in Germaniā.

Rex Henricus fugiens in Trifels latuit.

toris audiens patris adventum, & metuens à facie illius, in caſtello Imperiali munitiſſimo Trifels nuncupato ſeſe recepit, donec rei videret eventum, omnes enim, qui priùs in verba illius juraverant, audito Imperatoris adventu, magno timore percuſſi ſunt, & ab ejus fide defecerunt. Mira & ſtupenda mortalium cogitationum mutatio. Henricus Rex, qui anno priore contra patrem conſilio quorundam Principum à Baſilea incipiens, per omnes civitates & oppida Rheni fluminis uſque ad Coloniam cunctos pene, demptis Wormatienſibus & Marchione de Baden, jurare in ſua verba ſine minis, ſine promiſſis compulit: hoc anno ſolus ab univerſis Regni fidelibus deſeritur: & qui patrem abſentem ſuperbus deſpicit, turpiter à facie præſentis fugit. Deníque conſilio Principum Regni fœdus cum Lombardis contrà patrem jam ante contraxerat: quorum auxilio genitorem ſuum Imperio privare ſe poſſe confidebat. Et ob hanc cauſam Imperator de Apulia rediturus in Germaniam iter ſuum non per Italiam, ſed longo uſus circuitu per Ungariam direxit, infidelitatem Longobardorum habens non minùs notam quàm ſuſpectam. Nihil quippe horum quæ filius perperam cogitabat, eum latere potuit, ſed omnia revelantibus amicis atque fidelibus cognovit: & machinantis conſilia facilè deſtruxit. Nam mox ut conſpirationem filij & Principum contra ſe factam audivit, ut erat vir prudens cautè diſſimulavit, & præmiſſo in Germaniam Marchione de Baden, ſicut diximus, mentis ſuæ conſilium nulli mortalium communicavit. Per nuncios igitur Romanum Pontificem Gregorium IX. rogavit, ut contra filium rebellem literas pro ſe daret ad omnes Principes Regni. Papa autem occulti fœderis Principum facti cum Longobardis adhuc ignarus, literas poſtulatas conceſſit, quarum virtute Principes moti deſeruerunt filium, patri verò adhæſerunt. Quâ patris aſtutiâ circumventum ſe filius intelligens, factum doluit: & metuens iram patris, ad memoratum caſtellum Trifels, naturâ ſimul & arte munitiſſimum cum paucis ſe recepit. Conſilio tamen Hermanni Magiſtri Hoſpitalis Teutonicorum S. Mariæ, quem Imperator ad filium miſerat, Henricus Rex idem perſuaſus, ad patrem venit in Wormatia, cum quibuſdam Principibus commorantem, veniam commiſſorum & indulgentiam ab eo petiturus, ſecundâ videlicet die menſis Julij anno prænotato, quæ feſto Viſitationis B. Mariæ ſemper Virginis nunc in Eccleſia Chriſtianorum Catholica habetur venerabilis. Imperator verò mox ut venientem ad ſe filium audivit, repletus ira & indignatione, utpotè à quo læſus enormiter fuerat, cuſtodiæ illum mancipari præcepit: nec ullis emolliri precibus, ut miſericordiam poſtulanti impenderet, potuit, ſic inquiens: commiſſa luat, oportet, ut ejus pœnâ filij mortalium diſcant omnes ſuis genitoribus conſtitutum lege naturali honorem impendere, & in eorum perniciem nullatenus conſpirare. Captus itàque Rex Henricus imperio Patris primo in domo lapidea quadam fortiſſima prope S. Andreæ Baſilicam in Wormatia cuſtodiendus ponitur: poſthoc in caſtello Heidelbergenſi, ſub cuſtodia Ottonis Palatini Comitis mancipatur: deinde apud villam Alzen carcerali vinculo includitur, poſtremò in Siciliam deportatus, uſque ad mortem captivus in vinculis præcepto patris detinetur. Supervixit autem annis quinque, & in carcere mortuus eſt, Deo meritis ejus reddente mercedem: quippe qui

Regem omnes conjurati deſerunt.

Fœdus Longobardorum cũ Rege.

Imperator per Ungariam redijt

Papa pro Imperatore ſcribit Principib⁹.

Imperatoris aſtutia contra filium.

Rex Henricus venit ad patrem.

Henricus Rex à patre capitur.

Rex captivus in exilium mittitur.

qui Teutonicum nobile Regnum justitiæ prædonibus fecerat esse commune, qui viros divino servitio mancipatos, tam Clericos sæculares, quàm Monachos sive claustrales servitijs & exactionibus indebitis, injustis & inconsuetis nimiùm gravans oppressit, qui Regnum pacis usque adeò direptioni exposuit raptorum, ut nulla jam esset viatoribus transeundi relicta securitas, sed omnia raptoribus manerent exposita. Instante autem festivitate magnâ Assumptionis B. semper Virginis Mariæ Fridericus Imperator de Wormatia descendit ad Moguntiam, & convenerunt ad eum penè totius Regni Principes, Abbates, Duces, Comites, & Nobiles multi, quorum magnus erat numerus, juxta quod eis per literas, tam ipsius Cæsaris quàm Papæ Gregorij IX. prius fuerat imperatum, ibi Cæsar ipse Fridericus in Octavis festi Assumptionis intemeratæ Virginis Mariæ, Imperiali diademate coronatus incessit, & suam magnificentiam coram Regni Principibus in multa munificentia ostendit. Coquinas in campis extra civitatê plures construi fecerat, & omnibus adventantibus victum impendebat. Nam ut ex illorum scripturis invenimus, qui huic Principum interfuêre conventui, plus quàm duodecim millia hominum ad eam convenêre Curiam Cæsaris, qui omnes cibum & potum de Imperatoris munificentia largâ distributione acceperunt. Unde præ nimia multitudine homines non in civitate, sed in tentorijs manere campestribus cogebantur. Nec fuit in memoria hominum tantus Principum ac nobilium Regni Francorum Teutonici Orientalium conventus, in quo magnificentia Imperialis Celsitudinis major ostensa fuerit. In eo conventu Principum discordia, quæ inter ipsum Fridericum Imperatorem II. & Ottonem Saxoniæ Ducem per annos ferme octo, non sine multorum incommodo duraverat, optimatum consilio sedata est anno prænotato XXI. die mensis Augusti. Et alterâ die, quæ fuit octava festi Assumptionis, Imperator Principes universos Missarum solemnitate peractâ ad epulas mensæ Imperialis invitavit, quæ proper nimiam populi multitudinem, sicut dictum est, extra Moguntiam in campis magnis fuerunt sumptibus præparatæ. Causam dissensionis inter Fridericum Cæsarem & Ottonem Saxoniæ Ducem memoriæ volentes commendare posteritatis historiæ seriem necesse est, ut paulò altiùs repetamus. Unde notandum quod Henricus olim Dux Bavariæ & Saxoniæ cognomento Superbus, qui filiam Lotharij Imperatoris II. Gertrudem nomine habebat uxorem, de quo diximus anno Volmari Abbatis XIV. genuit Henricum cognomento Leonem Brunsuicensium bellicosissimum Ducem, de quo fabulosa illa mirandæ navigationis recitatur historia, de qua breviter dictum est anno Volmari Abbatis allegato. Henricus autem dictus Leo, uxorem habuit Mechtildem filiam Regis Anglorum, de qua genuit tres filios Ottonem scilicet Imperatorem IV. qui comes fuerat Pictaviensis, de quo supra diximus, Wilhelmum quoque Ducem Saxoniæ, & Henricum Comitem Palatinum Rheni. Wilhelmus verò genuit Ottonem prænominatum Saxoniæ Ducem, quem diximus Imperatori Friderico in conventu Principum apud Moguntiam reconciliatum. Porrò Henricus uxorem duxit Agnetem filiam Conradi Comitis Palatini Rheni, qui genus suum duxerat ex Ducibus Suevorum. Erat enim frater Imperatoris Friderici primi, quemadmodum suprà dictum est anno Volmari Abbatis XXXVI. Henricus

Conventus Principum Moguntiæ magnus.

Otto Saxonum Dux Imperatori reconciliatur.

Causa dissensionis inter eos quæ fuerit.

Genealogia Ducum Saxoniæ.

Henricus Dux Brunsuicensis fit Palatinus Rheni.

ergo Saxonum Dux memoratus, Palatinatum Rheni post mortem ipsius Conradi sine filijs cum Agnete unica relicta filia hæreditario jure possedit, de qua genuit duas filias Gertrudē videlicet, quam Otto Dux Bavariæ, ut supra diximus, habuit uxorem, & cum ea mortuo Henrico socero Palatinatum Rheni obtinuit, & Adelhaidem, quam Henricus Marchio Badensis duxit uxorem.

Henricus Palatinus secundam duxit uxorem.

Mortuâ posthæc Agnete filiâ Conradi Comitis Palatini Rheni, matre prædictarum duarum filiarum, Henricus Palatinus Rheni & Saxonum Dux maritus quondam ejus, secundam duxit uxorem Agnetem filiam scilicet Comitis de Landspurg, de qua tamen nec filios genuit nec filias, quoniam sterilis esse dicebatur.

Henricus Palatinus moritur.

Novissimè quoque anno circiter XIII. Eberhardi Abbatis mortuus est & Henricus ipse, non relinquens alios liberos quàm duas filias memoratas. Unde Otto Bavariæ Dux præfatus, ratione uxoris suæ Gertrudis, quæ fuit primogenita defuncti, Comitatum Palatinum Rheni, oppidum Heydelberg hæreditario jure possedit, cum omnibus proventibus, qui ad Principatum illius pertinebant.

Henricus Marchio de Baden fit Dux Brunsuicensis.

Henricus autem Marchio de Baden, qui Adelhaidem secundogenitam, sicut dictum est, habebat uxorem, Ducatum Brunsuicensem, quem socer jure paternæ successionis vivens possederat, nomine conjugis suæ accepit in divisione Principatûs. Contra quem Otto Saxonum Dux, qui nepos fuerat Henrici Ducis Palatini se potenter opposuit, asserens filias in Principatu nō posse genitori succedere, & ob id Brunsuicensem sibi Ducatum jure propinquitatis attinere.

Henricus Marchio Ducatum Brunsuicens. vendit Imperatori.

Cujus potentiæ, cum Henricus Marchio sæpedictus non posset resistere, sapiente usus consilio, jus omne quod cum uxore sua habuit ad memoratum Ducatum Brunsuicensem, Friderico Imperatori II. pro notabili pecuniarum summa vendidit, quam in alias sui Principatûs utilitates non ultimas expendit. Et ita factum est, ut hæreditatem uxori debitam contra voluntatem Ottonis reciperet, & potentiorem contra potentem adversarium suscitaret. Imperator autem Gubernatorem suum in Saxoniam misit cum exercitu, quatenus noviter emptum Ducatum in possessionem nomine comparantis acciperet, & redditus ac census inde provenientes ex more colligeret.

Otto Dux obid rebellat Imperatori annis octo.

Verùm Otto Saxonum & Luneburgensium Dux graviter ferens Principatum progenitorum suorum in manus devenisse alienigenarum, se venientibus potenter opposuit, & missos ab Imperatore, non sine contumelia retrocedere coëgit. Dum hæc agerentur in Saxonia, Imperator in Sicilia commoratur.

Imperator processit contra Ottonem.

Qui anno prænotato, sicut diximus, in Germaniam reversurus, per Ungariámque iter faciens exercitum direxit contra Saxoniam, Duci Ottoni, *amicorum consilio* præscripto bellum pro contumelijs, quas fecerat, illaturus. Quod ubi innotuit Ottoni, amicorum consilio persuasus gratiam Imperatoris per nuntios expostulat, séque ipsum & omnia sua illius Imperio submittens humiliter commendat: promittens se ratum & gratum habiturum per omnia quidquid statuendum judicaret.

Otto Dux Imperatori se submittit.

At Imperator Principes in testimonium volens adesse Regni Ducem ad futurum conventum remisit in Moguntiam, ubi communi Optimatum sententiâ concordia fieret.

Conventu igitur Principum supradicto apud Moguntiam durante, imprimis concordiam facere cum Saxonibus Imperator statuit, quam de consensu tali moderamine confirmavit. Ducem namque Ottonem,

tonem, quoniam læsæ Majestatis reum sententia procerum judicavit, Principatu electionis Imperij cum Ducatu Saxoniæ privans, Ducem Brunsuicensem constituit, Principatum illi, quem pecuniâ emerat ab Henrico Marchione de Baden, sicut diximus, donavit: cui & Luneburgium conjunxit. Porrò Ducatum Saxoniæ quem Otto priùs habuerat, Imperator contulit Alberto Henrici Comitis de Anhalt filio, creans illum in Ducem Saxonum, & Principem Electorem, qui fuerat in Comitatu Louenburgensi: propterea quod esset vir prudens & strenuus; & multos diuturnósque toleràsset labores pro honore Imperij. Et sic potestas eligendi Imperij per Fridericum Imperatorem II. cum Ducatu Saxoniæ propter Ottonis contumaciâ in Comites de Anhalt consensu Principum anno præscripto translata est. In eodem conventu Principum apud Moguntiam post factam cum Saxonibus concordiam, mortuus est Archiepiscopus Bisuntinus in Burgundia, vir sapiens & strenuus Imperij Consiliarius non ultimus: cujus corpus in Ecclesiam propriam reportatum sepultum est. Posthæc Imperator soluto conventu Principum de Moguntia reversus est in Wormatiam: ubi celebratis nuptijs, tertiam duxit uxorem Regis Angliæ sororem, quoniam uxor secunda nomine Jola Joannis Hierosolymitani Regis filia jam pridem mortua fuit. Sunt qui dicant, hanc Regis Angliæ sororem non II. sed III. Friderici Imperatoris fuisse uxorem, & rectè sentire videtur. Nuptijs autem solemni apparatu celebratis novam Imperator conjugem misit ad Hagenavve Imperiale oppidum Alsatiæ, ubi quasi per totam hyemem eundo & redeundo sæpius cum ea permansit.

OttoDucatum Brunsuicens. suscipere expellitur.

Ducatus Saxoniæ transfertur in Comites de Anhalt.

Imperator tertiam ducit uxorem.

Anno prænotato circa festum Omnium Sanctorum Imperator conventum Principū denuo celebravit apud Augustam urbem Sueviæ, in quo multa pro pace Regni cū optimatibus tractavit. In eo conventu Rex Boemorum comparuit, qui filiam Ducis Suevorum habebat uxorem: cui Imperator Fridericus decem millia marcarum argenti pro jure suo, quod illi competebat in Suevia, persoluit. Ab Augusta post solutionem Curiæ Principum Imperator ab Hagenavve reversus, ibidem cum uxore nova hyemavit. Ad quem Comes venit Tolosanus, & magnis oblatis muneribus Marchiam Anchonitanam ab eo in feudum suscepit. Comes quoque Provinciæ añum ætatis agens quinquagesimum ad Imperatorem veniens in Hagenavve miles ab eo creatus est, licèt aliquantulum renitens, propterea quod more progenitorum suorum opinione vulgari deceptus credebat, se non diu posse vivere, posteaquam militiæ gradum & insignia suscepisset. Duos etiam potentissimos Reges habebat generos, Anglorum videlicet ac Gallorum, quorum authoritate compulsus militiæ Ordinem accepit. Indignum quippe reputabant socerum suum non esse militem. Ex quo manifestè possumus intelligere, quam fuerit olim gloriosa dignitas, quâ etiam potentissimi Principes adeptâ, se fieri putabant meliores. Eodem quoque anno venerunt ad Imperatorem in oppido Hagenavve cum certis Principibus existentem, Oratores Regis Hispaniarum qui dextrarios ei pulcherrimos & munera pretiosissima multa, simul & varia cum amicitiæ literis attulerunt.

Conventus Principum in Augusta.

Comes Provinciæ creatur miles.

Rex Hispaniæ Imperatori literas mittit.

MCCXXXVI.

Anno Ernesti Abbatis V. Gregorius Papa IX. ad instantiam Princi-pum

S.Elisabeth canonizatur.

pum Imperij nomen S. Elisabeth Lantgraviæ Thuringorum in Marpurg oppido Hassiæ sepultæ, de cujus felicissimo transitu suprà jam diximus anno Eberhardi Abbatis ultimo, SS. catalogo jussit inscribi, præmissâ inquisitione, ut moris est, de vita & miraculis ejus per Sifridum Archiepiscopum Moguntinum, Theodericum Archiepiscopum Trevirorum, & Episcopum Hildesheimensem in Saxonia: quos hujus sancti negotij Commissarios constituerat. Quorum relatione Pontifex super infinitis miraculis ad tumbam ejus factis, & sanctimoniâ vitæ certificatus, ut jure debuit, postulantibus acquievit.

Corpus S. Elisabeth levatur.

Anno igitur prænotato, qui erat à transitu Beatissimæ mulieris de hoc mundo ad patrem quintus, in prima die mensis Maij, convenerunt in prænominato Hassiorum oppido Marpurg præfati Sedis Apostolicæ Commissarij, cum multis alijs Episcopis, Abbatibus, Prælatis, atque Principibus, præsente Friderico Imperatore II. & sacrum ejusdem Dominæ corpus cum magna solemnitate levârunt: pronunciantes eam coram omni multitudine Apostolico jussu, catalogo Sanctorum esse insertam, & ob id quotannis memoria festi ejus tertio decimo Calendarum Decembr. in Ecclesia Dei solemniter venerandam. Imperator verò primum de sepulchro ejus lapidem proprijs manibus devotissimè removit, & productam de thesauris suis auream coronam, sanctissimo ejus capiti humiliter imposuit: & multa loco beneficia contulit. Sanctum verò corpus in sarcophagum aureum ad hoc antea pretiosissimè præparatum, Episcoporum manibus repositum est. Maxima hominum multitudo tam ex vicinis, quàm ex remotissimis terrarum provincijs illuc ad S. Mulieris convenit solemnia, quorum numerus suprà duodecies centena millia æstimatus memoratur, multa ibidem & penè infinita ad invocationem Sanctissimæ Mulieris contigêre miracula: quæ felicem & Sanctam comprobârunt.

Judæi pueroum occisores apud Fuldã cremantur.

Anno etiam prænotato, Judæi in oppido Fuldensi commorantes innatâ sibi crudelitate sævientes quosdam pueros Christianorum in molendino quodam punctionibus multis cruciantes, miserabili tormentorum genere occiderunt: sanguinem eorum in usum, ut dicitur, profanũ reservantes. Quorum detecto scelere capti sunt omnes, & qui rei sceleris inventi fuerant, ignibus traduntur. Verùm gens impia & Crucis Christi semper inimica suo more crimen exustorum negans apud vulgares injuriam passos clamitare non timuit: usque adeò ut etiam Imperatorem ipsum Fridericum contra Fuldensis Cœnobij Abbatem, tanquam iniquum judicem provocare varijs modis præsumeret, quo comperto Abbas, ut mendaces & impios illos convinceret, cadavera puerorum, quos interfecerant, Imperatori conspicienda in Hagenavve transmisit, & justum in sceleratos factum fuisse judicium evidenti testimonio docuit. Corpora verò ipsa puerorum in Ecclesia parochiali oppidi memorati Hagenavve tanquam Christi Martyrum, Imperatore mandante, honorificè sepulta sunt, & magna Judæorum persecutio per totum penè Regnum Francorum Orientalium subsecuta fuit.

Imperator cum exercitu vadit in Lombardiam.

Año etiam præsignato Fridericus Imperator magno exercitu Germanorũ adunato contra Lombardos in Italiam profectus est, quorum temeritas mandatis ejus à pluribus jam annis fuerat inobediens & rebellis.

Et

Et primò quidem Vincentiam potenter obtinuit, quam incensam igni penè totam funditus evertit, malens habitare sine muro subditos, quàm fortalitio munitos & mœnibus, novas denuo quotidie suspicari fieri posse inimicos. Mantua etiam & Padua, post multos labores & expugnationis pericula, tandem fortitudi ne militum victæ, in ejus ditionem pervenerunt. Et progrediens ulteriùs, omnem provinciam Lombardiæ obtinuit, ac sui terrorem in cunctas nationes Italienses transfudit. Interea dum hæc per Imperatorem gererentur in Lombardia, Rex Boemorum & Bavariæ Dux cum quibusdam alijs Episcopis atque Principibus, magno adunato exercitu terram Ducis Austriæ jussu Imperatoris hostili pervadunt incursu, propter excessus multiplices & enormia facta, quibus Dux Cæsarem offenderat. Qui cum venissent in Austriam conjunxerunt se illis plures terræ nobiles, quos Dux vel injustè oppresserat, vel de terra fecerat exulare. Audiens verò Dux tanti adventum exercitûs, cum non se confideret posse resistere, venientibus occurrere detrectavit, sed recludens se in præsidio munitissimo rei præstolabatur eventum.

Austria Imperatori contra Ducem subjicitur.

Imperialis autem præfatus exercitus, totam ferro & incendio devastans Austriam nullo resistente, Cæsaris Imperio subjugavit. Quod cum Imperatori per nuntios & literas Principum innotuisset, res suas in Lombardia secundùm quod licuit ad pacem ordinando, tranquillè disposuit, & cum una exercitûs parte in Austriam descendit; veniénsque in oppidum Vienense, ibidem per hyemen mansit, & fugato Duce Austriam suis militibus gubernandam & custodiendam comendans singula providit.

Imperator venit in Austriam.

MCCXXVII.

Anno Ernesti Abbatis VI. Imperator Fridericus in Vienna oppido, sicut diximus, Austriæ constitutus, in præsentia multorum Principum Ducem Austriæ Fridericum propter enormia facta, per sententiam imperialem publicam de patria proscripsit, & ejus Ducatum Imperio restituit; Viennam quoque oppidum postulantibus incolis Imperiale proprium esse perpetuò decrevit: firmamento prohibens literarum ne deinceps quovis modo ab Imperio semoveretur. Sic etenim protestatur in literis Cæsar, quas ubi contulit, memoratis. Volumus, inquit, ut nunquam per concessionem alicujus beneficij urbs Vienna de nostra & Imperij potestate futuris perpetuis temporibus transeat. Et quia forsitan, erunt olim futuri, qui hanc nostram compilationem historiarum legentes mirabuntur Austriæ Ducem potentissimum, Imperatoris sententiâ proscriptum, & scire causam volent propter quam, tantâ in illum severitate animatuerterit, operepretium judicamus rationes hujus facti nobis veterum annotatione signatas in medium producere. Prima omnium displicentiarum causa fuisse memoratur, quod memoratus Dux Austriæ Fridericus, cum Henrico Rege & Mediolanensibus contra Imperatorem conspiraverat; & Rege, sicut diximus, à patre jam capto, ad audientiam Principum Regni vocatus & citatus Moguntiam venire contempsit.

Fridericus Dux Austriæ ab Imperatore proscribitur.

Vienna pertinet ad Imperium.

Quæ fuerint scelera Ducis & causæ proscriptionis.

Item pauperes terræ per totam Austriam simili austeritate ultra modum gravans de singulis terræ mansis sexaginta denarios à possessoribus exegit, & subditos nimiùm afflixit. Item Monasteria, Ecclesias, claustrales & templorum Christi Minstros, inauditis, inconsuetis, & in portabilibus exactionibus nimiùm opprimens in extremam paupertatem

tem deduxit, decimas Dei servis deputatas, violenter rapuit, Ecclesias pecunijs & ornatu suo spoliavit: Episcopos, Abbates, & reliquos sacri Ordinis viros, tanquam vilissimos homines spreuit: statuta quoque sanctæ Matris Ecclesiæ mente tumidâ contempsit.

Item adulterium in oppido Vienna cum uxore cujusdam civis notorium & publicum commisit; & multos graves excessus alios sine verecundia perpetravit, factus publicus virtutum hostis, & amicus vitiorum. Pro his & alijs ènormitatibus suis ab Imperatore sæpe per nuntios & literas paternè admonitus, & postremò ad curiam Principum citatus Moguntiam, cùm omnia spernens còntemneret, de Regno proscriptus est: & Domino vindicante sanguinem pauperum, exul mori compellitur. Et nota, quòd Austria olim fuit Marchionatus, quemadmodum diximus anno Volmari Abbatis XXXIV. quem Fridericus Imperator ejus nominis primus in Ducatum sublimavit, & Henricum Lupoldi filium, Ducem Austriæ primum instituit. Qui quidem Dux Henricus Monasterium S. Jacobi Scotorum nostri Ordinis Viennæ fundavit: in quo & mortuus postea sepulturam accepit. Friderico autem sæpedicto Austriæ Duce propter suam rebellionem fugato átque proscripto, sicuti est dictum, Imperator Austriam suis fidelibus tuendam & gubernandam comisit, Viennam verò oppidum Odacharo Wenceslai Boemorum Regis filio comendavit, qui per annos plures postea dominabatur in Austria, quemadmodum in sequentibus, Domino largiente plenius dicturi sumus.

Monasterium Scotorum fundatur Viennæ.

Anno prænotato Imperator negotijs & rebus in Austria dispositis Ratisponam ascendit, secum habens Conradum ex Jola Hierosolymitani Regis filia quondam uxore, filium adhuc puerum, quem præcepto patris in locum Henrici Regis captivi Principes Imperij, videlicet Sifridus Archiepiscopus Moguntinus, Theodericus quoque Archiepiscopus Trevirorum, Wenceslaus Rex Bohemiæ, & Otto primus ex Ducibus Bavariæ Comes, ut supra dictum est, Palatinus Rheni Heidelbergensis in Regem elegerunt. Imperator verò apud Ratisponam urbem Bavariæ constitutus, conventum solemnem apud Spiram, proximè celebrandum per literas & nuntios Principibus indixit. Die autem præfixo jam instante Principes juxta mandatum ejus apud Spiram convenerunt, ubi inter alia reipublicæ negotia denuo Cæsar filium suum Conradum Romanorum Regem per Principes designavit. Post solutionem memorati conventûs, Imperator Fridericus, promissa principum auxilia, contra Lombardos in oppido Hagenavve parvo tempore apud uxorem exspectavit. Quibus tandem ad votum præsentibus Eberhardum Comitem de Eberstein cum ducentis equitibus misit in Austriam, ad custodiam Viennæ oppidi: cui & Regis Boemorum suffragia jussit conjungi. Collecto deinde magno pugnatorum exercitu Cæsar Fridericus in Longobardiam revertitur, & congrediens cum Mediolanensibus victor extitit: & multa eorum millia interfecit; denique plures cepit: ac reliquos in fugam nimis turpem convertit. Acta sunt hæc in Longobardia circa Festum S. Andreæ Apostoli anno prænotato. Cùmque Imperator totam suo exercitu devastaret Longobardiam, & omnes penè munitiones, civitates, oppida & castella, suo potenter subjugâsset imperio: Mediolanenses Romani Pontificis Gregori IX. defensionem contra Fridericum Cæsarem invo-

Conradus filius Imperatoris fit Rex Romanorum.

Imperator cum exercitu redit in Lombardiam.

invocàrunt. Quorum precibus Pontifex inclinatus, precibus Imperatorem & literis monuit, quatenus à devastatione Longobardorum desisteret: alioquin sciret se anathematis vinculo innodandum, sed Imperator non attendens monita Papæ, Longobardos ut cœperat, omnino persequitur.

Anno prænotato Fridericus Imperator II. Advocatiam villæ Bischoffhaim, cum omnibus proventibus & utilitatibus suis in Francia Orientali quatuor ab Herbipoli milliaribus sitæ, quam ut Sueviæ Dux in beneficiò feudali tenuerat ab Ecclesia Moguntina Sifrido Archiepiscopo liberam restituit: & donatione perpetuâ spontaneè resignavit in mense Aprili. Advocatia in Bischofshaim fuit Suevorum.

Eodem quoque anno in fine Quadragesimæ mortuus est Henricus Archiepiscopus Coloniensis, cui successit Conradus de Hœnsteden vir strenuus & rerum Ecclesiæ suæ defensor acerrimus, & præfuit annis quatuor & viginti, qui multas contentiones & dissensiones suo tempore habuit cum civibus Coloniensibus. Conradus fit Archiepiscopus Coloniens.

Multa his temporibus latrocinia, bella & devastationes fuerunt in diversis provincijs, Moguntina videlicet, Coloniensi, Trevirensi, & maximè per Diœcesim Leodiensem, & plura mortalibus ob id provenerunt incommoda nec sine sanguinis profusione. Vini paucitas fuit, quæ pretium ejus nimiùm augmentavit, in tantum, quòd sedecim denarij pro una mensura vini apud Alsatios hoc anno dabantur, ubi anno præcedente tanta copia fuit, ut mensura una pro denario uno venderetur, & ob nimiam vini abundantiam, & vasa deficerent & emptores. Omnia bellis & incommodis plena.

Circa finem hujus anni prænotati hoc est in vigilia Nativitatis, mortuus est Conradus de Tban Episcopus Spirensis, & in majori Ecclesia Neometensi præfata cum honore sepultus, vacavitque sedes Episcopalis diebus XXVII. usque in annum sequentem, cujus initium à Calend. Januarij ponimus.

MCCXXXVIII.

Anno Ernesti Abbatis VII. Indict. Roman. XI. qui fuit à prima fundatione Hirsaugiensis Monasterij transpontem apud S. Aurelium Præsulem Christi, CCCC. annus in festivitate S. Agnetis Virg. Mart. Conradus frater Eberhardi Comitis de Eberstain Spirensis Ecclesiæ Præsul constituitur, & præfuit annis ferme septem, vir bonus & strenuus. Quadringentesimus Hirsaugiensis annus.

Eodem quoque anno mortuus est Henricus ultimus Comes Provincialis seu Lantgravius Alsatiæ sine liberis, qui multa feuda seu beneficia ministerialia possederat vivens, tam ab Argentinensi Ecclesia, quàm ab Imperio Romano, & alijs Monasterijs atque Principibus, quæ illo mortuo, ad suos Dominos cum libertate sunt reversa, & manent usque in præsentem diem. Henricus ultimus Lantgravius Alsatiæ moritur.

Anno prænotato Sifridus Archiepiscopus Moguntinus, Conradus Archiepiscopus Coloniensis, Conradus de Eberstein Episcopus Spirensis, & plures alij Principes, cum valido suorum exercitu adjutores in Longobardiam ad Imperatorem profecti sunt: quorum auxilio Cæsar Patavinos primùm, ac deinde Tarvisinos, Vincentinos, Veronenses, Brixianosq; suo Imperio subegit. Quod cum Romanus Pontifex Gregorius IX. recognovisset, Protonotarium suum ad Imperatorem misit, orans, ut si pacem Ec- Imperator totam devastat Longobardiam

clesiæ diligeret, si Deum timeret, si Apostolicæ Sedis benevolentiam, quam paucis retro diebus in favorem suum adversus filium suum Henricum tanti faceret, quanti meritò deberet constitutam cum Longobardis à Friderico avo suo pacem, quam Henricus pater suus servâsset, etiam ipse inviolabiliter conservare dignaretur. Pro eadem causa tres ad eum Cardinales postea misit, qui ad Pontificem re similiter infectâ, Viterbium sunt reversi. Imperator itáque Fridericus, animum graviter offensum gerens adversum Longobardos, preces Romani Pontificis non curavit, sed progrediens, ut cœperat, majora eis inferre mala quotidie cogitavit. Urbem Brixianorum funditus evertit, & plures Longobardorum oppugnavit munitiones ac destruxit. Exercitum posthæc Mediolano admovere statuit, & urbem, sicut avus olim fecerat, denuo subvertere. Verùm Mediolanenses cum socijs civitatibus, & totius Lombardiæ colligatione viribus resumptis ad Nonam Curtem, (sic enim locus appellatur) cum Friderico bellum inière, in quo superati, & ingenti clade percussi plures eorum trucidati sunt, alij vulnerati aut capti, reliqui urgentibus Cæsareanis in fugam necessariò conversi insuper & caragma suum amiserunt. In eo conflictu filius Ducis Venetorum, qui potestatis Mediolanensis civitatis eo tempore gessit officium, cum multis Longobardiæ Nobilibus captus est, qui jussu Imperatoris in Apuliam ductus, postea super eminentem ad litora maris turrim, fuit laqueo suspensus, cæteris concaptivis ejus diversis cruciatibus interemptis, ut nec unus quidem evaderet. Romanus autem Pontifex etsi Mediolanensium cladem satis molestè ferret, ac totus in Fridericum, ut hostem Ecclesiæ, animo commotus videretur, meliore tamen spe fretus, Ducem Venetorum filij necem contra Imperatorem ulturum existimabat, atque ob id, fœdera cum Venetis contra illum inijt, & classes quinque ac viginti triremium communi impensâ ordinavit. Imperator autem Cremonæ aliquamdiu consistens exercitûs augendi gratiâ, ubi magnam Quadragesimæ partem exegit. Interea Sifridus Archiepiscopus Moguntinus, cum esset homo prudens & astutus, metuens indignationem Sedis Apostolicæ per comunionem Cæsaris, ut multis contigit, incurrere, quibus potuit modis Imperatorem, quatenus sibi ad suam Ecclesiam redire liceret, induxit. Unde persuasus Cæsar filium Conradum Regem ejus fidei comittens, eum cum illo remisit in Germaniam, & totius Regni gubernationem ei comendavit. Posthæc Imperator Dominicæ Resurectionis solemnia celebraturus, Paduam profectus est, quæ civitas Imperio ejus eo tempore parebat. Die autem Paschatis tertiâ, cum jam Ecclesiam Cæsar ipse voluisset ingredi, & Sacrosanctis interesse Mysterijs, accelerans Papæ quidam tabellio, promulgatæ in eum excomunicationis sententiæ reddidit coram omnibus certiorem. Consequenter Pontifex Romanus excomunicatum Cæsarem per fratres minores denuntiari fecit in universa terra Imperij. Diebus autem paschalibus apud Paduam exactis, Imperator jussit convocari exercitum, movitque castra in Venetos, qui partes Romani Pontificis tuebantur, quos veluti ranas paludibus conclusos (abactâ prædâ non modicâ) vehementer oppressit, maximísque calamitatibus afflixit. Sed cum ultra ire non posset, aquâ impediente & stagnis, Paduam revertitur, & obsides pro confirmatione fidei servandæ à Paduanis accepit. Deinde

Brixia urbs destruitur.

Filius Ducis Venetorum captus ab Imperatore suspenditur.

Fœdus Papæ cum Venetis contra Cæsarē.

Archiepisc. gubernator Imperij.

Imperator Fridericus II. excommunicatur à Papa.

Imperator bellum intulit Venetis & vincit.

Vero-

Veronam & Mantuam se velle obsidere simulans, eductis copijs, Parmam petit, atque inde Lucam, & ad ultimum Pisas.

Anno prænotato mortuus est Henricus Basiliensis Episcopus, & in majori Ecclesia, cui præfuerat, sepultus, cui Lutholdus quidam de Rottelnheim oriundus communi fratrum electione successit.

His temporibus Tartari, gentes idololatræ atque spurcissimæ de locis suis cum infinita multitudine more suo exeuntes, Moraviam, Ungariam, Poloniam, Lituoniam, omnésque adjacentes Provincias Christianorum ferro, incendio, ac rapinâ crudeliter devastantes, neces horrendas, & plura mala fidelibus intulerunt. Contra quos multi Principes, Comites, Nobiles & ignobiles, cruce fuerunt signati, & apud Mörspurg urbem Saxoniæ convenientes, cum magno fidelium exercitu adversum illos feliciter pugnaverunt. Crux prædicatur in Tartaros.

MCCXXXIX.

Anno Ernesti Abbatis VIII. Indict. Rom: XII. major Ecclesia S. Martini Moguntini in quibusdam structuris de novo reparata, & in parte sui ampliata per Sifridum Archiepiscopum ejus cum solemnitate magna consecrata fuit in frequentia Prælatorum, & copiosa plebis multitudine. Ecclesia Moguntina consecratur.

Eodem Anno solis defectio, quam Ecclypsin Græci nominant, facta est, & magna pestilentiæ tabes in plerisque locis Europæ subsequitur. His quoque temporibus ferunt miraculum contigisse in Hispania, magnum & omnino insolitum, quod historiæ introserere nostræ præcedentium exemplo non judicamus inutile, propterea quòd fidem Christianam haud mediocriter confirmare videatur. Judæus quidam in Hispaniæ partibus vinetum ampliare suum disponens, dum quoddam ingens saxum comminuisset in partes, reperit quandam in ipso lapide solido concavitatem, & in ea librum ligneum, Hebraicis, Græcis atque Latinis characteribus scriptum. Primus autem scripturæ ordo mundi proprietates ab Adam usque ad Legis tempora continebat. Secundus auté proprietates mundi quasque à tempore scriptæ Legis, usque ad Nativitatem Christi luculenter & breviter exprimebat. Tertius verò Filij Dei ex Maria Virg: stirpis Davidicæ Nativitatem, Passionem & mortem pro salute hominum exponebat. Et in fine scriptum erat, quod liber ipse in diebus Ferdinandi Regis Hispaniarum debebat inveniri à Zachariæ Judæi filio Nathan. Quæ cum Nathan Judæus legisset, cum tota domo sua conversus est. Liber mirandus reperitur in saxo concavo.

Anno prænotato Fridericus Imperator II. inceptum cum Longobardis bellum continuabat, in amicos munificus existens & pius, in adversarios verò severus & crudelissimus. Multa Longobardis mala intulit, contra quos nunquam victus, sed victor gloriosus semper evasit. Urbes & munitiones eorum multas potenter subegit, incendit & destruxit, & quoscúnque adversariorum Nobiles, sive potentes cæpisset: non redimendos pecuniâ voluit, sed omnes mox laqueo suspendit. Imperator devastat Longobardiam.

MCCXL.

Anno Ernesti Abbatis IX. conspirantibus omnibus Transpadanis civitatibus, Duce Gregorio quodam Montelongo Bononiensi & Apostolicæ Sedis Legato, Ferrariensem civitatem, cum Imperatore Friderico sentientem, invadere simul omnes Venetiarum classe admotâ, statuerunt. Verùm ubi aliquamdiu obsidione vallâssent urbem, cernentes, Urbs Ferraria obsidetur à Venetis.

 se ni-

Venetorũ dolus & fraus innata

se nihil contra eam posse proficere: ad consuetas fraudum & insidiarum suarum artes conversi, dolo terminandam suo more aggrediuntur. Ad colloquium sub confirmatione pacis jure jurando interposita Capitaneum Cæsaris, nomine Salinguerram, qui Ferrariæ præerat defensandæ per Legatum Apostolicum evocant, quem egressum de civitate mox dolosè intercipiunt, & captivum Venetias transmittunt, ubi non diu post mori compulsus est. Capitaneo capto, urbs destituta suffragio defensionis à Duce Veneto capitur: Et Azoni Estensium Marchioni per Legatum Papæ gubernanda Ecclesiæ nomine cõmendatur. Interea cum hæc agerentur Fridericus Imperator Pisis consistens omnem Hetruriam seditionibus & discordijs replevit. Posthæc in Samnites movit: Beneventum vi cepit, diripuitque ac mœnia circumquáque simul & turres funditus evertit. Alia deníque Samnitium oppida & castella numero non pauca in manu valida expugnans cepit, spoliavit, incendit, ac subuertit. Ravennam civitatem populosam atque ditissimam suo Imperio diu rebellem potenter subegit, & gloriosè triumphavit. Picenum exinde percurrens in Flamineam úsque Faventiam & Bononiam aliquantulum resistentem vi occupat, scholâ eorum in Patavium, quæ urbs olim à flumine præterfluente Ticinum dicebatur, translatâ, & cuncta in circuitu potenter devastat. Omnium denique oppida & munitiones Imperator Fridericus violenter destruxit, qui cum adversarijs sensissent, simul & illorum, qui dicebantur Neutrales, propterea quod nec Imperij sequerentur partes, nec Romani Pontificis vel Ecclesiæ, præter Fulginates & Viterbienses, quos cum subuertere potuisset, incolumes tamen servavit. Hos mox fuerunt secuti ortum Tuschanensem, Cornetam ac montem Faliscum inhabitantes, ad quos Ericum filium destinaverat cum copijs.

Imperator devastat Italiam.

Adversariorum oppida subvertit.

Defecissent tum quoque Romani, & procul dubio ad partes Imperatoris declinâssent: si celeriùs Urbi copias admovisset. Romam itáq; tardiùs obsidione vallavit: quo factum est, ut infirmis mora contulerit vires: & qui fuissent in turbatione subitanea pavidi: facti sunt cum consilio præsumptuosi. Cernens námque Romanus Pontifex Gregorius IX. in Urbe jam fortiter obsessa Romanorum animos pavidos, séque in extremam difficultatem perductum, omni auxilio deficiente humano, ad implorandam Dei misericordiam se contulit; convocatísque cum plebe Clericis Litanias ordinavit. Tollens itáque manibus suis Pontifex capita SS. Apostolorum Petri & Pauli, turbâ Clericorum præcedente, ac populo sequente ab Ecclesia Lateranensi, ubi tum erat Sedes Pontificalis, per medium Urbis, ad Basilicam Principis Apostolorum iter precibus & lachrymis plenum continuavit: ubi post habitam cõmiserationibus orationem instructam; decretum contra Imperatorem Fridericum promulgavit: æternæ felicitatis præmia illis indubitanter pollicitus: qui adversus sceleſtissimum Dei & Ecclesiæ hostem Fridericum pugnaturi, crucis signaculum accepissent. Motus itáque lachrymosa oratione Pontificis populus Romanus, adunatis cruce signatorum copijs cum jam jam Cæsar urbis portas muróſque fortissimo cum exercitu suorum decrevisset irrumpere, cominus in prælium pugnaturi, contra Fridericum Imperatorem de urbe turmatim egrediuntur. Quos videns Imperator contra se venientes cum nihil tale suspicaretur, primo quidem territus est: sed mox animo

Imperator obsedit Romam.

Papa in Urbe obsessus facit Litanias ad Deum.

Crux adversus Imperatorem prædicatur.

Romani contra Imperatorem portas erumpunt.

mo in furorem concitatus, & factus audentior, suos cohortatur in pugnam: & ipse manu propriâ venientes veluti locustas Romanos interficiendo calcavit. Multus ibi sanguis funditur, omnes etenim cruce signatos Imperator ad se vivos jussit produci: quos partim per capita in crucis modum quadrifariam scindi? partim frontibus crucis formam ferro inuri: Clericorum verò coronas in modum Crucis vulnerari mandavit. Cruce signati puniuntur.

Tertiâ posthæc die constantiam Romanorum admiratus obsidionem urbis continuò soluit: exercitúmque in Campanos movit: & quidquid juris erat Ecclesiæ hostili animo devastavit. Beneventum violenter capiens militibus spoliandam diripiendámque concessit. Inde movens in Picentes Esculum obsedit. In Romandiolos inde ducens Ericum filium Sardiniæ Regem agitandis subigendísque sibi Picenis adversantibus destinavit. Qui quidem Ericus animo ferox,& bellicosus. omnia ferro & igne devastavit, ac metum sui tunc quidem in omnes diffudit. Ericus filius Imperatoris Rex. Quiquidenim resistere tentavit, in calamitatem maximam subitò deduxit. In his expeditionibus Italia didicit; quid manus Teutonicorum irritata possit, non enim dolo, non fraude, non insidijs, sed aperto decertare Marte Teutones consueverunt: hoc est, ferro, non veneno seu circumventione.

Eo tempore Pontifex Romanæ Sedis Gregorius in tot angustijs animi positus cum omne auxilium humanæ virtutis ad resistendum Imperatori prorsus videret deficere, Divinum studuit propensius subsidium invocare. Unde constituit imprimis, ut illa Hermanni Contracti Monachi præcellens & dulcis Antiphona SALVE REGINA MISERICORDIÆ, certis in Ecclsia Dei horis ad reverentiam gloriosissimæ Virg: MARIÆ decantaretur, campanas quoque pulsari dum Sacrosanctum Christi Corpus levatur in Altari præcepit, laudésque intactæ Virginis MARIÆ sub matutinis ordinavit. Salve Regina cantari à Papa Gregorio præcipitur.

Anno deinde prænotato Gregorius Papa IX. sæpedictus per literas & nuntios convocans omnes Christiani orbis Pontifices generale Concilium Romæ apud S. Joannem Lateranensem celebrandum indixit: in quo de abrogando Imperatore, suadentibus Gallorum & Angliæ Regibus, causa, ratio & sententia tractaretur, quod animatuertens Fridericus Imperator, omnes vias, terrâ maríque diligentissimè præcludere curavit, quò nulli Episcoporum ex Germania neque ex Gallia, neque ex alijs nationibus veniendi Romam contra se ad Concilium, facultas permissa videretur. Concilium à Papa indicitur. Ericum verò Sardiniæ Regem filium suum Imperator cum magna classe navium, de Apulia misit Pisas qui alto adnavigantes mare, duos Romanæ Ecclesiæ Cardinales & multos Episcopos Januensium navigio quadraginta galeas habentes inter portum Pisanum & Corsicam Insulam bello devicit, subactísque sibi Januensium navibus, multos eorum interfecit. Cardinales capti & naves. Plurimos etiam captivos in Apuliam cum duobus Cardinalibus ad Imperatorem duxit, quos arctæ custodiæ tradidit. Ubi tunc Archiepiscopus Bisuntinus cum reliquis multis in mari submersus morte satis miserabili simul interijt.

Cujus rei nuntio Gregorius Papa IX. accepto, multísque malis circumseptus, ut animo quotidie deficiens, tandem in ægritudinem gravissimam incidit, quâ ingravescente nimiùm, vitam cum morte commutavit. Cœlestinus fit Papa IV.

mutavit, anno Pnotificatûs sui XIV. postquem Ganfredus Sabinensis Episcopus natione Lombardus in Papam electus, præfuit diebus decem & octo, Cœlestinus ejus nominis IV. in sua coronatione ex more nuncupatus. Erat enim vir undecunque doctissimus, & magnæ eloquentiæ, qui pacem inter Ecclesiam & Imperium reformâsset, si vivere diutius licuisset. Qui mox ut ordinatus est, Legatos ad Fridericum Imperatorem Faventiam obsidentem misit, eúmque multis de futura pace pollicitationibus delinire conatus est. Sed priusquam Fridericus Cæsar potuerit dare Legatis responsum, Cœlestinus Papa octavo decimo Pontificatûs sui die mortuus est. Post cujus mortem Sedes Apostolica vacavit mensibus uno & viginti: propter multorum Cardinalium absentiam, qui ab Imperatore Friderico in diversis locis detinebantur captivi.

Cœlestinus obijt. Sedes vacat mensibus XXI.

Eodem anno Fridericus Imperator Faventiam fame tandem & longâ obsessione pressam cæpit. Inde Bononiam ducens exercitum, cum eâ potiri non posset, agro circumquáque vastato in Mutinenses ac Regios movit, agrísque vastatis Parmenses vi oppressit.

Deficiente autem post jocalium & Vasorû impignorationem Imperatori pecuniâ; nequaquam animum remittebat à cæptis, qui novo reperto consilio, ut militibus promissa stipendia solueret; monetam de corio, quæ florenum solueret aureum, imaginem simul & inscriptionem sui nominis continentem fieri mandavit, statuens in exercitu edictum, ut quicunq; præsentaret talem suo thesaurario monetam; acciperet pro ea monetam auream, numum videlicet aureum, qui tunc dicebatur Augustanus, sicut hodie in Italia Ducatus, cujus quidem sculptura ex uno latere facies erat Imperatoris, & ex alio species Aquilæ formata, cum nominis inscriptione Friderici II. Imperatoris. Et de moneta coriaria militibus in obsidione Faventina quoque stipendia soluebantur, pro qua tamen auream postea, juxta promissum receperunt, ut signa esse viderentur obligatoria potiùs quàm pecunia. Hoc ipso anno Henricus Rex miserabilis Friderici Imperatoris filius captivus in Sicilia, de quo suprà diximus anno Ernesti Abbatis IV. vitam in carcere positus terminavit.

Moneta fit de corio in exercitu Imperatoris.

Augustan' moneta fuit.

Henricus Rex captivus moritur.

MCCXLI.

Anno Ernesti Abbatis X. Conradus Episcopus Spirensis, de consensu & voluntate fratrum suorum, de capitulo memoratæ Ecclesiæ, omnia bona sua quæ habebat in villa Crüzenach prope Spanheim in Nagavio sita, cum omnibus proventibus, justitia & jurisdictione temporali vendidit Comiti Seynensi, pro centum & mille marcis argenti puri. Hæc quidem villa Crüzenach, quæ nunc est oppidum, aliquando pertinebat ad Imperium, postea Comes Hirsutus accepit eam in feudale beneficium, deinde Monasterio S. Matthiæ Apostoli extra muros Trevirorum nostri Ordinis collata fuit: exinde vendita est Ecclesiæ Spirensi: postea, sicut diximus, comparavit eam Comes quidem de Seyn: à Comitatu verò Seynensi tandem venit ad Comitem de Spanheim, cum una filia in uxorem illi data. Postremò Elisabeth uxor Joannis ultimi Comitis de Spanheim Comitatum submisit Comiti Palatino Rheni, post cujus mortem trifariam divisus manet usque in præsentem diem. Et sic oppidum Crüzennach, & Comitatus de Spanheim hodie tribus Dominis subjicitur, videlicet Ludovico Rheni, Palatino Comiti, Bavariæque Duci ac Prin-

Oppidum Crüzenach in Comitatu Spanheim.

Comitatus præfatus dividitur.

Principi Electori. Christophero Marchioni de Baden, & Joanni Bavariæ Duci, qui moratur in oppido Sommeren dicto apud Cynosos.

Eodem anno David Pastor Ecclesiæ Parochialis in Roxheim Moguntinæ Diœcesis, haud procul à memorato oppido Crüzenach à rusticis villæ Sommerloch prope Waldenhausem curæ suæ commissis Parochianis crudeliter occisus est; propter quod à Sifrido Archiepiscopo Moguntino fuerunt excommunicati, anathematizati ac maledicti: gravissimásque impietatis suæ pœnas acceperunt. Omnes enim qui conscientias suas contagione tanti sceleris polluerunt, malâ morte in brevi sublati sunt; quorum alij comprehensi & rotati; alij per fugam lapsi malè interierunt. David pastor in Roxheim à rusticis occiditur.

Anno etiam prænotato, ut Palmerius est author, mons dehiscens à Monte, vallésque coarctans in Burgundia, multa agricolarum hominum millia in circuitu commorantium subitò oppressit. Mons dividitur.

MCCXLII.

Anno Ernesti XI. Fridericus Imperator Romanorum secundus ad preces & instantiam Baldevvini Græcorum Imperatoris Cardinales, quos detinebat captivos, quò vellent liberos abire permisit. Qui statim Anagniæ convenientes Symbaldum Cardinalem, patriâ Januensem, in Romanum Pontificem elegerunt: qui sua in coronatione, Innocentius ejus nominis quartus nuncupatus, præfuit annis IX. mensibus sex, diebus totidem, vir in utróque jure doctissimus & animi constantiâ infatigabilis; qui adhuc Cardinalis Imperatori fuit amicus charissimus: sed Papa factus mox in hostem est acerrimum commutatus: unde cum diceretur Imperatori à nunciantibus: Gaudeat serenitas tua invictissime Cæsar, quoniam tibi ex voto succedent, cum Symbaldum Cardinalem nunc Pontificem habeas amicum: tale fertur dedisse responsum. Gaudendum mihi censerem, si bonum esset Cardinalem amicum in acerrimum hostem Romanæ Ecclesiæ Pontificem permutâsse. Qui quàm dixerit verum in sequentibus patuit: cum illum in Concilio Lugdunensi penitus ab Imperio deposuit. Innocentius autem Papa memoratus, cum esset in utróque jure doctissimus multa scripsit &, ante & in Pontificatu præclara Synthemata: quibus ingenij sui dexteritatem ostendit. Imprimis quidem apparatum super Decretalibus edidit: quem secundùm partes materiæ in libr. quinque divisit. Alium quoque apparatum minorem composuit, quem Authenticas prænotavit. Contra Petrum de Vineis tractatum insignem edidit de potestate Imperij & Ecclesiæ, quem Apologeticum nominavit. Sororibus quoque S. Claræ vivendi Regulam composuit, & Mendicantium Ordines multùm ampliavit. Innocentius Papa IV. Cardinalis amicus fit Papa Cæsari adversarius. Opuscula Papæ Innocentij.

Anno prænotato XIII. die mensis Aprilis horâ vesperarum casuale incendium Wormatiæ ortum majorem urbis partem consumpsit; & damnum civibus ingens attulit. In quo quidem incendio plus quàm trecenti homines perierunt. Wormatia flagrat.

Eodem anño XXVIII. die mensis Martij obijt Theodericus Archiepiscopus Trevirorum anno Pontificatûs sui XXX. ætatis verò 72. in majori Ecclesia S. Petri sepultus: vir per omnia magnificus & æternâ memoriâ dignus, qui utilitatibus plebis sibi commissæ diligenter intendit. Huic in Archiepiscopatu successit Arnoldus majoris Ecclesiæ Præpositus filius Comitis de Ysenberg ex sorore nepos, sui prædecessoris memorati Friderici,

& præ-

& præfuit annis xvi. contra hunc Arnoldum à majori parte Capituli canonicè electum, Rudolphus de Saraponte Præpositus S. Paulini à paucis eligitur: & auxilio Ducis Lotharingiæ, Comitum quoque de Luzelpurg, & de Seyna confisus aliquamdiu memorato Pontifici reluctatur; tandem Innocentius Papa in Concilio Lugdunensi, concordiam interponens, confirmavit Arnoldum, ut electum canonicè, Rudolphum verò repudiavit, Arnoldo nihilominus indulsit, ut omnia Ecclesiæ beneficia, quæ prius habuit, ad mensæ usum propriæ retineret.

Rudolphus in dissensio ne contra Arnoldum eligitur.

Anno prænotato Fridericus Imperator bellum, quod in Italia contra Lombardos & reliquos Imperio rebelles inchoaverat, sine intermissione continuat, & gloriosus ubique contra æmulos triumphavit. Ad sollicitationem verò Imperatoris Constantinopolitani tractatus pro concordia pacis inter Ecclesiam & Imperium, hoc ipso anno plures habiti sunt: qui tamen ad necessarium effectum impediente hominum malitiâ non venerunt.

Imperator bellum Italicense continuat.

MCCXLIII.

Anno Ernesti Abbatis xii. Indict. Roman. i. famosissimum illud Ord. nostri Monasterium Laurissense, cujus infelicitatis historiam pauld ante plenius ac sufficienter digessimus, Ordini Præmonstratensium donatum est, machinatione Sifridi Archiepiscopi Moguntini, quemadmodum in superioribus per anticipationem consultè diximus: ut seriem totius historiæ translati imo desolati Monasterij uno loco distribueremus.

Hoc anno Monasterium Lorsch datur Præmonstratensibus.

Claruit his temporibus in Brabantia Simon Monachus Cœnobij Haffliginensis nostri Ordinis, homo tam in divinis quàm in sæcularibus scripturis studiosissimus, & sedulâ exercitatione peritus, qui scripsit non parvæ utilitatis multa volumina, quibus nomen suum memoriæ posterorum laudibiliter commendavit. E quibus reperiuntur subjecta. Sermones in Cantica Canticorum lib. i. In Regulam Sanctissimi P. N. Benedicti lib. i. Visio cujusdam Conversi admirabilis lib. i. Sermones etiam plures pro Monachorum ædificatione composuit. Moralia quoque B. Gregorij Papæ Magni super historiam S. Job in libros decem abbreviando comportavit, meliora quæque & suo proposito magis convenientia excerpens.

Simon Monachus in Haffliginio nostri Ordinis.

Joannes etiam Teutonicus patriâ Friburgiensis in Alsatia, Ordinis fratrum prædicatorum S. Dominici Conventûs Argentinensis, & postea, ut ferunt, Episcopus Bossinensis in Ungaria, vir undecunque doctissimus, hæc tempora & vitæ sanctimoniâ & eruditione suâ reddidit clariora. Qui cum esset juris utriusque Doctor celeberrimus, scripsit ad eruditionem simplicium Sacerdotum insigne opus Casuum, quod communi vocabulo Summam Confessorum nuncupamus. lib. v. Super Decretis quoque Gratiani, Apparatum notabilem composuit. Corpus verò illius in Conventu Argentinensi habetur sepultum, ibi quondam plura feruntur ostensa miracula.

Joan: Teutonicus Doctor & Episcopus Prædicator.

MCCXLIV.

Anno Ernesti Abbatis XIII. cum Fridericus Imperator totam suo exercitu devastaret Italiam: metuens Papa Innocentius aliquando posse manus illius incidere: statuit iram ejus, simul & periculum longiùs proficiscendo, saltem ad tempus declinare. Cernebat enim quod Concilium

Innocentius Papa fugiens Imperatorem exivit Italiam.

Romæ celebrare Pontificum generale non posset, propter adversantem sibi potentiam Cæsaris Friderici, quem omnino deponere ab Imperio disposuit, & ideo Italiam exivit. Jam etenim Romani cum Imperatore sentire cœperant, & partes Innocentij deserere, propterea incautum sibi judicavit cum eis diutius permanere. Januensium igitur navigio fretus, quod apud Centum-cellas in portu consederat, in Galliam profectus est. Quem Ludovicus Rex Gallorum, summa cum veneratione suscipiens Lugdunum conduxit, ubi ab omnibus reverenter exceptus, ibidem aliquamdiu subsistendo quievit, mittensque literas & nuncios in omnem terram Concilium Episcopis indixit.

Innocentius Papa venit in Galliam.

Lugduni Concilium convocat.

Anno prænotato Innocentius Papa IV. Lugduni consistens Decano majoris Ecclesiæ Moguntinæ mitræ Pontificalis usum in præcipuis festivitatibus, pro Dei domûs reverentia, & honore frequentantiû, sicut patet in literis, quæ sequuntur, indulsit: *Innocentius Episcopus servus servorum DEI. Dilecto filio Decano Moguntino, Capellano nostro, salutem & Apostolicam Benedictionem. Nostram & Apostolicæ Sedis gratiam obsequiosâ puritate fidei dudum multipliciter meruisti, ad hoc semper invigilans omnem de te propellendo formidinem, quod sub experientia laborum gravium ejusdem Sedis ampliare posses honorem. Ut autem ex hujusmodi meritis cordi tuo gaudium, & alijs devotionis producatur exemplum, tibi, & successoribus tuis, quod in Ecclesia Moguntina in præcipuis solemnitatibus in celebratione divinorum uti perpetuò mitrâ possitis, quâ Præpositus & Cantor ejusdem Ecclesiæ uti dicuntur, authoritate præsentium indulgemus. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Datum Lugduni IV. Non: Aug:*

Usus mitræ Decano Moguntino conceditur.

Anno prænotato Fridericus Imperator II. Imperium suum non refrænans, quo semel animo concitatus ferebatur in Longobardos, multa in Italia constituit bella, omnia pro posse devastans, quæ vel ad Pontificis jurisdictionem pertinebant Romani, vel Longobardorum partibus favebant. Sed Pontifex Lugduni consistens totius orbis Christiani Præsulibus Concilium generale post triennium ibidem fore celebrandum pronunciavit, cunctis ut adesse curent præcipiens. Interea Conradus Rex Francorum Orientalium, filius Imperatoris Friderici, adolescens ingenio maturus & acer, mandato patris obtemperans, Regnum auxilio Sifridi Archiepiscopi Moguntini strenuâ provisione in Teutoniæ partibus gubernavit, Sueviæque Ducatum administravit.

Imperator Papæ partes persequitur.

Rex Conradus gubernat.

MCCXLV.

Anno Ernesti Abbatis XIV. sive & ultimo currente hoc est XII. die mensis Januarij circa horam vesperarum audita sunt apud Francos Orientales horrenda tonitrua cum ventis multis & adeò impetuosis, quòd multa subverterunt ædificia, homines subitò complures miserabiliter opprimentes. Tantus tum Peapolitanos cum vicinis eorum terror invasit, ut diem putarent instare novissimum. Nam & terræmotus cum fulgure & coruscationibus horrendis pluries insonuerunt.

Eodem anno III. die mens. Februarij Ernestus sæpe memoratus Abbas hujus insignis Monasterij Hirsaugiensis quartus atque vicesimus, anno ætatis suæ LXII. post multos labores & diuturnas infirmitates exutus corpore ad Dominum migravit, in Ecclesia Monasterij principali, cum suis antecessoribus, ut moris est, sepultus, vir bonus, & pacificus in se, sed Monachorum vitæ neglector.

Ernestus Abbas hujus Cœnobii 24. moritur.

De Volpoldo hujus Monaſterij Hirſaugienſis Abbate XXV. qui præfuit annis XX. menſibus IV. diebus XXIII. & geſtis ejus.

Volpoldus fit Abbas Hirſaugienſis.

POſt mortem venerabilis Erneſti Abbatis nonâ die, quæ fuit XII. menſis Februarij anno Dominicæ Nativitatis prænotato MCCXLV. Indict: Rom: III. convenientes in unum fratres congregationis hujus Monaſterij Paſtoris ſolatio deſtituti, poſt neceſſarios ex more tractatus, orationibúſque ad Deum ritè præmiſſis, Volpoldum Conventûs ſui Monachum in Abbatem concorditer elegerunt, qui confirmatus per Conradum Epiſcopum Spirenſem, & ordinatus benedictione ſolemni coram magna frequentia plebis in majori Eccleſia Spirenſi, præfuit huic Monaſterio Hirſaugienſi, annis XX. menſibus IV. diebus verò tribus atque viginti, vir mediocris ſtaturæ, plus tamen ad pinguedinem tendens quàm tenuitatem, pilis capite rarus. Volpoldus iſte, natione Teutonicus, patriâ Francus Orientalis fuit, qui annorum fermè XVI. ſub Domino Eberhardo Abbate ad Monaſterium venit, & ſecundū vivendi modum, quem reperit in medio fratrum deinceps laudabiliter vixit. Nam ut in ſuperioribus ſæpe diximus, obſervantia regularis diſciplinæ & in iſto Monaſterio, ſicut & in cæteris noſtri Ordinis multis à primæva inſtitutione ſua his temporibus nimiùm defecerat: & Monaſteriorum priſtinus in utróque ſtatu profectus quotidie in deterius ferebatur. Et juſto quidem Dei judicio præſentis vitæ neceſſarios ſimul & honores pulchritudinis Monachi Clauſtrales merentur amittere, quoties mundi vanitatibus dediti regularis vitæ ſemitas contemnunt obſervare. Quid enim eſt Monachus aliud quàm apoſtata, & mendaciorum opifex, qui non vivit ſecundùm Regulam ſuam? Volpoldus autem ordinatus in Abbatem, vivendi modum quem reperit in Monaſterio tenuit, & Monachos in torpore mentis nimiùm oberrantes, à puritate Regulæ minimè revocavit. Parum eruditus fuit, quia ſicut in Monachis fervor ſanctæ converſationis illo in tempore omnino tepuerat, ita illis nullum divinarum ſcipturarum ſtudium ſapiebat. Unde propter nimiam Monachorum illius temporis ignaviam, nihil, aut parum literis invenitur commendatum, quod nobis ad perfectionem hiſtoriæ noſtræ queat conducere, ſed compellimur neceſſariò Hirſaugianum opus, geſtis alienis, per ſeriem complurium annorum, donec reformatio veniat, ornare. Anno igitur Volpoldi Abbatis primo in menſe Novembri mortuus eſt Conradus ex Comitibus de Eberſtein Epiſcopus Spirenſis, & in majori Eccleſia ſepelitur. Poſt cujus mortem Henricus ex Comitibus de Lyningen Pontificatū memoratæ Eccleſiæ promotione Imperatoris Friderici, conſecutus, præfuit annis XXV. Henricus iſte in Epiſcopū, ſicut diximus electus, & necdum confirmatus caſtellum quoddam in Stratamontenſi Starchenberg nuncupatum, quod in Principatu Monaſterij Lorſch Moguntina poſſidebat Eccleſia fratris ſui Comitis de Lyningen auxilio ſuorum coadunato exercitu obſidione cingens obtinuit, ejectíſque illis, quos Archiepiſcopus ibi locaverat, caſtrum ſuis militibus commendavit. Hac de cauſa inter ipſum & Sifridum Archiepiſcopum Moguntinum, magna diſſenſio fuit ſuborta, quæ tandem per Commiſſarios Innocentij Papæ IV. ad concordiam revocata eſt.

Monachorum converſatio mala.

Henricus fit Epiſcop' Spirenſ.

Caſtellum Starchenberg capitur ab Epiſcopo Spirenſi.

Anno

Anno etiam prænotato, ultimâ die mensis Novemb. mortuus est Otto Comes Palatinus Rheni primus ex Ducibus Bavariæ, de quo suprà diximus, qui fuit in principio sui Regiminis pius, mansuetus, & humanissimus Princeps, sed tandem propter Fridericum Imperatorem & ejus filium ab Innocentio Papa fuit excommunicatus, & cœpit Ecclesiam persequi & devastare Clerum in odium Romani Pontificis, quo se injustè querebatur excommunicatum. Postremò igitur anno præscripto, cum in Vigilia S. Andreæ Apostoli lætus cum uxore, & familia fuisset, sanum se ad dormiendum reposuit, & in nocte majore apoplexia tactus, mortuus fuit. Reliquit autem duos filios Ludovicum natu majorem, & Henricum fratrem ejus natu minorem, qui per annos x. Principatum patris, tam in Bavaria quàm circa Neccarum & Rhenum fraternâ communitate possederunt. Verùm postea anno Volpoldi Abbatis xii. suborta inter eos discordia Principatum & terras Dominij paterni tali inter se partitione diviserunt. Ludovico primogenito in divisione accessit Comitatus Palatinus Rheni cum electione Imperij cum certis terris alijs in Bavaria superiori, videlicet Amburg, & his quæ hodie in Bavaria juris sunt Comitis Palatini cum titulo Ducatûs. Henricus autem Lanshutam, Monacum, & reliqua in superiori & inferiori Bavaria pro sua portione legitima possedit. Ludovicus primogenitus Ottonis Palatini Comitis, de quo nobis est sermo, primam duxit uxorem Mariam filiam Ducis Brabantiæ mulierem speciosissimam, de qua tamen liberos non suscepit. Hanc postea, sicut anno Volpoldi III. dicemus, propter suspicionem adulterij fecit occidi, jure sive injuriâ Deus scire potest solus qui omnia novit. Secundam postea duxit Annam nomine uxorem, quæ filia erat Ducis Poloniæ, de qua suo dicemus loco inferiùs. Henricus autem Frater Ludovici, qui Bavariam inferiorem, sicut dictum est, jure paternæ successionis possidebat, uxorem duxerat Elisabeth Belæ Regis Ungarorum filiam, de qua genuit filios tres, Ottonem videlicet postea Regem Ungariæ, Ludovicum, Stephanum Duces Bavariæ, de quibus suo ordine postea dicemus. Et notandum quod eorum Mater prænominata uxor Ducis Henrici ex fratre neptis fuit S. Elisabeth Lantgraviæ Hassiæ.

Ludovicus & Henricus filij Ottonis Palatini.

Maria uxor Ludovici Comitis Palatini.

Elisabeth uxor Henrici Comitis Palatini.

MCCXLVI.

Anno Volpoldi Abbatis II. Innocentius Papa IV. generale Concilium Lugduni ante biennium indictum in præsentia multorum Cardinalium, Episcoporum, Abbatum, & Doctorum virorum celebravit: in quo plura ad utilitatem Ecclesiæ communem constituit laudabili providentiâ: quæ partim literis commendata leguntur: in quo Ludovicus Rex Gallorum personaliter constitutus, operam suam Innocentio Papæ contra Fridericum Imperatorem, & quoscunque Romanæ adversarios Ecclesiæ indefessam pollicitus est: obtinuitque suis admonitionibus à memorato Pontifice, ut crucem contra Saracenos in Asiam pro sepulchro Domini mandaret prædicari, quò & ipse postea cum exercitu profectus est. Ad Concilium verò memoratum Fridericus Imperator citatus fuit per Innocentium Papam, ut in propria persona comparens super objiciendis sibi criminibus coram Patribus responderet. Qui quidem pro excusatione sui misit Episcopum Argentinensem, & Hermannum Magistrum Hospitalis Ordinis Teutonicorum, atque Magistrum Petrum de Vineis,

Concilium Lugduni celebratur à Papa.

Imperator Fridericus citatur ad Concilium.

Vineis, virum in utróque jure doctissimum, & eloquentiæ singularis, de quo suprà diximus anno Eberhardi Abbatis Hirsaugiensis XIV. venientes autem prænominati Cæsaris nuncij Oratores & Comissarij Lugdunum ad memoratum generale Concilium, causam suæ comissionis simul & adventûs Romano Pontifici, summa cum maturitate proposuerunt, ad omniáque objecta contra Cæsarem, prout instructi fuerant ab ipso, respondentes. Ibi Petrus de Vineis tantis eloquentiæ viribus causam Imperatoris tutando prosecutus est, ut omnes verteret in stuporem. Unde Roman. Pontifex ejus admirans facundiam, taliter ad eum dixisse legitur: *magnus profectò esses fili: si tantùm pro Ecclesia laborares defendenda: quantum contra illam laborâsti* Sed nihil omnino profecerunt, qui missi fuerant, quoniam Papa excusationem Imperatoris nullam voluit admittere, sed contra illum procedere per Concilium summis conatibus laboravit. Nam causa adunati Concilij non ultima fuit abrogandi Imperatoris, quemadmodum rei demostravit eventus. Repulsis igitur atque contemptis omnibus, qui pro parte Imperatoris in medium fuêre producta, Innocentius sæpedictus Papa de consilio & assensu generalis Concilij Lugdunensis, Fridericum ab Imperio Romano, & à Regno Siciliæ per sententiam deposuit, & ne quis ei de cætero tanquam Regi vel Imperatori obediret, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ inhibuit, omnes qui astricti ei juramento fidelitatis fuerant, ab ipso juramento perpetuò absolvens, ut habetur *de sententia & re judicata ad Apostolica dignitatis*, libro sexto, ubi & causæ ponuntur. Prima causa depositionis ejus, quam Papa memoratus assignavit, ista fuit: quod dejeravit multocies pacem quondam inter Ecclesiam & Imperium reformatam temerè violando. Item perpetravit sacrilegium, capi faciens Cardinales S. R. E. ac aliarum Ecclesiarum Prælatos ac Clericos, Religiosos & sæculares venientes ad Concilium, quod Gregorius Papa IX. Romæ apud S. Joannem Lateranensem, ut suprà diximus, celebrandum fecerat convocari. Item de hæresi in dubijs & levibus, sed difficilibus & evidentibus argumentis, ut Papa recitat, in prænotato Capitulo *ad Apostolica dignitatis* habebatur suspectus, utpotè, qui ultra annum in excomunicatione stans omnia salutis monita risit. Item Regnum Siciliæ, quod est speciale patrimonium S. Petri, quoniam feudale in tantam desolationem, exinanitionem, & servitutem redegerat, quod Clericis & laicis quasi jam nihil habentibus, & omnibus exinde probis ejectis, non remanserat unde viverent: ipsos etiam qui remanserant, contra Romanam Ecclesiam hostiliter agere multipliciter compellebat. Item quod censum annuum mille fartorum in quo pro eodem Regno Siciliæ ipsi Romanæ annuâ est pensione, ut vasallus, obligatus, per novem años non soluit. Item quod per Papam super præmissis & quàm pluribus alijs nefandis excessibus suis monitus, requisitus & sæpe rogatus, ut suos emendaret errores, semper contempsit. Propter memoratas causas & excessus Papa Innocentius sententiam depositionis in Fridericum, ut diximus, promulgavit: & Principibus Imperij, ut successorem eligerent, præcepit, unde multorum causa malorum orta fuit. Postea verò quàm Friderico Imperatori sententia depositionis suæ nuntiata, fuit vehementer comotus necessariorum Papæ ac familiarium & amicorum ædes Parmæ, ac villas speciosissimas in circuitu solotenus

Imperator à Papa in Concilio ab Imperio deponitur.

Causæ depositionis sex.

Imperator Papales persequitur.

tenus evertit. Inito posthoc fœdere cum Burgundionum Duce, Lugdunum proficisci statuit: & abrogationis promulgatæ sententiam humili submissione revocare, movítque à Parma comitatum ducens non armatorum magis quàm togatorum: qualem, quantúmque post stantis Romani Imperij tempora nullus aut domi habuerat, aut in itinere duxerat Imperator. Sed res non potuit optatum habere progressum, ob caussam quam dicemus. Commissâ námque Italicarum rerum administratione filio Regi Sardiniæ, sub ea conditione, ut sese apud Parmam continens nihil eorum quæ longiùs agerentur, nisi per suffectam legationem administraret, Imperator cum suis profectus est.

Cúmque Taurinum jam pervenisset ei nunciatum est, Ericum filium exercitum in Brixianos movisse; Parmensium quoque extorres, superato Henrico quem Parmæ præfecerat, ope & auxilio Placentinorum Parmam ingressos urbéque jam esse potitos plurimis occisis Imperio studiosis. His malis Imperator permotus simul timens cæterarum urbium rebellionem, iter, quod versùs Lugdunum inchoaverat, intermisit: reversúsque in Longobardiam cum exercitu Parmam obsedit. Vocatísq; ex Marchia Tarvvisana copijs, ex Apulia quoque & Sicilia non minùs sexaginta millibus armatorum obsidionem urbis cum potentia firmavit. Antea quidem Papa Innocentius Parmam auxilio Bononiensium, Ferrariensium, Mutinensium & Regiensium satis firmiter munierat, præmittens illuc Gregorium quendam Apostolicæ Sedis Legatum & Cardinalem, qui nomen Vicariatûs gereret simul & officium. Continuatum est ferè biennio bellum atrox variúmque & Longobardiæ omníque Italiæ perniciosissimum: & urbs Parma sine intermissione gravissimâ obsidione premebatur. Nam Fridericus Imperator castra in urbis modum vallo fossâque munierat: eo quidem animo, ut devictâ funditúsque subversâ Parmâ, eo loco ubi stativa posuerat, Victoriam urbem conderet. Inditum est castris nomen Victoriæ & S. Victor Martyr Tutelaris de more Christianorum in Cathedrali Ecclesia nuncupatus est. Continuans autem obsidionem Imperator plures ex hostibus captos majoribus balistis impositos quasi lapides in urbem projecit. Quam crudelitatem non solùm in viros sed etiam in fœminas exercuit, multósque ante portas Parmenses laniari fecit.

Ericus Imperatoris filius.

Fridericus Parmam obsedit.

MCCXLVII.

Anno Volpoldi Abbatis III. Indict. verò Roman. v. Innocentius Papa IV. post depositionem Imperatoris Friderici scripsit Principibus Germaniæ mandans, ut quem vellent eligerent Imperatorem, convenientes igitur apud Franckenfurt Principes Henricum *Raspe* dictum Hassiæ Landgravium in Regem unanimi voto constituunt: quem coronari mox apud Aquasgrani magna cum solemnitate juxta morem fecerunt. Conradus autem Friderici filius, quem pater dudum, ut suprà diximus, Germaniæ Regem designaverat, pro sibi usurpando Imperio contra Henricum summis conatibus decertabat. Verùm Rom. Pontifex Innocentius non solùm favore prosequebatur partes Henrici, sed etiam Crucem & omniũ peccatorum indulgentiam contra Fridericum & Conradum ejus filium per totum Regnum Francorum Orientalium mandaverat prædicari: nihil enim ferventiùs videbatur optare, quàm ut Friderici progeniem aut humi-

Henricus in Regem Romanorũ eligitur.

Crux contra Fridericum & Cõradum prędicatur.

humiliaret penitus aut funditus extirparet, per quam tot clades Romana Ecclesia dudum susceperat. Henricus itaq; in Regem Francorum Orientalium contra Fridericum & ejus filium comuni voto Principum electus castra secundùm antiquam Francorum consuetudinem in campestribus oppidi Franckenfurt locavit: ad quem Principum atque Nobilium Regni magna multitudo confluxit, qui propter excommunicationis sententiam à Friderico & ejus filio defecerunt, & propterea vel maximè quòd mandante Romano Pontifice Cruciata in illos, ut hæreticos, ubique prædicaretur.

Henricus occupat Franckenfurt.

Audiens verò Conradus Rex Friderici abrogati Imperatoris filius Henricum Landgravium conta se ac patrem in Regem à Principibus designatum, magno suorum adunato exercitu contra illum apud Franckenfurt cum suis ex more præstolantem processit ad bellum. Congregatione autem factâ Henricus Rex novus victor extitit, Conradum Regem abrogatum fugere in Italiam ad patrem compulit. Post hæc Henricus Rex novus progrediens à Franckenfurt descendit ad Coloniam, & inde ad Aquasgrani profectus Coronam Regni Francorum Orientalium de manibus Conradi Archiepiscopi Coloniensis ex more solemniter suscepit. Inde procedens Regni Provincias auxilio Principum personali præsentiâ lustravit, & civitates Imperij plures ut verus Rex suo dominio, alios precibus, alios potentiâ & armis subjugavit: erant enim nonnullæ Friderico consentientes. Eodem quoque año Imperiale oppidum Sueviæ Rutlingen Friderico Imperatori quondam jurejurando fideliter, ne dicam pertinaciter obstrictum, gravissimâ obsidione vallavit, contra cujus insultus oppidani & diu & fortissimè pugnârunt, cúmque postremò viderent se tantæ multitudini adversantium amplius non posse resistere, essentque omni auxilio destituti humano: ad implorandum Christiferæ Mariæ SS. Virginis patrocinium sese unanimi humilitate contulerunt. Votum námque ipsi Reginæ cœlorum statuentes decreverunt: quatenus illius meritis à pressura liberati obsidionis Capellam novam à fundamento in ejus honorem construerent átque dotarent. Et ecce mira divinæ pietatis clementia. Mox etenim, ut voto se Virgini MARIÆ fecerunt obnoxios: imissit Deus spiritum formidinis & pavoris in cor Regis, qui oppidum jam jam capiendum insuperabile reputans obsidionem cunctis mirantibus soluit, nec promissionis imemores suæ, Capellam sub honore nominis B. semper Virginis MARIÆ novam átque pulcherrimam, ut hodie cernitur, construxerunt. Rex verò Henricus ab oppido Rutlingen, sicut dictum est, sine effectu discedens cum exercitu Ulmam Sueviæ Imperiale oppidum ad ripas Danubij situm obsidione cinxit. Erant enim consentientes Friderico quondam Imperatori Ulmenses, & propterea Henrico ipsi necessariò rebelles. Ubi cum ageret Rex Henricus in oppugnatione urbis, ut fieri solet, propter animi fervorem incautus, sagittâ in incertum missâ vulneratus est ac postea dyssenteriæ morbo correptus graviter infirmari cœpit.

Henricus superavit Conradū.

Henricus Rex coronatur Aquisgrani.

Rutlingen à Rege obsidetur.

Capella S. Mariæ in Rutlingen fundatur.

Ulma obsidetur ab Henrico.

Anno quoque prænotato mortuus est Ludolphus Ecclesiæ Wormatiensis venerbilis Antistes, & in Cœnobio Monialium Nonnenmünster dicto, quod Ordinis Cisterciensis ex nostro fecerat, ut suprà diximus, anno Ernesti Abbatis III. sepultus est. Post quem Cuno Decanus Ecclesiæ Mo-

Cuno & Richardus E piss. Wormatienses.

Moguntinæ Canonicorum electione succedens mensem in Pontificatu non complevit. Quo intra tres hebdomadas mortuo Richardus de Treveri subrogatus est, & præfuit annis ferme undecim.

Anno etiam prænotato Ludovicus Comes Palatinus Rheni Romani Princeps & Elector Imperij, Bavariæque Dux, de quo paulò ante dictũ est, pro defensione Ducatûs Bavariæ castrum Fridburg nuncupatum contra incursus Augustensis Episcopi de novo construxit, ac firmiter munivit.

Castrum Fridburg in Bavaria.

Ibidem Princeps Ludovicus uxorem suam nomine Mariam Ducis Brabantiæ filiam; mulierem omnium suo tempore speciosissimam ob adulterij suspicionem apud Werdeam Sueviæ oppidum severâ crudelitate occidit: de qua liberos non suscepit. Quod ejus factum nulli bonorũ virorum placuit, quoniam ex sola suspicione motus extitit. & judex in propria causa temerarius, imò & crudelissimus fuit. Ea de causa maximæ inter eum & Brabantiæ Duces subortæ fuerunt dissensiones, ad quorum instantiam Romanus Pontifex Innocentius IV. Ludovicum excommunicavit. Postea tamen in concordiam per amicos revocati sunt, & Dux Ludovicus ab anathematis vinculo Papâ jubente absolvitur, qui pro expiatione comissi sceleris Monasterium Fürstenfelt nuncupatum in Bavaria novum à fundamento construxit, quod multis bonis atque proventibus in salutem necatæ uxoris magnificè dotavit.

Ludovicus Palatinus uxorem propriam interfecit.

Fürstẽfelt Cœnobij fundatio.

His quoque temporibus Odogerus filius Wenceslai Regis Boëmiæ in manu valida subjugavit sibi totam Austriam, & pluribus annis eam nemine resistente obtinuit.

MCCXLVIII.

Anno Volpoldi Abbatis Hirsaugiensis IV. Conradus Archiepiscopus Coloniensis homo dives, potens atque magnificus insignem simul & sumptuosissimam structuram illam majoris Ecclesiæ Coloniensis inchoavit, primum lapidem ponens in Vigilia Assumptionis Beatissimæ Virg. Dei Genitricis Mariæ, quod quidem opus magnificum, & si quotidie sumat artificum labore continuo incrementum, sicque per annos nunc ferme duos & sexaginta suprà ducentos sine intermissione continuatum, adhuc tamen magna ex parte cernitur imperfectũ, quod cum tempore creditur imperfectum. Idem Conradus Archiepiscopus Ecclesiam S. Clementis Papæ & Martyris, quam S. Cuniberus quondam Archiepiscopus in civitate Coloniensi fundaverat, & in ea sepulturam acceperat, nimiâ vetustate collapsam à fundamentis novam reparavit, præbendas Canonicorum suâ munificentiâ non parum adauxit. Quæ quidem Ecclesia primi fundatoris D. Cuniberti Archiepiscopi nomine hodie vocatur, propter quod sacrum ejus corpus in ea continetur.

Majoris Ecclesiæ Coloniensis novæ inchoatio.

Ecclesiæ S. Cuniberti restauratio.

Magna fames & inopia victualium anno prænotato Germaniam penè totam satis miserabiliter diutius afflixit, & plures antea mediocriter divites opprimens de patria proscripsit.

Fames Germaniã nimis affligit.

Eodem tempore Fridericus Imperator, postquam Parmã per bienniũ ferme obsidione gravissimâ oppugnâsset, eámq; cerneret invincibilẽ armis, fame illam in deditionem cogere annisus est. Quod Gregorius Montelongus Apostolicæ Sedis Legatus, quem Urbi à Papâ præfectum diximus, considerans, secundo obsidionis anno jam penè exacto præsidio Philippi Longobardorum vice Domini & sociarum Civitatum eruptione

Fridericus à pormensibus fugatur.

subitò factâ Fridericum nil tale metuentem fudit atque fugavit, castrisque exuit & multos de exercitu illius crudeliter interfecit. Hostes itaque urbe Victoriâ, hoc est imperialibus castris cum omnibus opibus & Regiâ coronâ, vasis quoque multis ac pretiosissimis maximi pretij & valoris sublatis, potiti, Parmam summa cum exultatione victores intraverunt, urbémque Victoriam gloriosè devictam everterunt.

Fridericus movit in Hetruriam. Post hæc Fridericus anno prænotato exercitum brevi recuperans in Hetruriam movit, Erico filio cum patre copiarum Faventiæ relicto, ut Ravennam & urbes circumsitas in patris obedientia ne deficerent suo more ad Lombardos, retineret. Nam Lorbienses, Ariminenses, Urbinates cum Picenis omnibus Friderico Cæsari parebant. In Umbria quoque defecerant omnes à Pontifice, præter Tudertinos, Perusinos, Assisinatósque, qui sequebantur Ecclesiam: Hetruria pariter tota partes tuebatur Imperatoris; præter solos Florentinos, qui Pontificem observabant. Veniens autem Fridericus ad Florentiam ac petens ingressum non fuit intromissus, sed hoc unum postulanti duntaxat concessum ut Guelfi de Florentia ejiciuntur. Guelfis de civitate propulsis & ejectis quorum per se in urbe major fuit Gibilo rerum potirentur summâ Florentinarum. Quibus ejectis pars in manus Friderici incidit, quorum nonnulli trucidati & occisi, reliqui oculis extractis in Apuliam relegati sunt, & vitam in miseria ducentes ibidem obierunt.

MCCXLIX.

Ericus Rex à Bononiens. captus occiditur. Anno Volpoldi Abbatis v. Ericus Rex Sardiniæ filius Imperatoris Friderici secundi rerum potestate in Lombardia potitus, cõtractis undiq; copijs in manu forti contra Bononiam, ubi tum Legatus erat Apostolicus processit. Bononienses autem ejus adventum audientes coadunatis viribus armatâ contra illum manu de civitate processerunt; & comisso prælio Rex Ericus captus est, multisque de suis cadentibus ac pluribus similiter captis ipse in caveam ferream mittitur, in qua parvo vivens tempore mortem subire coactus est.

Sifridus Archiepisc. moritur. Eodem anno unâ die mensis Martij obijt Sifridus Archiepiscopus Moguntinus in ordine Archipræsulum quintus atque tricesimus, vir per omnia magnificus qui jura & proventus Ecclesiæ suæ non parum ampliavit; & inter tot reipublicæ mala, tot pericula, tot bella, quibus nutabat Imperium sapientissimè cuncta sua moderans sine aliquo detrimento semper evasit. Cui mox in Archiepiscopatu Christianus ejus nominis secundus electione Canonicorum succedens præfuit annis duobus.

Anno etiam prænotato mortuus est Henricus Landgravius Thuringorum & Hassiæ, qui ante paucos annos, ut suprà diximus, mandante Innocentio Papâ in Regem Romanorum fuerat electus, licèt non omnes Principes in eum consenserint, neque ad coronam Imperij obsistente sibi Friderico potuerit venire. Henrico Rege mortuo convenientes apud Franckenfurt Principes Wilhelmum Hollandiæ Comitem in Regem elegerunt, virum divitem & animi constantiâ Imperio dignum, qui regnavit annis septem, & tandem, ut suo dicemus ordine, à Frisonibus occisus in bello ad coronam Imperij minimè pervenit. Sunt qui scribant eum apud Villam Wornich in præsentia Petri Caputij ad velum aureum Diaconi Cardinalis atque Legati à quibusdam Principibus electum cum juvenis

Henricus Rex Romanorum obijt.

esset

esset annorum viginti, in quem tamen & alij Principes multi postmodum consenserunt.

Wilhelmus Comes Hollandiæ fit Rex Romanorum.

Anno igitur prædicto, ultimâ verò die mensis Octobris Regium oppidum Aquasgrani cum magna procerum multitudine intravit, & sequenti die, hoc est in festivitate omnium Sanctorum, per duos Episcopos Myndensem & Monasteriensem Pontificalibus indutos Conrado Archiepiscopo Coloniensi ante majus altare Beatæ MARIÆ semper Virginis residenti præsentatur coronandus. Quem alij mox duo Episcopi Leodiensis & Trajectensis Salmatica induerunt: statimque memoratus Archiepiscopus decantavit solemnis festi officium, & præsentatum sibi Regem ungens coronavit secundùm consuetudinem in talibus eatenus observatam.

Ceremoniæ in coronatione habitæ.

Consecratione verò ex more peractâ, locavit eum consecrator memoratus in sedem Regni Teutonicorum Francorum dicens: *Super thronum Sedis gloriosa Regni Francorum & Romanorum sedeas, & judicium & justitiam in terra facias.* Responderunt: *Amen.*

Postea accedens Christianus Archiepiscopus Moguntinus Pontificalibus similiter indutus cum oleo sanctificato, dextram ejus foris perunxit dicens: *consecrare te dignetur Omnipotens Deus in Regem Romanorum, qui David per manum Samuelis Prophetæ inungi jussit super populum Hebræorum. Amen.*

Acccedens dein Arnoldus Archiepiscopus Trevirorum manus super caput ejus in modum crucis posuit, & clarâ voce dixit: *descendat in te Spiritus Sapientiæ, intelligentiæ, scientiæ, pietatis, fortitudinis, & consilij: repleariśq; Spiritu Timoris Domini.*

Ludovicus verò Comes Palatinus Rheni Archidapifer Imperij, globum aureum in manus ejus posuit dicens: *Accipe globum sphæricum: ut omnes terræ nationes Romano Imperio subjicias, & Augustus gloriosus appellari valeas.* Et respondebatur: *Amen.*

Marchio autem Brandenburgensis Archicamerarius Regni annulum in manum ejus tradidit aureum cum sceptro Regali dicens. *Accipe signaculum Monarchiæ, ut Romanum Imperium in suo vigore conserves; & invictâ virtute ab omni Barbarorum incursione liberum defendas.* Respondebatur. *Amen.*

Saxonum verò Dux Ensifer Imperij propius accedens gladium ei porrexit aureum sive Angelicum Caroli magni dicens: *Accipe gladium Regium, ut rebelles severâ correptione potenter affligas: omnesq; benevolos in pace tranquilla gubernes.* Rex autem Boëmiæ Pincerna de Imperij consensu Archiepiscopi Coloniensis coronam Caroli Magni auream capiti Regis imposuit dicens: *Accipe diadema splendidum, ut sis virtuosis actibus adeo coruscus in terris, quatenus merearis coronam æternæ felicitatis habere in cælis. Amen, Amen.*

Quibus omnibus ritè ac solemniter peractis, octo Rex Wilhelmus ibidem permansit diebus, consilium tractans cum Principibus arcanum, quemadmodum Regni jura disponeret, átque Fridericum sequentes abrogatum humiliaret. Omnes autem inferiorum partium Principes, Nobiles & civitates obedientiâ Wilhelmo Regi præstiterunt præter castellanos quosdam, inter quos erat præcipuus unus, qui insulam Cæsarianam Keiservverde nuncupatam vulgariter in Diœcesi Coloniensi haud procul à Novesio nomine Imperatoris gubernabat. Sed Friderico fidelis nullâ potuit ratione induci, ut Regem Wilhelmum admitteret.

 Unde

Keisertwerde obsidetur.

Unde commotus Rex Wilhelmus de consilijs Principum contractis copijs arcem Keiservverde obsidione vallavit, & magnâ virtute se credidit illam posse subvertere. Castellanus autem providentiâ usum castrum fortissimè antea munierat, & omnibus necessarijs abundanter impleverat. Unde posteaquam Rex Wilhelmus obsidionem aliquandiu continuaverat videns se nihil proficere posse, illam solvit, & ad superiores Regni partes ascendit.

Rex Gallorum in Syria capitur.

Anno prænotato Ludovicus Rex Gallorum, qui anno Volpoldi Abbatis III. cum uxore & magno suorum exercitu contra Saracenos in Syriam navigaverat, Dominatam urbem locupletissimam in littore Nili fluminis sitam cœpit, & varijs inde prælijs cum Saracenis habitis tandem superatur, & capitur, pro cujus liberatione Dominata redditur. Margaretha verò Regina capta Ludovico viro suo filium apud Dominatam peperit, quem ab eventu Tristanum nominavit.

MCCL.

Eringus fit Episcopus Herbipol.

Anno Volpoldi Abbatis VI. mortuus est Hermannus de Londepurg Episcopus Herbipolensis, & Orientalis Franciæ Dux, Princeps per omnia magnificus, qui multas injurias & tribulationes à civibus suis contra justitiam sustinuit, sed victor tamen semper triumphavit. Post quem Eringus de Reinstein Canonicorum electione successit, & annis XVI. præfuit, qui & ipse graves civium fraudes insolentiásque sustinuit: cives etenim Herbipolenses jugum Pontificum & Ecclesiæ semper contra æquitatem cupientes excutere, à multis retro annis plura cum Episcopis bella in proprium detrimentum & urbis destructionem gesserunt: id maximè quærentes, ut more quarundam civitatum Imperij libertate donarentur. Quod cùm jure assequi non possent, sæpius injuriâ tentaverunt: constat enim manifestè, quòd Pipinus & Carolus ejus filius cognomento magnus, Francorum quondam incliti Reges Beato Burghardo Herbipolensium I. Episcopo ipsam civitatem cum Ducatu Franciæ Orientalis, in jus proprium & perpetuam Ecclesiæ possessionem, tradiderunt, quod literis & monimentis sufficientibus novimus probatum. Nullo igitur jure, nullâ justitiâ, nullâ ratione Herbipolensibus postea licere potuit Dominium Ecclesiæ subterfugere, Episcopum & Ducem sibi ab Imperio datum repellere, aut sibi libertatem usurpare.

Anno etiam prænotato hyems asperrima, & nimis diuturna, glacie nivibúsque abundans nimium, quibus tamen resolutis in aquam, inundatio maxima fuit subsecuta, cujus impetu prævalente plura in diversis locis ædificia subvertebantur.

Eodem anno Fridericus Imperator abrogatus tendens in Apuliam Florentinorum urbem præterijt, quanquam factionis suæ multos in ea haberet consentaneos. Noluit enim intrare, nescio propter cujus vaticinium, qui dixerat eum in illa moriturum. Cúmque ad Tarentinam pervenisset urbem, vel ut alij volunt Fiarenciolanam, graviter infirmari cœpit, sive ut dicebatur ex veneno, quod botro immissum comederat, sive itinere simul & animo fatigatus in dignitate subsistere ibidem cogebatur. Qui videns sibi mortis adesse tempus, accitum ad se Capellanum suum rogat Sanctorum Ecclesiæ sacram comunionem; cernens autem Capellanus Imperatorem extremo jam spiritu laborantem interrogat, si mori velit

Fridericus Imperator II. obijt.

velit in unitate fidei Catholicæ, & mala in Ecclesiam commissa Romanam retractare consentiat. Annuit cum lacrymis Princeps prope moriturus, & præmunitus Sacramentis Dominicis, idibus Decembribus ab hac vita migravit anno ætatis suæ LVII. completo. Hic Astrologorum vanitati nimium credulus & vitam sibi promittebat annosam, & certam de cunctis inimicis victoriam. Unde in præsumptionem elatus hoc de se tetrastichon composuit, quo animi levitatem sui palam sapientibus declaravit.

Vanitas Augurum & Astrologorum aperta.

Fata monent, stellæque docent, aviumque volatus,
Quod Fridericus ego Malleus orbis ero.
Roma diu titubans varijs erroribus acta
Concidet: & mundi desinet esse caput.

Cujus vanitatis versiculi postquam ad manus Innocentij Papæ IV. pervenissent videns hominis levitatem animi, quod astrorum cursus a viumque volatus atque garritus aliquid magni rebus suis præsignare credebat futurum: hos sequentes in eum propterea versiculos lusit cupiens illum à vana spe sua recedere, & ad solidæ veritatis observantiam redire

Papa redarguit vanitatem.

Fata silent, stellæq. tacent, nil prædicat ales:
Solius est proprium scire futura Dei.
Niteris in cassum navem submergere Petri,
Fluctuat, at nunquam mergitur illa rates.
Quid divina manus possit, sensit Julianus,
Tu succedis ei, te tenet ira Dei.
Fata volunt, scriptura docet, peccata loquuntur:
Quod tibi vita brevis, pœna perennis erit.

Versiculi Papæ contra Fridericum.

Sepultus est autem in Regno Siciliæ in Ecclesia montis Regalis cum annis jam regnasset octo & triginta, vir non solùm animi vigore, sed etiam corporis viribus excellens. Qui si arma in Christi hostes, & non in Christianos ipsos vibrâsset, sicque ab Ecclesiasticis rebus, & Pontificum persecutione abstinuisset, Maximi nomen Imperatoris cum immortalitate haberet. In cujus tumulo Clericus quidam Arebinus hoc Epitaphium Manfredo ejus filio annuente dictavit, & insculpi fecit.

Fridericus secundus in Sicilia sepultus.

Si probitas sensus, virtutum gratia census
Nobilitas orti possent resistere morti;
Non foret extinctus Fridericus, qui jacet intus.

Epitaphiũ ejus.

Igitur mortuo Friderico Conradus filius ejus ex Jola Joannis Hierosolymorum Regis filia legitimè natus, quem Pater dudum Regem, & successorem Imperij designavit, contractis undique copijs magno cum apparatu in Siciliam, & Apuliam navigio per Marchiam Tarvisinam Venetorum auxilio substipulatus venit. Quem Manfredus Friderici ex concubina filius dissimulatâ tristitiâ (quippe qui regnandi cupidissimus erat) cum ingenti gaudio apparenter suscepit, séque & omnia suæ ditionis propria illius Imperio cum universo regno subjecit. Secretum mentis consilium in tempus aliud callidè dissimulans. Conradus itaque Regno potitus avito læsæ Majestatis reos in primis Nepolitanos condemnavit, quos per suos oratores ad satisfactionem compellabat. Verùm cum se nihil proficere conspexisset, urbem ipsam Neapolim furens obsidione vallavit, quam octavo de pòst mense ad deditionem compellens mu-

Conradus filius succedit Patri.

Conradus Neapolim capit.

murisq; per circuitum dejectis inermem & immunitam penitus reddidit, melioribus civitatis ædibus omnino subversis. Post hæc in Capuam conversus, quæ Neapolitanis ante ipsius in Italiâ adventum faverat, eam quoque muro spoliavit, & omnibus in prædam militibus concessis inopem fecit. Aquinum etiam nobile oppidum vi captum & spoliatum incendit, ac deinceps ferme biennio in Sicilia, & Apulia tyrannizavit.

Idem Capuam & Aquinum capit.

MCCLI.

Anno Volpoldi Abbatis VII. Christianus Archiepiscopus Moguntinus ejus nominis secundus moritur: cui Gerhardus electione Canonicorum succedens præfuit annis ferme novem, vir in agendis prudens & magnificus.

Gerhardus fit Archiepiscopus Moguntin.

Anno prænotato Innocentius Papa IV. Legatum de Latere misit ad Principes in Germaniam F. Hugonem Barchionensem ex Ordine S. Dominici Rom: Ecclesiæ Tituli S. Sabinæ Presbyterum Cardinalem, virũ in divinis scripturis illo tempore doctissimum, utpote qui totum novum, & antiquum Testamentum suis comentarijs multiplici explanatione dilucidavit, & varia scripsit. Hic postcáquam venisset in Germaniam Regni Principes in diversis locis sæpius convocavit, Innocentij Papæ literas & monita proposuit, & ut abjurato Conrado Friderici Imperatoris demortui filio tanquam tyranno excomunicato, & Christi adversario Wilbelmum Regem novum atque legitimum sequerentur sub vinculo anathematis præcepit.

Hugo Cardinalis in Germaniã mittitur.

Claruit his ferme temporibus David Ordinis S. Francisci natione Teutonicus, doctus, devotus, & sanctus, qui multis, & in vita, & post mortem fertur coruscâsse miraculis, & scripsit pro institutione Novitiorũ claustralium opus pulchrum & utile, quod rectè Profectus intitulatur Religiosorum in duobus libellis distinctum; quorum primus compositionem docet exterioris hominis, & secundus interioris. Et quia sermonum popularium declamator fuit egregius, de tempore simul, & de Sanctis devotioni congruos sermones composuit, sepultus est in conventu Augustensi.

David Ord. Minorum.

Eodem anno Conradus Rex supra dictus ad Imperium aspirans Papæ Innocentij fautores crudeli vastatione persequitur, & Wilhelmum Regem cum omnibus sibi adhærentibus in Regno Principibus licèt frustra debellare meditatur. Unde rebus suis in Sicilia, & Apulia compositis, Papâ Innocentio adhuc in Gallia existente, cum exercitu in Germaniam revertitur, veniénsque in Bavariam Henricum Ducem, cujus sororem habebat sibi matrimonio copulatam, ejus postulavit auxilium. Contractis itaque copijs hi duo Principes, vastatísque omnibus, quæ in Episcopio erant Ratisponensi, rapinis & incendijs Provinciam omnem in odium Papæ ac Regis Wilhelmi desolârunt.

Conradus in Bavariã venit.

Ratisponã deprædatur.

Postea civitatem ipsam Ratisponensem ingredientes Dux Henricus Monasterium S. Emerami sibi deputavit hospitium, Rex verò Conradus majorem Ecclesiam in diversorium commutavit, ambæ turpiter violantur Ecclesiæ, & sola innocentia pro crimine reputata vexabatur. Conveniuntur Monachi S. Emerami super bonis cujusdam Judæi nuper apud eos baptizati, quæ nec receperánt, & nec habuerant, & ad restitutionem impossibilem urgebantur. Dux igitur extorsis clavibus Monasterij, &

Ecclesiæ

Ecclesiæ S. Emerami omnem domûs & templi suppellectilem rapuit, & quidquid invenire potuit rapiens deportavit. Deinde IV. Cal. Januarij intempestæ noctis silentio nobilis quidam de Hochenfels Vasallus Ratisponensis Episcopi dolens contra Deum fieri quæ fiebant, & vindicare volens injuriam Sanctorum, & Domini sui, velut alter Phinees Conradum impium Regem imò hostem Ecclesiæ atque tyrannum occultè statuit interficere, & Dei populum â tanto persecutore liberare, itaque conclave dormientis cum gladio armatus ingreditur, sed Conradus auspicio Friderici militis de Euvvisheim cubicularij suscitatus absconditur, & fugâ lapsus paratæ internecioni subtrahitur illâ horâ, & salvatur. Manè Conradus pro ultione facienda injuriarum nimium commotus S. Emerami rursus cum Duce Henrico ingreditur & plura illius ædificia subvertens funditus demolitur gravissimas dein' Monachis, & Clero exactiones solvendas indixit, si velint Ecclesias ab incendio illæsas permanere, unde Monachi sæpè dicti Cœnobij obligatis bibliothecæ voluminibus, & quidquid habere poterant, vexam redemerunt inviti, ad quam redimendam altare quoddam portatile aureum pondo marcarum septem & sexaginta, quod à temporibus Henrici Imperatoris IV. exstructum usq; ad ea tempora duraverat, distraxerunt. Interea Rex Wilhelmus audiens crudelitatem, quam in Clerum, & Monachos Conradus apud Ratisponam exercuerat, in contractis undique copijs cum valido exercitu cœpit procedere, quod postea quam illi veridicâ relatione amicorum innotuit, terga dedit, & cum suis in Apuliam reversus est. Porro Henricus Bavariæ Dux, qui malorum in Clerum commissorum author & cooperator extitit, pœnas non diu pòst dedit. *Conradus internecioni subtrahitur.*

MCCLII.

Anno Volpoldi Abbatis VIII. Indict. Rom: XII. Conradus Rex de Germania reversus in Apuliam fratris Manfredi subdolâ machinatione veneno clystero immisso (ut ferunt) de medio sublatus est, & in Apulia sepultus. De quo legitur quòd in odium Romani Pontificis multos cum Ecclesia fideliter sentientes de Sicilia pariter, & Apulia crudeliter exterminaverit, non solum laicos, sed Monachosquoque, Clericos, & alias quaslibet personas Ecclesiasticas. Unde etiam in excōmunicatione Papali decessisse illū historiæ perhibent, quod ex eo maximè verum elucet: quoniam post depositionem patris Innocentium Pontificem IV. usq; ad mortem semper fuit persecutus, nec audebat in Italiam venire Pontifex, quandiu Conradus vixit in humanis. Qui ubi mortem sibi propinquantem conspexit animæ curâ præmissâ testamentum instituit, & Conradinum ex filia Ottonis Bavariæ Ducis filium legitimum ac unicum Regem, hæredemque bonorum omnium designavit, qui cum adhuc esset puerulus quosdam ex Germania Nobiles ei tutores deputavit, & tam ipsum quàm Regna tutelæ Sedis Apostolicæ commisit. Verùm ista commissio parum, imò nihil Conradino profuit, propterea quòd Innocentius Papa totam Friderici II. progeniem ut hostem, & inimicam Ecclesiæ delere cogitavit. *Conradus in excommunicatione moritur.* *Conradinus Conradi filius.* *Papa Conradinum persequitur.*

Anno igitur prænotato Innocentius Papa IV. auditâ morte Regis Conradi I. nono posteaquam Galliam intraverat anno, in Italiam redire disposuit, mentisque suæ institutum ministrantibus classem Januensibus opere quantocius adimplevit. Romam tamen intrare noluit, nisi Romani

mani binos Senatores, quos ex more quasi Regiam potestatem exercentes quotannis constituebant, aut deponerent, aut se præsente moderarent. Quod facere Romanis omnino recusantibus Pontifex Perusium concessit, ubi comparato exercitu Apuliam primùm contra tutores Conradini deinde Neapolim instaurando sibi subegit. Manfredus autem hæc videns, cùm post Tarentini Principatum jam diu ad Siciliæ Regni fastigia callidè aspirásset, Pontificis partes contra tutores Conradini nepotis fovere constituit. Unde Papa Manfredi servitio delectatus Principatum illi Salernitanum confirmat, dejectis Conradini tutoribus cuncta Manfredi favoribus & auxilio in potestatem redegit.

Manfredus Papæ consentit.

Eodem quoque anno nonâ decimâ die mensis Martij obijt Christo devotissima Virgo sancta Guta divæ matronæ sanctæ Elisabeth Lantgraviæ Thuringorum olim pedisequa & secretorum ejus conscia, quæ post mortem Dominæ suæ per annos unum & viginti supervivens in hoc mortalitatis exilio vitam suam in omni sanctitate perficiens feliciter consumavit, & multis miraculis viva & mortua coruscavit.

S. Guta Virgo moritur

Anno autem prædicto IV. Calendarum Decembrium Ivanus Monasterij quondam mei Spanheimensis Abbas VII. senio & diuturnâ infirmitate gravatus diem clausit extremum vitæ præsentis. Huic in eadem Abbatia Fratrum electione successit Joannes ejus nominis primus, qui præfuit annis duodecim, mensibus quatuor, diebus uno & viginti vir quidem bonus & religioni temporis conveniens.

Joannes fit Abbas Spanheimensis.

MCCLIII.

Anno Volpoldi Abbatis nono Manfredus Friderici quondam Imperatoris II. ex concubina filius, cernens opportunum sibi arridere tempus, Regnum Siciliæ contra voluntatem Innocentij Papæ occupavit, & omnes regnicolas in sua verba jurare coëgit. Quod mox ut Papæ innotuit contractis undique militibus exercitum contra illum movit in Apuliam, sed prius quam animi sui conceptum posset deducere in effectum, in civitate Neapolitana constitutus ex infirmitate gravissima ab hac vita migràvit, & vacavit Sedes Pontificialis duobus annis, propterea quòd Cardinales convenire non poterant, & multa inter se impedimenta interponebant, sed interea vacante Sede Manfredus vires suas & imperium non mediocriter augere potuit, & auxit & pene totius Regni Siciliæ rebelles sibi socios confœderavit. Gibelinos quoque per Italiam discurrens sub nomine tutelæ Conradini Nepotis sui, de quo diximus, in suas partes traxit.

Inocenti' Papa moritur.

Vacat Sedes annis duobus.

His temporibus Margaretha Ducis Bavariæ Ottonis filia, Conradi Regis defuncti relicta vidua cum parvulo suo filio Conradino, vitam agebat apud Suevos in Germania. Susceperat etiam Ducatum Suevorum à Conrado Rege dotis nomine, quem & possedit quamdiu fuit in humanis. Manfredus autem Castardus qui mortuo Papa Innocentio Regna Siciliæ & Apuliæ nepotis nomine jam liberè possidebat, existimans se tempus opportunum invenisse quo sibi & liberis suis Monarchiam Apuliæ perpetuò stabiliret, post patricidium fratricidiumque, etiam nepoticidium machinatur, pessimam tyrannorum nequitiam secutus. Consilium igitur pravæ mentis opere cupiens adimplere, nuncios ad Matrem Nepotis Conradini cum varijs donis atque muneribus solemnes destinavit, qui dicerent omnia in Regno esse pacifica; nihilque restare aliud,

Manfredus quærit nepotem veneno perimere.

Legatos mittit in Germaniã.

nisi

nisi ut filium mitteret quantocius tanquam hæredem legitimum ad Regni solium solemniter inthronizandum, se quoque tutorem nepoti fore in cunctis fidelissimum omni tempore promittebat. Verùm Conradini Mater ut fæmina sagax doli & fraudis Manfredi non penitus ignara; quoniam ejus ad filium delata munera suspecta habuit, alium quendam Conradino filio Coetaneum puerum vestibus admodùm pretiosis indutum Legatis quasi filium proprium videndum exhibuit, cui eùm inter cætera dona missa, quasdam venenatas confectiones obtulissent, ille more infantum partem confectionis toxicæ rapiens avidiore biatu absumpsit, ac paululum postea mortuus est. Quod Oratores missi videntes, tristitiâ gaudentes simulatâ in Italiam reversi nepotem Manfredo nunciarunt extinctum. At ille post simulatam de morte nepotis tristitiam, jam ut proximus hæres Regnorum potentiâ securus potitur. Mater Cōradini Legatos illusit.

Anno prænotato maximi per Germaniam venti eum nimis importuna tempestate flaverunt, quorum impetus multa ædificia, & fortissimas turres in diversis locis subvertit, arbores cum radicibus de terra magnas evulsit, & eum infinitis damnis etiam homines in domibus plures oppressit.

MCCLIV.

Anno Volpoldi Abbatis x. in mense Februario cives Moguntinenses, & Wormatienses posteàquam pluribus annis in dissensione mutua stetissent, ad pacis, & concordiæ unitatem reversi sunt, & fœdus inter se perpetuæ unionis amicitiæq; constituentes literarum robore firmarunt. Inter Moguntinos & Wormatiens. confœderatio.

His etiam temporibus inter Episcopum Wormatiensem Richardum, & cives suos non parva dissensio fulminans perdurabat. Emicho quoque Comes de Lyningen, frater Henrici Spirensis Episcopi hostiles contra Richardum Episcopum dictum gerens animos, totis laborabat viribus, ut eum per insidias quovis modo captum potuisset abducere. Qui secretò per amicos de perfidia Comitis certior factus ad cives suos Wormatienses non obstante dissensione pristinâ se contulit, à quibus honorificè intromissus, & defensus eorum auxiliò minas Comitis evasit. Cujus Beneficij memoriam animo figens idem Richardus Antistes, ne civibus tam munificis videretur ingratus, in concordiam pacis mox redijt, & se gratum ostendens Benefactoribus reciproca illis beneficia impendit.

His temporibus, & multi & varij in Regno Teutonum Francorum fuere tumultus, cùm Sede Apostolicâ biennio, sicut diximus vacante, pauci rectitudinem, omnes cordium suorum sequerentur in imperio toto voluntatem. Nam etsi major pars Teutonicorum Wilhelmum sequeretur ut Regem, plures tamen ex militarium ordine prædam malentes, quàm pacem, imperij civitatibus erant infensi.

Unde Wilhelmo Rege dicto in Hollandia, & Brabantia diutius aliquantò morante; civitates Imperij circa Rheni partes superiores, quæ in verba ejus consenserant, multas à raptoribus injurias dietim acceperunt. Convenientes igitur apud Moguntiam potiores civitatum, & oppidorum Wormantiæ, Bopardiæ, Wesaliæ, Bingiæ, Oppenheim, Fridbergiæ, Franckenfurdiæ Geilenhausen, Frislariæ, Erfurdiæ aliarumque urbium multarum in die S. Margarethæ Virginis, & Martyris pro communi pace viventium, & defensione civitatum necessaria

Latronum & raptorũ pœna.

ſaria longum habuere tractatum. Conſilio autem diutius habito pro communi bono totius patriæ omnia telonia circa Rhenum depoſuerunt. Diſplicuit hæc neceſſaria civitatum confœderatio raptoribus, qui de alieno damno ex ſpolijs, & rapina ſuam inopiam relevare conſueverunt. Nec imeritò ſuis pellibus timuerunt; quoniam multi ex eis latrocinio deprehenſi per conſtitutos à civitatibus exploratores capitibus truncabantur. Poſthæc exercitus civitatum in magna multitudine diſcurrens per partes Regni circa Rhenum raptoribus purgavit imperium. Erat caſtrum quoddam latronum Reicheſtein dictum juxta Rheni fluenta poſitum haud procul ab oppido Bingen, quodq; nunc juris eſt Eccleſiæ Moguntinæ, in quo raptorum turba ſeſe recipere conſuevit. Ad cujus expugnationem confœderati cives miſerunt exercitum, & velociter captum latrones, qui fuerant in eo reperti, omnes laqueo ſuſpenderunt. Alias quoque plures munitiones & latibula deſtruxerunt raptorum. Quibus Rex Wilhelmus auditis res ſuas in terris inferioribus diſpoſuit prudenter, & cum parvo exercitu per Rheni fluenta navigio ad Moguntiam aſcendere feſtinavit, ubi convocatis quibuſdam principibus & civitatum Rectoribus colloquium regale cum eis habuit, & multa quæ ad comunem pacem, & reipublicæ utilitatem videbantur neceſſaria ſtatuens literis demandavit. Maxima illius ſolicitudo fuit, quatenus latronibus, & raptoribus è medio ſublatis cunctis hominibus ambulandi, & negotiandi præſtaretur ſecuritas. Pro cujus executione mandati plura contulit civitatibus privilegia, & dedit quibuſdam Principibus caſtella & munera nonnulla haud ſine Regni injuria. Nam Henrico ex Comitibus de Lyningen Epiſcopo Spirenſi, qui fuit regalis aulæ Cancellarius, quaſi pro mercede laborum ſuorum in perpetuam poſſeſſionem Eccleſiæ caſtrum Kiſſlau dictum cum omnibus attinentijs & proventibus ſuis contulit, & multis alijs multa de bonis Imperij donavit.

Reichenſtein à civibus capitur

Kiſſlau datur Eccleſiæ Spirenſi.

Abbates auxêre proventus Eccleſiæ Moguntinæ.

Cùm his temporibus Canonicorum præbendæ in Eccleſia Moguntina tenues viderentur, & minus ad eorum ſuſtentationem honeſtam ſufficientes egit cum Abbatibus Diœceſis Archiepiſcopus Gerhardus, quatenus unuſquiſque Eccleſiam aliquam parochialem cum proventibus & decimationibus in augmentum præbendarum eorundem capitulo aſſignaret. Equibus Godſcalcus Abbas Montis divi Jacobi prope Moguntiam noſtri Ordinis de conſenſu ſui Conventûs Eccleſiam cum decimationibus eis contulit in villa Schorheim. Otto Abbas montis ſancti Diſibodi tunc noſtri Ordinis Eccleſiam in Oſternach cum decimationibus contulit in augmentum, ut diximus.

Joannes Beck hiſtoriograph⁹.

Anno prænotato contigit quoddam in Colonia factum Alberti Magni Ordinis S. Dominici quondam Ratiſponenſis Epiſcopi, viri certè in omni genere ſcientiarum doctiſſimi, quod recitat Joannes de Becka in chronica ſua de geſtis Epiſcoporum Trajectenſium, & Comitum Hollandiæ, quem nos Auctorem ſequentes ſive fabula ſit, ſive res geſta, ejus narrationem non aliter quam ſcripſit referimus. Appropinquante inquit Epiphaniâ Domini Rex Wilhelmus migravit ad Coloniam, ut ibidem in honore trium Magorum vota ſua Omnipotenti Deo ſolenni devotione perſolveret. Fuit autem illis diebus regens & legens ibidem Dominus Albertus Ratiſponenſis poſtea Epiſcopus de Ordine Prædicatorum.

Fabuloſa narratio de Alberto magno notabitur.

Magnus

Magnus in magia naturali, major in Philosophia, maximus verò in Theologia, qui primùm invitatus à Rege cum eo discubuit. Abiturus autem de loco convivij prandio sumpto ipse Regem instantius rogabat, quatenus in die festo Epiphaniorum secum in suo Cœnobio S. Dominici prandere dignaretur. Rex mirandum aliquod videre cupiens facile petenti consensit. In die igitur festo post peracta missarum solemnia Rex ad Cœnobium Prædicatorum juxta condictum intravit, quem Albertus cum honore suscipiens extra domum duxit in hortum Monasterio contiguum, in quo ministros vidit pulcherrimos, qui decentissimè incedentes omnia quæ neccessaria videbantur ad convivium, hoc est mensam & sedilia, nihil omnino loquentes in silentio summa cum festinatione, ac maturitate præparabant. Fuit autem eo tempore hyems dura, gravis & asperrima & tota superficies terræ nivibus operta, quapropter omnes qui Regem sequebantur prima fronte murmurare contra Magistrum cœperunt, quod convivas suos in tam horrendo frigore sine foco in horto prandere juberet.

Wilhelm. Rex invitatur ab Alberto.

Verùm posteaquam Albertus unà eum Rege resedisset ad tabulam locatis singulis secundùm conditionis suæ dignitatem, expectarént que non sine indignatione mensis escas inferri. Ecce subito nivium omnium illa congeries in momento disparuit, & calor æstiualis maximus radijs solis super discumbentes emicantibus ferventiùs invaluit, produxitque subito virens terra gramen, & mirâ venustate pulcherrimi flores, una cum fructibus tam in arboribus quàm gramine apparuerunt.

Nives subito disparuére.

Mira res, si tamen author depinxit historiam veram. Unaquæque mox arbor ejusdem hortuli, in quo sedebant, fronduit, floruit, fructumque subito maturum in suo genere produxit. Vinea florens odorem suavitatis dedit, & recentes uvas in ubertate magna in instanti cunctis mirantibus procreavit. Multitudo quoque avium diversi generis illic visa est convolasse, quarum unaquæque juxta proprietatem apparentis conditionis concussis alacriter pennis, dulci cantilenâ garriens, convivantes lætificabat, convertitque non parvam in admirationem, ut non Januarij, sed Maij aut Junij tempus potius esse putaretur, quo vernalis finis æstati solet præbere initium.

Mox etenim longus algor hyemalis frigoris prorsus evanuit, & fervor caloris æstivalis in tantum efferbuit, ut nonnulli discumbentium propter nimium calorem foderatas vestes cogerentur exuere, & ob eandem causam plerique sibi umbram arte simul, & ingenio, sicut æstate fit, paraverunt.

Vestes propter æstum deponunt.

Ministri verò ministrantes discumbentibus juvenes erant pulcherrimi alacres & incogniti omnibus, quos nemo consedentium esse suprà homines aliquid poterat dubitare.

Hi cibum in multa varietate, similiter & potum abundanter inferebant morum incredebilem honestatem cum summa reverentia, & maturitate in omnibus semper conservantes.

Mirabantur omnes cum pavore, nihilominus lætantes pro eo quòd Ministrorum species insolita simul, & cibariorum, & poculorum multimoda varietas, cum nemo sciret unde essent allata, cunctos meritò verteret in stuporem.

Stupor omnes comprehendit.

Durante convivio in longam horam varios inter se protulerunt sermones. Expleto tandem mirando convivio, mensisque ex more levatis turba ministrorum omnis subito disparuit, avium cantus omnino desijt, arborum & graminum viror confestim aruit, & omnis jucundæ mentis, vel oculorum delectatio cessavit. Nivis copia, quæ prius videbatur, iterum apparuit, tantumque subito frigus aerem simul, & illos qui discubuerant rursus occupavit, ut omnes qui vestes suas præ calore ante deposuerant, nunc frigore nimio algentes resumptis quantocius indumentis ad ignem, & focos properarent.

His visis Rex Wilhelmus nimium obstupuit, & quòd Albertus mortalium omnium esset doctissimus, apertè recognovit. Unde pollicitus ei se daturum quidquid postulasset. Qui locum pro Fratribus suis ad construendum Monasterium sui Ordinis in civitate Trajectensi ab eo petijt, impetravitq; cum libertate & multis muneribus. Hæc dictus author in præfata Trajectensium historia scripsit, quæ vera sint an falsa, haud nostri fore credimus officij velle in hoc loco disquirere, quibus in proposito est historias ab alijs digestas ad nostrum opus convenientes rescribere, quas tamen propterea non intendimus Commentis declarare.

Veruntamen hoc unum nos fateri amor veritatis compellit, quòd Albertum de quo postea sumus dicturi latiùs, virum credimus fuisse optimum, & sanctum, qui nec diabolicis, nec prohibitis ab Ecclesia superstitionibus impenderit studiosum exercitium, quippe qui magis talia improbavit, quod authoritate scriptorum ejus lucidè comprobatur.

MCCLV.

Rex Conventum Principum in Wormatia celebrat.

Anno Volpoldi Abbatis XI. Indict. Rom. XIII. Wilhelmus Rex Conventum Principum sibi consentientium celebravit in Wormatia, & multa ibi cum eis pro confirmatione Regni sui tractavit, convenerunt ad eum omnes, qui partes illius sequebantur & mandatis Regijs in omnibus hilariter obtemperabant. Habebat nihilominus non paucos sibi contrarios, & maximè de Ordine militarium hominum inquietorum, quibus rapinæ & latrocinia magis placebant, quàm Regnum.

Regina capitur, ac spoliatur.

Rege autem diutius apud Wormatiam commorante die quadam mense Decembri uxor ejus Regina solatij causa urbem cum honesta comitiva exiens ad Imperiale castrum Drijfels nuncupatum, profectura iter assumpsit. Quod ubi militaris quidam homo Hermannus de Riberg dictus intellexisset, qui animos contra Wilhelmum gerebat infensos, iter illius cum suis obsedit, Reginam & Comitem de Waldeck cum universa eorum comitiva cœpit, spoliatamque omnibus clenodijs & rebus captivam ad castellum Riberg ipsam Reginam & comitem duxit: quos tamen dimittere non diu post compulsus fuit.

Eodem quoque anno Henricus Abbas Fuldensis Ecclesiam Parochialem in Berstat dedit Canonicis majoris Ecclesiæ Moguntinæ cum omnibus proventibus suis in augmentum præbendarum. Hartmannus Abbas in Blidenstat contulit eis Ecclesiam cum decimationibus suis in villa Kemludæ propè oppidum Bingionum, Starchardus Abbas in Selgenstat Ecclesiam contulit in Nüheim.

Alexander fit Papa IV.

Anno prænotato posteaquam Sedes Apostolica biennio vacavit, non sine reipublicæ pariter & Ecclesiæ gravi dispendio, convenientes

in

in unum Cardinales Alexandrum ejus hominis IV. Patriâ Campanum in Papam elegerunt, qui præfuit annis sex, & mensibus totidem, vir doctus & magnanimus, qui Manfredum, & alios tyrannos hostes Ecclesiæ usque ad mortem humiliare, & persequi non cessavit. Mox enim ut Papa constitutus est Manfredum disturbatorem verum Ecclesiæ per literas, ut à malè cœptis desisteret, paternè monuit, quem salutis verba contemnentem mox publicè anathematis vinculo innodavit. Manfredus excomunicatur.

Nam sicut antea diximus, nepotem putabat extinctum, & idcirco se ut proximum hæredem Regnorum Apuliæ ac Siciliæ Regem in omnibus pro sua voluntate potentem & unicum gerebat, qui ubi se intellexit Papæ decreto excomunicatum, irâ simul & indignatione nimiùm commotus omne robur exercitûs sui cogitabat in subversionem Sanctorum dirigere, & Romanæ statum Ecclesiæ, si posset omnino extirpare, nam accersitis ex Affrica multis Saracenorum millibus contra Ecclesiam Romanam crudelem duxit exercitum, omniáque devastans, homines sine comiseratione alios crudeliter occidit, alios captivos ingenti cum præda & multis spolijs abduxit. Coacervatis itaque sibi nervis belli, hoc est pecunijs multis Florentinorum ac sociarum Longobardiæ urbium extorres sibi cum Saracenis copulans maximum conflavit exercitum.

Hinc territus Alexander Papa diffisusque viribus suis cum omni se curia sua Anagniam contulit, Gallis malens confidere quàm Romanis. Misit nihilominus Octavianum Ubaldinum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem cum exercitu Neapolim contra Manfredum, ut fideles in fide servaret constanter pollicitus ac promittens se brevi Campanis omnibus & Neapolitanis auxilium allaturum. Papa fugit à facie Manfredi.

Veniens autem Neapolim Octavianus cum prævalidis copijs nihil dignum memoria fecit, sed clausus in urbe usque adeò bellum dissimulavit, ut magnam de se apud multos suspicionem relinqueret, ne studio partium Manfredi faveret potius, quàm Domini sui Papæ, qui miserat illum. Nam Ubaldina gens non nisi imperio favere familiaritatis amicitiam videbatur à quo multipliciter fuit honorata. Manfredus etiam sub eodem Legato plerasque Regni partes occupavit: Regioque paludamento superindutus Regem se appellari mandavit, & more paterno solemniter coronari fecit.

His temporibus Othocarus Rex Boëmiæ, potenter dominabatur in Austria, ut suprà diximus, anno Volpoldi Abbatis secundo: cum enim Fridericus Dux Austriæ in bello, quod cum Rege Ungarorum habuit, anno Volpoldi Abbatis jam dicto fuisset occisus, & hæredem non haberet virilem, Ladislaus Moraviæ Marchio Ducatum Austriæ præoccupavit, eò quòd uxorem haberet Ducis Austriæ cujusdam vitâ defuncti filiam, & ob id jure propinquitatis competere Ducatum existimabat. Quo & brevi mortuo Hermannus Marchio de Baden, qui & ipse Domûs Austriæ uxorem habuit Agnetem Henrici quondam Ducis filiam, Ducatum occupavit. Contra quem filius sororis Friderici ultimi Ducis occisi, & viduæ Henrici Ducis Suevorum, & fratris Imperatoris Friderici secundi, movens exercitum omnes conatus illius potenter impedivit. Austriam Boëmi occupant.

His ergo duobus pro Ducatu mutuò contendentibus Othocarus filius Wenceslai Regis Boëmorum, à quibusdam Australibus vocatus, sibi

Ducatum violenter usurpavit. Qui ne contumeliam pro injuria pateretur Margaretham relictam quondam Henrici Regis & Ducis sibi matrimonio copulavit, cum qua jure Ducatum assecutus videretur. Auxilio igitur Wenceslai genitoris & Austriæ nobilium fretus, totam sibi terram potenter subjugavit, multisque annis tenuit.

Ottocarus uxorem repudiavit. Verùm postquam securum se in possessione Ducatûs, & ex omni parte quietum fore jam credidit Margaretham turpiter repudians, notam sterilitatis in culpam vocavit, & quam vetulam sterilemque prius ignorare non potuit consecutus quod optaverat per illam, cum injuria rejecit, & neptem quamdam Betæ Regis Ungarorum pro ea superinduxit.

MCCLVI.

Heidelsheim decima venditur. Anno Volpoldi Abbatis XII. Bertholdus miles & Conradus Fratres de Remchingen universam decimam majorẽ, & minorem in Marchia villæ Heydelsheim, ad eos jure patronatus ab olim pertinentem Decano, & Capitulo majoris Ecclesiæ Spirensis pro certa pecuniarum summa vendiderunt. Quam emptionem Henricus Episcopus confirmavit.

Eodem anno facta est divisio Ducatûs Bavariæ inter Ludovicum, & Henricum filios Ottonis quondam primi ex domo Ducatûs memorati Comitis Palatini Rheni, de quo suprà dictum est anno Volpoldi Abbatis Hirsaugiensis primo.

Magus Salvatorem se mentiens. His temporibus fuit homo quidam in partibus transmarinis, qui magicis artibus mirabiliter imbutus, & necromanticis execrationibus multipliciter exercitatus se JESUM Salvatorem mundi appellans, multa prodigiosa per magicam artem miranda coram non intelligentibus operabatur; quorum offensione multos decepit, & Regna in Asia non pauca suis erroribus inficiens, tandem cunctis nequam apparuit.

Claruit his quoque temporibus apud Bavaros Otto Episcopus Frisingensis sub Archiepiscopatu Salzburgensi, nepos Friderici quondam Imperatoris secundi, vel ut alij volunt primi; Vir in divinis scripturis eruditus, & sæcularis Philosophiæ non ignarus, ingenio subtilis, & claro disertus eloquio; scripsit quondam Chronicorum actuum insignem historiam, quam in libros octo partiales quidem distinctione, ordinatione distribuit. Cætera quæ lucubravit, necdum vidimus.

Anno prænotato Rex Wilhelmus Conventum Principum ad festum S. Joannis Baptistæ celebravit in Colonia, ubi se pro corona Imperij anno sequente prænuntiavit iturum in Italiam, monuitque omnes ad caput Jejunij Quadragesimalis proximi esse paratos, & sibi apud Augustam debere occurrere. Interea verò temporis quo Rex cum Principibus colloquium suum celebravit in Colonia, Frisones gentes inquietæ, ac feroces eruptione factâ intraverunt Hollandiam, & igne ferróque Regionem depopulantes, cum ingenti præda ad sua reversi sunt. Veritus itaque Rex Wilhelmus ne in sui absentia graviora contra Hollandiam attentarent, statuit eos, priusquam proficisceretur in Italiam bello domandos ab insolentia. Unde magno suorum coadunato exercitu, XXVIII. die mensis Decembris, hoc est in solemnitate SS. Innocentium anno prænotato movit in eos ad præliandum. Erat autem frigus intensum, & glacies paludes aquarum operuit omnes. Est enim Frisia paludibus circumdata multis, & propterea extra hyemem non satis tutò accessibilis. Rex

Frisones devastant Hollandiã.

verò manè præcedens exercitum, solus ad explorandum introitum, quo copias introducere potuisset, suo ferebatur caballo. Cùmque nullo suorum sciente de castris exiens super glaciem explorationis gratiâ hinc, & illinc solus equitaret; ecce subito confractâ glacie caballus, cujus insedebat dorso, in vado paludinoso mergitur, & nec procedere valens, nec regredi, unâ cum sessore nimiùm periculosè in cæno luctabatur. Viderunt hoc rustici Frisones, qui propè in arundineto latitabant, ad explorandum hostium adventum per cæteros deputati, & putantes quempiam esse de militibus festinanter occurrunt, & hærentem cum equo in paludibus Regem interficiunt anno ætatis suæ XXVII. Regni verò VII. Comitatûs autem Hollandiæ XXI. Et sic exercitus ejus fuit subito dissipatus: quia per multos nemo, quò venisset Rex, scire potuit, rusticis illis exceptis qui eum latenter occiderunt. Exercitu enim Ducis auxilio destituto, & ob id mox disperso, occisores Regis noctu prædæ gratiâ reversi, cadaver ejus de palude subtrahunt, & exutum vestimentis Regem se peremisse per indicia manifesta intelligunt. Unde animis confusi nimiùm, & territi, corpus ejus sub silentio, in quadam domo rusticana sepeliunt, & ibi per multos menses jacuit incognitum cæteris omnibus. Verùm ejus interfectione postea publicatâ, ad Mittenburg translatum est; & in quodam Monasterio honorificè tumulatum; cujus interitus multis interitum fecit. Post ejus namque mortem Florentius ejus filius infans sex mensium Hollandiæ Comes hereditario jure declaratus est, qui Comitatum paternum annis fermè XL. gubernavit; multa cum Frisonibus bella gessit, plures eorum interfecit, & mortem patris sui gravissimâ ultione vindicavit.

Rex Wilhelmus à Frisijs occiditur.

Corpus Regis bis sepelitur.

MCCLVII.

Anno Volpoldi Abbatis XIII. Indict: Roman: V. post mortem Regis Wilhelmi facta est inter Principes Electores de Rege substituendo gravis, & periculosa dissensio. Nam Gerhardus Archiepiscopus Moguntinus, Conradus Archiepiscopus Coloniensis, & Ludovicus Comes Palatinus Rheni, convenientes in unum Richardum Cornubiæ Comitem, fratrem Regis Anglorum comuni decreto in Regem Teutonum ad Romanorum Imperium elegerunt, & per nuncios evocarunt; Arnoldus verò ex Comitibus de Ysenburg Archiepiscopus Trevirorum cum reliquis sibi consentaneis Principibus, Regem Castellæ Alphonsum Astronomum illum famosum in Regem Roman: & Teutonum ad Imperium, eligendo vocavit. Unde missis ad illum in Hispaniam Legatis solemnibus, electionem illi ad Imperium Romanum insinuat; & ut quantocius veniat in Germaniam, & possessionem capiat Imperij, cum debitis sollemnitatibus, instantissimè rogat, promittens se consilio, & suffragio affuturum in omnibus, quo cunctos facilè superet, vincatq; universos contradicentes suo Imperio. Venientes ad Alphonsum Regem Castellæ, qui missi fuerant, Oratores, & nuncij Principum, fideliter sibi commissa coram illo exposuerunt. Sed ille aut contemnens, aut non curans Romanorum Imperium, nuncios tamen remuneratos muneribus honorificè remisit ad Archiepiscopum; promittens se cum exercitu convenienti tempore quod non gerebat animo, subsecuturum. Erat enim vir doctus & sapiens propterea suo Regno contentus Romani latitudinem Imperij, ut verus Philosophus, non curavit. Nomen tamen Romani Regis, & titulum

Dissensio Principum in electione Imperatoris.

Alphonsus Rex Castellæ ab una parte eligitur.

Alphonsus contempsit Roman: Imperium

pro Electorum suorum reverentia, ad tempus assumens tenuit, ac in literis scripsit, ne deferentes sibi hanc supremam Imperij dignitatem veluti arrogans contempsisse putaretur. In alio verò nullo se de Imperio penitus intromisit, nec toties vocatus in Germaniam venit, nec competitorem suum in aliquo molestavit, sed Electorum discordiam derisit. Porrò Comes Cornubiæ Richardus quem ab alia parte diximus electum, per suos Electores ab Anglia pari solemnitate vocatus libenter annuit, nomen & titulum Regis Romanorum hilari vultu suscipiens ad Coloniam venit. Quem suprà dicti Principes cum magno honore suscipientes ad Aquasgrani perducunt, & per manus Conradi Coloniensis Archiepiscopi ungi, & coronari solemniter faciunt. Coronatione autem peractâ cum Principibus suis ad Coloniam revertitur, & à civibus, ut Rex Romanorum verus salutatur. Inde ascendens per fluenta Rheni suffragio eorundem Principum à Bopardiensibus, Wesatiensibus, Wormatiensibus, Spirensibus, Argentinensibus, & alijs Imperij civibus, ut verus Imperator susceptus est. Erat illis diebus Comes quidam de Falckenstein nomine Philippus qui sororem habebat, omnium mulierum, ut dicebatur speciosissimam; cujus pulchritudo usque adeò Regi complacuit Richardo, ut eam in uxorem peteret à memorato Comite, & acciperet. Unde nuptijs apud Wormatiam, cum magna solemnitate, & pompa celebratis, multis Principibus multa contulit, & pro confirmando sibi Regno infinitas penè pecunias expendit; conflaverat enim sibi magnum thesaurum in Anglia, quem profecturus in Germaniam, secum detulit, & paulatim distribuit, volens nimiùm ubique videri largus, & gloriosus. Cùmque de civitate transiens ad civitatem, pervenisset usque ad Basileam, & multis muneribus Principes, & Nobiles multos, sicut diximus, sibi tanquam mercenarios quosdam comparâsset, jamque pecuniæ nimis prodigaliter expensæ, cœperunt deficere, & abundantiam veterem novâ inopiâ superare. Mox igitur Principes ut Regem pecunijs viderunt exhaustum, nec stipendia posse consueta sitientibus aurum persolvere, paulatim omnes ab eo deficiunt, & revertentes ad sua Regem inopem & pauperem solum cum suis Curialibus derelinquunt, innuentes tacitè, prædam eatenus se, non hominem secutos, & qui honoraverunt divitem, egentem contempserunt. Emerat enim Richardus pecunijs Regnum, quibus deficientibus, defecerunt & amici, & propterea amplius regnare non potuit. Quod quomodò sit factum, ad posteritatis notitiam libet altius referare.

Richardus Comes ab alia parte eligitur.

Richardus Rex suscipitur.

Ducit uxorem Wormatiæ.

A Principibus deseritur.

Instante siquidem Electionis tempore post mortem Regis Wilhelmi, Gerhardus Archiepiscopus Moguntinus à Duce Brunsuicense detinebatur captivus, quem ipse Richardus Comes Cornubiæ aspirans ad Imperium pro argenti Marcis octo millibus, ab eodem Duce redemit, eâ videlicet interpositâ conditione, vocem ejus in electione ut habere mereretur ad Regnum, quod & factum est ut diximus. Archiepiscopus itaque Gerhardus de custodia per Comitem Richardum liberatus atque dimissus quod promiserat captivus, explere studuit absolutus. Diem Electionis ad Marpurg in Hassia per Principes constitutam ad Franckfurt oppidum Imperiale transtulit, & ibi Richardum ut compulsus promiserat, cum alijs in Regem elegit. Unde mirum fuit minimè, si deficientibus pecunijs postea deseritur à Principibus, quia pecuniâ Regnum comparavit.

vit. Itaque Rex Richardus in Basilea constitutus, posteaquam se Principum auxilio destitutum vidit, nec amplius commorari posset in paupere Regno, ad Comitatum suum in Angliam redire statuit, malens Comes esse dives, quàm Rex pauper, atque contemptus. In Angliā revertitur.

Commisit ergo Wernhero Moguntino Archiepiscopo, qui Gerhardo successerat, sicut dicemus, Alsatiam, Philippo de Falckenstein uxoris suæ germano Wederaugiam, & Philippo de Hohenfels partes Rhenanas atque Bopardiam; & negotijs Imperij, ut potuit, dispositis, cum uxore, & familia sua in Angliam reversus est, promittens se rediturum quantocius ad Regnum gubernandum Romanum; qui tamen deinceps in Germaniam non venit.

Hæc siquidem de Rege Richardo, per anticipationem diximus, quæ tamen non omnia uno eodemque anno, sed in quatuor fermè annis gesta fuerunt, sicut inferius suo loco, anno Volpoldi Abbatis XVII. dicetur.

Anno præscripto die mensis Novemb. VIII. mortuus est Richardus Wormatiensis Episcopus, qui multas injurias à Comite de Lyningen Emichone, toto Pontificatûs sui tempore sustinuerat. Cujus quidem persecutionis causa fuit alter quidam Eberhardus de Badenberg Præpositus S. Cyriaci Mart. in Nuhusen prope Wormatiam, ut dicemus. In Electione namque memorati Præsulis Richardi, quidam ex Canonicis præfatum Eberhardum de Badenberg in Episcopum elegerunt, qui à majori Capituli parte repulsus, atque contemptus, contra verum Pontificem animos gessit inimicos, quem supradictus Comes de Lyningen manutenuit, & contra Episcopum multipliciter armavit. Omnes denique reditus & proventus extra Wormatiam cedentes, pro suo Antipontifice violenter detinuit. & Episcopum injustè nimium afflixit, ita quòd exire Wormatiam quoquam non præsumpsit. Richardo autem Episcopo vita defuncto, & in Ecclesia Wormatiensi sepulto, Canonici unanimi consensu in Pontificem suum elegerunt Conradum de Durckheim majoris Ecclesiæ Moguntinæ Decanum, virum probum & prudentem, qui XXII. die post electionem sui obijt, & Moguntiæ in Principali Basilica ante altare S. Petri sepelitur. Quo etiam mortuo, volentes communi utilitati, & paci consulere Fratres Canonici præfatum Eberhardum de Badenberg communi voto in suum Pontificem elegerunt, qui assumpto Pontificatu, præfuit annis XX. & multa bona fecit Ecclesiæ in Nuhausen, habuitque cum Wormatiensibus lites continuas. Richardus Episcopus Wormatiens. obijt. Conradus Episcopus Wormatiensis. Eberhard⁹ Episcopus Wormatiensis.

MCCLVIII.

Anno Volpoldi Abbatis XIV. Indict: Roman: I. Gerhardus Archiepiscopus Moguntinus Ecclesiam S. Catharinæ in oppido Imperiali Oppenheim in Parochialem erexit, Diœcesimque suam Moguntinam à Wormatiensi, quæ in eodem oppido conterminant, ex mandato Richardi Regis Romanorum distinxit; sicut patet ex literis ejusdem Pontificis, quarum tenor sequitur talis. Nova in Oppenheim Parochia.

Gerhardus Dei gratia sanctæ Moguntinæ Sedis Archiepiscopus Sacri Imperij per Germaniam Archicancellarius. Cùm ad mandatum Serenissimi Domini nostri Romanorum Regis illustris per antiquiores, & meliores incolas loci revelatis antiquis & veris limitibus, qui Moguntinam Diœcesim à Wormatiensi distinxerunt (quamquam per ignaviam fuissent in parte convulsi) extiterit liquidò declara-

declaratum, quod nova civitas in Oppenheim in nostra sit Diœcesi constituta, ac populus civitatis ejusdem numero & authoritate in tantum excreverit, Domino adaugente, quod ipsum deceat, imò expediat ob animarum salutem, singularis ac proprij Rectoris regimine gubernari. Nos de consilio & assensu Capituli nostri, & Præpositi S. Victoris loci Archidiaconi, Ecclesiam S. Catharinæ in ipsa civitate fundatam in Parochialem Ecclesiam erigimus, facimus, & creamus, ipsamque jure & honore Parochialis Ecclesiæ insignimus; concedentes eidem, ut proprij Baptisterij usum habeat pro suis parvulis baptizandis; nec non cœmiterium speciale, ad commodum sepulturæ. Juratos & habeant, & ordinent speciales, qui ea quæ sunt Juris spiritualis promoveant, & disponant. In cujus facti testimonium, & debitam firmitatem præsens scriptum nostro & Capituli nostri ac Præpositi præfati sigillis fecimus comuniri. Datum Moguntiæ V. nonas Julij, anno Domini MCCLVIII.

Oterheim Oppidum Imperiale parvum. Anno etiam prænotato Canonici majoris Ecclesiæ Metensis in Lotharingia, omnia bona sua quæ habebant in Gaviodoro, ubi S. Rufus Metensis quondam Episcopus corporaliter quiescit, pro mille & quadraginta libris monetæ Metensis Capitulo majoris Ecclesiæ Moguntinæ vendiderunt, sicut in originali legitur. Est autem Gaviodorum, vulgariter Garvvodenheim oppidum Imperiale Moguntinensis Diœcesis haud procul ab Oppenheim situm Comiti Palatino Rheni ab Imperio, cum quibusdam alijs, à multis annis, ut suo dicemus loco, impignoratum, modicum, parvum, & rurale de patrimonio S. Rufi quondam Episcopi Metensis, cujus vita multis miraculis olim coruscavit.

Manfredus persecutor Ecclesiæ. Eodem quoque tempore Manfredus occupator Regnorum Siciliæ, & Apuliæ partes Alexandri Romani Pontificis, ut cœperat, viribus totis persequitur, & multa contra Ecclesiam prava, & iniqua machinatur. Ecelinus autem quidam bellicosus Friderico quondam Imperatori familiaris, Manfredi partium in Transpadanis tirannidem exercens copiosissimas contra Guelfos, hoc est Ecclesiæ partes sequentes instruxit acies. Quibus cum Alexander Papa, Venetos babens in auxilium, opem ferre statuisset, Philippum Fontanensem Ravennæ Archiepiscopum in Legatum Sedis Apostolicæ creavit. Conveniens cum potestate Legataria Venetias Cruciatam in Ecelinum prædicavit; cruceque tunc signatis, æternæ præmia vitæ repromittens. Occupabat tum Ezelinus Mantuam habens in exercitu præter Germanos milites, & multarum suffragia urbium Paduanorum non minus duodecim millia, quos non tam militum, quàm obsidum loco secum abduxerat. Verùm non diu post obsidionem Mantuæ soluens Ecelinus Veronam cum exercitu occupavit. Audiens interea Paduanos defecisse à fide, & ad Guelphos declinâsse, vehementer iratus est, & in vindictam perfidiæ Paduanos omnes, quos secum in exercitu abduxerat, duodecim videlicet millia virorum, diversis cruciatibus miserabiliter peremit.

Crudele factum Comitis Ecelin.

Richardus in Regem consecratur. Anno prænotato Richardus Cornubiæ Comes in Regem Roman: ut suprà per anticipationem diximus, anno præterito electus per Coloniensem Archiepiscopum Conradum in Ecclesia Beatissimæ Genitricis DEI MARIÆ Aquisgrani consecratus est in Principum quorundam præsentia, Gerhardi videlicet Archiepiscopi Moguntini, & Ludovici Comitis Palatini Rhenensis, & aliorum qui electioni ejus consenserant. A quibus post Coronationem suam, quemadmodum supra jam diximus

per

per multas civitates & urbes Regni circumducitur, & Rex Romanorum in singulis cum honore salutatur.

MCCLIX.

Anno Volpoldi Abbatis xv. Indictio: Roman: secundâ in Dom: tertia post festum Dominicæ Resurrect: qua pro Missæ Introitu cantatur in DEI Ecclesia, Jubilate, celebratum fuit Ordinis nostri Capitulum Provinciale in Monasterio S. Petri apud Erpfurdiam. In quo præsiderunt Ludovicus de Reinharzbronna, Gerhardus in Nuenburg, & Wernherus in Gerone Monasteriorum ejusdem Ordinis nostri venerandi Abbates, qui ex multitudine Abbatum qui tunc convenerant, undecim numero in Diffinitores elegerunt; cum quorū consilio multa pro reformatione Ord: utilia & necessaria statuerunt; quorum exemplum literis commendatum in Archivijs continetur. In eodem Capitulo Visitatores authoritate Apostolica, singulorum Monasteriorum per Diœceses, more Ordinis deputarunt, quibus per literas Præsidentium sigillis confirmatas, modum visitandi, & formam tradiderunt; contumaces & absentes à Capitulo pœna dupli taxarunt. Solutionem verò dupli negligentibus, jejunium in pane, & aqua singulis ferijs sextis continuandum imposuerunt, donec satisfacerent in orationibus. Contemnentibus verò jejunium, & nihilominus solutionem præmissam differentibus pœnam suspensionis ab officio simul, & divinis imposuerunt: mandantes nihilominus per ipsos Visitatores etiam graviorem in contumaces ferri sententiam. Et notandum quòd triennale sive generale Ord. Capitulum, quod Provinciale nuncupant, cœptum est celebrari à temporibus Innocentij Papæ tertij, ut supra diximus anno Marquardi Abbatis septimo; quod tandem in plerisque Provincijs cum tempore deficiens, per Benedictum Papam duodecimum, & postremò per generale Concilium Constantiense, ut suo loco dicemus, fuit innovatum.

Capitulum Provinciale celebratum est Erpfurdiæ.

Capituli Provincialis reformatio.

Anno Volpoldi prænotato mortuo Ottone Abbate Monasterij S. Præsulis Disibodi Ord: nostri, quod situm est in Comitatu Spanheimensi haud procul ab oppido Sobenheim, Monachi Cisteriensis Ord: pro eodem Cœnobio summis conatibus laborarunt, tantumque, & precibus & promissis apud Gerhardum Archiepiscopum Moguntinum, & Canonicos majoris Ecclesiæ, tanquam loci fundatores obtinuerunt, ut Monachi nostri cum injuria non parva eliminarentur, & ipsi Monasterium acciperent. Monachis enim nostris contra justitiam expulsis missi fuerunt de Ottenburg Monasterio Cisterciensis Ord: Monachi, & Conversi ad Cœnobium memoratum; qui Joannem ex suis super se primum constituerunt Abbatem: hominem bonum, & regularis quidem observantiæ cultorem præcipuum, qui præfuit annis tredecim. Veteris itaque Monasterij nostri, novi habitatores, alieni gaudentes se Monasterium consecutos tam insigne, tam se quàm Successores suos, quasi pro gratitudine accepti beneficij Ecclesiæ Moguntinæ in centum maltris bonæ siliginis quotannis ad Moguntiam præstandis perpetuò literis obligarunt, sicut patet in exemplari, quod sequitur.

Joannes primus Abbas Monasterij S. Disibodi.

Reverendis & Dilectis in Christo VVernhero Præposito, Joanni Decano, totiq; Capitulo Moguntino Fr. Joannes dictus Abbas, & Conventus montis S. Disibodi Ord: Cisterciensis orationes in Domino sempiternas. Cùm vos una cum venerabili

Exemplar obligationis centum maltr. siliginis

bili Domino & Patri noſtro Gerhardo Archiepiſcopo Moguntino, Monaſterium S. Diſibodi tunc Ord: S. Benedicti ab Eccleſia Moguntina fundatum ex certis cauſis nobis & per nos Ordini noſtro donandum duxeritis, ne ingrati videamur tanta gratia noſtra, per gratiam veſtram nobis facta reſtaurantes immenſi muneris ejuſdem memoriam ſempiternam, univerſitati veſtra promittimus liberaliter, & conſtanter, & nos ſucceſſoreſque noſtros obligatos eſſe volumus, quod ad opus duarum Vicariarum, de novo in veſtra Eccleſia coronatarum, dabimus de reddibus Monaſterij noſtri ſingulis annis perpetuo ſingula quinquaginta maltra ſiliginis Bingenſis menſura Moguntiam in omnem eventum, noſtris expenſis, & periculo præſentanda, ſic quod ad unam vicariam in inſtanti meſſe proxima, & deinceps, ad utramq; vicariam ſingulis annis dabimus ſiliginis ſicca, & abſq; palea centum maltra prædicta menſura Moguntiam, ſicut dictum eſt, præſentanda ſub noſtro periculo & expenſis, inter duo feſta videlicet Aſſumpt: B. MARIÆ Virg: & Nativitatis ejuſdem, adjicientes quod cum primum habebimus aratra aliqua jumentis inſtructa abſq; omni dolo & fraude teneri nos volumus perpetuo ad deducendum vinum veſtrũ, quod vobis creverit in Monzegen, ſingulis annis tempore vindemiarum cum requiſiti fuerimus ante Cellarium veſtrum Moguntiam in noſtris curribus & expenſis; ita tamen, ut ſi alicujus infortunij eventus acciderit, nos ſimus penitus excuſati. Et ad horum debitam firmitatem concedimus præſens ſcriptum Dominorum in Eberbach, & in Ottenburg Abbatum, de conſenſu, & ſcientia Conventuum eorundem ac noſtri Monaſterij ſigillorum munimine roboratum. Actum Moguntiæ anno Domini MCCLIX. pridie nonarum Martij.

Vides nunc, Lector, quemadmodum Ord: noſtri Cœnobium à prima fundatione ſua ſemper liberrimum Ciſtercienſibus pro centum maltris frumenti puri in ſervitutem venditum, cujus fundator non Eccleſia Moguntina, ſed D. Præſul Diſibodus in Hibernia quondam Epiſcopus, & pro Chriſto exul fuit, & peregrinus, temporibus S. Pirminij Epiſcopi Meldenſis; qui diſcipulus B. Mauri plura per Germaniam, & Galliam fundavit Cœnobia. Ad quod Monaſterium Diſibodi Præſulis multi Reges Francorum, & Principes multo cum tempore, pro ſuſtentatione Monachorum Deo famulantium tradiderunt, ſed & Comites & Nobiles terræ Comitatûs Spanheimenſis plura conferentes, proventuſq;, & redditus illius multipliciter auxerunt. Poſt multum verò temporis quidam Archiepiſcopus Moguntinus, avaritiâ non minus, quàm impietate plenus illud ab Imperatore ſui temporis obtinuit, & miſerè diſſipavit. Prædia namque Monachorum ſuis, militibuſque contulit in beneficium, & omnia quæ reperit Deo dicata in uſum covertit vel ſuum, vel ſuorum. Poſtea verò Willegiſus Moguntiæ Sedis Archiepiſcopus dolens tam inſigne Monaſterium ab Hattone ſuo prædeceſſore deſolatum atque deſtructum multa illi ablata reſtituit, & Cœnobium vetus de inferioribus transferens in montem, ubi nunc eſt, novum conſtruxit. Veruntamen ad primam ſui magnificentiam divitiis & honore convaluiſſe, novimus. Deinde poſt annos plures cum egeſtate, & inopiâ premeretur Ruthardus Archiepiſcopus Moguntinus per induſtriam Burghardi Abbatis S. Jacobi Eccleſiam dicti Monaſterij S. Diſibodi in monte, quæ hodie manet, novam conſtruxit, & Monachis Abbatem dedit, quemadmodum anno Brunonis Abbatis II. longe ſupra nos dixiſſe meminimus. Unde ſi per hoc fundatio Monaſterij S. Diſibodi Eccleſiæ Moguntinæ fuerit

Hatto ſecũdus ſpoliavit Cœnobium S. Diſibodi.

Quod Ruthardus reformavit.

aſcribenda

adſcribenda, adſcribatur illi etiam deſtructio ejus oportet, quæ per Hattonem ejus nominis ſecundum Archiepiſcopum eſt facta.

Anno prænotato Albertus cognomento & ſcientiâ magnus Ord: S. Dominici, Conventûs Colonienſis, & inferioris Germaniæ Prior, Ord: memorati Provincialis anno ætatis ſuæ ferme ſexageſimo ſexto, proviſione Alexandri Papæ quarti, factus eſt Epiſcopus Ratiſponenſis in Bavaria. Qui poſteaquam Epiſcopatum annis tenuiſſet paucis, curas negotiorum ſæcularium odio habens, utpotè qui ab infantia ſtudio divinarum ſcripturarum, & ſanctæ contemplationis exercitio intentus, omnes mundi vanitates pro Chriſti amore contemnere didicerat, ſanctamque dolens ſe amiſiſſe quietem, Pontificatum liberè reſignans, deſeruit, & ad Conventum ſuum, unde venerat regrediens annis XIV. ſupervixit. Albertus magnus fit Epiſcopus Ratiſponenſis.

Eodem anno Arnoldus ex Comitibus de Ylenburg Archiepiſcopus Trevirorum cum eſſet in oppido Monsthabor dicto vulgariter Montebuer, haud procul à Confluentiâ anno Pontificatûs ſui XVII. graviter infirmari cœpit, & morbo creſcente poſt dies paucos ad Dominum migravit. Cujus corpus relatum ad Treverim in majori Eccleſia coram altari Sanctæ Trinitatis cum honore debito ſepultum eſt. Arnoldus Archiepiſc. Trevirorũ moritur.

Fuit autem vir per omnia magnificus, qui multa pace, belloque ſtrenuè geſſit, caſtrum fortiſſimum Comitis Hirſuti, quod Throm nuncupatur, biennio obſidens cœpit, & funditus evertit. Mari partem Treveriæ magnam à fundamentis conſtrui fecit ſimiliter Monaſterium, & Confluentiam, oppida Eccleſiæ muris novis, & turribus communiri fecit. Caſtellum Throni capitur & evertitur.

Poſt cujus mortem duo per Canonicos in diſſenſione fuerunt ad Archiepiſcopatum electi, Arnoldus videlicet de Sleyda, & Henricus de Bolandia; qui poſteaquam coram ſummo Pontifice Romano Alexandro quarto aliquandiu contendiſſent, & neuter alteri cedere vellet, Papa de conſilio Cardinalium utriuſque electionem caſſans, neutrum eorum confirmare volens, ambos abrogat.

Ambobus itaque per ſententiam abrogatis Papa Henricum Vinſtingen Decanum Eccleſiæ Metenſis in Archiepiſcopum Trevirorum ordinavit, qui cum pallio, & litteris Apoſtolicis deſtinatus ad Treverim, & ſe Pontificem ordinatum inſinuans ab omni Clero & Populo civitatis honorificè ſuſceptus eſt, & ad Sedem Archiepiſcopalem pacificè admiſſus præfuit annis ſeptem & viginti, vir magnanimus & conſtans animo, qui ſatis utiliter præfuit. Henricus Archiepiſc. Trevirorũ.

Anno etiam prænotato ultimâ die menſis Aprilis civitas Wormatienſis caſuali igne ſuccenſa per totam noctem ardebat, & cum gravi damno multorum penè media pars eſumpta fuit. Eodem quoque anno Ezelinus & Albricus fratres partium Gibelinarum primipili cum Manfredo ſentientes, Romanam, ut cœperant, dudum perſequebantur Eccleſiam qui magnis contractis militum copijs contra Papam & Guelfos crudelitem ſæviebant. Albricus Cremam ſe recipiens, creberrimas incurſiones faciebat, qui unâ cum Ezelino fratre ſuo copijs adunatis Legatum Apoſtolicum Ravennatenſem ultimum Archiepiſcopum copias Brixianorum ſecum ducentem ad Gambaram invaſit, atque ſic proſtravit, ut pauciſſimi fugâ lapſi vitam ſaluarent. Captus tum Legatus cum Epiſcopo Brixiano, & reliquis Guelpharum partium præcipuis civibus, quos Inter Guelfos & Gibelinos contentio.

 omnes

omnes ad portam Brixensem Ezelinus ducens captivos, ac eorum intuitu mox urbe potitus omnibus veniam dedit. Albricus autem cum parte spoliorum & Mantuanis captivis Cremonam se contulit.

Anno etiam prænotato Michaël Paleologus Græcorum Imperator fretus auxilio Genuensium Constantinopolim, quam novem & quinquaginta annis occupaverant Comites Flandriæ, recepit.

MCCLX.

Wernhert fit Archiepiscopus Moguntinus.

Anno Volpoldi Abbatis XVI. Indictione Romanorum III. Gebhardus Archiepiscopus Moguntinus obijt, & in Ecclesia majori S. Martini sepultus fuit. Cui Wernherus de Falckenstein ejusdem Ecclesiæ Præpositus succedens, præfuit annis viginiti quatuor, & mensibus VI. vir prudens & strenuus, qui redditus, & proventus Ecclesiæ non mediocriter auxit. Hujus Wernheri ac Philippi de Falckenstein fratrum, ut suprà dictum est, sororem Richardus Rex Romanorũ sibi in uxorem accepit, quoniam speciosa.

Ludovicus Palatinus duxit uxorem.

Eodem anno Ludovicus Comes, Bavariæ Dux, qui Mariam uxorem suam filiam Ducis Brabantiæ de adulterio maliciosè infamatam, sed nec confessam nec convictam, truculenter cum nonnullis alijs, ut putabat criminis conscijs apud Werdeam Sueviæ interfecerat, uti jam suprà diximus anno Volpoldi Abbatis III. posteaquam diu in statu viduali malè sibi conscius steterat consilio amicorum persuasus secundam copulavit sibi uxorem Annam ultimi Conradi Poloniæ Ducis filiam, ex qua genuit filiam unam nomine Agnetem, & filium nomine Ludovicum, de quo inferius suo loco dicemus.

Anno prænotato Alexander Papa IV. Manfredi, & Ezelini Tyrannorum perversitate motus, ut eorum temeritatem ingeniosè conprimeret, Legatos misit in Germaniam ad matrem & tutores Conradini defuncti Regis Conradi filij, qui tum apud Suevos in Ducatu paterno cum Genitrice, ut suprà diximus, sub tutela puerulus morabatur, & hæc erat summa Legationis Papæ Puerulum Conradinum investire sub certis conditionibus ad Regnum Siciliæ, & cõmunibus dehinc armis contra Manfredum instituere prælium.

Gibelini Conradinũ invocant.

Interea Lucensium & Florentinorum extorres, qui Gibelinarum partium erant Principes, Symonem Donatum, & Bonacursum Adimarem, equites auratos ad Conradinum Oratores mittunt, qui ejus contra Manfredum in Italiam & peterent & solicitarent maturius adventum promitterentq; omnia, quæ ad belli apparatum necessaria forent, per eos liberaliter ministranda. Qui cùm venissent in Sueviam, Conradinum adhuc ætate tenellum, & necdum ad res gerendas aptum intuentes fine effectu operis ad suos redierunt.

Manfredus Ecclesiam persequitur.

Verùm cum hæc agerentur, Manfredus Ezelinum ad prosequendum victoriam adhortatus, per nuncios & litteras Urcios circundari obsidione præcœpit; sed à Mediolanensibus proditoriè circumventus relictâ obsidione cum quinque millibus equitum ad Pontem Cassianum pervenit. Martinus autem copiarum Mediolanensium & belli Dux conjunctis sibi cum Azonis & Astensis Cremonensium alis, & certior factus de transitu Ezelini, copias & proditionem trans pontem Cassianum duxit, ejusque vestigia insecutus est, cupiens illum in arcto concludere. Ezelinus autem Insubriam vastans omnem ad Ticinum movit, suburbanáque

nàque violenter capiens diripuit & incendit. Et cum arcis custodes jaculis fortius resisterent, vicum accessit mercatu populi frequentissimum, nulli molestus, equitatui præstiturus annonam, sed cum videret se ab hostibus subito interceptum, iter aperiendum vi cogitavit. Unde prælio congrediens ad Pontem Cassianum pugnantes cum nimium urgeret sagittâ in incertum missâ percussus, atque infirmi jam hominis octogenarij crus sauciatum lassari cœpit; sicque levi prælio commisso captus atque Sontium perductus interijt. Is tyranno vitæ finis fuit, qui quatuor annis atque triginta Tridentum, Feltrum, Tarvisium, Paduam, Vincentiam, Veronam, & demum Brixiam occupavit. Ecelinus movet contra Guelfos. Ecelinus captus perimitur.

Albericus verò Ezelini frater cum uxore & liberis in manus hostium traditus, crudelissimè excarnificatus est, & mortuus, crudelium actionum suarum crudelem cum fratre mercedem, ut meruerat consecutus est. Alexander verò Papa tum Viterbij agens nihil felicius audire potuit quàm tyrannorum excidium, qui Roman: Ecclesiam multis annis fuerant persecuti. Quibus proditoriè captis, & crudelissimè trucidatis Cisalpini libertatem sunt assecuti, quam tamen ægrè vix retinuere, Gibelinis factionem Guelforum ubique opprimentibus. Albericus frater Ecelini occiditur. Cisalpinis libertas redditur.

Anno prænotato Richardus Rex Roman: apud Wormatiam cum Principibus Imperij constitutus nuptias celebravit solemnes uxorem ducens, ut suprà dictum est, anno Volpoldi Abbatis XIII. sororem Wernheri Archiepiscopi Moguntini, & Philippi Comitis de Falckenstein senioris.

Item anno suprà scripto bellum atrox & nimis cruentum factum est inter Odocharum Regem Boëmiæ, Austriæ Ducatûs occupatorem, & Belam Regem Ungariæ; quorum primus centum millia pugnatorum in suo habens exercitu, Regem Ungariæ cum quadraginta millibus sibi occurrentem primo congressu vulneravit, ac statim in fugam convertit. Verùm Ungari fugientes quatuordecim eorum millia in flumine submersi perierunt. Rex igitur Boëmiæ potitus victoriâ Ungariam intrare properavit, omnia in illa penitus suo subjugare Imperio. Sed Rex Bela videns se Boëmis non posse resistere, missis Legatis ea quæ pacis fuerant, rogavit, & obtinuit datis conditionibus certis, & terris Domo Austriæ restitutis. Bellum atrox inter Ungaros & Boëmos.

His temporibus duo Armigeri Jacobus de Lapide, & Simon de Gontheim contra cives Wormatienses incursus hostiles perniciter exercentes, multa eis damna intulerunt; nam civium plures capientes, aut mutilarunt, aut pro pecunijs remiserunt. Nihilominus sub prætextu & nomine hostilitatis Wormatiensium prædas & crudelitates multas etiam contra innocentes peregerunt. Postremò tamen interventu Ludovici Comitis Palatini concordia inter eos facta est, & captivi abire permissi.

Anno etiam prænotato magnæ & nimiùm periculosæ inundationes aquarum multis multa damna intulerunt, & circa Rhenum maximè, ubi domos & ædificia plura impetus aquarum subvertit, tam subitò & repentinè irruens, ut negata plerisque fuga tam jumentis quàm hominibus vivendi terminum violenter induceret. Multi etiam relictis domibus in montes cum jumentis & parvulis suis fugiebant. Aquarum inundationes.

MCCLXI.

Anno Volpoldi Abbatis XVIII. Indict: Rom: IV. mortuus est Conradus de Höchenstetten Archiepiscopus Coloniensis, vir magnificus prudens & in- Conradus Coloniens. Archiepisc. moritur.

& industriæ singularis, qui structuram Ecclesiæ majoris, ut supra diximus inchoavit, & multa pro DEI honore simul & Ecclesiæ fecit. Cujus corpus in majori Ecclesiâ ante sacristiam honorificè sepultum est. Plures in vita sua contentiones pro libertate jurium Ecclesiæ cum civibus habuit, sed in omnibus triumphavit. Post mortem Conradi Engelbertus ejus nominis secundus ex Comitibus de Falckenburg Præpositus Ecclesiæ S. Gereonis per electionem Canonicorum Archiepiscopus ordinatus, præfuit annis fermè quatuordecim, qui & ipse multas & varias contentiones cum civibus pro juribus Episcopalibus omni tempore habuit.

Rex à Princip. deseritur.

Eodem anno posteaquam Richardus Rex Roman: cum certis Principibus, & familia multa civitates Imperij perlustrando, & ad obedientiæ subjectionem suscipiendo usque ad Basileam, ut suprà diximus, pervenisset, ac multa largiter exposuisset, deficientibus tandem pecunijs à Principibus paulatim deseritur, singulis ad sua revertentibus. Qui desolatum se videns & inopiâ pressum ulterius procedere non potuit, sed Regno qualitercunque disposito in Angliam cum uxore revertitur. Commisit autem Wernhero Moguntiensium Archiepiscopo, cujus sororem habebat uxoré, eam Regni partem, quæ continet Alsatiam cum adiacentibus oppidis & civitatibus, constituens illum suum & Regni vicarium, ut potestativè ageret in omnibus. Philippo de Falckenstein fratri memorati Archiepiscopi commisit Wetteraviam, Frankenfurt, Friedeberg Gielenhausen, & reliqua illius Provinciæ oppida. Porro Philippo de Hohenfels commendavit Wormatiam, Oppenheim, Moguntiam, Boppardiam, & cætera circa Rhenum oppida cuncta. His ita cum alijs in Regno perperam magis quàm utiliter ordinatis, Richardus Rex, sicut dictum est cum uxore suâ de Falckenstein in Angliam reversus est, & solum portans nomen Regis nihil amplius de Imperij negotijs curabat. Itáque post ejus in Angliam regressum Regem habebat Imperium Romanorum, & vacabat; cum ille solo nomine contentus nullis posset rationibus induci, ut redire in Germaniam consentiret. Duravit hæc Regni desolatio ab hinc annis XII. usque ad institutionem Ruodolphi de Habspurg, de quo suo loco dicemus.

Rex Richardus tres in Regno Vicarios constituit.

Anno prænotato Rex Boëmiæ Odocharus, qui Austriam, sicut diximus, occupaverat, Margaretham Friderici, sive ut alij scribunt Lupoldi ultimi Ducis Austriæ, filiam Henrici Regis ac Ducis Suevorum relictam quondam uxorem, quam pro adipiscendo ipso Austriæ Ducatu sibi conjugem fecerat, repudiavit ignominiosè magis quàm justè; & neptem Belæ Regis Ungariæ, cum quo priori anno bellum gessit, superinducere non timuit in offensionem & scandalum multorum.

Alexander Papa IV. moritur.

Eodem quoque anno Alexander Papa IV. adversâ fortunâ per Manfredi Tyrannidem diu pressus, infirmitatem mortalem incidit, quâ ingravescente, nimiùm deficiens, tandem Viterbij moritur, & ibidem in Ecclesiâ S. Laurentij sepelitur, post cujus discessum Sedes Apostolica vacavit mensibus quatuor & diebus tribus. Hic fuit vir multum eruditus, qui Decretales epistolas varias, & quædam alia composuit, & non nisi viros doctiores ad Ecclesiasticas dignitates promovere consuevit: inter quos fuerunt plures Religiosi mendicantes. Hic etiam Pontifex ordinem FF. Heremitarum S. Augustini relictâ eremo habitare in urbibus ad multorum salutem constituit, ac multis privilegijs honoravit: cæterisque

Ordo Heremitarum S. Augustini.

men-

Mendicantium ordinibus conjunxit. Post Alexandri mortem tandem Cardinales in unum convenientes Urbanum ejus nominis quartum in Pontificem elegerunt, qui mox coronatus præfuit annis tribus mense uno diebus VI. Hic natione Gallus fuit, humillimâ parentelâ procreatus, sed virtutibus, & eruditione nobilissimus evasit, patrem quippe sarcinatorem habuisse memoratur. Unde lacessitus à quodam quod vili parentelâ natus esset: Respondit. Nobilem virum non nasci, sed fieri virtutis est, atque nobilitatis. Ordinatus autem Pontifex Legatum mox misit, qui Venetos & Genuenses revocaret ad pacem. Quod audiens Manfredus, qui suo commodo lites semper consultò prætulit paci, comparatis novis Saracenorum copijs, agrum Picenum jam prius nutantem occupavit, & quidquid fuit ex parte Ecclesiæ vastavit. Verùm Papa cum aliter subvenire oppressis fidelibus Ecclesiæ non posset, & maximè cuperet, Legatum misit in Galliam, qui crucem contra Saracenos & Manfredum Picenum occupantes multis pollicitationibus cruce signatos, ut quamprimum venire maturarent impelleret. Qui Duce Guidone Altisiodorensi Episcopo in Italiam descendentes Papam Urbanum Viterbij agentem inveniunt. Inde benedictione acceptâ digredientes per Umbros & Marsos, Saracenos bello in die Domini fortiter aggressi vincunt & superant, ac retrorsum fugere compellunt, multis ex eis vel captis vel occisis. Romani quóque cives antiquâ instabilitate moti Urbano se Pontifici temerè opponentes magistratus in urbe suo nutu creaverunt Barcilonem Bononiensem, magni animi & consilij virum instituentes. Hunc tamen brevi postea in vincula conjecerunt, ob quod Bononienses graviter indignantes contra Romanos insurgunt, & plures eorum capiunt, nonnullos etiam occidunt. Hanc motuum insolentiam Papa idcirco dissimulavit, quoniam Romanos nihil facere Manfredo noverat, à quo se tribulari graviter dolebat. Interea dum hæc agerentur in Italia anno Volpoldi Abbatis prænotato gravis inter Henricum Argentinensem, & cives dissensio super quibusdam juribus Episcopalibus suborta fuit. Cujus rei indignitate Præsul permotus omni Clero sub privatione omnium beneficiorum civitatem exire mandavit, quibus egressis civitatem interdicto supposuit, omnemque administrationem cujuscunque Sacramenti prohibuit.

Urbanus fit Papa IV.

Manfredus conducit Saracenos.

Romani Papæ adversantur.

Anno igitur præscripto memoratus Episcopus contractis copijs Argentinam obsidione vallavit, & post multas vastationes in circuitu factas tandem cives mutuò sese cohortantes civitatem cum armatorum multitudine exeunt, & in exercitum Episcopi subitò irruunt cum nihil tale præsumpturos existimarent. Stragem cives in Pontificales non modicam facientes de exercitu Episcopi sexaginta viros militaris ordinis & complures inferioris conditionis occiderunt. Inter quos etiam fuit peremptus Hermannus Comes de Gerolzeck frater ipsius Episcopi. Porrò sex & septuaginta viri nobiles capti ad civitatem ducti sunt, qui se magnâ pecuniarum summâ interpositâ redemerunt, Episcopus autem vix fugâ lapsus vitam saluavit, exercitu ejus totaliter aut capto sive occiso, aut miserabili fugâ dissipato. Quandiu postea Henricus Episcopus ille vixit in humanis, concordia pacis reformari cum civibus non potuit: nec in urbem Clerus redire permittebatur, sed illo mortuo utrumque factum est.

Argentinenses in bello superaverunt Episcopũ.

Anno prænotato Urbanus Papa IV. ad instantiam Generalis Magistri Ordi-

Carmelitis datur Privilegium.

Ordinis FF. B. MARIÆ semper Virginis de monte Carmeli, eidem Ordini & fratribus favorabiliter concessit pariter & indulsit, ut si qui Christi fideles aliqua eis loca pro DEI honore contulerint, quæ nec feudalia sint nec alienis censualia, possint in eisde consensu ordinarij Pontificis oratorium construere, & cœmiterium pro sepultura liberum habere, Canonicâ tamen justitiâ & jure parochialium Ecclesiarum semper salvis. Datum Viterbijs XVI Cal. Junij anno primo.

MCCLXII.

Philippus Comes de Hohenfels devastat Provinciã.

Anno Volpoldi Abbatis XVIII. Philippus de Hohenfels Comes quem Richardus Rex priore anno sicut diximus Capitaneum, & Vicarium Regni constituerat in partibus cisrhenanis potestate sibi concessâ liberius quàm decebat abutens, bona & curtes Monachorum simul & Clericorum Moguntinensium in sua ditione posita, inconsuetis & injustis cœpit exactionibus & servitijs gravare. Propter quod monitus à Wernhero de Falchenstein Moguntinensium Archiepiscopo à malè cœptis desistere, cum nollet monenti præstare consensum, ab eô excommunicatus est, qui more talium animum captans induratum contra Pontificem & Ecclesiam Moguntinam, hostem se manifestum exhibuit, & per annum integrum multis plura damna fecit. Eodem anno venit quidam homo

Theodo Præstigiator mirabilia ostendit.

Frisius natione ex oppido Gronyngen ad partes Rheni superiores nomine Theodo magus & præstigiator admirabilis, qui per civitates transmigrans, & oppida, ignaros subtilitatum ejus vertit in stuporem, in oppido nãmCruzenach Spanheimensi Comitatui subjecto in foro publico coram omni populo caput sui famuli ut putabatur, amputavit, quod post horam trunco sanum restituit, in aere cum canibus ambulare quasi venator, & de altissimis clamare, & vociferare delusis hominum sensibus apparebat, armatumque hominem integrum devorabat, currus verò fœno seu lignis onustos aperto deglutivit ore, Gallum trabem maximam, sive molarem lapidem magnum post se leviter trahere faciebat. Alia quoque multa mortalibus ut plurimum incognita fecit, quibus magnam sui admirationẽ simul & æstimationem in populo acquisivit. Verùm quia nos fieri præscriptis etiam nostris temporibus quædam similia vidimus, quæ cùm naturali quâdam ludificatione fiant, plus mirandi sunt talia admirantes quæ facientes.

S. Richard[s] Eremita & Presbyter obijt.

Anno etiam prænotato primâ die mensis Novembris, hoc est in festivitate omnium SS. obijt S. Richardus monachus Presbyter & Eremita, qui vitam solitariam pro Christi amore in ermitorio suo juxta Pfaffenbron in Alsatia multis duxerat annis, vivens in omni sanctitate & puritate conscientiæ, multósque tam vitæ merito, quàm sermone Evangelico revocans ad semitas vitæ sanctioris, unde & spiritum habere prophetiæ meruit, & miraculis multis coruscavit.

Eodem quoque anno cùm Manfredus auxilio Saracenorum persequi non cessaret Ecclesiam Roman: Urbanus Papa convocatis ad se Cardinalibus, & alijs Prælatis qui erant in Curiâ exposuit eis calamitatem Ecclesiæ, & Manfredi gravem diuturnámque persecutionem, qui non attentis collatis in eum beneficijs ipsam Ecclesiam suo Imperio subjugare & ad nihilum deducere conatus sit, propterea videri necessarium, vel sero tandem aliquando de oportuno cogitetur remedio, ne reliquiæ fidelium

per

per tanti sævitiam tyranni penitus exterminentur. Illud proinde menti insidere suæ cunctis aperuit, ut Carolum Andegaviæ & Provinciæ Comitem, qui frater erat Regis Gallorum, in Regem Apuliæ, & Siciliæ investiret ac coronaret, cujus consilio & auxilio Manfredi superbia humiliaretur. Placuit Papæ consilium omnibus, ejusque sententiam magno cuncti favore collaudabant. Misit ergo Papa Simonem quendam S. Rom: Ecclesiæ Cardinalem, qui hujus rei nuncium perferret ad Comitem, illiusque reportaret responsum, qui veniens ad Comitem Pontificis vocationem exposuit, & ut in tantæ necessitatis articulo non deesset Ecclesiæ, instantius rogavit. Quibus auditis Carolus de consilio suorum vocationem de se factam & oblatum nomen Regium gratanter suscipit, & remuneratos donis Legatos multiplicibus ad Pontificem remittit, pollicitus se cum exercitu secuturum. Conradinus autem Regis Conradi quondam filius, cum matre, ut supra diximus, adhuc puer manebat in Suevia, quem ob ætatis teneritudinem Papa Regnis privavit paternis, quod multorum malorum postea fomitem dedit: satis enim manifestum cunctis Papæ institutum fuit, quod Conradino Suevorum Duci, & unico hæredi Regnorum Apuliæ, Siciliæque non satis confidendū putabat, cujus progenitores tanto jam tempore Romanam conturbarunt Ecclesiam. His temporibus etiam claruit apud Suevos admirabilis ille Comes Wirtenbergensis Vdalricus animo & viribus etiam Rom: Imperio formidabilis, qui cum civitatibus & Principibus multis plura fortiter prælia gessit, & semper triumphavit. Uxorem habuit filiam Ducis Poloniæ, de qua filios genuit duos, & filias quatuor, qui quidem Comes Udalricus Duci Conradino, & ejus tutoribus sicut & antea patri, quamvis essent Suevi, satis contrarius fuit, nec aliquando se illis humiliare vel subdere voluit. Carolus Andegaviæ Comes fit Rex Apuliæ.

MCCLXIII.

Anno Volpoldi Abbatis xix. Indict: Rom: sextâ, die mensis Januarij vii. Moguntiæ in Cœnobio montis S. Jacobi Ordinis nostri facta est reformatio pacis, & concordiæ inter Archiepiscopum & Prælatos Ecclesiæ Moguntinæ, ac Philippum Comitem de Hobenfels Capitaneum Regni, & sub pœna proscriptionis, & alijs censuris gravissimis, ac terribilibus confirmata, quemadmodum in litteris desuper confectis plenius continetur, quas brevitatis causâ non duximus rescribendas. Quibus ita peractis, & confirmatis Wernherus Archiepiscopus communitatem à vinculo excommunicationis injunctâ pœnitentiâ absolvit Concordia inter Clerum, & Comitem de Hohenfels.

Eodem anno cives Colonienses post longas contentiones & lites cum Engelberto Archiepiscopo suo habitas, inito tandem pravo consilio die quâdam in ipsa urbe existente Archiepiscopo cum Theodorico fratre suo Comite de Falckenburg, domum, in qua erant, nihil tale metuentes armatâ manu cingunt, & Archiepiscopum conditiones pacis, quales ipsi voluerunt, suscipere compellunt. Verùm pax illa temeritate præsumptâ starenon potuit, sed majoris displicentiæ causa fuit.

Anno prænotato bellum fuit inter Engelbertum præfatum Archiepiscopum Coloniensem, & Comitem de Juliaco, in quo ipse Archiepiscopus auxilio Henrici Trajectensis Episcopi, & Hollandinorum victor extitit, & adversariorum multos prostravit, ipsumq; Comitem ad pacem compulit. Hoc ipso quoque anno Urbanus Papa IV. Festum Corporis Christi Domini Festū Corporis Christi instituitur.

nostri JESU Christi quotannis feriâ v. post octavas Pentecostes proximâ, per universum orbem Christianum solemniter cum octavis celebrandum instituit, & devotos illius pro Christi honore cultores, multis indulgentijs cumulavit, cujus festi historiam ferunt S. Thomam Ordinis FF. B. Dominici Magni Alberti discipulum eodem Papâ Urbano mandante composuisse. Ambo enim his ipsis claruêre temporibus, & multa pro comuni utilitate Ecclesiæ scripserunt. Albertus etenim, qui propter insuperabilem scientiam omnium scripturarum merito cognominatus est Magnus ex Laugingen vico Sueviæ oriundus fuit, qui juvenis Ordinem S. Dominici memoratum apud Coloniam intravit, & omne deinceps vitæ suæ tempus studio scripturarum diligentissimè impendit. Factus postea in Theologia Magister omnium sui temporis excellentissimus, primùm Coloniæ, ac deinde Parisijs publicæ scholæ Theologorum pluribus annis gloriosè præfuit, & discipulos in omni varietate scripturarum doctissimos complures educavit. Factus est postea Ordinis sui Prior Provincialis, in quo quidem officio multas Christo animas benedocendo simul & rectè vivendo conquisivit, postremò, sicuti supra diximus, promotione Alexandri Papæ IV. Ratisponensis Ecclesiæ in Bavaria circa Danubium ordinatur Episcopus. Verùm cum esset jam ætate profectior, & magis studio scripturarum & disputationibus quæstionum, quàm dissipationibus causarum assuetus, post annos paucos Episcopatum spontaneâ voluntate pro quietis ac Religionis amore deseruit, reversusque in Conventum suum ad Coloniam usque ad mortem in omni sanctitate vitam consummavit. Scripsit penè infinita opuscula, è quibus ea quæ manus nostras hactenus inciderunt, in libro nostro de Scriptoribus Ecclesiasticis titulotenus dudum designavimus. Moritur autem sub Rudolpho Imperatore anno Christianorum. MCCLXXX. Indict: Rom: VIII. ætatis verò suæ anno LXXXVII. sepultus in medio chori Ecclesiæ Conventûs sui Coloniensis, non sine miraculis & opinione certissimæ sanctitatis. Sanctus verò Thomas de Aquino ejusdem Ordinis celeberrimus Doctor, memorati Alberti auditor atque discipulus fuit. Vir in scripturis eruditissimus, qui meritò Princeps Theologorum venerit cum summa reverentia nominandus; scripsit & ipse fermè infinita volumina, quorum majorem numerum in memorato libello nostro consignavimus. Mortuus est ante suum Præceptorem anno Christianorum MCCLXXIV. & per Joannem Papam XXII. catalogo Sanctorum inscribitur. Claruerunt etiam hisce temporibus in Ordine S. Francisci Minorum Alexander de Ales, Natione Anglicus, divinarum scripturarum solidus Doctor Parisiensis. Joannes quoque de Rupella Magister in Theologiâ. Galtherus Episcopus Pictaviensis ejusdem Ordinis Magister in Theologia. Enstachius, qui & Bonaventura de balneo natus Regio Episcopus Albanensis, & S. Ecclesiæ Romanæ Cardinalis Alexandri memorati discipulus. Joannes quoque de Escholo post Bonaventuram minister Generalis. Rupertus de Rhusia Hayno Anglicus. Joannes Walensis Anglicus. Wilhelmus Warro similiter Anglicus Præceptor Scoti. Richardus Archiepiscopus Remensis in Gallia. Wilhelmus Lamarensis, & plures alij viri divinarum scipturarum profundissimi Doctores, & Religionis suæ cultores integerrimi, qui multa & varia scripserunt opuscula, quorum particularem memoriam in libro Scriptorum fecimus. His etiam temporibus

Albertus Magnus claruit.

Albertus fit Episcopus Ratisponensis.

S. Thomas de Aquino claret.

Plures in Ordine Minorum Doctores clarent.

poribus inter Iryngum Episcopum & cives suos Herbipolenses multæ graves, & diuturnæ discordiæ fuerunt, quæ in primo anno promotionis suæ ad Pontificatum incœptæ non sine multorum hominum sanguine & periculo animarum per annos XVI. quibus præfuit, continuatæ sunt. Clerus etenim omnis civium improbitate pulsus ab urbe rerum suarum damna & multa & gravia sensit. Denique Henricus Rex de Lyningen Episcopus Spirensis, cum esset Wilhelmi Cancellarius, ut supra dictum est, non contentus Ecclesiâ, quam habebat, etiam Wirzburgensem ambiebat Pontificatum. Vocatus etenim per cives, & non parum spei consecutus, occultè apud Sedem Apostolicam laborabat per pecuniam & amicos, ut Iryngus in favorem civium & pacis ab Episcopatu semoveretur, & ipse in locum ejus subrogatus, & Spiræ Præsul esset, & Herbipolis, sed non potuit obtinere quod voluit: ideóque confusus retrocessit. *Dissensio inter Episc. & cives Herbipol.*

MCCLXIV.

Anno Volpoldi Abbatis XX Indict: Rom: VII. Cœnobium FF. Heremitarum S. Augustini Præsulis in Wormatiâ constructum est, Eberhardo Episcopo consentiente, & cooperante, civibus etiam non parvum eleemosynarum suffragium conferentibus. *Augustinienses intrant Wormatiam.*

Eodem anno vicesimâ primâ die mensis Aprilis, obijt Joannes ejus nominis primus, septimus Abbas Monasterij quondam mei Spanheimensis, ante gradus presbyterij in choro sepultus. Huic Petrus major cellerarius in numero Abbatum octavus successit, & præfuit annis XXV. & mensibus quatuor, qui Ecclesiam Parochialem in villa Genzingen cum decimationibus, & cunctis proventibus ejus contulit majori Capitulo Moguntino in perpetuum. *Petrus fit Abbas oct. in Spanheim.*

Anno prænotato, stella, quam Cometem Græci nuncupant, per tres menses apparuit, cum ingenti coma surgens ab oriente ad medium usque cœli versus occidentem radios suos profundens, quam Papæ Urbani mortem præsignasse multi volebant. Nam eâ nocte, quâ Pontifex ipse Viterbij obijt, etiam Cometes ipsa stella subito extincta nusquam comparuit.

Eodem itaque anno Urbanus Papa IV. Viterbij mortuus est, & ibidem in principali Ecclesia honorificè sepultus, qui multas animi molestias propter tyrañidem Principum in suo Pontificatu sustinuit. Post cujus mortem vacavit Sedes Apostolica usque in annum sequentem, menses quinq; *Urbanus Papa obijt.*

Eodem quóque anno mortuus est Comes Udalricus de Wirtenberg dictus cum Pollice, Princeps non minus animo ferox, & constans, quàm rebus locuples, & potentiâ formidandus etiam magnis Principibus, qui octies bello triumphavit, semper victor existens, nunquam victus. Conrado Regi & ejus similiter filio Conradino Suevorum Ducibus, ut plurimum contrarius fuit, quem armis, nunquam beneficijs & muneribus sibi aliquando consentaneum quidem fecerunt, subjectum verò nunquam. *Udalricus Comes de Wirtenberg cũ pollice obijt.*

Anno item prænotato factũ est in civitate Spirensi, & in finibus ejus magnum disturbiũ per quosdam homines impios & sceleratos latrones Wolzonem, Hartmañum, & Conradum fratres cum quibusdam alijs impietatis eorum complicibus, qui non solùm in civitate, sed etiam extra in finibus ejus multa latrocinia & mala perpetrabant. Domus námque Clericorum nocturno tempore, aliquando clam, aliquando verò manifestè, sed violenter suffodientes bona illorum sine justitia diripiebant, servos percusserunt, *Seditio in civitate Spirensi.*

& nec quidem Dominis pepercerunt, ſed plures Clericorum vulneraverunt. Eccleſias etiam & loca illis contermina, quibus conceſſa immunitas meritò vendicaſſet libertatem, polluentes violaverunt, & quidquid invenire poterant etiam Deo conſecratum, ut ſunt calices & ornamenta ſacerdotalia, totum deportaverunt per urbem armati quotidie incedentes Monachos ſimul & Clericos in bonis & corporibus læſerunt: meliores quóque civium de domibus eorum violenter extraxerunt; falsò eis imponentes crimen traditionis, quaſi civitatem in manus tradere voluiſſent exterorum. Incitaverunt enim inferioris conditionis populum contra Clerum omnem, atque Senatum; & armatâ manu diſcurrentes per urbem graviſſimam, & periculis plenam ſeditionem ſuſcitarunt. Nam primò ſicut diximus occultè, poſtea verò manifeſtè domos Clericorum, & civium, qui erant de ſenatu ſubvertebant, rapientes omnia quæcunque inveniſſent. Nemo in his omnibus audebat contradicere: nemo furentes poterat frænare. Poſtremò Henricus ſupradictus Epiſcopus auxilio fratris ſui Comitis de Lyningen contractis copijs civitatem præoccupavit, ſeditionis truculentos principes fugavit, & omnia illorum bona ſuo fiſco de conſenſu civium adſcripſit, ſententiam quoque proſcriptionis extra Diœceſin perpetuæ in authores memoratæ ſeditionis, omneſque eorum complices protulit: & eos qui remanſerant ex conſpiratoribus illis mox univerſos de civitate ſpoliatos omnibus bonis nunquam iterum reverſuros ejecit, & hujus proſcriptionis ſententiam per Epiſcopum latam omnes Prælati & cives inviolatam ſe perpetuo ſervaturos juraverunt. Hâc occaſione meliores quoque civium auxilio populi vulgaris mobiliſque turbæ capientes extra urbem cum ignominia turpiter ejecerunt, uſurpantes ſibi Dominium tantæ civitatis, qui nec modicum gregem porcorum regere, nec cuſtodire aliquando fuiſſent idonei. Guido Bonatus hiſce temporibus claruit de Forlivio de Provincia Romandiolæ Italiæ, homo in Aſtronomia doctiſſimus, & magni nominis ſimul & æſtimationis, qui multa ſcripſit ad ejus rationem ſcientiæ pertinentia; è quibus meritò præcellit opus illud magnificum decem tractatuum, quod Introductorium ad Judicia ſtellarum prænotavit, in quo plurima veterum Philoſophorum dicta comportavit. De cæteris lucubrationibus illius nihil ad notitiam noſtræ lectionis pervenit. Henricus etiam Archiepiſcopus Ebredunenſis, & Sacræ Roman: Eccleſiæ Cardinalis Hoſtienſis vulgariter nuncupatus Doctor magnificus, & in utroque Jure omnium ſui temporis facile peritiſſimus hæc tempora docendo ſimul, & ſcribendo reddidit clariora, ſcripſit enim ſuper v. libros Decretalium inſignem apparatum, cujus additioni nomen ſuum immortalitati conſecravit. Bernardus quoque presbyter Compoſtellanus in utroque Jure doctiſſimus circa hæc tempora in Hiſpania clarus habebatur, qui & ipſe poſteritati multa utilia compoſuit, quibus ſe non fruſtra hominem in mundo fuiſſe aliquando memoriæ ſuccedentium commendavit, ſcripſit imprimis Comentariorum ſuper Decretum inſigne volumen. Item ſupra Decretalibus, libros quinque. Summarium quoque Decretalium, ſimul & Decretorum duplum, quod opus Caſus Bernardi longos appellant & breves. Alia inſuper nonnulla ſcripſiſſe dicitur, quæ nondum ad notitiam noſtræ lectionis pervenerunt. Hunc propter multimodam eruditionis ſuæ plenitudinem Innocentius Papa IV Romanæ Cardinalem Eccleſiæ fecit.

Anno

Anno Volpoldi Abbatis prænotato, mortuus est Vincentius Belluacensis, natione Gallus, Ordinis S. Dominici. Vir in omni varietate scripturarum studiosissimus simul & doctissimus, hystoriographus præcellens & Theologus insignis, qui Rege Gallorum petente, sumptuque largiter ministrante, arduum illud & magnificum opus historialis, nationalis, doctrinalis, & moralis Speculi prænotatum in libris octoginta ex diversis authoribus, non sine maximo labore comportavit; scripsit prætera & de gratia Dei lib. IV. De Laudibus Beatæ semper Virg. MARIÆ intactæ genitricis DEI lib. I. De institutione filiorum. lib. I. De Laudibus S. Joan. Apostoli & Evang. lib. I. Consolatorium ad amicum super mortuo lib. I. Sermones de tempore & de Sanctis per circulum anni lib. II. Epistolarum lib. I. Et alia quam plurima. Claruit his quóque temporibus Humbertus Viennensis Ordinis memorati quintus Prior Generalis, auditor, quondam Hugonis Barchionensis, vir doctus, nec minus vitæ merito, quàm eruditione venerabilis, Declamator sermonum egregius, doctrinâ Evangelicus, conscientiâ purus, actione solidus, ingenio prömptus, eloquio dulcis, atque ad persuadendum, quæ sancta sunt valde idoneus; hic Hugonem Præceptorem suum in sæculo Doctorem verbo & exemplo traxit ad Ordinem. Scripsit inter cætera ingenij sui opuscula super Regulam S. Augustini, quam Prædicatorum Ordo profitetur lib. I. Summam quoque unam Prædicantium lib. III. De initio sui Ordinis átque profectu, gestisque fratrum libros V. De consuetudinibus & officijs sui Ordinis lib. I. De tribus substantialibus Votis monasticæ Religionis lib. I. Sermones tam de tempore, quàm de sanctis per anni circulum plures. Claruerunt eodem tempore in Ordine Prædicatorum, & alij plures viri doctrinâ & morum integritate præcellentes, qui & multa & varia in diverso genere doctrinæ, maximè tamen in Theologica facultate ad comunem Ecclesiæ utilitatem volumina composuerunt, quibus nomina sua posteritati commendarunt. *MCCLXV.*

Anno Volpoldi Abbatis XXI. qui & ultimus fuit, posteaquam Sedes Apostolica, mortuo Pontifice Urbano sicut dictum est, mensibus fermè quinque vacasset, convenientes tandé Patres apud Viterbium, Clementem ejus nominis IV. Patriâ Narbonensem, qui Guido Sulcasius antea vocabatur, in Papam concorditer etiam absentem elegerunt, qui ordinatus ex more summus Pontifex præfuit annis tribus, mensibus novem, diebus uno & viginti. Vir in Jure doctissimus, qui primo in Gallia fuit advocatus causarum, deinde mortuâ uxore factus est Episcopus Bodiensis, & postea Narbonensis, exinde Cardinalis, & postremò Rom: Pontifex. Qui mox ut summus Pontifex creatus est incredibili amore & favore in Carolum Andegaviæ Provinciæque Comitem raptus; ejus in Italiam adventum contractis undique copijs accelerare contendit, haud minore odio quàm Urbanus, sed justo in Manfredum succensus. Quis enim vir bonus non adversaretur tyranno DEUM simul & Ecclesiam tanto tempore, tamque crudeliter persequenti? Curavit igitur Pontifex justissimus, ut Carolus memoratus Comes frater S. Ludovici Regis Gallorum, quem Urbanus Papa, ut antehac diximus, Regem contra Manfredum Apuliæ Siciliæque designaverat, Ecclesiæ quantocius adveniret defensor. Vocatus itaque Carolus à Pontifice per litteras & nuntios solemnes præmissis copijs per Clemens fit Papa IV.

 Alpes

Alpes & citeriorem Galliam, ipse cum triginta longis navibus Massiliâ solvens, per varias hostium insidias subsecutus, ad Ostia Tyberina salvus & incolumis pervenit, quem S. P. Q. R. summo cum honore suscepit. Quod ubi Pontifici tum apud Viterbium agenti fuisset nunciatum, quosdam è Cardinalibus Romam misit, qui illum in Ecclesia S. Joannis Lateranensis solemni pompâ in Regem Hierusalem, Siciliæ, Apuliæque coronarunt. Hâc itaque conditione gubernacula Regnorum memoratorum Carolus de Pontificis largitione suscepit in beneficium feudale, ut Manfredum tyrannum expugnaret, deinde ut quottannis feudi nomine quadraginta millia nummûm aureorum Rom: Ecclesiæ persolveret. Jurare etiam compulsus, quod Rom: Imperium etiamsi à Principibus Germaniæ illi sponte offerretur, illud tamen non susciperet. Quibus ritè peractis Carolus exercitum contra Manfredum ducturus, iter per Flamineam fecit, quem omnes milites Guelficæ factionis ex pede sequuntur, maximè Florentinorum extorres. Manfredus autem cum suis Beneventum profectus hostem in planis patentibusq; locis exspectare constituit. Carolus ergo imprimis oppidum S. Germani obsidione circumdans tandem violenter expugnavit. Quo capto cum Tuscorum virtus apparuisset, plures finitimæ urbes terrore perculsæ à Manfredo defecerunt, se ultro in potestatem Caroli tradentes. Manfredus tamen contractis undique copijs in Samnio (nam illuc Rex Carolus dimicandi cupidus descenderat) occurrere statuit. Carolus quidem cum Tuscis & Gallis, Manfredus autem cum Germanis & Siculis ad prælium sese cruentum uterque animo ferocissimo armaverat. Primus igitur pugnam aggressus aciem duxit Manfredus, qui post lustratam Florentinorum & Tuscorum militiam, conversus ad suos: *Nostra*, inquit, *salus in manibus nostris hodie DEO donante est. O commilitones, quoniam illa, quam cernitis acies Gallorum, nisi victrix hodie esse non potest.* Deinde signum prælio tubâ dare jussit. Concursum est acriter diuque ancipiti Marte pugnatum, Germanis pro Manfredo, & Gallis pro Carolo æque fortiter pugnantibus Reges etiam ipsi cominus præliantes plurima subiere discrimina fortunæ. Tandem post longum certamen Carolus fortunæ, militumque & numero & virtute fortior, superatis Germanis victor extitit, & Manfredus extra ordinem incautus pugnans interfectus occubuit, cum quo & alij plures ceciderunt. Dux etiam Calabriæ Jordanus, cum multis Nobilibus, & ignobilibus captus est, qui simul omnes in Provinciam missi à Carolo carceris squalore vitam in miseria brevi consummarunt. Carolus itaque victoriâ potitus Beneventum movit ultro dedentibus urbem civibus, quam ingressus Ducem copiarum cum quingentis equitibus & quibusdam peditibus in Hætruriam misit, qui extorres partes Guelforum singulas in civitates reduceret, Gibellinis, hoc est Imperialibus cunctis inde expulsis. Inde progrediens novus Rex Carolus totam Apuliam Siciliámq; nullo resistente sibi subjecit, & utriusque Regni fastigia consecutus Regem se Jerusalem & Siciliæ vocari solum voluit & præcepit. Verum quia Manfredus Apuliam & Siciliam Germanis & Saracenis multis repleverat, quos Carolus quemadmodum optabat delere omnino non potuit, ne illi sibi resistentibus ut offensis impediretur, à cupiditate regnandi, Germanis indulsit cum suis redire in patriam, aut si mallent, ibidem remanere; Saracenis

Carolus Romæ coronatur Rex Hierusalem.

Bellum inter Manfredum & Carolū atrox.

Manfredus in bello perimitur.

Carolus Regnum Siciliæ obtinuit.

cenis verò suis legibus in Regno vivere concessit. Confirmatus itaque in Regno Carolus Viterbium ad Papam Clementem cum exercitu retrocessit, cum eo consultationem habiturus, quatenus iter præcluderetur Conradino Duci Suevorum, qui erat verus & legitimus hæres Regnorum Hierusalem, Siciliæ simul, & Apuliæ. Audierat enim, quòd Italiæ moliretur introitum, idcirco vias illi præcludere omnes simul cogitabat. Manfredo igitur mortuo Gibellini Duce carentes, quoniam multi erant per totam Italiam, Conradinum qui tum Sueviam, ut Dux adolescens inhabitabat, ad repetendum Regnum paternum in Italiam per solemnes nuncios revocabant, promittentes se illi fideliter in omnibus & ubique semper affuturos corpore & rebus. Quod ubi Clemens Papa rescisset, Carolum Regem per totam Hætruriam Vicarium Imperij constituit, mandans & præcipiens universis Christi fidelibus sub excommunicationis maledicto ne Conradino ut Regi Siciliæ scriberent, nec illi contra Carolum, quem Urbanus suus prædecessor Regem Siciliæ nuper instituisset, consilium, auxilium, seu favorem præstarent, Romani quoque Electoribus Imperij (ambitionem & confidentiam Conradini dejicere cupiens) ne vocem illi in electione Rom: Imperatoris darent, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ per epistolam interdixit. Quibus auditis Conradinus epistolam lamentationibus plenam scripsit ad omnes Principes, Ecclesiæque Prælatos, in qua illatas sibi injurias affatim querulando enumerat, inter alia ita vociferans. Innocentius Papa nobis innocenti plurimum nocuit, non considerans quod pater noster condito testamento nos in manus S. Matris Ecclesiæ nutriendum præfato Innocentio tanquam tutelatori commendaverit, ipse autem sub prætextu tutelæ totum Regnum nostrum occupavit, nomen & gentem nostram extipare, Dominia nostra, & paterna hæreditatis bona, terrasque in suos nepotes & necessarios distribuere conabatur, denique idem Pontifex, quando Mandfredus Regnum ipsum, falsò mortem vestram mentitus, recuperare satagebat motus perfidiâ patienter sustinuit & occupanti aliena minimè contradixit. *Secundò* Innocentij successor Alexander cum ad nos Legatum pacis misisset, nos per alias literas suasad suscipiendum Regnum invitavit. *Tertiò* Urbanus IV. Pontifex factus, nobis quomodo inurbanus extiterit liquidè claret: nam nobis neglectis pactum cum Manfredo statuit, eique & successoribus suis hæredibus Regnum stabilire in perpetuum cogitavit. Verùm re infectâ idem Pontifex in excidium nostri Carolum advenam Andegaviæ ac Provinciæ Comitem in Regnum nostrum vocans investivit, Ejus etiam successor Clemens inclementer contra nos agens, prædictum Carolum Antiregem in Regnum Siciliæ erexit. Nec his quidem contentus, nisi & processus contra nos fulminasset, haudquaquam satis fore existimans, quòd contra fasque nefasque, contra DEUM, contra Justitiam Regnum nobis abstulerit, nisi Regni etiam titulum tollat. Insuper sæpe dictum Carolum per universam Italiam Imperij Vicarium statuit, quo commodius vires nostras comprimere, nomenque nostrum & gentem penitus extinguere posset. Nos tamen & nominis & Regni aviti atque paterni memores, pro patria contra Carolum, & suæ partis factiosos pugnam agere, ac propulsare injurias quàm justissimè instituimus.

Clemens Papa adversus Conradinum fulminat.

Conradini querelæ.

Anno Volpoloi Abbatis prænotato, hoc est ultimo, FF.B. MARIÆ sem-

semper Virg. de monte Carmeli ex favore & consensu Iryngi Episcopi locum in civitate Herbipolensi pro construendo sibi Monasterio primitus sibi acceperunt. Verùm priusquam Ecclesiam & mansiones pro fratribus necessarias construxissent, judicantes primum locum non satis convenientem suis Institutis, eum pro quodam alio commutarunt, qui & ipse propter quasdam rationiabiles causas mox animis fratrum cœpit vilescere. Unde & ipsum vendentes tertium pro pecunia sua in quo nunc, ut videtur, constructum est Ordinis ipsorum Monasterium, satis carè coemerunt. Eodem anno facta compositio pacis & concordiæ inter Episcopum Herbipolensem Iryngum de Rheinstein cum suis Clericis, & cives memoratæ urbis, & quia cives Monasteria, & domus Clericorum omnibus frumentis & bonis spoliaverunt, multa eis restituere, confracta reformare, & satisfacere pro damnis coacti sunt, & sic tandem ab excommunicationis sententia per Episcopum fuerunt absoluti. Episcopo verò pro damnis multipliciter illatis, in ducentis & duobus millibus argenti marcis condemnati fuerunt. Quibus solutis denuò in ejus obedientiam perpetuam juraverunt. Anno prædicto Volpoldus Abbas hujus Monasterij Hirsaugiensis quintus atque vicesimus, anno regiminis sui vicesimo completo, simul & mensibus quatuor cum diebus tribus atque viginti, morbo diuturno consumptus, & senio, octavo die mensis Junij diem clausit extremum, bonâ confessione simul & Sacramentis salutaribus ritè præmunitus. Vir modestæ conversationis, & multùm circa statum rei familiaris sollicitus; licèt Monasterium in utróque statu viribus pristinis haud mediocriter destitutum post se reliquerit, cujus non ipse sed negligentia Priorum causa fuit.

Volpoldus hujus Monasterij Abbas XXV. moritur.

Hic ego Joannes Trithemius Abbas Monasterij S. Jacobi Apostoli Herbipolensis, quondam verò Spanheimensis Ordinis D. P. Benedicti semel parumper pausare, & pedem sidere statui, primámque hujus operis partem cum vicesimo quinto Hirsaugiensis Monasterij Abbate claudere, & quæ post ipsum scribenda restant, usque ad te Joannes fautor, amice, qui hodie Monachis ducatum prabes in Hirsaugia, post alio volumine, id est secundâ historiarum parte, quemadmodum Dominus donaverit, inchoanda continuare, & continuando similiter inchoare. Non enim videbatur conveniens, omnia uno volumine debere comprehendi, ne historiam continge ret detruncare.

Joannes Trithemius Compilator hujus Chronici.

Me sola Hirsaugia gaudet.

Finis primæ partis Chronicorum Institutionis Monasterij, successionísque, & gestorum Abbatum Hirsaugiensium, manu meâ quæ compilavi Joannes Trithemius Abbas S. Jacobi Herbipolensis, decimâ die mensis Januarij anno Christianorum Millesimo quingentesimo undecimo.

INDEX

INDEX
RERUM NOTABILIUM, QVÆ IN PRIMA VOLVMINIS PARTE CONTINENTUR.

Austria

C

Calwensis

D

A Ruperto

S. Elisabetha

F

H

Pellitus

Scripta

I

Non

M

N

P

Richardus

S

 Publicè

U

W

Wenzeslaus

FINIS.

